UB Frankfurt
55 533 210

27 Tammus
31 Juli 1932

אמי מורתי הלכה לעולמה
ע״שק כ״ו מנחם תרמ״ו לפ״ק
ת״נ״צ״ב״ה

Elizabeth Cohen, overleden
Vrijdag 26 Menachem 5646 / 27 Augustus 1886
„Zalig ruste hare assche!

תפלת ישראל

הוא סדר

תפלה לכל השנה

מדויק הדק היטב ומסודר כל דבר בעתו על מקומו הנכון למושבו,

עם תרגום הללנדית.

VOLLEDIG

Dagelijksch Gebedenboek

DER

NEDERLANDSCHE ISRAËLIETEN

VOOR HET GEHEELE JAAR

MET DE

NEDERDUITSCHE VERTALING

VAN

Dr. S. I. MULDER.

Zevende Uitgave.

Met Kerkelijke Goedkeuring.

AMSTERDAM,

J. L. JOACHIMSTHAL.

5642 – 1882.

44/14803 Nr 2

Snelpersdruk VAN ES en JOACHIMSTHAL.

S[amuel] J[srael] M.

Stadt- u. Univ.-Bibl.
Frankfurt/Main

VOORREDE

VOOR DE VIJFDE UITGAVE.

Met bijzonder genoegen heb ik, voor zoo verre mij mogelijk was de noodige zorg er aan besteed, om, ter voldoening aan het verlangen van den geachten boekhandelaar den Heer J. L. JOACHIMSTHAL, *een* VOLLEDIG DAGELIJKSCH GEBEDENBOEK DER NEDERLANDSCHE ISRAELITEN VOOR HET GEHEELE JAAR, *in het licht te doen verschijnen.*

Tot grondslag van hetzelve ligt nog altijd de overzetting van wijlen den verdienstelijken M. LEMANS, *in den jare* 5582, *onder opzigt en met goedkeuring van mede wijlen den weleerwaarden Opperrabbijn* S. BERENSTEIN *uitgegeven; maar deze arbeid heeft reeds vroeger door mijne bemoeijing vele veranderingen ondergaan, en is nu geheel herzien, aanzienlijk vermeerderd, en vooral door de lofwaardige medewerking van den geleerden Heer* G. I. POLAK, *der volmaking nader gebracht.*

Ik dank den Algoede, dat ik, zelfs in gevorderden leeftijd, de voldoening mag genieten, wederom eenig zaad voor de godsdienstige beschaving mijner geloofsgenooten uit te strooijen. Moge het op vruchtbaren bodem vallen, en in de harten der Israëlitische jeugd de gewenschte gevoelens van deugd en godsdienstzin doen ontkiemen!

AMSTERDAM, Tebeth 5622. / December 1861. S. I. MULDER.

INHOUD.

	bl.
Ochtendverrigting en gebeden voor kleine kinderen......................	1
Lofzeggingen bij het aanleggen van het kleine of groote *Talleth*.....	—
Lofzeggingen bij het aanleggen van de *Tephillin*..........................	2
Mah Toboe (bij het intreden in het Bedehuis)........................	—
Sir Hammaäloth, lofgebed *Sachar* en *Jigdal* (slotgebed)..............	3
Ochtendgebed .... van *bl.* 4 *tot*	34
Ribbon voor de vastendagen......	—
Wehoe Rachoem (op maandag en donderdag)...........................	—
Smeekgebed (*Rachoem Wechanoen*)	38
Smeekgebed (*El Erech Appajim*),	39
Gebeden bij het uitnemen der gewijde Rol..............................	—
Gebeden vóór en na het lezen der *Tora*........... ....40 en	41
Jehi Razon voor den voorlezer...	—
Orde bij het terugbrengen der gewijde Rol......................41 en	42
Asre en *Lamnazéach*.................	43
Oebah Lezion.............................	44
Kadis Tithkabbal en *De-Rabbanan.*	45
Alénoe..	46
Psalmen na het gebed, voor elken dag..	—
Psalm bij eenen rouwbedrijvende..	49
Gebed voor de zielsrust............	50
Verzen van *Zechiroth*................	—
Slotgebed.............................51 en	52
Abrahams offer.............. ....f.	52
Het nederdalen van het *Man*......	54
De tien geboden........................	56
De dertien geloofspunten...........	—
Orde van het namiddaggebed......	57
Het opsteken van het Sabbathlicht.	58
Inwijding van den Sabbath.........	—
Avondgebed (dagelijksch)............	61

תוכן הענינים.

	דף
הנהגת הבקר וברכה לקטנים	א
ברכת עטיפת טלית קטן וגדול...	שם
הנחת תפלין וברכותיהן	ב׳
מה טבו	שם
שיר המעלות, שחר אבקשך	ג׳
יגדל	שם
שחרית מן דף ד׳ עד דף	ל״ד
רבון לתענית	—
והוא רחום לשני וחמישי ....,	שם
רחום וחנון	ל״ח
אל ארך אפים	ל״ט
סדר הוצאת ספר תורה,	
בריך שמיה וכו׳	שם
ברכות התורה לפניה ולאחריה,	
ברכת הגומל, ושפטרני	מ״א
יהי רצון לש״ץ	—
סדר הכנסת ספר תורה לחול...	
ולשבת	מ״ב
אשרי, למנצח	מ״ג
ובא לציון	מ״ד
קדיש תתקבל וקדיש דרבנן	מ״ה
עלינו	מו
מזמורים יום אחר התפלה	שם
מכתם לדוד (בבית אבל)	מ״ט
תפלת אנא לנפטר ולנפטרת	נ׳
ד׳ זכירות	שם
יהי	נ״א
פרשת עקדה	נ״ב
פרשת המן	נ״ד
עשרת הדברות	נ״ו
י״ג עקרים, אני מאמין	שם
סדר תפלת מנחה	נ״ז
ברכת הדלקת הנרות לשבת	
ויום טוב	נ״ח
קבלת שבת	שם
תפלת ערבית בזמנו לחול	ס״א

	bl.	דף	
Avondgebed (Sabbath)...............	62	ס״ב	תפלת ערבית לשבת............
Salom Alechem en gebed *Ribbon*..	70	ע	שלום עליכם, רבון כל העולמים...
Lof der vrouw (*Eséth Chajil*)......	71	ע״א	אשת חיל ....
Kidoes voor den Sabbath............	71	—	סדר קידוש לליל שבת............
Ochtendgebed voor den Sabbath..	72	ע״ב	תפלת שחרית לשבת וי״ט.........
Het uitnemen der gewijde Rol op Sabbath...........................	83	פ״ג	סדר הוצאת ס״ת לשבת...........
Lofzeggingen van den *Maphthir*.	84	פ״ד	ברכת המפטיר......................
Jekoem Poerkan enz..................	85	פ״ה	יקום פורקן..........................
Mi Seberach, en gebed voor den koning en de overheid...........	86	פ״ו	מי שברך, תפלה בעד המלך......
Jehi Razon voor het nieuwemaansfeest................................	87	פ״ז	יהי רצון לברכת החודש...........
Gebeden op Sabbath vóór het wekenfeest en den 9den van Ab..	—	שם	אב הרחמים..........................
Bijgevoegd gebed voor Sabbath en het nieuwe-maansfeest........	88	פ״ח	תפלת מוסף לשבת ולשבת וראש חדש........................
Elohechem en slotgebed voor den Sabbath..............................	92	צ״ב	אלהיכם, אין כאלהינו............
Lof op Gods eenheid voor den Sabbath...............................	94	צ״ד	שיר היחוד לשבת..................
Loflied op Gods Majesteit..........		צ״ו	אנעים זמירות......................
Inwijding (*Kidoes*) van den Sabbath-ochtend.........................	97	צ״ז	קידוש ליום שבת..................
Bij het bezoeken van eenen zieke of rouwbedrijvende................	—	שם	הנהגת המבקר חולים ומנחם אבלים בשבת..........................
Namiddag-gebed voor den Sabbath	98	צ״ח	תפלת מנחה לשבת.................
Lofliederen voor den Sabbath-namiddag..................................	101	ק״א	ברכי נפשי ושיר המעלות.........
Spreuken der Vaderen..............	106	ק״ו	פרקי אבות..........................
Orde voor den uitgang van den Sabbath........	130	ק״ל	תפלת מוצאי שבת וסד׳ לדוד ברוך
Telling van den *Omer*..............	135	קל״ה	ספירת העומר......................
Psalmen na den *Omer*..............	136	קל״ו	המזמורים שאומרים בלילי הספירה..........................
Wejitten Lecha.....................	140	ק״מ	ויתן לך ....
Lofzegging over de nieuwe maan	142	קמ״ב	ברכת הלבנה.......................
Afscheids-gebed voor den Sabbath	143	קמ״ג	הבדלה למוצאי שבת.............
Ribbon Haölamim....................	144	קמ״ד	רבון העולמים.....................
Lofzeggingen over den *Loelab* en *Hallel*.......................... ..	146	קמ״ו	ברכת לולב, סדר הלל............
Bijgevoegd-gebed voor het nieuwemaansfeest............................	149	קמ״ט	תפלת מוסף לר״ח בחול..........
Gebed voor de feestdagen	152	קנ״ב	תפלה לרגלים (לערבית שחרית ומנחה)................
Bijgevoegd gebed voor de feestdagen..............................	155	קנ״ה	תפלת מוסף לרגלים...............

	bl.	דף	
Gebed voor het nieuwjaarsfeest...	159	קנ"ט	תפלת ראש השנה (ערבית שחרית ומנחה)
Het gebed *Abinoe Malkénoe*.........	163	קס"ג	סדר אבינו מלכנו
Bijgevoegd-gebed voor het nieuwjaarsfeest.........	165	קס"ה	תפלת מוסף לר"ה
Gebed voor den verzoendag......	172	קע"ב	תפלת יום כפור
Lofzeggingen voor het inwijdingsfeest (*Hanoekah*).........	181	קפ"א	ברכת הדלקת הנרות לחנוכה
Maoz Zur Jesuathi.........	182	קפ"ב	מעוז צור ישועתי
Ezkera.........	183	קפ"ג	אזכרה
Lofzeggingen voor het lotenfeest (*Poerim*).........	—	שם	סדר פורים וברכת המגלה
Orde voor den 9den van Ab.......	185	קפ"ה	סדר תשעה באב
Het wegruimen van het gezuurde en orde voor den *Eroeb*.........	—	שם	סדר בדיקת חמץ וברכותיה וסדר ברכות ערוב תבשילין
Inwijding van het nieuw-jaarsfeest	186	קפ"ו	קידוש לראש השנה
Inwijding van de feestdagen.......	187	קפ"ז	קידוש לרגלים
Gebed *Jehi Razon* vóór het ingaan van de loofhut.........	—	שם	יהי רצון קודם שנכנסין לסכה
Orde bij, en dankzegging na den maaltijd.........	188	קפ"ח	סדר סעודה, על נהרות בבל וסדר ברכת המזון
Lofzegging bij het trouwen........	193	קצ"ג	ברכת אירוסין
Dankzegging bij den maaltijd van jonggehuwden.........	194	קצ"ד	ברכת המזון לנשואין
Lof- en dankzegging over den wijn en de vijf graansoorten.........	—	שם	ברכת על היין ועל מיני דגן
Nagebed over den wijn enz.........	—	שם	ברכה אחרונה
Lof- en dankzeggingen over verschillende onderwerpen.....195—197		קצ"ה-קצ"ז	סדר ברכות לענינים שונים,
Nachtgebed.........	198	קצ"ח	סדר ק"ש על המטה
Gebed voor eene zwangere vrouw	200	ר'	תפלה על אשה מעוברת
Orde bij eene besnijdenis.........	201	ר"א	סדר ברית מילה
De vrijkooping des eerstgeborenen	202	ר"ב	סדר פדיון הבן
Gebed vóór eene landreis...	204	ר"ד	תפלת הדרך, הנכנס לכרך
" " " zeereis.........	205	ר"ה	תפלת הים
" voor eenen zieke.........	206	ר"ו	תפלה בעד החולה
Orde bij de naamsverandering van eenen zieke.........	207	ר"ז	סדר ברכת החולה כשנוי השם
Schuldbelijdenis voor eenen zieke	208	ר"ח	וידוי לשכיב מרע
Onderwerping aan de Goddelijke beschikking.........	209	ר"ט	צדוק הדין, הצור תמים
Kadis na het begraven.........	210	ר"י	קדיש ליתומים אחר הקבורה
Bij het verlaten der begraafplaats	211	רי"א	כשיוצאין מבית הקברות
Gebed voor de zielsrust.........	212	רי"ב	סדר השכבה
De zegen des volks door de *Kohanim*	214	רי"ד	סדר נשיאת כפים

	bl.	דף	
Gezangen voor Vrijdag avond......	217	רי״ז	זמירות לליל שבת........................
" " den Sabbath........	219	רי״ט	—— ליום שבת.....................
" " " uitgang van den Sabbath........................	222	רכ״ב	—— למוצאי שבת...............
Afdeelingen (wekelijksche) uit de *Tora*..	225	רכ״ה	סדר הפרשיות ליום ב׳ וה׳.......
Afdeeling voor *Hanoeka*............	243	רמ״ג	קריאה לחנוכה..........................
" " *Poerim*.............	245	רמ״ה	—— לפורים.........................
" " de middendagen van *Pésach*.........	—	—	—— לחה״מ פסח...................
" " de middendagen van *Sukkoth*.......	247	רמ״ז	—— לחה״מ סכות..............
" " eenen algemeenen vastendag..........	248	רמ״ח	—— לתענית צבור.............
Haphtarah voor eenen algemeenen vastendag........................	—	—	הפטרה לתענית צבור..............
Proza-vertaling van *Jigdal* en *Adon Olam*............................	249	רמ״ט	העתקת יגדל ואדון עולם.........
Lijst van onvertaalde woorden....	250	ר״ן	רשימה מן מלות אשר לא נעתקו
Tijd van het aanvangen des Sabbaths en het lezen van *Sema*.,	254	רנ״ד	זמן מנחה וזמן קריאת שמע בשחרית............................
Lijst van in dit boek vertaalde Psalmen..................................	255	רנ״ה	רשימה מן מזמורי תהלים אשר נעתקו....................................

בחינה

— — | — ◡ — | — — | — — — ◡ —

בֶּן אֲדָמָה יִזְכּוֹר בְּמוֹלַדְתּוֹ · כִּי לְעֵת קֵץ יָשׁוּב לְיוֹלַדְתּוֹ :

קוּם וְהַצְלַח אָמְרוּ לְבֶן חָמֵשׁ · מַעֲלוֹתָיו עוֹלִים עֲלוֹת שֶׁמֶשׁ ·

בֵּין שָׁדֵי אֵם יִשְׁכַּב וְאַל יָמֵשׁ · צַוְּארֵי אָב יִקַּח לְמֶרְכַּבְתּוֹ : כי

מַה תְּאִיצוּן מוּסָר לְבֶן עֶשֶׂר · עוֹד מְעַט קָט יִגְדַּל וְיִוָּסֵר ·

דַּבְּרוּ לוֹ חֵן חֵן וְיִתְבַּשֵּׂר · שַׁעֲשׁוּעָיו יְלָדָיו וּמִשְׁפַּחְתּוֹ : כי

מַה נְּעִימִים יָמִים לְבֶן עֶשְׂרִים · קַל כְּעֹפֶר דּוֹלֵג עֲלֵי הָרִים ·

בָּז לְמוּסָר לוֹעֵג לְקוֹל מוֹרִים · יַעֲלַת חֵן חֶבְלוֹ וּמַלְכוּדְתּוֹ : כי

בֶּן שְׁלֹשִׁים נָפַל בְּיַד אֵשֶׁת · קָם וְהִבִּיט הִנּוֹ בְּתוֹךְ רֶשֶׁת ·

יִלְחָצוּהוּ סָבִיב בְּנֵי קֶשֶׁת · מִשְׁאֲלוֹת לֵב בָּנָיו וְלֵב אִשְׁתּוֹ : כי

נָע וְנִכְנַע מַשִּׂיג לְאַרְבָּעִים · שָׂשׂ בְּחֶלְקוֹ אִם רַע וְאִם נָעִים ·

רָץ לְדַרְכּוֹ וַיַּעֲזוֹב רֵעִים · עַל עֲמָלוֹ יַעֲמוֹד בְּמִשְׁמַרְתּוֹ : כי

בֶּן חֲמִשִּׁים יִזְכּוֹר יְמֵי הֶבֶל · יֶאֱבַל כִּי קָרְבוּ יְמֵי אֵבֶל ·

בָּז בְּעֵינָיו אֶת כָּל יְקַר תֵּבֵל · כִּי יְפַחֵד פֶּן קָרְבָה עִתּוֹ : כי

שַׁאֲלוּ מַה הָיָה לְבֶן שִׁשִּׁים · אֵין בְּמַעֲשָׂיו בַּדִּים וְשָׁרָשִׁים ·

כִּי שְׂרִידָיו דַּלִּים וְנֶחֱלָשִׁים · לֹא יְקוּמוּן אִתּוֹ בְּמִלְחַמְתּוֹ : כי

אִם שְׁנוֹתָיו נָגְעוּ אֱלֵי שִׁבְעִים · אֵין דְּבָרָיו נִרְאִים וְנִשְׁמָעִים ·

רַק לְמַשָּׂא יִהְיֶה עֲלֵי רֵעִים · מַעֲמָס עַל נַפְשׁוֹ וּמִשְׁעַנְתּוֹ : כי

בֶּן שְׁמוֹנִים טוֹרַח עֲלֵי בָּנָיו · אֵין לְבָבוֹ אִתּוֹ וְלֹא עֵינָיו ·

בּוּז לְיוֹדְעָיו לַעַג לִשְׁכֵנָיו · רֹאשׁ בְּכוֹסוֹ גַּם לַעֲנָה פִּתּוֹ : כי

אַחֲרֵי זֹאת כְּמֵת יְהִי נֶחְשָׁב · אַשְׁרֵי אִישׁ נֶחְשַׁב לְגֵר תּוֹשָׁב ·

אֵין בְּלִבּוֹ רַעְיוֹן וְלֹא מַחְשָׁב · רַק לְאַחֲרִית נַפְשׁוֹ וּמַשְׂכֻּרְתּוֹ :

כִּי לְעֵת קֵץ יָשׁוּב לְיוֹלַדְתּוֹ :

סדר

תפלות לכל השנה.

VOLLEDIGE

GEBEDEN

VOOR HET GEHEELE JAAR.

סדר הנהגת הבקר.

ברכת על נטילת ידים והנהגת הבקר לקטנים בקומם ממטתם.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו
וְצִוָּנוּ עַל נְטִילַת יָדָיִם׃ תּוֹרָה צִוָּה לָנוּ מֹשֶׁה מוֹרָשָׁה
קְהִלַּת יַעֲקֹב׃ בְּרָכוֹת יָחִלוּ עַל רֹאשִׁי׃ שְׁמַע בְּנִי מוּסַר אָבִיךָ
וְאַל תִּטֹּשׁ תּוֹרַת אִמֶּךָ׃ תּוֹרָה תְּהִי אֱמוּנָתִי וְאֵל שַׁדַּי בְּעֶזְרָתִי׃
אֵל מֶלֶךְ נֶאֱמָן׃ שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד׃ בָּרוּךְ שֵׁם
כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד׃ וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּיְיָ אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים
כֻּלְּכֶם הַיּוֹם׃ לִישׁוּעָתְךָ קִוִּיתִי יְיָ׃

כג מִזְמוֹר לְדָוִד יְיָ רֹעִי לֹא אֶחְסָר׃ בִּנְאוֹת דֶּשֶׁא יַרְבִּיצֵנִי עַל
מֵי מְנֻחוֹת יְנַהֲלֵנִי׃ נַפְשִׁי יְשׁוֹבֵב יַנְחֵנִי בְמַעְגְּלֵי־צֶדֶק
לְמַעַן שְׁמוֹ׃ גַּם כִּי־אֵלֵךְ בְּגֵיא צַלְמָוֶת לֹא אִירָא רָע כִּי־אַתָּה
עִמָּדִי שִׁבְטְךָ וּמִשְׁעַנְתֶּךָ הֵמָּה יְנַחֲמֻנִי׃ תַּעֲרֹךְ לְפָנַי שֻׁלְחָן נֶגֶד
צֹרְרָי דִּשַּׁנְתָּ בַשֶּׁמֶן רֹאשִׁי כּוֹסִי רְוָיָה׃ אַךְ טוֹב וָחֶסֶד יִרְדְּפוּנִי
כָּל יְמֵי חַיָּי וְשַׁבְתִּי בְּבֵית־יְיָ לְאֹרֶךְ יָמִים׃

אחר שברך על נטילת ידים וידיו נקיות יבדק הציצת של טלית קטן וילבשנו ויברך

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ
עַל מִצְוַת צִיצִת׃

בהתעטף טלית גדול ימשמש בציצת לבודקן קודם הברכה ואח״כ יברך מעומד

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ
לְהִתְעַטֵּף בַּצִּיצִת׃

ואחר עטיפתו יאמר

מַה יָּקָר חַסְדְּךָ אֱלֹהִים וּבְנֵי אָדָם בְּצֵל כְּנָפֶיךָ יֶחֱסָיוּן׃ יִרְוְיֻן
מִדֶּשֶׁן בֵּיתֶךָ וְנַחַל עֲדָנֶיךָ תַשְׁקֵם׃ כִּי עִמְּךָ מְקוֹר חַיִּים
בְּאוֹרְךָ נִרְאֶה־אוֹר׃ מְשֹׁךְ חַסְדְּךָ לְיֹדְעֶיךָ וְצִדְקָתְךָ לְיִשְׁרֵי־לֵב׃

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁתְּהֵא חֲשׁוּבָה מִצְוַת צִיצִת זוֹ כְּאִלּוּ
קִיַּמְתִּיהָ בְּכָל־פְּרָטֶיהָ וְדִקְדּוּקֶיהָ וְכַוָּנוֹתֶיהָ ותרי״ג מִצְוֹת הַתְּלוּיִם בָּהּ׃ אָמֵן׃

OCHTEND-VERRIGTING.

Gebed voor jonge kinderen, na dat zij 's ochtends de handen gewasschen hebben.

Geloofd zijt Gij, Eeuwige, onze God, Koning des heelals! die ons door Uwe geboden geheiligd, en ons bevolen hebt, de handen te wasschen. — De leer door Mozes ons aanbevolen, is een erfeigendom der vergadering Jakobs. — Dat zegeningen op mijn hoofd rusten! — Hoor, mijn zoon! naar de bestraffing uws vaders, en verwerp de leer uwer moeder niet. Dat de beoefening der leer mijn hoofdbedrijf worde, en God, de Almagtige, mij bijsta. — Hoor, Israël! de Eeuwige, onze God, is een eenig, eeuwig Wezen. Geloofd zij de naam Zijner heerlijke regering, immer en eeuwig. Gijlieden echter, die aan den Eeuwige, uwen God, gehecht bleeft, gij zijt allen heden in het leven. Op Uwe hulp hope ik, Eeuwige!

Een Psalm van David. — De Eeuwige is mijn Herder: mij zal niets ontbreken. Hij doet mij nederliggen in grazige weiden, Hij leidt mij langs rustige wateren. Hij verkwikt mijne ziel, Hij voert mij in de paden der geregtigheid, om Zijns naams wil. Al ga ik ook in het dal der doodsschaduw, ik vrees geen onheil, want Gij zijt met mij; Uw staf en Uw steun die strekken mij tot troost. Gij regt de tafel voor mij aan in het gezigt mijner tegenstrevers; Gij zalft mijn hoofd met olie, mijn kelk is wel gevuld. Mogen slechts heil en genade mij volgen al de dagen mijns levens; dan zal ik in het huis des Eeuwigen toeven, in lengte van dagen.

Bij het aankleeden van het kleine Talleth (vierhoekig kleedingstuk) zegt men:

Geloofd zijt Gij, Eeuwige, onze God, Koning des heelals! die ons door Uwe geboden geheiligd, en ons het gebod der *Zizith* (schouwdraden) bevolen hebt.

Lofzegging bij het groote Talleth.

Geloofd zijt Gij, Eeuwige, onze God, Koning des heelals! die ons door Uwe geboden geheiligd, en ons bevolen hebt, ons met de *Zizith* te omhullen.

En na het Talleth omgedaan te hebben, zegt men:

Hoe voortreffelijk is Uwe gunstbetooning, ô God! dat de menschenkinderen onder de schaduw Uwer vleugelen bescherming vinden. Zij laven zich met den overvloed Uws huizes; en Gij drenkt hen uit de beek Uwer wellusten. Want bij U is de bron des levens, in Uw licht aanschouwen wij het licht. Breid Uwe goedertierenheid over Uwe vereerders uit, en Uwe geregtigheid over hen, die opregt van harte zijn.

בהנחת התפלין יקח תחלה של יד ויניח אותה על זרוע שמאל וקודם הקשירה יברך

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ
לְהָנִיחַ תְּפִלִּין׃

ומהדק וקושר, ואח״כ כורך שבע כריכות על הזרוע, ולוקח של ראש ויברך

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ
עַל מִצְוַת תְּפִלִּין׃

ואחריה תיכף יאמר בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד׃

ומהדקה בראשו, ואח״כ כורך שלש כריכות על אצבע האמצעית, ובשעת הכריכה אומר

וְאֵרַשְׂתִּיךְ לִי לְעוֹלָם · וְאֵרַשְׂתִּיךְ לִי בְּצֶדֶק וּבְמִשְׁפָּט וּבְחֶסֶד
וּבְרַחֲמִים · וְאֵרַשְׂתִּיךְ לִי בֶּאֱמוּנָה וְיָדַעַתְּ אֶת־יְיָ׃

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁתְּהֵא חֲשׁוּבָה מִצְוַת הֲנָחַת
תְּפִלִּין זוֹ כְּאִלּוּ קִיַּמְתִּיהָ בְּכָל פְּרָטֶיהָ וְדִקְדּוּקֶיהָ וְכַוָּנוֹתֶיהָ ותרי״ג מִצְוֹת
הַתְּלוּיִם בָּהּ · אמן

בחליצת התפילין יזהר להסיר מקודם שלשה הכריכות מן האצבע
ואז יסיר של ראש תחלה ואח״כ של יד.

קודם שיכנס לבית הכנסת ישהה מעט בעזרת בהכ״נ, ויאמר

וַאֲנִי בְּרֹב חַסְדְּךָ אָבֹא בֵיתֶךָ
אֶשְׁתַּחֲוֶה אֶל הֵיכַל קָדְשְׁךָ בְּיִרְאָתֶךָ׃

ואז ילך בנחת ויאמר

בְּבֵית אֱלֹהִים נְהַלֵּךְ בְּרָגֶשׁ׃

כשיכנס לבית הכנסת יאמר

מַה־טֹּבוּ אֹהָלֶיךָ יַעֲקֹב מִשְׁכְּנֹתֶיךָ יִשְׂרָאֵל׃ וַאֲנִי בְּרֹב חַסְדְּךָ
אָבֹא בֵיתֶךָ אֶשְׁתַּחֲוֶה אֶל הֵיכַל קָדְשְׁךָ בְּיִרְאָתֶךָ׃ יְיָ אָהַבְתִּי
מְעוֹן בֵּיתֶךָ וּמְקוֹם מִשְׁכַּן כְּבוֹדֶךָ׃ וַאֲנִי אֶשְׁתַּחֲוֶה וְאֶכְרָעָה
אֶבְרְכָה לִפְנֵי יְיָ עֹשִׂי׃ וַאֲנִי תְפִלָּתִי לְךָ יְיָ עֵת רָצוֹן אֱלֹהִים
בְּרָב חַסְדֶּךָ עֲנֵנִי בֶּאֱמֶת יִשְׁעֶךָ׃

אֲנִי קְרָאתִיךָ כִּי תַעֲנֵנִי אֵל הַט אָזְנְךָ לִי שְׁמַע אִמְרָתִי׃ אֲנִי בְּצֶדֶק אֶחֱזֶה
פָנֶיךָ אֶשְׂבְּעָה בְהָקִיץ תְּמוּנָתֶךָ׃ וַאֲנִי עָלֶיךָ בָטַחְתִּי יְיָ אָמַרְתִּי אֱלֹהַי אָתָּה׃ דוד
שְׁמַע קוֹל תַּחֲנוּנַי בְּשַׁוְּעִי אֵלֶיךָ בְּנָשְׂאִי יָדַי אֶל דְּבִיר קָדְשֶׁךָ׃ יְיָ אֱלֹהָי שִׁוַּעְתִּי
אֵלֶיךָ וַתִּרְפָּאֵנִי׃ אֵלֶיךָ יְיָ אֶקְרָא וְאֶל אֲדֹנָי אֶתְחַנָּן׃ הָאִירָה פָנֶיךָ עַל עַבְדֶּךָ

Bij het opleggen der Thephilin, op den linkerarm, zegt men:

Geloofd zijt Gij, Eeuwige, onze God, Koning des heelals! die ons door Uwe geboden geheiligd, en ons bevolen hebt, de *Thephilin* op te leggen.

En bij het opleggen der Thephilin aan het hoofd:

Geloofd zijt Gij, Eeuwige, onze God, Koning des heelals! die ons door Uwe geboden geheiligd, en ons het gebod der *Thephilin* bevolen hebt.

En voorts:

Ik zal u voor eeuwig aan Mij verloven: Ik zal u aan Mij verloven naar geregtigheid en regt, ja met liefde en teederheid! Ik zal u aan Mij verloven met ware trouw, en gij zult den Eeuwige kennen.

Aan den ingang van het Bedehuis zegt men:

Ik, op Uwe groote gunst vertrouwende, betreed Uw huis, buig mij neder voor den tempel Uwer heiligheid, met godsvrucht.

Bij het intreden in het Bedehuis zegt men:

In het huis Gods treden wij met gevoel en eerbied.

Na het intreden in het Bedehuis zegt men:

Hoe schoon zijn Uwe tenten, ô Jakob! uwe woningen, ô Israël! Ik, op Uwe groote gunst vertrouwende, betreed Uw huis, buig mij neder voor den tempel Uwer heiligheid, met godsvrucht. Eeuwige! ik bemin het oord Uwer woning, de plaats van den zetel Uwer heerlijkheid. Ik aanbid en val neder; ik kniel voor den Eeuwige, mijnen Maker. Mijn gebed is tot U, Eeuwige! gerigt, in den tijd der genade; God! verhoor mij, door Uwe onbegrensde gunst, met Uwe trouwe hulp.

Ik roep U aan, antwoord mij ô God! neig Uw oor tot mij, verhoor mijne woorden. Ik zal met geregtigheid Uw aangezigt aanschouwen, mij, ontwakende, met Uwe verschijning verzadigen. Ik vertrouw op U, ô Eeuwige! [en] zeg: Gij zijt mijn God. Verneem de stem mijner smeeking, als ik tot U schrei, als ik mijne handen ophef tot het binnenste Uws heiligdoms. Eeuwige, mijn God! tot U schreide ik, en Gij hebt mij genezen. Tot U, Eeuwige! roep ik, ik smeekte tot den Eeuwige! Laat Uw

הוֹשִׁיעֵנִי בְחַסְדֶּךָ׃ כִּי לְךָ יְיָ הוֹחָלְתִּי אַתָּה תַעֲנֶה אֲדֹנָי אֱלֹהָי׃ שִׁמְעָה תְפִלָּתִי יְיָ וְשַׁוְעָתִי הַאֲזִינָה אֶל־דִּמְעָתִי אַל־תֶּחֱרַשׁ׃ שְׁמַע יְיָ וְחָנֵּנִי יְיָ הֱיֵה עֹזֵר לִי׃

שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לְדָוִד שָׂמַחְתִּי בְּאוֹמְרִים לִי בֵּית יְיָ נֵלֵךְ׃ שָׂשׂ אָנֹכִי עַל אִמְרָתֶךָ כְּמוֹצֵא שָׁלָל רָב׃ הַקְשִׁיבָה לְקוֹל שַׁוְעִי מַלְכִּי וֵאלֹהָי כִּי אֵלֶיךָ אֶתְפַּלָּל׃ יְיָ בֹּקֶר תִּשְׁמַע קוֹלִי בֹּקֶר אֶעֱרָךְ לְךָ וַאֲצַפֶּה׃ אֲנִי קְרָאתִיךָ כִי תַעֲנֵנִי אֵל הַט אָזְנְךָ לִי שְׁמַע אִמְרָתִי׃ רַגְלִי עָמְדָה בְמִישׁוֹר בְּמַקְהֵלִים אֲבָרֵךְ יְיָ׃

שַׁ חַר אֲבַקֶּשְׁךָ · צוּרִי וּמִשְׂגַּבִּי
אֶעֱרוֹךְ לְפָנֶיךָ · שַׁחְרִי וְגַם עַרְבִּי׃
לִ פְנֵי גְדֻלָּתְךָ · אֶעֱמוֹד וְאֶבָּהֵל
כִּי עֵינְךָ תִרְאֶה · כָּל־מַחְשְׁבוֹת לִבִּי׃
מַ ה־זֶּה אֲשֶׁר יוּכַל · הַלֵּב וְהַלָּשׁוֹן
לַעֲשׂוֹת וּמַה־כֹּחַ · רוּחִי בְּתוֹךְ קִרְבִּי׃
הִ נֵּה לְךָ תִיטַב · זִמְרַת אֱנוֹשׁ עַל כֵּן
אוֹדְךָ בְּעוֹד תִּהְיֶה · נִשְׁמַת אֱלוֹהַּ בִּי׃

יִגְדַּל אֱלֹהִים חַי וְיִשְׁתַּבַּח · נִמְצָא וְאֵין עֵת אֶל מְצִיאוּתוֹ׃
אֶחָד וְאֵין יָחִיד כְּיִחוּדוֹ · נֶעְלָם וְגַם אֵין סוֹף לְאַחְדוּתוֹ׃
אֵין לוֹ דְּמוּת הַגּוּף וְאֵינוֹ גוּף · לֹא נַעֲרוֹךְ אֵלָיו קְדֻשָּׁתוֹ׃
קַדְמוֹן לְכָל־דָּבָר אֲשֶׁר נִבְרָא · רִאשׁוֹן וְאֵין רֵאשִׁית לְרֵאשִׁיתוֹ׃
הִנּוֹ אֲדוֹן עוֹלָם לְכָל־נוֹצָר · יוֹרֶה גְדֻלָּתוֹ וּמַלְכוּתוֹ׃
שֶׁפַע נְבוּאָתוֹ נְתָנוֹ אֶל־ · אַנְשֵׁי סְגֻלָּתוֹ וְתִפְאַרְתּוֹ׃
לֹא קָם בְּיִשְׂרָאֵל כְּמשֶׁה עוֹד · נָבִיא וּמַבִּיט אֶת־תְּמוּנָתוֹ׃
תּוֹרַת אֱמֶת נָתַן לְעַמּוֹ אֵל · עַל־יַד נְבִיאוֹ נֶאֱמַן בֵּיתוֹ׃
לֹא־יַחֲלִיף הָאֵל וְלֹא־יָמִיר · דָּתוֹ לְעוֹלָמִים לְזוּלָתוֹ׃
צוֹפֶה וְיוֹדֵעַ סְתָרֵינוּ · מַבִּיט לְסוֹף דָּבָר בְּקַדְמָתוֹ׃
גּוֹמֵל לְאִישׁ חֶסֶד כְּמִפְעָלוֹ · יִתֵּן לְרָשָׁע רָע כְּרִשְׁעָתוֹ׃
יִשְׁלַח לְקֵץ יָמִין מְשִׁיחֵנוּ · לִפְדּוֹת מְחַכֵּי קֵץ יְשׁוּעָתוֹ׃
מֵתִים יְחַיֶּה אֵל בְּרֹב חַסְדּוֹ · בָּרוּךְ עֲדֵי־עַד שֵׁם תְּהִלָּתוֹ׃

aangezigt Uwen knecht toelichten; help mij door Uwe goedertierenheid. Op U, Eeuwige! hoop ik; Gij zult antwoorden, Heere, mijn God! Hoor mijn gebed, o Eeuwige! neig het oor tot mijn smeeken, zwijg niet bij mijne tranen. Eeuwige! verhoor, en wees mij genadig; Eeuwige! wees mijn Helper.

Lied Hammaäloth van David. Ik verblijd mij, als men mij zegt: »Laat »ons naar het huis des Eeuwigen gaan." Ik verheug mij met Uwe belofte, als iemand, die eenen grooten buit vindt. Luister naar mijne luide klagte, mijn Koning en mijn God! want tot U smeek ik. Eeuwige! wil vroeg mijne stem hooren; vroeg rigt ik mij tot U, en verbeide. Ik roep U aan, antwoord mij, o God: neig Uw oor tot mij, verhoor mijne woorden. Mijn voet staat op effene baan, Ik zal den Eeuwige in volksvergaderingen loven.

In den ochtend aanbid ik U, mijne Rots en Toevlugt!
Tot U rigt ik [mijne gebeden] des morgens en des avonds.
Voor Uwe grootheid sta ik steeds verbaasd,
Daar Uw oog de overpeinzingen mijns harten doorziet.
Wat toch vermag mijn hart en tong,
Wat mijne kracht of mijn geestvermogen verrigten?
Maar U bevalt de lofzang des stervelings;
Daarom dank ik U, zoo lang de goddelijke ziel in mij is.

1. Verheerlijkt en geloofd zij God, de Heer van 't leven;
Hij is, en Zijn bestaan wordt door geen tijd bepaald.
2. Hij, eenig, gadeloos, ver boven al verheven,
Staat onbegrijp'lijk dáár, door de eind'loosheid omstraald.
3. Geen ligchaam vat Zijn geest, geen vorm besluit Zijn wezen;
Niets dat Zijn heiligheid ooit evenaren kon.
4. Vóór al 't geschapendom was reeds zijn troon verrezen;
Hij, de eerste in 't wijd heelal, was reeds eer iets begon.
5. Elk schepsel blijft op Hem als God en Heerscher staren;
Zijn' grootheid en bestuur wordt door 't heelal verkond.
6. Zijn' uitverkoor'nen doet Hij Zijnen wil ontwaren;
Zijn hemelprofecij ontgloeit hunn' heil'gen mond.
7. Als Mozes deed zich nooit Profeet in Isr'el hooren;
Geen ooit voor wien de glans van God zoo duid'lijk blonk.
8. Vertrouwde van Zijn huis, tot Zijn' profeet verkoren;
Was hij 't, die aan Zijn volk de leer der waarheid schonk.
9. Voor de Eeuwigheid liet Hij die heil'ge wet verkonden,
Verandert nooit haar woord, noch haar verheven zin.
10. Hij ziet ons hartsgeheim en weet het te doorgronden;
Bij d'aanvang eener zaak, ziet Hij hare uitkomst in.
11. Den vrome zal Hij eens naar zijn verdiensten loonen,
En naar het misdrijf wordt den boozen straf bereid.
12. Op 't eind der dagen zal Hij Zijn Gezalfde ons toonen.
Die elk verlossen zal, die op Zijn hulpe beidt.
13. God doet de dooden eens van uit het stof herrijzen.
Blijf, Israël! Zijn' naam in eeuwigheid dan prijzen.

אֲדוֹן עוֹלָם אֲשֶׁר מָלַךְ · בְּטֶרֶם כָּל יְצִיר נִבְרָא :
לְעֵת נַעֲשָׂה בְחֶפְצוֹ כֹּל · אֲזַי מֶלֶךְ שְׁמוֹ נִקְרָא :
וְאַחֲרֵי כִּכְלוֹת הַכֹּל · לְבַדּוֹ יִמְלוֹךְ נוֹרָא :
וְהוּא הָיָה וְהוּא הֹוֶה · וְהוּא יִהְיֶה בְּתִפְאָרָה :
וְהוּא אֶחָד וְאֵין שֵׁנִי · לְהַמְשִׁיל לוֹ לְהַחְבִּירָה :
בְּלִי רֵאשִׁית בְּלִי תַכְלִית · וְלוֹ הָעֹז וְהַמִּשְׂרָה :
וְהוּא אֵלִי וְחַי גֹּאֲלִי · וְצוּר חֶבְלִי בְּעֵת צָרָה :
וְהוּא נִסִּי וּמָנוֹס לִי · מְנָת כּוֹסִי בְּיוֹם אֶקְרָא :
בְּיָדוֹ אַפְקִיד רוּחִי · בְּעֵת אִישַׁן וְאָעִירָה :
וְעִם רוּחִי גְּוִיָּתִי · יְיָ לִי וְלֹא אִירָא :

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל נְטִילַת יָדָיִם :

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר יָצַר אֶת הָאָדָם בְּחָכְמָה וּבָרָא בוֹ נְקָבִים נְקָבִים חֲלוּלִים חֲלוּלִים גָּלוּי וְיָדוּעַ לִפְנֵי כִסֵּא כְבוֹדֶךָ שֶׁאִם יִפָּתֵחַ אֶחָד מֵהֶם אוֹ יִסָּתֵם אֶחָד מֵהֶם אִי אֶפְשַׁר לְהִתְקַיֵּם וְלַעֲמוֹד לְפָנֶיךָ : בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ רוֹפֵא כָל־בָּשָׂר וּמַפְלִיא לַעֲשׂוֹת :

בהרבה קהלות מתחילין כאן אלהי נשמה.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לַעֲסוֹק בְּדִבְרֵי תוֹרָה :

וְהַעֲרֶב־נָא יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת־דִּבְרֵי תוֹרָתְךָ בְּפִינוּ וּבְפִי עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל וְנִהְיֶה אֲנַחְנוּ וְצֶאֱצָאֵינוּ (וְצֶאֱצָאֵי צֶאֱצָאֵינוּ) וְצֶאֱצָאֵי עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל כֻּלָּנוּ יוֹדְעֵי שְׁמֶךָ וְלוֹמְדֵי תוֹרָתֶךָ לִשְׁמָהּ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמְלַמֵּד תּוֹרָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל : בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר בָּחַר־בָּנוּ מִכָּל־הָעַמִּים וְנָתַן לָנוּ אֶת־תּוֹרָתוֹ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ נוֹתֵן הַתּוֹרָה :

De Hemelheer troonde, eer Hij hemel en aarde
En 't schepselenheir door Zijn magt had omvaâmd;
Toen 't goddelijk magtwoord de werelden baarde
Werd Hij Koning genaamd.
Hij blijft, de Eerbiedwaardige, als Heerscher verheven,
Ook dan, wen eens alles tot stof is vergaan;
Hij was en Hij is, en, door glanzen omgeven,
Zal Hij eeuwig bestaan.
Nooit zal Hem, den Eenige, een tweede gelijken
Noch toegevoegd worden; geen aanvang, geen end
Begrenst Hem; en nooit zal 't gebied van Hem wijken,
Om Wien alles zich wendt.
Mijn God, mijn Verlosser, mijn Hoeder in rampen,
Mijn Toevlugt, mijn Heilskelk, mijn Hoop en mijn Rots,
Wanneer ik Hem aanroep bij 't smartelijk kampen,
Al het lijden ten trots.
Ik leg in Zijn handen, in rust en vertrouwen,
Mijn geest en mijn ligchaam, vol hope ter neder;
Op Hem blijf ik slapend en wakende bouwen,
Ik vrees niet, met mij is de Heer!

Geloofd zijt Gij, Eeuwige, onze God, Koning des heelals, die ons door Uwe geboden geheiligd, en ons bevolen hebt, de handen te wasschen.

Geloofd zijt Gij, Eeuwige, onze God, Koning des heelals! die den mensch wijselijk gevormd, en in hem onderscheidene openingen en holligheden geschapen hebt. Het is voor den troon Uwer heerlijkheid openbaar en bekend, dat wanneer eene derzelven ontijdig geopend of verstopt wierd, hij niet zou kunnen bestaan, noch voor U in het leven blijven. Geloofd zijt Gij, Eeuwige! Genezer aller vleesches, die wonderen verrigt.

(*Het volgende wordt te dezer plaatse overgeslagen, en men leest hier*: Mijn God! *enz.* bl. 5.)

Geloofd zijt Gij, Eeuwige, onze God, Koning des heelals! die ons door Uwe geboden geheiligd, en ons bevolen hebt, ons met Uwe leer bezig te houden.

Laat toch, o Eeuwige, onze God! de woorden Uwer leer behagelijk zijn in onzen mond, en in dien van Uw volk, het huis Israëls; opdat wij, onze nakomelingen, (en de afstammelingen onzer nakomelingen,) en de nakomelingen van Uw volk, het huis Israëls, allen kenners van Uwen naam, en (belanglooze) beoefenaars Uwer leer zijn mogen. Geloofd zijt Gij, Eeuwige! die Uwen volke Israël de leer onderwijst. — Geloofd zijt Gij, Eeuwige, onze God, Koning des heelals! die ons uit alle natiën uitverkoren, en ons Uwe leer gegeven hebt. Geloofd zijt Gij, Eeuwige! die de leer hebt gegeven.

במדבר ו׳

יְבָרֶכְךָ יְיָ וְיִשְׁמְרֶךָ: יָאֵר יְיָ ׀ פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחֻנֶּךָּ: יִשָּׂא יְיָ ׀ פָּנָיו אֵלֶיךָ וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם: אֵלּוּ דְבָרִים שֶׁאֵין לָהֶם שִׁעוּר הַפֵּאָה וְהַבִּכּוּרִים וְהָרֵאָיוֹן וּגְמִילוּת חֲסָדִים וְתַלְמוּד תּוֹרָה: אֵלּוּ דְבָרִים שֶׁאָדָם אוֹכֵל פֵּרוֹתֵיהֶם בָּעוֹלָם הַזֶּה וְהַקֶּרֶן קַיֶּמֶת לָעוֹלָם הַבָּא: וְאֵלּוּ הֵן כִּבּוּד אָב וָאֵם וּגְמִילוּת חֲסָדִים וְהַשְׁכָּמַת בֵּית הַמִּדְרָשׁ שַׁחֲרִית וְעַרְבִית וְהַכְנָסַת אוֹרְחִים וּבִקּוּר חוֹלִים וְהַכְנָסַת כַּלָּה וְהַלְוָיַת הַמֵּת וְעִיּוּן תְּפִלָּה וַהֲבָאַת שָׁלוֹם בֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ וְתַלְמוּד תּוֹרָה כְּנֶגֶד כֻּלָּם:

אֱלֹהַי נְשָׁמָה שֶׁנָּתַתָּ בִּי טְהוֹרָה הִיא אַתָּה בְרָאתָהּ אַתָּה יְצַרְתָּהּ אַתָּה נְפַחְתָּהּ בִּי וְאַתָּה מְשַׁמְּרָהּ בְּקִרְבִּי וְאַתָּה עָתִיד לִטְּלָהּ מִמֶּנִּי וּלְהַחֲזִירָהּ בִּי לֶעָתִיד לָבֹא: כָּל־זְמַן שֶׁהַנְּשָׁמָה בְקִרְבִּי מוֹדֶה אֲנִי לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי רִבּוֹן כָּל־הַמַּעֲשִׂים אֲדוֹן כָּל־הַנְּשָׁמוֹת בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּחֲזִיר נְשָׁמוֹת לִפְגָרִים מֵתִים:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר נָתַן לַשֶּׂכְוִי בִינָה לְהַבְחִין בֵּין יוֹם וּבֵין לָיְלָה:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁלֹּא עָשַׂנִי נָכְרִי:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁלֹּא עָשַׂנִי עָבֶד:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁלֹּא עָשַׂנִי אִשָּׁה:

(הנשים אומרות בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁעָשַׂנִי כִּרְצוֹנוֹ:)

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם פּוֹקֵחַ עִוְרִים:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם מַלְבִּישׁ עֲרֻמִּים:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם מַתִּיר אֲסוּרִים:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם זוֹקֵף כְּפוּפִים:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם רוֹקַע הָאָרֶץ עַל־הַמָּיִם:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁעָשָׂה לִי כָּל־צָרְכִּי:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר הֵכִין מִצְעֲדֵי־גָבֶר:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אוֹזֵר יִשְׂרָאֵל בִּגְבוּרָה:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם עוֹטֵר יִשְׂרָאֵל בְּתִפְאָרָה:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם הַנּוֹתֵן לַיָּעֵף כֹּחַ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם הַמַּעֲבִיר שֵׁנָה מֵעֵינַי

De Eeuwige zegene u en behoede u. De Eeuwige late u Zijn aangezigt toelichten en zij u genadig. De Eeuwige wende Zijn aangezigt tot u, en verleene u vrede. — De volgende zaken hebben bij de wet geene bepaalde maat: De hoegrootheid des hoeks, de eerstelingen der vruchten, het offer bij de verschijning, het uitoefenen van welwillendheid, en het beoefenen der leer. — De volgende zaken leveren den mensch reeds in dit leven vruchten op, waarvan het vaste goed voor hem hiernamaals bewaard blijft, te weten: de vereering der ouders, het uitoefenen van welwillendheid, het vlijtig bezoeken der leerscholen 's ochtends en 's avonds, de gastvrijheid, de krankenverzorging, het uithuwen van bruiden, het begeleiden der dooden, de aandacht bij het gebed, en het vrede stichten tusschen de menschen; doch het beoefenen der leer gaat boven alles.

Mijn God! de ziel die Gij mij gegeven hebt, is rein. Gij hebt haar geschapen, Gij hebt haar gevormd, Gij hebt haar mij ingeblazen, Gij bewaart ze in mij, zult ze mij ontnemen, en in het toekomstige wedergeven. Zoo lang deze ziel in mij is, dank ik U, Eeuwige, mijn God en God mijner voorouders! Meester aller gewrochten, Heer aller zielen! Geloofd zijt Gij, Eeuwige! die doode ligchamen weder bezielt.

Geloofd zijt Gij, Eeuwige, onze God! Koning des heelals, die de haan het vermogen verleend hebt, om tusschen den dag en den nacht te onderscheiden.

G. z. G. E. o. G. K. d. h. die mij niet als heiden hebt doen geboren worden.

G. z. G. E. o. G. K. d. h. die mij niet als slaaf hebt doen geboren worden.

G. z. G. E. o. G. K. d. h. die mij niet als vrouw hebt doen geboren worden.

(*De vrouwen zeggen*: G. z. G. E. o. G. K. d. h. die mij naar Uw welbehagen geschapen hebt.)

G. z. G. E. o. G. K. d. h. die de blinden ziende maakt.

G. z. G. E. o. G. K. d. h. die de naakten kleedt.

G. z. G. E. o. G. K. d. h. die de gebondenen slaakt.

G. z. G. E. o. G. K. d. h. die de gebukten oprigt.

G. z. G. E. o. G. K. d. h. die de aarde over het water hebt uitgespannen.

G. z. G. E. o. G. K. d. h. die mij al mijne benoodigdheden bereid hebt.

G. z. G. E. o. G. K. d. h. die de schreden des mans bevordert.

G. z. G. E. o. G. K. d. h. die Israël met magt omgordt.

G. z. G. E. o. G. K. d. h. die Israël met heerlijkheid kroont.

G. z. G. E. o. G. K. d. h. die den vermoeide nieuwe kracht verleent.

G. z. G. E. o. G. K. d. h. die den slaap van mijne oogen,

וּתְנוּמָה מֵעַפְעַפָּי: וִיהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ
שֶׁתַּרְגִּילֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ וְדַבְּקֵנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְאַל תְּבִיאֵנוּ לֹא לִידֵי
חֵטְא וְלֹא לִידֵי עֲבֵרָה וְעָוֹן וְלֹא לִידֵי נִסָּיוֹן וְלֹא לִידֵי בִזָּיוֹן
וְאַל־תַּשְׁלֶט בָּנוּ יֵצֶר הָרָע וְהַרְחִיקֵנוּ מֵאָדָם רָע וּמֵחָבֵר רָע
וְדַבְּקֵנוּ בְּיֵצֶר הַטּוֹב וּבְמַעֲשִׂים טוֹבִים וְכוֹף אֶת־יִצְרֵנוּ
לְהִשְׁתַּעְבֶּד־לָךְ וּתְנֵנוּ הַיּוֹם וּבְכָל־יוֹם לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים
בְּעֵינֶיךָ וּבְעֵינֵי כָל־רוֹאֵינוּ וְתִגְמְלֵנוּ חֲסָדִים טוֹבִים בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ
גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי שֶׁתַּצִּילֵנִי הַיּוֹם וּבְכָל־
יוֹם מֵעַזֵּי פָנִים וּמֵעַזּוּת פָּנִים מֵאָדָם רָע וּמֵחָבֵר רָע
וּמִשָּׁכֵן רָע וּמִפֶּגַע רָע וּמִשָּׂטָן הַמַּשְׁחִית מִדִּין קָשֶׁה וּמִבַּעַל
דִּין קָשֶׁה בֵּין שֶׁהוּא בֶן־בְּרִית וּבֵין שֶׁאֵינוֹ בֶן־בְּרִית:

לְעוֹלָם יְהֵא אָדָם יְרֵא שָׁמַיִם בְּסֵתֶר וּמוֹדֶה
עַל־הָאֱמֶת וְדוֹבֵר אֱמֶת בִּלְבָבוֹ וְיַשְׁכֵּם וְיֹאמַר:

רִבּוֹן כָּל־הָעוֹלָמִים לֹא עַל־צִדְקוֹתֵינוּ אֲנַחְנוּ מַפִּילִים תַּחֲנוּנֵינוּ
לְפָנֶיךָ כִּי עַל רַחֲמֶיךָ הָרַבִּים· מָה אֲנַחְנוּ מֶה חַיֵּינוּ
מֶה חַסְדֵּנוּ מַה־צִּדְקוֹתֵינוּ מַה־יְשׁוּעָתֵנוּ מַה־כֹּחֵנוּ מַה־גְּבוּרָתֵנוּ
מַה־נֹּאמַר לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ הֲלֹא כָּל־הַגִּבּוֹרִים
כְּאַיִן לְפָנֶיךָ וְאַנְשֵׁי הַשֵּׁם כְּלֹא הָיוּ וַחֲכָמִים כִּבְלִי מַדָּע וּנְבוֹנִים
כִּבְלִי הַשְׂכֵּל כִּי רוֹב מַעֲשֵׂיהֶם תֹּהוּ וִימֵי חַיֵּיהֶם הֶבֶל לְפָנֶיךָ·
וּמוֹתַר הָאָדָם מִן־הַבְּהֵמָה אָיִן כִּי הַכֹּל הָבֶל:

אֲבָל אֲנַחְנוּ עַמְּךָ בְּנֵי בְרִיתֶךָ· בְּנֵי אַבְרָהָם אֹהַבְךָ שֶׁנִּשְׁבַּעְתָּ
לוֹ בְּהַר הַמֹּרִיָּה· זֶרַע יִצְחָק יְחִידוֹ שֶׁנֶּעֱקַד עַל גַּב־הַמִּזְבֵּחַ
עֲדַת יַעֲקֹב בִּנְךָ בְּכוֹרֶךָ שֶׁמֵּאַהֲבָתְךָ שֶׁאָהַבְתָּ אֹתוֹ וּמִשִּׂמְחָתְךָ
שֶׁשָּׂמַחְתָּ בּוֹ קָרָאתָ אֶת־שְׁמוֹ יִשְׂרָאֵל וִישֻׁרוּן:

לְפִיכָךְ אֲנַחְנוּ חַיָּבִים לְהוֹדוֹת לְךָ וּלְשַׁבֵּחֲךָ וּלְפָאֶרְךָ וּלְבָרֵךְ
וּלְקַדֵּשׁ וְלָתֵת־שֶׁבַח וְהוֹדָיָה לִשְׁמֶךָ: אַשְׁרֵינוּ מַה־
טּוֹב חֶלְקֵנוּ וּמַה־נָּעִים גּוֹרָלֵנוּ וּמַה־יָּפָה יְרֻשָּׁתֵנוּ אַשְׁרֵינוּ שֶׁאֲנַחְנוּ
מַשְׁכִּימִים וּמַעֲרִיבִים עֶרֶב וָבֹקֶר וְאוֹמְרִים פַּעֲמַיִם בְּכָל־יוֹם

en den sluimer van mijne oogleden doet verdwijnen. Dat het ook Uw wil zij, ô Eeuwige, onze God en God onzer voorouders! ons met Uwe leer gemeenzaam te maken, en ons aan Uwe geboden te doen gehecht zijn. Laat ons geene aanleiding hebben tot zonde, overtreding, ongeregtigheid, verzoeking noch verachting. Laat geene kwade neiging eenig vermogen op ons hebben. Verwijder ons van kwade menschen en kwade gezelschappen, en laat ons gehecht zijn aan goede gedachten en deugdzame handelingen. Onderdruk onze hartstogten, opdat wij U alleen onderworpen zijn. Verleen ons, heden en ten allen tijde, genade, gunst en barmhartigheid in Uwe oogen, en in die van allen die ons zien, en bewijs ons vele weldaden. Geloofd zijt Gij, Eeuwige! die Uwen volke Israël vele weldaden bewijst.

Dat het Uw wil zij, o Eeuwige, mijn God en God mijner voorouders! mij heden en ten allen tijde te behoeden voor onbeschaamden en onbeschaamdheid, voor kwade menschen en kwaad gezelschap, voor een' slechten nabuur, voor kwade toevallen, voor den verderfelijken verleider, voor een hard geregt en eene strenge tegenpartij, het zij hij tot ons verbond behoore, of niet.

De mensch zij altijd, zelfs in het geheim, godvruchtig; erkenne de waarheid, verkondige haar naar de inspraak zijns harten, en gewenne zich 's morgens vroeg aldus te zeggen:

Gebieder aller werelden! Niet [in het vertrouwen] op onze deugden rigten wij onze smeekingen tot U, maar [in het vertrouwen] op Uwe onbegrensde barmhartigheid. Immers, wat zijn wij? wat is ons leven? wat onze gunst? wat zijn onze deugden? wat is onze hulp? wat onze kracht? en wat onze sterkte? Wat kunnen wij voor U, Eeuwige, onze God en God onzer voorouders, zeggen? Zijn niet alle helden voor U als een niets, de vermaarde mannen als of zij nooit geweest waren, de wijzen als onwetend, de verstandigen als onkundig. De meesten hunner daden toch zijn nietig, en hunne levensdagen ijdel voor U; zelfs het voortreffelijke des menschen boven het vee is niets, want alles is ijdel.

Nogtans zijn wij Uw volk, de zonen Uws verbonds, de kinderen van Uwen vriend Abraham, wien Gij op den berg Moria [Uwe bescherming] toegezworen hebt; het kroost van zijnen eenigen [zoon] Izak, die reeds op het altaar gebonden was; de gemeente van Jakob, Uwen eerstgeborenen, wien Gij, uit hoofde der liefde, die Gij hem toedroegt en der vreugde, die Gij met hem hadt, Israël en Jessurun noemdet.

Daarom zijn wij verpligt U te danken, te prijzen, te roemen, te loven en te heiligen, en Uwen naam lof en hulde toe te brengen. Heil ons! hoe heerlijk is ons aandeel, hoe liefelijk ons lot, en hoe schoon onze erfenis! Heil ons, dat wij vroeg en spade, 's ochtends en 's avonds, tweemaal elken dag zeggen:

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ ׀ אֶחָד:

בלחש בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד: המדקדקים גומרין הפרשה.

אַתָּה הוּא עַד שֶׁלֹּא נִבְרָא הָעוֹלָם אַתָּה הוּא מִשֶּׁנִּבְרָא הָעוֹלָם
אַתָּה הוּא בָּעוֹלָם הַזֶּה וְאַתָּה הוּא לָעוֹלָם הַבָּא קַדֵּשׁ
אֶת־שִׁמְךָ עַל מַקְדִּישֵׁי שְׁמֶךָ וְקַדֵּשׁ אֶת־שִׁמְךָ בְּעוֹלָמֶךָ וּבִישׁוּעָתְךָ
תָּרִים וְתַגְבִּיהַּ קַרְנֵנוּ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַדֵּשׁ אֶת־שִׁמְךָ בָּרַבִּים:
אַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ וּבִשְׁמֵי הַשָּׁמַיִם
הָעֶלְיוֹנִים · אֱמֶת אַתָּה הוּא רִאשׁוֹן וְאַתָּה הוּא
אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדֶיךָ אֵין אֱלֹהִים · קַבֵּץ קֹוֶיךָ מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת הָאָרֶץ
יַכִּירוּ וְיֵדְעוּ כָּל־בָּאֵי עוֹלָם כִּי אַתָּה־הוּא הָאֱלֹהִים לְבַדְּךָ
לְכֹל מַמְלְכוֹת הָאָרֶץ · אַתָּה עָשִׂיתָ אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־הָאָרֶץ
אֶת־הַיָּם וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר־בָּם · וּמִי בְּכָל־מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ בָּעֶלְיוֹנִים
אוֹ בַתַּחְתּוֹנִים שֶׁיֹּאמַר לְךָ מַה־תַּעֲשֶׂה · אָבִינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם
עֲשֵׂה עִמָּנוּ חֶסֶד בַּעֲבוּר שִׁמְךָ הַגָּדוֹל שֶׁנִּקְרָא עָלֵינוּ וְקַיֶּם־לָנוּ
יְיָ אֱלֹהֵינוּ מַה־שֶּׁכָּתוּב בָּעֵת הַהִיא אָבִיא אֶתְכֶם וּבָעֵת
קַבְּצִי אֶתְכֶם כִּי־אֶתֵּן אֶתְכֶם לְשֵׁם וְלִתְהִלָּה בְּכֹל עַמֵּי הָאָרֶץ
בְּשׁוּבִי אֶת־שְׁבוּתֵיכֶם לְעֵינֵיכֶם אָמַר יְיָ:

בהרבה קהלות אומרין כאן **ברכת התורה.**

שמות ל׳
וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר: וְעָשִׂיתָ כִּיּוֹר נְחֹשֶׁת וְכַנּוֹ
נְחֹשֶׁת לְרָחְצָה וְנָתַתָּ אֹתוֹ בֵּין־אֹהֶל מוֹעֵד וּבֵין הַמִּזְבֵּחַ
וְנָתַתָּ שָׁמָּה מָיִם: וְרָחֲצוּ אַהֲרֹן וּבָנָיו מִמֶּנּוּ אֶת־יְדֵיהֶם וְאֶת־
רַגְלֵיהֶם: בְּבֹאָם אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד יִרְחֲצוּ־מַיִם וְלֹא יָמֻתוּ אוֹ
בְגִשְׁתָּם אֶל־הַמִּזְבֵּחַ לְשָׁרֵת לְהַקְטִיר אִשֶּׁה לַיהוָה: וְרָחֲצוּ יְדֵיהֶם
וְרַגְלֵיהֶם וְלֹא יָמֻתוּ וְהָיְתָה לָהֶם חָק־עוֹלָם לוֹ וּלְזַרְעוֹ לְדֹרֹתָם:
ויקרא ו׳ וְלָבַשׁ הַכֹּהֵן מִדּוֹ בַד וּמִכְנְסֵי־בַד יִלְבַּשׁ עַל־בְּשָׂרוֹ וְהֵרִים
אֶת־הַדֶּשֶׁן אֲשֶׁר תֹּאכַל הָאֵשׁ אֶת־הָעֹלָה עַל־הַמִּזְבֵּחַ וְשָׂמוֹ אֵצֶל
הַמִּזְבֵּחַ: וּפָשַׁט אֶת־בְּגָדָיו וְלָבַשׁ בְּגָדִים אֲחֵרִים וְהוֹצִיא אֶת־
הַדֶּשֶׁן אֶל־מִחוּץ לַמַּחֲנֶה אֶל־מָקוֹם טָהוֹר:

Hoor, Israël! de Eeuwige, onze God, is een Eenig, Eeuwig Wezen.

Geloofd zij de naam Zijner heerlijke regeering, immer en eeuwig.

Gij waart vóór dat het heelal geschapen was. Gij zijt dezelfde, na dat het heelal geschapen is. Gij zijt dezelfde in deze en in de toekomende wereld. Heilig toch Uwen naam bij hen, die hem in voortduring heiligen, en heilig hem in Uwe wereld! Dat door Uwe hulp ons aanzien verhoogd en verheven worde! Geloofd zijt Gij, Eeuwige! die Uwen naam in het openbaar heiligt.

Gij zijt de Eeuwige, onze God, in den hemel en op de aarde, zelfs in de hoogstverhevene hemelen. Voorwaar, Gij zijt de eerste, Gij zijt de laatste, en buiten U is er geen God. Roep hen, die op U hopen, van de vier einden der aarde bijeen; dat alle aardbewoners inzien en erkennen mogen, dat Gij alleen de God zijt van alle rijken der aarde. Gij hebt den hemel en de aarde, de zee en al wat er in is geschapen. En wie is er onder al Uwe schepselen, onder de hoogere of lagere wezens, die U voorschrijven kan, wat Gij doen zult! Hemelsche vader! bewijs ons gunst om Uwen grooten naam, die over ons genoemd is. Vervul aan ons, Eeuwige, onze God! wat geschreven is: „Te dien dage zal „Ik u brengen, en te dien dage zal Ik u verzamelen; want Ik „zal u beroemd maken en lof doen verwerven, bij alle volken „der aarde, als gij zien zult, dat Ik uwe gevangenen terug „breng; zoo spreekt de Eeuwige!"

(*Hier wordt de lofspraak over de Leer gezegd, bl.* 4.)

De Eeuwige sprak tot Mozes als volgt: Gij zult ook een waschvat van koper maken, en zijne stelling van koper, tot wasschen; gij zult het plaatsen tusschen de tent der zamenkomst en het [offer-] altaar; en gij zult er water in doen. Daaruit zullen Aäron en zijne zonen hunne handen en voeten wasschen. Als zij in de tent der zamenkomst gaan, zullen zij zich met water wasschen, opdat zij niet sterven; of dat zij tot het [offer-] altaar naderen, om de dienst te verrigten, om den Eeuwige ter eere een vuuroffer in rook te doen opgaan. Zoo zullen zij hunne handen en voeten wasschen, opdat zij niet sterven; dit zal hun eene eeuwige wet zijn, voor hem en zijn kroost, bij hunne nakomelingen! — De priester zal alsdan [des morgens] zijn linnen kleed aantrekken en met een linnen broek zijn bloot ligchaam bedekken, de asch van het door het vuur op het altaar verteerde brandoffer wegnemen, en haar naast het altaar nederleggen. Deze zijne kleederen zal hij uittrekken, en andere kleederen aandoen, wanneer hij de asch buiten het leger op eene reine plaats uitbrengt.

במדבר כ״ח

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃ צַו אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ
אֲלֵהֶם אֶת־קָרְבָּנִי לַחְמִי לְאִשַּׁי רֵיחַ נִיחֹחִי תִּשְׁמְרוּ
לְהַקְרִיב לִי בְּמוֹעֲדוֹ׃ וְאָמַרְתָּ לָהֶם זֶה הָאִשֶּׁה אֲשֶׁר תַּקְרִיבוּ
לַיהוָה כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה תְמִימִם שְׁנַיִם לַיּוֹם עֹלָה תָמִיד׃ אֶת־
הַכֶּבֶשׂ אֶחָד תַּעֲשֶׂה בַבֹּקֶר וְאֵת הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי תַּעֲשֶׂה בֵּין
הָעַרְבָּיִם׃ וַעֲשִׂירִית הָאֵיפָה סֹלֶת לְמִנְחָה בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן כָּתִית
רְבִיעִת הַהִין׃ עֹלַת תָּמִיד הָעֲשֻׂיָה בְּהַר סִינַי לְרֵיחַ נִיחֹחַ אִשֶּׁה
לַיהוָה׃ וְנִסְכּוֹ רְבִיעִת הַהִין לַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד בַּקֹּדֶשׁ הַסֵּךְ נֶסֶךְ
שֵׁכָר לַיהוָה׃ וְאֵת הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי תַּעֲשֶׂה בֵּין הָעַרְבָּיִם כְּמִנְחַת
הַבֹּקֶר וּכְנִסְכּוֹ תַּעֲשֶׂה אִשֵּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה׃

ויקרא א׳ י״א וְשָׁחַט אֹתוֹ עַל יֶרֶךְ הַמִּזְבֵּחַ צָפֹנָה לִפְנֵי יְהוָה וְזָרְקוּ
בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת־דָּמוֹ עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב׃

אַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ שֶׁהִקְטִירוּ אֲבוֹתֵינוּ לְפָנֶיךָ אֶת־קְטֹרֶת הַסַּמִּים בִּזְמַן שֶׁבֵּית הַמִּקְדָּשׁ קַיָּם · כַּאֲשֶׁר צִוִּיתָ אוֹתָם עַל־יְדֵי מֹשֶׁה נְבִיאֶךָ כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתֶךָ׃

שמות ל׳ ל״ד

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה קַח־לְךָ סַמִּים נָטָף ׀ וּשְׁחֵלֶת וְחֶלְבְּנָה
סַמִּים וּלְבֹנָה זַכָּה בַּד בְּבַד יִהְיֶה׃ וְעָשִׂיתָ אֹתָהּ קְטֹרֶת
רֹקַח מַעֲשֵׂה רוֹקֵחַ מְמֻלָּח טָהוֹר קֹדֶשׁ׃ וְשָׁחַקְתָּ מִמֶּנָּה הָדֵק
וְנָתַתָּה מִמֶּנָּה לִפְנֵי הָעֵדֻת בְּאֹהֶל מוֹעֵד אֲשֶׁר אִוָּעֵד לְךָ שָׁמָּה
קֹדֶשׁ קָדָשִׁים תִּהְיֶה לָכֶם׃ וְנֶאֱמַר וְהִקְטִיר עָלָיו אַהֲרֹן קְטֹרֶת
סַמִּים בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר בְּהֵיטִיבוֹ אֶת־הַנֵּרֹת יַקְטִירֶנָּה׃ וּבְהַעֲלֹת
אַהֲרֹן אֶת־הַנֵּרֹת בֵּין הָעַרְבַּיִם יַקְטִירֶנָּה קְטֹרֶת תָּמִיד לִפְנֵי
יְהוָה לְדֹרֹתֵיכֶם׃

תָּנוּ רַבָּנָן · פִּטּוּם הַקְּטֹרֶת, הַצֳּרִי וְהַצִּפֹּרֶן וְהַחֶלְבְּנָה וְהַלְּבוֹנָה מִשְׁקַל שִׁבְעִים שִׁבְעִים מָנֶה · מוֹר וּקְצִיעָה שִׁבֹּלֶת נֵרְדְּ וְכַרְכֹּם · מִשְׁקַל שִׁשָּׁה עָשָׂר שִׁשָּׁה עָשָׂר מָנֶה · הַקֹּשְׁטְ שְׁנֵים עָשָׂר, וְקִלּוּפָה שְׁלֹשָׁה, וְקִנָּמוֹן תִּשְׁעָה, בּוֹרִית כַּרְשִׁינָה תִּשְׁעָה קַבִּין · יֵין קַפְרִיסִין, סְאִין תְּלָתָא וְקַבִּין תְּלָתָא, וְאִם אֵין לוֹ יֵין קַפְרִיסִין, מֵבִיא חֲמַר חִוַּרְיָן עַתִּיק, מֶלַח סְדוֹמִית רֹבַע הַקָּב, מַעֲלֶה עָשָׁן כָּל־שֶׁהוּא · רַבִּי נָתָן אוֹמֵר אַף כִּפַּת הַיַּרְדֵּן כָּל־שֶׁהוּא, וְאִם נָתַן בָּהּ דְּבַשׁ פְּסָלָהּ · וְאִם חִסַּר אַחַת מִכָּל־סַמָּנֶיהָ חַיָּב מִיתָה׃ רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן

De Eeuwige sprak tot Mozes als volgt: Gebied den kinderen Israëls en zeg tot hen: Mijne offergaven, Mijne spijze, die Mijn vuur verteert, Mij tot eenen liefelijken reuk, moet gij in acht nemen, om Mij op elken bepaalden tijd ten offer te brengen. Zeg hun dus: Dit is het vuuroffer, dat gij den Eeuwige ten offer zult brengen: elken dag twee éénjarige lammeren, zonder gebrek, tot een gedurig brandoffer. Het eene lam zult gij des morgens bereiden, en het andere lam zult gij bereiden tusschen de beide avonden. Een tiende deel van een Epha meelbloem tot spijsoffer, aangemengd met een vierde deel van een Hin gestooten [olijven-] olie. Dit zij een gedurig brandoffer, gelijk het reeds bij den berg Sinai bereid is geworden, tot eenen liefelijken reuk, als een vuuroffer, ter eere des Eeuwigen. En zijn plengoffer, een vierde deel van een Hin [wijn], bij dit eene lam; op het heilige moet het plengoffer des wijns geplengd worden, ter eere des Eeuwigen. Het tweede lam zult gij tusschen de beide avonden bereiden; hetzelfde spijs- en plengoffer als des morgens zult gij [er] bijvoegen, als een vuuroffer, tot eenen liefelijken reuk ter eere des Eeuwigen.

Men zal het aan de zijde des altaars ten noorden slagten, voor den Eeuwige; en de zonen van Aäron, de priesters, zullen het bloed sprengen op het altaar rondom.

Gij zijt de Eeuwige, onze God, voor Wien onze voorouders het reukwerk der welriekende specerijen in damp deden opstijgen, ten tijde dat de heilige tempel bestond, gelijk Gij hun door Uwe profeten geboden en in Uwe leer voorgeschreven hebt:

De Eeuwige zeide tot Mozes: schaf u aan specerijen, dropbalsem, zeenagelen en galbanum; [deze en nog andere] specerijen, benevens zuiveren wierook, van elk even veel. Hiervan zult gij een reukwerk maken, een mengsel naar de kunst van den specerijmenger, wel dooreen geroerd en zuiver; [het zal] een heiligdom [zijn]. Gij zult daarvan tot een fijn poeder stooten, en daarvan leggen vóór het getuigenis in de tent der zamenkomst, alwaar Ik op bepaalde tijden tot u zal verschijnen; het zal u allerheiligst zijn. — Ook is gezegd: Aäron zal reukwerk van specerijen ontsteken; elken morgen, als hij de lampen reinigt, zal hij het ontsteken. Als Aäron de lampen aansteekt, tusschen de beide avonden, zal hij het ontsteken; het zal een gedurig reukwerk zijn voor den Eeuwige bij uwe nakomelingen.

De Rabbijnen hebben geleerd: De zamenstelling des reukwerks bestond uit balsem, zeenagel, galbanum en wierook, van elk het gewigt van zeventig mane. Mirre, kassia, spits van nardus, saffraan, van elk het gewigt van zestien mane. Costus, twaalf mane; specerijbast, drie mane, en kaneel negen mane. Loog van wikken, negen kab, wijn van Cyprus, drie saä en drie kab, en als men geenen wijn van Cyprus heeft, dan neemt men ouden witachtigen wijn. Zout van Sodom, een vierde van een kab; een weinig van het kruid *Maalé Asan* (dat den rook doet opstijgen). Rabbi Nathan zegt: ook een weinig harst van de Jordaan. Indien men er echter honig bij doet, maakt men het onbruikbaar, en indien men er een van al de gemelde bestanddeelen van weglaat, is men den dood schuldig [door het goddelijke geregt]. Rabban Simon, de zoon

גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר, הַצֳּרִי אֵינוֹ אֶלָּא שְׂרָף הַנּוֹטֵף מֵעֲצֵי הַקְּטָף · בּוֹרִית כַּרְשִׁינָה שֶׁשָּׁפִין בָּהּ אֶת־הַצִּפֹּרֶן, כְּדֵי שֶׁתְּהֵא נָאָה · יֵין קַפְרִיסִין שֶׁשּׁוֹרִין בּוֹ אֶת־הַצִּפֹּרֶן, כְּדֵי שֶׁתְּהֵא עַזָּה · וַהֲלֹא מֵי רַגְלַיִם יָפִין לָהּ, אֶלָּא שֶׁאֵין מַכְנִיסִין מֵי רַגְלַיִם בָּעֲזָרָה, מִפְּנֵי הַכָּבוֹד :

תַּנְיָא רַבִּי נָתָן אוֹמֵר כְּשֶׁהוּא שׁוֹחֵק אוֹמֵר הָדֵק הֵיטֵב הֵיטֵב הָדֵק, מִפְּנֵי שֶׁהַקּוֹל יָפֶה לַבְּשָׂמִים · פִּטְּמָהּ לַחֲצָאִין, כְּשֵׁרָה · לִשְׁלִישׁ וְלִרְבִיעַ לֹא שָׁמַעְנוּ · אָמַר רַבִּי יְהוּדָה זֶה הַכְּלָל, אִם כְּמִדָּתָהּ, כְּשֵׁרָה לַחֲצָאִין · וְאִם חִסֵּר אַחַת מִכָּל־סַמָּנֶיהָ, חַיָּב מִיתָה :

תַּנְיָא בַּר קַפָּרָא אוֹמֵר, אַחַת לְשִׁשִּׁים אוֹ לְשִׁבְעִים שָׁנָה הָיְתָה בָאָה שֶׁל שִׁירַיִם לַחֲצָאִין · וְעוֹד תָּנֵי בַּר קַפָּרָא, אִלּוּ הָיָה נוֹתֵן בָּהּ קוֹרְטוֹב שֶׁל דְּבַשׁ אֵין אָדָם יָכוֹל לַעֲמוֹד מִפְּנֵי רֵיחָהּ, וְלָמָּה אֵין מְעָרְבִין בָּהּ דְּבַשׁ, מִפְּנֵי שֶׁהַתּוֹרָה אָמְרָה כִּי כָל־שְׂאֹר וְכָל־דְּבַשׁ לֹא תַקְטִירוּ מִמֶּנּוּ אִשֶּׁה לַיְיָ : יְיָ צְבָאוֹת עִמָּנוּ מִשְׂגָּב לָנוּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֶלָה : יְיָ צְבָאוֹת אַשְׁרֵי אָדָם בֹּטֵחַ בָּךְ : יְיָ הוֹשִׁיעָה הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם קָרְאֵנוּ : אַתָּה סֵתֶר לִי מִצַּר תִּצְּרֵנִי רָנֵּי פַלֵּט תְּסוֹבְבֵנִי סֶלָה : וְעָרְבָה לַייָ מִנְחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלָיִם כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת :

תפלת רבי נחוניא בן הקנה.

אָנָּא בְּכֹחַ גְּדֻלַּת יְמִינְךָ תַּתִּיר צְרוּרָה · אבג״יתץ
קַבֵּל רִנַּת עַמְּךָ שַׂגְּבֵנוּ טַהֲרֵנוּ נוֹרָא · קרע״שטן
נָא גִבּוֹר דּוֹרְשֵׁי יִחוּדְךָ כְּבָבַת שָׁמְרֵם · נגד״יכש
בָּרְכֵם טַהֲרֵם רַחֲמֵם צִדְקָתְךָ תָּמִיד גָּמְלֵם · בטר״צתג
חֲסִין קָדוֹשׁ בְּרוֹב טוּבְךָ נַהֵל עֲדָתֶךָ · חקב״טנע
יָחִיד גֵּאֶה לְעַמְּךָ פְּנֵה זוֹכְרֵי קְדֻשָּׁתֶךָ · יגל״פזק
שַׁוְעָתֵנוּ קַבֵּל וּשְׁמַע צַעֲקָתֵנוּ יוֹדֵעַ תַּעֲלֻמוֹת · שקו״צית
בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד :

במדבר כ״ח ט׳

לשבת

וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת שְׁנֵי־כְבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה תְּמִימִם וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים סֹלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן וְנִסְכּוֹ : עֹלַת שַׁבַּת בְּשַׁבַּתּוֹ עַל־עֹלַת הַתָּמִיד וְנִסְכָּהּ :

לראש חודש

וּבְרָאשֵׁי חָדְשֵׁיכֶם תַּקְרִיבוּ עֹלָה לַיהוָה פָּרִים בְּנֵי־בָקָר שְׁנַיִם וְאַיִל אֶחָד כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה שִׁבְעָה תְּמִימִם : וּשְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים סֹלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן לַפָּר הָאֶחָד וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים סֹלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן לָאַיִל הָאֶחָד : וְעִשָּׂרֹן עִשָּׂרוֹן סֹלֶת

van Gamliël, zegt: de balsem is niet anders dan de gom, die van den balsemheester afdruipt. De loog van wikken dient om er den zeenagel mede af te spoelen, om die schoon te doen uitzien. De wijn van Cyprus dient, om denzelfden zeenagel er in te weken, om er eenen sterken geur aan te geven. Hiertoe zoude *urine* eigenlijk beter zijn geweest; maar men brengt uit eerbied, geene *urine* in het heiligdom.

Wij hebben geleerd: Rabbi Nathan zeide: terwijl men [de specerijen] fijn maakte, zeide men: Stamp wel! omdat het geluid voor de specerijen nuttig is. Heeft men het op de helft bereid, dan is het geoorloofd te gebruiken; op een derde of vierde echter, is ons niet bekend. Rabbi Juda zeide: dit is de algemeene regel: is het naar de vereischte hoeveelheid, dan is het op de helft [bereide] geoorloofd; doch laat men er een der bestanddeelen van weg, is men den dood schuldig [door het goddelijk geregt].

Wij hebben geleerd: Bar-Kappara zeide: eens om de zestig of zeventig jaren, heeft men de helft van het overgeblevene gebragt. Nog leeraarde Bar Kappara: indien men er honigraat bij gedaan had, dan zoude niemand den reuk hebben kunnen verduren. En waarom mengt men er geen honig onder? omdat de Thora zegt: want van al wat zuurdeeg of honig is, zult gij niets in rook laten opgaan als een vuuroffer ter eere des Eeuwigen.

De Eeuwige Zebaöth is met ons, Jakobs God is onze vesting, Sela. Eeuwige Zebaöth! heil den mensch, die op U vertrouwt. Eeuwige! help toch! de Koning verhoore ons, ten dage dat wij aanroepen. Gij zijt mij eene schuilplaats, Gij behoedt mij voor bangen nood; met verlossingsgejuich omgeeft Gij mij, Sela. — Het offer van Juda en Jeruzalem zal den Eeuwige aangenaam zijn, als in de voormalige dagen, als in de jaren der oudheid.

O Eeuwige! verlos de gekluisterde natie met de magtige grootheid Uwer regterhand.

Verhoor het smeeken Uws volks; beveilig ons, reinig ons, o Geëerbiedigde!

o Magtige! bewaar hen, die naar Uwe eenheid vorschen, als Uw oogappel.

Zegen en zuiver hen! begunstig hen steeds met Uwe ontfermende goedertierenheid.

Grootmoedige! Heilige! leid uwe gemeente volgens Uwe oneindige goedheid!

Eenige, Verhevene! wend U tot Uw volk, die Uwer heiligheid steeds indachtig zijn.

Verhoor ons bidden, luister naar ons smeeken, Gij, die alle verborgenheden kent.

Geloofd zij de naam Zijner heerlijke Regering immer en eeuwig.

Op den Sabbathdag zegt men:

Op den Sabbathdag twee éénjarige lammeren zonder gebrek, en twee tienden meelbloem tot spijsoffer, met olie aangemengd, benevens zijn plengoffer. Dit is het Sabbath-brandoffer voor elken Sabbath, behalve het gedurig brandoffer met zijn plengoffer.

Op het nieuwe-maansfeest zegt men:

Op de eerste dagen uwer maanden zult gij tot brandoffer, ter eere des Eeuwigen, brengen: twee varren, zijnde jonge runderen, en eenen ram, éénjarige lammeren zeven, zonder gebrek. Drie tienden meelbloem ten spijsoffer, met olie aangemengd, bij elken var, en twee tienden meelbloem ten spijsoffer, met olie aangemengd, bij elken ram. Telkens een tiende meelbloem

מִנְחָה בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן לַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד עֹלָה רֵיחַ נִיחֹחַ אִשֶּׁה לַיהוָֹה׃
וְנִסְכֵּיהֶם חֲצִי הַהִין יִהְיֶה לַפָּר וּשְׁלִישִׁת הַהִין לָאַיִל וּרְבִיעִת הַהִין
לַכֶּבֶשׂ יָיִן זֹאת עֹלַת חֹדֶשׁ בְּחָדְשׁוֹ לְחָדְשֵׁי הַשָּׁנָה׃ וּשְׂעִיר עִזִּים
אֶחָד לְחַטָּאת לַיהוָֹה עַל־עֹלַת הַתָּמִיד יֵעָשֶׂה וְנִסְכּוֹ׃

זבחים פרק ה׳

אֵיזֶהוּ מְקוֹמָן שֶׁלִּזְבָחִים קָדְשֵׁי קָדָשִׁים שְׁחִיטָתָן בַּצָּפוֹן פַּר
וְשָׂעִיר שֶׁלְּיוֹם הַכִּפּוּרִים שְׁחִיטָתָן בַּצָּפוֹן וְקִבּוּל דָּמָן
בִּכְלֵי שָׁרֵת בַּצָּפוֹן וְדָמָן טָעוּן הַזָּיָה עַל־בֵּין הַבַּדִּים וְעַל־הַפָּרֹכֶת
וְעַל־מִזְבַּח הַזָּהָב מַתָּנָה אַחַת מֵהֶן מְעַכָּבֶת שְׁיָרֵי הַדָּם הָיָה
שׁוֹפֵךְ עַל־יְסוֹד מַעֲרָבִי שֶׁלַּמִּזְבֵּחַ הַחִיצוֹן אִם־לֹא נָתַן לֹא עִכֵּב׃
פָּרִים הַנִּשְׂרָפִים וּשְׂעִירִים הַנִּשְׂרָפִים שְׁחִיטָתָן בַּצָּפוֹן וְקִבּוּל דָּמָן
בִּכְלֵי שָׁרֵת בַּצָּפוֹן וְדָמָן טָעוּן הַזָּיָה עַל־הַפָּרֹכֶת וְעַל־מִזְבַּח הַזָּהָב
מַתָּנָה אַחַת מֵהֶן מְעַכָּבֶת שְׁיָרֵי הַדָּם הָיָה שׁוֹפֵךְ עַל־יְסוֹד מַעֲרָבִי
שֶׁלַּמִּזְבֵּחַ הַחִיצוֹן אִם־לֹא נָתַן לֹא־עִכֵּב אֵלּוּ וָאֵלּוּ נִשְׂרָפִין
בְּבֵית הַדָּשֶׁן׃ חַטֹּאת הַצִּבּוּר וְהַיָּחִיד אֵלּוּ הֵן חַטֹּאת הַצִּבּוּר
שְׂעִירֵי רָאשֵׁי חֳדָשִׁים וְשֶׁלְּמוֹעֲדוֹת שְׁחִיטָתָן בַּצָּפוֹן וְקִבּוּל דָּמָן
בִּכְלֵי שָׁרֵת בַּצָּפוֹן וְדָמָן טָעוּן אַרְבַּע מַתָּנוֹת עַל־אַרְבַּע
קְרָנוֹת׃ כֵּיצַד עָלָה בַכֶּבֶשׁ וּפָנָה לַסּוֹבֵב וּבָא־לוֹ לְקֶרֶן
דְּרוֹמִית מִזְרָחִית. מִזְרָחִית צְפוֹנִית. צְפוֹנִית מַעֲרָבִית.
מַעֲרָבִית דְּרוֹמִית. שְׁיָרֵי הַדָּם הָיָה שׁוֹפֵךְ עַל־יְסוֹד דְּרוֹמִי.
וְנֶאֱכָלִין לִפְנִים מִן־הַקְּלָעִים לְזִכְרֵי כְהֻנָּה בְּכָל־מַאֲכָל
לְיוֹם וָלַיְלָה עַד־חֲצוֹת׃ הָעוֹלָה קֹדֶשׁ קָדָשִׁים שְׁחִיטָתָהּ
בַּצָּפוֹן וְקִבּוּל דָּמָהּ בִּכְלֵי שָׁרֵת בַּצָּפוֹן וְדָמָהּ טָעוּן שְׁתֵּי
מַתָּנוֹת שֶׁהֵן אַרְבַּע וּטְעוּנָה הֶפְשֵׁט וְנִתּוּחַ וְכָלִיל לָאִשִּׁים׃
זִבְחֵי שַׁלְמֵי צִבּוּר וַאֲשָׁמוֹת. אֵלּוּ הֵן אֲשָׁמוֹת. אֲשַׁם
גְּזֵלוֹת אֲשַׁם מְעִילוֹת אֲשַׁם שִׁפְחָה חֲרוּפָה אֲשַׁם נָזִיר אֲשַׁם

ten spijsoffer met olie aangemengd, voor elk lam; dit zij een brandoffer, tot eenen liefelijken reuk, door het vuur te verteren, ter eere des Eeuwigen. Hunne plengoffers zullen zijn voor eenen var een half Hin, voor eenen ram een derde van een Hin, en voor een lam een vierde van een Hin wijn. Dit is het brandoffer voor elke nieuwe maan; voor [alle] maanden des jaars. Ook eenen geitenbok, tot zondoffer, ter eere des Eeuwigen; behalve het gedurig brandoffer zal dit bereid worden, benevens zijn plengoffer.

Welke zijn de plaatsen des offers? De allerheiligste worden ten noorden geslagt, de stier en de geitenbok des verzoendags worden ten noorden geslagt en het opvangen van hun bloed in het vaatwerk, geschiedt ten noorden. Dit bloed moet tusschen de stangen, op het voorhangsel en op het gouden altaar gesprengd worden; als eene dezer sprengingen ontbreekt, houdt het [de verzoening] tegen. Het overige bloed giet men aan den westelijken bodem van het uitwendige altaar uit; indien dit echter nagelaten wordt, hindert het niets aan de verzoening. De stieren en bokken die geheel verbrand worden, worden ten noorden geslagt, en het opvangen van hun bloed in het vaatwerk, geschiede ten noorden. Dit bloed moet op het voorhangsel en op het gouden altaar gesprengd worden; als eene dezer sprengingen ontbreekt, houdt het de verzoening tegen. Het overige bloed giet men aan den westelijken bodem van het uitwendige altaar uit, indien dit echter nagelaten wordt, hindert het niet aan de verzoening. Zoowel deze als alle andere, die verbrand worden, worden op de aschplaats verbrand. De zondoffers der gemeente, zoowel als die van een' bijzonder persoon, — de zondoffers der gemeente zijn: de bokken der nieuwe maans- en andere feesten, — worden ten noorden geslagt en het opvangen van hun bloed in het vaatwerk geschiedt ten noorden. Dit bloed moet vier maal, aan de vier hoekpunten des uitwendigen altaars, gesprengd worden, en wel op deze wijs: [De priester] stijgt den trap op, wendt zich langs den omgang, zoo dat hij achtervolgens aan den zuidoostelijken, noordoostelijken, noordwestelijken en zuidwestelijken hoek komt. Het overige bloed giet hij aan den zuidelijken bodem des altaars uit. Deze offers worden, alleen binnen den omtrek des voorhofs, door de manspersonen onder de priesters, op allerlei wijs toebereid, den ganschen dag en volgenden nacht tot middernacht, gegeten. Het brandoffer behoort tot de allerheiligste offers, wordt aan de noordzijde geslagt, en zijn bloed wordt in het vaatwerk ten noorden opgevangen. Dit bloed moet twee maal gesprengd worden, zoodanig echter, dat het eene viervoudige besprenging uitmaakt; bovendien moet de huid dadelijk afgestroopt, het offer ontleed, en geheel verbrand worden. De vreugdeoffers der gemeente en de schuldoffers, dat zijn eigenlijk de schuldoffers: dit wegens eenen roof, wegens vergrijp aan heilige voorwerpen, wegens onteering eener verloofde lijfeigene, dat van een nazireër, van eenen

מְצוֹרָע אָשָׁם תָּלוּי · שְׁחִיטָתָן בַּצָּפוֹן וְקִבּוּל דָּמָן בִּכְלִי שָׁרֵת
בַּצָּפוֹן וְדָמָן טָעוּן שְׁתֵּי מַתָּנוֹת שֶׁהֵן אַרְבַּע · וְנֶאֱכָלִין לִפְנִים מִן
הַקְּלָעִים לְזִכְרֵי כְהֻנָּה בְּכָל-מַאֲכָל לְיוֹם וָלַיְלָה עַד חֲצוֹת :
הַתּוֹדָה וְאֵיל נָזִיר קָדָשִׁים קַלִּים שְׁחִיטָתָן בְּכָל-מָקוֹם בָּעֲזָרָה
וְדָמָן טָעוּן שְׁתֵּי מַתָּנוֹת שֶׁהֵן אַרְבַּע · וְנֶאֱכָלִין בְּכָל-הָעִיר
לְכָל-אָדָם בְּכָל-מַאֲכָל לְיוֹם וָלַיְלָה עַד חֲצוֹת : הַמּוּרָם מֵהֶם
כַּיּוֹצֵא בָהֶם אֶלָּא שֶׁהַמּוּרָם נֶאֱכָל לַכֹּהֲנִים לִנְשֵׁיהֶם וְלִבְנֵיהֶם
וּלְעַבְדֵיהֶם : שְׁלָמִים קָדָשִׁים קַלִּים שְׁחִיטָתָן בְּכָל-מָקוֹם בָּעֲזָרָה
וְדָמָן טָעוּן שְׁתֵּי מַתָּנוֹת שֶׁהֵן אַרְבַּע וְנֶאֱכָלִין בְּכָל-הָעִיר לְכָל-
אָדָם בְּכָל-מַאֲכָל לִשְׁנֵי יָמִים וְלַיְלָה אֶחָד : הַמּוּרָם מֵהֶם כַּיּוֹצֵא
בָהֶם אֶלָּא שֶׁהַמּוּרָם נֶאֱכָל לַכֹּהֲנִים לִנְשֵׁיהֶם וְלִבְנֵיהֶם וּלְעַבְדֵיהֶם :
הַבְּכוֹר וְהַמַּעֲשֵׂר וְהַפֶּסַח קָדָשִׁים קַלִּים שְׁחִיטָתָן בְּכָל-מָקוֹם
בָּעֲזָרָה וְדָמָן טָעוּן מַתָּנָה אֶחָת · וּבִלְבָד שֶׁיִּתֵּן כְּנֶגֶד
הַיְסוֹד : שִׁנָּה בַאֲכִילָתָן הַבְּכוֹר נֶאֱכָל לַכֹּהֲנִים וְהַמַּעֲשֵׂר
לְכָל-אָדָם וְנֶאֱכָלִין בְּכָל-הָעִיר בְּכָל-מַאֲכָל לִשְׁנֵי יָמִים
וְלַיְלָה אֶחָד · הַפֶּסַח אֵינוֹ נֶאֱכָל אֶלָּא בַלַּיְלָה וְאֵינוֹ
נֶאֱכָל אֶלָּא עַד-חֲצוֹת וְאֵינוֹ נֶאֱכָל אֶלָּא לִמְנוּיָו וְאֵינוֹ נֶאֱכָל
אֶלָּא צָלִי :

ברייתא דר׳ ישמעאל בריש תורת כהנים.

רַבִּי יִשְׁמָעֵאל אוֹמֵר בִּשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת הַתּוֹרָה נִדְרֶשֶׁת :
מִקַּל וָחוֹמֶר · וּמִגְּזֵרָה שָׁוָה · מִבִּנְיַן אָב מִכָּתוּב אֶחָד ·
וּמִבִּנְיַן אָב מִשְּׁנֵי כְתוּבִים · מִכְּלָל וּפְרָט וּמִפְּרָט וּכְלָל ·
כְּלָל וּפְרָט וּכְלָל אִי אַתָּה דָן אֶלָּא כְּעֵין הַפְּרָט · מִכְּלָל
שֶׁהוּא צָרִיךְ לִפְרָט · וּמִפְּרָט שֶׁהוּא צָרִיךְ לִכְלָל · כָּל-
דָּבָר שֶׁהָיָה בִכְלָל וְיָצָא מִן-הַכְּלָל לְלַמֵּד לֹא לְלַמֵּד עַל-

melaatschen, en dat wegens twijfelachtige misdrijven, — deze worden ten noorden geslagt en hun bloed wordt in het vaatwerk ten noorden opgevangen. Dit bloed moet twee maal gesprengd worden, dat het eene viervoudige besprenging uitmaakt. Deze offers worden, alleen binnen den omtrek des voorhofs, door de manspersonen onder de priesters, op allerlei wijs toebereid, den ganschen dag en volgenden nacht tot middernacht, gegeten. Het dankoffer en de ram des nazireërs behooren onder de offers van mindere heiligheid, en mogen overal in het voorhof geslagt worden; hun bloed moet twee maal, dat het eene viervoudige besprenging uitmaakt, gesprengd worden. Zij kunnen in de geheele stad, door eenen ieder op allerlei wijs toebereid, den geheelen dag en volgenden nacht tot middernacht, gegeten worden. Even zoo is het gesteld met hetgene er van ten behoeve der priesters geheven wordt; met dit onderscheid, dat dit alleen door de priesters, hunne vrouwen, kinderen en lijfeigenen gegeten mag worden. De vreugdeoffers zijn insgelijks offers van mindere heiligheid, kunnen ook overal in het voorhof geslagt worden, en hun bloed wordt twee maal, dat het eene viervoudige besprenging uitmaakt, gesprengd. Zij kunnen in de geheele stad, door eenen ieder, op allerlei wijs toebereid, gedurende twee dagen en den tusschen invallenden nacht, gegeten worden. Zoo is het ook gesteld met hetgene er ten behoeve der priesters van geheven wordt, met dit onderscheid, dat dit alleen door de priesters, hunne vrouwen, kinderen en lijfeigenen gegeten wordt. De eerstgeworpenen, de tienden van het vee en het paaschlam zijn mede offers van geringe heiligheid, die men overal in het voorhof slagten mag; hun bloed wordt slechts eenmaal gesprengd, doch het moet tegen den bodem des altaar geschieden. Er is echter onderscheid in de wijze hoe zij gegeten worden. Het eerstgeworpene mag alleen door de priesters, doch het tiende door eenen ieder worden gegeten; beiden worden in de geheele stad, op allerlei wijs toebereid, gedurende twee dagen en den tusschen invallenden nacht gegeten. Het paaschlam echter wordt alleen denzelfden nacht, en niet langer dan tot middernacht, gegeten, uitsluitend door hen die er toe bestemd zijn, en niet anders dan gebraden.

Rabbi Ismaël zegt: de wetten der Heilige Leer worden volgens dertien regelen opgehelderd. Door van het geringe tot het gewigtige te besluiten. Door gelijkluidende uitdrukkingen. Door eene wet, die als stelregel dienen moet, hetzij dezelve door één vers of door twee verzen bepaald wordt. Door het algemeene en bijzondere. Door het bijzondere en algemeene. Door het algemeene, bijzondere en algemeene; alsdan wordt het voorschrift beperkt door het bijzondere, in alle gelijksoortige gevallen. Door het algemeene, dat het bijzondere noodig heeft, en het bijzondere, dat het algemeene noodig heeft. Wanneer uit een algemeen voorschrift een bijzonder gedeelte op nieuw behandeld wordt, dan geldt deze bijzondere vermelding niet alleen voor de bijzondere

עַצְמוֹ יָצָא אֶלָּא לְלַמֵּד עַל הַכְּלָל כֻּלּוֹ יָצָא · כָּל־דָּבָר שֶׁהָיָה בִּכְלָל וְיָצָא לִטְעוֹן טֹוֽעַן אֶחָד שֶׁהוּא כְעִנְיָנוֹ יָצָא לְהָקֵל וְלֹא לְהַחֲמִיר · כָּל־דָּבָר שֶׁהָיָה בִּכְלָל וְיָצָא לִטְעוֹן טֹֽעַן אַחֵר שֶׁלֹּא כְעִנְיָנוֹ יָצָא לְהָקֵל וּלְהַחֲמִיר · כָּל־דָּבָר שֶׁהָיָה בִּכְלָל וְיָצָא לִדּוֹן בַּדָּבָר הֶחָדָשׁ אִי אַתָּה יָכוֹל לְהַחֲזִירוֹ לִכְלָלוֹ עַד שֶׁיַּחֲזִירֶנּוּ הַכָּתוּב לִכְלָלוֹ בְּפֵרוּשׁ · דָּבָר הַלָּמֵד מֵעִנְיָנוֹ · וְדָבָר הַלָּמֵד מִסּוֹפוֹ : וְכֵן שְׁנֵי כְתוּבִים הַמַּכְחִישִׁים זֶה אֶת־זֶה עַד שֶׁיָּבוֹא הַכָּתוּב הַשְּׁלִישִׁי וְיַכְרִיעַ בֵּינֵיהֶם :

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ : וְשָׁם נַעֲבָדְךָ בְּיִרְאָה כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת :

מי שבא לבית הכנסת ומצא הצבור בסוף פסוקי דזמרה אומר **ברוך שאמר** עד **בתשבחות** ואחר כן **תהלה לדוד** עד **ועד עולם הללויה** ואח״כ **הללו את ה׳ מן השמים** עד **עם קרובו הללויה** ואח״כ **הללו אל בקדשו** עד **הללויה** ואח״כ **ישתבח**: ואם יש לו שהות יותר יאמר **הודו לה** עד **והוא רחום** וידלג עד **והוא רחום** שקודם **אשרי** כדי להתפלל עם הצבור; ואם אין לו שהות כלל לא יאמר רק **ברוך שאמר, תהלה לדוד וישתבח,** ואם כבר התחילו יוצר אור יתחיל ברכת **יוצר אור** ויקרא **קריאת שמע** עם ברכותיה ויתפלל **שמונה עשרה** עם הצבור, ואחר שמונה עשרה יאמר **הודו לה, וכו׳** עד **ישתבח,** ולא יאמר ישתבח.

יאחז שתי הציצת שלפניו בידו הימנית בשעת אמירת **ברוך שאמר** ויאמרנו בעמידה.

בָּרוּךְ שֶׁאָמַר וְהָיָה הָעוֹלָם · בָּרוּךְ הוּא · בָּרוּךְ עוֹשֶׂה בְרֵאשִׁית · בָּרוּךְ אוֹמֵר וְעוֹשֶׂה · בָּרוּךְ גּוֹזֵר וּמְקַיֵּם · בָּרוּךְ מְרַחֵם עַל־הָאָרֶץ · בָּרוּךְ מְרַחֵם עַל־הַבְּרִיּוֹת · בָּרוּךְ מְשַׁלֵּם שָׂכָר טוֹב לִירֵאָיו · בָּרוּךְ חַי לָעַד וְקַיָּם לָנֶצַח · בָּרוּךְ פּוֹדֶה וּמַצִּיל בָּרוּךְ שְׁמוֹ · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם · הָאֵל הָאָב הָרַחֲמָן הַמְהֻלָּל בְּפִי עַמּוֹ מְשֻׁבָּח וּמְפֹאָר בִּלְשׁוֹן חֲסִידָיו וַעֲבָדָיו · וּבְשִׁירֵי דָוִד עַבְדֶּךָ נְהַלֶּלְךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בִּשְׁבָחוֹת וּבִזְמִירוֹת נְגַדֶּלְךָ וּנְשַׁבֵּחֲךָ וּנְפָאֶרְךָ וְנַזְכִּיר שִׁמְךָ וְנַמְלִיכְךָ מַלְכֵּנוּ אֱלֹהֵינוּ יָחִיד חֵי הָעוֹלָמִים · מֶלֶךְ מְשֻׁבָּח וּמְפֹאָר עֲדֵי־עַד שְׁמוֹ הַגָּדוֹל : בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מֶלֶךְ מְהֻלָּל בַּתִּשְׁבָּחוֹת :

ינשק הציצת ויניחם מיד.

gedeelte zelf, maar ook voor het algemeene gezamentlijk. Wanneer van zoodanige bijzondere vermelding, welke uit het algemeene voorschrift bijzonderlijk behandeld is, slechts een gedeelte van hetgeen tot het algemeen behoort gevorderd wordt, dan is het uitgezonderd om te verzachten, maar niet om te bezwaren. Wanneer van zoodanige bijzondere vermelding, welke uit het algemeene voorschrift bijzonderlijk behandeld is, iets dat niet tot het algemeene behoort, gevorderd wordt, dan is het uitgezonderd, om [het algemeene] te verzachten, en [met het bijzondere voorschrift] te bezwaren. Wanneer van het bijzondere geval, dat uit het algemeene genomen is, iets nieuws gevorderd wordt, dan kan het niet weder tot het algemeene terug gebragt worden, ten zij zulks in de heilige schrift uitdrukkelijk geschiede. Eene onbepaalde stelling wordt soms door eene volgende nader opgehelderd; soms geschiedt het ook door woorden, die eerst op het einde komen. Wanneer twee schriftuurplaatsen elkander schijnen volkomen tegen te spreken, wordt er eene derde schriftuurplaats vereischt die er tusschen beslisse.

Het zij Uw welbehagen, Eeuwige, onze God, en God onzer voorouders! dat de heilige tempel spoedig in onze dagen herbouwd worde, en dat Uwe leer ons aandeel zij. Aldaar zullen wij U met eerbied dienen, als in voormalige dagen, als in de jaren der oudheid.

Wanneer men te laat in het Bedehnis komt, dan kan men, ten einde de gebeden met de Gemeente te gelijk te doen, eene gewijzigde orde volgen, zoo als in het Hebreeuwsch uitvoerig omschreven is.

Geloofd zij Hij, die zeide, en de wereld ontstond; geloofd zij Hij; geloofd zij Hij, die al het geschapene voortgebragt heeft; geloofd zij Hij, die uitspreekt en het geschiedt; geloofd zij Hij, die verordent en tot stand brengt; geloofd zij Hij, die zich over de aarde ontfermt; geloofd zij Hij, die zich over de schepselen erbarmt; geloofd zij Hij, die hen, welke Hem eerbiedigen, met gelukzaligheid beloont; geloofd zij Hij, die eeuwig leeft en bestendig dezelfde blijft; geloofd zij Hij, die verlost en redt; geloofd zij Zijn naam! — Geloofd zijt Gij, Eeuwige, onze God, Koning des heelals, Albarmhartige God en Vader, die geloofd wordt door den mond Uws volks, geprezen en geroemd door de tong Uwer vromen en dienaars. Met de lofliederen van Uwen dienaar David willen wij U loven, Eeuwige, onze God! met lofspraken en gezangen. Wij willen U verhoogen, prijzen en roemen, Uwen naam vermelden en U huldigen, onze Koning en God, Eenige en Eeuwigdurende! ô Koning, wiens grooten naam immer en eeuwig geprezen en geroemd is! Geloofd zijt Gij, Eeuwige! Koning, die met lofspraken geprezen wordt.

ד״ה א׳ י״ו

הוֹדוּ לַייָ קִרְאוּ בִשְׁמוֹ הוֹדִיעוּ בָעַמִּים עֲלִילֹתָיו: שִׁירוּ לוֹ
זַמְּרוּ־לוֹ שִׂיחוּ בְּכָל־נִפְלְאֹתָיו: הִתְהַלְלוּ בְּשֵׁם קָדְשׁוֹ
יִשְׂמַח לֵב מְבַקְשֵׁי יְיָ: דִּרְשׁוּ יְיָ וְעֻזּוֹ בַּקְּשׁוּ פָנָיו תָּמִיד: זִכְרוּ
נִפְלְאֹתָיו אֲשֶׁר עָשָׂה מֹפְתָיו וּמִשְׁפְּטֵי־פִיהוּ: זֶרַע יִשְׂרָאֵל
עַבְדּוֹ בְּנֵי יַעֲקֹב בְּחִירָיו: הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּכָל־הָאָרֶץ מִשְׁפָּטָיו:
זִכְרוּ לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ דָּבָר צִוָּה לְאֶלֶף דּוֹר: אֲשֶׁר כָּרַת אֶת־
אַבְרָהָם וּשְׁבוּעָתוֹ לְיִצְחָק: וַיַּעֲמִידֶהָ לְיַעֲקֹב לְחֹק לְיִשְׂרָאֵל
בְּרִית עוֹלָם: לֵאמֹר לְךָ אֶתֵּן אֶרֶץ־כְּנָעַן חֶבֶל נַחֲלַתְכֶם:
בִּהְיוֹתְכֶם מְתֵי מִסְפָּר כִּמְעַט וְגָרִים בָּהּ: וַיִּתְהַלְּכוּ מִגּוֹי אֶל־
גּוֹי וּמִמַּמְלָכָה אֶל־עַם אַחֵר: לֹא־הִנִּיחַ לְאִישׁ לְעָשְׁקָם
וַיּוֹכַח עֲלֵיהֶם מְלָכִים: אַל־תִּגְּעוּ בִּמְשִׁיחָי וּבִנְבִיאַי אַל
תָּרֵעוּ: שִׁירוּ לַייָ כָּל־הָאָרֶץ בַּשְּׂרוּ מִיּוֹם־אֶל־יוֹם יְשׁוּעָתוֹ:
סַפְּרוּ בַגּוֹיִם אֶת־כְּבוֹדוֹ בְּכָל־הָעַמִּים נִפְלְאֹתָיו: כִּי גָדוֹל יְיָ
וּמְהֻלָּל מְאֹד וְנוֹרָא הוּא עַל־כָּל־אֱלֹהִים: כִּי כָּל־אֱלֹהֵי
הָעַמִּים אֱלִילִים וַייָ שָׁמַיִם עָשָׂה: הוֹד וְהָדָר לְפָנָיו עֹז וְחֶדְוָה
בִּמְקֹמוֹ: הָבוּ לַייָ מִשְׁפְּחוֹת עַמִּים הָבוּ לַייָ כָּבוֹד וָעֹז: הָבוּ
לַייָ כְּבוֹד שְׁמוֹ שְׂאוּ מִנְחָה וּבֹאוּ לְפָנָיו הִשְׁתַּחֲווּ לַייָ
בְּהַדְרַת־קֹדֶשׁ: חִילוּ מִלְּפָנָיו כָּל־הָאָרֶץ אַף־תִּכּוֹן תֵּבֵל בַּל־תִּמּוֹט:
יִשְׂמְחוּ הַשָּׁמַיִם וְתָגֵל הָאָרֶץ וְיֹאמְרוּ בַגּוֹיִם יְיָ מָלָךְ: יִרְעַם
הַיָּם וּמְלוֹאוֹ יַעֲלֹץ הַשָּׂדֶה וְכָל־אֲשֶׁר בּוֹ: אָז יְרַנְּנוּ עֲצֵי
הַיָּעַר מִלִּפְנֵי יְיָ כִּי־בָא לִשְׁפּוֹט אֶת־הָאָרֶץ: הוֹדוּ לַייָ כִּי טוֹב
כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ: וְאִמְרוּ הוֹשִׁיעֵנוּ אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ וְקַבְּצֵנוּ
וְהַצִּילֵנוּ מִן־הַגּוֹיִם לְהֹדוֹת לְשֵׁם קָדְשֶׁךָ לְהִשְׁתַּבֵּחַ בִּתְהִלָּתֶךָ:
בָּרוּךְ יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מִן־הָעוֹלָם וְעַד־הָעֹלָם וַיֹּאמְרוּ כָל־
הָעָם אָמֵן וְהַלֵּל לַייָ: רוֹמְמוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲווּ לַהֲדֹם
רַגְלָיו קָדוֹשׁ הוּא: רוֹמְמוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲווּ לְהַר קָדְשׁוֹ
כִּי קָדוֹשׁ יְיָ אֱלֹהֵינוּ: וְהוּא רַחוּם יְכַפֵּר עָוֹן וְלֹא יַשְׁחִית
וְהִרְבָּה לְהָשִׁיב אַפּוֹ וְלֹא יָעִיר כָּל־חֲמָתוֹ: אַתָּה יְיָ לֹא־
תִכְלָא רַחֲמֶיךָ מִמֶּנִּי חַסְדְּךָ וַאֲמִתְּךָ תָּמִיד יִצְּרוּנִי: זְכֹר רַחֲמֶיךָ

Dankt den Eeuwige! roept Zijnen naam aan, maakt Zijne daden onder de volken bekend. Zingt Hem ter eere, roert voor Hem de snaren, onderhoudt u over al Zijne wonderen. Roemt op Zijnen heiligen naam, dat zich het hart verblijde dergenen, die den Eeuwige zoeken. Vraagt naar den Eeuwige en Zijne almagt, zoekt Zijn aangezigt onophoudelijk. Gedenkt aan de wonderen, die Hij gedaan heeft, aan Zijne teekenen en de gerigten Zijns monds. Gij kroost van Zijnen dienaar Israël, kinderen van Jakob, Zijne uitverkorenen! Hij, de Eeuwige, is onze God; Zijne gerigten zijn over de geheele aarde. Gedenkt eeuwig aan Zijn verbond, aan het woord, dat Hij bevolen heeft, tot in het duizendste geslacht. [Aan het verbond,] dat Hij met Abraham heeft aangegaan, Zijnen eed aan Izak gezworen; dien Hij aan Jakob bepaalde tot eene vaste wet, aan Israël tot een eeuwigdurend verbond. „U," zeide Hij, „geef Ik het land Kenaän, als het snoer Uws erfdeels." Nog waren zij gering in aantal, naauwelijks hielden zij zich als vreemdelingen er in op. Zij trokken rond van volk tot volk, van het eene rijk naar de andere natie. Hij liet aan niemand toe, hen te onderdrukken, en tuchtigde koningen hunnentwege. „Tast Mijne „gezalfden niet aan, doet geen leed aan Mijne profeten. Zingt den Eeuwige, gij gansche aarde! verkondigt dag aan dag Zijn heil. Verhaalt onder de heidenen Zijnen roem, onder alle natiën Zijne wonderen. Want groot is de Eeuwige en hooggeprezen; eerbiedwaardig is Hij boven alle goden. Der heidenen godheden alle zijn nietige afgoden, de Eeuwige echter heeft de hemelen gemaakt. Vóór Hem is majesteit en pracht, magt en blijdschap zijn op Zijne plaats. Geeft den Eeuwige, gij geslachten der volken! geeft den Eeuwige, roem en zegepraal! Geeft den Eeuwige den roem Zijns naams, brengt geschenken aan, en komt voor Hem, aanbidt den Eeuwige in heilig feestgewaad. Beeft voor Hem, gij gansche aarde! vast staat de wereld en wankelt niet. Dat de hemelen zich verheugen en de aarde vrolijk zij; dat men onder de volken zegge: „de Eeuwige regeert." —De zee bruise met hetgeen haar vervult, de beemde dartele met al wat er op is. Dat de boomen des wouds juichen voor den Eeuwige: want Hij komt om de aarde te rigten. Dankt den Eeuwige, want Hij is goed, Zijne goedertierenheid duurt in eeuwigheid. En zegt: help ons, God onzes heils! verzamel ons en red ons van de heidenen, opdat wij Uwen heiligen naam danken, en roemen tot Uwen lof. Geloofd zij de Eeuwige, de God Israëls, van eeuwigheid tot eeuwigheid! al het volk zegge: Amen! en love den Eeuwige. Verheft den Eeuwige, onzen God! werpt u voor Zijne voetbank aanbiddend neder, heilig is Hij. Verheft den Eeuwige, onzen God! werpt u aanbiddend neder voor den berg Zijner heiligheid; want de Eeuwige, onze God is heilig. Hij, de Albarmhartige, vergeeft de misdaad, verdelgt niet, neemt vaak Zijnen toorn terug, en laat nooit al Zijne gramschap ontwaken. Gij, ô Eeuwige! onttrek mij Uwe ontferming niet, dat Uwe gunst en waarheid mij steeds beschermen. Eeuwige! gedenk Uwer barmhartigheid

יְיָ וַחֲסָדֶיךָ כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה: תְּנוּ עֹז לֵאלֹהִים עַל־יִשְׂרָאֵל
גַּאֲוָתוֹ וְעֻזּוֹ בַּשְּׁחָקִים: נוֹרָא אֱלֹהִים מִמִּקְדָּשֶׁיךָ אֵל יִשְׂרָאֵל הוּא
נוֹתֵן עֹז וְתַעֲצֻמוֹת לָעָם בָּרוּךְ אֱלֹהִים: אֵל נְקָמוֹת יְיָ אֵל
נְקָמוֹת הוֹפִיעַ: הִנָּשֵׂא שֹׁפֵט הָאָרֶץ הָשֵׁב גְּמוּל עַל־גֵּאִים:
לַייָ הַיְשׁוּעָה עַל־עַמְּךָ בִרְכָתֶךָ סֶּלָה: יְיָ צְבָאוֹת עִמָּנוּ מִשְׂגָּב־
לָנוּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֶלָה: יְיָ צְבָאוֹת אַשְׁרֵי אָדָם בֹּטֵחַ בָּךְ: יְיָ
הוֹשִׁיעָה הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם קָרְאֵנוּ: הוֹשִׁיעָה אֶת־עַמֶּךָ וּבָרֵךְ
אֶת־נַחֲלָתֶךָ וּרְעֵם וְנַשְּׂאֵם עַד הָעוֹלָם: נַפְשֵׁנוּ חִכְּתָה לַייָ עֶזְרֵנוּ
וּמָגִנֵּנוּ הוּא: כִּי־בוֹ יִשְׂמַח לִבֵּנוּ כִּי בְשֵׁם קָדְשׁוֹ בָטָחְנוּ: יְהִי־
חַסְדְּךָ יְיָ עָלֵינוּ כַּאֲשֶׁר יִחַלְנוּ לָךְ: הַרְאֵנוּ יְיָ חַסְדֶּךָ וְיֶשְׁעֲךָ
תִּתֶּן־לָנוּ: קוּמָה עֶזְרָתָה לָּנוּ וּפְדֵנוּ לְמַעַן חַסְדֶּךָ: אָנֹכִי יְיָ
אֱלֹהֶיךָ הַמַּעַלְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם הַרְחֶב פִּיךָ וַאֲמַלְאֵהוּ: אַשְׁרֵי
הָעָם שֶׁכָּכָה לּוֹ אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁיְיָ אֱלֹהָיו: וַאֲנִי בְּחַסְדְּךָ בָטַחְתִּי
יָגֵל לִבִּי בִּישׁוּעָתֶךָ אָשִׁירָה לַייָ כִּי גָמַל עָלָי:

אין אומרין מזמור לתודה לא בשבת וי"ט ולא בערב יום כפור, ערב פסח
וחול המועד של פסח.

ק מִזְמוֹר לְתוֹדָה הָרִיעוּ לַייָ כָּל־הָאָרֶץ: עִבְדוּ אֶת־יְיָ בְּשִׂמְחָה
בֹּאוּ לְפָנָיו בִּרְנָנָה: דְּעוּ כִּי יְיָ הוּא אֱלֹהִים הוּא עָשָׂנוּ
וְלוֹ אֲנַחְנוּ עַמּוֹ וְצֹאן מַרְעִיתוֹ: בֹּאוּ שְׁעָרָיו בְּתוֹדָה חֲצֵרֹתָיו
בִּתְהִלָּה הוֹדוּ לוֹ בָּרְכוּ שְׁמוֹ: כִּי טוֹב יְיָ לְעוֹלָם חַסְדּוֹ וְעַד־דֹּר
וָדֹר אֱמוּנָתוֹ: בחול מתחילין כאן יהי כבוד.

בשבת ויום טוב אומרין

יט לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד: הַשָּׁמַיִם מְסַפְּרִים כְּבוֹד־אֵל וּמַעֲשֵׂה
יָדָיו מַגִּיד הָרָקִיעַ: יוֹם לְיוֹם יַבִּיעַ אֹמֶר וְלַיְלָה
לְּלַיְלָה יְחַוֶּה־דָּעַת: אֵין אֹמֶר וְאֵין דְּבָרִים בְּלִי נִשְׁמָע
קוֹלָם: בְּכָל־הָאָרֶץ יָצָא קַוָּם וּבִקְצֵה תֵבֵל מִלֵּיהֶם לַשֶּׁמֶשׁ
שָׂם אֹהֶל בָּהֶם: וְהוּא כְּחָתָן יֹצֵא מֵחֻפָּתוֹ יָשִׂישׂ כְּגִבּוֹר
לָרוּץ אֹרַח: מִקְצֵה הַשָּׁמַיִם מוֹצָאוֹ וּתְקוּפָתוֹ עַל־קְצוֹתָם
וְאֵין נִסְתָּר מֵחַמָּתוֹ: תּוֹרַת יְיָ תְּמִימָה מְשִׁיבַת נָפֶשׁ עֵדוּת

en goedertierenheid, die van eeuwigheid zijn. Kent God de almagt toe! Zijne Majesteit is onder Israël, Zijne almagt in de wolken. Ontzaggelijk [verschijnt Gij,] God, uit Uwe heiligdommen, God Israëls, die zege en magt aan het volk verleent. Geloofd zij God. — God der wraak, o Eeuwige! God der wraak, verschijn met luister! Verhef U, Gij Regter der aarde! vergeld den trotsche naar verdienste. Bij den Eeuwige vindt men heil, Uw zegen over Uw volk, Sela. De Eeuwige Zebaöth is met ons, Jakobs God is onze vesting, Sela. Eeuwige, Zebaöth, heil den mensch, die op U vertrouwt. Eeuwige, help toch! de Koning verhoore ons, ten dage dat wij aanroepen. Help Uw volk, zegen Uw erfdeel, wees zijn Herder en verhef het tot in eeuwigheid. Onze ziel hoopt op den Eeuwige, onze hulp en ons schild is Hij. In Hem verblijdt zich ons hart; want wij vertrouwen op Zijnen heiligen naam. Uwe goedertierenheid, Eeuwige! zij over ons, gelijk wij op U hopen. Betoon ons, Eeuwige! Uwe gunst, verleen ons Uwe hulp. Sta op, tot onze hulp, en red ons naar Uwe goedertierenheid. — Ik ben de Eeuwige, uw God, die u uit het land Egypte opwaarts gevoerd heb; doe uwen mond wijd open, Ik zal hem vullen. Heil den volke, wien het zoo gaat; heil den volke, wiens God de Eeuwige is. Ik vertrouw op Uwe gunst; mijn hart verheugt zich in Uw heil; ik zing den Eeuwige, want Hij deed mij wel.

(*Op Sabbath- en feestdagen, alsmede op den dag vóór* Pésach, *insgelijks gedurende de middendagen, en den dag vóór* Kippoer, *wordt deze Psalm niet gezegd.*)

Een psalm bij het dankoffer. — Juicht den Eeuwige, gij gansche aarde! Dient den Eeuwige met vreugde, komt voor Hem met jubelgezang. Erkent dat de Eeuwige God is; Hij heeft ons gemaakt en wij zijn de Zijnen, Zijn volk en de schapen Zijner weide. Gaat Zijne poorten in met dank, Zijne voorhoven met lofgezang, dankt Hem, looft Zijnen naam. Want goed is de Eeuwige, Zijne goedertierenheid duurt eeuwig, Zijne trouw van geslacht tot geslacht.

(*Op Werkdagen begint men hier*: De roem des Eeuwigen *bl.* 19; *doch op Sabbath en feestdagen voegt men de volgende Psalmen bij.*)

Voor den zangmeester,een Psalm van David.—De hemelen verhalen Gods eer, en het uitspansel verkondigt het werk Zijner handen. Dag aan dag doet die leere toevloeijen, nacht aan nacht geeft die onderrigting. Geene leer, geene woorden wier stem men niet verneemt! Over de gansche aarde trilt hunne snaar, hunne woorden dringen door tot 's werelds einde; waar Hij der zonne eene tent opsloeg. Deze, als een bruidegom,die uit zijn slaapvertrek komt,verheugt zich als een held,de baan te doorloopen. Van de grenzen des hemels komt hij uit,komt door den omloop weder tot diegrenzen terug; niets blijft voor zijnen gloed verborgen. De leer des Eeuwigen is volmaakt,zij laaft de ziel;de getuigenis

יְיָ נֶאֱמָנָה מַחְכִּימַת פֶּתִי׃ פִּקּוּדֵי יְיָ יְשָׁרִים מְשַׂמְּחֵי לֵב מִצְוַת
יְיָ בָּרָה מְאִירַת עֵינָיִם׃ יִרְאַת יְיָ טְהוֹרָה עוֹמֶדֶת לָעַד מִשְׁפְּטֵי־יְיָ
אֱמֶת צָדְקוּ יַחְדָּו׃ הַנֶּחֱמָדִים מִזָּהָב וּמִפַּז רָב וּמְתוּקִים מִדְּבַשׁ
וְנֹפֶת צוּפִים׃ גַּם עַבְדְּךָ נִזְהָר בָּהֶם בְּשָׁמְרָם עֵקֶב רָב׃
שְׁגִיאוֹת מִי־יָבִין מִנִּסְתָּרוֹת נַקֵּנִי׃ גַּם מִזֵּדִים חֲשֹׂךְ עַבְדֶּךָ
אַל־יִמְשְׁלוּ־בִי אָז אֵיתָם וְנִקֵּיתִי מִפֶּשַׁע רָב׃ יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי־
פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְיָ צוּרִי וְגֹאֲלִי׃

לד לְדָוִד בְּשַׁנּוֹתוֹ אֶת־טַעְמוֹ לִפְנֵי אֲבִימֶלֶךְ וַיְגָרְשֵׁהוּ וַיֵּלַךְ׃
אֲבָרְכָה אֶת־יְיָ בְּכָל־עֵת תָּמִיד תְּהִלָּתוֹ בְּפִי׃ בַּייָ
תִּתְהַלֵּל נַפְשִׁי יִשְׁמְעוּ עֲנָוִים וְיִשְׂמָחוּ׃ גַּדְּלוּ לַייָ אִתִּי וּנְרוֹמְמָה
שְׁמוֹ יַחְדָּו׃ דָּרַשְׁתִּי אֶת־יְיָ וְעָנָנִי וּמִכָּל־מְגוּרוֹתַי הִצִּילָנִי׃ הִבִּיטוּ
אֵלָיו וְנָהָרוּ וּפְנֵיהֶם אַל־יֶחְפָּרוּ׃ זֶה עָנִי קָרָא וַייָ שָׁמֵעַ וּמִכָּל־
צָרוֹתָיו הוֹשִׁיעוֹ׃ חֹנֶה מַלְאַךְ יְיָ סָבִיב לִירֵאָיו וַיְחַלְּצֵם׃ טַעֲמוּ
וּרְאוּ כִּי־טוֹב יְיָ אַשְׁרֵי הַגֶּבֶר יֶחֱסֶה־בּוֹ׃ יְראוּ אֶת־יְיָ קְדֹשָׁיו
כִּי־אֵין מַחְסוֹר לִירֵאָיו׃ כְּפִירִים רָשׁוּ וְרָעֵבוּ וְדֹרְשֵׁי יְיָ לֹא־
יַחְסְרוּ כָל־טוֹב׃ לְכוּ בָנִים שִׁמְעוּ לִי יִרְאַת יְיָ אֲלַמֶּדְכֶם׃ מִי
הָאִישׁ הֶחָפֵץ חַיִּים אֹהֵב יָמִים לִרְאוֹת טוֹב׃ נְצֹר לְשׁוֹנְךָ
מֵרָע וּשְׂפָתֶיךָ מִדַּבֵּר מִרְמָה׃ סוּר מֵרָע וַעֲשֵׂה־טוֹב בַּקֵּשׁ
שָׁלוֹם וְרָדְפֵהוּ׃ עֵינֵי יְיָ אֶל־צַדִּיקִים וְאָזְנָיו אֶל־שַׁוְעָתָם׃
פְּנֵי יְיָ בְּעֹשֵׂי רָע לְהַכְרִית מֵאֶרֶץ זִכְרָם׃ צָעֲקוּ וַייָ שָׁמֵעַ
וּמִכָּל־צָרוֹתָם הִצִּילָם׃ קָרוֹב יְיָ לְנִשְׁבְּרֵי לֵב וְאֶת־דַּכְּאֵי־
רוּחַ יוֹשִׁיעַ׃ רַבּוֹת רָעוֹת צַדִּיק וּמִכֻּלָּם יַצִּילֶנּוּ יְיָ׃ שֹׁמֵר
כָּל־עַצְמוֹתָיו אַחַת מֵהֵנָּה לֹא נִשְׁבָּרָה׃ תְּמוֹתֵת רָשָׁע רָעָה
וְשֹׂנְאֵי צַדִּיק יֶאְשָׁמוּ׃ פּוֹדֶה יְיָ נֶפֶשׁ עֲבָדָיו וְלֹא יֶאְשְׁמוּ כָּל־
הַחֹסִים בּוֹ׃

צ תְּפִלָּה לְמֹשֶׁה אִישׁ הָאֱלֹהִים אֲדֹנָי מָעוֹן אַתָּה הָיִיתָ לָּנוּ
בְּדֹר וָדֹר׃ בְּטֶרֶם הָרִים יֻלָּדוּ וַתְּחוֹלֵל אֶרֶץ וְתֵבֵל
וּמֵעוֹלָם עַד־עוֹלָם אַתָּה אֵל׃ תָּשֵׁב אֱנוֹשׁ עַד־דַּכָּא וַתֹּאמֶר
שׁוּבוּ בְנֵי־אָדָם׃ כִּי אֶלֶף שָׁנִים בְּעֵינֶיךָ כְּיוֹם אֶתְמוֹל כִּי

des Eeuwigen getrouw, zij maakt de kortzigtigen wijs. De bevelen des Eeuwigen regtmatig, zij verblijden het hart ; het gebod des Eeuwigen zuiver, het heldert de oogen op. De vrees des Eeuwigen rein, zij bestaat eeuwig: de regten des Eeuwigen waarheid, al te gader regtvaardig. Begeerenswaardiger dan goud en edel metaal, aangenamer dan honig en honigzeem. Ook Uw dienaar wordt door dezelve gewaarschuwd; die ze in acht neemt heeft grooten loon. Dwalingen — wie bemerkt die? bewaar mij voor verborgene zonden. Hoed ook Uwen dienaar voor kwade neigingen, dat zij mij niet beheerschen. Dan kan ik der volmaking naderen, en van grove misdaden vrij blijven. Mogen de redenen mijns monds U welbehagelijk zijn, ingelijks de overdenking mijns harten, U ô Eeuwige, mijn Rots en mijn Verlosser.

Van David, als hij zijn verstand verloochende voor Abimélech, deze hem wegdreef en hij ontkwam. — Ik zal den Eeuwige te allen tijd loven, Zijn lof zij gestadig in mijnen mond. Mijne ziel beroemt zich op den Eeuwige ; dat de bedrukten het hooren en zich verheugen. Prijst met mij de grootheid des Eeuwigen, laat ons te zamen Zijnen naam verheffen. Ik zocht den Eeuwige, Hij antwoordde mij, en redde mij uit al mijne bevreesdheid. Die naar Hem uitzien, schitteren helder; hun aangezigt zal nimmer blozen. Deze bedrukte riep en God verhoorde, hielp hem uit al zijnen nood. De Engel des Eeuwigen legert zich rondom Zijne vereerders, en redt hen. Erkent en ziet, hoe goed de Eeuwige is; heil den man, die op Hem vertrouwt. Eerbiedigt den Eeuwige, gij, Zijne heiligen! die Hem eeren, lijden geen gebrek. Jonge leeuwen smachten en lijden honger; zij, die den Eeuwige zoeken, ontberen geenerlei goed. Komt kinderen! hoort naar mij, ik leer u godvruchtigheid. Wie is de man, die lust heeft in het leven, die vele dagen wenscht, om het goede te zien? Weerhoud uwe tong van kwaad, uwe lippen van bedrog te spreken. Wijk van het kwade, doe het goede, zoek den vrede en jaag dien na. De oogen des Eeuwigen zijn op de regtvaardigen gerigt; zijne ooren tot hunne smeeking. Des Eeuwigen gramme blik treft de boosdoeners, om hunne gedachtenis van de aarde te delgen. Als gene schreijen, hoort het de Eeuwige, en redt hen uit al hunnen nood. De Eeuwige is nabij de gebrokenen van harte, en helpt de verbrijzelden van geest. Vele zijn de rampen des regtvaardigen, doch de Eeuwige redt hem uit alle. Hij behoedt al zijne beenderen, dat geen hunner gebroken worde. De ondeugd doodt den goddelooze, veroordeeling treft de haters des regtvaardigen. De Eeuwige verlost de ziel Zijner dienaren, die zich op Hem verlaten, worden nimmer veroordeeld.

Gebed van Mozes, den man Gods. — Heer ! Gij waart ons eene toevlugtplaats, van geslacht tot geslacht. Vóór dat de bergen voortgebragt waren, en Gij aarde en wereld geschapen hadt, ja, van eeuwigheid tot eeuwigheid, waart Gij almagtig. Gij voert het menschdom tot aan de vergruizing, en zegt dan: „Keert terug, gij menschen-kinderen." Want duizend jaren zijn in Uw oog als de dag van gisteren, die

יַעֲבֹר וְאַשְׁמוּרָה בַלָּיְלָה׃ זְרַמְתָּם שֵׁנָה יִהְיוּ בַּבֹּקֶר כֶּחָצִיר
יַחֲלֹף׃ בַּבֹּקֶר יָצִיץ וְחָלָף לָעֶרֶב יְמוֹלֵל וְיָבֵשׁ׃ כִּי כָלִינוּ בְאַפֶּךָ
וּבַחֲמָתְךָ נִבְהָלְנוּ׃ שַׁתָּ עֲוֹנֹתֵינוּ לְנֶגְדֶּךָ עֲלֻמֵנוּ לִמְאוֹר פָּנֶיךָ׃
כִּי כָל־יָמֵינוּ פָּנוּ בְעֶבְרָתֶךָ כִּלִּינוּ שָׁנֵינוּ כְמוֹ־הֶגֶה׃ יְמֵי שְׁנוֹתֵינוּ
בָהֶם שִׁבְעִים שָׁנָה וְאִם בִּגְבוּרֹת שְׁמוֹנִים שָׁנָה וְרָהְבָּם
עָמָל וָאָוֶן כִּי גָז חִישׁ וַנָּעֻפָה׃ מִי־יוֹדֵעַ עֹז אַפֶּךָ וּכְיִרְאָתְךָ
עֶבְרָתֶךָ׃ לִמְנוֹת יָמֵינוּ כֵּן הוֹדַע וְנָבִא לְבַב חָכְמָה׃ שׁוּבָה
יְיָ עַד־מָתָי וְהִנָּחֵם עַל־עֲבָדֶיךָ׃ שַׂבְּעֵנוּ בַבֹּקֶר חַסְדֶּךָ וּנְרַנְּנָה
וְנִשְׂמְחָה בְּכָל־יָמֵינוּ׃ שַׂמְּחֵנוּ כִּימוֹת עִנִּיתָנוּ שְׁנוֹת רָאִינוּ
רָעָה׃ יֵרָאֶה אֶל־עֲבָדֶיךָ פָעֳלֶךָ וַהֲדָרְךָ עַל־בְּנֵיהֶם׃ וִיהִי
נֹעַם אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנָה עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה
יָדֵינוּ כּוֹנְנֵהוּ׃

צא
ישֵׁב בְּסֵתֶר עֶלְיוֹן בְּצֵל שַׁדַּי יִתְלוֹנָן׃ אֹמַר לַייָ מַחְסִי וּמְצוּדָתִי
אֱלֹהַי אֶבְטַח־בּוֹ׃ כִּי הוּא יַצִּילְךָ מִפַּח יָקוּשׁ מִדֶּבֶר הַוּוֹת׃
בְּאֶבְרָתוֹ יָסֶךְ לָךְ וְתַחַת כְּנָפָיו תֶּחְסֶה צִנָּה וְסֹחֵרָה אֲמִתּוֹ׃
לֹא־תִירָא מִפַּחַד לָיְלָה מֵחֵץ יָעוּף יוֹמָם׃ מִדֶּבֶר בָּאֹפֶל יַהֲלֹךְ
מִקֶּטֶב יָשׁוּד צָהֳרָיִם׃ יִפֹּל מִצִּדְּךָ אֶלֶף וּרְבָבָה מִימִינֶךָ אֵלֶיךָ לֹא
יִגָּשׁ׃ רַק בְּעֵינֶיךָ תַבִּיט וְשִׁלֻּמַת רְשָׁעִים תִּרְאֶה׃ כִּי־אַתָּה יְיָ
מַחְסִי עֶלְיוֹן שַׂמְתָּ מְעוֹנֶךָ׃ לֹא־תְאֻנֶּה אֵלֶיךָ רָעָה וְנֶגַע לֹא־
יִקְרַב בְּאָהֳלֶךָ׃ כִּי־מַלְאָכָיו יְצַוֶּה־לָּךְ לִשְׁמָרְךָ בְּכָל־דְּרָכֶיךָ׃
עַל־כַּפַּיִם יִשָּׂאוּנְךָ פֶּן־תִּגֹּף בָּאֶבֶן רַגְלֶךָ׃ עַל־שַׁחַל וָפֶתֶן תִּדְרֹךְ
תִּרְמֹס כְּפִיר וְתַנִּין׃ כִּי בִי חָשַׁק וַאֲפַלְּטֵהוּ אֲשַׂגְּבֵהוּ כִּי־יָדַע
שְׁמִי׃ יִקְרָאֵנִי וְאֶעֱנֵהוּ עִמּוֹ אָנֹכִי בְצָרָה אֲחַלְּצֵהוּ וַאֲכַבְּדֵהוּ׃
אֹרֶךְ יָמִים אַשְׂבִּיעֵהוּ וְאַרְאֵהוּ בִּישׁוּעָתִי׃ אורך ימים וכו׳

קלה
הַלְלוּיָהּ ׀ הַלְלוּ אֶת־שֵׁם יְיָ הַלְלוּ עַבְדֵי יְיָ׃ שֶׁעֹמְדִים בְּבֵית
יְיָ בְּחַצְרוֹת בֵּית אֱלֹהֵינוּ׃ הַלְלוּ־יָהּ כִּי־טוֹב יְיָ
זַמְּרוּ לִשְׁמוֹ כִּי נָעִים׃ כִּי־יַעֲקֹב בָּחַר לוֹ יָהּ יִשְׂרָאֵל לִסְגֻלָּתוֹ׃
כִּי אֲנִי יָדַעְתִּי כִּי־גָדוֹל יְיָ וַאֲדֹנֵינוּ מִכָּל־אֱלֹהִים׃ כֹּל אֲשֶׁר־חָפֵץ
יְיָ עָשָׂה בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ בַּיַּמִּים וְכָל־תְּהֹמוֹת׃ מַעֲלֶה נְשִׂאִים

voorbij is, als eene enkele nachtwaak. Gij doet hen henenstroomen; zij zijn als een slaap, des morgens als veranderlijk gras; des morgens bloeit het en verandert, des avonds is het afgemaaid en verdord. Zoo vergaan wij door Uwen toorn, en worden, door Uwe gramschap verschrikt. Gij stelt onze ongeregtigheden steeds voor U, onze verborgene [euvel-] daden in het licht Uws aanschijns. Zoo verdwijnen al onze dagen, door Uwe verbolgenheid; wij kwijnen onze jaren weg als een ademtogt. De dagen onzes leeftijds zijn in zich zelven zeventig jaren, en ten sterkste tachtig jaren; hun trots is kwelling en kommer; snel afgesneden, dan vliegen wij henen. Doch wie kent het alvermogen Uws toorns, en dat Uwe verbolgenheid gelijk Uwe ontzaggelijkheid is? — Leer ons zoo onze dagen tellen, dat wij een wijs hart erlangen! Keer weder, Eeuwige! — hoe lang nog? — wees Uwen dienaren weder genadig! Verzadig ons vroeg met Uw gunst; dan juichen wij en verblijden ons al onze dagen. Verblijd ons zoolang als Gij ons vernederd hebt, zoo vele jaren als wij ongelukzagen. Laat Uw werk aan Uwe dienaren blijken, Uwe heerlijkheid aan hunne kinderen! Dat de vriendelijkheid des Heeren, onzes Gods, op ons zij. Dan slagen wij in het werk onzer handen, ja, het werk onzer handen slaagt alleen door Hem.

Gij, die in de schuilplaats des Allerhoogsten zit, in de schaduw des Almagtigen vernacht; [u] zeg ik, dat de Eeuwige mijn toeverlaat en burgt is, mijn God, op wien ik vertrouwe. Want Hij zal u redden van het dreigende net, van de woedende kwaal. Met Zijne wiek zal Hij u dekken, onder Zijne vleugelen zult gij toevlugt vinden, Zijne trouw is schild en beukelaar. Gij zult niet vreezen voor den schrik des nachts, voor den pijl die bij dag snort. Voor de pest die in het duister waart, voor het verderf dat des middags woedt; Mogen er duizend aan uwe zijde vallen, tien duizend aan uwe regterhand, tot u genaakt het niet. Gij aanschouwt het slechts met uwe oogen, en ziet der goddeloozen vergelding. Want gij hebt den Eeuwige, mijn toeverlaat, den Allerhoogste, tot uw toevlugtsoord gesteld. Geen leed zal u wedervaren, geen ongeval tot uwe tent naderen. Want Hij beveelt voor u Zijne engelen, dat zij u hoeden op al uwe wegen. Zij zullen u op de handen dragen, dat gij uwen voet aan geenen steen stoot. Gij treedt op luipaard en adder, vertrapt jongen leew en draak. „Omdat hij in Mij „behagen schept, red Ik hem, Ik verhef hem, dewijl hij Mijnen naam „erkent. Hij roept Mij aan, Ik verhoor hem. Ik ben bij hem in den „nood, ontruk hem aan het gevaar, en verleen hem eer. Ik verzadig „hem met lengte van dagen en doe hem Mijn heil aanschouwen."

Hallelu-jah! Looft den naam des Eeuwigen, looft gij dienaars des Eeuwigen! Gij die in het huis des Eeuwigen staat, in de voorhoven van den tempel onzes Gods. Looft God, want de Eeuwige is algoed; zingt ter eere Zijns naams, want Hij is vriendelijk. Want God heeft Zich Jakob uitverkoren, Israël tot Zijn eigendom. Dit weet ik, dat de Eeuwige groot is, onze Heer boven alle godheden. Al wat den Eeuwige behaagt doet Hij, in den hemel, op de aarde, in de zeeën en in alle diepten. Hij doet wolken opkomen

מַקְצֵה הָאָרֶץ בְּרָקִים לַמָּטָר עָשָׂה מֽוֹצֵא רֽוּחַ מֵאוֹצְרוֹתָיו׃
שֶׁהִכָּה בְּכוֹרֵי מִצְרָיִם מֵאָדָם עַד־בְּהֵמָה׃ שָׁלַח אוֹתֹת וּמֹפְתִים
בְּתוֹכֵכִי מִצְרָיִם בְּפַרְעֹה וּבְכָל־עֲבָדָיו׃ שֶׁהִכָּה גּוֹיִם רַבִּים
וְהָרַג מְלָכִים עֲצוּמִים׃ לְסִיחוֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי וּלְעוֹג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן
וּלְכֹל מַמְלְכוֹת כְּנָעַן׃ וְנָתַן אַרְצָם נַחֲלָה נַחֲלָה לְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ׃
יְיָ שִׁמְךָ לְעוֹלָם יְיָ זִכְרְךָ לְדֹר־וָדֹר׃ כִּי־יָדִין יְיָ עַמּוֹ וְעַל־עֲבָדָיו
יִתְנֶחָם׃ עֲצַבֵּי הַגּוֹיִם כֶּסֶף וְזָהָב מַעֲשֵׂה יְדֵי אָדָם׃ פֶּה־לָהֶם וְלֹא
יְדַבֵּרוּ עֵינַיִם לָהֶם וְלֹא יִרְאוּ׃ אָזְנַיִם לָהֶם וְלֹא יַאֲזִינוּ אַף אֵין
יֶשׁ־רוּחַ בְּפִיהֶם׃ כְּמוֹהֶם יִהְיוּ עֹשֵׂיהֶם כֹּל אֲשֶׁר־בֹּטֵחַ בָּהֶם׃ בֵּית
יִשְׂרָאֵל בָּרְכוּ אֶת־יְיָ בֵּית אַהֲרֹן בָּרְכוּ אֶת־יְיָ׃ בֵּית הַלֵּוִי בָּרְכוּ אֶת־
יְיָ יִרְאֵי יְיָ בָּרְכוּ אֶת־יְיָ׃ בָּרוּךְ יְיָ מִצִּיּוֹן שֹׁכֵן יְרוּשָׁלָיִם הַלְלוּיָהּ׃

קלו

הוֹדוּ לַיְיָ כִּי טוֹב   כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
הוֹדוּ לֵאלֹהֵי הָאֱלֹהִים   כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
הוֹדוּ לַאֲדֹנֵי הָאֲדֹנִים   כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
לְעֹשֵׂה נִפְלָאוֹת גְּדֹלוֹת לְבַדּוֹ   כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
לְעֹשֵׂה הַשָּׁמַיִם בִּתְבוּנָה   כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
לְרוֹקַע הָאָרֶץ עַל־הַמָּיִם   כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
לְעֹשֵׂה אוֹרִים גְּדֹלִים   כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
אֶת־הַשֶּׁמֶשׁ לְמֶמְשֶׁלֶת בַּיּוֹם   כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
אֶת־הַיָּרֵחַ וְכוֹכָבִים לְמֶמְשְׁלוֹת בַּלָּיְלָה   כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
לְמַכֵּה מִצְרַיִם בִּבְכוֹרֵיהֶם   כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
וַיּוֹצֵא יִשְׂרָאֵל מִתּוֹכָם   כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
בְּיָד חֲזָקָה וּבִזְרוֹעַ נְטוּיָה   כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
לְגֹזֵר יַם־סוּף לִגְזָרִים   כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
וְהֶעֱבִיר יִשְׂרָאֵל בְּתוֹכוֹ   כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
וְנִעֵר פַּרְעֹה וְחֵילוֹ בְיַם־סוּף   כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
לְמוֹלִיךְ עַמּוֹ בַּמִּדְבָּר   כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
לְמַכֵּה מְלָכִים גְּדֹלִים   כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
וַיַּהֲרֹג מְלָכִים אַדִּירִים   כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃

van het einde der aarde, bij den regen vormt Hij bliksemen; Hij laat den wind uit Zijne schatkameren los. Hij, die Egyptes eerstgeborenen sloeg, van menschen en van vee, Hij zond teekens en wonderen in uw midden, ô Egypte! aan Pharö en al zijne dienaars. Hij, die groote volken sloeg, magtige koningen doodde. Sichon, der Emoriten koning, Og, den koning van Basan, en alle koningrijken van Kenaän; en hun land ten erve gaf, ten erve aan Zijn volk Israël. Eeuwige! Uw roem duurt tot in eeuwigheid; Eeuwige! Uwe gedachtenis van geslacht tot geslacht. Ja! de Eeuwige verschaft Zijnen volke regt, neemt Zich weder Zijner dienaars aan. Der heidenen afgodsbeelden van zilver en goud, zijn het werk van menschenhanden. Zij hebben eenen mond, en spreken niet; oogen, en zien niet; ooren, en hooren niet; ook is er geen adem in hunnen mond. Dat hun gelijk worden zij die ze maken, elk die er op vertrouwt. Huis van Israël, looft den Eeuwige! huis van Aäron, looft den Eeuwige! Huis van Levi, looft den Eeuwige! gij godvruchtigen, looft den Eeuwige! Geloofd zij de Eeuwige, uit Zion, Hij, die in Jeruzalem woont. . Hallelu-jah!

Dankt den Eeuwige, want Hij is goed!
Zijne goedertierenheid duurt in eeuwigheid.
Dankt den God aller goden! Z. g. d. i. e.
Dankt den Heer aller heeren! Z. g. d. i. e.
Hem, die groote wonderen alleen doet! Z. g. d. i. e.
Die den hemel met verstand gemaakt heeft! Z. g. d. i. e.
Die de aarde op het water uitgespannen heeft! Z. g. d. i. e.
Die groote lichten gemaakt heeft! Z. g. d. i. e.
De zon ter beheersching bij dag! Z. g. d. i. e.
De maan en sterren ter beheersching bij nacht! Z. g. d. i. e.
Die Egypte sloeg aan hunne eerstgeborenen! Z. g. d. i. e.
En Israël uit hun midden voerde! Z. g. d. i. e.
Met sterke hand en uitgestrekten arm! Z. g. d. i. e.
Die de schelfzee doorgedeeld heeft! Z. g. d. i. e.
En Israël er door heeft gevoerd! Z. g. d. i. e.
En Pharö met zijn heir in de schelfzee heeft gestort! Z. g. d. i. e.
Die Zijn volk door de woestijn voerde! Z. g. d. i. e.
Die groote koningen versloeg! Z. g. d. i. e.
En magtige beheerschers doodde! Z. g. d. i. e.

לְסִיחוֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
וּלְעוֹג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
וְנָתַן אַרְצָם לְנַחֲלָה כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
נַחֲלָה לְיִשְׂרָאֵל עַבְדּוֹ כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
שֶׁבְּשִׁפְלֵנוּ זָכַר לָנוּ כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
וַיִּפְרְקֵנוּ מִצָּרֵינוּ כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
נֹתֵן לֶחֶם לְכָל־בָּשָׂר כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
הוֹדוּ לְאֵל הַשָּׁמָיִם כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃

לג רַנְּנוּ צַדִּיקִים בַּיְיָ לַיְשָׁרִים נָאוָה תְהִלָּה׃ הוֹדוּ לַייָ בְּכִנּוֹר
בְּנֵבֶל עָשׂוֹר זַמְּרוּ־לוֹ׃ שִׁירוּ לוֹ שִׁיר חָדָשׁ הֵיטִיבוּ נַגֵּן
בִּתְרוּעָה׃ כִּי־יָשָׁר דְּבַר־יְיָ וְכָל־מַעֲשֵׂהוּ בֶּאֱמוּנָה׃ אֹהֵב צְדָקָה
וּמִשְׁפָּט חֶסֶד יְיָ מָלְאָה הָאָרֶץ׃ בִּדְבַר יְיָ שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ וּבְרוּחַ
פִּיו כָּל־צְבָאָם׃ כֹּנֵס כַּנֵּד מֵי הַיָּם נֹתֵן בְּאוֹצָרוֹת תְּהוֹמוֹת׃
יִירְאוּ מֵייָ כָּל־הָאָרֶץ מִמֶּנּוּ יָגוּרוּ כָּל־יֹשְׁבֵי תֵבֵל׃ כִּי הוּא אָמַר
וַיֶּהִי הוּא צִוָּה וַיַּעֲמוֹד׃ יְיָ הֵפִיר עֲצַת גּוֹיִם הֵנִיא מַחְשְׁבוֹת
עַמִּים׃ עֲצַת יְיָ לְעוֹלָם תַּעֲמוֹד מַחְשְׁבוֹת לִבּוֹ לְדוֹר וָדֹר׃
אַשְׁרֵי הַגּוֹי אֲשֶׁר־יְיָ אֱלֹהָיו הָעָם בָּחַר לְנַחֲלָה לוֹ׃
מִשָּׁמַיִם הִבִּיט יְיָ רָאָה אֶת־כָּל־בְּנֵי הָאָדָם׃ מִמְּכוֹן־שִׁבְתּוֹ
הִשְׁגִּיחַ אֶל־כָּל־יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ׃ הַיֹּצֵר יַחַד לִבָּם הַמֵּבִין
אֶל־כָּל־מַעֲשֵׂיהֶם׃ אֵין הַמֶּלֶךְ נוֹשָׁע בְּרָב־חָיִל גִּבּוֹר לֹא־
יִנָּצֵל בְּרָב־כֹּחַ׃ שֶׁקֶר הַסּוּס לִתְשׁוּעָה וּבְרֹב חֵילוֹ לֹא
יְמַלֵּט׃ הִנֵּה עֵין יְיָ אֶל־יְרֵאָיו לַמְיַחֲלִים לְחַסְדּוֹ׃ לְהַצִּיל
מִמָּוֶת נַפְשָׁם וּלְחַיּוֹתָם בָּרָעָב׃ נַפְשֵׁנוּ חִכְּתָה לַייָ עֶזְרֵנוּ
וּמָגִנֵּנוּ הוּא׃ כִּי־בוֹ יִשְׂמַח לִבֵּנוּ כִּי בְשֵׁם קָדְשׁוֹ בָטָחְנוּ׃
יְהִי חַסְדְּךָ יְיָ עָלֵינוּ כַּאֲשֶׁר יִחַלְנוּ לָךְ׃

צב
מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת׃ טוֹב לְהוֹדוֹת לַייָ וּלְזַמֵּר לְשִׁמְךָ
עֶלְיוֹן׃ לְהַגִּיד בַּבֹּקֶר חַסְדֶּךָ וֶאֱמוּנָתְךָ בַּלֵּילוֹת׃
עֲלֵי עָשׂוֹר וַעֲלֵי־נָבֶל עֲלֵי הִגָּיוֹן בְּכִנּוֹר׃ כִּי שִׂמַּחְתַּנִי יְיָ בְּפָעֳלֶךָ
בְּמַעֲשֵׂי יָדֶיךָ אֲרַנֵּן׃ מַה־גָּדְלוּ מַעֲשֶׂיךָ יְיָ מְאֹד עָמְקוּ מַחְשְׁבֹתֶיךָ׃

Sichon, der Emoriten koning! Z. g. d. i. e.
En Og, den koning van Basan! Z. g. d. i. e.
En hun land ten erve gaf! Z. g. d. i. e.
Ten erve aan Zijnen dienaar Israël! Z. g. d. i. e.
Die in onze vernedering aan ons dacht! Z. g. d. i. e.
En ons van onze onderdrukkers verloste! Z. g. d. i. e.
Die spijs geeft aan alle vleesch! Z. g. d. i. e.
Dankt den God des hemels! Z. g. d. i. e.

Juicht, regtvaardigen! in den Eeuwige; den opregten betaamt lofgezang. Dankt den Eeuwige met de harp, bespeelt voor Hem den tiensnarigen psalter. Zingt Hem een nieuw lied, roert, bij het bazuingeschal, het beste snarenspel. Want des Eeuwigen woord is opregt, al Zijn handel trouw. Hij bemint billijkheid en regt; de aarde is vol van de genade des Eeuwigen. Door het woord des Eeuwigen ontstonden de hemelen, door den adem Zijns monds, al hun heir. Hij hoopt de golven der zee op als een muur, sluit de kolken in de diepten. De gansche aarde vreeze voor den Eeuwige, elk aardbewoner beve voor Hem! Want Hij spreekt, en het is; Hij gebiedt, en het staat. De Eeuwige vernietigt het raadsbesluit der heidenen, verijdelt de ontwerpen der natiën. Des Eeuwigen raadsbesluit staat eeuwig vast; de ontwerpen Zijns harten, van geslacht tot geslacht. Heil der natie, wier God de Eeuwige is, den volke, dat Hij Zich ten erfdeel verkoos. Uit den hemel ziet de Eeuwige neder, aanschouwt alle kinderen der menschen. Van Zijnen vasten troon beschouwt Hij al de bewoners der aarde. Hij, die aller harten vormde, let ook op al hunne daden. De koning behaalt de zege niet door een talrijk heir, den held redt geene overmaat van kracht. Het paard feilt ter overwinning, verschaft geene redding met al zijne sterkte. Ziet! des Eeuwigen oog is op Zijne vereerders, die Zijne gunst verbeiden. Om hun leven uit doodsgevaar te redden, in hongersnood hen te onderhouden. Onze ziel hoopt op den Eeuwige, onze hulp en ons schild is Hij. In Hem verblijdt zich ons hart; want wij vertrouwen op Zijnen heiligen naam. Uwe goedertierenheid, Eeuwige! zij over ons, gelijk wij op U hopen!

Psalmgezang voor den Sabbathdag. — Het is liefelijk, den Eeuwige te danken; voor Uwen naam, ô Allerhoogste! de snaren te roeren. Des morgens Uwe goedertierenheid te vermelden, des nachts Uwe trouw. Bij tiensnarig speeltuig en psalter, door de harp tot denken opgewekt. Want Gij, ô Eeuwige! hebt mij met Uw werk verblijd, vrolijk bezing ik de daden Uwer handen. Hoe groot zijn Uwe daden, ô Eeuwige! oneindig diep Uwe ontwerpen.

אִישׁ בַּעַר לֹא יֵדָע וּכְסִיל לֹא־יָבִין אֶת־זֹאת: בִּפְרֹחַ רְשָׁעִים
כְּמוֹ־עֵשֶׂב וַיָּצִיצוּ כָּל־פֹּעֲלֵי אָוֶן לְהִשָּׁמְדָם עֲדֵי־עַד: וְאַתָּה
מָרוֹם לְעֹלָם יְיָ: כִּי הִנֵּה אֹיְבֶיךָ יְיָ כִּי־הִנֵּה אֹיְבֶיךָ יֹאבֵדוּ
יִתְפָּרְדוּ כָּל־פֹּעֲלֵי אָוֶן: וַתָּרֶם כִּרְאֵים קַרְנִי בַּלֹּתִי בְּשֶׁמֶן רַעֲנָן:
וַתַּבֵּט עֵינִי בְּשׁוּרָי בַּקָּמִים עָלַי מְרֵעִים תִּשְׁמַעְנָה אָזְנָי: צַדִּיק
כַּתָּמָר יִפְרָח כְּאֶרֶז בַּלְּבָנוֹן יִשְׂגֶּה: שְׁתוּלִים בְּבֵית יְיָ בְּחַצְרוֹת
אֱלֹהֵינוּ יַפְרִיחוּ: עוֹד יְנוּבוּן בְּשֵׂיבָה דְּשֵׁנִים וְרַעֲנַנִּים יִהְיוּ:
לְהַגִּיד כִּי־יָשָׁר יְיָ צוּרִי וְלֹא *עֹלָתָה בּוֹ:

צג יְיָ מָלָךְ גֵּאוּת לָבֵשׁ לָבֵשׁ יְיָ עֹז הִתְאַזָּר אַף־תִּכּוֹן תֵּבֵל בַּל־
תִּמּוֹט: נָכוֹן כִּסְאֲךָ מֵאָז מֵעוֹלָם אָתָּה: נָשְׂאוּ נְהָרוֹת
יְיָ נָשְׂאוּ נְהָרוֹת קוֹלָם יִשְׂאוּ נְהָרוֹת דָּכְיָם: מִקֹּלוֹת מַיִם רַבִּים
אַדִּירִים מִשְׁבְּרֵי־יָם אַדִּיר בַּמָּרוֹם יְיָ: עֵדֹתֶיךָ נֶאֶמְנוּ מְאֹד לְבֵיתְךָ
נַאֲוָה־קֹּדֶשׁ יְיָ לְאֹרֶךְ יָמִים:

בחול מתחילין כאן מיד אחר מזמור לתודה.

יְהִי כְבוֹד יְיָ לְעוֹלָם יִשְׂמַח יְיָ בְּמַעֲשָׂיו: יְהִי שֵׁם יְיָ מְבֹרָךְ
מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם: מִמִּזְרַח־שֶׁמֶשׁ עַד־מְבוֹאוֹ מְהֻלָּל שֵׁם
יְיָ: רָם עַל־כָּל־גּוֹיִם יְיָ עַל הַשָּׁמַיִם כְּבוֹדוֹ: יְיָ שִׁמְךָ לְעוֹלָם
יְיָ זִכְרְךָ לְדֹר וָדֹר: יְיָ בַּשָּׁמַיִם הֵכִין כִּסְאוֹ וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל
מָשָׁלָה: יִשְׂמְחוּ הַשָּׁמַיִם וְתָגֵל הָאָרֶץ וְיֹאמְרוּ בַגּוֹיִם יְיָ מָלָךְ:
יְיָ מֶלֶךְ יְיָ מָלָךְ יְיָ יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד: יְיָ מֶלֶךְ עוֹלָם וָעֶד
אָבְדוּ גוֹיִם מֵאַרְצוֹ: יְיָ הֵפִיר עֲצַת גּוֹיִם הֵנִיא מַחְשְׁבוֹת
עַמִּים: רַבּוֹת מַחֲשָׁבוֹת בְּלֶב־אִישׁ וַעֲצַת יְיָ הִיא תָקוּם:
עֲצַת יְיָ לְעוֹלָם תַּעֲמֹד מַחְשְׁבוֹת לִבּוֹ לְדֹר וָדֹר: כִּי הוּא
אָמַר וַיֶּהִי הוּא צִוָּה וַיַּעֲמֹד: כִּי־בָחַר יְיָ בְּצִיּוֹן אִוָּהּ לְמוֹשָׁב
לוֹ: כִּי־יַעֲקֹב בָּחַר לוֹ יָהּ יִשְׂרָאֵל לִסְגֻלָּתוֹ: כִּי לֹא־יִטֹּשׁ
יְיָ עַמּוֹ וְנַחֲלָתוֹ לֹא יַעֲזֹב: וְהוּא רַחוּם יְכַפֵּר עָוֹן וְלֹא יַשְׁחִית
וְהִרְבָּה לְהָשִׁיב אַפּוֹ וְלֹא יָעִיר כָּל־חֲמָתוֹ: יְיָ הוֹשִׁיעָה הַמֶּלֶךְ
יַעֲנֵנוּ בְיוֹם־קָרְאֵנוּ:

De verstandelooze beseft het niet, de dwaze ziet dit niet in; Als de goddeloozen groenen gelijk het jeugdige kruid, en alle boosdoeners bloeijen, — om voor eeuwig verdelgd te worden. Maar Gij zijt in eeuwigheid verheven, ô Eeuwige! Want zie! Uwe vijanden, ô Eeuwige! want zie! Uwe vijanden komen om; alle boosdoeners stuiven uiteen. Mijnen horen echter verhoogdet Gij als dien eens Reëms, ik word met versche olie overgoten. Mijn oog ziet [het verderf] mijner benijders, mijne ooren hooren [het] van de snooden, die zich tegen mij verzetten. De regtvaardige zal als de palmboom groenen, als een cederboom op den Libanon opwassen. Die in het huis des Eeuwigen geplant zijn, zullen bloeijen in de voorhoven onzes Gods. Zelfs in de grijsheid maken zij nog jonge loten; sappig en lommerrijk blijven zij. Om te vermelden, dat de Eeuwige onberispelijk is, mijn Rots, in wien geen onregt is.

De Eeuwige regeert, Hij heeft Zich met Majesteit gekleed, de Eeuwige heeft Zich met magt gekleed [en] omgord; zoo staat de wereld vast en wankelt nimmer. Uw troon staat vast van toen af; Gij-zelf zijt van eeuwigheid! De rivieren verheffen, ô Eeuwige! de rivieren verheffen hare stem; de rivieren verheffen hare stuivende golven. Meer dan het geraas der groote wateren, dan de magtige baren der zee, is de Eeuwige magtig in Zijne verhevenheid. Uwe getuigenissen zijn geheel onwrikbaar; heiligheid is het sieraad Uws tempels. Eeuwige! in lengte van dagen.

(Vervolg van het dagelijksch gebed.)

De roem des Eeuwigen duurt eeuwig, de Eeuwige heeft welbehagen aan Zijne werken. Geloofd zij de naam des Eeuwigen, van nu tot in eeuwigheid. Van den opgang der zon tot haren ondergang is de naam des Eeuwigen geprezen. De Eeuwige is verheven boven alle volken. Zijn roem boven de hemelen. Eeuwige! Uw naam duurt eeuwig; Uwe gedachtenis, Eeuwige! van geslacht tot geslacht. De Eeuwige heeft Zijnen zetel in den hemel gevestigd, en Zijne magt heerscht over alles. Dat de hemelen zich verheugen, dat de aarde vrolijk zij! laat hen onder de volken verkondigen: de Eeuwige regeert. De Eeuwige regeert, de Eeuwige heeft geregeerd, de Eeuwige zal immer en eeuwig regeren. De Eeuwige is Koning, immer en eeuwig; de heidenen verdwijnen uit Zijn land. De Eeuwige vernietigt het raadsbesluit der heidenen, verijdelt de ontwerpen der natiën. Menigvuldige ontwerpen zijn in het hart des menschen; doch des Eeuwigen raadsbesluit alleen houdt stand. Des Eeuwigen raadsbesluit staat eeuwig vast; de ontwerpen Zijns harten van geslacht tot geslacht. Want Hij spreekt en het is; Hij gebiedt en het staat. De Eeuwige heeft Zion verkoren, hetzelve tot Zijn verblijf begeerd. God heeft Zich Jakob uitverkoren, Israël tot Zijn eigendom. De Eeuwige zal Zijn volk niet begeven, Zijn erfdeel niet verlaten. Hij, de Albarmhartige, vergeeft de misdaad, verdelgt niet, neemt vaak Zijnen toorn terug, en laat nooit al Zijne gramschap ontwaken. **Eeuwige, help toch! de Koning verhoore ons, ten dage dat wij aanroepen.**

אַשְׁרֵי יוֹשְׁבֵי בֵיתֶךָ עוֹד יְהַלְלוּךָ סֶּלָה׃
אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לּוֹ אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁיְיָ אֱלֹהָיו׃

קמה תְּהִלָּה לְדָוִד אֲרוֹמִמְךָ אֱלוֹהַי הַמֶּלֶךְ וַאֲבָרְכָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם
וָעֶד׃ בְּכָל יוֹם אֲבָרְכֶךָּ וַאֲהַלְלָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד׃
גָּדוֹל יְיָ וּמְהֻלָּל מְאֹד וְלִגְדֻלָּתוֹ אֵין חֵקֶר׃ דּוֹר לְדוֹר יְשַׁבַּח
מַעֲשֶׂיךָ וּגְבוּרֹתֶיךָ יַגִּידוּ׃ הֲדַר כְּבוֹד הוֹדֶךָ וְדִבְרֵי נִפְלְאֹתֶיךָ
אָשִׂיחָה׃ וֶעֱזוּז נוֹרְאֹתֶיךָ יֹאמֵרוּ וּגְדֻלָּתְךָ אֲסַפְּרֶנָּה׃ זֵכֶר
רַב טוּבְךָ יַבִּיעוּ וְצִדְקָתְךָ יְרַנֵּנוּ׃ חַנּוּן וְרַחוּם יְיָ אֶרֶךְ אַפַּיִם
וּגְדָ*ל חָסֶד׃ טוֹב יְיָ לַכֹּל וְרַחֲמָיו עַל כָּל מַעֲשָׂיו׃ יוֹדוּךָ
יְיָ כָּל מַעֲשֶׂיךָ וַחֲסִידֶיךָ יְבָרְכוּכָה׃ כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ יֹאמֵרוּ
וּגְבוּרָתְךָ יְדַבֵּרוּ׃ לְהוֹדִיעַ לִבְנֵי הָאָדָם גְּבוּרֹתָיו וּכְבוֹד הֲדַר
מַלְכוּתוֹ׃ מַלְכוּתְךָ מַלְכוּת כָּל עֹלָמִים וּמֶמְשַׁלְתְּךָ בְּכָל
דּוֹר וָדֹר׃ סוֹמֵךְ יְיָ לְכָל הַנֹּפְלִים וְזוֹקֵף לְכָל הַכְּפוּפִים׃
עֵינֵי כֹל אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ וְאַתָּה נוֹתֵן לָהֶם אֶת אָכְלָם בְּעִתּוֹ׃ פּ*וֹתֵ*חַ
אֶ*ת* יָ*דֶ*ךָ וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן׃ צַדִּיק יְיָ בְּכָל דְּרָכָיו וְחָסִיד
בְּכָל מַעֲשָׂיו׃ קָרוֹב יְיָ לְכָל קֹרְאָיו לְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָאֻהוּ בֶאֱמֶת׃
רְצוֹן יְרֵאָיו יַעֲשֶׂה וְאֶת שַׁוְעָתָם יִשְׁמַע וְיוֹשִׁיעֵם׃ שׁוֹמֵר יְיָ
אֶת כָּל אֹהֲבָיו וְאֵת כָּל הָרְשָׁעִים יַשְׁמִיד׃ תְּהִלַּת יְיָ יְדַבֶּר פִּי
וִיבָרֵךְ כָּל בָּשָׂר שֵׁם קָדְשׁוֹ לְעוֹלָם וָעֶד׃ וַאֲנַחְנוּ נְבָרֵךְ יָהּ
מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם הַלְלוּיָהּ׃

קמו
הַלְלוּיָהּ הַלְלִי נַפְשִׁי אֶת־יְיָ׃ אֲהַלְלָה יְיָ בְּחַיָּי אֲזַמְּרָה
לֵאלֹהַי בְּעוֹדִי׃ אַל־תִּבְטְחוּ בִנְדִיבִים בְּבֶן־אָדָם
שֶׁאֵין לוֹ תְשׁוּעָה׃ תֵּצֵא רוּחוֹ יָשֻׁב לְאַדְמָתוֹ בַּיּוֹם
הַהוּא אָבְדוּ עֶשְׁתֹּנֹתָיו׃ אַשְׁרֵי שֶׁאֵל יַעֲקֹב בְּעֶזְרוֹ שִׂבְרוֹ
עַל־יְיָ אֱלֹהָיו׃ עֹשֶׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ אֶת־הַיָּם וְאֶת־כָּל־
אֲשֶׁר־בָּם הַשֹּׁמֵר אֱמֶת לְעוֹלָם׃ עֹשֶׂה מִשְׁפָּט לַעֲשׁוּקִים
נֹתֵן לֶחֶם לָרְעֵבִים יְיָ מַתִּיר אֲסוּרִים׃ יְיָ פֹּקֵחַ עִוְרִים יְיָ זֹקֵף
כְּפוּפִים יְיָ אֹהֵב צַדִּיקִים׃ יְיָ שֹׁמֵר אֶת־גֵּרִים יָתוֹם וְאַלְמָנָה

* פותח את ידיך ר״ת פאי כמנין הויה אדני וס״ת חתך והוא שם שר של פרנסה.

Heil den bewoners Uws huizes, zij prijzen U onophoudelijk, Sela.

Heil den volke, wien het zoo gaat; heil den volke, wiens God de Eeuwige is.

Loflied Davids. — Ik zal U verhoogen, mijn God, o Koning! Uwen naam zal Ik in alle eeuwigheid loven. Dagelijks loof ik U, prijs ik Uwen naam, eeuwig en altoos. Groot is de Eeuwige en zeer geprezen, Zijne grootheid is ondoorgrondelijk. Het eene geslacht roemt aan het andere Uwe daden; zij verkondigen Uw alvermogen. De heerlijkheid van den roem Uwer Majesteit en Uwe wonderdaden wil ik bezingen. Alles spreekt van den eerbied Uwer almagt; ook ik zal Uwe grootheid vermelden. Alles boezemt den roem Uwer milde goedheid uit, bezingt vrolijk Uwe geregtigheid. Genadig en barmhartig is de Eeuwige, langmoedig en groot van goedertierenheid. De Eeuwige is voor allen goed, Zijne barmhartigheid strekt zich over al Zijne werken uit. U, Eeuwige! danken al Uwe werken, Uwe vromen loven U. Zij bezingen den luister Uws koningrijks, en onderhouden zich over Uw alvermogen. — Om den menschenkinderen Zijn alvermogen te verkondigen, den roem der heerlijkheid Zijns rijks. — Uw koningrijk is een rijk aller eeuwigheid, Uwe heerschappij duurt door alle geslachten. De Eeuwige houdt alle vallenden staande, en rigt alle gebogenen op. Aller oogen zijn vol verwachting op U gevestigd, en Gij geeft hun hunne spijs ter regter tijd. Gij opent Uwe hand en verzadigt al wat leeft [met] welbehagen; de Eeuwige is regtvaardig in al Zijne wegen, goedetieren in al Zijne handelingen. De Eeuwige is nabij allen, die Hem aanroepen, allen, die Hem met oprechtheid aanroepen. Hij vervult den wensch van hen, die Hem vreezen, Hij hoort hun geschrei en verleent hun hulp. De Eeuwige behoedt allen, die Hem beminnen, maar alle goddeloozen verdelgt Hij. Mijn mond zal den lof des Eeuwigen uitspreken, en alle vleesch den naam Zijner heiligheid loven, immer en eeuwig. — Wij loven den Eeuwige, van nu af tot in Eeuwigheid. Hallelu-jah!

Hallelu--jah! Looft den Eeuwige, mijne ziel! Ik loof den Eeuwige zoo lang ik leef; ik roer de snaren voor mijnen God, zoo lang ik er ben. Vertrouwt niet op vorsten, op eens menschenzoon, bij wien geen heil is. Zoodra hem zijn geest begeeft, keert hij weder tot zijne aarde; dadelijk zijn zijne wijsste ontwerpen verdwenen. Heil hem, die Jakobs God tot zijne hulpe heeft, die op den Eeuwige, zijnen God, vertrouwt. [Op Hem,] die hemel en aarde gemaakt heeft, de zee benevens al wat er in is; die trouwe houdt in eeuwigheid, Die den verdrukten regt doet, den hongerigen spijs geeft; de Eeuwige slaakt de boeijen der gevangenen. De Eeuwige opent der blinden oogen, de Eeuwige rigt de gebogenen op, de Eeuwige bemint de regtvaardigen. De Eeuwige beschermt de vreemdelingen, wees en weduwe

יְעוֹדֵד וְדֶרֶךְ רְשָׁעִים יְעַוֵּת׃ יִמְלֹךְ יְיָ לְעוֹלָם אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּיָהּ׃

קמז הַלְלוּיָהּ כִּי־טוֹב זַמְּרָה אֱלֹהֵינוּ כִּי־נָעִים נָאוָה תְהִלָּה׃ בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַםִ יְיָ נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל יְכַנֵּס׃ הָרֹפֵא לִשְׁבוּרֵי לֵב וּמְחַבֵּשׁ לְעַצְּבוֹתָם׃ מוֹנֶה מִסְפָּר לַכּוֹכָבִים לְכֻלָּם שֵׁמוֹת יִקְרָא׃ גָּדוֹל אֲדוֹנֵינוּ וְרַב־כֹּחַ לִתְבוּנָתוֹ אֵין מִסְפָּר׃ מְעוֹדֵד עֲנָוִים יְיָ מַשְׁפִּיל רְשָׁעִים עֲדֵי־אָרֶץ׃ עֱנוּ לַייָ בְּתוֹדָה זַמְּרוּ לֵאלֹהֵינוּ בְכִנּוֹר׃ הַמְכַסֶּה שָׁמַיִם בְּעָבִים הַמֵּכִין לָאָרֶץ מָטָר הַמַּצְמִיחַ הָרִים חָצִיר׃ נוֹתֵן לִבְהֵמָה לַחְמָהּ לִבְנֵי עֹרֵב אֲשֶׁר יִקְרָאוּ׃ לֹא בִגְבוּרַת הַסּוּס יֶחְפָּץ לֹא־בְשׁוֹקֵי הָאִישׁ יִרְצֶה׃ רוֹצֶה יְיָ אֶת־יְרֵאָיו אֶת־הַמְיַחֲלִים לְחַסְדּוֹ׃ שַׁבְּחִי יְרוּשָׁלַםִ אֶת־יְיָ הַלְלִי אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן׃ כִּי־חִזַּק בְּרִיחֵי שְׁעָרָיִךְ בֵּרַךְ בָּנַיִךְ בְּקִרְבֵּךְ׃ הַשָּׂם גְּבוּלֵךְ שָׁלוֹם חֵלֶב חִטִּים יַשְׂבִּיעֵךְ׃ הַשֹּׁלֵחַ אִמְרָתוֹ אָרֶץ עַד־מְהֵרָה יָרוּץ דְּבָרוֹ׃ הַנֹּתֵן שֶׁלֶג כַּצָּמֶר כְּפוֹר כָּאֵפֶר יְפַזֵּר׃ מַשְׁלִיךְ קַרְחוֹ כְפִתִּים לִפְנֵי קָרָתוֹ מִי יַעֲמֹד׃ יִשְׁלַח־דְּבָרוֹ וְיַמְסֵם יַשֵּׁב רוּחוֹ יִזְּלוּ־מָיִם׃ מַגִּיד דְּבָרָיו* לְיַעֲקֹב חֻקָּיו וּמִשְׁפָּטָיו לְיִשְׂרָאֵל׃ לֹא עָשָׂה כֵן לְכָל־גּוֹי וּמִשְׁפָּטִים בַּל־יְדָעוּם הַלְלוּיָהּ׃

קמח הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ אֶת־יְיָ מִן־הַשָּׁמַיִם הַלְלוּהוּ בַּמְּרוֹמִים׃ הַלְלוּהוּ כָל־מַלְאָכָיו הַלְלוּהוּ כָּל־צְבָאָיו*׃ הַלְלוּהוּ שֶׁמֶשׁ וְיָרֵחַ הַלְלוּהוּ כָּל־כּוֹכְבֵי אוֹר׃ הַלְלוּהוּ שְׁמֵי הַשָּׁמָיִם וְהַמַּיִם אֲשֶׁר מֵעַל הַשָּׁמָיִם׃ יְהַלְלוּ אֶת־שֵׁם יְיָ כִּי הוּא צִוָּה וְנִבְרָאוּ׃ וַיַּעֲמִידֵם לָעַד לְעוֹלָם חָק־נָתַן וְלֹא יַעֲבוֹר׃ הַלְלוּ אֶת־יְיָ מִן־הָאָרֶץ תַּנִּינִים וְכָל־תְּהֹמוֹת׃ אֵשׁ וּבָרָד שֶׁלֶג וְקִיטוֹר רוּחַ סְעָרָה עֹשָׂה דְבָרוֹ׃ הֶהָרִים וְכָל־גְּבָעוֹת עֵץ פְּרִי וְכָל־אֲרָזִים׃ הַחַיָּה וְכָל־בְּהֵמָה רֶמֶשׂ וְצִפּוֹר כָּנָף׃ מַלְכֵי־אֶרֶץ וְכָל־לְאֻמִּים שָׂרִים וְכָל־שֹׁפְטֵי אָרֶץ׃ בַּחוּרִים וְגַם־בְּתוּלוֹת זְקֵנִים עִם־נְעָרִים׃ יְהַלְלוּ אֶת־שֵׁם יְיָ כִּי נִשְׂגָּב שְׁמוֹ לְבַדּוֹ הוֹדוֹ עַל־אֶרֶץ וְשָׁמָיִם׃ וַיָּרֶם קֶרֶן לְעַמּוֹ תְּהִלָּה לְכָל חֲסִידָיו לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל עַם קְרֹבוֹ הַלְלוּיָהּ׃

houdt Hij staande, maar laat het pad der goddeloozen krom zijn. De Eeuwige regeert in eeuwigheid, uw God, ô Zion! door alle tijden. Hallelu-jah!

Hallelu-jah! Hoe goed is het, [voor] onzen God de snaren te roeren; zulk een lofgezang is aangenaam [en] schoon. De Eeuwige herbouwt Jeruzalem, verzamelt Israëls verdrevenen bijeen. Hij heelt de gebrokenen van hart, en verbindt hunne wonden. Hij heeft het getal der sterren bepaald, Hij noemt ze alle bij name. Groot is onze Heer en sterk van magt, Zijn verstand is onuitsprekelijk. De Eeuwige houdt de verdrukten staande, vernedert de goddeloozen tot de aarde. — Zingt bij beurten tot lof des Eeuwigen! roert voor onzen God het harpspel! Voor Hem, die den hemel met wolken bedekt, der aarde regen bereidt; die het gras op de bergen doet spruiten, Die aan het vee zijn voeder geeft, aan de jonge raven waar zij naar schreeuwen. Hij schept geen behagen in de sterkte des paards, aan de schenkelen des mans heeft Hij geen welgevallen. De Eeuwige heeft welgevallen aan degenen die Hem vreezen, die op Zijne gunst hopen. Jeruzalem! prijst den Eeuwige! loof uwen God, ô Zion! Want Hij strekt de grendels uwer poorten, Hij zegent uwe kinderen in u. Hij stelt uwe grenzen in vrede, en verzadigt u met tarwenmerg. Hij zendt Zijn bevel naar de aarde; en spoedig loopt Zijn magtwoord. Hij geeft de sneeuw als wol, strooit den rijm als assche. Hij werpt Zijne ijsschollen als stukken; wie kan voor Zijne koude bestaan? Dan zendt Hij Zijn woord en doet ze smelten; Zijnen wind doet Hij blazen, en de wateren vloeijen. Hij maakt Zijnen wil aan Jakob bekend, Zijne wetten en regten aan Israël. Zoo deed Hij aan geen [ander] volk, hun openbaarde Hij [Zijne] regten niet. Hallelu-jah!

Hallelu-jah! Looft den Eeuwige uit den hemel! looft Hem in gindsche hoogten! Looft Hem, al Zijne engelen! looft Hem, al Zijne legerscharen! Looft Hem, zon en maan! looft Hem, alle lichtende sterren! Looft Hem, hemelen der hemelen! wateren, die boven den hemel zijt! Dat zij den naam des Eeuwigen loven; want Hij beval, en zij werden geschapen. Hij onderhoudt ze altijd en eeuwig; Hij stelt eene wet, die onovertreedbaar is. Looft den Eeuwige, uit de aarde! zeegedrogten en alle diepten! Vuur en hagel, sneeuw en damp, stormwind, die Zijnen last volvoert! Bergen en alle heuvelen, vruchtgeboomte en alle cederen! Wild en alle tam gedierte, gewormte en gevleugeld gevogelte! Koningen der aarde, en alle volken, vorsten en alle overheden der aarde! Jongelingen en maagden mede, grijsaards en kinderen! Dat zij den naam des Eeuwigen loven; want alleen Zijn naam is hoog verheven, Zijne majesteit is boven aarde en hemel. Hij heeft den horen Zijns volks verhoogd; een lofzang voor al Zijne vromen, voor Israëls kinderen, het volk dat Hem nabij is. Hallelu-jah!

קמט
הַלְלוּיָהּ שִׁירוּ לַיְיָ שִׁיר חָדָשׁ תְּהִלָּתוֹ בִּקְהַל חֲסִידִים: יִשְׂמַח־
יִשְׂרָאֵל בְּעֹשָׂיו בְּנֵי צִיּוֹן יָגִילוּ בְמַלְכָּם: יְהַלְלוּ שְׁמוֹ
בְמָחוֹל בְּתֹף וְכִנּוֹר יְזַמְּרוּ־לוֹ: כִּי־רוֹצֶה יְיָ בְּעַמּוֹ יְפָאֵר עֲנָוִים
בִּישׁוּעָה: יַעְלְזוּ חֲסִידִים בְּכָבוֹד יְרַנְּנוּ עַל־מִשְׁכְּבוֹתָם:
רוֹמְמוֹת אֵל בִּגְרוֹנָם וְחֶרֶב פִּיפִיּוֹת בְּיָדָם: לַעֲשׂוֹת
נְקָמָה בַּגּוֹיִם תּוֹכֵחוֹת בַּלְאֻמִּים: לֶאְסֹר מַלְכֵיהֶם בְּזִקִּים
וְנִכְבְּדֵיהֶם בְּכַבְלֵי בַרְזֶל: לַעֲשׂוֹת בָּהֶם מִשְׁפָּט כָּתוּב הָדָר
הוּא לְכָל־חֲסִידָיו הַלְלוּיָהּ:

קנ הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ־אֵל בְּקָדְשׁוֹ הַלְלוּהוּ בִּרְקִיעַ עֻזּוֹ: הַלְלוּהוּ
בִגְבוּרֹתָיו הַלְלוּהוּ כְּרֹב גֻּדְלוֹ: הַלְלוּהוּ בְּתֵקַע
שׁוֹפָר הַלְלוּהוּ בְּנֵבֶל וְכִנּוֹר: הַלְלוּהוּ בְתֹף וּמָחוֹל הַלְלוּהוּ
בְּמִנִּים וְעֻגָב: הַלְלוּהוּ בְצִלְצְלֵי־שָׁמַע הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי
תְרוּעָה: כֹּל הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל יָהּ הַלְלוּיָהּ: כ׳ ה׳ ת׳ י׳ ה׳:

בָּרוּךְ יְיָ לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן: בָּרוּךְ יְיָ מִצִּיּוֹן שֹׁכֵן יְרוּשָׁלָםִ
הַלְלוּיָהּ: בָּרוּךְ יְיָ אֱלֹהִים אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל עֹשֵׂה
נִפְלָאוֹת לְבַדּוֹ: וּבָרוּךְ שֵׁם כְּבוֹדוֹ לְעוֹלָם וְיִמָּלֵא כְבוֹדוֹ
אֶת־כָּל־הָאָרֶץ אָמֵן וְאָמֵן:

ר״ה א׳ כ״ט צריך לעמוד עד אתה הוא ה׳ האלהים.

וַיְבָרֶךְ דָּוִיד אֶת־יְיָ לְעֵינֵי כָּל־הַקָּהָל וַיֹּאמֶר דָּוִיד בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אָבִינוּ מֵעוֹלָם וְעַד־עוֹלָם: לְךָ יְיָ
הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה וְהַתִּפְאֶרֶת וְהַנֵּצַח וְהַהוֹד כִּי־כֹל בַּשָּׁמַיִם
וּבָאָרֶץ לְךָ יְיָ הַמַּמְלָכָה וְהַמִּתְנַשֵּׂא לְכֹל לְרֹאשׁ: וְהָעֹשֶׁר
וְהַכָּבוֹד מִלְּפָנֶיךָ וְאַתָּה מוֹשֵׁל בַּכֹּל וּבְיָדְךָ כֹּחַ וּגְבוּרָה וּבְיָדְךָ
לְגַדֵּל וּלְחַזֵּק לַכֹּל: וְעַתָּה אֱלֹהֵינוּ מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ
וּמְהַלְלִים לְשֵׁם תִּפְאַרְתֶּךָ: נחמיה ט׳ אַתָּה הוּא יְיָ לְבַדֶּךָ
אַתָּה עָשִׂיתָ אֶת־הַשָּׁמַיִם שְׁמֵי הַשָּׁמַיִם וְכָל־צְבָאָם הָאָרֶץ
וְכָל־אֲשֶׁר עָלֶיהָ הַיַּמִּים וְכָל־אֲשֶׁר בָּהֶם וְאַתָּה מְחַיֶּה אֶת־
כֻּלָּם וּצְבָא הַשָּׁמַיִם לְךָ מִשְׁתַּחֲוִים: אַתָּה הוּא יְיָ הָאֱלֹהִים
אֲשֶׁר בָּחַרְתָּ בְּאַבְרָם וְהוֹצֵאתוֹ מֵאוּר כַּשְׂדִּים וְשַׂמְתָּ שְׁמוֹ
אַבְרָהָם: וּמָצָאתָ אֶת־לְבָבוֹ נֶאֱמָן לְפָנֶיךָ וְכָרוֹת עִמּוֹ הַבְּרִית

Hallelu-jah! Zingt den Eeuwige een nieuw lied, Zijnen lof in het koor der vromen! Israël verblijde zich in zijnen Stichter; dat Zions kinderen zich verheugen met hunnen Koning, Dat zij Zijnen naam prijzen in den rijendans; dat zij voor Hem rinkelbom en harp doen klinken. Want de Eeuwige heeft behagen aan Zijn volk; Hij bekroont de verdrukten met zege. De vromen huppelen vrolijk met roem, zij juichen op hunne legersteden. Zij hebben de verheffing Gods in hunnen keel, een tweesnijdend zwaard in hunne hand. Om wraak te oefenen aan de heidenen, tuchtigingen aan de volken. Om hunne koningen met ketenen te boeijen, hunne aanzienlijken met ijzeren kluisters. Om het beschrevene vonnis aan hen te voltrekken; vereerend is dit voor al Zijne vromen. Hallelu-jah!

Hallelu-jah! Looft God in Zijn heiligdom! Looft Hem in het uitspansel Zijner almagt! Looft Hem om Zijne wonderdaden, looft Hem naar Zijne verhevene grootheid! Looft Hem met bazuingeklank, looft Hem met harp en psalter! Looft Hem met rinkelbom en rijendans, looft Hem met snaar en blaastuig! Looft Hem met zachtklinkende cymbalen! Looft Hem met luiddreunende cymbalen! Al wat adem heeft love den Eeuwige! Hallelu-jah!

Geloofd zij de Eeuwige, in eeuwigheid, Amen, Amen! Geloofd zij de Eeuwige uit Zion, Hij die te Jeruzalem woont. Hallelu-jah! Geloofd zij de Eeuwige, God, de God van Israël, die alléén wonderen doet. En geloofd zij de naam Zijner heerlijkheid tot in eeuwigheid; en de gansche aarde worde vervuld van Zijne heerlijkheid. Amen, Amen!

David Loofde den Eeuwige, voor de oogen der gansche vergadering, en David zeide: Geloofd zijt Gij, Eeuwige, God van Israël, onze Vader! van eeuwigheid tot eeuwigheid. U, Eeuwige! is de grootheid, de almagt, de heerlijkheid, de zege en de majesteit, ja al wat in den hemel en op aarde is; U, Eeuwige! is het koningrijk, en de verhevenheid boven alles, als Opperhoofd! De rijkdom en de eer komen van U, en Gij heerscht over alles; in Uwe hand is kracht en sterkte, in Uwe magt is het alles groot en sterk te maken. En nu, onze God! Wij danken U, en prijzen den naam Uwer heerlijkheid. Gij, Eeuwige! zijt het alleen, die de hemelen, en de hemelen der hemelen, benevens al hun heir gemaakt hebt, de aarde met al wat er op, de zeeën met al wat er in is; Gij onderhoudt ze allen, en de heirscharen des hemels aanbidden U. — Gij, Eeuwige! zijt de God, die Abram uitverkoren, hem uit Ur-Kasdim gevoerd, en hem Abraham genoemd hebt; Gij vondt zijn hart trouw voor U, en gingt met hem het verbond aan,

לָתֵת אֶת־אֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי הַחִתִּי הָאֱמֹרִי וְהַפְּרִזִּי וְהַיְבוּסִי וְהַגִּרְגָּשִׁי
לָתֵת לְזַרְעוֹ וַתָּקֶם אֶת־דְּבָרֶיךָ כִּי צַדִּיק אָתָּה׃ וַתֵּרֶא אֶת־
עֳנִי אֲבֹתֵינוּ בְּמִצְרָיִם וְאֶת־זַעֲקָתָם שָׁמַעְתָּ עַל־יַם־סוּף׃ וַתִּתֵּן
אֹתֹת וּמֹפְתִים בְּפַרְעֹה וּבְכָל־עֲבָדָיו וּבְכָל־עַם אַרְצוֹ כִּי יָדַעְתָּ
כִּי הֵזִידוּ עֲלֵיהֶם וַתַּעַשׂ־לְךָ שֵׁם כְּהַיּוֹם הַזֶּה׃ וְהַיָּם בָּקַעְתָּ
לִפְנֵיהֶם וַיַּעַבְרוּ בְתוֹךְ־הַיָּם בַּיַּבָּשָׁה וְאֶת־רֹדְפֵיהֶם הִשְׁלַכְתָּ
בִמְצוֹלֹת כְּמוֹ־אֶבֶן בְּמַיִם עַזִּים׃ שמות י״ד
וַיּוֹשַׁע יְהוָה בַּיּוֹם הַהוּא אֶת־יִשְׂרָאֵל מִיַּד מִצְרָיִם וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל
אֶת־מִצְרַיִם מֵת עַל־שְׂפַת הַיָּם׃ וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת־
הַיָּד הַגְּדֹלָה אֲשֶׁר עָשָׂה יְהוָה בְּמִצְרַיִם וַיִּירְאוּ הָעָם אֶת־
יְהוָה וַיַּאֲמִינוּ בַּיהוָה וּבְמֹשֶׁה עַבְדּוֹ׃

שירת הים צריך לאמרה מעומד בכוונה ובנגון הטעמים.

אָז יָשִׁיר־מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת־הַשִּׁירָה הַזֹּאת לַיהוָה וַיֹּאמְרוּ
לֵאמֹר אָשִׁירָה לַיהוָה כִּי־גָאֹה גָּאָה סוּס וְרֹכְבוֹ רָמָה
בַיָּם׃ עָזִּי וְזִמְרָת יָהּ וַיְהִי־לִי לִישׁוּעָה זֶה אֵלִי וְאַנְוֵהוּ אֱלֹהֵי
אָבִי וַאֲרֹמְמֶנְהוּ׃ יְהוָה אִישׁ מִלְחָמָה יְהוָה שְׁמוֹ׃ מַרְכְּבֹת
פַּרְעֹה וְחֵילוֹ יָרָה בַיָּם וּמִבְחַר שָׁלִשָׁיו טֻבְּעוּ בְיַם־סוּף׃ תְּהֹמֹת
יְכַסְיֻמוּ יָרְדוּ בִמְצוֹלֹת כְּמוֹ־אָבֶן׃ יְמִינְךָ יְהוָה נֶאְדָּרִי בַּכֹּחַ
יְמִינְךָ יְהוָה תִּרְעַץ אוֹיֵב׃ וּבְרֹב גְּאוֹנְךָ תַּהֲרֹס קָמֶיךָ תְּשַׁלַּח
חֲרֹנְךָ יֹאכְלֵמוֹ כַּקַּשׁ׃ וּבְרוּחַ אַפֶּיךָ נֶעֶרְמוּ מַיִם נִצְּבוּ כְמוֹ־נֵד
נֹזְלִים קָפְאוּ תְהֹמֹת בְּלֶב־יָם׃ אָמַר אוֹיֵב אֶרְדֹּף אַשִּׂיג אֲחַלֵּק
שָׁלָל תִּמְלָאֵמוֹ נַפְשִׁי אָרִיק חַרְבִּי תּוֹרִישֵׁמוֹ יָדִי׃ נָשַׁפְתָּ
בְרוּחֲךָ כִּסָּמוֹ יָם צָלֲלוּ כַּעוֹפֶרֶת בְּמַיִם אַדִּירִים׃ מִי־כָמֹכָה
בָּאֵלִם יְהוָה מִי כָּמֹכָה נֶאְדָּר בַּקֹּדֶשׁ נוֹרָא תְהִלֹּת עֹשֵׂה־פֶלֶא׃
נָטִיתָ יְמִינְךָ תִּבְלָעֵמוֹ אָרֶץ׃ נָחִיתָ בְחַסְדְּךָ עַם־זוּ גָּאָלְתָּ
נֵהַלְתָּ בְעָזְּךָ אֶל־נְוֵה קָדְשֶׁךָ׃ שָׁמְעוּ עַמִּים יִרְגָּזוּן חִיל אָחַז
יֹשְׁבֵי פְּלָשֶׁת׃ אָז נִבְהֲלוּ אַלּוּפֵי אֱדוֹם אֵילֵי מוֹאָב יֹאחֲזֵמוֹ
רָעַד נָמֹגוּ כֹּל יֹשְׁבֵי כְנָעַן׃ תִּפֹּל עֲלֵיהֶם אֵימָתָה וָפַחַד בִּגְדֹל
זְרוֹעֲךָ יִדְּמוּ כָּאָבֶן עַד־יַעֲבֹר עַמְּךָ יְהוָה עַד־יַעֲבֹר עַם־זוּ
קָנִיתָ׃ תְּבִאֵמוֹ וְתִטָּעֵמוֹ בְּהַר נַחֲלָתְךָ מָכוֹן לְשִׁבְתְּךָ פָּעַלְתָּ

om het land van den Kenaäniet, Hithiet, Emoriet, Periziet, Jebusiet en Girgasiet aan zijn nakroost te schenken. En Gij vervuldet Uwe belofte, want Gij zijt regtvaardig. Gij zaagt de ellende onzer voorvaders in Egypte; hunne weeklagten hoordet Gij bij de schelfzee. Gij toondet teekens en wonderdaden aan Pharaö, aan zijne dienaren alle, en aan al het volk zijns lands. Want Gij wist, dat dezen hen met dwingelandij behandeld hadden, zoo dat Gij Uwen roem vestigdet, tot op dezen dag. Gij doorkliefdet de zee voor hen, dat zij midden door de zee op het drooge doortrokken. Doch hunne vervolgers wierpt Gij in de diepten, als steenen in geweldige wateren.

De Eeuwige redde op dien dag Israël uit de hand der Egyptenaren; en Israël zag de Egyptenaren dood aan den oever der zee. Als Israël nu de groote magt zag, die de Eeuwige tegen Egypte uitgeoefend had, vreesde het volk den Eeuwige; en zij geloofden in den Eeuwige, en in Mozes, Zijnen dienaar.

Toen zong Mozes, benevens de kinderen Israëls, dezen zang ter eere des Eeuwigen, en zij zeiden aldus: Ik zing den Eeuwige, die hoog verheven is; paard en ruiter stortte Hij in de zee. Mijne zege, mijn snarenspel is de Eeuwige! Hij was mij tot redding. Deze is mijn God, Hem wil ik roemen, mijns vaders God, Hem wil ik verheffen. De Eeuwige is Heer des krijgs, Eeuwige is Zijn naam. Pharö's krijgsgespan en legermagt slingerde Hij in de zee, de keur zijner oversten zijn in de schelfzee gedompeld. Afgronden bedekten hen; zij zonken in de diepten als steen. Uwe regterhand, Eeuwige! is verheerlijkt door kracht; Uwe regterhand, Eeuwige; verplettert den vijand. In de grootheid Uwer verheffing, verbrijzelt Gij Uwe tegenstrevers; Gij laat Uwe brandende gramschap los, zij verteert hen als kaf. Door den adem uit Uwen neus hoopten de wateren zich op; vloeistoffen stonden overeind als een wand; afgronden stolden in het hart der zee. De vijand zeide: „Ik zal vervolgen — achterhalen — „buit verdeelen! mijn moed zal van hen vervuld zijn; ik ontbloot „mijn zwaard, mijne hand verdelgt hen." Gij bliest met Uwen adem, de zee bedekte hen; zij zonken als lood in de stroomende wateren. Wie is als Gij, onder de magten, Eeuwige! wie is als Gij, verheerlijkt in heiligheid, geducht in roem, wonderbaar in daad? Gij strektet Uwe regterhand uit, de aarde verslond hen. Zoo voerdet Gij door Uwe gunst dit volk, dat Gij bevrijd hebt; Gij leidt het door Uwe magt naar het verblijf Uwer heiligheid. Volken hooren het, zij beven; rilling bevangt Pelasets bewoners. Nu verschrikken de stamvorsten van Edom; Moabs magtigen — siddering bevangt hen; moedeloos zijn alle inwoners van Kenaän. Dat angst en vrees hen overvallen! dat zij, door de grootheid Uws arms, verstijven als steen! Tot dat Uw volk doortrekke, Eeuwige! tot dat dit volk doortrekke, dat Gij verwierft. Gij brengt hen heen, en plant hen op den berg Uws eigendoms; op den zetel, dien Gij,

יְהוָה מִקְּדָשׁ אֲדֹנָי כּוֹנְנוּ יָדֶיךָ׃ יְהוָה ׀ יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד׃ יְיָ יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד׃

(כִּי בָא סוּס פַּרְעֹה בְּרִכְבּוֹ וּבְפָרָשָׁיו בַּיָּם וַיָּשֶׁב יְהוָה עֲלֵהֶם אֶת מֵי הַיָּם · וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הָלְכוּ בַיַּבָּשָׁה בְּתוֹךְ הַיָּם׃)

כִּי לַייָ הַמְּלוּכָה וּמוֹשֵׁל בַּגּוֹיִם · וְעָלוּ מוֹשִׁעִים בְּהַר צִיּוֹן לִשְׁפֹּט אֶת־הַר עֵשָׂו וְהָיְתָה לַייָ הַמְּלוּכָה׃ וְהָיָה יְיָ לְמֶלֶךְ עַל־כָּל־הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְיָ אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד׃ וּבְתוֹרָתְךָ כָּתוּב לֵאמֹר שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד׃

בשבת ויום טוב מתחילין כאן נשמת.

יִשְׁתַּבַּח שִׁמְךָ לָעַד מַלְכֵּנוּ הָאֵל הַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ כִּי לְךָ נָאֶה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שִׁיר וּשְׁבָחָה הַלֵּל וְזִמְרָה עֹז וּמֶמְשָׁלָה נֶצַח גְּדֻלָּה וּגְבוּרָה תְּהִלָּה וְתִפְאֶרֶת קְדֻשָּׁה וּמַלְכוּת בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל בַּתִּשְׁבָּחוֹת אֵל הַהוֹדָאוֹת אֲדוֹן הַנִּפְלָאוֹת הַבּוֹחֵר בְּשִׁירֵי זִמְרָה מֶלֶךְ אֵל חֵי הָעוֹלָמִים׃

חצי קדיש.

בשעה שהש״ץ מנגן ברכו

חזן בָּרְכוּ אֶת־יְיָ הַמְבֹרָךְ׃

קהל וחזן

בָּרוּךְ יְיָ הַמְבֹרָךְ לְעוֹלָם וָעֶד׃

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם יוֹצֵר אוֹר וּבוֹרֵא חֹשֶׁךְ עֹשֶׂה שָׁלוֹם וּבוֹרֵא אֶת־הַכֹּל׃

אומר הצבור

יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא שְׁמוֹ שֶׁל מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא רִאשׁוֹן וְהוּא אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדָיו אֵין אֱלֹהִים סֹלּוּ לָרֹכֵב בָּעֲרָבוֹת בְּיָהּ שְׁמוֹ וְעִלְזוּ לְפָנָיו · וּשְׁמוֹ מְרוֹמָם עַל כָּל בְּרָכָה וּתְהִלָּה׃ בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד׃ יְהִי שֵׁם יְיָ מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם׃

הַמֵּאִיר לָאָרֶץ וְלַדָּרִים עָלֶיהָ בְּרַחֲמִים · וּבְטוּבוֹ מְחַדֵּשׁ בְּכָל־יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית׃ מָה רַבּוּ מַעֲשֶׂיךָ יְיָ כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ · מָלְאָה הָאָרֶץ קִנְיָנֶךָ׃ הַמֶּלֶךְ הַמְרוֹמָם לְבַדּוֹ מֵאָז · הַמְשֻׁבָּח וְהַמְפֹאָר וְהַמִּתְנַשֵּׂא מִימוֹת עוֹלָם׃ אֱלֹהֵי עוֹלָם בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים רַחֵם עָלֵינוּ · אֲדוֹן עֻזֵּנוּ צוּר מִשְׂגַּבֵּנוּ · מָגֵן יִשְׁעֵנוּ מִשְׂגָּב בַּעֲדֵנוּ׃ אֵל בָּרוּךְ גְּדוֹל

Eeuwige! tot Uwe woning hebt gewrocht, in het heiligdom, Heer! dat Uwe handen gevestigd hebben. De Eeuwige zal immer en eeuwig regeren! De Eeuwige zal immer en eeuwig regeren!

(Dit gebeurde toen Pharo's paarden, met zijne wagens en ruiteren, in de zee kwamen, en de Eeuwige de wateren der zee over hen deed wederkeeren; terwijl de kinderen Israëls in het midden der zee, op het drooge waren gegaan.)

Want den Eeuwige behoort het rijk; Hij heerscht over de volken. Redders zullen den berg Zion beklimmen, om het gebergte Esau's te regten, en het rijk zal den Eeuwige behooren. De Eeuwige zal Koning over de geheele aarde zijn. Op dien dag zal de Eeuwige als een eenig Wezen erkend worden, en Zijn naam zal zijn de Eenige. Zoo is ook in Uwe leer geschreven: Hoor, Israël! de Eeuwige, onze God, is een eenig, eeuwig Wezen!

(*Op Sabbath- en feestdagen wordt hier* Nismath *begonnen.*)

Eeuwig worde Uw naam geprezen, onze Koning! Gij, almagtige, groote en heilige Koning, in den hemel en op de aarde! Want U, Eeuwige, onze God, en God onzer voorouders, betaamt gezang en aanbidding, vereering en snarenspel, magt en heerschappij, zege, grootheid en almagt, prijs en roem, heiliging en regering, lof- en dankliederen, van nu tot in eeuwigheid. Geloofd zijt Gij, Eeuwige, almagtige Koning, verheerlijkt door lofzangen, God der lofzeggingen, Heer der wonderdaden; die welgevallen hebt aan dankgezangen, eeuwigdurende God en Koning!

(*De voorlezer zegt de helft van* Kadis.)

(*De voorlezer*:

Looft den Eeuwige, die lofwaardig is!

(*De gemeente en naderhand de voorlezer*:)

Geloofd zij de Eeuwige, die lofwaardig is, immer en eeuwig.

Geloofd zijt Gij, Eeuwige, onze God, Koning des heelals! Gij vormt het licht, schept de duisternis, sticht de eendragt, en zijt de Schepper van alles!

Terwijl de voorlezer het eerste gedeelte zingt, zegt de gemeente met eene zachte stem:

Geloofd, geprezen, geroemd, verhoogd en verheven zij de naam van den Koning aller koningen, den Heilige, geloofd zij Hij! want Hij is de eerste, Hij is de laatste, en buiten Hem is er geen God. Maakt eene baan, voor Hem, die door de hemelvlakten snelt, Zijn naam is de Eeuwige, zingt vrolijk voor Hem! Zijn naam is boven allen lof en prijs verheven. Geloofd zij de naam Zijner heerlijke regering, immer en eeuwig. De naam des Eeuwigen zij geloofd, van nu tot in Eeuwigheid.)

Gij verlicht de aarde en hare bewoners, door barmhartigheid; en door Uwe algoedheid hernieuwt Gij gedurig, dagelijks, het werk der schepping. Hoe groot zijn Uwe werken, Eeuwige! Gij hebt ze allen met wijsheid gemaakt, de aarde is vol Uws eigendoms. Alleen hoogverheven Koning, van voormaals her, die geprezen, geroemd en verheven zijt, zoo lang de wereld bestaat! God des heelals, ontferm U onzer, door Uwe groote barmhartigheid. Heer onzer kracht, Rots onzer toevlugt. Schild onzes heils, onze veilige Toeverlaat! Geloofd is God, wiens

דֵּעָה · הֵכִין וּפָעַל זָהֳרֵי חַמָּה · טוֹב יָצַר כָּבוֹד לִשְׁמוֹ · מְאוֹרוֹת נָתַן סְבִיבוֹת עֻזּוֹ · פִּנּוֹת צְבָאָיו קְדוֹשִׁים רוֹמְמֵי שַׁדַּי · תָּמִיד מְסַפְּרִים כְּבוֹד־אֵל וּקְדֻשָּׁתוֹ : תִּתְבָּרַךְ יְיָ אֱלֹהֵינוּ עַל־שֶׁבַח מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ · וְעַל־מְאוֹרֵי־אוֹר שֶׁעָשִׂיתָ יְפָאֲרוּךָ סֶּלָה :

תִּתְבָּרַךְ צוּרֵנוּ מַלְכֵּנוּ וְגֹאֲלֵנוּ בּוֹרֵא קְדוֹשִׁים יִשְׁתַּבַּח שִׁמְךָ לָעַד מַלְכֵּנוּ יוֹצֵר מְשָׁרְתִים וַאֲשֶׁר מְשָׁרְתָיו כֻּלָּם עוֹמְדִים בְּרוּם עוֹלָם וּמַשְׁמִיעִים בְּיִרְאָה יַחַד בְּקוֹל דִּבְרֵי אֱלֹהִים חַיִּים וּמֶלֶךְ עוֹלָם : כֻּלָּם אֲהוּבִים כֻּלָּם בְּרוּרִים כֻּלָּם גִּבּוֹרִים וְכֻלָּם עֹשִׂים בְּאֵימָה וּבְיִרְאָה רְצוֹן קוֹנָם וְכֻלָּם פּוֹתְחִים אֶת־פִּיהֶם בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה בְּשִׁירָה וּבְזִמְרָה וּמְבָרְכִים וּמְשַׁבְּחִים וּמְפָאֲרִים וּמַעֲרִיצִים וּמַקְדִּישִׁים וּמַמְלִיכִים :

אֶת־שֵׁם הָאֵל הַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא קָדוֹשׁ הוּא : וְכֻלָּם מְקַבְּלִים עֲלֵיהֶם עֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם זֶה מִזֶּה · וְנוֹתְנִים רְשׁוּת זֶה לָזֶה · לְהַקְדִּישׁ לְיוֹצְרָם בְּנַחַת־רוּחַ בְּשָׂפָה בְרוּרָה וּבִנְעִימָה קְדֻשָּׁה כֻּלָּם כְּאֶחָד עוֹנִים וְאוֹמְרִים בְּיִרְאָה :

קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְיָ צְבָאוֹת מְלֹא כָל־הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ :

וְהָאוֹפַנִּים וְחַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ בְּרַעַשׁ גָּדוֹל מִתְנַשְּׂאִים לְעֻמַּת שְׂרָפִים לְעֻמָּתָם מְשַׁבְּחִים וְאוֹמְרִים :

בָּרוּךְ כְּבוֹד־יְיָ מִמְּקוֹמוֹ :

לְאֵל בָּרוּךְ נְעִימוֹת יִתֵּנוּ · לְמֶלֶךְ אֵל חַי וְקַיָּם זְמִרוֹת יֹאמֵרוּ וְתִשְׁבָּחוֹת יַשְׁמִיעוּ · כִּי הוּא לְבַדּוֹ פּוֹעֵל גְּבוּרוֹת עֹשֶׂה חֲדָשׁוֹת בַּעַל מִלְחָמוֹת זוֹרֵעַ צְדָקוֹת מַצְמִיחַ יְשׁוּעוֹת בּוֹרֵא רְפוּאוֹת נוֹרָא תְהִלּוֹת אֲדוֹן הַנִּפְלָאוֹת הַמְחַדֵּשׁ בְּטוּבוֹ בְּכָל־יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית : כָּאָמוּר לְעֹשֵׂה אוֹרִים גְּדֹלִים כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ : אוֹר חָדָשׁ עַל צִיּוֹן תָּאִיר וְנִזְכֶּה כֻלָּנוּ מְהֵרָה לְאוֹרוֹ · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ יוֹצֵר הַמְּאוֹרוֹת :

אַהֲבָה רַבָּה אֲהַבְתָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ חֶמְלָה גְדוֹלָה וִיתֵרָה חָמַלְתָּ עָלֵינוּ אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ בַּעֲבוּר אֲבוֹתֵינוּ שֶׁבָּטְחוּ בְךָ וַתְּלַמְּדֵם חֻקֵּי חַיִּים כֵּן תְּחָנֵּנוּ וּתְלַמְּדֵנוּ : אָבִינוּ הָאָב הָרַחֲמָן הַמְרַחֵם רַחֵם עָלֵינוּ וְתֵן בְּלִבֵּנוּ לְהָבִין וּלְהַשְׂכִּיל לִשְׁמֹעַ לִלְמֹד

kennis oneindig is! Gij hebt de zonnestralen bereid en gewrocht; die hebt Gij, Algoede! tot verheerlijking Uws naams geschapen; met de hemellichten hebt Gij Uwen prachtigen troon omgeven; magtige scharen van heiligen, die den lof Uwer almagt verhoogen, verkondigen onophoudelijk Uwe goddelijke Majesteit en heiligheid. Lof zij U, Eeuwige, onze God! wegens Uwe prijzenswaardige gewrochten, en wegens de schitterende lichten, die Gij gemaakt hebt, en die U gedurig roemen, Sela.

Lof zij U, onzen Schepper, Koning en Verlosser! Schepper der heiligen! Uw naam zij eeuwig geprezen, onze Koning! Gij hebt U dienaars geschapen, welke in de hoogere wereldgewesten staan en, vol eerbied, gezamentlijk de woorden van den levenden God en den Koning des heelals overluid verkondigen. Allen zijn zij bemind, allen uitverkoren, allen magtig; zij volbrengen allen met vrees en eerbied den wil huns Heeren. Allen openen zij den mond, met heiligheid, met reinheid, met loflied en gezang; zij loven, prijzen, roemen, eerbiedigen, heiligen en huldigen den naam des grooten, magtigen en eerbiedwaardigen Gods en Konings, heilig is Hij. Allen nemen wederkeerig den last der hemelsche dienst van elkander over, en geven elkander verlof, om hunnen Schepper heilig te vereeren, met zalig genoegen; in eene zuivere taal, en met lieftalligheid, stemmen zij gezamentlijk de heilige vereering aan, en zeggen vol eerbied:

Heilig, heilig, heilig, is de Eeuwige Zebaöth, de gansche aardbol is vervuld met Zijne heerlijkheid!

En de Ophannim en heilige Chajot verheffen zich met een ontzaggelijk gedruisch, tegen over de Seraphim: wederkeerig prijzen zij en roepen elkander toe:

Geloofd zij de Majesteit des Eeuwigen op hare plaats.

Zij zingen den hooggeloofden God liefelijke toonen; den almagtigen, levenden en zelfstandigen Koning, zingen zij liederen, en doen Zijnen roem overluid hooren. Want Hij alleen is het, die groote daden bewerkstelligt, nieuwe voortbrengselen schept! Hij is de Heer des krijgs; Hij zaait geregtigheid, en laat het opgroeijen; Hij schept geneeskrachten; Hij is ontzaggelijk in lof, en een Heer der wonderdaden. Hij hernieuwt gedurig, elken dag, door Zijne goedheid, het werk der schepping; gelijk van Hem gezegd wordt: „Die groote lichten gemaakt heeft, Zijne goedertierenheid duurt in eeuwigheid." — ô Laat toch een nieuw licht Zion bestralen, en dat wij allen dit licht eerlang waardig mogen zijn! Geloofd zijt Gij, Eeuwige! Schepper der lichten!

Eeuwige, onze God! Gij hebt ons met eene voortreffelijke liefde bemind; met groot en bovenmatig ontfermen hebt Gij ons gespaard. Onze Vader en Koning! om onzer voorvaderen wil, die op U vertrouwden, en wien Gij de instellingen des levens leerdet, wil ons ook zoo genadig zijn, en ons onderwijzen! Onze albarmhartige Vader! wees barmhartig jegens ons, boezem ons hart in, dat wij al de voorschriften Uwer leere mogen bevatten, inzien, verstaan, leeren

וּלְלַמֵּד לִשְׁמֹר וְלַעֲשׂוֹת וּלְקַיֵּם אֶת־כָּל־דִּבְרֵי תַלְמוּד תּוֹרָתֶךָ
בְּאַהֲבָה: וְהָאֵר עֵינֵינוּ בְּתוֹרָתֶךָ וְדַבֵּק לִבֵּנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְיַחֵד
לְבָבֵנוּ לְאַהֲבָה וּלְיִרְאָה שְׁמֶךָ וְלֹא־נֵבוֹשׁ לְעוֹלָם וָעֶד: כִּי בְשֵׁם
קָדְשְׁךָ הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא בָּטָחְנוּ נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בִּישׁוּעָתֶךָ:
יקבץ ארבע הציצית בידו השמאלית וישימם נגד הלב בשעת ק״ש עד ודבריו חיים. וַהֲבִיאֵנוּ לְשָׁלוֹם מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת
הָאָרֶץ וְתוֹלִיכֵנוּ קוֹמְמִיּוּת לְאַרְצֵנוּ: כִּי אֵל פּוֹעֵל יְשׁוּעוֹת
אָתָּה וּבָנוּ בָחַרְתָּ מִכָּל־עַם וְלָשׁוֹן וְקֵרַבְתָּנוּ לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל סֶלָה
בֶּאֱמֶת· לְהוֹדוֹת לְךָ וּלְיַחֶדְךָ בְּאַהֲבָה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַבּוֹחֵר
בְּעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבָה: יחיד אומר אֵל מֶלֶךְ נֶאֱמָן:

דברים ו׳ ד׳

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ ׀ אֶחָד:

בלחש בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:

וְאָהַבְתָּ אֵת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־לְבָבְךָ וּבְכָל־נַפְשְׁךָ וּבְכָל־
מְאֹדֶךָ: וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם עַל־
לְבָבֶךָ: וְשִׁנַּנְתָּם לְבָנֶיךָ וְדִבַּרְתָּ בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ
בַדֶּרֶךְ וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ: ימשמש בתפלין וּקְשַׁרְתָּם לְאוֹת עַל־יָדֶךָ וְהָיוּ
לְטֹטָפֹת בֵּין עֵינֶיךָ: וּכְתַבְתָּם עַל־מְזֻזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ:

דברים י״א י״ג.

וְהָיָה אִם־שָׁמֹעַ תִּשְׁמְעוּ אֶל־מִצְוֹתַי אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם
הַיּוֹם לְאַהֲבָה אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וּלְעָבְדוֹ בְּכָל־
לְבַבְכֶם וּבְכָל־נַפְשְׁכֶם: וְנָתַתִּי מְטַר־אַרְצְכֶם בְּעִתּוֹ יוֹרֶה
וּמַלְקוֹשׁ וְאָסַפְתָּ דְגָנֶךָ וְתִירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ: וְנָתַתִּי עֵשֶׂב בְּשָׂדְךָ
לִבְהֶמְתֶּךָ וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ: הִשָּׁמְרוּ לָכֶם פֶּן־יִפְתֶּה לְבַבְכֶם
וְסַרְתֶּם וַעֲבַדְתֶּם אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם לָהֶם: וְחָרָה
אַף־יְהוָה בָּכֶם וְעָצַר אֶת־הַשָּׁמַיִם וְלֹא־יִהְיֶה מָטָר וְהָאֲדָמָה
לֹא תִתֵּן אֶת־יְבוּלָהּ וַאֲבַדְתֶּם מְהֵרָה מֵעַל הָאָרֶץ הַטֹּבָה
אֲשֶׁר יְהוָה נֹתֵן לָכֶם: וְשַׂמְתֶּם אֶת־דְּבָרַי אֵלֶּה עַל־לְבַבְכֶם
וְעַל־נַפְשְׁכֶם ימשמש בתפלין וּקְשַׁרְתֶּם אֹתָם לְאוֹת עַל־יֶדְכֶם וְהָיוּ
לְטוֹטָפֹת בֵּין עֵינֵיכֶם: וְלִמַּדְתֶּם אֹתָם אֶת־בְּנֵיכֶם לְדַבֵּר בָּם
בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ: וּכְתַבְתָּם

en onderwijzen, en met liefde in acht nemen, nakomen en vervullen! Verlicht onze oogen door Uwe leer, en doe ons hart gehecht zijn aan Uwe geboden; laat onze harten eenstemmig Uwen naam beminnen en eerbiedigen, op dat wij nimmermeer beschaamd worden. — Want op Uwen grooten en eerbiedwaardigen heiligen naam vertrouwen wij; wij verlustigen en verblijden ons met Uw heil. Breng ons in vrede van de vier wereldzijden te zamen, en voer ons, met opgerigt hoofd, naar ons land! Want Gij zijt God, die het heil bewerkt, en ons hebt Gij uit alle volken en talen verkoren, en hebt ons in waarheid tot Uwen grooten naam doen naderen, om U te danken, en Uwe eenheid uit liefde te erkennen. Geloofd zijt Gij, Eeuwige! die Uw volk Israël met liefde uitverkoren hebt.

Hoor, Israël! de Eeuwige, onze God, is een Eenig, Eeuwig Wezen.

Geloofd zij de naam Zijner heerlijke regering, immer en eeuwig.

Gij zult den Eeuwige, uwen God, beminnen met geheel uw hart, geheel uwe ziel, en geheel uw vermogen. Deze woorden, die Ik u heden gebiede, zullen gedurig in uw hart blijven. Gij zult ze uwen kinderen inscherpen, en er van spreken, als gij in uw huis zit, als gij op den weg gaat, als gij u nederlegt en als gij opstaat. Gij zult ze tot een teeken op uwe hand binden; zij zullen tot eenen voorhoofdband tusschen uwe oogen zijn. En gij zult ze schrijven op de deurposten uws huizes en aan uwe poorten.

Als gij dan steeds luisteren zult naar Mijne geboden, die Ik u heden gebiede, om den Eeuwige, uwen God, te beminnen, en Hem te dienen met geheel uw hart en geheel uwe ziel, dan zal Ik den regen uws lands op zijnen tijd geven, den vroegen regen en den spaden regen; opdat gij uw koren, uwen most en uwe olie inoogst. Ik zal gras op uw veld geven voor uw vee; gij zult eten en u verzadigen. Wacht u [echter], dat uw hart niet verleid worde, dat gij zoudt afwijken, andere goden dienen, en u voor hen nederbuigen. De toorn des Eeuwigen zoude tegen u ontbranden. Hij zoude den hemel sluiten, zoodat er geen regen ware, en de aardbodem zoude zijn gewas niet voortbrengen; gij zoudt spoedig van het goede land verdwijnen, dat de Eeuwige u geeft. Gij zult dan deze Mijne woorden in uw hart en uwe ziel inprenten, dezelve ook tot een teeken op uwe hand binden, en zij zullen tot eenen voorhoofdband tusschen uwe oogen zijn. Gij zult ze uwen zonen leeren, om er van te spreken, als gij in uw huis zit, als gij op den weg gaat, als gij u nederlegt en als gij opstaat. Ook zult gij ze schrijven

עַל־מְזֻזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ׃ לְמַעַן יִרְבּוּ יְמֵיכֶם וִימֵי בְנֵיכֶם
עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה לַאֲבֹתֵיכֶם לָתֵת לָהֶם כִּימֵי
הַשָּׁמַיִם עַל־הָאָרֶץ׃ יאחז הציצית בידו הימנית, ויש נוהגין לנשק הציצית והכל משום חביב מצוה.

במדבר ט״ו ל״ז
וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃ דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם וְעָשׂוּ לָהֶם צִיצִת עַל־כַּנְפֵי בִגְדֵיהֶם
לְדֹרֹתָם וְנָתְנוּ עַל־צִיצִת הַכָּנָף פְּתִיל תְּכֵלֶת׃ וְהָיָה לָכֶם
לְצִיצִת וּרְאִיתֶם אֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֶת־כָּל־מִצְוֹת יְהוָה וַעֲשִׂיתֶם
אֹתָם וְלֹא־תָתוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם אֲשֶׁר־אַתֶּם
זֹנִים אַחֲרֵיהֶם׃ לְמַעַן תִּזְכְּרוּ וַעֲשִׂיתֶם אֶת־כָּל־מִצְוֹתָי וִהְיִיתֶם
קְדֹשִׁים לֵאלֹהֵיכֶם׃ אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם
מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לִהְיוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃ הש״ץ חוזר ה׳ אלהיכם אמת.

אֱמֶת וְיַצִּיב וְנָכוֹן וְקַיָּם וְיָשָׁר וְנֶאֱמָן וְאָהוּב וְחָבִיב וְנֶחְמָד וְנָעִים
וְנוֹרָא וְאַדִּיר׃ וּמְתֻקָּן וּמְקֻבָּל וְטוֹב וְיָפֶה הַדָּבָר הַזֶּה
עָלֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד׃ אֱמֶת אֱלֹהֵי עוֹלָם מַלְכֵּנוּ צוּר יַעֲקֹב מָגֵן
יִשְׁעֵנוּ לְדוֹר וָדוֹר הוּא קַיָּם וּשְׁמוֹ קַיָּם וְכִסְאוֹ נָכוֹן וּמַלְכוּתוֹ
וֶאֱמוּנָתוֹ לָעַד קַיֶּמֶת׃ ינשק הציצית ויניחם מידו וּדְבָרָיו חָיִים וְקַיָּמִים נֶאֱמָנִים
וְנֶחֱמָדִים לָעַד וּלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים עַל־אֲבוֹתֵינוּ וְעָלֵינוּ עַל־בָּנֵינוּ
וְעַל־דּוֹרוֹתֵינוּ וְעַל כָּל־דּוֹרוֹת זֶרַע יִשְׂרָאֵל עֲבָדֶיךָ׃ עַל הָרִאשׁוֹנִים
וְעַל הָאַחֲרוֹנִים דָּבָר טוֹב וְקַיָּם לְעוֹלָם וָעֶד׃ אֱמֶת וֶאֱמוּנָה
חוֹק וְלֹא יַעֲבוֹר׃ אֱמֶת שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ ·
מַלְכֵּנוּ מֶלֶךְ אֲבוֹתֵינוּ גּוֹאֲלֵנוּ גּוֹאֵל אֲבוֹתֵינוּ יוֹצְרֵנוּ צוּר יְשׁוּעָתֵנוּ
פּוֹדֵנוּ וּמַצִּילֵנוּ מֵעוֹלָם שְׁמֶךָ · אֵין אֱלֹהִים זוּלָתֶךָ׃
עֶזְרַת אֲבוֹתֵינוּ אַתָּה הוּא מֵעוֹלָם מָגֵן וּמוֹשִׁיעַ לִבְנֵיהֶם
אַחֲרֵיהֶם בְּכָל־דּוֹר וָדוֹר׃ בְּרוּם עוֹלָם מוֹשָׁבֶךָ
וּמִשְׁפָּטֶיךָ וְצִדְקָתְךָ עַד אַפְסֵי אָרֶץ׃ אַשְׁרֵי אִישׁ שֶׁיִּשְׁמַע
לְמִצְוֹתֶיךָ וְתוֹרָתְךָ וּדְבָרְךָ יָשִׂים עַל לִבּוֹ׃ אֱמֶת אַתָּה
הוּא אָדוֹן לְעַמֶּךָ וּמֶלֶךְ גִּבּוֹר לָרִיב רִיבָם׃ אֱמֶת אַתָּה
הוּא רִאשׁוֹן וְאַתָּה הוּא אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדֶיךָ אֵין לָנוּ מֶלֶךְ
גּוֹאֵל וּמוֹשִׁיעַ׃ מִמִּצְרַיִם גְּאַלְתָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וּמִבֵּית עֲבָדִים

op de deurposten uws huizes, en aan uwe poorten. Opdat uwe dagen en de dagen uwer kinderen vermenigvuldigen op het aardrijk, hetwelk de Eeuwige uwen vaderen toegezworen heeft hun te geven, zoo lang als de hemel boven de aarde zal zijn.

De Eeuwige zeide tot Mozes als volgt. Spreek tot de kinderen Israëls en zeg tot hen, dat zij zich schouwdraden maken aan de hoeken hunner kleederen, [ook] bij hunne nakomelingen; en zij zullen aan deze schouwdraden, aan den hoek, een snoer van hemelsblaauwe [wol] vast maken. Deze zullen u tot schouwdraden dienen, opdat gij ze ziet, al de geboden des Eeuwigen gedenkt en die nakomt; doch dat gij [de verleiding] uws harten en uwer oogen niet nawandelt welke gij boelerende aanhangt. Hierdoor zult gij al Mijner geboden indachtig zijn, ze uitoefenen, en voor uwen God heilig zijn. Ik ben de Eeuwige, uw God, die u uit Egyptenland uitgevoerd heb, om u tot een God te zijn. Ik, de Eeuwige, uw God.

Trouw, vast, zeker, zelfstandig, geregt en gewis, liefelijk, aangenaam, begeerenswaardig, bekoorlijk, eerbiedwekkend en eerwaardig; alsmede wel verordend, door ons aangenomen, goed en schoon is deze zaak voor ons, eeuwig en altoos. Voorwaar! de God des heelals is onze Koning, Jakobs Rots het schild onzes heils, door alle eeuwen heen. Hij is bestendig, Zijn naam onveranderlijk, Zijn troon onwankelbaar, en Zijn rijk en Zijne trouw eeuwigdurend. — Zijne woorden zijn levend en standvastig, getrouw en begeerenswaardig, in alle eeuwigheid; voor onze voorouders en voor ons, voor onze kinderen, voor onze nageslachten, en voor alle nageslachten van Uwe dienaren, het kroost van Israël. Voor de verledene en toekomende tijdvakken is deze goede en bestendige zaak voor immer en eeuwig. Het is trouw en waarachtig, eene onovertreedbare instelling. — Het is eene waarheid, dat Gij, Eeuwige! onze God en de God onzer voorouders zijt; onze Koning en de Koning onzer voorouders, onze Verlosser en de Verlosser onzer voorouders, onze Schepper, de Rots onzes heils. Onze Redder en Beschermer was Uw naam van oudsher, buiten U is er geen God.

Gij waart sedert alle tijden de hulp onzer voorouders, een schild en bevrijder van hun nakroost, bij alle geslachten. Uw zetel is in het verhevenste des heelals, Uwe oordeelvellingen en geregtigheid gaan tot de verstafgelegene oorden der aarde. Heil den man, die naar Uwe geboden luistert, en Uwe leer en woorden ter harte neemt! Voorwaar, Gij zijt de Heer Uws volks, en een magtig Koning, om U hunner belangen aan te nemen. Voorwaar! Gij zijt de eerste, Gij zijt de laatste, en buiten U hebben wij geen' Koning, geen' Verlosser, noch Bevrijder. Eeuwige, onze God! uit Egypte hebt Gij ons verlost, uit het slavenhuis

פדיתנו : כל־בכוריהם הרגת ובכורך גאלת וים־סוף בקעת וזדים טבעת וידידים העברת ויכסו מים צריהם אחד מהם לא נותר : על־זאת שבחו אהובים ורוממו אל ונתנו ידידים זמירות שירות ותשבחות ברכות והודאות למלך אל חי וקים : רם ונשא גדול ונורא משפיל גאים ומגביה שפלים מוציא אסירים ופודה ענוים ועוזר דלים ועונה לעמו בעת שועם אליו : תהלות לאל עליון ברוך הוא ומבורך · משה ובני ישראל לך ענו שירה בשמחה רבה ואמרו כלם : מי־כמכה באלים יי מי כמכה נאדר בקדש נורא תהלת עשה־פלא :

שירה חדשה שבחו גאולים לשמך על שפת הים יחד כלם הודו והמליכו ואמרו · יי ימלך לעלם ועד :

צור ישראל קומה בעזרת ישראל ופדה כנאמך יהודה וישראל · (גאלנו יי צבאות שמו קדוש ישראל) · ברוך אתה יי גאל ישראל :

(כי שם יי אקרא הבו גדל לאלהינו :

בלחש אדני שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך :

ברוך אתה יי אלהינו ואלהי אבותינו אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב האל הגדול הגבור והנורא אל עליון גומל חסדים טובים וקנה הכל וזוכר חסדי אבות ומביא גואל לבני בניהם למען שמו באהבה ·

(בעי״ת מוסיפין זכרנו, מי כמוך, וכתוב, בספר חיים ואם שכח וחתם הברכה אינו חוזר.

זכרנו לחיים · מלך חפץ בחיים · וכתבנו בספר החיים · למענך אלהים חיים :)

מלך עוזר ומושיע ומגן · ברוך אתה יי מגן אברהם :

אתה גבור לעולם יי מחיה מתים אתה רב להושיע ·

(מן שמיני עצרת מוסף עד פסח מוסף אומרין משיב הרוח ומוריד הגשם :)

מכלכל חיים בחסד מחיה מתים ברחמים רבים סומך נופלים ורופא חולים ומתיר אסורים ומקים אמונתו לישני עפר · מי כמוך בעל גבורות ומי דומה לך מלך ממית ומחיה ומצמיח ישועה ·

bevrijd, al hunne eerstgeborenen hebt Gij gedood, en Uwen eerstgeborene gered. De schelfzee hebt Gij doorgespleten; de snooden er in doen zinken, en Uwe geliefden er door gevoerd; zoodat de golven hunne wederpartijders bedekten, en niemand van hen overbleef. — Daarvoor prezen en verhieven de geliefden den Almagtige, de geliefkoosden verheerlijkten met snarenspel, gezangen, prijs-, lof- en dankliederen, den levenden en eeuwigdurenden God en Koning. — Hoog en verheven is Hij, groot en eerbiedwaardig! Hij vernedert de hoovaardigen. Hij verheft de terneergeslagenen, Hij bevrijdt de gekluisterden, Hij verlost de verdrukten, Hij helpt de armen, en verhoort Zijn volk, ten tijde dat het tot Hem schreit. Lof zij den allerhoogsten God! geloofd zij Hij, de lofwaardige! — Mozes en de kinderen Israëls stemden U ter eere den zang vol vreugde, en zeiden gezamentlijk:

»Wie is als Gij, onder de magten, Eeuwige! wie is als Gij, »verheerlijkt in heiligheid, geducht in roem, wonderbaar in daad." Met een nieuw lied prezen de verlosten Uwen naam; aan den oever der zee dankten zij allen eenstemmig, erkenden U als Koning, en zeiden: „De Eeuwige zal immer en eeuwig regeren!"

Rots van Israël maak U op, om Israël te helpen, en verlos naar Uwe belofte Juda en Israël! (Onze verlosser, de Eeuwige Zebaöth is Zijn naam, de Heilige van Israël.) Geloofd zijt Gij, Eeuwige, die Israël verlost hebt.

(Wanneer ik des Eeuwigen naam aanroep, erkent de grootheid onzes Gods.)
Heer! open mijne lippen, dat mijn mond Uwen lof verkondige!

Geloofd zijt Gij, Eeuwige, onze God, en God onzer voorvaders, de God van Abraham, de God van Izak, en de God van Jakob, de groote, magtige en eerbiedwaardige God, allerhoogste God! Gij bewijst genade en goedertierenheid, en zijt de Eigenaar aller wezens; Gij zijt gedachtig aan de gunstbetooningen, door U aan onze voorouders gedaan, en zendt hunner nakomelingschap, om Uws naams wil, uit liefde, eenen verlosser.

(*In de tien bekeeringsdagen zegt men*:
Gedenk onzer ten leven, Koning, die in het leven behagen schept! schrijf ons in het boek des levens in, om Uwentwil, God des levens!)

ô Koning, die onze Helper, onze Redder en ons Schild zijt. Geloofd zijt Gij, Eeuwige! Schild van Abraham.

Heer! Gij zijt almagtig in eeuwigheid. Gij doet de dooden herleven, oneindig groot is Uwe hulp.

(*Van* Semini Azéreth *tot het Paaschfeest zegt men*:
Gij doet den wind waaijen, en den regen nederkomen.)

Gij onderhoudt de levenden met goedertierenheid; Gij doet de dooden herleven, met groote barmhartigheid; Gij schraagt de vallenden, geneest de kranken, slaakt de bloeijen der gebondenen, en bevestigt Uwe trouw aan hen die in het stof slapen. Wie is U gelijk, Opperheer der krachten! en wie evenaart U? Koning! die sterven laat, doet herleven, en het heil laat ontspruiten!

(בעי"ת מוסיפין מִי כָמוֹךָ אַב הָרַחֲמִים · זוֹכֵר יְצוּרָיו לַחַיִּים בְּרַחֲמִים:)

וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים:

חזן קדושה לש"ץ בחזרת התפלה.

נְקַדֵּשׁ אֶת־שִׁמְךָ בָּעוֹלָם כְּשֵׁם שֶׁמַּקְדִּישִׁים אוֹתוֹ בִּשְׁמֵי מָרוֹם
כַּכָּתוּב עַל יַד נְבִיאֶךָ וְקָרָא זֶה אֶל זֶה וְאָמַר:
ק"ה קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְיָ צְבָאוֹת מְלֹא כָל־הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ:
חזן לְעֻמָּתָם בָּרוּךְ יֹאמֵרוּ · ק"ה בָּרוּךְ כְּבוֹד יְיָ מִמְּקוֹמוֹ: ח' וּבְדִבְרֵי
קָדְשְׁךָ כָּתוּב לֵאמֹר: חו"ק יִמְלֹךְ יְיָ לְעוֹלָם אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר
וָדֹר הַלְלוּיָהּ:

חזן
לְדוֹר וָדוֹר נַגִּיד גָּדְלֶךָ וּלְנֵצַח נְצָחִים קְדֻשָּׁתְךָ נַקְדִּישׁ וְשִׁבְחֲךָ
אֱלֹהֵינוּ מִפִּינוּ לֹא יָמוּשׁ לְעוֹלָם וָעֶד כִּי אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל
וְקָדוֹשׁ אָתָּה · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָאֵל הַקָּדוֹשׁ: (בעשי"ת הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ:)

אַתָּה קָדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ וּקְדוֹשִׁים בְּכָל יוֹם יְהַלְלוּךָ סֶּלָה ·
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָאֵל הַקָּדוֹשׁ: (בעשרת ימי תשובה הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ:)

אַתָּה חוֹנֵן לְאָדָם דַּעַת וּמְלַמֵּד לֶאֱנוֹשׁ בִּינָה ·

(במוצאי שבת וי"ט אומרין)
אַתָּה חוֹנַנְתָּנוּ לְמַדַּע תּוֹרָתֶךָ · וַתְּלַמְּדֵנוּ לַעֲשׂוֹת (בָּהֶם) חֻקֵּי
רְצוֹנֶךָ וַתַּבְדֵּל יְיָ אֱלֹהֵינוּ בֵּין קֹדֶשׁ לְחוֹל בֵּין אוֹר לְחֹשֶׁךְ
בֵּין יִשְׂרָאֵל לָעַמִּים בֵּין יוֹם הַשְּׁבִיעִי לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה אָבִינוּ
מַלְכֵּנוּ הָחֵל עָלֵינוּ הַיָּמִים הַבָּאִים לִקְרָאתֵנוּ לְשָׁלוֹם חֲשׂוּכִים
מִכָּל חֵטְא וּמְנֻקִּים מִכָּל עָוֹן וּמְדֻבָּקִים בְּיִרְאָתֶךָ:

(וְ) חָנֵּנוּ מֵאִתְּךָ דֵּעָה בִּינָה וְהַשְׂכֵּל · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ חוֹנֵן הַדָּעַת:

הֲשִׁיבֵנוּ אָבִינוּ לְתוֹרָתֶךָ וְקָרְבֵנוּ מַלְכֵּנוּ לַעֲבוֹדָתֶךָ וְהַחֲזִירֵנוּ
בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָרוֹצֶה בִּתְשׁוּבָה:

סְלַח־לָנוּ אָבִינוּ כִּי חָטָאנוּ מְחַל־לָנוּ מַלְכֵּנוּ כִּי פָשָׁעְנוּ (בתענית צבור
אומרין כאן סליחות) כִּי מוֹחֵל וְסוֹלֵחַ אָתָּה · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ חַנּוּן
הַמַּרְבֶּה לִסְלוֹחַ:

רְאֵה בְעָנְיֵנוּ וְרִיבָה רִיבֵנוּ וּגְאָלֵנוּ מְהֵרָה לְמַעַן שְׁמֶךָ כִּי גוֹאֵל
חָזָק אָתָּה · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גּוֹאֵל יִשְׂרָאֵל:

בת"צ מוסיף הש"ץ כאן עננו ומסיים בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָעוֹנֶה בְּעֵת צָרָה:

(*In de tien bekeeringsdagen zegt men:* Wie is gelijk U, Vader der barmhartigheid! die met erbarmen aan Uwe schepselen ten leven gedenkt.)

Ja, Gij zijt getrouw in het vervullen der belofte, om de dooden te doen herleven. Geloofd zijt Gij, Eeuwige! die de dooden doet herleven.

Bij de herhaling des gebeds door den voorlezer, zegt hij:

Laat ons Uwen naam heiligen in de benedenwereld, gelijk Hij in de hemelsche gewesten geheiligd wordt, zoo als het door Uwen profeet geschreven is: De een riep den ander toe en zeide: (*De gemeente*:) Heilig, heilig, heilig, is de Eeuwige Zebaöth, de gansche aardbol is vervuld met Zijne heerlijkheid! (*De Voorlezer*:) In een afwisselend koor roepen zij: Geloofd! (*De gemeente*:) Geloofd zij de Majesteit des Eeuwigen, op hare plaats! (*De Voorlezer*:) En in Uwe heilige schrift is het volgende geschreven: (*De gemeente*:) De Eeuwige regeert in eeuwigheid, uw God, ô Zion! door alle tijden, Hallelujah!

(*De voorlezer*:) Door alle geslachten zullen wij Uwe grootheid verkondigen, eeuwig en immer Uwe heiligheid verheerlijken: Uw lof, onze God! zal nimmer uit onzen mond wijken, want Gij zijt een groot en heilig God en Koning. Geloofd zijt Gij, Eeuwige! de heilige God. (*In de bekeeringsdagen*: de heilige Koning.)

Gij zijt heilig, heilig is Uw naam, en de heiligen prijzen U alle dagen, Sela. Geloofd zijt Gij, Eeuwige! de heilige God. (*In de bekeeringsdagen*: de heilige Koning.)

Gij verleent den mensch kennis, en leert den aardbewoner verstand.

(*Bij den uitgang van den Sabbath en de feestdagen, wordt hier ingevoegd*:

Gij begaafdet ons met het vermogen Uwe leer te kennen, en leerdet ons de instellingen van Uwen wil na te komen; Gij, Eeuwige, onze God, hebt ons doen onderscheiden tusschen gewijd en ongewijd, tusschen licht en duisternis, tusschen Israël en de heidenen, tusschen den zevenden dag en de zes werkdagen. Onze Vader! onze Koning! Laat toch deze zes eerstkomende werkdagen voor ons eenen vreedzamen aanvang nemen, van alle zonde bevrijd, van alle ondeugd rein, en aan Uwe vereering gehecht.)

Begiftig ons genadiglijk met kennis, verstand en oordeel. Geloofd zijt Gij, Eeuwige! die [den mensch] met kennis begiftigd.

Onze Vader! voer ons tot Uwe leer terug, doe ons naderen, onze Koning! tot Uwe dienst, en laat ons met eene volkomene zinsverandering tot U terug keeren. Geloofd zijt Gij, Eeuwige! die in de bekeering behagen schept.

Vergeef ons, onze Vader! wij hebben gezondigd; scheld het ons kwijt, onze Koning! wij hebben overtreden (*Op de vastendagen worden hier de* verzoeningsgebeden *gezegd*:) want Gij bemint kwijt te schelden en te vergeven. Geloofd zijt Gij, Eeuwige! de Genadige, welke dikwerf vergeeft.

Zie toch op onze ellende, neem U onzer belangen aan, en verlos ons spoedig wegens Uwen naam; want Gij zijt een magtig Verlosser. Geloofd zijt Gij, Eeuwige! de Verlosser Israëls.

(*Op de vastendagen zegt de voorlezer te dezer plaatse het gebed* Verhoor ons *bl.* 31, *en eindigt*: Geloofd zijt Gij! Eeuwige! die in den tijd van nood verhoort.)

רְפָאֵנוּ יְיָ וְנֵרָפֵא הוֹשִׁיעֵנוּ וְנִוָּשֵׁעָה כִּי תְהִלָּתֵנוּ אָתָּה · וְהַעֲלֵה רְפוּאָה שְׁלֵמָה לְכָל־מַכּוֹתֵינוּ,

מי שרוצה להתפלל על החולה יאמר זה.

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי שֶׁתִּשְׁלַח מְהֵרָה רְפוּאָה שְׁלֵמָה מִן הַשָּׁמַיִם רְפוּאַת הַנֶּפֶשׁ וּרְפוּאַת הַגּוּף לְהַחוֹלֶה פב״פ בְּתוֹךְ שְׁאָר חוֹלֵי יִשְׂרָאֵל:

כִּי אֵל מֶלֶךְ רוֹפֵא נֶאֱמָן וְרַחֲמָן אָתָּה · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ רוֹפֵא חוֹלֵי עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל:

בָּרֵךְ עָלֵינוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת־הַשָּׁנָה הַזֹּאת וְאֶת־כָּל־מִינֵי תְבוּאָתָהּ לְטוֹבָה וְתֵן (טַל וּמָטָר לִ) בְּרָכָה עַל־פְּנֵי הָאֲדָמָה וְשַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ וּבָרֵךְ שְׁנָתֵנוּ כַּשָּׁנִים הַטּוֹבוֹת · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְבָרֵךְ הַשָּׁנִים:

תְּקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל לְחֵרוּתֵנוּ וְשָׂא נֵס לְקַבֵּץ גָּלֻיּוֹתֵינוּ וְקַבְּצֵנוּ יַחַד מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת הָאָרֶץ · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַבֵּץ נִדְחֵי עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל:

הָשִׁיבָה שׁוֹפְטֵינוּ כְּבָרִאשׁוֹנָה וְיוֹעֲצֵינוּ כְּבַתְּחִלָּה וְהָסֵר מִמֶּנּוּ יָגוֹן וַאֲנָחָה וּמְלוֹךְ עָלֵינוּ אַתָּה יְיָ לְבַדְּךָ בְּחֶסֶד וּבְרַחֲמִים וְצַדְּקֵנוּ בַּמִּשְׁפָּט · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מֶלֶךְ אוֹהֵב צְדָקָה וּמִשְׁפָּט: (בעשרת ימי תשובה הַמֶּלֶךְ הַמִּשְׁפָּט:)

וְלַמַּלְשִׁינִים אַל־תְּהִי תִקְוָה וְכָל־עוֹשֵׂי רִשְׁעָה כְּרֶגַע יֹאבֵדוּ וְכֻלָּם מְהֵרָה יִכָּרֵתוּ וְהַזֵּדִים מְהֵרָה תְעַקֵּר וּתְשַׁבֵּר וּתְמַגֵּר וְתַכְנִיעַ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ שׁוֹבֵר אֹיְבִים וּמַכְנִיעַ זֵדִים:

עַל־הַצַּדִּיקִים וְעַל־הַחֲסִידִים וְעַל־זִקְנֵי עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל וְעַל פְּלֵיטַת סוֹפְרֵיהֶם וְעַל גֵּרֵי הַצֶּדֶק וְעָלֵינוּ יֶהֱמוּ רַחֲמֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְתֵן שָׂכָר טוֹב לְכָל הַבּוֹטְחִים בְּשִׁמְךָ בֶּאֱמֶת וְשִׂים חֶלְקֵנוּ עִמָּהֶם לְעוֹלָם וְלֹא נֵבוֹשׁ כִּי־בְךָ בָּטָחְנוּ · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מִשְׁעָן וּמִבְטָח לַצַּדִּיקִים:

וְלִירוּשָׁלַיִם עִירְךָ בְּרַחֲמִים תָּשׁוּב וְתִשְׁכּוֹן בְּתוֹכָהּ כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ וּבְנֵה אוֹתָהּ בְּקָרוֹב בְּיָמֵינוּ בִּנְיַן עוֹלָם וְכִסֵּא דָוִד

---

*) בערבית ליום ששים של תקופת תשרי מתחילין לומר טל ומטר ואין פוסקין עד חג הפסח.

Genees ons, Eeuwige! dan zijn wij genezen, help ons, dan zijn wij geholpen; want Gij zijt het voorwerp van onzen lof. Verleen ons eene volmaakte genezing voor al onze wonden.

(*Wanneer men voor de herstelling van eenen zieke bidden wil, voegt men hier het volgende bij:*

Het zij Uw welbehagen, Eeuwige, onze God, en God onzer voorvaders, weldra van uit den hemel eene volkomene genezing, zoo aan ziel als aan ligchaam, toe te zenden, aan den zieken N. N., en aan alle overige zieken onder Israël).

Want Gij, God en Koning! zijt een getrouwe en erbarmende Arts. Geloofd zijt Gij, Eeuwige! die de zieken van Uw volk Israël geneest.

Zegen, Eeuwige, onze God! ten onzen behoeve, dit jaar en al zijne voortbrengselen ten goede, verbreid den zegen (*In den winter*: (*) verleen zegenrijken dauw en regen) over den aardbol, en verzadig ons van Uwe weldaden; zegen dit ons jaar gelijk andere goede jaren. Geloofd zijt Gij, Eeuwige! die de jaren zegent.

Blaas op de groote bazuin, tot onze bevrijding, verhef de banier om onze ballingen bijeen te verzamelen, en voer ons van de vier zijden der aarde bij elkander! Geloofd zijt Gij, Eeuwige! die de verstootenen van Uw volk Israël bijeen verzamelt.

Herstel onze regters als voorheen, onze raden als in vorige tijden, en wend treurigheid en zuchten van ons af; regeer Gij, Eeuwige! alleen over ons, met goedertierenheid en erbarmen, en betoon ons welwillendheid in het regt. Geloofd zijt Gij, Eeuwige! Koning, die regt en geregtigheid bemint. (*In de bekeeringsdagen*: de Koning des regts.)

Laat de lasteraars geene hoop hebben; dat alle boosdoeners spoedig omkomen, en eerlang uitgeroeid worden; wil de moedwilligen weldra verzwakken, verbrijzelen, ter neder storten en spoedig, binnen onze dagen, verootmoedigen. Geloofd zijt Gij, Eeuwige! die de vijanden verplet, en de moedwilligen verootmoedigt.

Dat over de regtvaardigen, over de deugdzamen, over de wijzen van Uw volk, het huis Israëls, over het overblijfsel zijner geleerden, over de regtdenkende vreemdelingen, en over ons, Eeuwige, onze God! Uwe barmhartigheid opgewekt worde. Verleen eene goede belooning aan allen, die op Uwen naam met waarheid vertrouwen; laat ons deelachtig aan hen zijn voor altoos; dan zullen wij niet beschaamd worden, daar wij op U vertrouwen. Geloofd zijt Gij, Eeuwige! steun en toeverlaat voor de regtvaardigen.

Wil toch met barmhartigheid naar Uwe stad Jeruzalem terug keeren, en Uwe heerlijkheid er in vestigen, gelijk Gij beloofd hebt; herbouw haar spoedig in onze dagen, tot een eeuwigdurend gebouw, en herstel den troon van David

---

(*) Van 5622 tot 5660 begint men dit gebed den 4 December, en eindigt hetzelve met het Paaschfeest.

מְהֵרָה לְתוֹכָהּ תָּכִין · נחם לט״ב (*) בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ בּוֹנֵה יְרוּשָׁלָיִם׃
אֶת־צֶמַח דָּוִד עַבְדְּךָ מְהֵרָה תַצְמִיחַ וְקַרְנוֹ תָּרוּם בִּישׁוּעָתֶךָ כִּי
לִישׁוּעָתְךָ קִוִּינוּ כָּל־הַיּוֹם · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מַצְמִיחַ קֶרֶן יְשׁוּעָה׃
שְׁמַע קוֹלֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ חוּס וְרַחֵם עָלֵינוּ וְקַבֵּל בְּרַחֲמִים
וּבְרָצוֹן אֶת־תְּפִלָּתֵנוּ כִּי אֵל שׁוֹמֵעַ תְּפִלּוֹת וְתַחֲנוּנִים
אָתָּה · וּמִלְּפָנֶיךָ מַלְכֵּנוּ רֵיקָם אַל תְּשִׁיבֵנוּ · (§)

(יחיד בתעניתו וכן חש״ץ בתפלת לחש אומר כאן עֲנֵנוּ, ואם שכח יאמרו קודם שעקר רגליו.

עֲנֵנוּ יְיָ עֲנֵנוּ · בְּיוֹם צוֹם תַּעֲנִיתֵנוּ · כִּי בְצָרָה גְדוֹלָה אֲנָחְנוּ · אַל־
תֵּפֶן אֶל רִשְׁעֵנוּ · וְאַל־תַּסְתֵּר פָּנֶיךָ מִמֶּנּוּ · וְאַל־תִּתְעַלַּם מִתְּחִנָּתֵנוּ ·
הֱיֵה נָא קָרוֹב לְשַׁוְעָתֵנוּ · יְהִי נָא חַסְדְּךָ לְנַחֲמֵנוּ · טֶרֶם נִקְרָא אֵלֶיךָ
עֲנֵנוּ · כַּדָּבָר שֶׁנֶּאֱמַר וְהָיָה טֶרֶם יִקְרָאוּ וַאֲנִי אֶעֱנֶה · עוֹד הֵם מְדַבְּרִים
וַאֲנִי אֶשְׁמָע׃ כִּי אַתָּה יְיָ הָעוֹנֶה בְּעֵת צָרָה · פּוֹדֶה וּמַצִּיל בְּכָל־עֵת
צָרָה וְצוּקָה׃

כִּי אַתָּה שׁוֹמֵעַ תְּפִלַּת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּרַחֲמִים · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ
שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה׃

בתשעה באב בתפלת מנחה אומרין נַחֵם, ואם שכח כאן יאמר אצל ועל כלם.

(*) נַחֵם יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת־אֲבֵלֵי צִיּוֹן · וְאֶת־אֲבֵלֵי יְרוּשָׁלָיִם · וְאֶת־הָעִיר
הָאֲבֵלָה וְהֶחֲרֵבָה וְהַבְּזוּיָה וְהַשּׁוֹמֵמָה · הָאֲבֵלָה מִבְּלִי בָנֶיהָ ·
וְהֶחֲרֵבָה מִמְּעוֹנוֹתֶיהָ · וְהַבְּזוּיָה מִכְּבוֹדָהּ · וְהַשּׁוֹמֵמָה מֵאֵין יוֹשֵׁב · וְהִיא
יוֹשֶׁבֶת וְרֹאשָׁהּ חָפוּי כְּאִשָּׁה עֲקָרָה שֶׁלֹּא יָלָדָה וַיְבַלְּעוּהָ לִגְיוֹנוֹת · וַיִּירָשׁוּהָ
עוֹבְדֵי זָרִים · וַיָּטִילוּ אֶת־עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל לֶחָרֶב · וַיַּהַרְגוּ בְזָדוֹן חֲסִידֵי
עֶלְיוֹן · עַל־כֵּן צִיּוֹן בְּמַר תִּבְכֶּה · וִירוּשָׁלַיִם תִּתֵּן קוֹלָהּ׃ לִבִּי לִבִּי עַל
חַלְלֵיהֶם מֵעַי מֵעַי עַל חַלְלֵיהֶם · כִּי אַתָּה יְיָ בָּאֵשׁ הִצַּתָּהּ · וּבָאֵשׁ אַתָּה
עָתִיד לִבְנוֹתָהּ · כָּאָמוּר וַאֲנִי אֶהְיֶה־לָּהּ נְאֻם יְיָ חוֹמַת אֵשׁ סָבִיב · וּלְכָבוֹד
אֶהְיֶה בְתוֹכָהּ · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְנַחֵם צִיּוֹן וּבוֹנֵה יְרוּשָׁלָיִם׃ את צמח וכו׳

(§) יש מתודים וידוי זו קודם כי אתה שומע.

אָנָּא יְיָ חָטָאתִי עָוִיתִי וּפָשַׁעְתִּי לְפָנֶיךָ מִיּוֹם הֱיוֹתִי עַל הָאֲדָמָה עַד הַיּוֹם
הַזֶּה (וּבִפְרָט בְּחֵטְא **) אָנָּא יְיָ עֲשֵׂה לְמַעַן שִׁמְךָ הַגָּדוֹל וּתְכַפֶּר לִי
עֲוֹנַי וַחֲטָאַי וּפְשָׁעַי שֶׁחָטָאתִי וְשֶׁעָוִיתִי וְשֶׁפָּשַׁעְתִּי לְפָנֶיךָ מִנְּעוּרַי עַד הַיּוֹם
הַזֶּה וּתְמַלֵּא כָּל הַשֵּׁמוֹת שֶׁפָּגַמְתִּי בְּשִׁמְךָ הַגָּדוֹל׃ כי אתה שומע וכו׳.

יש מתפללים תפלה זו על הפרנסה.

אַתָּה הוּא יְיָ הָאֱלֹהִים הַזָּן וּמְפַרְנֵס וּמְכַלְכֵּל מִקַּרְנֵי רְאֵמִים עַד בֵּיצֵי כִנִּים
הַטְרִיפֵנִי לֶחֶם חֻקִּי וְהַמְצִיא לִי וּלְכָל בְּנֵי בֵיתִי מְזוֹנוֹתַי קוֹדֶם שֶׁאֶצְטָרֵךְ
לָהֶם בְּנַחַת וְלֹא בְצַעַר בְּהֶתֵּר וְלֹא בְאִסּוּר לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם מִשֶּׁפַע בְּרָכָה עֶלְיוֹנָה
כְּדֵי שֶׁאוּכַל לַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ וְלַעֲסוֹק בְּתוֹרָתֶךָ וּלְקַיֵּם מִצְוֹתֶיךָ וְאַל תַּצְרִיכֵנִי
לִידֵי מַתְּנַת בָּשָׂר וָדָם וִיקֻיַּם בִּי מִקְרָא שֶׁכָּתוּב פּוֹתֵחַ אֶת־יָדֶךָ וּמַשְׂבִּיעַ
לְכָל חַי רָצוֹן׃ כי אתה שומע וכו׳.

eerlang binnen haar (*). Geloofd zijt Gij, Eeuwige! die Jeruzalem herbouwt.

Laat de spruit van Uwen dienaar David spoedig opgroeijen, verhef zijnen hoorn door Uwe hulp; want naar Uwe hulp haken wij elken dag. Geloofd zijt Gij, Eeuwige! die den hoorn des heils laat opgroeijen.

Verhoor onze stem, Eeuwige, onze God! spaar ons en ontferm U onzer, en neem ons gebed met barmhartigheid en welgevallen aan, want Gij, ô God! verhoort gebeden en smeekingen; laat ons toch van Uw aangezigt, onze Koning! niet ledig terug keeren.

(*Op eenen algemeenen vastendag zegt men*:

Verhoor ons, Eeuwige! verhoor ons, op onzen vast- en boetdag, want wij zijn in grooten nood. Zie niet op onze misdrijven, verberg Uw aangezigt niet voor ons, onttrek U niet aan onze smeekingen; wees toch nabij ons bidden, laat Uwe goedertierenheid ons troosten, verhoor ons, vóór dat wij U aanroepen, naar de belofte ons toegezegd: »Voor dat zij Mij aanroepen, »zal Ik verhooren; nog zullen zij spreken, en Ik vervul het reeds." Want Gij, Eeuwige! verhoort in den tijd van nood, redt en beschermt in alle tijden van nood en verdrukking.)

(§) Want Gij verhoort het gebed van Uw volk Israël met erbarmen. Geloofd zijt Gij, Eeuwige! die het gebed verhoort.

(*) *Op den vastendag van den 9den Ab, bij het namiddag-gebed, zegt men*:

Vertroost, Eeuwige, onze God! hen die om Zion en Jeruzalem treuren, om die treurende, vernielde, versmade en verwoeste stad! Zij treurt om het verlies harer kinderen, is vernield door de vernietiging harer woningen; versmaad door het gemis harer heerlijkheid, en verwoest daar zij geene inwoners heeft. Zij zit met het hoofd omwonden als een onvruchtbare vrouw, die niet baren kan. Legioenen hebben haar in het verderf gestort, afgodendienaars haar veroverd; deze gaven Uw volk Israël den zwaarde prijs, en bragten de vromen des Allerhoogsten met moedwil om. Daarom weent Zion bitterlijk, en verheft Jeruzalem jammerklagten. — Mijn hart! mijn hart! hoe bloedt het, om hunne verslagenen! Mijne ingewanden! mijne ingewanden! hoe worden zij verscheurd, om hunne omgebragten! Eeuwige! Gij hebt het door het vuur doen verbranden, met vuur zult Gij het eens herbouwen. Zoo wordt er gezegd: „Ik zal voor haar een vurige muur rondom zijn, zegt de Eeuwige, „en in haar midden tot heerlijkheid verstrekken. Geloofd zijt Gij, Eeuwige! die Zion troost en Jeruzalem herbouwt. — Laat de spruit *enz.*

(§) *Sommigen spreken hier nog de volgende belijdenis uit.*

ô Eeuwige! ik heb gezondigd, onregt gepleegd en misdrijf voor U begaan van mijne geboorte af tot op dezen dag (vooral door de zonde....). ô Eeuwige! doe het om Uws grooten naams wil, en vergeef mijn onregt, mijne zonden en misdrijven, die ik voor U gezondigd, ten onregte gepleegd en misdreven heb, van mijne jeugd tot op dezen dag, opdat Uw groote naam in elk opzigt verheerlijkt blijve. Want Gij verhoort *enz.*

Anderen doen dit gebed betreffende de broodwinning.

Gij, Eeuwige, God! die spijst en voedt van de grootste tot de kleinste schepselen, verleen mij mijn dagelijksche behoefte, en bereid mij en den mijnen mijn voedsel vóór dat ik het nog noodig heb, met voldoening en niet met kommer, op eene geoorloofde en niet op eene ongeoorloofde wijze, tot leven en vrede, uit de volheid des hemelschen zegens, opdat ik in staat zij Uwen wil te volbrengen, mij met Uwe leer bezig te houden en Uwe geboden na te leven. Laat mij niet afhangen van de gaven van menschen, die slechts vleesch en bloed zijn, opdat aan mij bevestigd worde hetgeen geschreven is: „Gij opent Uwe hand, en verzadigt al wat leeft met welbehagen", want Gij verhoort *enz.*

רְצֵה יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבִתְפִלָּתָם · וְהָשֵׁב אֶת־הָעֲבוֹדָה
לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל וּתְפִלָּתָם בְּאַהֲבָה תְקַבֵּל
בְּרָצוֹן וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ :

בראש חודש וחה״מ אומרין **יעלה ויבא.**

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ יַעֲלֶה וְיָבֹא וְיַגִּיעַ וְיֵרָאֶה וְיֵרָצֶה וְיִשָּׁמַע וְיִפָּקֵד
וְיִזָּכֵר זִכְרוֹנֵנוּ וּפִקְדּוֹנֵנוּ וְזִכְרוֹן אֲבוֹתֵינוּ וְזִכְרוֹן מָשִׁיחַ בֶּן
דָּוִד עַבְדֶּךָ וְזִכְרוֹן יְרוּשָׁלַיִם עִיר קָדְשֶׁךָ וְזִכְרוֹן כָּל־עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל
לְפָנֶיךָ לִפְלֵיטָה לְטוֹבָה לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם בְּיוֹם

לראש חדש **רֹאשׁ הַחֹדֶשׁ** | לפסח **חַג הַמַּצּוֹת** | לסכות **חַג הַסֻּכּוֹת**

הַזֶּה · זָכְרֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בּוֹ לְטוֹבָה וּפָקְדֵנוּ בוֹ לִבְרָכָה וְהוֹשִׁיעֵנוּ בוֹ לְחַיִּים ·
וּבִדְבַר יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים · חוּס וְחָנֵּנוּ וְרַחֵם עָלֵינוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ כִּי אֵלֶיךָ
עֵינֵינוּ כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה :

וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּחֲזִיר
שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן :

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא
יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ
לְעוֹלָם וָעֶד · צוּר חַיֵּינוּ מָגֵן
יִשְׁעֵנוּ אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר ·
נוֹדֶה לְּךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ ·
עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ וְעַל
נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ וְעַל
נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל־יוֹם עִמָּנוּ וְעַל
נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל־עֵת עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם הַטּוֹב כִּי
לֹא־כָלוּ רַחֲמֶיךָ וְהַמְרַחֵם כִּי לֹא־תַמּוּ חֲסָדֶיךָ מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ :

מודים דרבנן

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ
אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי
כָל בָּשָׂר יוֹצְרֵנוּ יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית בְּרָכוֹת
וְהוֹדָאוֹת לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עַל
שֶׁהֶחֱיִיתָנוּ וְקִיַּמְתָּנוּ כֵּן תְּחַיֵּנוּ וּתְקַיְּמֵנוּ
וְתֶאֱסוֹף גָּלֻיּוֹתֵינוּ לְחַצְרוֹת קָדְשֶׁךָ
לִשְׁמוֹר חֻקֶּיךָ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ וּלְעָבְדְּךָ
בְּלֵבָב שָׁלֵם עַל שֶׁאֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ ·
בָּרוּךְ אֵל הַהוֹדָאוֹת :

(כל ימי חנוכה׳ גם בפורים בתפלת ערבית וביום י״ד שחרית ומנחה׳ אומרין
על הנסים׳ ואם שכח ונזכר אחר שסיים ברכת הודאה אינו חוזר.

עַל הַנִּסִּים וְעַל הַפֻּרְקָן וְעַל הַגְּבוּרוֹת וְעַל הַתְּשׁוּעוֹת וְעַל הַמִּלְחָמוֹת
שֶׁעָשִׂיתָ לַאֲבוֹתֵינוּ בַּיָּמִים הָהֵם בַּזְּמַן הַזֶּה :

להנוכה

בִּימֵי מַתִּתְיָהוּ בֶּן־יוֹחָנָן כֹּהֵן גָּדוֹל חַשְׁמוֹנַאי
וּבָנָיו כְּשֶׁעָמְדָה מַלְכוּת יָוָן הָרְשָׁעָה עַל
עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל לְהַשְׁכִּיחָם תּוֹרָתֶךָ וּלְהַעֲבִירָם

לפורים

בִּימֵי מָרְדְּכַי וְאֶסְתֵּר
בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה
כְּשֶׁעָמַד עֲלֵיהֶם הָמָן הָרָשָׁע

Schep behagen, Eeuwige, onze God! in Uw volk Israël en zijn gebed, en herstel de dienst weder in Uw heilig paleis, neem dan de offers van Israël en hunne gebeden liefderijk en met welgevallen aan, en laat de eeredienst van Uw volk Israël U steeds behagelijk zijn.

(Op het nieuwe-maansfeest, en de middendagen van het Paasch- en Loofhuttenfeest, zegt men:

Onze God en God onzer voorvaderen! dat voor Uw aangezigt opstijge, kome, gerake, gezien, welbehagelijk aangenomen, gehoord, bedacht en herinnerd worde, onze herinnering en onze belangen, de herinnering onzer voorvaders, de herinnering van den gezalfde, den zoon van Uwen dienaar David, de herinnering van Uwe heilige stad Jeruzalem, en de herinnering van Uw gansch volk, het huis Israëls tot bevrijding, ten goede, tot genade, gunst en barmhartigheid, tot leven en vrede op dezen dag, HET BEGIN DER MAAND! (HET FEEST DER ONGEZUURDE BROODEN!) (HET FEEST DER LOOFHUTTEN!) Gedenk ons, Eeuwige, onze God! daarop ten goede, bedenk ons tot zegen, en help ons tot gelukzalig leven! Wil, krachtens de belofte van heil en erbarmen, ons sparen, ons genadig zijn, U onzer ontfermen, en ons bijstaan; want onze oogen zijn op U gerigt, die een genadig en barmhartig God en Koning zijt.)

Dat onze oogen het mogen zien, als Gij te Zion met barmhartigheid terug keert! — Geloofd zijt Gij, Eeuwige! die Uw heerlijk verblijf naar Zion terug brengt!

Wij danken U, want Gij zijt de Eeuwige, onze God en de God onzer voorvaders, eeuwig en altoos. De rots tot steun onzes levens, het schild onzes heils, zijt Gij door alle eeuwen heen; wij danken U, en verkondigen Uwen lof, — voor ons leven, dat van Uwe magt afhangt, voor onze zielen, die U toevertrouwd zijn, voor Uwe wonderen, die ons dagelijks bijstaan en voor Uwe onbegrijpelijke weldaden die te allen tijde aanwezig zijn, — des avonds, des ochtends en des middags, Algoede! Uwe barmhartigheid heeft geen einde; Albarmhartige! Uwe goedertierendheid houdt nimmer op; van eeuwigheid her hopen wij op U!

(Terwijl de voorlezer Modim *zegt, zegt men, met gebukten hoofde:*

Wij danken U, want Gij zijt de Eeuwige, onze God en de God onzer voorvaders, de God van alle vleesch, onze Schepper en die van het heelal bij den aanvang. Lof en dankliederen zijn Uwen grooten en heiligen naam gewijd, omdat Gij ons het leven verleend hebt, en het enderhoudt. Laat ons voortaan leven, onderhoud ons, en breng onze ballingen in de voorhoven Uws heiligdoms bijeen, op dat wij Uwe wetten in acht nemen, Uwen wil volbrengen, en U van ganscher harte dienen, voor hetwelk wij U danken.— Geloofd zijt Gij, God der lofzeggingen.)

(Op het feest der Inwijding en den dag van Poerim *zegt men:*

[Wij danken U,] voor de wonderen, de verlossing, de magtige daden, de hulpbewijzen, en de krijgsverrigtingen, die Gij onze voorvaderen bewezen hebt, in voormalige dagen, op dit tijdstip.

Op het Inwijdingsfeest:

In de dagen van Matithjahu, den zoon van den hoogepriester Jochanan, den Hasmoneër, en zijne zonen, als het gewelddadige grieksche rijk tegen Uw volk Israël opstond, om Uwe leer

Op den dag van Poerim:

In de dagen van Mordechai en Esther, in de hoofdstad Susan, als de snoode Haman tegen hen

מֵחֻקֵּי רְצוֹנֶךָ וְאַתָּה בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים עָמַדְתָּ לָהֶם בְּעֵת צָרָתָם רַבְתָּ אֶת־רִיבָם דַּנְתָּ אֶת־דִּינָם נָקַמְתָּ אֶת־נִקְמָתָם מָסַרְתָּ גִּבּוֹרִים בְּיַד חַלָּשִׁים וְרַבִּים בְּיַד מְעַטִּים וּטְמֵאִים בְּיַד טְהוֹרִים וּרְשָׁעִים בְּיַד צַדִּיקִים וְזֵדִים בְּיַד עוֹסְקֵי תוֹרָתֶךָ וּלְךָ עָשִׂיתָ שֵׁם גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ בְּעוֹלָמֶךָ וּלְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל עָשִׂיתָ תְּשׁוּעָה גְדוֹלָה וּפֻרְקָן כְּהַיּוֹם הַזֶּה וְאַחַר כֵּן בָּאוּ בָנֶיךָ לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וּפִנּוּ אֶת־הֵיכָלֶךָ וְטִהֲרוּ אֶת־מִקְדָּשֶׁךָ וְהִדְלִיקוּ נֵרוֹת בְּחַצְרוֹת קָדְשֶׁךָ וְקָבְעוּ שְׁמוֹנַת יְמֵי חֲנֻכָּה אֵלּוּ לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל׃

בִּקֵּשׁ לְהַשְׁמִיד לַהֲרוֹג וּלְאַבֵּד אֶת־כָּל־הַיְּהוּדִים מִנַּעַר וְעַד־זָקֵן טַף וְנָשִׁים בְּיוֹם אֶחָד בִּשְׁלוֹשָׁה עָשָׂר לְחֹדֶשׁ שְׁנֵים־עָשָׂר הוּא־חֹדֶשׁ אֲדָר וּשְׁלָלָם לָבוֹז׃ וְאַתָּה בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים הֵפַרְתָּ אֶת־עֲצָתוֹ וְקִלְקַלְתָּ אֶת־מַחֲשַׁבְתּוֹ וַהֲשֵׁבוֹתָ גְּמוּלוֹ בְּרֹאשׁוֹ וְתָלוּ אוֹתוֹ וְאֶת־בָּנָיו עַל־הָעֵץ׃

וְעַל־כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד׃

(בעשרת ימי תשובה וּכְתוֹב לְחַיִּים טוֹבִים (כָּל) בְּנֵי בְרִיתֶךָ׃)

וְכֹל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶּלָה וִיהַלְלוּ אֶת שִׁמְךָ בֶּאֱמֶת הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַטּוֹב שִׁמְךָ וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת׃

בשחרית ומוסף, ובתענית אף במנחה אומר חחזן או״א ברכנו ואין אומרין אותו בבית אבל.

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ בָּרְכֵנוּ בַּבְּרָכָה הַמְשֻׁלֶּשֶׁת בַּתּוֹרָה הַכְּתוּבָה עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ הָאֲמוּרָה מִפִּי אַהֲרֹן וּבָנָיו כֹּהֲנִים עַם קְדוֹשֶׁךָ כָּאָמוּר׃ יְבָרֶכְךָ יְיָ וְיִשְׁמְרֶךָ׃ יָאֵר יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחֻנֶּךָּ׃ יִשָּׂא יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם׃

(עונין כֵּן יְהִי רָצוֹן)

בשחרית וכשמוציאין ס״ת אף במנחה.

שִׂים שָׁלוֹם טוֹבָה וּבְרָכָה חֵן וָחֶסֶד וְרַחֲמִים עָלֵינוּ וְעַל כָּל־יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ בָּרְכֵנוּ אָבִינוּ כֻּלָּנוּ כְּאֶחָד בְּאוֹר פָּנֶיךָ כִּי בְאוֹר פָּנֶיךָ נָתַתָּ לָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ תּוֹרַת חַיִּים וְאַהֲבַת חֶסֶד וּצְדָקָה וּבְרָכָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ

במנחה ובערבית.

שָׁלוֹם רָב עַל־יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ תָּשִׂים לְעוֹלָם כִּי אַתָּה הוּא מֶלֶךְ אָדוֹן לְכָל הַשָּׁלוֹם׃ וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ

אֶת־עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל־עֵת וּבְכָל שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ׃

(בעשרת ימי תשובה

בְּסֵפֶר חַיִּים בְּרָכָה וְשָׁלוֹם וּפַרְנָסָה טוֹבָה נִזָּכֵר וְנִכָּתֵב לְפָנֶיךָ אֲנַחְנוּ וְכָל־עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְחַיִּים טוֹבִים וּלְשָׁלוֹם׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ עֹשֵׂה הַשָּׁלוֹם׃)

bij hetzelve in vergetelheid te brengen, en het van de instellingen Uws welgevallens af te leiden; toen stondt Gij het, door Uwe groote barmhartigheid, in den tijd van zijnen nood bij; Gij voerdet zijnen krijg, naamt U zijne regtszaak aan, en wreektet hetzelve. Gij gaaft sterken in de hand van zwakken, velen in de hand van weinigen, onreinen in de hand van reinen, snooden in de hand van regtvaardigen, en moedwilligen in de hand van hen die Uwe leer beoefenden. U verwierft Gij eenen grooten en heiligen naam, in Uwe wereld, en aan Uw volk Israël verschaftet Gij veel heil en verlossing, tot op den huidigen dag. Naderhand kwamen Uwe kinderen in Uwen heiligen tempel, ruimden [de afgodsbeelden] uit Uw paleis, reinigden Uw heiligdom, staken lichten op in Uwe heilige voorhoven, en stelden deze acht inwijdingsdagen vast, om Uwen grooten naam te danken en te loven.)

opstond, en alle Joden, jong zoowel als oud, kleine kinderen en vrouwen, zocht te verdelgen, te dooden en te vernielen, op éénen dag, en wel op den dertienden dag van de twaalfde maand, dat is de maand Adar, en hun vermogen der plundering over te geven; toen verijdeldet Gij, door Uwe groote barmhartigheid, zijnen raad, verwardet zijn ontwerp, en liet hem zijne schuld met zijn hoofd boeten, zoodat hij en zijne zonen aan de galg gehangen werden.)

Voor dit alles worde Uw naam, onze Koning! gedurig geloofd en hoog geprezen, in alle eeuwigheid.

(*In de tien bekeeringsdagen zegt men*:
Schrijf al de leden Uws verbonds in, tot gelukzalig leven!)

Alle levende wezens zullen U onophoudelijk danken, en Uwen naam met opregtheid prijzen, U, ô God! die steeds ons heil en onze toeverlaat zijt, Sela. Geloofd zijt Gij, Eeuwige! Algoede is Uw naam, en U betaamt dank.

Bij het Ochtend- en Moesaph-*gebed, en op eenen vastendag, ook bij het* Mincha-*gebed, wordt door den voorlezer (wanneer het niet in het huis eens rouwbedrijvenden is,) het volgende gezegd*:

Onze God en God onzer voorouders! zegen ons met den drievoudigen zegen, die in Uwe leer, door Uwen dienaar Mozes geschreven, en door den mond van Aäron en zijne zonen, de priesters, over Uw heilig volk uitgesproken is, met deze woorden: „De Eeuwige zegene u en behoede u! De Eeuwige late „u Zijn aangezigt toelichten en zij u genadig! De Eeuwige wende U Zijn „aangezigt toe, en verleene u den vrede!"

In het ochtendgebed, en, als men de gewijde Rol uit de arke neemt, ook in het namiddaggebed:

Verleen vrede, gelukzaligheid, zegen, genade, gunst en barmhartigheid aan ons en aan Uw gansch volk Israël! Zegen ons, onze Vader! allen gezamentlijk met het licht Uws aangezigts. Want met het licht Uws aangezigts hebt Gij, Eeuwige, onze God! ons de leer des levens, liefde tot deugd, alsmede regtvaardigheid, zegen, barmhartigheid, leven en vrede gegeven. Het zij U welbehagelijk,

In het namiddag- en avondgebed:

Verleen Uwen volke Israël eenen bestendigen vrede, want Gij zijt de Koning, de Heer van allen vrede! Dat het U welbehagelijk zij,

Uw volk Israël ten allen tijde en ure met Uwen vrede te zegenen!

(*In de tien bekeeringsdagen zegt men*:
Laat ons en Uw gansch volk, het huis Israëls, in het boek des levens, des zegens, des vredes en des ruimen onderhouds, voor U gedacht en ingeschreven worden, tot gelukzalig leven en tot vrede! Geloofd zijt Gij, Eeuwige! de stichter des vredes.)

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמְבָרֵךְ אֶת־עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בַּשָּׁלוֹם׃
אֱלֹהַי נְצוֹר לְשׁוֹנִי מֵרָע וּשְׂפָתַי מִדַּבֵּר מִרְמָה וְלִמְקַלְלַי נַפְשִׁי תִדּוֹם וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר לַכֹּל תִּהְיֶה׃ פְּתַח לִבִּי בְּתוֹרָתֶךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ תִּרְדּוֹף נַפְשִׁי וְכֹל הַחוֹשְׁבִים עָלַי רָעָה מְהֵרָה הָפֵר עֲצָתָם וְקַלְקֵל מַחֲשַׁבְתָּם ׀ עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ ׀ עֲשֵׂה לְמַעַן יְמִינֶךָ ׀ עֲשֵׂה לְמַעַן קְדֻשָּׁתֶךָ ׀ עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרָתֶךָ ׀ לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי׃ יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְיָ צוּרִי וְגוֹאֲלִי׃ עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל־יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן׃

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ׃ וְשָׁם נַעֲבָדְךָ בְּיִרְאָה כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת׃ וְעָרְבָה לַיְיָ מִנְחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלָיִם כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת׃

הש״ץ חוזר התפלה בקול.

היחיד קודם קבלת תעניתו אומר זה בתפלת מנחה קודם **יהיו לרצון.**

רִבּוֹן כָּל־הָעוֹלָמִים הֲרֵי אֲנִי לְפָנֶיךָ בְּתַעֲנִית נְדָבָה לְמָחָר ׀ יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי ׀ שֶׁתְּקַבְּלֵנִי בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן ׀ וְתָבֹא לְפָנֶיךָ תְּפִלָּתִי ׀ וְתַעֲנֶה עֲתִירָתִי בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים ׀ כִּי אַתָּה שׁוֹמֵעַ תְּפִלַּת כָּל־פֶּה׃ יהיו לרצון וכו׳.

לאחר התענית במנחה אומרים קודם **יהיו לרצון** רבון זה.

רִבּוֹן כָּל הָעוֹלָמִים גָּלוּי וְיָדוּעַ לְפָנֶיךָ ׀ בִּזְמַן שֶׁבֵּית הַמִּקְדָּשׁ קַיָּם אָדָם חוֹטֵא וּמַקְרִיב קָרְבָּן ׀ וְאֵין מַקְרִיבִין מִמֶּנּוּ אֶלָּא חֶלְבּוֹ וְדָמוֹ ׀ וְאַתָּה בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים מְכַפֵּר ׀ וְעַכְשָׁו יָשַׁבְתִּי בְּתַעֲנִית וְנִתְמַעֵט חֶלְבִּי וְדָמִי יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ שֶׁיְּהֵא מִעוּט חֶלְבִּי וְדָמִי שֶׁנִּתְמַעֵט הַיּוֹם ׀ כְּאִלּוּ הִקְרַבְתִּיו לְפָנֶיךָ עַל־גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ וְתִרְצֵנִי׃ יהיו לרצון וכו׳.

(סדר **אבינו מלכנו** תמצא בדף קנ״ג).

בימים שאומרים בהם תחנה בשני וחמישי מוסיפין **והוא רחום**׳ ואומרין אותו מעומד

וְהוּא רַחוּם יְכַפֵּר עָוֹן וְלֹא יַשְׁחִית וְהִרְבָּה לְהָשִׁיב אַפּוֹ וְלֹא יָעִיר כָּל־חֲמָתוֹ׃ אַתָּה יְיָ לֹא־תִכְלָא רַחֲמֶיךָ מִמֶּנּוּ חַסְדְּךָ וַאֲמִתְּךָ תָּמִיד יִצְּרוּנוּ׃ הוֹשִׁיעֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְקַבְּצֵנוּ מִן־הַגּוֹיִם לְהוֹדוֹת לְשֵׁם קָדְשֶׁךָ לְהִשְׁתַּבֵּחַ בִּתְהִלָּתֶךָ ׀ אִם־עֲוֹנוֹת תִּשְׁמָר־יָהּ אֲדֹנָי מִי יַעֲמֹד׃ כִּי־עִמְּךָ הַסְּלִיחָה לְמַעַן תִּוָּרֵא׃ לֹא כַחֲטָאֵינוּ תַּעֲשֶׂה לָנוּ וְלֹא כַעֲוֹנוֹתֵינוּ תִּגְמוֹל עָלֵינוּ׃ אִם־עֲוֹנֵינוּ עָנוּ בָנוּ יְיָ עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ׃ זְכֹר רַחֲמֶיךָ

Geloofd zijt Gij, Eeuwige! die Uw volk Israël met vrede zegent.

Mijn God! behoed mijne tong voor lastertaal, mijne lippen voor bedrog te spreken. Laat mijne ziel rustig blijven tegen hen die mij vloeken, en voor eenen ieder zoo nederig als het stof zijn. Open mijn hart voor Uwe leer, dat mijne ziel streve Uwe geboden te volgen! Vernietig spoedig den raad van allen die kwade voornemens omtrent mij koesteren, en verwar hunne ontwerpen! Doe het om Uwen naam, doe het om Uwe regterhand, doe het om Uwe heiligheid, doe het om Uwe leer! Op dat Uwe geliefden gered worden, help mij met Uwe regterhand, en verhoor mij. Mogen de redenen mijns monds U welbehagelijk zijn, insgelijks de overdenking mijns harten, U, Eeuwige! mijn Rots en mijn Verlosser! — Hij, die eendragt in gindsche hoogten sticht, behoude ons en gansch Israël in vrede! Zegt hierop: Amen!

Het zij Uw welbehagen, Eeuwige, onze God, en God onzer voorvaders! dat de heilige tempel, spoedig in onze dagen herbouwd worde, en dat Uwe leer ons aandeel zij. Aldaar zullen wij U met eerbied dienen, als in de voormalige dagen, als in de jaren der oudheid. Dan zal het offer van Juda en Jeruzalem den Eeuwige aangenaam zijn, als in de voormalige dagen, als in de jaren der oudheid. (*De voorlezer herhaalt het gebed.*)

(*Als iemand een dag wil vasten, zegt hij den vorigen dag, in het namiddaggebed:*

Heer aller werelden! ik ben voornemens op morgen eenen vrijwilligen vastendag voor U te houden. Dat het U behagelijk zij, Eeuwige, mijn God, en God mijner voorouders! mij met liefde en welgevallen aan te nemen, dat mijn gebed voor U kome, en dat Gij mijn smeeken met Uwe groote barmhartigheid verhoort; want Gij verhoort het gebed van elken mond.

En op den vastendag zelven na het middaggebed:

Heer aller werelden! het is voor U openbaar en bekend, dat zoolang de heilige tempel stond, de mensch zijne zonden kon boeten, door het brengen eens offers, waarvan slechts het vet en het bloed werd geofferd, en Gij verleendet vergiffenis door Uwe groote barmhartigheid; thans heb ik [den dag] in vasten doorgebragt, waardoor mijn vet en bloed verminderd is. Het zij Uw welbehagen, dat de vermindering van mijn vet en bloed, hetwelk op dezen dag van mij afgeteerd is, beschouwd worde als of ik het voor U op het altaar geofferd had, en neem mij met welgevallen aan!

(*Het gebed* ABINOE MALKENOE *op bladz.* 153.)

Op Maandag en Donderdag ochtend zegt men nog:

Hij, de Albarmhartige, vergeeft de misdaad, en verdelgt niet, neemt vaak Zijnen toorn terug, en laat nooit al Zijne gramschap ontwaken. Gij, Eeuwige! zult ons toch Uwe barmhartigheid niet onttrekken; dat Uwe goedertierenheid en waarheid ons steeds behoeden. Help ons, Eeuwige, onze God! verzamel ons bijeen uit de volken, op dat wij Uwen heiligen naam danken, en ons roemen met Uwen lof. Indien Gij, Eeuwige! de ongeregtigheden wildet toerekenen, Heer! wie kon dan bestaan? Maar bij U is vergiffenis, op dat Gij geëerbiedigd wordt. Behandel ons niet naar onze zonden, vergeld ons niet naar onze ongeregtigheden! Indien ook onze ongeregtigheden tegen ons getuigen, Eeuwige! doe het om Uws naams wil. Gedenk aan Uwe barmhartigheid,

יְיָ וַחֲסָדֶיךָ כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה׃ יַעֲנְנוּ יְיָ בְּיוֹם צָרָה יְשַׂגְּבֵנוּ שֵׁם אֱלֹהֵי יַעֲקֹב׃ יְיָ הוֹשִׁיעָה הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם־קָרְאֵנוּ׃ אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ חָנֵּנוּ וַעֲנֵנוּ כִּי אֵין בָּנוּ מַעֲשִׂים צְדָקָה עֲשֵׂה עִמָּנוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ׃ אֲדוֹנֵנוּ אֱלֹהֵינוּ שְׁמַע קוֹל תַּחֲנוּנֵינוּ וּזְכָר־לָנוּ אֶת־בְּרִית אֲבוֹתֵינוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ׃ וְעַתָּה אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ אֲשֶׁר הוֹצֵאתָ אֶת־עַמְּךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּיָד חֲזָקָה וַתַּעַשׂ־לְךָ שֵׁם כַּיּוֹם הַזֶּה חָטָאנוּ רָשָׁעְנוּ׃ אֲדֹנָי כְּכָל־צִדְקוֹתֶיךָ יָשָׁב־נָא אַפְּךָ וַחֲמָתְךָ מֵעִירְךָ יְרוּשָׁלַיִם הַר־קָדְשֶׁךָ כִּי בַחֲטָאֵינוּ וּבַעֲוֹנוֹת אֲבוֹתֵינוּ יְרוּשָׁלַיִם וְעַמְּךָ לְחֶרְפָּה לְכָל־סְבִיבוֹתֵינוּ׃ וְעַתָּה שְׁמַע אֱלֹהֵינוּ אֶל־תְּפִלַּת עַבְדְּךָ וְאֶל־תַּחֲנוּנָיו וְהָאֵר פָּנֶיךָ עַל־מִקְדָּשְׁךָ הַשָּׁמֵם לְמַעַן אֲדֹנָי׃

הַטֵּה אֱלֹהַי אָזְנְךָ וּשְׁמָע פְּקַח עֵינֶיךָ וּרְאֵה שֹׁמְמֹתֵינוּ וְהָעִיר אֲשֶׁר נִקְרָא שִׁמְךָ עָלֶיהָ כִּי לֹא עַל־צִדְקוֹתֵינוּ אֲנַחְנוּ מַפִּילִים תַּחֲנוּנֵינוּ לְפָנֶיךָ כִּי עַל־רַחֲמֶיךָ הָרַבִּים׃ אֲדֹנָי שְׁמָעָה אֲדֹנָי סְלָחָה אֲדֹנָי הַקְשִׁיבָה וַעֲשֵׂה אַל־תְּאַחַר לְמַעַנְךָ אֱלֹהַי כִּי־שִׁמְךָ נִקְרָא עַל־עִירְךָ וְעַל־עַמֶּךָ׃ אָבִינוּ הָאָב הָרַחֲמָן הַרְאֵנוּ אוֹת לְטוֹבָה וְקַבֵּץ נְפוּצוֹתֵינוּ מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת הָאָרֶץ יַכִּירוּ וְיֵדְעוּ כָּל־הַגּוֹיִם כִּי אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ׃ וְעַתָּה יְיָ אָבִינוּ אָתָּה אֲנַחְנוּ הַחֹמֶר וְאַתָּה יֹצְרֵנוּ וּמַעֲשֵׂה יָדְךָ כֻּלָּנוּ׃ הוֹשִׁיעֵנוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ צוּרֵנוּ מַלְכֵּנוּ וְגוֹאֲלֵנוּ׃ חוּסָה יְיָ עַל־עַמֶּךָ וְאַל־תִּתֵּן נַחֲלָתְךָ לְחֶרְפָּה לִמְשָׁל־בָּם גּוֹיִם לָמָּה יֹאמְרוּ בָעַמִּים אַיֵּה אֱלֹהֵיהֶם׃ יָדַעְנוּ כִּי חָטָאנוּ וְאֵין מִי יַעֲמוֹד בַּעֲדֵנוּ שִׁמְךָ הַגָּדוֹל יַעֲמָד־לָנוּ בְּעֵת צָרָה׃ יָדַעְנוּ כִּי אֵין בָּנוּ מַעֲשִׂים צְדָקָה עֲשֵׂה עִמָּנוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ׃ כְּרַחֵם אָב עַל־בָּנִים כֵּן תְּרַחֵם יְיָ עָלֵינוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ׃ חֲמוֹל עַל־עַמֶּךָ רַחֵם עַל־נַחֲלָתֶךָ חוּסָה־נָּא כְּרוֹב רַחֲמֶיךָ חָנֵּנוּ וַעֲנֵנוּ כִּי לְךָ יְיָ הַצְּדָקָה עֹשֵׂה נִפְלָאוֹת בְּכָל־עֵת׃

הַבֶּט־נָא רַחֶם־נָא עַל עַמְּךָ מְהֵרָה לְמַעַן שְׁמֶךָ בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים יְיָ אֱלֹהֵינוּ חוּס וְרַחֵם וְהוֹשִׁיעָה צֹאן מַרְעִיתֶךָ וְאַל־יִמְשָׁל־בָּנוּ קֶצֶף כִּי לְךָ עֵינֵינוּ תְלוּיוֹת הוֹשִׁיעֵנוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ׃ רַחֵם

Eeuwige! en aan Uwe goedertierenheid; zij bestaan van eeuwigheid her. De Eeuwige verhoore ons op den dag van nood, de naam van den God Jakobs beveilige ons. Eeuwige! help ons, ô Koning! die ons verhoort, ten dage dat wij aanroepen. Onze Vader, onze Koning! wees ons genadig en verhoor ons; wij hebben geene verdiensten, maar bewijs ons welwillendheid om Uws naams wil. Onze Heer, onze God! verneem de stem onzes smeekens, wees ons het verbond onzer voorvaders gedachtig, en help ons om Uws naams wil. En nu, Heer, onze God! die Uw volk uit het land Egypte, met eene sterke hand, gevoerd hebt, en daardoor Uwen roem hebt verbreid, tot op dezen dag, wij hebben gezondigd en snood gehandeld, Heer! wend toch, naar al Uwe welwillendheid, Uwen toorn en Uwe gramschap af, van Uwe stad Jeruzalem, Uwen heiligen berg. Want door onze zonden en de ongeregtigheden onzer voorouders, zijn Jeruzalem en Uw volk tot smaad geworden, voor allen die rondom ons zijn. Hoor toch, onze God! naar het gebed en het smeeken Uws dienaars, en laat Uw aangezigt aan Uw verwoest heiligdom weder toelichten, om Uwentwil, ô Heer!

Mijn God! neig Uw oor en verneem, open Uwe oogen en aanschouw onze verwoesting, en de stad, waarop Uw naam genoemd is; want niet in het vertrouwen op onze deugden rigten wij onze smeekingen tot U, maar in dat op Uwe onbegrensde barmhartigheid. Heer! verhoor, Heer! vergeef, Heer! verneem, en doe het, aarzel niet, om Uwentwil, mijn God! want Uw naam is genoemd over Uwe stad en Uw volk. Onze Vader, albarmhartige Vader !toon ons een teeken ten goede, en breng onze verstrooiden bijeen, van de vier zijden der aarde. Laat alle volken erkennen en inzien, dat Gij, Eeuwige! onze God zijt. En, nu, Eeuwige! Gij zijt onze Vader; wij zijn het leem, Gij hebt ons gevormd, wij allen zijn het werk Uwer hand. Help ons, om Uws naams wil; onze Rots, onze Koning en Verlosser! Eeuwige! spaar Uw volk, geef Uw erfdeel niet der schande prijs, dat heidenen daarover zouden heerschen; waarom toch zoude men onder de natiën zeggen: waar is hun God? Wij erkennen dat wij gezondigd hebben, en er is niemand die ons kan bijstaan; laat dus Uwe groote naam onze bijstand zijn in den tijd van nood! wij erkennen dat wij geene verdiensten bezitten; behandel ons dus met welwillendheid, om Uws naams wil! Gelijk een vader die zich over zijne kinderen erbarmt, zoo erbarm U, Eeuwige! over ons, en help ons, om Uws naams wil. Ontferm U over Uw volk, erbarm U over Uw erfdeel, spaar ons toch naar de grootheid Uws erbarmens; wees ons genadig en verhoor ons, want U, Eeuwige! behoort de welwillendheid, U, die te allen tijde wonderen verrigt.

Zie toch neder op Uw volk, en erbarm U over hetzelve spoedig, om Uws naams wil! Wil, door Uwe groote barmhartigheid, Eeuwige, onze God! de schapen Uwer weide sparen en helpen, en U over hen erbarmen; dat de toorn niet over ons heersche, want tot U zijn onze oogen gerigt; help ons om Uws naams wil! Erbarm

עָלֵינוּ לְמַעַן בְּרִיתֶךָ הַבִּיטָה וַעֲנֵנוּ בְּעֵת צָרָה כִּי לְךָ יְיָ הַיְשׁוּעָה
בְּךָ תוֹחַלְתֵּנוּ אֱלוֹהַּ סְלִיחוֹת אָנָּא סְלַח־נָא אֵל טוֹב וְסַלָּח כִּי
אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה:

אָנָּא מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם זְכוֹר וְהַבֵּט לִבְרִית בֵּין הַבְּתָרִים וְתֵרָאֶה
לְפָנֶיךָ עֲקֵדַת יָחִיד לְמַעַן יִשְׂרָאֵל: אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ חָנֵּנוּ
וַעֲנֵנוּ כִּי שִׁמְךָ הַגָּדוֹל נִקְרָא עָלֵינוּ עֹשֵׂה נִפְלָאוֹת בְּכָל־עֵת
עֲשֵׂה עִמָּנוּ כְּחַסְדֶּךָ חַנּוּן וְרַחוּם הַבִּיטָה וַעֲנֵנוּ בְּעֵת צָרָה כִּי
לְךָ יְיָ הַיְשׁוּעָה: אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ מַחֲסֵנוּ אַל־תַּעַשׂ עִמָּנוּ כְּרֹעַ
מַעֲלָלֵינוּ זְכֹר רַחֲמֶיךָ יְיָ וַחֲסָדֶיךָ וּכְרֹב טוּבְךָ הוֹשִׁיעֵנוּ וַחֲמָל־נָא
עָלֵינוּ כִּי אֵין לָנוּ אֱלוֹהַּ אַחֵר מִבַּלְעָדֶיךָ: צוּרֵנוּ אַל־תַּעַזְבֵנוּ יְיָ
אֱלֹהֵינוּ אַל־תִּרְחַק מִמֶּנּוּ: כִּי נַפְשֵׁנוּ קְצָרָה מֵחֶרֶב וּמִשְּׁבִי
וּמִדֶּבֶר וּמִמַּגֵּפָה וּמִכָּל־צָרָה וְיָגוֹן הַצִּילֵנוּ כִּי לְךָ קִוִּינוּ וְאַל
תַּכְלִימֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְהָאֵר פָּנֶיךָ בָּנוּ: וּזְכָר־לָנוּ אֶת־בְּרִית
אֲבוֹתֵינוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ רְאֵה בְצָרוֹתֵינוּ וּשְׁמַע קוֹל
תְּפִלָּתֵנוּ כִּי אַתָּה שׁוֹמֵעַ תְּפִלַּת כָּל־פֶּה:

אֵל רַחוּם וְחַנּוּן רַחֵם עָלֵינוּ וְעַל כָּל־מַעֲשֶׂיךָ כִּי אֵין כָּמוֹךָ
יְיָ אֱלֹהֵינוּ אָנָּא שָׂא נָא פְשָׁעֵינוּ אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ צוּרֵנוּ
וְגוֹאֲלֵנוּ אֵל חַי וְקַיָּם הַחֲסִין בַּכֹּחַ חָסִיד וְטוֹב עַל כָּל־מַעֲשֶׂיךָ
כִּי אַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ: אֵל אֶרֶךְ אַפַּיִם וּמָלֵא רַחֲמִים עֲשֵׂה
עִמָּנוּ כְּרֹב רַחֲמֶיךָ וְהוֹשִׁיעֵנוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ שְׁמַע מַלְכֵּנוּ תְּפִלָּתֵנוּ
וּמִיַּד אוֹיְבֵינוּ הַצִּילֵנוּ שְׁמַע מַלְכֵּנוּ תְּפִלָּתֵנוּ וּמִכָּל־צָרָה וְיָגוֹן
הַצִּילֵנוּ: אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ אַתָּה וְשִׁמְךָ עָלֵינוּ נִקְרָא אַל־תַּנִּיחֵנוּ:
אַל־תַּעַזְבֵנוּ אָבִינוּ וְאַל־תִּטְּשֵׁנוּ בּוֹרְאֵנוּ וְאַל־תִּשְׁכָּחֵנוּ יוֹצְרֵנוּ
כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה:

אֵין כָּמוֹךָ חַנּוּן וְרַחוּם יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֵין כָּמוֹךָ אֵל אֶרֶךְ אַפַּיִם
וְרַב חֶסֶד וֶאֱמֶת הוֹשִׁיעֵנוּ בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים מֵרַעַשׁ
וּמֵרֹגֶז הַצִּילֵנוּ: זְכוֹר לַעֲבָדֶיךָ לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב אַל־
תֵּפֶן אֶל־קָשְׁיֵנוּ וְאֶל־רִשְׁעֵנוּ וְאֶל־חַטָּאתֵנוּ: שׁוּב מֵחֲרוֹן אַפֶּךָ
וְהִנָּחֵם עַל־הָרָעָה לְעַמֶּךָ: וְהָסֵר מִמֶּנּוּ מַכַּת הַמָּוֶת כִּי רַחוּם

U onzer, wegens Uw verbond, zie neder en verhoor ons in den tijd van nood, want bij U, Eeuwige! is de hulp. Op U is ons vertrouwen, God der vergiffenis! Ach! vergeef toch, algoede God, die gaarne vergeeft! want Gij zijt een genadige en barmhartige God en Koning!

ô Genadige en barmhartige Koning! gedenk en aanschouw het verbond tusschen de doorgesnedene offerstukken, en laat het binden des eenigen [zoons] voor U tegenwoordig zijn, om Israëls wil. Onze Vader, onze Koning! wees ons genadig en verhoor ons; want Uw groote naam is over ons genoemd. Gij, die te allen tijde wonderen verrigt, behandel ons naar Uwe goedertierenheid, Genadige en Barmhartige! Zie neder en verhoor ons in den tijd van nood; want bij U, ô Eeuwige! is de hulp. Onze Vader, onze Koning! onze Beschermer! handel niet met ons naar de snoodheid onzer bedrijven; gedenk, Eeuwige! aan Uwe barmhartigheid en goedertierenheid, en help ons volgens Uwe groote goedheid; ontferm U toch onzer, want wij hebben geenen anderen God buiten U. Onze Rots! verlaat ons niet, verwijder U niet van ons, Eeuwige, onze God! want ons gemoed is bedrukt, door krijg, gevangenschap, pest, sterfte, en allerlei leed en kommer. Bescherm ons, want wij hopen op U. Laat ons niet beschaamd worden, Eeuwige, onze God! en licht ons Uw aangezigt toe. Gedenk ons het verbond onzer voorouders, en help ons om Uws naams wil. Aanschouw ons lijden, verneem de stem onzes gebeds, en verhoor ons; want Gij verhoort het gebed aller monden.

Barmhartige en genadige God! erbarm U over ons en al Uwe schepselen, want niemand is U gelijk, Eeuwige, onze God! Ach! vergeef toch onze overtredingen! onze Vader, onze Koning! onze Rots en Verlosser! levende en zelfstandige God, Magt aller magten, die goedertieren en weldadig zijt jegens al Uwe schepselen! Gij, Eeuwige, onze God! zijt toch een langmoedig God, vol barmhartigheid; behandel ons naar Uw onbegrensd erbarmen, en help ons om Uws naams wil. Verhoor, onze Koning! ons gebed, en bescherm ons uit de magt onzer vijanden. Verhoor, onze Koning! ons gebed, en behoed ons voor allerlei leed en kommer. Gij zijt onze Vader, onze Koning! en Uw naam is over ons genoemd; begeef, verlaat ons niet, onze Vader! verstoot ons niet, onze Schepper! vergeet ons niet, Gij die ons gevormd hebt; want Gij zijt een genadige en barmhartige God en Koning!

Eeuwige, onze God! er is niemand gelijk U, algenadig en albarmhartig; en er is niemand gelijk U, langmoedige God, die vol gunst en trouw zijt. Help ons door Uw oneindig erbarmen, bevrijd ons voor storm en aardbeving. Gedenk aan Uwe dienaren Abraham, Izak en Jakob, let niet op onze hardnekkigheid, goddeloosheid en zonde. Keer weder van Uwen brandenden toorn, en verander Uw besluit wegens het onheil, waarmede Gij Uw volk bedreigt. Wend de doodelijke kwalen van ons af, want Gij zijt albarmhartig!

אָתָּה כִּי כֵן דַּרְכְּךָ עֹשֶׂה חֶסֶד חִנָּם בְּכָל־דּוֹר וָדוֹר: חוּסָה יְיָ עַל־־עַמְּךָ וְהַצִּילֵנוּ מִזַּעְמֶךָ וְהָסֵר מִמֶּנּוּ מַכַּת הַמַּגֵּפָה וּגְזֵרָה קָשָׁה כִּי אַתָּה שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל: לְךָ יְיָ הַצְּדָקָה וְלָנוּ בֹּשֶׁת הַפָּנִים: מַה־נִּתְאוֹנֵן מַה־נֹּאמַר מַה־נְּדַבֵּר וּמַה־נִּצְטַדָּק: נַחְפְּשָׂה דְרָכֵינוּ וְנַחְקֹרָה וְנָשׁוּבָה אֵלֶיךָ כִּי יְמִינְךָ פְשׁוּטָה לְקַבֵּל שָׁבִים: אָנָּא יְיָ הוֹשִׁיעָה נָּא אָנָּא יְיָ הַצְלִיחָה נָא: אָנָּא יְיָ עֲנֵנוּ בְיוֹם קָרְאֵנוּ: לְךָ יְיָ חִכִּינוּ לְךָ יְיָ קִוִּינוּ לְךָ יְיָ נְיַחֵל אַל־תֶּחֱשֶׁה וּתְעַנֵּנוּ כִּי נָאֲמוּ גוֹיִם אָבְדָה תִקְוָתָם כָּל־בֶּרֶךְ וְכָל־קוֹמָה לְךָ לְבַד תִּשְׁתַּחֲוֶה:

הַפּוֹתֵחַ יָד בִּתְשׁוּבָה לְקַבֵּל פּוֹשְׁעִים וְחַטָּאִים נִבְהֲלָה נַפְשֵׁנוּ מֵרוֹב עִצְּבוֹנֵנוּ אַל־תִּשְׁכָּחֵנוּ נֶצַח קוּמָה וְהוֹשִׁיעֵנוּ כִּי חָסִינוּ בָךְ: אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ אִם אֵין בָּנוּ צְדָקָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים זְכָר־־לָנוּ אֶת־־בְּרִית אֲבוֹתֵינוּ וְעֵדוֹתֵינוּ בְּכָל־־יוֹם יְיָ אֶחָד: הַבִּיטָה בְעָנְיֵנוּ כִּי רַבּוּ מַכְאוֹבֵינוּ וְצָרוֹת לְבָבֵנוּ: חוּסָה יְיָ עָלֵינוּ בְּאֶרֶץ שִׁבְיֵנוּ וְאַל־תִּשְׁפּוֹךְ חֲרוֹנְךָ עָלֵינוּ כִּי אֲנַחְנוּ עַמְּךָ בְּנֵי בְרִיתֶךָ: אֵל הַבִּיטָה דַּל כְּבוֹדֵנוּ בַּגּוֹיִם וְשִׁקְּצוּנוּ כְּטֻמְאַת הַנִּדָּה: עַד־מָתַי עֻזְּךָ בַּשְּׁבִי וְתִפְאַרְתְּךָ בְּיַד־צָר: עוֹרְרָה גְבוּרָתְךָ וְקִנְאָתְךָ עַל אוֹיְבֶיךָ הֵם יֵבוֹשׁוּ וְיֵחַתּוּ מִגְּבוּרָתָם וְאַל־יִמְעֲטוּ לְפָנֶיךָ תְּלָאוֹתֵינוּ: מַהֵר יְקַדְּמוּנוּ רַחֲמֶיךָ בְּיוֹם צָרָתֵנוּ וְאִם לֹא לְמַעֲנֵנוּ לְמַעַנְךָ פְעַל וְאַל תַּשְׁחִית זֵכֶר שְׁאֵרִיתֵנוּ: וְחוֹן אוֹם הַמְיַחֲדִים שִׁמְךָ פַּעֲמַיִם בְּכָל־יוֹם תָּמִיד בְּאַהֲבָה וְאוֹמְרִים שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד:

אין אומרין תחנה לא **בע״ש למנחה,** **ר״ח** ותפלת מנחה שלפניו, **פורים גדול וקטן, חנוכה,** **ערב תשעה באב למנחה, תשעה באב, ט״ו בשבט, ט״ו באב,** כל חדש **ניסן, ל״ג בעומר, מר״ח סיון** עד אחר **אסרו חג השבועות, ערב ראש השנה, מערב י״כ** עד אחר **ר״ח חשון** — גם לא בבית החתן ביום שנכנס לחופה ולא בבית הכנסת בשחרית ביום המילה ולא בבית אבל.

(אין **נפילת אפים** אלא במקום שיש **ס״ת,** בשחרית כשיש **תפלין** בשמאלו יטה על צד ימין ובמנחה כשאין **תפלין** בשמאלו יטה על צד שמאל, ויפול על זרועו דוקא ולא על ידו.)

ש״ב כ״ד י״ד

וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־גָּד צַר לִי מְאֹד נִפְּלָה־נָּא בְיַד־יְיָ כִּי־רַבִּים רַחֲמָיו וּבְיַד אָדָם אַל־אֶפֹּלָה:

Aldus is toch Uwe gewoonte, onverdiend gunst te bewijzen in alle tijdperken. Spaar, Eeuwige! Uw volk, red ons van Uwe grimmigheid, en wend de plaag der pest en andere harde plagen van ons af; want Gij zijt de Behoeder van Israël! U, Eeuwige! is de regtvaardigheid, ons aangezigt is vol schaamte. Waarover zullen wij ons beklagen? wat zullen wij zeggen? wat zullen wij te berde brengen? waarmede zullen wij ons regtvaardigen? Laat ons ons gedrag onderzoeken en navorschen, en tot U terugkeeren; want Uwe regterhand is uitgestrekt, om de bekeerlingen op te nemen. Ach, Eeuwige! help toch. Ach, Eeuwige! laat ons in ons voornemen slagen. Ach, Eeuwige! verhoor ons ten dage dat wij U aanroepen! Op U, Eeuwige! hopen wij; op U, Eeuwige! vertrouwen wij; op U, Eeuwige! stellen wij onze verwachting. Zwijg niet, en wil ons niet meer kastijden, Ziet, de volken zeggen: „Hunne hoop is verloren!" — Dat elke knie en elke verhevenheid zich voor U alleen nederwerpe!

Gij, die der bekeering Uwe hand opent, om misdadigers en zondaars op te nemen! onze ziel is ontsteld door ons langdurig treuren; vergeet ons niet voor altijd; maak U op, en help ons, want wij vertrouwen op U. Onze Vader, onze Koning! hoezeer wij ook op geene deugd en goede handelingen kunnen roemen, gedenk ons het verbond onzer voorouders, en onze dagelijksche betuiging, dat Gij, Eeuwige! een eenige God zijt. Aanschouw onze ellende, want onze smarten en ons harteleed zijn veelvuldig. Spaar ons, Eeuwige! in het land waar wij verdreven zijn, en stort Uwe gramschap niet over ons uit, want Uw volk zijn wij, de kinderen Uws verbonds. Aanschouw, ô God! hoe onze eer onder de volken vernederd is, hoe men ons schuwt, als de onreinheid eener afgezonderde [vrouw]. Hoe lang zal Uwe magt gekluisterd, Uwe heerlijkheid in vijandelijke hand zijn? Laat Uwe sterkte en Uwen ijver over Uwe vijanden ontwaken! Dat zij, beschaamd, met hunne magt, terug deinzen, en dat onze rampen U niet gering mogen voorkomen! Dat veeleer Uwe barmhartigheid ons te gemoet kome, ten tijde van onzen nood! Is het ook niet om ons, doe het Uwenthalve! verniel toch onze laatste gedachtenis niet, en wees den volke genadig, dat de eenheid Uws naams, gedurig, tweemaal elken dag met liefde huldigt, en zegt: Hoor, Israël! de Eeuwige, onze God, is een eenig eeuwig Wezen!

(*Het smeekgebed wordt op alle werkdagen gezegd, des ochtends en des namiddags, behalve op de volgende dagen; van den dag vóór* Kippoer *tot na het nieuwe maansfeest van* Heswan, *de acht dagen van het inwijdingsfeest, den 15den der maand* Sebat, *twee dagen van klein* Poerim, *twee dagen van* Poerim, *de geheele maand* Nissan, *den 33sten van het tellen des* Omers, *van den eersten dag der maand* Siwan *tot den dag na het Wekenfeest ingesloten, den vastendag van* Ab *en den namiddag vooraf, den 15 derzelfde maand, den dag vóór den nieuwjaarsdag, den eersten dag van elken maand en den namiddag van te voren; voorts niet bij eene bruiloft, bij eene besnijdenis, of bij eenen rouwbedrijvende. — Op al die dagen, zoo zij op Maandag en Donderdag invallen, wordt het voorgaande gebed ook niet gezegd.*)

David zeide tot Gad: mij is zeer bang; doch laat ons in des Eeuwigen hand vallen, want Zijne barmhartigheid is groot, maar laat mij niet in de hand van menschen vallen.

רַחוּם וְחַנּוּן חָטָאתִי לְפָנֶיךָ יְיָ מָלֵא רַחֲמִים רַחֵם עָלַי וְקַבֵּל
תַּחֲנוּנָי׃ תהלים ו׳ יְיָ אַל־בְּאַפְּךָ תוֹכִיחֵנִי וְאַל־בַּחֲמָתְךָ
תְיַסְּרֵנִי׃ חָנֵּנִי יְיָ כִּי־אֻמְלַל אָנִי רְפָאֵנִי יְיָ כִּי נִבְהֲלוּ עֲצָמָי׃
וְנַפְשִׁי נִבְהֲלָה מְאֹד וְאַתָּה* יְיָ עַד־מָתָי׃ שׁוּבָה יְיָ חַלְּצָה
נַפְשִׁי הוֹשִׁיעֵנִי לְמַעַן חַסְדֶּךָ׃ כִּי אֵין בַּמָּוֶת זִכְרֶךָ בִּשְׁאוֹל
מִי יוֹדֶה־לָּךְ׃ יָגַעְתִּי בְּאַנְחָתִי אַשְׂחֶה בְכָל־לַיְלָה מִטָּתִי
בְּדִמְעָתִי עַרְשִׂי אַמְסֶה׃ עָשְׁשָׁה מִכַּעַס עֵינִי עָתְקָה בְּכָל־צוֹרְרָי׃
סוּרוּ מִמֶּנִּי כָּל־פֹּעֲלֵי אָוֶן כִּי־שָׁמַע יְיָ קוֹל בִּכְיִי׃ שָׁמַע יְיָ תְּחִנָּתִי
יְיָ תְּפִלָּתִי יִקָּח׃ יֵבֹשׁוּ וְיִבָּהֲלוּ מְאֹד כָּל־אֹיְבָי יָשֻׁבוּ יֵבֹשׁוּ רָגַע׃

בשני וחמישי מוסיפין זה, ובשאר ימות השבוע אומרין מיד **ואנחנו לא נדע.**

קו״ח יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל שׁוּב מֵחֲרוֹן אַפֶּךָ וְהִנָּחֵם עַל הָרָעָה לְעַמֶּךָ׃

ק׳ הַבֵּט מִשָּׁמַיִם וּרְאֵה כִּי הָיִינוּ לַעַג וָקֶלֶס בַּגּוֹיִם נֶחְשַׁבְנוּ כְּצֹאן
לַטֶּבַח יוּבָל לַהֲרוֹג וּלְאַבֵּד וּלְמַכָּה וּלְחֶרְפָּה׃

קו״ח וּבְכָל־זֹאת שִׁמְךָ לֹא שָׁכָחְנוּ נָא אַל תִּשְׁכָּחֵנוּ׃ יְיָ

ק׳ זָרִים אוֹמְרִים אֵין תּוֹחֶלֶת וְתִקְוָה חוֹן אוֹם לְשִׁמְךָ מְקַוֶּה טָהוֹר
יְשׁוּעָתֵנוּ קָרְבָה יָגַעְנוּ וְלֹא הוּנַח לָנוּ רַחֲמֶיךָ יִכְבְּשׁוּ אֶת־
כַּעַסְךָ מֵעָלֵינוּ׃

קו״ח אָנָּא שׁוּב מֵחֲרוֹנְךָ וְרַחֵם סְגֻלָּה אֲשֶׁר בָּחָרְתָּ׃ יְיָ

ק׳ חוּסָה יְיָ עָלֵינוּ בְּרַחֲמֶיךָ וְאַל־תִּתְּנֵנוּ בִּידֵי אַכְזָרִים לָמָּה יֹאמְרוּ
הַגּוֹיִם אַיֵּה נָא אֱלֹהֵיהֶם לְמַעַנְךָ עֲשֵׂה עִמָּנוּ חֶסֶד
וְאַל תְּאַחַר׃

קו״ח אָנָּא שׁוּב מֵחֲרוֹנְךָ וְרַחֵם סְגֻלָּה אֲשֶׁר בָּחָרְתָּ׃ יְיָ

ק׳ קוֹלֵנוּ תִשְׁמַע וְתָחוֹן וְאַל־תִּטְּשֵׁנוּ בְּיַד אֹיְבֵינוּ לִמְחוֹת אֶת־
שְׁמֵנוּ זְכוֹר אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לַאֲבוֹתֵינוּ כְּכוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם
אַרְבֶּה אֶת־זַרְעֲכֶם וְעַתָּה נִשְׁאַרְנוּ מְעַט מֵהַרְבֵּה׃

קו״ח וּבְכָל־זֹאת שִׁמְךָ לֹא שָׁכָחְנוּ נָא אַל־תִּשְׁכָּחֵנוּ׃ יְיָ

ק׳ עָזְרֵנוּ אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ עַל־דְּבַר כְּבוֹד־שְׁמֶךָ

קו״ח וְהַצִּילֵנוּ וְכַפֵּר עַל־חַטֹּאתֵינוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ׃

יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל שׁוּב מֵחֲרוֹן אַפֶּךָ וְהִנָּחֵם עַל־הָרָעָה לְעַמֶּךָ׃

Albarmhartige! Algenadige! ik heb tegen U gezondigd; Eeuwige! die vol erbarmen zijt, erbarm U mijner, en neem mijn smeeken aan! Eeuwige! tuchtig mij niet in Uwen toorn, straf mij niet in Uwe gramschap. Wees mij genadig, ô Eeuwige! want ik kwijn weg, genees mij, ô Eeuwige! daar mijn gebeente trilt. Mijne ziel is zeer beangst; en Gij, ô Eeuwige! . . . . hoe lang nog? — Wend U, Eeuwige! red mijne ziel; help mij om Uwer goedertierenheid wil. Immers, in den dood gedenkt men Uwer niet; in het graf, wie dankt U daar! Van mijne zuchten afgetobd, bevochtig ik elken nacht mijne legerstede, doorweek ik mijne sponde met tranen. Mijn oog taant van verdriet, verstijft door al wat mij benaauwt. Wijkt van mij, gij allen, die onregt pleegt, daar de Eeuwige de stem mijns geweens verhoort. De Eeuwige verhoort mijn smeeken, de Eeuwige neemt mijn gebed aan. Beschaamd en verbijsterd zijn al mijne vijanden; één oogenblik . . . . en zij wijken beschaamd terug.

(*Op Maandag en Donderdag zegt men*:

Eeuwige, God van Israël! keer weder van Uwen brandenden toorn, en verander Uw besluit wegens het onheil, waarmede Gij Uw volk bedreigt.

Zie neder van den hemel, en merk dat wij tot smaad en hoon onder de volken zijn; gelijk het schaap dat ter slagtbank geleid wordt, zijn wij den dood, den verderve, der smart en schande ter prooi gegeven.

En desniettemin hebben wij Uwen naam niet vergeten; ach! wil ons toch niet vergeten! [Eeuwige *enz*].

Wreedaards zeggen: „Er is geene hoop, geen vooruitzigt meer!" Wees Gij den volke genadig, dat op Uwen naam hoopt; Allerreinste! doe ons heil naderen, wij zijn zeer vermoeid, en genieten nog geene rust, dat Uwe barmhartigheid Uw toorn van ons afwende.

Ach! laat af van Uwe gramschap, en ontferm U over het eigendom, dat Gij verkoren hebt! [Eeuwige *enz*].

Spaar ons, Eeuwige! met Uwe barmhartigheid, en geef ons niet over in de magt der meêdogenloozen. Waarom toch zullen de volken zeggen: „Waar is hun God?" Behandel ons om Uwentwil met goedertierenheid, en aarzel niet.

Ach! laat af van Uwe gramschap, en ontferm U over het eigendom, dat Gij verkoren hebt! [Eeuwige *enz*].

Hoor onze stem en wees ons genadig, laat ons niet ter prooi aan de magt onzer vijanden, om onzen naam te verdelgen! Gedenk aan hetgeen Gij onzen voorouders hebt toegezworen: „Als „de sterren des hemels, zal Ik uw kroost vermeerderen." Ach! thans zijn ons zoo weinig van de menigte overgebleven.

En desniettemin hebben wij Uwen naam niet vergeten, ach wil ons toch ook niet vergeten! [Eeuwige *enz*].

Help ons, God onzes heils! om de heerlijkheid van Uwen naam.

Red ons, en vergeef onze zonden om Uws naams wil.

Eeuwige, God van Israël! keer weder van Uwen brandenden toorn, en verander Uw besluit wegens het onheil, waarmede Gij Uw volk bedreigt).

בהרבה קהלות אומרין **שומר ישראל** רק בתענית צבור לבד.

שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל שְׁמוֹר שְׁאֵרִית יִשְׂרָאֵל וְאַל־יֹאבַד יִשְׂרָאֵל הָאוֹמְרִים שְׁמַע יִשְׂרָאֵל׃
שׁוֹמֵר גּוֹי אֶחָד שְׁמוֹר שְׁאֵרִית עַם אֶחָד וְאַל־יֹאבַד גּוֹי אֶחָד הַמְיַחֲדִים שִׁמְךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד׃
שׁוֹמֵר גּוֹי קָדוֹשׁ שְׁמוֹר שְׁאֵרִית עַם קָדוֹשׁ וְאַל־יֹאבַד גּוֹי קָדוֹשׁ הַמְשַׁלְּשִׁים בְּשָׁלֹשׁ קְדֻשּׁוֹת לְקָדוֹשׁ׃
מִתְרַצֶּה בְּרַחֲמִים וּמִתְפַּיֵּס בְּתַחֲנוּנִים הִתְרַצֶּה וְהִתְפַּיֵּס לְדוֹר עָנִי כִּי אֵין עוֹזֵר׃
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ חָנֵּנוּ וַעֲנֵנוּ כִּי אֵין בָּנוּ מַעֲשִׂים עֲשֵׂה עִמָּנוּ צְדָקָה וָחֶסֶד וְהוֹשִׁיעֵנוּ׃

וַאֲנַחְנוּ לֹא נֵדַע מַה־נַּעֲשֶׂה כִּי עָלֶיךָ עֵינֵינוּ׃ זְכֹר רַחֲמֶיךָ יְיָ וַחֲסָדֶיךָ כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה׃ יְהִי־חַסְדְּךָ יְיָ עָלֵינוּ כַּאֲשֶׁר יִחַלְנוּ לָךְ׃ אַל־תִּזְכָּר־לָנוּ עֲוֹנוֹת רִאשׁוֹנִים מַהֵר יְקַדְּמוּנוּ רַחֲמֶיךָ כִּי דַלּוֹנוּ מְאֹד׃ חָנֵּנוּ יְיָ חָנֵּנוּ כִּי־רַב שָׂבַעְנוּ בוּז׃ בְּרֹגֶז רַחֵם תִּזְכּוֹר׃ כִּי הוּא יָדַע יִצְרֵנוּ זָכוּר כִּי־עָפָר אֲנָחְנוּ׃ עָזְרֵנוּ אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ עַל־דְּבַר כְּבוֹד־שְׁמֶךָ וְהַצִּילֵנוּ וְכַפֵּר עַל חַטֹּאתֵינוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ׃ הש״צ אומר **חצי קדיש.**

בשני וחמישי ובת״צ אומרין **אל ארך אפים** וצריכין לומר מעומד ואין אומרין אותו לא **בר״ח** ולא **בערב פסח** ולא **בחנוכה** ולא **בפורים קטן וגדול.**

אֵל אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב־חֶסֶד וֶאֱמֶת אַל־בְּאַפְּךָ תּוֹכִיחֵנוּ׃ חוּסָה יְיָ עַל עַמֶּךָ וְהוֹשִׁיעֵנוּ מִכָּל־רָע׃ חָטָאנוּ לְךָ אָדוֹן סְלַח נָא כְּרוֹב רַחֲמֶיךָ אֵל׃

בשני וחמישי קורין בתורה תלתא גברא כסדר של שבת הבאה ופותחין ארון הקודש ומוציאין **ספר תורה** ואומרין

וַיְהִי בִּנְסֹעַ הָאָרֹן וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה קוּמָה יְיָ וְיָפֻצוּ אֹיְבֶיךָ וְיָנֻסוּ מְשַׂנְאֶיךָ מִפָּנֶיךָ׃ כִּי מִצִּיּוֹן תֵּצֵא תוֹרָה וּדְבַר יְיָ מִירוּשָׁלָיִם׃
בָּרוּךְ שֶׁנָּתַן תּוֹרָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בִּקְדֻשָּׁתוֹ׃

אמר רבי שמעון כד מפקין ספר תורה בצבורא למקרי ביה מפתחי תרעי דשמיא דרחמין ומעוררין את האהבה לעילא ואבעי ליה לבר נש למימר הכי.

בְּרִיךְ שְׁמֵהּ דְּמָרֵא עָלְמָא בְּרִיךְ כִּתְרָךְ וְאַתְרָךְ. יְהֵא רְעוּתָךְ עִם עַמָּךְ יִשְׂרָאֵל לְעָלַם. וּפוּרְקַן יְמִינָךְ אַחֲזֵי לְעַמָּךְ בְּבֵית מַקְדְּשָׁךְ וּלְאַמְטוּיֵא לָנָא מִטּוּב נְהוֹרָךְ וּלְקַבֵּל צְלוֹתָנָא בְּרַחֲמִין יְהֵא רַעֲוָא קֳדָמָךְ דְּתוֹרִיךְ לָן חַיִּין בְּטִיבוּתָא. וְלֶהֱוֵא אֲנָא פְּקִידָא בְּגוֹ צַדִּיקַיָּא. לְמִרְחַם עָלַי וּלְמִנְטַר יָתִי וְיַת כָּל דִּי לִי וְדִי לְעַמָּךְ יִשְׂרָאֵל. אַנְתְּ הוּא זָן לְכֹלָּא וּמְפַרְנֵס לְכֹלָּא. אַנְתְּ הוּא שַׁלִּיט עַל כֹּלָּא. אַנְתְּ הוּא דְּשַׁלִּיט עַל מַלְכַיָּא וּמַלְכוּתָא דִּילָךְ הִיא. אֲנָא עַבְדָּא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּסָגִידְנָא קַמֵּהּ וּמִקַּמָּא דִּיקַר אוֹרַיְתֵהּ בְּכָל עִדָּן וְעִדָּן. לָא

(*Op de algemeene vastendag zegt men*:

Behoeder Israëls! behoed het overblijfsel van Israël, en dat niet verloren ga dat Israël, hetwelk dagelijks zegt: Hoor Israël!

Behoeder des eenigen volks! bewaar het overblijfsel van het eenige volk, en dat niet verloren ga dat eenige volk, dat de eenheid Uws naams erkent, en zegt: de Eeuwige, onze God, is een eenig, eeuwig Wezen!

Behoeder des heiligen volks! waak voor het overblijfsel van het heilige volk, en dat niet verloren ga dat heilige volk, dat voor U, Allerheiligste! het driemaal heilige uitspreekt.

Gij, die U, bij het inroepen Uwer barmhartigheid, laat verbidden, die U, bij het smeeken, genadig betoont! laat U verbidden, en wees genadig aan het ter nedergebogen geslacht, dat hulpeloos is.

Onze Vader, onze Koning! wees ons genadig en verhoor ons; wij hebben geene verdiensten; maar bewijs ons welwillendheid en goedertierenheid, en sta ons bij!)

In het dagelijksch gebed vervolgt men:

Wij weten niet wat wij doen zullen; onze oogen zijn tot U gerigt. Gedenk aan Uwe ontferming, Eeuwige! aan Uwe gunsten, die van eeuwigheid zijn. Uwe goedertierenheid, Eeuwige! zij over ons, gelijk wij op U hopen. Gedenk ons de voormalige zonden niet; dat veeleer Uwe barmhartigheid ons spoedig te gemoet kome, daar wij zeer verminderd zijn. Zij ons genadig, Eeuwige! zij ons genadig, wij zijn der versmading uitermate zat. Gedenk in Uwen toorn toch aan de barmhartigheid! Gij kent ons gedichtsel, Gij zijt gedachtig dat wij slechts stof zijn. Help ons, God onzes heils! om de heerlijkheid van Uwen naam; red ons, en vergeef onze zonden, om Uws naams wil!

De voorlezer zegt de eerste helft van Kadis.

(*Op Maandag en Donderdag alsmede op eenen algemeenen vastendag* [*behalve* Ros-Hodes, *den dag voor Paasch*, Hanoeka, *klein en groot* Poerim,] *zegt men*:

Langmoedige God! die groot zijt door gunst en trouw, straf ons niet in Uwen toorn. Spaar, Eeuwige! Uw volk, en help ons van elke ramp. Wij hebben tegen U gezondigd, ô Heer! vergeef toch, naar Uw onbegrensd erbarmen, ô God!)

(*Op Maandag en Donderdag wordt de heilige Rol uit de Arke gehaald, waaruit men het eerste gedeelte der afdeeling leest, welke den volgenden Sabbath moet voorgelezen worden. Wanneer nu de arke geopend wordt, zegt men*:

Als de arke optoog zeide Mozes: Welaan, Eeuwige! dat Uwe vijanden verstrooid worden, en Uwe haters voor U vlieden! — Want uit Zion komt de leer, het woord des Eeuwigen uit Jeruzalem.

Geloofd zij Hij! die de leer aan Zijn volk Israël, in Zijne heiligheid, gegeven heeft.

Geloofd zij de naam van den Heer der wereld! Geloofd zij Uwe kroon en Uwe Alomtegenwoordigheid. Dat Uw welgevallen in Uw volk Israël eeuwig dure; toon Uwen volke de verlossing door Uwe regterhand aan Uwen heiligen tempel; laat de weldaad van Uw licht tot ons komen, en neem onze gebeden met barmhartigheid aan; Dat het U welgevallig zij; ons leven in gelukzaligheid te verlengen, dat ik onder de regtvaardigen moge geteld worden; dat Gij U mijner erbarmet, en dat Gij mij, het mijne, en alles van Uw volk Israël behoedet. Gij zijt het, die alles voedt, alles verzorgt; Gij regeert over alles, Gij beheerscht de koningen, en U is het rijk. Ik ben de knecht des Allerheiligsten, geloofd zij Hij! voor Wien ik mij nederbuig,

עַל אֱנָשׁ רָחִיצְנָא · וְלָא עַל בַּר אֱלָהִין סָמִיכְנָא · אֶלָּא בֶּאֱלָהָא דִשְׁמַיָּא · דְּהוּא אֱלָהָא קְשׁוֹט · וְאוֹרַיְתֵהּ קְשׁוֹט · וּנְבִיאוֹהִי קְשׁוֹט · וּמַסְגֵּא לְמֶעְבַּד טַבְוָן וּקְשׁוֹט · בֵּהּ אֲנָא רָחִיץ · וְלִשְׁמֵהּ קַדִּישָׁא יַקִּירָא אֲנָא אֵמַר תֻּשְׁבְּחָן · יְהֵא רַעֲוָא קֳדָמָךְ דְּתִפְתַּח לִבִּי בְּאוֹרַיְתָא וְתַשְׁלִים מִשְׁאֲלִין דְּלִבִּי · וְלִבָּא דְכָל עַמָּךְ יִשְׂרָאֵל · לְטָב וּלְחַיִּין וְלִשְׁלָם :

הש״ץ גַּדְּלוּ לַייָ אִתִּי וּנְרוֹמְמָה שְׁמוֹ יַחְדָּו :

והקהל עונין

לְךָ יְיָ הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה וְהַתִּפְאֶרֶת וְהַנֵּצַח וְהַהוֹד כִּי כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ לְךָ יְיָ הַמַּמְלָכָה וְהַמִּתְנַשֵּׂא לְכֹל לְרֹאשׁ : רוֹמְמוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲווּ לַהֲדֹם רַגְלָיו קָדוֹשׁ הוּא : רוֹמְמוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲווּ לְהַר קָדְשׁוֹ כִּי קָדוֹשׁ יְיָ אֱלֹהֵינוּ :

אַב הָרַחֲמִים הוּא יְרַחֵם עַם עֲמוּסִים וְיִזְכּוֹר בְּרִית אֵיתָנִים וְיַצִּיל נַפְשׁוֹתֵינוּ מִן הַשָּׁעוֹת הָרָעוֹת וְיִגְעַר בְּיֵצֶר הָרָע מִן הַנְּשׂוּאִים וְיָחֹן אוֹתָנוּ לִפְלֵיטַת עוֹלָמִים וִימַלֵּא מִשְׁאֲלוֹתֵינוּ בְּמִדָּה טוֹבָה יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים :

בחול ובמנחה לשבת בהגיע הש״ץ על הבימה מניח הס״ת על השלחן, ופותח ואומר

וְתִגָּלֶה וְתֵרָאֶה מַלְכוּתוֹ עָלֵינוּ בִּזְמַן קָרוֹב וְיָחֹן פְּלֵיטָתֵנוּ וּפְלֵיטַת עַמּוֹ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְחֵן וּלְחֶסֶד לְרַחֲמִים וּלְרָצוֹן וְנֹאמַר אָמֵן :

הַכֹּל הָבוּ גֹדֶל לֵאלֹהֵינוּ וּתְנוּ כָבוֹד לַתּוֹרָה: כֹּהֵן קְרָב יַעֲמֹד (ר״פ ב״פ הכהן) : בָּרוּךְ שֶׁנָּתַן תּוֹרָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בִּקְדֻשָּׁתוֹ : תּוֹרַת יְיָ תְּמִימָה מְשִׁיבַת נָפֶשׁ עֵדוּת יְיָ נֶאֱמָנָה מַחְכִּימַת פֶּתִי: פִּקּוּדֵי יְיָ יְשָׁרִים מְשַׂמְּחֵי לֵב מִצְוַת יְיָ בָּרָה מְאִירַת עֵינָיִם : יְיָ עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן יְיָ יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם : הָאֵל תָּמִים דַּרְכּוֹ אִמְרַת יְיָ צְרוּפָה מָגֵן הוּא לְכֹל הַחוֹסִים בּוֹ :

קהל וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּייָ אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם :

וקורא תלתא גברא בסדר של שבת הבאה.

העולה לתורה אומר בָּרְכוּ אֶת יְיָ הַמְבֹרָךְ :

והעם עונים בָּרוּךְ יְיָ הַמְבֹרָךְ לְעוֹלָם וָעֶד :

וחוזר המברך בָּרוּךְ יְיָ הַמְבֹרָךְ לְעוֹלָם וָעֶד :

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר בָּחַר בָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים וְנָתַן לָנוּ אֶת תּוֹרָתוֹ · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ נוֹתֵן הַתּוֹרָה :

te allen tijde, alsmede voor de heerlijkheid Zijner leer. Ik vertrouw op geenen mensch, op geenen engel verlaat ik mij: alleen op den God des hemels, die de ware God is, Wiens leer waar is, wiens profeten waar zijn, en Die vele gunst en trouw bewijst. Op Hem vertrouw ik, en ter eere van Zijnen heerlijken heiligen naam hef ik loftiederen aan. Dat het U behagelijk zij, mijn hart voor Uwe leer te openen, en te vervullen de verlangens mijns harten, en dat van Uw gansch volk Israël, ten goede, ten leven en ter gelukzaligheid, Amen.

De voorlezer: Prijst met mij de grootheid des Eeuwigen, en laat ons te zamen Zijnen naam verheffen.

De gemeente antwoordt:

U, Eeuwige! is de grootheid, de almagt, de heerlijkheid, de zege en de Majesteit, ja al wat in den hemel en op aarde is; U, Eeuwige! is het koningrijk, en de verhevenheid boven alles, als Opperhoofd. Verheft den Eeuwige, onzen God, werpt u neder voor Zijne voetbank, heilig is Hij! Verheft den Eeuwige, onzen God, en werpt u neder voor Zijnen heiligen berg; want de Eeuwige, onze God, is heilig.

Dat de albarmhartige Vader Zich ontferme over het door Hem, van zijne kindschheid af, verzorgde volk; gedenke aan het verbond der aartsvaders; bescherme onze zielen voor ongelukkige toevallen; verwijdere de kwade neiging van hen die Hij, [sedert hun aanwezen], tot Zich nam; schenke ons genadiglijk eene eeuwige bevrijding, en vervulle onze verlangens met de volle maat van heil en barmhartigheid.

Na de heilige rol op de Bima *nedergelegd te hebben, zegt de voorlezer, op werkdagen en Sabbath-namiddag:*

Dat Zijne regeering ons binnen kort openbaar en zichtbaar worde, en dat Hij aan hen die onder ons en onder Zijn volk, het huis van Israël, ontkomen zijn, genade, gunst, barmhartigheid en welbehagen mogen betoonen. Laat ons hierop zeggen: Amen!

Gij alleen erkent de grootheid onzes Gods, en de heerlijkheid der heilige Leer.

De KOHEN trede toe! *Dat zich stelle de Heer N. zoon van den Heer N., de* KOHEN! — Geloofd zij Hij, die de leer Zijnen volke Israël, in Zijne heiligheid, gegeven heeft. De leer des Eeuwigen is volmaakt, zij laaft de ziel; Gods getuigenis getrouw, zij maakt de kortzichtigen wijs. Zijne bevelen regtmatig, zij verblijden het hart: het gebod des Eeuwigen zuiver, het heldert de oogen op. De Eeuwige verleent Zijnen volke de zege, de Eeuwige zegent Zijn volk met vrede. Gods weg is volkomen, het woord des Eeuwigen is gelouterd. Hij is een schild voor allen die op Hem vertrouwen.

De gemeente: En gijlieden, die aan den Eeuwige, uwen God, gehecht bleeft, gij zijt allen heden in het leven!

Hij, die opkomt, om de voorlezing aan te hooren, zegt:

Looft den Eeuwige, die lofwaardig is.

De gemeente antwoordt:

Geloofd zij de Eeuwige, die lofwaardig is, immer en eeuwig!

Deze woorden worden door hem herhaald, en hij vervolgt:

Geloofd zijt Gij, Eeuwige! onze God, Koning des heelals! die ons uit alle natiën verkozen, en ons Uwe leer gegeven hebt.

Geloofd zijt Gij, Eeuwige! die deze leer hebt gegeven.

כשמתחיל הקורא לקרות בתורה יסיר ידו השמאלית מהס״ת וישאר יד ימינו לבדה אוחזת בס״ת כל זמן הקריאה, וגם הוא יקרא בלחש עם הקורא מלה במלה ואחר הקריאה גולל ומברך

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר נָתַן לָנוּ תּוֹרַת אֱמֶת וְחַיֵּי עוֹלָם נָטַע בְּתוֹכֵנוּ ׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ נוֹתֵן הַתּוֹרָה :

ארבעה צריכין להודות, יורדי הים, הולכי מדברות, חולה ונתרפא, חבוש בבית האסורים ויצא, ויאמרו ברכה זו.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם הַגּוֹמֵל לְחַיָּבִים (נ״א לָרָעִים) טוֹבוֹת שֶׁגְּמָלַנִי כָּל־טוֹב :

והקהל עונין מִי שֶׁגְּמָלְךָ כָּל־טוֹב הוּא יִגְמָלְךָ כָּל טוֹב סֶלָה :

מי שבנו הגיע לבר מצוה דהיינו שהוא בן י״ג שנה ויום אחד, אומר בשעה שקורין לבנו לס״ת או בשעה שמתפלל בנו בצבור ברכה זו.

בָּרוּךְ שֶׁפְּטָרַנִי מֵעָנְשׁוֹ שֶׁלָּזֶה :

כהשלימו הקריאה אומר הש״ץ ח״ק.

כשמגביה הספר תורה פתוח להראות הכתב לעם אומרין

וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר־שָׂם מֹשֶׁה לִפְנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַל־פִּי יְיָ בְּיַד־מֹשֶׁה : עֵץ־חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ וְתֹמְכֶיהָ מְאֻשָּׁר : דְּרָכֶיהָ דַרְכֵי־נֹעַם וְכָל־נְתִיבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם : אֹרֶךְ יָמִים בִּימִינָהּ בִּשְׂמֹאלָהּ עֹשֶׁר וְכָבוֹד : יְיָ חָפֵץ לְמַעַן צִדְקוֹ יַגְדִּיל תּוֹרָה וְיַאְדִּיר :

המפטיר בתענית צבור אומר ברכות ההפטרה לפניה ולאחריה עד ברוך אתה יי מגן דוד (תמצא בסדר שבת)

בשני וחמישי כשאומרין תחנה יאמר הש״ץ קודם שמכניסין הס״ת להיכל

יְהִי רָצוֹן מִלִּפְנֵי אָבִינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם ׃ לְכוֹנֵן אֶת־בֵּית חַיֵּינוּ וּלְהָשִׁיב אֶת־שְׁכִינָתוֹ בְּתוֹכֵנוּ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְנֹאמַר אָמֵן :

יְהִי רָצוֹן מִלִּפְנֵי אָבִינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם ׃ לְרַחֵם עָלֵינוּ וְעַל פְּלֵטָתֵנוּ וְלִמְנוֹעַ מַשְׁחִית וּמַגֵּפָה מֵעָלֵינוּ וּמֵעַל כָּל־עַמּוֹ בֵּית יִשְׂרָאֵל וְנֹאמַר אָמֵן :

יְהִי רָצוֹן מִלִּפְנֵי אָבִינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם ׃ לְקַיֶּם־בָּנוּ חַכְמֵי יִשְׂרָאֵל ׃ הֵם וּנְשֵׁיהֶם וּבְנֵיהֶם וּבְנוֹתֵיהֶם וְתַלְמִידֵיהֶם וְתַלְמִידֵי תַלְמִידֵיהֶם ׃ בְּכָל־מְקוֹמוֹת מוֹשְׁבוֹתֵיהֶם וְנֹאמַר אָמֵן :

יְהִי רָצוֹן מִלִּפְנֵי אָבִינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם ׃ שֶׁנִּשְׁמַע וְנִתְבַּשֵּׂר בְּשׂוֹרוֹת טוֹבוֹת יְשׁוּעוֹת וְנֶחָמוֹת ׃ וִיקַבֵּץ נִדָּחֵינוּ מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת הָאָרֶץ וְנֹאמַר אָמֵן :

אַחֵינוּ כָּל־בֵּית־יִשְׂרָאֵל הַנְּתוּנִים בַּצָּרָה וּבַשִּׁבְיָה ׃ הָעוֹמְדִים בֵּין בַּיָּם וּבֵין בַּיַּבָּשָׁה ׃ הַמָּקוֹם יְרַחֵם עֲלֵיהֶם וְיוֹצִיאֵם מִצָּרָה לִרְוָחָה ׃ וּמֵאֲפֵלָה לְאוֹרָה ׃ וּמִשִּׁעְבּוּד לִגְאֻלָּה ׃ הַשְׁתָּא בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב וְנֹאמַר אָמֵן :

הש״ץ לוקח ספר תורה בידו להוליכו מן הבימה ולהצניעו בהיכל ואומר

יְהַלְלוּ אֶת־שֵׁם יְיָ כִּי נִשְׂגָּב שְׁמוֹ לְבַדּוֹ :

Na de lezing zegt hij:

Geloofd zijt Gij, Eeuwige! onze God, Koning des heelals! die ons de leer der waarheid gegeven, en het eeuwige leven in ons ingeplant hebt. Geloofd zijt Gij, Eeuwige! die deze leer hebt gegeven.

In vier gevallen is men verpligt dank te zeggen voor genotene redding: als men van eene zeereis teruggekomen, door eene woestijn getrokken, uit de gevangenis verlost, of van eene ziekte hersteld is; men zegt aldus:

Geloofd zijt Gij, Eeuwige! onze God, Koning des heelals! die aan schuldigen weldaden bewijst; daar Gij ook mij allerlei goeds hebt doen wedervaren.

De gemeente antwoordt: Hij die u weldaden bewezen heeft, late u voortaan ook al wat goed is wedervaren. Sela.

Als iemands zoon den vollen ouderdom van dertien jaren bereikt heeft, zegt hij:

Geloofd zij Hij, die mij van de strafpligtigheid van dezen bevrijd heeft.

Na den afloop der lezing wordt de heilige Rol opgeheven, het schrift der gemeente getoond, en men zegt:

Dit is de Leer, die Mozes den kinderen Israëls voorgelegd heeft, door den mond des Eeuwigen uitgesproken, en door de hand van Mozes overgeleverd. Zij is een boom des levens voor hen, die haar aanvatten; die zich aan haar vasthouden zijn welgelukzalig. Hare wegen zijn wegen der liefelijkheid, al hare paden tevredenheid. In hare regterhand is langheid van dagen, in hare linkerhand rijkdom en eer. De Eeuwige vond welbehagen, wegens Zijne geregtigheid, Zijne leer groot en heilig te maken.

De Maphtir *zegt de zegenspreuken der* Haphtara, *tot* Schild van David; *te vinden bij de orde van den Sabbath.*

(*Op Maandag en Donderdag, als men smeekgebeden verrigt, zegt de voorlezer:*

Het zij onzen Vader in den hemel welgevallig, het huis onzes levens te herstellen, en in ons midden de Majesteit Zijner tegenwoordigheid terug te brengen, spoedig in onze dagen. Laat ons zeggen: Amen.

Het zij onzen Vader in den hemel welgevallig, Zich over ons en ons overblijfsel te ontfermen, en elk verderf en elke kwaal van ons, en van Zijn gansch volk, het huis Israëls, af te wenden. Laat ons zeggen: Amen.

Het zij onzen Vader in den hemel welgevallig, ons de wijzen van Israël te behouden, hen, hunne vrouwen, zonen, dochteren en leerlingen, benevens de leerlingen hunner leerlingen, op elke plaats waar zij zich bevinden. Laat ons zeggen: Amen.

Het zij onzen Vader in den hemel welgevallig, ons goede tijdingen van heil en vertroosting te doen hooren en te laten berigten, en dat Hij onze verstootenen van de vier zijden der aarde verzamele. Laat ons zeggen: Amen.

Dat de Alomtegenwoordige Zich ontferme over onze broeders, het gansche huis van Israël, die in ellende en gevangenissen verkwijnen, het zij op zee of op het vaste land; dat Hij hen uit de verdrukking voere in de ruimte, uit de duisternis in het licht, uit de dienstbaarheid in vrijheid, en zulks weldra, binnen eenen korten tijd. Laat ons zeggen: Amen.)

De Voorlezer neemt de heilige Rol in den arm en zegt:

Alles love den naam des Eeuwigen, want alleen Zijn naam is hoog verheven.

והקהל עונין הוֹדוֹ עַל אֶרֶץ וְשָׁמָיִם: וַיָּרֶם קֶרֶן לְעַמּוֹ תְּהִלָּה
לְכָל־חֲסִידָיו לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל עַם קְרֹבוֹ הַלְלוּיָהּ:

כד בחול וי״ט ובשבת למנחה

כד לְדָוִד מִזְמוֹר לַייָ הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ תֵּבֵל וְיֹשְׁבֵי בָהּ: כִּי־הוּא עַל־
יַמִּים יְסָדָהּ וְעַל־נְהָרוֹת יְכוֹנְנֶהָ: מִי־יַעֲלֶה בְהַר יְיָ וּמִי
יָקוּם בִּמְקוֹם קָדְשׁוֹ: נְקִי כַפַּיִם וּבַר־לֵבָב אֲשֶׁר לֹא־נָשָׂא לַשָּׁוְא
נַפְשִׁי* וְלֹא נִשְׁבַּע לְמִרְמָה: יִשָּׂא בְרָכָה מֵאֵת יְיָ וּצְדָקָה מֵאֱלֹהֵי
יִשְׁעוֹ: זֶה דּוֹר דֹּרְשָׁו* מְבַקְשֵׁי פָנֶיךָ יַעֲקֹב סֶלָה: שְׂאוּ שְׁעָרִים
רָאשֵׁיכֶם וְהִנָּשְׂאוּ פִּתְחֵי עוֹלָם וְיָבוֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד: מִי־זֶה מֶלֶךְ
הַכָּבוֹד יְיָ עִזּוּז וְגִבּוֹר יְיָ גִּבּוֹר מִלְחָמָה: שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם
וּשְׂאוּ פִּתְחֵי עוֹלָם וְיָבֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד: מִי הוּא זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד
יְיָ צְבָאוֹת הוּא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד סֶלָה:

כט בשבת

מִזְמוֹר לְדָוִד הָבוּ לַייָ בְּנֵי אֵלִים הָבוּ לַייָ כָּבוֹד וָעֹז: הָבוּ לַייָ
כְּבוֹד שְׁמוֹ הִשְׁתַּחֲווּ לַייָ בְּהַדְרַת־קֹדֶשׁ: קוֹל יְיָ עַל־
הַמָּיִם אֵל־הַכָּבוֹד הִרְעִים יְיָ עַל־מַיִם רַבִּים: קוֹל־יְיָ בַּכֹּחַ קוֹל
יְיָ בֶּהָדָר: קוֹל יְיָ שֹׁבֵר אֲרָזִים וַיְשַׁבֵּר יְיָ אֶת־אַרְזֵי הַלְּבָנוֹן:
וַיַּרְקִידֵם כְּמוֹ־עֵגֶל לְבָנוֹן וְשִׂרְיוֹן כְּמוֹ בֶן־רְאֵמִים: קוֹל־יְיָ חֹצֵב
לַהֲבוֹת אֵשׁ: קוֹל יְיָ יָחִיל מִדְבָּר יָחִיל יְיָ מִדְבַּר קָדֵשׁ: קוֹל
יְיָ יְחוֹלֵל אַיָּלוֹת וַיֶּחֱשֹׂף יְעָרוֹת וּבְהֵיכָלוֹ כֻּלּוֹ אֹמֵר כָּבוֹד: יְיָ
לַמַּבּוּל יָשָׁב וַיֵּשֶׁב יְיָ מֶלֶךְ לְעוֹלָם: יְיָ עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן יְיָ יְבָרֵךְ
אֶת־עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם:

בשעה שמכניסין הספר תוך ההיכל אומרין

וּבְנֻחֹה יֹאמַר שׁוּבָה יְיָ רִבְבוֹת אַלְפֵי יִשְׂרָאֵל: קוּמָה יְיָ
לִמְנוּחָתֶךָ אַתָּה וַאֲרוֹן עֻזֶּךָ: כֹּהֲנֶיךָ יִלְבְּשׁוּ־צֶדֶק
וַחֲסִידֶיךָ יְרַנֵּנוּ: בַּעֲבוּר דָּוִד עַבְדֶּךָ אַל־תָּשֵׁב פְּנֵי מְשִׁיחֶךָ: כִּי
לֶקַח טוֹב נָתַתִּי לָכֶם תּוֹרָתִי אַל־תַּעֲזֹבוּ: עֵץ־חַיִּים הִיא
לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ וְתֹמְכֶיהָ מְאֻשָּׁר: דְּרָכֶיהָ דַרְכֵי־נֹעַם וְכָל־נְתִיבוֹתֶיהָ
שָׁלוֹם: הֲשִׁיבֵנוּ יְיָ אֵלֶיךָ וְנָשׁוּבָה חַדֵּשׁ יָמֵינוּ כְּקֶדֶם:

De gemeente antwoordt:

Zijne Majesteit is boven aarde en hemel! Hij heeft den hoorn Zijns volks verhoogd; een lofgezang voor al Zijne vromen, voor Israëls kinderen, het volk dat Hem nabij is. Hallelu-jah!

Op de werk- en feestdagen, alsmede Sabbath-namiddag zegt men:

Een Psalm van David. — Den Eeuwige behoort de aarde en wat haar vult, de wereld en die er in wonen. Hij heeft haar op zeeën gegrondvest, aan stroomen gebouwd. Wie mag den berg des Eeuwigen beklimmen, wie op de plaats Zijner heiligheid staan? Die rein van handen en zuiver van hart is; die nooit den meineed gekoesterd, nooit trouweloos gezworen heeft. Hij ontvangt zegen van den Eeuwige, weldadigheid van den God zijns heils. Zoo is het geslacht dat Hem vereert, dat naar Uw aanschijn verlangt, Jakobs [geslacht], Sela. Heft op ô poorten! uwe hoofden, verheft u, aloude deuren! dat de Koning der eere binnen trekke. — Wie is de Koning der eere? — de Eeuwige, magtig en heldhaftig, de Eeuwige, een held in den strijd. — Heft op, ô poorten! uwe hoofden, verheft u, aloude deuren! dat de Koning der eere binnen trekke. — Wie is Hij, die Koning der eere? — Het is de Eeuwige, Zebaöth, die is de Koning der eere, Sela.

Op Sabbath-ochtend:

Een Psalm van David. — Brengt den Eeuwige, gij zonen der magtigen, brengt den Eeuwige, eer en zegepraal. Brengt den Eeuwige de eer Zijns naams, aanbidt den Eeuwige in heilig feestgewaad. De stem des Eeuwigen rolt over de vloeden, de God der eere dondert, de Eeuwige over magtige vloeden. Des Eeuwigen stem is met magt, des Eeuwigen stem is met heerlijkheid! Des Eeuwigen stem verplettert cederen, de Eeuwige verplettert de cederen Libanons. Hij doet ze huppelen als een kalf, Libanon en Sirjon als een jong Reëm. De stem des Eeuwigen splijt vlammende bliksems. De stem des Eeuwigen doet de woestijn beven, de Eeuwige doet beven de woestijn van Kades. De stem des Eeuwigen doet de schuwe hinde opspringen en ontbladert de wouden; en in Zijnen tempel zegt alles: Majesteit! De Eeuwige troonde bij den zondvloed; de Eeuwige zal als Koning in eeuwigheid troonen. De Eeuwige verleent Zijnen volke de zege, de Eeuwige zegent Zijn volk met vrede.

Bij het wegzetten der heilige Rol in de arke, zegt men:

En als [de arke] rustte, zeide [Mozes]: rust nu, Eeuwige! [onder] de tien duizenden der duizenden van Israël. — Trek, ô Eeuwige! naar Uwe rustplaats, Gij en de arke Uwer heerlijkheid. Dat Uwe priesters zich met de deugd bekleeden, dat Uwe vromen vrolijk zingen! Om Uwen knecht David, weiger niet wat Uw gezalfde begeert. Want Ik verschaf u goede leering, verlaat dus Mijn onderrigt niet. Zij is een boom des levens voor hen, die haar aanvatten; die zich aan haar vasthouden zijn welgelukzalig. Hare wegen zijn wegen der liefelijkheid, al hare paden tevredenheid. Breng ons, ô Eeuwige! weder tot U, dan zullen wij wederkeeren; vernieuw onze welvaart als van ouds.

אַשְׁרֵי יוֹשְׁבֵי בֵיתֶךָ עוֹד יְהַלְלוּךָ סֶּלָה׃
אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לּוֹ אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁיְיָ אֱלֹהָיו׃

קמה תְּהִלָּה לְדָוִד אֲרוֹמִמְךָ אֱלוֹהַי הַמֶּלֶךְ וַאֲבָרְכָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם
וָעֶד׃ בְּכָל יוֹם אֲבָרְכֶךָּ וַאֲהַלְלָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד׃
גָּדוֹל יְיָ וּמְהֻלָּל מְאֹד וְלִגְדֻלָּתוֹ אֵין חֵקֶר׃ דּוֹר לְדוֹר יְשַׁבַּח
מַעֲשֶׂיךָ וּגְבוּרֹתֶיךָ יַגִּידוּ׃ הֲדַר כְּבוֹד הוֹדֶךָ וְדִבְרֵי נִפְלְאֹתֶיךָ
אָשִׂיחָה׃ וֶעֱזוּז נוֹרְאֹתֶיךָ יֹאמֵרוּ וּגְדֻלָּתְךָ אֲסַפְּרֶנָּה׃ זֵכֶר
רַב טוּבְךָ יַבִּיעוּ וְצִדְקָתְךָ יְרַנֵּנוּ׃ חַנּוּן וְרַחוּם יְיָ אֶרֶךְ אַפַּיִם
וּגְדָל־חָסֶד׃ טוֹב יְיָ לַכֹּל וְרַחֲמָיו עַל כָּל מַעֲשָׂיו׃ יוֹדוּךָ
יְיָ כָּל מַעֲשֶׂיךָ וַחֲסִידֶיךָ יְבָרְכוּכָה׃ כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ יֹאמֵרוּ
וּגְבוּרָתְךָ יְדַבֵּרוּ׃ לְהוֹדִיעַ לִבְנֵי הָאָדָם גְּבוּרֹתָיו וּכְבוֹד הֲדַר
מַלְכוּתוֹ׃ מַלְכוּתְךָ מַלְכוּת כָּל עֹלָמִים וּמֶמְשַׁלְתְּךָ בְּכָל
דּוֹר וָדֹר׃ סוֹמֵךְ יְיָ לְכָל הַנֹּפְלִים וְזוֹקֵף לְכָל הַכְּפוּפִים׃
עֵינֵי כֹל אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ וְאַתָּה נוֹתֵן לָהֶם אֶת אָכְלָם בְּעִתּוֹ׃ פּוֹתֵחַ
אֶת יָדֶךָ וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן׃ צַדִּיק יְיָ בְּכָל דְּרָכָיו וְחָסִיד
בְּכָל מַעֲשָׂיו׃ קָרוֹב יְיָ לְכָל קֹרְאָיו לְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָאֻהוּ בֶאֱמֶת׃
רְצוֹן יְרֵאָיו יַעֲשֶׂה וְאֶת שַׁוְעָתָם יִשְׁמַע וְיוֹשִׁיעֵם׃ שׁוֹמֵר יְיָ
אֶת כָּל אֹהֲבָיו וְאֵת כָּל הָרְשָׁעִים יַשְׁמִיד׃ תְּהִלַּת יְיָ יְדַבֶּר פִּי
וִיבָרֵךְ כָּל בָּשָׂר שֵׁם קָדְשׁוֹ לְעוֹלָם וָעֶד׃ וַאֲנַחְנוּ נְבָרֵךְ יָהּ
מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם הַלְלוּיָהּ׃

אין אומרין למנצח לא בשבתות וי״ט ולא בר״ח׳ חנוכה׳ ב׳ ימים של פורים קטן וגדול, תשעה באב׳ ערב יום כפור׳ ערבי רגלים׳ חוה״מ ואסרו חג, גם לא בבית אבל.

לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד׃ יַעַנְךָ יְיָ בְּיוֹם צָרָה יְשַׂגֶּבְךָ שֵׁם אֱלֹהֵי
יַעֲקֹב׃ יִשְׁלַח־עֶזְרְךָ מִקֹּדֶשׁ וּמִצִּיּוֹן יִסְעָדֶךָּ׃ יִזְכֹּר כָּל־
מִנְחֹתֶיךָ וְעוֹלָתְךָ יְדַשְּׁנֶה־סֶּלָה׃ יִתֶּן־לְךָ כִלְבָבֶךָ וְכָל־עֲצָתְךָ
יְמַלֵּא׃ נְרַנְּנָה בִּישׁוּעָתֶךָ וּבְשֵׁם־אֱלֹהֵינוּ נִדְגֹּל יְמַלֵּא יְיָ כָּל־
מִשְׁאֲלוֹתֶיךָ׃ עַתָּה יָדַעְתִּי כִּי הוֹשִׁיעַ יְיָ מְשִׁיחוֹ יַעֲנֵהוּ מִשְּׁמֵי
קָדְשׁוֹ בִּגְבֻרוֹת יֵשַׁע יְמִינוֹ׃ אֵלֶּה בָרֶכֶב וְאֵלֶּה בַסּוּסִים וַאֲנַחְנוּ
בְּשֵׁם־יְיָ אֱלֹהֵינוּ נַזְכִּיר׃ הֵמָּה כָּרְעוּ וְנָפָלוּ וַאֲנַחְנוּ קַמְנוּ וַנִּתְעוֹדָד׃
יְיָ הוֹשִׁיעָה הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם־קָרְאֵנוּ׃

Heil den bewoners Uws huizes, zij prijzen U onophoudelijk. Sela. Heil den volke, wien het zoo gaat, heil den volke, wiens God de Eeuwige is.

Loflied Davids. — Ik zal U verhoogen, mijn God, o Koning! Uwen naam zal ik in alle eeuwigheid loven. Dagelijks loof ik U, prijs ik Uwen naam, eeuwig en altoos. Groot is de Eeuwige en zeer geprezen, Zijne grootheid is ondoorgrondelijk. Het eene geslacht roemt aan het andere Uwe daden; zij verkondigen Uw alvermogen. De heerlijkheid van den roem Uwer Majesteit en Uwe wonderdaden wil ik bezingen. Alles spreekt van den eerbied Uwer almagt; ook ik zal Uwe grootheid verkondigen. Alles boezemt den roem Uwer milde goedheid uit, bezingt vrolijk Uwe geregtigheid. Genadig en barmhartig is de Eeuwige, langmoedig en groot van goedertierenheid. De Eeuwige is voor allen goed, Zijne barmhartigheid strekt zich over al Zijne werken uit. U, Eeuwige! danken al Uwe werken; Uwe vromen loven U. Zij bezingen den luister Uws koningrijks en onderhouden zich over Uw alvermogen. — Om den menschenkinderen Zijn alvermogen te verkondigen, den roem der heerlijkheid Zijns Rijks.— Uw koningrijk is een Rijk aller eeuwigheid, Uwe heerschappij duurt door alle geslachten. De Eeuwige houdt alle vallenden staande, en rigt alle gebogenen op. Aller oogen zijn vol verwachting op U gevestigd, en Gij geeft hun hunne spijs ter regter tijd. Gij opent Uwe hand en verzadigt al wat leeft met welbehagen. De Eeuwige is regtvaardig in al Zijne wegen, goedertieren in al Zijne handelingen. De Eeuwige is nabij allen, die Hem aanroepen, allen, die Hem met opregtheid aanroepen. Hij vervult den wensch van hen, die Hem vreezen, Hij hoort hun geschrei en verleent hun hulp. De Eeuwige behoede allen, die Hem beminnen, maar alle goddeloozen verdelgt Hij. Mijn mond zal den lof des Eeuwigen uitspreken, en alle vleesch den naam Zijner heiligheid loven, immer en eeuwig. — Wij loven den Eeuwige, van nu af tot in eeuwigheid. Hallelu-jah!

De volgende Psalm wordt niet gezegd op de Sabbath *en feestdagen, ook niet op het nieuwemaansfeest, het inwijdingsfeest, klein en groot* Poerim, *de dagen voor en na de feestdagen, de middendagen en den vastendag van den 9den van* Ab, *ook niet ten huize van eenen rouwbedrijvenden.*

Voor den Zangmeester, een Psalm van David. — De Eeuwige verhoore u ten dage des noods, de naam van Jakobs God, beveilige u Hij zende uwe hulp uit het heiligdom, uit Zion ondersteune Hij u. Hij gedenke uwe spijsoffers allen, en neme de asch uwer brandoffers [welbehagelijk] aan, Sela. Hij geve u naar uws harten wensch, en al uwen raad vervulle Hij. Dan zullen wij jubelzingen om uwe zegepraal en laten de banier wapperen in den naam onzes Gods. De Eeuwige zal al uwe wenschen vervullen. Thans ontwaar ik, dat de Eeuwige Zijnen gezalfde helpt, hem verhoort uit den hemel Zijner heiligheid, met de groote magt Zijner zegenrijke regterhand. Deze met wapens, gene met paarden; doch wij vermelden slechts den naam van den Eeuwige, onzen God. Zij storten neder en vallen; wij echter staan en worden bevestigd. Eeuwige, help toch! de Koning verhoore ons, ten dage dat wij aanroepen.

וּבָא לְצִיּוֹן גּוֹאֵל וּלְשָׁבֵי פֶשַׁע בְּיַעֲקֹב נְאֻם יְיָ : וַאֲנִי זֹאת בְּרִיתִי אֹתָם אָמַר יְיָ רוּחִי אֲשֶׁר עָלֶיךָ וּדְבָרַי אֲשֶׁר שַׂמְתִּי בְּפִיךָ לֹא יָמוּשׁוּ מִפִּיךָ וּמִפִּי זַרְעֲךָ וּמִפִּי זֶרַע זַרְעֲךָ אָמַר יְיָ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם :

וְאַתָּה קָדוֹשׁ יוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת יִשְׂרָאֵל : וְקָרָא זֶה אֶל־זֶה וְאָמַר קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְיָ צְבָאוֹת מְלֹא כָל־הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ : וּמְקַבְּלִין דֵּין מִן דֵּין וְאָמְרִין קַדִּישׁ בִּשְׁמֵי מְרוֹמָא עִלָּאָה בֵּית שְׁכִינְתֵּהּ קַדִּישׁ עַל אַרְעָא עוֹבַד גְּבוּרְתֵּהּ קַדִּישׁ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא יְיָ צְבָאוֹת מַלְיָא כָל־אַרְעָא זִיו יְקָרֵהּ : וַתִּשָּׂאֵנִי רוּחַ וָאֶשְׁמַע אַחֲרַי קוֹל רַעַשׁ גָּדוֹל בָּרוּךְ כְּבוֹד יְיָ מִמְּקוֹמוֹ : וּנְטָלַתְנִי רוּחָא וְשִׁמְעֵת בַּתְרַי קָל זִיעַ סַגִּיא דִּמְשַׁבְּחִין וְאָמְרִין : בְּרִיךְ יְקָרָא דַיְיָ מֵאֲתַר בֵּית שְׁכִינְתֵּהּ : יְיָ יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד : יְיָ מַלְכוּתֵהּ קָאֵם לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא : יְיָ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם יִצְחָק וְיִשְׂרָאֵל אֲבֹתֵינוּ שָׁמְרָה־זֹּאת לְעוֹלָם לְיֵצֶר מַחְשְׁבוֹת לְבַב עַמֶּךָ וְהָכֵן לְבָבָם אֵלֶיךָ : וְהוּא רַחוּם יְכַפֵּר עָוֹן וְלֹא יַשְׁחִית וְהִרְבָּה לְהָשִׁיב אַפּוֹ וְלֹא יָעִיר כָּל־חֲמָתוֹ : כִּי אַתָּה אֲדֹנָי טוֹב וְסַלָּח וְרַב חֶסֶד לְכָל־קֹרְאֶיךָ : צִדְקָתְךָ צֶדֶק לְעוֹלָם וְתוֹרָתְךָ אֱמֶת : תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב חֶסֶד לְאַבְרָהָם אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לַאֲבֹתֵינוּ מִימֵי קֶדֶם : בָּרוּךְ אֲדֹנָי יוֹם יוֹם יַעֲמָס־לָנוּ הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ סֶלָה : יְיָ צְבָאוֹת עִמָּנוּ מִשְׂגָּב לָנוּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֶלָה : יְיָ צְבָאוֹת אַשְׁרֵי אָדָם בֹּטֵחַ בָּךְ : יְיָ הוֹשִׁיעָה הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם קָרְאֵנוּ : בָּרוּךְ (הוּא) אֱלֹהֵינוּ שֶׁבְּרָאָנוּ לִכְבוֹדוֹ וְהִבְדִּילָנוּ מִן הַתּוֹעִים וְנָתַן לָנוּ תּוֹרַת אֱמֶת וְחַיֵּי עוֹלָם נָטַע בְּתוֹכֵנוּ הוּא יִפְתַּח לִבֵּנוּ בְּתוֹרָתוֹ וְיָשֵׂם בְּלִבֵּנוּ אַהֲבָתוֹ וְיִרְאָתוֹ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ וּלְעָבְדוֹ בְּלֵבָב שָׁלֵם לְמַעַן לֹא נִיגַע לָרִיק וְלֹא נֵלֵד לַבֶּהָלָה : יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁנִּשְׁמוֹר חֻקֶּךָ בָּעוֹלָם הַזֶּה וְנִזְכֶּה וְנִחְיֶה וְנִרְאֶה וְנִירַשׁ טוֹבָה וּבְרָכָה לִשְׁנֵי יְמוֹת הַמָּשִׁיחַ וּלְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא : לְמַעַן

Te Zion zal een verlosser komen, tot hen die zich van hunne misdaden bekeeren, onder Jakob, zoo zegt de Eeuwige. Wat Mij betreft dit is Mijn verbond met hen, zegt de Eeuwige; Mijn geest, die op u rust, en Mijne woorden, die Ik u in den mond gelegd heb, zullen niet wijken uit uwen mond, noch uit den mond uwer nakomelingschap, noch uit dien van haar laatste nakroost, zegt de Eeuwige, van nu tot in eeuwigheid.

Gij Allerheiligste! hebt Uwen zetel onder de lofgezangen van Israël. — De een riep den anderen toe, en zeide: Heilig, heilig, heilig is de Eeuwige Zebaöth, de gansche aardbol is vervuld met Zijne heerlijkheid. — Zij ontvangen de een van den anderen, en zeggen: heilig, in de hoogverhevene hemelen, in het huis Zijner heerlijke tegenwoordigheid; heilig, op de aarde, het werk Zijner almagt; heilig, in oneindige eeuwigheid: de Eeuwige Zebaöth, de gansche aarde is van de glans Zijner heerlijkheid vervuld. — En een wind verhief mij, en ik hoorde achter mij een geraas als van eene geweldige aardbeving, roepende: geloofd zij de majesteit des Eeuwigen, op hare plaats. — En een wind verhief mij, en ik hoorde achter mij, een geraas als dat eener hevige beweging, welke prijzend riep: geloofd zij de heerlijkheid des Eeuwigen, van de plaats waar zich Zijne heerlijke tegenwoordigheid bevindt. — De Eeuwige zal immer en eeuwig regeren. — De regering des Eeuwigen bestaat in eeuwigheid, en alle eeuwigheden. — Eeuwige, God van onze voorouders Abraham, Izak en Israël! bewaar dit bij hen in eeuwigheid, dat Uw volk het gedichtsel hunner gedachten er na rigte, en verhef hun hart tot U. Hij, de Albarmhartige, vergeeft de misdaad, en verdelgt niet, neemt vaak Zijnen toorn terug, en laat nooit al Zijne gramschap ontwaken. Want Gij, Heer! zijt algoed en vergevend, en betoont groote gunst aan allen die U aanroepen. Uwe regtvaardigheid is eeuwig en onveranderlijk, Uwe leer is waarheid. Gij zult aan Jakob de trouw, aan Abraham de gunst vervullen, die Gij onzen voorouders, in voormalige tijden, toegezworen hebt. Geloofd zij de Heer dag op dag, Hij legt ons lasten op, doch is tevens de God onzes heils, Sela. De Eeuwige Zebaöth is met ons, Jakobs God is onze vesting, Sela. Eeuwige, Zebaöth! heil den man, die op U vertrouwt. Eeuwige! help ons, ô Koning! die ons verhoort, ten dage dat wij aanroepen. Geloofd zij onze God, die ons tot Zijne verheerlijking geschapen, ons van de dwalenden afgezonderd, ons de leer der waarheid gegeven, en het eeuwige leven in ons ingeplant heeft. Hij opene ons hart voor Zijne leer, en prente daarin liefde en eerbied voor Hem, dat wij naar Zijnen wil handelen, en Hem met een volkomen hart dienen; opdat wij ons niet vergeefs bemoeijen, en geene nuttelooze gewrochten te voorschijn brengen. Het zij U welgevallig, Eeuwige, onze God, en God onzer voorouders! dat wij Uwe instellingen in deze wereld in acht nemen, op dat wij eens waardig worden, het heil en den zegen te beleven, aan te zien en te erven, in de tijden des gezalfden verlossers, en in het leven der toekomstige wereld. Dat

יְזַמֶּרְךָ כָבוֹד וְלֹא יִדֹּם יְיָ אֱלֹהַי לְעוֹלָם אוֹדֶךָּ: בָּרוּךְ הַגֶּבֶר אֲשֶׁר יִבְטַח בַּייָ וְהָיָה יְיָ מִבְטַחוֹ: בִּטְחוּ בַייָ עֲדֵי עַד כִּי בְּיָהּ יְיָ צוּר עוֹלָמִים: וְיִבְטְחוּ בְךָ יוֹדְעֵי שְׁמֶךָ כִּי לֹא עָזַבְתָּ דֹרְשֶׁיךָ יְיָ: יְיָ חָפֵץ לְמַעַן צִדְקוֹ יַגְדִּיל תּוֹרָה וְיַאְדִּיר:

כל ימות השנה אומר הש״ץ קדיש תתקבל אחר ובא לציון, אבל כשיש מוסף אומר הש״ץ רק ח״ק על סדר קדושה ומתפללין מוסף, ובר״ח חולצין התפלין קודם תפלת מוסף.

קהל וְעַתָּה יִגְדַּל נָא כֹּחַ אֲדֹנָי כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ לֵאמֹר:
זְכֹר רַחֲמֶיךָ יְיָ וַחֲסָדֶיךָ כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה:

חזן יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא בְּעָלְמָא דִּי בְרָא כִרְעוּתֵהּ וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב וְאִמְרוּ

חזן וקהל אָמֵן · יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא

חזן יִתְבָּרַךְ · וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדָּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל שְׁמֵהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעֵלָּא (בעשי״ת וּלְעֵלָּא) מִן כָּל בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחָמָתָא דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא וְאִמְרוּ אָמֵן: (*)

קהל קַבֵּל בְּרַחֲמִים וּבְרָצוֹן אֶת תְּפִלָּתֵנוּ:

חזן תִּתְקַבַּל צְלוֹתְהוֹן וּבָעוּתְהוֹן דְּכָל יִשְׂרָאֵל קֳדָם אֲבוּהוֹן דִּי בִשְׁמַיָּא וְאִמְרוּ אָמֵן:

קהל יְהִי שֵׁם יְיָ מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם:

חזן יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן שְׁמַיָּא וְחַיִּים עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן:

קהל עֶזְרִי מֵעִם יְיָ עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ:

חזן עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן:

(*) כשאומרין קדיש דרבנן אחר הלמוד מוסיפין זה.

עַל יִשְׂרָאֵל וְעַל רַבָּנָן וְעַל תַּלְמִידֵיהוֹן וְעַל כָּל־תַּלְמִידֵי תַלְמִידֵיהוֹן וְעַל כָּל־מָן דְּעָסְקִין בְּאוֹרַיְתָא דִּי בְאַתְרָא הָדֵין וְדִי בְכָל־אֲתַר וַאֲתַר יְהֵא לְהוֹן וּלְכוֹן שְׁלָמָא רַבָּא חִנָּא וְחִסְדָּא וְרַחֲמִין וְחַיִּין אֲרִיכִין וּמְזוֹנָא רְוִיחָא וּפוּרְקָנָא מִן־קֳדָם אֲבוּהוֹן דִּשְׁמַיָּא וְאַרְעָא וְאִמְרוּ אָמֵן: יהא שלמא וכו׳

mijn [hart] met snarenspel U prijze, en zwijge nimmermeer! Eeuwige, mijn God! ik zal U in eeuwigheid danken. Gezegend is de man, die op den Eeuwige vertrouwt; de Eeuwige zal zijn toeverlaat zijn. Vertrouwt op den Eeuwige immer en eeuwig; want de Eeuwige is de Rots der werelden. Zij, die Uwen naam kennen, vertrouwen op U; want Gij, Eeuwige! verlaat niet degenen die naar U vorschen. De Eeuwige vond welbehagen, wegens Zijne geregtigheid, Zijne leer groot en heerlijk te maken.

(*Het geheele jaar door wordt hier* Kadis Tithkabal *gezegd; doch wanneer men ook* Moesaph *bidt, dan wordt hier slechts de helft van* Kadis *gezegd.*)

De gemeente: Laat zich toch, ô Heer! de grootheid Uwer kracht toonen gelijk Gij gezegd hebt. Gedenk aan Uwe ontferming, Eeuwige! aan Uwe gunsten die van eeuwigheid zijn.

De voorlezer: Verheerlijkt en geheiligd zij de naam des Hoogverhevenen, in de wereld die Hij naar Zijn welbehagen geschapen heeft; dat Hij Zijn Rijk vestige gedurende uwe levensdagen en die van het gansche huis van Israël, spoedig en binnen eenen korten tijd, zegt hierop:

De voorlezer en de gemeente: Amen. De naam des Hoogverhevenen zij geloofd, altijd en in alle eeuwigheid.

De voorlezer: Geloofd, geprezen, geroemd, verheven, hoogvereerd, verheerlijkt, verhoogd en met eerbied geprezen, zij de naam des Allerheiligsten, die lofwaardig is, verheven (*In de tien bekeeringsdagen*: en verheven) boven allen lof, gezang, prijsheid en smeeking, welke ooit in de wereld uitgesproken worden. Zegt hierop: Amen. (*)

De gemeente: Neem met barmhartigheid en welgevallen ons gebed aan.

De voorlezer: Het gebed en het smeeken van het gansche huis van Israël worde door hunnen hemelschen Vader aangenomen. Zegt hierop: Amen.

De gemeente: De naam des Eeuwigen zij geloofd, van nu tot in eeuwigheid.

De voorlezer: Er kome vele hemelsche gelukzaligheid en leven over ons en gansch Israël. Zegt hierop: Amen.

De gemeente: Mijne hulp [komt] van den Eeuwige, die hemel en aarde gemaakt heeft.

De voorlezer: Hij, die eendragt in gindsche hoogten sticht, behoude ons en gansch Israël in vrede. Zegt hierop: Amen.

(*) *Bij* Kadis de-Rabanan, *wordt het volgende bijgevoegd*:

Dat voor Israël, voor zijne geleerden, voor hunne leerlingen, en voor de leerlingen hunner leerlingen, alsmede voor allen die de heilige leer beoefenen, zoo wel die op deze plaats als op alle andere plaatsen zijn, voor hen en voor u, groote gelukzaligheid, genade, gunst, barmhartigheid, lang leven, ruime bestaanmiddelen en verlossing van den Heer van hemel en aarde kome. Zegt hierop: Amen. Er kome *enz.*

עָלֵינוּ לְשַׁבֵּחַ לַאֲדוֹן הַכֹּל לָתֵת גְּדֻלָּה לְיוֹצֵר בְּרֵאשִׁית שֶׁלֹּא עָשָׂנוּ כְּגוֹיֵי הָאֲרָצוֹת וְלֹא שָׂמָנוּ כְּמִשְׁפְּחוֹת הָאֲדָמָה שֶׁלֹּא שָׂם חֶלְקֵנוּ כָּהֶם וְגוֹרָלֵנוּ כְּכָל הֲמוֹנָם ׃ וַאֲנַחְנוּ כּוֹרְעִים וּמִשְׁתַּחֲוִים וּמוֹדִים לִפְנֵי מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא נוֹטֶה שָׁמַיִם וְיוֹסֵד אָרֶץ וּמוֹשַׁב יְקָרוֹ (נ״א וְכִסֵּא כְבוֹדוֹ) בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וּשְׁכִינַת עֻזּוֹ בְּגָבְהֵי מְרוֹמִים ׃ הוּא אֱלֹהֵינוּ אֵין עוֹד (נ״א אַחֵר) ׃ אֱמֶת מַלְכֵּנוּ אֶפֶס זוּלָתוֹ כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתוֹ וְיָדַעְתָּ הַיּוֹם וַהֲשֵׁבֹתָ אֶל לְבָבֶךָ כִּי יְיָ הוּא הָאֱלֹהִים בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל הָאָרֶץ מִתָּחַת אֵין עוֹד ׃

עַל כֵּן נְקַוֶּה לְּךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ ׃ לִרְאוֹת מְהֵרָה בְּתִפְאֶרֶת עֻזֶּךָ לְהַעֲבִיר גִּלּוּלִים מִן הָאָרֶץ וְהָאֱלִילִים כָּרוֹת יִכָּרֵתוּן ׃ לְתַקֵּן עוֹלָם בְּמַלְכוּת שַׁדַּי וְכָל בְּנֵי בָשָׂר יִקְרְאוּ בִשְׁמֶךָ ׃ לְהַפְנוֹת אֵלֶיךָ כָּל רִשְׁעֵי אָרֶץ ׃ יַכִּירוּ וְיֵדְעוּ כָּל יוֹשְׁבֵי תֵבֵל ׃ כִּי לְךָ תִּכְרַע כָּל בֶּרֶךְ תִּשָּׁבַע כָּל לָשׁוֹן ׃ לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ יִכְרְעוּ וְיִפֹּלוּ ׃ וְלִכְבוֹד שִׁמְךָ יְקָר יִתֵּנוּ ׃ וִיקַבְּלוּ כֻלָּם אֶת עוֹל מַלְכוּתֶךָ ׃ וְתִמְלוֹךְ עֲלֵיהֶם מְהֵרָה לְעוֹלָם וָעֶד ׃ כִּי הַמַּלְכוּת שֶׁלְּךָ הִיא ׃ וּלְעוֹלְמֵי עַד תִּמְלוֹךְ בְּכָבוֹד ׃ כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתֶךָ יְיָ יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד ׃ וְנֶאֱמַר וְהָיָה יְיָ לְמֶלֶךְ עַל כָּל־הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְיָ אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד ׃

קדיש יתום.

אַל תִּירָא מִפַּחַד פִּתְאֹם וּמִשֹּׁאַת רְשָׁעִים כִּי תָבֹא ׃ עֻצוּ עֵצָה וְתֻפָר דַּבְּרוּ דָבָר וְלֹא יָקוּם כִּי עִמָּנוּ אֵל ׃ וְעַד זִקְנָה אֲנִי הוּא וְעַד שֵׂיבָה אֲנִי אֶסְבֹּל אֲנִי עָשִׂיתִי וַאֲנִי אֶשָּׂא וַאֲנִי אֶסְבֹּל וַאֲמַלֵּט ׃

נוהגין לומר בכל יום השיר שהיו הלוים אומרין במקדש.

בראשון בשבת אומרים, היום ראשון בשבת שבו היו הלוים אומרים במקדש, לדוד מזמור וכו׳, תמצא בדף מ״ב — בשני בשבת אומרים, היום שני בשבת שבו היו הלוים אומרים במקדש

מח

שִׁיר מִזְמוֹר לִבְנֵי־קֹרַח ׃ גָּדוֹל יְיָ וּמְהֻלָּל מְאֹד בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ הַר־קָדְשׁוֹ ׃ יְפֵה נוֹף מְשׂוֹשׂ כָּל־הָאָרֶץ הַר־צִיּוֹן יַרְכְּתֵי צָפוֹן קִרְיַת מֶלֶךְ רָב ׃ אֱלֹהִים בְּאַרְמְנוֹתֶיהָ נוֹדַע לְמִשְׂגָּב ׃

Het is onze pligt, den Heer van het heelal te prijzen, en den Vormer van het scheppingswerk heerlijkheid toe te kennen, dat Hij ons niet geschapen heeft als de heidenen der onderscheidene landen, en ons niet heeft doen zijn als de geslachten der aarde; dat Hij ons aandeel niet heeft bepaald als het hunne, noch ons lot als dat hunner gansche menigte. Maar wij knielen, buigen ons neder, en danken voor den Koning aller koningen, den Heilige, geloofd zij Hij! Die den hemel uitgespannen en de aarde gegrondvest heeft; de zetel van Wiens heerlijkheid boven in den hemel, en de verblijfplaats Zijner magt in de verhevene hemelruimten is. Hij is onze God en niemand meer; onze Koning is waarachtig, en er is niemand buiten Hem. Zoo is in Zijne leer geschreven: „Erken dan heden en neem het wel ter harte, dat de Eeuwige „[alléén] God is, boven in den hemel, en beneden op de aarde, „en er geen meer is."

Daarom hopen wij op U, Eeuwige, onze God! om spoedig de heerlijkheid Uwer almagt te aanschouwen, dat de gruwelen van de aarde verbannen, en de afgoden ganschelijk vernield worden; dat de wereld volmaakt worde door het rijk des Almagtigen, dat alle kinderen des vleesches Uwen naam aanroepen; dat alle goddeloozen der aarde zich tot U wenden, en alle bewoners des aardbols erkennen en begrijpen, dat voor U elke knie zich buigen, en elke tong zweren moet. Voor U, Eeuwige, onze God! zal alles knielen en zich nederwerpen, en de eer Uws naams verheerlijken. Dat zij zich allen aan het juk Uws Rijks onderwerpen, en dat Gij spoedig, voor immer en eeuwig, over hen als Koning regeert. Want U is het Rijk, en eeuwig en altoos zult Gij in heerlijkheid regeren, gelijk in Uwe leer geschreven is: „De Eeuwige „zal immer en eeuwig regeren." Ook is er gezegd: De Eeuwige zal alléén Koning over de gansche aarde zijn. Op dien dag zal de Eeuwige als een eenig Wezen erkend worden, en Zijn naam zal zijn de Eenige.

(*Hier wordt* Kadis *door een' wees gezegd.*)

Vrees geenen plotselijken angst, noch de ramp der goddeloozen, als zij genaakt. Vormt een raadsbesluit, het zal vernietigd worden: spreekt een oordeel uit, het zal geen stand houden; want God is met ons. Tot den ouderdom, ja, tot de grijsheid ben Ik met U; Ik draag u, Ik doe het, ja, Ik hef u op, Ik draag en red u.

De zangen welke de Leviten dagelijks bij den Duchan *gezegd hebben:*

Op den eersten dag der week, Ps. XXIV. (*Zie bl.* 42.)

Op den tweeden dag.

Een lied, een Psalm, van de zonen Korachs. — Groot is de Eeuwige en hooggeroemd; in de stad onzes Gods is de berg Zijner heiligheid. Eene schoone landstreek, de wellust der gansche aarde, is de berg Zion; aan de noordzijde ligt de zetelstad des grooten Konings. God is in hare praalgebouwen als eene hooge sterkte bekend.

כִּי־הִנֵּה הַמְּלָכִים נוֹעֲדוּ עָבְרוּ יַחְדָּו: הֵמָּה רָאוּ כֵּן תָּמָהוּ
נִבְהֲלוּ נֶחְפָּזוּ: רְעָדָה אֲחָזָתַם שָׁם חִיל כַּיּוֹלֵדָה: בְּרוּחַ
קָדִים תְּשַׁבֵּר אֳנִיּוֹת תַּרְשִׁישׁ: כַּאֲשֶׁר שָׁמַעְנוּ כֵּן רָאִינוּ בְּעִיר
יְיָ־צְבָאוֹת בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ אֱלֹהִים יְכוֹנְנֶהָ עַד־עוֹלָם סֶלָה:
דִּמִּינוּ אֱלֹהִים חַסְדֶּךָ בְּקֶרֶב הֵיכָלֶךָ: כְּשִׁמְךָ אֱלֹהִים כֵּן
תְּהִלָּתְךָ עַל־קַצְוֵי־אֶרֶץ צֶדֶק מָלְאָה יְמִינֶךָ: יִשְׂמַח הַר־צִיּוֹן
תָּגֵלְנָה בְּנוֹת יְהוּדָה לְמַעַן מִשְׁפָּטֶיךָ: סֹבּוּ צִיּוֹן וְהַקִּיפוּהָ
סִפְרוּ מִגְדָּלֶיהָ: שִׁיתוּ לִבְּכֶם לְחֵילָה פַּסְּגוּ אַרְמְנוֹתֶיהָ לְמַעַן
תְּסַפְּרוּ לְדוֹר אַחֲרוֹן: כִּי זֶה אֱלֹהִים אֱלֹהֵינוּ עוֹלָם וָעֶד הוּא
יְנַהֲגֵנוּ עַל־מוּת:

בשלישי בשבת אומרים, **היום שלישי בשבת שבו היו הלוים אומרים במקדש**

פב
מִזְמוֹר לְאָסָף אֱלֹהִים נִצָּב בַּעֲדַת־אֵל בְּקֶרֶב אֱלֹהִים יִשְׁפֹּט:
עַד־מָתַי תִּשְׁפְּטוּ־עָוֶל וּפְנֵי רְשָׁעִים תִּשְׂאוּ־סֶלָה:
שִׁפְטוּ־דַל וְיָתוֹם עָנִי וָרָשׁ הַצְדִּיקוּ: פַּלְּטוּ־דַל וְאֶבְיוֹן מִיַּד
רְשָׁעִים הַצִּילוּ: לֹא יָדְעוּ וְלֹא יָבִינוּ בַּחֲשֵׁכָה יִתְהַלָּכוּ יִמּוֹטוּ
כָּל־מוֹסְדֵי אָרֶץ: אֲנִי אָמַרְתִּי אֱלֹהִים אַתֶּם וּבְנֵי עֶלְיוֹן כֻּלְּכֶם:
אָכֵן כְּאָדָם תְּמוּתוּן וּכְאַחַד הַשָּׂרִים תִּפֹּלוּ: קוּמָה אֱלֹהִים
שָׁפְטָה הָאָרֶץ כִּי־אַתָּה תִנְחַל בְּכָל־הַגּוֹיִם:

ברביעי בשבת אומרים, **היום רביעי בשבת שבו היו הלוים אומרים במקדש**

צד
אֵל־נְקָמוֹת יְיָ אֵל נְקָמוֹת הוֹפִיעַ: הִנָּשֵׂא שֹׁפֵט הָאָרֶץ הָשֵׁב
גְּמוּל עַל־גֵּאִים: עַד־מָתַי רְשָׁעִים יְיָ עַד־מָתַי רְשָׁעִים
יַעֲלֹזוּ: יַבִּיעוּ יְדַבְּרוּ עָתָק יִתְאַמְּרוּ כָּל־פֹּעֲלֵי אָוֶן: עַמְּךָ יְיָ
יְדַכְּאוּ וְנַחֲלָתְךָ יְעַנּוּ: אַלְמָנָה וְגֵר יַהֲרֹגוּ וִיתוֹמִים יְרַצֵּחוּ:
וַיֹּאמְרוּ לֹא יִרְאֶה־יָּהּ וְלֹא־יָבִין אֱלֹהֵי יַעֲקֹב: בִּינוּ בֹּעֲרִים בָּעָם
וּכְסִילִים מָתַי תַּשְׂכִּילוּ: הֲנֹטַע אֹזֶן הֲלֹא יִשְׁמָע אִם־יֹצֵר עַיִן
הֲלֹא יַבִּיט: הֲיֹסֵר גּוֹיִם הֲלֹא יוֹכִיחַ הַמְלַמֵּד אָדָם דָּעַת:
יְיָ יֹדֵעַ מַחְשְׁבוֹת אָדָם כִּי־הֵמָּה הָבֶל: אַשְׁרֵי הַגֶּבֶר אֲשֶׁר־
תְּיַסְּרֶנּוּ יָּהּ וּמִתּוֹרָתְךָ תְלַמְּדֶנּוּ: לְהַשְׁקִיט לוֹ מִימֵי רָע עַד־

Want ziet! koningen verzamelden zich, en trokken vereenigd weder af. Zij zagen [haar] en waren verbaasd, schrikten, vloden in verwarring. Siddering beving hen aldaar, angstwee als eene barende. Met eenen oostewind verbrijzeldet Gij de schepen van Tharsis. Wat wij eertijds vernamen, dat zien wij thans, aan de stad van den Eeuwige Zebaöth, aan de stad onzes Gods. — Dat God haar in eeuwigheid bevestige, Sela! Nu overpeinzen wij, ô God! Uwe gunst, in het midden Uws tempels. Gelijk Uw naam, ô God, zoo gaat Uw lof, tot de uiteinden der aarde. Uwe regterhand is met geregtigheid vervuld. De berg Zion verblijdt zich, Juda's dochteren juichen, om Uwe oordeelvellingen. Omringt Zion, gaat rondom haar, telt hare torens. Let op hare vestingwerken, bestijgt hare praalgebouwen, op dat Gij het aan het nageslacht meldt. Want deze God is onze God immer en eeuwig, Hij zal ons over den dood henen leiden.

Op den derden dag.

Een Psalm van Asaph. — God is bestendig in de goddelijke gemeente, Hij rigt in het midden der goddelijke regters. „Hoe lang „zult Gij onregtvaardig rigten, toegevend zijn voor het aanzien „der goddeloozen! Sela. Verschaft regt aan den geringe en den „wees, erkent de onschuld van den bedrukte en den arme. Redt „den geringe en den behoeftige, verlost hem uit de magt der „goddeloozen." Zij slaan er geen acht op, willen het niet verstaan, zij wandelen in de duisternis; zoo moeten al de grondvesten des lands wankelen. Eens zeide ik: goden zijt gij! zonen des Allerhoogsten zijt gij allen! doch als menschen zult gij sterven; en even als alle vorsten vallen. — Sta op, ô God! rigt Gij het aardrijk; want Gij zijt de bezitter aller volken.

Op den vierden dag.

God der wraak, ô Eeuwige! God der wraak, verschijn met luister! Verhef U, Gij Regter der aarde! vergeld den trotschen naar verdienste. Hoe lang nog zullen de goddeloozen, ô Eeuwige! hoe lang zullen de goddeloozen juichen? Bij vloeden honende woorden uitstorten, [en] zich beroemen alle euveldoeners? Uw volk, o Eeuwige! verbrijzelden zij, en onderdrukten Uw erfdeel. Zij dooden weduwe en vreemdeling, vermoorden de weezen, en zeggen: de Eeuwige ziet het niet, de God Jakobs slaat er geen acht op. Overdenkt dit, gij redeloosten onder het volk! gij dwazen! wanneer zult gij verstandig worden? Zoude Hij, die het oor geplant heeft, niet hooren? die het oog gevormd heeft, niet zien? Die de heidenen tuchtigt, niet straffen? Hij, die den mensch wetenschap leert! De Eeuwige kent de ontwerpen der menschen, dat zij ijdelheid zijn. Heil den mensch, dien Gij tuchtigt, o Eeuwige! dien Gij uit Uwe leer onderwijst. Dat hij gelaten zij in de kwade dagen, tot dat

יִכָּרֶה לָרָשָׁע שָׁחַת׃ כִּי לֹא־יִטֹּשׁ יְיָ עַמּוֹ וְנַחֲלָתוֹ לֹא יַעֲזֹב׃
כִּי־עַד־צֶדֶק יָשׁוּב מִשְׁפָּט וְאַחֲרָיו כָּל־יִשְׁרֵי־לֵב׃ מִי־יָקוּם לִי
עִם־מְרֵעִים מִי־יִתְיַצֵּב לִי עִם־פֹּעֲלֵי אָוֶן׃ לוּלֵי יְיָ עֶזְרָתָה לִּי
כִּמְעַט שָׁכְנָה דוּמָה נַפְשִׁי׃ אִם־אָמַרְתִּי מָטָה רַגְלִי חַסְדְּךָ
יְיָ יִסְעָדֵנִי׃ בְּרֹב שַׂרְעַפַּי בְּקִרְבִּי תַּנְחוּמֶיךָ יְשַׁעַשְׁעוּ נַפְשִׁי׃
הַיְחָבְרְךָ כִּסֵּא הַוּוֹת יֹצֵר עָמָל עֲלֵי חֹק׃ יָגוֹדּוּ עַל־נֶפֶשׁ צַדִּיק
וְדָם נָקִי יַרְשִׁיעוּ׃ וַיְהִי יְיָ לִי לְמִשְׂגָּב וֵאלֹהַי לְצוּר מַחְסִי׃
וַיָּשֶׁב עֲלֵיהֶם אֶת־אוֹנָם וּבְרָעָתָם יַצְמִיתֵם יַצְמִיתֵם יְיָ אֱלֹהֵינוּ׃

בחמישי בשבת אומרים, **היום חמישי בשבת שבו היו הלוים אומרים במקדש**

פא
לַמְנַצֵּחַ עַל־הַגִּתִּית לְאָסָף׃ הַרְנִינוּ לֵאלֹהִים עוּזֵּנוּ הָרִיעוּ
לֵאלֹהֵי יַעֲקֹב׃ שְׂאוּ־זִמְרָה וּתְנוּ־תֹף כִּנּוֹר נָעִים עִם־
נָבֶל׃ תִּקְעוּ בַחֹדֶשׁ שׁוֹפָר בַּכֵּסֶה לְיוֹם חַגֵּנוּ׃ כִּי חֹק לְיִשְׂרָאֵל
הוּא מִשְׁפָּט לֵאלֹהֵי יַעֲקֹב׃ עֵדוּת בִּיהוֹסֵף שָׂמוֹ בְּצֵאתוֹ
עַל־אֶרֶץ מִצְרָיִם שְׂפַת לֹא־יָדַעְתִּי אֶשְׁמָע׃ הֲסִירוֹתִי מִסֵּבֶל
שִׁכְמוֹ כַּפָּיו מִדּוּד תַּעֲבֹרְנָה׃ בַּצָּרָה קָרָאתָ וָאֲחַלְּצֶךָּ אֶעֶנְךָ
בְּסֵתֶר רַעַם אֶבְחָנְךָ עַל־מֵי מְרִיבָה סֶלָה׃ שְׁמַע עַמִּי וְאָעִידָה
בָּךְ יִשְׂרָאֵל אִם־תִּשְׁמַע־לִי׃ לֹא־יִהְיֶה בְךָ אֵל זָר וְלֹא
תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל נֵכָר׃ אָנֹכִי יְיָ אֱלֹהֶיךָ הַמַּעַלְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם
הַרְחֶב־פִּיךָ וַאֲמַלְאֵהוּ׃ וְלֹא־שָׁמַע עַמִּי לְקוֹלִי וְיִשְׂרָאֵל לֹא
אָבָה לִי׃ וָאֲשַׁלְּחֵהוּ בִּשְׁרִירוּת לִבָּם יֵלְכוּ בְּמוֹעֲצוֹתֵיהֶם׃
לוּ עַמִּי שֹׁמֵעַ לִי יִשְׂרָאֵל בִּדְרָכַי יְהַלֵּכוּ׃ כִּמְעַט אוֹיְבֵיהֶם אַכְנִיעַ
וְעַל־צָרֵיהֶם אָשִׁיב יָדִי׃ מְשַׂנְאֵי יְיָ יְכַחֲשׁוּ־לוֹ וִיהִי עִתָּם לְעוֹלָם׃
וַיַּאֲכִילֵהוּ מֵחֵלֶב חִטָּה וּמִצּוּר דְּבַשׁ אַשְׂבִּיעֶךָ׃

בששי בשבת אומרים, **היום ששי בשבת שבו היו הלוים אומרים במקדש, יי מלך וכו׳** (תמצא בדף י״ט.)

בימים שאומרין תחנה נוהגין לומר בכל יום אחר שיר של יום מזמור **פ״ג**, ואומרים אותו אפילו **בחנוכה ופורים וט״ב למנחה**, אך לא בבית אבל.

פג
שִׁיר מִזְמוֹר לְאָסָף׃ אֱלֹהִים אַל־דֳּמִי־לָךְ אַל־תֶּחֱרַשׁ וְאַל־
תִּשְׁקֹט אֵל׃ כִּי־הִנֵּה אוֹיְבֶיךָ יֶהֱמָיוּן וּמְשַׂנְאֶיךָ נָשְׂאוּ

voor de goddeloozen de kuil gegraven is. Want de Eeuwige zal Zijn volk niet begeven, Zijn erfdeel niet verlaten. Maar het regt keert tot de geregtigheid weder, en allen die opregt van harte zijn, volgen het na. — Wie zal voor mij optreden tegen boozen, wie mij bijstaan tegen de euveldoeners? Ware de Eeuwige mij niet ter hulpe geweest, bijna zoude mijne ziel in [het rijk der] stilte rusten. Wanneer ik zeide: nu wankelt mijn voet! dan ondersteunde mij Uwe guust, ô Eeuwige! Als kommervolle gedachten in mijn binnenste zich vermeerderen, dan verkwikten Uwe vertroostingen mijne ziel. Kan de zetel des gewelds gemeenschap met U hebben? waar men onheil sticht voor regt? Laat hen zamenrotten tegen het leven des regtvaardigen, en onschuldig bloed veroordeelen. De Eeuwige is mij eene hooge wijkplaats, mijn God, de rots mijner toevlugt. Hij doet hunne schuld op hen zelven wederkeeren, verdelgt hen door hunne eigene boosheid. Ja, de Eeuwige, onze God, verdelgt hen.

Op den vijfden dag.

Voor den zangmeester op de *Gittith*, van Asaph. — Juicht tot God, onze sterkte; jubelzingt den God Jakobs! Roert het snarenspel, slaat de rinkelbom, de liefelijken harp en luit. Blaast de bazuin op den eersten der maand, bij de nieuwe maan, den dag onzes feestes. Want het is eene instelling voor Israël, eene verordening van Jakobs God, tot getuigenis in Joseph vastgesteld. — Toen Hij uittoog over Egyptenland, hoorde ik eene mij onbekende taal. „Ik heb den last van zijnen schouder geweerd, zijne han„den van den slavenkorf bevrijd. In den nood riept gij, Ik redde „u; Ik verhoorde u, in donderwolken gehuld, beproefde u bij de „twistwateren, Sela. Zoo hoor dan, Mijn volk! dat Ik het voor „u getuige; Israël! mogt gij toch naar Mij luisteren. Geen „vreemde God zal onder u zijn, gij zult geenen uitheemschen god „aanbidden. Ik ben de Eeuwige, uw God, die u uit het land „Egypte opwaarts gevoerd heb; doe uwen mond wijd open, Ik zal „hem vullen. Maar Mijn volk luisterde niet naar Mijne „stem, Israël wilde Mij niet [volgen]. Toen gaf Ik hen over aan „den waan huns harten, liet hen wandelen naar hunne raadslagen. „Wilde Mijn volk slechts naar Mij hooren, Israël Mijne wegen „betreden; ras zoude Ik hunne vijanden vernederen, en Mijne hand „tegen hunne verdrukkers wenden. De haters des Eeuwigen zou„den zich huichelend hun onderwerpen, en hun geluk zoude eeu„wig duren. Het merg der tarwe zoude hen voeden, de honig „uit de rots u verzadigen."

Op den zesden dag, Ps. XCIII. (Zie bl. 19.)

Op de dagen wanneer men het smeekgebed zegt, wordt ook de volgende Psalm gezegd; men zegt dien zelfs op Hanoeca, Poerim, *en den* 9den Ab *namiddags, doch ten huize van eenen rouwbedrijvende wordt hij niet gezegd.*

Een Psalmlied van Asaph.—God! zwijg toch niet, wees niet stil noch rustig, ô God! Want zie! Uwe vijanden tieren, Uwe haters verheffen

רֹאשׁ׃ עַל עַמְּךָ יַעֲרִימוּ סוֹד וְיִתְיָעֲצוּ עַל־צְפוּנֶיךָ׃ אָמְרוּ לְכוּ וְנַכְחִידֵם מִגּוֹי וְלֹא־יִזָּכֵר שֵׁם־יִשְׂרָאֵל עוֹד׃ כִּי נוֹעֲצוּ לֵב יַחְדָּו עָלֶיךָ בְּרִית יִכְרֹתוּ׃ אָהֳלֵי אֱדוֹם וְיִשְׁמְעֵאלִים מוֹאָב וְהַגְרִים׃ גְּבָל וְעַמּוֹן וַעֲמָלֵק פְּלֶשֶׁת עִם־יֹשְׁבֵי צוֹר׃ גַּם־אַשּׁוּר נִלְוָה עִמָּם הָיוּ זְרוֹעַ לִבְנֵי־לוֹט סֶלָה׃ עֲשֵׂה־לָהֶם כְּמִדְיָן כְּסִיסְרָא כְיָבִין בְּנַחַל קִישׁוֹן׃ נִשְׁמְדוּ בְעֵין־דֹּאר הָיוּ דֹּמֶן לָאֲדָמָה׃ שִׁיתֵמוֹ נְדִיבֵמוֹ כְּעֹרֵב וְכִזְאֵב וּכְזֶבַח וּכְצַלְמֻנָּע כָּל־נְסִיכֵמוֹ׃ אֲשֶׁר אָמְרוּ נִירְשָׁה לָּנוּ אֵת נְאוֹת אֱלֹהִים׃ אֱלֹהַי שִׁיתֵמוֹ כַגַּלְגַּל כְּקַשׁ לִפְנֵי־רוּחַ׃ כְּאֵשׁ תִּבְעַר־יָעַר וּכְלֶהָבָה תְּלַהֵט הָרִים׃ כֵּן תִּרְדְּפֵם בְּסַעֲרֶךָ וּבְסוּפָתְךָ תְבַהֲלֵם׃ מַלֵּא פְנֵיהֶם קָלוֹן וִיבַקְשׁוּ שִׁמְךָ יְיָ׃ יֵבֹשׁוּ וְיִבָּהֲלוּ עֲדֵי־עַד וְיַחְפְּרוּ וְיֹאבֵדוּ׃ וְיֵדְעוּ כִּי־אַתָּה שִׁמְךָ יְיָ לְבַדֶּךָ עֶלְיוֹן עַל־כָּל־הָאָרֶץ׃

בר״ח אחר שיר של יום אומרים מזמור **ק״ד ברכי נפשי וכו׳.**

(תמצא לקמן אחר **מנחה לשבת.**)

בבית אבל אומרין אחר מזמור של יום עוד מזמור זו

ט״ז

מִכְתָּם לְדָוִד שָׁמְרֵנִי אֵל כִּי־חָסִיתִי בָךְ׃ אָמַרְתְּ לַייָ אֲדֹנָי אָתָּה טוֹבָתִי בַּל־עָלֶיךָ׃ לִקְדוֹשִׁים אֲשֶׁר־בָּאָרֶץ הֵמָּה וְאַדִּירֵי כָּל־חֶפְצִי־בָם׃ יִרְבּוּ עַצְּבוֹתָם אַחֵר מָהָרוּ בַּל־אַסִּיךְ נִסְכֵּיהֶם מִדָּם וּבַל־אֶשָּׂא אֶת־שְׁמוֹתָם עַל־שְׂפָתָי׃ יְיָ מְנָת חֶלְקִי וְכוֹסִי אַתָּה תּוֹמִיךְ גּוֹרָלִי׃ חֲבָלִים נָפְלוּ לִי בַּנְּעִמִים אַף־נַחֲלָת שָׁפְרָה עָלָי׃ אֲבָרֵךְ אֶת־יְיָ אֲשֶׁר יְעָצָנִי אַף־לֵילוֹת יִסְּרוּנִי כִלְיוֹתָי׃ שִׁוִּיתִי יְיָ לְנֶגְדִּי תָמִיד כִּי מִימִינִי בַּל־אֶמּוֹט׃ לָכֵן שָׂמַח לִבִּי וַיָּגֶל כְּבוֹדִי אַף־בְּשָׂרִי יִשְׁכֹּן לָבֶטַח׃ כִּי לֹא־תַעֲזֹב נַפְשִׁי לִשְׁאוֹל לֹא־תִתֵּן חֲסִידְךָ לִרְאוֹת שָׁחַת׃ תּוֹדִיעֵנִי אֹרַח חַיִּים שֹׂבַע שְׂמָחוֹת אֶת־פָּנֶיךָ נְעִמוֹת בִּימִינְךָ נֶצַח׃

יתום מאב ואם או אבל תוך י״ב חדש, גם בכל שנה אותו יום שמת בו אביו או אמו אומר **קדיש יתום** דהיינו קדיש שלם בלא תתקבל, ואחר הלמוד **קדיש דרבנן**, דהיינו שמוסיפין עוד **על ישראל** בדף מ״ה, וקודם הקדיש אומרין תפלה זו בעד נשמת הנעדר.

(ומנהג שפוסק האבל לומר קדיש בתשלום י״א חדש).

het hoofd. Zij smeden listige aanslagen tegen Uw volk, beraadslagen zich tegen Uwe beschermelingen. Zij zeggen: komt! roeijen wij hen uit, dat zij geen volk meer zijn, dat de naam Israël niet meer gedacht worde! Zoo hebben zij met eenstemmig hart beraadslaagd, tegen U een verbond gesloten. De tenten van Edom en de Ismaëlieten, Moab en de Hagarenen. Gebál, Ammon en Amalek, de Philistijn, met Tyrus bewoners. Ook Assur is tot hen toegetreden, zij werden den kinderen Lots tot eenen arm, Sela. Doe hen als Midian, als Sisera, als Jabin bij de beek Kison! Zij werden te Endor vernield, zijn mest voor den aardbodem geworpen. Maak hunne vorsten als Oreb en Zeëb, als Zébach en Zalmuna al hunne aanzienlijken, welke zeiden; Laat ons Gods woning „voor ons veroveren," Mijn God! maak hen als het stuifzand, als stoppelen voor den wind. Als het bliksemvuur, dat het woud ontsteekt, als de vlam, die de bergen fel doet branden. Zoo vervolg hen door Uwen storm, verschrik hen door Uwen dwarrelwind. Laat hun aangezigt vol schande zijn, opdat zij Uwen naam, ô Eeuwige! zoeken. Laat hen beschaamd worden, voor altoos verschrikt zijn, te schande worden en vergaan. Opdat zij erkennen, dat Gij, Wiens naam is Eeuwige, Gij alléén, de hoogste over de geheele aarde zijt.

(Op Ros-Hodes *zegt men nog Psalm* CIV, *Zie het namiddag-gebed van Sabbath, bladz.* 97.

In het huis van eenen rouwbedrijvende wordt nog de volgende Psalm gezegd:

Een kleinood van David.— Behoed mij, ô God! want op U vertrouw ik. [Mijne ziel!] gij hebt tot den Eeuwige gezegd: Gij zijt mijn God, mijn Heil, niets is er boven U! De heiligen des lands zijn het, en de edelsten, waarin ik mijn behagen schep. Zij vermeerderen hunne smarten, die eenen anderen huldigen; ik zal hunne dankoffers van bloed niet plengen noch hunne namen op mijne lippen nemen. Eeuwige! mijn aandeel en mijn kelk! Gij kiest het lot voor mij. Liefelijk is het deel, dat mij te beurt viel, en mijn erfgoed is mij aangenaam. Ik zal den Eeuwige loven, die mij ten Raadsman was; zelfs des nachts spoort mijn gemoed mij daartoe aan. Ik stel mij den Eeuwige gedurig voor oogen; daar Hij aan mijne regterhand is, zal ik niet wankelen. Daarom is mijn hart verblijd en mijne eer verheugd; ook zal mijn ligchaam in veiligheid rusten. Gij zult mijne ziel niet in het graf verlaten, Uwen gunsteling het verderf niet laten aanschouwen. Gij zult mij het pad des levens doen kennen; voor Uw aangezigt is verzadiging van vreugde, liefelijkheden zijn in Uwe regterhand, eeuwiglijk.

Gedurende elf maanden na het afsterven eens vaders of eener moeder, ook jaarlijks op de verjaardag eens overlijdens, wordt Kadis Jathom, *dat is* Kadis *zonder* Tithkabbal *gezegd, en na het leeren* Kadis de-Rabanan *als wanneer men bijvoegt: Dat voor Israël enz. (bl.* 45,) *Vóór laatstgemelden* Kadis *zegt men het volgende:*

תפלה שאומרין אחר הלמוד בעד תועלת הנשמה.

אָנָּא יְיָ מֶלֶךְ מָלֵא רַחֲמִים אֲשֶׁר בְּיָדְךָ נֶפֶשׁ כָּל־חָי וְרוּחַ כָּל־בְּשַׂר אִישׁ יְהִי נָא לְרָצוֹן לְפָנֶיךָ תּוֹרָתֵנוּ וּתְפִלָּתֵנוּ בַּעֲבוּר נִשְׁמַת (פלוני או פלונית) וּגְמָל־נָא עִמָּהּ בְּחַסְדְּךָ הַגָּדוֹל לִפְתּוֹחַ לָהּ שַׁעֲרֵי רַחֲמִים וָחֶסֶד וְשַׁעֲרֵי גַן עֵדֶן וּתְקַבֵּל אוֹתָהּ בְּאַהֲבָה וְחִבָּה וּשְׁלַח לָהּ מַלְאָכֶיךָ הַקְּדוֹשִׁים לְהוֹלִיכָהּ וּלְהוֹשִׁיבָהּ תַּחַת עֵץ הַחַיִּים אֵצֶל נִשְׁמַת הַצַּדִּיקִים וְהַצִּדְקָנִיּוֹת חֲסִידִים וַחֲסִידוֹת לֶהֱנוֹת מִזִּיו שְׁכִינָתְךָ לְהַשְׂבִּיעָהּ מִטּוּבְךָ הַצָּפוּן לַצַּדִּיקִים׃ וְהַגּוּף יָנוּחַ בַּקֶּבֶר בִּמְנוּחָה נְכוֹנָה בְּחֶדְוָה וּבְשִׂמְחָה וְשָׁלוֹם כִּדְכְתִיב יָבוֹא שָׁלוֹם יָנוּחוּ עַל מִשְׁכְּבוֹתָם הֹלֵךְ נְכֹחוֹ וּכְתִיב יַעְלְזוּ חֲסִידִים בְּכָבוֹד יְרַנְּנוּ עַל מִשְׁכְּבוֹתָם וּכְתִיב אִם תִּשְׁכַּב לֹא תִפְחָד וְשָׁכַבְתָּ וְעָרְבָה שְׁנָתֶךָ׃

לזכר וְתִשְׁמוֹר אוֹתוֹ מֵחִבּוּט הַקֶּבֶר וּמֵרִמָּה וְתוֹלֵעָה וְתִסְלַח וְתִמְחַל־לוֹ עַל כָּל־פְּשָׁעָיו כִּי אָדָם אֵין צַדִּיק בָּאָרֶץ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה טּוֹב וְלֹא יֶחֱטָא וּזְכָר־לוֹ זְכִיּוֹתָיו וְצִדְקוֹתָיו אֲשֶׁר עָשָׂה וְתַשְׁפִּיעַ לוֹ מִנִּשְׁמָתוֹ לְדַשֵּׁן עַצְמוֹתָיו בַּקֶּבֶר מֵרַב טוּב הַצָּפוּן לַצַּדִּיקִים דִּכְתִיב מָה רַב טוּבְךָ אֲשֶׁר צָפַנְתָּ לִּירֵאֶיךָ וּכְתִיב שֹׁמֵר כָּל־עַצְמוֹתָיו אַחַת מֵהֵנָּה לֹא נִשְׁבָּרָה וְיִשְׁכּוֹן בֶּטַח בָּדָד וְשַׁאֲנָן מִפַּחַד רָעָה וְאַל יִרְאֶה פְּנֵי גֵיהִנֹּם וְנִשְׁמָתוֹ תְּהִי צְרוּרָה בִּצְרוֹר הַחַיִּים וּלְהַחֲיוֹתוֹ

לנקבה וְתִשְׁמוֹר אוֹתָהּ מֵחִבּוּט הַקֶּבֶר וּמֵרִמָּה וְתוֹלֵעָה וְתִסְלַח וְתִמְחַל־לָהּ עַל כָּל־פְּשָׁעֶיהָ כִּי אָדָם אֵין צַדִּיק בָּאָרֶץ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה טּוֹב וְלֹא יֶחֱטָא וּזְכָר־לָהּ זְכִיּוֹתֶיהָ וְצִדְקוֹתֶיהָ אֲשֶׁר עָשְׂתָה וְתַשְׁפִּיעַ לָהּ מִנִּשְׁמָתָהּ לְדַשֵּׁן עַצְמוֹתֶיהָ בַּקֶּבֶר מֵרַב טוּב הַצָּפוּן לַצַּדִּיקִים דִּכְתִיב מָה רַב טוּבְךָ אֲשֶׁר צָפַנְתָּ לִּירֵאֶיךָ וּכְתִיב שֹׁמֵר כָּל־עַצְמוֹתָיו אַחַת מֵהֵנָּה לֹא נִשְׁבָּרָה וְתִשְׁכּוֹן בֶּטַח בָּדָד וְשַׁאֲנָן מִפַּחַד רָעָה וְאַל תִּרְאֶה פְּנֵי גֵיהִנֹּם וְנִשְׁמָתָהּ תְּהִי צְרוּרָה בִּצְרוֹר הַחַיִּים וּלְהַחֲיוֹתָהּ

בִּתְחִיַּת הַמֵּתִים עִם כָּל־מֵתֵי עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל אָמֵן׃ קדיש דרבנן בדף מ"ה.

נכון לומר בכל יום ד' זכירות אלו. *)

שמות זָכוֹר אֶת־הַיּוֹם הַזֶּה אֲשֶׁר־יְצָאתֶם מִמִּצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים כִּי בְּחֹזֶק יָד הוֹצִיא יְיָ אֶתְכֶם מִזֶּה׃ זָכוֹר אֶת־יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ׃ דברים רַק

*) הסדור הזה הוא נכון, וכן נדפס בסדור תפלת ישרים לספרדים משנת ת"ק, ולא כמו שנמצא בסדורים, זכור את יום אשר עמדת וכו', פן תשכח וכו', אשר אין לו שחר. המגיה.

GEBED VOOR DE ZIELSRUST EENS OVERLEDENEN.

Och, Eeuwige! Koning die vol barmhartigheid zijt, in Wiens hand de ziel is van al wat leeft, en de geest van alle vleesch des menschen, moge toch voor U welgevallig zijn, ons leeren en ons gebed voor de ziel van *N. N.* — Vergeld haar naar Uwe groote genade, om de poorten van barmhartigheid en gunst, alsmede de poorten van den hof *Eden* voor haar te openen; ontvang haar met liefde en welwillendheid, zend haar Uwe heilige engelen te gemoet, om haar naar den boom des levens te leiden, en haar er onder te doen toeven, bij de zielen der regtvaardige en vrome mannen en vrouwen, om daar den glans Uwer heerlijkheid te genieten, en zich met het goede van U, dat voor de regtvaardigen weggelegd is, te verzadigen. Dat het ligchaam in het graf ruste, met ongestoorde rust, met blijdschap, vreugde en vrede, gelijk geschreven staat: „In vrede „gaat hij heen, zij rusten op hunne slaapsteden, elk die in „zijne opregtheid gehandeld heeft." Alsmede: „De vromen „huppelen vrolijk met roem, zij juichen op hunne legerste„den. En ook: „Als gij u nederlegt, zult gij niets vree„zen; gij zult u ter rust begeven, en uw slaap zal aange„naam zijn."

Bewaar hem (haar) voor het lijden van het graf, van de wormen en maden. Vergeef hem (haar) en scheld hem (haar) kwijt al zijne (hare) misdaden, daar toch geen mensch op aarde zoo deugdzaam is, dat hij slechts het goede doet, en nooit zondigt. Gedenk hem zijne (haar hare) goede daden en deugden, die hij (zij) bedreven heeft. Laat zijne (hare) beenderen in het graf genot hebben, van de zaligheid die Gij zijner (harer) ziel doet toestroomen, uit het vele goede dat voor de regtvaardigen weggelegd is, gelijk geschreven staat: „Hoe veelvuldig is het goed, dat Gij hebt weggelegd voor „hen die U vreezen." Alsmede: „Hij behoedt al zijne been„deren, dat niet één daarvan gebroken worde." Dat hij (zij) in zekerheid ruste en veilig voor de vrees van het kwade; dat hij (zij) geen *Ge-Hinnom* ontware, en zijne (hare) ziel in den bundel des levens gebonden zij, om hem (haar) te doen herleven, bij de herleving der dooden, met al de overledenen van Uw volk Israël, Amen.

Hierop zegt men Kadis de-Rabanan, *bl.* 45.

Sommigen zeggen dagelijks de volgende verzen:

Gedenkt dezen dag, waarop gij uit Egypte, uit het slavenhuis, getrokken zijt; want met eene sterke hand heeft u de Eeuwige van hier uitgevoerd. — Gedenk steeds den rustdag (Sabbath), om dien te heiligen. — Neem u dan

הִשָּׁמֶר לְךָ וּשְׁמֹר נַפְשְׁךָ מְאֹד פֶּן־תִּשְׁכַּח אֶת־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר־רָאוּ עֵינֶיךָ וּפֶן־יָסוּרוּ מִלְּבָבְךָ כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ וְהוֹדַעְתָּם לְבָנֶיךָ וְלִבְנֵי בָנֶיךָ: יוֹם אֲשֶׁר עָמַדְתָּ לִפְנֵי יְיָ אֱלֹהֶיךָ בְּחֹרֵב בֶּאֱמֹר יְיָ אֵלַי הַקְהֶל־לִי אֶת־הָעָם וְאַשְׁמִעֵם אֶת־דְּבָרָי אֲשֶׁר יִלְמְדוּן לְיִרְאָה אֹתִי כָּל־הַיָּמִים אֲשֶׁר הֵם חַיִּים עַל־הָאֲדָמָה וְאֶת־בְּנֵיהֶם יְלַמֵּדוּן: זָכוֹר אֵת אֲשֶׁר־עָשָׂה יְיָ אֱלֹהֶיךָ לְמִרְיָם בַּדֶּרֶךְ בְּצֵאתְכֶם מִמִּצְרָיִם: זָכוֹר אֵת אֲשֶׁר־עָשָׂה לְךָ עֲמָלֵק בַּדֶּרֶךְ בְּצֵאתְכֶם מִמִּצְרָיִם:

בבקר ובערב אחר כל התפלות יאמר זה:

יְהִי יְיָ אֱלֹהֵינוּ עִמָּנוּ כַּאֲשֶׁר הָיָה עִם אֲבֹתֵינוּ אַל יַעַזְבֵנוּ וְאַל יִטְּשֵׁנוּ: לְהַטּוֹת לְבָבֵנוּ אֵלָיו לָלֶכֶת בְּכָל־דְּרָכָיו וְלִשְׁמֹר מִצְוֹתָיו וְחֻקָּיו וּמִשְׁפָּטָיו אֲשֶׁר צִוָּה אֶת אֲבֹתֵינוּ: וְיִהְיוּ דְבָרַי אֵלֶּה אֲשֶׁר הִתְחַנַּנְתִּי לִפְנֵי יְיָ קְרוֹבִים אֶל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יוֹמָם וָלָיְלָה לַעֲשׂוֹת מִשְׁפַּט עַבְדּוֹ וּמִשְׁפַּט עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל דְּבַר יוֹם בְּיוֹמוֹ: לְמַעַן דַּעַת כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי יְיָ הוּא הָאֱלֹהִים אֵין עוֹד: יְיָ נְחֵנִי בְצִדְקָתֶךָ לְמַעַן שׁוֹרְרָי הַיְשַׁר לְפָנַי דַּרְכֶּךָ: וַאֲנִי בְּתֻמִּי אֵלֵךְ פְּדֵנִי וְחָנֵּנִי כִּי יָחִיד וְעָנִי אָנִי: רַגְלִי עָמְדָה בְמִישׁוֹר בְּמַקְהֵלִים אֲבָרֵךְ יְיָ: יְיָ שֹׁמְרִי יְיָ צִלִּי עַל יַד יְמִינִי: עֶזְרִי מֵעִם יְיָ עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ: יְיָ יִשְׁמָר צֵאתִי וּבוֹאִי לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם: הַשְׁקִיפָה מִמְּעוֹן קָדְשְׁךָ מִן הַשָּׁמַיִם וּבָרֵךְ אֶת עַמְּךָ אֶת יִשְׂרָאֵל וְאֵת הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נָתַתָּה לָנוּ כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לַאֲבֹתֵינוּ אֶרֶץ זָבַת חָלָב וּדְבָשׁ: אֵל הַכָּבוֹד אֶתֵּן לְךָ שִׁיר וְהַלֵּל · וְאֶעֱבָד־לְךָ יוֹם וָלֵיל · בָּרוּךְ יָחִיד וּמְיוּחָד · הָיָה הֹוֶה וְיִהְיֶה: יְיָ אֱלֹהִים אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: הוּא אֱלֹהִים חַיִּים מֶלֶךְ חַי וְקַיָּם לָעַד וּלְעוֹלְמֵי עַד: בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד: לִישׁוּעָתְךָ קִוִּיתִי יְיָ:

כשיוצא מבהכ״נ ישב מעט ויאמר

אַךְ צַדִּיקִים יוֹדוּ לִשְׁמֶךָ יֵשְׁבוּ יְשָׁרִים אֶת פָּנֶיךָ:

ואח״כ יעמוד וישתחוה מול ארון הקודש ויאמר

כִּי כָּל הָעַמִּים יֵלְכוּ אִישׁ בְּשֵׁם אֱלֹהָיו וַאֲנִי אֵלֵךְ בְּשֵׁם יְיָ אֱלֹהִים

in acht, en behoed u zelven wel, dat gij de zaken niet vergeet, die uwe oogen gezien hebben, en dat zij gedurende al de dagen uwes levens niet uit uw hart wijken; maakt ze uwen kinderen en kleinkinderen bekend. Den dag [namelijk,] toen gij voor den Eeuwige, uwen God, bij Horeb stondt, toen de Eeuwige tot mij zeide: Verzamel Mij het volk; Ik wil hun Mijne woorden doen hooren, opdat zij leeren Mij te vreezen, gedurende al de dagen die zij op den aardbodem leven zullen, en zij [zulks ook] hunnen kinderen leeren. — Gedenk steeds wat de Eeuwige, uw God, aan Mirjam gedaan heeft, op den weg toen gij uit Egypte uittoogt. — Gedenk steeds wat u Amalek gedaan heeft, op den weg toen gij uit Egypte uittoogt.

Des ochtends en des avonds wordt het volgende, als slotgebed, gezegd:

De Eeuwige, onze God, zij met ons, gelijk Hij met onze vaderen geweest is; Hij verlate, noch begeve ons. Hij neige ons hart tot Zich, opdat wij al Zijne wegen bewandelen, en Zijne geboden, wetten en regten in acht nemen, die Hij onzen vaderen geboden heeft. Dat deze mijne woorden, die ik smeekende tot den Eeuwige gerigt heb, dag en nacht nabij den Eeuwige, onzen God, zijn mogen, om het regt van Zijnen dienaar en het regt van Zijn volk Israël te handhaven, dagelijks bij elk voorval. Ten einde alle volken der aarde erkennen, dat de Eeuwige [alléén] God is, en niemand meer. — Eeuwige! geleid mij in Uwe regtvaardigheid, ten spijt mijner benijders, laat Uw weg effen voor mij zijn! Ik wandel in mijne onschuld, verlos mij, wees mij genadig; want ik ben eenzaam en bedrukt. Nu staat mijn voet op eene effene baan, in koorgezangen loof ik den Eeuwige. De Eeuwige is mijn behoeder, de Eeuwige beschaduwt mij, is aan mijne regterhand. Mijne hulp [komt] van den Eeuwige, die hemel en aarde gemaakt heeft. De Eeuwige behoede mijn uitgaan en mijn inkomen, tot leven en gelukzaligheid van nu tot in eeuwigheid. — Zie neder van de woonstede Uwer heiligheid, en zegen Uw volk Israël, en het aardrijk dat Gij ons gegeven hebt, gelijk Gij onzen vaderen toegezworen hebt, een land vloeijende van melk en honig. God der eer! U wijde ik gezang en lof, U dien ik dag en nacht; geloofd zij de Eene en Eenige, die was, is, en zijn zal. De Eeuwige, God, Israëls God, de Koning aller koningen, de Allerheiligste, geloofd zij Hij. Hij, de levende God, de Koning die in alle eeuwigheid bestendig en onveranderlijk is. Geloofd zij de naam Zijner heerlijke regering immer en eeuwig. Op Uwe hulp hoop ik, Eeuwige!

Bij het uitgaan uit het Bedehuis zegt men:

Slechts regtvaardigen danken Uwen naam, de braven zitten voor Uw aangezigt.

Vervolgens, onder het buigen naar de heilige arke:

Dat alle volken, ieder in den naam zijns gods wandelen; ik wandel in den naam van den Eeuwige, den levenden God,

חַיִּים וּמֶלֶךְ עוֹלָם: עֶזְרִי מֵעִם יְיָ עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ: יְיָ יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד:

ואח״כ ילך אל פתח לאחוריו וישתחוה מול ארון הקדוש ויאמר

יְיָ נְחֵנִי בְצִדְקָתֶךָ לְמַעַן שׁוֹרְרָי הַיְשַׁר לְפָנַי דַּרְכֶּךָ:

ואח״כ כשהולך יאמר אלו ג׳ פסוקים, ואחריהם למנצח בנגינות וגו׳ תמצא במ״ש.

גָּד גְּדוּד יְגוּדֶנּוּ וְהוּא יָגֻד עָקֵב: וַיְהִי דָוִד לְכָל־דְּרָכָו מַשְׂכִּיל וַייָ עִמּוֹ: וְנֹחַ מָצָא חֵן בְּעֵינֵי יְיָ:

אם בדעתו ללכת באותו יום לעסוק במשא ומתן יאמר אלה הפסוקים.

עֶזְרִי מֵעִם יְיָ עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ: הַשְׁלֵךְ עַל־יְיָ יְהָבְךָ וְהוּא יְכַלְכְּלֶךָ: שְׁמָר־תָּם וּרְאֵה יָשָׁר כִּי־אַחֲרִית לְאִישׁ שָׁלוֹם: בְּטַח בַּייָ וַעֲשֵׂה טוֹב שְׁכָן־אֶרֶץ וּרְעֵה אֱמוּנָה: הִנֵּה אֵל יְשׁוּעָתִי אֶבְטַח וְלֹא אֶפְחָד · כִּי עָזִּי וְזִמְרָת יָהּ יְיָ וַיְהִי־לִי לִישׁוּעָה: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם בְּדִבְרֵי קָדְשְׁךָ כָּתוּב לֵאמֹר הַבּוֹטֵחַ בַּייָ חֶסֶד יְסוֹבְבֶנְהוּ, וּכְתִיב וְאַתָּה מְחַיֶּה אֶת־כֻּלָּם · יְיָ אֱלֹהִים אֱמֶת תֵּן בְּרָכָה וְהַצְלָחָה בְּכָל־מַעֲשֵׂה יָדַי · כִּי בָטַחְתִּי בְךָ שֶׁעַל יְדֵי מַשָּׂא וּמַתָּן וַעֲסָקִים שֶׁלִּי תִּשְׁלַח לִי בְרָכָה כְּדֵי שֶׁאוּכַל לְפַרְנֵס אֶת־עַצְמִי וּבְנֵי בֵיתִי בְּנַחַת וְלֹא בְצַעַר בְּהֶתֵּר וְלֹא בְאִסּוּר לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם וִיקֻיַּם בִּי מִקְרָא שֶׁכָּתוּב הַשְׁלֵךְ עַל־יְיָ יְהָבְךָ וְהוּא יְכַלְכְּלֶךָ: אָמֵן

ראוי לאמר בכל יום פרשת עקדה ופרשת המן ועשרת הדברות.

פרשת עקדה.

בראשית כ״ב א׳

וַיְהִי אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְהָאֱלֹהִים נִסָּה אֶת־אַבְרָהָם וַיֹּאמֶר אֵלָיו אַבְרָהָם וַיֹּאמֶר הִנֵּנִי: וַיֹּאמֶר קַח־נָא אֶת־בִּנְךָ אֶת־יְחִידְךָ אֲשֶׁר־אָהַבְתָּ אֶת־יִצְחָק וְלֶךְ־לְךָ אֶל־אֶרֶץ הַמֹּרִיָּה וְהַעֲלֵהוּ שָׁם לְעֹלָה עַל אַחַד הֶהָרִים אֲשֶׁר אֹמַר אֵלֶיךָ: וַיַּשְׁכֵּם אַבְרָהָם בַּבֹּקֶר וַיַּחֲבֹשׁ אֶת־חֲמֹרוֹ וַיִּקַּח אֶת־שְׁנֵי נְעָרָיו אִתּוֹ וְאֵת יִצְחָק בְּנוֹ וַיְבַקַּע עֲצֵי עֹלָה וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר־אָמַר־לוֹ הָאֱלֹהִים: בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וַיִּשָּׂא אַבְרָהָם אֶת־עֵינָיו וַיַּרְא אֶת־הַמָּקוֹם מֵרָחֹק: וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אֶל־נְעָרָיו שְׁבוּ־לָכֶם פֹּה עִם־הַחֲמוֹר וַאֲנִי וְהַנַּעַר נֵלְכָה עַד־כֹּה וְנִשְׁתַּחֲוֶה וְנָשׁוּבָה אֲלֵיכֶם: וַיִּקַּח אַבְרָהָם אֶת־עֲצֵי הָעֹלָה וַיָּשֶׂם עַל־

de Koning des heelals. Mijne hulp [komt] van den Eeuwige, die hemel en aarde gemaakt heeft. De Eeuwige zal immer en eeuwig regeren.

En aan den uitgang zegt men:

Eeuwige! geleid mij in Uwe regtvaardigheid, in spijt mijner benijders; laat Uw weg effen voor mij zijn.

Voorts zegt men de drie volgende verzen en Lamnazéach Bineginoth, *bl.* 126.

Gad wordt van menige stroopbende overvallen; doch hij valt haar aan, op haar eigen voetspoor. David was in al zijne togten voorspoedig en de Eeuwige was met hem. Noach vond gunst in de oogen des Eeuwigen. (*Als men eenige zaak wil verrigten, voegt men nog het volgende er bij:*) Mijne hulp [komt] van den Eeuwige, die hemel en aarde gemaakt heeft. Werp op den Eeuwige uwe belangen, en Hij zal u verzorgen. Geef acht op den braven en zie naar den opregten; want het einde diens mans is gelukzaligheid. Vertrouw op den Eeuwige, en doe het goede, bewoon het land en handel met eerlijkheid. Zie! de Almagtige is mijn heil, ik heb vertrouwen en vrees niet; want mijne zege, mijn snarenspel is God, de Eeuwige! en Hij was mij tot redding. Heer des heelals! in Uwe Heilige Schrift is het volgende geschreven: „die op den Eeuwige vertrouwt, dien zal gunst omringen;" ook is er geschreven: „Gij onderhoudt ze allen". Eeuwige en trouwe God! verleen zegen en voorspoed aan alles wat ik verrigt: want ik vertrouw op U, dat Gij mij door mijnen handel en mijne verrigtingen den zegen zult verleenen, opdat ik mij zelven en mijne huisgenooten kunne onderhouden met voldoening en niet met kommer, op eene geoorloofde en niet op eene ongeoorloofde wijze, tot leven en vrede; op dat aan mij bevestigd worde hetgeen geschreven is: „Werp op den Eeuwige uwe belangen, en Hij zal „u verzorgen".

Men behoort elken dag te zeggen de afdeeling van Abrahams offer, van het Manna en van de tien Geboden.

ABRAHAMS OFFER.

Het was kort na deze gebeurtenissen, dat God Abraham beproefde. Hij zeide tot hem: Abraham! deze zeide: hier ben ik! Toen zeide Hij: neem toch uwen zoon, uwen eenigen, dien gij bemint, [namelijk] Izak, begeef u naar het land Moria, en breng hem daar tot een brandoffer, op een' der bergen, dien Ik u zeggen zal. Abraham stond des morgens vroeg op, zadelde zijnen ezel, nam zijne twee knapen met zich, benevens Izak zijnen zoon, kloofde hout tot het brandoffer, maakte zich op, en ging naar de plaats, die God hem gezegd had. Op den derden dag hief Abraham zijne oogen op, en zag de plaats van verre. Toen zeide Abraham tot zijne knapen: blijft gijlieden hier met den ezel, doch ik en de jongeling zullen gaan tot ginds, ons aanbiddend nederwerpen, en tot u terug keeren. Abraham nam het hout des brandoffers, leide [het] op

יצחק בנו ויקח בידו את־האש ואת־המאכלת וילכו שניהם
יחדו: ויאמר יצחק אל־אברהם אביו ויאמר אבי ויאמר הנני
בני ויאמר הנה האש והעצים ואיה השה לעלה: ויאמר אברהם
אלהים יראה־לו השה לעלה בני וילכו שניהם יחדו: ויבאו
אל־המקום אשר אמר־לו האלהים ויבן שם אברהם את־המזבח
ויערך את־העצים ויעקד את־יצחק בנו וישם אתו על־המזבח
ממעל לעצים: וישלח אברהם את־ידו ויקח את־המאכלת
לשחט את־בנו: ויקרא אליו מלאך יהוה מן־השמים ויאמר
אברהם ׀ אברהם ויאמר הנני: ויאמר אל־תשלח ידך אל־הנער
ואל־תעש לו מאומה כי ׀ עתה ידעתי כי־ירא אלהים אתה
ולא חשכת את־בנך את־יחידך ממני: וישא אברהם את־
עיניו וירא והנה־איל אחר נאחז בסבך בקרניו וילך אברהם
ויקח את־האיל ויעלהו לעלה תחת בנו: ויקרא אברהם שם־
המקום ההוא יהוה ׀ יראה אשר יאמר היום בהר יהוה יראה:
ויקרא מלאך יהוה אל־אברהם שנית מן־השמים: ויאמר בי
נשבעתי נאם־יהוה כי יען אשר עשית את־הדבר הזה ולא
חשכת את־בנך את־יחידך: כי־ברך אברכך והרבה ארבה את־
זרעך ככוכבי השמים וכחול אשר על־שפת הים וירש זרעך
את שער איביו: והתברכו בזרעך כל גויי הארץ עקב אשר
שמעת בקלי: וישב אברהם אל־נעריו ויקמו וילכו יחדו אל־
באר שבע וישב אברהם בבאר שבע:

אלהינו ואלהי אבותינו זכרנו בזכרון טוב לפניך ופקדנו בפקדת ישועה
ורחמים משמי שמי קדם וזכר־לנו יי אלהינו את־הברית ואת־החסד
ואת־השבועה אשר נשבעת לאברהם אבינו בהר המריה ותראה לפניך עקדה
שעקד אברהם אבינו את־יצחק בנו על גב המזבח וכבש רחמיו לעשות
רצונך בלבב שלם כן יכבשו רחמיך את־כעסך מעלינו ומעל כל־ישראל עמך ·
ויגולו רחמיך על מדותיך · והתנהג עמנו במדת החסד והרחמים ובטובך
הגדול ישוב חרון אפך מעמך ומעירך ומנחלתך · וקים־לנו יי אלהינו מה־
שהבטחתנו על־ידי משה עבדך וזכרתי את־בריתי יעקוב ואף את־בריתי
יצחק ואף את בריתי אברהם אזכר והארץ אזכר · ועזרנו אלהי ישענו על־דבר
כבוד שמך להכניע את־ערפנו ולכף את־יצרנו הרע להשתעבד־לך ולעשות את־
כל רצונך באהבה וביראה ולעבדך בלבב שלם כל־ימינו לעולם:

Izak zijnen zoon, en nam in zijne hand het vuur en het slagtmes; aldus gingen zij beiden te zamen. Toen sprak Izak Abraham zijnen vader aan, en zeide: mijn vader! Deze antwoordde: hier ben ik, mijn zoon. Gene zeide weder: hier is [wel] het vuur en het hout, maar waar is het lam tot het brandoffer? Abraham zeide: God zal zich [van] het lam tot brandoffer voorzien, mijn zoon! zoo gingen zij beide te zamen. Als zij nu aan de plaats kwamen, die God hem gezegd had, bouwde Abraham daar een altaar, en rangschikte het hout; bond Izak zijnen zoon, en legde hem op het altaar, boven het hout. Hierop strekte Abraham zijne hand uit, en nam het slagtmes om zijnen zoon te slagten. Toen riep een Engel des Eeuwigen tot hem uit den hemel, en zeide: Abraham! Abraham! en hij zeide: hier ben ik! Gene zeide: strek uwe hand niet uit tot den jongeling en doe hem niets; want nu weet Ik, dat gij godvreezende zijt, daar gij uwen zoon, uwen eenigen, Mij niet onthouden hebt. Abraham sloeg zijne oogen naderhand op, en zag eenen ram, die in de struiken met zijne horens verward was. Toen ging Abraham heen, nam de ram en bragt dien ten brandoffer, in plaats van zijnen zoon. Abraham noemde den naam dier plaats: De Eeuwige zal voorzien! waar nog heden gezegd wordt: op den berg des Eeuwigen zal voorzien worden. Hierop riep de Engel des Eeuwigen tot Abraham ten tweede male, uit den hemel. En zeide: Bij Mij zelven heb Ik gezworen, spreekt de Eeuwige, vermits gij deze daad gedaan, en uwen zoon, uwen eenigen, niet onthouden hebt; dat Ik u aanhoudend zegenen, en uw kroost zeer vermeerderen zal, als de sterren des hemels, en als het zand, dat aan den oever der zee is, en uw kroost zal de poort zijner vijanden innemen. Met uw kroost zullen al de volken der aarde zich zegenen, ter belooning dat Gij naar Mijne stem geluisterd hebt. Hierop keerde Abraham tot zijne knapen weder; zij maakten zich op, gingen te zamen naar Beër-Seba; en Abraham woonde te Beër-Seba.

Onze God en God onzer voorouders! gedenk onzer ten goede voor Uw aangezigt, en verleen ons heil en barmhartigheid uit de overoude hemelen. Gedenk ons, Eeuwige, onze God! het verbond, de gunst en den eed, dien Gij onzen aartsvader Abraham op den berg Moria toegezworen hebt, en laat voor U aanwezig zijn de ten offerbinding, toen onzen aartsvader Abraham zijnen zoon op het altaar tot offer had gebonden, en zijne ontferming overwonnen heeft om Uwe begeerte met een volkomen hart te volbrengen. Zoo moge ook Uwe ontferming, Uwe gramschap tegen ons en tegen Uw gansch volk Israël overwinnen, en Uwe barmhartigheid boven alle andere eigenschappen uitmunten. Handel met ons naar de eigenschappen van genade en barmhartigheid; wend met Uwe groote goedheid Uwen brandenden toorn van Uw volk, land en erfdeel af. Bevestig ons, Eeuwige, onze God! hetgeen Gij ons in Uwe leer, door Uwen dienaar Mozes, verzekerd hebt, namelijk: Ik zal denken aan Mijn verbond met Jakob, aan Mijn verbond met Izak, en ook aan Mijn verbond met Abraham zal Ik denken, en het land bedenken. Help ons, God onzes heils! wegens de heerlijkheid van Uwen naam, om onzen nek te buigen en onzen kwaden hartstogt te onderdrukken, opdat wij U alleen onderworpen zijn, Uwen ganschen wil met liefde en eerbied volbrengen, en U gedurende al onze levensdagen, van ganscher harte dienen.

פרשת המן.

שמות ט״ז ד׳

וַיֹּאמֶר יְהוָֹה אֶל־מֹשֶׁה הִנְנִי מַמְטִיר לָכֶם לֶחֶם מִן־הַשָּׁמָיִם וְיָצָא
הָעָם וְלָקְטוּ דְּבַר־יוֹם בְּיוֹמוֹ לְמַעַן אֲנַסֶּנּוּ הֲיֵלֵךְ בְּתוֹרָתִי
אִם־לֹא׃ וְהָיָה בַּיּוֹם הַשִּׁשִּׁי וְהֵכִינוּ אֵת אֲשֶׁר־יָבִיאוּ וְהָיָה מִשְׁנֶה
עַל אֲשֶׁר־יִלְקְטוּ יוֹם ׀ יוֹם׃ וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן אֶל־כָּל־בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל עֶרֶב וִידַעְתֶּם כִּי יְהוָֹה הוֹצִיא אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם׃
וּבֹקֶר וּרְאִיתֶם אֶת־כְּבוֹד יְהוָֹה בְּשָׁמְעוֹ אֶת־תְּלֻנֹּתֵיכֶם עַל־יְהוָֹה
וְנַחְנוּ מָה כִּי תַלִּינוּ* עָלֵינוּ׃ וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה בְּתֵת יְהוָֹה לָכֶם בָּעֶרֶב
בָּשָׂר לֶאֱכֹל וְלֶחֶם בַּבֹּקֶר לִשְׂבֹּעַ בִּשְׁמֹעַ יְהוָֹה אֶת־תְּלֻנֹּתֵיכֶם
אֲשֶׁר־אַתֶּם מַלִּינִם עָלָיו וְנַחְנוּ מָה לֹא־עָלֵינוּ תְלֻנֹּתֵיכֶם כִּי
עַל־יְהוָֹה׃ וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־אַהֲרֹן אֱמֹר אֶל־כָּל־עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
קִרְבוּ לִפְנֵי יְהוָֹה כִּי שָׁמַע אֵת תְּלֻנֹּתֵיכֶם׃ וַיְהִי כְּדַבֵּר אַהֲרֹן
אֶל־כָּל־עֲדַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל וַיִּפְנוּ אֶל־הַמִּדְבָּר וְהִנֵּה כְּבוֹד יְהוָֹה
נִרְאָה בֶּעָנָן׃ וַיְדַבֵּר יְהוָֹה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃ שָׁמַעְתִּי אֶת־תְּלוּנֹּת
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל דַּבֵּר אֲלֵהֶם לֵאמֹר בֵּין הָעַרְבַּיִם תֹּאכְלוּ בָשָׂר
וּבַבֹּקֶר תִּשְׂבְּעוּ־לָחֶם וִידַעְתֶּם כִּי אֲנִי יְהוָֹה אֱלֹהֵיכֶם׃ וַיְהִי בָעֶרֶב
וַתַּעַל הַשְּׂלָו וַתְּכַס אֶת־הַמַּחֲנֶה וּבַבֹּקֶר הָיְתָה שִׁכְבַת הַטַּל
סָבִיב לַמַּחֲנֶה׃ וַתַּעַל שִׁכְבַת הַטָּל וְהִנֵּה עַל־פְּנֵי הַמִּדְבָּר דַּק
מְחֻסְפָּס דַּק כַּכְּפֹר עַל־הָאָרֶץ׃ וַיִּרְאוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמְרוּ אִישׁ
אֶל־אָחִיו מָן הוּא כִּי לֹא יָדְעוּ מַה־הוּא וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֲלֵהֶם
הוּא הַלֶּחֶם אֲשֶׁר נָתַן יְהוָֹה לָכֶם לְאָכְלָה׃ זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר
צִוָּה יְהוָֹה לִקְטוּ מִמֶּנּוּ אִישׁ לְפִי אָכְלוֹ עֹמֶר לַגֻּלְגֹּלֶת מִסְפַּר
נַפְשֹׁתֵיכֶם אִישׁ לַאֲשֶׁר בְּאָהֳלוֹ תִּקָּחוּ׃ וַיַּעֲשׂוּ־כֵן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
וַיִּלְקְטוּ הַמַּרְבֶּה וְהַמַּמְעִיט׃ וַיָּמֹדּוּ בָעֹמֶר וְלֹא הֶעְדִּיף הַמַּרְבֶּה
וְהַמַּמְעִיט לֹא הֶחְסִיר אִישׁ לְפִי־אָכְלוֹ לָקָטוּ׃ וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה
אֲלֵהֶם אִישׁ אַל־יוֹתֵר מִמֶּנּוּ עַד־בֹּקֶר׃ וְלֹא־שָׁמְעוּ אֶל־מֹשֶׁה
וַיּוֹתִרוּ אֲנָשִׁים מִמֶּנּוּ עַד־בֹּקֶר וַיָּרֻם תּוֹלָעִים וַיִּבְאַשׁ וַיִּקְצֹף עֲלֵהֶם
מֹשֶׁה׃ וַיִּלְקְטוּ אֹתוֹ בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר אִישׁ כְּפִי אָכְלוֹ וְחַם הַשֶּׁמֶשׁ
וְנָמָס׃ וַיְהִי ׀ בַּיּוֹם הַשִּׁשִּׁי לָקְטוּ לֶחֶם מִשְׁנֶה שְׁנֵי הָעֹמֶר לָאֶחָד
וַיָּבֹאוּ כָּל־נְשִׂיאֵי הָעֵדָה וַיַּגִּידוּ לְמֹשֶׁה׃ וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם הוּא

HET NEDERDALEN VAN HET MAN.

De Eeuwige zeide tot Mozes: Ik zal ulieden spijze uit den hemel doen regenen: het volk zal uitgaan en opzamelen elken dag zijne dagelijksche [behoefte]; op dat Ik het beproeve, of het in Mijne leer wandelen zal of niet. En op den zesden dag, als zij bereiden zullen wat zij medebrengen, zal zulks het dubbel zijn van hetgeen zij op andere dagen zullen opzamelen. Toen zeiden Mozes en Aäron tot al de kinderen Israëls: Deze avond zult gij ondervinden, dat de Eeuwige u uit Egyptenland uitgevoerd heeft. En morgen zult gij de heerlijkheid des Eeuwigen zien, daar Hij uw gemor tegen den Eeuwige vernomen heeft; want wat zijn wij, dat gij tegen ons mort? Voorts zeide Mozes: [Dit zal geschieden] doordien u de Eeuwige dezen avond vleesch zal geven om te eten, en des morgens [andere] spijze tot verzadiging, om dat de Eeuwige uw gemor vernomen heeft, dat gij tegen Hem mort; want wat zijn wij? uw gemor is niet tegen ons, maar tegen den Eeuwige. Mozes zeide tot Aäron: Zeg tot de gansche gemeente der kinderen Israëls: treedt toe voor den Eeuwige, want Hij heeft uw gemor vernomen. Terwijl nu Aäron tot de gansche gemeente der kinderen Israëls sprak, wendden zij zich naar de woestijn, en de heerlijkheid des Eeuwigen werd in de wolk gezien. De Eeuwige sprak tot Mozes als volgt. Ik heb het gemor der kinderen Israëls vernomen; spreek tot hen aldus: tusschen de beide avonden zult gij vleesch eten, en des morgens u aan [andere spijze] verzadigen; en gij zult ondervinden dat Ik, de Eeuwige, uw God, ben. Toen het avond was, kwam er [eene menigte] kwartels op, en bedekte het leger, en des morgens was er eene laag dauw rondom het leger. Als de laag dauw opgetrokken was, zoo was er op de oppervlakte der woestijn iets fijns gekorrelds, fijn als de rijm op de aarde. Als de kinderen Israëls het zagen, zeiden zij de een tot den anderen: *Man* is het! want zij wisten niet wat het was. Mozes zeide tot hen: Dit is de spijze, die de Eeuwige u te eten gegeven heeft. Dit is hetgeen de Eeuwige [daaromtrent] geboden heeft: zamelt er van op, een ieder naar hetgeen hij voor zijn eten [noodig heeft], één Omer voor ieder hoofd, naar het getal uwer personen: elk zal nemen voor diegenen die in zijne tent zijn. De kinderen Israëls deden aldus; zij zamelden op, de een veel, de ander weinig. Zij maten het met den Omer; die veel had opgezameld had niets over, en die weinig opgezameld had kwam niet te kort; ieder had zoo veel opgezameld als hij voor zijn eten noodig had. Mozes zeide tot hen; niemand late er van over tot morgen. Doch zij luisterden niet naar Mozes, maar eenige lieden lieten er van over tot den [volgenden] morgen; toen kropen er maden uit en het stonk; nu werd Mozes toornig over hen. Zij zamelden er dus iederen morgen van op, zoo veel als ieder voor zijn eten noodig had; en zoodra de zon heet werd, versmolt het. Op den zesden dag hadden zij het dubbel der spijze opgezameld, twee Omer voor ieder; al de vorsten der gemeente kwamen en gaven het aan Mozes te kennen. En hij zeide tot hen:

אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה שַׁבָּתוֹן שַׁבַּת־קֹדֶשׁ לַיהוָה מָחָר אֵת אֲשֶׁר־תֹּאפוּ
אֵפוּ וְאֵת אֲשֶׁר־תְּבַשְּׁלוּ בַּשֵּׁלוּ וְאֵת כָּל־הָעֹדֵף הַנִּיחוּ לָכֶם
לְמִשְׁמֶרֶת עַד־הַבֹּקֶר׃ וַיַּנִּיחוּ אֹתוֹ עַד־הַבֹּקֶר כַּאֲשֶׁר צִוָּה מֹשֶׁה
וְלֹא הִבְאִישׁ וְרִמָּה לֹא־הָיְתָה בּוֹ׃ וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אִכְלֻהוּ הַיּוֹם
כִּי־שַׁבָּת הַיּוֹם לַיהוָה הַיּוֹם לֹא תִמְצָאֻהוּ בַּשָּׂדֶה׃ שֵׁשֶׁת יָמִים
תִּלְקְטֻהוּ וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבָּת לֹא יִהְיֶה־בּוֹ׃ וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי
יָצְאוּ מִן־הָעָם לִלְקֹט וְלֹא מָצָאוּ׃ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה עַד־
אָנָה מֵאַנְתֶּם לִשְׁמֹר מִצְוֹתַי וְתוֹרֹתָי׃ רְאוּ כִּי־יְהוָה נָתַן לָכֶם
הַשַּׁבָּת עַל־כֵּן הוּא נֹתֵן לָכֶם בַּיּוֹם הַשִּׁשִּׁי לֶחֶם יוֹמָיִם שְׁבוּ ׀ אִישׁ
תַּחְתָּיו אַל־יֵצֵא אִישׁ מִמְּקֹמוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי׃ וַיִּשְׁבְּתוּ הָעָם
בַּיּוֹם הַשְּׁבִעִי׃ וַיִּקְרְאוּ בֵית־יִשְׂרָאֵל אֶת־שְׁמוֹ מָן וְהוּא כְּזֶרַע גַּד
לָבָן וְטַעְמוֹ כְּצַפִּיחִת בִּדְבָשׁ׃ וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר
צִוָּה יְהוָה מְלֹא הָעֹמֶר מִמֶּנּוּ לְמִשְׁמֶרֶת לְדֹרֹתֵיכֶם לְמַעַן ׀ יִרְאוּ
אֶת־הַלֶּחֶם אֲשֶׁר הֶאֱכַלְתִּי אֶתְכֶם בַּמִּדְבָּר בְּהוֹצִיאִי אֶתְכֶם
מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם׃ וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־אַהֲרֹן קַח צִנְצֶנֶת אַחַת וְתֶן־
שָׁמָּה מְלֹא־הָעֹמֶר מָן וְהַנַּח אֹתוֹ לִפְנֵי יְהוָה לְמִשְׁמֶרֶת לְדֹרֹתֵיכֶם׃
כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וַיַּנִּיחֵהוּ אַהֲרֹן לִפְנֵי הָעֵדֻת לְמִשְׁמָרֶת׃
וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אָכְלוּ אֶת־הַמָּן אַרְבָּעִים שָׁנָה עַד־בֹּאָם אֶל־אֶרֶץ
נוֹשָׁבֶת אֶת־הַמָּן אָכְלוּ עַד־בֹּאָם אֶל־קְצֵה אֶרֶץ כְּנָעַן׃ וְהָעֹמֶר
עֲשִׂרִית הָאֵיפָה הוּא׃

אָנָּא הָאֵל הַמֵּכִין פַּרְנָסָה לְכָל־בְּרִיָּה וּמַזְמִין מַלְבּוּשׁ לְכָל־נִבְרָא וְשׁוֹלֵחַ לָהֶם מִחְיָה שֶׁתִּתֶּן־לִי מִחְיָתִי בְּשׁוּפִי שֶׁתְּכַלְכְּלֵנִי וּתְפַרְנְסֵנִי לִי וּלְכָל אַנְשֵׁי בֵיתִי וּלְכָל־יִשְׂרָאֵל פַּרְנָסָה טוֹבָה שֶׁל כָּבוֹד בְּנַחַת וְלֹא בְצַעַר בְּהֶתֵּר וְלֹא בְאִסּוּר בְּכָבוֹד וְלֹא בְבִזּוּי פַּרְנָסָה שֶׁלֹּא יִהְיֶה בָּהּ שׁוּם בּוּשָׁה וּכְלִמָּה פַּרְנָסָה שֶׁלֹּא תַצְרִיכֵנִי בָהּ לִידֵי מַתְּנַת בָּשָׂר וָדָם כִּי אִם מִיָּדְךָ הַמְּלֵאָה וְהָרְחָבָה פַּרְנָסָה שֶׁאוּכַל לַעֲסוֹק בְּתוֹרָתְךָ הַקְּדוֹשָׁה וְהַטְּהוֹרָה וְהַתְּמִימָה וְטֶרֶף נָקִי וּמְזוֹמָן וּמְזוֹנִי וּמְזוֹנוֹת אַנְשֵׁי בֵיתִי וְכָל־צְרָכֵנוּ קוֹדֶם שֶׁנִּצְטָרֵךְ לָהֶם כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לִבִּי פָּנוּי בְּלִי טִרְדָּה לַעֲסוֹק בְּדִבְרֵי תוֹרָה לְקַיֵּם הַמִּצְוֹת וְלֵישֵׁב בְּשָׁלוֹם עַל שֻׁלְחָנִי בְּכָבוֹד עִם כָּל־בְּנֵי בֵיתִי וְשֶׁלֹּא אֲצַפֶּה לְשֻׁלְחָן שֶׁל אֲחֵרִים וְשֶׁלֹּא אֶצְטָרֵךְ לְהִשְׁתַּעְבֵּד לְשׁוּם אָדָם וְשֶׁלֹּא יְהִי עָלַי שׁוּם עוֹל בָּשָׂר וָדָם כִּי אִם עוֹל מַלְכוּתְךָ לְעָבְדְךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם וּבְבִגְדֵי כָבוֹד יִהְיוּ לְבוּשֵׁנוּ בִּיקָר וְלֹא בְבוּשֶׁת פָּנִים· וְהַצִּילֵנִי מִן עֲנִיּוּת וּמִדַּלּוּת וְשִׁפְלוּת וְאֶזְכֶּה לְהַכְנִיס אוֹרְחִים וְלִגְמוֹל חֶסֶד לְכָל־אָדָם וְהַזְמִין לִי לַעֲשׂוֹת צְדָקָה לְהָרָאוּי לָהּ וְלֹא אֶכָּשֵׁל בִּבְנֵי אָדָם שֶׁאֵינָן הֲגוּנִין · אָמֵן׃

Dit is het wat de Eeuwige gesproken heeft: een rustdag, een heilige rustdag is morgen ter eere des Eeuwigen! wat gij bakken wilt, bakt [heden], wat gij koken wilt, kookt [heden], en al wat overig is laat voor u staan ter bewaring tot den [volgenden] morgen. Zij lieten het tot den [volgenden] morgen staan, zoo als Mozes geboden had; het werd niet stinkend, en er was geen worm in. Mozes zeide: eet het heden, want heden is een rustdag ter eere des Eeuwigen, heden vindt gij het niet op het veld. Zes dagen zult gij het opzamelen, en op den zevenden dag is rustdag; dan zal het er niet zijn. Het was op den zevenden dag, toen gingen eenige van het volk uit om op te zamelen, maar zij vonden niets. — De Eeuwige zeide tot Mozes: Tot hoe lang weigert gijlieden nog Mijne geboden en leer in acht te nemen? ziet! om dat de Eeuwige u den rustdag gegeven heeft, daarom geeft Hij u op den zesden dag spijze voor twee dagen; ieder blijve waar hij is: niemand ga van zijne plaats op den zevenden dag. Dus rustte het volk op den zevenden dag. Het huis Israëls noemde den naam [der spijze] *Man*; het was als korianderzaad, wit, en zijn smaak was als koek met honig. Mozes zeide: deze zaak heeft de Eeuwige geboden: Een Omer vol daarvan zal ter bewaring voor uwe nakomelingen zijn, opdat zij de spijze zien, die Ik ulieden in de woestijn te eten heb gegeven, toen Ik u uit Egyptenland uitgevoerd heb. Mozes zeide tot Aäron: neem eene kruik, doe er een Omer vol *Man* in en zet het voor den Eeuwige neder, ter bewaring voor Uwe nakomelingen. Zoo als de Eeuwige aan Mozes geboden had, stelde Aäron het neder voor de [arke der] getuigenis, ter bewaring. De kinderen Israëls aten het *Man* veertig jaren, tot dat zij in een bewoond land kwamen; het manna aten zij, tot dat zij aan de grenzen des lands Kenaän kwamen. — De Omer is een tiende van een Epha.

ô God! die aan elk schepsel voedsel en dekking verschaft en voor hun onderhoud zorg draagt, verzorg ook mij in overvloed. Voed en onderhoud mij en al mijne huisgenooten ten goede, op eene eervolle wijze, met genoegen en niet met kommer, met geoorloofde en niet met ongeoorloofde [middelen,] met eer en niet met schande. Dat ik eene broodwinning hebbe waarbij ik beschaamd noch schaamrood behoef te worden; eene broodwinning waarbij ik niet afhankelijk worde van de gaven van menschen, die slechts vleesch en bloed zijn, maar alleen van Uwe volle en milde hand; eene broodwinning waarbij ik mij met Uwe heilige, reine en volmaakte leer kan bezig houden. Verschaf mij zuivere en gemakkelijke middelen van bestaan, tot onderhoud voor mij en mijne huisgenooten: voorzie in al onze behoeften vóór dat wij die nog gevoelen, opdat mijn hart vrij zij van zorgwekkende beslommeringen, en ik mij met Uwe leer kunne bezig houden, Uwe geboden naleven, en, met mijne huisgenooten in vrede en eer aan mijne tafel zitten, zonder dat ik behoeve op de tafel van anderen te wachten, of aan iemand onderworpen te zijn. Dat ook niet het juk eens menschen, maar alleen dat Uwer heerschappij op mij ruste, ten einde U van ganscher harte te dienen. Dat onze kleeding gepast zij, dat zij ons tot eer en niet tot schande strekke. Bevrijd mij van armoede, ellende en gemeenheid; gun mij het voorregt gastvrij te kunnen zijn en eenen ieder weldaden te kunnen bewijzen; stel mij in de gelegenheid weldadig te wezen jegens hen, die het waardig zijn, en laat mij niet struikelen door nietswaardige menschen. Amen!

עֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת.

שמות כ׳ א׳

וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֵת כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה לֵאמֹר׃ אָנֹכִי יְהֹוָה
אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים׃
לֹא־יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל־־פָּנָי׃ לֹא־תַעֲשֶׂה לְךָ פֶסֶל
וְכָל־תְּמוּנָה אֲשֶׁר בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וַאֲשֶׁר בָּאָרֶץ מִתַּחַת וַאֲשֶׁר
בַּמַּיִם מִתַּחַת לָאָרֶץ׃ לֹא־תִשְׁתַּחֲוֶה לָהֶם וְלֹא תָעָבְדֵם כִּי אָנֹכִי
יְהֹוָה אֱלֹהֶיךָ אֵל קַנָּא פֹּקֵד עֲוֹן אָבֹת עַל־בָּנִים עַל־שִׁלֵּשִׁים
וְעַל־רִבֵּעִים לְשֹׂנְאָי׃ וְעֹשֶׂה חֶסֶד לַאֲלָפִים לְאֹהֲבַי וּלְשֹׁמְרֵי
מִצְוֺתָי׃ לֹא תִשָּׂא אֶת־שֵׁם־יְהֹוָה אֱלֹהֶיךָ לַשָּׁוְא כִּי לֹא יְנַקֶּה
יְהֹוָה אֵת אֲשֶׁר־יִשָּׂא אֶת־שְׁמוֹ לַשָּׁוְא׃ זָכוֹר אֶת־יוֹם הַשַּׁבָּת
לְקַדְּשׁוֹ׃ שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבֹד וְעָשִׂיתָ כָּל־מְלַאכְתֶּךָ׃ וְיוֹם הַשְּׁבִיעִי
שַׁבָּת לַיהֹוָה אֱלֹהֶיךָ לֹא־תַעֲשֶׂה כָל־מְלָאכָה אַתָּה ׀ וּבִנְךָ וּבִתֶּךָ
עַבְדְּךָ וַאֲמָתְךָ וּבְהֶמְתֶּךָ וְגֵרְךָ אֲשֶׁר בִּשְׁעָרֶיךָ׃ כִּי שֵׁשֶׁת־יָמִים
עָשָׂה יְהֹוָה אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־הָאָרֶץ אֶת־הַיָּם וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר־בָּם
וַיָּנַח בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי עַל־כֵּן בֵּרַךְ יְהֹוָה אֶת־יוֹם הַשַּׁבָּת וַיְקַדְּשֵׁהוּ׃
כַּבֵּד אֶת־אָבִיךָ וְאֶת־אִמֶּךָ לְמַעַן יַאֲרִכוּן יָמֶיךָ עַל הָאֲדָמָה
אֲשֶׁר־יְהֹוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לָךְ׃ לֹא תִרְצָח לֹא תִנְאָף לֹא תִגְנֹב
לֹא־תַעֲנֶה בְרֵעֲךָ עֵד שָׁקֶר׃ לֹא תַחְמֹד בֵּית רֵעֶךָ לֹא־תַחְמֹד
אֵשֶׁת רֵעֶךָ וְעַבְדּוֹ וַאֲמָתוֹ וְשׁוֹרוֹ וַחֲמֹרוֹ וְכֹל אֲשֶׁר לְרֵעֶךָ׃

שְׁלֹשָׁה עָשָׂר עִקָּרִים.

א אֲנִי מַאֲמִין בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁהַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ הוּא בּוֹרֵא וּמַנְהִיג לְכָל־הַבְּרוּאִים וְהוּא לְבַדּוֹ עָשָׂה וְעוֹשֶׂה וְיַעֲשֶׂה לְכָל־הַמַּעֲשִׂים׃

ב אֲנִי מַאֲמִין בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁהַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ הוּא יָחִיד וְאֵין יְחִידוּת כָּמוֹהוּ בְּשׁוּם פָּנִים וְהוּא לְבַדּוֹ אֱלֹהֵינוּ הָיָה הֹוֶה וְיִהְיֶה׃

ג אֲנִי מַאֲמִין בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁהַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ אֵינוֹ גוּף וְלֹא יַשִּׂיגוּהוּ מַשִּׂיגֵי הַגּוּף וְאֵין לא שׁוּם דִּמְיוֹן כְּלָל׃

DE TIEN GEBODEN.

God sprak al deze woorden, als volgt: Ik ben de Eeuwige, uw God, die u uit Egyptenland, uit het slavenhuis, uitgevoerd heb. Gij zult geene andere goden voor Mijn aangezigt hebben. Gij zult u geen afgodsbeeld maken, noch eenige gelijkende gestalte van hetgeen boven in den hemel of beneden op de aarde, of in het water onder de aarde is. Gij zult u niet voor hen neder buigen, noch hen dienen; want Ik, de Eeuwige, uw God, ben een ijverzuchtig God, die de misdaad der ouders verhaal op kinderen, op het derde en op het vierde geslacht, dergenen [namelijk] welke Mij haten. Doch die genade bewijst tot in duizende geslachten, hun die Mij beminnen en Mijne geboden in acht nemen. — Gij zult den naam van den Eeuwige, uwen God, niet ijdellijk uitspreken; want de Eeuwige zal niet ongestraft laten dengenen, die Zijnen naam ijdellijk uitspreekt. — Gedenk [steeds] den rustdag (Sabbath), om dien te heiligen. Zes dagen kunt gij arbeiden en al uw werk verrigten. Doch de zevende dag is een rustdag, ter eere van den Eeuwige, uwen God; [dan] zult gij geen werk verrigten, noch gij zelf, noch uw zoon of uwe dochter, noch uw dienstknecht, of uwe dienstmaagd, noch uw vee, noch uw vreemdeling die binnen uwe poort is. Want in zes dagen heeft de Eeuwige den hemel en de aarde, de zee en al wat er in is gemaakt, en op den zevenden dag gerust; daarom heeft de Eeuwige den Sabbathdag gezegend en hem heilig verklaard. — Eer uwen vader en uwe moeder, opdat uwe dagen verlengd worden op het aardrijk, dat de Eeuwige, uw God, u geeft. — Gij zult niet moorden. — Gij zult niet echtbreken. — Gij zult niet stelen. — Gij zult tegen uwen naaste niet verklaren als een valsch getuige. — Gij zult niet begeeren uws naasten huis. — Gij zult niet begeeren uws naasten vrouw, noch zijnen dienstknecht of zijne dienstmaagd, noch zijnen os of zijnen ezel, noch iets anders dat uwen naasten toebehoort.

De dertien voornaamste punten van het Israëlietische geloof.

1. Ik geloof volmaaktelijk, dat de Schepper, geloofd zij Zijn naam, de Schepper en Bestuurder van alle geschapene wezens is, en dat Hij alléén alle gewrochten gemaakt heeft, maakt, en zal maken.
2. Ik geloof volmaaktelijk, dat de Schepper, geloofd zij Zijn naam, eenig is, dat er op geenerlei wijze eene eenheid bestaan kan gelijk de Zijne, en dat Hij alléén onze God was, is, en zijn zal.
3. Ik geloof volmaaktelijk, dat de Schepper, geloofd zij Zijn naam, onligchamelijk is, dat Hem geene ligchamelijke toevallen treffen kunnen, en dat Hij met niets hoegenaamd vergeleken kan worden.

ד אֲנִי מַאֲמִין בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁהַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ הוּא רִאשׁוֹן וְהוּא אַחֲרוֹן:

ה אֲנִי מַאֲמִין בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁהַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ לוֹ לְבַדּוֹ רָאוּי לְהִתְפַּלֵּל וְאֵין רָאוּי לְהִתְפַּלֵּל לְזוּלָתוֹ:

ו אֲנִי מַאֲמִין בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁכָּל דִּבְרֵי נְבִיאִים אֱמֶת:

ז אֲנִי מַאֲמִין בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁנְּבוּאַת משֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם הָיְתָה אֲמִתִּית· וְשֶׁהוּא הָיָה אָב לַנְּבִיאִים לַקּוֹדְמִים לְפָנָיו וְלַבָּאִים אַחֲרָיו:

ח אֲנִי מַאֲמִין בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁכָּל הַתּוֹרָה הַמְּצוּיָה עַתָּה בְיָדֵינוּ הִיא הַנְּתוּנָה לְמשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם:

ט אֲנִי מַאֲמִין בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁזֹּאת הַתּוֹרָה לֹא תְהֵא מֻחְלֶפֶת וְלֹא תְהֵא תּוֹרָה אַחֶרֶת מֵאֵת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ:

י אֲנִי מַאֲמִין בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁהַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ יוֹדֵעַ כָּל־מַעֲשֵׂה בְנֵי אָדָם וְכָל־מַחְשְׁבוֹתָם שֶׁנֶּאֱמַר הַיּוֹצֵר יַחַד לִבָּם הַמֵּבִין אֶל כָּל־מַעֲשֵׂיהֶם:

יא אֲנִי מַאֲמִין בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁהַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ גּוֹמֵל טוֹב לְשׁוֹמְרֵי מִצְוֹתָיו וּמַעֲנִישׁ לְעוֹבְרֵי מִצְוֹתָיו:

יב אֲנִי מַאֲמִין בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה בְּבִיאַת הַמָּשִׁיחַ וְאַף עַל פִּי שֶׁיִּתְמַהְמֵהַּ עִם כָּל־זֶה אֲחַכֶּה־לּוֹ בְּכָל־יוֹם שֶׁיָּבוֹא:

יג אֲנִי מַאֲמִין בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁתִּהְיֶה תְּחִיַּת הַמֵּתִים בְּעֵת שֶׁיַּעֲלֶה רָצוֹן מֵאֵת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ וְיִתְעַלֶּה זִכְרוֹ לָעַד וּלְנֵצַח נְצָחִים:

לִישׁוּעָתְךָ קִוִּיתִי יְיָ · קִוִּיתִי יְיָ לִישׁוּעָתְךָ · יְיָ לִישׁוּעָתְךָ קִוִּיתִי:
לְפוּרְקָנָךְ סַבְרִית יְיָ · סַבְרִית יְיָ לְפוּרְקָנָךְ · יְיָ לְפוּרְקָנָךְ סַבְרִית:

סדר תפלת מנחה

אומרין פרשת קרבנות **וידבר** וכו׳ בדף ח׳ ואח״כ מתפללין **אשרי** בדף כ׳, הש״ץ אומר **חצי קדיש** (בתענית צבור מוציאין ס״ת וקורין **ויחל**) ועומדין להתפלל **שמונה עשרה** בלחש בדף כ״ח ואומרין **שלום רב** במקום שים שלום, הש״ץ מחזיר התפלה בקול רם כמו בשחרית ואין אומר או״א ברכנו (חוץ מביום שקורין בתורה) ואחר התפלה אומרין **תחנה** בדף ל״ז, הש״ץ אומר **קדיש תתקבל**, ואומרין **עלינו** בדף מ״ו ואחריו **קדיש יתום** כשמתפללין מנחה לבד בלא ערבית, ואם מתפללין מיד אחר מנחה תפלת ערבית מתחילין אחר קדיש תתקבל **והוא רחום** דערבית:

4. Ik geloof volmaaktelijk, dat de Schepper, geloofd zij Zijn naam, de eerste en de laatste is.
5. Ik geloof volmaaktelijk, dat de Schepper, geloofd zij Zijn naam, aléén moet aangebeden worden, en dat buiten Hem niets aangebeden behoort te worden.
6. Ik geloof volmaaktelijk, dat alle woorden der profeten waar zijn.
7. Ik geloof volmaaktelijk, dat de profetie van onzen leeraar Mozes, op hem zij de vrede! waar is, en dat hij de vader der profeten was, zoo wel van hen die hem voorafgegaan, als die hem opgevolgd zijn.
8. Ik geloof volmaaktelijk, dat de gansche leer, die wij thans in handen hebben, dezelfde is, die aan onzen leeraar Mozes, op hem zij de vrede! gegeven is geworden.
9. Ik geloof volmaaktelijk, dat deze leer, niet veranderd zal worden, en dat er geene andere leer door den Schepper, geloofd zij Zijn naam, gegeven zal worden.
10. Ik geloof volmaaktelijk, dat de Schepper, geloofd zij Zijn naam, alle handelingen der menschenkinderen, en al hunne denkbeelden kent, gelijk er gezegd is: „Hij, die aller harten „vormde, let ook op al hunne handelingen."
11. Ik geloof volmaaktelijk, dat de Schepper, geloofd zij Zijn naam, met weldaden beloont degenen die Zijne geboden in acht nemen, en straft degenen die ze overtreden.
12. Ik geloof volmaaktelijk in de komst van den Messias, en ofschoon hij aarzelt, wacht ik hem nogtans elken dag af, dat hij komen zal.
13. Ik geloof volmaaktelijk, dat de herleving der dooden zal plaats hebben, ten tijde dat zulks de wil des Scheppers, geloofd zij Zijn naam, en verheven zij Zijn roem, eeuwig en altoos, zijn zal.

Op Uwe hulp hoop ik, ô Eeuwige! – Ik hoop, ô Eeuwige! op Uwe hulp. — Eeuwige! op Uwe hulp hoop ik. *(Hetzelfde volgt in het Chaldeeuwsch.)*

ORDE VAN HET NAMIDDAG—GEBED.

Men leest Wajedaber *bl.* 8 en Asré *bl.* 20. *De voorlezer zegt de helft van* Kadis. (*Op eenen vastendag leest men in de gewijde Rol de afdeeling* Wajechal,) *en men leest het* Semone-Esré *bl.* 28, *hetwelk door den voorlezer herhaald wordt. Vervolgens zegt men het smeekgebed bl.* 37, Kadis Tithkabbal, Alénoe *bl.* 46 *en* Kadis Jathom. *Wordt echter onmiddelijk daarna het avond-gebed verrigt, dan wordt zulks dadelijk na het smeekgebed gedaan.*

בערב שבת מתפללין תפלת מנחה כמו בשאר ימי החול, ואין אומרין תחנה, ומיד אחר קדיש תתקבל מתחילין **לכו נרננה.**

קודם שבת תדליק האשה הנרות ומי שאין לו אשה ידליק בעצמו, ונוהגין הנשים להדליק תחלה ולפרוש כפיהן בין הנרות ובין עיניהן ואח״כ מברכין ברכה זו.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לְהַדְלִיק נֵר שֶׁל שַׁבָּת: (בי״ט אומר לְהַדְלִיק נֵר שֶׁל יוֹם טוֹב:)
(ובי״הכ אומר לְהַדְלִיק נֵר שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים: ובשבת יה״כ חותמין בשניהן):

קַבָּלַת שַׁבָּת.

צה לְכוּ נְרַנְּנָה לַייָ נָרִיעָה לְצוּר יִשְׁעֵנוּ: נְקַדְּמָה פָנָיו בְּתוֹדָה
בִּזְמִירוֹת נָרִיעַ לוֹ: כִּי אֵל גָּדוֹל יְיָ וּמֶלֶךְ גָּדוֹל עַל־כָּל־
אֱלֹהִים: אֲשֶׁר בְּיָדוֹ מֶחְקְרֵי־אָרֶץ וְתוֹעֲפוֹת הָרִים לוֹ: אֲשֶׁר־לוֹ הַיָּם
וְהוּא עָשָׂהוּ וְיַבֶּשֶׁת יָדָיו יָצָרוּ: בֹּאוּ נִשְׁתַּחֲוֶה וְנִכְרָעָה נִבְרְכָה
לִפְנֵי־יְיָ עֹשֵׂנוּ: כִּי הוּא אֱלֹהֵינוּ וַאֲנַחְנוּ עַם מַרְעִיתוֹ וְצֹאן יָדוֹ
הַיּוֹם אִם־בְּקֹלוֹ תִשְׁמָעוּ: אַל־תַּקְשׁוּ לְבַבְכֶם כִּמְרִיבָה כְּיוֹם מַסָּה
בַּמִּדְבָּר: אֲשֶׁר נִסּוּנִי אֲבוֹתֵיכֶם בְּחָנוּנִי גַּם־רָאוּ פָעֳלִי: אַרְבָּעִים
שָׁנָה אָקוּט בְּדוֹר וָאֹמַר עַם תֹּעֵי לֵבָב הֵם וְהֵם לֹא־יָדְעוּ דְרָכָי:
אֲשֶׁר־נִשְׁבַּעְתִּי בְאַפִּי אִם־יְבֹאוּן אֶל־מְנוּחָתִי:

צו שִׁירוּ לַייָ שִׁיר חָדָשׁ שִׁירוּ לַייָ כָּל־הָאָרֶץ: שִׁירוּ לַייָ בָּרְכוּ
שְׁמוֹ בַּשְּׂרוּ מִיּוֹם־לְיוֹם יְשׁוּעָתוֹ: סַפְּרוּ בַגּוֹיִם כְּבוֹדוֹ
בְּכָל־הָעַמִּים נִפְלְאוֹתָיו: כִּי גָדוֹל יְיָ וּמְהֻלָּל מְאֹד נוֹרָא הוּא
עַל־כָּל־אֱלֹהִים: כִּי כָּל־אֱלֹהֵי הָעַמִּים אֱלִילִים וַייָ שָׁמַיִם עָשָׂה:
הוֹד־וְהָדָר לְפָנָיו עֹז וְתִפְאֶרֶת בְּמִקְדָּשׁוֹ: הָבוּ לַייָ מִשְׁפְּחוֹת
עַמִּים הָבוּ לַייָ כָּבוֹד וָעֹז: הָבוּ לַייָ כְּבוֹד שְׁמוֹ שְׂאוּ מִנְחָה וּבֹאוּ
לְחַצְרוֹתָיו: הִשְׁתַּחֲווּ לַייָ בְּהַדְרַת־קֹדֶשׁ חִילוּ מִפָּנָיו כָּל־הָאָרֶץ:
אִמְרוּ בַגּוֹיִם יְיָ מָלָךְ אַף־תִּכּוֹן תֵּבֵל בַּל־תִּמּוֹט יָדִין עַמִּים
בְּמֵישָׁרִים: יִשְׂמְחוּ הַשָּׁמַיִם וְתָגֵל הָאָרֶץ יִרְעַם הַיָּם וּמְלֹאוֹ:
יַעֲלֹז שָׂדַי וְכָל־אֲשֶׁר־בּוֹ אָז יְרַנְּנוּ כָּל־עֲצֵי־יָעַר: לִפְנֵי יְיָ כִּי בָא
כִּי בָא לִשְׁפֹּט הָאָרֶץ יִשְׁפֹּט־תֵּבֵל בְּצֶדֶק וְעַמִּים בֶּאֱמוּנָתוֹ:

Op Vrijdag leest men het namiddag-gebed even als op andere dagen, doch alsdan wordt het smeekgebed niet uitgesproken.

Die het Sabbathlicht opsteekt, zegt:

Geloofd zijt Gij, Eeuwige! onze God, Konings des heelals! die ons door Uwe geboden geheiligd, en ons bevolen hebt om het licht voor den Sabbath te ontsteken. (*Op eenen feestdag zegt men*: om het licht voor den feestdag te ontsteken.) (*Op den Verzoendag*: om het licht voor den verzoendag te ontsteken.)

INWIJDING VAN DEN SABBATH.

Welaan! laat ons den Eeuwige jubelzingen, juichen der Rots onzes heils. Laat ons voor Zijn aangezigt met lofzang verschijnen, met snarenspel voor Hem juichen. Want de Eeuwige is een groot God, een groot Koning over alle goden. In Wiens hand de diepten der aarde zijn, Wien de toppen der bergen behooren. Dien de zee behoort, daar Hij ze schiep, en het drooge, dat Zijne handen vormden. Komt! laat ons aanbidden, nedervallen, en knielen voor den Eeuwige, onzen Maker, Want Hij is onze God, wij zijn het volk Zijner weide en de kudde Zijner hand, [nog] heden, indien gij naar Zijne stem luistert. — Verstokt uw hart niet gelijk te Meriba, ten dage der verzoeking in de woestijn. Toen Mij uwe vaders verzochten, Mij op de proef stelden, ofschoon zij Mijn werk zagen. Veertig jaren had Ik verdriet aan dat geslacht, en zeide: „het is een volk, verdwaald van hart, dat Mijne wegen niet erkent." Zoodat Ik in Mijnen toorn zwoer; „nimmer „zullen zij in Mijne rust ingaan."

Zingt den Eeuwige een nieuw lied, zingt den Eeuwige, gij gansche aarde! Zingt den Eeuwige, looft Zijnen naam, verkondigt dag aan dag Zijn heil. Verhaalt onder de heidenen Zijnen roem, onder alle natiën Zijne wonderen. Want groot is de Eeuwige en hooggeprezen, eerbiedwaardig is Hij boven alle goden. Der heidenen goden alle zijn nietige afgoden, de Eeuwige echter heeft de hemelen gemaakt. Vóór Hem is majesteit en pracht, magt en heerlijkheid in Zijn heiligdom. Geeft den Eeuwige, gij geslachten der volken! geeft den Eeuwige roem en zegepraal. Geeft den Eeuwige den roem Zijns naams, brengt geschenken aan, en komt in Zijne voorhoven. Aanbidt den Eeuwige in heilig feestgewaad, beeft voor Hem, gij gansche aarde! Zegt onder de heidenen: de Eeuwige regeert! vast staat de wereld en wankelt niet. Hij rigt de volken naar billijkheid. Dat de hemelen zich verheugen en de aarde vrolijk zij; de zee bruise met hetgeen haar vervult. Dat de beemde dartele met al wat er op is; dat alle boomen des wouds jubelzingen. Voor den Eeuwige! — want Hij komt, Hij komt om de aarde te rigten; Hij rigt de wereld met regtvaardigheid, de volken met Zijne trouw.

צז יְיָ מָלָךְ תָּגֵל הָאָרֶץ יִשְׂמְחוּ אִיִּים רַבִּים׃ עָנָן וַעֲרָפֶל סְבִיבָיו
צֶדֶק וּמִשְׁפָּט מְכוֹן כִּסְאוֹ׃ אֵשׁ לְפָנָיו תֵּלֵךְ וּתְלַהֵט סָבִיב
צָרָיו׃ הֵאִירוּ בְרָקָיו תֵּבֵל רָאֲתָה וַתָּחֵל הָאָרֶץ׃ הָרִים כַּדּוֹנַג
נָמַסּוּ מִלִּפְנֵי יְיָ מִלִּפְנֵי אֲדוֹן כָּל־הָאָרֶץ׃ הִגִּידוּ הַשָּׁמַיִם צִדְקוֹ
וְרָאוּ כָל־הָעַמִּים כְּבוֹדוֹ׃ יֵבֹשׁוּ כָּל־עֹבְדֵי פֶסֶל הַמִּתְהַלְלִים
בָּאֱלִילִים הִשְׁתַּחֲווּ לוֹ כָּל־אֱלֹהִים׃ שָׁמְעָה וַתִּשְׂמַח צִיּוֹן
וַתָּגֵלְנָה בְּנוֹת יְהוּדָה לְמַעַן מִשְׁפָּטֶיךָ יְיָ׃ כִּי־אַתָּה יְיָ עֶלְיוֹן עַל־
כָּל־הָאָרֶץ מְאֹד נַעֲלֵיתָ עַל־כָּל־אֱלֹהִים׃ אֹהֲבֵי יְיָ שִׂנְאוּ רָע
שֹׁמֵר נַפְשׁוֹת חֲסִידָיו מִיַּד רְשָׁעִים יַצִּילֵם׃ אוֹר־זָרֻעַ לַצַּדִּיק
וּלְיִשְׁרֵי־לֵב שִׂמְחָה׃ שִׂמְחוּ צַדִּיקִים בַּייָ וְהוֹדוּ לְזֵכֶר קָדְשׁוֹ׃

צח מִזְמוֹר שִׁירוּ לַייָ שִׁיר חָדָשׁ כִּי נִפְלָאוֹת עָשָׂה הוֹשִׁיעָה־לּוֹ
יְמִינוֹ וּזְרוֹעַ קָדְשׁוֹ׃ הוֹדִיעַ יְיָ יְשׁוּעָתוֹ לְעֵינֵי הַגּוֹיִם
גִּלָּה צִדְקָתוֹ׃ זָכַר חַסְדּוֹ וֶאֱמוּנָתוֹ לְבֵית יִשְׂרָאֵל רָאוּ כָל־אַפְסֵי
אָרֶץ אֵת יְשׁוּעַת אֱלֹהֵינוּ׃ הָרִיעוּ לַייָ כָּל־הָאָרֶץ פִּצְחוּ וְרַנְּנוּ
וְזַמֵּרוּ׃ זַמְּרוּ לַייָ בְּכִנּוֹר בְּכִנּוֹר וְקוֹל זִמְרָה׃ בַּחֲצֹצְרוֹת וְקוֹל
שׁוֹפָר הָרִיעוּ לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ יְיָ׃ יִרְעַם הַיָּם וּמְלֹאוֹ תֵּבֵל וְיֹשְׁבֵי
בָהּ׃ נְהָרוֹת יִמְחֲאוּ־כָף יַחַד הָרִים יְרַנֵּנוּ׃ לִפְנֵי יְיָ כִּי בָא לִשְׁפֹּט
הָאָרֶץ יִשְׁפֹּט־תֵּבֵל בְּצֶדֶק וְעַמִּים בְּמֵישָׁרִים׃

צט יְיָ מָלָךְ יִרְגְּזוּ עַמִּים יֹשֵׁב כְּרוּבִים תָּנוּט הָאָרֶץ׃ יְיָ בְּצִיּוֹן
גָּדוֹל וְרָם הוּא עַל־כָּל־הָעַמִּים׃ יוֹדוּ שִׁמְךָ גָּדוֹל וְנוֹרָא
קָדוֹשׁ הוּא׃ וְעֹז מֶלֶךְ מִשְׁפָּט אָהֵב אַתָּה כּוֹנַנְתָּ מֵישָׁרִים
מִשְׁפָּט וּצְדָקָה בְּיַעֲקֹב אַתָּה עָשִׂיתָ׃ רוֹמְמוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲווּ
לַהֲדֹם רַגְלָיו קָדוֹשׁ הוּא׃ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן בְּכֹהֲנָיו וּשְׁמוּאֵל
בְּקֹרְאֵי שְׁמוֹ *קֹרְאִים אֶל־יְיָ וְהוּא יַעֲנֵם׃ בְּעַמּוּד עָנָן יְדַבֵּר
אֲלֵיהֶם שָׁמְרוּ עֵדֹתָיו וְחֹק נָתַן־לָמוֹ׃ יְיָ אֱלֹהֵינוּ אַתָּה עֲנִיתָם
אֵל נֹשֵׂא הָיִיתָ לָהֶם וְנֹקֵם עַל־עֲלִילוֹתָם׃ רוֹמְמוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ
וְהִשְׁתַּחֲווּ לְהַר קָדְשׁוֹ כִּי קָדוֹשׁ יְיָ אֱלֹהֵינוּ׃

כט מִזְמוֹר לְדָוִד הָבוּ לַייָ בְּנֵי אֵלִים הָבוּ לַייָ כָּבוֹד וָעֹז׃ הָבוּ

De Eeuwige regeert, vrolijk is de aarde, de groote eilanden verheugen zich. Wolken en donkerheid zijn rondom Hem, geregtigheid en regt zijn de grondvesten Zijns troons. Vuur gaat voor Hem heen, en zet Zijne wederstrevers rondom in vlam. Zijne bliksems verlichten de wereld, de aarde ziet [het] en beeft. Bergen smelten als was voor den Eeuwige, voor den Heer der gansche aarde. De hemelen verkondigen Zijne geregtigheid, alle volken zien Zijnen luister. Beschaamd zijn alle beeldendienaren, die zich op nietige afgoden beroemen. Alle goden buigen zich voor Hem neder, Zion hoort het en verheugt zich, vrolijk zijn de dochteren van Juda, om Uwe gerigten, Eeuwige! Want Gij, Eeuwige! zijt de Allerhoogste over de gansche aarde, ver verheven zijt Gij boven alle goden. Beminnaars des Eeuwigen! haat het kwade; Hij bewaart de zielen Zijner vromen, redt hen uit de magt des snooden. Licht gaat op voor den regtvaardige, vreugde voor de opregten van harte. Verheugt u, regtvaardigen! in den Eeuwige, en huldigt het aandenken Zijner heiligheid.

Een Psalm. — Zingt den Eeuwige een nieuw lied, want Hij heeft wonderen gedaan; zege verwierf Hem Zijne regterhand en Zijn heilige arm. De Eeuwige heeft Zijn heil bekend gemaakt, voor de oogen der heidenen Zijne geregtigheid geopenbaard. Hij was aan Israëls huis Zijner gunst en trouw gedachtig; alle einden der aarde zagen het heil onzes Gods. Juicht den Eeuwige, gij gansche aarde! galmt, jubelzingt en roert de snaren. Roert voor den Eeuwige de harpsnaren, de harp en allerlei snarenspel. Met trompetten en bazuingeschal, juicht voor den Koning, den Eeuwige! Dat de zee bruise met hetgeen er in is, de wereld en die er in wonen. Dat de rivieren in de handen klappen, dat de bergen gezamentlijk jubelzingen. Voor den Eeuwige! want Hij komt om de aarde te rigten; Hij rigt de wereld met regtvaardigheid; de volken met billijkheid.

De Eeuwige regeert! de heidenen beven, Hij troont op Cherubim, de aarde trilt. Groot is de Eeuwige te Zion, verheven is Hij boven alle volken. Zij huldigen Uwen naam; (groot en eerbiedwaardig, heilig is Hij!) en de magt des konings, die het regt bemint. Gij hebt billijkheid gehandhaafd, regt en geregtigheid hebt Gij in Jakob verordend. Verheft den Eeuwige, onzen God! werpt U voor Zijne voetbank aanbiddend neder. Heilig is Hij! Mozes en Aäron onder Zijne priesters, Samuël onder hen, die Zijnen naam aanroepen: (zij riepen den Eeuwige aan, en Hij verhoorde hen.) Uit eene wolkzuil sprak Hij tot hen, zij namen Zijne getuigenissen in acht, de wet, die Hij hun gegeven had. Eeuwige, onze God! Gij verhoordet hen, Gij waart hun een vergevend God, doch tevens een bestraffer hunner overtredingen. Verheft den Eeuwige, onzen God! werpt u aanbiddend neder voor den berg Zijner heiligheid; want de Eeuwige, onze God, is heilig.

Een Psalm van David. — Brengt den Eeuwige, gij zonen der magtigen, brengt den Eeuwige, eer en zegepraal. Brengt

לַיְיָ כְּבוֹד שְׁמוֹ הִשְׁתַּחֲווּ לַיְיָ בְּהַדְרַת־קֹדֶשׁ׃ קוֹל יְיָ עַל־הַמָּיִם אֵל־הַכָּבוֹד הִרְעִים יְיָ עַל־מַיִם רַבִּים׃ קוֹל־יְיָ בַּכֹּחַ קוֹל יְיָ בֶּהָדָר׃ קוֹל יְיָ שֹׁבֵר אֲרָזִים וַיְשַׁבֵּר יְיָ אֶת־אַרְזֵי הַלְּבָנוֹן׃ וַיַּרְקִידֵם כְּמוֹ־עֵגֶל לְבָנוֹן וְשִׂרְיוֹן כְּמוֹ בֶן־רְאֵמִים׃ קוֹל־יְיָ חֹצֵב לַהֲבוֹת אֵשׁ׃ קוֹל יְיָ יָחִיל מִדְבָּר יָחִיל יְיָ מִדְבַּר קָדֵשׁ׃ קוֹל יְיָ יְחוֹלֵל אַיָּלוֹת וַיֶּחֱשֹׂף יְעָרוֹת וּבְהֵיכָלוֹ כֻּלּוֹ אֹמֵר כָּבוֹד׃ יְיָ לַמַּבּוּל יָשָׁב וַיֵּשֶׁב יְיָ מֶלֶךְ לְעוֹלָם׃ יְיָ עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן יְיָ יְבָרֵךְ אֶת־עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם׃

שלמה הלוי בראשי החרוזות. הש״ץ מנגן בנעימה.

לְכָה דוֹדִי לִקְרַאת כַּלָּה · פְּנֵי שַׁבָּת נְקַבְּלָה׃

שָׁ מוֹר וְזָכוֹר בְּדִבּוּר אֶחָד · הִשְׁמִיעָנוּ אֵל הַמְיֻחָד · יְיָ אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד · לְשֵׁם וּלְתִפְאֶרֶת וְלִתְהִלָּה׃ לכה

לִ קְרַאת שַׁבָּת לְכוּ וְנֵלְכָה · כִּי הִיא מְקוֹר הַבְּרָכָה · מֵרֹאשׁ מִקֶּדֶם נְסוּכָה · סוֹף מַעֲשֶׂה בְּמַחֲשָׁבָה תְּחִלָּה׃ לכה

מִ קְדַּשׁ מֶלֶךְ עִיר מְלוּכָה · קוּמִי צְאִי מִתּוֹךְ הַהֲפֵכָה · רַב לָךְ שֶׁבֶת בְּעֵמֶק הַבָּכָא · וְהוּא יַחֲמוֹל עָלַיִךְ חֶמְלָה׃ לכה

הִ תְנַעֲרִי מֵעָפָר קוּמִי · לִבְשִׁי בִּגְדֵי תִפְאַרְתֵּךְ עַמִּי · עַל־יַד בֶּן־יִשַׁי בֵּית הַלַּחְמִי · קָרְבָה אֶל־נַפְשִׁי גְאָלָהּ׃ לכה

הִ תְעוֹרְרִי הִתְעוֹרְרִי · כִּי בָא אוֹרֵךְ קוּמִי אוֹרִי · עוּרִי עוּרִי שִׁיר דַּבֵּרִי · כְּבוֹד יְיָ עָלַיִךְ נִגְלָה׃ לכה

לֹ א תֵבֹשִׁי וְלֹא תִכָּלְמִי · מַה תִּשְׁתּוֹחֲחִי וּמַה תֶּהֱמִי · בָּךְ יֶחֱסוּ עֲנִיֵּי עַמִּי · וְנִבְנְתָה עִיר עַל־תִּלָּהּ׃ לכה

וְ הָיוּ לִמְשִׁסָּה שֹׁאסָיִךְ · וְרָחֲקוּ כָּל־מְבַלְּעָיִךְ · יָשִׂישׂ עָלַיִךְ אֱלֹהָיִךְ · כִּמְשׂוֹשׂ חָתָן עַל־כַּלָּה׃ לכה

יָ מִין וּשְׂמֹאל תִּפְרוֹצִי · וְאֶת־יְיָ תַּעֲרִיצִי · עַל יַד־אִישׁ בֶּן־פַּרְצִי · וְנִשְׂמְחָה וְנָגִילָה׃ לכה

בּוֹאִי בְשָׁלוֹם עֲטֶרֶת בַּעְלָהּ · גַּם בְּשִׂמְחָה וּבְצָהֳלָה · תּוֹךְ אֱמוּנֵי עַם סְגֻלָּה · בּוֹאִי כַלָּה · בּוֹאִי כַלָּה׃ לכה

den Eeuwige de eer Zijns naams, aanbidt den Eeuwige in heilig feestgewaad. De stem des Eeuwigen rolt over de vloeden, de God der eere dondert, de Eeuwige over magtige vloeden. Des Eeuwigen stem is met magt, des Eeuwigen stem is met heerlijkheid! Des Eeuwigen stem verplettert cederen, de Eeuwige verplettert de cederen Libanons. Hij doet ze huppelen als een kalf, Libanon en Sirjon als een jong Reëm. De stem des Eeuwigen spijt vlammende bliksems. De stem des Eeuwigen doet de woestijn beven, de Eeuwige doet beven de woestijn van Kades. De stem des Eeuwigen doet de schuwe hinden opspringen en ontbladert de wouden; en in Zijnen tempel zegt alles: Majesteit! De Eeuwige troonde bij den zondvloed; de Eeuwige zal als Koning in eeuwigheid troonen. De Eeuwige verleent Zijnen volke de zege, de Eeuwige zegent Zijn volk met vrede.

Kom mijn vriend, de bruid te gemoet! laat ons den Sabbath ontvangen.

„*Neem in acht en gedenk* [den Sabbathdag]" liet ons de eenige God in éénen galm hooren; de Eeuwige is één, en Zijn naam is de Eenige; tot roem, Majesteit en lof. Kom *enz.*

Welaan! laat ons te zamen den Sabbath te gemoet snellen, want hij is de oorsprong des zegens, van den eersten aanvang was hij reeds ingesteld; het laatste in de Schepping, doch het eerste in het [goddelijk] voornemen. Kom *enz.*

Tempel des Konings! koninklijke stad! maak u op, verrijs uit uwe puinhoopen; reeds al te lang hebt gij in het jammerdal vertoefd, doch [God] zal Zich uwer weder erbarmen. Kom *enz.*

Schud u af van het stof, rigt u op! trek uw feestelijk praalgewaad aan, mijn volk! Wil door Jisai's zoon van Bethlehem, mijne ziel harer verlossing doen naderen. Kom *enz.*

Ontwaak, ontwaak! uw glans breekt aan, sta op en verlicht! Op, op! hef het lied aan, de heerlijkheid des Eeuwigen is op u verschenen. Kom *enz.*

Gij zult niet meer beschaamd worden, niet meer blozen; wat zijt gij ter neder gebukt? waarom kermt gij nog? De armen uws volks zullen in u bescherming vinden, de stad zal weder op hare heuvels herbouwd worden. Kom *enz.*

Uwe roovers zullen ten roof, en al uwe verdervers verwijderd worden; uw God zal Zich met u verblijden, gelijk een bruidegom zich met zijne bruid verblijdt. Kom *enz.*

Regts en links zulkt gij u uitbreiden, en den Eeuwige eerbiedigen; door den nakomeling van Pérez zullen wij ons verheugen en vrolijk zijn. Kom *enz.*

Kom dan met vrede, gij kroon uws gemaals! kom met vreugde en gejuich, te midden der getrouwen onder het geliefkoosde volk, kom, ô bruid! kom, ô bruid! Kom *enz.*

צב מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת: טוֹב
לְהֹדוֹת לַייָ וּלְזַמֵּר לְשִׁמְךָ
עֶלְיוֹן: לְהַגִּיד בַּבֹּקֶר חַסְדֶּךָ וֶאֱמוּנָתְךָ
בַּלֵּילוֹת: עֲלֵי עָשׂוֹר וַעֲלֵי־נָבֶל עֲלֵי
הִגָּיוֹן בְּכִנּוֹר: כִּי שִׂמַּחְתַּנִי יְיָ בְּפָעֳלֶךָ
בְּמַעֲשֵׂי יָדֶיךָ אֲרַנֵּן: מַה־גָּדְלוּ מַעֲשֶׂיךָ יְיָ
מְאֹד עָמְקוּ מַחְשְׁבֹתֶיךָ: אִישׁ בַּעַר לֹא
יֵדָע וּכְסִיל לֹא־יָבִין אֶת־זֹאת: בִּפְרֹחַ
רְשָׁעִים כְּמוֹ־עֵשֶׂב וַיָּצִיצוּ כָּל־פֹּעֲלֵי אָוֶן
לְהִשָּׁמְדָם עֲדֵי עַד: וְאַתָּה מָרוֹם לְעֹלָם
יְיָ: כִּי הִנֵּה אֹיְבֶיךָ יְיָ כִּי־הִנֵּה אֹיְבֶיךָ
יֹאבֵדוּ יִתְפָּרְדוּ כָּל־פֹּעֲלֵי אָוֶן: וַתָּרֶם
כִּרְאֵים קַרְנִי בַּלֹּתִי בְּשֶׁמֶן רַעֲנָן: וַתַּבֵּט
עֵינִי בְּשׁוּרָי בַּקָּמִים עָלַי מְרֵעִים
תִּשְׁמַעְנָה אָזְנָי: צַדִּיק כַּתָּמָר יִפְרָח
כְּאֶרֶז בַּלְּבָנוֹן יִשְׂגֶּה: שְׁתוּלִים בְּבֵית
יְיָ בְּחַצְרוֹת אֱלֹהֵינוּ יַפְרִיחוּ: עוֹד יְנוּבוּן
בְּשֵׂיבָה, דְּשֵׁנִים וְרַעֲנַנִּים יִהְיוּ: לְהַגִּיד
כִּי־יָשָׁר יְיָ צוּרִי וְלֹא *עַוְלָתָה בּוֹ:

צג יְיָ מָלָךְ גֵּאוּת לָבֵשׁ לָבֵשׁ יְיָ עֹז
הִתְאַזָּר אַף־תִּכּוֹן תֵּבֵל בַּל־תִּמּוֹט:
נָכוֹן כִּסְאֲךָ מֵאָז מֵעוֹלָם אָתָּה: נָשְׂאוּ
נְהָרוֹת יְיָ נָשְׂאוּ נְהָרוֹת קוֹלָם יִשְׂאוּ
נְהָרוֹת דָּכְיָם: מִקֹּלוֹת מַיִם רַבִּים אַדִּירִים
מִשְׁבְּרֵי־יָם אַדִּיר בַּמָּרוֹם יְיָ: עֵדֹתֶיךָ
נֶאֶמְנוּ מְאֹד לְבֵיתְךָ נַאֲוָה־קֹדֶשׁ יְיָ
לְאֹרֶךְ יָמִים: קדיש יתום.

כשיש אבל בבית הכנסת החשוב שבקהל
יצא לקראתו ומכניסו.

תפלת ערבית לחול

כשמתפללין תפלת ערבית בזמנה
אומרין פסוקים אלו קודם

והוא רחום.

שִׁיר הַמַּעֲלוֹת הִנֵּה בָּרְכוּ
אֶת־יְיָ כָּל־עַבְדֵי יְיָ
הָעֹמְדִים בְּבֵית יְיָ בַּלֵּילוֹת:
שְׂאוּ יְדֵיכֶם קֹדֶשׁ וּבָרְכוּ
אֶת־יְיָ: יְבָרֶכְךָ יְיָ מִצִּיּוֹן
עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ:

יְיָ צְבָאוֹת עִמָּנוּ מִשְׂגָּב לָנוּ
אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֶלָה: ג״פ
יְיָ צְבָאוֹת אַשְׁרֵי אָדָם
בֹּטֵחַ בָּךְ: ג״פ
יְיָ הוֹשִׁיעָה הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ
בְיוֹם קָרְאֵנוּ: ג״פ
הוֹשִׁיעָה אֶת־עַמֶּךָ וּבָרֵךְ
אֶת־נַחֲלָתֶךָ וּרְעֵם וְנַשְּׂאֵם
עַד הָעוֹלָם:

מִי יִתֵּן מִצִּיּוֹן יְשׁוּעַת
יִשְׂרָאֵל בְּשׁוּב יְיָ שְׁבוּת
עַמּוֹ יָגֵל יַעֲקֹב יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל:
בְּשָׁלוֹם יַחְדָּו אֶשְׁכְּבָה וְאִישָׁן
כִּי אַתָּה יְיָ לְבָדָד לָבֶטַח
תּוֹשִׁיבֵנִי: יוֹמָם יְצַוֶּה יְיָ
חַסְדּוֹ וּבַלַּיְלָה שִׁירֹה עִמִּי
תְּפִלָּה לְאֵל חַיָּי: וּתְשׁוּעַת
צַדִּיקִים מֵייָ מָעוּזָּם בְּעֵת
צָרָה: וַיַּעְזְרֵם יְיָ וַיְפַלְּטֵם
יְפַלְּטֵם מֵרְשָׁעִים וְיוֹשִׁיעֵם
כִּי־חָסוּ בוֹ: חצי קדיש

וְהוּא רַחוּם יְכַפֵּר עָוֹן
וְלֹא יַשְׁחִית
וְהִרְבָּה לְהָשִׁיב אַפּוֹ
וְלֹא יָעִיר כָּל חֲמָתוֹ: יְיָ
הוֹשִׁיעָה הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ
בְּיוֹם קָרְאֵנוּ:

Psalmgezang voor den Sabbathdag. - Het is liefelijk, den Eeuwige te danken; voor Uwen naam, ô Allerhoogste! de snaren te roeren. Des morgens Uwe goedertierenheid te vermelden, des nachts Uwe trouw. Bij tiensnarig speeltuig en psalter, door de harp tot denken opgewekt. Want Gij, ô Eeuwige! hebt mij met Uw werk verblijd, vrolijk bezing ik de daden Uwer handen. Hoe groot zijn Uwe daden, ô Eeuwige! oneindig diep Uwe ontwerpen. De verstandelooze beseft het niet, de dwaze ziet dit niet in. Als de goddeloozen groenen gelijk het jeugdig kruid, en alle boosdoeners bloeijen, -- om voor eeuwig verdelgd te worden. Maar Gij zijt in eeuwigheid verheven, ô Eeuwige! Want zie Uwe vijanden ô Eeuwige! want zie Uwe vijanden komen om; alle boosdoeners stuiven uiteen. Mijnen horen echter verhoogdet Gij als dien eens Reëms, ik word met versche olie overgoten. Mijn oog ziet [het verderf] mijner benijders, mijne ooren hooren [het] van de snooden, die zich tegen mij verzetten. De regtvaardige zal als de palmboom groenen, als een cederboom op den Libanon opwassen. Die in het huis des Eeuwigen geplant zijn, zullen bloeijen in de voorhoven onzes Gods. Zelfs in de grijsheid maken zij nog jonge loten; sappig en lommerrijk blijven zij. Om te vermelden, dat de Eeuwige onberispelijk is, mijn Rots, in Wien geen onregt is.

De Eeuwige regeert, Hij heeft Zich met Majesteit gekleed, de Eeuwige heeft Zich met magt gekleed [en] omgord; zoo staat de wereld vast en wankelt nimmer. Uw troon staat vast van toen af; Gij zelf zijt van eeuwigheid! De rivieren verheffen, o Eeuwige! de rivieren verheffen hare stem; de rivieren verheffen hare stuivende golven. Meer dan het geraas der groote wateren, dan de magtige baren der zee, is de Eeuwige magtig in Zijne verhevenheid. Uwe getuigenissen zijn geheel onwrikbaar, heiligheid is het sieraad Uws tempels, Eeuwige! in lengte van dagen. (*Kadis-Jathom.*)

(*Als er een rouwbedrijvende in het Bedehuis komt, dan gaat de voornaamste der gemeente hem te gemoet en leidt hem binnen.*)

AVOND-GEBED.

Als men het avondgebed bij het invallen van den nacht verrigt, worden vooraf de volgende verzen gezegd:

Lied Hamaäloth. Looft den Eeuwige, alle gij dienaars des Eeuwigen, die des nachts in het huis des Eeuwigen staat. Heft uwe handen naar het heiligdom, en looft den Eeuwige. U zegene uit Sion, de Eeuwige, die hemel en aarde gemaakt heeft.

De Eeuwige Zebaöth is met ons, Jakobs God is onze vesting, Sela. (*Drie malen*)

Eeuwige Zebaöth! heil den mensch, die op U vertrouwt. (*Drie malen*)

Eeuwige! help toch; de Koning verhoort ons ten dage dat wij aanroepen. (*Drie malen*)

Help Uw volk, zegen Uw erfdeel! wees zijn Herder, en verhef het tot in eeuwigheid.

Mogt uit Zion Israëls hulp ontstaan! Als de Eeuwige de gevangenen Zijns volks terug brengt; dan zal Jakob juichen, Israël blijde zijn. In vrede leg ik mij neder, en slaap ook in, want Gij, Eeuwige, gansch alleen, doet mij in veiligheid wonen. Des daags gebiedt de Eeuwige Zijne genade, en des nachts is Zijn lied bij mij, een gebed tot den God mijns levens. Het heil der vromen is van den Eeuwige, hunnen Toeverlaat in den tijd van nood, De Eeuwige zal hen helpen, hen verlossen, zal hen verlossen van de goddeloozen en hen bijstaan, omdat zij op Hem vertrouwen.

Hij, de Albarmhartige, vergeeft de misdaad, en verdelgt niet, neemt vaak Zijnen toorn terug, en laat nooit al Zijne gramschap ontwaken. Eeuwige! help toch, de Koning verhoore ons ten dage dat wij aanroepen.

בשעה שהש״ץ מנגן **ברכו**

חזן בָּרְכוּ אֶת־יְיָ הַמְבֹרָךְ:

קהל וחזן

בָּרוּךְ יְיָ הַמְבֹרָךְ לְעוֹלָם וָעֶד:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר בִּדְבָרוֹ מַעֲרִיב עֲרָבִים בְּחָכְמָה פּוֹתֵחַ שְׁעָרִים וּבִתְבוּנָה מְשַׁנֶּה עִתִּים

אומר הקהל **יתברך**

יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא שְׁמוֹ שֶׁל מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא רִאשׁוֹן וְהוּא אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדָיו אֵין אֱלֹהִים סֹלּוּ לָרֹכֵב בָּעֲרָבוֹת בְּיָהּ שְׁמוֹ וְעִלְזוּ לְפָנָיו · וּשְׁמוֹ מְרוֹמָם עַל כָּל בְּרָכָה וּתְהִלָּה: בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד: יְהִי שֵׁם יְיָ מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם:

וּמַחֲלִיף אֶת־הַזְּמַנִּים וּמְסַדֵּר אֶת־הַכּוֹכָבִים בְּמִשְׁמְרוֹתֵיהֶם בָּרָקִיעַ כִּרְצוֹנוֹ בּוֹרֵא יוֹם וָלָיְלָה גּוֹלֵל אוֹר מִפְּנֵי חֹשֶׁךְ וְחֹשֶׁךְ מִפְּנֵי־אוֹר: וּמַעֲבִיר יוֹם וּמֵבִיא לָיְלָה וּמַבְדִּיל בֵּין יוֹם וּבֵין לָיְלָה יְיָ צְבָאוֹת שְׁמוֹ · אֵל חַי וְקַיָּם תָּמִיד יִמְלוֹךְ עָלֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּעֲרִיב עֲרָבִים:

אַהֲבַת עוֹלָם בֵּית יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ אָהָבְתָּ תּוֹרָה וּמִצְוֹת חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים אוֹתָנוּ לִמַּדְתָּ עַל־כֵּן יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּשָׁכְבֵנוּ וּבְקוּמֵנוּ נָשִׂיחַ בְּחֻקֶּיךָ וְנִשְׂמַח בְּדִבְרֵי תוֹרָתֶךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ לְעוֹלָם וָעֶד כִּי הֵם חַיֵּינוּ וְאֹרֶךְ יָמֵינוּ וּבָהֶם נֶהְגֶּה יוֹמָם וָלָיְלָה · וְאַהֲבָתְךָ אַל־תָּסִיר מִמֶּנּוּ לְעוֹלָמִים · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אוֹהֵב עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל: יחיד אומר אֵל מֶלֶךְ נֶאֱמָן:

דברים ו׳ ד׳

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ ׀ אֶחָד:

בלחש בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:

וְאָהַבְתָּ אֵת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־לְבָבְךָ וּבְכָל־נַפְשְׁךָ וּבְכָל־מְאֹדֶךָ: וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם עַל־לְבָבֶךָ: וְשִׁנַּנְתָּם לְבָנֶיךָ וְדִבַּרְתָּ בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ: וּקְשַׁרְתָּם לְאוֹת עַל־יָדֶךָ וְהָיוּ לְטֹטָפֹת בֵּין עֵינֶיךָ: וּכְתַבְתָּם עַל־מְזֻזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ:

דברים י״א י״ג.

וְהָיָה אִם־שָׁמֹעַ תִּשְׁמְעוּ אֶל־מִצְוֹתַי אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם הַיּוֹם לְאַהֲבָה אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וּלְעָבְדוֹ בְּכָל־לְבַבְכֶם וּבְכָל־נַפְשְׁכֶם: וְנָתַתִּי מְטַר־אַרְצְכֶם בְּעִתּוֹ יוֹרֶה

(*De voorlezer* :)

Looft den Eeuwige, die lofwaardig is!

(*De gemeente en naderhand de voorlezer* :)

Geloofd zij de Eeuwige, die lofwaardig is, immer en eeuwig.

Terwijl de voorlezer het eerste gedeelte zingt, zegt de gemeente met eene zachte stem :

Geloofd, geprezen, geroemd, verhoogd en verheven zij de naam van den Koning aller koningen, den Heilige, geloofd zij Hij! want Hij is de eerste, Hij is de laatste, en buiten Hem is er geen God. Maakt eene baan, voor Hem, die door de hemelvlakten snelt, Zijn naam is de Eeuwige, zingt vrolijk voor Hem! Zijn naam is boven allen lof en prijs verheven. Geloofd zij de naam Zijner heerlijke regering, immer en eeuwig. De naam des Eeuwigen zij geloofd, van nu tot in Eeuwigheid.

Geloofd zijt Gij, Eeuwige! onze God, Koning des heelals, die door Uw woord de avondschemeringen doet ontstaan, met wijsheid de hemelpoorten opent, met verstand de tijden verandert, de tijdstippen van den dag doet afwisselen, en de sterren rangschikt in haren loop, aan het uitspansel, naar Uw welbehagen; Gij hebt dag en nacht geschapen, Gij doet het licht wegrollen voor de duisternis, en de duisternis voor het licht. Gij laat den dag voorbijgaan, en den nacht aankomen, en maakt een onderscheid tusschen dag en nacht, Eeuwige, Zebaöth is Uw naam! Levende, eeuwigdurende en zelfstandige God, regeer over ons immer en eeuwig. Geloofd zijt Gij, Eeuwige! die de avondschemeringen doet ontstaan.

Met eeuwige liefde hebt Gij Uw volk, het huis Israëls bemind; leer en geboden, instellingen en regten hebt Gij ons geleerd. Daarom, Eeuwige, onze God! onderhouden wij ons, bij ons nederliggen en opstaan, over uwe instellingen, en verheugen ons met de woorden Uwer leer en met Uwe geboden, eeuwig en altoos. Want zij zijn ons leven en de verlenging onzer dagen, en met dezelve houden wij ons dag en nacht bezig. Wil ons Uwe liefde ook in eeuwigheid niet onttrekken. Geloofd zijt Gij, Eeuwige! die Uw volk Israël bemint.

Hoor, Israël! de Eeuwige, onze God, is een Enig, Eeuwig Wezen.

Geloofd zij de naam Zijner heerlijke regering, immer en eeuwig.

Gij zult den Eeuwige, uwen God, beminnen met geheel uw hart, geheel uwe ziel, en geheel uw vermogen. Deze woorden, die Ik u heden gebiede, zullen gedurig in uw hart blijven. Gij zult ze uwen kinderen inscherpen, en er van spreken, als gij in uw huis zit, als gij op den weg gaat, als gij u nederlegt en als gij opstaat. Gij zult ze tot een teeken op uwe hand binden; zij zullen tot eenen voorhoofdband tusschen uwe oogen zijn. En gij zult ze schrijven op de deurposten uws huizes en aan uwe poorten.

Als gij dan steeds luisteren zult naar Mijne geboden, die Ik u heden gebiede, om den Eeuwige, uwen God, te beminnen, en Hem te dienen met geheel uw hart en geheel uwe ziel, dan zal Ik den regen uws lands op zijnen tijd geven, den vroegen regen

וּמַלְקוֹשׁ וְאָסַפְתָּ דְגָנֶךָ וְתִירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ : וְנָתַתִּי עֵשֶׂב בְּשָׂדְךָ
לִבְהֶמְתֶּךָ וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ : הִשָּׁמְרוּ לָכֶם פֶּן־יִפְתֶּה לְבַבְכֶם
וְסַרְתֶּם וַעֲבַדְתֶּם אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם לָהֶם : וְחָרָה
אַף־יְהוָה בָּכֶם וְעָצַר אֶת־הַשָּׁמַיִם וְלֹא־יִהְיֶה מָטָר וְהָאֲדָמָה
לֹא תִתֵּן אֶת־יְבוּלָהּ וַאֲבַדְתֶּם מְהֵרָה מֵעַל הָאָרֶץ הַטֹּבָה
אֲשֶׁר יְהוָה נֹתֵן לָכֶם : וְשַׂמְתֶּם אֶת־דְּבָרַי אֵלֶּה עַל־לְבַבְכֶם
וְעַל־נַפְשְׁכֶם וּקְשַׁרְתֶּם אֹתָם לְאוֹת עַל־יֶדְכֶם וְהָיוּ
לְטוֹטָפֹת בֵּין עֵינֵיכֶם : וְלִמַּדְתֶּם אֹתָם אֶת־בְּנֵיכֶם לְדַבֵּר בָּם
בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ : וּכְתַבְתָּם
עַל־מְזוּזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ : לְמַעַן יִרְבּוּ יְמֵיכֶם וִימֵי בְנֵיכֶם
עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה לַאֲבֹתֵיכֶם לָתֵת לָהֶם כִּימֵי
הַשָּׁמַיִם עַל־הָאָרֶץ :

במדבר ט״ו ל״ז

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר : דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם וְעָשׂוּ לָהֶם צִיצִת עַל־כַּנְפֵי בִגְדֵיהֶם
לְדֹרֹתָם וְנָתְנוּ עַל־צִיצִת הַכָּנָף פְּתִיל תְּכֵלֶת : וְהָיָה לָכֶם
לְצִיצִת וּרְאִיתֶם אֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֶת־כָּל־מִצְוֹת יְהוָה וַעֲשִׂיתֶם
אֹתָם וְלֹא־תָתוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם אֲשֶׁר־אַתֶּם
זֹנִים אַחֲרֵיהֶם : לְמַעַן תִּזְכְּרוּ וַעֲשִׂיתֶם אֶת־כָּל־מִצְוֹתָי וִהְיִיתֶם
קְדֹשִׁים לֵאלֹהֵיכֶם : אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם
מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לִהְיוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם : השׁ״ץ חוזר ה׳ אלהיכם אמת.

אֱמֶת וֶאֱמוּנָה כָּל־זֹאת וְקַיָּם עָלֵינוּ כִּי הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְאֵין
זוּלָתוֹ וַאֲנַחְנוּ יִשְׂרָאֵל עַמּוֹ הַפּוֹדֵנוּ מִיַּד מְלָכִים מַלְכֵּנוּ
הַגּוֹאֲלֵנוּ מִכַּף כָּל־הֶעָרִיצִים הָאֵל הַנִּפְרָע לָנוּ מִצָּרֵינוּ וְהַמְשַׁלֵּם
גְּמוּל לְכָל־אֹיְבֵי נַפְשֵׁנוּ הָעֹשֶׂה גְדֹלוֹת עַד־אֵין חֵקֶר וְנִפְלָאוֹת
עַד־אֵין מִסְפָּר : הַשָּׂם נַפְשֵׁנוּ בַּחַיִּים וְלֹא־נָתַן לַמּוֹט רַגְלֵנוּ
הַמַּדְרִיכֵנוּ עַל־בָּמוֹת אוֹיְבֵינוּ וַיָּרֶם קַרְנֵנוּ עַל־כָּל־שֹׂנְאֵינוּ : הָעֹשֶׂה־
לָּנוּ נִסִּים וּנְקָמָה בְּפַרְעֹה אוֹתוֹת וּמוֹפְתִים בְּאַדְמַת בְּנֵי־חָם
הַמַּכֶּה בְעֶבְרָתוֹ כָּל־בְּכוֹרֵי מִצְרָיִם וַיּוֹצֵא אֶת־עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל
מִתּוֹכָם לְחֵרוּת עוֹלָם : הַמַּעֲבִיר בָּנָיו בֵּין גִּזְרֵי יַם־סוּף אֶת־

en den spaden regen; opdat gij uw koren, uwen most en uwe olie inoogst. Ik zal gras op uw veld geven voor uw vee; gij zult eten en u verzadigen. Wacht u [echter], dat uw hart niet verleid worde, dat gij zoudt afwijken, andere goden dienen, en u voor hen nederbuigen. De toorn des Eeuwigen zoude tegen u ontbranden, Hij zoude den hemel sluiten, zoodat er geen regen ware, en de aardbodem zoude zijn gewas niet voortbrengen; gij zoudt spoedig van het goede land verdwijnen, dat de Eeuwige u geeft. Gij zult dan deze Mijne woorden in uw hart en uwe ziel inprenten, dezelve ook tot een teeken op uwe hand binden, en zij zullen tot eenen voorhoofdband tusschen uwe oogen zijn. Gij zult ze uwen zonen leeren, om er van te spreken, als gij in uw huis zit, als gij op den weg gaat, als gij u nederlegt en als gij opstaat. Ook zult gij ze schrijven op de deurposten uws huizes, en aan uwe poorten. Opdat uwe dagen en de dagen uwer kinderen vermenigvuldigen op het aardrijk, hetwelk de Eeuwige uwen vaderen toegezworen heeft hun te geven, zoo lang als de hemel boven de aarde zal zijn.

De Eeuwige zeide tot Mozes als volgt. Spreek tot de kinderen Israëls en zeg tot hen, dat zij zich schouwdraden maken aan de hoeken hunner kleederen, [ook] bij hunne nakomelingen; en zij zullen aan deze schouwdraden, aan den hoek, een snoer van hemelsblaauwe [wol] vast maken. Deze zullen u tot schouwdraden dienen, opdat gij ze ziet, al de geboden des Eeuwigen gedenkt en die nakomt; doch dat gij [de verleiding] uws harts en uwer oogen niet nawandelt welke gij boelerende aanhangt. Hierdoor zult gij al Mijner geboden indachtig zijn, ze uitoefenen, en voor uwen God heilig zijn. Ik ben de Eeuwige, uw God, die u uit Egyptenland uitgevoerd hebt, om u tot een God te zijn. Ik, de Eeuwige, uw God.

Trouw en waarachtig is dit alles, en voor ons bevestigd, dat Hij, de Eeuwige! onze God is, en niemand buiten Hem, en wij Zijn volk Israël. Hij is het, die ons gered heeft uit de magt der koningen; Hij is onze Koning, die ons verlost heeft van het geweld aller dwingelanden. Hij is God, die ons wraak verschaft aan onze verdrukkers, en die onzen zielsvijanden naar hun gedrag vergeldt. Hij is het, die groote ondoorgrondelijke daden en ontelbare wonderen verrigt; die ons in het leven behoudt, en onzen voet nimmer laat wankelen. Hij is het, die ons op de hoogten onzer vijanden doet treden, en onzen hoorn boven al onze haters verheft. Hij is het, die voor ons wonderen deed, en wraak uitoefende aan Pharö, teekens en wonderdaden in het land der kinderen Chams verrigtte; die in Zijne verbolgenheid alle eerstgeborenen in Egypte sloeg, en Zijn volk Israël uit hun midden, naar eeuwige vrijheid voerde; die Zijne kinderen door de gedeelde schelfzee leidde, en

רוֹדְפֵיהֶם וְאֶת־שׂוֹנְאֵיהֶם בִּתְהוֹמוֹת טִבַּע: וְרָאוּ בָנָיו גְּבוּרָתוֹ שִׁבְּחוּ וְהוֹדוּ לִשְׁמוֹ וּמַלְכוּתוֹ בְּרָצוֹן קִבְּלוּ עֲלֵיהֶם מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְךָ עָנוּ שִׁירָה בְּשִׂמְחָה רַבָּה וְאָמְרוּ כֻלָּם:

מִי־כָמֹכָה בָּאֵלִם יְיָ מִי כָּמֹכָה נֶאְדָּר בַּקֹּדֶשׁ נוֹרָא תְהִלֹּת עֹשֵׂה־פֶלֶא: מַלְכוּתְךָ רָאוּ בָנֶיךָ בּוֹקֵעַ יָם לִפְנֵי מֹשֶׁה זֶה אֵלִי עָנוּ וְאָמְרוּ · יְיָ יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד:

וְנֶאֱמַר כִּי־פָדָה יְיָ אֶת־יַעֲקֹב וּגְאָלוֹ מִיַּד חָזָק מִמֶּנּוּ · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גָּאַל יִשְׂרָאֵל:

הַשְׁכִּיבֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לְשָׁלוֹם וְהַעֲמִידֵנוּ מַלְכֵּנוּ לְחַיִּים וּפְרוֹשׂ עָלֵינוּ סֻכַּת שְׁלוֹמֶךָ וְתַקְּנֵנוּ בְּעֵצָה טוֹבָה מִלְּפָנֶיךָ וְהוֹשִׁיעֵנוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ וְהָגֵן בַּעֲדֵנוּ וְהָסֵר מֵעָלֵינוּ אוֹיֵב דֶּבֶר וְחֶרֶב וְרָעָב וְיָגוֹן וְהָסֵר שָׂטָן מִלְּפָנֵינוּ וּמֵאַחֲרֵינוּ וּבְצֵל כְּנָפֶיךָ תַּסְתִּירֵנוּ כִּי אֵל שׁוֹמְרֵנוּ וּמַצִּילֵנוּ אָתָּה כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה וּשְׁמוֹר צֵאתֵנוּ וּבוֹאֵנוּ לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם ·

בחול

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ שׁוֹמֵר עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל לָעַד:

בָּרוּךְ יְיָ לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן: בָּרוּךְ יְיָ מִצִּיּוֹן שֹׁכֵן יְרוּשָׁלָיִם הַלְלוּיָהּ: בָּרוּךְ יְיָ אֱלֹהִים אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל עֹשֵׂה נִפְלָאוֹת לְבַדּוֹ: וּבָרוּךְ שֵׁם כְּבוֹדוֹ לְעוֹלָם וְיִמָּלֵא כְבוֹדוֹ אֶת־כָּל־הָאָרֶץ אָמֵן וְאָמֵן: יְהִי כְבוֹד יְיָ לְעוֹלָם יִשְׂמַח יְיָ בְּמַעֲשָׂיו: יְהִי שֵׁם יְיָ מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם: כִּי לֹא־יִטֹּשׁ יְיָ אֶת־עַמּוֹ בַּעֲבוּר שְׁמוֹ הַגָּדוֹל כִּי הוֹאִיל יְיָ לַעֲשׂוֹת אֶתְכֶם לוֹ לְעָם: וַיַּרְא כָּל־הָעָם וַיִּפְּלוּ עַל־פְּנֵיהֶם וַיֹּאמְרוּ יְיָ הוּא הָאֱלֹהִים יְיָ הוּא הָאֱלֹהִים: וְהָיָה יְיָ לְמֶלֶךְ עַל־כָּל־הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְיָ אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד: יְהִי חַסְדְּךָ יְיָ עָלֵינוּ כַּאֲשֶׁר יִחַלְנוּ לָךְ:

בשבת וי"ט

וּפְרוֹשׂ עָלֵינוּ סֻכַּת שְׁלוֹמֶךָ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ פּוֹרֵשׂ סֻכַּת שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל־עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וְעַל־יְרוּשָׁלָיִם:

לשבת

וְשָׁמְרוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־הַשַּׁבָּת לַעֲשׂוֹת אֶת־הַשַּׁבָּת לְדֹרֹתָם

hunne vervolgers en haters in de afgronden deed zinken. Zijne kinderen zagen alstoen Zijne almagt, zij prezen en dankten Zijnen naam, en onderwierpen zich gewillig aan Zijne regering. — Mozes en de kinderen Israëls hieven voor U, met groote vreugde, een' zang aan, en zongen eenstemmig:

„Wie is als Gij, onder de magten, Eeuwige! wie is als Gij, „verheerlijkt in heiligheid, geducht in roem, wonderbaar in daad!"

Uwe regering zagen Uwe kinderen, toen Gij voor Mozes de zee doorkliefdet: „deze is mijn God!" riepen zij, en zeiden:

„De Eeuwige zal immer en eeuwig regeren!"

Ook is er gezegd: „De Eeuwige heeft Jakob bevrijd, en hem „verlost uit de magt van hen, die sterker waren dan hij." Geloofd zijt Gij, Eeuwige! die Israël verlost hebt.

Laat ons, Eeuwige, onze God! ons met vrede ter rust begeven; laat ons, o Koning! gezond weder opstaan. Breid de tent Uws vredes over ons uit, doe ons volmaakt worden door Uwe goeden raad, en help ons om Uws naams wil. Bescherm ons, en wend van ons af den vijand, de pest, het zwaard, hongersnood en kommer, verwijder den verleider van voor ons en achter ons, en verberg ons onder de schaduw Uwer vleugels. Want Gij, o God! zijt onze Behoeder en Beschermer; ja Gij zijt een genadig en albarmhartig God en Koning. Behoed ons bij ons uitgaan en terugkomen, tot leven en gelukzaligheid, van nu af, tot in eeuwigheid.

Op de gewone avonden der week zegt men:

Geloofd zijt Gij, Eeuwige! die Uw volk Israël in eeuwigheid behoedt.

Geloofd zij de Eeuwige, in eeuwigheid, Amen! Amen! Geloofd zij de Eeuwige uit Zion, Hij die te Jeruzalem zijn verblijf houdt, Hallelujah! Geloofd zij de Eeuwige, God, de God van Israël, die wonderen doet, Hij alleen! En geloofd zij de naam Zijner heerlijkheid tot in eeuwigheid, en de gansche aarde worde vervuld van Zijne heerlijkheid! Amen! Amen! De roem des Eeuwigen duurt eeuwig, Hij heeft welbehagen aan Zijne werken. Geloofd zij de naam des Eeuwigen, van nu tot in eeuwigheid. De Eeuwige verlaat Zijn volk niet, om Zijns grooten naams wil; want de Eeuwige vond er behagen in, u tot Zijn volk te maken. Toen het gansche volk dit zag, vielen zij op hun aangezigt en zeiden: de Eeuwige is de eenige God! De Eeuwige is de eenige God. De Eeuwige zal alleen Koning over de geheele aarde zijn. Op dien dag zal de Eeuwige als een eenig Wezen erkend worden, en Zijn naam zal zijn de Eenige. Uwe goedertierenheid, Eeuwige, zij over ons, gelijk wij op U hopen,

Op Sabbath en feest-avonden zegt men:

Breid de tent Uws vredes over ons uit! Geloofd zijt Gij, Eeuwige, die de tent des vredes uitspreidt over ons, over Uw gansch volk Israël, en over Jeruzalem.

Op Sabbath:

De kinderen Israëls zullen dus den Sabbath in acht nemen, dat zij den Sabbath bij hunne nakomelingen houden als een

הוֹשִׁיעֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְקַבְּצֵנוּ מִן הַגּוֹיִם לְהוֹדוֹת לְשֵׁם קָדְשֶׁךָ לְהִשְׁתַּבֵּחַ בִּתְהִלָּתֶךָ: כָּל-גּוֹיִם אֲשֶׁר עָשִׂיתָ יָבוֹאוּ וְיִשְׁתַּחֲווּ לְפָנֶיךָ אֲדֹנָי וִיכַבְּדוּ לִשְׁמֶךָ: כִּי־גָדוֹל אַתָּה וְעֹשֵׂה נִפְלָאוֹת אַתָּה אֱלֹהִים לְבַדֶּךָ: וַאֲנַחְנוּ עַמְּךָ וְצֹאן מַרְעִיתֶךָ נוֹדֶה־לְּךָ לְעוֹלָם לְדוֹר וָדוֹר נְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ: בָּרוּךְ יְיָ בַּיּוֹם · בָּרוּךְ יְיָ בַּלָּיְלָה · בָּרוּךְ יְיָ בְּשָׁכְבֵנוּ · בָּרוּךְ יְיָ בְּקוּמֵנוּ: כִּי בְיָדְךָ נַפְשׁוֹת הַחַיִּים וְהַמֵּתִים אֲשֶׁר בְּיָדוֹ נֶפֶשׁ כָּל־חָי וְרוּחַ כָּל־בְּשַׂר אִישׁ: בְּיָדְךָ אַפְקִיד רוּחִי פָּדִיתָה אוֹתִי יְיָ אֵל אֱמֶת: אֱלֹהֵינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם יַחֵד שִׁמְךָ וְקַיֵּם מַלְכוּתְךָ תָּמִיד וּמְלוֹךְ עָלֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד:

יִרְאוּ עֵינֵינוּ וְיִשְׂמַח לִבֵּנוּ וְתָגֵל נַפְשֵׁנוּ בִּישׁוּעָתְךָ בֶּאֱמֶת בֶּאֱמֹר לְצִיּוֹן מָלַךְ אֱלֹהָיִךְ יְיָ מֶלֶךְ יְיָ מָלָךְ יְיָ יִמְלֹךְ לְעוֹלָם וָעֶד: כִּי הַמַּלְכוּת שֶׁלְּךָ הִיא וּלְעוֹלְמֵי עַד תִּמְלוֹךְ בְּכָבוֹד: כִּי אֵין לָנוּ מֶלֶךְ אֶלָּא אָתָּה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמֶּלֶךְ בִּכְבוֹדוֹ תָּמִיד יִמְלֹךְ עָלֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד וְעַל כָּל־מַעֲשָׂיו:

הש״ץ אומר **חצי קדיש** ומתפללין **שמונה עשרה** בדף כ״ח בלחש, **קדיש תתקבל** (בלילי הספירה סופרין, וסדר ספירת עומר אצל מ״ש), **עלינו** בדף מ״ו, ק״ו וכשמתפללין מעריב בזמנו אומר אח״כ מזמור קכ״א **שיר למעלות אשא.**

בְּרִית עוֹלָם: בֵּינִי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אוֹת הִיא לְעֹלָם כִּי־שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה יְיָ אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־הָאָרֶץ וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שָׁבַת וַיִּנָּפַשׁ:

לשלש רגלים: וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶת־מֹעֲדֵי יְיָ אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:

לראש השנה: תִּקְעוּ בַחֹדֶשׁ שׁוֹפָר בַּכֶּסֶה לְיוֹם חַגֵּנוּ: כִּי חֹק לְיִשְׂרָאֵל הוּא מִשְׁפָּט לֵאלֹהֵי יַעֲקֹב:

ליום כפור: כִּי־בַיּוֹם הַזֶּה יְכַפֵּר עֲלֵיכֶם לְטַהֵר אֶתְכֶם מִכֹּל חַטֹּאתֵיכֶם לִפְנֵי יְיָ תִּטְהָרוּ:

הש״ץ אומר **ח״ק**, ואח״כ מתפללין תפלה בלחש.

תפלת ערבית לשבת.

בלחש אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל

Help ons Eeuwige, onze God! verzamel ons van uit de heidenen, opdat wij Uwen heiligen naam danken, en ons roemen met Uwen lof. Alle volken, die Gij geschapen hebt, zullen eens komen, U aanbidden, o Heer! en Uwen naam vereeren; want Gij zijt groot, en doet wonderen, Gij God, Gij alleen! Wij Uw volk, de schapen Uwer weide, wij danken U onophoudelijk, en verkondigen Uwen lof door alle eeuwen heen. Geloofd zij de Eeuwige bij dag! Geloofd zij de Eeuwige bij nacht! Geloofd zij de Eeuwige als wij ons ter rust begeven! Geloofd zij de Eeuwige bij ons opstaan! In Uwe hand zijn de zielen der levenden en der gestorvenen. In Uwe hand is de ziel van elk levend wezen, de geest van ieder menschelijk ligchaam. Uwe hand vertrouw ik mijnen geest toe. Gij verlost mij, Eeuwige, God der waarheid, onze God, die in den hemel zijt, maakt de eenheid Uws naams alom bekend, laat Uw rijk voor altijd bestendig blijven, en regeer over ons immer en eeuwig.

Dat onze oogen het mogen zien, ons hart zich verblijde, en onze ziel zich verlustige met Uw waarachtig heil, als men te Zion zal zeggen: Uw God regeert! De Eeuwige is Koning, de Eeuwige heeft geregeerd, de Eeuwige zal immer en eeuwig regeren. Want U is het rijk, en eeuwig en altoos zult Gij in heerlijkheid regeren; want wij hebben geenen Koning buiten U. Geloofd zijt Gij, Eeuwige, Koning, die steeds in Uwe heerlijkheid, immer en eeuwig zult regeren, over ons, en over al Uwe schepselen.

De voorlezer zegt de eerste helft van Kadis, *en men leest zachtjes de* Semone Esré *blz.* 28; *vervolgens* Kadis Tithkabbal (*Telling van den* Omer, Alénoe *blz.* 46, Kadis Jathom; *en wanneer het avondgebed bij het invallen van den nacht geschiedt, wordt er nog bijgevoegd Psalm* 121: Sir Lamaäloth Essa.

Op Sabbath:

eeuwig verbond. Tusschen Mij en tusschen de kinderen Israëls, is hij een teeken in eeuwigheid; want in zes dagen heeft de Eeuwige den hemel en de aarde gemaakt, en op den zevenden dag heeft Hij gerust, en Zijn doel bereikt.

Op het Paaschfeest alsmede op het Weken- en Loofhuttenfeest:

Mozes maakte de feesten des Eeuwigen aan de kinderen Israëls bekend

Op 't Nieuwjaarsfeest:

Blaast de bazuin op den eersten der maand, bij de nieuwe maan tot onzen feestdag bepaald. Het is eene instelling voor Israël, eene verordening van Jakobs God.

Op den Verzoendag:

Op dezen dag zal men verzoening over u doen, om u te reinigen; van al uwe zonden zult gij voor den Eeuwige rein worden.

De voorlezer zegt de eerste helft van Kadis *en men leest zachtjes het volgende gebed*:

AVOND-GEBED VOOR DEN SABBATH.

Heer! open mijne lippen, dat mijn mond Uwen lof verkondige!

Geloofd zijt Gij, Eeuwige, onze God, en God onzer voorvaders, de God van Abraham, de God van Izak, en de God van Jakob, de groote, magtige en eerbiedwaardige God, allerhoogste

עֶלְיוֹן גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקֹנֵה הַכֹּל וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת וּמֵבִיא
גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה ׃

(בעי״ת מוסיפין זכרנו, מי כמוך, וכתוב, בספר חיים ואם שכח וחתם הברכה אינו חוזר.)
זָכְרֵנוּ לְחַיִּים מֶלֶךְ חָפֵץ בַּחַיִּים ׃ וְכָתְבֵנוּ בְּסֵפֶר הַחַיִּים ׃ לְמַעַנְךָ אֱלֹהִים חַיִּים ׃

מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן ׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן אַבְרָהָם ׃
אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם יְיָ מְחַיֶּה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ ׃
(מן שמיני עצרת מוסף עד פסח מוסף אומרין מַשִּׁיב הָרוּחַ וּמוֹרִיד הַגֶּשֶׁם ׃)
מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים סוֹמֵךְ נוֹפְלִים
וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר ׃
מִי כָמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דּוֹמֶה לָּךְ מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה
וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה ׃

(בעי״ת מוסיפין מִי כָמוֹךָ אַב הָרַחֲמִים ׃ זוֹכֵר יְצוּרָיו לְחַיִּים בְּרַחֲמִים ׃)

וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים ׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים ׃
אַתָּה קָדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ וּקְדוֹשִׁים בְּכָל יוֹם יְהַלְלוּךָ סֶּלָה ׃
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָאֵל הַקָּדוֹשׁ ׃ (בעשרת ימי תשובה הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ ׃)
אַתָּה קִדַּשְׁתָּ אֶת־יוֹם הַשְּׁבִיעִי לִשְׁמֶךָ ׃ תַּכְלִית מַעֲשֵׂה
שָׁמַיִם וָאָרֶץ וּבֵרַכְתּוֹ מִכָּל־הַיָּמִים וְקִדַּשְׁתּוֹ מִכָּל־
הַזְּמַנִּים וְכֵן כָּתוּב בְּתוֹרָתֶךָ ׃
וַיְכֻלּוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל־צְבָאָם ׃ וַיְכַל אֱלֹהִים בַּיּוֹם
הַשְּׁבִיעִי מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה וַיִּשְׁבֹּת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִכָּל־
מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה ׃ וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת־יוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיְקַדֵּשׁ
אֹתוֹ כִּי בוֹ שָׁבַת מִכָּל־מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר־בָּרָא אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת ׃
אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ רְצֵה בִמְנוּחָתֵנוּ קַדְּשֵׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ
וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ שַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ וְשַׂמְּחֵנוּ בִּישׁוּעָתֶךָ
וְטַהֵר לִבֵּנוּ לְעָבְדְּךָ בֶּאֱמֶת וְהַנְחִילֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה
וּבְרָצוֹן שַׁבַּת קָדְשֶׁךָ וְיָנוּחוּ בָהּ יִשְׂרָאֵל מְקַדְּשֵׁי שְׁמֶךָ ׃ בָּרוּךְ
אַתָּה יְיָ מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת ׃
רְצֵה יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבִתְפִלָּתָם ׃ וְהָשֵׁב אֶת־הָעֲבוֹדָה
לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל וּתְפִלָּתָם בְּאַהֲבָה תְקַבֵּל
בְּרָצוֹן וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ ׃

God! Gij bewijst genade en goedertierenheid, en zijt de Eigenaar aller wezens; Gij zijt gedachtig aan de gunstbetooningen, door U aan onze voorouders gedaan, en zendt hunner nakomelingschap, om Uws naams wil, uit liefde, eenen verlosser.

(*In de tien bekeeringsdagen zegt men*:

Gedenk onzer ten leven, Koning, die in het leven behagen schept! schrijf ons in het boek des levens in, om Uwentwil, God des levens!)

ô Koning, die onze Helper, onze Redder en ons Schild zijt. Geloofd zijt Gij, Eeuwige, Schild van Abraham.

Heer! Gij zijt almagtig in eeuwigheid. Gij doet de dooden herleven, oneindig groot is Uwe hulp.

(*Van* Semini Azéreth *tot het* Paaschfeest *zegt men*:

Gij doet den wind waaijen, en den regen nederkomen.)

Gij onderhoudt de levenden met goedertierenheid; Gij doet de dooden herleven, met groote barmhartigheid; Gij schraagt de vallenden, geneest de kranken, slaakt de boeijen der gebondenen, en bevestigt Uwe trouw aan hen die in het stof slapen. Wie is U gelijk, Opperheer der krachten! en wie evenaart U? Koning! die sterven laat, doet herleven, en het heil laat ontspruiten!

(*In de tien bekeeringsdagen zegt men*: Wie is gelijk U, Vader der barmhartigheid! die met erbarmen aan Uwe schepselen ten leven gedenkt.)

Ja, Gij zijt getrouw in het vervullen der belofte, om de dooden te doen herleven. Geloofd zijt Gij, Eeuwige! die de dooden doet herleven.

Gij zijt heilig, heilig is Uw naam, en de heiligen prijzen U alle dagen! Sela. Geloofd zijt Gij, Eeuwige! de heilige God. (*In de tien bekeeringsdagen*: de heilige Koning.)

Gij hebt den zevenden dag Uwen name geheiligd, als het einde der schepping van hemel en aarde; Gij hebt dien gezegend boven alle dagen, en geheiligd boven alle tijden; en aldus is in Uwe leer geschreven:

Toen werden voltooid de hemel, de aarde, en al hun heir. Dus had God op den zevenden dag Zijn werk voltooid, dat Hij gemaakt had, en Hij rustte op den zevenden dag van al Zijn werk, dat Hij gemaakt had. God zegende den zevenden dag en heiligde dien; want daarop rustte Hij van al Zijn werk, hetwelk Hij, God, geschapen had om te volmaken.

Onze God en God onzer voorouders! schep behagen in onze rust, heilig ons door Uwe geboden, en laat Uwe leer ons aandeel zijn. Verzadig ons van Uwe goedheid, en verblijd ons door Uw heil; en reinig ons hart, om U in waarheid te dienen. Laat ons, Eeuwige, onze God! met liefde en welbehagen aan Uwen heiligen Sabbath deelachtig zijn, opdat Israël, die Uwen naam heiligen, er op rust genieten. Geloofd zijt Gij, Eeuwige! die den Sabbath heiligt.

Schep behagen, Eeuwige, onze God! in Uw volk Israël en zijn gebed, en herstel de dienst weder in Uw heilig paleis, neem dan de offers van Israël en hunne gebeden liefderijk en met welgevallen aan, en laat de eeredienst van Uw volk Israël U steeds behagelijk zijn.

בראש חודש וחה״מ אומרין **יעלה ויבא.**

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ יַעֲלֶה וְיָבֹא וְיַגִּיעַ וְיֵרָאֶה וְיֵרָצֶה וְיִשָּׁמַע וְיִפָּקֵד וְיִזָּכֵר זִכְרוֹנֵנוּ וּפִקְדוֹנֵנוּ וְזִכְרוֹן אֲבוֹתֵינוּ וְזִכְרוֹן מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד עַבְדֶּךָ וְזִכְרוֹן יְרוּשָׁלַיִם עִיר קָדְשֶׁךָ וְזִכְרוֹן כָּל־עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְפָנֶיךָ לִפְלֵיטָה לְטוֹבָה לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם בְּיוֹם

לראש חדש רֹאשׁ הַחֹדֶשׁ | לפסח חַג הַמַּצּוֹת | לסכות חַג הַסֻּכּוֹת

הַזֶּה ׃ זָכְרֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בּוֹ לְטוֹבָה וּפָקְדֵנוּ בוֹ לִבְרָכָה וְהוֹשִׁיעֵנוּ בוֹ לְחַיִּים ׃ וּבִדְבַר יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים ׃ חוּס וְחָנֵּנוּ וְרַחֵם עָלֵינוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ כִּי אֵלֶיךָ עֵינֵינוּ כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה ׃

וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים ׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּחֲזִיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן ׃

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד ׃ צוּר חַיֵּינוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר נוֹדֶה לְּךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ ׃ עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל־יוֹם עִמָּנוּ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל־עֵת עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם הַטּוֹב כִּי לֹא־כָלוּ רַחֲמֶיךָ וְהַמְרַחֵם כִּי לֹא־תַמּוּ חֲסָדֶיךָ מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ ׃ (בחנוכה **על הנסים** ברף ל״ב)

וְעַל־כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד ׃

(בעשרת ימי תשובה וּכְתוֹב לְחַיִּים טוֹבִים (כָּל) בְּנֵי בְרִיתֶךָ ׃)

וְכֹל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶּלָה וִיהַלְלוּ אֶת שִׁמְךָ בֶּאֱמֶת הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה ׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַטּוֹב שִׁמְךָ וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת ׃

שָׁלוֹם רָב עַל־יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ תָּשִׂים לְעוֹלָם כִּי אַתָּה הוּא מֶלֶךְ אָדוֹן לְכָל הַשָּׁלוֹם ׃ וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת־עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל־עֵת וּבְכָל שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ ׃

(בעשרת ימי תשובה

בְּסֵפֶר חַיִּים בְּרָכָה וְשָׁלוֹם וּפַרְנָסָה טוֹבָה נִזָּכֵר וְנִכָּתֵב לְפָנֶיךָ אֲנַחְנוּ וְכָל־עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְחַיִּים טוֹבִים וּלְשָׁלוֹם ׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ עוֹשֵׂה הַשָּׁלוֹם ׃)

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמְבָרֵךְ אֶת־עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בַּשָּׁלוֹם ׃

אֱלֹהַי נְצוֹר לְשׁוֹנִי מֵרָע וּשְׂפָתַי מִדַּבֵּר מִרְמָה וְלִמְקַלְלַי נַפְשִׁי תִדּוֹם וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר לַכֹּל תִּהְיֶה ׃ פְּתַח לִבִּי בְּתוֹרָתֶךָ

(*Op het nieuwe-maansfeest, en de middendagen van het Paasch- en Loofhuttenfeest, zegt men*:

Onze God en God onzer voorvaderen! dat voor Uw aangezigt opstijge, kome, gerake, gezien, welbehagelijk aangenomen, gehoord, bedacht en herinnerd worde, onze herinnering en onze belangen, de herinnering onzer voorvaders, de herinnering van den gezalfde, den zoon van Uwen dienaar David, de herinnering van Uwe heilige stad Jeruzalem, en de herinnering van Uw gansch volk, het huis Israëls tot bevrijding, ten goede, tot genade, gunst en barmhartigheid, tot leven en vrede op dezen dag, HET BEGIN DER MAAND! (HET FEEST DER ONGEZUURDE BROODEN!) (HET FEEST DER LOOFHUTTEN!) Gedenk ons, Eeuwige, onze God! daarop ten goede, bedenk ons tot zegen, en help ons tot gelukzalig leven! Wil, krachtens de belofte van heil en erbarmen, ons sparen, ons genadig zijn, U onzer ontfermen, en ons bijstaan; want onze oogen zijn op U gerigt, die een genadig en barmhartig God en Koning zijt.)

Dat onze oogen het mogen zien, als Gij te Zion met barmhartigheid terug keert! — Geloofd zijt Gij, Eeuwige! die Uw heerlijk verblijf naar Zion terug brengt!

Wij danken U, want Gij zijt de Eeuwige, onze God en de God onzer voorvaders, eeuwig en altoos. De Rots tot steun onzes levens, het Schild onzes heils, zijt Gij door alle eeuwen heen; wij danken U, en verkondigen Uwen lof, — voor ons leven, dat van Uwe magt afhangt, voor onze zielen, die U toevertrouwd zijn, voor Uwe wonderen, die ons dagelijks bijstaan, en voor Uwe onbegrijpelijke weldaden die te allen tijde aanwezig zijn, — des avonds, des ochtends en des middags. Algoede! Uwe barmhartigheid heeft geen einde; Albarmhartige! Uwe goedertierendheid houdt nimmer op; van eeuwigheid her hopen wij op U!

(*Op het feest der Inwijding zegt men* Al Hanissim, *bladz.* 32.)

Voor dit alles worde Uw naam, onze Koning! gedurig geloofd en hoog geprezen, in alle eeuwigheid.

(*In de tien bekeeringsdagen zegt men*:
Schrijf al de leden Uws verbonds in, tot gelukzalig leven!)

Alle levende wezens zullen U onophoudelijk danken, en Uwen naam met opregtheid prijzen, U, ô God! die steeds ons heil en onze toeverlaat zijt, Sela. Geloofd zijt Gij, Eeuwige! Algoede is Uw naam, en U betaamt dank.

Verleen Uwen volke Israël eenen bestendigen vrede; want Gij zijt de Koning, de Heer van allen vrede! Dat het U welbehagelijk zij, Uw volk Israël ten allen tijde en ure met Uwen vrede te zegenen!

(*In de tien bekeeringsdagen zegt men*:

Laat ons en Uw gansch volk, het huis Israëls, in het boek des levens, des zegens, des vredes en des ruimen onderhouds, voor U gedacht en ingeschreven worden, tot gelukzalig leven en tot vrede! Geloofd zijt Gij, Eeuwige! de stichter des vredes.)

Geloofd zijt Gij, Eeuwige! die Uw volk Israël met vrede zegent.

Mijn God! behoed mijne tong voor lastertaal, mijne lippen voor bedrog te spreken. Laat mijne ziel rustig blijven tegen hen die mij vloeken, en voor eenen ieder zoo nederig als het stof zijn. Open mijn hart voor Uwe leer,

וּבְמִצְוֹתֶיךָ תִּרְדּוֹף נַפְשִׁי וְכֹל הַחוֹשְׁבִים עָלַי רָעָה מְהֵרָה הָפֵר עֲצָתָם וְקַלְקֵל מַחֲשַׁבְתָּם ׃ עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ ׃ עֲשֵׂה לְמַעַן יְמִינֶךָ ׃ עֲשֵׂה לְמַעַן קְדֻשָּׁתֶךָ ׃ עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרָתֶךָ ׃ לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי ׃ יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְיָ צוּרִי וְגוֹאֲלִי ׃ עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל־יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן ׃

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ ׃ וְשָׁם נַעֲבָדְךָ בְּיִרְאָה כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת ׃ וְעָרְבָה לַייָ מִנְחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלָיִם כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת ׃

הש״ץ חוזר **ויכלו** בקול רם והקהל עונים עמו, ואומר ברכה מעין שבע, גם בי״ט שחל בשבת (חוץ מליל ראשון דפסח), ואין מזכירין בה של י״ט, ואין אומרין אותה לא בבית חתנים ואבלים ולא בכל מקום שמתפללין באקראי.

ש״ץ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן קֹנֵה שָׁמַיִם וָאָרֶץ ׃

קהל וחזן

מָגֵן אָבוֹת בִּדְבָרוֹ מְחַיֵּה מֵתִים בְּמַאֲמָרוֹ הָאֵל (בעשי״ת הַמֶּלֶךְ) הַקָּדוֹשׁ שֶׁאֵין כָּמוֹהוּ הַמֵּנִיחַ לְעַמּוֹ בְּיוֹם שַׁבַּת קָדְשׁוֹ כִּי בָם רָצָה לְהָנִיחַ לָהֶם לְפָנָיו נַעֲבוֹד בְּיִרְאָה וָפַחַד וְנוֹדֶה לִשְׁמוֹ בְּכָל־יוֹם תָּמִיד מֵעֵין הַבְּרָכוֹת אֵל הַהוֹדָאוֹת אֲדוֹן הַשָּׁלוֹם מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת וּמְבָרֵךְ שְׁבִיעִי וּמֵנִיחַ בִּקְדֻשָּׁה לְעַם מְדֻשְּׁנֵי עֹנֶג זֵכֶר לְמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית ׃

אלהינו ואלהי אבותינו וגו׳ קדיש שלם.

אין אומרין **במה מדליקין** לא ביום טוב שחל להיות בשבת או בערב שבת ולא בשבת חול המועד.

שבת פרק ב׳

בַּמֶּה מַדְלִיקִין וּבַמָּה אֵין מַדְלִיקִין, אֵין מַדְלִיקִין לֹא בְלֶכֶשׁ וְלֹא בְחוֹסֶן וְלֹא בְכַלָּךְ ׃ וְלֹא בִּפְתִילַת הָאִידָן וְלֹא בִּפְתִילַת הַמִּדְבָּר ׃ וְלֹא בִירוֹקָה שֶׁעַל פְּנֵי הַמָּיִם, וְלֹא בְזֶפֶת וְלֹא בְשַׁעֲוָה, וְלֹא בְשֶׁמֶן קִיק וְלֹא בְשֶׁמֶן שְׂרֵפָה, וְלֹא בְאַלְיָה וְלֹא בְחֵלֶב ׃ נַחוּם הַמָּדִי אוֹמֵר מַדְלִיקִין בְּחֵלֶב

dat mijne ziel streve Uwe geboden te volgen! Vernietig spoedig den raad van allen die kwade voornemens omtrent mij koesteren, en verwar hunne ontwerpen! Doe het om Uwen naam, doe het om Uwe regterhand, doe het om Uwe heiligheid, doe het om Uwe leer! Op dat Uwe geliefden gered worden, help mij met Uwe regterhand, en verhoor mij. Mogen de redenen mijns monds U welbehagelijk zijn, insgelijks de overdenking mijns harten, U, Eeuwige! mijne Rots en mijn Verlosser! — Hij, die eendragt in gindsche hoogten sticht, behoude ons en gansch Israël in vrede! Zegt hierop: Amen!

Het zij Uw welbehagen, Eeuwige, onze God en God onzer voorvaders! dat de heilige tempel, spoedig in onze dagen, herbouwd worde, en dat Uwe leer ons aandeel zij. Aldaar zullen wij U met eerbied dienen, als in de voormalige dagen, als in de jaren der oudheid. Dan zal het offer van Juda en Jeruzalem den Eeuwige aangenaam zijn, als in de voormalige dagen, als in de jaren der oudheid.

De voorlezer herhaalt Wajechoeloe, *naderhand zegt men het volgende gebed, dat echter in het huis waarin eene bruiloft gevierd wordt of een rouwbedrijvende aanwezig is, alsmede wanneer men het gebed alleen doet, niet wordt uitgesproken. (Hetzelve wordt ook op eenen feestdag, die op Sabbath invalt, gezegd, met uitzondering echter van den eersten avond van het Paaschfeest.)*

De voorlezer: Geloofd zijt Gij, Eeuwige, onze God en God onzer voorouders, de God van Abraham, de God van Izak en de God van Jakob, de groote, magtige en eerbiedwaardige God, de allerhoogste God, de Eigenaar van hemel en aarde.

De voorlezer en de gemeente:

Het schild der voorouders door Zijn woord, die de dood doet herleven door Zijne belofte, de heilige God (*In de bekeeringsdagen*: de heilige Koning), aan Wien niemand gelijk is: die Zijn volk rusten laat op den dag van Zijnen heiligen Sabbath, dewijl Hij in hen behagen heeft, om hen rust te doen genieten. Laat ons Hem met eerbied en ontzag dienen, en Zijnen naam dagelijks zonder ophouden danken, overeenkomstig met de zegeningen. Hij is de God, die allen dank waardig is, de Heer des vredes, die den Sabbath heiligt, den zevenden dag zegent, en heilige rust verleent aan het volk, dat met wellust verzadigd is, ter gedachtenis van het werk der schepping.

De voorlezer zegt Elohénoe *bl.* 66, *en de lofspraak* Kadis.

(Men zegt het volgende niet, wanneer het een feestdag, of wel het ingaan of de middendagen van eenigen feestdag is.)

Met welke zaken mag men het licht voor den Sabbath opsteken, en met welke niet? — Men mag [tot de pit] niet gebruiken: de Leches [wol], het ongehekelde vlas, de vlokzijde, de wol die tusschen den bast en het hout van wilgen zit, de draden die uit de brandnetel, welke in de woestijn groeit, gemaakt worden, noch ook het mos, dat boven het water groeit. [In plaats van olie, mag men niet gebruiken:] gesmolten pek, gesmolten was, olie uit *kik*, olie welke [als onrein] verbrand moet worden, noch ook vet uit den staart, of het smeer der dieren. Nahum de Meder zegt: men mag het gesmoltene

מְבֻשָּׁל, וַחֲכָמִים אוֹמְרִים אֶחָד מְבֻשָּׁל וְאֶחָד שֶׁאֵינוֹ מְבֻשָּׁל אֵין מַדְלִיקִין בּוֹ: (ב) אֵין מַדְלִיקִין בְּשֶׁמֶן שְׂרֵפָה בְּיוֹם טוֹב, רַבִּי יִשְׁמָעֵאל אוֹמֵר אֵין מַדְלִיקִין בְּעִטְרָן מִפְּנֵי כְבוֹד הַשַּׁבָּת, וַחֲכָמִים מַתִּירִין בְּכָל־הַשְּׁמָנִים בְּשֶׁמֶן שֻׁמְשְׁמִין בְּשֶׁמֶן אֱגוֹזִים בְּשֶׁמֶן צְנוֹנוֹת בְּשֶׁמֶן דָּגִים בְּשֶׁמֶן פַּקּוּעוֹת בְּעִטְרָן וּבְנֵפְטְ׃ רַבִּי טַרְפוֹן אוֹמֵר אֵין מַדְלִיקִין אֶלָּא בְּשֶׁמֶן זַיִת בִּלְבָד: (ג) כָּל־הַיּוֹצֵא מִן הָעֵץ אֵין מַדְלִיקִין בּוֹ אֶלָּא פִּשְׁתָּן׃ וְכָל הַיּוֹצֵא מִן הָעֵץ אֵינוֹ מִטַּמֵּא טֻמְאַת אֹהָלִים אֶלָּא פִּשְׁתָּן׃ פְּתִילַת הַבֶּגֶד שֶׁקִּפְּלָהּ וְלֹא הִבְהֲבָהּ, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר טְמֵאָה הִיא וְאֵין מַדְלִיקִין בָּהּ, רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר טְהוֹרָה הִיא, וּמַדְלִיקִין בָּהּ: (ד) לֹא יִקּוֹב אָדָם שְׁפוֹפֶרֶת שֶׁל בֵּיצָה וִימַלְּאֶנָּה שֶׁמֶן וְיִתְּנֶנָּה עַל פִּי הַנֵּר בִּשְׁבִיל שֶׁתְּהֵא מְנַטֶּפֶת וַאֲפִילוּ הִיא שֶׁל חֶרֶס, וְרַבִּי יְהוּדָה מַתִּיר׃ אֲבָל אִם חִבְּרָהּ הַיּוֹצֵר מִתְּחִלָּה מֻתָּר מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּלִי אֶחָד׃ לֹא יְמַלֵּא אָדָם קְעָרָה שֶׁמֶן וְיִתְּנֶנָּה בְּצַד הַנֵּר וְיִתֵּן רֹאשׁ הַפְּתִילָה בְּתוֹכָהּ בִּשְׁבִיל שֶׁתְּהֵא שׁוֹאֶבֶת, וְרַבִּי יְהוּדָה מַתִּיר: (ה) הַמְכַבֶּה אֶת־הַנֵּר מִפְּנֵי שֶׁהוּא מִתְיָרֵא מִפְּנֵי גוֹיִם מִפְּנֵי לִסְטִים מִפְּנֵי רוּחַ רָעָה אוֹ בִּשְׁבִיל הַחוֹלֶה שֶׁיִּישַׁן, פָּטוּר׃ כְּחָס עַל הַנֵּר כְּחָס עַל הַשֶּׁמֶן כְּחָס עַל הַפְּתִילָה חַיָּב׃ רַבִּי יוֹסֵי פּוֹטֵר בְּכֻלָּן חוּץ מִן הַפְּתִילָה מִפְּנֵי שֶׁהוּא עוֹשָׂהּ פֶּחָם: (ו) עַל שָׁלֹשׁ עֲבֵרוֹת נָשִׁים מֵתוֹת בִּשְׁעַת לֵדָתָן, עַל שֶׁאֵינָן זְהִירוֹת בְּנִדָּה בְּחַלָּה וּבְהַדְלָקַת הַנֵּר: (ז) שְׁלשָׁה דְבָרִים צָרִיךְ אָדָם לוֹמַר בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ עֶרֶב שַׁבָּת עִם חֲשֵׁכָה׃ עִשַּׂרְתֶּם עֵרַבְתֶּם הַדְלִיקוּ אֶת־הַנֵּר׃ סָפֵק חֲשֵׁכָה סָפֵק אֵינָהּ חֲשֵׁכָה אֵין מְעַשְּׂרִין אֶת הַוַּדַּאי, וְאֵין מַטְבִּילִין אֶת־הַכֵּלִים, וְאֵין מַדְלִיקִין אֶת־הַנֵּרוֹת, אֲבָל מְעַשְּׂרִין אֶת־הַדְּמַאי, וּמְעָרְבִין וְטוֹמְנִין אֶת־הַחַמִּין:

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר רַבִּי חֲנִינָא׃ תַּלְמִידֵי חֲכָמִים מַרְבִּים שָׁלוֹם בָּעוֹלָם: שֶׁנֶּאֱמַר וְכָל־בָּנַיִךְ לִמּוּדֵי יְיָ וְרַב שְׁלוֹם

smeer gebruiken; doch de overige geleerden beweren, dat men het smeer noch gesmolten noch ongesmolten er toe gebruiken mag. De olie, die verbrand moet worden, mag op feestdagen niet worden gebruikt. Rabbi Ismaël zegt: men mag geene pektraan voor het licht gebruiken, uit eerbied voor den Sabbath; doch de overige geleerden veroorloven het gebruik van alle oliesoorten, als de olie van *Sesam*, van noten, van rammenaszaad, van visch, de olie van wilde komkommerzaad, de pektraan en de naphta. Rabbi Tarphon zegt, dat men alleen olijfolie branden mag. Onder al hetgeen in [in de heilige schrift] boomgewas [het], mag men alleen het vlas tot de pit gebruiken. Zoo is ook, onder alle boomgewassen, het vlas alleen vatbaar om, wanneer er eene tent van gemaakt is, [door eenen dooden] verontreinigd te worden. Eene lap van een kleed, die zamengerold, doch aan het uiteinde niet afgebrand is, wordt naar het gevoelen van Rabbi Eliëzer vatbaar voor verontreiniging, en mag niet als pit gebruikt worden; doch Rabbi Akiba zegt: zij blijft rein, en men mag ze bezigen, om het licht op te steken. Men mag geene eijerschaal doorboren en met olie vullen, om haar boven de lamp te zetten, opdat de olie er bij droppels in valle, zelfs niet zoodanig een vaatwerk van klei er toe gebruiken; doch Rabbi Juda veroorlooft het. Wanneer echter zoodanig een schaal aan de lamp vastgehecht was, als of zij door den pottebakker in den beginne er aan gebakken was, dan is het geoorloofd, om dat het een en hetzelfde vaatwerk is. Ook mag men geenen schotel met olie vullen, dien naast de lamp zetten, en er het einde der brandende pit in leggen, opdat zij de olie tot zich trekke; doch Rabbi Juda houdt het voor geoorloofd. Die eene lamp uitbluscht uit vrees voor heidenen, voor roovers, uit zwaarmoedigheid, of eindelijk om eenen gevaarlijken zieke, opdat hij inslape, is niet strafschuldig. Doch geschiedt het om de lamp, de olie, of de pit te sparen, dan is hij strafschuldig. Rabbi José houdt hem in al deze gevallen voor vrij van straf, behalve wanneer hij het doet om de pit te sparen, omdat hij haar daardoor voorbedachtelijk tot eene kool maakt. Om drie zonden sterven de vrouwen in barenstijd, namelijk als zij niet naauwkeurig betrachten de voorschriften der reiniging, die der *Challa*, en die van het aansteken des lichts. Drie zaken moet het hoofd des huisgezins aan zijne huisgenooten herinneren, op Vrijdag avond als het donker begint te worden, door te zeggen: „Hebt gij vertiend? Hebt gij den *Eroeb* gemaakt? Steekt de lamp op! Doch is het twijfelachtig of het reeds nacht is of niet, dan mag men hetgene nog onvertiend is, waarvan men zulks met zekerheid weet, niet vertienen, het vaatwerk niet in het water dompelen, en de lampen niet opsteken; maar hetgene waaromtrent men niet zeker weet of het vertiend is, mag men vertienen, ook den *Eroeb* maken, en de warme spijzen op eene heete plaats bewaren.

Rabbi Eläzar zeide, uit naam van Rabbi Hanina: De leeraars der wet onderhouden de eendragt in de wereld; want er is geschreven: „Al uw kinderen zullen geleerd zijn door den Eeuwige, en

בָּנָיִךְ: אַל תִּקְרָא בָּנָיִךְ אֶלָּא בּוֹנָיִךְ: שָׁלוֹם רָב לְאֹהֲבֵי
תוֹרָתֶךָ וְאֵין לָמוֹ מִכְשׁוֹל: יְהִי־שָׁלוֹם בְּחֵילֵךְ שַׁלְוָה בְּאַרְמְנוֹתָיִךְ:
לְמַעַן אַחַי וְרֵעָי אֲדַבְּרָה־נָּא שָׁלוֹם בָּךְ: לְמַעַן בֵּית־יְיָ אֱלֹהֵינוּ
אֲבַקְשָׁה טוֹב לָךְ: יְיָ עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן יְיָ יְבָרֵךְ אֶת־עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם:

השׁ״ץ מקדש בבית הכנסת בשבתות וימים טובים חוץ מליל **א׳** וב׳ של פסח.
עלינו בדף מ״ו ק״י יגדל.

מנהג של ישראל לברך הילדים בלילי שבתות וי״ט אחר התפלה או
בכניסה לבית, ואומר

לזכרים **יְשִׂימְךָ אֱלֹהִים כְּאֶפְרַיִם וְכִמְנַשֶּׁה:**

לנקבות **יְשִׂימֵךְ אֱלֹהִים כְּשָׂרָה רִבְקָה רָחֵל וְלֵאָה:**

יברכך וכו׳.

תיכף אחרי בואו מבית הכנסת לביתו, יאמר

שָׁלוֹם עֲלֵיכֶם מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת מַלְאֲכֵי עֶלְיוֹן מִמֶּלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ
בָּרוּךְ הוּא: ג״פ בּוֹאֲכֶם לְשָׁלוֹם מַלְאֲכֵי הַשָּׁלוֹם מַלְאֲכֵי עֶלְיוֹן מִמֶּלֶךְ
מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: ג״פ בָּרְכוּנִי לְשָׁלוֹם מַלְאֲכֵי הַשָּׁלוֹם
מַלְאֲכֵי עֶלְיוֹן מִמֶּלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: ג״פ צֵאתְכֶם לְשָׁלוֹם
מַלְאֲכֵי הַשָּׁלוֹם מַלְאֲכֵי עֶלְיוֹן מִמֶּלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: ג״פ
כִּי מַלְאָכָיו יְצַוֶּה לָּךְ לִשְׁמָרְךָ בְּכָל־דְּרָכֶיךָ: יְיָ יִשְׁמָר־צֵאתְךָ וּבוֹאֶךָ מֵעַתָּה
וְעַד־עוֹלָם:

יש נוהגין לומר גם כן תפלה זו.

(ע׳ תפלת **ע״ש** להרב יע״בץ ח״א דף שמ״ה ע״א)

רִבּוֹן כָּל־הָעוֹלָמִים אֲדוֹן כָּל־הַנְּשָׁמוֹת אֲדוֹן הַשָּׁלוֹם מֶלֶךְ אַבִּיר מֶלֶךְ בָּרוּךְ
מֶלֶךְ גָּדוֹל מֶלֶךְ דּוֹבֵר שָׁלוֹם מֶלֶךְ הָדוּר מֶלֶךְ וָתִיק מֶלֶךְ זָךְ מֶלֶךְ חֵי
הָעוֹלָמִים מֶלֶךְ טוֹב וּמֵטִיב מֶלֶךְ יָחִיד וּמְיוּחָד מֶלֶךְ כַּבִּיר מֶלֶךְ לוֹבֵשׁ רַחֲמִים
מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים מֶלֶךְ נִשְׂגָּב מֶלֶךְ סוֹמֵךְ נוֹפְלִים מֶלֶךְ עוֹשֶׂה מַעֲשֵׂה
בְרֵאשִׁית מֶלֶךְ פּוֹדֶה וּמַצִּיל מֶלֶךְ צַח וְאָדוֹם מֶלֶךְ קָדוֹשׁ מֶלֶךְ רָם וְנִשָּׂא מֶלֶךְ
שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה מֶלֶךְ תָּמִים דַּרְכּוֹ מוֹדֶה אֲנִי לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי עַל־
כָּל־הַחֶסֶד אֲשֶׁר עָשִׂיתָ עִמָּדִי וַאֲשֶׁר־אַתָּה עָתִיד לַעֲשׂוֹת עִמִּי וְעִם כָּל־בְּנֵי בֵיתִי
וְעִם כָּל־בְּרִיּוֹתֶיךָ בְּנֵי בְרִיתִי· וּבְרוּכִים הֵם מַלְאָכֶיךָ הַקְּדוֹשִׁים וְהַטְּהוֹרִים
שֶׁעוֹשִׂים רְצוֹנֶךָ· אֲדוֹן הַשָּׁלוֹם מֶלֶךְ שֶׁהַשָּׁלוֹם שֶׁלּוֹ בָּרְכֵנִי בַשָּׁלוֹם וְתִפְקֹד
אוֹתִי וְאֶת־כָּל־בְּנֵי בֵיתִי וְכָל־עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְחַיִּים טוֹבִים וּלְשָׁלוֹם· מֶלֶךְ

„de vrede uwer kinderen zal groot zijn." Men leze hier niet בָּנַיִךְ *uwe kinderen*, maar בֹּנָיִךְ *uwe opbouwers*. De vrienden Uwer leer genieten vele zaligheid, geen ongeval bedreigt hen. Er zij vrede in Uwe muren, veiligheid in Uwe kasteelen. Om mijner broeders en vrienden wil, wensch ik u den vrede. Om den tempel van den Eeuwige, onzen God, zoek ik uwe welvaart. De Eeuwige geeft Zijnen volke de zege; de Eeuwige zegent Zijn volk met vrede.

De voorlezer zegt het inwijdingsgebed op alle Sabbath- en feest-avonden (behalve de beide eerste avonden van Pésach), *dan zegt men* Alénoe, *blz.* 46, Kadis Jathom *en* Jigdal, *blz.* 3.

Het is een godsdienstig gebruik, over zijne kinderen op Sabbath- en feestdagen eenen zegen uit te spreken, waarbij men zegt tot kinderen van het mannelijk geslacht:

God late u worden als Ephraïm en Menassé.

En van het vrouwelijk geslacht:

God late u worden als Sara, Ribka, Rachel en Lea.

Sommigen voegen er nog bij de verzen uit Numeri VI : 24—26.

עֶלְיוֹן עַל כָּל־צְבָא מָרוֹם · יוֹצְרֵנוּ יוֹצֵר כָּל־מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית : אֲחַלֶּה פָנֶיךָ
הַמְּאִירִים שֶׁתְּזַכֶּה אוֹתִי וְאֶת כָּל־בְּנֵי בֵיתִי לִמְצֹא חֵן וְשֵׂכֶל טוֹב בְּעֵינֶיךָ וּבְעֵינֵי
כָּל־בְּנֵי אָדָם וְחַוָּה וּבְעֵינֵי כָּל־רוֹאֵינוּ לַעֲבוֹדָתֶךָ (וּסְלַח וּמְחַל ׀ לָנוּ וּלְזַרְעֵנוּ
עַל כָּל־פְּשָׁעֵינוּ וְחַטֹּאתֵינוּ וַעֲוֹנוֹתֵינוּ) וְזַכֵּנִי לְקַבֵּל שַׁבָּתוֹת מִתּוֹךְ רוֹב שִׂמְחָה
וּמִתּוֹךְ עוֹשֶׁר וְכָבוֹד וּמִתּוֹךְ מִעוּט עֲוֹנוֹת (וְהָסֵר מִמֶּנִּי וּמִכָּל־בְּנֵי בֵיתִי
וּמִכָּל־עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל כָּל־מִינֵי חֳלִי וְכָל־מִינֵי מַדְוֶה וְכָל־מִינֵי דַלּוּת
וַעֲנִיּוּת וְאֶבְיוֹנוּת) וְתֵן בָּנוּ יֵצֶר טוֹב לְעָבְדְּךָ בֶּאֱמֶת וּבְיִרְאָה וּבְאַהֲבָה
וְנִהְיֶה מְכֻבָּדִים בְּעֵינֶיךָ וּבְעֵינֵי כָּל־רוֹאֵינוּ כִּי אַתָּה הוּא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד כִּי
לְךָ נָאֶה כִּי לְךָ יָאֶה : אָנָּא מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים צַוֵּה לְמַלְאָכֶיךָ מַלְאֲכֵי
הַשָּׁרֵת מְשָׁרְתֵי עֶלְיוֹן שֶׁיִּפְקְדוּנִי בְּרַחֲמִים וִיבָרְכוּנִי בְּבוֹאָם לְבֵיתִי בְּיוֹם
קָדְשֵׁנוּ כִּי הִדְלַקְתִּי נֵרוֹתַי וְהִצַּעְתִּי מִטָּתִי וְהֶחֱלַפְתִּי שִׂמְלוֹתַי לִכְבוֹד יוֹם
הַשַּׁבָּת : (וּבָאתִי לְבֵיתְךָ לְהַפִּיל תְּחִנָּתִי לְפָנֶיךָ שֶׁתַּעֲבִיר אַנְחָתִי) וָאָעִיד
אֲשֶׁר בָּרָאתָ בְשִׁשָּׁה יָמִים כָּל־הַיְצוּר · וְאֶשְׁנֶה, וַאֲשַׁלֵּשׁ עוֹד לְהָעִיד עַל
כּוֹסִי בְּתוֹךְ שִׂמְחָתִי כַּאֲשֶׁר צִוִּיתַנִי לְזָכְרוֹ · וּלְהִתְעַנֵּג בְּיֶתֶר נִשְׁמָתִי אֲשֶׁר
נָתַתָּ בִּי : בּוֹ אֶשְׁבּוֹת כַּאֲשֶׁר צִוִּיתַנִי לְשָׁרְתֶךָ וְכֵן אַגִּיד גְּדֻלָּתְךָ בְּרִנָּה : וְשִׁוִּיתִי
יְיָ לִקְרָאתִי שֶׁתְּרַחֲמֵנִי עוֹד בְּגָלוּתִי לְגָאֳלֵנִי לְעוֹרֵר לִבִּי לְאַהֲבָתֶךָ : וְאָז
אֶשְׁמוֹר לְפִקּוּדֶיךָ וְחֻקֶּיךָ בְּלִי עֶצֶב וְאֶתְפַּלֵּל כַּדָּת כָּרָאוּי וְכַנָּכוֹן : מַלְאֲכֵי
הַשָּׁלוֹם בּוֹאֲכֶם לְשָׁלוֹם · בָּרְכוּנִי לְשָׁלוֹם וְאִמְרוּ בָּרוּךְ לְשֻׁלְחָנִי הֶעָרוּךְ
וְצֵאתְכֶם לְשָׁלוֹם מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם · אָמֵן סֶלָה :

סוף משלי.

אֵשֶׁת־חַיִל מִי יִמְצָא וְרָחֹק מִפְּנִינִים מִכְרָהּ: בָּטַח בָּהּ לֵב בַּעְלָהּ וְשָׁלָל לֹא יֶחְסָר: גְּמָלַתְהוּ טוֹב וְלֹא־רָע כֹּל־יְמֵי חַיֶּיהָ: דָּרְשָׁה צֶמֶר וּפִשְׁתִּים וַתַּעַשׂ בְּחֵפֶץ כַּפֶּיהָ: הָיְתָה כָּאֳנִיּוֹת סוֹחֵר מִמֶּרְחָק תָּבִיא לַחְמָהּ: וַתָּקָם בְּעוֹד לַיְלָה וַתִּתֵּן טֶרֶף לְבֵיתָהּ וְחֹק לְנַעֲרֹתֶיהָ: זָמְמָה שָׂדֶה וַתִּקָּחֵהוּ מִפְּרִי כַפֶּיהָ נָטְעָה* כָּרֶם: חָגְרָה בְעוֹז מָתְנֶיהָ וַתְּאַמֵּץ זְרוֹעֹתֶיהָ: טָעֲמָה כִּי־טוֹב סַחְרָהּ לֹא־יִכְבֶּה בַלַּיְלָה נֵרָהּ: יָדֶיהָ שִׁלְּחָה בַכִּישׁוֹר וְכַפֶּיהָ תָּמְכוּ פָלֶךְ: כַּפָּהּ פָּרְשָׂה לֶעָנִי וְיָדֶיהָ שִׁלְּחָה לָאֶבְיוֹן: לֹא־תִירָא לְבֵיתָהּ מִשָּׁלֶג כִּי כָל־בֵּיתָהּ לָבֻשׁ שָׁנִים: מַרְבַדִּים עָשְׂתָה־לָּהּ שֵׁשׁ וְאַרְגָּמָן לְבוּשָׁהּ: נוֹדָע בַּשְּׁעָרִים בַּעְלָהּ בְּשִׁבְתּוֹ עִם־זִקְנֵי־אָרֶץ: סָדִין עָשְׂתָה וַתִּמְכֹּר וַחֲגוֹר נָתְנָה לַכְּנַעֲנִי: עוֹז־וְהָדָר לְבוּשָׁהּ וַתִּשְׂחַק לְיוֹם אַחֲרוֹן: פִּיהָ פָּתְחָה בְחָכְמָה וְתוֹרַת־חֶסֶד עַל־לְשׁוֹנָהּ: צוֹפִיָּה הֲלִיכוֹת* בֵּיתָהּ וְלֶחֶם עַצְלוּת לֹא תֹאכֵל: קָמוּ בָנֶיהָ וַיְאַשְּׁרוּהָ בַּעְלָהּ וַיְהַלְלָהּ: רַבּוֹת בָּנוֹת עָשׂוּ חָיִל וְאַתְּ עָלִית עַל־כֻּלָּנָה: שֶׁקֶר הַחֵן וְהֶבֶל הַיֹּפִי אִשָּׁה יִרְאַת־יְיָ הִיא תִתְהַלָּל: תְּנוּ־לָהּ מִפְּרִי יָדֶיהָ וִיהַלְלוּהָ בַשְּׁעָרִים מַעֲשֶׂיהָ:

סדר קידוש לליל שבת.

בלחש וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר בקול יוֹם* הַשִּׁשִּׁי*: וַיְכֻלּוּ* הַשָּׁמַיִם* וְהָאָרֶץ וְכָל־צְבָאָם: וַיְכַל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה וַיִּשְׁבֹּת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִכָּל־מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה: וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת־יוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיְקַדֵּשׁ אֹתוֹ כִּי בוֹ שָׁבַת מִכָּל־מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר־בָּרָא אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת:

סַבְרִי מָרָנָן וְרַבָּנָן וְרַבּוֹתַי

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא פְּרִי הַגָּפֶן:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְרָצָה בָנוּ וְשַׁבַּת קָדְשׁוֹ בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן הִנְחִילָנוּ זִכָּרוֹן

Eene brave huisvrouw, wie zal haar vinden? kostbaarder dan paarlen is hare waarde. Het hart haars echtgenoots vertrouwt op haar; het ontbreekt hem nooit aan winst. Zij vergeldt hem steeds het goede, doch nimmer het kwade, gedurende al hare levensdagen. Zij zoekt naar wol en vlas, en werkt ijverig met eigene handen. Zij is gelijk de schepen des handelaars: zij brengt uit de verte haar onderhoud. Zij staat op, terwijl het nog nacht is, geeft voedsel aan haar huisgezin, en de gezette taak aan hare maagden. Doelt zij op eenen akker, zij koopt dien, legt eenen wijngaard aan van de vrucht harer handen. Zij gordt hare lendenen met kracht, en versterkt hare armen. Zij ontwaart, hoe goed haar handel is; zelfs des nachts wordt haar licht niet uitgebluscht. Zij steekt hare handen uit naar de spil, en hare vuisten omvatten het spinrokken. Zij opent hare handpalm voor den armen, en reikt hare handen den behoeftige toe. Zij schroomt voor haar huisgezin den sneeuwtijd niet; want geheel haar huisgezin is van dubbele kleeding voorzien. Zij maakt sierlijke kleederen voor zich zelve; bysus en purper zijn haar gewaad. Haar man is in den raad beroemd, alwaar hij zit met de oudsten des lands. Een fijn gewaad vervaardigt zij en verkoopt het, de gordels levert zij aan den handelaar. Luister en aanzien zijn hare kleeding, en zij lacht de toekomst te gemoet. Haren mond opent zij met wijsheid, en de leer der liefdadigheid is op hare tong. Zij slaat de wegen haars huisgezins gade, en eet het brood der luiheid nooit. Hare kinderen groeijen op, en prijzen haar gelukkig; haar echtgenoot vermeldt haren lof aldus: „Vele dochters hebben roem verworven, „doch gij gaat haar alle te boven!" Bevalligheid is bedriegelijk, schoonheid vergankelijk; slechts eene vrouw, die den Eeuwige vreest, verdient lof. Geeft haar van de vrucht harer handen; en laat hare werken haar alom lof verschaffen.

INWIJDING VAN DEN SABBATH.

Het was de zesde dag, toen werden voltooid de hemel, de aarde en al hun heir. Dus had God op den zevenden dag Zijn werk voltooid, dat Hij gemaakt had; en Hij rustte op den zevenden dag van al Zijn werk, dat Hij gemaakt had. God zegende den zevenden dag en heiligde dien; want daarop rustte Hij van al Zijn werk, hetwelk Hij, God, geschapen had om te volmaken.

SABERI MARANAN WERABANAN WERABBOTHAI!

Geloofd zijt Gij, Eeuwige, onze God, Koning des heelals! die de vrucht des wijnstoks geschapen hebt.

Geloofd zijt Gij, Eeuwige, onze God, Koning des heelals! die ons door Uwe geboden geheiligd, en welbehagen aan ons gevonden hebt, en ons Uwen heiligen Sabbath met liefde en behagen hebt deelachtig gemaakt, ter gedachtenis van het werk der

לְמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית כִּי הוּא יוֹם תְּחִלָּה לְמִקְרָאֵי קֹדֶשׁ זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרָיִם כִּי־בָנוּ בָחַרְתָּ וְאוֹתָנוּ קִדַּשְׁתָּ מִכָּל־הָעַמִּים וְשַׁבַּת קָדְשְׁךָ בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן הִנְחַלְתָּנוּ ׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת ׃

ונוטלין הידים ואח״כ מברכין על לחם משנה ברכת המוציא

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם הַמּוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ ׃

נוהגין רבים וכן שלמים מישראל לשורר ולרנן **זמירות** ותשבחות בשבתות בתוך הסעודה, ותמצאם בסוף הסדור ׃

אחר הסעודה אחר שלמד דברי תורה על שלחנו יאמר מזמור **שיר המעלות בשוב ה׳ וכו׳** ומברכין **ברכת המזון** .תמצא לקמן בסדר הברכות.

תְּפִלַּת שַׁחֲרִית לְשַׁבָּת וי״ט.

מתפללין כמו בחול ומוסיפין **וביום השבת** ומדלגין **מזמור לתודה** ומוסיפין **למנצח מזמור לדוד** עד **ישתבח** ואז מתחילין **נשמת.**

נִשְׁמַת כָּל־חַי תְּבָרֵךְ אֶת־שִׁמְךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ ׃ וְרוּחַ כָּל־בָּשָׂר תְּפָאֵר וּתְרוֹמֵם זִכְרְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד ׃ מִן־הָעוֹלָם וְעַד־הָעוֹלָם אַתָּה אֵל ׃ וּמִבַּלְעָדֶיךָ אֵין לָנוּ מֶלֶךְ גּוֹאֵל וּמוֹשִׁיעַ פּוֹדֶה וּמַצִּיל וּמְפַרְנֵס וּמְרַחֵם בְּכָל־עֵת צָרָה וְצוּקָה אֵין לָנוּ מֶלֶךְ אֶלָּא אָתָּה ׃ אֱלֹהֵי הָרִאשׁוֹנִים וְהָאַחֲרוֹנִים ׃ אֱלוֹהַּ כָּל־בְּרִיּוֹת אֲדוֹן כָּל־תּוֹלָדוֹת הַמְּהֻלָּל בְּרֹב הַתִּשְׁבָּחוֹת הַמְנַהֵג עוֹלָמוֹ בְּחֶסֶד וּבְרִיּוֹתָיו בְּרַחֲמִים ׃ וַיְיָ לֹא־יָנוּם וְלֹא־יִישָׁן ׃ הַמְעוֹרֵר יְשֵׁנִים וְהַמֵּקִיץ נִרְדָּמִים ׃ וְהַמֵּשִׂיחַ אִלְּמִים ׃ וְהַמַּתִּיר אֲסוּרִים וְהַסּוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְהַזּוֹקֵף כְּפוּפִים ׃ לְךָ לְבַדְּךָ אֲנַחְנוּ מוֹדִים ׃ אִלּוּ פִינוּ מָלֵא שִׁירָה כַּיָּם וּלְשׁוֹנֵנוּ רִנָּה כַּהֲמוֹן גַּלָּיו וְשִׂפְתוֹתֵינוּ שֶׁבַח כְּמֶרְחֲבֵי רָקִיעַ ׃ וְעֵינֵינוּ מְאִירוֹת כַּשֶּׁמֶשׁ וְכַיָּרֵחַ ׃ וְיָדֵינוּ פְרוּשׂוֹת כְּנִשְׁרֵי שָׁמָיִם ׃ וְרַגְלֵינוּ קַלּוֹת כָּאַיָּלוֹת ׃ אֵין אֲנַחְנוּ מַסְפִּיקִים לְהוֹדוֹת לְךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ ׃ וּלְבָרֵךְ אֶת־שְׁמֶךָ ׃ עַל אַחַת מֵאָלֶף אֶלֶף אַלְפֵי אֲלָפִים וְרִבֵּי רְבָבוֹת

schepping. Want het is de eerste dag der heilige bijeenroepingen, tot herinnering aan den uittogt uit Egypte. Ja, Gij hebt ons uitverkoren, ons meer dan alle volken geheiligd, en ons Uwen heiligen Sabbath met liefde en behagen deelachtig gemaakt. Geloofd zijt Gij, Eeuwige! die den Sabbath heiligt.

Men neemt twee brooden, en, na de handen gewasschen te hebben, spreekt men de volgende lofzegging uit:

Geloofd zijt Gij, Eeuwige, onze God, Koning des heelals! die het brood uit de aarde laat voortkomen.

Vele godvruchtige mannen zijn gewoon op Sabbath, gedurende den maaltijd, de stichtelijke liederen te zingen, die aan het einde van dit boekdeel geplaatst zijn.

Na den maaltijd zingt men: SIR HAMMAÄLOTH BESOEB *enz., en verrigt de dankzegging.*

Ochtend-Gebed voor den Sabbath en de Feestdagen.

Men leest het dagelijksch ochtendgebed tot bladz. 24, met bijvoeging en weglating van het aldaar aangeteekende, en vervolgt aldus:

De ziel van elk levend wezen love Uwen naam, o Eeuwige, onze God! de adem van alle vleesch roeme en verheffe gedurig Uwe gedachtenis, onze Koning! Van eeuwigheid tot eeuwigheid zijt Gij almagtig, buiten U hebben wij geenen koning, geenen verlosser, noch helper. Gij bevrijdt, redt, onderhoudt en erbarmt U, in alle tijden van nood en verdrukking; wij hebben geenen koning buiten U. God der voor- en nageslachten! Oppermagtige over alle schepselen! Heer aller voortbrengselen! die geloofd wordt met vele lofgezangen, Gij, die Uwe wereld met gunst, Uwe schepselen met barmhartigheid bestiert! Eeuwige, die niet sluimert noch slaapt; maar die de slapenden doet ontwaken, hen welke in diepen slaap verzonken zijn opwekt, de stommen doet spreken, de boeijen der gebondenen slaakt, de vallenden ondersteunt, de gebogenen oprigt, U alleen danken wij. Indien onze mond nu onuitputtelijk aan loffiederen was, als de zee; onze tong zoo luid vreugdegezangen kon aanheffen, als het gebruis harer golven; onze lippen zoo ver Uwen roem konden verbreiden, als de uitgestrektheid des uitspansels; onze oogen lichten zouden als zon en maan; onze handen uitgebreid waren als de adelaarsvleugels onder den hemel, en onze voeten zoo snel liepen als die der hinden; dan zoude dit alles voor ons nog niet toereikend zijn, Eeuwige, onze God, en God onzer voorouders! om U te danken, en Uwen naam te loven voor een van de duizendmaal duizenden en veelvuldige tienduizenden

פְּעָמִים הַטּוֹבוֹת שֶׁעָשִׂיתָ עִם אֲבוֹתֵינוּ וְעִמָּנוּ: מִמִּצְרַיִם גְּאַלְתָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וּמִבֵּית עֲבָדִים פְּדִיתָנוּ · בְּרָעָב זַנְתָּנוּ · וּבְשָׂבָע כִּלְכַּלְתָּנוּ · מֵחֶרֶב הִצַּלְתָּנוּ · וּמִדֶּבֶר מִלַּטְתָּנוּ וּמֵחֳלָיִם רָעִים וְנֶאֱמָנִים דִּלִּיתָנוּ: עַד־הֵנָּה עֲזָרוּנוּ רַחֲמֶיךָ · וְלֹא־עֲזָבוּנוּ חֲסָדֶיךָ · וְאַל־תִּטְּשֵׁנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לָנֶצַח: עַל־כֵּן אֵבָרִים שֶׁפִּלַּגְתָּ בָּנוּ · וְרוּחַ וּנְשָׁמָה שֶׁנָּפַחְתָּ בְּאַפֵּינוּ וְלָשׁוֹן אֲשֶׁר־שַׂמְתָּ בְּפִינוּ · הֵן הֵם יוֹדוּ וִיבָרְכוּ וִישַׁבְּחוּ וִיפָאֲרוּ וִירוֹמְמוּ וְיַעֲרִיצוּ וְיַקְדִּישׁוּ וְיַמְלִיכוּ אֶת־שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ: כִּי כָל־פֶּה לְךָ יוֹדֶה · וְכָל־לָשׁוֹן לְךָ תִשָּׁבַע · וְכָל־בֶּרֶךְ לְךָ תִכְרַע · וְכָל־קוֹמָה לְפָנֶיךָ תִשְׁתַּחֲוֶה: וְכָל־לְבָבוֹת יִירָאוּךָ · וְכָל־קֶרֶב וּכְלָיוֹת יְזַמְּרוּ לִשְׁמֶךָ · כַּדָּבָר שֶׁכָּתוּב כָּל עַצְמוֹתַי תֹּאמַרְנָה יְיָ מִי כָמוֹךָ · מַצִּיל עָנִי מֵחָזָק מִמֶּנּוּ וְעָנִי וְאֶבְיוֹן מִגֹּזְלוֹ: מִי יִדְמֶה־לָּךְ וּמִי יִשְׁוֶה־לָּךְ וּמִי יַעֲרָךְ־לָךְ · הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן קֹנֵה שָׁמַיִם וָאָרֶץ: נְהַלֶּלְךָ וּנְשַׁבֵּחֲךָ וּנְפָאֶרְךָ וּנְבָרֵךְ אֶת־שֵׁם קָדְשֶׁךָ · כָּאָמוּר לְדָוִד־בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת־יְיָ וְכָל־קְרָבַי אֶת־שֵׁם קָדְשׁוֹ:

הָאֵל בְּתַעֲצֻמוֹת עֻזֶּךָ: הַגָּדוֹל בִּכְבוֹד שְׁמֶךָ: הַגִּבּוֹר לָנֶצַח וְהַנּוֹרָא בְּנוֹרְאוֹתֶיךָ: הַמֶּלֶךְ הַיּוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא רָם וְנִשָּׂא:

הש"ץ מנגן **שוכן עד** עד **תתקדש** והקהל עונה **ובמקהלות**.

שׁוֹכֵן עַד, מָרוֹם וְקָדוֹשׁ שְׁמוֹ · וְכָתוּב רַנְּנוּ צַדִּיקִים בַּיְיָ לַיְשָׁרִים נָאוָה תְהִלָּה: בְּפִי *יְשָׁרִים תִּתְהַלָּל · וּבְדִבְרֵי *צַדִּיקִים תִּתְבָּרַךְ · וּבִלְשׁוֹן *חֲסִידִים תִּתְרוֹמָם · וּבְקֶרֶב *קְדוֹשִׁים תִּתְקַדָּשׁ:

וּבְמַקְהֲלוֹת רִבְבוֹת עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּרִנָּה יִתְפָּאַר שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ בְּכָל־דּוֹר וָדוֹר שֶׁכֵּן חוֹבַת כָּל־הַיְצוּרִים לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְהוֹדוֹת לְהַלֵּל לְשַׁבֵּחַ לְפָאֵר לְרוֹמֵם לְהַדֵּר לְבָרֵךְ לְעַלֵּה וּלְקַלֵּס עַל כָּל־דִּבְרֵי שִׁירוֹת וְתִשְׁבְּחוֹת דָּוִד בֶּן־יִשַׁי עַבְדְּךָ מְשִׁיחֶךָ:

יִשְׁתַּבַּח שִׁמְךָ לָעַד מַלְכֵּנוּ הָאֵל הַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ כִּי לְךָ נָאֶה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שִׁיר

weldaden, die Gij aan onze voorouders en ons bewezen hebt. Uit Egypte hebt Gij ons verlost, Eeuwige, onze God! uit het slavenhuis hebt Gij ons bevrijd, in den hongersnood hebt Gij ons gevoed, in den tijd van overvloed ons verzorgd, van het zwaard hebt Gij ons beschermd, ons de pest doen ontkomen, en ons aan booze en gevaarlijke ziekten onttogen. Tot nu toe stond Uwe albarmhartigheid ons bij, nog hebben ons Uwe gunsten niet verlaten, en Gij, Eeuwige, onze God! zult ons nimmer begeven. Daarom zullen de leden die Gij in ons verdeeld, de geest en de ziel die Gij onzen neus ingeblazen, en de tong die Gij onzen mond verleend hebt, allen te zamen, Uwen naam, onze Koning! danken, loven, prijzen, roemen, verheffen, verheerlijken, heiligen en huldigen. Elke mond zal U danken, elke tong U toezweren, elke knie zich voor U krommen, en elk opregtstaand wezen zich voor U nederbuigen. Alle harten zullen U eerbiedigen, en alle ingewanden en nieren Uwen naam psalmzingen, gelijk er geschreven is: „Ieder lid aan mij zegt: Eeuwige! wie is U gelijk?" Wie redt den onderdrukte zoo uit de magt van een sterken? den armen en nooddruftigen [uit die] van zijnen overweldiger? Wie is bij U te vergelijken? wie is zoo als Gij? wie kan U tegenover gesteld worden? Groote, magtige, en eerbiedwaardige God! Allerhoogste God, Eigenaar van hemel en aarde! Wij zullen U loven, prijzen, roemen, en Uwen heiligen naam lof toekennen, gelijk er gezegd is: „van David. Loof den Eeuwige, mijne ziel „en al mijne ingewanden, Zijnen heiligen naam."

Gij zijt almagtig, door het alvermogen Uwer kracht, groot door de heerlijkheid Uws naams, sterk door de zege, en eerbiedwaardig door Uwe ontzaggelijke daden, de Koning die op eenen hoogen en verhevenen troon heerscht. — Zijne regering is eeuwigdurend. Verheven en heilig is Zijn naam. Ook is er geschreven! „Zingt vrolijk, „regtvaardigen! in den Eeuwige; den opregten betaamt den lofge„zang." Daarom zult Gij door den mond der opregten geprezen, door de woorden der regtvaardigen geloofd, door de tong der vromen verheven, en in het midden der heiligen gehuldigd worden.

En in de verzamelingen der vele duizenden van Uw volk, het huis Israëls, zal Uw naam, onze Koning! met gejuich, in elk geslacht, geroemd worden. Want dit is de pligt aller schepselen, U, Eeuwige, onze God en God onzer voorouders! te danken, te loven, te prijzen, te roemen, te verheffen, te verheerlijken, U, lof en hoogheid toe te kennen, en gezangen voor U te zingen, meer dan alle dank- en prijsliederen van David, den zoon van Jisai, Uwen dienaar en gezalfde.

Eeuwig worde Uw naam geprezen, onze Koning! Gij, almagtige, groote en heilige Koning, in den hemel en op de aarde. Want U, Eeuwige, onze God en God onzer voorouders! betaamt gezang en aanbidding, vereering

וּשְׁבָחָה הַלֵּל וְזִמְרָה עֹז וּמֶמְשָׁלָה נֶצַח גְּדֻלָּה וּגְבוּרָה תְּהִלָּה וְתִפְאֶרֶת קְדֻשָּׁה וּמַלְכוּת בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל בַּתִּשְׁבָּחוֹת אֵל הַהוֹדָאוֹת אֲדוֹן הַנִּפְלָאוֹת הַבּוֹחֵר בְּשִׁירֵי זִמְרָה מֶלֶךְ אֵל חֵי הָעוֹלָמִים:

חצי קדיש.

בשעה שהש״ץ מנגן ברכו

חזן בָּרְכוּ אֶת־יְיָ הַמְבֹרָךְ:

קהל וחזן

בָּרוּךְ יְיָ הַמְבֹרָךְ לְעוֹלָם וָעֶד: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם יוֹצֵר אוֹר וּבוֹרֵא חֹשֶׁךְ עֹשֶׂה שָׁלוֹם וּבוֹרֵא אֶת־הַכֹּל:

כשאומרין יוצר מוסיפים זה.

אוֹר עוֹלָם בְּאוֹצַר חַיִּים אוֹרוֹת מֵאֹפֶל אָמַר, וַיֶּהִי:

אומר הצבור

יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא שְׁמוֹ שֶׁל מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא רִאשׁוֹן וְהוּא אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדָיו אֵין אֱלֹהִים סֹלּוּ לָרֹכֵב בָּעֲרָבוֹת בְּיָהּ שְׁמוֹ וְעִלְזוּ לְפָנָיו ׳ וּשְׁמוֹ מְרוֹמָם עַל כָּל בְּרָכָה וּתְהִלָּה: בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד: יְהִי שֵׁם יְיָ מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם:

*) משבת הגדול עד ימי הסליחות מנגנין הכל יודוך.

הַכֹּל יוֹדוּךְ וְהַכֹּל יְשַׁבְּחוּךְ ׳ וְהַכֹּל יֹאמְרוּ אֵין קָדוֹשׁ כַּיְיָ: הַכֹּל יְרוֹמְמוּךָ סֶּלָה יוֹצֵר הַכֹּל ׳ הָאֵל הַפּוֹתֵחַ בְּכָל־יוֹם דַּלְתוֹת שַׁעֲרֵי מִזְרָח: וּבוֹקֵעַ חַלּוֹנֵי רָקִיעַ ׳ מוֹצִיא חַמָּה מִמְּקוֹמָהּ וּלְבָנָה מִמְּכוֹן שִׁבְתָּהּ: וּמֵאִיר לָעוֹלָם כֻּלּוֹ וּלְיוֹשְׁבָיו ׳ שֶׁבָּרָא בְּמִדַּת רַחֲמִים: הַמֵּאִיר לָאָרֶץ וְלַדָּרִים עָלֶיהָ בְּרַחֲמִים ׳ וּבְטוּבוֹ מְחַדֵּשׁ בְּכָל־יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית: הַמֶּלֶךְ הַמְרוֹמָם לְבַדּוֹ מֵאָז ׳ הַמְשֻׁבָּח וְהַמְפֹאָר וְהַמִּתְנַשֵּׂא מִימוֹת עוֹלָם: אֱלֹהֵי עוֹלָם בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים ׳ רַחֵם עָלֵינוּ אֲדוֹן עֻזֵּנוּ צוּר מִשְׂגַּבֵּנוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ מִשְׂגָּב בַּעֲדֵנוּ: אֵין כְּעֶרְכֶּךָ

---

*) כשחל י״ט בחול אומרין המאיר לארץ

הַמֵּאִיר לָאָרֶץ וְלַדָּרִים עָלֶיהָ בְּרַחֲמִים וּבְטוּבוֹ מְחַדֵּשׁ בְּכָל־יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית: מָה רַבּוּ מַעֲשֶׂיךָ יְיָ ׳ כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ ׳ מָלְאָה הָאָרֶץ קִנְיָנֶךָ: הַמֶּלֶךְ הַמְרוֹמָם לְבַדּוֹ מֵאָז ׳ הַמְשֻׁבָּח וְהַמְפֹאָר וְהַמִּתְנַשֵּׂא מִימוֹת עוֹלָם: אֱלֹהֵי עוֹלָם בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים רַחֵם עָלֵינוּ ׳

en snarenspel, magt en heerschappij, zege, grootheid en almagt, prijs en roem, heiliging en regering, lof- en dankliederen, van nu tot in eeuwigheid. Geloofd zijt Gij, Eeuwige, almagtige Koning, verheerlijkt door lofgezangen, God der lofzeggingen, Heer der wonderdaden, die welgevallen hebt aan dankgezangen, eeuwigdurende God en Koning.

(*De voorlezer zegt de helft van* Kadis.)

(*De voorlezer*:) Looft den Eeuwige, die lofwaardig is!

(*De Gemeente en naderhand de Voorlezer*:)

Geloofd zij de Eeuwige, die lofwaardig is, immer en eeuwig.

Geloofd zijt Gij, Eeuwige, onze God, Koning des heelals! Gij vormt het licht, schept de duisternis, sticht de eendragt, en zijt de Schepper van alles!

Wanneer men Jozar *bijvoegt, zegt men*:

Gij hadt het eeuwige licht in de schatkamer des levens verborgen; Gij zeidet dat lichten uit de de duisternis zouden ontstaan, en het geschiedde.

(*Terwijl de voorlezer het eerste gedeelte zingt, zegt de gemeente met eene zachte stem.*

Geloofd, geprezen, geroemd, verhoogd en verheven zij de naam van den Koning aller koningen, den Heilige, geloofd zij Hij! want Hij is de eerste, Hij is de laatste, en buiten Hem is er geen God. Maakt eene baan, voor Hem, die door de hemelvlakten snelt, Zijn naam is de Eeuwige, zingt vrolijk voor Hem! Zijn naam is boven allen lof en prijs verheven. Geloofd zij de naam Zijner heerlijke regering, immer en eeuwig. De naam des Eeuwigen zij geloofd, van nu af tot in eeuwigheid.)

*) (*Gedurende den zomer, wordt het volgende gebed door twee stemmen gezongen.*)

Alles dankt U, alles prijst U, alles roept uit: niets is zoo heilig als de Eeuwige! Schepper aller wezens! alles verheft U, Sela; U, God, die elken dag de poorten van het oosten opent, de wijde ruimten des uitspansels doorklieft, de gloeijende zon uit hare plaats te voorschijn laat komen, en de maan uit haar bestemd verblijf. Zoo verlicht Gij de geheele wereld en hare bewoners, die Gij met de eigenschap der ontferming geschapen hebt. Gij verlicht de aarde en hare bewoners door barmhartigheid, en door Uwe algoedheid vernieuwt Gij gedurig, dagelijks, het werk der schepping. Alleen hoogverheven Koning! van voormaals her, die geprezen, geroemd en verheven zijt, zoo lang de wereld bestaat. God des heelals, ontferm U onzer, door Uwe groote barmhartigheid, Heer onzer kracht, Rots onzer toevlugt, Schild onzes heils, onze veilige Toeverlaat. Niemand is met U

---

*) *Als eenig feest op eenen werkdag invalt, zegt men het volgende*:

Gij verlicht de aarde en hare bewoners, door barmhartigheid, en door Uwe algoedheid hernieuwt Gij gedurig, dagelijks, het werk der schepping. Hoe groot zijn Uwe werken, Eeuwige! Gij hebt ze allen met wijsheid gemaakt, de aarde is vol Uws eigendoms. Alleen hoogverheven Koning, van voormaals her, die geprezen, geroemd en verheven zijt, zoo lang de wereld bestaat! God des heelals, ontferm U onzer, door Uwe groote barmhartigheid.

וְאֵין זוּלָתְךָ · אֶפֶס בִּלְתֶּךָ וּמִי דּוֹמֶה־לָּךְ : אֵין כְּעֶרְכְּךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בָּעוֹלָם הַזֶּה · וְאֵין זוּלָתְךָ מַלְכֵּנוּ לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא : אֶפֶס בִּלְתְּךָ גּוֹאֲלֵנוּ לִימוֹת הַמָּשִׁיחַ · וְאֵין דּוֹמֶה־לְּךָ מוֹשִׁיעֵנוּ לִתְחִיַּת הַמֵּתִים :

אֵל אָדוֹן עַל כָּל־הַמַּעֲשִׂים · בָּרוּךְ וּמְבֹרָךְ בְּפִי כָּל־נְשָׁמָה : גָּדְלוֹ וְטוּבוֹ מָלֵא עוֹלָם · דַּעַת וּתְבוּנָה סֹבְבִים אוֹתוֹ : הַמִּתְגָּאֶה עַל־חַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ · וְנֶהְדָּר בְּכָבוֹד עַל־הַמֶּרְכָּבָה : זְכוּת וּמִישׁוֹר לִפְנֵי כִסְאוֹ · חֶסֶד וְרַחֲמִים לִפְנֵי כְבוֹדוֹ : טוֹבִים מְאוֹרוֹת שֶׁבָּרָא אֱלֹהֵינוּ · יְצָרָם בְּדַעַת בְּבִינָה וּבְהַשְׂכֵּל : כֹּחַ וּגְבוּרָה נָתַן בָּהֶם · לִהְיוֹת מוֹשְׁלִים בְּקֶרֶב תֵּבֵל · מְלֵאִים זִיו וּמְפִיקִים נֹגַהּ · נָאֶה זִיוָם בְּכָל־הָעוֹלָם : שְׂמֵחִים בְּצֵאתָם וְשָׂשִׂים בְּבוֹאָם · עוֹשִׂים בְּאֵימָה רְצוֹן קוֹנָם : פְּאֵר וְכָבוֹד נוֹתְנִים לִשְׁמוֹ · צָהֳלָה וְרִנָּה לְזֵכֶר מַלְכוּתוֹ : קָרָא לַשֶּׁמֶשׁ וַיִּזְרַח־אוֹר · רָאָה וְהִתְקִין צוּרַת הַלְּבָנָה : שֶׁבַח נוֹתְנִים לוֹ כָּל־צְבָא מָרוֹם · תִּפְאֶרֶת וּגְדֻלָּה שְׂרָפִים וְאוֹפַנִּים וְחַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ :

לָאֵל אֲשֶׁר שָׁבַת מִכָּל־הַמַּעֲשִׂים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי הִתְעַלָּה וְיָשַׁב עַל־כִּסֵּא כְבוֹדוֹ תִּפְאֶרֶת עָטָה לְיוֹם הַמְּנוּחָה עֹנֶג קָרָא לְיוֹם הַשַּׁבָּת : זֶה שֶׁבַח שֶׁלְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי שֶׁבּוֹ שָׁבַת אֵל מִכָּל־מְלַאכְתּוֹ : וְיוֹם הַשְּׁבִיעִי מְשַׁבֵּחַ וְאוֹמֵר מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת טוֹב לְהוֹדוֹת לַיְיָ : לְפִיכָךְ יְפָאֲרוּ וִיבָרְכוּ לָאֵל כָּל־יְצוּרָיו · שֶׁבַח יְקָר וּגְדֻלָּה יִתְּנוּ לָאֵל מֶלֶךְ יוֹצֵר כֹּל הַמַּנְחִיל מְנוּחָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בִּקְדֻשָּׁתוֹ בְּיוֹם שַׁבַּת קֹדֶשׁ : שִׁמְךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ יִתְקַדַּשׁ · וְזִכְרְךָ מַלְכֵּנוּ יִתְפָּאַר · בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל־הָאָרֶץ מִתָּחַת : תִּתְבָּרַךְ מוֹשִׁיעֵנוּ עַל־שֶׁבַח מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ וְעַל־מְאוֹרֵי אוֹר שֶׁעָשִׂיתָ יְפָאֲרוּךָ סֶּלָה :

אֲדוֹן עֻזֵּנוּ צוּר מִשְׂגַּבֵּנוּ · מָגֵן יִשְׁעֵנוּ מִשְׂגָּב בַּעֲדֵנוּ : אֵל בָּרוּךְ גְּדוֹל דֵּעָה · הֵכִין וּפָעַל זָהֳרֵי חַמָּה · טוֹב יָצַר כָּבוֹד לִשְׁמוֹ · מְאוֹרוֹת נָתַן סְבִיבוֹת עֻזּוֹ · פִּנּוֹת צְבָאָיו קְדוֹשִׁים רוֹמְמֵי שַׁדַּי · תָּמִיד מְסַפְּרִים כְּבוֹד אֵל וּקְדֻשָּׁתוֹ : תִּתְבָּרַךְ יְיָ אֱלֹהֵינוּ עַל־שֶׁבַח מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ וְעַל־מְאוֹרֵי אוֹר שֶׁעָשִׂיתָ יְפָאֲרוּךָ סֶּלָה :

gelijk te schatten, geen [goddelijk wezen] is buiten U; niets bestaat zonder U, en wie is bij U te vergelijken? Niemand is met U gelijk te schatten, Eeuwige, onze God! in deze wereld; geen [goddelijk wezen] is buiten U, onze Koning! in het toekomstige leven. Niets bestaat buiten U, onze Verlosser, in de dagen van den Messias; en niemand is bij U te vergelijken, onze Helper! bij de opstanding der dooden.

De almagtige Heer aller wezens is geloofd en geprezen, door den mond aller bezielde schepselen. De wereld is vervuld van Zijne grootheid en algoedheid; Hij is van alwetendheid en verstand omgeven. Hoogverheven is Hij boven de heilige Chajot, met heerlijkheid prijkt Hij op de Merkaba. Gelukzaligheid en deugd zijn voor Zijnen zetel, gunst en ontferming voor Zijne heerlijkheid. Weldadig zijn de hemellichten die onze God geschapen heeft; met kennis, verstand en oordeel heeft Hij hen gevormd. Kracht en vermogen heeft Hij hun verleend, om in de wereld te heerschen. Zij zijn vol van glans, en verspreiden luister, hun glans zet der gansche wereld schoonheid bij. Verblijd gaan zij op, vrolijk gaan zij onder; met eerbied vervullen zij den wil huns Heeren. Roem en majesteit kennen zij Zijnen naam toe; zij verheffen gejuich en vreugdegezang ter gedachtenis Zijner regering. Hij riep de zon hervoor, en het licht verscheen; met doorzigt verordende Hij de gestalte der maan. Alle heerscharen des hemels zingen Hem prijsliederen; roem en heerlijkheid kennen Hem de Seraphim, Ophannim en heilige Chajot toe.

Den almagtige, die van al Zijne werken rustte; die Zich op den zevenden dag verhief en op Zijnen heerlijken zetel zat. Met plegtig sieraad bekleedde Hij den rustdag, wellust bestemde Hij voor den Sabbath. Dit is het prijzenswaardige van den zevenden dag, dat God daarop van al Zijnen arbeid gerust heeft; de zevende dag zelf doet den prijstoon hooren: „Psalmgezang voor den Sab„bathdag. Het is liefelijk den Eeuwige te danken." Daarom roemen en loven God al Zijne schepselen; zij kennen prijs, waardigheid en grootheid toe, aan God, den Koning en Schepper des heelals, die Zijn volk Israël, met Zijne heiligheid de rust deelachtig gemaakt heeft, op den heiligen Sabbathdag. Uw naam, Eeuwige, onze God! worde geheiligd, Uwe gedachtenis, onze Koning! worde geroemd, boven in den hemel, en beneden op de aarde. Lof zij U, onze Helper, wegens Uwe prijzenswaardige gewrochten, en wegens de schitterende lichten die Gij gemaakt hebt, en die U gedurig roemen. Sela.

Heer onzer kracht, Rots onzer toevlugt, Schild onzes heils, onze veilige Toeverlaat! Geloofd is God, wiens kennis oneindig is. Gij hebt de zonnestralen bereid en gewrocht; die hebt Gij, Algoede! tot verheerlijking Uws naams geschapen, met de hemellichten hebt Gij Uwen prachtigen troon omgeven; magtige scharen van heiligen, die den lof Uwer almagt verhoogen, verkondigen onophoudelijk Uwe goddelijke majesteit en heiligheid. Lof zij U, Eeuwige, onze God! wegens Uwe prijzenswaardige gewrochten, en wegens de schitterende lichten, die Gij gemaakt hebt en die U gedurig roemen. Sela.

תִּתְבָּרַךְ צוּרֵנוּ מַלְכֵּנוּ וְגֹאֲלֵנוּ בּוֹרֵא קְדוֹשִׁים יִשְׁתַּבַּח שִׁמְךָ לָעַד מַלְכֵּנוּ יוֹצֵר מְשָׁרְתִים וַאֲשֶׁר מְשָׁרְתָיו כֻּלָּם עוֹמְדִים בְּרוּם עוֹלָם וּמַשְׁמִיעִים בְּיִרְאָה יַחַד בְּקוֹל דִּבְרֵי אֱלֹהִים חַיִּים וּמֶלֶךְ עוֹלָם: כֻּלָּם אֲהוּבִים כֻּלָּם בְּרוּרִים כֻּלָּם גִּבּוֹרִים וְכֻלָּם עֹשִׂים בְּאֵימָה וּבְיִרְאָה רְצוֹן קוֹנָם וְכֻלָּם פּוֹתְחִים אֶת־פִּיהֶם בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה בְּשִׁירָה וּבְזִמְרָה וּמְבָרְכִים וּמְשַׁבְּחִים וּמְפָאֲרִים וּמַעֲרִיצִים וּמַקְדִּישִׁים וּמַמְלִיכִים:

אֶת־שֵׁם הָאֵל הַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא קָדוֹשׁ הוּא: וְכֻלָּם מְקַבְּלִים עֲלֵיהֶם עֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם זֶה מִזֶּה · וְנוֹתְנִים רְשׁוּת זֶה לָזֶה · לְהַקְדִּישׁ לְיוֹצְרָם בְּנַחַת־רוּחַ בְּשָׂפָה בְרוּרָה וּבִנְעִימָה קְדֻשָּׁה כֻּלָּם כְּאֶחָד עוֹנִים וְאוֹמְרִים בְּיִרְאָה:

קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְיָ צְבָאוֹת מְלֹא כָל־הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ:

וְהָאוֹפַנִּים וְחַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ בְּרַעַשׁ גָּדוֹל מִתְנַשְּׂאִים	כשאומרין **אופן** ואמר זה. וְהַחַיּוֹת יְשׁוֹרֵרוּ וּכְרֻבִים יְפָאֵרוּ וּשְׂרָפִים יָרֹנּוּ וְאֶרְאֶלִּים יְבָרֵכוּ פְּנֵי כָל־חַיָּה וְאוֹפָן וּכְרוּב

לְעֻמַּת שְׂרָפִים לְעֻמָּתָם מְשַׁבְּחִים וְאוֹמְרִים ·

בָּרוּךְ כְּבוֹד־יְיָ מִמְּקוֹמוֹ:

לָאֵל בָּרוּךְ נְעִימוֹת יִתֵּנוּ · לַמֶּלֶךְ אֵל חַי וְקַיָּם זְמִירוֹת יֹאמֵרוּ וְתִשְׁבָּחוֹת יַשְׁמִיעוּ · כִּי הוּא לְבַדּוֹ פּוֹעֵל גְּבוּרוֹת עֹשֶׂה חֲדָשׁוֹת בַּעַל מִלְחָמוֹת זוֹרֵעַ צְדָקוֹת מַצְמִיחַ יְשׁוּעוֹת בּוֹרֵא רְפוּאוֹת נוֹרָא תְהִלּוֹת אֲדוֹן הַנִּפְלָאוֹת הַמְחַדֵּשׁ בְּטוּבוֹ בְּכָל־יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית: כָּאָמוּר לְעֹשֵׂה אוֹרִים גְּדֹלִים כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ: אוֹר חָדָשׁ עַל צִיּוֹן תָּאִיר וְנִזְכֶּה כֻלָּנוּ מְהֵרָה לְאוֹרוֹ · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ יוֹצֵר הַמְּאוֹרוֹת:

אַהֲבָה רַבָּה אֲהַבְתָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ חֶמְלָה גְדוֹלָה וִיתֵרָה חָמַלְתָּ עָלֵינוּ אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ בַּעֲבוּר אֲבוֹתֵינוּ שֶׁבָּטְחוּ בְךָ וַתְּלַמְּדֵם חֻקֵּי חַיִּים כֵּן תְּחָנֵּנוּ וּתְלַמְּדֵנוּ: אָבִינוּ הָאָב הָרַחֲמָן הַמְרַחֵם רַחֵם עָלֵינוּ וְתֵן בְּלִבֵּנוּ לְהָבִין וּלְהַשְׂכִּיל לִשְׁמֹעַ לִלְמֹד וּלְלַמֵּד לִשְׁמֹר וְלַעֲשׂוֹת וּלְקַיֵּם אֶת־כָּל־דִּבְרֵי תַלְמוּד תּוֹרָתֶךָ

Lof zij, U, onzen Schepper, Koning en Verlosser! Schepper der heiligen! Uw naam zij eeuwig geprezen, onze Koning! Gij hebt U dienaars geschapen, welke in de hoogere wereldgewesten staan en, vol eerbied, gezamentlijk de woorden van den levenden God en den Koning des heelals overluid verkondigen. Allen zijn zij bemind, allen uitverkoren, allen magtig; zij volbrengen allen met vrees en eerbied den wil huns Heeren. Allen openen zij den mond, met heiligheid, met reinheid, met loflied en gezang; zij loven, prijzen, roemen, eerbiedigen, heiligen en huldigen den naam des grooten, magtigen en eerbiedwaardigen Gods en Konings, heilig is Hij. Allen nemen wederkeerig den last der hemelsche dienst van elkander over, en geven elkander verlof, om hunnen Schepper heilig te vereeren, met zalig genoegen; in eene zuivere taal, en met lieftalligheid, stemmen zij gezamentlijk de heilige vereering aan, en zeggen vol eerbied:

Heilig, heilig, heilig, is de Eeuwige Zebaöth, de gansche aardbol is vervuld met Zijne heerlijkheid!

En de Ophannim en heilige Chajot verheffen zich met een ontzaggelijk gedruisch,	(*Wanneer men* Ophan *bijvoegt, zegt men*:) En de Chajot zingen, de Cherubim roemen, de Seraphim juichen, de Erëlim loven, in het aangezigt van elke Chaja, elken Ophan en Cherub,

tegen over de Seraphim: wederkeerig prijzen zij en roepen elkander toe:

Geloofd zij de Majesteit des Eeuwigen op hare plaats.

Zij zingen den hooggeloofden God liefelijke toonen; den almagtigen, levenden en zelfstandigen Koning, zingen zij liederen, en doen Zijnen roem overluid hooren. Want Hij alleen is het die groote daden bewerkstelligt, nieuwe voortbrengselen schept! Hij is de Heer des krijgs; Hij zaait geregtigheid, en laat het opgroeijen; Hij schept geneeskrachten; Hij is ontzaggelijk in lof, en een Heer der wonderdaden. Hij hernieuwt gedurig, elken dag, door Zijne goedheid, het werk der schepping; gelijk van Hem gezegd wordt: „Die groote lichten gemaakt heeft, Zijne goeder„tierenheid duurt in eeuwigheid." — ô Laat toch een nieuw licht Zion bestralen, en dat wij allen dit licht eerlang waardig mogen zijn! Geloofd zijt Gij, Eeuwige! Schepper der lichten!

Eeuwige, onze God! Gij hebt ons met eene voortreffelijke liefde bemind; met groot en bovenmatig ontfermen hebt Gij ons gespaard. Onze vader en Koning! om onzer voorvaderen wil, die op U vertrouwden, en wien Gij de instellingen des levens leerdet, wil ons ook zoo genadig zijn, en ons onderwijzen! Onze albarmhartige Vader! wees barmhartig jegens ons, boezem ons hart in, dat wij al de voorschriften Uwer leere mogen bezitten, inzien, verstaan, leeren en onderwijzen, en met liefde in acht nemen, nakomen en

בְּאַהֲבָה: וְהָאֵר עֵינֵינוּ בְּתוֹרָתֶךָ וְדַבֵּק לִבֵּנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְיַחֵד לְבָבֵנוּ לְאַהֲבָה וּלְיִרְאָה שְׁמֶךָ וְלֹא־נֵבוֹשׁ לְעוֹלָם וָעֶד: כִּי בְשֵׁם קָדְשְׁךָ הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא בָּטָחְנוּ נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בִּישׁוּעָתֶךָ: וַהֲבִיאֵנוּ לְשָׁלוֹם מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת הָאָרֶץ וְתוֹלִיכֵנוּ קוֹמְמִיּוּת לְאַרְצֵנוּ: כִּי אֵל פּוֹעֵל יְשׁוּעוֹת אָתָּה וּבָנוּ בָחַרְתָּ מִכָּל־עַם וְלָשׁוֹן וְקֵרַבְתָּנוּ לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל סֶלָה בֶּאֱמֶת לְהוֹדוֹת לְךָ וּלְיַחֶדְךָ בְּאַהֲבָה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַבּוֹחֵר בְּעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבָה:

יחיד אומר אֵל מֶלֶךְ נֶאֱמָן:

דברים ו' ד'

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד:

בלחש בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:

וְאָהַבְתָּ אֵת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־לְבָבְךָ וּבְכָל־נַפְשְׁךָ וּבְכָל־מְאֹדֶךָ: וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם עַל־לְבָבֶךָ: וְשִׁנַּנְתָּם לְבָנֶיךָ וְדִבַּרְתָּ בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ: וּקְשַׁרְתָּם לְאוֹת עַל־יָדֶךָ וְהָיוּ לְטֹטָפֹת בֵּין עֵינֶיךָ: וּכְתַבְתָּם עַל־מְזֻזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ:

דברים י"א י"ג.

וְהָיָה אִם־שָׁמֹעַ תִּשְׁמְעוּ אֶל־מִצְוֹתַי אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם הַיּוֹם לְאַהֲבָה אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וּלְעָבְדוֹ בְּכָל־לְבַבְכֶם וּבְכָל־נַפְשְׁכֶם: וְנָתַתִּי מְטַר־אַרְצְכֶם בְּעִתּוֹ יוֹרֶה וּמַלְקוֹשׁ וְאָסַפְתָּ דְגָנֶךָ וְתִירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ: וְנָתַתִּי עֵשֶׂב בְּשָׂדְךָ לִבְהֶמְתֶּךָ וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ: הִשָּׁמְרוּ לָכֶם פֶּן־יִפְתֶּה לְבַבְכֶם וְסַרְתֶּם וַעֲבַדְתֶּם אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם לָהֶם: וְחָרָה אַף־יְהוָה בָּכֶם וְעָצַר אֶת־הַשָּׁמַיִם וְלֹא־יִהְיֶה מָטָר וְהָאֲדָמָה לֹא תִתֵּן אֶת־יְבוּלָהּ וַאֲבַדְתֶּם מְהֵרָה מֵעַל הָאָרֶץ הַטֹּבָה אֲשֶׁר יְהוָה נֹתֵן לָכֶם: וְשַׂמְתֶּם אֶת־דְּבָרַי אֵלֶּה עַל־לְבַבְכֶם וְעַל־נַפְשְׁכֶם וּקְשַׁרְתֶּם אֹתָם לְאוֹת עַל־יֶדְכֶם וְהָיוּ לְטוֹטָפֹת בֵּין עֵינֵיכֶם: וְלִמַּדְתֶּם אֹתָם אֶת־בְּנֵיכֶם לְדַבֵּר בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ: וּכְתַבְתָּם עַל־מְזוּזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ: לְמַעַן יִרְבּוּ יְמֵיכֶם וִימֵי בְנֵיכֶם

vervullen! Verlicht onze oogen door Uwe leer, en doe ons hart gehecht zijn aan Uwe geboden; laat onze harten eenstemmig Uwen naam beminnen en eerbiedigen, op dat wij nimmermeer beschaamd worden. — Want op Uwen grooten en eerbiedwaardigen heiligen naam vertrouwen wij; wij verlustigen en verblijden ons met Uw heil. Breng ons in vrede van de vier wereldzijden te zamen, en voer ons, met opgerigt hoofd, naar ons land! Want Gij zijt God, die het heil bewerkt, en ons hebt Gij uit alle volken en talen verkoren, en hebt ons in waarheid tot Uwen grooten naam doen naderen, om U te danken, en Uwe eenheid uit liefde te erkennen. Geloofd zijt Gij, Eeuwige! die Uw volk Israël met liefde uitverkoren hebt.

Hoor, Israël! de Eeuwige, onze God, is een Eenig, Eeuwig Wezen.

Geloofd zij de naam Zijner heerlijke regering, immer en eeuwig.

Gij zult den Eeuwige, uwen God, beminnen met geheel uw hart, geheel uwe ziel, en geheel uw vermogen. Deze woorden, die Ik u heden gebiede, zullen gedurig in uw hart blijven. Gij zult ze uwen kinderen inscherpen, en er van spreken, als gij in uw huis zit, als gij op den weg gaat, als gij u nederlegt en als gij opstaat. Gij zult ze tot een teeken op uwe hand binden; zij zullen tot eenen voorhoofdband tusschen uwe oogen zijn. En gij zult ze schrijven op de deurposten uws huizes en aan uwe poorten.

Als gij dan steeds luisteren zult naar Mijne geboden, die Ik u heden gebiede, om den Eeuwige, uwen God, te beminnen, en Hem te dienen met geheel uw hart en geheel uwe ziel, dan zal Ik den regen uws lands op zijnen tijd geven, den vroegen regen en den spaden regen; opdat gij uw koren, uwen most en uwe olie inoogst. Ik zal gras op uw veld geven voor uw vee; gij zult eten en u verzadigen. Wacht u [echter] dat uw hart niet verleid worde, dat gij zoudt afwijken, andere goden dienen, en u voor hen nederbuigen. De toorn des Eeuwigen zoude tegen u ontbranden. Hij zoude den hemel sluiten, zoodat er geen regen ware, en de aardbodem zoude zijn gewas niet voortbrengen; gij zoudt spoedig van het goede land verdwijnen, dat de Eeuwige u geeft. Gij zult dan deze mijne woorden in uw hart en uwe ziel inprenten, dezelve ook tot een teeken op uw hand binden, en zij zullen tot eenen voorhoofdband tusschen uwe oogen zijn. Gij zult ze uwen zonen leeren, om er van te spreken, als gij in uw huis zit, als gij op den weg gaat, als gij u nederlegt en als gij opstaat. Ook zult gij ze schrijven op de deurposten uws huizes, of aan uwe poorten, Opdat uwe dagen en de dagen uwer kinderen vermenigvuldigen

עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה לַאֲבֹתֵיכֶם לָתֵת לָהֶם כִּימֵי הַשָּׁמַיִם עַל־הָאָרֶץ׃

במדבר ט״ו ל״ז

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃ דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם וְעָשׂוּ לָהֶם צִיצִת עַל־כַּנְפֵי בִגְדֵיהֶם לְדֹרֹתָם וְנָתְנוּ עַל־צִיצִת הַכָּנָף פְּתִיל תְּכֵלֶת׃ וְהָיָה לָכֶם לְצִיצִת וּרְאִיתֶם אֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֶת־כָּל־מִצְוֹת יְהוָה וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם וְלֹא־תָתוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם אֲשֶׁר־אַתֶּם זֹנִים אַחֲרֵיהֶם׃ לְמַעַן תִּזְכְּרוּ וַעֲשִׂיתֶם אֶת־כָּל־מִצְוֹתָי וִהְיִיתֶם קְדֹשִׁים לֵאלֹהֵיכֶם׃ אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לִהְיוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃ הש״ץ חוזר ה׳ אלהיכם אמת.

אֱמֶת וְיַצִּיב וְנָכוֹן וְקַיָּם וְיָשָׁר וְנֶאֱמָן וְאָהוּב וְחָבִיב וְנֶחְמָד וְנָעִים וְנוֹרָא וְאַדִּיר׃ וּמְתֻקָּן וּמְקֻבָּל וְטוֹב וְיָפֶה הַדָּבָר הַזֶּה עָלֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד׃ אֱמֶת אֱלֹהֵי עוֹלָם מַלְכֵּנוּ צוּר יַעֲקֹב מָגֵן יִשְׁעֵנוּ לְדוֹר וָדוֹר הוּא קַיָּם וּשְׁמוֹ קַיָּם וְכִסְאוֹ נָכוֹן וּמַלְכוּתוֹ וֶאֱמוּנָתוֹ לָעַד קַיָּמֶת׃ וּדְבָרָיו חָיִים וְקַיָּמִים נֶאֱמָנִים וְנֶחֱמָדִים לָעַד וּלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים עַל־אֲבוֹתֵינוּ וְעָלֵינוּ עַל־בָּנֵינוּ וְעַל־דּוֹרוֹתֵינוּ וְעַל כָּל־דּוֹרוֹת זֶרַע יִשְׂרָאֵל עֲבָדֶיךָ׃ עַל הָרִאשׁוֹנִים וְעַל הָאַחֲרוֹנִים דָּבָר טוֹב וְקַיָּם לְעוֹלָם וָעֶד׃ אֱמֶת וֶאֱמוּנָה חוֹק וְלֹא יַעֲבוֹר׃ אֱמֶת שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ ׳ מַלְכֵּנוּ מֶלֶךְ אֲבוֹתֵינוּ גּוֹאֲלֵנוּ גּוֹאֵל אֲבוֹתֵינוּ יוֹצְרֵנוּ צוּר יְשׁוּעָתֵנוּ פּוֹדֵנוּ וּמַצִּילֵנוּ מֵעוֹלָם שְׁמֶךָ ׳ אֵין אֱלֹהִים זוּלָתֶךָ׃

כשאומרין זולת אומרין זה.

אֱמֶת וְיַצִּיב וְנָכוֹן וְקַיָּם וְיָשָׁר וְנֶאֱמָן וְטוֹב וְיָפֶה הַדָּבָר הַזֶּה עַל אֲבוֹתֵינוּ וְעָלֵינוּ עַל בָּנֵינוּ וְעַל דּוֹרוֹתֵינוּ וְעַל כָּל־דּוֹרוֹת זֶרַע יִשְׂרָאֵל עֲבָדֶיךָ׃ עַל הָרִאשׁוֹנִים וְעַל הָאַחֲרוֹנִים לְעוֹלָם וָעֶד חוֹק וְלֹא יַעֲבוֹר ׳ אֱמֶת שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד׃ אַתָּה הוּא מַלְכֵּנוּ מֶלֶךְ אֲבוֹתֵינוּ אַתָּה ׳ לְמַעַן שִׁמְךָ מַהֵר לְגָאֳלֵנוּ כַּאֲשֶׁר גָּאַלְתָּ אֶת אֲבוֹתֵינוּ׃ אֱמֶת מֵעוֹלָם שִׁמְךָ הַגָּדוֹל עָלֵינוּ נִקְרָא בְּאַהֲבָה אֵין אֱלֹהִים זוּלָתֶךָ׃

op het aardrijk, hetwelk de Eeuwige uwen vaderen toegezworen heeft hun te geven, zoo lang als de hemel boven de aarde zal zijn.

De Eeuwige zeide tot Mozes als volgt: Spreek tot de kinderen Israëls en zeg tot hen, dat zij zich schouwdraden maken aan de hoeken hunner kleederen, [ook] bij hunne nakomelingen; en zij zullen aan deze schouwdraden, aan den hoek, een snoer van hemelsblaauwe [wol] vast maken. Deze zullen u tot schouwdraden dienen, opdat gij ze ziet, al de geboden des Eeuwigen gedenkt en die nakomt; doch dat gij [de verleiding] uws harts en uwer oogen niet nawandelt, welke gij boeleerende aanhangt. Hierdoor zult gij al Mijner geboden indachtig zijn, ze uitoefenen, en voor uwen God heilig zijn. Ik ben de Eeuwige, uw God, die u uit Egyptenland uitgevoerd hebt, om u tot een God te zijn. Ik, de Eeuwige, uw God.

Trouw, vast, zeker, zelfstandig, geregt en gewis, liefelijk, aangenaam, begeerenswaardig, bekoorlijk, eerbiedwekkend en eerwaardig; alsmede wel verordend, door ons aangenomen, goed en schoon is deze zaak voor ons, eeuwig en altoos. Voorwaar! de God des heelals is onze Koning, Jakobs Rots het schild onzes heils, door alle eeuwen heen. Hij is bestendig, Zijn naam onveranderlijk, Zijn troon onwankelbaar, en Zijn rijk en Zijne trouw eeuwigdurend. Zijne woorden zijn levend en standvastig, getrouw en begeerenswaardig in alle eeuwigheid; voor onze voorouders en voor ons, voor onze kinderen, voor onze nageslachten, en voor alle nageslachten van Uwe dienaren, het kroost van Israël. Voor de verledene en toekomende tijdvakken is deze goede en bestendige zaak voor immer en eeuwig. Het is trouw en waarachtig, eene onovertreedbare instelling. — Het is eene waarheid, dat Gij, Eeuwige! onze God en de God onzer voorouders zijt; onze Koning en de Koning onzer voorouders, onze Verlosser en de Verlosser onzer voorouders, onze Schepper, de Rots onzes heils. Onze Redder en Beschermer was Uw naam van oudsher, buiten U is er geen God.

(*Wanneer men* Zulath *bijvoegt, zegt men*:

Trouw, vast, zeker, zelfstandig, geregt en gewis, goed en schoon is deze zaak voor onze voorouders, voor ons, voor onze kinderen, voor onze nageslachten, en voor alle nageslachten van Uwe dienaren, het kroost van Israël.

Dit is voor de verledene en toekomende tijdvakken een onovertreedbare instelling. — Het is eene waarheid, dat Gij, Eeuwige! onze God, en de God onzer voorouders zijt, immer en eeuwig. Gij zijt onze Koning, de Koning onzer voorouders zijt Gij. Wil ons, om Uwen naam, spoedig verlossen, gelijk Gij onze voorouders verlost hebt. Voorwaar! van oudsher is Uw groote naam over ons met liefde genoemd; buiten U is er geen God.)

עֶזְרַת אֲבוֹתֵינוּ אַתָּה הוּא מֵעוֹלָם מָגֵן וּמוֹשִׁיעַ לִבְנֵיהֶם אַחֲרֵיהֶם בְּכָל־דּוֹר וָדוֹר: בְּרוּם עוֹלָם מוֹשָׁבֶךָ וּמִשְׁפָּטֶיךָ וְצִדְקָתְךָ עַד אַפְסֵי אָרֶץ: אַשְׁרֵי אִישׁ שֶׁיִּשְׁמַע לְמִצְוֹתֶיךָ וְתוֹרָתְךָ וּדְבָרְךָ יָשִׂים עַל לִבּוֹ: אֱמֶת אַתָּה הוּא אָדוֹן לְעַמֶּךָ וּמֶלֶךְ גִּבּוֹר לָרִיב רִיבָם: אֱמֶת אַתָּה הוּא רִאשׁוֹן וְאַתָּה הוּא אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדֶיךָ אֵין לָנוּ מֶלֶךְ גּוֹאֵל וּמוֹשִׁיעַ: מִמִּצְרַיִם גְּאַלְתָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וּמִבֵּית עֲבָדִים פְּדִיתָנוּ: כָּל־בְּכוֹרֵיהֶם הָרָגְתָּ וּבְכוֹרְךָ גָּאָלְתָּ וְיַם־סוּף בָּקַעְתָּ וְזֵדִים טִבַּעְתָּ וִידִידִים הֶעֱבַרְתָּ וַיְכַסּוּ מַיִם צָרֵיהֶם אֶחָד מֵהֶם לֹא נוֹתָר: עַל־זֹאת שִׁבְּחוּ אֲהוּבִים וְרוֹמְמוּ אֵל וְנָתְנוּ יְדִידִים זְמִירוֹת שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת לְמֶלֶךְ אֵל חַי וְקַיָּם: רָם וְנִשָּׂא גָּדוֹל וְנוֹרָא מַשְׁפִּיל גֵּאִים וּמַגְבִּיהַּ שְׁפָלִים מוֹצִיא אֲסִירִים וּפוֹדֶה עֲנָוִים וְעוֹזֵר דַּלִּים וְעוֹנֶה לְעַמּוֹ בְּעֵת שַׁוְּעָם אֵלָיו: תְּהִלּוֹת לְאֵל עֶלְיוֹן בָּרוּךְ הוּא וּמְבֹרָךְ · מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְךָ עָנוּ שִׁירָה בְּשִׂמְחָה רַבָּה וְאָמְרוּ כֻלָּם: מִי־כָמֹכָה בָּאֵלִם יְיָ מִי כָּמֹכָה נֶאְדָּר בַּקֹּדֶשׁ נוֹרָא תְהִלֹּת עֹשֵׂה־פֶלֶא:

שִׁירָה חֲדָשָׁה שִׁבְּחוּ גְאוּלִים לְשִׁמְךָ עַל שְׂפַת הַיָּם יַחַד כֻּלָּם הוֹדוּ וְהִמְלִיכוּ וְאָמְרוּ · יְיָ יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד:

צוּר יִשְׂרָאֵל קוּמָה בְּעֶזְרַת יִשְׂרָאֵל וּפְדֵה כִנְאֻמֶךָ יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל · (גֹּאֲלֵנוּ יְיָ צְבָאוֹת שְׁמוֹ קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל) · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גָּאַל יִשְׂרָאֵל:

בלחש אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקֹנֵה הַכֹּל וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה ·

(בעי״ת מוסיפין זכרנו, מי כמוך, וכתוב, בספר חיים ואם שכח וחתם הברכה אינו חוזר.)

זָכְרֵנוּ לְחַיִּים מֶלֶךְ חָפֵץ בַּחַיִּים · וְכָתְבֵנוּ בְּסֵפֶר הַחַיִּים · לְמַעַנְךָ אֱלֹהִים חַיִּים:

מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן אַבְרָהָם:

Gij waart sedert alle tijden de hulp onzer voorouders, een schild en bevrijder van hun nakroost, bij alle geslachten, Uw zetel is in het verhevenste des heelals, Uwe oordeelvellingen en geregtigheid gaan tot de verstafgelegene oorden der aarde. Heil den man, die naar Uwe geboden luistert, en Uwe leer en woorden ter harte neemt! Voorwaar, Gij zijt de Heer Uws volks, en een magtig Koning, om U hunner belangen aan te nemen. Voorwaar! Gij zijt de eerste, Gij zijt de laatste, en buiten u hebben wij geen' Koning, geen' Verlosser noch Bevrijder. Eeuwige, onze God! uit Egypte hebt Gij ons verlost, uit het slavenhuis bevrijd, al hunne eerstgeborenen hebt Gij gedood en Uwen eerstgeborene gered. De schelfzee hebt Gij doorgespleten, de snooden er in doen zinken, en Uwe geliefden er door gevoerd; zoodat de golven hunne wederpartijders bedekten, en niemand van hen overbleef. — Daarvoor prezen en verhieven de geliefden den Almagtige, de geliefkoosden verheerlijkten met snarenspel, gezangen, prijs-, lof- en dankliederen, den levenden en eeuwigdurenden God en Koning. — Hoog en verheven is Hij, groot en eerbiedwaardig! Hij vernedert de hoovaardigen, Hij verheft de terneêrgeslagenen, Hij bevrijdt de gekluisterden, Hij verlost de verdrukten, Hij helpt de armen, en verhoort Zijn volk, ten tijde dat het tot Hem schreit. Lof zij den allerhoogsten God! geloofd zij Hij, de lofwaardige! — Mozes en de kinderen Israëls stemden U ter eere den zang vol vreugde, en zeiden gezamenlijk:

„Wie is als Gij, onder de magten, Eeuwige! wie is als Gij, ver„heerlijkt in heiligheid, geducht in roem, wonderbaar in daad."

Met een nieuw lied prezen de verlosten Uwen naam; aan den oever der zee dankten zij allen eenstemmig, erkenden U als Koning, en zeiden: „De Eeuwige zal immer en eeuwig regeeren!"

Rots van Israël! maak U op, om Israël te helpen en verlos, naar Uwe belofte, Juda en Israël! (Onze Verlosser, de Eeuwige Zebaoth is Zijn naam, de Heilige van Israël). Geloofd zijt Gij, Eeuwige, die Israël verlost hebt.

Heer! open mijne lippen, dat mijn mond Uwen lof verkondige!

Geloofd zijt Gij, Eeuwige, onze God, en God onzer voorvaders, de God van Abraham, de God van Izak, en de God van Jakob, de groote, magtige en eerbiedwaardige God, allerhoogste God! Gij bewijst genade en goedertierenheid, en zijt de Eigenaar aller wezens; Gij zijt gedachtig aan de gunstbetooningen, door U aan onze voorouders gedaan, en zendt hunner nakomelingschap, om Uws naams wil, uit liefde, eenen verlosser.

(*In de tien bekeeringsdagen zegt men:*

Gedenk onzer ten leven, Koning, die in het leven behagen schept! schrijf ons in het boek des levens in, om Uwentwil, God des levens!)

ô Koning, die onze Helper, onze Redder en ons Schild zijt. Geloofd zijt Gij, Eeuwige! Schild van Abraham.

אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם יְיָ מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ ׃
(מן שמיני עצרת מוסף עד פסח מוסף אומרין מַשִּׁיב הָרוּחַ וּמוֹרִיד הַגֶּשֶׁם ׃)
מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים סוֹמֵךְ נוֹפְלִים
וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר ׃
מִי כָמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דּוֹמֶה לָּךְ מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה
וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה ׃

(בעי״ת מוסיפין מִי כָמוֹךָ אַב הָרַחֲמִים ׃ זוֹכֵר יְצוּרָיו לַחַיִּים בְּרַחֲמִים ׃)

וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים ׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים ׃

אַתָּה קָדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ וּקְדוֹשִׁים בְּכָל־יוֹם יְהַלְלוּךָ סֶּלָה ׃
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָאֵל הַקָּדוֹשׁ ׃ (בעשרת ימי תשובה הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ ׃)

יִשְׂמַח מֹשֶׁה בְּמַתְּנַת חֶלְקוֹ כִּי עֶבֶד נֶאֱמָן קָרָאתָ לּוֹ ׃ כְּלִיל
תִּפְאֶרֶת בְּרֹאשׁוֹ נָתַתָּ ׃ בְּעָמְדוֹ לְפָנֶיךָ עַל הַר־סִינָי ׃
וּשְׁנֵי לֻחוֹת אֲבָנִים הוֹרִיד בְּיָדוֹ ׃ וְכָתוּב בָּהֶם שְׁמִירַת שַׁבָּת ׃
וְכֵן כָּתוּב בְּתוֹרָתֶךָ ׃ וְשָׁמְרוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת־הַשַּׁבָּת לַעֲשׂוֹת
אֶת־הַשַּׁבָּת לְדֹרֹתָם בְּרִית עוֹלָם ׃ בֵּינִי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אוֹת
הִוא לְעֹלָם כִּי־שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה יְיָ אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־הָאָרֶץ
וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שָׁבַת וַיִּנָּפַשׁ ׃ וְלֹא נְתַתּוֹ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לְגוֹיֵי הָאֲרָצוֹת
וְלֹא הִנְחַלְתּוֹ מַלְכֵּנוּ לְעוֹבְדֵי פְסִילִים ׃ וְגַם בִּמְנוּחָתוֹ לֹא
יִשְׁכְּנוּ עֲרֵלִים ׃ כִּי לְיִשְׂרָאֵל עַמְּךָ נְתַתּוֹ בְּאַהֲבָה ׃ לְזֶרַע יַעֲקֹב
אֲשֶׁר בָּם בָּחָרְתָּ ׃ עַם מְקַדְּשֵׁי שְׁבִיעִי כֻּלָּם יִשְׂבְּעוּ וְיִתְעַנְּגוּ
מִטּוּבֶךָ ׃ וּבַשְּׁבִיעִי רָצִיתָ בּוֹ וְקִדַּשְׁתּוֹ חֶמְדַּת יָמִים אוֹתוֹ קָרָאתָ
זֵכֶר לְמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית ׃

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ רְצֵה בִמְנוּחָתֵנוּ קַדְּשֵׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ
וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ שַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ וְשַׂמְּחֵנוּ בִּישׁוּעָתֶךָ
וְטַהֵר לִבֵּנוּ לְעָבְדְּךָ בֶּאֱמֶת וְהַנְחִילֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה
וּבְרָצוֹן שַׁבַּת קָדְשֶׁךָ וְיָנוּחוּ בָהּ יִשְׂרָאֵל מְקַדְּשֵׁי שְׁמֶךָ ׃ בָּרוּךְ
אַתָּה יְיָ מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת ׃

Heer! Gij zijt almagtig in eeuwigheid, Gij doet de dooden herleven, oneindig groot is Uwe hulp.

(*Van* Semini Azéreth *tot het Paaschfeest zegt men*:

Gij doet den wind waaijen, en den regen nederkomen.)

Gij onderhoudt de levenden met goedertierenheid; Gij doet de dooden herleven, met groote barmhartigheid; Gij schraagt de vallenden, geneest de kranken, slaakt de boeijen der gebondenen en bevestigt Uwe trouw aan hen die in het stof slapen. Wie is U gelijk, Opperheer der krachten! en wie evenaart U? Koning! die sterven laat, doet herleven, en het heil laat ontspruiten!

(*In de tien bekeeringsdagen zegt men*: Wie is gelijk U, Vader der barmhartigheid! die met erbarmen aan Uwe schepselen ten leven gedenkt.)

Ja, Gij zijt getrouw in het vervullen der belofte, om de dooden te doen herleven. Geloofd zijt Gij, Eeuwige! die de dooden doet herleven.

Gij zijt heilig, heilig is Uw naam, en de heiligen prijzen U alle dagen, Sela. Geloofd zijt Gij, Eeuwige! de heilige God. (*In de tien bekeeringsdagen*: de heilige Koning.)

Mozes verblijdde zich met het hem geschonken aandeel; want Gij noemdet hem Uwen getrouwen dienaar. Gij versierdet zijn hoofd met eene roemvolle kroon, toen hij voor U op den berg Sinai stond, en twee steenen tafelen in zijne hand naar beneden bragt, waarop het voorschrift om den Sabbath waar te nemen, geschreven was; ook staat in Uwe leer geschreven: De kinderen Israëls zullen dus den Sabbath in acht nemen, dat zij den Sabbath bij hunne nakomelingen houden als een eeuwig verbond. Tusschen Mij en tusschen de kinderen Israëls, is hij een teeken in eeuwigheid; want in zes dagen heeft de Eeuwige den hemel en de aarde gemaakt, en op den zevenden dag heeft Hij gerust, en Zijn doel bereikt. — Eeuwige, onze God! Gij hebt hem niet gegeven aan de heidenen der onderscheidene landen, en Gij hebt, onze Koning! hem den afgodendienaars niet deelachtig gemaakt; de snoodaards zullen zijne rust ook niet genieten. Maar Gij hebt hem uit liefde gegeven aan Uw volk Israël, aan het nakroost van Jakob, dat Gij uitverkoren hebt. Het volk dat den zevenden dag heiligt, dat het gezamentlijk verzadigd worde en zich verlustige door Uwe goedheid! Want in den zevenden dag hadt Gij behagen, en Gij heiligdet dien. Ja, Gij noemdet hem den bekoorlijksten der dagen, ter gedachtenis van het werk der schepping.

Onze God en God onzer voorouders! schep behagen in onze rust, heilig ons door Uwe geboden, en laat Uwe leer ons aandeel zijn. Verzadig ons van Uwe goedheid, en verblijd ons door Uw heil; en reinig ons hart, om U in waarheid te dienen. Laat ons, Eeuwige, onze God! met liefde en welbehagen aan Uwen heiligen Sabbath deelachtig zijn, opdat Israël, die Uwen naam heiligen, er op rust genieten. Geloofd zijt Gij, Eeuwige! die den Sabbath heiligt.

V

רְצֵה יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבִתְפִלָּתָם · וְהָשֵׁב אֶת־הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל וּתְפִלָּתָם בְּאַהֲבָה תְקַבֵּל בְּרָצוֹן וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ :

בראש חודש וחה״מ אומרין יעלה ויבא

וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּחֲזִיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן :

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד · צוּר חַיֵּינוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר נוֹדֶה לְּךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ · עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל־יוֹם עִמָּנוּ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל־עֵת עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם הַטּוֹב כִּי לֹא־כָלוּ רַחֲמֶיךָ וְהַמְרַחֵם כִּי לֹא־תַמּוּ חֲסָדֶיךָ מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ : (בחנוכה על הנסים בדף ל״ב)

וְעַל־כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד :

(בעשרת ימי תשובה וּכְתוֹב לְחַיִּים טוֹבִים (כָּל) בְּנֵי בְרִיתֶךָ :)

וְכֹל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶּלָה וִיהַלְלוּ אֶת שִׁמְךָ בֶּאֱמֶת הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַטּוֹב שִׁמְךָ וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת :

שִׂים שָׁלוֹם טוֹבָה וּבְרָכָה חֵן וָחֶסֶד וְרַחֲמִים עָלֵינוּ וְעַל כָּל־יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ בָּרְכֵנוּ אָבִינוּ כֻּלָּנוּ כְּאֶחָד בְּאוֹר פָּנֶיךָ כִּי בְאוֹר פָּנֶיךָ נָתַתָּ לָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ תּוֹרַת חַיִּים וְאַהֲבַת חֶסֶד וּצְדָקָה וּבְרָכָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת־עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל־עֵת וּבְכָל שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ :

(בעשרת ימי תשובה

בְּסֵפֶר חַיִּים בְּרָכָה וְשָׁלוֹם וּפַרְנָסָה טוֹבָה נִזָּכֵר וְנִכָּתֵב לְפָנֶיךָ אֲנַחְנוּ וְכָל־עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְחַיִּים טוֹבִים וּלְשָׁלוֹם · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ עֹשֵׂה הַשָּׁלוֹם :)

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמְבָרֵךְ אֶת־עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בַּשָּׁלוֹם :

אֱלֹהַי נְצוֹר לְשׁוֹנִי מֵרָע וּשְׂפָתַי מִדַּבֵּר מִרְמָה וְלִמְקַלְלַי נַפְשִׁי תִדּוֹם וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר לַכֹּל תִּהְיֶה : פְּתַח לִבִּי בְּתוֹרָתֶךָ

Schep behagen, Eeuwige, onze God! in Uw volk Israël en zijn gebed, herstel de dienst weder in Uw heilig paleis, neem dan de offers van Israël en hunne gebeden liefderijk en met welgevallen aan, en laat de eeredienst van Uw volk Israël U steeds behagelijk zijn.

(Op het Nieuwe-maansfeest en de middendagen van het Paasch- en Loofhutten-feest, zegt men: יעלה ויבא)

Dat onze oogen het mogen zien, als Gij te Zion met barmhartigheid terug keert! — Geloofd zijt Gij, Eeuwige! die Uw heerlijk verblijf naar Zion terug brengt!

Wij danken U, want Gij zijt de Eeuwige, onze God en de God onzer voorouders, eeuwig en altoos. De Rots tot steun onzes levens, het schild onzes heils, zijt Gij door alle eeuwen heen; wij danken U, en verkondigen Uwen lof, — voor ons leven, dat van Uwe magt afhangt, voor onze zielen, die U toevertrouwd zijn, voor Uwe wonderen, die ons dagelijks bijstaan, en voor Uwe onbegrijpelijke weldaden, die te allen tijde aanwezig zijn, — des avonds, des ochtends en des middags. Algoede! Uwe barmhartigheid heeft geen einde! Albarmhartige! Uwe goedertierenheid houdt nimmer op; van eeuwigheid her hopen wij op U!

(Op het feest der inwijding zegt men Al Hannissim, *zie bladz.* 32.)

Voor dit alles worde Uw naam, onze Koning! gedurig geloofd en hoog geprezen, in alle eeuwigheid.

In de tien bekeeringsdagen zegt men:
Schrijf al de leden uws verbonds in, tot gelukkig leven!)

Alle levende wezens zullen U onophoudelijk danken, en Uwen naam met opregtheid prijzen, U, o God! die steeds ons heil en onze toeverlaat zijt, Sela Geloofd zijt Gij, Eeuwige! Algoede is Uw naam, en U betaamt dank.

Verleen vrede, gelukzaligheid, zegen, genade, gunst en barmhartigheid aan ons en aan Uw gansch volk Israël! Zegen ons, onze Vader! allen gezamentlijk met het licht Uws aangezigts. Want met het licht Uws aangezigts hebt Gij, Eeuwige, onze God! ons de leer des levens, liefde tot deugd, alsmede regtvaardigheid, zegen, barmhartigheid, leven en vrede gegeven. Het zij U welbehagelijk, Uw volk Israël te allen tijde en ure met Uwen vrede te zegenen!

(In de tien bekeeringsdagen zegt men:
Laat ons en Uw gansch volk, het huis Israëls, in het boek des levens, des zegens, des vredes en des ruimen onderhouds, voor U gedacht en ingeschreven worden, tot gelukkig leven en tot vrede! Geloofd zijt Gij, Eeuwige! de stichter des vredes.)

Geloofd zijt Gij, Eeuwige! die Uw volk Israël met vrede zegent.

Mijn God! behoed mijne tong voor lastertaal, mijne lippen voor bedrog te spreken. Laat mijne ziel rustig blijven tegen hen die mij vloeken, en voor eenen ieder zoo nederig als het stof zijn. Open mijn hart voor Uwe leer,

וּבְמִצְוֹתֶיךָ תִּרְדּוֹף נַפְשִׁי וְכֹל הַחוֹשְׁבִים עָלַי רָעָה מְהֵרָה הָפֵר עֲצָתָם וְקַלְקֵל מַחֲשַׁבְתָּם · עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ · עֲשֵׂה לְמַעַן יְמִינֶךָ · עֲשֵׂה לְמַעַן קְדֻשָּׁתֶךָ · עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרָתֶךָ · לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי : יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְיָ צוּרִי וְגוֹאֲלִי : עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל־יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן :

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ : וְשָׁם נַעֲבָדְךָ בְּיִרְאָה כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת : וְעָרְבָה לַייָ מִנְחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלָיִם כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת :

הש״ץ חוזר התפלה בקול ואומר קדושת **נקדש**, וגומר התפלה ואומר אחריה
קדיש תתקבל.

בשבת ראש חודש, שבת חול המועד ושבת חנוכה אומרין אחר
תפלת שחרית **הלל** קודם קדיש.

חזן קדושה לש״ץ בחזרת התפלה.

נְקַדֵּשׁ אֶת־שִׁמְךָ בָּעוֹלָם כְּשֵׁם שֶׁמַּקְדִּישִׁים אוֹתוֹ בִּשְׁמֵי מָרוֹם כַּכָּתוּב עַל יַד נְבִיאֶךָ וְקָרָא זֶה אֶל זֶה וְאָמַר :

קו״ה קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְיָ צְבָאוֹת מְלֹא כָל־הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ :

ח׳ אָז בְּקוֹל רַעַשׁ גָּדוֹל אַדִּיר וְחָזָק מַשְׁמִיעִים קוֹל מִתְנַשְּׂאִים לְעֻמַּת שְׂרָפִים לְעֻמָּתָם בָּרוּךְ יֹאמֵרוּ : קו״ה בָּרוּךְ כְּבוֹד יְיָ מִמְּקוֹמוֹ : מִמְּקוֹמְךָ מַלְכֵּנוּ תוֹפִיעַ וְתִמְלוֹךְ עָלֵינוּ כִּי מְחַכִּים אֲנַחְנוּ לָךְ מָתַי תִּמְלוֹךְ בְּצִיּוֹן בְּקָרוֹב בְּיָמֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד תִּשְׁכּוֹן : תִּתְגַּדַּל וְתִתְקַדַּשׁ בְּתוֹךְ יְרוּשָׁלַיִם עִירְךָ לְדוֹר וָדוֹר וּלְנֵצַח נְצָחִים : וְעֵינֵינוּ תִרְאֶינָה מַלְכוּתֶךָ כַּדָּבָר הָאָמוּר בְּשִׁירֵי עֻזֶּךָ עַל יְדֵי דָוִד מְשִׁיחַ צִדְקֶךָ קו״ה יִמְלֹךְ יְיָ לְעוֹלָם אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּיָהּ :

ח׳ לְדוֹר וָדוֹר נַגִּיד גָּדְלֶךָ וּלְנֵצַח נְצָחִים קְדֻשָּׁתְךָ נַקְדִּישׁ וְשִׁבְחֲךָ אֱלֹהֵינוּ מִפִּינוּ לֹא יָמוּשׁ לְעוֹלָם וָעֶד כִּי אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ אָתָּה : בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָאֵל (בעשי״ת הַמֶּלֶךְ) הַקָּדוֹשׁ :

---

dat mijne ziel streve Uwe geboden te volgen! Vernietig spoedig den raad van allen die kwade voornemens omtrent mij koesteren, en verwar hunne ontwerpen! Doe het om Uwen naam, doe het om Uwe regterhand, doe het om Uwe heiligheid, doe het om Uwe leer! Op dat Uwe geliefden gered worden, help mij met Uwe regterhand, en verhoor mij. Mogen de redenen mijns monds U welbehagelijk zijn, insgelijks de overdenking mijns harten, U, Eeuwige! mijn Rots en mijn Verlosser! Hij, die eendragt in gindsche hoogten sticht, behoude ons en gansch Israël in vrede! Zegt hierop: Amen!

Het zij Uw welbehagen, Eeuwige, onze God en God onzer voorvaders! dat de heilige tempel, spoedig in onze dagen, herbouwd worde, en dat Uwe leer ons aandeel zij. Aldaar zullen wij U met eerbied dienen, als in de voormalige dagen, als in de jaren der oudheid. Dan zal het offer van Juda en Jeruzalem den Eeuwige aangenaam zijn als in de voormalige dagen, als in de jaren der oudheid.

De voorlezer herhaalt het laatste gebed, voegt er de Kedussa *bij, en zegt na hetzelve* Kadis Tithkabbal.

Op den Sabbath van Ros Hodes, *van de middendagen of* Hanoeka, *zegt men het gebed* Hallel *nog vóór* Kadis.

Laat ons Uwen naam heiligen in de benedenwereld, gelijk Hij in de hemelsche gewesten geheiligd wordt, zoo als het door Uwen profeet geschreven is: De een riep den ander toe, en zeide: (*De gemeente*:) Heilig, heilig, heilig is de Eeuwige Zebaöth, de gansche aardbol is vervuld met Zijne heerlijkheid! (*Het volgende wordt door den voorlezer herhaald*:) Alsdan doen zij eene stem hooren als het geraas van eenen grooten, magtigen en sterken storm, zij verheffen zich tegen over de Seraphim, wederkeerig prijzen zij, en roepen elkander toe: (*De gemeente*:) Geloofd zij de Majesteit des Eeuwigen op hare plaats. (*Het volgende wordt door den voorlezer herhaald*:) Onze Koning! verschijn van Uwe plaats en regeer over ons, want wij verbeiden U. Wanneer zult Gij weder te Zion regeren? Vestig er toch Uw verblijf, spoedig in onze dagen voor immer en eeuwig. Dat Gij verheerlijkt en geheiligd wordet in Uwe stad Jeruzalem, in alle eeuwen, en door alle tijden heen. Mogten onze oogen Uwe regering zien, gelijk in Uwe prijsliederen gemeld is, door David, Uwen regtvaardigen gezalfde. (*De gemeente*:) De Eeuwige regeert in eeuwigheid, uw God, o Zion! door alle tijden heen, Hallelujah!

(*De voorlezer*:) Door alle geslachten zullen wij Uwe grootheid verkondigen, eeuwig en immer Uwe heiligheid verheerlijken, Uw lof, o God! zal nimmer uit onzen mond wijken; want Gij zijt een groot en heilig God en Koning. Geloofd zijt Gij, Eeuwige! de heilige God. (*In de tien bekeeringsdagen*: de heilige Koning.)

פותחין ארון הקודש ומוציאין ספר תורה ואומרין

וַיְהִי בִּנְסֹעַ הָאָרֹן וַיֹּאמֶר משֶׁה קוּמָה יְיָ וְיָפֻצוּ אֹיְבֶיךָ וְיָנֻסוּ מְשַׂנְאֶיךָ מִפָּנֶיךָ׃ כִּי מִצִּיּוֹן תֵּצֵא תוֹרָה וּדְבַר יְיָ מִירוּשָׁלָיִם׃

בָּרוּךְ שֶׁנָּתַן תּוֹרָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בִּקְדֻשָּׁתוֹ׃

בריך שמה תמצא בחול דף ל״ח.

הש״ץ גַּדְּלוּ לַייָ אִתִּי וּנְרוֹמְמָה שְׁמוֹ יַחְדָּו׃

והקהל עונין

לְךָ יְיָ הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה וְהַתִּפְאֶרֶת וְהַנֵּצַח וְהַהוֹד כִּי כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ לְךָ יְיָ הַמַּמְלָכָה וְהַמִּתְנַשֵּׂא לְכֹל לְרֹאשׁ׃ רוֹמְמוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲווּ לַהֲדֹם רַגְלָיו קָדוֹשׁ הוּא׃ רוֹמְמוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲווּ לְהַר קָדְשׁוֹ כִּי קָדוֹשׁ יְיָ אֱלֹהֵינוּ׃

עַל הַכֹּל יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא׃ שְׁמוֹ שֶׁל מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא׃ בָּעוֹלָמוֹת שֶׁבָּרָא הָעוֹלָם הַזֶּה וְהָעוֹלָם הַבָּא׃ כִּרְצוֹנוֹ וְכִרְצוֹן יְרֵאָיו וְכִרְצוֹן כָּל־בֵּית יִשְׂרָאֵל׃ צוּר הָעוֹלָמִים אֲדוֹן כָּל־הַבְּרִיּוֹת אֱלוֹהַּ כָּל־הַנְּפָשׁוֹת׃ הַיּוֹשֵׁב בְּמֶרְחֲבֵי מָרוֹם הַשּׁוֹכֵן בִּשְׁמֵי שְׁמֵי קֶדֶם׃ קְדֻשָּׁתוֹ עַל הַחַיּוֹת וּקְדֻשָּׁתוֹ עַל כִּסֵּא הַכָּבוֹד׃ וּבְכֵן יִתְקַדַּשׁ שִׁמְךָ בָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לְעֵינֵי כָּל־חָי׃ וְנֹאמַר לְפָנָיו שִׁיר חָדָשׁ כַּכָּתוּב׃ שִׁירוּ לֵאלֹהִים זַמְּרוּ שְׁמוֹ סֹלּוּ לָרֹכֵב בָּעֲרָבוֹת בְּיָהּ שְׁמוֹ וְעִלְזוּ לְפָנָיו׃ וְנִרְאֵהוּ עַיִן בְּעַיִן בְּשׁוּבוֹ אֶל נָוֵהוּ כַּכָּתוּב׃ כִּי עַיִן בְּעַיִן יִרְאוּ בְּשׁוּב יְיָ צִיּוֹן׃ וְנֶאֱמַר וְנִגְלָה כְּבוֹד יְיָ וְרָאוּ כָל־בָּשָׂר יַחְדָּו כִּי פִּי יְיָ דִּבֵּר׃

אַב הָרַחֲמִים הוּא יְרַחֵם עַם עֲמוּסִים וְיִזְכּוֹר בְּרִית אֵיתָנִים וְיַצִּיל נַפְשׁוֹתֵינוּ מִן הַשָּׁעוֹת הָרָעוֹת וְיִגְעַר בְּיֵצֶר הָרָע מִן הַנְּשׂוּאִים וְיָחוֹן אוֹתָנוּ לִפְלֵיטַת עוֹלָמִים וִימַלֵּא מִשְׁאֲלוֹתֵינוּ בְּמִדָּה טוֹבָה יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים׃

Wanneer de arke geopend wordt, zegt men:

Als de arke optoog, zeide Mozes: Welaan, Eeuwige! dat Uwe vijanden verstrooid worden, en Uwe haters voor U vlieden! — Want uit Zion komt de leer, het woord des Eeuwigen uit Jeruzalem.

Geloofd zij Hij! die de leer aan Zijn volk Israël, in Zijne heiligheid, gegeven heeft.

(*Het gebed* Berich Semé, *zie bl.* 39).

De voorlezer: Prijst met mij de grootheid des Eeuwigen, en laat ons te zamen Zijnen naam verheffen.

De gemeente antwoordt:

U, Eeuwige! is de grootheid, de almagt, de heerlijkheid, de zege en de majesteit, ja, al wat in den hemel en op aarde is; U, Eeuwige! is het koningrijk, en de verhevenheid boven alles, als Opperhoofd. Verheft den Eeuwige, onzen God, werpt u neder voor Zijne voetbank, heilig is Hij! Verheft den Eeuwige, onzen God, en werpt u neder voor Zijnen heiligen berg; want de Eeuwige, onze God, is heilig.

Boven alles worde verheerlijkt, geheiligd, geprezen, geroemd, verheven en hoogvereerd, de naam van den Koning aller koningen, den Heilige, geloofd zij Hij! In de werelden, die Hij geschapen heeft, te weten, deze wereld en de toekomstige wereld, naar Zijn behagen, naar den wensch Zijner vereerders, en naar dien van het gansche huis Israël. De Schepper aller werelden! de Opperheer aller schepselen! de God aller zielen! Die in de verhevene ruimten Zijn verblijf houdt, in de overoude hemelen Zijnen zetel heeft gevestigd! Zijne heiligheid is over de Chajot, Zijne heiligheid is boven den troon der heerlijkheid. Laat dan Uw naam, Eeuwige, onze God! in ons midden geheiligd worden, voor de oogen van al wat leeft. — Wij zullen voor Hem een nieuw lied zingen, gelijk geschreven is: „Zingt voor God! roert de snaren voor Zijnen naam! „maakt eene baan voor Hem, die door de vlakt'en snelt, Zijn naam „is de Eeuwige, zingt vrolijk voor Hem!" Eens zien wij Hem duidelijk, als Hij tot Zijne woning terug keert, gelijk geschreven is: „Want duidelijk zal men het zien, als de Eeuwige naar Zion „terug keert." Ook is er gezegd: „De heerlijkheid des Eeuwigen „zal zich openbaren, en alle vleesch zal het gezamentlijk zien, „want de mond des Eeuwigen heeft het gesproken."

Dat de albarmhartige Vader Zich ontferme over het door Hem, van zijne kindschheid af, verzorgde volk; gedenke aan het verbond der aartsvaders; bescherme onze zielen voor ongelukkige toevallen; verwijdere de kwade neiging van hen die Hij, [sedert hun aanwezen], tot Zich nam; schenke ons genadiglijk eene eeuwige bevrijding, en vervulle onze verlangens met de volle maat van heil en barmhartigheid.

בהגיע חש״ץ על הבימה מניח הס״ת על השלחן ואומר

וְיַעֲזוֹר וְיָגֵן וְיוֹשִׁיעַ לְכֹל הַחוֹסִים בּוֹ וְנֹאמַר אָמֵן: הַכֹּל הָבוּ גֹדֶל לֵאלֹהֵינוּ וּתְנוּ כָבוֹד לַתּוֹרָה כֹּהֵן קְרַב · יַעֲמוֹד פלוני בר פלוני הַכֹּהֵן: בָּרוּךְ שֶׁנָּתַן תּוֹרָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בִּקְדֻשָּׁתוֹ: תּוֹרַת יְיָ תְּמִימָה מְשִׁיבַת נָפֶשׁ עֵדוּת יְיָ נֶאֱמָנָה מַחְכִּימַת פֶּתִי: פִּקּוּדֵי יְיָ יְשָׁרִים מְשַׂמְּחֵי לֵב מִצְוַת יְיָ בָּרָה מְאִירַת עֵינָיִם: יְיָ עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן יְיָ יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם: הָאֵל תָּמִים דַּרְכּוֹ אִמְרַת יְיָ צְרוּפָה מָגֵן הוּא לְכֹל הַחוֹסִים בּוֹ:

קהל וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּייָ אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם:

וקורין שבעה גברי, ואם רצה להוסיף מוסיף · ואח״כ קורא למפטיר שלשה פסוקים שבסוף הפרשה.

ברכות התורה לפני הקריאה ולאחריה תמצא בסדר חול דף מ׳.

כשמגביהין הס״ת מביטין נגד הכתב ואומרין

וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר־שָׂם מֹשֶׁה לִפְנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַל־פִּי יְיָ בְּיַד־מֹשֶׁה: עֵץ־חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ וְתֹמְכֶיהָ מְאֻשָּׁר: דְּרָכֶיהָ דַרְכֵי־נֹעַם וְכָל־נְתִיבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם: אֹרֶךְ יָמִים בִּימִינָהּ בִּשְׂמֹאלָהּ עֹשֶׁר וְכָבוֹד: יְיָ חָפֵץ לְמַעַן צִדְקוֹ יַגְדִּיל תּוֹרָה וְיַאְדִּיר:

אחר שגמר הגולל יברך המפטיר קודם קריאת הפטרה ברכה זו.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר בָּחַר בִּנְבִיאִים טוֹבִים וְרָצָה בְדִבְרֵיהֶם הַנֶּאֱמָרִים בֶּאֱמֶת · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַבּוֹחֵר בַּתּוֹרָה וּבְמֹשֶׁה עַבְדּוֹ וּבְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ וּבִנְבִיאֵי הָאֱמֶת וְהַצֶּדֶק (נ״א וָצֶדֶק):

ולאחר הפטרה יברך

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, צוּר כָּל־הָעוֹלָמִים, צַדִּיק בְּכָל־הַדּוֹרוֹת, הָאֵל הַנֶּאֱמָן, הָאוֹמֵר וְעוֹשֶׂה, הַמְדַבֵּר וּמְקַיֵּם, שֶׁכָּל־דְּבָרָיו אֱמֶת וָצֶדֶק: נֶאֱמָן אַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ, וְנֶאֱמָנִים דְּבָרֶיךָ, וְדָבָר אֶחָד מִדְּבָרֶיךָ, אָחוֹר, לֹא יָשׁוּב רֵיקָם, כִּי אֵל מֶלֶךְ נֶאֱמָן אָתָּה · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ, הָאֵל הַנֶּאֱמָן בְּכָל־דְּבָרָיו:

רַחֵם עַל צִיּוֹן, כִּי הִיא בֵּית חַיֵּינוּ, וְלַעֲלוּבַת נֶפֶשׁ תּוֹשִׁיעַ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ, מְשַׂמֵּחַ צִיּוֹן בְּבָנֶיהָ:

Na de heilige rol op de Byma *nedergelegd te hebben, zegt de Voorlezer:*

Hij helpe, beschutte en redde allen die op Hem vertrouwen. Laat ons hierop zeggen: Amen. Gij allen erkent de grootheid onzes Gods, en de heerlijkheid der heilige leer! De priester trede toe! Dat zich stelle *de heer N. zoon van den heer N.*, de Kohen! Geloofd zij Hij, die de leer Zijnen volke Israël, in Zijne heiligheid gegeven heeft. De leer des Eeuwige is volmaakt, zij laaft de ziel; Gods getuigenis getrouw, zij maakt de kortzigtigen wijs. Zijne bevelen regtmatig, zij verblijden het hart; het gebod des Eeuwigen zuiver, het heldert de oogen op. De Eeuwige geeft Zijnen volke de zege, de Eeuwige zegent Zijn volk met vrede. Gods weg is volkomen, het woord des Eeuwigen gelouterd. Hij is een schild voor allen die op Hem vertrouwen.

De gemeente: En gijlieden, die aan den Eeuwige, uwen God, gehecht bleeft, gij zijt allen heden in het leven!

Men leest de afdeeling der week aan zeven personen voor, welk getal men echter vergrooten mag; vervolgens leest men aan den Maphtir *de drie laatste verzen der afdeeling voor.*

(*De zegenspreuken vóór en na het lezen der gewijde rol, zie bl.* 40.)

Na den afloop der lezing wordt de heilige Rol opgeheven en het schrift der gemeente getoond, dan zegt men:

Dit is de leer die Mozes den kinderen Israëls voorgelegd heeft, door den mond des Eeuwigen uitgesproken, en door de hand van Mozes overgeleverd. Zij is een boom des levens voor hen, die haar aanvatten; die zich aan haar vasthouden, zijn welgelukzalig. Hare wegen zijn wegen der liefelijkheid, al hare paden tevredenheid. In hare regterhand is langheid van dagen, in hare linkerhand rijkdom en eer. De Eeuwige vond welbehagen, wegens Zijne geregtigheid, Zijne leer groot en heerlijk te maken.

Nadat men de heilige rol weder digt gemaakt heeft, wordt een stuk uit de profeten, Haphtarah *genoemd, gelezen. Hij, die het voorleest, zegt vooraf:*

Geloofd zijt Gij, Eeuwige, onze God, Koning des heelals! die U goede profeten hebt uitverkoren, en behagen geschept aan hunne woorden, die met waarheid worden voorgedragen. Geloofd zijt Gij, Eeuwige! die de Leer, Uwen dienaar Mozes, Uw volk Israël en de profeten der waarheid en deugd hebt uitverkoren.

En na de lezing der Haphtarah *zegt hij:*

Geloofd zijt Gij, Eeuwige, onze God, Koning des heelals! Schepper aller werelden, alregtvaardige in alle geslachten, waarachtige God! die uitspreekt en volvoert, die verordent en bevestigt; want al Uwe woorden zijn waar en regtvaardig. Waarachtig zijt Gij, Eeuwige, onze God! geloofwaardig zijn Uwe beloften, geene Uwer woorden zullen ooit onvervuld achter blijven, want Gij zijt een waarachtige God en Koning. Geloofd zijt Gij, Eeuwige, Almagtige! die getrouw zijt in al Uwe beloften.

Ontferm U over Zion, want zij is het huis onzes levens; verschaf heil aan haar, die ter nedergeslagen van geest is, spoedig in onze dagen. Geloofd zijt Gij, Eeuwige! die Zion met hare kinderen verblijdt.

שַׂמְּחֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ, בְּאֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא עַבְדֶּךָ, וּבְמַלְכוּת בֵּית דָּוִד
מְשִׁיחֶךָ, בִּמְהֵרָה יָבֹא וְיָגֵל לִבֵּנוּ, עַל כִּסְאוֹ לֹא־יֵשֶׁב זָר,
וְלֹא יִנְחֲלוּ עוֹד אֲחֵרִים אֶת כְּבוֹדוֹ כִּי בְשֵׁם קָדְשְׁךָ נִשְׁבַּעְתָּ לּוֹ
שֶׁלֹּא יִכְבֶּה נֵרוֹ לְעוֹלָם וָעֶד · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן דָּוִד:

(ע״כ בחול)

עַל הַתּוֹרָה וְעַל הָעֲבוֹדָה וְעַל הַנְּבִיאִים וְעַל יוֹם הַשַּׁבָּת הַזֶּה
שֶׁנָּתַתָּ לָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ, לִקְדֻשָּׁה וְלִמְנוּחָה לְכָבוֹד וּלְתִפְאָרֶת ·
עַל הַכֹּל יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ, וּמְבָרְכִים אוֹתָךְ,
יִתְבָּרַךְ שִׁמְךָ בְּפִי כָּל־חַי, תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד · בָּרוּךְ אַתָּה
יְיָ, מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת:

אחר שסיים המפטיר ברכה אחרונה אומרים

יְקוּם פּוּרְקָן מִן שְׁמַיָּא חִנָּא וְחִסְדָּא וְרַחֲמֵי וְחַיֵּי אֲרִיכֵי וּמְזוֹנֵי
רְוִיחֵי וְסִיַּעְתָּא דִשְׁמַיָּא וּבַרְיוּת גּוּפָא וּנְהוֹרָא מַעַלְיָא:
זַרְעָא חַיָּא וְקַיָּמָא · זַרְעָא דִּי לָא יִפְסוּק וְדִי לָא יִבְטוּל
מִפִּתְגָּמֵי אוֹרַיְתָא: לְמָרָנָן וְרַבָּנָן חֲבוּרָתָא קַדִּישָׁתָא · דִּי בְאַרְעָא
דְיִשְׂרָאֵל וְדִי בְבָבֶל · לְרֵישֵׁי כַלֵּי וּלְרֵישֵׁי גַלְוָתָא וּלְרֵישֵׁי
מְתִיבָתָא וּלְדַיָּנֵי דִי בָבָא: לְכָל־תַּלְמִידֵיהוֹן וּלְכָל־תַּלְמִידֵי
תַלְמִידֵיהוֹן וּלְכָל מָן דְּעָסְקִין בְּאוֹרַיְתָא · מַלְכָּא דְעָלְמָא יְבָרֵךְ
יָתְהוֹן יַפִּישׁ חַיֵּיהוֹן וְיַסְגֵּא יוֹמֵיהוֹן וְיִתֵּן אַרְכָה לִשְׁנֵיהוֹן · וְיִתְפָּרְקוּן
וְיִשְׁתֵּזְבוּן מִן כָּל־עָקָא וּמִן כָּל־מַרְעִין בִּישִׁין מָרָן דִּי בִשְׁמַיָּא
יְהֵא בְסַעְדְּהוֹן כָּל־זְמַן וְעִדָּן וְנֹאמַר אָמֵן:

המתפלל ביחיד אין אומר יקום פורקן זה ולא מי שברך.

יְקוּם פּוּרְקָן מִן שְׁמַיָּא חִנָּא וְחִסְדָּא וְרַחֲמֵי וְחַיֵּי אֲרִיכֵי וּמְזוֹנֵי
רְוִיחֵי וְסִיַּעְתָּא דִשְׁמַיָּא וּבַרְיוּת גּוּפָא וּנְהוֹרָא מַעַלְיָא:
זַרְעָא חַיָּא וְקַיָּמָא · זַרְעָא דִּי לָא יִפְסוּק וְדִי לָא יִבְטוּל
מִפִּתְגָּמֵי אוֹרַיְתָא: לְכָל־קְהָלָא קַדִּישָׁא הָדֵין רַבְרְבַיָּא עִם
זְעֵרַיָּא טַפְלָא וּנְשַׁיָּא · מַלְכָּא דְעָלְמָא יְבָרֵךְ יָתְכוֹן יַפִּישׁ
חַיֵּיכוֹן וְיַסְגֵּא יוֹמֵיכוֹן וְיִתֵּן אַרְכָה לִשְׁנֵיכוֹן · וְתִתְפָּרְקוּן וְתִשְׁתֵּזְבוּן

Verblijd ons, Eeuwige, onze God! met Uwen dienaar Elias, den profeet, en met het rijk van het huis van David, Uwen gezalfde, dat hij spoedig kome en ons hart doe verheugd zijn. Op Zijnen troon zal zich geen vreemde zetten, en anderen zullen aan zijnen roem niet meer deelachtig worden; want bij Uwen heiligen naam hebt Gij hem toegezworen, dat zijn licht nimmermeer uitdooven zal. Geloofd zijt Gij, Eeuwige! het schild van David.

(*Op Sabbath*:

Voor de leer, voor de eeredienst, voor de profeten, en voor dezen Sabbathdag, dien Gij ons, Eeuwige, onze God! tot heiliging en rust, tot eer en roem gegeven hebt, voor dit alles danken wij U, Eeuwige, onze God! en loven U. Uw naam worde geloofd door den mond van alles wat leeft, bestendig in alle eeuwigheid. Geloofd zijt Gij, Eeuwige! die den Sabbath heiligt!)

Als de Maphtir *geëindigd heeft, wordt het gebed aldus voortgezet*:

Van den hemel worde verleend verlossing, genade, gunst, barmhartigheid, lang leven, ruime middelen van bestaan, hemelsche bijstand, ligchamelijke gezondheid, voortreffelijke verlichting, levende en duurzame nakomelingschap, die niet ophoudt en niet verhinderd wordt de uitspraken der leer na te volgen; aan onze leeraars en geleerden, de heilige gezelschappen, die in het land Israëls en in Babylonië zijn, aan de leeraars der hoogste leerscholen, aan de leeraars van gansch Israël, aan de oppersten der scholen, en de regters der steden; aan al hunne leerlingen en aan al de leerlingen hunner leerlingen, en aan allen, die de heilige leer beoefenen! De Koning der wereld, zegene hen, verlenge hun leven, vermeerdere hunne dagen en jaren! Dat zij verlost en gered worden in allen nood en van alle ongelukkige toevallen! Onze Heer in den hemel sta hen bij, ten allen tijde en ure. Laat ons hierop zeggen: Amen.

(*Die voor zich alleen bidt, zegt de twee volgende stukken niet.*)

Van den hemel worde verleend verlossing, genade, gunst, barmhartigheid, lang leven, ruime middelen van bestaan, hemelsche bijstand, ligchamelijke gezondheid, voortreffelijke verlichting, levende en duurzame nakomelingschap, die niet ophoudt en niet verhinderd wordt de uitspraken der leer na te volgen; aan deze gansche heilige gemeente, ouden en jongen, kinderen en vrouwen! De Koning der wereld zegene u, verlenge uw leven, vermeerdere uwe dagen en jaren! Dat gij verlost en gered wordet

מִן כָּל־עָקָא וּמִן כָּל־מַרְעִין בִּישִׁין · מָרָן דִּי בִשְׁמַיָּא יְהֵא
בְּסַעְדְּכוֹן · כָּל־זְמַן וְעִדָּן · וְנֹאמַר אָמֵן :

מִי שֶׁבֵּרַךְ אֲבוֹתֵינוּ אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב הוּא יְבָרֵךְ אֶת־כָּל
הַקָּהָל הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה · עִם כָּל־קְהִלּוֹת הַקֹּדֶשׁ · הֵם וּנְשֵׁיהֶם
וּבְנֵיהֶם וּבְנוֹתֵיהֶם וְכָל־אֲשֶׁר־לָהֶם · וּמִי שֶׁמְּיַחֲדִים בָּתֵּי כְנֵסִיּוֹת
לִתְפִלָּה · וּמִי שֶׁבָּאִים בְּתוֹכָם לְהִתְפַּלֵּל וּמִי שֶׁנּוֹתְנִים נֵר
לַמָּאוֹר וְיַיִן לְקִדּוּשׁ וּלְהַבְדָּלָה · וּפַת לְאוֹרְחִים וּצְדָקָה לַעֲנִיִּים
וְכָל־מִי שֶׁעוֹסְקִים בְּצָרְכֵי צִבּוּר בֶּאֱמוּנָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא
יְשַׁלֵּם שְׂכָרָם וְיָסִיר מֵהֶם כָּל־מַחֲלָה וְיִרְפָּא לְכָל־גּוּפָם וְיִסְלַח
לְכָל־עֲוֹנָם וְיִשְׁלַח בְּרָכָה וְהַצְלָחָה בְּכָל־מַעֲשֵׂה יְדֵיהֶם עִם כָּל־
יִשְׂרָאֵל אֲחֵיהֶם וְנֹאמַר אָמֵן :

תפלה למלך ולשרה יר״ה.

הַנּוֹתֵן תְּשׁוּעָה לַמְּלָכִים וּמֶמְשָׁלָה לַנְּסִיכִים מַלְכוּתוֹ מַלְכוּת
כָּל עוֹלָמִים הַפּוֹצֶה אֶת דָּוִד עַבְדּוֹ מֵחֶרֶב רָעָה ·
הַנּוֹתֵן בַּיָּם דֶּרֶךְ וּבְמַיִם עַזִּים נְתִיבָה · הוּא יְבָרֵךְ וְיִשְׁמוֹר
וְיִנְצוֹר וְיַעֲזוֹר וִירוֹמֵם וִיגַדֵּל וִינַשֵּׂא לְמַעְלָה אֶת אֲדוֹנֵינוּ הַמֶּלֶךְ

וִלְהֶם הַשְּׁלִישִׁי יָרוּם הוֹדוֹ, וְאֶת גְּבִרְתֵּנוּ הַמַּלְכָּה,
וְאֶת בְּנוֹ יוֹרֵשׁ עֶצֶר הַמְּלוּכָה עִם שְׁאָר יוֹצְאֵי
חֲלָצָיו וְצֶאֱצָאֵיהֶם וְכָל בֵּית הַמַּלְכוּת יָרוּם הוֹדָם·

מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים בְּרַחֲמָיו יְחַיֵּהוּ וְיִשְׁמְרֵהוּ וּמִכָּל צָרָה וְיָגוֹן
וָנֶזֶק יַצִּילֵהוּ וְיַדְבֵּר עַמִּים תַּחַת רַגְלָיו וְיַפִּיל שׂוֹנְאָיו לְפָנָיו וּבְכָל
אֲשֶׁר יִפְנֶה יַצְלִיחַ · מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים בְּרַחֲמָיו יִתֵּן בְּלִבּוֹ וּבְלֵב
כָּל יוֹעֲצָיו וְשָׂרָיו רַחֲמָנוּת לַעֲשׂוֹת טוֹבָה עִמָּנוּ וְעִם כָּל יִשְׂרָאֵל ·
בְּיָמָיו וּבְיָמֵינוּ תִּוָּשַׁע יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל יִשְׁכּוֹן לָבֶטַח וּבָא לְצִיּוֹן גּוֹאֵל
וְכֵן יְהִי רָצוֹן וְנֹאמַר אָמֵן :

van allen nood en van alle ongelukkige toevallen! Onze Heer in den hemel sta u bij, te allen tijde en ure. Laat ons hierop zeggen: Amen!

Hij, die onze voorouders Abraham, Izak en Jakob gezegend heeft, zegene deze gansche heilige gemeente, benevens alle andere heilige gemeenten, hen, hunne vrouwen, zonen, dochters en alles wat hun toebehoort. Alsmede hen, die bedehuizen stichten ter godsdienstoefening, die er inkomen om te bidden, die lampen verzorgen ter verlichting, en die wijn geven tot plechtige inwijding en uitgeleide [van den Sabbath en de feestdagen], insgelijks die brood geven aan de arme reizigers en aalmoezen aan de behoeftigen, en allen, die de aangelegenheden der gemeente trouw behartigen. De Heilige, geloofd zij Hij, geve hun het verdiende loon, bevrijde hen van alle ziekte, geneze hun ligchaam volkomen, vergeve al hunne ongeregtigheden, en zende zegen en voorspoed in al hunne bedrijven, benevens hunne broeders, gansch Israël. Laat ons hierop zeggen: Amen!

GEBED VOOR DEN KONING EN DE OVERHEID.

Hij, die den koningen hulp, den gezalfden heerschappij verleent, wiens Rijk het rijk aller eeuwigheid is, die Zijnen knecht David van het moordend zwaard gered heeft, die in de zee eenen weg, in geweldige wateren een pad baant; die zegene, beware, behoede, helpe, verheffe, vergroote en verhooge in aanzien onzen Heer den Koning,

Willem den Derde, Koning der Nederlanden, Prins van Oranje-Nassau, Groothertog van Luxemburg, hoogverheven blijve Zijne heerlijkheid! — Hare Majesteit de Koningin, Zijne Koninklijke Hoogheid den Prins van Oranje en het gansche Koninklijke Huis, hoogverheven blijve deszelfs heerlijkheid!

De Koning aller koningen behoude Hem met Zijne albarmhartigheid in het leven, en behoede Hem, en redde Hem uit allen nood, alle verdriet en schande. Hij late vreemde volken zich onder Hem vernederen, Zijne vijanden voor Hem vallen, en Hem voorspoedig zijn overal waar Hij zich wendt. De Koning aller koningen neige met Zijne albarmhartigheid zijn hart, alsmede dat van al zijne raadsheeren en vorsten, tot welwillendheid, om ons en onzen broeders, gansch Israël, wel te doen. Laat in zijne en in onze dagen Juda geholpen worden, en Israël rustig wonen! Dat de Verlosser te Zion kome! Moge dit Gode welgevallig zijn! Laat ons hierop zeggen: Amen!

כשמברכין החדש נוהגים לומר

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁתְּחַדֵּשׁ עָלֵינוּ אֶת־הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לְטוֹבָה וְלִבְרָכָה וְתִתֶּן לָנוּ חַיִּים אֲרוּכִים חַיִּים שֶׁל שָׁלוֹם חַיִּים שֶׁל טוֹבָה חַיִּים שֶׁל בְּרָכָה חַיִּים שֶׁל פַּרְנָסָה חַיִּים שֶׁל חִלּוּץ עֲצָמוֹת חַיִּים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם יִרְאַת שָׁמַיִם וְיִרְאַת חֵטְא חַיִּים שֶׁאֵין בָּהֶם בּוּשָׁה וּכְלִמָּה חַיִּים שֶׁל עֹשֶׁר וְכָבוֹד חַיִּים שֶׁתְּהֵא בָנוּ אַהֲבַת תּוֹרָה וְיִרְאַת שָׁמַיִם חַיִּים שֶׁתְּמַלֵּא לָנוּ אֶת־כָּל־מִשְׁאֲלוֹת לִבֵּנוּ לְטוֹבָה · אָמֵן סֶלָה :

בשבת שלפני החדש מברכין החדש ואומר הש״ץ **מי שעשה.**
(נכון לידע המולד קודם שמברכין)

מִי שֶׁעָשָׂה נִסִּים לַאֲבוֹתֵינוּ וְגָאַל אוֹתָם מֵעַבְדוּת לְחֵרוּת · הוּא יִגְאַל אוֹתָנוּ בְּקָרוֹב וִיקַבֵּץ נִדָּחֵינוּ מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת הָאָרֶץ · חֲבֵרִים כָּל־יִשְׂרָאֵל וְנֹאמַר אָמֵן :

הש״ץ לוקח ס״ת בידו ואומר

רֹאשׁ חֹדֶשׁ פלוני יִהְיֶה בְּיוֹם פלוני הַבָּא עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל לְטוֹבָה :

ק״ה יְחַדְּשֵׁהוּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עָלֵינוּ וְעַל כָּל־עַמּוֹ בֵּית יִשְׂרָאֵל · לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם · לְשָׂשׂוֹן וּלְשִׂמְחָה · לִישׁוּעָה וּלְנֶחָמָה · וְנֹאמַר אָמֵן : **אשרי** דף מ״ג.

בשבת שלפני **שבועות** ולפני **תשעה באב** נוהגין לומר

אַב הָרַחֲמִים שׁוֹכֵן מְרוֹמִים · בְּרַחֲמָיו הָעֲצוּמִים · הוּא יִפְקוֹד בְּרַחֲמִים · הַחֲסִידִים וְהַיְשָׁרִים וְהַתְּמִימִים · קְהִלּוֹת הַקֹּדֶשׁ שֶׁמָּסְרוּ נַפְשָׁם עַל קְדֻשַּׁת הַשֵּׁם · הַנֶּאֱהָבִים וְהַנְּעִימִים בְּחַיֵּיהֶם וּבְמוֹתָם לֹא נִפְרָדוּ · מִנְּשָׁרִים קַלּוּ וּמֵאֲרָיוֹת גָּבֵרוּ · לַעֲשׂוֹת רְצוֹן קוֹנָם וְחֵפֶץ צוּרָם : יִזְכְּרֵם אֱלֹהֵינוּ לְטוֹבָה · עִם שְׁאָר צַדִּיקֵי עוֹלָם · וְיִנְקוֹם בְּיָמֵינוּ לְעֵינֵינוּ נִקְמַת דַּם עֲבָדָיו הַשָּׁפוּךְ : כַּכָּתוּב בְּתוֹרַת מֹשֶׁה אִישׁ הָאֱלֹהִים · הַרְנִינוּ גוֹיִם עַמּוֹ כִּי דַם עֲבָדָיו יִקּוֹם · וְנָקָם יָשִׁיב לְצָרָיו וְכִפֶּר אַדְמָתוֹ עַמּוֹ : וְעַל יְדֵי עֲבָדֶיךָ הַנְּבִיאִים כָּתוּב לֵאמֹר · וְנִקֵּיתִי דָּמָם לֹא נִקֵּיתִי · וַיְיָ שֹׁכֵן בְּצִיּוֹן : וּבְכִתְבֵי הַקֹּדֶשׁ נֶאֱמַר · לָמָּה יֹאמְרוּ הַגּוֹיִם אַיֵּה אֱלֹהֵיהֶם · יִוָּדַע בַּגּוֹיִם לְעֵינֵינוּ נִקְמַת דַּם עֲבָדֶיךָ הַשָּׁפוּךְ : וְאוֹמֵר כִּי דֹרֵשׁ דָּמִים אוֹתָם זָכָר לֹא שָׁכַח צַעֲקַת עֲנָוִים : וְאוֹמֵר יָדִין בַּגּוֹיִם מָלֵא גְוִיּוֹת מָחַץ רֹאשׁ עַל אֶרֶץ רַבָּה : מִנַּחַל בַּדֶּרֶךְ יִשְׁתֶּה עַל כֵּן יָרִים רֹאשׁ :

סדר הכנסת ספר תורה תמצא בשחרית לחול בדף מ״א.

Op den Sabbath vóór het nieuwe-maansfeest, zegt men:

Het zij Uw welbehagen, Eeuwige, onze God en God onzer voorouders! ons deze nieuwe maand te doen intreden tot geluk en zegen; verleen ons een lang leven, een leven van vrede, van geluk, van zegen, van middelen van bestaan en van ligchaamssterkte; een leven, waarin wij godvruchtig en zondenschuw zijn mogen; een leven, waarin wij niet beschaamd noch schaamrood behoeven te worden; een leven van rijkdom en eer; een leven, waarin bij ons liefde tot de heilige leer en eerbied voor het Opperwezen heerschen mogen; een leven, waarin Gij, Eeuwige! de verlangens onzes harten ten goede vervullen moogt. Amen, Sela!

Vervolgens wordt het nieuwe-maansfeest, door den voorlezer, aldus ingewijd:

Hij, die onzen voorouders wonderen bewezen, en hen van de slavernij verlost en in vrijheid gesteld heeft, die verlosse ons spoedig, en brenge onze verstootenen bijeen van de vier zijden der aarde, gansch Israël gezamentlijk. Laat ons hierop zeggen: Amen!

Hij neemt het wetboek in den arm en vervolgt:

Het nieuwe-maansfeest der maand.... zal zijn op aanstaanden.... dag die voor ons en gansch Israël ten goede kome!

De gemeente, en naderhand de voorlezer:

De Heilige, geloofd zij Hij, doe deze nieuwe maand aanvangen voor ons en voor Zijn gansch volk, het huis Israëls, tot leven en vrede, tot vreugde en blijdschap, tot heil en vertroosting. Laat ons hierop zeggen: Amen! (ASRE, *zie bl.* 43.)

Op den Sabbath vóór het Wekenfeest en vóór den 9den van Ab, *zegt men:*

De Vader des erbarmens, die in de hemelsche gewesten Zijn verblijf houdt, met onbegrensde barmhartigheid, zij met ontfermen gedachtig, der vromen, regtschapenen en opregten, der heilige gemeenten, die hun leven vrijwillig opofferden aan de heiliging van Zijnen naam! — Zij, die in hun leven bemind en vriendelijk waren, en zelfs in hunnen dood niet afvallig werden; sneller dan adelaars, moediger dan leeuwen, om den wil huns Heeren, de begeerte huns Scheppers te vervullen. Onze God gedenke hunner ten goede, benevens de andere regtvaardigen der wereld, en wreke in onze dagen, voor onze oogen, het bloed Zijner knechten, dat vergoten is geworden. Zoo als geschreven is in de leer van Mozes, den goddelijken man: »Juicht, heidenen! over Zijn volk! want Hij »zal het bloed Zijner dienaren wreken; Hij zal wraak uitoefenen aan Zijne be»leedigers, over Zijn aardrijk [en] Zijn volk verzoening doen." En door Uwe dienaren de profeten is aldus geschreven: »Ik zal hun bloed, dat nog ongewroken »is, verhalen, Ik, de Eeuwige, die te Zion Mijn verblijf houdt. In de heilige geschriften is er gezegd: »Waarom zullen de heidenen zeggen: waar is hun God? »laat toch onder de volken, voor onze oogen, bekend gemaakt worden de »wraak van het bloed Uwer knechten, dat vergoten is." Ook is er gezegd: »De »bloedschuldwreker gedenkt hunner, Hij vergeet het klaaggeschrei der onder»drukten niet." Elders is ook gezegd: »Hij zal volken regten op hooggesta»pelde lijken; die thans het hoofd van het land Rabba sloeg. Hem, die »voorheen uit de beek aan den weg dronk, en daarom het hoofd verhief."

De orde van het terug brengen der heilige rol in de arke, zie bl. 41.

תפלת מוסף לשבת ולשבת ור״ח.

הש״ץ אומר **ח״ק**, **בשבת חול המועד** מתפללין **מוסף של י״ט.**

תמצא לקמן בסדר המועדים.

(כִּי שֵׁם יְיָ אֶקְרָא הָבוּ גֹדֶל לֵאלֹהֵינוּ:

בלחש אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקוֹנֵה הַכֹּל וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה ׃

(בעשרת ימי תשובה

זָכְרֵנוּ לַחַיִּים מֶלֶךְ חָפֵץ בַּחַיִּים ׃ וְכָתְבֵנוּ בְּסֵפֶר הַחַיִּים ׃ לְמַעַנְךָ אֱלֹהִים חַיִּים:

מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן ׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן אַבְרָהָם

אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ ׃
(מן שמיני עצרת מוסף עד פסח מוסף אומרין מַשִּׁיב הָרוּחַ וּמוֹרִיד הַגָּשֶׁם:
מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר ׃ מִי כָמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דּוֹמֶה לָּךְ מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה ׃

(בעי״ת מוסיפין מִי כָמוֹךָ אַב הָרַחֲמִים ׃ זוֹכֵר יְצוּרָיו לַחַיִּים בְּרַחֲמִים:

וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים ׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים:

אַתָּה קָדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ וּקְדוֹשִׁים בְּכָל יוֹם יְהַלְלוּךָ סֶּלָה ׃
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָאֵל הַקָּדוֹשׁ : (בעשרת ימי תשובה הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ:

לשבת

ע״ס תשר״ק

תִּכַּנְתָּ שַׁבָּת, רָצִיתָ קָרְבְּנוֹתֶיהָ ׃ צִוִּיתָ פֵּרוּשֶׁיהָ עִם סִדּוּרֵי נְסָכֶיהָ ׃ מְעַנְּגֶיהָ לְעוֹלָם כָּבוֹד יִנְחָלוּ ׃ טוֹעֲמֶיהָ

לשבת וראש חדש

אַתָּה יָצַרְתָּ עוֹלָמְךָ מִקֶּדֶם כִּלִּיתָ מְלַאכְתְּךָ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי אָהַבְתָּ אוֹתָנוּ וְרָצִיתָ בָּנוּ וְרוֹמַמְתָּנוּ מִכָּל־הַלְּשׁוֹנוֹת וְקִדַּשְׁתָּנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְקֵרַבְתָּנוּ מַלְכֵּנוּ לַעֲבוֹדָתֶךָ וְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עָלֵינוּ

De voorlezer zegt de helft van Kadis. (*Op den* Sabbath *der middendagen wordt het* Musaph *van het feest gelezen.*)

Wanneer Ik den Eeuwigen naam aanroep, erkent de grootheid onzes Gods. Heer! open mijne lippen; dat mijn mond Uwen lof verkondige!

Geloofd zijt Gij, Eeuwige, onze God, en God onzer voorvaders, de God van Abraham, de God van Izak, en de God van Jakob, de groote, magtige en eerbiedwaardige God, allerhoogste God! Gij bewijst genade en goedertierenheid, en zijt de Eigenaar aller wezens; Gij zijt gedachtig aan de gunstbetooningen, door U aan onze voorouders gedaan, en zendt hunner nakomelingschap, om Uws naams wil, uit liefde, eenen verlosser.

(*In de tien bekeeringsdagen zegt men*:

Gedenk onzer ten leven, Koning, die in het leven behagen schept! schrijf ons in het boek des levens in, om Uwentwil, God des levens!)

ô Koning, die onze Helper, onze Redder en ons Schild zijt. Geloofd zijt Gij, Eeuwige! Schild van Abraham.

Heer! Gij zijt almagtig in eeuwigheid, Gij doet de dooden herleven, oneindig groot is Uwe hulp.

(*Van* Semini Azeréth *tot het Paaschfeest zegt men*:

Gij doet den wind waaijen, en den regen nederkomen.)

Gij onderhoudt de levenden met goedertierenheid; Gij doet de dooden herleven, met groote barmhartigheid; Gij schraagt de vallenden, geneest de kranken, slaakt de boeijen der gebondenen en bevestigt Uwe trouw aan hen die in het stof slapen. Wie is U gelijk, Opperheer der krachten! en wie evenaart U? Koning! die sterven laat, doet herleven, en het heil laat ontspruiten!

(*In de tien bekeeringsdagen zegt men*: Wie is gelijk U, Vader der barmhartigheid! die met erbarmen aan Uwe schepselen ten leven gedenkt.)

Ja, Gij zijt getrouw in het vervullen der belofte, om de dooden te doen herleven. Geloofd zijt Gij, Eeuwige! die de dooden doet herleven.

Gij zijt heilig, heilig is Uw naam, en de heiligen prijzen U alle dagen, Sela. Geloofd zijt Gij, Eeuwige! de heilige God. (*In de tien bekeeringsdagen*: de heilige Koning.)

Voor eenen gewonen Sabbath.)

Gij hebt den Sabbath verordend, in zijne offers behagen gevonden, Gij hebt zijne verklaringen bevolen, benevens de orde van zijne plengoffers; hun die zich op denzelven verlustigen, zal voor altijd eer ten deel vallen; zij die zijn genot smaken, verdienen het

Voor den Sabbath van het nieuwemaansfeest.

Gij hebt Uwe wereld bij den eersten aanvang gevormd, en Uw werk op den zevenden dag voltooid. Gij hebt ons bemind, behagen in ons geschept, ons meer dan andere natiën verheven, ons met Uwe geboden geheiligd, en ons tot Uwe dienst, onze Koning! doen naderen, en hebt Uwen grooten en heiligen naam over ons

לשבת.

חַיִּים זָכוּ · וְגַם הָאוֹהֲבִים
דְּבָרֶיהָ גְּדֻלָּה בָּחָרוּ ·
אָז מִסִּינַי נִצְטַוּוּ עָלֶיהָ ·
וַתְּצַוֵּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לְהַקְרִיב
בָּהּ קָרְבַּן מוּסַף שַׁבָּת
כָּרָאוּי · יְהִי רָצוֹן
מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ
וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁתַּעֲלֵנוּ
בְשִׂמְחָה לְאַרְצֵנוּ
וְתִטָּעֵנוּ בִּגְבוּלֵנוּ ·
וְשָׁם נַעֲשֶׂה לְפָנֶיךָ
אֶת־קָרְבְּנוֹת חוֹבוֹתֵינוּ ·
תְּמִידִים כְּסִדְרָם
וּמוּסָפִים כְּהִלְכָתָם · וְאֶת־
מוּסַף יוֹם הַשַּׁבָּת

לשבת וראש חדש.

קָרָאתָ · וַתִּתֶּן־לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה
שַׁבָּתוֹת לִמְנוּחָה וְרָאשֵׁי חֳדָשִׁים
לְכַפָּרָה · וּלְפִי שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ אֲנַחְנוּ
וַאֲבוֹתֵינוּ חָרְבָה עִירֵנוּ וְשָׁמֵם בֵּית
מִקְדָּשֵׁנוּ וְגָלָה יְקָרֵנוּ וְנֻטַּל כָּבוֹד מִבֵּית
חַיֵּינוּ · וְאֵין אֲנַחְנוּ יְכוֹלִים לַעֲשׂוֹת
חוֹבוֹתֵינוּ בְּבֵית בְּחִירָתֶךָ בַּבַּיִת הַגָּדוֹל
וְהַקָּדוֹשׁ שֶׁנִּקְרָא שִׁמְךָ עָלָיו מִפְּנֵי
הַיָּד הַשְׁלוּחָה בְּמִקְדָּשֶׁךָ · יְהִי רָצוֹן
מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ
שֶׁתַּעֲלֵנוּ בְשִׂמְחָה לְאַרְצֵנוּ וְתִטָּעֵנוּ
בִּגְבוּלֵנוּ וְשָׁם נַעֲשֶׂה לְפָנֶיךָ אֶת
קָרְבְּנוֹת חוֹבוֹתֵינוּ תְּמִידִים כְּסִדְרָם
וּמוּסָפִים כְּהִלְכָתָם : וְאֶת־מוּסְפֵי
יוֹם הַשַּׁבָּת הַזֶּה וְיוֹם רֹאשׁ הַחֹדֶשׁ

הַזֶּה נַעֲשֶׂה וְנַקְרִיב לְפָנֶיךָ בְּאַהֲבָה כְּמִצְוַת רְצוֹנֶךָ כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתָּ
עָלֵינוּ בְּתוֹרָתֶךָ עַל־יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ מִפִּי כְבוֹדֶךָ כָּאָמוּר :

וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת שְׁנֵי־כְבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה תְּמִימִם וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים
סֹלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן וְנִסְכּוֹ : עֹלַת שַׁבַּת בְּשַׁבַּתּוֹ
עַל־עֹלַת הַתָּמִיד וְנִסְכָּהּ :

(לשבת וראש חדש זֶה קָרְבַּן שַׁבָּת וְקָרְבַּן הַיּוֹם כָּאָמוּר :)

לשבת.

יִשְׂמְחוּ בְמַלְכוּתְךָ שׁוֹמְרֵי
שַׁבָּת וְקוֹרְאֵי
עֹנֶג עַם מְקַדְּשֵׁי
שְׁבִיעִי · כֻּלָּם יִשְׂבְּעוּ
וְיִתְעַנְּגוּ מִטּוּבֶךָ

לשבת וראש חדש.

וּבְרָאשֵׁי חָדְשֵׁיכֶם תַּקְרִיבוּ עֹלָה לַיְיָ פָּרִים
בְּנֵי בָקָר שְׁנַיִם וְאַיִל אֶחָד כְּבָשִׂים בְּנֵי
שָׁנָה שִׁבְעָה תְּמִימִם : וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם
כִּמְדֻבָּר שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים לַפָּר וּשְׁנֵי
עֶשְׂרֹנִים לָאַיִל וְעִשָּׂרוֹן לַכֶּבֶשׂ וְיַיִן

[eeuwige] leven; ook zij die zijne geboden beminnen, hebben zich het hoogste goed gekozen. Reeds op den berg Sinai werd het bevel aangaande dien [dag] gegeven, en Gij, Eeuwige, onze God! geboodt ons, om daarop het buitengewone offer van den Sabbath naar behooren te offeren. Het zij Uw welbehagen, Eeuwige, onze God, en God onzer voorouders! dat Gij ons met vreugde naar ons land opwaarts voert, en ons binnen onze grenzen plant; daar zullen wij weder voor U de offers brengen, waartoe wij verpligt zijn, de gestadige offers naar hunne orde, en de buitengewone naar hun voorschrift. Alsdan zullen wij ook het buitengewone offer van dezen Sabbathdag

genoemd. Gij gaaft ons, Eeuwige, onze God! met liefde, Sabbathdagen tot rust, en nieuwe-maansfeesten tot verzoening. Doch daar wij en onze voorouders voor U zondigden, werd onze stad vernield, en onze heilige tempel verwoest, onze heerlijkheid ging in ballingschap, de eer werd den huize onzes levens ontroofd, zoo dat wij onze pligten niet meer kunnen vervullen, in het door U uitverkoren huis, in den grooten en heiligen tempel, waarop Uw naam genoemd is geworden, wegens de [vijandelijke] hand, die tegen Uw heiligdom uitgestrekt is. Het zij Uw welbehagen, Eeuwige, onze God, en God onzer voorouders! dat Gij ons met vreugde naar ons land opwaarts voert, en ons binnen onze grenzen plant; daar zullen wij weder voor U de offers brengen, waartoe wij verpligt zijn, de gestadige offers naar hunne orde, en de buitengewone naar hun voorschrift. Alsdan zullen wij ook de buitengewone offers van dezen Sabbathdag en van dit nieuwe-maansfeest

voor U bereiden en offeren, met liefde, naar het bevel van Uwen wil, gelijk Gij het ons voorgeschreven hebt in Uwe leer, door Uwen dienaar Mozes, hem door den mond Uwer heerlijkheid medegedeeld, zoo als gezegd is:

Op den Sabbathdag, twee éénjarige lammeren zonder gebrek, en twee tienden meelbloem tot spijsoffer met olie aangemengd, benevens zijn plengoffer. Dit is het Sabbath-brandoffer voor elken Sabbath, behalve het gedurige brandoffer met zijn plengoffer.

(*Op Sabbath van het nieuwe-maansfeest:* Dit is het offer van den Sabbath, voorts het offer van dezen dag, gelijk gezegd is.)

Voor eenen gewonen Sabbath.

Dat zich in Uw Rijk verblijden, zij die den Sabbath in acht nemen, en hem als eene verlustiging houden, het volk dat den zevenden dag heiligt. Dat het gezamentlijk verzadigd worde en

Voor den Sabbath van het nieuwe-maansfeest.

Op de eerste dagen uwer maanden zult gij tot brandoffer, ter eere des Eeuwigen, brengen: twee varren, zijnde jonge runderen, en eenen ram, éénjarige lammeren zeven, zonder gebrek. En hunne spijs- en plengoffers naar het voorschrift, drie tienden [meel] voor iederen var, twee tienden voor iederen ram, één tiende voor elk

לשבת.

וּבַשְּׁבִיעִי רָצִיתָ בּוֹ וְקִדַּשְׁתּוֹ חֶמְדַּת יָמִים אוֹתוֹ קָרָאתָ · זֵכֶר לְמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית: אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ רְצֵה בִמְנוּחָתֵנוּ קַדְּשֵׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ שַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ וְשַׂמְּחֵנוּ בִּישׁוּעָתֶךָ וְטַהֵר לִבֵּנוּ לְעָבְדְּךָ בֶּאֱמֶת וְהַנְחִילֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן שַׁבַּת קָדְשֶׁךָ · וְיָנוּחוּ בָהּ יִשְׂרָאֵל מְקַדְּשֵׁי שְׁמֶךָ · בָּ״אַ״יְ מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת:

לשבת וראש חדש.

כְּנִסְכּוֹ וְשָׂעִיר לְכַפֵּר וּשְׁנֵי תְמִידִים כְּהִלְכָתָם:

יִשְׂמְחוּ בְמַלְכוּתְךָ שׁוֹמְרֵי שַׁבָּת וְקוֹרְאֵי עֹנֶג עַם מְקַדְּשֵׁי שְׁבִיעִי · כֻּלָּם יִשְׂבְּעוּ וְיִתְעַנְּגוּ מִטּוּבֶךָ וּבַשְּׁבִיעִי רָצִיתָ בּוֹ וְקִדַּשְׁתּוֹ חֶמְדַּת יָמִים אוֹתוֹ קָרָאתָ · זֵכֶר לְמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ רְצֵה בִמְנוּחָתֵנוּ וְחַדֵּשׁ עָלֵינוּ בְּיוֹם הַשַּׁבָּת הַזֶּה אֶת־הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לְטוֹבָה וְלִבְרָכָה · לְשָׂשׂוֹן וּלְשִׂמְחָה · לִישׁוּעָה וּלְנֶחָמָה · לְפַרְנָסָה וּלְכַלְכָּלָה · לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם · לִמְחִילַת חֵטְא וְלִסְלִיחַת עָוֹן (בשנת העבור וּלְכַפָּרַת פָּשַׁע.) כִּי בְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בָּחַרְתָּ מִכָּל־הָאֻמּוֹת · וְשַׁבַּת קָדְשְׁךָ לָהֶם הוֹדַעְתָּ · וְחֻקֵּי רָאשֵׁי חֳדָשִׁים לָהֶם קָבָעְתָּ: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת וְיִשְׂרָאֵל וְרָאשֵׁי חֳדָשִׁים:

רְצֵה יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבִתְפִלָּתָם · וְהָשֵׁב אֶת־הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל וּתְפִלָּתָם בְּאַהֲבָה תְקַבֵּל בְּרָצוֹן וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ:

וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּחֲזִיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן:

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד · צוּר חַיֵּינוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר נוֹדֶה לְּךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ · עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל־יוֹם עִמָּנוּ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל־עֵת עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם הַטּוֹב כִּי לֹא־כָלוּ רַחֲמֶיךָ וְהַמְרַחֵם כִּי לֹא־תַמּוּ חֲסָדֶיךָ מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ: (בחנוכה על הנסים בדף ל״ב.)

zich verlustige met Uwe goedheid! Want in den zevenden dag hadt Gij behagen, en Gij heiligdet dien, ja Gij noemdet hem den bekoorlijksten der dagen, ter gedachtenis aan het werk der schepping.

Onze God en God onzer voorouders! schep behagen in onze rust, heilig ons door Uwe geboden, en laat Uwe leer ons aandeel zijn. Verzadig ons van Uwe goedheid, en verblijd ons door Uw heil; en reinig ons hart, om U in waarheid te dienen. Laat ons, Eeuwige, onze God! met liefde en welbehagen aan Uwen heiligen Sabbath deelachtig zijn, opdat Israël, die Uwen naam heiligen, er op rust genieten. Geloofd zijt Gij, Eeuwige! die den Sabbath heiligt.

lam. Voorts den wijn voor het plengoffer, den bok om te verzoenen en de twee gestadige offers naar hun voorschrift.

Dat zich in Uw Rijk verblijden, zij, die den Sabbath in acht nemen, en hem als eene verlustiging houden, het volk dat den zevenden dag heiligt. Dat het gezamenlijk verzadigd worde en zich verlustige met Uwe goedheid! Want in den zevenden dag hadt Gij behagen, en Gij heiligdet dien, ja Gij noemdet hem den bekoorlijksten der dagen, ter gedachtenis aan het werk der schepping.

Onze God en God onzer voorouders, schep behagen in onze rust, en hernieuw, op dezen Sabbathdag, deze maand voor ons ten goede en tot zegen, tot vrolijkheid en blijdschap, tot heil en troost, tot onderhoud en verzorging, tot leven en vrede, tot kwijtschelding van zonden en vergiffenis van ongeregtigheden (en tot verzoening voor de overtredingen). Want Gij hebt Uw volk Israël uit alle natiën uitverkoren, hun Uwen heiligen Sabbath doen kennen, en hun de instellingen der nieuwe-maansfeesten vastgesteld. Geloofd zijt Gij, Eeuwige! die den Sabbath, Israël en de nieuwe-maansfeesten heiligt.

Schep behagen, Eeuwige, onze God! in Uw volk Israël en zijn gebed, herstel de dienst weder in Uw heilig paleis, neem dan de offers van Israël en hunne gebeden liefderijk en met welgevallen aan, en laat de eeredienst van Uw volk Israël U steeds behagelijk zijn.

Dat onze oogen het mogen zien, als Gij te Zion met barmhartigheid terug keert! — Geloofd zijt Gij, Eeuwige! die Uw heerlijk verblijf naar Zion terug brengt!

Wij danken U, want Gij zijt de Eeuwige, onze God en de God onzer voorvaders, eeuwig en altoos. De Rots tot steun onzes levens, het schild onzes heils, zijt Gij door alle eeuwen heen; wij danken U, en verkondigen Uwen lof, — voor ons leven, dat van Uwe magt afhangt, voor onze zielen, die U toevertrouwd zijn, voor Uwe wonderen, die ons dagelijks bijstaan, en voor Uwe onbegrijpelijke weldaden, die te allen tijden aanwezig zijn, — des avonds, des ochtends en des middags. Algoede! Uwe barmhartigheid heeft geen einde; Albarmhartige! Uwe goedertierenheid houdt nimmer op; van eeuwigheid her hopen wij op U

(*Op het feest der Inwijding zegt men* Al Hanissim, *zie* *bladz.* 32)

וְעַל־כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד׃

(בעשרת ימי תשובה וּכְתוֹב לְחַיִּים טוֹבִים (כָּל) בְּנֵי בְרִיתֶךָ׃)

וְכֹל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶּלָה וִיהַלְלוּ אֶת שִׁמְךָ בֶּאֱמֶת הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַטּוֹב שִׁמְךָ וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת׃

שִׂים שָׁלוֹם טוֹבָה וּבְרָכָה חֵן וָחֶסֶד וְרַחֲמִים עָלֵינוּ וְעַל כָּל־יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ בָּרְכֵנוּ אָבִינוּ כֻּלָּנוּ כְּאֶחָד בְּאוֹר פָּנֶיךָ כִּי בְאוֹר פָּנֶיךָ נָתַתָּ לָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ תּוֹרַת חַיִּים וְאַהֲבַת חֶסֶד וּצְדָקָה וּבְרָכָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת־עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל־עֵת וּבְכָל שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ׃

(בעשרת ימי תשובה

בְּסֵפֶר חַיִּים בְּרָכָה וְשָׁלוֹם וּפַרְנָסָה טוֹבָה נִזָּכֵר וְנִכָּתֵב לְפָנֶיךָ אֲנַחְנוּ וְכָל־עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְחַיִּים טוֹבִים וּלְשָׁלוֹם · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ עֹשֵׂה הַשָּׁלוֹם׃)

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמְבָרֵךְ אֶת־עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בַּשָּׁלוֹם׃

אֱלֹהַי נְצוֹר לְשׁוֹנִי מֵרָע וּשְׂפָתַי מִדַּבֵּר מִרְמָה וְלִמְקַלְלַי נַפְשִׁי תִדּוֹם וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר לַכֹּל תִּהְיֶה׃ פְּתַח לִבִּי בְּתוֹרָתֶךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ תִּרְדּוֹף נַפְשִׁי וְכֹל הַחוֹשְׁבִים עָלַי רָעָה מְהֵרָה הָפֵר עֲצָתָם וְקַלְקֵל מַחֲשַׁבְתָּם · עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ · עֲשֵׂה לְמַעַן יְמִינֶךָ · עֲשֵׂה לְמַעַן קְדֻשָּׁתֶךָ · עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרָתֶךָ · לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי׃ יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְיָ צוּרִי וְגוֹאֲלִי׃ עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל־יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן׃

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ׃ וְשָׁם נַעֲבָדְךָ בְּיִרְאָה כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת׃ וְעָרְבָה לַייָ מִנְחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלָיִם כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת׃

הש״ץ חוזר התפלה בקול, ואומר קדושת **נעריצך.**

נַעֲרִיצְךָ וְנַקְדִּישְׁךָ כְּסוֹד (שכל) שִׂיחַ שַׂרְפֵי קֹדֶשׁ הַמַּקְדִּישִׁים שִׁמְךָ בַּקֹּדֶשׁ כַּכָּתוּב עַל יַד נְבִיאֶךָ · וְקָרָא זֶה אֶל זֶה וְאָמַר׃ קו״ח קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְיָ צְבָאוֹת מְלֹא כָל־הָאָרֶץ

Voor dit alles worde Uw naam, onze Koning! gedurig geloofd en hoog geprezen, in alle eeuwigheid.

In de tien bekeeringsdagen zegt men:

Schrijf al de leden Uws verbonds in, tot gelukzalig leven!)

Alle levende wezens zullen U onophoudelijk danken, en Uwen naam met opregtheid prijzen, U, o God! die steeds ons heil en onze toeverlaat zijt, Sela. Geloofd zijt Gij, Eeuwige! Algoede is Uw naam, en U betaamt dank.

Verleen vrede, gelukzaligheid, zegen, genade, gunst en barmhartigheid aan ons en aan Uw gansch volk Israël! Zegen ons, onze Vader! allen gezamentlijk met het licht Uws aangezigts. Want met het licht Uws aangezigts hebt Gij, Eeuwige, onze God! ons de leer des levens, liefde tot deugd, alsmede regtvaardigheid, zegen, barmhartigheid, leven en vrede gegeven. Het zij U welbehagelijk, Uw volk Israël te allen tijde en ure met Uwen vrede te zegenen!

In de tien bekeeringsdagen zegt men:

Laat ons en Uw gansch volk, het huis Israëls, in het boek des levens, des zegens, des vredes en des ruimen onderhouds, voor U gedacht en ingeschreven worden, tot gelukkig leven en tot vrede! Geloofd zijt Gij, Eeuwige! de stichter des vredes.)

Geloofd zijt Gij, Eeuwige! die Uw volk Israël met vrede zegent.

Mijn God! behoed mijne tong voor lastertaal, mijne lippen voor bedrog te spreken. Laat mijne ziel rustig blijven tegen hen die mij vloeken, en voor eenen ieder zoo nederig als het stof zijn. Open mijn hart voor Uwe leer, dat mijne ziel streve Uwe geboden te volgen! Vernietig spoedig den raad van allen die kwade voornemens omtrent mij koesteren, en verwar hunne ontwerpen! Doe het om Uwen naam, doe het om Uwe regterhand, doe het om Uwe heiligheid, doe het om Uwe leer! Op dat Uwe geliefden gered worden, help mij met Uwe regterhand, en verhoor mij. Mogen de redenen mijns monds U welbehagelijk zijn, insgelijks de overdenking mijns harten, U, Eeuwige! mijn Rots en mijn Verlosser! Hij, die eendragt in gindsche hoogten sticht, behoude ons en gansch Israël in vrede! Zegt hierop: Amen!

Het zij Uw welbehagen, Eeuwige, onze God en God onzer voorvaders! dat de heilige tempel, spoedig in onze dagen, herbouwd worde, en dat Uwe leer ons aandeel zij. Aldaar zullen wij U met eerbied dienen, als in de voormalige dagen, als in de jaren der oudheid. Dan zal het offer van Juda en Jeruzalem den Eeuwige aangenaam zijn, als in de voormalige dagen, als in de jaren der oudheid.

Bij de herhaling des gebeds door den voorlezer zegt men:

Wij willen U met eerbied verheerlijken en heiligen, gelijk de geheimzinnige bewoordingen der heilige Seraphim, die Uwen naam in het heiligdom huldigen, gelijk door Uwen profeet geschreven is: De een riep den anderen toe en zeide: (*De gemeente*:) Heilig, heilig, heilig is de Eeuwige Zebaoth, de gansche aardbol is vervuld met

כְּבוֹדוֹ: ח׳ כְּבוֹדוֹ מָלֵא עוֹלָם מְשָׁרְתָיו שׁוֹאֲלִים זֶה לָזֶה אַיֵּה
מְקוֹם כְּבוֹדוֹ לְעֻמָּתָם בָּרוּךְ יֹאמֵרוּ: ק׳ וח׳ בָּרוּךְ כְּבוֹד יְיָ
מִמְּקוֹמוֹ: ח׳ מִמְּקוֹמוֹ הוּא יִפֶן בְּרַחֲמִים וְיָחוֹן עַם הַמְיַחֲדִים
שְׁמוֹ עֶרֶב וָבֹקֶר בְּכָל יוֹם תָּמִיד פַּעֲמַיִם בְּאַהֲבָה שְׁמַע אוֹמְרִים:
ק׳ וח׳ שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד: ח׳ אֶחָד הוּא אֱלֹהֵינוּ
הוּא אָבִינוּ הוּא מַלְכֵּנוּ הוּא מוֹשִׁיעֵנוּ · וְהוּא יַשְׁמִיעֵנוּ בְּרַחֲמָיו
שֵׁנִית לְעֵינֵי כָּל־חָי לִהְיוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים: ק׳ וח׳ אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם:

בשבתות שאומרים אלהיכם מוספין כאן אלהיכם (הנדפסים למטה).

(ל״ט אַדִּיר אַדִּירֵנוּ יְיָ אֲדוֹנֵינוּ מָה אַדִּיר שִׁמְךָ בְּכָל הָאָרֶץ: וְהָיָה יְיָ לְמֶלֶךְ
עַל כָּל הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְיָ אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד:)

ח׳ וּבְדִבְרֵי קָדְשְׁךָ כָּתוּב לֵאמֹר: ק׳ וח׳ יִמְלֹךְ יְיָ לְעוֹלָם אֱלֹהַיִךְ
צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּיָהּ:

ח׳ לְדוֹר וָדוֹר נַגִּיד גָּדְלֶךָ וּלְנֵצַח נְצָחִים קְדֻשָּׁתְךָ נַקְדִּישׁ וְשִׁבְחֲךָ
אֱלֹהֵינוּ מִפִּינוּ לֹא יָמוּשׁ לְעוֹלָם וָעֶד כִּי אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל
וְקָדוֹשׁ אָתָּה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָאֵל (בעשי״ת הַמֶּלֶךְ) הַקָּדוֹשׁ:

אחר התפלה אומר קדיש תתקבל ואז אומרים אין כאלהינו.

אֵין כֵּאלֹהֵינוּ · אֵין כַּאדוֹנֵינוּ · אֵין כְּמַלְכֵּנוּ · אֵין כְּמוֹשִׁיעֵנוּ:
מִי כֵאלֹהֵינוּ · מִי כַאדוֹנֵינוּ · מִי כְמַלְכֵּנוּ · מִי כְמוֹשִׁיעֵנוּ:

לשבת ראש חדש.

אֱלֹהֵיכֶם יַזְרִיחַ שִׁמְשׁוֹ · שִׁבְעָתַיִם בִּגְבוּרָתוֹ · הַיָּרֵחַ בְּהִתְחַדְּשׁוֹ · כַּשֶּׁמֶשׁ
זְרִיחָתוֹ · וְהַחוֹדֶשׁ בְּהִתְקַדְּשׁוֹ · לְחַדֵּשׁ כַּפָּרָתוֹ · דַּת הַיּוֹם לְשַׁמְּשׁוֹ ·
חֲזוֹת קְדֻשַּׁת שְׁכִינָתוֹ · מִדֵּי חֹדֶשׁ בְּחָדְשׁוֹ · וּמִדֵּי שַׁבָּת בְּשַׁבַּתּוֹ: ובדברי קדשך

לשבת ברית מילה.

אֱלֹהֵיכֶם אֲנִי זוֹכֵר הַבְּרִית · הִנֵּה אָנֹכִי שׁוֹלֵחַ לִשְׁאֵרִית · אֶת־נִסְתָּר בְּנַחַל
כְּרִית · מְבַשֵּׂר טוֹב וְשָׁלוֹם בְּאַחֲרִית · יֵדְעוּ זֹאת כָּל־כְּרוּתֵי
בְרִית · אוֹמֵר לְצִיּוֹן מָלַךְ אֱלֹהַיִךְ וְהוֹרִית: ובדברי קדשך

לשבת חול המועד סכות.

אֱלֹהֵיכֶם יָשִׁיב בְּשָׁלֵם סֻכּוֹ וּמְעוֹנָתוֹ · הָקֵם יָקִים דְּבִירוֹ וַהֲדַר מַטְּרָתוֹ · וָעֶד
סֶלָה יַשְׁכֵּן שָׁם הוֹד שְׁכִינָתוֹ · דִּירַת סֻכָּה תִּהְיֶה לְצֵל לְשׁוֹמְרֵי
סֻכָּתוֹ · הָעֵת יַעֲמִיד עַל אֶרֶץ אֲגֻדָּתוֹ · יִמְלוֹךְ עַל כָּל־הָאָרֶץ הַבּוֹנֶה
בַשָּׁמַיִם מַעֲלָתוֹ: ובדברי קדשך

לשבת בראשית.

אֱלֹהֵיכֶם יַשְׂכִּיל עַבְדּוֹ יְכוֹן כִּסְאוֹ כְּמֵרֵאשִׁית · הָעִיר עַל תִּלָּהּ יִבָּנֶה וְאַרְמוֹן

Zijne heerlijkheid! (*Het volgende wordt door den voorlezer herhaald:*) De wereld is vol van Zijne heerlijkheid. Zijne dienaren vragen aan elkander: „waar is Zijn heerlijk verblijf?" In een afwisselend koor roepen zij: geloofd! (*De gemeente:*) Geloofd zij de Majesteit des Eeuwigen, op hare plaats. (*Het volgende wordt door den voorlezer herhaald:*) Van Zijne plaats zal Hij Zich met barmhartigheid wenden, en den volke genadig zijn, hetwelk de eenheid Zijns naams gestadig des avonds en des ochtends van elken dag twee maal met liefde erkent, en zegt: hoor! (*De Gemeente:*) Hoor, Israël! de Eeuwige, onze God, is een eenig eeuwig Wezen. (*De voorlezer herhaalt:* Een eenig Wezen is onze God, Hij is onze Vader, onze Koning, en onze Redder! en Hij zal ons door Zijne albarmhartigheid, ten tweeden male, voor het oog van alles wat leeft, laten hooren, U een God te zijn. (*De gemeente:*) Ik, de Eeuwige, uw God!

(Op eenen Sabbath *als men* ELOHECHEM *zegt, wordt hetzelve hier ingelascht. Zie bl.* צב *enz.*)

(*Op feestdagen*: Magtige! onze Magtige! Eeuwige! onze Heer! hoe magtig is Uw naam op de gansche aarde! De Eeuwige alleen zal Koning zijn over de gansche aarde; op dien dag zal de Eeuwige als een eenig Wezen erkend worden en Zijn naam zal zijn de Eenige.)

(*De voorlezer:*) En in Uwe heilige schrift is het volgende geschreven: (*De voorlezer:*) De Eeuwige regeert in eeuwigheid, uw God, ô Zion: door alle tijden. Hallelujah!

(*De voorlezer:*) Door alle geslachten zullen wij Uwe grootheid verkondigen, eeuwig en immer Uwe heiligheid verheerlijken, Uw lof, onze God! zal nimmer uit onzen mond wijken; want Gij zijt een groot en heilig God en Koning. Geloofd zijt Gij, Eeuwige! de heilige God. (*In de tien bekeeringsdagen*: de heilige Koning.)

Na Semone-Esré *zegt men* Kadis Tithkabbal *en vervolgt aldus*:

Niemand is als onze God, niemand als onze Heer, niemand als onze Koning, niemand als onze Redder. Wie is als onze God? wie als onze Heer? wie als onze Koning? wie als onze Redder?

יָשִׁית · וּמִזְבְּחוֹ יְרַפֵּא וּמְקוֹם נִסּוּךְ לְהָשִׁית · דְּרוֹר יִקְרָא לַעֲבְרִיָּה הָיוֹתָה חָפְשִׁית ·
הִנֵּה חָזָק וְעַמּוֹ קָמָיו יְפִיץ חֲרִישִׁית · יִמְלֹךְ עַל עַם שׁוֹמֵר שַׁבַּת
בְּרֵאשִׁית : ובדברי קדשך.

לשבת חנוכה.

אֱלֹהֵיכֶם יִשְׁלַח מְשִׁיחוֹ אֱזוֹר צֶדֶק וְהָאֱמוּנָה יַרְבִּיד · הָרָשָׁע יָמִית בְּשֵׁבֶט פִּיו
אוֹיֵב יַאֲבִיד · וְעַל הַנִּסִּים הַלָּלוּ לִגְמוֹר צָעִיר מֵהַעֲבִיד · דֵּעָה הַדְּשָׁה
יְחַדֵּשׁ הַטּוֹת אֹזֶן מֵהַכְבִּיד · הֲדַר חֶמְדַּת זְבוּל קֹדֶשׁ יְקוֹמֵם וְיַזְבִּיד · וְנָשִׁיר
מִזְמוֹר שִׁיר חֲנֻכַּת הַבַּיִת לְדָוִד : ובדברי קדשך.

לשבת נחמו.

אֱלֹהֵיכֶם יוֹסִיף יָדוֹ לְקַבֵּץ נְפוּצוֹתֵיכֶם · הָעֵת יָחִישׁ לֵאמֹר צְאוּ מֵאֲסוּרֵיכֶם ·
וּמַלְאַךְ בְּרִיתוֹ יִשְׁלַח לְהָשִׁיב לְבַבְכֶם · דַּרְכּוֹ פַּנּוּ וְהָיָה הֶעָקוֹב לְמִישׁוֹר
וּלְעִירוֹ יְקַבְּצְכֶם · הַשּׁוֹמְרִים שַׁבַּת בְּרִית הִיא בֵּינוֹ וּבֵינֵיכֶם · בָּרְכוּ שְׁמוֹ וְאַל
תִּתְּנוּ דֳּמִי לָכֶם · חַי זֵכֶר קָדְשׁוֹ נַחֲמוּ יֹאמַר אֱלֹהֵיכֶם · כִּי אֲנִי הוּא מַלְכְּכֶם
וְאֶמְלֹךְ עֲלֵיכֶם : ובדברי קדשך.

נוֹדֶה לֵאלֹהֵינוּ ׳ נוֹדֶה לַאדוֹנֵינוּ ׳ נוֹדֶה לְמַלְכֵּנוּ ׳ נוֹדֶה לְמוֹשִׁיעֵנוּ : בָּרוּךְ אֱלֹהֵינוּ ׳ בָּרוּךְ אֲדוֹנֵינוּ ׳ בָּרוּךְ מַלְכֵּנוּ ׳ בָּרוּךְ מוֹשִׁיעֵנוּ : אַתָּה הוּא אֱלֹהֵינוּ ׳ אַתָּה הוּא אֲדוֹנֵינוּ ׳ אַתָּה הוּא מַלְכֵּנוּ ׳ אַתָּה הוּא מוֹשִׁיעֵנוּ : אַתָּה הוּא שֶׁהִקְטִירוּ אֲבוֹתֵינוּ לְפָנֶיךָ אֶת קְטֹרֶת הַסַּמִּים :

פִּטּוּם הַקְּטֹרֶת הַצֳּרִי וְהַצִּפֹּרֶן וְהַחֶלְבְּנָה וְהַלְּבוֹנָה ׳ מִשְׁקַל שִׁבְעִים שִׁבְעִים מָנֶה ׳ מוֹר וּקְצִיעָה שִׁבֹּלֶת נֵרְדְּ וְכַרְכֹּם מִשְׁקַל שִׁשָּׁה עָשָׂר שִׁשָּׁה עָשָׂר מָנֶה ׳ הַקֹּשְׁטְ שְׁנֵים עָשָׂר ׳ וְקִלּוּפָה שְׁלשָׁה ׳ וְקִנָּמוֹן תִּשְׁעָה ׳ בּוֹרִית כַּרְשִׁינָה תִּשְׁעָה קַבִּין ׳ יֵין קַפְרִיסִין סְאִין תְּלָתָא וְקַבִּין תְּלָתָא ׳ וְאִם אֵין לוֹ יֵין קַפְרִיסִין מֵבִיא חֲמַר חִוַּרְיָן עַתִּיק : מֶלַח סְדוֹמִית רֹבַע (הַקָּב) מַעֲלֶה עָשָׁן כָּל שֶׁהוּא : רַבִּי נָתָן אוֹמֵר אַף כִּפַּת הַיַּרְדֵּן כָּל־שֶׁהוּא וְאִם נָתַן בָּהּ דְּבַשׁ פְּסָלָהּ ׳ אִם חִסֵּר אַחַת מִכָּל סַמָּנֶיהָ חַיָּב מִיתָה : רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר ׳ הַצֳּרִי אֵינוֹ אֶלָּא שְׂרָף הַנּוֹטֵף מֵעֲצֵי הַקְּטָף : בּוֹרִית כַּרְשִׁינָה שֶׁשָּׁפִין בָּהּ אֶת הַצִּפֹּרֶן ׳ כְּדֵי שֶׁתְּהֵא נָאָה : יֵין קַפְרִיסִין שֶׁשּׁוֹרִין בּוֹ אֶת הַצִּפֹּרֶן כְּדֵי שֶׁתְּהֵא עַזָּה : וַהֲלֹא מֵי רַגְלַיִם יָפִין לָהּ אֶלָּא שֶׁאֵין מַכְנִיסִין מֵי רַגְלַיִם בָּעֲזָרָה מִפְּנֵי הַכָּבוֹד :

סוף מס׳ תמיד ומס׳ סופרים פי״ח.

הַשִּׁיר שֶׁהַלְוִיִּם הָיוּ אוֹמְרִים בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ : בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן הָיוּ אוֹמְרִים ׳ לַיְיָ הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ תֵּבֵל וְיוֹשְׁבֵי בָהּ : בַּשֵּׁנִי הָיוּ אוֹמְרִים ׳ גָּדוֹל יְיָ וּמְהֻלָּל מְאֹד בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ הַר קָדְשׁוֹ : בַּשְּׁלִישִׁי הָיוּ אוֹמְרִים ׳ אֱלֹהִים נִצָּב בַּעֲדַת אֵל בְּקֶרֶב אֱלֹהִים יִשְׁפֹּט : בָּרְבִיעִי הָיוּ אוֹמְרִים ׳ אֵל נְקָמוֹת יְיָ אֵל נְקָמוֹת הוֹפִיעַ : בַּחֲמִישִׁי הָיוּ אוֹמְרִים ׳ הַרְנִינוּ לֵאלֹהִים עוּזֵּנוּ הָרִיעוּ לֵאלֹהֵי יַעֲקֹב : בַּשִּׁשִּׁי הָיוּ אוֹמְרִים ׳ יְיָ מָלָךְ גֵּאוּת לָבֵשׁ לָבֵשׁ יְיָ עֹז הִתְאַזָּר אַף תִּכּוֹן תֵּבֵל בַּל תִּמּוֹט : בַּשַּׁבָּת הָיוּ אוֹמְרִים ׳ מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת : מִזְמוֹר שִׁיר לֶעָתִיד לָבֹא ׳ לְיוֹם שֶׁכֻּלּוֹ שַׁבָּת וּמְנוּחָה לְחַיֵּי הָעוֹלָמִים :

Wij danken onzen God, wij danken onzen Heer, wij danken onzen Koning, wij danken onzen Redder. Geloofd zij onze God, geloofd zij onze Heer, geloofd zij onze Koning, geloofd zij onze Redder. Gij zijt onze God, Gij zijt onze Heer, Gij zijt onze Koning. Gij zijt onze Redder, Gij zijt het, voor Wien onze voorouders het reukwerk der welriekende specerijen in damp deden opstijgen.

De zamenstelling des reukwerks bestond uit balsem, zeenagel, galbanum en wierook, van elk het gewigt van zeventig mane. Mirre, kassia, spits van nardus, saffraan, van elk het gewigt van zestien Mane. Costus, twaalf mane; specerijbast drie mane, en kaneel negen mane. Loog van wikken, negen kab, wijn van cyprus drie saä en drie kab, en als men geenen wijn van Cyprus heeft, dan neemt men ouden witachtigen wijn. Zout van Zodom, een vierde van een kab; een weinig van het kruid *Maäle Asan* (dat den rook doet opstijgen). Rabbi Nathan zegt: ook een weinig harst van de Jordaan. Indien men er echter honig bij doet, maakt men het onbruikbaar; en indien men er een van al de gemelde bestanddeelen van weglaat, is men den dood schuldig [door het goddelijk geregt]. Rabban Simon, de zoon van Gamliël zegt; de balsem is niets anders dan de gom die van den balsemheester afdruipt. De loog van wikken dient om er den zeenagel mede af te spoelen, om dien schoon te doen uitzien. De wijn van Cyprus dient, om denzelfden zeenagel er in te weeken, om er eenen sterken geur aan te geven. Hiertoe zoude *urine* eigenlijk beter zijn geweest; maar men brengt, uit eerbied, geene *urine* in het heiligdom.

De lofliederen, die de Leviten in den heiligen tempel zongen, waren de volgende: Op den eersten dag der week zongen zij: „Den Eeuwige behoort de aarde en wat haar vervult, de wereld „en die daarin wonen." — Op den tweeden dag: „Groot is de „Eeuwige, en zeer geroemd, in de stad onzes Gods is de berg „Zijner heiligheid." — Op den derden dag: God is bestendig in „de goddelijke gemeente. Hij rigt in het midden der magtige „regters." — Op den vierden dag: „God der wraak, Eeuwige, „God der wraak, verschijn toch." — Op den vijfden dag: „Juicht „Gode, onze sterkte, jubelzingt den God Jakobs! — Op den zesden dag: „De Eeuwige is Koning, Hij heeft Zich met Majesteit „gesierd, de Eeuwige heeft Zich met magt gekleed, en Zich daar„mede omgord; zoo staat de wereld vast, en wankelt nimmer." — Op den Sabbath: „Psalmgezang voor den Sabbathdag." Een Psalmgezang voor de toekomst, voor den dag die geheel Sabbath en rust is voor het eeuwige leven.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר רַבִּי חֲנִינָא · תַּלְמִידֵי חֲכָמִים מַרְבִּים
שָׁלוֹם בָּעוֹלָם ׃ שֶׁנֶּאֱמַר וְכָל בָּנַיִךְ לִמּוּדֵי יְיָ וְרַב שְׁלוֹם
בָּנָיִךְ אַל תִּקְרָא בָּנָיִךְ אֶלָּא בּוֹנָיִךְ ׃ שָׁלוֹם רָב לְאֹהֲבֵי תוֹרָתֶךָ
וְאֵין לָמוֹ מִכְשׁוֹל ׃ יְהִי שָׁלוֹם בְּחֵילֵךְ שַׁלְוָה בְּאַרְמְנוֹתָיִךְ ׃ לְמַעַן
אַחַי וְרֵעָי אֲדַבְּרָה־נָּא שָׁלוֹם בָּךְ ׃ לְמַעַן בֵּית־יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֲבַקְשָׁה
טוֹב לָךְ ׃ יְיָ עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן יְיָ יְבָרֵךְ אֶת־עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם ׃

עלינו, בדף מ"ו, קדיש יתום

שיר היחוד לשבת

אָז בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי נַחְתָּ · יוֹם הַשַּׁבָּת עַל כֵּן בֵּרַכְתָּ ׃
וְעַל כָּל־פּוֹעַל תְּהִלָּה עֲרוּכָה · חֲסִידֶיךָ בְּכָל־עֵת יְבָרְכוּכָה ׃
בָּרוּךְ יְיָ יוֹצֵר כֻּלָּם · אֱלֹהִים חַיִּים וּמֶלֶךְ עוֹלָם ׃
כִּי מֵעוֹלָם עַל עֲבָדֶיךָ · רוֹב רַחֲמֶיךָ וַחֲסָדֶיךָ ׃
וּבְמִצְרַיִם הַחִלּוֹתָ · לְהוֹדִיעַ כִּי מְאֹד נַעֲלֵיתָ ׃
עַל כָּל אֱלֹהִים בַּעֲשׂוֹת בָּהֶם · שְׁפָטִים גְּדֹלִים וּבֵאלֹהֵיהֶם ׃
בְּבָקְעֲךָ יַם סוּף עַמְּךָ רָאוּ · הַיָּד הַגְּדוֹלָה וַיִּירָאוּ ׃
נִהַגְתָּ עַמְּךָ לַעֲשׂוֹת לָךְ · שֵׁם תִּפְאֶרֶת לְהַרְאוֹת גָּדְלָךְ ׃
וְדִבַּרְתָּ עִמָּם מִן הַשָּׁמַיִם · וְגַם הֶעָבִים נָטְפוּ מָיִם ׃
יָדַעְתָּ לֶכְתָּם בַּמִּדְבָּר · בְּאֶרֶץ צִיָּה אִישׁ לֹא עָבַר ׃
תִּתָּה לְעַמְּךָ דְּגַן שָׁמַיִם · וְכֶעָפָר שְׁאֵר וּמִצּוּר מָיִם ׃
תְּגָרֵשׁ גּוֹיִם רַבִּים עַמִּים · יִירְשׁוּ אַרְצָם וַעֲמַל לְאֻמִּים ׃
בַּעֲבוּר יִשְׁמְרוּ חֻקִּים וְתוֹרוֹת · אִמְרוֹת יְיָ אֲמָרוֹת טְהוֹרוֹת ׃
וַיִּתְעַדְּנוּ בְּמִרְעֶה שָׁמֵן · וּמֵחַלְמִישׁ צוּר פַּלְגֵי שָׁמֶן ׃
בְּנוּחָם בָּנוּ עִיר קָדְשֶׁךָ · וַיְפָאֲרוּ בֵּית מִקְדָּשֶׁךָ ׃
וַתֹּאמֶר פֹּה אֵשֵׁב לְאֹרֶךְ · יָמִים צֵדָה בָּרֵךְ אֲבָרֵךְ ׃
כִּי שָׁם יִזְבְּחוּ זִבְחֵי צֶדֶק · אַף כֹּהֲנֶיךָ יִלְבְּשׁוּ צֶדֶק ׃
וּבֵית הַלֵּוִי נְעִימוֹת יְזַמְּרוּ · לְךָ יִתְרוֹעֲעוּ אַף יָשִׁירוּ ׃

Rabbi Eläzer zeide, uit naam van Rabbi Hanina: De leeraars der wet onderhouden de eendragt in de wereld; want er is geschreven: »Al uwe kinderen zullen geleerd zijn door den Eeuwige, en »de vrede uwer kinderen zal groot zijn." Men leze hier niet בָּנַיִךְ *uwe kinderen*, maar בֹּנַיִךְ *uwe opbouwers*. De vrienden Uwer leer genieten vele zaligheid, geen ongeval bedreigt hen. Er zij vrede in Uwe muren, veiligheid in Uwe kasteelen. Om mijner broeders en vrienden wil, wensch ik u den vrede. Om den tempel van den Eeuwige, onzen God, zoek ik uwe welvaart. De Eeuwige geeft Zijnen volke de zege, de Eeuwige zegent Zijn volk met vrede.

Men zegt ALENOE *bl.* 46 *en* Kadis Jathom.

LOFLIED OP GODS EENHEID, VOOR DEN SABBATH.

Op den zevenden dag hebt Gij, [ô Eeuwige!] gerust,
En deswegens den Sabbathdag gezegend.

De gansche schepping ademt Uwen lof,
En Uwe vromen prijzen U onophoudelijk.

Geloofd zijt Gij, ô Eeuwige! die alles gewrocht hebt,
Levende God! Koning des heelals!

Van eeuwigheid her [toondet] Gij Uwe dienaren,
Uwe oneindige ontferming en gunsten.

In Egypte reeds hebt Gij aangevangen,
Te verkondigen, dat Gij verheven zijt.

Boven alle goden, doordien Gij aan de Egyptenaren
En hunne goden, groote strafgerigten uitoefendet.

Toen Gij de schelfzee doorkliefdet, zag Uw volk
Uwe almagt, en vrees beving hen.

Gij zelf leiddet Uw volk, en maaktet U
Eenen heerlijken naam, en toondet Uwe grootheid.

Uit den hemel spraakt Gij met hen;
Toen dropen de wolken van water.

Gij bakendet hunnen weg in de woestijn af,
In een dor land, dat niemand ooit doorreisde.

Gij gaaft aan Uw volk hemelsche koren,
Vleesch als stof, en water uit de steenrots.

Vele volken [en] natiën verdreeft Gij;
Zij erfden hun land en de vruchten van hunnen arbeid.

Opdat zij de wetten en leeren zouden in acht nemen.
De woorden des Eeuwigen, gelouterde woorden.

Dan zouden zij in eene vette weide dartelen,
En uit den harden kei stroomen van olie [zuigen].

Tot rust gekomen, bouwden zij de stad Uws heiligdoms,
En vestigden sierlijk den U gewijden tempel.

Gij zeidet: „Hier zal Ik lang vertoeven,
„Hier zal Ik elk voedsel zegenen."

Want daar slagtte men geregte offers,
En Uwe priesters waren met deugd omhuld.

Het huis van Levi slaakte aangename toonen.
Zij speelden en zongen U tot lof.

בֵּית יִשְׂרָאֵל וְיִרְאֵי יְיָ · יְכַבְּדוּ וְיוֹדוּ שִׁמְךָ יְיָ :
הֵטִיבוֹתָ מְאֹד לָרִאשׁוֹנִים · כֵּן תֵּטִיב גַּם לָאַחֲרוֹנִים :

יְיָ תָּשִׂישׂ נָא עָלֵינוּ · כַּאֲשֶׁר שַׂשְׂתָּ עַל אֲבוֹתֵינוּ :
אוֹתָנוּ לְהַרְבּוֹת וּלְהֵטִיב · וְנוֹדֶה לְךָ לְעוֹלָם כִּי תֵטִיב :

יְיָ תִּבְנֶה עִירְךָ מְהֵרָה · כִּי עָלֶיהָ שִׁמְךָ נִקְרָא :
וְקֶרֶן דָּוִד תַּצְמִיחַ בָּהּ · וְתִשְׁכּוֹן לְעוֹלָם יְיָ בְּקִרְבָּהּ :

זִבְחֵי צֶדֶק שָׁמָּה נִזְבְּחָה · וְכִימֵי קֶדֶם תֶּעֱרַב מִנְחָה :
וּבָרֵךְ עַמְּךָ בְּאוֹר פָּנֶיךָ · כִּי חֲפֵצִים לַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ :

וּבִרְצוֹנְךָ תַּעֲשֶׂה חֶפְצֵנוּ · הַבֶּט נָא עַמְּךָ כֻּלָּנוּ :
בְּחַרְתָּנוּ הֱיוֹת לְךָ לְעַם סְגֻלָּה · וְעַל עַמְּךָ בִּרְכָתֶךָ סֶּלָה :

וְתָמִיד נְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ · וּנְהַלֵּל לְשֵׁם תִּפְאַרְתֶּךָ :
וּמִבִּרְכָתְךָ עַמְּךָ יְבוֹרָךְ · כִּי אֶת כָּל אֲשֶׁר תְּבָרֵךְ מְבוֹרָךְ :

וַאֲנִי בְּעוֹדִי אֲהַלְלָה בּוֹרְאִי · וַאֲבָרְכָה כָּל יְמֵי צְבָאִי :
יְהִי שֵׁם יְיָ מְבוֹרָךְ לְעוֹלָם · מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם :

כַּכָּתוּב בָּרוּךְ יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם · וַיֹּאמְרוּ כָל־הָעָם אָמֵן וְהַלֵּל לַיְיָ : עָנֵה דָנִיֵּאל וְאָמַר לֶהֱוֵא שְׁמֵהּ דִּי אֱלָהָא מְבָרַךְ מִן עָלְמָא וְעַד עָלְמָא דִּי חָכְמְתָא וּגְבוּרְתָא דִּי לֵהּ הִיא : וְנֶאֱמַר וַיֹּאמְרוּ הַלְוִיִּם יֵשׁוּעַ וְקַדְמִיאֵל בָּנִי חֲשַׁבְנְיָה שֵׁרֵבְיָה הוֹדִיָּה שְׁבַנְיָה פְתַחְיָה קוּמוּ בָּרְכוּ אֶת־יְיָ אֱלֹהֵיכֶם מִן הָעוֹלָם עַד הָעוֹלָם וִיבָרְכוּ שֵׁם כְּבוֹדֶךָ וּמְרוֹמַם עַל כָּל בְּרָכָה וּתְהִלָּה : וְנֶאֱמַר בָּרוּךְ יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם וְאָמַר כָּל הָעָם אָמֵן הַלְלוּיָהּ : וְנֶאֱמַר וַיְבָרֶךְ דָּוִיד אֶת־יְיָ לְעֵינֵי כָּל הַקָּהָל וַיֹּאמֶר דָּוִיד · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אָבִינוּ מֵעוֹלָם וְעַד עוֹלָם :

Het huis Israëls, al die den Eeuwige vreesden,
Vereerden en huldigden, o Eeuwige! Uwen naam,

Gelijk Gij, de voorgeslachten beweldadigd hebt,
Zoo bewijs ook den nageslachten Uwe weldaden.

Eeuwige! schep er vermaak in, ons [wel te doen],
Gelijk Gij er vermaak in scheptet, bij onze ouderen.

Om ons te vermenigvuldigen en te beweldadigen;
En wij zullen, voor deze goedheid, Uwen naam steeds huldigen.

Eeuwige! bouw de U gewijde stad spoedig op,
Zij, die naar Uwen heiligen naam genoemd is.

Laat Davids hoorn daarin groeijen.
En woon Gij, ô Eeuwige! er voor altijd in.

Daar zullen wij geregte offers slagten;
Moge het spijsoffer dan, als eertijds, aangenaam zijn.

Zegen Uw volk met het licht Uws aangezigts.
Hen die begeerig zijn Uwen wil te volbrengen.

Vervul welwillend onze begeerte;
Zie goedgunstig op Uw volk, op ons allen neder.

Gij hebt ons tot Uw eigendommelijk volk gekozen,
Dat Uw zegen dus over Uw volk zij! Sela,

Dan zullen wij steeds Uwen lof verkondigen,
En den naam Uwer heerlijkheid prijzen.

Moge door Uwe zegening Uw volk gezegend worden,
Want elk, dien Gij zegent, is gezegend.

En ik, ik zal steeds mijnen Schepper prijzen,
U loven al de dagen mijns bestaans.

De naam des Eeuwigen zij geloofd in eeuwigheid.
Van eeuwigheid tot eeuwigheid.

Gelijk geschreven staat: „Geloofd zij de Eeuwige, de God „Israëls, van eeuwigheid tot eeuwigheid; en al het volk zegge: „Amen! en lof zij den Eeuwige!" Daniël hief aan en zeide: „Dat de naam van God geloofd zij van eeuwigheid tot eeuwig„heid! want de wijsheid en de magt zijn de Zijne!" Ook is er gezegd: „Toen zeiden de Leviten, Jésua en Kadmiël, Bani: „Hassabneja, Serabja, Hodija, Sebanja, Patachja: staat op, looft den Eeuwige, uwen God, van eeuwigheid tot eeuwigheid! en men love den naam Uwer heerlijkheid, die verheven is boven allen lof en roem." Voorts is er gezegd: „Geloofd zij de Eeuwige, de God Israëls, van eeuwigheid tot eeuwigheid: en het gansche volk zeide: Amen! Hallelujah." Eindelijk is er gezegd: David loofde den Eeuwige, voor de oogen der gan„sche vergadering, en David zeide: Geloofd zijt Gij, Eeuwige, „God van Israël, onze Vader! van eeuwigheid tot eeuwigheid!"

שִׁיר הַכָּבוֹד

כשפותחין הארון הקדש לאנעים זמירות יש לומר ארבע פסוקים אלו.

שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם וְהִנָּשְׂאוּ פִּתְחֵי עוֹלָם וְיָבוֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד:
מִי זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד יְיָ עִזּוּז וְגִבּוֹר יְיָ גִּבּוֹר מִלְחָמָה:
שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם וּשְׂאוּ פִּתְחֵי עוֹלָם וְיָבֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד:
מִי הוּא זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד יְיָ צְבָאוֹת הוּא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד סֶלָה:

אַנְעִים זְמִירוֹת וְשִׁירִים אֶאֱרוֹג · כִּי אֵלֶיךָ נַפְשִׁי תַעֲרוֹג:
נַפְשִׁי חָמְדָה בְּצֵל יָדֶךָ · לָדַעַת כָּל רָז סוֹדֶךָ:
מִדֵּי דַבְּרִי בִּכְבוֹדֶךָ · הוֹמֶה לִבִּי אֶל דּוֹדֶיךָ:
עַל כֵּן אֲדַבֵּר בְּךָ נִכְבָּדוֹת · וְשִׁמְךָ אֲכַבֵּד בְּשִׁירֵי יְדִידוֹת:

ע"ס א"ב

אֲסַפְּרָה כְבוֹדְךָ וְלֹא רְאִיתִיךָ · אֲדַמְּךָ אֲכַנְּךָ וְלֹא יְדַעְתִּיךָ:
בְּיַד נְבִיאֶיךָ בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ · דִּמִּיתָ הֲדַר כְּבוֹד הוֹדֶךָ:
גְּדֻלָּתְךָ וּגְבוּרָתֶךָ · כִּנּוּ לְתוֹקֶף פְּעֻלָּתֶךָ:
דִּמּוּ אוֹתְךָ וְלֹא כְּפִי יֶשְׁךָ · וַיְשַׁוּוּךָ לְפִי מַעֲשֶׂיךָ:
הִמְשִׁילוּךָ בְּרוֹב חֶזְיוֹנוֹת · הִנְּךָ אֶחָד בְּכָל דִּמְיוֹנוֹת:
וַיֶּחֱזוּ בְךָ זִקְנָה וּבַחֲרוּת · וּשְׂעַר רֹאשְׁךָ בְּשֵׂיבָה וְשַׁחֲרוּת:
זִקְנָה בְּיוֹם דִּין וּבַחֲרוּת בְּיוֹם קְרָב · כְּאִישׁ מִלְחָמוֹת יָדָיו לוֹ רָב:
חָבַשׁ כּוֹבַע יְשׁוּעָה בְּרֹאשׁוֹ · הוֹשִׁיעָה לּוֹ יְמִינוֹ וּזְרוֹעַ קָדְשׁוֹ:
טַלְלֵי אוֹרוֹת רֹאשׁוֹ נִמְלָא · וּקְוֻצּוֹתָיו רְסִיסֵי לָיְלָה:
יִתְפָּאֵר בִּי כִּי חָפֵץ בִּי · וְהוּא יִהְיֶה לִּי לַעֲטֶרֶת צְבִי:
כֶּתֶם טָהוֹר פָּז דְּמוּת רֹאשׁוֹ · וְחַק עַל מֵצַח כְּבוֹד שֵׁם קָדְשׁוֹ:
לְחֵן וּלְכָבוֹד צְבִי תִפְאָרָה · אֻמָּתוֹ לוֹ עִטְּרָה עֲטָרָה:
מַחְלְפוֹת רֹאשׁוֹ כְּבִימֵי בְחֻרוֹת · קְוֻצּוֹתָיו תַּלְתַּלִּים שְׁחוֹרוֹת:
נְוֵה הַצֶּדֶק צְבִי תִפְאַרְתּוֹ · יַעֲלֶה נָּא עַל רֹאשׁ שִׂמְחָתוֹ:
סְגֻלָּתוֹ תְּהִי בְיָדוֹ עֲטֶרֶת · וּצְנִיף מְלוּכָה צְבִי תִפְאֶרֶת:
עֲמוּסִים נְשָׂאָם עֲטֶרֶת עִנְּדָם · מֵאֲשֶׁר יָקְרוּ בְעֵינָיו כִּבְּדָם:
פְּאֵרוֹ עָלַי וּפְאֵרִי עָלָיו · וְקָרוֹב אֵלַי בְּקָרְאִי אֵלָיו:
צַח וְאָדוֹם לִלְבוּשׁוֹ אָדוֹם · פּוּרָה בְדָרְכוֹ בְּבוֹאוֹ מֵאֱדוֹם:

(*Men opent de Arke.*)

Heft op, ô poorten! uwe hoofden; verheft u, aloude deuren! dat de Koning der eere binnentrekke. Wie is de Koning der eere? De Eeuwige, magtig en heldhaftig, de Eeuwige, een held in den strijd. Heft op, ô poorten! uwe hoofden, verheft u, aloude deuren! dat de Koning der eere binnentrekke. Wie is Hij, die Koning der eere? Het is de Eeuwige Zebaoth, die is de Koning der eere, Sela.

Liefelijk klinke mijn zang en snarenspel.
Want tot U verheft zich mijne smachtende ziel.

Mijne ziel streeft naar de schaduw Uwer almagt,
Om het geheim Uwer verborgenheden te doorgronden.

Zoodra ik van Uwe Majesteit gewage,
Klopt mijn hart, dat naar Uwe welwillendheid [haakt].

Zoo wil ik van Uwe voortreffelijkheid spreken,
En Uwen naam verheerlijken door liefdegezang.

Uwen lof zal ik vermelden . . . doch ik heb u nooit gezien.
U vergelijken, U omschrijven . . . doch ik begrijp Uw wezen niet.

Door Uwe profeten, bij den raad Uwer dienaren,
Liet Gij de pracht Uwer heerlijkheid zinnebeeldig schetsen.

Uwe grootheid en Uw alvermogen.
Verkondigen zij door de magt Uwer gewrochten.

Zij vergeleken U, doch niet naar Uw wezen.
En schetsten U, naar Uwe werken.

Zij stelden U in velerlei gedaanten voor;
Doch Gij zijt de Éénige in al deze beelden.

Zij zagen U in den ouderdom en de jeugd.
Uw hoofdhaar als dat eens grijsaards en eens jongelings.

Ouderdom op den dag des geregts, jeugd op dien des strijds.
Als een oorlogsheld met magtige vuisten.

Dan was op Zijn hoofd de helm der redding;
Zijne regterhand en heilige arm bragten de zege aan.

Zijn hoofd was vol van schitterende dauw,
Zijne haarlokken van nachtelijke droppels.

Hij draagt roem op mij, omdat Hij welbehagen in mij vindt.
En mij zal Hij steeds tot hoogste sieraad strekken.

Zijn hoofd is als het reinste, schitterende goud,
En op Zijn voorhoofd is Zijn heerlijke naam gegrift:

Als hulde, eerbetoon en verheerlijking,
Vlecht Hem Zijne natie eene sierlijke kroon.

Zijn hoofdhaar is dan weder als in jeugdigs dagen.
Zijne lokken zijn weder zwart en golvend.

Moge de woning der deugd (Jeruzalem) weder Zijn prachtverblijf zijn.
Het heerlijkste oord voor Zijne almagt wezen.

Moge Zijn uitverkoren volk Hem weder tot sieraad,
Tot koninklijke diadeem, tot prachtige kroon verstrekken.

Eens leidde en droeg Hij hen, met heerlijkheid omgeven,
En plaatste hen hoog, omdat zij Hem dierbaar waren.

Hij draagt roem op mij, ik draag roem op Hem;
Hij is mij steeds nabij. wanneer ik Hem aanbid.

Gloeijend rood in purper gewaad,
Zal Hij eens van Edom komen, na dat het vertreden is.

קֶשֶׁר תְּפִלִּין הֶרְאָה לֶעָנָו · תְּמוּנַת יְיָ לְנֶגֶד עֵינָיו׃
רוֹצֶה בְעַמּוֹ עֲנָוִים יְפָאֵר · יוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת בָּם לְהִתְפָּאֵר׃
רֹאשׁ דְּבָרְךָ אֱמֶת קוֹרֵא מֵרֹאשׁ · דּוֹר וָדוֹר עַם דּוֹרֶשְׁךָ דְּרוֹשׁ׃
שִׁית הֲמוֹן שִׁירַי נָא עָלֶיךָ · וְרִנָּתִי תִּקְרַב אֵלֶיךָ׃
תְּהִלָּתִי תְּהִי לְרֹאשְׁךָ עֲטֶרֶת · וּתְפִלָּתִי תִּכּוֹן קְטֹרֶת׃
תִּיקַר שִׁירַת רָשׁ בְּעֵינֶיךָ · כַּשִּׁיר יוּשַׁר עַל קָרְבָּנֶיךָ׃
בִּרְכָתִי תַעֲלֶה לְרֹאשׁ מַשְׁבִּיר · מְחוֹלֵל וּמוֹלִיד צַדִּיק כַּבִּיר׃
וּבְבִרְכָתִי תְנַעֲנַע לִי רֹאשׁ · וְאוֹתָהּ קַח לְךָ כִּבְשָׂמִים רֹאשׁ׃
יֶעֱרַב נָא שִׂיחִי עָלֶיךָ · כִּי נַפְשִׁי תַעֲרוֹג אֵלֶיךָ׃ סוגרין הארון.

ואח״כ אומרין היום שבת קודש שבו היו הלוים אומרים במקדש, מזמור שיר ליום השבת וגו׳ (תמצאהו לעיל דף י״ח) ואומרין עליו קדיש יתום.

סדר קדוש ליום השבת.

שמות ל״א. לוקח הכוס מלא יין בידו ואומר

וְשָׁמְרוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־הַשַּׁבָּת לַעֲשׂוֹת אֶת־הַשַּׁבָּת לְדֹרֹתָם בְּרִית עוֹלָם׃ בֵּינִי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אוֹת הִוא לְעֹלָם כִּי־שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה יְיָ אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־הָאָרֶץ וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שָׁבַת וַיִּנָּפַשׁ׃ שמות כ׳ זָכוֹר אֶת־יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ׃ שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבֹד וְעָשִׂיתָ כָּל־מְלַאכְתֶּךָ׃ וְיוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבָּת לַייָ אֱלֹהֶיךָ לֹא־תַעֲשֶׂה כָל־מְלָאכָה אַתָּה וּבִנְךָ וּבִתֶּךָ עַבְדְּךָ וַאֲמָתְךָ וּבְהֶמְתֶּךָ וְגֵרְךָ אֲשֶׁר בִּשְׁעָרֶיךָ׃ כִּי שֵׁשֶׁת־יָמִים עָשָׂה יְיָ אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־הָאָרֶץ אֶת־הַיָּם וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר־בָּם וַיָּנַח בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי עַל־כֵּן בֵּרַךְ יְיָ אֶת־יוֹם הַשַּׁבָּת וַיְקַדְּשֵׁהוּ׃

סַבְרִי מָרָנָן וְרַבָּנָן וְרַבּוֹתַי

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא פְּרִי הַגָּפֶן׃

ושותה לפחות רובו של רביעית ונותן למסובין לטעום ממנו, ונוטל ידו ומברך על נטילת ידים ואח״כ מברך המוציא על לחם משנה ובוצע על העליונה.
נוהגין לזמר גם בסעודת שחרית זמירות ותשבחות כמו בליל שבת ותמצאם בסוף הסדור.

המבקר חולה בשבת יאמר זה

שַׁבָּת הִיא מִלִּזְעוֹק וּרְפוּאָה קְרוֹבָה לָבוֹא וְשִׁבְתוּ בְּשָׁלוֹם׃

המנחם אבלים בשבת יאמר זה

שַׁבָּת הִיא מִלְּנַחֵם וְנֶחָמָה קְרוֹבָה לָבוֹא וְשִׁבְתוּ בְּשָׁלוֹם׃

Dit voorspelde Hij, door den Thephillinknoop, den bescheidene.
Die de gestalte van de verschijning des Eeuwigen steeds voor oogen had.
Dan zal Hij weder welgevallen in Zijn volk vinden, de vromen verheerlijken,
Zijnen zetel onder hunne lofzangen vestigen en er roem op dragen,
Gij, Wiens eerste woord waarheid is, die elke gebeurtenis vooraf bepaalt,
Sla het volk gade, dat van geslacht tot geslacht naar U streeft.
Neem mijn stamelend zingen welwillend aan,
Laat mijne juichtoonen tot U naderen.
Dat mijne loftuiting U tot kroon,
En mijn gebed tot wierook strekke.
Moge het lied eens zwakken U zoo aangenaam zijn.
Als de zang, eertijds bij Uwe offers aangeheven.
Dat mijn loflied tot U, ô Alverzorger! opstijge,
Tot den Schepper, Vormeerder en magtigen Weldoener.
Moge mij voor dit loflied Uwe goedkeuring ten deel vallen,
En Gij het aannemen als de voornaamste specerijen.
Moge mijne voordragt U aangenaam zijn.
Als mijne smachtende ziel zich tot U verheft.

(Men sluit de arke.)

Vervolgens Psalmgezang voor den Sabbathdag *bl.* 18.
en dan nogmaals Kadis Jathom.

INWIJDING VAN DEN SABBATH-OCHTEND.

Men neemt een vollen beker wijns en zegt:

De kinderen Israëls zullen dus den Sabbath in acht nemen, dat zij den Sabbath bij hunne nakomelingen houden als een eeuwig verbond. Tusschen Mij en tusschen de kinderen Israëls is hij een teeken in eeuwigheid; want in zes dagen heeft de Eeuwige den hemel en de aarde gemaakt, en op den zevenden dag heeft Hij gerust, en Zijn doel bereikt. Gedenk steeds den rustdag (Sabbath), om dien te heiligen. Zes dagen kunt gij arbeiden en al uw werk verrigten. Doch de zevende dag is een rustdag, ter eere van den Eeuwige, uwen God, [dan] zult gij geen werk verrigten, noch gij zelf, noch uw zoon of uwe dochter, noch uw dienstknecht of uwe dienstmaagd, noch uw vee, noch uw vreemdeling, die binnen uwe poort is. Want in zes dagen heeft de Eeuwige den hemel en de aarde, de zee en al wat er in is gemaakt, en op den zevenden dag gerust; daarom heeft de Eeuwige den Sabbathdag gezegend en hem heilig verklaard.

SABBERI MERANAN WERABBANAN WERABBOTHAI!

Geloofd zijt Gij, Eeuwige, onze God, Koning des heelals! die de vrucht des wijnstoks geschapen hebt.

Men drinkt, en geeft ook aan de tafelgenooten van den wijn te drinken; vervolgens wascht men de handen, en zegt AL NETILATH, *en dan snijdt men een der twee brooden open en zegt* HAMOZIE.

Ook bij het ochtendmaal worden eenige stichtelijke liederen gezongen, die op het einde dezes werks te vinden zijn.

Die eenen zieke op Sabbath bezoekt, zegt:

Moge de kwaal ophouden, en de genezing spoedig komen, opdat gij in vrede den Sabbath viert.

Die eenen rouwbedrijvende op Sabbath troost, zegt:

Moge de rouw ophouden, en de vertroosting spoedig komen, op dat gij in vrede den Sabbath viert.

NAMIDDAG-GEBED VOOR DEN SABBATH.	**תְּפִלַּת מִנְחָה לְשַׁבָּת.**
Men begint WAJEDABBER *bl. 7, en zet het gebed voort, zoo als het hier volgt.*	מתחילין **וידבר** בדף ז׳. ואח״כ אומרין

אַשְׁרֵי יוֹשְׁבֵי בֵיתֶךָ עוֹד יְהַלְלוּךָ סֶּלָה: אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לּוֹ אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁיְיָ אֱלֹהָיו:

קמה תְּהִלָּה לְדָוִד אֲרוֹמִמְךָ אֱלוֹהַי הַמֶּלֶךְ וַאֲבָרְכָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד: בְּכָל יוֹם אֲבָרְכֶךָּ וַאֲהַלְלָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד: גָּדוֹל יְיָ וּמְהֻלָּל מְאֹד וְלִגְדֻלָּתוֹ אֵין חֵקֶר: דּוֹר לְדוֹר יְשַׁבַּח מַעֲשֶׂיךָ וּגְבוּרֹתֶיךָ יַגִּידוּ: הֲדַר כְּבוֹד הוֹדֶךָ וְדִבְרֵי נִפְלְאֹתֶיךָ אָשִׂיחָה: וֶעֱזוּז נוֹרְאֹתֶיךָ יֹאמֵרוּ וּגְדֻלָּתְךָ אֲסַפְּרֶנָּה: זֵכֶר רַב טוּבְךָ יַבִּיעוּ וְצִדְקָתְךָ יְרַנֵּנוּ: חַנּוּן וְרַחוּם יְיָ אֶרֶךְ אַפַּיִם וּגְדָל חָסֶד: טוֹב יְיָ לַכֹּל וְרַחֲמָיו עַל כָּל מַעֲשָׂיו: יוֹדוּךָ יְיָ כָּל מַעֲשֶׂיךָ וַחֲסִידֶיךָ יְבָרְכוּכָה: כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ יֹאמֵרוּ וּגְבוּרָתְךָ יְדַבֵּרוּ: לְהוֹדִיעַ לִבְנֵי הָאָדָם גְּבוּרֹתָיו וּכְבוֹד הֲדַר מַלְכוּתוֹ: מַלְכוּתְךָ מַלְכוּת כָּל עֹלָמִים וּמֶמְשַׁלְתְּךָ בְּכָל דּוֹר וָדֹר: סוֹמֵךְ יְיָ לְכָל הַנֹּפְלִים וְזוֹקֵף לְכָל הַכְּפוּפִים: עֵינֵי כֹל אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ וְאַתָּה נוֹתֵן לָהֶם אֶת אָכְלָם בְּעִתּוֹ: פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶךָ וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן: צַדִּיק יְיָ בְּכָל דְּרָכָיו וְחָסִיד בְּכָל מַעֲשָׂיו: קָרוֹב יְיָ לְכָל קֹרְאָיו לְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָאֻהוּ בֶאֱמֶת: רְצוֹן יְרֵאָיו יַעֲשֶׂה וְאֶת שַׁוְעָתָם יִשְׁמַע וְיוֹשִׁיעֵם: שׁוֹמֵר יְיָ אֶת כָּל אֹהֲבָיו וְאֵת כָּל הָרְשָׁעִים יַשְׁמִיד: תְּהִלַּת יְיָ יְדַבֶּר פִּי וִיבָרֵךְ כָּל בָּשָׂר שֵׁם קָדְשׁוֹ לְעוֹלָם וָעֶד: וַאֲנַחְנוּ נְבָרֵךְ יָהּ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם הַלְלוּיָהּ:

וּבָא לְצִיּוֹן גּוֹאֵל וּלְשָׁבֵי פֶשַׁע בְּיַעֲקֹב נְאֻם יְיָ: וַאֲנִי זֹאת בְּרִיתִי אוֹתָם אָמַר יְיָ רוּחִי אֲשֶׁר עָלֶיךָ וּדְבָרַי אֲשֶׁר שַׂמְתִּי בְּפִיךָ לֹא יָמוּשׁוּ מִפִּיךָ וּמִפִּי זַרְעֲךָ וּמִפִּי זֶרַע זַרְעֲךָ אָמַר יְיָ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם:

וְאַתָּה קָדוֹשׁ יוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת יִשְׂרָאֵל: וְקָרָא זֶה אֶל־זֶה וְאָמַר
קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְיָ צְבָאוֹת מְלֹא כָל־הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ:
וּמְקַבְּלִין דֵּין מִן דֵּין וְאָמְרִין קַדִּישׁ בִּשְׁמֵי מְרוֹמָא עִלָּאָה בֵּית
שְׁכִינְתֵּהּ קַדִּישׁ עַל אַרְעָא עוֹבַד גְּבוּרְתֵּהּ קַדִּישׁ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי
עָלְמַיָּא יְיָ צְבָאוֹת מַלְיָא כָל־אַרְעָא זִיו יְקָרֵהּ: וַתִּשָּׂאֵנִי רוּחַ
וָאֶשְׁמַע אַחֲרַי קוֹל רַעַשׁ גָּדוֹל בָּרוּךְ כְּבוֹד יְיָ מִמְּקוֹמוֹ: וּנְטָלַתְנִי
רוּחָא וְשִׁמְעֵת בַּתְרַי קָל זִיעַ סַגִּיא דִּמְשַׁבְּחִין וְאָמְרִין: בְּרִיךְ
יְקָרָא דַיְיָ מֵאֲתַר בֵּית שְׁכִינְתֵּהּ: יְיָ יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד: יְיָ
מַלְכוּתֵהּ קָאֵם לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא: יְיָ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם
יִצְחָק וְיִשְׂרָאֵל אֲבוֹתֵינוּ שָׁמְרָה־זֹּאת לְעוֹלָם לְיֵצֶר מַחְשְׁבוֹת
לְבַב עַמֶּךָ וְהָכֵן לְבָבָם אֵלֶיךָ: וְהוּא רַחוּם יְכַפֵּר עָוֹן וְלֹא
יַשְׁחִית וְהִרְבָּה לְהָשִׁיב אַפּוֹ וְלֹא יָעִיר כָּל־חֲמָתוֹ: כִּי אַתָּה
אֲדֹנָי טוֹב וְסַלָּח וְרַב חֶסֶד לְכָל־קֹרְאֶיךָ: צִדְקָתְךָ צֶדֶק לְעוֹלָם
וְתוֹרָתְךָ אֱמֶת: תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב חֶסֶד לְאַבְרָהָם אֲשֶׁר
נִשְׁבַּעְתָּ לַאֲבֹתֵינוּ מִימֵי קֶדֶם: בָּרוּךְ אֲדֹנָי יוֹם יוֹם יַעֲמָס־לָנוּ
הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ סֶלָה: יְיָ צְבָאוֹת עִמָּנוּ מִשְׂגָּב לָנוּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב
סֶלָה: יְיָ צְבָאוֹת אַשְׁרֵי אָדָם בֹּטֵחַ בָּךְ: יְיָ הוֹשִׁיעָה הַמֶּלֶךְ
יַעֲנֵנוּ בְיוֹם קָרְאֵנוּ: בָּרוּךְ (הוּא) אֱלֹהֵינוּ שֶׁבְּרָאָנוּ לִכְבוֹדוֹ
וְהִבְדִּילָנוּ מִן הַתּוֹעִים וְנָתַן לָנוּ תּוֹרַת אֱמֶת וְחַיֵּי עוֹלָם נָטַע
בְּתוֹכֵנוּ הוּא יִפְתַּח לִבֵּנוּ בְּתוֹרָתוֹ וְיָשֵׂם בְּלִבֵּנוּ אַהֲבָתוֹ וְיִרְאָתוֹ
וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ וּלְעָבְדוֹ בְּלֵבָב שָׁלֵם לְמַעַן לֹא נִיגַע לָרִיק
וְלֹא נֵלֵד לַבֶּהָלָה: יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ
שֶׁנִּשְׁמוֹר חֻקֶּיךָ בָּעוֹלָם הַזֶּה וְנִזְכֶּה וְנִחְיֶה וְנִרְאֶה וְנִירַשׁ טוֹבָה
וּבְרָכָה לִשְׁנֵי יְמוֹת הַמָּשִׁיחַ וּלְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא: לְמַעַן
יְזַמֶּרְךָ כָבוֹד וְלֹא יִדֹּם יְיָ אֱלֹהַי לְעוֹלָם אוֹדֶךָּ: בָּרוּךְ הַגֶּבֶר
אֲשֶׁר יִבְטַח בַּייָ וְהָיָה יְיָ מִבְטַחוֹ: בִּטְחוּ בַייָ עֲדֵי עַד כִּי בְּיָהּ
יְיָ צוּר עוֹלָמִים: וְיִבְטְחוּ בְךָ יוֹדְעֵי שְׁמֶךָ כִּי לֹא עָזַבְתָּ דֹרְשֶׁיךָ
יְיָ: יְיָ חָפֵץ לְמַעַן צִדְקוֹ יַגְדִּיל תּוֹרָה וְיַאְדִּיר:

הש״ץ אומר **חצי קדיש**

קודם פתיחת ארון הקודש מנגן הש״ץ **ואני תפלתי** והקהל עונין אחריו.

וַאֲנִי תְפִלָּתִי לְךָ יְיָ עֵת רָצוֹן אֱלֹהִים בְּרָב חַסְדֶּךָ עֲנֵנִי בֶּאֱמֶת יִשְׁעֶךָ׃

מוציאין **ספר תורה** וקוראין בו שלשה אנשים בפרשה של שבת הבאה ואחר שהצניעו ס״ת עומד הש״ץ ואומר **חצי קדיש**׳ ועומדין להתפלל.

(כִּי שֵׁם יְיָ אֶקְרָא הָבוּ גֹדֶל לֵאלֹהֵינוּ׃)

בלחש אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ׃

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקֹנֵה הַכֹּל וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה׃

(בעי״ת מוסיפין **זכרנו**׳ **מי כמוך**׳ **וכתוב**׳ **בספר חיים** ואם שכח וחתם הברכה אינו חוזר.

זָכְרֵנוּ לְחַיִּים׃ מֶלֶךְ חָפֵץ בַּחַיִּים׃ וְכָתְבֵנוּ בְּסֵפֶר הַחַיִּים׃ לְמַעַנְךָ אֱלֹהִים חַיִּים׃)

מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן אַבְרָהָם׃

אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם יְיָ מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ׃ (מן שמיני עצרת מוסף עד פסח מוסף אומרין מַשִּׁיב הָרוּחַ וּמוֹרִיד הַגָּשֶׁם׃) מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר׃ מִי כָמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דּוֹמֶה לָּךְ מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה׃

(בעי״ת מוסיפין מִי כָמוֹךָ אַב הָרַחֲמִים׃ זוֹכֵר יְצוּרָיו לְחַיִּים בְּרַחֲמִים׃)

וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים׃

אַתָּה קָדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ וּקְדוֹשִׁים בְּכָל יוֹם יְהַלְלוּךָ סֶּלָה׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָאֵל הַקָּדוֹשׁ׃ (בעשרת ימי תשובה הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ׃)

אַתָּה אֶחָד וְשִׁמְךָ אֶחָד׃ וּמִי כְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל גּוֹי אֶחָד בָּאָרֶץ׃ תִּפְאֶרֶת גְּדֻלָּה׃ וַעֲטֶרֶת יְשׁוּעָה׃ (יוֹם) מְנוּחָה וּקְדֻשָּׁה לְעַמְּךָ נָתָתָּ׃ אַבְרָהָם יָגֵל׃ יִצְחָק יְרַנֵּן׃ יַעֲקֹב וּבָנָיו יָנוּחוּ בוֹ׃ מְנוּחַת אַהֲבָה וּנְדָבָה׃ מְנוּחַת אֱמֶת וֶאֱמוּנָה׃ מְנוּחַת שָׁלוֹם

Vervolgens zeggen de voorlezer en de gemeente:

Mijn gebed is tot U, Eeuwige! gerigt, in den tijd der genade; o God! verhoor mij, door Uwe onbegrensde gunst, met Uwe trouwe hulp.

Men neemt de heilige Rol uit, en leest aan drie mannen, uit de afdeeling der volgende week, eenige verzen voor; en nadat de heilige Rol weder op hare plaats gebragt is, zegt de voorlezer de helft van Kadis.

Wanneer ik des Eeuwigen naam aanroep, erkent de grootheid onzes Gods. Heer! open mijne lippen, dat mijn mond Uwen lof verkondige!

Geloofd zijt Gij, Eeuwige, onze God, en God onzer voorvaders, de God van Abraham, de God van Izak, en de God van Jakob, de groote, magtige en eerbiedwaardige God, allerhoogste God! Gij bewijst genade en goedertierenheid, en zijt de Eigenaar aller wezens; Gij zijt gedachtig aan de gunstbetooningen, door U aan onze voorouders gedaan, en zendt hunne nakomelingschap, om Uws naams wil, uit liefde, eenen verlosser.

(*In de tien bekeeringsdagen zegt men:*

Gedenk onzer ten leven, Koning, die in het leven behagen schept! schrijf ons in het boek des levens in, om Uwentwil, God des levens!)

o Koning, die onze Helper, onze Redder en ons Schild zijt, Geloofd zijt Gij, Eeuwige, Schild van Abraham.

Heer! Gij zijt almagtig in eeuwigheid. Gij doet de dooden herleven, oneindig groot is Uwe hulp.

(*Van* Semini Azéreth *tot het* Paaschfeest *zegt men:*

Gij doet den wind waaijen, en den regen nederkomen.)

Gij onderhoudt de levenden met goedertierenheid; Gij doet de dooden herleven, met groote barmhartigheid; Gij schraagt de vallenden, geneest de kranken, slaakt de boeijen der gebondenen, en bevestigt Uwe trouw aan hen die in het stof slapen. Wie is U gelijk, Opperheer der krachten! en wie evenaart U? Koning! die sterven laat, doet herleven, en het heil laat ontspruiten!

(*In de tien bekeeringsdagen zegt men:* Wie is gelijk U, Vader der barmhartigheid! die met erbarmen aan Uwe schepselen ten leven gedenkt.)

Ja, Gij zijt getrouw in het vervullen der belofte, om de dooden te doen herleven. Geloofd zijt Gij, Eeuwige! die de dooden doet herleven.

Gij zijt heilig, heilig is Uw naam, en de heiligen prijzen U alle dagen! Sela. Geloofd zijt Gij, Eeuwige! die heilige God. (*In de tien bekeeringsdagen*: de heilige Koning.)

Gij zijt een eenig Wezen, Uw naam is de Eenige, en wie is als Uw volk Israël een eenig volk op aarde? Eene roemrijke grootheid, eene kroon des heelals, (een dag van) rust en heiligheid, hebt Gij Uwen volke gegeven. Dat Abraham zich verblijde, Izak vrolijk zinge, Jakob en zijne zonen op dien [dag] rusten; eene liefderijke en vrijwillige rust, eene rust van waarheid en trouw, eene rust van vrede,

וְשַׁלְוָה · וְהַשְׁקֵט וָבֶטַח · מְנוּחָה שְׁלֵמָה שֶׁאַתָּה רוֹצֶה בָּהּ ·
יַכִּירוּ בָנֶיךָ וְיֵדְעוּ כִּי מֵאִתְּךָ הִיא מְנוּחָתָם וְעַל מְנוּחָתָם יַקְדִּישׁוּ
אֶת־שְׁמֶךָ:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ רְצֵה בִמְנוּחָתֵנוּ קַדְּשֵׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ
וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ שַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ וְשַׂמְּחֵנוּ בִּישׁוּעָתֶךָ
וְטַהֵר לִבֵּנוּ לְעָבְדְּךָ בֶּאֱמֶת וְהַנְחִילֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה
וּבְרָצוֹן שַׁבַּת קָדְשֶׁךָ וְיָנוּחוּ בָהּ יִשְׂרָאֵל מְקַדְּשֵׁי שְׁמֶךָ · בָּרוּךְ
אַתָּה יְיָ מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת:

רְצֵה יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבִתְפִלָּתָם · וְהָשֵׁב אֶת־הָעֲבוֹדָה
לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל וּתְפִלָּתָם בְּאַהֲבָה תְקַבֵּל
בְּרָצוֹן וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ:

בראש חודש וחה״מ אומרין יעלה ויבא

וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּחֲזִיר
שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן:

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ
לְעוֹלָם וָעֶד · צוּר חַיֵּינוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ אַתָּה הוּא לְדוֹר
וָדוֹר נוֹדֶה לְּךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ · עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ וְעַל
נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל־יוֹם עִמָּנוּ וְעַל
נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל־עֵת עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם הַטּוֹב
כִּי לֹא־כָלוּ רַחֲמֶיךָ וְהַמְרַחֵם כִּי לֹא־תַמּוּ חֲסָדֶיךָ מֵעוֹלָם
קִוִּינוּ לָךְ: (בחנוכה על הנסים בדף ל״ב)

וְעַל־כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד:
(בעשרת ימי תשובה וּכְתוֹב לְחַיִּים טוֹבִים (כָּל) בְּנֵי בְרִיתֶךָ:)

וְכֹל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶּלָה וִיהַלְלוּ אֶת שִׁמְךָ בֶּאֱמֶת הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ
וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַטּוֹב שִׁמְךָ וּלְךָ
נָאֶה לְהוֹדוֹת:

שִׂים שָׁלוֹם טוֹבָה וּבְרָכָה חֵן וָחֶסֶד וְרַחֲמִים עָלֵינוּ וְעַל
כָּל־יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ בָּרְכֵנוּ אָבִינוּ כֻּלָּנוּ כְּאֶחָד בְּאוֹר
פָּנֶיךָ כִּי בְאוֹר פָּנֶיךָ נָתַתָּ לָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ תּוֹרַת חַיִּים וְאַהֲבַת
חֶסֶד וּצְדָקָה וּבְרָכָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ
אֶת־עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל־עֵת וּבְכָל שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ:

bedaardheid, eendragt en veiligheid; eene volmaakte rust, waarin Gij behagen schept. Mogen Uwe kinderen erkennen en ontwaren, dat hunne rust van U komt, en dat zij voor hunne rust Uwen naam heiligen.

Onze God en God onzer voorouders, schep behagen in onze rust, heilig ons door Uwe geboden, en laat Uwe leer ons aandeel zijn. Verzadig ons van Uwe goedheid, en verblijd ons door Uw heil; en reinig ons hart, om U in waarheid te dienen. Laat ons, Eeuwige, onze God! met liefde en welbehagen aan Uwen heiligen Sabbath deelachtig zijn, opdat Israël, die Uwen naam heiligen, er op rust genieten. Geloofd zijt Gij, Eeuwige! die den Sabbath heiligt.

Schep behagen, Eeuwige, onze God! in Uw volk Israël en zijn gebed, herstel de dienst weder in Uw heilig paleis, neem dan de offers van Israël en hunne gebeden liefderijk en met welgevallen aan, en laat de eeredienst van Uw volk Israël U steeds behagelijk zijn.

(*Op het nieuw-maansfeest en de middendagen van het Paasch- en Loofhuttenfeest zegt men*: Jaälé Wejabo *bl.* 32.)

Dat onze oogen het mogen zien, als Gij te Zion met barmhartigheid terug keert! — Geloofd zijt Gij, Eeuwige! die Uw heerlijk verblijf naar Zion terug brengt!

Wij danken U, want Gij zijt de Eeuwige, onze God en de God onzer voorvaders, eeuwig en altoos. De rots tot steun onzes levens, het schild onzes heils, zijt Gij door alle eeuwen heen; wij danken U, en verkondigen Uwen lof, — voor ons leven, dat van Uwe magt afhangt, voor onze zielen, die U toevertrouwd zijn, voor Uwe wonderen, die ons dagelijks bijstaan, en voor Uwe onbegrijpelijke weldaden die te allen tijde aanwezig zijn,— des avonds, des ochtends en des middags. Algoede! Uwe barmhartigheid heeft geen einde; Albarmhartige! Uwe goedertierenheid houdt nimmer op; van eeuwigheid her hopen wij op U!

(*Op het feest der Inwijding, zegt men*: Al Hanissim, *bl.* 32.)

Voor dit alles worde Uw naam, onze Koning! gedurig geloofd en hoog geprezen, in alle eeuwigheid.

(*In de tien bekeeringsdagen zegt men*:
Schrijf al de leden Uws verbonds in, tot gelukzalig leven!)

Alle levende wezens zullen U onophoudelijk danken, en Uwen naam met opregtheid prijzen, U, ô God! die steeds ons heil en onze toeverlaat zijt, Sela. Geloofd zijt Gij, Eeuwige! Algoede is Uw naam, en U betaamt dank.

Verleen vrede, gelukzaligheid, zegen, genade, gunst en barmhartigheid aan ons en aan Uw gansch volk Israël! Zegen ons, onze Vader! allen gezamentlijk met het licht Uws aangezigts. Want met het licht Uws aangezigts hebt Gij, Eeuwige, onze God! ons de leer des levens, liefde tot deugd, alsmede regtvaardigheid, zegen, barmhartigheid, leven en vrede gegeven. Het zij U welbehagelijk, Uw volk Israël ten allen tijde en ure met Uwen vrede te zegenen!

(בעשרת ימי תשובה

בְּסֵפֶר חַיִּים בְּרָכָה וְשָׁלוֹם וּפַרְנָסָה טוֹבָה נִזָּכֵר וְנִכָּתֵב לְפָנֶיךָ אֲנַחְנוּ וְכָל־עַמְּךָ
בֵּית יִשְׂרָאֵל לְחַיִּים טוֹבִים וּלְשָׁלוֹם · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ עֹשֵׂה הַשָּׁלוֹם :)

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמְבָרֵךְ אֶת־עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בַּשָּׁלוֹם :

אֱלֹהַי נְצוֹר לְשׁוֹנִי מֵרָע וּשְׂפָתַי מִדַּבֵּר מִרְמָה וְלִמְקַלְלַי נַפְשִׁי
תִדֹּם וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר לַכֹּל תִּהְיֶה : פְּתַח לִבִּי בְּתוֹרָתֶךָ
וּבְמִצְוֹתֶיךָ תִּרְדּוֹף נַפְשִׁי וְכֹל הַחוֹשְׁבִים עָלַי רָעָה מְהֵרָה הָפֵר
עֲצָתָם וְקַלְקֵל מַחֲשַׁבְתָּם · עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ · עֲשֵׂה לְמַעַן
יְמִינֶךָ · עֲשֵׂה לְמַעַן קְדֻשָּׁתֶךָ · עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרָתֶךָ · לְמַעַן
יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי : יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי
וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְיָ צוּרִי וְגוֹאֲלִי : עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא
יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל־יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן :

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה
בְיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ : וְשָׁם נַעֲבָדְךָ בְּיִרְאָה כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים
קַדְמוֹנִיּוֹת : וְעָרְבָה לַיְיָ מִנְחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלָיִם כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת :

הש״ץ חוזר התפלה בקול ואומרין קדושת **נקדש** של חול בדף כ״ט ואח״כ אומרין
צדקתך וכו׳, ושבת שחל ביום שאם היה חול אין אומרין בו תחנה אין
אומרין **צדקתך** וגם לא **בשבת תשובה.**

צִדְקָתְךָ צֶדֶק לְעוֹלָם וְתוֹרָתְךָ אֱמֶת : וְצִדְקָתְךָ אֱלֹהִים עַד־מָרוֹם
אֲשֶׁר עָשִׂיתָ גְדֹלוֹת אֱלֹהִים מִי כָמוֹךָ : צִדְקָתְךָ כְּהַרְרֵי אֵל
מִשְׁפָּטֶיךָ תְּהוֹם רַבָּה אָדָם וּבְהֵמָה תוֹשִׁיעַ יְיָ : קדיש תתקבל.

מן **שבת בראשית** עד **שבת הגדול** אומרין **ברכי נפשי.**

קד בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת־יְיָ יְיָ אֱלֹהַי גָּדַלְתָּ מְּאֹד הוֹד וְהָדָר לָבָשְׁתָּ :
עֹטֶה אוֹר כַּשַּׂלְמָה נוֹטֶה שָׁמַיִם כַּיְרִיעָה : הַמְקָרֶה
בַמַּיִם עֲלִיּוֹתָיו הַשָּׂם־עָבִים רְכוּבוֹ הַמְהַלֵּךְ עַל־כַּנְפֵי־רוּחַ :
עֹשֶׂה מַלְאָכָיו רוּחוֹת מְשָׁרְתָיו אֵשׁ לֹהֵט : יָסַד אֶרֶץ עַל־
מְכוֹנֶיהָ בַּל־תִּמּוֹט עוֹלָם וָעֶד : תְּהוֹם כַּלְּבוּשׁ כִּסִּיתוֹ עַל־הָרִים
יַעַמְדוּ־מָיִם : מִן־גַּעֲרָתְךָ יְנוּסוּן מִן־קוֹל רַעַמְךָ יֵחָפֵזוּן : יַעֲלוּ
הָרִים יֵרְדוּ בְקָעוֹת אֶל־מְקוֹם זֶה יָסַדְתָּ לָהֶם : גְּבוּל שַׂמְתָּ בַּל־
יַעֲבֹרוּן בַּל־יְשׁוּבוּן לְכַסּוֹת הָאָרֶץ : הַמְשַׁלֵּחַ מַעְיָנִים בַּנְּחָלִים בֵּין

(*In de tien bekeeringsdagen zegt men:*

Laat ons en Uw gansch volk, het huis Israëls, in het boek des levens, des zegens, des vredes en des ruimen onderhouds, voor U gedacht en ingeschreven worden, tot gelukzalig leven en tot vrede! Geloofd zijt Gij, Eeuwige! de stichter des vredes.)

Geloofd zijt Gij, Eeuwige! die Uw volk Israël met vrede zegent.

Mijn God! behoed mijne tong voor lastertaal, mijne lippen voor bedrog te spreken. Laat mijne ziel rustig blijven tegen hen die mij vloeken, en voor eenen ieder zoo nederig als het stof zijn. Open mijn hart voor Uwe leer, dat mijne ziel streve Uwe geboden te volgen! Vernietig spoedig den raad van allen die kwade voornemens omtrent mij koesteren, en verwar hunne ontwerpen! Doe het om Uwen naam, doe het om Uwe regterhand, doe het om Uwe heiligheid, doe het om Uwe leer! Op dat Uwe geliefden gered worden, help mij met Uwe regterhand, en verhoor mij. Mogen de redenen mijns monds U welbehagelijk zijn, insgelijks de overdenking mijns harten, U, Eeuwige! mijn Rots en mijn Verlosser! — Hij, die eendragt in gindsche hoogten sticht, behoude ons en gansch Israël in vrede! Zegt hierop: Amen!

Het zij Uw welbehagen, Eeuwige, onze God, en God onzer voorouders! dat de heilige tempel, spoedig in onze dagen herbouwd worde, en dat Uwe leer ons aandeel zij. Aldaar zullen wij U met eerbied dienen, als in de voormalige dagen, als in de jaren der oudheid. Dan zal het offer van Juda en Jeruzalem den Eeuwige aangenaam zijn, als in de voormalige dagen, als in de jaren der oudheid.

De voorlezer herhaalt het laatste gebed, en lascht er de dagelijksche Kedusa (*bl.* 29) *in. Vervolgens zegt men* ZIDKATHECHA, (*Op Sabbath*-Soebah, *alsmede op zoodanige, dat geene smeekgebeden zouden gezegd worden, wordt dit gebed niet verrigt.*)

Uwe regtvaardigheid is eeuwig en onveranderlijk, Uwe leer is waarheid. Uwe regtvaardigheid, o God! reikt tot den hemel; Gij, die groote daden verrigt, God! wie is U gelijk? Uwe regtvaardigheid is als Gods gebergte, Uwe oordeelvellingen als de diepe afgrond, den mensch en het vee helpt Gij, Eeuwige!

De voorlezer zegt Kadis Tithkabbal.

Des winters worden, na het namiddag-gebed op den Sabbath, de volgende Psalmen gezegd:

Loof den Eeuwige, mijne ziel! Eeuwige, mijn God! Gij zijt zeer groot; in majesteit en heerlijkheid gekleed. — Hij omhult Zich met licht als met een gewaad, spant den hemel uit als een tapijt. Die zijne oppe zalen in de wateren zoldert, die de wolken tot Zijnen wagen maakt, die wandelt op de vleugelen des winds. Die de winden tot Zijne boden maakt, vlammend vuur tot Zijne dienaren. Hij heeft de aarde op hare grondslagen gevestigd, dat zij niet wankele in alle eeuwigheid. — Gij hebt de diepte als [met] een kleed bedekt; op de bergen stonden de wateren. Voor Uw dreigen vloden zij; voor Uwe donderstem vlugtten zij bevend weg. Bergen reizen op, dalen zonken neder, naar de plaats door U beschikt. Gij steldet een perk, dat [de zeeën] niet overschrijden; dat zij niet terug keeren om de aarde te bedekken. Hij deed beken in de valleijen uitstorten, die tusschen

הָרִים יְהַלֵּכוּן׃ יַשְׁקוּ כָּל־חַיְתוֹ שָׂדָי יִשְׁבְּרוּ פְרָאִים צְמָאָם׃
עֲלֵיהֶם עוֹף הַשָּׁמַיִם יִשְׁכּוֹן מִבֵּין עֳפָאיִם יִתְּנוּ־קוֹל׃ מַשְׁקֶה
הָרִים מֵעֲלִיּוֹתָיו מִפְּרִי מַעֲשֶׂיךָ תִּשְׂבַּע הָאָרֶץ׃ מַצְמִיחַ חָצִיר
לַבְּהֵמָה וְעֵשֶׂב לַעֲבֹדַת הָאָדָם לְהוֹצִיא לֶחֶם מִן־הָאָרֶץ׃ וְיַיִן
יְשַׂמַּח לְבַב־אֱנוֹשׁ לְהַצְהִיל פָּנִים מִשָּׁמֶן וְלֶחֶם לְבַב־אֱנוֹשׁ
יִסְעָד׃ יִשְׂבְּעוּ עֲצֵי יְיָ אַרְזֵי לְבָנוֹן אֲשֶׁר נָטָע׃ אֲשֶׁר־שָׁם
צִפֳּרִים יְקַנֵּנוּ חֲסִידָה בְּרוֹשִׁים בֵּיתָהּ׃ הָרִים הַגְּבֹהִים לַיְּעֵלִים
סְלָעִים מַחְסֶה לַשְׁפַנִּים׃ עָשָׂה יָרֵחַ לְמוֹעֲדִים שֶׁמֶשׁ יָדַע
מְבוֹאוֹ׃ תָּשֶׁת חֹשֶׁךְ וִיהִי לָיְלָה בּוֹ תִרְמֹשׂ כָּל־חַיְתוֹ־יָעַר׃
הַכְּפִירִים שֹׁאֲגִים לַטָּרֶף וּלְבַקֵּשׁ מֵאֵל אָכְלָם׃ תִּזְרַח הַשֶּׁמֶשׁ
יֵאָסֵפוּן וְאֶל־מְעוֹנֹתָם יִרְבָּצוּן׃ יֵצֵא אָדָם לְפָעֳלוֹ וְלַעֲבֹדָתוֹ עֲדֵי־
עָרֶב׃ מָה־רַבּוּ מַעֲשֶׂיךָ יְיָ כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ מָלְאָה הָאָרֶץ
קִנְיָנֶךָ׃ זֶה הַיָּם גָּדוֹל וּרְחַב יָדָיִם שָׁם רֶמֶשׂ וְאֵין מִסְפָּר חַיּוֹת
קְטַנּוֹת עִם גְּדֹלוֹת׃ שָׁם אֳנִיּוֹת יְהַלֵּכוּן לִוְיָתָן זֶה יָצַרְתָּ לְשַׂחֶק־
בּוֹ׃ כֻּלָּם אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּן לָתֵת אָכְלָם בְּעִתּוֹ׃ תִּתֵּן לָהֶם
יִלְקֹטוּן תִּפְתַּח יָדְךָ יִשְׂבְּעוּן טוֹב׃ תַּסְתִּיר פָּנֶיךָ יִבָּהֵלוּן תֹּסֵף
רוּחָם יִגְוָעוּן וְאֶל־עֲפָרָם יְשׁוּבוּן׃ תְּשַׁלַּח רוּחֲךָ יִבָּרֵאוּן וּתְחַדֵּשׁ פְּנֵי
אֲדָמָה׃ יְהִי כְבוֹד יְיָ לְעוֹלָם יִשְׂמַח יְיָ בְּמַעֲשָׂיו׃ הַמַּבִּיט לָאָרֶץ
וַתִּרְעָד יִגַּע בֶּהָרִים וְיֶעֱשָׁנוּ׃ אָשִׁירָה לַייָ בְּחַיָּי אֲזַמְּרָה לֵאלֹהַי בְּעוֹדִי׃
יֶעֱרַב עָלָיו שִׂיחִי אָנֹכִי אֶשְׂמַח בַּייָ׃ יִתַּמּוּ חַטָּאִים מִן־הָאָרֶץ וּרְשָׁעִים
עוֹד אֵינָם בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת־יְיָ הַלְלוּיָהּ׃

קכ שִׁיר הַמַּעֲלוֹת אֶל־יְיָ בַּצָּרָתָה לִּי קָרָאתִי וַיַּעֲנֵנִי׃ יְיָ הַצִּילָה נַפְשִׁי
מִשְּׂפַת־שֶׁקֶר מִלָּשׁוֹן רְמִיָּה׃ מַה־יִּתֵּן לְךָ וּמַה־יֹּסִיף לָךְ לָשׁוֹן
רְמִיָּה׃ חִצֵּי גִבּוֹר שְׁנוּנִים עִם גַּחֲלֵי רְתָמִים׃ אוֹיָה לִי כִּי־גַרְתִּי
מֶשֶׁךְ שָׁכַנְתִּי עִם־אָהֳלֵי קֵדָר׃ רַבַּת שָׁכְנָה־לָּהּ נַפְשִׁי עִם שׂוֹנֵא
שָׁלוֹם׃ אֲנִי שָׁלוֹם וְכִי אֲדַבֵּר הֵמָּה לַמִּלְחָמָה׃

קכא שִׁיר לַמַּעֲלוֹת אֶשָּׂא עֵינַי אֶל־הֶהָרִים מֵאַיִן יָבֹא עֶזְרִי׃ עֶזְרִי
מֵעִם יְיָ עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ׃ אַל־יִתֵּן לַמּוֹט רַגְלֶךָ אַל־

de bergen henenwandelen. Zij drenken al het wild gedierte des velds; de woudezels lesschen [daarin] hunnen dorst. Boven dezelve rust het gevogelte des hemels; van tusschen het loof laten zij hun gezang hooren. Gij drenkt de wateren uit Uwe opperzalen, door de vrucht Uwer werken wordt het aardrijk verzadigd. Gij doet het gras uitbotten voor het vee, en kruid door menschenarbeid, om spijs uit het aardrijk te doen opkomen. Ook wijn, die 's menschen hart verheugt, olie, die het aangezigt doet blinken, en brood, dat 's menschen hart versterkt. Sapvol staan de boomen des Eeuwigen, Libanons cederen, door hem geplant. Alwaar de vogelen nestelen, de ooijevaar, wiens huis op de dennen is. De hooge bergen zijn voor de klipgeiten, de rotskloven eene toevlugt voor de konijnen. Hij schiep de maan tot tijdsbepaling; de zon kent [de plaats] haars ondergangs. — Gij beschikt duisternis, het wordt nacht, dan zwerft al het woudgedierte rond. De jonge leeuwen brullen naar den roof, en verlangen van God hun spijs. De zon gaat op, zij begeven zich weg, en leggen zich in hunne holen neder. [Dan] gaat de mensch uit tot zijnen arbeid, aan zijn dagwerk, tot den avond. Hoe groot zijn Uwe werken, ô Eeuwige! Gij hebt ze alle met wijsheid gemaakt, de aarde is vol Uws eigendoms. Hier de zee, groot en wijd van omvang, aldaar wemelen schepselen zonder getal, gedierte, klein en groot. Daar wandelen schepen, ook het zeegedrocht, dat Gij schiept om er in te spelen. Allen wachten zij op U, om hunne spijs te regter tijd te geven. Gij geeft hun, zij zamelen in; Gij opent Uwe hand, zij worden van het goede verzadigd. Gij verbergt Uw aangezigt, zij sidderen; Gij neemt hunnen adem weg, zij vergaan, en keeren tot hun stof terug. Gij zendt Uwen adem uit, zij zijn [op nieuw] herschapen, en Gij vernieuwt het gelaat der aarde. — De roem des Eeuwigen duurt eeuwig, de Eeuwige heeft welbehagen aan Zijne werken. Hij ziet naar de aarde, zij beeft; Hij roert de bergen aan, zij rooken. Ik zal den Eeuwige zingen, mijn leven lang, de snaren roeren voor mijnen God, zoo lang ik er ben. Mogt mijne overpeinzing Hem behagen! Ik zal mij in den Eeuwige verblijden. Mogen de zondaars van de aarde verdwijnen, en de goddeloozen er niet meer zijn! — Loof den Eeuwige mijne ziel! — Hallelu-jah!

Lied Hammaäloth. — Tot den Eeuwige, riep ik in mijnen nood, en Hij verhoorde mij. Eeuwige! red mijne ziel van valsche lippen, van bedriegelijke tong. Wat geeft zij u, wat baat zij u, die bedriegelijke tong? Gescherpte pijlen eens helds, ja, gloeijende genistenkolen. Wee mij! ik verkeer in Mésach, ik woon in Kédars tenten. Te lang reeds woont mijne ziel onder hen die vrede haten. Ik ben de vrede zelf en spreek er van; zij echter zijn op oorlog uit.

Lied Hammaäloth. — Ik hef mijne oogen naar de bergen, van waar komt mijne hulp? Mijne hulp komt van den Eeuwige, die hemel en aarde gemaakt heeft. Hij laat uwen voet niet wankelen, uw

יָנוּם שֹׁמְרֶךָ: הִנֵּה לֹא יָנוּם וְלֹא יִישָׁן שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל: יְיָ
שֹׁמְרֶךָ יְיָ צִלְּךָ עַל־יַד יְמִינֶךָ: יוֹמָם הַשֶּׁמֶשׁ לֹא־יַכֶּכָּה וְיָרֵחַ
בַּלָּיְלָה: יְיָ יִשְׁמָרְךָ מִכָּל־רָע יִשְׁמֹר אֶת־נַפְשֶׁךָ: יְיָ יִשְׁמָר־
צֵאתְךָ וּבוֹאֶךָ מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם:

קכב שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לְדָוִד שָׂמַחְתִּי בְּאֹמְרִים לִי בֵּית יְיָ נֵלֵךְ: עֹמְדוֹת
הָיוּ רַגְלֵינוּ בִּשְׁעָרַיִךְ יְרוּשָׁלָםִ: יְרוּשָׁלַםִ הַבְּנוּיָה כְּעִיר
שֶׁחֻבְּרָה־לָּהּ יַחְדָּו: שֶׁשָּׁם עָלוּ שְׁבָטִים שִׁבְטֵי־יָהּ עֵדוּת לְיִשְׂרָאֵל
לְהֹדוֹת לְשֵׁם יְיָ: כִּי שָׁמָּה יָשְׁבוּ כִסְאוֹת לְמִשְׁפָּט כִּסְאוֹת לְבֵית
דָּוִד: שַׁאֲלוּ שְׁלוֹם יְרוּשָׁלָםִ יִשְׁלָיוּ אֹהֲבָיִךְ: יְהִי־שָׁלוֹם בְּחֵילֵךְ
שַׁלְוָה בְּאַרְמְנוֹתָיִךְ: לְמַעַן אַחַי וְרֵעָי אֲדַבְּרָה־נָּא שָׁלוֹם בָּךְ:
לְמַעַן בֵּית־יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֲבַקְשָׁה טוֹב לָךְ:

קכג שִׁיר הַמַּעֲלוֹת אֵלֶיךָ נָשָׂאתִי אֶת־עֵינַי הַיֹּשְׁבִי בַּשָּׁמָיִם: הִנֵּה
כְעֵינֵי עֲבָדִים אֶל־יַד אֲדוֹנֵיהֶם כְּעֵינֵי שִׁפְחָה אֶל־יַד גְּבִרְתָּהּ
כֵּן עֵינֵינוּ אֶל־יְיָ אֱלֹהֵינוּ עַד שֶׁיְּחָנֵּנוּ: חָנֵּנוּ יְיָ חָנֵּנוּ כִּי־רַב שָׂבַעְנוּ
בוּז: רַבַּת שָׂבְעָה־לָּהּ נַפְשֵׁנוּ הַלַּעַג הַשַּׁאֲנַנִּים הַבּוּז לִגְאֵ*יוֹנִים:

קכד שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לְדָוִד לוּלֵי יְיָ שֶׁהָיָה לָנוּ יֹאמַר נָא יִשְׂרָאֵל: לוּלֵי
יְיָ שֶׁהָיָה לָנוּ בְּקוּם עָלֵינוּ אָדָם: אֲזַי חַיִּים בְּלָעוּנוּ בַּחֲרוֹת
אַפָּם בָּנוּ: אֲזַי הַמַּיִם שְׁטָפוּנוּ נַחְלָה עָבַר עַל־נַפְשֵׁנוּ: אֲזַי עָבַר
עַל־נַפְשֵׁנוּ הַמַּיִם הַזֵּידוֹנִים: בָּרוּךְ יְיָ שֶׁלֹּא נְתָנָנוּ טֶרֶף לְשִׁנֵּיהֶם:
נַפְשֵׁנוּ כְּצִפּוֹר נִמְלְטָה מִפַּח יוֹקְשִׁים הַפַּח נִשְׁבָּר וַאֲנַחְנוּ נִמְלָטְנוּ:
עֶזְרֵנוּ בְּשֵׁם יְיָ עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ:

קכה שִׁיר הַמַּעֲלוֹת הַבֹּטְחִים בַּיְיָ כְּהַר־צִיּוֹן לֹא־יִמּוֹט לְעוֹלָם יֵשֵׁב:
יְרוּשָׁלַםִ הָרִים סָבִיב לָהּ וַייָ סָבִיב לְעַמּוֹ מֵעַתָּה וְעַד־
עוֹלָם: כִּי לֹא יָנוּחַ שֵׁבֶט הָרֶשַׁע עַל גּוֹרַל הַצַּדִּיקִים לְמַעַן
לֹא־יִשְׁלְחוּ הַצַּדִּיקִים בְּעַוְלָתָה יְדֵיהֶם: הֵיטִיבָה יְיָ לַטּוֹבִים
וְלִישָׁרִים בְּלִבּוֹתָם: וְהַמַּטִּים עֲקַלְקַלּוֹתָם יוֹלִיכֵם יְיָ אֶת־פֹּעֲלֵי
הָאָוֶן שָׁלוֹם עַל־יִשְׂרָאֵל:

behoeder sluimert niet. Ziet! Hij sluimert niet. Hij slaapt niet, de behoeder Israëls. De Eeuwige is uw behoeder, de Eeuwige is uwe schaduw aan uwe regterhand. Des daags deert de zon u niet, noch de maan des nachts. De Eeuwige behoede u voor alle kwaad, behoede uwe ziel. De Eeuwige behoede uw uitgaan en inkomen, van nu af tot in eeuwigheid.

Lied Hammaäloth. Van David. — Ik verblijd mij, als men mij zegt: „Laat ons naar het huis des Eeuwigen gaan." Onze voeten stonden eens in uwe poorten, ô Jeruzalem! — Jeruzalem! gij schoongebouwde, eene stad, waar zich alles zamenvoegt; werwaarts de stammen optrekken, de stammen des Eeuwigen, als getuigenissen voor Israël, om des Eeuwigen naam te danken: alwaar de zetels gezet zijn tot gerigt, de zetels van Davids huis. Bidt om de welvaart van Jeruzalem! wel ga het uwen vrienden. Er zij vrede in uwe muren, veiligheid in uwe kasteelen. Om mijner broeders en vrienden wil wensch ik u den vrede. Om den tempel van den Eeuwige, onzen God, zoek ik uwe welvaart.

Lied Hammaäloth. — Tot U hef ik mijne oogen op, die in den hemel Uw verblijf houdt. Voorwaar! gelijk de oogen der knechten op de hand hunner heeren, gelijk de oogen der dienstmaagd op de hand harer vrouw, zoo zijn onze oogen op den Eeuwige, onze God, tot dat Hij ons genadig zij. Zij ons genadig, ô Eeuwige! zij ons genadig. Wij zijn der versmading uitermate zat. Veel te zat is onze ziel, van den schimp der weelderigen, van der trotschen versmading.

Lied Hammaäloth. Van David. — Ware het niet de Eeuwige geweest, die met ons was, — zoo zegge nu Israël; — ware het niet de Eeuwige geweest, die met ons was, toen menschen tegen ons opstonden: dan hadden zij ons levend ingezwolgen, toen hun toorn tegen ons ontbrandde; dan hadden ons reeds de wateren overstelpt, de vloeden onze ziel overstroomd. Reeds hadden onze ziel overstroomd de opgezwollen wateren. Geloofd zij de Eeuwige, die ons niet overgaf ten roof aan hunne tanden. Onze ziel is ontkomen als een vogel uit de strik der vogelvangers; de strik is gebroken en wij zijn ontkomen. Onze hulp is in den naam des Eeuwigen, die hemel en aarde gemaakt heeft.

Lied Hammaäloth. — Die op den Eeuwige vertrouwen, zijn als de berg Zion, die niet wankelt, [maar] blijft in eeuwigheid. Jeruzalem is rondom van bergen omgeven; zoo is de Eeuwige rondom Zijn volk, van nu af tot in eeuwigheid. Neen! de staf der goddeloosheid zal niet rusten op der regtvaardigen erfdeel; opdat niet ook de regtvaardigen naar onregtmatig goed hunne handen uitstrekken. Bewijs weldaden, ô Eeuwige! den goeden, en hun, die opregt van hart zijn. Maar die op kromme wegen afwijken — hen verdrijve de Eeuwige met de onregtplegers; vrede zij over Israël.

קכו שִׁיר הַמַּעֲלוֹת בְּשׁוּב יְיָ אֶת־שִׁיבַת צִיּוֹן הָיִינוּ כְּחֹלְמִים׃ אָז יִמָּלֵא
שְׂחוֹק פִּינוּ וּלְשׁוֹנֵנוּ רִנָּה אָז יֹאמְרוּ בַגּוֹיִם הִגְדִּיל יְיָ לַעֲשׂוֹת
עִם אֵלֶּה׃ הִגְדִּיל יְיָ לַעֲשׂוֹת עִמָּנוּ הָיִינוּ שְׂמֵחִים׃ שׁוּבָה יְיָ אֶת־
שְׁבִיתֵנוּ* כַּאֲפִיקִים בַּנֶּגֶב׃ הַזֹּרְעִים בְּדִמְעָה בְּרִנָּה יִקְצֹרוּ׃ הָלוֹךְ יֵלֵךְ
וּבָכֹה נֹשֵׂא מֶשֶׁךְ־הַזָּרַע בֹּא־יָבֹא בְרִנָּה נֹשֵׂא אֲלֻמֹּתָיו׃

קכז שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לִשְׁלֹמֹה אִם־יְיָ לֹא־יִבְנֶה בַיִת שָׁוְא עָמְלוּ
בוֹנָיו בּוֹ אִם־יְיָ לֹא־יִשְׁמָר־עִיר שָׁוְא שָׁקַד שׁוֹמֵר׃ שָׁוְא
לָכֶם מַשְׁכִּימֵי קוּם מְאַחֲרֵי־שֶׁבֶת אֹכְלֵי לֶחֶם הָעֲצָבִים כֵּן יִתֵּן
לִידִידוֹ שֵׁנָא׃ הִנֵּה נַחֲלַת יְיָ בָּנִים שָׂכָר פְּרִי הַבָּטֶן׃ כְּחִצִּים
בְּיַד־גִּבּוֹר כֵּן בְּנֵי הַנְּעוּרִים׃ אַשְׁרֵי הַגֶּבֶר אֲשֶׁר מִלֵּא אֶת־
אַשְׁפָּתוֹ מֵהֶם לֹא־יֵבֹשׁוּ כִּי־יְדַבְּרוּ אֶת־אוֹיְבִים בַּשָּׁעַר׃

קכח שִׁיר הַמַּעֲלוֹת אַשְׁרֵי כָּל־יְרֵא יְיָ הַהֹלֵךְ בִּדְרָכָיו׃ יְגִיעַ כַּפֶּיךָ
כִּי תֹאכֵל אַשְׁרֶיךָ וְטוֹב לָךְ׃ אֶשְׁתְּךָ כְּגֶפֶן פֹּרִיָּה בְּיַרְכְּתֵי
בֵיתֶךָ בָּנֶיךָ כִּשְׁתִלֵי זֵיתִים סָבִיב לְשֻׁלְחָנֶךָ׃ הִנֵּה כִי־כֵן יְבֹרַךְ
גָּבֶר יְרֵא יְיָ׃ יְבָרֶכְךָ יְיָ מִצִּיּוֹן וּרְאֵה בְּטוּב יְרוּשָׁלָםִ כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ׃
וּרְאֵה־בָנִים לְבָנֶיךָ שָׁלוֹם עַל־יִשְׂרָאֵל׃

קכט שִׁיר הַמַּעֲלוֹת רַבַּת צְרָרוּנִי מִנְּעוּרַי יֹאמַר נָא יִשְׂרָאֵל׃ רַבַּת
צְרָרוּנִי מִנְּעוּרָי גַּם לֹא יָכְלוּ לִי׃ עַל־גַּבִּי חָרְשׁוּ חֹרְשִׁים
הֶאֱרִיכוּ לְמַעֲנִיתָם׃ יְיָ צַדִּיק קִצֵּץ עֲבוֹת רְשָׁעִים׃ יֵבֹשׁוּ וְיִסֹּגוּ
אָחוֹר כֹּל שֹׂנְאֵי צִיּוֹן׃ יִהְיוּ כַּחֲצִיר גַּגּוֹת שֶׁקַּדְמַת שָׁלַף יָבֵשׁ׃
שֶׁלֹּא מִלֵּא כַפּוֹ קוֹצֵר וְחִצְנוֹ מְעַמֵּר׃ וְלֹא אָמְרוּ הָעֹבְרִים בִּרְכַּת
יְיָ אֲלֵיכֶם בֵּרַכְנוּ אֶתְכֶם בְּשֵׁם יְיָ׃

קל שִׁיר הַמַּעֲלוֹת מִמַּעֲמַקִּים קְרָאתִיךָ יְיָ׃ אֲדֹנָי שִׁמְעָה בְקוֹלִי
תִּהְיֶינָה אָזְנֶיךָ קַשֻּׁבוֹת לְקוֹל תַּחֲנוּנָי׃ אִם־עֲוֹנוֹת תִּשְׁמָר־
יָהּ אֲדֹנָי מִי יַעֲמֹד׃ כִּי עִמְּךָ הַסְּלִיחָה לְמַעַן תִּוָּרֵא׃ קִוִּיתִי יְיָ
קִוְּתָה נַפְשִׁי וְלִדְבָרוֹ הוֹחָלְתִּי׃ נַפְשִׁי לַאדֹנָי מִשֹּׁמְרִים לַבֹּקֶר
שֹׁמְרִים לַבֹּקֶר׃ יַחֵל יִשְׂרָאֵל אֶל־יְיָ כִּי־עִם־יְיָ הַחֶסֶד וְהַרְבֵּה עִמּוֹ
פְדוּת׃ וְהוּא יִפְדֶּה אֶת־יִשְׂרָאֵל מִכֹּל עֲוֹנֹתָיו׃

Lied Hammaäloth. — Als de Eeuwige Zions gevangenen terug voert, zijn wij als van eenen droom [ontwaakt]. Dan is onze mond vervuld met lagchen, en onze tong met gejuich; dan zegt men onder de heidenen: „De Eeuwige heeft groote dingen aan deze gedaan." De Eeuwige heeft groote dingen aan ons gedaan, dies zijn wij verblijd. Voer, o Eeuwige! onze gevangenen weder, als waterstroomen in dorre streken. Die met tranen zaaiden, maaijen met gejuich. Hij gaat en treedt voort al weenende, die den zaadbuidel draagt; hij komt en keert terug al juichende, dragende zijne garven.

Lied Hammaäloth Van Salomo. — Zoo de Eeuwige het huis niet bouwt, te vergeefs vermoeijen zich de bouwlieden er aan; zoo de Eeuwige de stad niet bewaart, te vergeefs waakt de wachter. Te vergeefs is het u, vroeg op te staan, en u laat ter rust te begeven, gij, die het brood der zorgen eet; voorwaar, Hij geeft het Zijnen lieveling in den slaap. Ziet! een erfdeel van den Eeuwige zijn kinderen, eene belooning is de lijfsvrucht. Als pijlen in de hand eens helds, zoo zijn de zonen der jeugd. Heil den man, die zijnen pijlkoker van hen gevuld heeft; zij staan niet beschaamd, maar trotseren de vijanden voor het gerigt.

Lied Hammaäloth. — Heil een ieder, die den Eeuwige vreest; die Zijne wegen bewandelt. Als gij u van den arbeid uwer handen voedt, heil u! het gaat u wel. Uwe huisvrouw is als een vruchtbare wijnstok, in het binnenste van uw huis; uwe kinderen als olijvenplanten, rondom uwe tafel. Ziet! zoo wordt de man gezegend, die den Eeuwige vreest. De Eeuwige zegene u uit Zion! gij zult den welstand van Jeruzalem aanschouwen, al uwe levensdagen. En gij zult de kinderen uwer kinderen zien; vrede zij over Israël.

Lied Hammaäloth. — Dikwijls benaauwde men mij van mijne jeugd af, — zoo zegge nu Israël; — dikwijls benaauwde men mij van mijne jeugd af, maar overmogt mij niet. Op mijnen rug ploegden de ploegers, en trokken hunne voren lang. De Eeuwige is regtvaardig; Hij hieuw de touwen der goddeloozen af. Dat zij beschaamd worden en terug wijken, alle haters van Zion! Dat zij worden als het gras op de daken, hetwelk eer men het uittrekt, verdort. Waarvan geen maaijer zijne hand vult, noch zijnen arm de garvenbinder. En geene voorbijgaanden zeggen: „De zegen des „Eeuwigen zij op u, wij zegenen u in den naam des Eeuwigen."

Lied Hammaäloth. — Uit de diepten roep ik U aan, o Eeuwige! Heer! hoor mijne stem; laat Uwe ooren opmerkzaam zijn, op de stem mijner smeekingen. Indien Gij, o Eeuwige! die ongeregtigheden wildet aanrekenen, Heer! wie kan dan bestaan? maar bij U is vergiffenis, opdat Gij geëerbiedigd wordt. — Zoo wacht ik dan op den Eeuwige: mijne ziel wacht; ik hoop op Zijn woord. Mijne ziel [wacht] op den Heer, meer dan de wachters op den morgen, naar den morgen wachten. Israël hope op den Eeuwige; want bij den Eeuwige is goedertierenheid, en bij Hem is velerlei verlossing; en Hij zal Israël verlossen van al zijne ongeregtigheden.

קלא שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לְדָוִד יְיָ לֹא־גָבַהּ לִבִּי וְלֹא־רָמוּ עֵינַי וְלֹא־
הִלַּכְתִּי בִּגְדֹלוֹת וּבְנִפְלָאוֹת מִמֶּנִּי׃ אִם־לֹא שִׁוִּיתִי
וְדוֹמַמְתִּי נַפְשִׁי כְּגָמֻל עֲלֵי אִמּוֹ כַּגָּמֻל עָלַי נַפְשִׁי׃ יַחֵל יִשְׂרָאֵל
אֶל־יְיָ מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם׃

קלב שִׁיר הַמַּעֲלוֹת זְכוֹר־יְיָ לְדָוִד אֵת כָּל־עֻנּוֹתוֹ׃ אֲשֶׁר־נִשְׁבַּע לַייָ
נָדַר לַאֲבִיר יַעֲקֹב׃ אִם־אָבֹא בְּאֹהֶל בֵּיתִי אִם־אֶעֱלֶה עַל־
עֶרֶשׂ יְצוּעָי׃ אִם־אֶתֵּן שְׁנַת לְעֵינָי לְעַפְעַפַּי תְּנוּמָה׃ עַד
אֶמְצָא מָקוֹם לַייָ מִשְׁכָּנוֹת לַאֲבִיר יַעֲקֹב׃ הִנֵּה שְׁמַעֲנוּהָ
בְאֶפְרָתָה מְצָאנוּהָ בִּשְׂדֵי־יָעַר׃ נָבוֹאָה לְמִשְׁכְּנוֹתָיו נִשְׁתַּחֲוֶה
לַהֲדֹם רַגְלָיו׃ קוּמָה יְיָ לִמְנוּחָתֶךָ אַתָּה וַאֲרוֹן עֻזֶּךָ׃ כֹּהֲנֶיךָ
יִלְבְּשׁוּ צֶדֶק וַחֲסִידֶיךָ יְרַנֵּנוּ׃ בַּעֲבוּר דָּוִד עַבְדֶּךָ אַל־תָּשֵׁב פְּנֵי
מְשִׁיחֶךָ׃ נִשְׁבַּע־יְיָ לְדָוִד אֱמֶת לֹא־יָשׁוּב מִמֶּנָּה מִפְּרִי בִטְנְךָ
אָשִׁית לְכִסֵּא־לָךְ׃ אִם־יִשְׁמְרוּ בָנֶיךָ בְּרִיתִי וְעֵדֹתִי זוֹ אֲלַמְּדֵם
גַּם־בְּנֵיהֶם עֲדֵי־עַד יֵשְׁבוּ לְכִסֵּא־לָךְ׃ כִּי בָחַר יְיָ בְּצִיּוֹן אִוָּהּ
לְמוֹשָׁב לוֹ׃ זֹאת־מְנוּחָתִי עֲדֵי־עַד פֹּה אֵשֵׁב כִּי אִוִּתִיהָ׃ צֵידָהּ
בָּרֵךְ אֲבָרֵךְ אֶבְיוֹנֶיהָ אַשְׂבִּיעַ לָחֶם׃ וְכֹהֲנֶיהָ אַלְבִּישׁ יֶשַׁע
וַחֲסִידֶיהָ רַנֵּן יְרַנֵּנוּ׃ שָׁם אַצְמִיחַ קֶרֶן לְדָוִד עָרַכְתִּי נֵר לִמְשִׁיחִי׃
אוֹיְבָיו אַלְבִּישׁ בֹּשֶׁת וְעָלָיו יָצִיץ נִזְרוֹ׃

קלג שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לְדָוִד הִנֵּה מַה־טּוֹב וּמַה־נָּעִים שֶׁבֶת אַחִים גַּם־
יָחַד׃ כַּשֶּׁמֶן הַטּוֹב עַל הָרֹאשׁ יֹרֵד עַל הַזָּקָן זְקַן אַהֲרֹן
שֶׁיֹּרֵד עַל־פִּי מִדּוֹתָיו׃ כְּטַל חֶרְמוֹן שֶׁיֹּרֵד עַל־הַרְרֵי צִיּוֹן כִּי־שָׁם
צִוָּה יְיָ אֶת־הַבְּרָכָה חַיִּים עַד־הָעוֹלָם׃

קלד שִׁיר הַמַּעֲלוֹת הִנֵּה בָּרְכוּ אֶת־יְיָ כָּל־עַבְדֵי יְיָ הָעֹמְדִים בְּבֵית יְיָ
בַּלֵּילוֹת׃ שְׂאוּ יְדֵיכֶם קֹדֶשׁ וּבָרְכוּ אֶת־יְיָ׃ יְבָרֶכְךָ יְיָ
מִצִּיּוֹן עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ׃ עלינו בדף מ״ו קדיש יתום.

Lied Hammaäloth. Van David. — Eeuwige! mijn hart verhief zich nooit, mijne oogen waren niet hoog. Ook heb ik niet gewandeld in dingen, mij te groot of te onbegrijpelijk. In kalmte liet ik, waarlijk, mijne ziel gelijk zijn aan een gespeend kind bij zijne moeder; zoo was als een gespeend kind mijne ziel in mij. Israël hope op den Eeuwige van nu af tot in eeuwigheid.

Lied Hammaäloth. — Gedenk, Eeuwige! aan David, al zijn ijverig streven. Hoe hij den Eeuwige gezworen heeft, geloften gedaan aan den magtigen Jakobs: „Ik kom niet in de tent „mijns huizes, ik beklim niet de sponde mijner legerstede; ik „ontzeg den slaap mijnen oogen, mijnen oogleden de sluimering: „tot dat ik gevonden heb eene vaste plaats voor den Eeuwige, „eene woning voor den magtigen Jakobs." Ziet! wij hoorden daarvan te Ephrath, vonden haar in Jaärs velden. Laat ons ingaan in Zijne woning, ons nederbuigen voor Zijne voetbank. Trek, o Eeuwige! naar Uwe rustplaats, Gij en de ark Uwer heerlijkheid. Dat Uwe priesters zich met de deugd bekleeden, dat Uwe vromen vrolijk zingen! Om Uwen knecht David, weiger niet wat Uw gezalfde begeert. De Eeuwige heeft aan David de waarheid toegezworen — Hij zal Zich daarvan niet terug trekken; — van de vrucht van uwen schoot zal Ik op uwen troon doen zitten. Indien uwe zonen Mijn verbond zullen houden, en dit Mijn getuigenis, waarin Ik hen onderwijs, dan zullen ook hunne nakomelingen in alle eeuwigheid op uwen troon zitten. Want de Eeuwige heeft Zion verkoren, hetzelve tot Zijn verblijf begeerd. Dit [zeide Hij,] zal Mijne rustplaats in alle eeuwigheid zijn, daar zal Ik wonen, want dit gelust Mij. Haar voedsel zal Ik rijkelijk zegenen; hare nooddruftigen met brood verzadigen. Hare priesters met heil bekleeden, dat hare vromen vrolijk zingen. Daar zal Ik Davids hoorn doen opgroeijen, waar Ik eene lamp voor Mijnen gezalfde toegerigt heb. Zijne vijanden zal Ik met schaamte bekleeden, maar op hem zal zijne kroon schitteren.

Lied Hammaäloth. Van David. — Ziet! hoe groot en hoe liefelijk is het, dat broeders in eendragt wonen. Gelijk de kostbare zalfolie op het hoofd, die nederdaalt op den baard, den baard van Aäron, welke nederhangt op den boord van zijn gewaad. Zoo ook de dauw van Hermon, die nederdaalt op Zions bergen; want daar gebiedt de Eeuwige den zegen, en het leven tot in eeuwigheid.

Lied Hammaäloth. — Looft den Eeuwige, alle gij dienaars des Eeuwigen, die des nachts in het huis des Eeuwigen staat. Heft uwe handen naar het heiligdom, en looft den Eeuwige. U zegene uit Zion, de Eeuwige, die hemel en aarde gemaakt heeft.

Men zegt Alenoe *bl.* 46, *en* Kadis Jathom.

פרקי אבות.

בשבת של אחר פסח מתחילין לומר **פרקי אבות**, ובשבת שחל בו **שבועות**,
ערב תשעה באב ותשעה באב, אין אומרין בו **פרק**.

כָּל יִשְׂרָאֵל יֵשׁ לָהֶם חֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא שֶׁנֶּאֱמַר וְעַמֵּךְ כֻּלָּם
צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִירְשׁוּ אָרֶץ נֵצֶר מַטָּעַי מַעֲשֵׂה יָדַי לְהִתְפָּאֵר׃

פרק ראשון

(א) משֶׁה קִבֵּל תּוֹרָה מִסִּינַי וּמְסָרָהּ לִיהוֹשֻׁעַ וִיהוֹשֻׁעַ לִזְקֵנִים
וּזְקֵנִים לִנְבִיאִים וּנְבִיאִים מְסָרוּהָ לְאַנְשֵׁי כְנֶסֶת
הַגְּדוֹלָה· הֵם אָמְרוּ שְׁלשָׁה דְבָרִים הֱווּ מְתוּנִים בַּדִּין וְהַעֲמִידוּ
תַּלְמִידִים הַרְבֵּה וַעֲשׂוּ סְיָג לַתּוֹרָה׃ (ב) שִׁמְעוֹן הַצַּדִּיק הָיָה
מִשְּׁיָרֵי כְנֶסֶת הַגְּדוֹלָה הוּא הָיָה אוֹמֵר עַל שְׁלשָׁה דְבָרִים
הָעוֹלָם עוֹמֵד עַל הַתּוֹרָה וְעַל הָעֲבוֹדָה וְעַל גְּמִילוּת חֲסָדִים׃
(ג) אַנְטִיגְנוֹס אִישׁ סוֹכוֹ קִבֵּל מִשִּׁמְעוֹן הַצַּדִּיק הוּא הָיָה אוֹמֵר
אַל־תִּהְיוּ כַּעֲבָדִים הַמְשַׁמְּשִׁין אֶת־הָרַב עַל מְנָת לְקַבֵּל פְּרָס
אֶלָּא הֱיוּ כַּעֲבָדִים הַמְשַׁמְּשִׁין אֶת־הָרַב שֶׁלֹּא עַל מְנָת לְקַבֵּל
פְּרָס וִיהִי מוֹרָא שָׁמַיִם עֲלֵיכֶם׃ (ד) יוֹסֵי בֶּן יוֹעֶזֶר אִישׁ
צְרֵדָה וְיוֹסֵי בֶּן יוֹחָנָן אִישׁ יְרוּשָׁלַיִם קִבְּלוּ מֵהֶם· יוֹסֵי בֶּן
יוֹעֶזֶר אִישׁ צְרֵדָה אוֹמֵר יְהִי בֵיתְךָ בֵּית וַעַד לַחֲכָמִים וֶהֱוֵי
מִתְאַבֵּק בַּעֲפַר רַגְלֵיהֶם וֶהֱוֵי שׁוֹתֶה בַצָּמָא אֶת־דִּבְרֵיהֶם׃
(ה) יוֹסֵי בֶּן־יוֹחָנָן אִישׁ יְרוּשָׁלַיִם אוֹמֵר יְהִי בֵיתְךָ פָּתוּחַ לִרְוָחָה

---

2) Deze vergadering werd na de terugkomst der babylonische gevangenschap, door *Ezra*, te Jeruzalem bijeengebragt. Zij bestond uit honderd en twintig geleerden, onder welken zich ook de drie profeten *Hagai*, *Zacharja* en *Malachi* bevonden.

3) In de rabbijnsche uitspraken wordt veelal het woord *hemel* in plaats van *God* gesteld. Zoo beteekent ook: *in den naam des hemels*, zoo veel als *met eene zuivere bedoeling, uit liefde tot de deugd.*

4) De leerlingen zaten gewoonlijk op den grond voor de voeten hunner leermeesters. Behalve deze eenvoudige zin, ligt in deze spreuk nog opgesloten: 1o. Dat men aan de wijze leeraars volkomen onderworpen behoort te zijn. 2o. Geene ongemakken te schuwen, die uit den omgang met de wijzen mogten kunnen voortvloeijen. 3o. Zorgvuldig op te zamelen al hetgeen de wijzen, als het ware achteloos, in het stof laten vallen, en dus al hunne spreuken en gezegden tot leering te doen verstrekken. 4o. Den troost uit hunne leerredenen voortvloeijende, als een heilzaam poeder te beschouwen, dat wonden heelt.

5) Met volijverige begeerte.

Des zomers worden op Sabbath (behalve wanneer deze op het wekenfeest, den 8sten of den 9den Ab invalt,) DE SPREUKEN DER VADEREN *) *gezegd.*

Alle Israëlieten hebben aandeel aan de toekomstige wereld. Want zoo is er gezegd: „En uw volk, allen regtvaardig, in eeuwigheid zullen zij het land „bezitten; het zijn spruiten, door Mij geplant, het werk Mijner handen, Mij „ten prijs."**)

Eerste Afdeeling.

(1) Mozes ontving de leer [1]) van [den berg] Sinai, en overleverde haar aan Josua; Josua aan de oudsten; de oudsten aan de profeten, en de profeten overleverden ze weder aan de mannen der groote vergadering [2]). Deze schreven drie gewigtige grondregelen voor: „Weest bedachtzaam in de regtspleging; vormt vele „scholieren, en maakt eene omheining om de leer." — (2) Simon de regtvaardige was een van de laatste leden der groote vergadering. Hij was gewoon te zeggen: „Door drie zaken bestaat de „wereld: door de leer, door de Godsdienst en door het uitoefenen „van welwillendheid." — (3) Antigonus, de heer van Socho, ontving de overlevering van Simon den regtvaardige. Hij was gewoon te zeggen: „Weest niet gelijk knechten, die hunnen „heer alleen bedienen, om een gunstbewijs er voor te erlangen, „maar gelijk knechten, die zonder uitzigt op gunstbewijs hunnen „heer bedienen; en weest doordrongen van den eerbied des he„mels." [3]) — José, de zoon Joëzers, de heer van Zeréda, en José, de zoon Jochanans, de heer van Jeruzalem, ontvingen de overlevering van den laatstgenoemden. José, de zoon Joëzers, de heer van Zeréda zeide: „Laat uw huis eene verzamelplaats voor wijze man„nen zijn; bestuif u met het stof hunner voeten [4]), en drink hunne „woorden met dorst." [5]) — (5) José, de zoon van Jochanan, de heer van Jeruzalem zeide: „Laat uw huis wijd open zijn [voor gasten];

---

*) *Deze* Spreuken *behelzen eenen rijken voorraad van leeringen, levensregelen en voorschriften, die allezins heilzaam zijn en tot voeding van den geest verstrekken. Zij zijn kort van stijl, doch zeer zinrijk, zoodat zij eenen diepen indruk op het gemoed maken, en tot rijper nadenken gelegenheid geven; weshalve zij ter bevordering der deugd aller opmerkzaamheid waardig zijn. De daarbij gevoegde aanmerkingen zijn deels van wijlen den Heer* M. LEMANS (*uit de hoogduitsche vertalingen van* FRIEDLÄNDER *en* EUCHEL *overgenomen,) en deels van wijlen den Wel-Eerwaarden Heer Opper-Rabbijn* S. BERENSTEIN. *De laatsten zijn met S. B. geteekend.*

**) Deze plaats, uit de *Misna*, wordt vóór elke der zes afdeelingen, bij wijze van inleiding gevoegd.

1) Behalve de vijf boeken van Mozes, welke de *Schriftelijke Wet* uitmaken, en waarbij de Profeten en de Geschriften komen, welke te zamen den Bijbel vormen, wordt ook onder de Leer begrepen en te dezer plaatse voornamelijk bedoeld, de *Mondelinge Wet*, welke verdeeld wordt, in de *Misna* of leeringen. en *Gemara* of ontvouwingen en ophelderingen; beide zijn bekend onder den algemeenen naam *Talmud*.

וְיִהְיוּ עֲנִיִּים בְּנֵי בֵיתֶךָ וְאַל תַּרְבֶּה שִׂיחָה עִם הָאִשָּׁה בְּאִשְׁתּוֹ
אָמְרוּ קַל וָחֹמֶר בְּאֵשֶׁת חֲבֵרוֹ מִכַּאן אָמְרוּ חֲכָמִים כָּל־הַמַּרְבֶּה
שִׂיחָה עִם הָאִשָּׁה גּוֹרֵם רָעָה לְעַצְמוֹ וּבוֹטֵל מִדִּבְרֵי תוֹרָה
וְסוֹפוֹ יוֹרֵשׁ גֵּיהִנֹּם׃ (ו) יְהוֹשֻׁעַ בֶּן פְּרַחְיָה וְנִתַּאי הָאַרְבֵּלִי קִבְּלוּ
מֵהֶם יְהוֹשֻׁעַ בֶּן־פְּרַחְיָה אוֹמֵר עֲשֵׂה לְךָ רַב וּקְנֵה לְךָ חָבֵר וֶהֱוֵי
דָן אֶת־כָּל הָאָדָם לְכַף זְכוּת׃ (ז) נִתַּאי הָאַרְבֵּלִי אוֹמֵר הַרְחֵק
מִשָּׁכֵן רָע וְאַל תִּתְחַבֵּר לָרָשָׁע וְאַל תִּתְיָאֵשׁ מִן הַפּוּרְעָנוּת׃
(ח) יְהוּדָה בֶּן טַבַּאי וְשִׁמְעוֹן בֶּן־שָׁטַח קִבְּלוּ מֵהֶם יְהוּדָה בֶּן־
טַבַּאי אוֹמֵר אַל־תַּעַשׂ עַצְמְךָ כְּעוֹרְכֵי הַדַּיָּנִין וּכְשֶׁיִּהְיוּ בַּעֲלֵי הַדִּין
עוֹמְדִים לְפָנֶיךָ יִהְיוּ בְעֵינֶיךָ כִּרְשָׁעִים וּכְשֶׁנִּפְטָרִים מִלְּפָנֶיךָ יִהְיוּ
בְעֵינֶיךָ כְּזַכָּאִין כְּשֶׁקִּבְּלוּ עֲלֵיהֶם אֶת־הַדִּין׃ (ט) שִׁמְעוֹן בֶּן
שָׁטַח אוֹמֵר הֱוֵי מַרְבֶּה לַחֲקוֹר אֶת־הָעֵדִים וֶהֱוֵי זָהִיר בִּדְבָרֶיךָ
שֶׁמָּא מִתּוֹכָם יִלְמְדוּ לְשַׁקֵּר׃ (י) שְׁמַעְיָה וְאַבְטַלְיוֹן קִבְּלוּ מֵהֶם
שְׁמַעְיָה אוֹמֵר אֱהַב אֶת־הַמְּלָאכָה וּשְׂנָא אֶת־הָרַבָּנוּת וְאַל
תִּתְוַדַּע לָרָשׁוּת׃ (יא) אַבְטַלְיוֹן אוֹמֵר חֲכָמִים הִזָּהֲרוּ בְּדִבְרֵיכֶם
שֶׁמָּא תָחוּבוּ חוֹבַת גָּלוּת וְתִגְלוּ לִמְקוֹם מַיִם הָרָעִים וְיִשְׁתּוּ
הַתַּלְמִידִים הַבָּאִים אַחֲרֵיכֶם וְיָמוּתוּ וְנִמְצָא שֵׁם שָׁמַיִם מִתְחַלֵּל׃
(יב) הִלֵּל וְשַׁמַּאי קִבְּלוּ מֵהֶם הִלֵּל אוֹמֵר הֱוֵי מִתַּלְמִידָיו שֶׁל
אַהֲרֹן אוֹהֵב שָׁלוֹם וְרוֹדֵף שָׁלוֹם אוֹהֵב אֶת־הַבְּרִיּוֹת וּמְקָרְבָן
לַתּוֹרָה׃ (יג) הוּא הָיָה אוֹמֵר נְגִיד שְׁמָא אֲבַד שְׁמֵהּ וּדְלָא
מוֹסִיף יָסֵף וּדְלָא יַלִּיף קְטָלָא חַיָּב וּדְאִשְׁתַּמַּשׁ בְּתָגָא חֲלָף׃

---

8) Men moet zich vooral niet mengen in iemands anders aangelegenheden, dewijl men er gewoonlijk slecht van afkomt; ten aanzien van den regter zelven is het nog strafwaardiger, daar hij in zulk geval niet van partijdigheid kan vrijgesproken worden.

9) Waar eene verkeerde denkwijze heerscht, en waar dus uwe welgemeende, doch onvoorzichtig geuite woorden, onregtzinnig kunnen uitgelegd worden; gelijk geschied is met het gezegde van den braven Antigonus (§. 3.) hetwelk door twee zijner leerlingen *Zadok* en *Baitos* ten onregte verklaard werd, en waardoor zij van het echte voorvaderlijke geloof afvielen.

*) Breng de dwalenden, in navolging van Aäron, tot de deugd terug, *S. B.*

10) Die zijne geleerdheid gebruikt om er gewin mede te doen, en dus zijn vurig eigenbelang als hoofddoel beschouwt, kan onmogelijk uit loutere begeerte tot volmaking door de kennis der goddelijke waarheden studeren, en dus kan hij het ware doel niet bereiken.

„en laat de armen uwe huisgenooten zijn! Vermijd ook de overtol-„lige gesprekken met uwe vrouw!" (Wanneer dit omtrent iemands eigene echtgenoot geldt, hoe veel te meer dan omtrent die van zijnen evennaaste.) Derhalve zeggen ook de wijzen: Zoo dikwijls iemand met de vrouwen nuttelooze gesprekken houdt, veroorzaakt hij zich zelven onheil, wordt afgehouden van de beoefening der leer, en eindelijk wordt de hel zijn erfdeel. — (6) Josua, de zoon van Perachja, en Nittai de Arbeliet, ontvingen van bovengenoemden de overlevering. Josua, de zoon van Perachja zeide: „Verschaf u eenen „leeraar; verwerf u eenen medgezel [6]), en beoordeel ieder mensch „naar de beste zijde." — (7) Nittai de Arbeliet zeide: Verwijder u van „eenen kwaden nabuur [7]), houdt geen gezelschap met den godde-„looze, en geloof niet dat de vergelding uitblijft." — (8) Juda, de zoon van Tabbai, en Simon, de zoon van Satach, ontvingen de overlevering van hen. Juda, de zoon van Tabbai zeide: „Werp u niet „op als voorspraak voor eene der partijen, bij de regters [8]). Wan-„neer de twistende partijen voor u staan, zie ze aan als of zij „beiden schuldig waren; doch als zij van u weggaan, houdt ze dan „beiden voor regtvaardig, als zij zich aan de uitspraak van het „regt onderworpen hebben." — (9) Simon, de zoon van Satach zeide: „Onderzoek de getuigen met veel naauwkeurigheid; maar wees zeer „voorzigtig met uwe woorden, op dat zij niet daardoor aanleiding „bekomen om te liegen." — (10) Semaja en Abtaljon, ontvingen de overlevering van hen. Semaja zeide: „Bemin den arbeid; haat „de eerambten, en wees niet indringend bij de grooten." — (11) Abtaljon zeide: „Gij wijzen! zijt voorzigtig met uwe woorden, „welligt mogt u het lot treffen, in ballingschap te gaan, dan zoudt „gij kunnen komen, op eene plaats waar het water troebel is [9]); „daarvan mogten de leerlingen, die na u komen, drinken en er „door sterven, dus zoude de naam des hemels ontheiligd worden." — (12) Hillel en Sammai ontvingen de overlevering van hen. Hillel zeide: „Wees van de leerlingen van Aäron, dat is, bemin den vrede, „tracht den vrede te stichten, bemin de menschen, en breng hen „nader tot de leer." (*) — (13) Hij was nog gewoon te zeggen: „Die zijnen goeden naam misbruikt, verliest dien geheel; die „zijne kundigheden niet vermeerdert, vermindert dezelve; die vol-„strekt niets verlangt te leeren, begaat eene doodzonde, en die de „kroon [der geleerdheid] als een werktuig [10]) gebruikt, vergaat." —

---

6) Om met hem de leer te beoefenen, en dat hij te gelijker tijd uw beste vriend zij, op wien gij vertrouwen moogt stellen. Het slot dezer spreuk geeft echter duidelijk te kennen, dat deze naauwe vriendschap, de liefde tot alle andere menschen in geenen deele verzwakken moet.

7) Er is zoo veel aan gelegen kwaad gezelschap te vermijden, dat men zelfs niet in de nabijheid eens slechten moet komen; is men hierin niet omzigtig, dan vloeit er uit voort, dat men gemeenzaam met hem wordt; en alsdan kan het niet missen, of het heeft slechte gevolgen, het moge vroeg of laat zijn.

(יד) הוּא הָיָה אוֹמֵר אִם אֵין אֲנִי לִי מִי לִי וּכְשֶׁאֲנִי לְעַצְמִי מָה אֲנִי וְאִם לֹא עַכְשָׁו אֵימָתַי: (טו) שַׁמַּאי אוֹמֵר עֲשֵׂה תוֹרָתְךָ קֶבַע אֱמוֹר מְעַט וַעֲשֵׂה הַרְבֵּה וֶהֱוֵי מְקַבֵּל אֶת־כָּל־הָאָדָם בְּסֵבֶר פָּנִים יָפוֹת: (טז) רַבָּן גַּמְלִיאֵל הָיָה אוֹמֵר עֲשֵׂה לְךָ רַב וְהִסְתַּלֵּק מִן הַסָּפֵק וְאַל תַּרְבֶּה לְעַשֵּׂר אֻמָּדוֹת: (יז) שִׁמְעוֹן בְּנוֹ אוֹמֵר כָּל־יָמַי גָּדַלְתִּי בֵּין הַחֲכָמִים וְלֹא מָצָאתִי לַגּוּף טוֹב מִשְּׁתִיקָה וְלֹא הַמִּדְרָשׁ עִקָּר אֶלָּא הַמַּעֲשֶׂה וְכָל־הַמַּרְבֶּה דְבָרִים מֵבִיא חֵטְא: (יח) רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן־גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר עַל־שְׁלשָׁה דְבָרִים הָעוֹלָם קַיָּם עַל־הָאֱמֶת וְעַל־הַדִּין וְעַל־הַשָּׁלוֹם שֶׁנֶּאֱמַר אֱמֶת וּמִשְׁפַּט שָׁלוֹם שִׁפְטוּ בְּשַׁעֲרֵיכֶם:

רַבִּי חֲנַנְיָה בֶּן עֲקַשְׁיָא אוֹמֵר רָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְזַכּוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל לְפִיכָךְ הִרְבָּה לָהֶם תּוֹרָה וּמִצְוֹת שֶׁנֶּאֱמַר יְיָ חָפֵץ לְמַעַן צִדְקוֹ יַגְדִּיל תּוֹרָה וְיַאְדִּיר:

עלינו, קדיש יתום.

פרק שני

כל ישראל וכו׳. (כרף ק״ו).

(א) רַבִּי אוֹמֵר אֵיזוֹ הִיא דֶרֶךְ יְשָׁרָה שֶׁיָּבוֹר לוֹ הָאָדָם כָּל־שֶׁהִיא תִּפְאֶרֶת לְעֹשֶׂהָ וְתִפְאֶרֶת לוֹ מִן הָאָדָם וֶהֱוֵי זָהִיר בְּמִצְוָה קַלָּה כְּבַחֲמוּרָה שֶׁאֵין אַתָּה יוֹדֵעַ מַתַּן שְׂכָרָן שֶׁל מִצְוֹת וֶהֱוֵי מְחַשֵּׁב הֶפְסֵד מִצְוָה כְּנֶגֶד שְׂכָרָהּ וּשְׂכַר עֲבֵרָה כְּנֶגֶד הֶפְסֵדָהּ· הִסְתַּכֵּל בִּשְׁלשָׁה דְבָרִים וְאֵין אַתָּה בָא לִידֵי עֲבֵרָה דַּע מַה־לְּמַעְלָה מִמְּךָ עַיִן רוֹאָה וְאֹזֶן שׁוֹמַעַת וְכָל־

---

13) Dit gezegde van Rabbi Hananja wordt na het lezen van ieder der zes afdeelingen gezegd. — De toepassing der schriftuurplaats, hier bijgebragt, is: dewijl het Opperwezen, door Zijne geregtigheid en welwillendheid, Israël bevoorregten wilde, gaf Hij het eene groote en heerlijke leer, om door derzelver uitoefening eene aanzienlijke belooning te mogen erlangen.

1) Deze Rabbi heette eigenlijk Rabbi Juda Hanasie of *de Overste*, ook wordt hij *Rabbenu Hakados* of *de heilige* genoemd. Hij was de zamensteller van de *Misna* en leefde in den tijd van den Romeinschen Keizer *Antonius Pius*, met wien hij in naauwe vriendschap leefde.

(14) Verders plagt hij nog te zeggen: „Als ik zelf niet voor mij „zorg [tot mijne volmaking], wie zorgt dan voor mij? en zorg ik „al voor mij, hoe ver heb ik het nog gebragt? en doe ik het nu „niet, wanneer zal het dan geschieden?" — (15) Sammai zeide: „Maak uwe beoefening der leer tot hoofdbezigheid; beloof weinig „en doe veel, en bejegen eenen ieder met een vriendelijk gelaat." — (16) De leeraar Gamliël was gewoon te zeggen: „Verschaf u eenen „leeraar, daardoor vermijdt gij den twijfel, en gewen u niet de tien- „den bij gissing af te zonderen." — (17) Zijn zoon Simon was gewoon te zeggen: „Ik ben onder wijze lieden tot nu toe opgegroeid, „en heb voor den sterveling niets nuttigers gevonden dan het zwij- „gen [11]). Ook het verklaren der wet is de hoofdzaak niet, maar „het uitoefenen derzelve, en al die veel spreekt, brengt zonde te „weeg." — (18) De leeraar Simon [12]), de zoon van Gamliël, plagt „te zeggen: „Door drie zaken wordt de wereld in stand gehouden: „door het regt, door de waarheid en door den vrede; want zoo is „er gezegd: Waarheid, regt en vrede, rigt in uwe poorten!"

Rabbi Hananja, de zoon van Akasja, zeide: De Heilige, geloofd zij Hij, wilde Israël gelukzalig maken, daarom gaf Hij hun vele leeren en geboden, gelijk er gezegd is: „De Eeuwige vond welbehagen, wegens Zijne geregtig- „heid, Zijne leer groot en heerlijk te maken." [13])

Men zegt Alenoe *bl.* 46, Kadis Jathom.

Tweede Afdeeling.

Men zegt Alle Israëlieten *enz.*, *bl.* 102.

(1) Rabbi [1]) zeide: „Welke is de regte weg, dien zich de mensch „behoort te verkiezen? Die, welke hem zelven tot sieraad ver- „strekt, en hem bij zijne evennaasten in aanzien brengt. — Be- „tracht een gering gebod zoo zorgvuldig als een dat moeijelijk is, „want gij kent de [hoegrootheid der] belooning niet, die aan de „uitoefening der geboden gehecht is. Bereken altijd het verlies dat „gij zoudt kunnen lijden door de uitoefening van een gebod, tegen „het loon dat u er voor te wachten staat; even als het voordeel „dat u eene overtreding zou kunnen verschaffen, tegen de straf die „u er voor te beurt valt. Wees bijzonder opmerkzaam op drie za- „ken, dan zult gij tot geene overtreding komen: erken wat boven „u is! een alziend oog, een alhoorend oor, alsmede dat al uwe

---

12) Behalve de oppervlakkige zin dezer woorden, dat het zwijgen zeer heilzaam is, en wel voornamelijk omtrent diepe geheimen en waarheden van de godsdienst, waarover niet in de tegenwoordigheid van ongeleerden te veel gesproken mag worden, ten einde valsche uitleggingen en dwaalbegrippen voor te komen, ligt hierin nog opgesloten de belangrijke les, dat men zijne goede handelingen in stilte en zonder praalvertooning behoort te verrigten.

13) Deze geleerde was de kleinzoon van bovengemelden Simon, en de vader van den beroemden zamensteller der *Misna*, Rabbi Juda Hanasi, met wiens voortreffelijke levensregelen de volgende afdeeling begint.

מַעֲשֶׂיךָ בַּסֵּפֶר נִכְתָּבִים׃ (ב) רַבָּן גַּמְלִיאֵל בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי יְהוּדָה
הַנָּשִׂיא אוֹמֵר יָפֶה תַּלְמוּד תּוֹרָה עִם דֶּרֶךְ אֶרֶץ שֶׁיְּגִיעַת
שְׁנֵיהֶם מַשְׁכַּחַת עָוֹן וְכָל־תּוֹרָה שֶׁאֵין עִמָּהּ מְלָאכָה סוֹפָהּ
בְּטֵלָה וְגוֹרֶרֶת עָוֹן וְכָל הָעוֹסְקִים עִם הַצִּבּוּר יִהְיוּ עוֹסְקִים
עִמָּהֶם לְשֵׁם שָׁמַיִם שֶׁזְּכוּת אֲבוֹתָם מְסַיַּעְתָּם וְצִדְקָתָם עוֹמֶדֶת
לָעַד וְאַתֶּם מַעֲלֶה אֲנִי עֲלֵיכֶם שָׂכָר הַרְבֵּה כְּאִלּוּ עֲשִׂיתֶם׃
(ג) הֱווּ זְהִירִין בָּרָשׁוּת שֶׁאֵין מְקָרְבִין לוֹ לְאָדָם אֶלָּא לְצֹרֶךְ
עַצְמָן נִרְאִין כְּאוֹהֲבִין בִּשְׁעַת הֲנָאָתָן וְאֵין עוֹמְדִין לוֹ לְאָדָם
בִּשְׁעַת דָּחְקוֹ׃ (ד) הוּא הָיָה אוֹמֵר עֲשֵׂה רְצוֹנוֹ כִּרְצוֹנֶךָ
כְּדֵי שֶׁיַּעֲשֶׂה רְצוֹנְךָ כִּרְצוֹנוֹ בַּטֵּל רְצוֹנְךָ מִפְּנֵי רְצוֹנוֹ כְּדֵי שֶׁיְּבַטֵּל
רְצוֹן אֲחֵרִים מִפְּנֵי רְצוֹנֶךָ׃ (ה) הִלֵּל אוֹמֵר אַל תִּפְרוֹשׁ מִן
הַצִּבּוּר וְאַל תַּאֲמִין בְּעַצְמְךָ עַד יוֹם מוֹתְךָ וְאַל תָּדִין אֶת
חֲבֵרְךָ עַד שֶׁתַּגִּיעַ לִמְקוֹמוֹ וְאַל תֹּאמַר דָּבָר שֶׁאִי אֶפְשַׁר
לִשְׁמוֹעַ שֶׁסּוֹפוֹ לְהִשָּׁמַע וְאַל תֹּאמַר לִכְשֶׁאֶפָּנֶה אֶשְׁנֶה שֶׁמָּא
לֹא תִפָּנֶה׃ (ו) הוּא הָיָה אוֹמֵר אֵין בּוּר יְרֵא חֵטְא וְלֹא
עַם הָאָרֶץ חָסִיד וְלֹא הַבַּיְשָׁן לָמֵד וְלֹא הַקַּפְּדָן מְלַמֵּד וְלֹא
כָל־הַמַּרְבֶּה בִסְחוֹרָה מַחְכִּים וּבְמָקוֹם שֶׁאֵין אֲנָשִׁים הִשְׁתַּדֵּל
לִהְיוֹת אִישׁ׃ (ז) אַף הוּא רָאָה גֻלְגֹּלֶת אַחַת שֶׁצָּפָה עַל־פְּנֵי

---

pelijke pligten te vervullen. Ook bestaat er geene deugd, van de maatschappij afgezonderd; en de volmaaktheid wordt alleen door de vereeniging van aller denkbeelden bevorderd. *S. B.*

6) Men moet nimmer denken zoo vast en onwankelbaar van gemoedsgesteldheid te zijn, dat men niet meer voor verleiding vatbaar zij; men vindt in den *Talmud* een treffend voorbeeld in zekeren hoogenpriester Jochanan, die 80 jaren lang zijnen post roemvol bekleed heeft, en eindelijk afgevallen, en tot de secte der Saduceërs (Afd. I. Aanm. 9) overgegaan is. Daarom is het ook hoogst ongeoorloofd eenen anderen te veroordeelen, daar men niet weet, waartoe men zelf vervallen kan.

7) Deze plaats wordt ook door sommigen verklaard, dat men geene zaak voor onmogelijk moet houden, daar er toch eindelijk een tijd kan komen, dat men haar verstaan zal; doch wij kunnen deze verklaring niet goedkeuren. Deze waarheid wordt in de IV afdeeling §, op eene andere wijze voorgedragen.

8) De meening is, dat men door te veelvuldige handelsbezigheden verhinderd wordt, de leer behoorlijk te bestuderen; daar toch in die kennis de ware wijsheid gelegen is.

„handelingen in een boek opgeteekend worden." [2]) — (2) De leeraar Gamliël, de zoon van Rabbi Juda den overste, plagt te zeggen : „Het „is lofwaardig het uitoefenen der leer met wereldlijke bezigheden te „paren, want derzelver afwisselende bezigheid maakt dat men de „aanleiding tot buitensporigheden vergeet; maar het enkele beoefenen „der leer, zonder beroepsbezigheden, moet eindelijk ophouden, en „brengt ondeugd te weeg [3]). Al die de aangelegenheden der gemeen„te waarnemen, behooren het te doen in den naam des hemels [4]), „want de verdiensten hunner voorouders staan hen alsdan bij, en hun„ne weldaden zullen eeuwig duren. Ook waarborg ik u, voor elk goed „voornemen, dezelfde belooning, als of gij de daad zelve gedaan „hadt" [5]). — (3) „Zijt voorzigtig in den omgang met de grooten, „want zij vergunnen aan de lieden [van minderen rang] slechts dan „toegang tot hun eigen voordeel; zij stellen zich als vrienden aan, „wanneer het hun belang vordert, maar staan niemand in zijnen „nood bij." — (4) Nog was hij gewoon te zeggen : „Volbreng Gods „wil, als of het de uwe was, opdat Hij uwen wil vervulle als den „Zijnen; vernietig uwen wil voor den Zijnen, opdat Hij den wil „van anderen voor den uwen vernietige." — (5) Hillel zeide : „Zonder „u niet van de gemeente af §). Houdt u zelven niet voor onfeilbaar „tot uwen sterfdag [6]). Beoordeel uwen naaste niet tot dat gij in „dezelfde omstandigheden gekomen zijt. Zeg niet ten aanzien van „zaken die gij onverstaanbaar voordraagt, dat men ze eindelijk zal „kunnen verstaan [7]). Zeg ook niet : als ik tijd zal hebben, dan zal „ik studeren ; want welligt zult gij geenen tijd hebben." — (6) Ook was hij (Hillel) gewoon te zeggen : „Een ruw, onbeschaafd mensch „kan niet zondenschuw, een onwetende niet vroom wezen; een be„schaamde is niet geschikt iets te leeren, en een oploopende van „aard niet om anderen te onderwijzen. Ook kan hij, die zich uit„sluitend op den handel toelegt, niet wijs [8]) worden. Op eene plaats „waar geene [kundige] mannen zijn, moet gij u bevlijtigen een man „te worden." — (7) Hij zag ook eens eenen schedel boven het

---

2) Dat gij van al uw doen en laten, na dit leven, rekening en verantwoording voor Gods regterstoel zult moeten geven.

3) Op het zachtst genomen, zal men bij gebrek aan broodwinning ten laste van anderen moeten komen; iets, hetwelk tegen de bedoeling van het aanwezen des menschen op aarde strijdt; daar toch de mensch om te arbeiden geboren is.

4) Zie Afd. 1 aanmerking 8.

5) Men kan deze plaats ook verklaren, dat de weldaden die de bestuurders, namens de gemeente, uit de gemeentekas doen, hun aangerekend worden, als hadden zij ze uit hunne eigene beurs gedaan; of eindelijk dat zij bij het behartigen des algemeenen belangs, zelfs met verzuim hunner studiën, even zoo verdienstelijk handelen, als of zij hunnen tijd met het beoefenen der wet doorbragten.

(§) Denkende dat het eenzame leven geschikter tot de gelukzaligheid en volmaking zij, en dat al het kwaad door de zamenleving ontsta; want de mensch is tot gezelligheid geschapen, en dus is hij gehouden de maatschap-

הַמָּיִם אָמַר לָהּ עַל דְּאַטֵּפְתְּ אַטְפוּךְ וְסוֹף מְטַיְּפַיִךְ יְטוּפוּן: (ח) הוּא הָיָה אוֹמֵר מַרְבֶּה בָשָׂר מַרְבֶּה רִמָּה מַרְבֶּה נְכָסִים מַרְבֶּה דְאָגָה מַרְבֶּה נָשִׁים מַרְבֶּה כְשָׁפִים מַרְבֶּה שְׁפָחוֹת מַרְבֶּה זִמָּה מַרְבֶּה עֲבָדִים מַרְבֶּה גָזֵל מַרְבֶּה תוֹרָה מַרְבֶּה חַיִּים מַרְבֶּה יְשִׁיבָה מַרְבֶּה חָכְמָה מַרְבֶּה עֵצָה מַרְבֶּה תְבוּנָה מַרְבֶּה צְדָקָה מַרְבֶּה שָׁלוֹם קָנָה שֵׁם טוֹב קָנָה לְעַצְמוֹ קָנָה לוֹ דִּבְרֵי תוֹרָה קָנָה לוֹ חַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא: (ט) רַבָּן יוֹחָנָן בֶּן־זַכַּאי קִבֵּל מֵהִלֵּל וּמִשַּׁמַּאי הוּא הָיָה אוֹמֵר אִם לָמַדְתָּ תוֹרָה הַרְבֵּה אַל תַּחֲזִיק טוֹבָה לְעַצְמְךָ כִּי לְכָךְ נוֹצָרְתָּ: חֲמִשָּׁה תַלְמִידִים הָיוּ לוֹ לְרַבָּן יוֹחָנָן בֶּן־זַכַּאי וְאֵלּוּ הֵן רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן הוֹרְקְנוֹס רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן חֲנַנְיָה רַבִּי יוֹסֵי הַכֹּהֵן רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן־נְתַנְאֵל וְרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן־עֲרָךְ: הוּא הָיָה מוֹנֶה שִׁבְחָם (רַבִּי) אֱלִיעֶזֶר בֶּן־הוֹרְקְנוֹס בּוֹר סוּד שֶׁאֵינוֹ מְאַבֵּד טִפָּה רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן־חֲנַנְיָה אַשְׁרֵי יוֹלַדְתּוֹ (רַבִּי) יוֹסֵי הַכֹּהֵן חָסִיד (רַבִּי) שִׁמְעוֹן בֶּן־נְתַנְאֵל יְרֵא חֵטְא (וְרַבִּי) אֶלְעָזָר בֶּן־עֲרָךְ כְּמַעְיָן הַמִּתְגַּבֵּר: הוּא הָיָה אוֹמֵר אִם יִהְיוּ כָל־חַכְמֵי יִשְׂרָאֵל בְּכַף מֹאזְנַיִם וֶאֱלִיעֶזֶר בֶּן הוֹרְקְנוֹס בְּכַף שְׁנִיָּה מַכְרִיעַ אֶת־כֻּלָּם: אַבָּא שָׁאוּל אוֹמֵר מִשְּׁמוֹ אִם יִהְיוּ כָל־חַכְמֵי יִשְׂרָאֵל בְּכַף מֹאזְנַיִם וֶאֱלִיעֶזֶר בֶּן הוֹרְקְנוֹס אַף עִמָּהֶם וְאֶלְעָזָר בֶּן עֲרָךְ בְּכַף שְׁנִיָּה מַכְרִיעַ אֶת־כֻּלָּם: (י) אָמַר לָהֶם צְאוּ וּרְאוּ אֵיזוֹ הִיא דֶּרֶךְ טוֹבָה שֶׁיִּדְבַּק בָּהּ הָאָדָם, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר עַיִן טוֹבָה רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר חָבֵר טוֹב רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר שָׁכֵן טוֹב רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר הָרוֹאֶה אֶת־הַנּוֹלָד רַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר לֵב טוֹב: אָמַר לָהֶם רוֹאֶה אֲנִי אֶת דִּבְרֵי אֶלְעָזָר בֶּן עֲרָךְ מִדִּבְרֵיכֶם שֶׁבִּכְלַל דְּבָרָיו דִּבְרֵיכֶם: (יא) אָמַר לָהֶם צְאוּ וּרְאוּ אֵיזוֹ הִיא דֶּרֶךְ רָעָה שֶׁיִּתְרַחֵק מִמֶּנָּה הָאָדָם, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר עַיִן רָעָה רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר חָבֵר רָע רַבִּי

---

11) Dat is, tevredenheid met zijn lot, zonder anderen te benijden; of milddadigheid.

water drijven, toen zeide hij tot denzelven: «Omdat gij anderen »hebt doen verdrinken, heeft men u doen verdrinken; doch eindelijk »zullen ook zij, die u dit gedaan hebben, op hunne beurt verdrin- »ken." [9])—(8) Voorts plagt hij te zeggen: «Veel vleesch veroorzaakt »vele wormen, vele goederen vele zorgen, vele vrouwen veel bijge- »loof, vele dienstmaagden veel ontucht, vele knechten veel roof, »veel beoefening der leer veel gelukzalig leven, vele hoogescholen »vele wijsheid, veel raadplegen veel doorzigt, vele weldaden [10]) »veel vrede. Wie zich eenen goeden naam verwerft, heeft eene we- »zenlijke aanwinst voor zich gedaan; wie zich kennis in de leer »verschaft, heeft zich toekomende gelukzaligheid verworven."—(9) De leeraar Jochanan, de zoon van Zakkai, ontving de overlevering van Hillel en Sammai. Hij plagt te zeggen: „Hebt gij veel in de »leer gestudeerd, doe u daarop niet ten goede, want daartoe zijt »gij bestemd." — De leeraar Jochanan, de zoon van Zakkai, had vijf leerlingen, met name: Rabbi Eliëzer, de zoon van Horkenos, Rabbi Josua, de zoon van Chananja, Rabbi José Hakohen (den priester), Rabbi Simon, de zoon van Nethanël, en Rabbi Eläzar, de zoon van Arach. Hij prees hen in dezer voege: »Rabbi Eliëzer, „de zoon van Horkenos, is als een met cement bestrekene bron, „waaruit geen droppel verloren gaat; Rabbi Josua, de zoon van „Chananja, heil der vrouw die hem baarde! Rabbi José de pries- „ter, is een vroom man; Rabbi Simon, de zoon van Nethanël, is zon- „denschuw, en Rabbi Eläzar de zoon van Arach, is als een gedu- „rig snellerstroomende bronwel." — Ook plagt hij te zeggen: »In- „dien alle wijzen van Israël in eene weegschaal lagen, en Eliëzer „de zoon van Horkenos, in de tweede, zoude hij [in kunde en ge- „heugen] tegen allen opwegen." Abba Saul zeide anders uit zijnen „naam: „Indien alle wijzen van Israël in eene weegschaal lagen, zelfs „met Eliëzer, den zoon van Horkenos, er bij, en Eläzar, de zoon van „Arach, in de tweede, zoude bij [in scherpzinnigheid en vindings- „geest] tegen hen allen opwegen." — (10) Eens zeide hij tot hen: „Welaan! denkt eens na, welke is de regte weg, waarop zich de „mensch bijzonderlijk behoort te houden?" Rabbi Eliëzer zeide: een vriendelijk oog [11]). Rabbi Jozua zeide: een opregt vriend. Rabbi José zeide: een goed nabuur. Rabbi Simon zeide: de gevolgen vooruit in te zien. Rabbi Eläzar zeide: een goed hart. Toen zeide hij hun: „Ik keur de uitspraak van Eläzar, de zoon van Arach, „beter dan die van u allen; want onder de zijnen liggen de uwen op- gesloten.—(11) Op eenen anderen tijd zeide hij tot hen: „Welaan! „denkt eens na, welke is de slechtste weg, waarvan zich de mensch „behoort te verwijderen? Rabbi Eliëzer zeide: een kwaad oog (on- tevredenheid of afgunst.) Rabbi Josua zeide: een valsch vriend. Rabbi

---

9) Niemand ontgaat de welverdiende straf, hoe ondoordringbaar ons zulks ook toeschijne; eens wordt eenen ieder toegemeten met de maat waarmede hij gemeten heeft.

10) Sommigen vertalen hier, en niet zonder grond: *veel regtvaardigheid.*

יוֹסֵי אוֹמֵר שָׁכֵן רָע רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר הַלֹּוֶה וְאֵינוֹ מְשַׁלֵּם, אֶחָד
הַלֹּוֶה מִן הָאָדָם כְּלֹוֶה מִן הַמָּקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר לֹוֶה רָשָׁע וְלֹא יְשַׁלֵּם
וְצַדִּיק חוֹנֵן וְנוֹתֵן, רַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר לֵב רָע: אָמַר לָהֶם
רוֹאֶה אֲנִי אֶת דִּבְרֵי אֶלְעָזָר בֶּן עֲרָךְ מִדִּבְרֵיכֶם שֶׁבִּכְלַל דְּבָרָיו
דִּבְרֵיכֶם: (יב) הֵם אָמְרוּ שְׁלשָׁה דְבָרִים רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר
יְהִי כְבוֹד חֲבֵרְךָ חָבִיב עָלֶיךָ כְּשֶׁלָּךְ וְאַל תְּהִי נוֹחַ לִכְעוֹס וְשׁוּב
יוֹם אֶחָד לִפְנֵי מִיתָתְךָ וֶהֱוֵי מִתְחַמֵּם כְּנֶגֶד אוּרָן שֶׁל חֲכָמִים
וֶהֱוֵי זָהִיר בְּגַחַלְתָּן שֶׁלֹּא תִכָּוֶה שֶׁנְּשִׁיכָתָן נְשִׁיכַת שׁוּעָל
וַעֲקִיצָתָן עֲקִיצַת עַקְרָב וּלְחִישָׁתָן לְחִישַׁת שָׂרָף וְכָל דִּבְרֵיהֶם
כְּגַחֲלֵי אֵשׁ: (יג) רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר עַיִן הָרָע וְיֵצֶר הָרָע וְשִׂנְאַת
הַבְּרִיּוֹת מוֹצִיאִין אֶת הָאָדָם מִן הָעוֹלָם: (יד) רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר
יְהִי מָמוֹן חֲבֵרְךָ חָבִיב עָלֶיךָ כְּשֶׁלָּךְ וְהַתְקֵן עַצְמְךָ לִלְמוֹד
תּוֹרָה שֶׁאֵינָהּ יְרֻשָּׁה לָךְ וְכָל־מַעֲשֶׂיךָ יִהְיוּ לְשֵׁם שָׁמָיִם: (טו) רַבִּי
שִׁמְעוֹן אוֹמֵר הֱוֵי זָהִיר בִּקְרִיאַת שְׁמַע וּבִתְפִלָּה וּכְשֶׁאַתָּה
מִתְפַּלֵּל אַל תַּעַשׂ תְּפִלָּתְךָ קֶבַע אֶלָּא רַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים לִפְנֵי
הַמָּקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר כִּי־חַנּוּן וְרַחוּם הוּא אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב־חֶסֶד וְנִחָם
עַל־הָרָעָה ׳ וְאַל תְּהִי רָשָׁע בִּפְנֵי עַצְמֶךָ: (טז) רַבִּי אֶלְעָזָר
אוֹמֵר הֱוֵי שָׁקוּד לִלְמוֹד תּוֹרָה וְדַע מַה־שֶּׁתָּשִׁיב לְאֶפִּיקוֹרוֹס
וְדַע לִפְנֵי מִי אַתָּה עָמֵל וּמִי הוּא בַּעַל מְלַאכְתְּךָ שֶׁיְּשַׁלֶּם־
לְךָ שְׂכַר פְּעֻלָּתֶךָ: (יז) רַבִּי טַרְפוֹן אוֹמֵר הַיּוֹם קָצֵר וְהַמְּלָאכָה
מְרֻבָּה וְהַפּוֹעֲלִים עֲצֵלִים וְהַשָּׂכָר הַרְבֵּה וּבַעַל הַבַּיִת דּוֹחֵק:
(יח) הוּא הָיָה אוֹמֵר לֹא עָלֶיךָ הַמְּלָאכָה לִגְמוֹר וְלֹא אַתָּה
בֶן־חוֹרִין לִבָּטֵל מִמֶּנָּה אִם לָמַדְתָּ תּוֹרָה הַרְבֵּה נוֹתְנִין

---

15) De afdeeling uit de H. Schrift, waarin Gods eenheid erkend wordt, en die met het woord *Sema* aanvangt. *Zie bl.* 26.

16) Dat is: wanhoop niet aan uwe verbetering en zinsverandering ten goede.

17) Eene uitmuntende zinnebeeldige voorstelling van een staat der menschen hier op aarde. De leeftijd is kort; men heeft veel te doen om zich te volmaken; de menschen zijn nalatig in het streven naar het hoogste goed: de eeuwige gelukzaligheid; terwijl het Opperwezen ten ernstigsten verlangt dat dit hoofddoel der schepping bereikt worde.

José zeide: een slecht nabuur. Rabbi Simon zeide: te leenen en niet te willen betalen. Want het is volmaakt gelijk: wie van eenen mensch leent, die leent van den Alomtegenwoordige, zoo als gezegd is: „De goddelooze leent en betaalt niet, maar de regtvaardige *) is milddadig en geeft [te leen]." Rabbi Eläzar zeide: een boos hart. Toen zeide hij hun: Ik keur de uitspraak van Eläzar, den zoon van Arach, beter dan de uwen; want onder de zijne liggen de uwen opgesloten. — (12) Ieder dezer leerlingen had drie bijzondere spreuken tot stelregels. Rabbi Eliëzer plagt te zeggen: „Laat „de eer uws naasten u zoo waard zijn, als uwe eigene, en wordt „niet licht toornig. Bekeer u eenen dag voor uwen dood [12]). Warm »u aan het vuur der wijzen, doch neem u voor hunnen gloed in »acht, dat gij niet gezengd wordt [13]); want hunne beet is de beet »eens *suals* [14]), hun steek de steek eens schorpioens, hun gesis het „gesis eener vurige slang en al hunne woorden zijn als gloeijende „kolen."' — (13) Rabbi Josua zeide: „Een kwaad oog, ontembare „hartstogten en menschenhaat brengen den mensch uit de wereld."— (14) Rabbi José zeide: »Laat het vermogen uws naasten u zoo „waard zijn als uw eigen; bereid u voor, om de leer te beoefenen, „want de geleerdheid valt u niet ten deel als eene erfenis; en laat „al uwe handelingen in den naam des Hemels zijn." — (15) Rabbi Simon zeide: »Wees zorgvuldig omtrent den tijd van het lezen van „het *Sema* [15]) en het gebed; als gij bidt, houdt het niet als eene u »opgedwongene taak, maar laat het een ernstig smeeken om barm„hartigheid en genade voor den Alomtegenwoordige zijn, want zoo „is er gezegd: Want hij is genadig en barmhartig, langmoedig, „groot van gunst en neemt gaarne het besluit ten nadeele terug. „Houdt u zelven ook niet voor goddeloos." [16] — (16) Rabbi Elazar zeide: „Wees vlijtig in het beoefenen der leer, en maak u tevens „bekwaam, om den ongeloovige te kunnen wederleggen. Bedenk ook „wiens zaak gij verdedigt, en wie de Heer is wiens werk gij ver„rigt, die u voorzeker het loon voor uwen arbeid zal vergelden." — (17) Rabbi Tarphon plagt te zeggen: »De dag is kort, de arbeid „veel, de werklieden zijn traag, de belooning is groot, en het op„perhoofd des huizes spoort ernstig aan." [17] — (18) Nog was hij gewoon te zeggen: »U wordt, wel is waar, niet opgelegd den arbeid te voltooijen, maar gij hebt ook de vrijheid niet, er u geheel aan te onttrekken. Naarmate gij de leer veel bestudeerd hebt,

---

*) Volgens Majemonides is de meening op den Schepper. *S. B.*

12) Dewijl geen mensch den dag zijns doods van te voren weten kan, zoo moet men het er gedurig voor houden, dat men den volgenden dag kan sterven, en dus zijne bekeering en verbetering niet verschuiven.

13) Hoe nuttig ook de omgang met wijzen is, moet men echter zorg dragen op eenen betamelijken afstand en binnen de behoorlijke grenzen der bescheidenheid blijven, want hunne teregtwijzingen zijn gevoelig.

14) Wij hebben den naam van dit dier onvertaald gelaten; sommigen willen het door *Vos*, anderen door *Sjakal* of *Jakhals*, vertaald hebben.

לְךָ שָׂכָר הַרְבֵּה וְנֶאֱמָן הוּא בַּעַל מְלַאכְתְּךָ שֶׁיְּשַׁלֶּם־לְךָ שְׂכַר
פְּעֻלָּתֶךָ וְדַע שֶׁמַּתַּן שְׂכָרָן שֶׁל צַדִּיקִים לֶעָתִיד לָבוֹא׃

רבי חנניה וכו׳ (בדף ק״ח).

פרק שלישי

כל ישראל וכו׳ (בדף ק״ב).

(א) עֲקַבְיָא בֶּן מַהֲלַלְאֵל אוֹמֵר הִסְתַּכֵּל בִּשְׁלשָׁה דְבָרִים וְאֵין אַתָּה בָא לִידֵי עֲבֵרָה דַּע מֵאַיִן בָּאתָ וּלְאָן אַתָּה הוֹלֵךְ וְלִפְנֵי מִי אַתָּה עָתִיד לִתֵּן דִּין וְחֶשְׁבּוֹן ׃ מֵאַיִן בָּאתָ מִטִּפָּה סְרוּחָה וּלְאָן אַתָּה הוֹלֵךְ לִמְקוֹם עָפָר רִמָּה וְתוֹלֵעָה וְלִפְנֵי מִי אַתָּה עָתִיד לִתֵּן דִּין וְחֶשְׁבּוֹן לִפְנֵי מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא׃ (ב) רַבִּי חֲנִינָא סְגַן הַכֹּהֲנִים אוֹמֵר הֱוֵי מִתְפַּלֵּל בִּשְׁלוֹמָהּ שֶׁל מַלְכוּת שֶׁאִלְמָלֵא מוֹרָאָהּ אִישׁ אֶת־רֵעֵהוּ חַיִּים בְּלָעוֹ׃ רַבִּי חֲנַנְיָה בֶּן־תְּרַדְיוֹן אוֹמֵר שְׁנַיִם שֶׁיּוֹשְׁבִין וְאֵין בֵּינֵיהֶם דִּבְרֵי תוֹרָה הֲרֵי זֶה מוֹשַׁב לֵצִים ׃ שֶׁנֶּאֱמַר וּבְמוֹשַׁב לֵצִים לֹא יָשָׁב, אֲבָל שְׁנַיִם שֶׁיּוֹשְׁבִין וְיֵשׁ בֵּינֵיהֶם דִּבְרֵי תוֹרָה שְׁכִינָה שְׁרוּיָה בֵינֵיהֶם ׃ שֶׁנֶּאֱמַר אָז נִדְבְּרוּ יִרְאֵי יְיָ אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ וַיַּקְשֵׁב יְיָ וַיִּשְׁמָע וַיִּכָּתֵב סֵפֶר זִכָּרוֹן לְפָנָיו לְיִרְאֵי יְיָ וּלְחֹשְׁבֵי שְׁמוֹ ׃ אֵין לִי אֶלָּא שְׁנַיִם מִנַּיִן אֲפִילוּ אֶחָד שֶׁיּוֹשֵׁב וְעוֹסֵק בַּתּוֹרָה שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא קוֹבֵעַ לוֹ שָׂכָר ׃ שֶׁנֶּאֱמַר יֵשֵׁב בָּדָד וְיִדֹּם כִּי נָטַל עָלָיו׃ (ג) רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר שְׁלשָׁה שֶׁאָכְלוּ עַל שֻׁלְחָן אֶחָד וְלֹא אָמְרוּ עָלָיו דִּבְרֵי תוֹרָה כְּאִלּוּ אָכְלוּ מִזִּבְחֵי מֵתִים שֶׁנֶּאֱמַר כִּי כָּל־שֻׁלְחָנוֹת מָלְאוּ קִיא צוֹאָה בְּלִי מָקוֹם׃ אֲבָל שְׁלשָׁה שֶׁאָכְלוּ עַל שֻׁלְחָן אֶחָד וְאָמְרוּ

---

len de begeerten beperkt worden, en door het derde zal men zich van het kwade onthouden. *S. B.*

1) Dat is: zijne belooning is hem verzekerd.

2) Zoo worden der afgoden geheeten (*Ps.* CVI: 28).

3) Te dezer plaatse moet door het woord מקום *plaats*, verstaan worden het Opperwezen, gelijk men in den *Talmud* dikwerf gewoon is, dewijl God de plaats des heelals is. Wij hebben reeds meermalen, wanneer dit woord in dien zin voorkwam, den *Alomtegenwoordige* er voor gebezigd.

zal u ook veel loon gegeven worden. De Heer, Wiens werk gij verrigt, is ook getrouw, om u het loon voor uwen arbeid te vergelden. Maar bedenk dat de belooning der regtvaardigen eerst in de toekomstige wereld plaats heeft" [18]).

Rabbi Hananja, *enz. bl.* 102.

Derde Afdeeling.

Men zegt: Alle Israëliten *enz. bl.* 102.

(1) Akabja, de zoon van Mahalalël, zeide: »Betracht drie zaken, dan zult gij geene aanleiding tot zonde hebben: weet van waar gij gekomen zijt, waarheen gij eens gaan zult, en voor Wien gij eens in de toekomst rekening en verantwoording doen moet *). Gij zijt gekomen van eenen stinkenden droppel; gij zult gaan naar eene plaats, waar aarde, wormen en maden zijn; en gij zult in de toekomst, rekening en verantwoording moeten doen, voor den Koning aller koningen, den Heilige, geloofd zij Hij." — (2) Rabbi Chanina, de plaatsvervanger des hoogepriesters zeide: »Bid voor den welstand der hooge overheid des lands; want indien er geen ontzag voor haar bestond, dan zoude de eene mensch den ander [als het ware] levend verslinden." — Rabbi Chanina, de zoon van Teradjon, zeide: »Twee die bij elkander zitten, en zich niet over onderwerpen der leer onderhouden, vormen eene zitting van spotters: want zoo is er gezegd: [Heil den man die] in de zitting der spotters niet zat. Maar wanneer twee bij elkander zitten, en zich over onderwerpen der leer onderhouden dan rust de heerlijkheid van Gods tegenwoordigheid bij hen; want zoo is er gezegd: Alstoen onderhielden de vereerders des Eeuwigen zich met elkander, de Eeuwige vernam het, en verhoorde [hen], en het werd voor Hem ingeschreven in het boek der gedachtenis, bestemd voor de vereerders des Eeuwigen, en hem die Zijnen naam achten. Hier wordt nu van twee gesproken; maar waardoor kan men betoogen, dat zelfs wanneer een enkel persoon zit, en zich in de leer oefent, de Heilige, geloofd zij Hij! hem daarvoor zijn bepaald loon toekent? Door hetgene gezegd is: Indien hij in eenzaamheid is, zijn lot/is geworpen" [1]). — (3) Rabbi Simon zeide: Als drie te zamen aan eene tafel eten, zonder zich over onderwerpen der leer te onderhouden, dan is het als of zij van dooden-offers [2]) gegeten hadden; want zoo is er gezegd: Immers al [hunne] tafels zijn vol van walgelijke uitwerpsels, nergens is eene [reine plaats [3]). Maar als drie te zamen aan eene tafel eten, en zich over

18) Om deze reden verwondere men zich niet, dat vaak hier in het ondermaansche, de ware deugd en godsvrucht niet beloond worden, en de braven met vele tegenheden te kampen hebben.

*) Door het eerste zal men niet hoogmoedig zijn; door het tweede zul-

עָלָיו דִּבְרֵי תוֹרָה כְּאִלּוּ אָכְלוּ מִשֻּׁלְחָנוֹ שֶׁל־מָקוֹם · שֶׁנֶּאֱמַר
וַיְדַבֵּר אֵלַי זֶה הַשֻּׁלְחָן אֲשֶׁר לִפְנֵי יְיָ: (ד) רַבִּי חֲנִינָא בֶּן־חֲכִינַאי
אוֹמֵר הַנֵּעוֹר בַּלַּיְלָה וְהַמְהַלֵּךְ בַּדֶּרֶךְ יְחִידִי וּמְפַנֶּה לִבּוֹ לְבַטָּלָה
הֲרֵי זֶה מִתְחַיֵּב בְּנַפְשׁוֹ: (ה) רַבִּי נְחוּנְיָא בֶּן־הַקָּנָה אוֹמֵר כָּל־
הַמְקַבֵּל עָלָיו עוֹל תּוֹרָה מַעֲבִירִין מִמֶּנּוּ עוֹל מַלְכוּת וְעוֹל
דֶּרֶךְ אֶרֶץ וְכָל־הַפּוֹרֵק מִמֶּנּוּ עוֹל תּוֹרָה נוֹתְנִין עָלָיו עוֹל מַלְכוּת
וְעוֹל דֶּרֶךְ אֶרֶץ: (ו) רַבִּי חֲלַפְתָּא בֶּן דּוֹסָא אִישׁ כְּפַר חֲנַנְיָה
אוֹמֵר עֲשָׂרָה שֶׁיּוֹשְׁבִין וְעוֹסְקִין בַּתּוֹרָה שְׁכִינָה שְׁרוּיָה בֵינֵיהֶם
שֶׁנֶּאֱמַר אֱלֹהִים נִצָּב בַּעֲדַת־אֵל · וּמִנַּיִן אֲפִילוּ חֲמִשָּׁה שֶׁנֶּאֱמַר
וַאֲגֻדָּתוֹ עַל־אֶרֶץ יְסָדָהּ · וּמִנַּיִן אֲפִילוּ שְׁלֹשָׁה שֶׁנֶּאֱמַר בְּקֶרֶב
אֱלֹהִים יִשְׁפֹּט · וּמִנַּיִן אֲפִילוּ שְׁנַיִם שֶׁנֶּאֱמַר אָז נִדְבְּרוּ יִרְאֵי יְיָ
אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ וַיַּקְשֵׁב יְיָ וַיִּשְׁמָע · וּמִנַּיִן אֲפִילוּ אֶחָד שֶׁנֶּאֱמַר
בְּכָל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַזְכִּיר אֶת־שְׁמִי אָבוֹא אֵלֶיךָ וּבֵרַכְתִּיךָ:
(ז) רַבִּי אֶלְעָזָר אִישׁ בַּרְתּוֹתָא אוֹמֵר תֶּן־לוֹ מִשֶּׁלּוֹ שֶׁאַתָּה וְשֶׁלְּךָ
שֶׁלּוֹ וְכֵן בְּדָוִד הוּא אוֹמֵר כִּי־מִמְּךָ הַכֹּל וּמִיָּדְךָ נָתַנּוּ לָךְ: רַבִּי
יַעֲקֹב אוֹמֵר הַמְהַלֵּךְ בַּדֶּרֶךְ וְשׁוֹנֶה וּמַפְסִיק מִמִּשְׁנָתוֹ וְאוֹמֵר מַה
נָּאֶה אִילָן זֶה מַה־נָּאֶה נִיר זֶה מַעֲלֶה עָלָיו הַכָּתוּב כְּאִלּוּ
מִתְחַיֵּב בְּנַפְשׁוֹ: (ח) רַבִּי דּוֹסְתַּאי בַּר יַנַּאי מִשּׁוּם רַבִּי מֵאִיר
אוֹמֵר כָּל־הַשּׁוֹכֵחַ דָּבָר אֶחָד מִמִּשְׁנָתוֹ מַעֲלֶה עָלָיו הַכָּתוּב
כְּאִלּוּ מִתְחַיֵּב בְּנַפְשׁוֹ שֶׁנֶּאֱמַר רַק הִשָּׁמֶר לְךָ וּשְׁמֹר נַפְשְׁךָ
מְאֹד פֶּן־תִּשְׁכַּח אֶת־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר־רָאוּ עֵינֶיךָ, · יָכוֹל אֲפִילוּ
תָּקְפָה עָלָיו מִשְׁנָתוֹ תַּלְמוּד לוֹמַר וּפֶן־יָסוּרוּ מִלְּבָבְךָ כֹּל
יְמֵי חַיֶּיךָ הָא אֵינוֹ מִתְחַיֵּב בְּנַפְשׁוֹ עַד שֶׁיֵּשֵׁב וִיסִירֵם מִלִּבּוֹ:
(ט) רַבִּי חֲנִינָא בֶּן־דּוֹסָא אוֹמֵר כֹּל שֶׁיִּרְאַת חֶטְאוֹ קוֹדֶמֶת

---

4) Eene gemeente bestaat uit niet minder dan tien personen.

5) Vijf personen worden gehouden eene verbindtenis aan te gaan; dit wordt door sommigen afgeleid van de beteekenis *bundel*, die het hebreeuwsche woord אגדה oorspronkelijk heeft, want als men iets in eenen bundel zamenbindt, omvat men het met de vijf vingers,

6) Drie regters kunnen op het minst eene regterlijke vergadering uitmaken.

7) Gelijk uit de volgende paragraaf blijken zal.

onderwerpen der leer onderhouden, dan is het als of zij van de tafel des Alomtegenwoordigen, geloofd zij Hij! aten, gelijk er gezegd is: Hij zeide tot mij: dat is de tafel die voor den Eeuwige is." — (4) Rabbi Chanina, de zoon van Chachinai, zeide: »Die des nachts waakt, of alleen reist, en op ijdele dingen zijn hart vestigt, heeft zelf schuld aan de ongevallen die hem overkomen." — (5) Rabbi Nechunja, de zoon van Hakkana, zeide: „Al die zich aan het juk der leer onderwerpt, die wordt van het juk der regering en der wereldsche bezigheden bevrijd; maar al die het juk der leer van zich afwerpt, dien wordt het juk der regering en der wereldsche bezigheden opgelegd." — (6) Rabbi Chalaphta, de zoon van Dosa, de heer van het dorp Chananja, zeide: „Wanneer tien bij elkander zitten, en de leer beoefenen, dan rust de heerlijkheid van Gods tegenwoordigheid bij hen. Want zoo is er gezegd: God is bestendig in de goddelijke gemeente [4]). Waaruit bewijst men nu, dat dit zelfs bij vijf ook geldt? uit het gene gezegd is: Hij heeft zijne verbindtenis [5]) op de aarde gegrondvest. Dit vindt ook plaats ten aanzien van drie; want er is gezegd: Hij rigt in het midden der aardsche regters [6]). Doch waardoor bewijst men, dat zulks ook bij twee plaats vindt? Door hetgene gezegd is: Alstoen onderhielden de vereerders des Eeuwigen zich met elkander, de Eeuwige vernam het, en verhoorde hen. Ja zelfs van eenen enkelen wordt er gezegd: Op elk oord waar Ik Mijnen naam zal doen gedenken, zal Ik tot u komen en u zegenen." — (7) Rabbi Eläzar, de heer van Bartota zeide: „Geef Hem (den Eeuwige) van het Zijne, want gij en het uwe behoort Hem toe. Zoo zeide ook David: Van U komt alles, en van Uwe hand hebben wij het U gegeven." — Rabbi Jakob zeide: „Als iemand op reis de leer bestudeert, en zijne oefening staakt met te zeggen: hoe schoon is deze boom! hoe schoon is deze akker! dan wordt hij door de uitspraak de H. Schrift [7]) gehouden, zelf schuld te hebben aan de ongelukkigen die hem overkomen." — (8) Rabbi Dostai, de zoon van Rabbi Jannai, zeide in den naam van Rabbi Meïr: Al die iets van zijne beoefeningen in de mondelinge leer vergeet, wordt door de H. Schrift gehouden, zelf schuld te hebben aan de ongelukken die Hem overkomen. Want zoo is er gezegd: Neem u dan in acht, en behoed u zelven wel, dat gij de zaken niet vergeet, die uwe oogen gezien hebben. — Op dat men echter niet geloove, dat zulks plaats hebbe, als het geleerde hem te zwaar is om te onthouden, wordt er verder uitdrukkelijk gezegd: En dat zij niet uit uw hart wijken, gedurende al de dagen uws levens. Dus wordt hij niet anders voor schuldig gehouden, dan wanneer hij ze voorbedachtelijk uit zijn hart verwerpt." — (9) Rabbi Chanina, de zoon van Dosa, zeide: »Al diegeen wiens afschuw voor de zonde aan zijne

לְחָכְמָתוֹ חָכְמָתוֹ מִתְקַיֶּמֶת וְכֹל שֶׁחָכְמָתוֹ קוֹדֶמֶת לְיִרְאַת חֶטְאוֹ
אֵין חָכְמָתוֹ מִתְקַיֶּמֶת: הוּא הָיָה אוֹמֵר כֹּל שֶׁמַּעֲשָׂיו מְרֻבִּין
מֵחָכְמָתוֹ חָכְמָתוֹ מִתְקַיֶּמֶת וְכֹל שֶׁחָכְמָתוֹ מְרֻבָּה מִמַּעֲשָׂיו אֵין
חָכְמָתוֹ מִתְקַיֶּמֶת: (י) הוּא הָיָה אוֹמֵר כֹּל שֶׁרוּחַ הַבְּרִיּוֹת
נוֹחָה הֵימֶנּוּ רוּחַ הַמָּקוֹם נוֹחָה הֵימֶנּוּ וְכֹל שֶׁאֵין רוּחַ הַבְּרִיּוֹת
נוֹחָה הֵימֶנּוּ אֵין רוּחַ הַמָּקוֹם נוֹחָה הֵימֶנּוּ: רַבִּי דוֹסָא בֶּן־
הָרְכִּינַס אוֹמֵר שֵׁנָה שֶׁל שַׁחֲרִית וְיַיִן שֶׁל צָהֳרַיִם וְשִׂיחַת הַיְלָדִים
וִישִׁיבַת בָּתֵּי כְנֵסִיּוֹת שֶׁל עַמֵּי הָאָרֶץ מוֹצִיאִין אֶת־הָאָדָם מִן־
הָעוֹלָם: (יא) רַבִּי אֶלְעָזָר הַמּוֹדָעִי אוֹמֵר הַמְחַלֵּל אֶת־הַקָּדָשִׁים
וְהַמְבַזֶּה אֶת־הַמּוֹעֲדוֹת וְהַמַּלְבִּין פְּנֵי חֲבֵרוֹ בָּרַבִּים וְהַמֵּפֵר בְּרִיתוֹ
שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ וְהַמְגַלֶּה פָנִים בַּתּוֹרָה שֶׁלֹּא כַהֲלָכָה אַף
עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ בְּיָדוֹ תּוֹרָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים אֵין לוֹ חֵלֶק לָעוֹלָם
הַבָּא: (יב) רַבִּי יִשְׁמָעֵאל אוֹמֵר הֱוֵי קַל לְרֹאשׁ וְנוֹחַ לְתִשְׁחוֹרֶת
וֶהֱוֵי מְקַבֵּל אֶת־כָּל־הָאָדָם בְּשִׂמְחָה: (יג) רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר
שְׂחוֹק וְקַלּוּת רֹאשׁ מַרְגִּילִין אֶת־הָאָדָם לְעֶרְוָה: מַסּוֹרֶת סְיָג
לַתּוֹרָה מַעְשְׂרוֹת סְיָג לָעוֹשֶׁר נְדָרִים סְיָג לַפְּרִישׁוּת סְיָג לַחָכְמָה
שְׁתִיקָה: (יד) הוּא הָיָה אוֹמֵר חָבִיב אָדָם שֶׁנִּבְרָא בְצֶלֶם
חִבָּה יְתֵרָה נוֹדַעַת לוֹ שֶׁנִּבְרָא בְצֶלֶם שֶׁנֶּאֱמַר כִּי בְּצֶלֶם אֱלֹהִים
עָשָׂה אֶת־הָאָדָם: חֲבִיבִין יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּקְרְאוּ בָנִים לַמָּקוֹם חִבָּה
יְתֵרָה נוֹדַעַת לָהֶם שֶׁנִּקְרְאוּ בָנִים לַמָּקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר בָּנִים אַתֶּם

---

9) Het is niet genoeg braaf te zijn, en zich in Gods heilig woord te oefenen, men moet daarenboven zich bevlijtigen, bij de menschen bemind te zijn, en door zijnen invloed op de gemoederen van anderen ten goede te werken.

10) Door zich niet te laten besnijden.

11) Namelijk, zoo lang hij zich niet bekeert; doch volgens de uitspraak der Rabbijnen houdt deze straf op, zoodra hij zich met volkomen ernst verbetert, en het kwade nalaat.

12) De *Massora* is eene overlevering, onderscheiden van de mondelinge wet, en welke alleen over de juiste en gecanoniseerde lezingen der H. Schrift handelt; zijnde door een aantal geleerden en welonderrigte mannen, al de letters der H. Schrift geteld, en alles wat twijfelachtig was behoorlijk opgehelderd. Volgens anderen wordt hier ook de mondelinge overlevering bedoeld. *S. B.*

*) Volgens de uitspraak der Rabbijnen, is het vertienen der goederen zeer bevorderlijk ter vermeerdering der rijkdommen. *S. B.*

wijsheid voorafgaat [8]), diens wijsheid houdt stand; maar al degeen wiens wijsheid zijnen afschuw voor de zonde voorafgaat, diens wijsheid houdt geen stand" — Ook was hij gewoon te zeggen: Al diegeen wiens goede handelingen meer zijn dan zijne wijsheid, diens wijsheid houdt stand; maar al die geen wiens wijsheid meer is dan zijne goede handelingen, diens wijsheid houdt geen stand." — 10) Nog was hij gewoon te zeggen: „Al wie bij de menschen bemind is, is ook bij den Alomtegenwoordige bemind [9]), doch al die bij de menschen niet bemind is, is ook bij den Alomtegenwoordige niet bemind." — Rabbi Dosa, de zoon van Horkinas, zeide: »De morgenslaap, middagwijn, het beuzelen met kinderen, en het vertoeven bij de gezelschappen der onwetenden, brengen den mensch uit de wereld." — (11) Rabbi Eläzar, de Madaïet zeide: „Die de gewijde voorwerpen verontheiligt, die de middendagen der feesten gering acht, die zijnen naaste in het openbaar beschaamt, die het verbond van onzen aartsvader Abraham verbreekt, [10]), en die de H. Schrift op eene onregtzinnige wijze verklaart, hij moge ook geleerd zijn, en goede handelingen verrigt hebben, desniettemin heeft hij geen aandeel aan het toekomstige leven" [11]). — (12) Rabbi Ismaël zeide: »Wees voorkomend met dienstvaardigheid jegens den voornamen man, innemend jegens den jongeling, en ontvang eenen ieder met vriendelijkheid." — (13) Rabbi Akiba zeide: »Scherts en ligtvaardigheid gewennen den mensch aan ontucht. De *Massora* [12]) is eene omheiming voor de leer, de tienden zijn het voor den rijkdom [*]), de geloften voor de soberheid, en eene omheining voor de wijsheid is het zwijgen." — (14) Ook was hij gewoon te zeggen: De mensch is bij den Schepper bemind, daar Hij hem naar Zijn evenbeeld geschapen heeft; eene grootere liefde is het, dat hem te weten gedaan is, naar Zijn evenbeeld geschapen te zijn, want zoo is er gezegd; Want in den evenbeeld Gods heeft Hij den mensch gemaakt. De Israëliten zijn bij den Schepper bemind, daar zij kinderen des Alomtegenwoordigen genoemd worden; eene grootere liefde is het, dat hun te weten gedaan is, kinderen des Alomtegenwoordigen genoemd te zijn, want zoo is er gezegd: Kinderen zijt gij,

---

3) De meening is: iemand die gewoon is zijne driften te beteugelen, uit vrees van te zullen zondigen, en daarom de leer beoefent, ten einde nog vaster in zijne pligtsbetrachtingen te worden, kan met vrucht kundigheden erlangen, die hem de uitoefening der deugd gemakkelijk, en een voordeeligen indruk op anderen zullen maken; terwijl integendeel iemand die kundigheden verkregen heeft, zonder goede grondbeginselen te bezitten, juist door zijne kennis meer op vonden en listen bedacht zal zijn, om zijne snoode oogmerken te bereiken, en daardoor zal hij op anderen een nadeeligen indruk maken. In dit laatste geval kunnen de bekwaamheden niet met den naam van wijsheid bestempeld worden *Godsvrucht alleen is wijsheid*. Kortom, een deugdzaam mensch met beperkte geestvermogens, heeft oneindig de voorkeur boven het uitmuntendste verstand met slechte grondbeginsels.

לַיְיָ אֱלֹהֵיכֶם: חֲבִיבִין יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּתַּן לָהֶם כְּלִי חֶמְדָּה חִבָּה יְתֵרָה נוֹדַעַת לָהֶם שֶׁנִּתַּן לָהֶם כְּלִי חֶמְדָּה שֶׁנֶּאֱמַר כִּי לֶקַח טוֹב נָתַתִּי לָכֶם תּוֹרָתִי אַל־תַּעֲזֹבוּ: (טו) הַכֹּל צָפוּי וְהָרְשׁוּת נְתוּנָה וּבְטוֹב הָעוֹלָם נִדּוֹן וְהַכֹּל לְפִי רוֹב הַמַּעֲשֶׂה: (טז) הוּא הָיָה אוֹמֵר הַכֹּל נָתוּן בָּעֵרָבוֹן וּמְצוּדָה פְרוּסָה עַל כָּל הַחַיִּים הֶחָנוּת פְּתוּחָה וְהַחֶנְוָנִי מַקִּיף וְהַפִּנְקָס פָּתוּחַ וְהַיָּד כּוֹתֶבֶת וְכָל הָרוֹצֶה לִלְווֹת יָבֹא וְיִלְוֶה וְהַגַּבָּאִין מַחֲזִירִין תָּדִיר בְּכָל יוֹם וְנִפְרָעִין מִן הָאָדָם מִדַּעְתּוֹ וְשֶׁלֹּא מִדַּעְתּוֹ וְיֵשׁ לָהֶם עַל־מַה שֶּׁיִּסְמוֹכוּ וְהַדִּין דִּין אֱמֶת וְהַכֹּל מְתֻקָּן לִסְעוּדָה: (יז) רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה אוֹמֵר אִם אֵין תּוֹרָה אֵין דֶּרֶךְ אֶרֶץ אִם אֵין דֶּרֶךְ אֶרֶץ אֵין תּוֹרָה אִם אֵין חָכְמָה אֵין יִרְאָה אִם אֵין יִרְאָה אֵין חָכְמָה אִם אֵין דַּעַת אֵין בִּינָה אִם אֵין בִּינָה אֵין דַּעַת אִם אֵין קֶמַח אֵין תּוֹרָה אִם אֵין תּוֹרָה אֵין קֶמַח: הוּא הָיָה אוֹמֵר כָּל־שֶׁחָכְמָתוֹ מְרֻבָּה מִמַּעֲשָׂיו לְמָה הוּא דוֹמֶה לְאִילָן שֶׁעֲנָפָיו מְרֻבִּין וְשָׁרָשָׁיו מוּעָטִין וְהָרוּחַ בָּאָה וְעוֹקַרְתּוֹ וְהוֹפַכְתּוֹ עַל פָּנָיו שֶׁנֶּאֱמַר וְהָיָה כְּעַרְעָר בָּעֲרָבָה וְלֹא יִרְאֶה כִּי־יָבֹא טוֹב וְשָׁכַן חֲרֵרִים בַּמִּדְבָּר אֶרֶץ מְלֵחָה וְלֹא תֵשֵׁב, אֲבָל כָּל־שֶׁמַּעֲשָׂיו מְרֻבִּין מֵחָכְמָתוֹ לְמָה

---

dat echter deze barmhartigheid des te grooter is, naarmate men vele goede handelingen verrigt heeft. Naar Majemonides kan men ook de woorden: »*De wereld wordt geregt met goedheid*" verklaren, dat het regt daarom regtvaardig is, vermits de mensch naar zijnen vrijen wil handelt. Dan, de vertaler EUCHEL heeft, in navolging van andere commentators, eenen gansch anderen weg ingeslagen. Hij vertaalt: »*Het goede over het algemeen maakt* »*het oordeel beslissen*" en geeft deze verklaring: *Straf en belooning voor de daden der individus, heeft op deze wereld geen plaats, maar zulks geschiedt eerst in het toekomstige leven; nogtans bestaat er een zekere vergelding voor het goede, en betaling voor het slechte, dat, over het algemeen genomen, in de wereld verrigt wordt. Hierdoor ontstaan zegen of ramp, overvloed of hongersnood, vrede of oorlog, waarbij elk individu met de geheele massa geniet of lijdt.*

14) Dat is: ofschoon iemand niet dadelijk voor zijn misdrijf gestraft wordt, zoo ontgaat hij de straf niet, zoo hij zich niet bekeert; ziekten en ongelukken zijn het net; de kraam is deze wereld, en God de Eigenaar; de mensch is verantwoordelijk voor al zijn doen en laten, en hij schrijft, als het ware, zijne schuld in het geopend liggende boek; de dood en onderscheidene rampen herinneren aan de schuld; maar alles geschiedt volgens zekere en onwrikbare gronden, naar Gods regtvaardigheid, en een ieder is bestemd tot het genot der eeuwige gelukzaligheid.

van den Eeuwige, uwen God. De Israëliten zijn bij den Schepper bemind, daar Hij hun een kleinood [de H. leer,] gegeven heeft; eene grootere liefde is het, dat hun te weten gedaan is, een kleinood van Hem bekomen te hebben; want zoo is er gezegd: Want Ik verschaf goede leering, verlaat dus Mijn onderrigt niet." — (15) Alles is der Voorzienigheid vooruit bekend, echter is [den mensch de] vrije wil gegeven §), de wereld wordt geregt met goedheid [13]), en alles hangt af van de hoeveelheid der handelingen." — (16) Voorts was hij gewoon te zeggen: „Alles wordt op borg gegeven [14]), en er is een net gespannen over het gansche menschelijk geslacht; de kraam is open, de eigenaar der kraam borgt, het boek ligt open, de hand schrijft in, al die leenen wil kan komen en leenen. Doch de invorderaars gaan bij aanhoudendheid dagelijks rond, en innen de schuld bij den mensch, dan met, en dan zonder zijn voorweten; zij hebben daartoe ook eene voldoende reden, het gerigt is een regtvaardig gerigt, en alles is ten maaltijd bestemd." — (17) Rabbi Eläzar, de zoon van Azaria, zeide: »Waar geene beoefening der leer is, daar is geene zedelijkheid in de wereldelijke bezigheden, en waar geene zedelijkheid is, daar is geene geleerdheid; waar geene wijsheid is, daar is geene godsvrucht, en waar geene godsvrucht is, daar is geene wijsheid; waar geen kennis is, daar is geen verstand, en waar geen verstand is, daar is geen kennis; waar geene broodwinning is daar wordt de leer niet beoefend, en waar geene beoefening der leer is, daar maakt de broodwinning niet gelukkig." — Nog plagt hij te zeggen: »Al die geen wiens wijsheid grooter is dan zijne goede handelingen, is gelijk eenen boom, welke vele takken en weinige wortels heeft; komt er nu een wind op te steken, dan rukt deze den boom uit den grond, en stort hem ter neder, gelijk er gezegd is: Hij zal zijn als een eenzame struik in de vlakte, zal het goede niet genieten, als het komt; maar hij zal dor staan blijven, in de woestijn, in een onvruchtbaar en onbewoond land. — Hij daarentegen, wiens goede handelingen grooter zijn dan zijne wijsheid, is gelijk

---

§) Het zoude vermetelheid, ja, zelfs onzin zijn, door het menschelijk verstand, de *Voorzienigheid* en den *vrijen wil* te vereenigen; men moest God zelf zijn, om zulks te bevatten. De *Voorzienigheid* laat zich, uit de kennis van het aanwezen der Godheid, wel door het verstand begrijpen, als vereenigd zijnde, met datzelfde aanwezen. De *vrije wil* echter wordt alleen bewezen door de H. Schrift, die straf en belooning voorschrijft, en door de Algeregtigheid van God. Want zonder vrijen wil kon er straf noch belooning plaats hebben; de eeuwige Volmaaklheid zelve zou dan ondeugd voortbrengen, of zoude niet almagtig zijn, hetwelk met het bestaan der Godheid geenszins strookt. Bovendien zoude men God van ongeregtigheid moeten beschuldigen, eene schepping bewerkstelligd te hebben, waar de deugd niet beloond en de ondeugd niet gestraft zoude worden.

13) Onze vertaling komt overeen met het gevoelen der meeste commentators, dat God niet naar het strenge regt, maar met barmhartigheid rigt,

הוּא דוֹמֶה לְאִילָן שֶׁעֲנָפָיו מוּעָטִין וְשָׁרָשָׁיו מְרֻבִּין שֶׁאֲפִילוּ כָּל־
הָרוּחוֹת שֶׁבָּעוֹלָם בָּאוֹת וְנוֹשְׁבוֹת בּוֹ אֵין מְזִיזִין אוֹתוֹ מִמְּקוֹמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר וְהָיָה כְּעֵץ שָׁתוּל עַל מַיִם וְעַל יוּבַל יְשַׁלַּח שָׁרָשָׁיו
וְלֹא יִרְאֶה כִּי יָבֹא חֹם וְהָיָה עָלֵהוּ רַעֲנָן וּבִשְׁנַת בַּצֹּרֶת לֹא
יִדְאָג וְלֹא יָמִישׁ מֵעֲשׂוֹת פֶּרִי: (יח) רַבִּי אֱלְעָזָר (בֶּן) חִסְמָא
אוֹמֵר קִנִּין וּפִתְחֵי נִדָּה הֵן הֵן גּוּפֵי הֲלָכוֹת· תְּקוּפוֹת
וְגִמַטְרִיָּאוֹת פַּרְפְּרָאוֹת לַחָכְמָה:

רבי חנניה וכו׳ בדף (ק״ד)

פרק רביעי

כל ישראל וכו׳. (בדף ק״ה)

(א) בֶּן זוֹמָא אוֹמֵר אֵיזֶהוּ חָכָם הַלּוֹמֵד מִכָּל אָדָם שֶׁנֶּאֱמַר
מִכָּל־מְלַמְּדַי הִשְׂכַּלְתִּי כִּי עֵדְוֹתֶיךָ שִׂיחָה לִּי: אֵיזֶהוּ
גִבּוֹר הַכּוֹבֵשׁ אֶת יִצְרוֹ שֶׁנֶּאֱמַר טוֹב אֶרֶךְ אַפַּיִם מִגִּבּוֹר וּמוֹשֵׁל
בְּרוּחוֹ מִלֹּכֵד עִיר: אֵיזֶהוּ עָשִׁיר הַשָּׂמֵחַ בְּחֶלְקוֹ שֶׁנֶּאֱמַר יְגִיעַ
כַּפֶּיךָ כִּי תֹאכֵל אַשְׁרֶיךָ וְטוֹב לָךְ אַשְׁרֶיךָ בָּעוֹלָם הַזֶּה וְטוֹב
לָךְ לָעוֹלָם הַבָּא· אֵיזֶהוּ מְכֻבָּד הַמְכַבֵּד אֶת הַבְּרִיּוֹת שֶׁנֶּאֱמַר
כִּי מְכַבְּדַי אֲכַבֵּד וּבֹזַי יֵקָלּוּ: (ב) בֶּן עַזַּאי אוֹמֵר הֱוֵי רָץ לְמִצְוָה
קַלָּה וּבוֹרֵחַ מִן הָעֲבֵרָה שֶׁמִּצְוָה גוֹרֶרֶת מִצְוָה וַעֲבֵרָה גוֹרֶרֶת
עֲבֵרָה שֶׁשְּׂכַר מִצְוָה מִצְוָה וּשְׂכַר עֲבֵרָה עֲבֵרָה: (ג) הוּא הָיָה
אוֹמֵר אַל תְּהִי בָז לְכָל אָדָם וְאַל תְּהִי מַפְלִיג לְכָל דָּבָר
שֶׁאֵין לְךָ אָדָם שֶׁאֵין לוֹ שָׁעָה וְאֵין לְךָ דָּבָר שֶׁאֵין לוֹ מָקוֹם:

---

16) Wij leiden het Talmoedische woord פריפריות af van het grieksche woord περιφέρεια *omtrent*; volgens anderen beteekent het zoo veel als *toespijs, nageregt* of *lekkernij*. In de hoofdzaak is de bedoeling dezelfde.

1) Zoo wel deze geleerde als de volgende, de zoon van Azzai, heette Simon; beiden stierven jong, voor dat zij nog den titel van Rabbi verkregen hadden, weshalve zij naar den naam hunner vaders genoemd worden.

2) Eene heilzame les, dat men zeer zorgvuldig en nadenkend in al zijne handelingen moet zijn; want elk mensch, hoe gering ook, kan ons te eenigen tijde voor- of nadeel doen, en eene gebeurtenis, die men bijkans onmogelijk acht, kan plaats vinden tot ons geluk.

„aan eenen boom met weinige takken en vele wortels, al komen „er ook alle winden der wereld hem te bestormen, kunnen zij „hem van zijne plaats niet bewegen, zoo als er gezegd is: Hij zal „zijn als een boom die aan het water geplant is; en in eenen welbe„vochtigden grond zijne wortels uitstrekt; hij ducht niet als de hitte „komt, zijn blad blijft versch, hij is onbezorgd in een jaar van „droogte, en houdt niet op vruchten te dragen." — (18) Rabbi Eliëzer (de zoon van) Chisma zeide: „De vogels die tot offers „dienen, en de voorschriften der afgezonderde vrouwen [15]), zijn „voorname punten van de leer der overlevering; de sterreloop„kunde en de meetkunst zijn de omtrekken [16]) der wijsheid."

Rabbi Hannanja *enz. bl.* 104.

Vierde Afdeeling.

Men zegt: Alle Israëlieten *enz. bl.* 102.

(1) De zoon van Zoma [1]) zeide: „Wie is een [ware] wijze? Hij „die van eenen ieder leert; want zoo is er gezegd: Door al „mijne leeraars ben ik verstandig geworden, want Uwe getuige„nissen zijn het onderwerp ter nadenking voor mij! Wie is een „[ware] held? Hij die zijne hartstogten bedwingt; want zoo is er „gezegd: De langmoedige is beter dan een held, en die zijn gemoed „beheerscht [sterker], dan die eene stad verovert. Wie is [inderdaad] „rijk? Die met zijn deel te vreden is; want zoo is er gezegd: „Als gij u van den arbeid uwer handen voedt, heil u, het gaat u „wel. *Heil u*, in deze wereld, *het gaat u wel*, in de toekomende „wereld. Wie is [wezenlijk] geëerd? Die zijne medemenschen „eert; want zoo is er gezegd: Die Mij eeren zal Ik eeren, doch „die Mij versmaden zullen veracht worden." — (2) De zoon van Azzai zeide: „Spoed u ter uitoefening [zelfs] van een gering ge„bod en ontvlied elke overtreding; want de uitoefening van één „gebod trekt die van meerdere met zich, gelijk ééne overtreding de „andere met zich trekt; immers, het genoegen, ontstaan door de „uitoefening van één gebod, wordt gerekend als het uitoefenen van „een gebod; en het behagen, dat men in ééne overtreding schept, „wordt als eene overtreding gerekend." — (3) Nog plagt hij te zeggen: „Houd geenen mensch te gering, en houdt geene moge„lijke zaak voor onbestaanbaar; want er is geen mensch die niet „zijnen tijd heeft [2]), en geene zaak die niet hare plaats heeft." —

---

15) Deze voorschriften worden in afzonderlijke plaatsen des Talmuds breedvoerig behandeld, en omtrent dezelve wordt alhier gezegd, dat zij niet onachtzaam over het hoofd mogen gezien worden, hoe gering hare behandeling ook moge schijnen; terwijl de volgende wetenschappen, niettegenstaande derzelver hooge waarde, slechts als middelen en voorbereidingen tot de wijsheid dienen.

(ד) רַבִּי לְוִיטַס אִישׁ יַבְנֶה אוֹמֵר מְאֹד מְאֹד הֱוֵי שְׁפַל רוּחַ
שֶׁתִּקְוַת אֱנוֹשׁ רִמָּה: רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוֹקָה אוֹמֵר כָּל הַמְחַלֵּל
שֵׁם שָׁמַיִם בְּסֵתֶר נִפְרָעִין מִמֶּנּוּ בְּגָלוּי אֶחָד שׁוֹגֵג וְאֶחָד מֵזִיד
בְּחִלּוּל הַשֵּׁם: (ה) רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בַּר רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר הַלּוֹמֵד
עַל מְנָת לְלַמֵּד מַסְפִּיקִין בְּיָדוֹ לִלְמוֹד וּלְלַמֵּד וְהַלּוֹמֵד עַל מְנָת
לַעֲשׂוֹת מַסְפִּיקִין בְּיָדוֹ לִלְמוֹד וּלְלַמֵּד לִשְׁמוֹר וְלַעֲשׂוֹת:
רַבִּי צָדוֹק אוֹמֵר אַל (תִּפְרוֹשׁ מִן הַצִּבּוּר וְאַל תַּעַשׂ עַצְמְךָ
כְּעוֹרְכֵי הַדַּיָּנִין וְאַל) תַּעֲשֶׂה עֲטָרָה לְהִתְגַּדֵּל בָּהּ וְלֹא קַרְדּוֹם
לַחְפּוֹר בָּהּ וְכַךְ הָיָה הִלֵּל אוֹמֵר וּדְאִשְׁתַּמֵּשׁ בְּתָגָא חֲלָף הָא
לָמַדְתָּ כָּל־הַנֶּהֱנֶה מִדִּבְרֵי תוֹרָה נוֹטֵל חַיָּיו מִן הָעוֹלָם: (ו) רַבִּי
יוֹסֵי אוֹמֵר כָּל־הַמְכַבֵּד אֶת־הַתּוֹרָה גּוּפוֹ מְכֻבָּד עַל הַבְּרִיּוֹת וְכָל
הַמְחַלֵּל אֶת־הַתּוֹרָה גּוּפוֹ מְחֻלָּל עַל הַבְּרִיּוֹת: (ז) רַבִּי יִשְׁמָעֵאל

---

leiding tot veel kwaad. (Zie wijders Afd. 1, § 13, Aanm. 10.)

[Volgens anderen beteekenen de woorden in den tekst: *Houd de geleerdheid niet als een bijl om er mede door te hakken*! dat is: wees niet trotsch op uwe geleerdheid, om anderen met verachting te behandelen. Volgens de eerste beteekenis echter, zie men *Bartenora* te dezer plaatse, alsmede *Abarbanel* in zijn Tractaat נחלת אבות, voorts תשובות תשב״ץ en ש״ע יו״ד סי׳ רמ״ו en anderen meer, waaruit blijkt, dat het den leeraars, in den tegenwoordigen tijd, wel geoorloofd is zich van de gemeenten te laten onderhouden; zoo dat de meeste geleerden tegen het gevoelen van *Majemonides* zijn, welke het voor ongeoorloofd houdt. De meening van Rabbi *Zadok* is, dat men niet studeren moet uitsluitend om van de geleerdheid zijn onderhoud te hebben, dat men zich ook niet tot het bekleeden van het leeraarsambt mag opdringen. In de toemalige tijden waren landbouw, handwerken en kunsten, voor de Israëlieten, geoorloofde middelen van bestaan, en die werden hun in de middeleeuwen ontzegd, zoodat er slechts eenige geringe takken van koophandel overbleven; hierdoor werd het ten uiterste moeijelijk zich der studiën te wijden, en het mogt slechts zeer weinigen gebeuren, zich er op toe te leggen, zonder eenige middelen van bestaan aan de hand te hebben. Desniettemin leefden altoos zeer groote geleerden in *Polen*, *Duitschland* en meer andere landen van den koophandel en eervolle handwerken; dan verscheidene handwerken worden thans verachtelijk beschouwd, en daardoor zouden de geleerden zich verachtelijk maken met die te beoefenen. Dit toch mag niet geschieden, dewijl er de leer zelve door onteerd zoude worden. Zie § 6. *S. B.*]

5) Door de bepalende ה in het woord העולם DE *wereld*, wordt voornamelijk het ware toekomstige leven verstaan.

6) Door alle geboden der wet met genoegen na te komen, en door achting te betoonen voor dezulken die in de leer onderwijzen en voor hunne schriften.

(4) Rabbi Levitas, de heer van Jabné, was gewoon te zeggen: «Wees „uitermate ootmoedig, want de verwachting des stervelings zijn de „wormen." — Rabbi Jochanan, de zoon van Beroka, zeide: „Al „die den naam des hemels, al ware het in het geheim, ontheiligt, „die wordt er opentlijk voor gestraft; want bij de ontheiliging „van Gods naam is geen onderscheid of het onwetend of op„zettelijk gedaan is." — (5) Rabbi Ismaël zeide: „Hij die leert „met het voornemen, om anderen te onderwijzen, die zal er in „slagen om voor zich zelven te leeren en anderen te onderrig„ten; doch hij die leert met het voornemen om er zijn gedrag „naar in te rigten, dien zal het gebeuren, voor zich zelven te „leeren, anderen te onderwijzen, het in acht te nemen, en na „te komen." — Rabbi Zadok zeide: „(Zonder u niet af van „de gemeente, en werp u niet op als voorspraak der partijen „bij de regters [3]). Houd de geleerdheid niet als eene kroon, „om er aanzien door te verkrijgen, noch als eene spade om er „mede te graven [4]). Want zoo heeft Hillel reeds gezegd: Die „de kroon [der geleerdheid] als een werktuig gebruikt, die „vergaat. Hieruit leidt men af, dat die van de geleerdheid „[in de wet] uitsluitend tijdelijk nut verlangt, zijn leven der „toekomstige wereld [5]) onttrekt. — (6) Babbi José zeide: „Al die de leer vereert [6]), diens persoon wordt door de menschen „geëerd; daarentegen al die de leer ontheiligt, diens persoon wordt „door de menschen onteerd." — (7) Zijn zoon Rabbi Ismaël

---

3) Zie afdeeling I. § 8, en Afd. II. § 4.

4) Dat is: gebruik de wetenschappen niet als een handwerk, om er uw bestaan door te vinden. De ware vrome en wijze lieden der oude tijden hebben vrijwillig de armoede gekozen. Zij hebben zich noch voor het mededeelen van hun onderwijs, noch voor hunne oordeelvellingen in het gerigt, laten betalen, maar hebben dat alles om niet gedaan. Zoo verschafte zich de zeer beroemde en deugdzame geleerde *Hillel* (Zie Afd. 1. § 13—14. en Afd. II. § 4—7,) die een leerling van *Semaja* en *Abtaljon* was, zijn bestaan met houtkloven. Zijne tijdgenooten zouden zeker zijn onderwijs duur betaald hebben, indien hij het had willen aannemen. Zekere *Karna* was regter in het beloofde land, en won zijne kost met water scheppen. Wanneer partijen voor hem kwamen, zeide hij: bezorgt mij eerst iemand om in mijne plaats water te scheppen, dan zal ik uwen twist naar de wet beslissen. Rabbi *Jozef* droeg zware lasten hout van de eene plaats naar de andere, waarvan hij zijn bestaan had. Hij plagt te zeggen: „Ik heb eenen gelukzaligen arbeid gekozen, want hij voedt en verwarmt mij tevens." Al deze groote mannen vonden in de beoefening der H. leer hunne gelukzaligheid, en waren bij hunne soberheid te vreden en gelukkig. Wij vinden niet, dat zij hunne tijdgenooten gelaakt, of hen van onmeedogendheid of gebrek van vroomheid beschuldigd hebben, omdat zij hen lieten arbeiden, zonder hen met geld te ondersteunen. Wel is waar, dat de tegenwoordige tijden hierin eenig verschil maken, en dat men thans volgens de inrigting der maatschappij, niet vergen kan, dat de leeraars hun bestaan opofferen, en hunnen tijd ten behoeve van anderen doorbrengen: het is billijk dat den leeraars hun bestaan verzekerd worde; dan, aan den anderen kant is het zeer onbetamelijk, dat men met de beoefening der geleerdheid niet anders dan zijn eigen belang beooge, dit geeft aan-

בְּנוֹ אוֹמֵר הַחוֹשֵׂךְ עַצְמוֹ מִן הַדִּין פּוֹרֵק מִמֶּנּוּ אֵיבָה וְגָזֵל
וּשְׁבוּעַת שָׁוְא, וְהַגַּס לִבּוֹ בְּהוֹרָאָה שׁוֹטֶה רָשָׁע וְגַס רוּחַ:
(ח) הוּא הָיָה אוֹמֵר אַל תְּהִי דָן יְחִידִי שֶׁאֵין דָּן יְחִידִי אֶלָּא אֶחָד
וְאַל תֹּאמַר קַבְּלוּ דַעְתִּי שֶׁהֵן רַשָּׁאִין וְלֹא אָתָּה: (ט) רַבִּי
יוֹנָתָן אוֹמֵר כָּל־הַמְקַיֵּם אֶת־הַתּוֹרָה מֵעֹנִי סוֹפוֹ לְקַיְּמָהּ מֵעֹשֶׁר
וְכָל־הַמְבַטֵּל אֶת־הַתּוֹרָה מֵעֹשֶׁר סוֹפוֹ לְבַטְּלָהּ מֵעֹנִי: (י) רַבִּי
מֵאִיר אוֹמֵר הֱוֵה מְמַעֵט בְּעֵסֶק וַעֲסוֹק בַּתּוֹרָה וֶהֱוֵה שְׁפַל רוּחַ
בִּפְנֵי כָל־אָדָם וְאִם בָּטַלְתָּ מִן הַתּוֹרָה יֶשׁ־לְךָ בְּטֵלִים הַרְבֵּה
כְּנֶגְדְּךָ וְאִם עָמַלְתָּ בַּתּוֹרָה יֶשׁ־לוֹ שָׂכָר הַרְבֵּה לִתֶּן־לָךְ:
(יא) רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר הָעוֹשֶׂה מִצְוָה אַחַת קוֹנֶה לוֹ
פְּרַקְלִיט אֶחָד וְהָעוֹבֵר עֲבֵרָה אַחַת קוֹנֶה לוֹ קַטֵּגוֹר אֶחָד
תְּשׁוּבָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים כִּתְרִים בִּפְנֵי הַפּוּרְעָנוּת: רַבִּי יוֹחָנָן
הַסַּנְדְּלָר אוֹמֵר כָּל כְּנֵסִיָּה שֶׁהִיא לְשֵׁם שָׁמַיִם סוֹפָהּ לְהִתְקַיֵּם
וְשֶׁאֵינָהּ לְשֵׁם שָׁמַיִם אֵין סוֹפָהּ לְהִתְקַיֵּם: (יב) רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן
שַׁמּוּעַ אוֹמֵר יְהִי כְבוֹד תַּלְמִידְךָ חָבִיב עָלֶיךָ כְּשֶׁלָּךְ וּכְבוֹד
חֲבֵרְךָ כְּמוֹרָא רַבָּךְ וּמוֹרָא רַבָּךְ כְּמוֹרָא שָׁמָיִם: (יג) רַבִּי יְהוּדָה
אוֹמֵר הֱוֵי זָהִיר בְּתַלְמוּד שֶׁשִּׁגְגַת תַּלְמוּד עוֹלָה זָדוֹן: רַבִּי
שִׁמְעוֹן אוֹמֵר שְׁלשָׁה כְתָרִים הֵן כֶּתֶר תּוֹרָה וְכֶתֶר כְּהוּנָּה וְכֶתֶר
מַלְכוּת וְכֶתֶר שֵׁם טוֹב עוֹלֶה עַל גַּבֵּיהֶן: (יד) רַבִּי נְהוֹרַאי
אוֹמֵר הֱוֵה גוֹלֶה לִמְקוֹם תּוֹרָה וְאַל תֹּאמַר שֶׁהִיא תָבוֹא אַחֲרֶיךָ
שֶׁחֲבֵרֶיךָ יְקַיְּמוּהָ בְיָדֶךָ וְאֶל־בִּינָתְךָ אַל תִּשָּׁעֵן: (טו) רַבִּי יַנַּאי
אוֹמֵר אֵין בְּיָדֵינוּ לֹא מִשַּׁלְוַת הָרְשָׁעִים וְאַף לֹא מִיִּסּוּרֵי

---

ten voorwendsel neemt, om verder nalatig te blijven. Naar anderen is de zin: dat er vele kwalen en onheilen zijn, die als lediggangers gehouden kunnen worden, welke op den mensch loeren om hem voor zijn pligtverzuim te straffen.

9) Dat is: begeeft u opzettelijk naar eene plaats waar geleerdere lieden zijn dan gij, ten einde gij van hen nut moogt trekken, en denk niet, dat gij daar zonder hen op dezelfde wijze zoudt vorderen, of dat zij, welker kunde met de uwe gelijk is, voldoende zijn om uwe geleerdheid te vermeerderen. Anderen verklaren deze laatste zinsnede juist door eene tegenoverstelling, namelijk, gedenk niet dat de geleerdheid van zelve bij u komen zal, maar integendeel *uwe medgezellen moeten ze bij u onderhouden*, door wederzijdsche opwekking, en dus moet gij gaan waar zich geleerden bevinden.

zeide: „Al die zich aan het regtersambt onttrekt [7]), bevrijdt zich „van vijandschap, roof en nuttelooze eeden; maar die trotsch is op „zijne regterlijke uitspraken, is een dwaas, een goddelooze en een „hoogmoedige." — (8) Nog plagt hij te zeggen: „Wees niet alléén „regter, want er is slechts een *Eenige* die alléén kan regter zijn; „en zeg niet [tot uwe ambtgenooten]: Neemt mijn gevoelen aan! „want het oordeel hangt van hen [als de meerderheid uitmakende], „en niet van u af." — (9) Rabbi Jonathan zeide: „Al die in „armoede de leer beoefent, zal haar ook eens in rijkdom be-„oefenen; maar al die door den rijkdom de leer veronachtzaamt, „zal haar eens uit armoede moeten verwaarloozen." — (10) Rabbi Meïr zeide: „Heb weinig [wereldsche] bezigheden, en beoefen de „leer; wees nederig jegens eenen ieder. Indien gij de leer ver-„onachtzaamt, dan zullen er zich van zelven meer dergelijke „redenen ter verwaarloozing voor u opdoen [8]); doch zoo gij u „moeite geeft om haar te beoefenen, dan is er [van God] eene „groote belooning voor bestemd." — (11) Rabbi Eliëzer, de zoon van Jakob, zeide: „Die een gebod volvoert, verwerft zich daar-„door eene voorspraak; doch die eene overtreding begaat, verwerft „zich eenen aanklager. Bekeering en goede handelingen zijn als „een schild tegen de strafgerigten." — Rabbi Jochanan, de schoen-maker, zeide: „Elke verzameling die in den naam des hemels ge-„sticht is, zal op den duur bestaan; maar elke verzameling die niet „in den naam des hemels gesticht is, kan niet op den duur blij-„ven." — (12) Rabbi Eläzar, de zoon van Sammua, zeide: „Laat „de eer uws leerlings u zoo waard zijn als uwe eigene; de eer uws „medgezels zij als de achting voor uwen leeraar, en de achting voor „uwen leeraar als de eerbied voor den hemel." — (13) Rabbi Juda zeide: „Wees voorzigtig in de beoefeningen, want een misslag in „het leeren wordt een opzettelijk kwaad." — Rabbi Simon zeide: „Er zijn drie kroonen; de kroon der leer, de kroon des priester-„schaps en de kroon der regering, indien de kroon van den goeden „naam boven derzelver hoofd prijkt." (14) Rabbi Nehorai zeide: „Ga in ballingschap naar eene plaats van geleerdheid [9]), en zeg „niet dat zij u achterna zal volgen, of dat uwe medgezellen „haar bij u zullen onderhouden; vertrouw ook niet op uw eigen „verstand." — (15) Rabbi Jannai zeide: „Wij kunnen niet be-„grijpen de tijdelijke welvaart der goddeloozen, noch de kwellingen

---

7) Volgens eenigen is de meening, dat men er niet gesteld moet op zijn, met het regtersambt te zijn bekleed, wanneer die post aan meer ervarene lieden zou kunnen toevertrouwd worden; naar anderen verstaat men er door, dat de regter in den beginne altijd behoort te trachten de partijen tot eene schikking te brengen, zonder van het strikte regt gebruik te maken.

8) Hier zijn wederom de gevoelens der uitleggers uiteenloopend. Volgens eenigen is de meening, dat wanneer men in zoo verre het besef van pligt verloren heeft, dat men zijne gewigtige aangelegenheden veronzachtzaamt, men naderhand, als het ware, er overheen is, en elke beuzelachtige reden

הַצַּדִּיקִים: רַבִּי מַתְיָא בֶּן־חָרָשׁ אוֹמֵר הֱוֵה מַקְדִּים בִּשְׁלוֹם
כָּל־אָדָם וֶהֱוֵי זָנָב לָאֲרָיוֹת וְאַל תְּהִי רֹאשׁ לַשּׁוּעָלִים: (טז) רַבִּי
יַעֲקֹב אוֹמֵר הָעוֹלָם הַזֶּה דּוֹמֶה לִפְרוֹזְדוֹר בִּפְנֵי הָעוֹלָם הַבָּא
הַתְקֵן עַצְמְךָ בִּפְרוֹזְדוֹר כְּדֵי שֶׁתִּכָּנֵס לִטְרַקְלִין: (יז) הוּא הָיָה
אוֹמֵר יָפָה שָׁעָה אַחַת בִּתְשׁוּבָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים בָּעוֹלָם הַזֶּה
מִכָּל חַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא וְיָפָה שָׁעָה אַחַת שֶׁל קוֹרַת רוּחַ בָּעוֹלָם
הַבָּא מִכָּל חַיֵּי הָעוֹלָם הַזֶּה: (יח) רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר
אַל תְּרַצֶּה אֶת־חֲבֵרְךָ בִּשְׁעַת כַּעְסוֹ וְאַל תְּנַחֲמֵהוּ בְּשָׁעָה שֶׁמֵּתוֹ
מֻטָּל לְפָנָיו וְאַל תִּשְׁאַל לוֹ בִּשְׁעַת נִדְרוֹ וְאַל תִּשְׁתַּדֵּל לִרְאוֹתוֹ
בִּשְׁעַת קַלְקָלָתוֹ: (יט) שְׁמוּאֵל הַקָּטָן אוֹמֵר בִּנְפֹל אוֹיִבְךָ אַל
תִּשְׂמָח וּבִכָּשְׁלוֹ אַל יָגֵל לִבֶּךָ: פֶּן יִרְאֶה יְיָ וְרַע בְּעֵינָיו וְהֵשִׁיב
מֵעָלָיו אַפּוֹ: (כ) אֱלִישָׁע בֶּן אֲבוּיָה אוֹמֵר הַלּוֹמֵד יֶלֶד לְמָה
הוּא דוֹמֶה לִדְיוֹ כְּתוּבָה עַל נְיָר חָדָשׁ וְהַלּוֹמֵד זָקֵן לְמָה הוּא
דוֹמֶה לִדְיוֹ כְּתוּבָה עַל נְיָר מָחוּק: רַבִּי יוֹסֵי בַּר יְהוּדָה אִישׁ
כְּפַר הַבַּבְלִי אוֹמֵר הַלּוֹמֵד מִן הַקְּטַנִּים לְמָה הוּא דוֹמֶה לְאוֹכֵל
עֲנָבִים קֵהוֹת וְשׁוֹתֶה יַיִן מִגִּתּוֹ וְהַלּוֹמֵד מִן הַזְּקֵנִים לְמָה הוּא
דוֹמֶה לְאוֹכֵל עֲנָבִים בְּשׁוּלוֹת וְשׁוֹתֶה יַיִן יָשָׁן: רַבִּי אוֹמֵר אַל
תִּסְתַּכֵּל בְּקַנְקַן אֶלָּא בְמַה שֶׁיֶּשׁ בּוֹ יֵשׁ קַנְקַן חָדָשׁ מָלֵא יָשָׁן
וְיָשָׁן שֶׁאֲפִילוּ חָדָשׁ אֵין בּוֹ: (כא) רַבִּי אֶלְעָזָר הַקַּפָּר אוֹמֵר

---

12) Nademaal de boete en de godgevallige handelingen gedurende dit leven tot voorbereiding voor het volgende moeten verstrekken, en zulks alsdan te laat zoude zijn, zonder meer te kunnen baten.

13) Over het algemeen dienen deze lessen om aan te toonen, dat de menschelijke hartstogten, in hunne hevigste drift, door geene redenering beteugeld kunnen worden; maar dat men een bedaard oogenblik moet afwachten, om het verstand te doen zegepralen. Het laatste gedeelte is zoo wel toepasselijk op den tijd, wanneer iemand eene welverdiende bestraffing ondergaan heeft, als wanneer hij eene zonde heeft begaan.

14) „En dien op u doe nederkomen." [Men kan eene nadere en ophelderende verklaring vinden in תוספות יו״ט te dezer plaatse. *S. B.*]

15) Namelijk, het komt niet altijd op den ouderdom der leermeesters aan, maar op zijne begaafdheden, zoowel ten aanzien van eigene kunde, als omtrent het mededeelen aan anderen, zonder dat de gevorderdheid in jaren hierbij iets afdoet. Nogtans wordt hierdoor de algemeene regel niet tegengesproken.

„der regtvaardigen" [10]), — Rabbi Matithja, de zoon van Haras, zeide: „Wees de eerste om eenen ieder te groeten; doch wees „liever de staart der leeuwen dan de kop der vossen" [11]), — (16) Rabbi Jakob zeide: „Deze wereld kan gehouden wor„den als een voorportaal voor de toekomstige wereld; bereid u „in het portaal voor, opdat gij in het paleis binnen gelaten „wordet." — (17) Nog plagt hij te zeggen: „Een uur in bekee„ring en goede handelingen in deze wereld doorgebragt, is be„ter dan het gansche leven der toekomstige wereld [12]); doch één „uur van gelukzaligheid in de toekomstige wereld, is beter dan het „gansche leven dezer wereld." (18) Rabbi Simon, de zoon van „Eläzar, zeide: „Tracht uwen vriend niet tot bedaren te brengen in „den tijd van zijnen toorn; zoek hem niet te troosten zoo lang „zijn doode voor hem ligt; maak hem geene tegenwerping om hem „van zijne gelofte te ontheffen, terstond na dat hij ze gedaan „heeft en bevlijtig u niet om hem te bezoeken, in den tijd dat „hij gedemoedigd is" [13]). — (19) Samuël Hakatan had tot zijne spreuk: „Als uw vijand valt, verheug u niet, en als hij struikelt, „laat uw hart niet juichen. Want de Eeuwige moge het zien, het „slecht vinden in Zijne oogen, en Zijnen toorn van hem [op u] „wenden" [14]). — (20) Elisa, de zoon van Abuja, zeide: „Het„gene men in zijne kindsheid leert, blijft vast als inkt waarmede „op nieuw perkament geschreven is; maar wat men eerst in den „ouderdom leert, is zoo onduidelijk als inkt waarmede op reeds be„schreven perkament geschreven is." — Rabbi José, de zoon van Juda, de heer van Kephar-Hababli zeide: „Die van kinderen leert, „is gelijk iemand die onrijpe druiven eet, en wijn uit den wijnpers „drinkt; doch die van oude lieden leert is gelijk iemand die rijpe „druiven eet, en ouden wijn drinkt." — Rabbi zeide: „Zie niet „op de kruik [15]), maar op hetgene er in is; er is soms eene „nieuwe kruik vol ouden wijn, en wel eene oude, waar zelfs geen „nieuwe wijn in is." — (21) Rabbi Eläzar Hakappar zeide:

---

10) Eenigen willen door deze woorden verstaan, dat wij tegenwoordig die rust niet genieten, die weleer den goddeloozen te beurt viel om hunne geringe verdiensten in dit leven te beloonen; en dat wij ook de welgemeende vaderlijke tuchtigingen des hemels niet met die liefde en onderwerping aannemen, als de ware vromen der oudheid deden. Doch wij gelooven dat de eenvoudige zin der woorden, die voor eenen ieder verstaanbaar is, den voorkeur verdient.

11) In weerwil dat men jegens ieder vriendelijk en gedienstig moet zijn, behoort men echter inzonderheid met fatsoenlijke lieden te verkeeren, en de minste onder hen zijn, en niet met lage menschen omgaan, al munt men boven hen uit.

[Te regt zegt koning *Salomo* derhalve: הולך את חכמים יחכם ורעה כסילים ירוע Die met wijzen omgaat wordt zelf wijs, die met zotten verkeert, zal rampspoedig worden. *S. B.*]

הַקִּנְאָה וְהַתַּאֲוָה וְהַכָּבוֹד מוֹצִיאִין אֶת הָאָדָם מִן הָעוֹלָם:
(כב) הוּא הָיָה אוֹמֵר הַיִּלּוֹדִים לָמוּת וְהַמֵּתִים לְהֵחָיוֹת וְהַחַיִּים
לִדּוֹן לֵידַע לְהוֹדִיעַ וּלְהִוָּדַע שֶׁהוּא אֵל הוּא הַיּוֹצֵר הוּא
הַבּוֹרֵא הוּא הַמֵּבִין הוּא הַדַּיָּן הוּא הָעֵד הוּא בַּעַל דִּין וְהוּא
עָתִיד לָדוּן בָּרוּךְ הוּא שֶׁאֵין לְפָנָיו לֹא עַוְלָה וְלֹא שִׁכְחָה
וְלֹא מַשּׂוֹא פָנִים וְלֹא מִקַּח שֹׁחַד שֶׁהַכֹּל שֶׁלּוֹ וְדַע שֶׁהַכֹּל לְפִי
הַחֶשְׁבּוֹן וְאַל יַבְטִיחֲךָ יִצְרְךָ שֶׁהַשְּׁאוֹל בֵּית מָנוֹס לָךְ שֶׁעַל
כָּרְחֲךָ אַתָּה נוֹצָר וְעַל כָּרְחֲךָ אַתָּה נוֹלָד וְעַל כָּרְחֲךָ אַתָּה חַי
וְעַל כָּרְחֲךָ אַתָּה מֵת וְעַל כָּרְחֲךָ אַתָּה עָתִיד לִתֵּן דִּין וְחֶשְׁבּוֹן
לִפְנֵי מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא:

רבי חנניה וכו׳ (בדף קי״ד).

פרק חמישי

כל ישראל וכו׳ (בדף קי״ב)

(א) בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת נִבְרָא הָעוֹלָם וּמַה תַּלְמוּד לוֹמַר
וַהֲלֹא בְּמַאֲמָר אֶחָד יָכוֹל לְהִבָּרְאוֹת אֶלָּא
לְהִפָּרַע מִן הָרְשָׁעִים שֶׁמְּאַבְּדִין אֶת־הָעוֹלָם שֶׁנִּבְרָא בַּעֲשָׂרָה
מַאֲמָרוֹת וְלִתֵּן שָׂכָר טוֹב לַצַּדִּיקִים שֶׁמְּקַיְּמִין אֶת־הָעוֹלָם שֶׁנִּבְרָא
בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת: (ב) עֲשָׂרָה דוֹרוֹת מֵאָדָם וְעַד נֹחַ לְהוֹדִיעַ
כַּמָּה אֶרֶךְ אַפַּיִם לְפָנָיו שֶׁכָּל־הַדּוֹרוֹת הָיוּ מַכְעִיסִין וּבָאִין עַד
שֶׁהֵבִיא עֲלֵיהֶם אֶת־מֵי הַמַּבּוּל: (ג) עֲשָׂרָה דוֹרוֹת מִנֹּחַ וְעַד
אַבְרָהָם לְהוֹדִיעַ כַּמָּה אֶרֶךְ אַפַּיִם לְפָנָיו שֶׁכָּל הַדּוֹרוֹת הָיוּ
מַכְעִיסִין וּבָאִין עַד שֶׁבָּא אַבְרָהָם אָבִינוּ וְקִבֵּל שְׂכַר כֻּלָּם:

---

1) Eigenlijk wordt slechts negen maal de uitdrukking: *Hij zeide,* aangetroffen; maar het eerste vers, luidend: *In het begin schiep God* enz., wordt ook voor eene uitspraak gehouden, ingevolge *Ps.* XXXIII. 6: „Door het „woord des Eeuwigen ontstonden de hemelen enz.” Zie wijders תוספות יו״ט.
S. B.

De nijd, de begeerte en de eerzucht brengen den mensch uit de wereld." — (22) Nog plagt hij te zeggen: „De geborenen zijn bestemd te sterven, de gestorvenen tot het leven teruggebragt te worden, en de herlevenden om te regt gesteld te worden; op dat men gewaar worde, aan anderen te weten doe, en overtuigd worde, dat Hij de Almagtige is, de Vormer, de Schepper, Hij, die alles doorgrondt, de Regter, de Getuige, de Partij, en dat Hij het regt zal uitspreken. Geloofd zij Hij! bij Wien geen onregt, geene vergetelheid, geen aanzien van personen en geene omkooping plaats vindt; want Hem behoort alles; en weet, dat alles in rekening gebragt wordt §). Dat uwe hartstogt u niet overrede, dat het graf eene toevlugtplaats voor u zij [6]), want gij zijt tegen wil en dank gevormd, tegen wil en dank geboren, tegen wil en dank leeft gij, tegen wil en dank sterft gij, en dus zult gij ook tegen wil en dank rekening en verantwoording moeten afleggen voor den Koning aller koningen, den Heilige, geloofd zij Hij!

Rabbi Hananja *enz. bl.* 108.

Vijfde afdeeling.

Men zegt Alle Israëlieten *enz. bl.* 102.

(1) Door tien goddelijke uitspraken [1]) is de wereld geschapen geworden. Waartoe dient dit nu te worden gezegd, daar zij immers door eene enkele uitspraak had kunnen geschapen worden? Doch dit geschiedde om aan te toonen, dat den goddeloozen betaald gezet zal worden, voor dat zij de wereld verderven, die door tien uitspraken geschapen is; en de regtvaardigen eene goede belooning zullen erlangen, daar zij de wereld in stand houden, die door tien uitspraken geschapen is. — (2) Tien geslachtsopvolgingen waren er van Adam tot Noach ingesloten, opdat men er uit leere, hoe groot de langmoedigheid des Eeuwigen is; daar Hem al die geslachten gedurig tot toorn verwekt hadden, tot dat Hij eindelijk de wateren des zondvloeds over hen deed komen. Tien geslachtsopvolgingen waren er van Noach af tot Abraham, opdat men er uit leere, hoe groot de langmoedigheid des Eeuwigen is; daar Hem al die geslachten gedurig tot toorn verwekt hadden, tot dat Abraham kwam en het loon van hen allen voor zich ontving. — (3) Tien verzoekingen kwamen onzen aartsvader Abraham over, en hij bestond bij

---

§) Alle schijnbare kleinigheden worden door opsomming tot een geheel vereenigd. *S. B.*

16) Dat met het einde van dit leven alles zoude ophouden, en dat na den dood geene belooning of straf meer zoude plaats vinden.

לְהוֹדִיעַ כַּמָּה חִבָּתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ: (ד) עֲשָׂרָה נִסִּים נַעֲשׂוּ
לַאֲבוֹתֵינוּ בְּמִצְרַיִם וַעֲשָׂרָה עַל הַיָּם: עֶשֶׂר מַכּוֹת הֵבִיא
הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל הַמִּצְרִיִּים בְּמִצְרַיִם וְעֶשֶׂר עַל הַיָּם:
עֲשָׂרָה נִסְיוֹנוֹת נִסּוּ אֲבוֹתֵינוּ אֶת־הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בַּמִּדְבָּר
שֶׁנֶּאֱמַר וַיְנַסּוּ אֹתִי זֶה עֶשֶׂר פְּעָמִים וְלֹא שָׁמְעוּ בְּקוֹלִי:
(ה) עֲשָׂרָה נִסִּים נַעֲשׂוּ לַאֲבוֹתֵינוּ בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ · לֹא הִפִּילָה
אִשָּׁה מֵרֵיחַ בְּשַׂר הַקֹּדֶשׁ, וְלֹא הִסְרִיחַ בְּשַׂר הַקֹּדֶשׁ מֵעוֹלָם,
וְלֹא נִרְאָה זְבוּב בְּבֵית הַמִּטְבְּחַיִם, וְלֹא אֵרַע קֶרִי לְכֹהֵן גָּדוֹל
בְּיוֹם הַכִּפֻּרִים, וְלֹא כִבּוּ הַגְּשָׁמִים אֵשׁ שֶׁל עֲצֵי הַמַּעֲרָכָה,
וְלֹא נִצְּחָה הָרוּחַ אֶת־עַמּוּד הֶעָשָׁן, וְלֹא נִמְצָא פְסוּל בָּעֹמֶר
וּבִשְׁתֵּי הַלֶּחֶם וּבְלֶחֶם הַפָּנִים. עֹמְדִים צְפוּפִים וּמִשְׁתַּחֲוִים
רְוָחִים, וְלֹא הִזִּיק נָחָשׁ וְעַקְרָב בִּירוּשָׁלַיִם מֵעוֹלָם, וְלֹא אָמַר
אָדָם לַחֲבֵרוֹ צַר לִי הַמָּקוֹם שֶׁאָלִין בִּירוּשָׁלָיִם: (ו) עֲשָׂרָה
דְבָרִים נִבְרְאוּ בְּעֶרֶב שַׁבָּת בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת וְאֵלּוּ הֵן · פִּי הָאָרֶץ
פִּי הַבְּאֵר פִּי הָאָתוֹן הַקֶּשֶׁת וְהַמָּן וְהַמַּטֶּה וְהַשָּׁמִיר

---

menigte kleine deeltjes als steentjes veranderde, en niet in één stuk bevroor. 8o. Dat het doorschijnend als kristal was. 9o. Dat er zoet water uit afdroop om te drinken. 10o. Dat hetgeen zij er niet van dronken, weder hard werd. Men zie bij *Majemonides* of *Bartenora* de aanhaling der schriftuurplaatsen waaruit dit alles afgeleid wordt.

4) Namelijk: 1o. Bij de roode zee, zeggende: *Is het om dat er geene graven in Egypte zijn* enz. 2o. Hun oproer te *Mara* wegens het water. 3o. In de woestijn wegens de spijs. 4o. Bij het verlaten van het *Man* tot den volgenden ochtend. 5o. Bij het zoeken naar hetzelve op den Sabbath. 6o. Te *Rephidim*, wegens het water andermaals. 7o. Te *Horeb* met, het gouden kalf. 8o. Hun misnoegen te *Tabëra*. 9o. Te *Kibrot Hataava* om vleesch te eten. 10o. Bij de verspieders, alwaar de schriftuurplaats hier in den tekst vermeldt, gevonden wordt. — Zie wijders *Bartenora* en תי״ט te dezer plaatse.

5) Waardoor het onrein of anderzins ongeschikt te offeren zou zijn geworden, terwijl in dit gebrek niet dadelijk had kunnen voorzien worden. Zie wijders רש״י *Talm. Trakt. Joma* bl. 21 *a*.

6) Namelijk, de volgende tien zaken, die zich reeds in het vervolg van tijd vertoonden, slechts oogenblikkelijk voorkwamen en niet op den duur bleven, moeten reeds bij de schepping vastgesteld en besloten geweest zijn, vermits na dien tijd niets nieuws voortgebragt is geworden. Dit wordt nu alhier, door de Rabbijnen uitgedrukt: *in den schemeravond te zijn geschapen geworden.*

allen [2]), opdat men er uit leere, hoe groot zijne liefde [tot God] geweest is. — (4) Tien wonderen zijn onzen voorouders in Egypte geschied, en tien op de [roode] zee [3]); tien plagen heeft de Heilige, geloofd zij Hij! over de Egyptenaren doen komen in Egypte en tien op de zee. Door tien verzoekingen hebben onze voorouders, den Heilige! geloofd zij Hij! in de woestijn op de proef gesteld [4]); gelijk er gezegd is: „Die Mij reeds tienmaal beproefd, en niet naar Mijne stem gehoord hebben." — (5) Tien wonderen zijn voor onze voorouders in den heiligen tempel geschied: 1⁰. Geene vrouw had eene miskraam door den reuk van het vleesch des heiligdoms. 2⁰. Het vleesch des heiligdoms werd nooit stinkend. 3⁰. Nooit werd eene vlieg in het slagthuis gezien. 4⁰. Den hoogepriester kwam nooit eene nachtelijke verontreiniging over, op den verzoendag. 5⁰. Nooit bluschte de regen het vuur uit, dat op het altaar gerangschikt was. 6⁰. De wind verwaaide nooit de regtopgaande rookzuil van het vuuroffer. 7⁰. Men vond nooit eenig bederf [5]) aan den *Omer*, aan de twee brooden, noch aan de toonbrooden. 8⁰. Het volk stond [in het voorhof] gedrongen, en kon zich nogtans met genoegzame ruimte nederbuigen. 9⁰. Nooit bragt slang noch schorpioen te Jeruzalem eenige schade toe; en 10⁰. Nooit zeide iemand tot zijnen naaste: de plaats is mij te bekrompen, om te Jeruzalem te vernachten. — Tien zaken zijn op den vrijdag der schepping in den schemeravond geschapen geworden [6]), het zijn deze: 1⁰. De opening der aarde [om Korach en zijnen aanhang te verslinden]. 2⁰. De opening van de bron [welke Israël op alle reistogten begeleidde]. 3⁰. De mond der ezelin [van Bilâm]. 4⁰. De regenboog. 5⁰. Het *Man*. 6⁰. De staf [van Mozes]. 7⁰. De *Samir* [zekere worm, waarvan men zich bij den tabernakel en tempelbouw bediende.

---

2) Dezelve waren; 1o. De redding uit de magt van *Nimrod* uit *Ur* der Chaldeën (naar de overlevering, uit den brandenden oven). 2o. Het bevel om zich uit zijn land te verwijderen. 3o. De hongersnood. 4o. De schaking van *Sara* op last van *Pharaö*. 5o. De oorlog der vier koningen. 6o. Het verbond tusschen de offerstukken. 7o. De besnijdenis. 8o. De tweede schaking van *Sara* door *Abimélech*. 9o. Het bevel om *Hagar* en haren zoon te verdrijven. 10o. Dat, om *Izak* te offeren. — *Majemonides* telt de redding uit *Nimrods* magt en het verbond tusschen de offerstukken niet mede, daarentegen brengt hij onder de verzoekingen: dat *Abraham*, na den moed verloren te hebben, ooit bij *Sara* kinderen te verwekken, de dienstmaagd *Hagar* ter vrouwe nam; en rekent voor twee verzoekingen, dat hij door *Sara* genoodzaakt werd *Hagar* met haar kind te verdrijven.

3) De wonderen ten behoeve der Israëlieten in *Egypte* bestonden daar in, dat zij van de plagen der Egyptenaren bevrijd zijn gebleven; die op de zee waren: 1o. Dat de wateren doorkliefd werden. 2o. Dat het water den vorm had van eene overdekte tent, waaronder zij doorgingen. 3o. Dat de grond hard en droog was zonder slijk. 4o. Dat de Egyptenaren die hen vervolgden in slijk en moeras gingen. 5o. Dat er twaalf onderscheidene paden waren, langs welke de twaalf stammen ieder afzonderlijk doortrokken. 6o. Dat het gestolde water zoo hard als steen werd. 7o. Dat het in eene

הַכְּתָב וְהַמִּכְתָּב וְהַלּוּחוֹת ׃ וְיֵשׁ אוֹמְרִים אַף הַמַּזִּיקִין וּקְבוּרָתוֹ שֶׁל מֹשֶׁה וְאֵילוֹ שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ וְיֵשׁ אוֹמְרִים אַף צְבָת בִּצְבַת עֲשׂוּיָה ׃ (ז) שִׁבְעָה דְבָרִים בְּגֹלֶם וְשִׁבְעָה בְּחָכָם, חָכָם אֵינוֹ מְדַבֵּר לִפְנֵי מִי שֶׁגָּדוֹל מִמֶּנּוּ בְּחָכְמָה (וּבְמִנְיָן), וְאֵינוֹ נִכְנָס לְתוֹךְ דִּבְרֵי חֲבֵרוֹ, וְאֵינוֹ נִבְהָל לְהָשִׁיב, שׁוֹאֵל כְּעִנְיָן וּמֵשִׁיב כַּהֲלָכָה, וְאוֹמֵר עַל רִאשׁוֹן רִאשׁוֹן וְעַל אַחֲרוֹן אַחֲרוֹן, וְעַל מַה שֶׁלֹּא שָׁמַע אוֹמֵר לֹא שָׁמַעְתִּי, וּמוֹדֶה עַל הָאֱמֶת, וְחִלּוּפֵיהֶן בְּגֹלֶם ׃ (ח) שִׁבְעָה מִינֵי פּוּרְעָנִיּוֹת בָּאִין לָעוֹלָם עַל שִׁבְעָה גוּפֵי עֲבֵרָה ׃ מִקְצָתָן מְעַשְּׂרִין וּמִקְצָתָן אֵינָן מְעַשְּׂרִין רָעָב שֶׁל בַּצֹּרֶת בָּא מִקְצָתָן רְעֵבִים וּמִקְצָתָן שְׂבֵעִים ׃ גָּמְרוּ שֶׁלֹּא לְעַשֵּׂר רָעָב שֶׁל מְהוּמָה וְשֶׁל בַּצֹּרֶת בָּא ׃ וְשֶׁלֹּא לִטּוֹל אֶת־הַחַלָּה רָעָב שֶׁל כְּלָיָה בָּא ׃ דֶּבֶר בָּא לָעוֹלָם עַל מִיתוֹת הָאֲמוּרוֹת בַּתּוֹרָה שֶׁלֹּא נִמְסְרוּ לְבֵית דִּין וְעַל פֵּירוֹת שְׁבִיעִית ׃ חֶרֶב בָּאָה לָעוֹלָם עַל עִנּוּי הַדִּין וְעַל עִוּוּת הַדִּין וְעַל הַמּוֹרִים בַּתּוֹרָה שֶׁלֹּא כַהֲלָכָה ׃ חַיָּה רָעָה בָּאָה לָעוֹלָם עַל שְׁבוּעַת שָׁוְא וְעַל חִלּוּל הַשֵּׁם ׃ גָּלוּת בָּאָה לָעוֹלָם עַל עוֹבְדֵי אֱלִילִים וְעַל גִּלּוּי עֲרָיוֹת וְעַל שְׁפִיכוּת דָּמִים וְעַל שְׁמִטַּת הָאָרֶץ ׃ (ט) בְּאַרְבָּעָה פְּרָקִים הַדֶּבֶר מִתְרַבֶּה בָּרְבִיעִית וּבַשְּׁבִיעִית וּבְמוֹצָאֵי שְׁבִיעִית וּבְמוֹצָאֵי הֶחָג שֶׁבְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה ׃ בָּרְבִיעִית מִפְּנֵי מַעְשַׂר עָנִי שֶׁבַּשְּׁלִישִׁית, בַּשְּׁבִיעִית מִפְּנֵי מַעְשַׂר עָנִי שֶׁבַּשִּׁשִּׁית, בְּמוֹצָאֵי שְׁבִיעִית מִפְּנֵי פֵּרוֹת שְׁבִיעִית, בְּמוֹצָאֵי הֶחָג שֶׁבְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה מִפְּנֵי גֵּזֶל מַתְּנוֹת עֲנִיִּים ׃ (י) אַרְבַּע מִדּוֹת בָּאָדָם הָאוֹמֵר שֶׁלִּי שֶׁלִּי וְשֶׁלְּךָ שֶׁלָּךְ זוֹ מִדָּה

---

§) Dit wordt algemeen verworpen. Zie *Bartenora*. *S. B.*

7) Zoodat de landbouw moet verwaarloosd worden.

8) Zie boven, bladz. 69, regel 34.

9) Gedurende het zevende jaar moest het land braak liggen, en de vruchten waren voor de armen bestemd. (*Levit.* XXV. 1—7 en 20—22). Het gebruiken dezer voortbrengselen was een zware zonde.

10) Ik ben niet genegen u eenige dienst te doen, en verlang ook geenen van u.

8⁰. De schrijfkunst. 9⁰. Het schrift [op de tafelen des verbonds]. en 10⁰. De tafelen. Eenigen zeggen: ook de booze geesten, het graf van Mozes, en de ram van den aartsvader Abraham. Anderen voegen er nog bij, eene tang, waarmede alle andere tangen gemaakt werden §). — (7) Zeven eigenschappen zijn er bij den onbeschaafden mensch op te merken, en zeven anderen daarentegen bij den wijze. 1⁰. De wijze vat het woord niet op vóór iemand die hem in wijsheid of in jaren overtreft. 2⁰. Hij valt niemand in de rede. 3⁰. Hij is niet overijld in het antwoorden. 4⁰. Hij vraagt wat ter zake behoort, en antwoordt gepastelijk. 5⁰. Hij zegt het eerste bij den aanvang, en het laatste op het einde. 6⁰. Omtrent hetgene waarvan hij niets gehoord heeft, zegt hij: „Dat heb ik niet gehoord." 7⁰. En hij doet der waarheid gestand. Het tegenovergestelde van dit alles heeft plaats bij den onbeschaafde. — (8) Zevenerlei landplagen teisteren de wereld, als straffen voor zeven onderscheidene overtredingen. 1⁰. Wanneer eenigen hunne goederen vertienen en eenigen niet, dan komt er hongersnood door droogte, waardoor eenigen gebrek lijden en anderen het noodige tot verzadiging hebben. 2⁰. Wanneer men eenparig besluit om niet te vertienen, dan komt er hongersnood, door oorlogsberoerten [7]) en door droogte. 3⁰. Heeft men voorgenomen ook de *Challa* niet af te zonderen [8]), dan ontstaat er een alles vernielende hongersnood. 4⁰. De pest woedt in de wereld, wanneer overtredingen begaan worden, die volgens de uitspraak der wet met den dood moesten gestraft worden, en de straf niet aan het wereldlijk gerigt overgelaten is, en wegens de vruchten van het zevende [het vrijlatings-] jaar [9]). 5⁰. Het zwaard rigt verderf aan in de wereld wegens het vertragen des regts, wegens het verdraaijen des regts, en wegens de uitleggers der H. Schrift op eene onregtzinnige wijs. 6⁰. Het wild gedierte neemt overhand in de wereld, wegens vergeefsche eeden, en het ontheiligen van Gods naam. 7⁰. Ballingschap naar vreemde landen, is de straf voor afgoderij, bloedschande, moord en het nalaten van in het vrijlatings-jaar het land te laten braak liggen. — (9). In vier tijdperken neemt de pest de overhand. 1⁰. In het vierde jaar [na het vrijlatingsjaar]. 2⁰. In het zevende [of het vrijlatings-] jaar. 6⁰. Op het einde van het zevende jaar, en 4⁰. Bij den uitgang van het loofhuttenfeest van elk jaar. In het vierde, wegens het verwaarloozen van het geven der tienden aan de armen; hetwelk in het derde jaar geschieden moet. In het zevende, wegens dezelfde verwaarloozing der tienden van het zesde jaar. Op het einde van het zevende, wegens de vruchten van het zevende jaar, en bij den uitgang van het loofhuttenfeest van elk jaar, wegens de berooving van de gaven der armen. — (10) Er zijn vier onderscheidene eigenschappen onder de menschen. 1⁰. Die zegt: het mijne behoort mij, en het uwe behoort u [10]), dat is eene

בינונית ויש אומרים זו מדת סדום, שלי שלך ושלך שלי
עם הארץ, שלי שלך ושלך שלך חסיד, שלך שלי ושלי
שלי רשע: (יא) ארבע מדות בדעות, נוח לכעוס ונוח
לרצות יצא הפסדו בשכרו, קשה לכעוס וקשה לרצות יצא
שכרו בהפסדו, קשה לכעוס ונוח לרצות חסיד, נוח
לכעוס וקשה לרצות רשע: (יב) ארבע מדות בתלמידים
מהיר לשמוע ומהיר לאבד יצא שכרו בהפסדו, קשה לשמוע
וקשה לאבד יצא הפסדו בשכרו, מהיר לשמוע וקשה לאבד
זו חלק טוב, קשה לשמוע ומהיר לאבד זו חלק רע:
(יג) ארבע מדות בנותני צדקה הרוצה שיתן ולא יתנו אחרים
עינו רעה בשל אחרים· יתנו אחרים והוא לא יתן עינו רעה
בשלו, יתן ויתנו אחרים חסיד, לא יתן ולא יתנו אחרים
רשע: (יד) ארבע מדות בהולכי בית המדרש הולך ואינו
עשה שכר הליכה בידו, עשה ואינו הולך שכר מעשה
בידו, הולך ועשה חסיד, לא הולך ולא עשה רשע:
(טו) ארבע מדות ביושבים לפני חכמים ספוג ומשפך משמרת
ונפה: ספוג שהוא סופג את הכל, משפך שמכניס בזו
ומוציא בזו, משמרת שמוציאה את היין וקולטת את־השמרים,
ונפה שמוציאה את הקמח וקולטת את־הסלת: (טז) כל
אהבה שהיא תלויה בדבר· בטל דבר בטלה אהבה,
ושאינה תלויה בדבר אינה בטלה לעולם, איזו היא אהבה
תלויה בדבר זו אהבת אמנון ותמר, ושאינה תלויה בדבר
זו אהבת דוד ויהונתן: (יז) כל מחלקת שהיא לשם שמים
סופה להתקים ושאינה לשם שמים אין סופה להתקים,

---

11) Om het zijne ten beste van anderen veil te hebben.

12) Deze onthoudt alles, van veel en van weinig aanbelang, doch weet geene keuze te doen; de tweede vergeet alles; de derde laat het nuttige varen, en behoudt het nuttelooze; daarentegen behoudt de vierde alleen het nuttige, en is dus de beste.

13) Die hing alleen van zinnelijk genot af, en eindigde ook dadelijk na de bevrediging (Zie II. *Sam.* XIII). Doch die van *David* en *Jonathan* was niet alleen zonder eenig bijoogmerk, maar ging zelfs van *Jonathans* kant met opofferingen gepaard. (Zie I. *Sam.* XVIII—XX.)

middelmatige denkwijs; volgens het gevoelen van sommigen, eene denkwijs van Sodom. 2°. Die zegt: het mijne is het uwe, en het uwe is het mijne, dat is de denkwijs des onwetenden. 3°. Het mijne is het uwe, en het uwe is het uwe, dat is de denkwijs des vromen [11]). 4°. Het mijne is mijn, en het uwe is ook mijn, dat is de denkwijs des goddeloozen. — (11) Er zijn viererlei gemoederen. 1°. Die ligt toornig wordt, doch ligt weder te bevredigen is, diens goede eigenschap wordt door de kwade opgewogen. 2°. Die niet ligt toornig wordt, doch moeijelijk te bevredigen is, diens kwade eigenschap wordt door de goede opgewogen. 3°. Die niet ligt toornig wordt en ligt te bevredigen is, die is vroom; en 4°. Die ligt toornig wordt, en moeijelijk te bevredigen is, die is goddeloos. — (12) Er zijn viererlei eigenschappen onder de leerlingen. 1°. Die ligt bevat en weder ligt vergeet, diens goede eigenschap wordt door de kwade opgewogen. 2°. Die moeite heeft om te bevatten, en niet ligt vergeet, diens kwade eigenschap wordt door de goede opgewogen. 3°. Die ligt bevat en niet ligt vergeet, is wijs; en 4°. Die moeite heeft om te bevatten en ligt vergeet, heeft een slecht aandeel. — (13) Er zijn viererlei eigenschappen ten aanzien der gevers van aalmoezen. 1°. Die zelf gaarne geeft, doch niet gaarne ziet dat anderen geven, is afgunstig. 2°. Die gaarne ziet dat anderen geven, doch zelf niet wil geven, die gunt zich zelven niets goeds. 3°. Die gaarne geeft en tevens gaarne ziet dat anderen geven, is vroom; en 4°. Die niet gaarne geeft en ook ongaarne ziet dat anderen geven, is goddeloos. — (14) Er zijn viererlei eigenschappen ten aanzien van het bezoeken der leerschool. 1°. Die er gaat, doch zich [te huis] niet oefent, heeft ten minste de verdiensten van gegaan te zijn. 2°. Die zich [te huis] oefent en niet naar de leerschool gaat, heeft de verdiensten van zich geoefend te hebben. 3°. Die gaat en zich oefent, is vroom; en 4°. Die niet gaat en zich ook niet oefent, is goddeloos. — (15) Ook zijn er viererlei eigenschappen onder hen, die de lessen der wijzen aanhooren, die te vergelijken zijn bij: 1°. eene spons, 2°. eenen trechter, 3°. eene kuip, en 4°. eene zeef. De spons slorpt alles op [12]). De trechter laat aan den eenen kant in, en aan den anderen weder uitloopen. De kuip zondert den wijn af en behoudt den droesem. De zeef laat het stuifmeel uitloopen, en behoudt het voedzame meel. — (16) Elke liefde, die gegrond is op eenig vergankelijk oogmerk, gaat te niet, zoodra de beweeggrond ophoudt; doch elke liefde die van geen nevenoogmerk afhangt, gaat nimmer te niet. Een voorbeeld van liefde, die van een nevenoogmerk afhangt, was de liefde van Amnon tot Thamar [13]) en van eene onafhankelijke liefde was die van David en Jonathan. — (17) Elke oneenigheid die in den naam des Hemels plaats vindt, bereikt eindelijk haar nuttig doel; doch elke oneenigheid die niet in den naam des Hemels plaats vindt, kan geen stand houden.

אֵיזוֹ הִיא מַחֲלֹקֶת שֶׁהִיא לְשֵׁם שָׁמַיִם זוֹ מַחֲלֹקֶת הִלֵּל וְשַׁמַּאי,
וְשֶׁאֵינָהּ לְשֵׁם שָׁמַיִם זוֹ מַחֲלֹקֶת קֹרַח וְכָל־עֲדָתוֹ : (יח) כָּל־
הַמְזַכֶּה אֶת־הָרַבִּים אֵין חֵטְא בָּא עַל יָדוֹ, וְכָל־הַמַּחֲטִיא אֶת־
הָרַבִּים אֵין מַסְפִּיקִין בְּיָדוֹ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה · מֹשֶׁה זָכָה וְזִכָּה
אֶת הָרַבִּים זְכוּת הָרַבִּים תָּלוּי בּוֹ שֶׁנֶּאֱמַר צִדְקַת יְיָ עָשָׂה
וּמִשְׁפָּטָיו עִם יִשְׂרָאֵל · יָרָבְעָם חָטָא וְהֶחֱטִיא אֶת הָרַבִּים חֵטְא
הָרַבִּים תָּלוּי בּוֹ שֶׁנֶּאֱמַר עַל חַטֹּאות יָרָבְעָם אֲשֶׁר חָטָא וַאֲשֶׁר
הֶחֱטִיא אֶת־יִשְׂרָאֵל : (יט) כָּל־מִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ שְׁלֹשָׁה דְבָרִים
הַלָּלוּ הוּא מִתַּלְמִידָיו שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ, וּשְׁלֹשָׁה דְבָרִים
אֲחֵרִים הוּא מִתַּלְמִידָיו שֶׁל בִּלְעָם הָרָשָׁע, עַיִן טוֹבָה וְרוּחַ
נְמוּכָה וְנֶפֶשׁ שְׁפָלָה מִתַּלְמִידָיו שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ, עַיִן רָעָה
וְרוּחַ גְּבוֹהָה וְנֶפֶשׁ רְחָבָה מִתַּלְמִידָיו שֶׁל בִּלְעָם הָרָשָׁע : מַה
בֵּין תַּלְמִידָיו שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ לְתַלְמִידָיו שֶׁל בִּלְעָם הָרָשָׁע
תַּלְמִידָיו שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ אוֹכְלִין בָּעוֹלָם הַזֶּה וְנוֹחֲלִים הָעוֹלָם
הַבָּא שֶׁנֶּאֱמַר לְהַנְחִיל אֹהֲבַי ׀ יֵשׁ וְאוֹצְרוֹתֵיהֶם אֲמַלֵּא : אֲבָל
תַּלְמִידָיו שֶׁל בִּלְעָם הָרָשָׁע יוֹרְשִׁין גֵּיהִנֹּם וְיוֹרְדִין לִבְאֵר שַׁחַת
שֶׁנֶּאֱמַר וְאַתָּה אֱלֹהִים תּוֹרִדֵם לִבְאֵר שַׁחַת אַנְשֵׁי דָמִים וּמִרְמָה לֹא
יֶחֱצוּ יְמֵיהֶם וַאֲנִי אֶבְטַח בָּךְ : (כ) יְהוּדָה בֶּן תֵּימָא אוֹמֵר הֱוֵה
עַז כַּנָּמֵר וְקַל כַּנֶּשֶׁר רָץ כַּצְּבִי וְגִבּוֹר כָּאֲרִי לַעֲשׂוֹת רְצוֹן אָבִיךָ
שֶׁבַּשָּׁמָיִם : הוּא הָיָה אוֹמֵר עַז פָּנִים לְגֵיהִנֹּם וּבֹשֶׁת פָּנִים
לְגַן עֵדֶן : יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁיִּבָּנֶה
בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ : (כא) הוּא
הָיָה אוֹמֵר בֶּן חָמֵשׁ שָׁנִים לַמִּקְרָא בֶּן עֶשֶׂר שָׁנִים לַמִּשְׁנָה

---

17) De schaamtelooze bezit geen eergevoel, en is dus voor alle snoodheden vatbaar; derhalve vervalt hij tot de ondeugd, daar hij toch door geen eergevoel er van kan afgehouden worden, en is voor de hel bestemd. Doch de bedeesde, die schaamte bezit, wordt daardoor van veel kwaad afgeschrikt, hij kan zijne hartstogten bedwingen en heeft dus aanleg om deugdzaam te worden.

18) Dit gezegde schijnt, naar het gevoelen der meeste commentators, niet van bovengemelde geleerde te zijn; wij hebben het echter, in navolging der meeste uitgaven, deze plaats laten behouden.

Eene oneenigheid in den naam des hemels, is zoo als die van Hillel en Sammai [14]); en die niet was in den naam des hemels, was die van Korach en zijnen ganschen aanhang. — (18) Ieder die de menschen ten goede opleidt, wordt behoed dat geene zonde door hem ontsta; doch al die de menschen doet zondigen, die wordt niet aangemoedigd om zich te bekeeren [15]). Mozes was deugdzaam en leidde anderen tot de deugd op, daarom wordt de deugd der anderen gerekend van hem af te hangen; gelijk er gezegd is: „De geregtigheid des Eeuwigen heeft hij uitgeoefend, zijnen pligt jegens Israël." Jerobäm, de zoon van Nebat, daarentegen zondigde en verleidde anderen tot zonde, daarom wordt de zonde der anderen ook gerekend van hem af te hangen, gelijk er gezegd is: „Wegens de zonden van Jerobäm, die hij zelf begaan heeft, en die hij Israël heeft doen begaan." — (19) Een ieder die de volgende drie eigenschappen bezit, behoort tot de leerlingen van onzen aartsvader Abraham; doch die de drie tegenovergestelde eigenschappen bezit, behoort tot de leerlingen van Biläm, den goddelooze. De leerlingen van onzen aartsvader Abraham hebben tot kenmerk: een vriendelijk oog [16]), een bescheiden gemoed, en eene ingetogene begeerte; daarentegen zijn de kenmerken der leerlingen van Biläm, den goddelooze: een kwaad oog, een trotsch gemoed en eene onverzadelijke begeerte. Wat is nu het onderscheid tusschen deze tweederlei leerlingen? Die van den aartsvader Abraham, genieten in deze wereld, en erven de toekomstige gelukzaligheid; want zoo is er gezegd: „Ten einde Mijne vrienden wezentlijk goed te doen erven; ook hunne schatkameren zal Ik vullen. De leerlingen van Biläm, den goddelooze, daarentegen erven de hel, en varen ter groeve des verderfs, want zoo is er gezegd: „Gij, o God! zult hen nederstorten in de groef des verderfs, die bloedgierige en bedriegelijke mannen zullen de helft hunner dagen niet bereiken, dit vertrouwen heb ik op U." — (20) Juda, de zoon van Téma, zeide: „Wees zoo moedig als een luipaard, zoo vlug als een arend, zoo snel als een hert, en zoo sterk als een leeuw, om den wil van uwen hemelschen Vader te doen." Ook plagt hij te zeggen: „De onbeschaamde vaart ter helle [17]), en de bedeesde komt in het paradijs. Het zij Uw welbehagen, Eeuwige, onze God, en God onzer voorouders! dat de heilige tempel, spoedig in onze dagen herbouwd worde, en dat Uwe leer ons aandeel zij." — (21) Nog was hij gewoon te zeggen [18]): „Met het vijfde jaar is men in staat de H. Schrift te lezen; met het tiende de Misna te leeren;

14) Deze geleerden twistten niet uit persoonlijken haat, noch over beuzelachtige zaken, maar omtrent de verklaring van Gods heilig woord, om de ware wegen des levens te vinden.

15) Volgens *Majemonides* is de meening: hij is niet in staat, zich te bekeeren, daar het kwaad, door hem gesticht, reeds zoo zeer verbreid is, dat hij het onmogelijk terug kan trekken. *S. B.*

16) Zie Afd. II. § 9. Aanm. II.

בֶּן שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה לַמִּצְוֹת בֶּן חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה לַתַּלְמוּד בֶּן שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה לַחֻפָּה בֶּן עֶשְׂרִים לִרְדּוֹף בֶּן שְׁלֹשִׁים לַכֹּחַ בֶּן אַרְבָּעִים לַבִּינָה בֶּן חֲמִשִּׁים לְעֵצָה בֶּן שִׁשִּׁים לְזִקְנָה בֶּן שִׁבְעִים לְשֵׂיבָה בֶּן שְׁמוֹנִים לִגְבוּרָה בֶּן תִּשְׁעִים לָשׁוּחַ בֶּן מֵאָה כְּאִלּוּ מֵת וְעָבַר וּבָטֵל מִן הָעוֹלָם׃ (כב) בֶּן בַּג בַּג אוֹמֵר הֲפָךְ בַּהּ וַהֲפָךְ בַּהּ דְּכֹלָּא בַהּ וּבַהּ תֶּחֱזֵי וְסִיב וּבְלֵה בַהּ וּמִנַּהּ לָא תָזוּעַ שֶׁאֵין לְךָ מִדָּה טוֹבָה הֵימֶנָּה׃ (כג) בֶּן הֵא הֵא אוֹמֵר לְפוּם צַעֲרָא אַגְרָא׃

רבי חנניה וכו׳ (כדף ק״ח).

פרק ששי

כל ישראל וכו׳ (כדף קי״ב).

(א) שָׁנוּ חֲכָמִים בִּלְשׁוֹן הַמִּשְׁנָה בָּרוּךְ שֶׁבָּחַר בָּהֶם וּבְמִשְׁנָתָם׃ רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר כָּל־הָעוֹסֵק בַּתּוֹרָה לִשְׁמָהּ זוֹכֶה לִדְבָרִים הַרְבֵּה וְלֹא עוֹד אֶלָּא שֶׁכָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ כְּדַי הוּא לוֹ, נִקְרָא רֵעַ אָהוּב אוֹהֵב אֶת הַמָּקוֹם אוֹהֵב אֶת הַבְּרִיּוֹת מְשַׂמֵּחַ אֶת־הַמָּקוֹם מְשַׂמֵּחַ אֶת־הַבְּרִיּוֹת וּמַלְבַּשְׁתּוֹ עֲנָוָה וְיִרְאָה וּמַכְשַׁרְתּוֹ לִהְיוֹת צַדִּיק חָסִיד יָשָׁר וְנֶאֱמָן וּמְרַחַקְתּוֹ

[Uit de verklaring van *Bartenora* kan men ook het door ons verworpen dwaalbegrip niet afleiden; daar bij alle voorheen gemelde tijdperken zulke handelingen opgegeven worden, als waartoe de jongeling door zijne ouders wordt voortgeholpen en ondersteund, terwijl het met zijn twintigste jaar tijd wordt, dat de mensch als zelfstandig wezen, geheel en al voor zich zelven handele. *S. B.*

20) Deze en de volgende geleerden waren vreemdelingen, die op eene verdekte wijs naar *Abraham* en *Sara* genoemd zijn, door aanduiding van tweemaal het getal *vijf* in deze woorden uitgedrukt, daar deze aartsvader en zijne vrouw, toen zij gezegend werden, de letter ה welke de plaats van het cijfer 5 beslaat, in hunne namen gekregen hebben.

21) Die men zich geeft tot het verkrijgen van kundigheden in de leer, en het verrigten van goede handelingen.

*) Deze afdeeling behoort eigenlijk niet tot de *Misna*, en is eerst in lateren tijd door de opstellers der *Gemara* bijeengebragt; zulke opstellen worden *Beraita* genoemd. Men heeft deze uitmuntende gezegden, over de waarde der geleerdheid, en de wijze hoe men dezelve verwerft, bij de *Spreuken der Vaders* gevoegd, daar zij vele spreuken bevatten van de geleerdheid der *Misna*.

met het dertiende is men verpligt de geboden in acht te nemen; met het vijftiende is men geschikt den Talmud te beoefenen; het achttiende jaar is de tijd om te huwen; het twintigste om zijne aangelegenheden met ijver te bevorderen,[19]); met het dertigste jaar heeft men zijne volmaakte ligchaamskracht; met het veertigste jaar zijne volmaakte scherpzinnigheid; met het vijftigste is men geschikt aan anderen raad te geven; in het zestigste vangt de ouderdom aan; in het zeventigste de grijsheid; in het tachtigste de hooge ouderdom; in het negentigste de nederbuigende ouderdom; wie honderd jaren oud is, is even als of hij reeds gestorven, weggevaren en van de wereld verscheiden ware." — (22) De zoon van *Bag Bag* [20]) zeide: „Keer en wend haar [de H. Schrift], aan alle zijden; want in haar is alles begrepen, door haar verkrijgt gij doorzigt; word oud en grijs in hare beoefening, en wend u niet van haar af; want beter voorschrift bestaat er niet." (23) De zoon van *Hé Hé* zeide: „Naar evenredigheid der moeite [21]) zal het loon zijn."

Rabbi Hananja *enz. bl.* 108.

Zesde Afdeeling. *)

Men zegt Alle Israëliten *enz.*, *bl.* 102.

(1) Ook de volgende leerstukken hebben de Wijzen in de taal der Misna geleerd, heil dengenen die in hen en hunne leeringen behagen vindt. Rabbi Meir zeide: „Al die de leer om haar zelve beoefent, heeft het genot van vele zaken; ja zelfs de geheele wereld is zijner waardig. Hij wordt de vriend, de geliefde genoemd; hij bemint den Alomtegenwoordige, hij bemint de menschen; hij verblijdt den Alomtegenwoordige, hij verblijdt de menschen. De leer bekleedt hem met nederigheid en godsvrucht, en stelt hem in staat om regtvaardig, vroom, opregt en geloofwaardig te zijn; zij verwijdert

---

19) Sommigen meenen ten onregte, uit het hebreeuwsche woord לרדוף te verstaan, dat met het twintigste jaar eerst de tijd zoude zijn om een beroep aan te vatten, en zulks wel twee jaren nadat men gehuwd is. Niets is ongerijmder dan dit, en het strijdt regtstreeks met hetgeen in den *Talmud* (Tractaat *Sota* bl. 44. *a*, uit *Deuter*. XX. 5—7, en *Spreuk*. XXIV. 27) afgeleid wordt, dat men eerst voor huis en wijngaard behoort te zorgen, alvorens eene vrouw te nemen. Dit komt ook overeen met hetgeen boven (Afd. II, § 2. en Afd. III. §. 17) geleerd is. Beter, en met de waarheid overeenkomstig, is dan onze algemeene verklaring, dat door het woord לרדוף verstaan moet worden, het ijverig streven om zijne belangen te bevorderen, ten aanzien van het wereldlijke, daar men de hoegrootheid zijner behoeften begint in te zien; alsmede ten opzigte van de beoefening der wet, dewijl men met het twintigste jaar voor het hemelsche gerigt strafbaar is.

מִן הַחֵטְא וּמְקָרַבְתּוֹ לִידֵי זְכוּת וְנֶהֱנִין מִמֶּנּוּ עֵצָה וְתוּשִׁיָּה
בִּינָה וּגְבוּרָה שֶׁנֶּאֱמַר לִי עֵצָה וְתוּשִׁיָּה אֲנִי בִינָה לִי גְבוּרָה
וְנוֹתֶנֶת לוֹ מַלְכוּת וּמֶמְשָׁלָה וְחִקּוּר דִּין וּמְגַלִּין לוֹ רָזֵי תוֹרָה
וְנַעֲשֶׂה כְּמַעְיָן שֶׁאֵינוֹ פּוֹסֵק וּכְנָהָר הַמִּתְגַּבֵּר וְהוֹלֵךְ וְהֹוֶה צָנוּעַ וְאֶרֶךְ
רוּחַ וּמוֹחֵל עַל עֶלְבּוֹנוֹ וּמְגַדַּלְתּוֹ וּמְרוֹמַמְתּוֹ עַל כָּל־הַמַּעֲשִׂים:
(ב) אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי בְּכָל־יוֹם וָיוֹם בַּת קוֹל יוֹצֵאת מֵהַר
חוֹרֵב וּמַכְרֶזֶת וְאוֹמֶרֶת אוֹי לָהֶם לַבְּרִיּוֹת מֵעֶלְבּוֹנָהּ שֶׁל תּוֹרָה
שֶׁכָּל־מִי שֶׁאֵינוֹ עוֹסֵק בַּתּוֹרָה נִקְרָא נָזוּף שֶׁנֶּאֱמַר נֶזֶם זָהָב
בְּאַף חֲזִיר אִשָּׁה יָפָה וְסָרַת טָעַם: וְאוֹמֵר וְהַלֻּחֹת מַעֲשֵׂה
אֱלֹהִים הֵמָּה וְהַמִּכְתָּב מִכְתַּב אֱלֹהִים הוּא חָרוּת עַל הַלֻּחֹת,
אַל תִּקְרָא חָרוּת אֶלָּא חֵרוּת שֶׁאֵין לְךָ בֶּן חוֹרִין אֶלָּא מִי
שֶׁעוֹסֵק בְּתַלְמוּד תּוֹרָה וְכָל־מִי שֶׁעוֹסֵק בְּתַלְמוּד תּוֹרָה הֲרֵי
זֶה מִתְעַלֶּה שֶׁנֶּאֱמַר וּמִמַּתָּנָה נַחֲלִיאֵל וּמִנַּחֲלִיאֵל בָּמוֹת:
(ג) הַלּוֹמֵד מֵחֲבֵרוֹ פֶּרֶק אֶחָד אוֹ הֲלָכָה אַחַת אוֹ פָּסוּק אֶחָד
אוֹ דִבּוּר אֶחָד אֲפִילוּ אוֹת אֶחָת צָרִיךְ לִנְהָג בּוֹ כָּבוֹד שֶׁכֵּן
מָצִינוּ בְּדָוִד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא לָמַד מֵאֲחִיתֹפֶל אֶלָּא שְׁנֵי
דְבָרִים בִּלְבָד קְרָאוֹ רַבּוֹ אַלּוּפוֹ וּמְיֻדָּעוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְאַתָּה אֱנוֹשׁ
כְּעֶרְכִּי אַלּוּפִי וּמְיֻדָּעִי: וַהֲלֹא דְבָרִים קַל וָחוֹמֶר וּמַה דָּוִד מֶלֶךְ
יִשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא לָמַד מֵאֲחִיתֹפֶל אֶלָּא שְׁנֵי דְבָרִים בִּלְבָד קְרָאוֹ
רַבּוֹ אַלּוּפוֹ וּמְיֻדָּעוֹ הַלּוֹמֵד מֵחֲבֵרוֹ פֶּרֶק אֶחָד אוֹ הֲלָכָה אַחַת
אוֹ פָּסוּק אֶחָד אוֹ דִבּוּר אֶחָד אוֹ אֲפִילוּ אוֹת אֶחָת עַל

---

erfdeel van God aangemerkt moet worden; en van daar wordt hij tot den uitersten graad van hoogheid verheven. Zulke zinspelingen zijn bij den Rabbijnen algemeen gebruikelijk, om aan het geheugen te hulp te komen, en de deugd in het hart te prenten.

4) Dadelijk op dit vers volgt: »Met wien ik gezamenlijk een zoeten om»gang onderhield, naar Gods huis onder het feestgedruisch wandelde." Hiervan leiden onze Rabbijnen af, dat David van Achitophel geleerd heeft: 1o. Dat men niet alléén moet studeren. 2o. dat men niet alléén maar wel in het gezelschap van de menigte naar Gods huis moet gaan. Beide deze voorschriften worden nog uit bijzondere schriftuurplaatsen afgeleid. Naar het gevoelen van anderen was het tweede, dat David niet met het aanzien zijner koninklijke waardigheid, maar nederig en eerbiedig, Gods huis moest bezoeken. Dit heeft zijnen grond, in de letterverwisseling van het woord ברגש *met feestgedruich,* dat ook ברגז *met siddering* kan gelezen worden.

hem van de zonde, doet hem tot verdienstelijke handelingen naderen; en maakt hem dermate bekwaam, dat men raad en daad, verstand en sterkte van hem geniete; want zoo is er gezegd: Bij mij is welberadenheid en wezenlijk goed; ik ben het verstand, mijn is de magt. Ook verleent zij hem koninklijk aanzien en heerschappij, en doorzigt om de verborgenheden des regts te doorgronden; hem worden de geheimenissen der leer geopenbaard; hij wordt als eene wel die nooit verzijpt, en als een stroom die gedurig aangroeit; [zij leert hem] bescheiden en langmoedig te zijn, en de hem aangedane beleedigingen te vergeven; en zij maakt hem groot en verheven boven alle schepselen." — (2) Rabbi Jozua, de zoon van Levi, zeide: „Dagelijks komt er een wederklank [1]) van den berg Horeb uit, welke uitroept en zegt: Wee den schepselen die de leer verachten! want al die de leer niet [gedurig] beoefent, wordt *Nazoef* (veracht of berispt) geheeten, want zoo is er gezegd: Als een gouden neusring in een varkenssnuit, is eene schoone vrouw met een bedorven gemoed [2]). Daarentegen is er gezegd: „De tafelen waren een werk Gods, en het schrift was een schrift Gods, ingesneden (חָרוּת) in de tafelen. Men leze niet (חָרוּת) *ingesneden*, maar (חֵרוּת) *vrijheid*; want niemand is zoo een vrijman, als degeen die zich [gedurig] met het beoefenen der leer bezig houdt. Ja, die zich daarmede [gedurig] bezig houdt, wordt trapswijs verhoogd, gelijk er gezegd is: „Van Matthana naar Nachaliël, en van Nachaliël naar Bamoth" [3]). — (3) Die van zijnen naaste ééne afdeeling, één leerstuk, één vers, ééne spreuk, of zelfs ééne letter leert, is verpligt hem altijd achting te betoonen. Want zoo vinden wij het bij David, den koning van Israël; deze had van Achitophel slechts twee zaken geleerd, en noemde hem nogtans zijnen leeraar, zijnen raad en zijnen boezemvriend; zoo is er ook gezegd: „Gij toch zijt een man geacht als ik; mijn raad, mijn boezemvriend [4]). Nu kan men hier van het gewigtige tot het geringere besluiten, door te redeneren: Wanneer David, die koning van Israël was, en van Achitophel slechts twee dingen geleerd had, hem zijnen leeraar, zijnen raad en zijnen boezemvriend noemde: hoe veel te meer moet dan niet hij, die van zijnen naaste, ééne afdeeling, één leerstuk, één vers, éénе spreuk, of zelfs één letter leert,

---

1) In den tekst בת קול *dochter eener stem*; daardoor wordt in de rabbijnsche geschriften meestal verstaan: eene goddelijke, hemelsche stem.

2) Behalve dat het woord נזוף, in het Chaldeeuwsch, de oorspronkelijke beteekenis van *berispen* heeft, schijnt het dat deze aangehaalde schriftuurplaats aanleiding geeft, tot eene woordspeling, met namelijk uit het woord נזם *siersel* en נזוף *snuit*, het woord אף te vormen.

3) De drie namen der plaatsen מתנה *Matthana*, נחליאל *Nachaliël*, en במות *Bamoth*, beteekenen ook in deze volgorde: *Geschenk*, *Gods Erfdeel* en *Hoogten*. Dit is dan eene zinspeling op deze verklaring; Hij die de leer als geschenk bekomen heeft, wordt tot de deugd opgeleid, die als zijn

אחת כמה וכמה שצריך לנהג בו כבוד ואין כבוד אלא תורה
שנאמר כבוד חכמים ינחלו ותמימים ינחלו טוב · ואין טוב
אלא תורה שנאמר כי לקח טוב נתתי לכם תורתי אל תעזבו :
(ד) כך היא דרכה של תורה פת במלח תאכל ומים במשורה
תשתה ועל הארץ תישן וחיי צער תחיה ובתורה אתה עמל
אם אתה עשה כן אשריך וטוב לך אשריך בעולם הזה וטוב
לך לעולם הבא : (ה) אל תבקש גדלה לעצמך ואל תחמוד
כבוד יותר מלמודך עשה · ואל תתאוה לשלחנם של מלכים
ששלחנך גדול משלחנם וכתרך גדול מכתרם ונאמן הוא
בעל מלאכתך שישלם־לך שכר פעלתך : (ו) גדולה תורה
יותר מן הכהנה ומן המלכות · שהמלכות נקנית בשלשים
מעלות והכהנה בעשרים וארבע · והתורה נקנית בארבעים
ושמונה דברים · ואלו הן בתלמוד בשמיעת האזן בעריכת
שפתים בבינת הלב באימה ביראה בענוה בשמחה בטהרה
בשמוש חכמים בדקדוק חברים בפלפול התלמידים בישוב
במקרא במשנה במעוט סחורה במעוט דרך ארץ במעוט
תענוג במעוט שנה במעוט שיחה במעוט שחוק בארך אפים
בלב־טוב באמונת חכמים בקבלת היסורין המכיר את מקומו
והשמח בחלקו והעושה סיג לדבריו ואינו מחזיק טובה לעצמו
אהוב אוהב את־המקום אוהב את־הבריות אוהב את־הצדקות
אוהב את־המישרים אוהב את־התוכחות ·ומתרחק מן הכבוד
ולא מגיס לבו בתלמודו ואינו שמח בהוראה נושא בעול
עם חברו ומכריעו לכף זכות ומעמידו על האמת ומעמידו

---

het woord עשה er achter. Volgens deze lezing moet men de woorden aldus vertalen: *en verlang geene eer, doch doe meer goede handeling dan gij geleerdheid hebt*, of *dan gij gewoon zijt*.

6) Met de koninklijke waardigheid waren bij de Israëlieten 32 voorregten verbonden, welke voor het grootste gedeelte door *Samuël* opgenoemd (I. *Sam.* VIII. 11—17), en in den Talmud nader omschreven (*Synhedrin* Afd. II. op verspreide plaatsen en *Majemonides* in הלכות מלכים worden). — De priesterlijke waardigheid had 24 voorregten, bestaande in de opbrengsten van allerlei aard (Zie *Cholin* fol. 133 en *Majemonides* הלכות בכורים פ״א).

hem achting betoonen! De grootste eer betaamt ook alleen hem die de leer beoefent; want zoo is er gezegd: „De wijzen erven roem, en de volmaakten zullen het goede erven." Door *het goede* verstaat men de leer, gelijk er gezegd is: „Want Ik verschaf u goede leering, verlaat dus Mijn onderrigt niet." — (4) Zoodanig is de wijze om de liefde tot de leer aan den dag te leggen: Al zoude men ook slechts brood met zout eten, het water afgemeten drinken, op de aarde slapen, en een kommervol leven leiden, moet men zich nogtans met de leer bemoeijen. Indien gij aldus doet, heil u, het gaat u wel. *Heil u*, in deze wereld, en *het gaat u wel*, in de toekomstige wereld. — (5) Streef niet naar grootheid voor uw eigenbelang, en verlang geene eer als bijoogmerk van uwe leeroefeningen [5]). Heb ook geene begeerte tot de tafels der koningen, want uwe tafel is grooter dan hunne tafel, en uwe kroon aanzienlijker dan de hunne; en de Heer, Wiens werk gij verrigt, is ook getrouw, om u het loon voor uwen arbeid te vergelden. — (6) De kennis der leer heeft eene grootere waarde dan de priesterlijke en de koninklijke waardigheid. Want het verkrijgen der laatstgenoemde gaat met dertig voortreffelijke regten gepaard, en dat der eerstgenoemde met vier en twintig [6]); maar tot het verkrijgen van de kennis der leer, komt het op acht en veertig zaken aan. Het zijn deze: 1°. Het leeren. 2°. Opmerkzaam toehooren. 3°. Overluid herhalen. 4°. Nadenken in het hart. 5°. Eerbied. 6°. Godsvrucht. 7°. Bescheidenheid. 8°. Vrolijkheid. 9°. Reinheid. 10°. Omgang met wijzen. 11°. Nasporing met de medgezellen. 12°. Redentwisten met de leerlingen. 13°. Bedaard overleg. 14°. De kennis der H. Schrift en der overlevering. 15°. Weinige handelsbezigheid. 16°. Weinig wereldsche bezigheden. 17°. Weinige vermaken. 18°. Matigheid in slapen. 19°. Matigheid in spreken. 20°. Weinig lagchen. 21°. Langmoedigheid. 22°. Een goed hart. 23°. Vertrouwen stellen in de wijzen. 24°. De tuchtigingen met onderwerping verdragen. 25°. Behoorlijk gevoel van eigen waarde. 26°. Met zijn aandeel vergenoegd zijn. 27°. Zijnen redenen paal en perk stellen. 28°. Zich op zijne verdiensten niets inbeelden. 29°. Zich bemind maken. 30°. Den Alomtegenwoordige beminnen. 31°. De menschen beminnen. 32°. Weldaden en deugd beminnen. 33°. Vermaningen beminnen. 34°. Zich van eereambten verwijderen. 35°. Niet trotsch wezen op zijne kundigheden. 36°. Zich niet verblijden met het doen van geregtelijke uitspraken. 37°. Den last van den evennaaste helpen mede dragen. 38°. Zijne handelingen ten goede uitleggen. 39°. Hem de waarheid leeren vinden. 40°. Hem

---

5) De woorden in den tekst zijn ואל תחמוד כבוד יותר מלומדיך, waarvan de zin, naar de meeste commentatoren is, dat de zucht om te leeren, dewijl het een pligt is, de eenige bedoeling moet zijn bij het beoefenen der wet; dat men derhalve volstrekt niet naar eer mag haken, en zulks als eenen spoorslag te meer houden. Maar in sommige uitgaven vindt men nog

עַל הַשָּׁלוֹם וּמִתְיַשֵּׁב לִבּוֹ בְּתַלְמוּדוֹ שׁוֹאֵל וּמֵשִׁיב שׁוֹמֵעַ וּמוֹסִיף
הַלּוֹמֵד עַל מְנָת לְלַמֵּד וְהַלּוֹמֵד עַל מְנָת לַעֲשׂוֹת הַמַּחְכִּים אֶת
רַבּוֹ וְהַמְכַוֵּן אֶת שְׁמוּעָתוֹ וְהָאוֹמֵר דָּבָר בְּשֵׁם אוֹמְרוֹ הָא לָמַדְתָּ
כָּל הָאוֹמֵר דָּבָר בְּשֵׁם אוֹמְרוֹ מֵבִיא גְאֻלָּה לָעוֹלָם שֶׁנֶּאֱמַר
וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר לַמֶּלֶךְ בְּשֵׁם מָרְדֳּכָי׃ (ז) גְּדוֹלָה תוֹרָה שֶׁהִיא
נוֹתֶנֶת חַיִּים לְעוֹשֶׂיהָ בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא שֶׁנֶּאֱמַר כִּי חַיִּים
הֵם לְמֹצְאֵיהֶם וּלְכָל בְּשָׂרוֹ מַרְפֵּא׃ וְאוֹמֵר רִפְאוּת תְּהִי לְשָׁרֶּךָ
וְשִׁקּוּי לְעַצְמוֹתֶיךָ׃ וְאוֹמֵר עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ וְתֹמְכֶיהָ
מְאֻשָּׁר׃ וְאוֹמֵר כִּי לִוְיַת חֵן הֵם לְרֹאשֶׁךָ וַעֲנָקִים לְגַרְגְּרֹתֶיךָ׃
וְאוֹמֵר תִּתֵּן לְרֹאשְׁךָ לִוְיַת חֵן עֲטֶרֶת תִּפְאֶרֶת תְּמַגְּנֶךָּ׃ וְאוֹמֵר
כִּי בִי יִרְבּוּ יָמֶיךָ וְיוֹסִיפוּ לְךָ שְׁנוֹת חַיִּים׃ וְאוֹמֵר אֹרֶךְ יָמִים
בִּימִינָהּ בִּשְׂמֹאולָהּ עֹשֶׁר וְכָבוֹד׃ וְאוֹמֵר כִּי אֹרֶךְ יָמִים וּשְׁנוֹת
חַיִּים וְשָׁלוֹם יוֹסִיפוּ לָךְ׃ (ח) רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יְהוּדָה מִשּׁוּם רַבִּי
שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַאי אוֹמֵר הַנּוֹי וְהַכֹּחַ וְהָעוֹשֶׁר וְהַכָּבוֹד וְהַחָכְמָה
הַזִּקְנָה וְהַשֵּׂיבָה וְהַבָּנִים נָאֶה לַצַּדִּיקִים וְנָאֶה לָעוֹלָם שֶׁנֶּאֱמַר
עֲטֶרֶת תִּפְאֶרֶת שֵׂיבָה בְּדֶרֶךְ צְדָקָה תִּמָּצֵא׃ וְאוֹמֵר תִּפְאֶרֶת
בַּחוּרִים כֹּחָם וַהֲדַר זְקֵנִים שֵׂיבָה׃ וְאוֹמֵר עֲטֶרֶת זְקֵנִים בְּנֵי
בָנִים וְתִפְאֶרֶת בָּנִים אֲבוֹתָם׃ וְאוֹמֵר וְחָפְרָה הַלְּבָנָה וּבוֹשָׁה
הַחַמָּה כִּי מָלַךְ יְיָ צְבָאוֹת בְּהַר צִיּוֹן וּבִירוּשָׁלַיִם וְנֶגֶד זְקֵנָיו
כָּבוֹד׃ (ט) רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן מְנַסְיָא אוֹמֵר אֵלּוּ שֶׁבַע מִדּוֹת
שֶׁמָּנוּ חֲכָמִים לַצַּדִּיקִים כֻּלָּם נִתְקַיְּמוּ בְּרַבִּי וּבְבָנָיו׃ אָמַר רַבִּי
יוֹסֵי בֶּן קִסְמָא פַּעַם אַחַת הָיִיתִי מְהַלֵּךְ בַּדֶּרֶךְ וּפָגַע בִּי אָדָם אֶחָד
וְנָתַן לִי שָׁלוֹם וְהֶחֱזַרְתִּי לוֹ שָׁלוֹם אָמַר לִי רַבִּי מֵאֵיזֶה מָקוֹם
אַתָּה אָמַרְתִּי לוֹ מֵעִיר גְּדוֹלָה שֶׁל חֲכָמִים וְשֶׁל סוֹפְרִים אָנִי
אָמַר לִי רַבִּי רְצוֹנְךָ שֶׁתָּדוּר עִמָּנוּ בִּמְקוֹמֵנוּ וַאֲנִי אֶתֵּן לְךָ אֶלֶף
אֲלָפִים דִּינְרֵי זָהָב וַאֲבָנִים טוֹבוֹת וּמַרְגָּלִיּוֹת אָמַרְתִּי לוֹ אִם

---

7) Er zijn eigentlijk acht zaken opgenoemd; doch volgens eene van elders bekende talmudische stelling, kunnen wijsheid en ouderdom voor één gehouden worden. Immers het lange leven hangt somwijlen minder van de hoeveelheid dan van de hoedanigheid af. Van het hebreeuwsche woord זקן *oud*, wordt afgelegd (חכמה) זה קנה *deze heeft* (*wijsheid*) *verworven.*

tot eendragt aansporen. 41°. Orde in acht nemen bij het leeren. 42°. Gepastelijk vragen en behoorlijk antwoorden. 43°. Door het hooren van anderen zijne kundigheden vermeerderen. 44°: Leeren om anderen te onderwijzen. 45°. Leeren om er naar te handelen. 46°. Zijnen leeraar wijs doen worden. 47°. Zijne leerstelling met orde voordragen; en 48°. De zaken voordragen in den naam van haren uitvinder. Men kan dit [laatste], dat wanneer iemand den naam van den ontdekker bij het navertellen vermeldt, hij daardoor een algemeen heil in de wereld te weeg brengt, afleiden, uit hetgeen er gezegd is: „En Esther zeide het den koning „in Mordechai's naam." — (7) De waarde der leer is groot, want zij verleent aan hen, die haar nakomen, het leven in deze en in de toekomstige wereld, gelijk er gezegd is: „Zij zijn het leven „voor hen die ze vinden, en artsenij voor het gansche ligchaam." Voorts: „Dit zal artsenij voor uw ligchaam, merg voor uwe been„deren zijn;" en wijders: „Zij is een boom des levens voor „hen die haar aanvatten; die zich aan haar vasthouden, zijn wel„gelukzalig." Ook: „Want zij zijn een sierlijke krans voor uw „hoofd en eereketenen voor uwen hals." Alsmede: „Zij zal eenen „sierlijken krans op uw hoofd zetten, u met eene prachtige kroon „omgeven." Ingelijks: „In hare regterhand is langheid van da„gen, in hare linkerhand rijkdom en eer." Eindelijk: „Want zij „verschaffen u langheid van dagen, jaren van levensgenot en te„vredenheid." — (8) Rabbi Simon, de zoon van Menasja, zeide, in den naam van Rabbi Simon, den zoon van Jochai: De schoonheid, kracht, rijkdom, eer, wijsheid, ouderdom, grijsheid en kinderen, betamen den regtvaardigen voor hen en voor de wereld. Want zoo is er gezegd! „De kroon, de heerlijkheid, de grijsheid, „worden op den weg der geregtigheid gevonden." Voorts: „Der „jongelingen roem is hunne dapperheid; der ouden sieraad, is „grijsheid" Wijders: „Kindskinderen zijn de kroon der ouden; „der kinderen roem, hunne ouders". Ook: „Beschaamd zal de „maan, schaamrood de zon zijn; want de Eeuwige Zebaöth re„geert op den berg Zion, en te Jeruzalem, en op zijne ouden „schittert de heerlijkheid." — (9) Rabbi Simon, de zoon van Menasja, zeide: Deze zeven 7) eigenschappen, die de Wijzen den rechtvaardigen toegekend hebben, zijn allen bij Rabbi en zijne kinderen vervuld geworden. Rabbi José, de zoon van Kisma, zeide: Ik ging eens op weg, daar ontmoette mij iemand, die mij den vredesgroet gaf; als ik hem dien beantwoord had, vraagde hij mij: Rabbi! van welke plaats zijt gij? Ik antwoordde: Ik ben van eene stad die zeer beroemd is, om hare wijzen en schriftgeleerden. Hij hernam: Rabbi! zoudt gij ook lust hebben bij ons, in onze plaats, te wonen? Ik zal u een millioen gouden muntstukken, alsmede edelgesteenten en paarlen geven. Daarop antwoordde ik hem:

אַתָּה נוֹתֵן לִי כָּל כֶּסֶף וְזָהָב וַאֲבָנִים טוֹבוֹת וּמַרְגָּלִיּוֹת שֶׁבָּעוֹלָם אֵינִי דָר אֶלָּא בִּמְקוֹם תּוֹרָה וְכֵן כָּתוּב בְּסֵפֶר תְּהִלִּים עַל יְדֵי דָוִד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל טוֹב לִי תוֹרַת פִּיךָ מֵאַלְפֵי זָהָב וָכָסֶף: וְלֹא עוֹד אֶלָּא שֶׁבִּשְׁעַת פְּטִירָתוֹ שֶׁל אָדָם אֵין מְלַוִּין לוֹ לְאָדָם לֹא כֶסֶף וְלֹא זָהָב וְלֹא אֲבָנִים טוֹבוֹת וּמַרְגָּלִיּוֹת אֶלָּא תּוֹרָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים בִּלְבָד שֶׁנֶּאֱמַר בְּהִתְהַלֶּכְךָ תַּנְחֶה אֹתָךְ בְּשָׁכְבְּךָ תִּשְׁמֹר עָלֶיךָ וַהֲקִיצוֹתָ הִיא תְשִׂיחֶךָ: בְּהִתְהַלֶּכְךָ תַּנְחֶה אֹתָךְ בָּעוֹלָם הַזֶּה בְּשָׁכְבְּךָ תִּשְׁמֹר עָלֶיךָ בַּקֶּבֶר וַהֲקִיצוֹתָ הִיא תְשִׂיחֶךָ לָעוֹלָם הַבָּא. וְאוֹמֵר לִי הַכֶּסֶף וְלִי הַזָּהָב נְאֻם יְיָ צְבָאוֹת:

(י) חֲמִשָּׁה קִנְיָנִים קָנָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּעוֹלָמוֹ וְאֵלּוּ הֵן תּוֹרָה קִנְיָן אֶחָד שָׁמַיִם וָאָרֶץ קִנְיָן אֶחָד אַבְרָהָם קִנְיָן אֶחָד יִשְׂרָאֵל קִנְיָן אֶחָד בֵּית הַמִּקְדָּשׁ קִנְיָן אֶחָד: תּוֹרָה מִנַּיִן דִּכְתִיב יְיָ קָנָנִי רֵאשִׁית דַּרְכּוֹ קֶדֶם מִפְעָלָיו מֵאָז: שָׁמַיִם וָאָרֶץ מִנַּיִן דִּכְתִיב כֹּה אָמַר יְיָ הַשָּׁמַיִם כִּסְאִי וְהָאָרֶץ הֲדֹם רַגְלָי אֵי זֶה בַיִת אֲשֶׁר תִּבְנוּ לִי וְאֵי זֶה מָקוֹם מְנוּחָתִי: וְאוֹמֵר מָה רַבּוּ מַעֲשֶׂיךָ יְיָ כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ מָלְאָה הָאָרֶץ קִנְיָנֶךָ: אַבְרָהָם מִנַּיִן דִּכְתִיב וַיְבָרְכֵהוּ וַיֹּאמַר בָּרוּךְ אַבְרָם לְאֵל עֶלְיוֹן קֹנֵה שָׁמַיִם וָאָרֶץ: יִשְׂרָאֵל מִנַּיִן דִּכְתִיב עַד יַעֲבֹר עַמְּךָ יְיָ עַד יַעֲבֹר עַם זוּ קָנִיתָ: וְאוֹמֵר לִקְדוֹשִׁים אֲשֶׁר בָּאָרֶץ הֵמָּה וְאַדִּירֵי כָּל חֶפְצִי בָם: בֵּית הַמִּקְדָּשׁ מִנַּיִן דִּכְתִיב מָכוֹן לְשִׁבְתְּךָ פָּעַלְתָּ יְיָ מִקְּדָשׁ אֲדֹנָי כּוֹנְנוּ יָדֶיךָ: וְאוֹמֵר וַיְבִיאֵם אֶל גְּבוּל קָדְשׁוֹ הַר זֶה קָנְתָה יְמִינוֹ:

(יא) כָּל מַה שֶּׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּעוֹלָמוֹ לֹא בְרָאוֹ אֶלָּא לִכְבוֹדוֹ שֶׁנֶּאֱמַר כֹּל הַנִּקְרָא בִשְׁמִי וְלִכְבוֹדִי בְּרָאתִיו יְצַרְתִּיו אַף עֲשִׂיתִיו וְאוֹמֵר יְיָ יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד:

רבי חנניה וכו׳ (בדף ק״ד.)

אחר **מנחה** מקיימין **סעורה שלישית**, כיד ה׳ הטובה עליו.

Mijn zoon! al zoudt gij mij al het zilver en goud, ja alle edelgesteenten en paarlen der wereld geven, wilde ik nergens wonen dan op eene plaats van geleerdheid. Zoo is in het boek der Psalmen, door David, den koning van Israël, geschreven: „De leer Uws monds is „mij liever dan duizenden van zilver en goud." Immers wanneer de mensch deze wereld verlaat, dan begeleiden hem noch goud of zilver, noch edelgesteenten en paarlen, maar alleen de geleerdheid en goede handelingen. Want zoo is er gezegd: „Als gij rondwandelt zal zij „u geleiden, als gij nederligt zal zij u bewaren, en als gij ontwaakt „zal zij uwe voorspraak zijn." *Als gij rondwandelt zal zij u geleiden,* IN DEZE WERELD: *als gij nederligt zal zij u bewaren,* IN HET GRAF; *en als gij ontwaakt zal zij uwe voorspraak zijn* IN DE TOEKOMSTIGE WERELD. Ook is er gezegd: „Mijn is het zilver, Mijn het goud, zoo „is het woord, des Eeuwigen Zebaöth." — (10) Vijf zaken acht de Heilige, geloofd zij Hij! bij voorkeur als Zijne eigendommen, in Zijne wereld verworven; het zijn deze: 1°. De leer, één eigendom; 2°. Hemel en aarde, één eigendom; 3°. Abraham, één eigendom; 4°. Israël, één eigendom; en 5°. de H. Tempel, één eigendom. Van waar leiden wij dit omtrent de leer af? Uit het gezegde: „De Eeuwige nam mij aan, als de eersteling Zijner handeling, „vóór al Zijn werk, van de eerste tijden af." Omtrent hemel en aarde van waar leiden wij dit af? Er is geschreven: „Zoo zegt „de Eeuwige! de hemel is Mijn zetel, de aarde Mijne voetbank; „wat voor een huis is het, dat gij voor Mij bouwen wilt? of „waar is eene plaats waar Ik rusten zal?" Ook is er gezegd: „Hoe groot zijn Uwe werken, Eeuwige! Gij hebt ze allen met „wijsheid gemaakt, de aarde is vol Uws eigendoms." Omtrent Abraham? „En Hij zegende hem en zeide: Gezegend zij Abram „Gode, den Allerhoogsten, die hemel en aarde heeft voortge„bragt" 3). Omtrent Israël? „Tot dat Uw volk doortrekke, „Eeuwige! tot dat dit volk doortrekke, dat Gij verwierft." Ook is er gezegd: „Mijnen heiligen die op de aarde zijn, magtig is al Mijne „lust aan hen." Omtrent den H. Tempel? „Den zetel dien Gij, „Eeuwige! tot Uwe woning hebt gewrocht, in het heiligdom, „Heer! dat Uwe handen gevestigd hebben." Ook is er gezegd: „Hij „bragt hen in Zijne heilige grenzen, deze berg dien Zijne regterhand „verworven heeft." — (11) Alles wat de Heilige, geloofd zij Hij! in Zijne wereld geschapen heeft, heeft Hij tot Zijne verheerlijking geschapen; want zoo is er gezegd: „Alles wat naar Mijnen naam genoemd „is, heb Ik tot Mijne verheerlijking geschapen, gevormd en bereid." Ook is er gezegd: „De Eeuwige zal immer en eeuwig regeren."

Rabbi Hananja, *enz. bl.* 108.

---

3) Hier is *Abraham* te gelijker tijd met hemel en aarde gezegend, waarbij het woord קנה *Eigenaar* vermeld is.

Na het namiddag-gebed, nuttigt men den derden maaltijd, elk naar zijn vermogen.

סדר מוצאי שבת.

במ״ש מאחרין התפלה כדי להוסיף מחול על הקודש, וקודם **והוא רחום** נוהגין לזמר שני מזמורים אלו.

קמד לְדָוִד, בָּרוּךְ יְיָ צוּרִי הַמְלַמֵּד יָדַי לַקְרָב אֶצְבְּעוֹתַי לַמִּלְחָמָה: חַסְדִּי וּמְצוּדָתִי מִשְׂגַּבִּי וּמְפַלְטִי לִי מָגִנִּי וּבוֹ חָסִיתִי הָרוֹדֵד עַמִּי תַחְתָּי: יְיָ מָה־אָדָם וַתֵּדָעֵהוּ בֶּן־אֱנוֹשׁ וַתְּחַשְּׁבֵהוּ: אָדָם לַהֶבֶל דָּמָה יָמָיו כְּצֵל עוֹבֵר: יְיָ הַט־שָׁמֶיךָ וְתֵרֵד גַּע בֶּהָרִים וְיֶעֱשָׁנוּ: בְּרוֹק בָּרָק וּתְפִיצֵם שְׁלַח חִצֶּיךָ וּתְהֻמֵּם: שְׁלַח יָדֶיךָ מִמָּרוֹם פְּצֵנִי וְהַצִּילֵנִי מִמַּיִם רַבִּים מִיַּד בְּנֵי נֵכָר: אֲשֶׁר פִּיהֶם דִּבֶּר־שָׁוְא וִימִינָם יְמִין שָׁקֶר: אֱלֹהִים שִׁיר חָדָשׁ אָשִׁירָה לָּךְ בְּנֵבֶל עָשׂוֹר אֲזַמְּרָה־לָּךְ: הַנּוֹתֵן תְּשׁוּעָה לַמְּלָכִים הַפּוֹצֶה אֶת־דָּוִד עַבְדּוֹ מֵחֶרֶב רָעָה: פְּצֵנִי וְהַצִּילֵנִי מִיַּד בְּנֵי־נֵכָר אֲשֶׁר פִּיהֶם דִּבֶּר־שָׁוְא וִימִינָם יְמִין שָׁקֶר: אֲשֶׁר בָּנֵינוּ כִּנְטִעִים מְגֻדָּלִים בִּנְעוּרֵיהֶם בְּנוֹתֵינוּ כְזָוִיֹּת מְחֻטָּבוֹת תַּבְנִית הֵיכָל: מְזָוֵינוּ מְלֵאִים מְפִיקִים מִזַּן אֶל זַן צֹאונֵנוּ מַאֲלִיפוֹת מְרֻבָּבוֹת בְּחוּצוֹתֵינוּ: אַלּוּפֵינוּ מְסֻבָּלִים אֵין פֶּרֶץ וְאֵין יוֹצֵאת וְאֵין צְוָחָה בִּרְחֹבֹתֵינוּ: אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לּוֹ אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁיְיָ אֱלֹהָיו:

סז לַמְנַצֵּחַ בִּנְגִינֹת מִזְמוֹר שִׁיר: אֱלֹהִים יְחָנֵּנוּ וִיבָרְכֵנוּ יָאֵר פָּנָיו אִתָּנוּ סֶלָה: לָדַעַת בָּאָרֶץ דַּרְכֶּךָ בְּכָל־גּוֹיִם יְשׁוּעָתֶךָ: יוֹדוּךָ עַמִּים אֱלֹהִים יוֹדוּךָ עַמִּים כֻּלָּם: יִשְׂמְחוּ וִירַנְּנוּ לְאֻמִּים כִּי־תִשְׁפֹּט עַמִּים מִישֹׁר וּלְאֻמִּים בָּאָרֶץ תַּנְחֵם סֶלָה: יוֹדוּךָ עַמִּים אֱלֹהִים יוֹדוּךָ עַמִּים כֻּלָּם: אֶרֶץ נָתְנָה יְבוּלָהּ יְבָרְכֵנוּ אֱלֹהִים אֱלֹהֵינוּ: יְבָרְכֵנוּ אֱלֹהִים וְיִירְאוּ אוֹתוֹ כָּל־אַפְסֵי־אָרֶץ:

וְהוּא רַחוּם יְכַפֵּר עָוֹן וְלֹא יַשְׁחִית וְהִרְבָּה לְהָשִׁיב אַפּוֹ וְלֹא יָעִיר כָּל־חֲמָתוֹ: יְיָ הוֹשִׁיעָה הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם קָרְאֵנוּ:

בשעה שהש״ץ מנגן **ברכו**

חזן בָּרְכוּ אֶת־יְיָ הַמְבֹרָךְ:

קהל וחזן

בָּרוּךְ יְיָ הַמְבֹרָךְ לְעוֹלָם וָעֶד:

אומר הקהל **יתברך**

יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא שְׁמוֹ שֶׁל מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא רִאשׁוֹן וְהוּא אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדָיו אֵין

Bij den uitgang van den Sabbath, vangt men het gebed iets later aan, ook is men gewoon vóór Wehoe Rachoem *de volgende 2 Psalmen te zingen.*

Van David. — Geloofd zij de Eeuwige, mijn rotssteen; die mijne handen leert ten strijde, mijne vingeren ten oorloge. Mijn weldoener, mijn burgt, mijne hooge wijkplaats, mijn redder; mijn schild, op Wien ik mij verlaat, die volken bedwingt onder mij. Eeuwige! wat is toch de mensch, dat Gij hem genegen zijt, des menschen zoon, dat Gij hem acht? De mensch is eenen ijdelen damp gelijk; zijne dagen zijn als eene schaduw, die voorbij gaat. Eeuwige! neig Uwe hemelen en daal neder; roer de bergen aan, dat zij rooken. Werp bliksemen, verspreid ze wijd en zijd! zend Uwe pijlen uit en slinger ze daarheen. Strek Uwe handen uit van de hoogte; verlos en red mij van groote wateren, uit de magt der vreemde volken; wier mond valschheid spreekt, wier regterhand zich tot meineed [verheft]. God! een nieuw lied wil ik U zingen, de tiensnarige luit wil ik voor U doen klinken. Die den koningen hulp verleent, Die Zijnen knecht David van het moordend zwaard verlost heeft. Verlos en red mij uit de magt der vreemde volken, wier mond valschheid spreekt, wier regterhand zich tot meineed [verheft]. Thans zijn onze zonen als planten, die welig opgroeijen in hunne jeugd; onze dochters als hoekpilaren, uitgehouwen tot paleizensieraad. Onze voorraadkamers zijn vol, leveren voorraad bij voorraad op; onze kudden vermeerderen bij duizenden, bij tienduizenden, op onze hoeven. Onze runderen zijn wel beladen, geene inbreuk, geen uitval; geen klaaggeschrei is op onze straten. Heil den volke, wien het zoo gaat; heil den volke, wiens God de Eeuwige is.

Voor den zangmeester op de Neginoth, een Psalm-gezang. — God zij ons genadig en zegene ons; Hij doe Zijn aangezigt over ons lichten, Sela. Dat men op aarde Uwen weg erkenne, onder alle volken Uw heil. U danken de volken, ô God! U danken de volken al te zamen. Natiën verheugen zich en juichen, daar Gij de volken met billijkheid regt, en de natiën op aarde tot leidsman strekt, Sela. U danken de volken, o God! U danken de volken al te zamen. Het aardrijk geeft zijn gewas; God, onze God, zegene ons. Dat God ons zegene, en al de einden des aardrijks Hem vereeren.

ערבית למוצאי שבת

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ
הָעוֹלָם אֲשֶׁר בִּדְבָרוֹ
מַעֲרִיב עֲרָבִים בְּחָכְמָה פּוֹתֵחַ
שְׁעָרִים וּבִתְבוּנָה מְשַׁנֶּה עִתִּים
וּמַחֲלִיף אֶת־הַזְּמַנִּים וּמְסַדֵּר אֶת־הַכּוֹכָבִים בְּמִשְׁמְרוֹתֵיהֶם בָּרָקִיעַ
כִּרְצוֹנוֹ בּוֹרֵא יוֹם וָלָיְלָה גּוֹלֵל אוֹר מִפְּנֵי חֹשֶׁךְ וְחֹשֶׁךְ מִפְּנֵי־אוֹר׃

אֱלֹהִים סֹלּוּ לָרֹכֵב בָּעֲרָבוֹת בְּיָהּ שְׁמוֹ
וְעִלְזוּ לְפָנָיו ׃ וּשְׁמוֹ מְרוֹמָם עַל כָּל
בְּרָכָה וּתְהִלָּה ׃ בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד
מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד ׃ יְהִי שֵׁם יְיָ
מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם ׃

וּמַעֲבִיר יוֹם וּמֵבִיא לָיְלָה וּמַבְדִּיל בֵּין יוֹם וּבֵין לָיְלָה יְיָ צְבָאוֹת שְׁמוֹ׃ אֵל חַי וְקַיָּם תָּמִיד יִמְלוֹךְ עָלֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּעֲרִיב עֲרָבִים׃

אַהֲבַת עוֹלָם בֵּית יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ אָהָבְתָּ תּוֹרָה וּמִצְוֹת חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים אוֹתָנוּ לִמַּדְתָּ עַל־כֵּן יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּשָׁכְבֵנוּ וּבְקוּמֵנוּ נָשִׂיחַ בְּחֻקֶּיךָ וְנִשְׂמַח בְּדִבְרֵי תוֹרָתֶךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ לְעוֹלָם וָעֶד כִּי הֵם חַיֵּינוּ וְאֹרֶךְ יָמֵינוּ וּבָהֶם נֶהְגֶּה יוֹמָם וָלָיְלָה׃ וְאַהֲבָתְךָ אַל־תָּסִיר מִמֶּנּוּ לְעוֹלָמִים׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אוֹהֵב עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל׃ יחיד אומר אֵל מֶלֶךְ נֶאֱמָן׃

דברים ו׳ ד׳

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד׃

בלחש בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד׃

וְאָהַבְתָּ אֵת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־לְבָבְךָ וּבְכָל־נַפְשְׁךָ וּבְכָל־מְאֹדֶךָ׃ וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם עַל־לְבָבֶךָ׃ וְשִׁנַּנְתָּם לְבָנֶיךָ וְדִבַּרְתָּ בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ׃ וּקְשַׁרְתָּם לְאוֹת עַל־יָדֶךָ וְהָיוּ לְטֹטָפֹת בֵּין עֵינֶיךָ׃ וּכְתַבְתָּם עַל־מְזֻזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ׃

דברים י״א י״ג

וְהָיָה אִם־שָׁמֹעַ תִּשְׁמְעוּ אֶל־מִצְוֹתַי אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם הַיּוֹם לְאַהֲבָה אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וּלְעָבְדוֹ בְּכָל־לְבַבְכֶם וּבְכָל־נַפְשְׁכֶם׃ וְנָתַתִּי מְטַר־אַרְצְכֶם בְּעִתּוֹ יוֹרֶה וּמַלְקוֹשׁ וְאָסַפְתָּ דְגָנֶךָ וְתִירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ׃ וְנָתַתִּי עֵשֶׂב בְּשָׂדְךָ לִבְהֶמְתֶּךָ וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ׃ הִשָּׁמְרוּ לָכֶם פֶּן־יִפְתֶּה לְבַבְכֶם וְסַרְתֶּם וַעֲבַדְתֶּם אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם לָהֶם׃ וְחָרָה אַף־יְהוָה בָּכֶם וְעָצַר אֶת־הַשָּׁמַיִם וְלֹא־יִהְיֶה מָטָר וְהָאֲדָמָה לֹא תִתֵּן אֶת־יְבוּלָהּ וַאֲבַדְתֶּם מְהֵרָה מֵעַל הָאָרֶץ הַטֹּבָה אֲשֶׁר יְהוָה נֹתֵן לָכֶם׃ וְשַׂמְתֶּם אֶת־דְּבָרַי אֵלֶּה עַל־לְבַבְכֶם וְעַל־נַפְשְׁכֶם וּקְשַׁרְתֶּם אֹתָם לְאוֹת עַל־יֶדְכֶם וְהָיוּ לְטוֹטָפֹת בֵּין עֵינֵיכֶם׃ וְלִמַּדְתֶּם אֹתָם אֶת־בְּנֵיכֶם לְדַבֵּר בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ׃ וּכְתַבְתָּם

עַל־מְזוּזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ׃ לְמַעַן יִרְבּוּ יְמֵיכֶם וִימֵי בְנֵיכֶם
עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה לַאֲבֹתֵיכֶם לָתֵת לָהֶם כִּימֵי
הַשָּׁמַיִם עַל־הָאָרֶץ׃

במדבר ט״ו ל״ז

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃ דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם וְעָשׂוּ לָהֶם צִיצִת עַל־כַּנְפֵי בִגְדֵיהֶם
לְדֹרֹתָם וְנָתְנוּ עַל־צִיצִת הַכָּנָף פְּתִיל תְּכֵלֶת׃ וְהָיָה לָכֶם
לְצִיצִת וּרְאִיתֶם אֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֶת־כָּל־מִצְוֹת יְהוָה וַעֲשִׂיתֶם
אֹתָם וְלֹא־תָתוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם אֲשֶׁר־אַתֶּם
זֹנִים אַחֲרֵיהֶם׃ לְמַעַן תִּזְכְּרוּ וַעֲשִׂיתֶם אֶת־כָּל־מִצְוֹתָי וִהְיִיתֶם
קְדֹשִׁים לֵאלֹהֵיכֶם׃ אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם
מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לִהְיוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃ הש״ץ חוזר ה׳ אלהיכם אמת.

אֱמֶת וֶאֱמוּנָה כָּל־זֹאת וְקַיָּם עָלֵינוּ כִּי הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְאֵין
זוּלָתוֹ וַאֲנַחְנוּ יִשְׂרָאֵל עַמּוֹ הַפּוֹדֵנוּ מִיַּד מְלָכִים מַלְכֵּנוּ
הַגּוֹאֲלֵנוּ מִכַּף כָּל־הֶעָרִיצִים הָאֵל הַנִּפְרָע לָנוּ מִצָּרֵינוּ וְהַמְשַׁלֵּם
גְּמוּל לְכָל־אֹיְבֵי נַפְשֵׁנוּ הָעֹשֶׂה גְדֹלוֹת עַד־אֵין חֵקֶר וְנִפְלָאוֹת
עַד־אֵין מִסְפָּר׃ הַשָּׂם נַפְשֵׁנוּ בַּחַיִּים וְלֹא־נָתַן לַמּוֹט רַגְלֵנוּ
הַמַּדְרִיכֵנוּ עַל־בָּמוֹת אוֹיְבֵינוּ וַיָּרֶם קַרְנֵנוּ עַל־כָּל־שֹׂנְאֵינוּ׃ הָעֹשֶׂה־
לָּנוּ נִסִּים וּנְקָמָה בְּפַרְעֹה אוֹתוֹת וּמוֹפְתִים בְּאַדְמַת בְּנֵי־חָם
הַמַּכֶּה בְעֶבְרָתוֹ כָּל־בְּכוֹרֵי מִצְרָיִם וַיּוֹצֵא אֶת־עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל
מִתּוֹכָם לְחֵרוּת עוֹלָם׃ הַמַּעֲבִיר בָּנָיו בֵּין גִּזְרֵי יַם־סוּף אֶת־
רוֹדְפֵיהֶם וְאֶת־שׂוֹנְאֵיהֶם בִּתְהוֹמוֹת טִבַּע׃ וְרָאוּ בָנָיו גְּבוּרָתוֹ
שִׁבְּחוּ וְהוֹדוּ לִשְׁמוֹ וּמַלְכוּתוֹ בְּרָצוֹן קִבְּלוּ עֲלֵיהֶם מֹשֶׁה וּבְנֵי
יִשְׂרָאֵל לְךָ עָנוּ שִׁירָה בְּשִׂמְחָה רַבָּה וְאָמְרוּ כֻלָּם׃
מִי־כָמֹכָה בָּאֵלִם יְיָ מִי כָּמֹכָה נֶאְדָּר בַּקֹּדֶשׁ נוֹרָא תְהִלֹּת
עֹשֵׂה־פֶלֶא׃ מַלְכוּתְךָ רָאוּ בָנֶיךָ בּוֹקֵעַ יָם לִפְנֵי מֹשֶׁה זֶה
אֵלִי עָנוּ וְאָמְרוּ ׃ יְיָ יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד׃
וְנֶאֱמַר כִּי־פָדָה יְיָ אֶת־יַעֲקֹב וּגְאָלוֹ מִיַּד חָזָק מִמֶּנּוּ ׃ בָּרוּךְ
אַתָּה יְיָ גָּאַל יִשְׂרָאֵל׃

הַשְׁכִּיבֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לְשָׁלוֹם וְהַעֲמִידֵנוּ מַלְכֵּנוּ לְחַיִּים וּפְרוֹשׂ עָלֵינוּ סֻכַּת שְׁלוֹמֶךָ וְתַקְּנֵנוּ בְּעֵצָה טוֹבָה מִלְּפָנֶיךָ וְהוֹשִׁיעֵנוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ וְהָגֵן בַּעֲדֵנוּ וְהָסֵר מֵעָלֵינוּ אוֹיֵב דֶּבֶר וְחֶרֶב וְרָעָב וְיָגוֹן וְהָסֵר שָׂטָן מִלְּפָנֵינוּ וּמֵאַחֲרֵינוּ וּבְצֵל כְּנָפֶיךָ תַּסְתִּירֵנוּ כִּי אֵל שׁוֹמְרֵנוּ וּמַצִּילֵנוּ אָתָּה כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה וּשְׁמוֹר צֵאתֵנוּ וּבוֹאֵנוּ לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם ׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ שׁוֹמֵר עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל לָעַד ׃

בָּרוּךְ יְיָ לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן ׃ בָּרוּךְ יְיָ מִצִּיּוֹן שֹׁכֵן יְרוּשָׁלָיִם הַלְלוּיָהּ ׃ בָּרוּךְ יְיָ אֱלֹהִים אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל עֹשֵׂה נִפְלָאוֹת לְבַדּוֹ ׃ וּבָרוּךְ שֵׁם כְּבוֹדוֹ לְעוֹלָם וְיִמָּלֵא כְבוֹדוֹ אֶת־כָּל־הָאָרֶץ אָמֵן וְאָמֵן ׃ יְהִי כְבוֹד יְיָ לְעוֹלָם יִשְׂמַח יְיָ בְּמַעֲשָׂיו ׃ יְהִי שֵׁם יְיָ מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם ׃ כִּי לֹא־יִטֹּשׁ יְיָ אֶת־עַמּוֹ בַּעֲבוּר שְׁמוֹ הַגָּדוֹל כִּי הוֹאִיל יְיָ לַעֲשׂוֹת אֶתְכֶם לוֹ לְעָם ׃ וַיַּרְא כָּל־הָעָם וַיִּפְּלוּ עַל־פְּנֵיהֶם וַיֹּאמְרוּ יְיָ הוּא הָאֱלֹהִים יְיָ הוּא הָאֱלֹהִים ׃ וְהָיָה יְיָ לְמֶלֶךְ עַל־כָּל־הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְיָ אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד ׃ יְהִי חַסְדְּךָ יְיָ עָלֵינוּ כַּאֲשֶׁר יִחַלְנוּ לָךְ ׃ הוֹשִׁיעֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְקַבְּצֵנוּ מִן הַגּוֹיִם לְהוֹדוֹת לְשֵׁם קָדְשֶׁךָ לְהִשְׁתַּבֵּחַ בִּתְהִלָּתֶךָ ׃ כָּל־גּוֹיִם אֲשֶׁר עָשִׂיתָ יָבוֹאוּ וְיִשְׁתַּחֲווּ לְפָנֶיךָ אֲדֹנָי וִיכַבְּדוּ לִשְׁמֶךָ ׃ כִּי־גָדוֹל אַתָּה וְעֹשֵׂה נִפְלָאוֹת אַתָּה אֱלֹהִים לְבַדֶּךָ ׃ וַאֲנַחְנוּ עַמְּךָ וְצֹאן מַרְעִיתֶךָ נוֹדֶה־לְּךָ לְעוֹלָם לְדוֹר וָדוֹר נְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ ׃ בָּרוּךְ יְיָ בַּיּוֹם ׃ בָּרוּךְ יְיָ בַּלָּיְלָה ׃ בָּרוּךְ יְיָ בְּשָׁכְבֵנוּ ׃ בָּרוּךְ יְיָ בְּקוּמֵנוּ ׃ כִּי בְיָדְךָ נַפְשׁוֹת הַחַיִּים וְהַמֵּתִים אֲשֶׁר בְּיָדוֹ נֶפֶשׁ כָּל־חָי וְרוּחַ כָּל־בְּשַׂר אִישׁ ׃ בְּיָדְךָ אַפְקִיד רוּחִי פָּדִיתָה אוֹתִי יְיָ אֵל אֱמֶת ׃ אֱלֹהֵינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם יַחֵד שִׁמְךָ וְקַיֵּם מַלְכוּתְךָ תָּמִיד וּמְלוֹךְ עָלֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד ׃

יִרְאוּ עֵינֵינוּ וְיִשְׂמַח לִבֵּנוּ וְתָגֵל נַפְשֵׁנוּ בִּישׁוּעָתְךָ בֶּאֱמֶת בֶּאֱמֹר לְצִיּוֹן מָלַךְ אֱלֹהָיִךְ ׃ יְיָ מֶלֶךְ יְיָ מָלָךְ יְיָ יִמְלֹךְ לְעוֹלָם וָעֶד ׃ כִּי הַמַּלְכוּת שֶׁלְּךָ הִיא וּלְעוֹלְמֵי עַד תִּמְלוֹךְ בְּכָבוֹד ׃ כִּי אֵין לָנוּ מֶלֶךְ אֶלָּא אָתָּה ׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמֶּלֶךְ בִּכְבוֹדוֹ תָּמִיד יִמְלֹךְ עָלֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד וְעַל כָּל־מַעֲשָׂיו ׃

בלחש אדני שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך :

ברוך אתה יי אלהינו ואלהי אבותינו אלהי אברהם אלהי
יצחק ואלהי יעקב האל הגדול הגבור והנורא אל
עליון גומל חסדים טובים וקנה הכל וזוכר חסדי אבות ומביא
גואל לבני בניהם למען שמו באהבה ·

(בע״ת מוסיפין זכרנו, מי כמוך, וכתוב, בספר חיים ואם שכח וחתם הברכה אינו חוזר.
זכרנו לחיים · מלך חפץ בחיים · וכתבנו בספר החיים · למענך אלהים חיים :)

מלך עוזר ומושיע ומגן · ברוך אתה יי מגן אברהם :

אתה גבור לעולם יי מחיה מתים אתה רב להושיע ·
(מן שמיני עצרת מוסף עד פסח מוסף אומרין משיב הרוח ומוריד הגשם :)
מכלכל חיים בחסד מחיה מתים ברחמים רבים סומך נופלים
ורופא חולים ומתיר אסורים ומקים אמונתו לישני עפר ·
מי כמוך בעל גבורות ומי דומה לך מלך ממית ומחיה
ומצמיח ישועה ·

(בע״ת מוסיפין מי כמוך אב הרחמים · זוכר יצוריו לחיים ברחמים :)

ונאמן אתה להחיות מתים · ברוך אתה יי מחיה המתים :
אתה קדוש ושמך קדוש וקדושים בכל יום יהללוך סלה ·
ברוך אתה יי האל הקדוש : (בעשרת ימי תשובה המלך הקדוש :)

אתה חונן לאדם דעת ומלמד לאנוש בינה ·

(במוצאי י״ט אומרין ג״כ אתה חוננתנו)
אתה חוננתנו למדע תורתך · ותלמדנו לעשות (בהם) חקי
רצונך ותבדל יי אלהינו בין קדש לחול בין אור לחשך
בין ישראל לעמים בין יום השביעי לששת ימי המעשה אבינו
מלכנו החל עלינו הימים הבאים לקראתנו לשלום חשוכים
מכל חטא ומנקים מכל עון ומדבקים ביראתך :

וחננו מאתך דעה בינה והשכל · ברוך אתה יי חונן הדעת :

הֲשִׁיבֵנוּ אָבִינוּ לְתוֹרָתֶךָ וְקָרְבֵנוּ מַלְכֵּנוּ לַעֲבוֹדָתֶךָ וְהַחֲזִירֵנוּ בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ ׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָרוֹצֶה בִּתְשׁוּבָה ׃

סְלַח־לָנוּ אָבִינוּ כִּי חָטָאנוּ מְחַל־לָנוּ מַלְכֵּנוּ כִּי פָשָׁעְנוּ כִּי מוֹחֵל וְסוֹלֵחַ אָתָּה ׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ חַנּוּן הַמַּרְבֶּה לִסְלוֹחַ ׃

רְאֵה בְעָנְיֵנוּ וְרִיבָה רִיבֵנוּ וּגְאָלֵנוּ מְהֵרָה לְמַעַן שְׁמֶךָ כִּי גוֹאֵל חָזָק אָתָּה ׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גּוֹאֵל יִשְׂרָאֵל ׃

רְפָאֵנוּ יְיָ וְנֵרָפֵא הוֹשִׁיעֵנוּ וְנִוָּשֵׁעָה כִּי תְהִלָּתֵנוּ אָתָּה ׃ וְהַעֲלֵה רְפוּאָה שְׁלֵמָה לְכָל־מַכּוֹתֵינוּ כִּי אֵל מֶלֶךְ רוֹפֵא נֶאֱמָן וְרַחֲמָן אָתָּה ׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ רוֹפֵא חוֹלֵי עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל ׃

בָּרֵךְ עָלֵינוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת־הַשָּׁנָה הַזֹּאת וְאֶת־כָּל־מִינֵי תְבוּאָתָהּ לְטוֹבָה וְתֵן (טַל וּמָטָר לִ) בְּרָכָה עַל־פְּנֵי הָאֲדָמָה וְשַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ וּבָרֵךְ שְׁנָתֵנוּ כַּשָּׁנִים הַטּוֹבוֹת ׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְבָרֵךְ הַשָּׁנִים ׃

תְּקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל לְחֵרוּתֵנוּ וְשָׂא נֵס לְקַבֵּץ גָּלֻיּוֹתֵינוּ וְקַבְּצֵנוּ יַחַד מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת הָאָרֶץ ׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַבֵּץ נִדְחֵי עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל ׃

הָשִׁיבָה שׁוֹפְטֵינוּ כְּבָרִאשׁוֹנָה וְיוֹעֲצֵינוּ כְּבַתְּחִלָּה וְהָסֵר מִמֶּנּוּ יָגוֹן וַאֲנָחָה וּמְלוֹךְ עָלֵינוּ אַתָּה יְיָ לְבַדְּךָ בְּחֶסֶד וּבְרַחֲמִים וְצַדְּקֵנוּ בַּמִּשְׁפָּט ׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מֶלֶךְ אוֹהֵב צְדָקָה וּמִשְׁפָּט ׃ (בעשרת ימי תשובה הַמֶּלֶךְ הַמִּשְׁפָּט ׃)

וְלַמַּלְשִׁינִים אַל־תְּהִי תִקְוָה וְכָל־עוֹשֵׂי רִשְׁעָה כְּרֶגַע יֹאבֵדוּ וְכֻלָּם מְהֵרָה יִכָּרֵתוּ וְהַזֵּדִים מְהֵרָה תְעַקֵּר וּתְשַׁבֵּר וּתְמַגֵּר וְתַכְנִיעַ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ ׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ שׁוֹבֵר אֹיְבִים וּמַכְנִיעַ זֵדִים ׃

עַל־הַצַּדִּיקִים וְעַל־הַחֲסִידִים וְעַל־זִקְנֵי עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל וְעַל פְּלֵיטַת סוֹפְרֵיהֶם וְעַל גֵּרֵי הַצֶּדֶק וְעָלֵינוּ יֶהֱמוּ רַחֲמֶיךָ יְיָ

אֱלֹהֵינוּ וְתֵן שָׂכָר טוֹב לְכֹל הַבּוֹטְחִים בְּשִׁמְךָ בֶּאֱמֶת וְשִׂים חֶלְקֵנוּ
עִמָּהֶם לְעוֹלָם וְלֹא נֵבוֹשׁ כִּי־בְךָ בָּטָחְנוּ · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מִשְׁעָן
וּמִבְטָח לַצַּדִּיקִים :

וְלִירוּשָׁלַיִם עִירְךָ בְּרַחֲמִים תָּשׁוּב וְתִשְׁכּוֹן בְּתוֹכָהּ כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ
וּבְנֵה אוֹתָהּ בְּקָרוֹב בְּיָמֵינוּ בִּנְיַן עוֹלָם וְכִסֵּא דָוִד
מְהֵרָה לְתוֹכָהּ תָּכִין · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ בּוֹנֵה יְרוּשָׁלָיִם :

אֶת־צֶמַח דָּוִד עַבְדְּךָ מְהֵרָה תַצְמִיחַ וְקַרְנוֹ תָּרוּם בִּישׁוּעָתֶךָ כִּי
לִישׁוּעָתְךָ קִוִּינוּ כָּל־הַיּוֹם · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מַצְמִיחַ קֶרֶן יְשׁוּעָה :

שְׁמַע קוֹלֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ חוּס וְרַחֵם עָלֵינוּ וְקַבֵּל בְּרַחֲמִים
וּבְרָצוֹן אֶת־תְּפִלָּתֵנוּ כִּי אֵל שׁוֹמֵעַ תְּפִלּוֹת וְתַחֲנוּנִים
אָתָּה · וּמִלְּפָנֶיךָ מַלְכֵּנוּ רֵיקָם אַל תְּשִׁיבֵנוּ · כִּי אַתָּה שׁוֹמֵעַ
תְּפִלַּת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּרַחֲמִים : בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה :

רְצֵה יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבִתְפִלָּתָם · וְהָשֵׁב אֶת־הָעֲבוֹדָה
לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל וּתְפִלָּתָם בְּאַהֲבָה תְקַבֵּל
בְּרָצוֹן וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ :

בראש חודש וחה״מ אומרין יעלה ויבא.

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ יַעֲלֶה וְיָבֹא וְיַגִּיעַ וְיֵרָאֶה וְיֵרָצֶה וְיִשָּׁמַע וְיִפָּקֵד
וְיִזָּכֵר זִכְרוֹנֵנוּ וּפִקְדוֹנֵנוּ וְזִכְרוֹן אֲבוֹתֵינוּ וְזִכְרוֹן מָשִׁיחַ בֶּן
דָּוִד עַבְדֶּךָ וְזִכְרוֹן יְרוּשָׁלַיִם עִיר קָדְשֶׁךָ וְזִכְרוֹן כָּל־עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל
לְפָנֶיךָ לִפְלֵיטָה לְטוֹבָה לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם בְּיוֹם
לראש חדש רֹאשׁ הַחֹדֶשׁ | לפסח חַג הַמַּצּוֹת | לסכות חַג הַסֻּכּוֹת
הַזֶּה · זָכְרֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בּוֹ לְטוֹבָה וּפָקְדֵנוּ בוֹ לִבְרָכָה וְהוֹשִׁיעֵנוּ בוֹ לְחַיִּים ·
וּבִדְבַר יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים · חוּס וְחָנֵּנוּ וְרַחֵם עָלֵינוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ כִּי אֵלֶיךָ
עֵינֵינוּ כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה :

וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּחֲזִיר
שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן :

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ
לְעוֹלָם וָעֶד · צוּר חַיֵּינוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר
נוֹדֶה לְּךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ · עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ וְעַל

נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל־יוֹם עִמָּנוּ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל־עֵת עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם הַטּוֹב כִּי לֹא־כָלוּ רַחֲמֶיךָ וְהַמְרַחֵם כִּי לֹא־תַמּוּ חֲסָדֶיךָ מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ: (בחנוכה על הנסים בדף ל״ב)

וְעַל־כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד:

(בעשרת ימי תשובה וּכְתוֹב לְחַיִּים טוֹבִים (כָּל) בְּנֵי בְרִיתֶךָ:)

וְכֹל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶּלָה וִיהַלְלוּ אֶת שִׁמְךָ בֶּאֱמֶת הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַטּוֹב שִׁמְךָ וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת:

שָׁלוֹם רָב עַל־יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ תָּשִׂים לְעוֹלָם כִּי אַתָּה הוּא מֶלֶךְ אָדוֹן לְכָל הַשָּׁלוֹם · וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת־עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל־עֵת וּבְכָל שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ:

(בעשרת ימי תשובה

בְּסֵפֶר חַיִּים בְּרָכָה וְשָׁלוֹם וּפַרְנָסָה טוֹבָה נִזָּכֵר וְנִכָּתֵב לְפָנֶיךָ אֲנַחְנוּ וְכָל־עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְחַיִּים טוֹבִים וּלְשָׁלוֹם · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ עֹשֵׂה הַשָּׁלוֹם:)

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמְבָרֵךְ אֶת־עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בַּשָּׁלוֹם:

אֱלֹהַי נְצוֹר לְשׁוֹנִי מֵרָע וּשְׂפָתַי מִדַּבֵּר מִרְמָה וְלִמְקַלְלַי נַפְשִׁי תִדּוֹם וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר לַכֹּל תִּהְיֶה: פְּתַח לִבִּי בְּתוֹרָתֶךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ תִּרְדּוֹף נַפְשִׁי וְכָל הַחוֹשְׁבִים עָלַי רָעָה מְהֵרָה הָפֵר עֲצָתָם וְקַלְקֵל מַחֲשַׁבְתָּם · עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ · עֲשֵׂה לְמַעַן יְמִינֶךָ · עֲשֵׂה לְמַעַן קְדֻשָּׁתֶךָ · עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרָתֶךָ · לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי: יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְיָ צוּרִי וְגוֹאֲלִי: עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל־יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ: וְשָׁם נַעֲבָדְךָ בְּיִרְאָה כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת: וְעָרְבָה לַיְיָ מִנְחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלָיִם כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת:

Nadat de voorlezer het gebed zacht geëindigd en קדיש *voorgedragen heeft, wordt* ויהי נועם *en* ואתה קדוש *gezegd. Valt echter een feest in den loop der week in dan wordt er geen* ויהי נועם *en* ואתה קדוש *gezegd, en de voorlezer zegt* ק״ת.

Wanneer de negende van Ab *op Sabbath-avond begint, zegt men geen* ויהי נועם *noch* ויתן לך.

כשסיים הש״ץ תפלתו בלחש אומר ח״ק ואז אומרין ויהי נועם ואם חל יום טוב באחד מששת ימי המעשה אין אומרין ויהי נועם ואתה קדוש ואז אומר הש״ץ מיד אחר תפלת י״ח ק״ת. אם חל תשעה באב במוצאי שבת, אין אומרין ויהי נועם ולא ויתן לך.

בליל ספירת העומר סופרין מיד אחר ק״ת.

וִיהִי נֹעַם אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנָה עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנֵהוּ: יֹשֵׁב בְּסֵתֶר עֶלְיוֹן בְּצֵל שַׁדַּי יִתְלוֹנָן: אֹמַר לַייָ מַחְסִי וּמְצוּדָתִי אֱלֹהַי אֶבְטַח בּוֹ: כִּי הוּא יַצִּילְךָ מִפַּח יָקוּשׁ מִדֶּבֶר הַוּוֹת: בְּאֶבְרָתוֹ יָסֶךְ לָךְ וְתַחַת כְּנָפָיו תֶּחְסֶה צִנָּה וְסֹחֵרָה אֲמִתּוֹ: לֹא־תִירָא מִפַּחַד לָיְלָה מֵחֵץ יָעוּף יוֹמָם: מִדֶּבֶר בָּאֹפֶל יַהֲלֹךְ מִקֶּטֶב יָשׁוּד צָהֳרָיִם: יִפֹּל מִצִּדְּךָ אֶלֶף וּרְבָבָה מִימִינֶךָ אֵלֶיךָ לֹא יִגָּשׁ: רַק בְּעֵינֶיךָ תַבִּיט וְשִׁלֻּמַת רְשָׁעִים תִּרְאֶה: כִּי־אַתָּה יְיָ מַחְסִי עֶלְיוֹן שַׂמְתָּ מְעוֹנֶךָ: לֹא־תְאֻנֶּה אֵלֶיךָ רָעָה וְנֶגַע לֹא־יִקְרַב בְּאָהֳלֶךָ: כִּי־מַלְאָכָיו יְצַוֶּה־לָּךְ לִשְׁמָרְךָ בְּכָל־דְּרָכֶיךָ: עַל־כַּפַּיִם יִשָּׂאוּנְךָ פֶּן־תִּגֹּף בָּאֶבֶן רַגְלֶךָ: עַל־שַׁחַל וָפֶתֶן תִּדְרֹךְ תִּרְמֹס כְּפִיר וְתַנִּין: כִּי בִי חָשַׁק וַאֲפַלְּטֵהוּ אֲשַׂגְּבֵהוּ כִּי־יָדַע שְׁמִי: יִקְרָאֵנִי וְאֶעֱנֵהוּ עִמּוֹ אָנֹכִי בְצָרָה אֲחַלְּצֵהוּ וַאֲכַבְּדֵהוּ: אֹרֶךְ יָמִים אַשְׂבִּיעֵהוּ וְאַרְאֵהוּ בִּישׁוּעָתִי:

וְאַתָּה קָדוֹשׁ יוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת יִשְׂרָאֵל: וְקָרָא זֶה אֶל־זֶה וְאָמַר קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְיָ צְבָאוֹת מְלֹא כָל־הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ: וּמְקַבְּלִין דֵּין מִן דֵּין וְאָמְרִין קַדִּישׁ בִּשְׁמֵי מְרוֹמָא עִלָּאָה בֵּית שְׁכִינְתֵּהּ קַדִּישׁ עַל אַרְעָא עוֹבַד גְּבוּרְתֵּהּ קַדִּישׁ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא יְיָ צְבָאוֹת מַלְיָא כָל־אַרְעָא זִיו יְקָרֵהּ: וַתִּשָּׂאֵנִי רוּחַ וָאֶשְׁמַע אַחֲרַי קוֹל רַעַשׁ גָּדוֹל בָּרוּךְ כְּבוֹד יְיָ מִמְּקוֹמוֹ: וּנְטָלַתְנִי רוּחָא וְשִׁמְעֵת בַּתְרַי קָל זִיעַ סַגִּיא דִּמְשַׁבְּחִין וְאָמְרִין: בְּרִיךְ יְקָרָא דַיְיָ מֵאֲתַר בֵּית שְׁכִינְתֵּהּ: יְיָ יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד: יְיָ מַלְכוּתֵהּ קָאֵם לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא: יְיָ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם יִצְחָק וְיִשְׂרָאֵל אֲבוֹתֵינוּ שָׁמְרָה־זֹּאת לְעוֹלָם לְיֵצֶר מַחְשְׁבוֹת

לְבַב עַמֶּךָ וְהָכֵן לְבָבָם אֵלֶיךָ: וְהוּא רַחוּם יְכַפֵּר עָוֹן וְלֹא יַשְׁחִית וְהִרְבָּה לְהָשִׁיב אַפּוֹ וְלֹא יָעִיר כָּל־חֲמָתוֹ: כִּי אַתָּה אֲדֹנָי טוֹב וְסַלָּח וְרַב חֶסֶד לְכָל־קֹרְאֶיךָ: צִדְקָתְךָ צֶדֶק לְעוֹלָם וְתוֹרָתְךָ אֱמֶת: תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב חֶסֶד לְאַבְרָהָם אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לַאֲבֹתֵינוּ מִימֵי קֶדֶם: בָּרוּךְ אֲדֹנָי יוֹם יוֹם יַעֲמָס־לָנוּ הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ סֶלָה: יְיָ צְבָאוֹת עִמָּנוּ מִשְׂגָּב לָנוּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֶלָה: יְיָ צְבָאוֹת אַשְׁרֵי אָדָם בֹּטֵחַ בָּךְ: יְיָ הוֹשִׁיעָה הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם קָרְאֵנוּ: בָּרוּךְ (הוּא) אֱלֹהֵינוּ שֶׁבְּרָאָנוּ לִכְבוֹדוֹ וְהִבְדִּילָנוּ מִן הַתּוֹעִים וְנָתַן לָנוּ תּוֹרַת אֱמֶת וְחַיֵּי עוֹלָם נָטַע בְּתוֹכֵנוּ הוּא יִפְתַּח לִבֵּנוּ בְּתוֹרָתוֹ וְיָשֵׂם בְּלִבֵּנוּ אַהֲבָתוֹ וְיִרְאָתוֹ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ וּלְעָבְדוֹ בְּלֵבָב שָׁלֵם לְמַעַן לֹא נִיגַע לָרִיק וְלֹא נֵלֵד לַבֶּהָלָה: יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁנִּשְׁמוֹר חֻקֶּיךָ בָּעוֹלָם הַזֶּה וְנִזְכֶּה וְנִחְיֶה וְנִרְאֶה וְנִירַשׁ טוֹבָה וּבְרָכָה לִשְׁנֵי יְמוֹת הַמָּשִׁיחַ וּלְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא: לְמַעַן יְזַמֶּרְךָ כָבוֹד וְלֹא יִדֹּם יְיָ אֱלֹהַי לְעוֹלָם אוֹדֶךָּ: בָּרוּךְ הַגֶּבֶר אֲשֶׁר יִבְטַח בַּייָ וְהָיָה יְיָ מִבְטַחוֹ: בִּטְחוּ בַייָ עֲדֵי עַד כִּי בְּיָהּ יְיָ צוּר עוֹלָמִים: וְיִבְטְחוּ בְךָ יוֹדְעֵי שְׁמֶךָ כִּי לֹא עָזַבְתָּ דֹּרְשֶׁיךָ יְיָ: יְיָ חָפֵץ לְמַעַן צִדְקוֹ יַגְדִּיל תּוֹרָה וְיַאְדִּיר: ק״ת.

סדר ספירת העומר.

צריך לספר מעומד, ולברך תחלה.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל סְפִירַת הָעֹמֶר:

הַיּוֹם יוֹם אֶחָד לָעֹמֶר:

הָרַחֲמָן יַחֲזִיר עֲבוֹדַת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ לִמְקוֹמָהּ: יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ

TELLING VAN DEN OMER.

Men moet den Omer *staande verrigten en vooraf zeggen:*

Geloofd zijt Gij, Eeuwige, onze God, Koning des heelals, die ons door Zijne geboden geheiligd, en ons bevolen heeft den OMER te tellen.

Heden is het één dag van den OMER.

De Albarmhartige brenge de dienst des tempels weder tot hare plaats terug. — Het zij Uw welbehagen, Eeuwige onze God en God onzer voorvaders! dat de heilige tempel herbouwd

worde spoedig, in onze dagen, en dat Uwe leer ons aandeel zij. Aldaar zullen wij U met eerbied dienen, als in de voormalige dagen en jaren der oudheid.

בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ
בְּתוֹרָתֶךָ וְשָׁם נַעֲבָדְךָ בְּיִרְאָה
כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמֹנִיּוֹת׃

Alsdan zegt men:

ואחר כך אומרים

סז לַמְנַצֵּחַ בִּנְגִינֹת מִזְמוֹר שִׁיר׃ אֱלֹהִים יְחָנֵּנוּ וִיבָרְכֵנוּ יָאֵר פָּנָיו
אִתָּנוּ סֶלָה׃ לָדַעַת בָּאָרֶץ דַּרְכֶּךָ בְּכָל־גּוֹיִם יְשׁוּעָתֶךָ׃
יוֹדוּךָ עַמִּים אֱלֹהִים יוֹדוּךָ עַמִּים כֻּלָּם׃ יִשְׂמְחוּ וִירַנְּנוּ לְאֻמִּים כִּי־
תִשְׁפֹּט עַמִּים מִישֹׁר וּלְאֻמִּים בָּאָרֶץ תַּנְחֵם סֶלָה׃ יוֹדוּךָ עַמִּים אֱלֹהִים
יוֹדוּךָ עַמִּים כֻּלָּם׃ אֶרֶץ נָתְנָה יְבוּלָהּ יְבָרְכֵנוּ אֱלֹהִים אֱלֹהֵינוּ׃
יְבָרְכֵנוּ אֱלֹהִים וְיִירְאוּ אוֹתוֹ כָּל אַפְסֵי אָרֶץ׃ אנא בכח בדף ס׳.

נִיסָן
יז הַיּוֹם שְׁנֵי יָמִים לָעֹמֶר׃
יח הַיּוֹם שְׁלֹשָׁה יָמִים לָעֹמֶר׃
יט הַיּוֹם אַרְבָּעָה יָמִים לָעֹמֶר׃
כ הַיּוֹם חֲמִשָּׁה יָמִים לָעֹמֶר׃
כא הַיּוֹם שִׁשָּׁה יָמִים לָעֹמֶר׃
כב הַיּוֹם שִׁבְעָה יָמִים שֶׁהֵם שָׁבוּעַ אֶחָד לָעֹמֶר׃
כג הַיּוֹם שְׁמוֹנָה יָמִים שֶׁהֵם שָׁבוּעַ אֶחָד וּשְׁנֵי יָמִים לָעֹמֶר׃
כד הַיּוֹם תִּשְׁעָה יָמִים שֶׁהֵם שָׁבוּעַ אֶחָד וּשְׁנֵי יָמִים לָעֹמֶר׃
כה הַיּוֹם עֲשָׂרָה יָמִים שֶׁהֵם שָׁבוּעַ אֶחָד וּשְׁלֹשָׁה יָמִים לָעֹמֶר׃
כו הַיּוֹם אַחַד עָשָׂר יוֹם שֶׁהֵם שָׁבוּעַ אֶחָד וְאַרְבָּעָה יָמִים לָעֹמֶר׃
כז הַיּוֹם שְׁנֵים עָשָׂר יוֹם שֶׁהֵם שָׁבוּעַ אֶחָד וַחֲמִשָּׁה יָמִים לָעֹמֶר׃
כח הַיּוֹם שְׁלֹשָׁה עָשָׂר יוֹם שֶׁהֵם שָׁבוּעַ אֶחָד וְשִׁשָּׁה יָמִים לָעֹמֶר׃
כט הַיּוֹם אַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם שֶׁהֵם שְׁנֵי שָׁבֻעוֹת לָעֹמֶר׃
ל הַיּוֹם חֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם שֶׁהֵם שְׁנֵי שָׁבֻעוֹת וְיוֹם אֶחָד לָעֹמֶר׃

אִייָר
א הַיּוֹם שִׁשָּׁה עָשָׂר יוֹם שֶׁהֵם שְׁנֵי שָׁבֻעוֹת וּשְׁנֵי יָמִים לָעֹמֶר׃
ב הַיּוֹם שִׁבְעָה עָשָׂר יוֹם שֶׁהֵם שְׁנֵי שָׁבֻעוֹת וּשְׁלֹשָׁה יָמִים לָעֹמֶר׃
ג הַיּוֹם שְׁמֹנָה עָשָׂר יוֹם שֶׁהֵם שְׁנֵי שָׁבֻעוֹת וְאַרְבָּעָה יָמִים לָעֹמֶר׃
ד הַיּוֹם תִּשְׁעָה עָשָׂר יוֹם שֶׁהֵם שְׁנֵי שָׁבֻעוֹת וַחֲמִשָּׁה יָמִים לָעֹמֶר׃
ה הַיּוֹם עֶשְׂרִים יוֹם שֶׁהֵם שְׁנֵי שָׁבֻעוֹת וְשִׁשָּׁה יָמִים לָעֹמֶר׃
ו הַיּוֹם אֶחָד וְעֶשְׂרִים יוֹם שֶׁהֵם שְׁלֹשָׁה שָׁבֻעוֹת לָעֹמֶר׃
ז הַיּוֹם שְׁנַיִם וְעֶשְׂרִים יוֹם שֶׁהֵם שְׁלֹשָׁה שָׁבֻעוֹת וְיוֹם אֶחָד לָעֹמֶר׃
ח הַיּוֹם שְׁלֹשָׁה וְעֶשְׂרִים יוֹם שֶׁהֵם שְׁלֹשָׁה שָׁבֻעוֹת וּשְׁנֵי יָמִים לָעֹמֶר׃

אייר

ט הַיּוֹם אַרְבָּעָה וְעֶשְׂרִים יוֹם שֶׁהֵם שְׁלֹשָׁה שָׁבוּעוֹת וּשְׁלֹשָׁה יָמִים לָעֹמֶר:

י הַיּוֹם חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים יוֹם שֶׁהֵם שְׁלֹשָׁה שָׁבוּעוֹת וְאַרְבָּעָה יָמִים לָעֹמֶר:

יא הַיּוֹם שִׁשָּׁה וְעֶשְׂרִים יוֹם שֶׁהֵם שְׁלֹשָׁה שָׁבוּעוֹת וַחֲמִשָּׁה יָמִים לָעֹמֶר:

יב הַיּוֹם שִׁבְעָה וְעֶשְׂרִים יוֹם שֶׁהֵם שְׁלֹשָׁה שָׁבוּעוֹת וְשִׁשָּׁה יָמִים לָעֹמֶר:

יג הַיּוֹם שְׁמֹנָה וְעֶשְׂרִים יוֹם שֶׁהֵם אַרְבָּעָה שָׁבוּעוֹת לָעֹמֶר:

יד הַיּוֹם תִּשְׁעָה וְעֶשְׂרִים יוֹם שֶׁהֵם אַרְבָּעָה שָׁבוּעוֹת וְיוֹם אֶחָד לָעֹמֶר:

טו הַיּוֹם שְׁלֹשִׁים יוֹם שֶׁהֵם אַרְבָּעָה שָׁבוּעוֹת וּשְׁנֵי יָמִים לָעֹמֶר:

טז הַיּוֹם אֶחָד וּשְׁלֹשִׁים יוֹם שֶׁהֵם אַרְבָּעָה שָׁבוּעוֹת וּשְׁלֹשָׁה יָמִים לָעֹמֶר:

יז הַיּוֹם שְׁנַיִם וּשְׁלֹשִׁים יוֹם שֶׁהֵם אַרְבָּעָה שָׁבוּעוֹת וְאַרְבָּעָה יָמִים לָעֹמֶר:

לג לעמר

יח הַיּוֹם שְׁלֹשָׁה וּשְׁלֹשִׁים יוֹם שֶׁהֵם אַרְבָּעָה שָׁבוּעוֹת וַחֲמִשָּׁה יָמִים לָעֹמֶר:

יט הַיּוֹם אַרְבָּעָה וּשְׁלֹשִׁים יוֹם שֶׁהֵם אַרְבָּעָה שָׁבוּעוֹת וְשִׁשָּׁה יָמִים לָעֹמֶר:

כ הַיּוֹם חֲמִשָּׁה וּשְׁלֹשִׁים יוֹם שֶׁהֵם חֲמִשָּׁה שָׁבוּעוֹת לָעֹמֶר:

כא הַיּוֹם שִׁשָּׁה וּשְׁלֹשִׁים יוֹם שֶׁהֵם חֲמִשָּׁה שָׁבוּעוֹת וְיוֹם אֶחָד לָעֹמֶר:

מזמורים ללילי הספירה.

כשמתפללין מעריב בזמנו אומרים ג׳ מזמורים אלו אחר **עלינו**.

כד לְדָוִד מִזְמוֹר לַיָי הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ תֵּבֵל וְיוֹשְׁבֵי בָהּ: כִּי־הוּא עַל־
יַמִּים יְסָדָהּ וְעַל־נְהָרוֹת יְכוֹנְנֶהָ: מִי־יַעֲלֶה בְהַר יְיָ וּמִי
יָקוּם בִּמְקוֹם קָדְשׁוֹ: נְקִי כַפַּיִם וּבַר־לֵבָב אֲשֶׁר לֹא־נָשָׂא לַשָּׁוְא
נַפְשִׁי* וְלֹא נִשְׁבַּע לְמִרְמָה: יִשָּׂא בְרָכָה מֵאֵת יְיָ וּצְדָקָה מֵאֱלֹהֵי
יִשְׁעוֹ: זֶה דּוֹר דֹּרְשָׁו* מְבַקְשֵׁי פָנֶיךָ יַעֲקֹב סֶלָה: שְׂאוּ שְׁעָרִים
רָאשֵׁיכֶם וְהִנָּשְׂאוּ פִּתְחֵי עוֹלָם וְיָבוֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד: מִי־זֶה מֶלֶךְ
הַכָּבוֹד יְיָ עִזּוּז וְגִבּוֹר יְיָ גִּבּוֹר מִלְחָמָה: שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם
וּשְׂאוּ פִּתְחֵי עוֹלָם וְיָבֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד: מִי הוּא זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד
יְיָ צְבָאוֹת הוּא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד סֶלָה:

ח לַמְנַצֵּחַ עַל־הַגִּתִּית מִזְמוֹר לְדָוִד: יְיָ אֲדֹנֵינוּ מָה־אַדִּיר
שִׁמְךָ בְּכָל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־תְּנָה הוֹדְךָ עַל־הַשָּׁמָיִם:
מִפִּי עוֹלְלִים וְיֹנְקִים יִסַּדְתָּ עֹז לְמַעַן צוֹרְרֶיךָ לְהַשְׁבִּית אוֹיֵב
וּמִתְנַקֵּם: כִּי־אֶרְאֶה שָׁמֶיךָ מַעֲשֵׂה אֶצְבְּעֹתֶיךָ יָרֵחַ וְכוֹכָבִים
אֲשֶׁר כּוֹנָנְתָּה: מָה אֱנוֹשׁ כִּי תִזְכְּרֶנּוּ וּבֶן־אָדָם כִּי תִפְקְדֶנּוּ:
וַתְּחַסְּרֵהוּ מְּעַט מֵאֱלֹהִים וְכָבוֹד וְהָדָר תְּעַטְּרֵהוּ: תַּמְשִׁילֵהוּ

אייר

כב הַיּוֹם שִׁבְעָה וּשְׁלֹשִׁים יוֹם שֶׁהֵם חֲמִשָּׁה שָׁבוּעוֹת וּשְׁנֵי יָמִים לָעֹמֶר׃

כג הַיּוֹם שְׁמֹנָה וּשְׁלֹשִׁים יוֹם שֶׁהֵם חֲמִשָּׁה שָׁבוּעוֹת וּשְׁלֹשָׁה יָמִים לָעֹמֶר׃

כד הַיּוֹם תִּשְׁעָה וּשְׁלֹשִׁים יוֹם שֶׁהֵם חֲמִשָּׁה שָׁבוּעוֹת וְאַרְבָּעָה יָמִים לָעֹמֶר׃

כה הַיּוֹם אַרְבָּעִים יוֹם שֶׁהֵם חֲמִשָּׁה שָׁבוּעוֹת וַחֲמִשָּׁה יָמִים לָעֹמֶר׃

כו הַיּוֹם אֶחָד וְאַרְבָּעִים יוֹם שֶׁהֵם חֲמִשָּׁה שָׁבוּעוֹת וְשִׁשָּׁה יָמִים לָעֹמֶר׃

כז הַיּוֹם שְׁנַיִם וְאַרְבָּעִים יוֹם שֶׁהֵם שִׁשָּׁה שָׁבוּעוֹת לָעֹמֶר׃

כח הַיּוֹם שְׁלֹשָׁה וְאַרְבָּעִים יוֹם שֶׁהֵם שִׁשָּׁה שָׁבוּעוֹת וְיוֹם אֶחָד לָעֹמֶר׃

כט הַיּוֹם אַרְבָּעָה וְאַרְבָּעִים יוֹם שֶׁהֵם שִׁשָּׁה שָׁבוּעוֹת וּשְׁנֵי יָמִים לָעֹמֶר׃

סיון

א הַיּוֹם חֲמִשָּׁה וְאַרְבָּעִים יוֹם שֶׁהֵם שִׁשָּׁה שָׁבוּעוֹת וּשְׁלֹשָׁה יָמִים לָעֹמֶר׃

ב הַיּוֹם שִׁשָּׁה וְאַרְבָּעִים יוֹם שֶׁהֵם שִׁשָּׁה שָׁבוּעוֹת וְאַרְבָּעָה יָמִים לָעֹמֶר׃

ג הַיּוֹם שִׁבְעָה וְאַרְבָּעִים יוֹם שֶׁהֵם שִׁשָּׁה שָׁבוּעוֹת וַחֲמִשָּׁה יָמִים לָעֹמֶר׃

ד הַיּוֹם שְׁמֹנָה וְאַרְבָּעִים יוֹם שֶׁהֵם שִׁשָּׁה שָׁבוּעוֹת וְשִׁשָּׁה יָמִים לָעֹמֶר׃

ה הַיּוֹם תִּשְׁעָה וְאַרְבָּעִים יוֹם שֶׁהֵם שִׁבְעָה שָׁבוּעוֹת לָעֹמֶר׃

PSALMEN.

Als men het avondgebed met het invallen van den nacht verrigt, zegt men deze drie Psalmen na Alénoe.

Een Psalm van David. — Den Eeuwige behoort de aarde en wat haar vult, de wereld en die er in wonen. Hij heeft haar op zeeën gegrondvest, aan stroomen gebouwd. Wie mag den berg des Eeuwigen beklimmen, wie op de plaats Zijner heiligheid staan? Die rein van handen en zuiver van hart is; die nooit den meineed gekoesterd, nooit trouweloos gezworen heeft. Hij ontvangt zegen van den Eeuwige, weldadigheid van den God zijns heils. Zoo is het geslacht dat Hem vereert, dat naar Uw aanschijn verlangt, Jakobs [geslacht]. Sela. Heft op, ô poorten! uwe hoofden, verheft u, aloude deuren! dat de Koning der eere binnen trekke. — Wie is de Koning der eere? — de Eeuwige, magtig en heldhaftig, de Eeuwige, een held in den strijd. — Heft op, ô poorten! uwe hoofden, verheft u, aloude deuren! dat de Koning der eere binnen trekke. — Wie is Hij, die Koning der eere? — Het is de Eeuwige, Zebaöth, die is de Koning der eere. Sela.

Voor den zangmeester op de Gittith, een Psalm van David. — Eeuwige, onze Heer! Hoe magtig is Uw naam over de gansche aarde, terwijl Uwe majesteit aan den hemel prijkt! Door den mond van kinderen en zuigelingen vestigt Gij Uwe almagt; om Uwe wederstrevers, om den vijand en wraakgierige te verdelgen. Als ik Uwen hemel aanschouw, het werk Uwer vingeren, de maan en sterren, die Gij daargesteld hebt. . . . Wat is de mensch, dat Gij zijner gedenkt, en des menschen zoon, dat Gij op hem acht slaat? Gij hebt hem weinig minder gemaakt dan goddelijke wezens, en hem met eere en heerlijkheid gekroond. Gij deedt hem heerschen

בְּמַעֲשֵׂי יָדֶיךָ כֹּל שַׁתָּה תַחַת־רַגְלָיו : צֹנֶה וַאֲלָפִים כֻּלָּם וְגַם
בַּהֲמוֹת שָׂדָי : צִפּוֹר שָׁמַיִם וּדְגֵי הַיָּם עֹבֵר אָרְחוֹת יַמִּים : יְיָ
אֲדֹנֵינוּ מָה־אַדִּיר שִׁמְךָ בְּכָל־הָאָרֶץ :

כט מִזְמוֹר לְדָוִד הָבוּ לַייָ בְּנֵי אֵלִים הָבוּ לַייָ כָּבוֹד וָעֹז : הָבוּ
לַייָ כְּבוֹד שְׁמוֹ הִשְׁתַּחֲווּ לַייָ בְּהַדְרַת־קֹדֶשׁ : קוֹל יְיָ עַל־
הַמָּיִם אֵל־הַכָּבוֹד הִרְעִים יְיָ עַל־מַיִם רַבִּים : קוֹל־יְיָ בַּכֹּחַ קוֹל
יְיָ בֶּהָדָר : קוֹל יְיָ שֹׁבֵר אֲרָזִים וַיְשַׁבֵּר יְיָ אֶת־אַרְזֵי הַלְּבָנוֹן :
וַיַּרְקִידֵם כְּמוֹ־עֵגֶל לְבָנוֹן וְשִׂרְיוֹן כְּמוֹ בֶן־רְאֵמִים : קוֹל־יְיָ חֹצֵב
לַהֲבוֹת אֵשׁ : קוֹל יְיָ יָחִיל מִדְבָּר יָחִיל יְיָ מִדְבַּר קָדֵשׁ : קוֹל
יְיָ יְחוֹלֵל אַיָּלוֹת וַיֶּחֱשֹׂף יְעָרוֹת וּבְהֵיכָלוֹ כֻּלּוֹ אֹמֵר כָּבוֹד : יְיָ
לַמַּבּוּל יָשָׁב וַיֵּשֶׁב יְיָ מֶלֶךְ לְעוֹלָם : יְיָ עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן יְיָ יְבָרֵךְ
אֶת־עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם :

כשאומרין תחנון מוסיפין בכל לילה מזמור אחד . בליל ראשון אומרים.

כה לְדָוִד אֵלֶיךָ יְיָ נַפְשִׁי אֶשָּׂא : אֱלֹהַי בְּךָ בָטַחְתִּי אַל־אֵבוֹשָׁה
אַל־יַעַלְצוּ אוֹיְבַי לִי : גַּם כָּל־קֹוֶיךָ לֹא יֵבֹשׁוּ יֵבֹשׁוּ
הַבּוֹגְדִים רֵיקָם : דְּרָכֶיךָ יְיָ הוֹדִיעֵנִי אֹרְחוֹתֶיךָ לַמְּדֵנִי : הַדְרִיכֵנִי
בַאֲמִתֶּךָ וְלַמְּדֵנִי כִּי־אַתָּה אֱלֹהֵי יִשְׁעִי אוֹתְךָ קִוִּיתִי כָּל־הַיּוֹם :
זְכֹר רַחֲמֶיךָ יְיָ וַחֲסָדֶיךָ כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה : חַטֹּאות נְעוּרַי וּפְשָׁעַי
אַל־תִּזְכֹּר כְּחַסְדְּךָ זְכָר־לִי־אַתָּה לְמַעַן טוּבְךָ יְיָ : טוֹב וְיָשָׁר יְיָ
עַל־כֵּן יוֹרֶה חַטָּאִים בַּדָּרֶךְ : יַדְרֵךְ עֲנָוִים בַּמִּשְׁפָּט וִילַמֵּד עֲנָוִים
דַּרְכּוֹ : כָּל־אָרְחוֹת יְיָ חֶסֶד וֶאֱמֶת לְנֹצְרֵי בְרִיתוֹ וְעֵדֹתָיו :
לְמַעַן שִׁמְךָ יְיָ וְסָלַחְתָּ לַעֲוֹנִי כִּי רַב־הוּא : מִי זֶה הָאִישׁ
יְרֵא יְיָ יוֹרֶנּוּ בְּדֶרֶךְ יִבְחָר : נַפְשׁוֹ בְּטוֹב תָּלִין וְזַרְעוֹ יִירַשׁ
אָרֶץ : סוֹד יְיָ לִירֵאָיו וּבְרִיתוֹ לְהוֹדִיעָם : עֵינַי תָּמִיד אֶל
יְיָ כִּי הוּא יוֹצִיא מֵרֶשֶׁת רַגְלָי : פְּנֵה־אֵלַי וְחָנֵּנִי כִּי־יָחִיד וְעָנִי
אָנִי : צָרוֹת לְבָבִי הִרְחִיבוּ מִמְּצוּקוֹתַי הוֹצִיאֵנִי : רְאֵה עָנְיִי
וַעֲמָלִי וְשָׂא לְכָל־חַטֹּאותָי : רְאֵה אוֹיְבַי כִּי־רָבּוּ וְשִׂנְאַת חָמָס
שְׂנֵאוּנִי : שָׁמְרָה נַפְשִׁי וְהַצִּילֵנִי אַל־אֵבוֹשׁ כִּי־חָסִיתִי בָךְ :

over de gewrochten Uwer handen, hebt alles onder zijne voeten geplaatst. De schapen en runderen alle, ook de dieren des velds. Het gevogelte des hemels, de visschen der zee, wat de paden des oceaans doorklieft. Eeuwige, onze Heer! Hoe magtig is Uw naam over de gansche aarde!

Een Psalm van David. — Brengt den Eeuwige, gij zonen der magtigen, brengt den Eeuwige, eer en zegepraal. Brengt den Eeuwige de eer Zijns naams, aanbidt den Eeuwige in heilig feestgewaad. De stem des Eeuwigen rolt over de vloeden, de God der eere dondert, de Eeuwige over magtige vloeden. Des Eeuwigen stem is met magt. Des Eeuwigen stem is met heerlijkheid! Des Eeuwigen stem verplettert cederen, de Eeuwige verplettert de cederen Libanons. Hij doet ze huppelen als een kalf, Libanon en Sirjon als een jong Reëm. De stem des Eeuwigen splijt vlammende bliksems. De stem des Eeuwigen doet de woestijn beven, de Eeuwige doet beven de woestijn van Kades. De stem des Eeuwigen doet de schuwe hinden opspringen en ontbladert de wouden; en in Zijnen tempel zegt alles: Majesteit! De Eeuwige troonde bij den zondvloed; de Eeuwige zal, als Koning, in eeuwigheid troonen. De Eeuwige verleent Zijnen volke de zege, de Eeuwige zegent zijn volk met vrede.

Als men Tachenoen *zegt, voegt men, op Zondag avond, dit bij:*

Van David. — Tot U, ô Eeuwige! verhef ik mijne ziel. Mijn God op U vertrouw ik, laat mij niet beschaamd worden, laat mijne vijanden over mij niet juichen. Dat ook allen, die op U hopen, niet beschaamd worden; dat zij beschaamd worden, die, zonder oorzaak, trouweloos handelen. Eeuwige! doe mij Uwe wegen kennen, wijs mij Uwe paden aan. Leid mij in Uwe trouw, en onderrigt mij, want Gij zijt de God mijns heils; op U hoop ik den ganschen dag, Eeuwige! gedenk Uwer barmhartigheid en goedertierenheid, die van eeuwigheid zijn. Gedenk niet der zonden mijner jeugd, noch mijner overtredingen. Gedenk aan mij naar Uwe goedertierenheid, om Uwer goedheid wille, ô Eeuwige! De Eeuwige is goed en regtvaardig, daarom wijst Hij zondaren den [regten] weg aan. Hij leidt de nederigen in het regt, en leert den bescheidenen Zijnen wandel. Al de paden des Eeuwigen zijn weldadigheid en trouw, voor hen, die Zijn verbond en Zijne getuigenissen in acht nemen. Om Uws naams wille, ô Eeuwige! vergeef mijne overtreding, hoezeer zij groot is! Wie is de man, die den Eeuwige vreest? Hij wijst hem den weg, door hem te kiezen. Zijne ziel zal bij het goede vernachten, en Zijn kroost zal het land tot erfdeel hebben. Des Eeuwigen geheim raadsbesluit is voor Zijne vereerders, en Zijn verbond, om het hun bekend te maken. Mijne oogen zijn gedurig op den Eeuwige [gevestigd]; want Hij zal mijne voeten aan het net ontrukken. Wend U tot mij, en wees mij genadig! want ik ben eenzaam en bedrukt. De angsten mijns harten zijn groot. Voer mij uit mijne beklemdheid, zie mijne ellende en mijnen kommer, en vergeef al mijne zonden. Aanschouw mijne vijanden, die veel zijn, en mij eenen snooden haat toedragen. Bewaar mijne ziel en red mij; laat mij niet beschaamd worden, daar ik op U vertrouw.

תֹּם וָיֹשֶׁר יִצְּרוּנִי כִּי קִוִּיתִיךָ׃ פְּדֵה־אֱלֹהִים אֶת־יִשְׂרָאֵל
מִכֹּל צָרוֹתָיו׃

בליל שני.

לב לְדָוִד מַשְׂכִּיל אַשְׁרֵי נְשׂוּי־פֶּשַׁע כְּסוּי חֲטָאָה׃ אַשְׁרֵי אָדָם
לֹא יַחְשֹׁב יְיָ לוֹ עָוֹן וְאֵין בְּרוּחוֹ רְמִיָּה׃ כִּי הֶחֱרַשְׁתִּי
בָּלוּ עֲצָמָי בְּשַׁאֲגָתִי כָּל־הַיּוֹם׃ כִּי יוֹמָם וָלַיְלָה תִּכְבַּד עָלַי
יָדֶךָ נֶהְפַּךְ לְשַׁדִּי בְּחַרְבֹנֵי קַיִץ סֶלָה׃ חַטָּאתִי אוֹדִיעֲךָ וַעֲוֹנִי
לֹא־כִסִּיתִי אָמַרְתִּי אוֹדֶה עֲלֵי פְשָׁעַי לַיְיָ וְאַתָּה נָשָׂאתָ עֲוֹן
חַטָּאתִי סֶלָה׃ עַל־זֹאת יִתְפַּלֵּל כָּל־חָסִיד אֵלֶיךָ לְעֵת מְצֹא רַק
לְשֵׁטֶף מַיִם רַבִּים אֵלָיו לֹא יַגִּיעוּ׃ אַתָּה סֵתֶר לִי מִצַּר תִּצְּרֵנִי
רָנֵּי פַלֵּט תְּסוֹבְבֵנִי סֶלָה׃ אַשְׂכִּילְךָ וְאוֹרְךָ בְּדֶרֶךְ־זוּ תֵלֵךְ
אִיעֲצָה עָלֶיךָ עֵינִי׃ אַל־תִּהְיוּ כְּסוּס כְּפֶרֶד אֵין הָבִין בְּמֶתֶג
וָרֶסֶן עֶדְיוֹ לִבְלוֹם בַּל קְרֹב אֵלֶיךָ׃ רַבִּים מַכְאוֹבִים לָרָשָׁע
וְהַבּוֹטֵחַ בַּייָ חֶסֶד יְסוֹבְבֶנּוּ׃ שִׂמְחוּ בַייָ וְגִילוּ צַדִּיקִים וְהַרְנִינוּ
כָּל־יִשְׁרֵי־לֵב׃

בליל שלישי.

לח מִזְמוֹר לְדָוִד לְהַזְכִּיר׃ יְיָ אַל־בְּקֶצְפְּךָ תוֹכִיחֵנִי וּבַחֲמָתְךָ
תְיַסְּרֵנִי׃ כִּי חִצֶּיךָ נִחֲתוּ־בִי וַתִּנְחַת עָלַי יָדֶךָ׃
אֵין מְתֹם בִּבְשָׂרִי מִפְּנֵי זַעְמֶךָ אֵין שָׁלוֹם בַּעֲצָמַי מִפְּנֵי חַטָּאתִי׃
כִּי־עֲוֹנֹתַי עָבְרוּ רֹאשִׁי כְּמַשָּׂא כָבֵד יִכְבְּדוּ מִמֶּנִּי׃ הִבְאִישׁוּ נָמַקּוּ
חַבּוּרֹתָי מִפְּנֵי אִוַּלְתִּי׃ נַעֲוֵיתִי שַׁחֹתִי עַד־מְאֹד כָּל־הַיּוֹם קֹדֵר
הִלָּכְתִּי׃ כִּי־כְסָלַי מָלְאוּ נִקְלֶה וְאֵין מְתֹם בִּבְשָׂרִי׃ נְפוּגוֹתִי וְנִדְכֵּיתִי
עַד־מְאֹד שָׁאַגְתִּי מִנַּהֲמַת לִבִּי׃ אֲדֹנָי נֶגְדְּךָ כָל־תַּאֲוָתִי וְאַנְחָתִי
מִמְּךָ לֹא־נִסְתָּרָה׃ לִבִּי סְחַרְחַר עֲזָבַנִי כֹחִי וְאוֹר עֵינַי גַּם־הֵם
אֵין אִתִּי׃ אֹהֲבַי וְרֵעַי מִנֶּגֶד נִגְעִי יַעֲמֹדוּ וּקְרוֹבַי מֵרָחֹק עָמָדוּ׃
וַיְנַקְשׁוּ מְבַקְשֵׁי נַפְשִׁי וְדֹרְשֵׁי רָעָתִי דִּבְּרוּ הַוּוֹת וּמִרְמוֹת כָּל־
הַיּוֹם יֶהְגּוּ׃ וַאֲנִי כְחֵרֵשׁ לֹא אֶשְׁמָע וּכְאִלֵּם לֹא יִפְתַּח־פִּיו׃
וָאֱהִי כְּאִישׁ אֲשֶׁר לֹא־שֹׁמֵעַ וְאֵין בְּפִיו תּוֹכָחוֹת׃ כִּי־לְךָ יְיָ

Dat deugd en regtvaardigheid mij hoeden; want op U stel ik mijne hoop. o God! verlos Israël uit al zijne ellende.

Op Maandag avond dezen Psalm:

Van David, een leerdicht. — Heil hem, wiens misdaad vergeven, wiens zonde bedekt is. Heil den mensch, dien de Eeuwige geen misdrijf toerekent, in wiens geest geen bedrog heerscht. Zoo lang ik zweeg, verkwijnde mijn gebeente, door mijn klaaggeschrei den ganschen dag. Want dag en nacht lag Uwe hand zwaar op mij; mijn levenssap verdween, door den gloed der zomerhitte. Sela. Ik bekende U mijne zonde, bedekte mijn misdrijf niet; ik zeide: „mijne misdaden belijd „ik voor den Eeuwige!" En Gij, — Gij vergaaft de schuld mijner zonden. Sela. Daarom bidt ieder vrome, tot U, in den tijd van genade; dan mogen geweldige vloeden overstroomen, hem zullen zij niet genaken. Gij zijt mij eene schuilplaats, Gij behoedt mij voor bangen nood; met verlossings-gejuich omgeeft Gij mij, Sela. Ik zal u onderrigten, u aantoonen den weg, dien gij te bewandelen hebt; Ik zal u raadgeven, Mijn oog is op u gevestigd. Weest niet als een verstandeloos paard of muilezel, dat men breidelt met sierlijken toom en bit, opdat het u niet te nabij kome. Vele smarten treffen den goddelooze; maar die op den Eeuwige vertrouwt, dien zal gunst omringen. Verheugt u in den Eeuwige, verblijdt u, gij regtvaardigen! juicht gij allen, die opregt van harte zijt!

Op Dingsdag avond dezen Psalm:

Een Psalm van David, ter gedachtenis. — Eeuwige! straf mij niet in Uwen toorn, tuchtig mij niet in Uwe gramschap. Want Uwe pijlen zijn diep in mij gedrongen, Uwe hand drukt zwaar op mij. Er is niets geheel aan mijn ligchaam, wegens Uwe verbolgenheid, geen rust in mijn gebeente, wegens mijne zonde. Mijne misdaden stijgen mij boven het hoofd, zijn, als een ondragelijke last, mij te zwaar geworden. Mijne wonden zijn stinkend en etterend, wegens mijne eigene dwaasheid Ik ben gekromd en diep gebogen, ga den ganschen dag in donkere kleeding rond. Want mijne ingewanden zijn vol heeten brand, er is niets geheels aan mijn ligchaam. Ik ben uitgeput en gansch verbrijzeld, ik schrei, door mijn angstig harteleed. Heer! voor U ligt mijne gansche begeerte open, mijn zuchten is U niet verborgen! Mijn hart klopt rusteloos, mijne kracht begeeft mij, en het licht mijner oogen.... ook dit is van mij geweken! Mijne vrienden en gezellen stellen zich verre van mijne plaag, en mijne bloedverwanten blijven op eenen afstand. Zij, die mij naar het leven staan, spannen strikken; die mijn' rampspoed zoeken, spreken van verderving, en peinzen den ganschen dag op snoode listen. Maar ik, ik ben als een doove en hoor niets, als een stomme, die zijnen mond niet opent. Ik ben gelijk een man, die niets verstaat, in wiens mond geene tegenspraak is. Maar op U, Eeuwige!

הוֹחָלְתִּי אַתָּה תַעֲנֶה אֲדֹנָי אֱלֹהָי : כִּי־אָמַרְתִּי פֶּן־יִשְׂמְחוּ־לִי
בְּמוֹט רַגְלִי עָלַי הִגְדִּילוּ : כִּי אֲנִי לְצֶלַע נָכוֹן וּמַכְאוֹבִי נֶגְדִּי
תָמִיד : כִּי־עֲוֺנִי אַגִּיד אֶדְאַג מֵחַטָּאתִי : וְאֹיְבַי חַיִּים עָצֵמוּ וְרַבּוּ*
שֹׂנְאַי שָׁקֶר : וּמְשַׁלְּמֵי רָעָה תַּחַת טוֹבָה יִשְׂטְנוּנִי תַּחַת רָדְפִי*־
טוֹב : אַל־תַּעַזְבֵנִי יְיָ אֱלֹהַי אַל־תִּרְחַק מִמֶּנִּי : חוּשָׁה לְעֶזְרָתִי
אֲדֹנָי תְּשׁוּעָתִי :

בליל רביעי.

נא לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד : בְּבוֹא אֵלָיו נָתָן הַנָּבִיא כַּאֲשֶׁר־בָּא
אֶל־בַּת־שָׁבַע : חָנֵּנִי אֱלֹהִים כְּחַסְדֶּךָ כְּרֹב רַחֲמֶיךָ
מְחֵה פְשָׁעָי : הֶרֶב* כַּבְּסֵנִי מֵעֲוֺנִי וּמֵחַטָּאתִי טַהֲרֵנִי : כִּי־פְשָׁעַי
אֲנִי אֵדָע וְחַטָּאתִי נֶגְדִּי תָמִיד : לְךָ לְבַדְּךָ חָטָאתִי וְהָרַע בְּעֵינֶיךָ
עָשִׂיתִי לְמַעַן תִּצְדַּק בְּדָבְרֶךָ תִּזְכֶּה בְשָׁפְטֶךָ : הֵן־בְּעָווֹן חוֹלָלְתִּי
וּבְחֵטְא יֶחֱמַתְנִי אִמִּי : הֵן אֱמֶת חָפַצְתָּ בַטֻּחוֹת וּבְסָתֻם חָכְמָה
תוֹדִיעֵנִי : תְּחַטְּאֵנִי בְאֵזוֹב וְאֶטְהָר תְּכַבְּסֵנִי וּמִשֶּׁלֶג אַלְבִּין :
תַּשְׁמִיעֵנִי שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה תָּגֵלְנָה עֲצָמוֹת דִּכִּיתָ : הַסְתֵּר פָּנֶיךָ
מֵחֲטָאָי וְכָל־עֲוֺנֹתַי מְחֵה : לֵב טָהוֹר בְּרָא לִי אֱלֹהִים וְרוּחַ
נָכוֹן חַדֵּשׁ בְּקִרְבִּי : אַל־תַּשְׁלִיכֵנִי מִלְּפָנֶיךָ וְרוּחַ קָדְשְׁךָ אַל־
תִּקַּח מִמֶּנִּי : הָשִׁיבָה לִּי שְׂשׂוֹן יִשְׁעֶךָ וְרוּחַ נְדִיבָה תִסְמְכֵנִי :
אֲלַמְּדָה פֹשְׁעִים דְּרָכֶיךָ וְחַטָּאִים אֵלֶיךָ יָשׁוּבוּ : הַצִּילֵנִי מִדָּמִים
אֱלֹהִים אֱלֹהֵי תְּשׁוּעָתִי תְּרַנֵּן לְשׁוֹנִי צִדְקָתֶךָ : אֲדֹנָי שְׂפָתַי
תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ : כִּי לֹא־תַחְפֹּץ זֶבַח וְאֶתֵּנָה עוֹלָה
לֹא תִרְצֶה : זִבְחֵי אֱלֹהִים רוּחַ נִשְׁבָּרָה לֵב־נִשְׁבָּר וְנִדְכֶּה
אֱלֹהִים לֹא תִבְזֶה : הֵיטִיבָה בִרְצוֹנְךָ אֶת־צִיּוֹן תִּבְנֶה חוֹמוֹת
יְרוּשָׁלָיִם : אָז תַּחְפֹּץ זִבְחֵי־צֶדֶק עוֹלָה וְכָלִיל אָז יַעֲלוּ עַל־
מִזְבַּחֲךָ פָרִים :

בליל חמישי.

פו תְּפִלָּה לְדָוִד הַטֵּה יְיָ אָזְנְךָ עֲנֵנִי כִּי־עָנִי וְאֶבְיוֹן אָנִי : שָׁמְרָה
נַפְשִׁי כִּי־חָסִיד אָנִי הוֹשַׁע עַבְדְּךָ אַתָּה אֱלֹהַי הַבּוֹטֵחַ

hoop ik; Gij zult antwoorden, Heere, mijn God! Want ik denk: zij mogten over mij juichen; als mijn voet wankelt, zich boven mij verheffen. Want ik, ik ben bestemd te vallen, en mijne smart is gedurig voor mij. Ik beken mijne misdaad, ben bekommerd wegens mijne zonde. Maar mijne vijanden leven [en] zijn magtig; die mij onverdiend haten, worden groot. Zij, die mij kwaad voor goed vergelden, die mij haten, dewijl ik naar het goede streef. — Verlaat mij niet, Eeuwige, mijn God! verwijder U niet van mij. Snel mij ter hulpe, Eeuwige, mijn redder!

Op Woensdag avond dezen Psalm:

Voor den zangmeester, een Psalm van David. Als de profeet Nathan tot hem kwam, toen hij tot Bath-Seba gekomen was. — Wees mij genadig, ô God! naar Uwe goedertierenheid; naar Uwe groote barmhartigheid, delg mijne misdaden uit. Wasch mij geheel rein van mijn misdrijf, en zuivere mij van mijne zonde. Want ik ken mijne misdaden, mijne zonde is gedurig voor mij. Tegen U, ô Eeuwige! heb ik gezondigd; wat kwaad in Uwe oogen is, heb ik gedaan. Daarom zijt Gij regtvaardig in Uw gezegde, en rein in Uw vonnisvellen. In ongeregtigheid ben ik voortgebracht, in zonde heeft mijne moeder mij ontvangen. Zie! in het heimelijke verlangt Gij de waarheid, en in het verborgene leert Gij mij de wijsheid kennen. Ontzondig mij met hijzop, dat ik rein zij; door U gewasschen, worde ik witter dan sneeuw. ô! Laat mij weder blijdschap en vreugde hooren; dat de beenderen door U verbrijzeld, zich verkwikken. Verberg Uw aangezigt van mijne zonden, en delg al mijne misdaden uit! Schep mij, ô God! een rein hart, en geef mij op nieuw eenen vasten geest. Verwerp mij niet van voor Uw aangezigt, onttrek mij Uwen heiligen geest niet. Geef mij de vreugde Uws heils weder, dat een geest van grootmoedigheid mij ondersteune. Dan zal ik aan overtreders Uwe wegen leeren, en zondaars zullen tot U terug keeren. Red mij van bloedschulden, ô God, de God mijns heils! dan zal mijne tong Uwe genade bezingen! Heere! open mijne lippen; dat mijn mond Uwen lof verkondige. Want Gij begeert geen slagtoffer, — ik zoude het geven; — brandoffers verlangt Gij niet. Gods offers zijn: een gebroken gemoed; een gebroken en verbrijzeld hart, ô God! versmaadt Gij niet. Doe Zion wel naar Uw welbehagen, bouw Jeruzalems muren op! Dan zult Gij welgevallen hebben aan de offers der geregtigheid, aan brand- en gansche offers; dan zullen varren Uw altaar bestijgen.

Op Donderdag avond dezen Psalm:

Een gebed van David. — Neig Uw oor, o Eeuwige! verhoor mij, want ik ben ellendig en behoeftig. Bewaar mijne ziel, want ik ben onschuldig; red Uwen dienaar, Gij, mijn God! die op

אֵלֶיךָ׃ חָנֵּנִי אֲדֹנָי כִּי־אֵלֶיךָ אֶקְרָא כָּל־הַיּוֹם׃ שַׂמֵּחַ נֶפֶשׁ
עַבְדֶּךָ כִּי־אֵלֶיךָ יְיָ נַפְשִׁי אֶשָּׂא׃ כִּי־אַתָּה אֲדֹנָי טוֹב וְסַלָּח
וְרַב־חֶסֶד לְכָל־קֹרְאֶיךָ׃ הַאֲזִינָה יְיָ תְּפִלָּתִי וְהַקְשִׁיבָה בְּקוֹל
תַּחֲנוּנוֹתָי׃ בְּיוֹם צָרָתִי אֶקְרָאֶךָּ כִּי תַעֲנֵנִי׃ אֵין־כָּמוֹךָ בָאֱלֹהִים
אֲדֹנָי וְאֵין כְּמַעֲשֶׂיךָ׃ כָּל־גּוֹיִם אֲשֶׁר עָשִׂיתָ יָבוֹאוּ וְיִשְׁתַּחֲווּ
לְפָנֶיךָ אֲדֹנָי וִיכַבְּדוּ לִשְׁמֶךָ׃ כִּי־גָדוֹל אַתָּה וְעֹשֵׂה נִפְלָאוֹת
אַתָּה אֱלֹהִים לְבַדֶּךָ׃ הוֹרֵנִי יְיָ דַּרְכֶּךָ אֲהַלֵּךְ בַּאֲמִתֶּךָ יַחֵד
לְבָבִי לְיִרְאָה שְׁמֶךָ׃ אוֹדְךָ אֲדֹנָי אֱלֹהַי בְּכָל־לְבָבִי וַאֲכַבְּדָה
שִׁמְךָ לְעוֹלָם׃ כִּי חַסְדְּךָ גָּדוֹל עָלָי וְהִצַּלְתָּ נַפְשִׁי מִשְּׁאוֹל
תַּחְתִּיָּה׃ אֱלֹהִים זֵדִים קָמוּ עָלַי וַעֲדַת עָרִיצִים בִּקְשׁוּ נַפְשִׁי
וְלֹא שָׂמוּךָ לְנֶגְדָּם׃ וְאַתָּה אֲדֹנָי אֵל־רַחוּם וְחַנּוּן אֶרֶךְ אַפַּיִם
וְרַב־חֶסֶד וֶאֱמֶת׃ פְּנֵה אֵלַי וְחָנֵּנִי תְּנָה עֻזְּךָ לְעַבְדֶּךָ וְהוֹשִׁיעָה
לְבֶן־אֲמָתֶךָ׃ עֲשֵׂה עִמִּי אוֹת לְטוֹבָה וְיִרְאוּ שֹׂנְאַי וְיֵבֹשׁוּ
כִּי־אַתָּה יְיָ עֲזַרְתַּנִי וְנִחַמְתָּנִי׃

אם חל **תשעה באב** במוצאי שבת אין אומרין **ויתן לך**.

וְיִתֶּן־לְךָ הָאֱלֹהִים מִטַּל הַשָּׁמַיִם וּמִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ וְרֹב דָּגָן וְתִירשׁ׃
יַעַבְדוּךָ עַמִּים וְיִשְׁתַּחֲווּ לְךָ לְאֻמִּים הֱוֵה גְבִיר לְאַחֶיךָ
וְיִשְׁתַּחֲווּ לְךָ בְּנֵי אִמֶּךָ אֹרְרֶיךָ אָרוּר וּמְבָרְכֶיךָ בָּרוּךְ׃ וְאֵל
שַׁדַּי יְבָרֵךְ אֹתְךָ וְיַפְרְךָ וְיַרְבֶּךָ וְהָיִיתָ לִקְהַל עַמִּים׃ וְיִתֶּן־לְךָ
אֶת־בִּרְכַּת אַבְרָהָם לְךָ וּלְזַרְעֲךָ אִתָּךְ לְרִשְׁתְּךָ אֶת־אֶרֶץ
מְגֻרֶיךָ אֲשֶׁר־נָתַן אֱלֹהִים לְאַבְרָהָם׃ מֵאֵל אָבִיךָ וְיַעְזְרֶךָּ וְאֵת
שַׁדַּי וִיבָרְכֶךָּ בִּרְכֹת שָׁמַיִם מֵעָל בִּרְכֹת תְּהוֹם רֹבֶצֶת תָּחַת
בִּרְכֹת שָׁדַיִם וָרָחַם׃ בִּרְכֹת אָבִיךָ גָּבְרוּ עַל־בִּרְכֹת הוֹרַי עַד־
תַּאֲוַת גִּבְעֹת עוֹלָם תִּהְיֶיןָ לְרֹאשׁ יוֹסֵף וּלְקָדְקֹד נְזִיר אֶחָיו׃
וַאֲהֵבְךָ וּבֵרַכְךָ וְהִרְבֶּךָ וּבֵרַךְ פְּרִי בִטְנְךָ וּפְרִי־אַדְמָתֶךָ דְּגָנְךָ
וְתִירשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ שְׁגַר־אֲלָפֶיךָ וְעַשְׁתְּרֹת צֹאנֶךָ עַל הָאֲדָמָה

U vertrouwt. Wees mij genadig, Heer! want ik roep U den ganschen dag aan. Verheug de ziel Uws dienaars, want tot U, ô Heer! verhef ik mijne ziel. Gij immers, Heer! zijt algoed en vergevend, en groot van gunst voor allen die U aanroepen. Verhoor, o Eeuwige! mijn gebed, luister naar de stem mijner smeekingen. Ten dage van mijnen nood roep ik U aan; mogt Gij mij toch verhooren. Er is niemand U gelijk onder de goden, ô Heer! en niets gelijkt Uwe werken. Alle volken, die Gij geschapen hebt, zullen eens komen, U aanbidden, ô Heer! en Uwen naam vereeren. Want Gij zijt groot en doet wonderen; Gij alléén zijt God. Leer mij, Eeuwige! Uwen weg, dat ik in Uwe trouw wandele. Vorm mijn hart, om Uwen naam te eerbiedigen. Ik zal U loven, Heer, mijn God! met mijn gansch hart, en Uwen naam eeuwig vereeren. Want Uwe goedertierenheid is groot over mij, en Gij hebt mijne ziel uit het diepste des afgronds bevrijd. ô God! trotschen staan tegen mij op, en eene bende booswichten zoekt mijne ziel, zonder zich U voor oogen te stellen. Maar Gij, Heer! zijt een albarmhartig en algenadig God, langmoedig en van oneindige weldadigheid en trouw. Wend U tot mij en wees mij genadig; toon Uwe magt aan Uwen dienaar, en red den zoon Uwer dienstmaagd. Verleen mij een teeken ten goede, opdat mijne haters het zien en zich schamen, hoe Gij, Eeuwige! mij bijstaat en mij troost.

Wanneer de negende van Ab *op Zaterdag-avond invalt, wordt geen* Wejithen Lecha *gezegd.*

God geve u van den daauw des hemels, van de vettigheden der aarde, en overvloed van koren en most. Volken zullen u dienen, natiën zich voor u nederbuigen; wees heer over uwe broederen, en dat de zonen uwer moeder zich voor u nederbuigen; vervloekt zijn die u vloeken; die u zegenen, gezegend. God, de Almagtige, zegene u, make u vruchtbaar en vermenigvuldige u, dat gij tot eene menigte volkeren wordt. En Hij geve u den zegen Abrahams, u en uwen zade met u, om u het land uws oponthouds te doen bezitten, hetwelk God aan Abraham gegeven heeft. Door den God uws vaders, die u zal helpen, door den Almagtige, die u zal zegenen, met zegeningen des hemels van boven, met zegeningen der laagliggende diepte, met zegeningen van borsten en moederschoot. De zegeningen uws vaders gaan de zegeningen mijner voorvaderen te boven, tot aan de grenzen der eeuwige heuvelen. Dat zij komen op het hoofd van Joseph! op den schedel des gekroonden onder zijne broederen! — Hij zal u beminnen, u zegenen en u vermenigvuldigen; Hij zal de vrucht van uwen schoot en de vrucht van uw land zegenen, uw koren, uwen most en uwe olie, de teelt uwer runderen en der kudden van uw kleinvee, in het land,

אֲשֶׁר־נִשְׁבַּע לַאֲבֹתֶיךָ לָתֶת לָךְ: בָּרוּךְ תִּהְיֶה מִכָּל־הָעַמִּים
לֹא־יִהְיֶה בְךָ עָקָר וַעֲקָרָה וּבִבְהֶמְתֶּךָ: וְהֵסִיר יְיָ מִמְּךָ כָּל־
חֹלִי וְכָל־מַדְוֵי מִצְרַיִם הָרָעִים אֲשֶׁר יָדַעְתָּ לֹא יְשִׂימָם בָּךְ
וּנְתָנָם בְּכָל־שֹׂנְאֶיךָ:

בָּרוּךְ אַתָּה בָּעִיר וּבָרוּךְ אַתָּה בַּשָּׂדֶה: בָּרוּךְ אַתָּה בְּבֹאֶךָ
וּבָרוּךְ אַתָּה בְּצֵאתֶךָ: בָּרוּךְ טַנְאֲךָ וּמִשְׁאַרְתֶּךָ:
בָּרוּךְ פְּרִי־בִטְנְךָ וּפְרִי אַדְמָתְךָ וּפְרִי בְהֶמְתֶּךָ שְׁגַר אֲלָפֶיךָ
וְעַשְׁתְּרוֹת צֹאנֶךָ: יְצַו יְיָ אִתְּךָ אֶת־הַבְּרָכָה בַּאֲסָמֶיךָ וּבְכֹל
מִשְׁלַח יָדֶךָ וּבֵרַכְךָ בָּאָרֶץ אֲשֶׁר־יְיָ אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לָךְ: יִפְתַּח יְיָ
לְךָ אֶת־אוֹצָרוֹ הַטּוֹב אֶת־הַשָּׁמַיִם לָתֵת מְטַר־אַרְצְךָ בְּעִתּוֹ
וּלְבָרֵךְ אֵת כָּל־מַעֲשֵׂה יָדֶךָ וְהִלְוִיתָ גּוֹיִם רַבִּים וְאַתָּה לֹא־
תִלְוֶה: כִּי־יְיָ אֱלֹהֶיךָ בֵּרַכְךָ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר־לָךְ וְהַעֲבַטְתָּ גּוֹיִם
רַבִּים וְאַתָּה לֹא תַעֲבֹט וּמָשַׁלְתָּ בְּגוֹיִם רַבִּים וּבְךָ לֹא יִמְשֹׁלוּ:
אַשְׁרֶיךָ יִשְׂרָאֵל מִי כָמוֹךָ עַם נוֹשַׁע בַּייָ מָגֵן עֶזְרֶךָ וַאֲשֶׁר־חֶרֶב
גַּאֲוָתֶךָ וְיִכָּחֲשׁוּ אֹיְבֶיךָ לָךְ וְאַתָּה עַל־בָּמוֹתֵימוֹ תִדְרֹךְ:

יִשְׂרָאֵל נוֹשַׁע בַּייָ תְּשׁוּעַת עוֹלָמִים לֹא־תֵבֹשׁוּ וְלֹא־תִכָּלְמוּ עַד־
עוֹלְמֵי עַד: וַאֲכַלְתֶּם אָכוֹל וְשָׂבוֹעַ וְהִלַּלְתֶּם אֶת־שֵׁם
יְיָ אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר־עָשָׂה עִמָּכֶם לְהַפְלִיא וְלֹא־יֵבֹשׁוּ עַמִּי לְעוֹלָם:
וִידַעְתֶּם כִּי בְקֶרֶב יִשְׂרָאֵל אָנִי וַאֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם וְאֵין עוֹד וְלֹא־
יֵבֹשׁוּ עַמִּי לְעוֹלָם: (וּפְדוּיֵי יְיָ יְשֻׁבוּן וּבָאוּ צִיּוֹן בְּרִנָּה וְשִׂמְחַת
עוֹלָם עַל־רֹאשָׁם שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה יַשִּׂיגוּ וְנָסוּ יָגוֹן וַאֲנָחָה:) כִּי־
בְשִׂמְחָה תֵצֵאוּ וּבְשָׁלוֹם תּוּבָלוּן הֶהָרִים וְהַגְּבָעוֹת יִפְצְחוּ
לִפְנֵיכֶם רִנָּה וְכָל־עֲצֵי הַשָּׂדֶה יִמְחֲאוּ כָף: הִנֵּה אֵל יְשׁוּעָתִי
אֶבְטַח וְלֹא אֶפְחָד כִּי עָזִּי וְזִמְרָת יָהּ יְיָ וַיְהִי־לִי לִישׁוּעָה:
וּשְׁאַבְתֶּם־מַיִם בְּשָׂשׂוֹן מִמַּעַיְנֵי הַיְשׁוּעָה: וַאֲמַרְתֶּם בַּיּוֹם הַהוּא
הוֹדוּ לַייָ קִרְאוּ בִשְׁמוֹ הוֹדִיעוּ בָעַמִּים עֲלִילֹתָיו הַזְכִּירוּ כִּי
נִשְׂגָּב שְׁמוֹ: זַמְּרוּ יְיָ כִּי גֵאוּת עָשָׂה מוּדַעַת זֹאת בְּכָל־
הָאָרֶץ: צַהֲלִי וָרֹנִּי יוֹשֶׁבֶת צִיּוֹן כִּי־גָדוֹל בְּקִרְבֵּךְ קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל:

dat Hij uwen vaderen toegezworen heeft, u te geven. Gij zult gezegend zijn boven alle andere volken; er zal onder u noch man noch vrouw onvruchtbaar zijn, noch onder uw vee. De Eeuwige zal de ziekte van u afwenden, en van al de booze kwalen van Egypte, die gij kent, geene over u brengen, maar die op al uwe haters doen komen.

Gezegend zult gij zijn in de stad, en gezegend op het veld. Gezegend zult gij zijn bij uw inkomen, en gezegend bij uw uitgaan. Gezegend uw korf en uw baktrog. Gezegend de vrucht van uwen schoot. De vrucht van uw aardrijk, en de vrucht van uw vee; de teelt uwer runderen en der kudden van uw kleinvee. De Eeuwige zal den zegen gebieden, bij u te zijn in uwe voorraadschuren, en in alles waar gij de hand aan slaat; zoo zal Hij u zegenen, in het land, dat de Eeuwige, uw God, u geeft. De Eeuwige zal u Zijne weldadige schatkamer, den hemel, openen, om den regen uws lands op zijnen tijd te geven, en al het werk uwer handen te zegenen; zoo dat gij aan vele volken zult kunnen leenen, maar dat gij niet zult behoeven te ontleenen. Want de Eeuwige, uw God, heeft u gezegend, gelijk Hij uwentwege gesproken heeft, gij zult aan vele volken leenen, maar gij zult niet ter leen nemen; gij zult over vele volken heerschen, maar over u zullen zij niet heerschen. Heil u, Israël, wie is u gelijk! volk door den Eeuwige bijgestaan! Hij is het schild uwer hulp, en het zwaard uwer verhevene [zege]; uwe vijanden vleijen u, en gij treedt op hunne hoogten.

Israël wordt door den Eeuwige geholpen, met eene duurzame hulp. Gij zult niet beschaamd zijn noch schaamrood worden, tot immer en eeuwig. Gij zult uwe spijs genieten en verzadigd worden, en den naam van den Eeuwige, uwen God, loven, die zoo wonderbaar omtrent u handelt; en Mijn volk zal nimmer beschaamd worden, Gij zult het ontwaren, dat ik in Israëls midden ben, dat ik, de Eeuwige, uw God, ben, en niemand meer; Mijn volk zal nimmer beschaamd worden. De verlosten des Eeuwigen zullen terugkeeren, zij zullen te Zion met gejuich komen; eeuwigdurende vreugde zal op hun hoofd schitteren, vrolijkheid en blijdschap zullen zij ontmoeten, en treurigheid en zuchten zullen vlieden. Waarlijk, in vreugde zult gij uitgaan, en in vrede geleid worden; bergen en heuvelen zullen in vreugde voor u uitbarsten, en alle boomen des velds zullen ruischen als handgeklap. Ziet! de Almagtige is mijn heil, ik heb vertrouwen en vrees niet; want mijne zege, mijn snarenspel is God, de Eeuwige! en Hij was mij tot redding. Met vrolijkheid zult gij water scheppen uit de wellen des heils. Op dien dag zult gij zeggen: Dankt den Eeuwige! verkondigt Zijnen naam, maakt Zijne daden onder de volkeren bekend; verbreidt, dat Zijn naam verheven is! Roert de snaren voor den Eeuwige, want Hij heeft het met Majesteit volbragt, dit is op de gansche aarde bekend. Juich en zing vrolijk, gij bewoonster van Zion! want Hij toont Zich groot in uw midden, de Heilige van Israël. Op dien

וְאָמַר בַּיּוֹם הַהוּא הִנֵּה אֱלֹהֵינוּ זֶה קִוִּינוּ לוֹ וְיוֹשִׁיעֵנוּ זֶה יְיָ קִוִּינוּ לוֹ נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בִּישׁוּעָתוֹ :

בּוֹרֵא נִיב שְׂפָתָיִם שָׁלוֹם שָׁלוֹם לָרָחוֹק וְלַקָּרוֹב אָמַר יְיָ וּרְפָאתִיו : וְרוּחַ לָבְשָׁה אֶת־עֲמָשַׂי רֹאשׁ הַשָּׁלִישִׁים לְךָ דָוִיד וְעִמְּךָ בֶן־יִשַׁי שָׁלוֹם שָׁלוֹם לְךָ וְשָׁלוֹם לְעֹזְרֶךָ כִּי עֲזָרְךָ אֱלֹהֶיךָ וַיְקַבְּלֵם דָּוִיד וַיִּתְּנֵם בְּרָאשֵׁי הַגְּדוּד : וַאֲמַרְתֶּם כֹּה לֶחָי וְאַתָּה שָׁלוֹם וּבֵיתְךָ שָׁלוֹם וְכֹל אֲשֶׁר לְךָ שָׁלוֹם : יְיָ עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן יְיָ יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם :

(הש״ץ מבדיל בבית הכנסת, גם במוצאי שבת חנוכה ופורים.)

קכ״ח שִׁיר הַמַּעֲלוֹת אַשְׁרֵי כָּל־יְרֵא יְיָ הַהֹלֵךְ בִּדְרָכָיו : יְגִיעַ כַּפֶּיךָ כִּי תֹאכֵל אַשְׁרֶיךָ וְטוֹב לָךְ : אֶשְׁתְּךָ כְּגֶפֶן פֹּרִיָּה בְּיַרְכְּתֵי בֵיתֶךָ בָּנֶיךָ כִּשְׁתִלֵי זֵיתִים סָבִיב לְשֻׁלְחָנֶךָ : הִנֵּה כִי־כֵן יְבֹרַךְ גָּבֶר יְרֵא יְיָ : יְבָרֶכְךָ יְיָ מִצִּיּוֹן וּרְאֵה בְּטוּב יְרוּשָׁלָםִ כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ : וּרְאֵה־בָנִים לְבָנֶיךָ שָׁלוֹם עַל־יִשְׂרָאֵל :

עלינו, קדיש יתום.

ברכת הלבנה.

אין מברכין על הירח אלא בלילה שהוא זורח ונהנין מאורו, תולה עיניו לראותה בתחלת הברכה ומיישר רגליו ומברך מעומד.

הללויה הללו את ה׳ עד ולא יעבור בדף כ״א.

סנהדרין דף מ״ב

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ · מֶלֶךְ הָעוֹלָם · אֲשֶׁר בְּמַאֲמָרוֹ בָּרָא שְׁחָקִים · וּבְרוּחַ פִּיו כָּל־צְבָאָם · חֹק וּזְמַן נָתַן לָהֶם · שֶׁלֹּא יְשַׁנּוּ אֶת־תַּפְקִידָם · שָׂשִׂים וּשְׂמֵחִים לַעֲשׂוֹת רְצוֹן קוֹנָם ·

dag zal men zeggen: ziet! dit is onze God, wij vertrouwden op Hem, en Hij hielp ons; dit is de Eeuwige, op Wien wij vertrouwden, laat ons verheugd zijn, en ons met Zijn heil verblijden!

Ik scheppe, dat uit alle lippen deze woorden vloeijen: „vrede, „vrede! voor den ver af en den nabij zijnde," zegt de Eeuwige, „en Ik genees hen." — Een geest bemoedigde Amathai, het opperhoofd der krijgsbevelhebbers. Wij zijn de uwen, ô David! en met u, zoon Jisai! vrede, vrede zij u, en vrede hun, die u bijstaan; want uw God heeft u geholpen. David nam hen aan, en plaatste hen aan het hoofd der scharen. Zegt! zoo moge het over een jaar om dezen tijd weder zijn! Vrede zij u! vrede uwen huize en al den uwen vrede! De Eeuwige geeft Zijnen volke de zege, de Eeuwige zegent Zijn volk met vrede.

(*De Voorzanger zegt het gebed* Habdalah, *ook wanneer* Hanoeka *of* Poerim *op Sabbath-avond valt.*)

Lied Hammaäloth. — Heil eenen ieder, die den Eeuwige vreest; die Zijne wegen bewandelt. Als gij u van den arbeid uwer handen voedt, heil u! het gaat u wel. Uw huisvrouw is als een vruchtbare wijnstok, in het binnenste van uw huis; uwe kinderen als olijfplanten, rondom uwe tafel. Ziet! zoo wordt de man gezegend, die den Eeuwige vreest. De Eeuwige zegene u uit Zion! gij zult den welstand van Jeruzalem aanschouwen, als uwe levensdagen. En gij zult de kinderen uwer kinderen zien; vrede zij over Israël.

Men zegt: Alénoe, *en een wees zegt de lofspraak* Kadis.

LOFZEGGING OVER DE NIEUWE MAAN.

Men spreekt deze lofzegging niet uit, dan wanneer de maan schijnt; men wendt alsdan de oogen naar haar en zegt staande:

Hallelujah! Looft den Eeuwige *enz. tot* onovertreedbaar is. *Zie bladz.* 21; *en voorts:*

Geloofd zijt Gij, Eeuwige, onze God, Koning des heelals! die door Uw woord de hemelen en door den adem Uws monds al hun heir geschapen hebt. Gij hebt aan dezelve grenzen en tijd vastgesteld, dat zij hunne verrigting niet veranderen; zij verlustigen zich en zijn verblijd, om den wil huns Eigenaars te volbrengen.

פּוֹעֵל אֱמֶת שֶׁפְּעֻלָּתוֹ אֱמֶת (עיין בדף הנ״ל בתוס׳ ד״ה פועלי) וְלַלְּבָנָה אָמַר שֶׁתִּתְחַדֵּשׁ · עֲטֶרֶת תִּפְאֶרֶת לַעֲמוּסֵי בָטֶן · שֶׁהֵם עֲתִידִים לְהִתְחַדֵּשׁ כְּמוֹתָהּ · וּלְפָאֵר לְיוֹצְרָם · עַל שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַדֵּשׁ חֳדָשִׁים :

ג״פ בָּרוּךְ יוֹצְרֵךְ · בָּרוּךְ עוֹשֵׂךְ · בָּרוּךְ קוֹנֵךְ · בָּרוּךְ בּוֹרְאֵךְ :

ומרקד כנגד הלבנה ואומר, ויזהר שלא יכרע בברכיו רק זוקף באצבעותיו.

ג״פ כְּשֵׁם שֶׁאֲנִי רוֹקֵד כְּנֶגְדֵּךְ · וְלֹא אוּכַל לִנְגּוֹעַ בָּךְ · כֵּן לֹא יוּכְלוּ כָּל אוֹיְבַי לִנְגּוֹעַ בִּי לְרָעָה : ג״פ תִּפֹּל עֲלֵיהֶם אֵימָתָה וָפַחַד בִּגְדֹל זְרוֹעֲךָ יִדְּמוּ כָּאָבֶן · כָּאָבֶן יִדְּמוּ זְרוֹעֲךָ בִּגְדֹל וָפַחַד אֵימָתָה עֲלֵיהֶם תִּפֹּל : דָּוִד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל חַי וְקַיָּם :

ושואל לחבירו ג״פ שָׁלוֹם עֲלֵיכֶם וחבירו משיב ג״פ עֲלֵיכֶם שָׁלוֹם :

ג״פ סִמָּן טוֹב וּמַזָּל טוֹב יְהֵא לָנוּ וּלְכָל יִשְׂרָאֵל אָמֵן :

ש״ה ב׳

קוֹל דּוֹדִי הִנֵּה זֶה בָּא מְדַלֵּג עַל הֶהָרִים מְקַפֵּץ עַל הַגְּבָעוֹת :
דּוֹמֶה דוֹדִי לִצְבִי אוֹ לְעֹפֶר הָאַיָּלִים הִנֵּה זֶה עוֹמֵד אַחַר כָּתְלֵנוּ · מַשְׁגִּיחַ מִן הַחַלֹּנוֹת מֵצִיץ מִן הַחֲרַכִּים :

שיר למעלות אשא עיני אל ההרים וגו׳. ונוהגין לומר מזמור **ק״נ הללויה הללו אל בקדשו** וגו׳, מזמור **ס״ז למנצח בנגינות מזמור שיר אלהים** וגו׳.

נוהגין רבים וכן שלמים בישראל כשיכנסו לביתם במוצאי שבת להתחיל **בזמירות ושירות** ולהזכיר אליהו הנביא וביאת המשיח ב״ב׳ כאשר תמצאם בסוף הסדור.

סדר הבדלה למוצאי שבת

נוטל הכוס מלא יין בימינו ועומד ואומר בקול

הִנֵּה אֵל יְשׁוּעָתִי אֶבְטַח וְלֹא אֶפְחָד כִּי עָזִּי וְזִמְרָת יָהּ יְיָ וַיְהִי־לִי לִישׁוּעָה : וּשְׁאַבְתֶּם מַיִם בְּשָׂשׂוֹן מִמַּעַיְנֵי

ô Gij, waarachtige Werker, Wiens werk waarheid is. Der maan hebt Gij bevolen zich telkens te hernieuwen, als eene prachtige kroon, voor hen, die Gij van hunne geboorte af verzorgd hebt; ook zij zullen eens even als deze zich verjongen, en hunnen Vormer wegens Zijne heerlijke regering roemen. Geloofd zijt Gij, Eeuwige! die de maan hernieuwt.

Geloofd zij uw Vormer, geloofd zij uw Maker, geloofd zij uw Eigenaar, geloofd zij uw Schepper. (*drie malen.*)

Men heft zich op naar de maan en zegt:

Zoo als ik mij naar U ophef, en U niet kan genaken; zoo mogen al mijne vijanden ook de magt niet hebben mij ten kwade te genaken. (*drie malen.*)

Dat angst en vrees hen overvallen! dat zij door de grootheid Uws arms verstijven als steen. — Dat zij als steen verstijven, door de grootheid Uws arms! dat vrees en angst hen overvallen. (*drie malen.*)

David, de koning van Israël, leeft in eeuwigheid.

De een zegt drie maal: Vrede zij op u! *De ander antwoordt drie malen:* Op u zij de vrede.

Veel geluk en voorspoed zij ons en gansch Israël, Amen! (*drie malen.*)

De stem mijns beminden! Zie! daar komt hij! Springend over de bergen, huppelend over de heuvelen. Mijn beminde is gelijk een gazelle, gelijk een jeugdig hert; daar staat hij reeds achter onze muur, tuurt door de vensters, blinkt door de traliën.

Men zegt voorts: Sir Lammaäloth Essa, *bl.* 102, Hallelu-jah Hallelu, *bl.* 22 *en* Lamnazéach *bl.* 130.

Vele godvruchtige lieden zijn gewoon, bij den uitgang van den Sabbath, de stichtelijke liederen te zingen, die op het einde des werks te vinden zijn.

AFSCHEIDS-GEBED VOOR DEN SABBATH.

Men neemt een' beker met wijn in de regterhand, en zegt staande aldus:

Zie! de Almagtige is mijn heil, ik heb vertrouwen en vrees niet; want mijne zege, mijn snarenspel is God, de Eeuwige! en Hij was mij tot redding. Met vrolijkheid zult gij water scheppen uit de wellen des

הַיְשׁוּעָה: לַיְיָ הַיְשׁוּעָה עַל־עַמְּךָ בִרְכָתֶךָ סֶּלָה: יְיָ צְבָאוֹת
עִמָּנוּ מִשְׂגָּב לָנוּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֶלָה: לַיְּהוּדִים הָיְתָה אוֹרָה
וְשִׂמְחָה וְשָׂשֹׂן וִיקָר: כֵּן תִּהְיֶה לָּנוּ׃ כּוֹס יְשׁוּעוֹת אֶשָּׂא
וּבְשֵׁם יְיָ אֶקְרָא:

המבדיל והשומעים היוצאים על ידו יתנו עיניהם בכוס ובנר בשעת ברכה.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא פְּרִי הַגָּפֶן:

מחזיר הכוס לשמאלו או מניחו על השלחן ונוטל הבשמים בימינו ומברך

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא מִינֵי בְשָׂמִים:

ומריח ונותן לאחרים להריח, וכופף אצבעות ימינו על האגודל לצד הנר ומברך

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא מְאוֹרֵי הָאֵשׁ:

מסתכל בצפרניו שהם מובדלות מן העור וחוזר ונוטל הכוס בימינו ואומר

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם הַמַּבְדִּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְחוֹל
בֵּין אוֹר לְחֹשֶׁךְ בֵּין יִשְׂרָאֵל לָעַמִּים׃ בֵּין יוֹם הַשְּׁבִיעִי
לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּבְדִּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְחוֹל:

יושב ושותה הכוס לבדו, ומשייר בו מעט יין ושופכו על השלחן ומכבה בו את הנר,
יש נוהגין לרחוץ בו עיניהם ולומר **מצות ה׳ ברה מאירת עינים.**

יש נוהגין לזמר אחר הבדלה הזמר **המבדיל בין קודש לחול**, תמצאנו בסוף
הסידור, בזמירות למוצאי שבת.

ת׳ ירושלמי פ׳ אין עומדין

רִבּוֹן הָעוֹלָמִים אַב הָרַחֲמִים וְהַסְּלִיחוֹת בְּסִמָּן טוֹב וּבְמַזָּל
טוֹב הָחֵל עָלֵינוּ אֶת־שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה הַבָּאִים
לִקְרָאתֵנוּ לְשָׁלוֹם חֲשׂוּכִים מִכָּל־חֵטְא וָפֶשַׁע וּמְנֻקִּים מִכָּל
עָוֹן וְאַשְׁמָה וָרֶשַׁע וּמְדֻבָּקִים בְּתַלְמוּד תּוֹרָה וּבְמַעֲשִׂים טוֹבִים
וְחָנֵּנוּ דֵעָה בִּינָה וְהַשְׂכֵּל מֵאִתְּךָ וְתַשְׁמִיעֵנוּ בָהֶם שָׂשׂוֹן
וְשִׂמְחָה וְלֹא תַעֲלֶה קִנְאָתֵנוּ עַל לֵב אָדָם וְלֹא קִנְאַת אָדָם
תַּעֲלֶה עַל לִבֵּנוּ מַלְכֵּנוּ אֱלֹהֵינוּ הָאָב הָרַחֲמָן שִׂים בְּרָכָה
וּרְוָחָה וְהַצְלָחָה בְּכָל מַעֲשֵׂה יָדֵינוּ וְכָל־הַיּוֹעֵץ עָלֵינוּ וְעַל כָּל־
עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל עֵצָה טוֹבָה וּמַחֲשָׁבָה טוֹבָה אַמְּצוֹ וּבָרְכוֹ
גַּדְּלוֹ וְקַיְּמוֹ קַיֵּם עֲצָתוֹ כַּדָּבָר שֶׁנֶּאֱמַר יִתֶּן־לְךָ כִלְבָבֶךָ וְכָל־

heils. Bij den Eeuwige vindt men hulp; Uw zegen zij over Uw volk, Sela. De Eeuwige Zebaöth is met ons, Jakobs God is onze vesting, Sela. Bij de Joden was licht, blijdschap, vrolijkheid en heerlijkheid. Dat zulks ook bij ons plaats hebbe! Ik hef den kelk des heils op, en roep den naam des Eeuwigen aan.

Die de zegenspreuk verrigt, moet zoowel als de toehoorders, naar den beker en het licht zien.

Geloofd zijt Gij, Eeuwige, onze God, Koning des heelals! die de vrucht des wijnstoks geschapen hebt.

Men neemt den beker in de linkerhand, of zet dien op de tafel neder, neemt de specerijen in de regterhand, en zegt:

Geloofd zijt Gij, Eeuwige, onze God, Koning des heelals! die onderscheidene soorten van specerijen geschapen hebt.

Men riekt, en laat ook anderen rieken; vervolgens houdt men de geslotene regterhand naar het licht en zegt:

Geloofd zijt Gij, Eeuwige, onze God, Koning des heelals! die de lichtende vermogens des vuurs geschapen hebt.

Na de nagels bij het licht gezien te hebben, neemt men wederom den beker in de regterhand, en zegt:

Geloofd zijt Gij, Eeuwige, onze God, Koning des heelals! die onderscheidt tusschen gewijd en ongewijd, tusschen licht en duisternis, tusschen Israël en andere volken, en tusschen den zevenden dag en de zes werkdagen. Geloofd zijt Gij, Eeuwige, die onderscheidt tusschen gewijd en ongewijd.

Men drinkt zittende het glas uit, behalve een weinigje, dat men op de tafel stort, om er het licht in uit te blusschen. Sommigen wasschen er zich de oogen mede, en zeggen: Het gebod des Eeuwigen is rein, verlicht de oogen.

Sommigen zingen hier het lied Hamabdil, *hetwelk bij de liederen voor den uitgang van den Sabbath te vinden is.*

Heer der werelden! Vader der barmhartigheid en der vergiffenis! Laat de zes werkdagen met een goed voorteeken en tot goed geluk voor ons eenen aanvang nemen; dat zij ons in vrede genaken, dat wij bevrijd blijven van alle zonden en overtredingen, en zuiver van elk misdrijf, pligtverzuim en boosheid; dat wij aan de heilige wet en goede handelingen gehecht mogen zijn, en dat wij met kennis, verstand en oordeel door U begiftigd mogen worden. Doe ons in dezelve vrolijkheid en verlustiging vernemen; dat geene ijverzucht in eens menschen hart tegen ons opkome, noch ijverzucht tegen eenig mensch in ons hart. Onze Koning! onze God! Vader der barmhartigheid! verleen zegen, voorspoed en gelukzaligheid bij al onze werkzaamheden; en dat ieder die over ons en over Uw gansch volk Israël eenen goeden raad geeft, en eene goede meening koestert, door U versterkt en gezegend worde. Vergroot hem, doe hem bestaan, laat zijnen raad voortduren, zoo als geschreven staat: „Hij geve u wat uw hart [verlangt], en

עֲצָתְךָ יְמַלֵּא : וְנֶאֱמַר וְתִגְזַר אֹמֶר וְיָקָם־לָךְ וְעַל־דְּרָכֶיךָ נָגַהּ
אוֹר : וְכָל־הַיּוֹעֵץ עָלֵינוּ וְעַל כָּל־עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל עֵצָה
שֶׁאֵינָהּ טוֹבָה תּוּפַר עֲצָתוֹ כַּדָּבָר שֶׁנֶּאֱמַר יְיָ הֵפִיר עֲצַת גּוֹיִם
הֵנִיא מַחְשְׁבוֹת עַמִּים : וְנֶאֱמַר עֻצוּ עֵצָה וְתֻפָר דַּבְּרוּ דָבָר
וְלֹא יָקוּם כִּי עִמָּנוּ אֵל : וּפְתַח לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ אַב הָרַחֲמִים
אֲדוֹן הַסְּלִיחוֹת בְּזֶה הַשָּׁבוּעַ וּבְכָל־שָׁבוּעַ · שַׁעֲרֵי אוֹרָה שַׁעֲרֵי
אֹרֶךְ יָמִים וְשָׁנִים שַׁעֲרֵי אֲרִיכַת אַפַּיִם שַׁעֲרֵי בְרָכָה שַׁעֲרֵי
בִינָה שַׁעֲרֵי גִילָה שַׁעֲרֵי גְדֻלָּה שַׁעֲרֵי גְאֻלָּה שַׁעֲרֵי גְבוּרָה
שַׁעֲרֵי דִיצָה שַׁעֲרֵי דֵעָה שַׁעֲרֵי הוֹד שַׁעֲרֵי הָדָר שַׁעֲרֵי הַצְלָחָה
שַׁעֲרֵי הַרְוָחָה שַׁעֲרֵי וַעַד טוֹב שַׁעֲרֵי זְרִיזוּת שַׁעֲרֵי זִמְרָה שַׁעֲרֵי
זְכֻיּוֹת שַׁעֲרֵי זִיו שַׁעֲרֵי זֹהַר תּוֹרָה שַׁעֲרֵי זֹהַר חָכְמָה שַׁעֲרֵי
זֹהַר בִּינָה שַׁעֲרֵי זֹהַר דַּעַת שַׁעֲרֵי חֶדְוָה שַׁעֲרֵי חֶמְלָה שַׁעֲרֵי
חֵן וָחֶסֶד שַׁעֲרֵי חַיִּים טוֹבִים שַׁעֲרֵי חָכְמָה שַׁעֲרֵי טוֹבָה שַׁעֲרֵי
טֹהַר שַׁעֲרֵי יְשׁוּעָה שַׁעֲרֵי יֹשֶׁר שַׁעֲרֵי כַפָּרָה שַׁעֲרֵי כַלְכָּלָה
שַׁעֲרֵי כָבוֹד שַׁעֲרֵי לִמּוּד שַׁעֲרֵי מָזוֹן שַׁעֲרֵי מְנוּחוֹת שַׁעֲרֵי
מְחִילוֹת שַׁעֲרֵי מַדָּע שַׁעֲרֵי נֶחָמָה שַׁעֲרֵי נְקִיּוּת שַׁעֲרֵי סְלִיחָה
שַׁעֲרֵי סִיַּעְתָּא דִשְׁמַיָּא שַׁעֲרֵי עֶזְרָה שַׁעֲרֵי פְדוּת שַׁעֲרֵי פַרְנָסָה
טוֹבָה שַׁעֲרֵי צְדָקָה שַׁעֲרֵי צָהֳלָה שַׁעֲרֵי קְדֻשָּׁה שַׁעֲרֵי קוֹמְמִיּוּת
שַׁעֲרֵי רַחֲמִים שַׁעֲרֵי רָצוֹן שַׁעֲרֵי רְפוּאָה שְׁלֵמָה שַׁעֲרֵי שָׁלוֹם
שַׁעֲרֵי שִׂמְחָה שַׁעֲרֵי שְׁמוּעוֹת טוֹבוֹת שַׁעֲרֵי שַׁלְוָה שַׁעֲרֵי תוֹרָה
שַׁעֲרֵי תְפִלָּה שַׁעֲרֵי תְשׁוּבָה שַׁעֲרֵי תְשׁוּעָה כִּדְכְתִיב וּתְשׁוּעַת
צַדִּיקִים מֵיְיָ מָעוּזָּם בְּעֵת צָרָה וַיַּעְזְרֵם יְיָ וַיְפַלְּטֵם יְפַלְּטֵם מֵרְשָׁעִים
וְיוֹשִׁיעֵם כִּי חָסוּ בוֹ : וְנֶאֱמַר חָשַׂף יְיָ אֶת־זְרוֹעַ קָדְשׁוֹ לְעֵינֵי
כָּל־הַגּוֹיִם וְרָאוּ כָּל־אַפְסֵי אָרֶץ אֵת יְשׁוּעַת אֱלֹהֵינוּ : וְנֶאֱמַר
קוֹל צֹפַיִךְ נָשְׂאוּ קוֹל יַחְדָּו יְרַנֵּנוּ כִּי עַיִן בְּעַיִן יִרְאוּ בְּשׁוּב
יְיָ צִיּוֹן : וְקַיֶּם־לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ מִקְרָא שֶׁכָּתוּב מַה־נָּאווּ עַל־
הֶהָרִים רַגְלֵי מְבַשֵּׂר מַשְׁמִיעַ שָׁלוֹם מְבַשֵּׂר טוֹב מַשְׁמִיעַ יְשׁוּעָה
אֹמֵר לְצִיּוֹן מָלַךְ אֱלֹהָיִךְ : רִאשׁוֹן לְצִיּוֹן הִנֵּה הִנָּם וְלִירוּשָׁלִַם
מְבַשֵּׂר אֶתֵּן · אָמֵן סֶלָה :

al uwe besluiten doe Hij slagen." Er staat ook: „En als gij eenige beschikking maakt, zal Hij die doen stand houden, en het licht zal op uwe wegen schitteren." En elk die over ons en over Uw gansch volk Israël eenen raad geeft, welke niet goed is, verijdel diens raadsbesluit, gelijk er staat: „De Eeuwige vernietigt het raadsbesluit der volken, verijdelt de ontwerpen der natiën." Ook staat er: „Al maakt gij raadsbesluiten, zij zullen verstoord worden, al spreekt gij woorden, het zal geen stand houden; want met ons is God." Eeuwige, onze God! Vader der barmhartigheid! Heer der vergiffenis! open ons in deze week, en in elke week, de poorten van licht, lang leven, langmoedigheid, zegen, verstand, blijdschap, grootheid, verlossing, kracht, genoegen, kennis, luister, heerlijkheid, voorspoed, ruimte, blijde bijeenkomst, vlijt, gezang, verdiensten, sierlijkheid, glans der leer, glans der wijsheid, glans des verstands, glans der kennis, tevredenheid, ontferming, gunst en genade, gelukkig leven, wijsheid, welstand, reinheid, verlossing, regtvaardigheid, verzoening, verzorging, vereering, onderrigt, spijs, rust, kwijtschelding, wetenschap, troost, zuiverheid, vergiffenis, hemelsche hulp, bijstand, bevrijding, levensonderhoud, weldadigheid, gejuich, heiligheid, verheffing, barmhartigheid, welwillendheid, volkomene herstelling, vrede, vreugde, goede berigten, gerustheid, leering, gebed, boetvaardigheid en heil; gelijk geschreven is: „Het heil der vromen is van den Eeuwige, die hun steun is in tijd van nood. De Eeuwige zal hen helpen, hen verlossen, zal hen verlossen van de booswichten, en hen bijstaan, omdat zij op Hem vertrouwen." Ook is gezegd: „De Eeuwige heeft Zijnen heiligen arm ontbloot, voor de oogen der volken, zoo dat alle grenzen der aarde de hulp onzes Gods zullen ontwaren." Voorts is gezegd: „De stem Uwer zieners! zij verheffen de stem en zingen gezamentlijk, daar zij met eigene oogen zien, dat de Eeuwige [te] Zion terugkeert." En bevestig ons, Eeuwige, onze God! het vers, dat geschreven staat: „Hoe liefelijk zijn op de bergen de voeten des verkondigers, die den vrede doet hooren, die goeds verkondigt, die hulp doet hooren, en die tot Zion zegt: Uw God regeert. Ik ben de eerste die tot Zion [zegt:] Zie! deze is het; en Ik zal aan Jeruzalem zoodanig eenen verkondiger geven." Amen. Sela.

ברכת לולב

בשחרית **חג הסכות** נוהגין לטול את הלולב קודם **הלל** ולוקח הלולב בימינו ומברך. (*)

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו
וְצִוָּנוּ עַל־נְטִילַת לוּלָב:

ונוטל האתרוג ומחברו לו ומברך.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁהֶחֱיָנוּ וְקִיְּמָנוּ וְהִגִּיעָנוּ
לַזְּמַן הַזֶּה:

סדר הלל

קורין **הלל כר״ח וחנוכה ורגלים** אך בחנוכה ורגלים גומרין אותו **ובר״ח וששת ימים האחרונים של פסח** אומרין אותו בדלוג, דהיינו שמדלגין מן **לא לנו** עד **ומגנם הוא** ומן **אהבתי** עד **כל האדם כזב** — **בחול המועד** חולצין התפילין קודם **הלל.**

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ
לִקְרוֹא אֶת־הַהַלֵּל:

קיג הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ עַבְדֵי יְיָ הַלְלוּ אֶת־שֵׁם יְיָ: יְהִי שֵׁם יְיָ
מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם: מִמִּזְרַח־שֶׁמֶשׁ עַד־
מְבוֹאוֹ מְהֻלָּל שֵׁם יְיָ: רָם עַל־כָּל־גּוֹיִם יְיָ עַל־הַשָּׁמַיִם כְּבוֹדוֹ:
מִי כַּייָ אֱלֹהֵינוּ הַמַּגְבִּיהִי לָשָׁבֶת: הַמַּשְׁפִּילִי לִרְאוֹת בַּשָּׁמַיִם
וּבָאָרֶץ: מְקִימִי מֵעָפָר דָּל מֵאַשְׁפֹּת יָרִים אֶבְיוֹן: לְהוֹשִׁיבִי
עִם־נְדִיבִים עִם נְדִיבֵי עַמּוֹ: מוֹשִׁיבִי עֲקֶרֶת הַבַּיִת אֵם־הַבָּנִים
שְׂמֵחָה הַלְלוּיָהּ:

קיד בְּצֵאת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרָיִם בֵּית יַעֲקֹב מֵעַם לֹעֵז: הָיְתָה
יְהוּדָה לְקָדְשׁוֹ יִשְׂרָאֵל מַמְשְׁלוֹתָיו: הַיָּם רָאָה
וַיָּנֹס הַיַּרְדֵּן יִסֹּב לְאָחוֹר: הֶהָרִים רָקְדוּ כְאֵילִים גְּבָעוֹת כִּבְנֵי־

(*) יש נוהגין לומר קודם הברכה יהי רצון זה.

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי בִּפְרִי עֵץ הָדָר וְכַפּוֹת תְּמָרִים וַעֲנַף עֵץ עָבוֹת וְעַרְבֵי נַחַל אוֹתִיּוֹת שִׁמְךָ הַמְיוּחָד תְּקָרֵב אֶחָד אֶל אֶחָד וְהָיוּ לַאֲחָדִים בְּיָדִי · וְלֵידַע אֵיךְ שִׁמְךָ נִקְרָא עָלַי וְיִירְאוּ מִגֶּשֶׁת אֵלַי · וּבְנַעֲנוּעִי אוֹתָם תַּשְׁפִּיעַ שֶׁפַע בְּרָכוֹת מִדַּעַת עֶלְיוֹן לִנְוֵה אַפִּרְיוֹן

Men neemt den Loelab *in de regterhand, en zegt* :

Geloofd zijt Gij, Eeuwige, onze God, Koning des heelals die ons door Uwe geboden geheiligd, en ons bevolen hebt, den *Loelab* op te heffen.

Men voegt er het Ethrog *bij, en zegt* :

Geloofd zijt Gij, Eeuwige, onze God, Koning des heelals ! die ons het leven hebt verleend, ons hebt onderhouden, en ons dezen tijd hebt doen bereiken.

(*Valt de eerste dag van het Loofhuttenfeest op Sabbath, dan zegt men de laatste zegenspreuk op den tweeden dag.*)

DE LOFZANG HALLEL.

(*Men leest het* Hallel *op* Ros-Hodes, Hanoeka *en de feesten, doch worden op* Ros-Hodes *en de zes laatste dagen van* Pésach, *sommige stukken niet gezegd, gelijk zulks aangestipt is. — Op de middendagen van feest worden de gebedriemen vooraf uitgetrokken*)

Geloofd zijt Gij, Eeuwige, onze God, Koning des heelals ! die ons door Uwe geboden geheiligd, en ons bevolen hebt, het HALLEL te zingen.

Hallelu-jah ! — Looft, gij dienaren des Eeuwigen ! looft den naam des Eeuwigen. Geloofd zij de naam des Eeuwigen, van nu tot in eeuwigheid. Van den opgang der zon tot haren ondergang, is de naam des Eeuwigen geprezen. De Eeuwige is verheven boven alle volken, Zijn roem boven de hemelen. Wie is gelijk de Eeuwige, onze God ? die zoo hoog Zijnen zetel heeft; die zoo laag nederziet ; in den hemel, op de aarde. Die den geringe uit het stof oprigt, den behoeftige van den mesthoop verheft ; om [hem] bij de vorsten te doen zitten, bij de vorsten Zijns volks. Die het huis der onvruchtbare bevolkt, haar tot blijde moeder van kinderen maakt. Hallelu-jah !

Toen Israël uit Egypte toog, Jakobs huis uit een volk van vreemde spraak ; werd Juda Zijn heiligdom, Israël Zijne heerschappij. Dat zag de zee en vlood, de Jordaan — en week terug. Bergen huppelden als rammen, heuvels als

---

לְמְכוֹן בֵּית אֱלֹהֵינוּ · וִיהֵא חָשׁוּב לְפָנֶיךָ מִצְוַת אַרְבָּעָה מִינִים כְּאִלּוּ
קִיַּמְתִּיהָ בְּכָל פְּרָטוֹתֶיהָ וְשָׁרָשֶׁיהָ וְתַרְיַ״ג מִצְוֹת הַתְּלוּיִם בָּהּ · כִּי כַוָּנָתִי
לְיַחֲדָא שְׁמָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּהּ בִּדְחִילוּ וּרְחִימוּ לְיַחֵד שֵׁם י״ה
בו״ה בְּיִחוּדָא שְׁלִים בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל אָמֵן ׃ בָּרוּךְ יְיָ לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן ׃

צֹאן: מַה־לְּךָ הַיָּם כִּי תָנוּס הַיַּרְדֵּן תִּסֹּב לְאָחוֹר: הֶהָרִים תִּרְקְדוּ כְאֵילִים גְּבָעוֹת כִּבְנֵי־צֹאן: מִלִּפְנֵי אָדוֹן חוּלִי אָרֶץ מִלִּפְנֵי אֱלוֹהַּ יַעֲקֹב: הַהֹפְכִי הַצּוּר אֲגַם־מָיִם חַלָּמִישׁ לְמַעְיְנוֹ־מָיִם:

בר״ח וששה ימים אחרונים של פסח אין אומרין **לא לנו.**

קטו **לֹא** לָנוּ יְיָ לֹא לָנוּ כִּי לְשִׁמְךָ תֵּן כָּבוֹד עַל־חַסְדְּךָ עַל־אֲמִתֶּךָ: לָמָּה יֹאמְרוּ הַגּוֹיִם אַיֵּה־נָא אֱלֹהֵיהֶם: וֵאלֹהֵינוּ בַשָּׁמָיִם כֹּל אֲשֶׁר־חָפֵץ עָשָׂה: עֲצַבֵּיהֶם כֶּסֶף וְזָהָב מַעֲשֵׂה יְדֵי אָדָם: פֶּה לָהֶם וְלֹא יְדַבֵּרוּ עֵינַיִם לָהֶם וְלֹא יִרְאוּ: אָזְנַיִם לָהֶם וְלֹא יִשְׁמָעוּ אַף־לָהֶם וְלֹא יְרִיחוּן: יְדֵיהֶם וְלֹא יְמִישׁוּן רַגְלֵיהֶם וְלֹא יְהַלֵּכוּ לֹא יֶהְגּוּ בִּגְרוֹנָם: כְּמוֹהֶם יִהְיוּ עֹשֵׂיהֶם כֹּל אֲשֶׁר בֹּטֵחַ בָּהֶם: יִשְׂרָאֵל בְּטַח בַּיְיָ עֶזְרָם וּמָגִנָּם הוּא: בֵּית אַהֲרֹן בִּטְחוּ בַיְיָ עֶזְרָם וּמָגִנָּם הוּא: יִרְאֵי יְיָ בִּטְחוּ בַיְיָ עֶזְרָם וּמָגִנָּם הוּא:

יְיָ זְכָרָנוּ יְבָרֵךְ יְבָרֵךְ אֶת־בֵּית יִשְׂרָאֵל יְבָרֵךְ אֶת־בֵּית אַהֲרֹן: יְבָרֵךְ יִרְאֵי יְיָ הַקְּטַנִּים עִם־הַגְּדֹלִים: יֹסֵף יְיָ עֲלֵיכֶם עֲלֵיכֶם וְעַל־בְּנֵיכֶם: בְּרוּכִים אַתֶּם לַיְיָ עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ: הַשָּׁמַיִם שָׁמַיִם לַיְיָ וְהָאָרֶץ נָתַן לִבְנֵי־אָדָם: לֹא־הַמֵּתִים יְהַלְלוּ־יָהּ וְלֹא כָּל־יֹרְדֵי דוּמָה: וַאֲנַחְנוּ נְבָרֵךְ יָהּ מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם הַלְלוּיָהּ:

בר״ח וששה ימים אחרונים של פסח אין אומרין **אהבתי.**

קטז אָהַבְתִּי כִּי־יִשְׁמַע יְיָ אֶת־קוֹלִי תַּחֲנוּנָי: כִּי־הִטָּה אָזְנוֹ לִי וּבְיָמַי אֶקְרָא: אֲפָפוּנִי חֶבְלֵי־מָוֶת וּמְצָרֵי שְׁאוֹל מְצָאוּנִי צָרָה וְיָגוֹן אֶמְצָא: וּבְשֵׁם־יְיָ אֶקְרָא אָנָּה יְיָ מַלְּטָה נַפְשִׁי: חַנּוּן יְיָ וְצַדִּיק וֵאלֹהֵינוּ מְרַחֵם: שֹׁמֵר פְּתָאִים יְיָ דַּלּוֹתִי וְלִי יְהוֹשִׁיעַ: שׁוּבִי נַפְשִׁי לִמְנוּחָיְכִי כִּי יְיָ גָּמַל עָלָיְכִי: כִּי חִלַּצְתָּ נַפְשִׁי מִמָּוֶת אֶת־עֵינִי מִן־דִּמְעָה אֶת־רַגְלִי מִדֶּחִי: אֶתְהַלֵּךְ לִפְנֵי יְיָ בְּאַרְצוֹת הַחַיִּים: הֶאֱמַנְתִּי כִּי אֲדַבֵּר אֲנִי עָנִיתִי מְאֹד: אֲנִי אָמַרְתִּי בְחָפְזִי כָּל־הָאָדָם כֹּזֵב:

מָה־אָשִׁיב לַיְיָ כָּל־תַּגְמוּלוֹהִי עָלָי: כּוֹס יְשׁוּעוֹת אֶשָּׂא וּבְשֵׁם יְיָ אֶקְרָא: נְדָרַי לַיְיָ אֲשַׁלֵּם נֶגְדָה־נָּא לְכָל־עַמּוֹ: יָקָר בְּעֵינֵי יְיָ הַמָּוְתָה לַחֲסִידָיו: אָנָּה יְיָ כִּי אֲנִי עַבְדֶּךָ אֲנִי עַבְדְּךָ בֶּן־אֲמָתֶךָ פִּתַּחְתָּ לְמוֹסֵרָי: לְךָ אֶזְבַּח זֶבַח תּוֹדָה וּבְשֵׁם יְיָ אֶקְרָא: נְדָרַי לַיְיָ אֲשַׁלֵּם נֶגְדָה־נָּא לְכָל־עַמּוֹ: בְּחַצְרוֹת בֵּית יְיָ בְּתוֹכֵכִי יְרוּשָׁלָיִם הַלְלוּיָהּ:

lammeren. Wat is u, ô zee! dat gij vliedt, Jordaan! dat gij terug wijkt! Bergen! dat gij huppelt als rammen, heuvels, als lammeren? Voor den Heer, beef, ô aarde! voor den God van Jakob. Die de rots verandert in een meer, den kei in waterwellen.

(*Op* Ros-Hodes *en de zes laatste dagen van* Pésach *zegt men het volgende niet.*

Niet ons, ô Eeuwige! niet ons, maar Uwen naam geef eer; om Uwe goedertierenheid, om Uwer waarheid wil. Waarom zouden de heidenen zeggen: »waar is toch hun God?" Onze God immers is in den hemel; Hij doet al wat Hem behaagt. Hunne afgodsbeelden zijn van zilver en goud, het werk van menschenhanden. Zij hebben eenen mond en spreken niet; oogen, en zien niet; ooren, en hooren niet; eenen neus, en rieken niet; hunne handen tasten niet; hunne voeten gaan niet; zij geven geen geluid met hunne keel. Dat hun gelijk worden zij, die ze maken, elk die er op vertrouwt. Israël, vertrouwt op den Eeuwige! hunne hulp en hun schild is Hij, Aärons huis, vertrouwt op den Eeuwige! hunne hulp en hun schild is Hij. Gij, die den Eeuwige vreest, vertrouwt op den Eeuwige! hunne hulp en hun schild is Hij.)

De Eeuwige is onzer gedachtig; Hij zegene, zegene Israëls huis, zegene het huis Aärons. Hij zegene hen, die den Eeuwige vreezen, kleinen zoowel als grooten. De Eeuwige vermeerdere u, u en uwe kinderen! Gezegend zijt gij, den Eeuwige, die hemel en aarde gemaakt heeft. De hemel is des Eeuwigen hemel, de aarde gaf Hij den menschen-kinderen. De dooden prijzen den Eeuwige niet, noch zij die ter helle dalen. Maar wij, wij loven den Eeuwige, van nu af tot in eeuwigheid, Hallelu-jah!

(*Op* Ros-Hodes *en de zes laatste dagen van* Pésach *zegt men het volgende niet*)

Het is mij lief, dat de Eeuwige mijne stem, mijne smeekingen, aanhoort. Dat Hij Zijn oor tot mij geneigd heeft; dan roep ik [Hem] levenslang aan. Als mij de banden des doods omgaven, als mij de angsten des afgronds troffen, gevoelde ik nood en jammer. Dan riep ik den naam des Eeuwigen aan: „Ach, Eeuwige! red mijne ziel!" Genadig is de Eeuwige en rechtvaardig; en onze God is een Ontfermer. De eenvoudigen behoedt de Eeuwige; ik was geheel uitgeput, doch Hij hielp mij. Keer weder, mijne ziel! tot uwe rust; want de Eeuwige heeft u welgedaan. Ja, Gij hebt mijne ziel gered van den dood, mijn oog van tranen, mijnen voet van uitglijden. Nu wandel ik voor den Eeuwige in het land der levenden. Ik geloofde, daarom sprak ik toen ik zeer vernederd was. Ja in mijnen angst zeide ik: „De menschen allen zijn bedriegelijk.

Hoe zal ik nu den Eeuwige vergelden al Zijne weldaden, mij bewezen? Ik hef den kelk des heils op, en roep den naam des Eeuwigen aan. Mijne geloften betaal ik den Eeuwige, zeer gul, in tegenwoordigheid van al Zijn volk. Kostelijk is in de oogen des Eeuwigen de dood Zijner vromen. Ach, Eeuwige! ja, ik ben Uw knecht, Uw knecht ben ik, de zoon Uwer dienstmaagd; mijne boeijen hebt Gij los gemaakt. U breng ik een offer der dankbaarheid, en roep den naam des Eeuwigen aan. Mijne geloften betaal ik den Eeuwige, zeer gul, in tegenwoordigheid van al Zijn volk. In de voorhoven van den tempel des Eeuwigen; in uw midden, o Jeruzalem! Hallelu-jah!

קיז הַלְלוּ אֶת־יְיָ כָּל־גּוֹיִם שַׁבְּחוּהוּ כָּל־הָאֻמִּים׃ כִּי גָבַר עָלֵינוּ חַסְדּוֹ וֶאֱמֶת־יְיָ לְעוֹלָם הַלְלוּיָהּ

קיח

חזן הוֹדוּ לַייָ כִּי טוֹב	כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ קהל הודו
חזן יֹאמַר־נָא יִשְׂרָאֵל	כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ קהל הודו
חזן יֹאמְרוּ נָא בֵית אַהֲרֹן	כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ קהל הודו
חזן יֹאמְרוּ נָא יִרְאֵי יְיָ	כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ קהל הודו

מִן־הַמֵּצַר קָרָאתִי יָּהּ עָנָנִי בַמֶּרְחָבְיָהּ׃ יְיָ לִי לֹא אִירָא מַה־יַּעֲשֶׂה לִי אָדָם׃ יְיָ לִי בְּעֹזְרָי וַאֲנִי אֶרְאֶה בְשֹׂנְאָי׃ טוֹב לַחֲסוֹת בַּייָ מִבְּטֹחַ בָּאָדָם׃ טוֹב לַחֲסוֹת בַּייָ מִבְּטֹחַ בִּנְדִיבִים׃ כָּל־גּוֹיִם סְבָבוּנִי בְּשֵׁם יְיָ כִּי אֲמִילַם׃ סַבּוּנִי גַם־סְבָבוּנִי בְּשֵׁם יְיָ כִּי אֲמִילַם׃ סַבּוּנִי כִדְבֹרִים דֹּעֲכוּ כְּאֵשׁ קוֹצִים בְּשֵׁם יְיָ כִּי אֲמִילַם׃ דָּחֹה דְחִיתַנִי לִנְפֹּל וַייָ עֲזָרָנִי׃ עָזִּי וְזִמְרָת יָהּ וַיְהִי־לִי לִישׁוּעָה׃ קוֹל רִנָּה וִישׁוּעָה בְּאָהֳלֵי צַדִּיקִים יְמִין יְיָ עֹשָׂה חָיִל׃ יְמִין יְיָ רוֹמֵמָה יְמִין יְיָ עֹשָׂה חָיִל׃ לֹא־אָמוּת כִּי־אֶחְיֶה וַאֲסַפֵּר מַעֲשֵׂי־יָהּ׃ יַסֹּר יִסְּרַנִּי יָּהּ וְלַמָּוֶת לֹא נְתָנָנִי׃ פִּתְחוּ־לִי שַׁעֲרֵי־צֶדֶק אָבֹא בָם אוֹדֶה יָהּ׃ זֶה־הַשַּׁעַר לַייָ צַדִּיקִים יָבֹאוּ בוֹ׃ אוֹדְךָ כִּי עֲנִיתָנִי וַתְּהִי־לִי לִישׁוּעָה׃ אודך אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים הָיְתָה לְרֹאשׁ פִּנָּה׃ אבן מֵאֵת יְיָ הָיְתָה זֹּאת הִיא נִפְלָאת בְּעֵינֵינוּ׃ מאת זֶה הַיּוֹם עָשָׂה יְיָ נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בוֹ׃ זה

החזן מנגן	והקהל חוזר
אָנָּא יְיָ הוֹשִׁיעָה נָּא	אָנָּא יְיָ הוֹשִׁיעָה נָּא׃
אָנָּא יְיָ הַצְלִיחָה נָא	אָנָּא יְיָ הַצְלִיחָה נָא׃

בָּרוּךְ הַבָּא בְּשֵׁם יְיָ בֵּרַכְנוּכֶם מִבֵּית יְיָ׃ ברוך אֵל יְיָ וַיָּאֶר לָנוּ אִסְרוּ־חַג בַּעֲבֹתִים עַד קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ׃ אל אֵלִי

Looft den Eeuwige, gij volken alle, prijst Hem, alle natiën. Want Zijne goedertierenheid is magtig over ons, en des Eeuwigen trouw is tot in eeuwigheid. Hallelu-jah.

Dankt den Eeuwige, want Hij is goed!
Zijne goedertierenheid duurt in eeuwigheid.
Zoo zinge Israël,
Zijne goedertierenheid duurt in eeuwigheid.
Zoo zinge het huis Aärons!
Zijne goedertierenheid duurt in eeuwigheid.
Zoo zingen zij, die den Eeuwige vreezen!
Zijne goedertierenheid duurt in eeuwigheid.

Uit den angst riep ik den Eeuwige aan; des Eeuwigen antwoord gaf mij ruimte. De Eeuwige is bij mij, ik vrees niet; wat zou een mensch mij doen? De Eeuwige is bij mij, als mijn Helper, ik zie neêr op mijne haters. Beter is het, zich op den Eeuwige te verlaten, dan op menschen te vertrouwen. Beter is het, zich op den Eeuwige te verlaten, dan op edelen te vertrouwen. Laat alle heidenen mij omsingelen; in den naam des Eeuwigen, verdelg ik hen. Dat zij mij omringen en omsingelen; in den naam des Eeuwigen, verdelg ik hen. Dat zij om mij zwerven als de bijën, flakkeren als een doornenvuur; in den naam des Eeuwigen, verdelg ik hen. Hevig heeft men mij gestooten, tot vallens toe; maar de Eeuwige hielp mij. Mijne zege, mijn snarenspel is de Eeuwige! Hij was mij tot redding. Eene stem van gejuich en heil [klinkt] in de tenten der regtvaardigen; „Des Eeuwigen regterhand doet heldendaden; des Eeuwigen reg„terhand is hoog verheven; des Eeuwigen regterhand doet hel„dendaden." Ik sneef niet, maar blijf in het leven, en vermeld de daden des Eeuwigen. Streng kastijdt mij de Eeuwige; maar Hij laat mij aan den dood niet over. Opent voor mij de poorten der regtvaardigheid, dat ik er binnen trede, en den Eeuwige danke! „Dit is de poort des Eeuwigen, de regtvaardigen treden „er door binnen." Ik dank U, dat Gij mij getuchtigd hebt, en mij weder tot redding zijt geweest. „De steen, dien de bouw„lieden versmaad hebben, is de voornaamste hoeksteen geworden." Van den Eeuwige is dit geschied, het is wonderbaar in onze oogen! „Dit is de dag, dien de Eeuwige gemaakt heeft; laat „ons op denzelven verheugd en vrolijk zijn!

Och Eeuwige! help toch!
Och Eeuwige! help toch!
Och Eeuwige! verleen toch voorspoed!
Och Eeuwige! verleen toch voorspoed!

„Gezegend is hij, die komt in den naam des Eeuwigen; wij zegenen „ulieden uit het huis des Eeuwigen. Almagtig is de Eeuwige, Hij „laat ons Zijn licht toestralen! — Voert de feestoffers aan, met „[mirten-] kransen gebonden, tot aan de horens des altaars." Mijn God

אַתָּה וְאוֹדֶךָּ אֱלֹהַי אֲרוֹמְמֶךָּ׃ ^אלי^ הוֹדוּ לַיְיָ כִּי־טוֹב כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ ^הודו^

יְהַלְלוּךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ עַל כָּל־מַעֲשֶׂיךָ · וַחֲסִידֶיךָ צַדִּיקִים עוֹשֵׂי רְצוֹנֶךָ וְכָל־עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּרִנָּה יוֹדוּ וִיבָרְכוּ וִישַׁבְּחוּ וִיפָאֲרוּ וִירוֹמְמוּ וְיַעֲרִיצוּ וְיַקְדִּישׁוּ וְיַמְלִיכוּ אֶת שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ כִּי לְךָ טוֹב לְהוֹדוֹת וּלְשִׁמְךָ נָאֶה לְזַמֵּר כִּי מֵעוֹלָם וְעַד עוֹלָם אַתָּה אֵל · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מֶלֶךְ מְהֻלָּל בַּתִּשְׁבָּחוֹת׃

בכל יום שיש תפלת מוסף אומר הש״ץ **ק״ת** אחר הלל, לכן **בחנוכה** (חוץ מר״ח ובשבת) אין אומרין כ״א **חצי קדיש**. כשחל **ר״ח** בחול מוציאין ס״ת א׳ וקורין ד׳ אנשים בסדר פינחס בפ׳ התמיד. **ח״ק יהללו.** ומחזירין הס״ת להיכל. **אשרי ובא לציון** (וא״א למנצח) **ח״ק**, וחולצין התפילין, ומתפללין מוסף.

תפלת מוסף לראש חודש בחול.

(כִּי שֵׁם יְיָ אֶקְרָא הָבוּ גֹדֶל לֵאלֹהֵינוּ׃)

^בלחש^ אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ׃

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקוֹנֵה הַכֹּל וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה ·

מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן אַבְרָהָם׃

אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם יְיָ מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ ·

(מן שמיני עצרת עד פסח אומרין מַשִּׁיב הָרוּחַ וּמוֹרִיד הַגֶּשֶׁם׃)

מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר · מִי כָמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דוֹמֶה לָּךְ מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה ·

וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים׃

הש״ץ אומר קדושת **נקדש**.

zijt Gij, U zal Ik danken, mijn God, U wil ik verheffen. — Dankt den Eeuwige, want Hij is goed! Zijne goedertierenheid duurt in eeuwigheid.

U, Eeuwige, onze God! loven Uwe schepselen voor alles; gelijk Uwe vromen, de regtvaardigen, die Uwen wil doen, en Uw gansch volk, het huis Israëls, met gejuich Uwen naam, onzen Koning! danken, loven, prijzen, roemen, verheffen, eerbiedigen, heiligen en huldigen. Want het is aangenaam, U te danken, betamelijk voor Uwen naam de snaren te roeren, daar Gij van eeuwigheid tot eeuwigheid almagtig zijt. — Geloofd zijt Gij, Eeuwige! Koning, die met lofspraken geprezen wordt.

(*Telkens wanneer men* Musaph *leest, zegt de voorlezer* Kadis Tithkabbal *na* Hallel, *doch op* Hannoekah (*behalve op Sabbath of* Ros-Hodes) *wordt slechts half* Kadis *gezegd. — Wanneer* Ros-Hodes *op een der werkdagen invalt, neemt men éène gewijde Rol uit de Arke, en leest eene afdeeling aan vier mannén voor; vervolgens half* Kadis, Jehaleloe, *en men brengt de gewijde Rol weder terug. Voorts leest men* Asré, Ubah Lezion (*doch geen* Lamnazéach), *en half* Kadis; *alsdan trekt men de Gebedriemen uit, en verrigt het bijgevoegd gebed*).

Bijgevoegd-gebed voor het Nieuwe-Maansfeest.

Wanneer Ik des Eeuwigen naam aanroep, erkent de grootheid onzes Gods. Heer! open mijne lippen; dat mijn mond Uwen lof verkondige!

Geloofd zijt Gij, Eeuwige, onze God, en God onzer voorvaders, de God van Abraham, de God van Izak, en de God van Jakob, de groote, magtige en eerbiedwaardige God, allerhoogste God! Gij bewijst genade en goedertierenheid, en zijt de Eigenaar aller wezens; Gij zijt gedachtig aan de gunstbetooningen, door U aan onze voorouders gedaan, en zendt hunner nakomelingschap, om Uws naams wil, uit liefde, eenen verlosser.

Heer! Gij zijt almagtig in eeuwigheid, Gij doet de dooden herleven, oneindig groot is Uwe hulp.

(*Van* Semini Azeréth *tot het Paaschfeest zegt men*:

Gij doet den wind waaijen, en den regen nederkomen.)

Gij onderhoudt de levenden met goedertierenheid; Gij doet de dooden herleven, met groote barmhartigheid; Gij schraagt de vallenden, geneest de kranken, slaakt de boeijen der gebondenen en bevestigt Uwe trouw aan hen die in het stof slapen. Wie is U gelijk, Opperheer der krachten! en wie evenaart U? Koning! die sterven laat, doet herleven, en het heil laat ontspruiten!

Ja, Gij zijt getrouw in het vervullen der belofte, om de dooden te doen herleven. Geloofd zijt Gij, Eeuwige! die de dooden doet herleven.

De voorlezer zegt Kedusa NEKADES.

אַתָּה קָדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ וּקְדוֹשִׁים בְּכָל־יוֹם יְהַלְלוּךָ סֶּלָה ׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָאֵל הַקָּדוֹשׁ ׃

רָאשֵׁי חֳדָשִׁים לְעַמְּךָ נָתָתָּ ׃ זְמַן כַּפָּרָה לְכָל תּוֹלְדוֹתָם ׃ בִּהְיוֹתָם מַקְרִיבִים לְפָנֶיךָ זִבְחֵי רָצוֹן וּשְׂעִירֵי חַטָּאת לְכַפֵּר בַּעֲדָם ׃ זִכָּרוֹן לְכֻלָּם יִהְיוּ ׃ וּתְשׁוּעַת נַפְשָׁם מִיַּד שׂוֹנֵא ׃ מִזְבֵּחַ חָדָשׁ בְּצִיּוֹן תָּכִין ׃ וְעוֹלַת רֹאשׁ חֹדֶשׁ נַעֲלֶה עָלָיו ׃ וּשְׂעִירֵי עִזִּים נַעֲשֶׂה בְרָצוֹן ׃ וּבַעֲבוֹדַת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ נִשְׂמַח כֻּלָּנוּ ׃ וּבְשִׁירֵי דָוִד עַבְדְּךָ הַנִּשְׁמָעִים בְּעִירֶךָ ׃ הָאֲמוּרִים לִפְנֵי מִזְבְּחֶךָ ׃ אַהֲבַת עוֹלָם תָּבִיא לָהֶם ׃ וּבְרִית אָבוֹת לַבָּנִים תִּזְכּוֹר ׃ וַהֲבִיאֵנוּ לְצִיּוֹן עִירְךָ בְּרִנָּה וְלִירוּשָׁלַיִם בֵּית מִקְדָּשְׁךָ בְּשִׂמְחַת עוֹלָם ׃ וְשָׁם נַעֲשֶׂה לְפָנֶיךָ ׃ אֶת־קָרְבְּנוֹת חוֹבוֹתֵינוּ תְּמִידִים כְּסִדְרָם וּמוּסָפִים כְּהִלְכָתָם ׃ וְאֶת־מוּסַף יוֹם רֹאשׁ הַחֹדֶשׁ הַזֶּה ׃ נַעֲשֶׂה וְנַקְרִיב לְפָנֶיךָ בְּאַהֲבָה ׃ כְּמִצְוַת רְצוֹנֶךָ כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתָּ עָלֵינוּ בְּתוֹרָתֶךָ עַל־יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדְּךָ מִפִּי כְבוֹדֶךָ כָּאָמוּר ׃

וּבְרָאשֵׁי חָדְשֵׁיכֶם תַּקְרִיבוּ עֹלָה לַייָ פָּרִים בְּנֵי־בָקָר שְׁנַיִם וְאַיִל אֶחָד כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה שִׁבְעָה תְּמִימִם ׃ וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם כִּמְדֻבָּר שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים לַפָּר וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים לָאָיִל וְעִשָּׂרוֹן לַכֶּבֶשׂ וְיַיִן כְּנִסְכּוֹ וְשָׂעִיר לְכַפֵּר וּשְׁנֵי תְמִידִים כְּהִלְכָתָם ׃

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ ׃ חַדֵּשׁ עָלֵינוּ אֶת־הַחֹדֶשׁ הַזֶּה ׃ לְטוֹבָה וְלִבְרָכָה ׃ לְשָׂשׂוֹן וּלְשִׂמְחָה ׃ לִישׁוּעָה וּלְנֶחָמָה ׃ לְפַרְנָסָה וּלְכַלְכָּלָה ׃ לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם ׃ לִמְחִילַת חֵטְא וְלִסְלִיחַת עָוֹן (בשנת העבור וּלְכַפָּרַת פָּשַׁע) ׃ כִּי בְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בָּחַרְתָּ מִכָּל־הָאֻמּוֹת ׃ וְחֻקֵּי רָאשֵׁי חֳדָשִׁים לָהֶם קָבָעְתָּ ׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַדֵּשׁ יִשְׂרָאֵל וְרָאשֵׁי חֳדָשִׁים ׃

רְצֵה יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבִתְפִלָּתָם ׃ וְהָשֵׁב אֶת־הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל וּתְפִלָּתָם בְּאַהֲבָה תְקַבֵּל בְּרָצוֹן וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ ׃

Gij zijt heilig, heilig is Uw naam, en de heiligen prijzen U alle dagen, Sela. Geloofd zijt Gij, Eeuwige! de heilige God.

De nieuwe-maansfeesten hebt Gij voor Uw volk ingesteld, als eenen tijd van verzoening voor al hunne geslachten; toen zij voor U behagelijke offers bragten, en bokken tot zondoffers, om over hen te verzoenen, zoo strekte het hun allen tot herinnering [bij U] en tot verlossing hunner ziel van des haters magt. Rigt toch te Zion een nieuw altaar op, ten einde wij er het brandoffer van het nieuwe-maansfeest op brengen, en de geitenbokken tot Uw welbehagen offeren; dat wij ons allen met de dienst des heiligen tempels verblijden, alsmede met de lofliederen van Uwen dienaar David, welke voorheen in Uwe stad gehoord, en voor Uw altaar gezongen werden. Draag hun de eeuwige liefde toe, en gedenk den kinderen het verbond, dat Gij met hunne voorouders aangegaan zijt. Breng ons toch naar Uwe stad Zion met gejuich, naar Jerusalem, waar Uw heilige tempel is, met eeuwige vreugde; dan zullen wij er weder voor U de offers brengen, naar onzen pligt, de gestadige offers naar hunne orde, en de buitengewone naar hun voorschrift. Alsdan zullen wij ook het buitengewone offer van dit nieuwe-maansfeest voor U bereiden en offeren, met liefde, naar het bevel Uws wils, gelijk Gij het ons voorgeschreven hebt, in Uwe leer, door Uwen dienaar Mozes, gelijk het hem door den mond Uwer heerlijkheid medegedeeld is geworden, zoo als gezed is:

Op de eerste dagen uwer maanden zult gij tot brandoffer, ter eere des Eeuwigen, brengen: twee varren, zijnde jonge runderen, en eenen ram, éénjarige lammeren zeven, zonder gebrek. En hunne spijs- en plengoffers naar het voorschrift, drie tienden [meel] voor iederen var, twee tienden voor iederen ram, één tiende voor elk lam. Voorts den wijn voor het plengoffer, den bok om te verzoenen, en de twee gestadige offers naar hun voorschrift.

Onze God en God onzer voorouders! Hernieuw deze maand voor ons ten goede en tot zegen, tot vrolijkheid en blijdschap, tot heil en troost, tot onderhoud en verzorging, tot leven en vrede, tot kwijtschelding van zonden en vergiffenis van ongeregtigheden. (*In een schrikkeljaar, bij het begin der dertiende maand*: en tot verzoening voor de overtredingen.) Want Gij hebt Uw volk Israël uit alle natiën uitverkoren, en hun de instellingen der nieuwe-maansfeesten vastgesteld. Geloofd zijt Gij, Eeuwige! die Israël en de nieuwe-maansfeesten heiligt.

Schep behagen, Eeuwige, onze God! in Uw volk Israël en zijn gebed, herstel de dienst weder in Uw heilig paleis, neem dan de offers van Israël en hunne gebeden liefderijk en met welgevallen aan, en laat de eeredienst van Uw volk Israël U steeds behagelijk zijn.

וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּחֲזִיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן׃

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד׃ צוּר חַיֵּינוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר נוֹדֶה לְּךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ׃ עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל־יוֹם עִמָּנוּ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל־עֵת עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם הַטּוֹב כִּי לֹא־כָלוּ רַחֲמֶיךָ וְהַמְרַחֵם כִּי לֹא־תַמּוּ חֲסָדֶיךָ מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ׃ (בחנוכה על הנסים בדף ל״ב.)

וְעַל־כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד׃ וְכֹל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶּלָה וִיהַלְלוּ אֶת שִׁמְךָ בֶּאֱמֶת הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַטּוֹב שִׁמְךָ וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת׃

שִׂים שָׁלוֹם טוֹבָה וּבְרָכָה חֵן וָחֶסֶד וְרַחֲמִים עָלֵינוּ וְעַל כָּל־יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ בָּרְכֵנוּ אָבִינוּ כֻּלָּנוּ כְּאֶחָד בְּאוֹר פָּנֶיךָ כִּי בְאוֹר פָּנֶיךָ נָתַתָּ לָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ תּוֹרַת חַיִּים וְאַהֲבַת חֶסֶד וּצְדָקָה וּבְרָכָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת־עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל־עֵת וּבְכָל שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ׃
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמְבָרֵךְ אֶת־עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בַּשָּׁלוֹם׃

אֱלֹהַי נְצוֹר לְשׁוֹנִי מֵרָע וּשְׂפָתַי מִדַּבֵּר מִרְמָה וְלִמְקַלְלַי נַפְשִׁי תִדּוֹם וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר לַכֹּל תִּהְיֶה׃ פְּתַח לִבִּי בְּתוֹרָתֶךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ תִּרְדּוֹף נַפְשִׁי וְכֹל הַחוֹשְׁבִים עָלַי רָעָה מְהֵרָה הָפֵר עֲצָתָם וְקַלְקֵל מַחֲשַׁבְתָּם׃ עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ׃ עֲשֵׂה לְמַעַן יְמִינֶךָ׃ עֲשֵׂה לְמַעַן קְדֻשָּׁתֶךָ׃ עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרָתֶךָ׃ לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי׃ יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְיָ צוּרִי וְגוֹאֲלִי׃ עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל־יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן׃

Dat onze oogen het mogen zien, als Gij te Zion met barmhartigheid terug keert! — Geloofd zijt Gij, Eeuwige! die Uw heerlijk verblijf naar Zion terug brengt!

Wij danken U, want Gij zijt de Eeuwige, onze God en de God onzer voorvaders, eeuwig en altoos. De Rots tot steun onzes levens, het schild onzes heils, zijt Gij door alle eeuwen heen; wij danken U, en verkondigen Uwen lof, — voor ons leven, dat van Uwe magt afhangt, voor onze zielen, die U toevertrouwd zijn, voor Uwe wonderen, die ons dagelijks bijstaan, en voor Uwe onbegrijpelijke weldaden, die te allen tijde aanwezig zijn, — des avonds, des ochtends en des middags. Algoede! Uwe barmhartigheid heeft geen einde; Albarmhartige! Uwe goedertierenheid houdt nimmer op; van eeuwigheid her hopen wij op U.

(Op het feest der Inwijding zegt men Al Hanissim, *zie* *bladz.* 32)

Voor dit alles worde Uw naam, onze Koning! gedurig geloofd en hoog geprezen, in alle eeuwigheid.

Alle levende wezens zullen U onophoudelijk danken, en Uwen naam met opregtheid prijzen, U, o God! die steeds ons heil en onze toeverlaat zijt, Sela. Geloofd zijt Gij, Eeuwige! Algoede is Uw naam, en U betaamt dank.

Verleen vrede, gelukzaligheid, zegen, genade, gunst en barmhartigheid aan ons en aan Uw gansch volk Israël! Zegen ons, onze Vader! allen gezamentlijk met het licht Uws aangezigts. Want met het licht Uws aangezigts hebt Gij, Eeuwige, onze God! ons de leer des levens, liefde tot deugd, alsmede regtvaardigheid, zegen, barmhartigheid, leven en vrede gegeven. Het zij U welbehagelijk, Uw volk Israël te allen tijde en ure met Uwen vrede te zegenen!

Geloofd zijt Gij, Eeuwige! die Uw volk Israël met vrede zegent.

Mijn God! behoed mijne tong voor lastertaal, mijne lippen voor bedrog te spreken. Laat mijne ziel rustig blijven tegen hen die mij vloeken, en voor eenen ieder zoo nederig als het stof zijn. Open mijn hart voor Uwe leer, dat mijne ziel streve Uwe geboden te volgen! Vernietig spoedig den raad van allen die kwade voornemens omtrent mij koesteren, en verwar hunne ontwerpen! Doe het om Uwen naam, doe het om Uwe regterhand, doe het om Uwe heiligheid, doe het om Uwe leer! Op dat Uwe geliefden gered worden, help mij met Uwe regterhand, en verhoor mij. Mogen de redenen mijns monds U welbehagelijk zijn, insgelijks de overdenking mijns harten, U, Eeuwige! mijn Rots en mijn Verlosser! Hij, die eendragt in gindsche hoogten sticht, behoude ons en gansch Israël in vrede! Zegt hierop: Amen!

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ: וְשָׁם נַעֲבָדְךָ בְּיִרְאָה כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת: וְעָרְבָה לַייָ מִנְחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלָיִם כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת:

סדר התפלות לרגלים.

לערבית שחרית ומנחה.

כי״ט בערבית מתחילין **ברכו** וכו׳ ומתפללין תפלת ערבית לפי המנהג ואח״כ מתפללין

(כִּי שֵׁם יְיָ אֶקְרָא הָבוּ גֹדֶל לֵאלֹהֵינוּ:)

אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקוֹנֵה הַכֹּל וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה ·

מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן אַבְרָהָם:

אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם יְיָ מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ ·

(מן שמיני עצרת מוסף עד פסח מוסף אומרין מַשִּׁיב הָרוּחַ וּמוֹרִיד הַגֶּשֶׁם:)

מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר · מִי כָמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דּוֹמֶה לָּךְ מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה ·

וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים:

אַתָּה קָדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ וּקְדוֹשִׁים בְּכָל יוֹם יְהַלְלוּךָ סֶּלָה · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָאֵל הַקָּדוֹשׁ:

אַתָּה בְחַרְתָּנוּ מִכָּל־הָעַמִּים · אָהַבְתָּ אוֹתָנוּ · וְרָצִיתָ בָּנוּ · וְרוֹמַמְתָּנוּ מִכָּל־הַלְּשׁוֹנוֹת · וְקִדַּשְׁתָּנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ · וְקֵרַבְתָּנוּ מַלְכֵּנוּ לַעֲבוֹדָתֶךָ · וְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עָלֵינוּ קָרָאתָ:

Het zij Uw welbehagen, Eeuwige, onze God en God onzer voorvaders! dat de heilige tempel, spoedig in onze dagen, herbouwd worde, en dat Uwe leer ons aandeel zij. Aldaar zullen wij U met eerbied dienen, als in de voormalige dagen, als in de jaren der oudheid. Dan zal het offer van Juda en Jeruzalem den Eeuwige aangenaam zijn, als in de voormalige dagen, als in de jaren der oudheid.

De Voorlezer herhaalt dit gebed, en voegt er Nekades *en* Elohénoe *bij. Na* Kadis Tithkabbal *leest men* Alénoe, Kadis Jathom, *en* Sir Hajichoed.

HET AVOND-, OCHTEND- EN NAMIDDAGGEBED VOOR HET PAASCH-, WEKEN- EN LOOFHUTTENFEEST.

Bij het avondgebed van eenen feestdag, begint men Barechoe *enz., en leest het volgens het gebruik der gemeente; vervolgens verrigt men dit gebed:*

Wanneer ik des Eeuwigen naam aanroep, erkent de grootheid onzes Gods. Heer! open mijne lippen; dat mijn mond Uwen lof verkondige!

Geloofd zijt Gij, Eeuwige, onze God, en God onzer voorvaders, de God van Abraham, de God van Izak, en de God van Jakob, de groote, magtige en eerbiedwaardige God, allerhoogste God! Gij bewijst genade en goedertierenheid, en zijt de Eigenaar aller wezens; Gij zijt gedachtig aan de gunstbetooningen, door U aan onze voorouders gedaan, en zendt hunner nakomelingschap, om Uws naams wil, uit liefde, eenen verlosser.

ô Koning, die onze Helper, onze Redder en ons Schild zijt. Geloofd zijt Gij, Eeuwige, Schild van Abraham.

Heer! Gij zijt almagtig in eeuwigheid, Gij doet de dooden herleven, oneindig groot is Uwe hulp.

(*Van* Semini Azeréth *tot het Paaschfeest zegt men*:

Gij doet den wind waaijen, en den regen nederkomen.)

Gij onderhoudt de levenden met goedertierenheid; Gij doet de dooden herleven, met groote barmhartigheid; Gij schraagt de vallenden, geneest de kranken, slaakt de boeijen der gebondenen en bevestigt Uwe trouw aan hen die in het stof slapen. Wie is U gelijk, Opperheer der krachten! en wie evenaart U? Koning! die sterven laat, doet herleven, en het heil laat ontspruiten!

Ja, Gij zijt getrouw in het vervullen der belofte, om de dooden te doen herleven. Geloofd zijt Gij, Eeuwige! die de dooden doet herleven.

Gij zijt heilig, heilig is Uw naam, en de heiligen prijzen U alle dagen, Sela. Geloofd zijt Gij, Eeuwige! de heilige God.

Gij hebt ons uit alle volken uitverkoren, ons bemind, behagen in ons geschept, ons meer dan alle natiën verheven, ons met Uwe geboden geheiligd, en ons tot Uwe dienst, onze Koning! doen naderen, en hebt Uwen grooten en heiligen naam over ons genoemd.

(במוצאי שבת אומרין

וַתּוֹדִיעֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת מִשְׁפְּטֵי צִדְקֶךָ וַתְּלַמְּדֵנוּ לַעֲשׂוֹת חֻקֵּי רְצוֹנֶךָ וַתִּתֶּן לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ מִשְׁפָּטִים יְשָׁרִים וְתוֹרַת אֱמֶת חֻקִּים וּמִצְוֹת טוֹבִים וַתַּנְחִילֵנוּ זְמַנֵּי שָׂשׂוֹן וּמוֹעֲדֵי קֹדֶשׁ וְחַגֵּי נְדָבָה · וַתּוֹרִישֵׁנוּ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת וּכְבוֹד מוֹעֵד וַחֲגִיגַת הָרֶגֶל · וַתַּבְדֵּל יְיָ אֱלֹהֵינוּ בֵּין קֹדֶשׁ לְחוֹל בֵּין אוֹר לְחֹשֶׁךְ בֵּין יִשְׂרָאֵל לָעַמִּים בֵּין יוֹם הַשְּׁבִיעִי לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה בֵּין קְדֻשַּׁת שַׁבָּת לִקְדֻשַּׁת יוֹם טוֹב הִבְדַּלְתָּ וְאֶת־יוֹם הַשְּׁבִיעִי מִשֵּׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה קִדַּשְׁתָּ · הִבְדַּלְתָּ וְקִדַּשְׁתָּ אֶת־עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בִּקְדֻשָּׁתֶךָ :)

וַתִּתֶּן־לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה שַׁבָּתוֹת לִמְנוּחָה ו מוֹעֲדִים לְשִׂמְחָה חַגִּים וּזְמַנִּים לְשָׂשׂוֹן · אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת הַזֶּה וְאֶת יוֹם

לפסח	לשבעות	לסכות	לשמיני עצרת ולש״ת
חַג הַמַּצּוֹת הַזֶּה · זְמַן חֵרוּתֵנוּ	חַג הַשָּׁבֻעוֹת הַזֶּה · זְמַן מַתַּן תּוֹרָתֵנוּ	חַג הַסֻּכּוֹת הַזֶּה · זְמַן שִׂמְחָתֵנוּ	הַשְּׁמִינִי חַג הָעֲצֶרֶת הַזֶּה · זְמַן שִׂמְחָתֵנוּ

בְּאַהֲבָה מִקְרָא קֹדֶשׁ זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרָיִם :

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ · יַעֲלֶה וְיָבֹא וְיַגִּיעַ וְיֵרָאֶה וְיֵרָצֶה וְיִשָּׁמַע וְיִפָּקֵד וְיִזָּכֵר זִכְרוֹנֵנוּ וּפִקְדוֹנֵנוּ וְזִכְרוֹן אֲבוֹתֵינוּ · וְזִכְרוֹן מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד עַבְדֶּךָ · וְזִכְרוֹן יְרוּשָׁלַיִם עִיר קָדְשֶׁךָ · וְזִכְרוֹן כָּל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְפָנֶיךָ לִפְלֵיטָה לְטוֹבָה לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם בְּיוֹם

לפסח	לשבועות	לסכות	לשמיני עצרת ולשמחת תורה
חַג הַמַּצּוֹת	חַג הַשָּׁבֻעוֹת	חַג הַסֻּכּוֹת	הַשְּׁמִינִי חַג הָעֲצֶרֶת

הַזֶּה זָכְרֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בּוֹ לְטוֹבָה וּפָקְדֵנוּ בוֹ לִבְרָכָה וְהוֹשִׁיעֵנוּ בוֹ לְחַיִּים · וּבִדְבַר יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים · חוּס וְחָנֵּנוּ · וְרַחֵם עָלֵינוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ · כִּי אֵלֶיךָ עֵינֵינוּ · כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה :

וְהַשִּׂיאֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת בִּרְכַּת מוֹעֲדֶיךָ לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם לְשִׂמְחָה וּלְשָׂשׂוֹן כַּאֲשֶׁר רָצִיתָ וְאָמַרְתָּ לְבָרְכֵנוּ : אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי

(*Bij den uitgang van Sabbath zegt men*:

Gij hebt ons, Eeuwige, onze God! Uwe regtvaardige voorschriften bekend gemaakt, en ons geleerd de instellingen van Uwen wil na te komen. Gij gaaft ons, Eeuwige, onze God! billijke voorschriften, de leer der waarheid, en heilzame instellingen en geboden. Gij maaktet ons deelachtig aan hoogtijden van verlustiging, heilige gezette tijden en feesten der vrijwillige offers; Gij liet de heiliging van den Sabbath, de vereering der gezette tijden en de viering der feesten ons erfdeel zijn. Eeuwige, onze God! Gij onderscheidt tusschen gewijd en ongewijd, tusschen licht en duisternis, tusschen Israël en andere volken, en tusschen den zevenden dag en de zes werkdagen. Gij hebt tusschen de heiligheid van den Sabbath en die van eenen feestdag onderscheiden, en den zevenden dag boven de zes werkdagen geheiligd. Zoo hebt Gij ook Uw volk Israël door Uwe heiligheid afgezonderd en geheiligd.)

Gij gaaft ons, Eeuwige, onze God! met liefde, (Sabbathdagen tot rust, en) gezette tijden tot vreugde, feest- en hoogtijden tot verlustiging, dezen (Sabbathdag en dezen)

Op Pésach.	*Op Sebuoth.*	*Op Sukkoth.*	*Op Semini Azéreth en Simchath Tora.*
feestdag der ongezuurde brooden, den tijd onzer bevrijding,	feestdag der weken, den tijd van de ontvangst onzer wet,	feestdag der loofhutten, den tijd onzer vreugde,	achtsten feestdag tot besluit, den tijd onzer vreugde.

als eene heilige bijeenroeping, (met liefde) tot herinnering aan den uittogt uit Egypte.

Onze God en God onzer voorvaders! dat voor Uw aangezigt opstijge, kome, gerake, gezien, welbehagelijk aangenomen, gehoord, bedacht, en herinnerd worde, onzer herinnering en onze belangen, de herinnering onzer voorouders, de herinnering van den gezalfde, den zoon van Uwen dienaar David, de herinnering van Uwe heilige stad Jeruzalem, en de herinnering van Uw gansch volk, het huis Israëls, tot bevrijding, ten goede, tot genade, gunst en barmhartigheid, tot leven en vrede, op dezen

Op Pésach.	*Op Sebuoth.*	*Op Sukkoth,*	*Op Semini Azereth en Simchath Tora.*
feestdag der ongezuurde brooden,	feestdag der weken,	feestdag der loofhutten,	achtsten feestdag tot besluit.

Gedenk ons, Eeuwige, onze God! daarop ten goede, bedenk ons tot zegen, en help ons tot gelukzalig leven! Wil, krachtens de belofte van heil en erbarmen, ons sparen, ons genadig zijn, U onzer ontfermen, en ons bijstaan; want onze oogen zijn op U gerigt, die een genadig en barmhartig God en Koning zijt.

Laat ons, Eeuwige, onze God! den zegen Uwer feesten ontvangen, tot leven en vrede, tot blijdschap en vrolijkheid, zoo als het U behaagd heeft te beloven om ons te zegenen. (Onze God en God

אֱבוֹתֵינוּ רְצֵה בִמְנוּחָתֵנוּ קַדְּשֵׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ
שַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ וְשַׂמְּחֵנוּ בִּישׁוּעָתֶךָ וְטַהֵר לִבֵּנוּ לְעָבְדְּךָ בֶּאֱמֶת
וְהַנְחִילֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן בְּשִׂמְחָה וּבְשָׂשׂוֹן שַׁבָּת וּ מוֹעֲדֵי
קָדְשֶׁךָ · וְיִשְׂמְחוּ בְךָ יִשְׂרָאֵל מְקַדְּשֵׁי שְׁמֶךָ · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ
מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת וְ יִשְׂרָאֵל וְהַזְּמַנִּים :

רְצֵה יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבִתְפִלָּתָם · וְהָשֵׁב אֶת־הָעֲבוֹדָה
לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל וּתְפִלָּתָם בְּאַהֲבָה תְקַבֵּל
בְּרָצוֹן וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ :

וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּחֲזִיר
שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן :

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ
לְעוֹלָם וָעֶד · צוּר חַיֵּינוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ אַתָּה הוּא לְדוֹר
וָדוֹר נוֹדֶה לְּךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ · עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ וְעַל
נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל־יוֹם עִמָּנוּ וְעַל
נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל־עֵת עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם הַטּוֹב
כִּי לֹא־כָלוּ רַחֲמֶיךָ וְהַמְרַחֵם כִּי לֹא־תַמּוּ חֲסָדֶיךָ מֵעוֹלָם
קִוִּינוּ לָךְ :

וְעַל־כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד :
וְכֹל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶּלָה וִיהַלְלוּ אֶת שִׁמְךָ בֶּאֱמֶת הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ
וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַטּוֹב שִׁמְךָ וּלְךָ
נָאֶה לְהוֹדוֹת :

בשחרית ובשמוציאין ס״ת אף במנחה.

שִׂים שָׁלוֹם טוֹבָה וּבְרָכָה חֵן וָחֶסֶד
וְרַחֲמִים עָלֵינוּ וְעַל כָּל־יִשְׂרָאֵל
עַמֶּךָ בָּרְכֵנוּ אָבִינוּ כֻּלָּנוּ כְּאֶחָד בְּאוֹר
פָּנֶיךָ כִּי בְאוֹר פָּנֶיךָ נָתַתָּ לָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ
תּוֹרַת חַיִּים וְאַהֲבַת חֶסֶד וּצְדָקָה וּבְרָכָה
וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ
אֶת־עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל־עֵת וּבְכָל שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ ·

במנחה ובערבית.

שָׁלוֹם רָב עַל־
יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ
תָּשִׂים לְעוֹלָם כִּי
אַתָּה הוּא מֶלֶךְ
אָדוֹן לְכָל הַשָּׁלוֹם ·
וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ

onzer voorouders! schep behagen in onze rust,) heilig ons door Uwe geboden, en laat Uwe leer ons aandeel zijn. Verzadig ons van Uwe goedheid, verblijd ons door Uw heil, en reinig ons hart om U in waarheid te dienen. Laat ons, Eeuwige, onze God! (met liefde en welbehagen,) met blijdschap en vrolijkheid, aan Uwe heilige (Sabbath–en) feestdagen deelachtig zijn, op dat Israël, die Uwen naam heiligen, zich er op verblijden. Geloofd zijt Gij, Eeuwige! die (den Sabbath,) Israël en de hoogtijden heiligt.

Schep behagen, Eeuwige, onze God! in Uw volk Israël en zijn gebed, herstel de dienst weder in Uw heilig paleis, neem dan de offers van Israël en hunne gebeden liefderijk en met welgevallen aan, en laat de eeredienst van Uw volk Israël U steeds behagelijk zijn.

Dat onze oogen het mogen zien, als Gij te Zion met barmhartigheid terug keert! — Geloofd zijt Gij, Eeuwige! die Uw heerlijk verblijf naar Zion terug brengt!

Wij danken U, want Gij zijt de Eeuwige, onze God en de God onzer voorvaders, eeuwig en altoos. De Rots tot steun onzes levens, het schild onzes heils, zijt Gij door alle eeuwen heen; wij danken U, en verkondigen Uwen lof, — voor ons leven, dat van Uwe magt afhangt, voor onze zielen, die U toevertrouwd zijn, voor Uwe wonderen, die ons dagelijks bijstaan, en voor Uwe onbegrijpelijke weldaden, die te allen tijde aanwezig zijn, — des avonds, des ochtends en des middags. Algoede! Uwe barmhartigheid heeft geen einde; Albarmhartige! Uwe goedertierenheid houdt nimmer op; van eeuwigheid her hopen wij op U.

Voor dit alles worde Uw naam, onze Koning! gedurig geloofd en hoog geprezen, in alle eeuwigheid.

Alle levende wezens zullen U onophoudelijk danken, en Uwen naam met opregtheid prijzen, U, o God! die steeds ons heil en onze toeverlaat zijt, Sela Geloofd zijt Gij, Eeuwige! Algoede is Uw naam, en U betaamt dank.

In het ochtendgebed, en, als men de gewijde Rol uit de arke neemt, ook in het namiddaggebed:

Verleen vrede, gelukzaligheid, zegen, genade, gunst en barmhartigheid aan ons en aan Uw gansch volk Israël! Zegen ons, onze Vader! allen gezamentlijk met het licht Uws aangezigts. Want met het licht Uws aangezigts hebt Gij, Eeuwige, onze God! ons de leer des levens, liefde tot deugd, alsmede regtvaardigheid, zegen, barmhartigheid, leven en vrede gegeven. Het zij U welbehagelijk,

In het namiddag- en avondgebed:

Verleen Uwen volke Israël eenen bestendigen vrede, want Gij zijt de Koning, de Heer van allen vrede! Dat het U welbehagelijk zij,

Uw volk Israël te allen tijde en ure met Uwen vrede te zegenen!

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמְבָרֵךְ אֶת־עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בַּשָּׁלוֹם׃ אֱלֹהַי נְצוֹר לְשׁוֹנִי מֵרָע וּשְׂפָתַי מִדַּבֵּר מִרְמָה וְלִמְקַלְלַי נַפְשִׁי תִדּוֹם וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר לַכֹּל תִּהְיֶה׃ פְּתַח לִבִּי בְּתוֹרָתֶךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ תִּרְדּוֹף נַפְשִׁי וְכֹל הַחוֹשְׁבִים עָלַי רָעָה מְהֵרָה הָפֵר עֲצָתָם וְקַלְקֵל מַחֲשַׁבְתָּם׳ עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ׳ עֲשֵׂה לְמַעַן יְמִינֶךָ׳ עֲשֵׂה לְמַעַן קְדֻשָּׁתֶךָ׳ עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרָתֶךָ׳ לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי׃ יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְיָ צוּרִי וְגוֹאֲלִי׃ עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל־יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן׃

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ׃ וְשָׁם נַעֲבָדְךָ בְּיִרְאָה כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת׃ וְעָרְבָה לַיְיָ מִנְחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלָיִם כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת׃

תפלת מוסף לרגלים.

Bijgevoegd-Gebed voor de gemelde drie Feesten.

(כִּי שֵׁם יְיָ אֶקְרָא הָבוּ גֹדֶל לֵאלֹהֵינוּ׃)
אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ׃

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקוֹנֵה הַכֹּל וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה׳

מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן׳ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן אַבְרָהָם׃

אַתָּה גִבּוֹר לְעוֹלָם יְיָ מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ׳

(מן שמיני עצרת מוסף עד פסח מוסף אומרין מַשִּׁיב הָרוּחַ וּמוֹרִיד הַגָּשֶׁם׃)

מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר׳ מִי כָמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דּוֹמֶה לָּךְ מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה׳

Geloofd zijt Gij, Eeuwige! die Uw volk Israël met vrede zegent.

Mijn God! behoed mijne tong voor lastertaal, mijne lippen voor bedrog te spreken. Laat mijne ziel rustig blijven tegen hen die mij vloeken, en voor eenen ieder zoo nederig als het stof zijn. Open mijn hart voor Uwe leer, dat mijne ziel streve Uwe geboden te volgen! Vernietig spoedig den raad van allen die kwade voornemens omtrent mij koesteren, en verwar hunne ontwerpen! Doe het om Uwen naam, doe het om Uwe regterhand, doe het om Uwe heiligheid, doe het om Uwe leer! Op dat Uwe geliefden gered worden, help mij met Uwe regterhand, en verhoor mij. Mogen de redenen mijns monds U welbehagelijk zijn, insgelijks de overdenking mijns harten, U, Eeuwige! mijn Rots en mijn Verlosser! Hij, die eendragt in gindsche hoogten sticht, behoude ons en gansch Israël in vrede! Zegt hierop: Amen!

Het zij Uw welbehagen, Eeuwige, onze God en God onzer voorvaders! dat de heilige tempel, spoedig in onze dagen, herbouwd worde, en dat Uwe leer ons aandeel zij. Aldaar zullen wij U met eerbied dienen, als in de voormalige dagen, als in de jaren der oudheid. Dan zal het offer van Juda en Jeruzalem den Eeuwige aangenaam zijn, als in de voormalige dagen, als in de jaren der oudheid.

וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים :

אַתָּה קָדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ וּקְדוֹשִׁים בְּכָל יוֹם יְהַלְלוּךָ סֶּלָה ·
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָאֵל הַקָּדוֹשׁ :

אַתָּה בְחַרְתָּנוּ מִכָּל־הָעַמִּים · אָהַבְתָּ אוֹתָנוּ · וְרָצִיתָ בָּנוּ ·
וְרוֹמַמְתָּנוּ מִכָּל־הַלְּשׁוֹנוֹת · וְקִדַּשְׁתָּנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ · וְקֵרַבְתָּנוּ
מַלְכֵּנוּ לַעֲבוֹדָתֶךָ · וְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עָלֵינוּ קָרָאתָ :

וַתִּתֶּן־לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה שַׁבָּתוֹת לִמְנוּחָה וּ מוֹעֲדִים לְשִׂמְחָה
חַגִּים וּזְמַנִּים לְשָׂשׂוֹן · אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת הַזֶּה וְאֶת יוֹם

לפסח	לשבועות	לסכות	לשמיני עצרת ולש״ת
חַג הַמַּצּוֹת הַזֶּה · זְמַן חֵרוּתֵנוּ	חַג הַשָּׁבֻעוֹת הַזֶּה · זְמַן מַתַּן תּוֹרָתֵנוּ	חַג הַסֻּכּוֹת הַזֶּה · זְמַן שִׂמְחָתֵנוּ	הַשְּׁמִינִי חַג הָעֲצֶרֶת הַזֶּה · זְמַן שִׂמְחָתֵנוּ

בְּאַהֲבָה מִקְרָא קֹדֶשׁ זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרָיִם :

וּמִפְּנֵי חֲטָאֵינוּ גָּלִינוּ מֵאַרְצֵנוּ וְנִתְרַחַקְנוּ מֵעַל אַדְמָתֵנוּ וְאֵין אֲנַחְנוּ יְכוֹלִים לַעֲלוֹת וְלֵרָאוֹת וּלְהִשְׁתַּחֲוֹת לְפָנֶיךָ וְלַעֲשׂוֹת חוֹבוֹתֵינוּ בְּבֵית בְּחִירָתֶךָ בַּבַּיִת הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ שֶׁנִּקְרָא שִׁמְךָ עָלָיו מִפְּנֵי הַיָּד הַשְּׁלוּחָה בְּמִקְדָּשֶׁךָ: יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ מֶלֶךְ רַחֲמָן שֶׁתָּשׁוּב וּתְרַחֵם עָלֵינוּ וְעַל מִקְדָּשְׁךָ בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים וְתִבְנֵהוּ מְהֵרָה וּתְגַדֵּל כְּבוֹדוֹ: אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ גַּלֵּה כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ עָלֵינוּ מְהֵרָה וְהוֹפַע וְהִנָּשֵׂא עָלֵינוּ לְעֵינֵי כָּל חָי וְקָרֵב פְּזוּרֵינוּ מִבֵּין הַגּוֹיִם וּנְפוּצוֹתֵינוּ כַּנֵּס מִיַּרְכְּתֵי אָרֶץ וַהֲבִיאֵנוּ לְצִיּוֹן עִירְךָ בְּרִנָּה וְלִירוּשָׁלַיִם בֵּית מִקְדָּשְׁךָ בְּשִׂמְחַת עוֹלָם וְשָׁם נַעֲשֶׂה לְפָנֶיךָ אֶת קָרְבְּנוֹת חוֹבוֹתֵינוּ תְּמִידִים כְּסִדְרָם וּמוּסָפִים כְּהִלְכָתָם: וְאֶת מוּסַף יוֹם (הַשַּׁבָּת הַזֶּה וְאֶת מוּסַף יוֹם)

לפסח	לשבועות	לסכות	לשמיני עצרת ולשמחת תורה
חַג הַמַּצּוֹת	חַג הַשָּׁבֻעוֹת	חַג הַסֻּכּוֹת	הַשְּׁמִינִי חַג הָעֲצֶרֶת

הַזֶּה נַעֲשֶׂה וְנַקְרִיב לְפָנֶיךָ בְּאַהֲבָה כְּמִצְוַת רְצוֹנֶךָ כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתָּ עָלֵינוּ בְּתוֹרָתֶךָ עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ מִפִּי כְבוֹדֶךָ כָּאָמוּר:

לשבת

וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת שְׁנֵי־כְבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה תְּמִימִם וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים סֹלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן וְנִסְכּוֹ: עֹלַת שַׁבַּת בְּשַׁבַּתּוֹ עַל־עֹלַת הַתָּמִיד וְנִסְכָּהּ:

(זֶה קָרְבַּן שַׁבָּת וְקָרְבַּן הַיּוֹם כָּאָמוּר:)

ביום א׳ וב׳ של פסח

וּבַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ פֶּסַח לַייָ: וּבַחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַזֶּה חָג שִׁבְעַת יָמִים מַצּוֹת יֵאָכֵל: בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן מִקְרָא־קֹדֶשׁ כָּל־מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ:

לשבעות

וּבְיוֹם הַבִּכּוּרִים בְּהַקְרִיבְכֶם מִנְחָה חֲדָשָׁה לַייָ בְּשָׁבֻעֹתֵיכֶם מִקְרָא־קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם כָּל־מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ:

ביום א׳ וב׳ של סכות

וּבַחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי מִקְרָא־קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם כָּל־מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ וְחַגֹּתֶם חַג לַייָ שִׁבְעַת יָמִים:

Doch wegens onze zonden zijn wij uit ons land geweken, en van ons aardrijk verwijderd; wij kunnen dus niet opwaarts reizen, voor U verschijnen, ons nederbuigen, en onze pligten vervullen, in Uwe uitverkorene woning: in dien grooten en heiligen tempel, waarop Uw naam genoemd is, wegens de [vijandelijke] hand, die over Uw heiligdom uitgestrekt is. Het zij Uw welbehagen, Eeuwige, onze God, en God onzer voorouders, ontfermende Koning! U wederom over ons en Uw heiligdom, met Uwe groote ontferming, te erbarmen, hetzelve spoedig te herbouwen, en zijne heerlijkheid te vergrooten. Onze Vader, onze Koning! openbaar de heerlijkheid Uwer regering spoedig over ons, verschijn en verhef U over ons, voor de oogen aller levenden; doe onze verstrooiden uit het midden der volken bijeenkomen, en vereenig onze verspreiden, van de gewesten der aarde. Breng ons naar Uwe stad Zion met gejuich, en naar Jerusalem Uwen heiligen tempel, met eeuwige vreugde, aldaar zullen wij voor U bereiden de offers naar onzen pligt, de gestadige offers volgens hunne orde, en de buitengewone naar hun voorschrift. De buitengewone offers van dezen (Sabbath en dezen)

Op Pésach.	*Op Sebuoth.*	*Op Sukkoth.*	*Op Semini Azéreth en Simchath Tora.*
feestdag der ongezuurde brooden,	feestdag der weken,	feestdag der loofhutten,	achtsten feestdag tot besluit,

zullen wij voor U bereiden en offeren, met liefde, naar het bevel Uws wils, gelijk Gij ons in Uwe leer hebt voorgeschreven, door Uwen dienaar Mozes, uit den mond Uwer heerlijkheid, zoo als gezegd is:

(*Op Sabbath*:

Op den Sabbathdag, twee éénjarige lammeren zonder gebrek, en twee tienden meelbloem tot spijsoffer met olie aangemengd, benevens hun plengoffer. Dit is het Sabbath-brandoffer voor elken Sabbath, behalve het gedurige brandoffer met zijn plengoffer.)

(Dat is het offer van den Sabbath, voorts het offer van dezen dag, gelijk gezegd is.)

Op de twee eerste dagen van het Paaschfeest.	*Op het Wekenfeest.*	*Op de twee eerste dagen van het Loofhuttenfeest.*
In de eerste maand op den veertienden dag der maand, zal het Pésach [gebragt] worden ter eere des Eeuwigen. Op den vijftienden dag dier maand is een feest; zeven dagen zal er ongezuurde brooden gegeten worden. Op den eersten dag zal eene uitroeping der heiligheid zijn; geenerlei dienstwerk zult gij [er op] verrigten.	Op den dag der eerstelingen, als gij een nieuw spijsoffer ter eere des Eeuwigen brengt, [namelijk] op het feest uwer weken, zal ulieden eene uitroeping der heiligheid zijn; geenerlei dienstwerk zult gij [er op] verrigten.	Op den vijftienden dag der zevende maand zal uliеden eene uitroeping der heiligheid zijn; geenerlei dienstwerk zult gij [er op] verrigten, en gij zult een feest vieren ter eere des Eeuwigen, gedurende zeven dagen.

מן יום ראשון לח״הם ואילך

וְהִקְרַבְתֶּם אִשֶּׁה עֹלָה לַייָ פָּרִים בְּנֵי בָקָר שְׁנַיִם וְאַיִל אֶחָד וְשִׁבְעָה כְבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה תְּמִימִם יִהְיוּ לָכֶם׃

וְהִקְרַבְתֶּם עוֹלָה לְרֵיחַ נִיחֹחַ לַייָ פָּרִים בְּנֵי־בָקָר שְׁנַיִם אַיִל אֶחָד שִׁבְעָה כְּבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה׃

וְהִקְרַבְתֶּם עֹלָה אִשֵּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַייָ פָּרִים בְּנֵי־בָקָר שְׁלֹשָׁה עָשָׂר אֵילִם שְׁנָיִם כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה אַרְבָּעָה עָשָׂר תְּמִימִם יִהְיוּ׃

וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם כִּמְדֻבָּר שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים לַפָּר וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים לָאָיִל׳ וְעִשָּׂרוֹן לַכֶּבֶשׂ וְיַיִן כְּנִסְכּוֹ׳ וְשָׂעִיר לְכַפֵּר׳ וּשְׁנֵי תְמִידִים כְּהִלְכָתָם׃

בשבת **ישמחו** , ובחול **אלהינו ואלהי אבותינו מלך רחמן.**

בחול המועד סכות אומרין

(ביום הראשון) וּבַיּוֹם הַשֵּׁנִי פָּרִים בְּנֵי־בָקָר שְׁנֵים עָשָׂר אֵילִם שְׁנָיִם כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה אַרְבָּעָה עָשָׂר תְּמִימִם׃ ומנחתם וכו׳

(ביום השני) וּבַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי, פָּרִים עַשְׁתֵּי־עָשָׂר אֵילִם שְׁנָיִם כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה אַרְבָּעָה עָשָׂר תְּמִימִם׃ ומנחתם וכו׳

(ביום השלישי) וּבַיּוֹם הָרְבִיעִי, פָּרִים עֲשָׂרָה אֵילִם שְׁנָיִם כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה אַרְבָּעָה עָשָׂר תְּמִימִם׃ ומנחתם וכו׳

(ביום הרביעי) וּבַיּוֹם הַחֲמִישִׁי, פָּרִים תִּשְׁעָה אֵילִם שְׁנָיִם כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה אַרְבָּעָה עָשָׂר תְּמִימִם׃ ומנחתם וכו׳

וּבַיּוֹם הַשִּׁשִּׁי, פָּרִים שְׁמֹנָה אֵילִם שְׁנָיִם כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה אַרְבָּעָה עָשָׂר תְּמִימִם׃ ומנחתם וכו׳

(להושענא רבא) וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי, פָּרִים שִׁבְעָה אֵילִם שְׁנָיִם כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה אַרְבָּעָה עָשָׂר תְּמִימִם׃ ומנחתם וכו׳

לשמיני עצרת ולשמחת תורה

בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי, עֲצֶרֶת תִּהְיֶה לָכֶם, כָּל־מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ׃ וְהִקְרַבְתֶּם עֹלָה אִשֵּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַייָ פַּר אֶחָד אַיִל אֶחָד כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה שִׁבְעָה תְּמִימִם׃ ומנחתם וכו׳

Op de middendagen begint men hier:

Gij zult tot brandoffer, om door het vuur verteerd te worden, ter eere des Eeuwigen brengen: twee varren, zijnde jonge runderen, eenen ram en zeven éénjarige lammeren, die u allen zonder gebrek moeten zijn.

En gij zult als brandoffer tot eenen liefelijken reuk ter eere des Eeuwigen ten offer brengen: twee varren, zijnde jonge runderen, eenen ram, [en] zeven éénjarige lammeren.

Gij zult [op den eersten dag] als brandoffer, door het vuur te verteren, tot eenen liefelijken reuk ter eere des Eeuwigen, ten offer brengen: dertien varren, zijnde jonge runderen, twee rammen, veertien éénjarige lammeren; zij zullen zonder gebrek zijn.

En hun spijs- en plengoffer naar het voorschrift, drie tienden [meel] voor eenen var, twee tienden voor eenen ram, één tiende voor elk lam. Voorts den wijn, voor het plengoffer, den bok om te verzoenen, en de twee gedurige offers naar hun voorschrift.

Op Sabbath vangt men Jismechoe *aan, en op een' der werkdagen* Elohènoe *enz., bl.* 158.

Op de middendagen van het Loofhuttenfeest zegt men:

Op den tweeden dag: twaalf varren, zijnde jonge runderen, twee rammen, veertien éénjarige lammeren zonder gebrek. En hun spijsoffer *enz.* (*den 1sten dag.*)

Op den derden dag: elf varren, twee rammen, veertien éénjarige lammeren zonder gebrek. En hun spijsoffer *enz.* (*den 2den dag.*)

Op den vierden dag: tien varren, twee rammen, veertien éénjarige lammeren zonder gebrek. En hun spijsoffer *enz.* (*den 3den dag.*)

Op den vijfden dag: negen varren, twee rammen, veertien éénjarige lammeren, zonder gebrek. En hun spijsoffer *enz.* (*den 4den dag.*)

Op den zesden dag: acht varren, twee rammen, veertien éénjarige lammeren, zonder gebrek. En hun spijsoffer *enz.*

Op den zevenden dag: zeven varren, twee rammen, veertien éénjarige lammeren, zonder gebrek. En hun spijsoffer *enz.* (*Hosana-Rabba.*)

Op Semini-Azéreth en Simchath-Tora:

Op den achtsten dag zult gijlieden een slotfeest hebben; geenerlei dienstwerk zult gij [er op] verrigten. Gij zult als brandoffer, door het vuur te verteren, tot eenen liefelijken reuk ter eere des Eeuwigen, ten offer brengen: eenen var, eenen ram, éénjarige lammeren zeven, zonder gebrek. En hun spijsoffer *enz.* (*zie hierboven*).

בשבת אומרין ישמחו קודם או״א.

יִשְׂמְחוּ בְמַלְכוּתְךָ שׁוֹמְרֵי שַׁבָּת וְקוֹרְאֵי עֹנֶג עַם מְקַדְּשֵׁי שְׁבִיעִי כֻּלָּם יִשְׂבְּעוּ וְיִתְעַנְּגוּ מִטּוּבֶךָ וּבַשְּׁבִיעִי רָצִיתָ בּוֹ וְקִדַּשְׁתּוֹ חֶמְדַּת יָמִים אוֹתוֹ קָרָאתָ זֵכֶר לְמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית׃

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ מֶלֶךְ רַחֲמָן רַחֵם עָלֵינוּ טוֹב וּמֵטִיב הִדָּרֶשׁ לָנוּ שׁוּבָה אֵלֵינוּ בַּהֲמוֹן רַחֲמֶיךָ בִּגְלַל אָבוֹת שֶׁעָשׂוּ רְצוֹנֶךָ בְּנֵה בֵיתְךָ כְּבַתְּחִלָּה וְכוֹנֵן מִקְדָּשְׁךָ עַל־מְכוֹנוֹ וְהַרְאֵנוּ בְּבִנְיָנוֹ וְשַׂמְּחֵנוּ בְּתִקּוּנוֹ וְהָשֵׁב כֹּהֲנִים לַעֲבוֹדָתָם וּלְוִיִּם לְשִׁירָם לְזִמְרָם וְהָשֵׁב יִשְׂרָאֵל לִנְוֵיהֶם וְשָׁם נַעֲלֶה וְנֵרָאֶה וְנִשְׁתַּחֲוֶה לְפָנֶיךָ בְּשָׁלֹשׁ פַּעֲמֵי רְגָלֵינוּ כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתֶךָ שָׁלוֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה יֵרָאֶה כָל־זְכוּרְךָ אֶת־פְּנֵי יְיָ אֱלֹהֶיךָ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחָר בְּחַג הַמַּצּוֹת וּבְחַג הַשָּׁבֻעוֹת וּבְחַג הַסֻּכּוֹת וְלֹא יֵרָאֶה אֶת־פְּנֵי יְיָ רֵיקָם׃ אִישׁ כְּמַתְּנַת יָדוֹ כְּבִרְכַּת יְיָ אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר נָתַן לָךְ׃

וְהַשִּׂיאֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת בִּרְכַּת מוֹעֲדֶיךָ לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם לְשִׂמְחָה וּלְשָׂשׂוֹן כַּאֲשֶׁר רָצִיתָ וְאָמַרְתָּ לְבָרְכֵנוּ׃ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ רְצֵה בִמְנוּחָתֵנוּ קַדְּשֵׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ שַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ וְשַׂמְּחֵנוּ בִּישׁוּעָתֶךָ וְטַהֵר לִבֵּנוּ לְעָבְדְּךָ בֶּאֱמֶת וְהַנְחִילֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן בְּשִׂמְחָה וּבְשָׂשׂוֹן שַׁבָּת ו מוֹעֲדֵי קָדְשֶׁךָ · וְיִשְׂמְחוּ בְךָ יִשְׂרָאֵל מְקַדְּשֵׁי שְׁמֶךָ · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת ו יִשְׂרָאֵל וְהַזְּמַנִּים׃

רְצֵה יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבִתְפִלָּתָם · וְהָשֵׁב אֶת־הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל וּתְפִלָּתָם בְּאַהֲבָה תְקַבֵּל בְּרָצוֹן וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ׃

וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּחֲזִיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן׃

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד · צוּר חַיֵּינוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ אַתָּה הוּא לְדוֹר

Als een der gemelde feestdagen op Sabbath invalt, zegt men:

Dat zich in Uw rijk verblijden, zij die den Sabbath in acht nemen, en dien als eene verlustiging houden, het volk dat den zevenden dag heiligt. Dat het gezamentlijk verzadigd worde en zich verlustige met Uwe goedheid! Want in den zevenden dag hadt Gij behagen, en Gij heiligdet hem, ja Gij noemdet dien den bekoorlijksten der dagen, ter gedachtenis van het werk der schepping.

Onze God en God onzer voorouders, barmhartige Koning! ontferm U over ons; algoede Weldoener! laat U door ons verbidden, wend U weder tot ons met Uwe veelvuldige barmhartigheid, om onzer voorouders wege, die naar Uwen wil gehandeld hebben. Herbouw Uwen tempel gelijk voorheen, en vestig Uw heiligdom op zijn bestemde plaats. Toon ons zijnen opbouw, en verblijd ons met zijn herstel; doe de priesters terugkeeren tot hunne dienst, en de leviten tot hunnen zang en hun snarenspel. en laat Israël tot hunne woningen terugkeeren. Dan zullen wij opwaarts gaan, voor U verschijnen en ons voor U nederbuigen, op onze drie [jaarlijksche] feesten. Gelijk in Uwe leer geschreven is: „Driemaal in het jaar zal al wat mannelijk onder u is, „voor het aangezigt van den Eeuwige, uwen God, verschijnen, ter „plaatse die Hij uitkiezen zal, [namelijk] op het feest der ongezuurde „brooden, op het wekenfeest, en op het loofhuttenfeest; men zal „echter niet ledig voor het aangezigt des Eeuwigen verschijnen. „Ieder naar zijne gave, naar den zegen des Eeuwigen uws Gods, „dien Hij u gegeven zal hebben."

וְדוֹר נוֹדֶה לְּךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ · עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ וְעַל
נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל־יוֹם עִמָּנוּ וְעַל
נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל־עֵת עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם הַטּוֹב
כִּי לֹא־כָלוּ רַחֲמֶיךָ וְהַמְרַחֵם כִּי לֹא־תַמּוּ חֲסָדֶיךָ מֵעוֹלָם
קִוִּינוּ לָךְ :

וְעַל־כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד :
וְכֹל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶּלָה וִיהַלְלוּ אֶת שִׁמְךָ בֶּאֱמֶת הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ
וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַטּוֹב שִׁמְךָ וּלְךָ
נָאֶה לְהוֹדוֹת :

שִׂים שָׁלוֹם טוֹבָה וּבְרָכָה חֵן וָחֶסֶד וְרַחֲמִים עָלֵינוּ וְעַל
כָּל־יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ בָּרְכֵנוּ אָבִינוּ כֻּלָּנוּ כְּאֶחָד בְּאוֹר

פָּנֶיךָ כִּי בְאוֹר פָּנֶיךָ נָתַתָּ לָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ תּוֹרַת חַיִּים וְאַהֲבַת חֶסֶד וּצְדָקָה וּבְרָכָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת־עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל־עֵת וּבְכָל שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ ׃

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמְבָרֵךְ אֶת־עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בַּשָּׁלוֹם ׃

אֱלֹהַי נְצוֹר לְשׁוֹנִי מֵרָע וּשְׂפָתַי מִדַּבֵּר מִרְמָה וְלִמְקַלְלַי נַפְשִׁי תִדּוֹם וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר לַכֹּל תִּהְיֶה ׃ פְּתַח לִבִּי בְּתוֹרָתֶךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ תִּרְדּוֹף נַפְשִׁי וְכֹל הַחוֹשְׁבִים עָלַי רָעָה מְהֵרָה הָפֵר

למנחה ביו״ט נכנסין לביה״כ ואומרין **פרשת הקרבנות** ומתפללין **אשרי, ובא לציון,** והש״ץ אומר הצי קדיש (בשבת מוסיפין **ואני תפלתי** וקורין בתורה ומחזירין ס״ת להיכל ואומרין חצי קדיש) ומתפללין **תפלת מנחה** בלחש והש״ץ חוזר התפלה ואומר קדושת **נקדש** וגומר התפלה ואומר **קדיש תתקבל, עלינו, קדיש יתום.**

תפלת ראש השנה

לערבית לשחרית ולמנחה.

(כִּי שֵׁם יְיָ אֶקְרָא הָבוּ גֹדֶל לֵאלֹהֵינוּ ׃)

בלחש אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ ׃

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקוֹנֵה הַכֹּל וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה ׳

זָכְרֵנוּ לְחַיִּים ׳ מֶלֶךְ חָפֵץ בַּחַיִּים ׳ וְכָתְבֵנוּ בְּסֵפֶר הַחַיִּים ׳ לְמַעַנְךָ אֱלֹהִים חַיִּים ׳ מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן ׳ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן אַבְרָהָם ׃

אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם יְיָ מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ ׳ מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר ׳

עֲצָתָם וְקַלְקֵל מַחֲשַׁבְתָּם · עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ · עֲשֵׂה לְמַעַן
יְמִינֶךָ · עֲשֵׂה לְמַעַן קְדֻשָּׁתֶךָ · עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרָתֶךָ · לְמַעַן
יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי : יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי
וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְיָ צוּרִי וְגוֹאֲלִי : עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא
יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל־יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן :

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה
בְיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ : וְשָׁם נַעֲבָדְךָ בְּיִרְאָה כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים
קַדְמוֹנִיּוֹת : וְעָרְבָה לַייָ מִנְחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלָם כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת :

Bij het namiddag-gebed op eenen feestdag leest men Asré *en* Oebah Lezion; *de voorlezer leest half* Kadis, (*op Sabbath voegt men nog* Waäni Tephilathi *er bij, leest aan drie mannen uit de afdeeling der volgende week voor, en zegt half* Kadis,) *en men doet het gebed met zachte stem, hetwelk door den voorlezer overluid herhaald wordt, met bijvoeging van* Kedusa NEKADES). *Voorts* Kadis Tithkabbal, Alénoe *en* Kadis Jathom.

GEBED VOOR HET NIEUWJAARSFEEST.

VOOR 'S AVONDS, 'S MORGENS EN 'S NAMIDDAGS.

Wanneer ik des Eeuwigen naam aanroep, erkent de grootheid onzes Gods. Heer! open mijne lippen, dat mijn mond Uwen lof verkondige.

Geloofd zijt Gij, Eeuwige, onze God en God onzer voorvaders, de God van Abraham, de God van Izak, en de God van Jakob, de groote, magtige en eerbiedwaardige God, allerhoogste God! Gij bewijst genade en goedertierenheid, en zijt de Eigenaar aller wezens; Gij zijt gedachtig aan de gunstbetooningen, door U aan onze voorouders gedaan, en zendt hunner nakomelingschap, om Uws naams wil, uit liedfe, eenen verlosser.

Gedenk onzer ten leven, Koning, die in het leven behagen schept! schrijf ons in het boek des levens in, om Uwentwil, God des levens; ô Koning, die onze Helper, onze Redder en ons Schild zijt. Geloofd zijt Gij, Eeuwige! schild van Abraham.

Heer! Gij zijt almagtig in eeuwigheid. Gij doet de dooden herleven, oneindig groot is Uwe hulp. Gij onderhoudt de levenden met goedertierenheid; Gij doet de dooden herleven, met groote barmhartigheid; Gij schraagt de vallenden, geneest de kranken, slaakt de boeijen der gebondenen, en bevestigt Uwe trouw aan hen die in het

מִי כָמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דּוֹמֶה לָּךְ מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה ׃

מִי כָמוֹךָ אַב הָרַחֲמִים ׃ זוֹכֵר יְצוּרָיו לַחַיִּים בְּרַחֲמִים ׃ וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים ׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים :

אַתָּה קָדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ וּקְדוֹשִׁים בְּכָל יוֹם יְהַלְלוּךָ סֶּלָה ׃ וּבְכֵן תֵּן פַּחְדְּךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ עַל כָּל־מַעֲשֶׂיךָ וְאֵימָתְךָ עַל כָּל־מַה־שֶּׁבָּרָאתָ וְיִירָאוּךָ כָּל־הַמַּעֲשִׂים וְיִשְׁתַּחֲווּ לְפָנֶיךָ כָּל־הַבְּרוּאִים וְיֵעָשׂוּ כֻלָּם אֲגֻדָּה אֶחָת לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם כְּמוֹ שֶׁיָּדַעְנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ שֶׁהַשִּׁלְטוֹן לְפָנֶיךָ עֹז בְּיָדְךָ וּגְבוּרָה בִּימִינֶךָ וְשִׁמְךָ נוֹרָא עַל כָּל מַה־שֶּׁבָּרָאתָ :

וּבְכֵן תֵּן כָּבוֹד יְיָ לְעַמֶּךָ תְּהִלָּה לִירֵאֶיךָ וְתִקְוָה לְדוֹרְשֶׁיךָ וּפִתְחוֹן פֶּה לַמְיַחֲלִים לָךְ שִׂמְחָה לְאַרְצֶךָ וְשָׂשׂוֹן לְעִירֶךָ וּצְמִיחַת קֶרֶן לְדָוִד עַבְדֶּךָ וַעֲרִיכַת נֵר לְבֶן יִשַׁי מְשִׁיחֶךָ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ :

וּבְכֵן צַדִּיקִים יִרְאוּ וְיִשְׂמָחוּ וִישָׁרִים יַעֲלֹזוּ וַחֲסִידִים בְּרִנָּה יָגִילוּ וְעוֹלָתָה תִּקְפָּץ־פִּיהָ וְכָל־הָרִשְׁעָה כֻּלָּהּ כְּעָשָׁן תִּכְלֶה כִּי תַעֲבִיר מֶמְשֶׁלֶת זָדוֹן מִן הָאָרֶץ :

וְתִמְלוֹךְ אַתָּה יְיָ לְבַדֶּךָ עַל כָּל־מַעֲשֶׂיךָ בְּהַר צִיּוֹן מִשְׁכַּן כְּבוֹדֶךָ וּבִירוּשָׁלַיִם עִיר קָדְשֶׁךָ כַּכָּתוּב בְּדִבְרֵי קָדְשֶׁךָ יִמְלֹךְ יְיָ לְעוֹלָם אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּיָהּ :

קָדוֹשׁ אַתָּה וְנוֹרָא שְׁמֶךָ וְאֵין אֱלוֹהַּ מִבַּלְעָדֶיךָ כַּכָּתוּב וַיִּגְבַּהּ יְיָ צְבָאוֹת בַּמִּשְׁפָּט וְהָאֵל הַקָּדוֹשׁ נִקְדַּשׁ בִּצְדָקָה ׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ :

אַתָּה בְחַרְתָּנוּ מִכָּל־הָעַמִּים ׃ אָהַבְתָּ אוֹתָנוּ ׃ וְרָצִיתָ בָּנוּ ׃ וְרוֹמַמְתָּנוּ מִכָּל־הַלְּשׁוֹנוֹת ׃ וְקִדַּשְׁתָּנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ ׃ וְקֵרַבְתָּנוּ מַלְכֵּנוּ לַעֲבוֹדָתֶךָ ׃ וְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עָלֵינוּ קָרָאתָ :

(במוצאי שבת אומרין)

וַתּוֹדִיעֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת מִשְׁפְּטֵי צִדְקֶךָ וַתְּלַמְּדֵנוּ לַעֲשׂוֹת חֻקֵּי רְצוֹנֶךָ וַתִּתֶּן לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ מִשְׁפָּטִים יְשָׁרִים וְתוֹרַת

stof slapen. Wie is U gelijk, Opperheer der krachten! en wie evenaart U? Koning! die sterven laat, doet herleven, en het heil laat ontspruiten!

Wie is gelijk U, Vader der barmhartigheid! die met erbarmen aan Uwe schepselen ten leven gedenkt. Ja, Gij zijt getrouw in het vervullen der belofte, om de dooden te doen herleven. Geloofd zijt Gij, Eeuwige! die de dooden doet herleven.

Gij zijt heilig, heilig is Uw naam, en de heiligen prijzen U alle dagen, Sela.

Laat toch, Eeuwige, onze God! de vrees voor U zich tot al Uwe werken, de angst voor U zich tot al wat Gij geschapen hebt uitstrekken; dat alle gewrochten U eerbiedigen, dat alle geschapene wezens zich voor U nederbuigen, dat zij allen tot één verband gebragt worden om Uwen wil met volkomen harte te volbrengen; zoo als wij weten, Eeuwige, onze God! dat de alleenheersching U is, dat de zege in Uwe hand, de sterkte in Uwe regterhand is, en dat Uw naam eerbiedwaardig is, bij al wat Gij geschapen hebt.

Verleen toch, Eeuwige, onze God! eer aan Uw volk, lof aan hen die U eerbiedigen, hoop aan hen die U navorschen, moed om te spreken aan hen die U verbeiden, vreugde aan Uw land, blijdschap aan Uwe stad, opkomst des hoorns [van heil] aan Uwen knecht David, en helderen glans aan de lamp van Uwen gezalfde, den zoon van Jisai, spoedig in onze dagen.

De regtvaardigen zullen het dan zien, en zich verheugen, de opregten vrolijk zingen, de vromen zich met gejuich verlustigen, de ondeugd den mond sluiten, en alle snoodheid geheel als in rook verdwijnen, als Gij het geweld des moedwils van de aarde zult doen ophouden.

Dan zult Gij, Eeuwige, alleen regeren, over al Uwe werken, op den berg Zion, het verblijf Uwer heerlijkheid, en in Uwe heilige stad Jeruzalem, gelijk in Uwe heilige schrift geschreven is: „De Eeuwige regeert in eeuwigheid, uw God, o Zion! van geslacht tot geslacht. Hallelu-jah."

Heilig zijt Gij, eerbiedwaardig is Uw naam, en er is geen God buiten U, zoo als geschreven is: „De Eeuwige Zebaöth verheft Zich in het gerigt, en de heilige God wordt geheiligd door geregtigheid." Geloofd zijt Gij, Eeuwige, heilige Koning!

Gij hebt ons uit alle volken uitverkoren, ons bemind, behagen in ons geschept, ons meer dan alle natiën verheven, ons met Uwe geboden geheiligd, en ons tot Uwe dienst, onze Koning! doen naderen, en hebt Uwen grooten en heiligen naam over ons genoemd.

(*Bij den uitgang van den Sabbath zegt men*:

Gij hebt ons, Eeuwige, onze God! Uwe regtvaardige voorschriften bekend gemaakt, en ons geleerd de instellingen van Uwen wil na te komen. Gij gaaft ons, Eeuwige, onze God!

אֱמֶת חֻקִּים וּמִצְוֹת טוֹבִים וַתַּנְחִילֵנוּ זְמַנֵּי שָׂשׂוֹן וּמוֹעֲדֵי קֹדֶשׁ
וְחַגֵּי נְדָבָה · וַתּוֹרִישֵׁנוּ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת וּכְבוֹד מוֹעֵד וַחֲגִיגַת
הָרֶגֶל · וַתַּבְדֵּל יְיָ אֱלֹהֵינוּ בֵּין קֹדֶשׁ לְחוֹל בֵּין אוֹר לְחֹשֶׁךְ בֵּין
יִשְׂרָאֵל לָעַמִּים בֵּין יוֹם הַשְּׁבִיעִי לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה בֵּין קְדֻשַּׁת
שַׁבָּת לִקְדֻשַּׁת יוֹם טוֹב הִבְדַּלְתָּ וְאֶת־יוֹם הַשְּׁבִיעִי מִשֵּׁשֶׁת יְמֵי
הַמַּעֲשֶׂה קִדַּשְׁתָּ · הִבְדַּלְתָּ וְקִדַּשְׁתָּ אֶת־עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בִּקְדֻשָּׁתֶךָ :)
וַתִּתֶּן־לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה אֶת־יוֹם הַשַּׁבָּת הַזֶּה וְאֶת־יוֹם הַזִּכָּרוֹן
הַזֶּה · יוֹם זִכְרוֹן תְּרוּעָה בְּאַהֲבָה מִקְרָא קֹדֶשׁ זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרָיִם :

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ · יַעֲלֶה וְיָבֹא וְיַגִּיעַ וְיֵרָאֶה וְיֵרָצֶה
וְיִשָּׁמַע וְיִפָּקֵד וְיִזָּכֵר זִכְרוֹנֵנוּ וּפִקְדוֹנֵנוּ וְזִכְרוֹן אֲבוֹתֵינוּ ·
וְזִכְרוֹן מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד עַבְדֶּךָ · וְזִכְרוֹן יְרוּשָׁלַיִם עִיר קָדְשֶׁךָ ·
וְזִכְרוֹן כָּל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְפָנֶיךָ לִפְלֵיטָה לְטוֹבָה
לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם בְּיוֹם הַזִּכָּרוֹן הַזֶּה
זָכְרֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בּוֹ לְטוֹבָה וּפָקְדֵנוּ בוֹ לִבְרָכָה וְהוֹשִׁיעֵנוּ בוֹ
לְחַיִּים · וּבִדְבַר יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים · חוּס וְחָנֵּנוּ · וְרַחֵם עָלֵינוּ
וְהוֹשִׁיעֵנוּ · כִּי אֵלֶיךָ עֵינֵינוּ · כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה :

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ מְלוֹךְ עַל כָּל־הָעוֹלָם כֻּלּוֹ בִּכְבוֹדֶךָ
וְהִנָּשֵׂא עַל־כָּל־הָאָרֶץ בִּיקָרֶךָ וְהוֹפַע בַּהֲדַר גְּאוֹן עֻזֶּךָ
עַל כָּל־יוֹשְׁבֵי תֵבֵל אַרְצֶךָ · וְיֵדַע כָּל־פָּעוּל כִּי אַתָּה פְעַלְתּוֹ
וְיָבִין כָּל־יָצוּר כִּי אַתָּה יְצַרְתּוֹ וְיֹאמַר כֹּל אֲשֶׁר נְשָׁמָה בְאַפּוֹ יְיָ
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מֶלֶךְ וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה : אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ
רְצֵה בִמְנוּחָתֵנוּ קַדְּשֵׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ שַׂבְּעֵנוּ
מִטּוּבֶךָ וְשַׂמְּחֵנוּ בִּישׁוּעָתֶךָ · וְהַנְחִילֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן שַׁבַּת
קָדְשֶׁךָ וְיָנוּחוּ בָהּ יִשְׂרָאֵל מְקַדְּשֵׁי שְׁמֶךָ וְטַהֵר לִבֵּנוּ לְעָבְדְּךָ בֶּאֱמֶת
כִּי אַתָּה אֱלֹהִים אֱמֶת וּדְבָרְךָ אֱמֶת וְקַיָּם לָעַד · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ
מֶלֶךְ עַל כָּל־הָאָרֶץ מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת וְ יִשְׂרָאֵל וְיוֹם הַזִּכָּרוֹן :

רְצֵה יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבִתְפִלָּתָם · וְהָשֵׁב אֶת־הָעֲבוֹדָה
לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל וּתְפִלָּתָם בְּאַהֲבָה תְקַבֵּל
בְּרָצוֹן וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ :

billijke voorschriften, de leer der waarheid, en heilzame instellingen en geboden. Gij maaktet ons deelachtig aan hoogtijden van verlustiging, heilige gezette tijden en feesten der vrijwillige offers; Gij liet de heiliging van den Sabbath, de vereering der gezette tijden en de viering der feesten ons erfdeel zijn. Eeuwige, onze God! Gij onderscheidt tusschen gewijd en ongewijd, tusschen licht en duisternis, tusschen Israël en andere volken, en tusschen den zevenden dag en de zes werkdagen. Gij hebt tusschen de heiligheid van den Sabbath en die van eenen feestdag onderscheiden, en den zevenden dag boven de zes werkdagen geheiligd. Zoo hebt Gij ook Uw volk Israël door Uwe heiligheid afgezonderd en geheiligd.)

Gij gaaft ons, Eeuwige, onze God! met liefde, dezen (Sabbathdag en dezen) dag der herinnering, eenen dag waarop men de bazuin blaast (melding maakt van het blazen der bazuin, met liefde), als eene heilige bijeenroeping, tot herinnering aan den uittogt uit Egypte.

Onze God en God onzer voorvaders! dat voor Uw aangezigt opstijge, kome, gerake, gezien, welbehagelijk aangenomen, gehoord, bedacht en herinnerd worde, onzer herinnering en onze belangen, de herinnering onzer voorouders, de herinnering van den gezalfde, den zoon van Uwen dienaar David, de herinnering van Uwe heilige stad Jeruzalem, en de herinnering van Uw gansch volk, het huis Israëls, tot bevrijding, ten goede, tot genade, gunst en barmhartigheid, tot leven en vrede, op dezen dag der herinnering! Gedenk ons, Eeuwige, onze God! daarop ten goede, bedenk ons tot zegen, en help ons tot gelukzalig leven! Wil krachtens de belofte van heil en erbarmen, ons sparen, ons genadig zijn, U onzer ontfermen, en ons bijstaan; want onze oogen zijn op U gerigt, die een genadig en barmhartig God en Koning zijt.

Onze God en God onzer voorouders! regeer over de geheele wereld, in Uwe heerlijkheid; verhef U over de geheele aarde, in Uwe Majesteit, en verschijn in den glans Uwer roemrijke zege, over alle bewoners Uwer aardsche wereld. Laat elk gewrocht erkennen, dat Gij het daargesteld hebt, laat elk schepsel begrijpen dat Gij het gevormd hebt, en dat alles wat adem in den neus heeft, zegge: De Eeuwige, de God van Israël, is Koning, en Zijne regeering heerscht over het heelal. (Onze God en God onzer voorouders! schep behagen in onze rust,) heilig ons door Uwe goedheid en verblijd ons door Uw heil; (laat ons, Eeuwige, onze God! met liefde en welbehagen aan Uwen heiligen Sabbathdag deelachtig zijn, opdat Israël, die Uwen naam heiligen, er op rust genieten,) en reinig ons hart om U in waarheid te dienen. Want Gij, o God! zijt waar, en Uw woord is waar en bestendig in eeuwigheid. Geloofd zijt Gij, Eeuwige, Koning der geheele aarde! die (den Sabbath,) Israël en den dag der herinnering heiligt.

Schep behagen, Eeuwige, onze God! in Uw volk Israël en zijn gebed, herstel de dienst weder in Uw heilig paleis, neem dan de offers van Israël en hunne gebeden liefderijk en met welgevallen aan, en laat de eeredienst van Uw volk Israël U steeds behagelijk zijn.

וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּחֲזִיר
שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן:

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ
לְעוֹלָם וָעֶד · צוּר חַיֵּינוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ אַתָּה הוּא לְדוֹר
וָדוֹר נוֹדֶה לְּךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ · עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ וְעַל־
נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל־יוֹם עִמָּנוּ וְעַל
נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל־עֵת עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם הַטּוֹב
כִּי לֹא־כָלוּ רַחֲמֶיךָ וְהַמְרַחֵם כִּי לֹא־תַמּוּ חֲסָדֶיךָ מֵעוֹלָם
קִוִּינוּ לָךְ:

וְעַל־כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד:
וּכְתוֹב לְחַיִּים טוֹבִים (כָּל) בְּנֵי בְרִיתֶךָ:
וְכֹל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶּלָה וִיהַלְלוּ אֶת שִׁמְךָ בֶּאֱמֶת הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ
וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַטּוֹב שִׁמְךָ וּלְךָ
נָאֶה לְהוֹדוֹת:

בשחרית וכשמוציאין ס״ת אף במנחה.

שִׂים שָׁלוֹם טוֹבָה וּבְרָכָה חֵן וָחֶסֶד
וְרַחֲמִים עָלֵינוּ וְעַל כָּל־יִשְׂרָאֵל
עַמֶּךָ בָּרְכֵנוּ אָבִינוּ כֻּלָּנוּ כְּאֶחָד בְּאוֹר
פָּנֶיךָ כִּי בְאוֹר פָּנֶיךָ נָתַתָּ לָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ
תּוֹרַת חַיִּים וְאַהֲבַת חֶסֶד וּצְדָקָה וּבְרָכָה
וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ

במנחה ובערבית.

שָׁלוֹם רָב עַל־
יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ
תָּשִׂים לְעוֹלָם כִּי
אַתָּה הוּא מֶלֶךְ
אָדוֹן לְכָל הַשָּׁלוֹם ·
וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ

אֶת־עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל־עֵת וּבְכָל שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ ·

בְּסֵפֶר חַיִּים בְּרָכָה וְשָׁלוֹם וּפַרְנָסָה טוֹבָה נִזָּכֵר וְנִכָּתֵב
לְפָנֶיךָ אֲנַחְנוּ וְכָל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְחַיִּים טוֹבִים
וּלְשָׁלוֹם: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ עוֹשֶׂה הַשָּׁלוֹם:

אֱלֹהַי נְצוֹר לְשׁוֹנִי מֵרָע וּשְׂפָתַי מִדַּבֵּר מִרְמָה וְלִמְקַלְלַי נַפְשִׁי
תִדּוֹם וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר לַכֹּל תִּהְיֶה: פְּתַח לִבִּי בְּתוֹרָתֶךָ
וּבְמִצְוֹתֶיךָ תִּרְדּוֹף נַפְשִׁי וְכָל הַחוֹשְׁבִים עָלַי רָעָה מְהֵרָה הָפֵר

Dat onze oogen het mogen zien, als Gij te Zion met barmhartigheid terug keert! — Geloofd zijt Gij, Eeuwige! die Uw heerlijk verblijf naar Zion terug brengt!

Wij danken U, want Gij zijt de Eeuwige, onze God en de God onzer voorvaders, eeuwig en altoos. De Rots tot steun onzes levens, het Schild onzes heils, zijt Gij door alle eeuwen heen; wij danken U, en verkondigen Uwen lof, — voor ons leven, dat van Uwe magt afhangt, voor onze zielen, die U toevertrouwd zijn, voor Uwe wonderen, die ons dagelijks bijstaan, en voor Uwe onbegrijpelijke weldaden, die te allen tijde aanwezig zijn, — des avonds, des ochtends en des middags. Algoede! Uwe barmhartigheid heeft geen einde; Albarmhartige! Uwe goedertierenheid houdt nimmer op; van eeuwigheid her hopen wij op U.

Voor dit alles worde Uw naam, onze Koning! gedurig geloofd en hoog geprezen, in alle eeuwigheid. Schrijf al de leden Uws verbonds in, tot gelukzalig leven! Alle levende wezens zullen U onophoudelijk danken, en Uwen naam met opregtheid prijzen, U, o God! die steeds ons heil en onze toeverlaat zijt, Sela. Geloofd zijt Gij, Eeuwige! Algoede is Uw naam, en U betaamt dank.

In het ochtendgebed, en, als men de gewijde Rol uit de arke neemt, ook in het namiddaggebed:

Verleen vrede, gelukzaligheid, zegen, genade, gunst en barmhartigheid aan ons en aan Uw gansch volk Israël! Zegen ons, onze Vader! allen gezamentlijk met het licht Uws aangezigts. Want met het licht Uws aangezigts hebt Gij, Eeuwige, onze God! ons de leer des levens, liefde tot deugd, alsmede regtvaardigheid, zegen, barmhartigheid, leven en vrede gegeven. Het zij U welbehagelijk,

In het namiddag- en avondgebed:

Verleen Uwen volke Israël eenen bestendigen vrede, want Gij zijt de Koning, de Heer van allen vrede! Dat het U welbehagelijk zij,

Uw volk Israël te allen tijde en ure met Uwen vrede te zegenen.

Laat ons en Uw gansch volk, het huis Israëls, in het boek des levens, des zegens, des vredes en des vromen onderhouds, voor U gedacht en ingeschreven worden, tot gelukzalig leven en tot vrede! Geloofd zij Gij, Eeuwige! de stichter des vredes.

Mijn God! behoed mijne tong voor lastertaal, mijne lippen voor bedrog te spreken. Laat mijne ziel rustig blijven tegen hen die mij vloeken, en voor eenen ieder zoo nederig als het stof zijn. Open mijn hart voor Uwe leer, dat mijne ziel streve Uwe geboden te volgen! Vernietig spoedig den raad van allen, die kwade voornemens omtrent mij koesteren, en verwar hunne

עֲצָתָם וְקַלְקֵל מַחֲשַׁבְתָּם · עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ · עֲשֵׂה לְמַעַן יְמִינֶךָ · עֲשֵׂה לְמַעַן קְדֻשָּׁתֶךָ · עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרָתֶךָ · לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי : יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְיָ צוּרִי וְגוֹאֲלִי : עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל־יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן :

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ : וְשָׁם נַעֲבָדְךָ בְּיִרְאָה כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת : וְעָרְבָה לַייָ מִנְחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלָיִם כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת :

בליל ראש השנה קודם שיוצאין מבית הכנסת נוהגין לומר איש לחברו

ליחיד לְשָׁנָה טוֹבָה תִּכָּתֵב : ולרבים תִּכָּתֵבוּ :

לנקבה לְשָׁנָה טוֹבָה תִּכָּתֵבִי : ולנקבות תִּכָּתַבְנָה :

סדר אבינו מלכנו.

מן **ראש השנה** עד **יום כפור** אומרים בכל יום (חוץ משבת) אחר תפלת שחרית ומנחה **אבינו מלכנו**.

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ חָטָאנוּ לְפָנֶיךָ :

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ אֵין לָנוּ מֶלֶךְ אֶלָּא אָתָּה :

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ עֲשֵׂה עִמָּנוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ :

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ חַדֵּשׁ עָלֵינוּ שָׁנָה טוֹבָה :

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ בַּטֵּל מֵעָלֵינוּ כָּל־גְּזֵרוֹת קָשׁוֹת :

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ בַּטֵּל מַחְשְׁבוֹת שׂוֹנְאֵינוּ :

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ הָפֵר עֲצַת אוֹיְבֵינוּ :

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ כַּלֵּה כָּל־צַר וּמַשְׂטִין מֵעָלֵינוּ :

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ כַּלֵּה דֶּבֶר וְחֶרֶב וְרָעָב וּשְׁבִי וּמַשְׁחִית וּמַגֵּפָה מִבְּנֵי בְרִיתֶךָ :

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ מְנַע מַגֵּפָה מִנַּחֲלָתֶךָ :

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ שְׁלַח רְפוּאָה שְׁלֵמָה לְחוֹלֵי עַמֶּךָ :

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ הַחֲזִירֵנוּ בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ :

ontwerpen! Doe het om Uwen naam, doe het om Uwe regterhand, doe het om Uwe heiligheid, doe het om Uwe leer! Op dat Uwe geliefden gered worden, help mij met Uwe regterhand, en verhoor mij. Mogen de redenen mijns monds U welbehagelijk zijn, insgelijks de overdenking mijns harten, U, Eeuwige! mijn Rots en mijn Verlosser! Hij, die eendragt in gindsche hoogten sticht, behoude ons en gansch Israël in vrede! Zegt hierop: Amen!

Het zij Uw welbehagen, Eeuwige, onze God en God onzer voorvaders! dat de heilige tempel, spoedig in onze dagen, herbouwd worde, en dat Uwe leer ons aandeel zij. Aldaar zullen wij U met eerbied dienen, als in de voormalige dagen, als in de jaren der oudheid. Dan zal het offer van Juda en Jeruzalem den Eeuwige aangenaam zijn, als in de voormalige dagen, als in de jaren der oudheid.

Het is gebruikelijk op nieuwjaars-avond, alvorens men uit het Bedehuis gaat, elkander toe te wenschen:

»Tot een heilrijk jaar zult gij ingeschreven worden!"

Het Gebed Abinoe Malkénoe.

Van Ros-Hasana *tot* Jom-Kippoer *zegt men dagelijks, behalve op Sabbath, na het ochtend- en namiddaggebed*: Abinoe Malkénoe.

Onze Vader, onze Koning! wij hebben tegen U gezondigd!
Onze Vader, onze Koning! wij hebben geenen Koning buiten U!
Onze Vader, onze Koning! doe ons wel, om Uws naams wil!
Onze Vader, onze Koning! verleen ons een gelukzalig nieuw jaar!
Onze Vader, onze Koning! vernietig alle strenge verordeningen, die ons drukken!
Onze Vader, onze Koning! verijdel de ontwerpen onzer haters!
Onze Vader! onze Koning! vernietig de raadsbesluiten onzer vijanden!
Onze Vader, onze Koning! verwijder elken wederpartijder en hinderaar van ons!
Onze Vader, onze Koning! wend de pest, het zwaard, hongersnood, gevangenis, verderf en sterfte af, van de leden Uws verbonds!
Onze Vader, onze Koning! houd doodelijke kwalen van Uw erfdeel af!
Onze Vader, onze Koning! verschaf aan de kranken Uws volks eene volmaakte genezing!
Onze Vader, onze Koning! laat ons met eene volkomene zinsverandering tot U terugkeeren!

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ סְלַח וּמְחַל לְכָל־עֲוֹנוֹתֵינוּ : (נ״א מחל וסלח)

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ מְחֵה וְהַעֲבֵר פְּשָׁעֵינוּ (וחטאתינו) מִנֶּגֶד עֵינֶיךָ :

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ קְרַע , רֹעַ גְּזַר , דִּינֵנוּ :

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ מְחוֹק בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים כָּל־שִׁטְרֵי חוֹבוֹתֵינוּ :

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ זְכוֹר כִּי עָפָר אֲנָחְנוּ :

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ זָכְרֵנוּ בְּזִכָּרוֹן טוֹב לְפָנֶיךָ :

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ כָּתְבֵנוּ *) בְּסֵפֶר חַיִּים טוֹבִים :

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ כָּתְבֵנוּ בְּסֵפֶר זְכֻיּוֹת :

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ כָּתְבֵנוּ בְּסֵפֶר פַּרְנָסָה וְכַלְכָּלָה :

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ כָּתְבֵנוּ בְּסֵפֶר גְּאֻלָּה וִישׁוּעָה :

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ כָּתְבֵנוּ בְּסֵפֶר סְלִיחָה וּמְחִילָה : (נ״א מחילה וסליחה)

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ הַצְמַח לָנוּ יְשׁוּעָה בְּקָרוֹב :

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ הָרֵם קֶרֶן יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ :

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ הָרֵם קֶרֶן מְשִׁיחֶךָ :

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ שְׁמַע קוֹלֵנוּ חוּס וְרַחֵם עָלֵינוּ :

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ קַבֵּל בְּרַחֲמִים וּבְרָצוֹן אֶת־תְּפִלָּתֵנוּ :

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ נָא אַל־תְּשִׁיבֵנוּ רֵיקָם מִלְּפָנֶיךָ :

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ עֲשֵׂה לְמַעַן הֲרוּגִים עַל שֵׁם קָדְשֶׁךָ :

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ עֲשֵׂה לְמַעַן טְבוּחִים עַל יִחוּדֶךָ :

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ עֲשֵׂה לְמַעַן בָּאֵי בָאֵשׁ וּבַמַּיִם עַל קִדּוּשׁ שְׁמֶךָ :

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ נְקוֹם לְעֵינֵינוּ נִקְמַת דַּם עֲבָדֶיךָ הַשָּׁפוּךְ :

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ עֲשֵׂה לְמַעַנְךָ אִם־לֹא־לְמַעֲנֵנוּ :

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ עֲשֵׂה לְמַעַנְךָ וְהוֹשִׁיעֵנוּ :

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ עֲשֵׂה לְמַעַן רַחֲמֶיךָ הָרַבִּים :

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ עֲשֵׂה לְמַעַן שִׁמְךָ הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא שֶׁנִּקְרָא עָלֵינוּ :

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ חָנֵּנוּ וַעֲנֵנוּ כִּי אֵין בָּנוּ מַעֲשִׂים עֲשֵׂה עִמָּנוּ צְדָקָה וָחֶסֶד וְהוֹשִׁיעֵנוּ :

---

*) בתפלת נעילה לי״כ אומרין במקום כתבנו חָתְמֵנוּ.

Onze Vader, onze Koning! vergeef al onze ongeregtigheden en scheld ze kwijt!
Onze Vader, onze Koning! wisch uit en vernietig onze overtredingen (en zonden) van voor Uwe oogen!
Onze Vader, onze Koning! verscheur het nadeelige oordeel, over ons geveld!
Onze Vader, onze Koning! delg, door Uwe groote barmhartigheid, alle schuldvorderingen ten onzen laste uit!
Onze Vader, onze Koning! gedenk dat wij slechts stof zijn!
Onze Vader, onze Koning! dat wij bij U ten goede gedacht mogen worden!
Onze Vader, onze Koning! schrijf (*) ons in het boek des gelukzaligen levens!
Onze Vader, onze Koning! schrijf ons in het boek der verdiensten!
Onze Vader, onze Koning! schrijf ons in het boek van onderhoud en verzorging!
Onze Vader, onze Koning! schrijf ons in het boek van verlossing en heil!
Onze Vader, onze Koning! schrijf ons in het boek van kwijtschelding en vergiffenis!
Onze Vader, onze Koning! laat ons heil binnen kort weder bloeijen!
Onze Vader, onze Koning! verhef den hoorn van Uw volk Israël!
Onze Vader, onze Koning! verhef den hoorn van Uwen gezalfde.
Onze Vader, onze Koning! verhoor onze stem, spaar ons, en ontferm U onzer!
Onze Vader, onze Koning! neem met barmhartigheid en welgevallen ons gebed aan!
Onze Vader, onze Koning! laat ons toch niet ledig van U terug keeren!
Onze Vader, onze Koning! doe het wegens hen, die om Uwen heiligen naam omgebragt zijn!
Onze Vader, onze Koning! doe het wegens hen, die om het erkennen Uwer eenheid geslagt zijn!
Onze Vader, onze Koning! doe het wegens hen, die om de heiliging Uws naams door het vuur en het water omgekomen zijn!
Onze Vader, onze Koning! wreek voor onze oogen het vergotene bloed Uwer dienaren!
Onze Vader, onze Koning! doe het om Uwentwil, zoo het al niet om onzentwil zijn kan!
Onze Vader, onze Koning! doe het om Uwentwil en help ons!
Onze Vader, onze Koning! doe het wegens Uwe groote barmhartigheid!
Onze Vader, onze Koning! doe het wegens Uwen grooten, magtigen en eerbiedwaardigen naam, die over ons genoemd is!
Onze Vader, onze Koning! wees ons genadig en verhoor ons! wij hebben geene verdiensten; maar bewijs ons welwillendheid en goedertierenheid, en sta ons bij!

(*) *Bij het gebed* Neïlah, *zegt men in plaats van* schrijf *het woord* verzegel.

(כִּי שֵׁם יְיָ אֶקְרָא הָבוּ גֹדֶל לֵאלֹהֵינוּ:
אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי
יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל
עֶלְיוֹן גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקֹנֵה הַכֹּל וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת וּמֵבִיא
גּוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה ׃

זָכְרֵנוּ לַחַיִּים ׃ מֶלֶךְ חָפֵץ בַּחַיִּים ׃ וְכָתְבֵנוּ בְּסֵפֶר
הַחַיִּים ׃ לְמַעַנְךָ אֱלֹהִים חַיִּים ׃ מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן ׃
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן אַבְרָהָם:

אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם יְיָ מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ ׃
מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים סוֹמֵךְ נוֹפְלִים
וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר ׃
מִי כָמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דּוֹמֶה לָּךְ מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה
וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה ׃

מִי כָמוֹךָ אַב הָרַחֲמִים ׃ זוֹכֵר יְצוּרָיו לַחַיִּים בְּרַחֲמִים ׃
וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים ׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים:
אַתָּה קָדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ וּקְדוֹשִׁים בְּכָל יוֹם יְהַלְלוּךָ סֶּלָה ׃

וּבְכֵן תֵּן פַּחְדְּךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ עַל כָּל־מַעֲשֶׂיךָ וְאֵימָתְךָ עַל כָּל־מַה־
שֶּׁבָּרָאתָ וְיִירָאוּךָ כָּל־הַמַּעֲשִׂים וְיִשְׁתַּחֲווּ לְפָנֶיךָ כָּל־הַבְּרוּאִים
וְיֵעָשׂוּ כֻלָּם אֲגֻדָּה אַחַת לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם כְּמוֹ שֶׁיָּדַעְנוּ
יְיָ אֱלֹהֵינוּ שֶׁהַשִּׁלְטוֹן לְפָנֶיךָ עֹז בְּיָדְךָ וּגְבוּרָה בִּימִינֶךָ וְשִׁמְךָ נוֹרָא
עַל כָּל מַה־שֶּׁבָּרָאתָ:

וּבְכֵן תֵּן כָּבוֹד יְיָ לְעַמֶּךָ תְּהִלָּה לִירֵאֶיךָ וְתִקְוָה לְדוֹרְשֶׁיךָ
וּפִתְחוֹן פֶּה לַמְיַחֲלִים לָךְ שִׂמְחָה לְאַרְצֶךָ וְשָׂשׂוֹן
לְעִירֶךָ וּצְמִיחַת קֶרֶן לְדָוִד עַבְדֶּךָ וַעֲרִיכַת נֵר לְבֶן יִשַׁי מְשִׁיחֶךָ
בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ:
וּבְכֵן צַדִּיקִים יִרְאוּ וְיִשְׂמָחוּ וִישָׁרִים יַעֲלֹזוּ וַחֲסִידִים בְּרִנָּה יָגִילוּ

וְעוֹלָתָה תִּקְפָּץ־פִּיהָ וְכָל־הָרִשְׁעָה כֻּלָּהּ כְּעָשָׁן תִּכְלֶה כִּי
תַעֲבִיר מֶמְשֶׁלֶת זָדוֹן מִן הָאָרֶץ ׃

וְתִמְלוֹךְ אַתָּה יְיָ לְבַדֶּךָ עַל כָּל־מַעֲשֶׂיךָ בְּהַר צִיּוֹן מִשְׁכַּן כְּבוֹדֶךָ
וּבִירוּשָׁלַיִם עִיר קָדְשֶׁךָ כַּכָּתוּב בְּדִבְרֵי קָדְשֶׁךָ יִמְלֹךְ יְיָ
לְעוֹלָם אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּיָהּ ׃

קָדוֹשׁ אַתָּה וְנוֹרָא שְׁמֶךָ וְאֵין אֱלוֹהַּ מִבַּלְעָדֶיךָ כַּכָּתוּב וַיִּגְבַּהּ
יְיָ צְבָאוֹת בַּמִּשְׁפָּט וְהָאֵל הַקָּדוֹשׁ נִקְדַּשׁ בִּצְדָקָה ׃
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ ׃

אַתָּה בְחַרְתָּנוּ מִכָּל־הָעַמִּים · אָהַבְתָּ אוֹתָנוּ · וְרָצִיתָ בָּנוּ ·
וְרוֹמַמְתָּנוּ מִכָּל־הַלְּשׁוֹנוֹת · וְקִדַּשְׁתָּנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ · וְקֵרַבְתָּנוּ
מַלְכֵּנוּ לַעֲבוֹדָתֶךָ · וְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עָלֵינוּ קָרָאתָ ׃
וַתִּתֶּן־לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה אֶת־יוֹם הַשַּׁבָּת הַזֶּה וְאֶת־יוֹם הַזִּכָּרוֹן
הַזֶּה · יוֹם זִכְרוֹן תְּרוּעָה בְּאַהֲבָה מִקְרָא קֹדֶשׁ זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרָיִם ׃

וּמִפְּנֵי חֲטָאֵינוּ גָּלִינוּ מֵאַרְצֵנוּ
וְנִתְרַחַקְנוּ מֵעַל אַדְמָתֵנוּ
וְאֵין אֲנַחְנוּ יְכוֹלִים לַעֲשׂוֹת
חוֹבוֹתֵינוּ בְּבֵית בְּחִירָתֶךָ בַּבַּיִת
הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ שֶׁנִּקְרָא שִׁמְךָ
עָלָיו מִפְּנֵי הַיָּד הַשְּׁלוּחָה
בְּמִקְדָּשֶׁךָ ׃ יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ
אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ מֶלֶךְ
רַחֲמָן שֶׁתָּשׁוּב וּתְרַחֵם עָלֵינוּ וְעַל
מִקְדָּשְׁךָ בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים וְתִבְנֵהוּ
מְהֵרָה וּתְגַדֵּל כְּבוֹדוֹ אָבִינוּ
מַלְכֵּנוּ גַּלֵּה כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ
עָלֵינוּ מְהֵרָה וְהוֹפַע וְהִנָּשֵׂא
עָלֵינוּ לְעֵינֵי כָּל חָי וְקָרֵב פְּזוּרֵינוּ

Doch wegens onze zonden zijn wij uit ons land geweken, en van ons aardrijk verwijderd; wij kunnen dus onze pligten niet vervullen in Uwe uitverkorene woning, in dien grooten en heiligen tempel, waarop Uw naam genoemd is, wegens de [vijandelijke] hand, die over Uw heiligdom uitgestrekt is. Het zij Uw welbehagen, Eeuwige, onze God, en God onzer voorouders, ontfermende Koning! U wederom over ons en Uw heiligdom, met Uwe groote ontferming, te erbarmen, het spoedig te herbouwen, en zijne heerlijkheid te vergrooten. Onze Vader, onze Koning! openbaar de heerlijkheid Uwer regering spoedig over ons, verschijn en verhef U over ons, voor de oogen aller levenden; doe onze verstrooiden

מִבֵּין הַגּוֹיִם וּנְפוּצוֹתֵינוּ כַּנֵּס מִיַּרְכְּתֵי אָרֶץ וַהֲבִיאֵנוּ לְצִיּוֹן
עִירְךָ בְּרִנָּה וְלִירוּשָׁלַיִם בֵּית מִקְדָּשְׁךָ בְּשִׂמְחַת עוֹלָם וְשָׁם
נַעֲשֶׂה לְפָנֶיךָ אֶת קָרְבְּנוֹת חוֹבוֹתֵינוּ תְּמִידִים כְּסִדְרָם וּמוּסָפִים
כְּהִלְכָתָם: וְאֶת מוּסְפֵי יוֹם הַשַּׁבָּת הַזֶּה וְיוֹם הַזִּכָּרוֹן
הַזֶּה · נַעֲשֶׂה וְנַקְרִיב לְפָנֶיךָ בְּאַהֲבָה כְּמִצְוַת רְצוֹנֶךָ כְּמוֹ
שֶׁכָּתַבְתָּ עָלֵינוּ בְּתוֹרָתֶךָ עַל יְדֵי משֶׁה עַבְדֶּךָ מִפִּי כְבוֹדֶךָ כָּאָמוּר:

לשבת

וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת שְׁנֵי־כְבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה תְּמִימִם וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים
סֹלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן וְנִסְכּוֹ: עֹלַת שַׁבַּת בְּשַׁבַּתּוֹ
עַל־עֹלַת הַתָּמִיד וְנִסְכָּהּ:

(זֶה קָרְבַּן שַׁבָּת וְקָרְבַּן הַיּוֹם כָּאָמוּר:)

וּבַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ מִקְרָא־קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם כָּל־
מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ יוֹם תְּרוּעָה יִהְיֶה לָכֶם:
וַעֲשִׂיתֶם עֹלָה לְרֵיחַ נִיחֹחַ לַיָי פַּר בֶּן־בָּקָר אֶחָד אַיִל אֶחָד
כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה שִׁבְעָה תְּמִימִם: וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם כִּמְדֻבָּר
שְׁלשָׁה עֶשְׂרֹנִים לַפָּר וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים לָאָיִל וְעִשָּׂרוֹן לַכֶּבֶשׂ
וְיַיִן כְּנִסְכּוֹ · וּשְׁנֵי שְׂעִירִים לְכַפֵּר וּשְׁנֵי תְמִידִים כְּהִלְכָתָם:
מִלְּבַד עֹלַת הַחֹדֶשׁ וּמִנְחָתָהּ וְעֹלַת הַתָּמִיד וּמִנְחָתָהּ · וְנִסְכֵּיהֶם
כְּמִשְׁפָּטָם לְרֵיחַ נִיחֹחַ אִשֶּׁה לַיָי: (י״א ושעיר לכפר מלבד עולת החדש
ומנחתה ושעיר לחטאת ונסכיהם כמשפטם ושני תמידים כהלכתם.)

לשבת

יִשְׂמְחוּ בְמַלְכוּתְךָ שׁוֹמְרֵי שַׁבָּת וְקוֹרְאֵי עֹנֶג עַם מְקַדְּשֵׁי שְׁבִיעִי
כֻּלָּם יִשְׂבְּעוּ וְיִתְעַנְּגוּ מִטּוּבֶךָ וּבַשְּׁבִיעִי* רָצִיתָ בּוֹ וְקִדַּשְׁתּוֹ
חֶמְדַּת יָמִים אוֹתוֹ קָרָאתָ זֵכֶר לְמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית:

עָלֵינוּ לְשַׁבֵּחַ לַאֲדוֹן הַכֹּל לָתֵת גְּדֻלָּה לְיוֹצֵר בְּרֵאשִׁית שֶׁלֹּא
עָשָׂנוּ כְּגוֹיֵי הָאֲרָצוֹת וְלֹא שָׂמָנוּ כְּמִשְׁפְּחוֹת הָאֲדָמָה
שֶׁלֹּא שָׂם חֶלְקֵנוּ כָּהֶם וְגוֹרָלֵנוּ כְּכָל הֲמוֹנָם · וַאֲנַחְנוּ כּוֹרְעִים
וּמִשְׁתַּחֲוִים וּמוֹדִים לִפְנֵי מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ

uit het midden der volken bijeenkomen, en vereenig onze verspreiden van de gewesten der aarde. Breng ons naar Uwe stad Zion met gejuich, en naar Jerusalem Uwen heiligen tempel, met eeuwige vreugde; aldaar zullen wij voor U bereiden de offers naar onzen pligt, de gestadige offers volgens hunne orde, en de buitengewone naar hun voorschrift. De buitengewone offers van dezen (Sabbath en dezen) dag der herinnering, zullen wij voor U bereiden en offeren, met liefde, naar het bevel Uws wils, gelijk Gij ons in Uwe leer hebt voorgeschreven, door Uwen dienaar Mozes, uit den mond Uwer heerlijkheid, zoo als gezegd is:

(*Op Sabbath*:

Op den Sabbathdag, twee éénjarige lammeren zonder gebrek, en twee tienden meelbloem tot spijsoffer met olie aangemengd, benevens hun plengoffer. Dit is het Sabbath-brandoffer voor elken Sabbath, behalve het gedurige brandoffer met zijn plengoffer).

(Dat is het offer van den Sabbath, voorts het offer van dezen dag, gelijk gezegd is.)

In de zevende maand, op den eersten der maand, zal ulieden eene uitroeping der heiligheid zijn; geenerlei dienstwerk zult gij [er op] verrigten, het zal een dag van bazuingeschal voor u zijn. Gij zult als brandoffer, tot eenen liefelijken reuk ter eere des Eeuwigen bereiden: eenen var, zijnde een jong rund, eenen ram, éénjarige lammeren zeven, zonder gebrek. En hun spijs- en plengoffers naar het voorschrift, drie tienden [meelbloem] voor den var, twee tienden voor den ram, één tiende voor elk ram. Voorts den wijn voor het plengoffer, twee bokken te verzoenen, en de twee gedurige offers naar hun voorschrift. Behalve het brandoffer der nieuwe maan en zijn spijsoffer, alsmede het gedurige brandoffer en zijn spijsoffer, en hunne plengoffers naar hun voorschrift; tot eenen liefelijken reuk, door het vuur te verteren, ter eere des Eeuwigen.

(*Op Sabbath*:

Dat zich in Uw Rijk verblijden, zij die den Sabbath in acht nemen, en hem als eene verlustiging houden, het volk dat den zevenden dag heiligt. Dat het gezamentlijk verzadigd worde en zich verlustige met Uwe goedheid! Want in den zevenden dag hadt Gij behagen, en Gij heiligdet dien, ja Gij noemdet hem den bekoorlijksten der dagen, ter gedachtenis van het werk der schepping.)

Het is onze pligt, den Heer van het heelal te prijzen, en den Vormer van het scheppingswerk heerlijkheid toe te kennen, dat Hij ons niet geschapen heeft als de heidenen der onderscheidene landen, en ons niet heeft doen zijn als de geslachten der aarde; dat Hij ons aandeel niet heeft bepaald als het hunne, noch ons lot als dat hunner gansche menigte. Maar wij knielen, buigen ons neder, en danken voor den Koning aller koningen,

הוּא שֶׁהוּא נוֹטֶה שָׁמַיִם וְיוֹסֵד אָרֶץ וּמוֹשַׁב יְקָרוֹ (נ״א וְכִסֵּא כְבוֹדוֹ) בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וּשְׁכִינַת עֻזּוֹ בְּגָבְהֵי מְרוֹמִים ׃ הוּא אֱלֹהֵינוּ אֵין עוֹד (נ״א אַחֵר) ׃ אֱמֶת מַלְכֵּנוּ אֶפֶס זוּלָתוֹ כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתוֹ וְיָדַעְתָּ הַיּוֹם וַהֲשֵׁבֹתָ אֶל לְבָבֶךָ כִּי יְיָ הוּא הָאֱלֹהִים בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל הָאָרֶץ מִתָּחַת אֵין עוֹד ׃

עַל כֵּן נְקַוֶּה לְּךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ ׃ לִרְאוֹת מְהֵרָה בְּתִפְאֶרֶת עֻזֶּךָ לְהַעֲבִיר גִּלּוּלִים מִן הָאָרֶץ וְהָאֱלִילִים כָּרוֹת יִכָּרֵתוּן ׃ לְתַקֵּן עוֹלָם בְּמַלְכוּת שַׁדַּי וְכָל בְּנֵי בָשָׂר יִקְרְאוּ בִשְׁמֶךָ ׃ לְהַפְנוֹת אֵלֶיךָ כָּל רִשְׁעֵי אָרֶץ ׃ יַכִּירוּ וְיֵדְעוּ כָּל יוֹשְׁבֵי תֵבֵל ׃ כִּי לְךָ תִּכְרַע כָּל בֶּרֶךְ תִּשָּׁבַע כָּל לָשׁוֹן ׃ לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ יִכְרְעוּ וְיִפּוֹלוּ ׃ וְלִכְבוֹד שִׁמְךָ יְקָר יִתֵּנוּ ׃ וִיקַבְּלוּ כֻלָּם אֶת עוֹל מַלְכוּתֶךָ ׃ וְתִמְלוֹךְ עֲלֵיהֶם מְהֵרָה לְעוֹלָם וָעֶד ׃ כִּי הַמַּלְכוּת שֶׁלְּךָ הִיא ׃ וּלְעוֹלְמֵי עַד תִּמְלוֹךְ בְּכָבוֹד ׃ כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתֶךָ יְיָ יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד ׃

וְנֶאֱמַר לֹא הִבִּיט אָוֶן בְּיַעֲקֹב וְלֹא רָאָה עָמָל בְּיִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהָיו עִמּוֹ וּתְרוּעַת מֶלֶךְ בּוֹ ׃ וְנֶאֱמַר וַיְהִי בִישֻׁרוּן מֶלֶךְ בְּהִתְאַסֵּף רָאשֵׁי עָם יַחַד שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל ׃ וּבְדִבְרֵי קָדְשְׁךָ כָּתוּב לֵאמֹר כִּי לַייָ הַמְּלוּכָה וּמוֹשֵׁל בַּגּוֹיִם ׃ וְנֶאֱמַר יְיָ מָלָךְ גֵּאוּת לָבֵשׁ לָבֵשׁ יְיָ עֹז הִתְאַזָּר אַף תִּכּוֹן תֵּבֵל בַּל תִּמּוֹט ׃ וְנֶאֱמַר שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם וְהִנָּשְׂאוּ פִּתְחֵי עוֹלָם וְיָבֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד ׃ מִי זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד יְיָ עִזּוּז וְגִבּוֹר יְיָ גִּבּוֹר מִלְחָמָה ׃ שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם וּשְׂאוּ פִּתְחֵי עוֹלָם וְיָבֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד ׃ מִי הוּא זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד יְיָ צְבָאוֹת הוּא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד סֶלָה ׃ וְעַל יְדֵי עֲבָדֶיךָ הַנְּבִיאִים כָּתוּב לֵאמֹר כֹּה אָמַר יְיָ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וְגֹאֲלוֹ יְיָ צְבָאוֹת אֲנִי רִאשׁוֹן וַאֲנִי אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדַי אֵין אֱלֹהִים ׃ וְנֶאֱמַר וְעָלוּ מוֹשִׁיעִים בְּהַר צִיּוֹן לִשְׁפֹּט אֶת־הַר עֵשָׂו וְהָיְתָה לַייָ הַמְּלוּכָה ׃ וְנֶאֱמַר וְהָיָה יְיָ לְמֶלֶךְ עַל־כָּל־הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְיָ אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד ׃ וּבְתוֹרָתְךָ כָּתוּב לֵאמֹר שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד ׃

den Heilige, geloofd zij Hij! Die den hemel uitgespannen en de aarde gegrondvest heeft; de zetel van Wiens heerlijkheid boven in den hemel, en de verblijfplaats Zijner magt in de verhevene hemelruimten is. Hij is onze God en niemand meer; onze Koning is waarachtig, en er is niemand buiten Hem. Zoo is in Zijne leer geschreven: „Erken dan heden en neem het wel ter harte, dat „de Eeuwige [alléén] God is, boven in den hemel, en beneden „op de aarde, en er geen meer is."

Daarom hopen wij op U, Eeuwige, onze God! om spoedig de heerlijkheid Uwer almagt te aanschouwen, dat de gruwelen van de aarde verbannen, en de afgoden ganschelijk vernield worden; dat de wereld volmaakt worde door het Rijk des Almagtigen, dat alle kinderen des vleesches Uwen naam aanroepen; dat alle goddeloozen der aarde zich tot U wenden, en alle bewoners des aardbols erkennen en begrijpen, dat voor U elke knie zich buigen, en elke tong zweren moet. Voor U, Eeuwige, onze God! zal alles knielen en zich nederwerpen, en de eer Uws naams verheerlijken. Dat zij zich allen aan het juk Uws Rijks onderwerpen, en dat Gij spoedig, voor immer en eeuwig, over hen als koning regeert. Want U is het Rijk, en eeuwig en altoos zult Gij in heerlijkheid regeren, gelijk in Uwe leer geschreven is: „De Eeuwige zal immer en eeuwig regeren."

Ook is er gezegd: „Hij ontwaart geen onregt in Jakob, Hij ziet „geene boosheid in Israël; de Eeuwige, zijn God, is met hem, houdt „koninklijk verblijf onder hen." Voorts is er gezegd: „Toen werd „Hij Koning over Jesurun, als de hoofden des volks verzameld, al „de stammen Israëls het eens waren." En in Uwe heilige schrift is aldus geschreven: „Want den Eeuwige behoort het Rijk, Hij „heerscht over de heidenen." En elders: „De Eeuwige regeert, „Hij heeft Zich met Majesteit gekleed, de Eeuwige heeft Zich „met magt gekleed en omgord; zoo staat de wereld vast, en „wankelt nimmer." Ook op eene andere plaats: Heft op, o „poorten! uwe hoofden, verheft u, aloude deuren! dat de Koning „der eere binnen trekke! Wie is de Koning der eere? De Eeuwige, „magtig en heldhaftig, de Eeuwige, een held in den strijd. „Heft op, o poorten! uwe hoofden, verheft u, aloude deuren! „dat de Koning der eere binnentrekke. Wie is Hij, die Koning „der eere? het is de Eeuwige Zebaöth, die is de Koning der „eere, Sela." En door Uwe dienaren de profeten is geschreven als volgt: „Aldus zegt de Eeuwige, de Koning en Verlosser van Israël, „de Eeuwige Zebaöth: Ik ben de eerste en Ik ben de laatste, „en buiten Mij is er geen God." Voorts: „Redders zullen „den berg Zion beklimmen, om het gebergte Esau's te regten, „en het rijk zal den Eeuwige behooren." En elders: „De „Eeuwige zal Koning over de geheele aarde zijn. Op dien dag zal „de Eeuwige als een eenig Wezen erkend worden, en Zijn naam „zal zijn de Eenige." Gelijk ook in Uwe leer geschreven is: „Hoor „Israël! de Eeuwige, onze God, is een eenig eeuwig Wezen".

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ מְלוֹךְ עַל כָּל־הָעוֹלָם כֻּלּוֹ בִּכְבוֹדֶךָ
וְהִנָּשֵׂא עַל־כָּל־הָאָרֶץ בִּיקָרֶךָ וְהוֹפַע בַּהֲדַר גְּאוֹן עֻזֶּךָ
עַל כָּל־יוֹשְׁבֵי תֵבֵל אַרְצֶךָ · וְיֵדַע כָּל־פָּעוּל כִּי אַתָּה פְעַלְתּוֹ
וְיָבִין כָּל־יָצוּר כִּי אַתָּה יְצַרְתּוֹ וְיֹאמַר כֹּל אֲשֶׁר נְשָׁמָה בְאַפּוֹ יְיָ
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מֶלֶךְ וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה : אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ
רְצֵה בִמְנוּחָתֵנוּ קַדְּשֵׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ שַׂבְּעֵנוּ
מִטּוּבֶךָ וְשַׂמְּחֵנוּ בִּישׁוּעָתֶךָ · וְהַנְחִילֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן שַׁבַּת
קָדְשֶׁךָ וְיָנוּחוּ בָהּ יִשְׂרָאֵל מְקַדְּשֵׁי שְׁמֶךָ וְטַהֵר לִבֵּנוּ לְעָבְדְּךָ בֶּאֱמֶת
כִּי אַתָּה אֱלֹהִים אֱמֶת וּדְבָרְךָ אֱמֶת וְקַיָּם לָעַד · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ
מֶלֶךְ עַל כָּל־הָאָרֶץ מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת וְ יִשְׂרָאֵל וְיוֹם הַזִּכָּרוֹן :

אַתָּה זוֹכֵר מַעֲשֵׂה עוֹלָם וּפוֹקֵד כָּל־יְצוּרֵי קֶדֶם : לְפָנֶיךָ נִגְלוּ
כָּל־תַּעֲלֻמוֹת וַהֲמוֹן נִסְתָּרוֹת שֶׁמִּבְּרֵאשִׁית : (כִּי) אֵין
שִׁכְחָה לִפְנֵי כִסֵּא כְבוֹדֶךָ · וְאֵין נִסְתָּר מִנֶּגֶד עֵינֶיךָ · אַתָּה
זוֹכֵר אֶת־כָּל־הַמִּפְעָל · וְגַם כָּל־הַיְצוּר לֹא נִכְחַד מִמֶּךָּ ·
הַכֹּל גָּלוּי וְיָדוּעַ לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ · צוֹפֶה וּמַבִּיט עַד סוֹף
כָּל־הַדּוֹרוֹת · כִּי תָבִיא חוֹק זִכָּרוֹן לְהִפָּקֵד כָּל־רוּחַ וָנֶפֶשׁ ·
לְהִזָּכֵר מַעֲשִׂים רַבִּים וַהֲמוֹן בְּרִיּוֹת לְאֵין תַּכְלִית · מֵרֵאשִׁית
כָּזֹאת הוֹדָעְתָּ וּמִלְּפָנִים אוֹתָהּ גִּלִּיתָ · זֶה הַיּוֹם תְּחִלַּת
מַעֲשֶׂיךָ זִכָּרוֹן לְיוֹם רִאשׁוֹן · כִּי חֹק לְיִשְׂרָאֵל הוּא מִשְׁפָּט
לֵאלֹהֵי יַעֲקֹב : וְעַל הַמְּדִינוֹת בּוֹ יֵאָמֵר אֵיזוֹ לַחֶרֶב · וְאֵיזוֹ
לַשָּׁלוֹם · אֵיזוֹ לָרָעָב · וְאֵיזוֹ לָשֹׂבַע · וּבְרִיּוֹת בּוֹ יִפָּקֵדוּ ·
לְהַזְכִּירָם לְחַיִּים וְלַמָּוֶת · מִי לֹא נִפְקַד כְּהַיּוֹם הַזֶּה · כִּי זֵכֶר
כָּל־הַיְצוּר לְפָנֶיךָ בָּא · מַעֲשֵׂה אִישׁ וּפְקֻדָּתוֹ · וַעֲלִילוֹת
מִצְעֲדֵי גָבֶר · מַחְשְׁבוֹת אָדָם וְתַחְבּוּלוֹתָיו וְיִצְרֵי מַעַלְלֵי אִישׁ ·
אַשְׁרֵי אִישׁ שֶׁלֹּא יִשְׁכָּחֶךָּ · וּבֶן אָדָם יִתְאַמֶּץ בָּךְ · כִּי דוֹרְשֶׁיךָ
לְעוֹלָם לֹא יִכָּשֵׁלוּ · וְלֹא יִכָּלְמוּ לָנֶצַח כָּל־הַחוֹסִים בָּךְ ·
כִּי זֵכֶר כָּל־הַמַּעֲשִׂים לְפָנֶיךָ בָּא וְאַתָּה דוֹרֵשׁ מַעֲשֵׂה כֻלָּם :
וְגַם אֶת־נֹחַ בְּאַהֲבָה זָכַרְתָּ · וַתִּפְקְדֵהוּ בִּדְבַר יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים
בַּהֲבִיאֲךָ אֶת־מֵי הַמַּבּוּל לְשַׁחֵת כָּל־בָּשָׂר מִפְּנֵי רֹעַ מַעַלְלֵיהֶם :

Onze God en God onzer voorouders! regeer over de geheele wereld, in Uwe heerlijkheid; verhef U over de geheele aarde, in Uwe Majesteit, en verschijn in den glans Uwer roemrijke zege, over alle bewoners Uwer aardsche wereld. Laat elk gewrocht erkennen dat Gij het daargesteld hebt; laat elk schepsel begrijpen dat Gij het gevormd hebt, en dat alles wat adem in den neus heeft, zegge: De Eeuwige, de God van Israël, is Koning, en Zijne regering heerscht over het heelal. (Onze God, en God onzer voorouders, schep behagen in onze rust,) heilig ons door Uwe geboden, en laat Uwe leer ons aandeel zijn. Verzadig ons van Uwe goedheid, en verblijd ons door Uw heil; (laat ons, Eeuwige, onze God! met liefde en welbehagen aan Uwen heiligen Sabbathdag deelachtig zijn, opdat Israël die Uwen naam heiligen, er op rust genieten,) en reinig ons hart om U in waarheid te dienen. Want Gij, ô God! zijt waar, en Uw woord is waar en bestendig in eeuwigheid. Geloofd zijt Gij, Eeuwige! Koning der geheele aarde, die (den Sabbath,) Israël en den dag der herinnering heiligt.

Gij denkt aan elk bedrijf der wereld, herinnert U alle wezens sedert hun ontstaan; voor U liggen alle geheimenissen open en de menigte verborgenheden van de schepping af; er is geene vergetelheid voor den troon Uwer heerlijkheid, en er is niets voor Uw alziend oog verholen. Gij denkt aan elk gewrocht, en geenerlei wezen is U onbekend; alles is openbaar en bekend voor U, Eeuwige, onze God! die alles inziet en doordringt tot het einde aller eeuwen. Dat Gij eenen bestemden tijd der herinnering zult doen komen, als wanneer ieder geest, elke ziel bedacht zal worden; dat aan vele handelingen en de oneindige menigte schepselen herinnerd zal worden; dit hebt Gij reeds van den aanvang te weten gedaan, van voormaals het geopenbaard. Deze dag, het begin Uwer schepping, strekt tot herinnering aan den eersten dag; want het is eene instelling voor Israël, een regtsdag van Jakobs God. Op dezen dag wordt omtrent de landen uitspraak gedaan, waar oorlog, waar vrede, waar hongersnood, en waar overvloed zijn zal; de schepselen worden daarop bedacht, om hen ten leven of ter dood te bestemmen. Wie wordt op dezen dag niet bezocht? Immers voor U komt de herinnering van elk schepsel, het bedrijf van ieder mensch en zijne handelingen, de werkingen van elke schrede des mans, de gedachten en listen des aardbewoners, en de gedichtsels die 's menschen handelingen bestieren. Heil den man, die U niet vergeet, den menschenzoon die zich door U sterkt! Want die U navorschen zullen nimmer struikelen; in eeuwigheid zullen niet schaamrood worden, allen die op U vertrouwen. Want de herinnering aller gewrochten komt voor U, en Gij onderzoekt hun aller handelingen. Ook aan Noach gedacht Gij met liefde, en bezocht hem met de belofte van heil en erbarmen, toen Gij de wateren des vloeds deed komen, om alle vleesch, wegens hunne snoode handelingen, te vernielen.

עַל־כֵּן זִכְרוֹנוֹ בָּא לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לְהַרְבּוֹת זַרְעוֹ כְּעַפְרוֹת תֵּבֵל · וְצֶאֱצָאָיו כְּחוֹל הַיָּם: כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתֶךָ וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת־נֹחַ וְאֵת כָּל־הַחַיָּה וְאֶת־כָּל־הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר אִתּוֹ בַּתֵּבָה וַיַּעֲבֵר אֱלֹהִים רוּחַ עַל־הָאָרֶץ וַיָּשֹׁכּוּ הַמָּיִם: וְנֶאֱמַר וַיִּשְׁמַע אֱלֹהִים אֶת־נַאֲקָתָם וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת־בְּרִיתוֹ אֶת־אַבְרָהָם אֶת־יִצְחָק וְאֶת־יַעֲקֹב: וְנֶאֱמַר וְזָכַרְתִּי אֶת־בְּרִיתִי יַעֲקוֹב וְאַף אֶת־בְּרִיתִי יִצְחָק וְאַף אֶת־בְּרִיתִי אַבְרָהָם אֶזְכֹּר וְהָאָרֶץ אֶזְכֹּר: וּבְדִבְרֵי קָדְשְׁךָ כָּתוּב לֵאמֹר זֵכֶר עָשָׂה לְנִפְלְאוֹתָיו חַנּוּן וְרַחוּם יְיָ: וְנֶאֱמַר טֶרֶף נָתַן לִירֵאָיו יִזְכֹּר לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ: וְנֶאֱמַר וַיִּזְכֹּר לָהֶם בְּרִיתוֹ וַיִּנָּחֵם כְּרֹב חֲסָדָיו: וְעַל יְדֵי עֲבָדֶיךָ הַנְּבִיאִים כָּתוּב לֵאמֹר הָלֹךְ וְקָרָאתָ בְאָזְנֵי יְרוּשָׁלַיִם לֵאמֹר כֹּה אָמַר יְיָ זָכַרְתִּי לָךְ חֶסֶד נְעוּרַיִךְ אַהֲבַת כְּלוּלֹתָיִךְ לֶכְתֵּךְ אַחֲרַי בַּמִּדְבָּר בְּאֶרֶץ לֹא זְרוּעָה: וְנֶאֱמַר וְזָכַרְתִּי אֲנִי אֶת־בְּרִיתִי אוֹתָךְ בִּימֵי נְעוּרָיִךְ וַהֲקִימוֹתִי לָךְ בְּרִית עוֹלָם: וְנֶאֱמַר הֲבֵן יַקִּיר לִי אֶפְרַיִם אִם יֶלֶד שַׁעֲשׁוּעִים כִּי מִדֵּי דַבְּרִי בּוֹ זָכֹר אֶזְכְּרֶנּוּ עוֹד עַל־כֵּן הָמוּ מֵעַי לוֹ רַחֵם אֲרַחֲמֶנּוּ נְאֻם־יְיָ:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ זָכְרֵנוּ בְּזִכָּרוֹן טוֹב לְפָנֶיךָ וּפָקְדֵנוּ בִּפְקֻדַּת יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים מִשְּׁמֵי שְׁמֵי קֶדֶם וּזְכָר־לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת־הַבְּרִית וְאֶת־הַחֶסֶד וְאֶת־הַשְּׁבוּעָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לְאַבְרָהָם אָבִינוּ בְּהַר הַמּוֹרִיָּה וְתֵרָאֶה לְפָנֶיךָ עֲקֵדָה שֶׁעָקַד אַבְרָהָם אָבִינוּ אֶת־יִצְחָק בְּנוֹ עַל גַּב הַמִּזְבֵּחַ וְכָבַשׁ רַחֲמָיו לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם כֵּן יִכְבְּשׁוּ רַחֲמֶיךָ אֶת־כַּעַסְךָ מֵעָלֵינוּ וּבְטוּבְךָ הַגָּדוֹל יָשׁוּב חֲרוֹן אַפְּךָ מֵעַמְּךָ וּמֵעִירְךָ וּמִנַּחֲלָתֶךָ · וְקַיֶּם־לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת־הַדָּבָר שֶׁהִבְטַחְתָּנוּ בְּתוֹרָתֶךָ עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ מִפִּי כְבוֹדֶךָ כָּאָמוּר: וְזָכַרְתִּי לָהֶם בְּרִית רִאשֹׁנִים אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְעֵינֵי הַגּוֹיִם לִהְיוֹת לָהֶם לֵאלֹהִים אֲנִי יְיָ: כִּי זוֹכֵר כָּל־הַנִּשְׁכָּחוֹת אַתָּה הוּא מֵעוֹלָם וְאֵין שִׁכְחָה לִפְנֵי כִסֵּא כְבוֹדֶךָ · וַעֲקֵדַת יִצְחָק לְזַרְעוֹ הַיּוֹם בְּרַחֲמִים תִּזְכּוֹר · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ זוֹכֵר הַבְּרִית:

Daarom kwam zijne herinnering voor U, Eeuwige, onze God! om zijn zaad te vermeerderen als het stof der wereld, en zijne nakomelingen als het zand der zee. Zoo als in Uwe leer geschreven is: „Nu gedacht God aan Noach, aan al het wild gedierte, en aan al het vee, „hetwelk met hem in de arke was, en God voerde eenen wind over „de aarde, waardoor de wateren zich legden." Voorts is er gezegd: „God verhoorde hun gekerm; en God dacht aan Zijn verbond met „Abraham, Izak en Jakob." En elders: „Dan zal ik denken aan Mijn „verbond met Jakob, aan Mijn verbond met Izak, en ook aan Mijn „verbond met Abraham zal Ik denken, en het land bedenken. En in Uwe heilige schrift is aldus geschreven: „Hij stelt eene herinnering aan Zijne wonderdaden in, genadig en barmhartig is de „Eeuwige." Voorts: „Hij geeft voedsel aan hen die Hem vreezen, „gedenkt eeuwig aan Zijn verbond." En elders: „Hij gedacht om „hen aan Zijn verbond, en veranderde Zijn raadsbesluit, naar Zijne „veelvuldige gunsten." En door Uwe dienaren de profeten is aldus geschreven: „Ga heen en roep luid ten aanhoore van Jerusalem als volgt: Aldus zegt de Eeuwige: Ik gedenk u de bevalligheid uwer jeugd, de liefde van uwen staat als bruid, toen „gij Mij navolgdet in de woestijn, in een onbezaaid land." Voorts is er gezegd: „Ik zal aan Mijn verbond gedenken, in de dagen „uwer jeugd met u aangegaan, en een eeuwig verbond met u „vaststellen." En elders: „Is Mij Ephraïm niet een dierbare zoon? „is hij niet het kind Mijner verlustiging? want terwijl Ik van „hem spreek, gedenk Ik nog gedurig aan hem, daarom is Mijn „inwendig gevoel voor hem gaande, Ik erbarm Mij zijner aanhoudend; zoo is het woord des Eeuwigen."

Onze God en God onzer voorouders! herinner U onzer ten goede, en bezoek ons met de bedenking van heil en erbarmen, uit de overoude hemelen. Gedenk om ons, Eeuwige, onze God! aan het verbond, de gunst, en den eed dien Gij aan onzen aartsvader Abraham op den berg Moria gezworen hebt. Laat het binden voor U tegenwoordig zijn, hoe onze aartsvader Abraham zijnen zoon Izak [tot offer] op het altaar gebonden, en zijne barmhartigheid onderdrukt heeft, om Uwen wil met volkomen harte te volbrengen. Laat dan ook Uwe barmhartigheid Uwen toorn op ons onderdrukken, en laat door Uwe groote goedheid, Uw grimmige toorn afgewend worden van Uw volk, van Uwe stad en van Uw erfdeel. Vervul ons, Eeuwige, onze God! de belofte, die Gij ons in Uwe leer, door Uwen dienaar Mozes, uit den mond Uwer heerlijkheid verzekerd hebt, gelijk er gezegd is: „Ik zal „hun het verbond der voorouderen gedenken, even als toen Ik „hen voor de oogen der volken uit Egypteland uitgevoerd heb, „om hun tot een God te zijn; Ik de Eeuwige." Want Gij zijt het, die van eeuwigheid her aan al het [door de menschen] vergetene denkt, en voor den troon Uwer heerlijkheid heerscht geene vergetelheid. Wil dan heden het binden van Izak aan zijne nakomelingschap met barmhartigheid gedenken. Geloofd zijt Gij, Eeuwige! die aan het verbond gedenkt.

אַתָּה נִגְלֵיתָ בַּעֲנַן כְּבוֹדְךָ עַל עַם קָדְשְׁךָ לְדַבֵּר עִמָּם מִן
הַשָּׁמַיִם הִשְׁמַעְתָּם קוֹלֶךָ וְנִגְלֵיתָ עֲלֵיהֶם בְּעַרְפַלֵּי טֹהַר
גַּם (כָּל) הָעוֹלָם כֻּלּוֹ חָל מִפָּנֶיךָ וּבְרִיּוֹת בְּרֵאשִׁית חָרְדוּ מִמֶּךָּ
בְּהִגָּלוֹתְךָ מַלְכֵּנוּ עַל־הַר סִינַי לְלַמֵּד לְעַמְּךָ תּוֹרָה וּמִצְוֹת
וַתַּשְׁמִיעֵם אֶת־הוֹד קוֹלֶךָ וְדַבְּרוֹת קָדְשְׁךָ מִלַּהֲבוֹת אֵשׁ בְּקֹלוֹת
וּבְרָקִים עֲלֵיהֶם נִגְלֵיתָ וּבְקוֹל שׁוֹפָר עֲלֵיהֶם הוֹפָעְתָּ: כַּכָּתוּב
בְּתוֹרָתֶךָ וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בִּהְיֹת הַבֹּקֶר וַיְהִי קֹלֹת וּבְרָקִים
וְעָנָן כָּבֵד עַל־הָהָר וְקֹל שֹׁפָר חָזָק מְאֹד וַיֶּחֱרַד כָּל־הָעָם אֲשֶׁר
בַּמַּחֲנֶה: וְנֶאֱמַר וַיְהִי קוֹל הַשֹּׁפָר הוֹלֵךְ וְחָזֵק מְאֹד מֹשֶׁה יְדַבֵּר
וְהָאֱלֹהִים יַעֲנֶנּוּ בְקוֹל: וְנֶאֱמַר וְכָל־הָעָם רֹאִים אֶת־הַקּוֹלֹת
וְאֶת־הַלַּפִּידִם וְאֵת קוֹל הַשֹּׁפָר וְאֶת־הָהָר עָשֵׁן וַיַּרְא הָעָם
וַיָּנֻעוּ וַיַּעַמְדוּ מֵרָחֹק: וּבְדִבְרֵי קָדְשְׁךָ כָּתוּב לֵאמֹר עָלָה
אֱלֹהִים בִּתְרוּעָה יְיָ בְּקוֹל שׁוֹפָר: וְנֶאֱמַר בַּחֲצֹצְרוֹת וְקוֹל שׁוֹפָר
הָרִיעוּ לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ יְיָ: וְנֶאֱמַר תִּקְעוּ בַחֹדֶשׁ שׁוֹפָר בַּכֶּסֶה
לְיוֹם חַגֵּנוּ: כִּי חֹק לְיִשְׂרָאֵל הוּא מִשְׁפָּט לֵאלֹהֵי יַעֲקֹב:
וְנֶאֱמַר הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ אֵל בְּקָדְשׁוֹ הַלְלוּהוּ בִּרְקִיעַ עֻזּוֹ:
הַלְלוּהוּ בִגְבוּרֹתָיו הַלְלוּהוּ כְּרֹב גֻּדְלוֹ: הַלְלוּהוּ בְּתֵקַע שׁוֹפָר
הַלְלוּהוּ בְּנֵבֶל וְכִנּוֹר: הַלְלוּהוּ בְתֹף וּמָחוֹל הַלְלוּהוּ בְּמִנִּים
וְעֻגָב: הַלְלוּהוּ בְצִלְצְלֵי שָׁמַע הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי תְרוּעָה:
כֹּל הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל יָהּ הַלְלוּיָהּ: וְעַל יְדֵי עֲבָדֶיךָ הַנְּבִיאִים
כָּתוּב לֵאמֹר כָּל־יֹשְׁבֵי תֵבֵל וְשֹׁכְנֵי אָרֶץ כִּנְשֹׂא־נֵס הָרִים תִּרְאוּ
וְכִתְקֹעַ שׁוֹפָר תִּשְׁמָעוּ: וְנֶאֱמַר וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא יִתָּקַע בְּשׁוֹפָר
גָּדוֹל וּבָאוּ הָאֹבְדִים בְּאֶרֶץ אַשּׁוּר וְהַנִּדָּחִים בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם
וְהִשְׁתַּחֲווּ לַייָ בְּהַר הַקֹּדֶשׁ בִּירוּשָׁלָיִם: וְנֶאֱמַר וַייָ עֲלֵיהֶם יֵרָאֶה
וְיָצָא כַבָּרָק חִצּוֹ וַאדֹנָי יֱהֹוִה בַּשּׁוֹפָר יִתְקָע וְהָלַךְ בְּסַעֲרוֹת תֵּימָן:
יְיָ צְבָאוֹת יָגֵן עֲלֵיהֶם: כֵּן תָּגֵן עַל עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בִּשְׁלוֹמֶךָ:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ תְּקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל לְחֵרוּתֵנוּ וְשָׂא
נֵס לְקַבֵּץ גָּלֻיּוֹתֵינוּ וְקָרֵב פְּזוּרֵינוּ מִבֵּין הַגּוֹיִם וּנְפוּצוֹתֵינוּ

Gij openbaardet U, in de wolk Uwer heerlijkheid, aan Uw heilig volk, om met hen te spreken. Uit den hemel deedt Gij hun Uwe stem hooren, en vertoondet U aan hen in helder verlichte nevels. Het gansche heelal beefde voor Uwen aanschijn, en de wezens, die van de schepping af bestonden, schrikten voor U, toen Gij, onze Koning! U op den berg Sinai openbaardet, om Uw volk in leer en gebeden te onderwijzen; Gij deedt hun de Majesteit Uwer stem en Uwer heilige woorden uit vlammen vuurs hooren; met donder en bliksem openbaardet Gij U aan hen, en onder de stem der bazuin verscheent Gij hun. Gelijk in Uwe leer geschreven is: „Het was op den derden dag, bij het aanbreken van den morgen, „dat er donderslagen en bliksemen waren, en eene zware wolk op „den berg, ook [was er] een zeer sterk bazuingeluid, al het volk „sidderde dat in het leger was." Voorts: „Het geluid der bazuin „werd al sterker en sterker; Mozes sprak, en God antwoordde „hem met luider stem." En wijders: „Het gansche volk bemerkte „de donderslagen, de vuurvlammen, het geluid der bazuin en den „rookenden berg, als het volk het zag, weken zij terug, en bleven „van verre staan." En in Uwe heilige schrift is aldus geschreven: „God vaart op onder geschal, de Eeuwige met de stem der ba„zuin." Voorts: „Met trompetten en bazuingeschal, juicht voor „den Koning, den Eeuwige." En elders: „Blaast de bazuin op „den eersten dag der maand, bij de nieuwe maan tot onzen „feestdag bepaald. Want het is eene instelling voor Israël, een „regtsdag voor Jakobs God." Ook is er gezegd: „Hallelu-jah! Looft „God in Zijn heiligdom, looft Hem in het uitspansel Zijner almagt! „Looft Hem om Zijne wonderdaden, looft Hem naar Zijne „verhevene grootheid! Looft Hem met bazuingeklank, looft „Hem met harp en psalter! Looft Hem met rinkelbom en „reijendans, looft Hem met snaar- en blaastuig! Looft Hem met „zachtklinkende cymbalen, looft hem met luiddreunende cymbalen! „Al wat adem heeft love den Eeuwige! Hallelu-jah!" En door Uwe dienaren de profeten is aldus geschreven: „Gij allen die de wereld „bewoont, die op de aarde rust, gij zult zien als de banier op de bergen „wordt opgeheven, gij zult hooren, als men de bazuin zal blazen." Voorts: „Op dien dag zal op eene groote bazuin geblazen worden, „dan zullen de verlorenen in het land Assyrië en de verstootenen „in het land Egypte terug komen, en zich voor den Eeuwige, „op den heiligen berg, te Jeruzalem, nederbuigen." En elders: „En de Eeuwige zal Zich over hen vertoonen, Zijne pijl zal schie„ten als een bliksemstraal, de Heer God zal de bazuin blazen, en „in zuidelijke stormen heen snellen. De Eeuwige Zebaöth zal hen „beschutten." Wil ook zoo Uw volk Israël met Uwen vrede beschutten!

Onze God en God onzer voorouders! blaas op de groote bazuin, tot onze bevrijding; verhef de banier, om onze ballingen bijeen te verzamelen; doe onze verstrooiden uit het midden der volken bijeenkomen, en vereenig onze verspreiden

כַּנֵּס מִיַּרְכְּתֵי אָרֶץ וַהֲבִיאֵנוּ לְצִיּוֹן עִירְךָ בְּרִנָּה וְלִירוּשָׁלַיִם בֵּית מִקְדָּשְׁךָ בְּשִׂמְחַת עוֹלָם וְשָׁם נַעֲשֶׂה לְפָנֶיךָ אֶת־קָרְבְּנוֹת חוֹבוֹתֵינוּ כְּמִצְוָה עָלֵינוּ בְּתוֹרָתֶךָ עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ מִפִּי כְבוֹדֶךָ כָּאָמוּר: וּבְיוֹם שִׂמְחַתְכֶם וּבְמוֹעֲדֵיכֶם וּבְרָאשֵׁי חָדְשֵׁכֶם וּתְקַעְתֶּם בַּחֲצֹצְרֹת עַל עֹלֹתֵיכֶם וְעַל זִבְחֵי שַׁלְמֵיכֶם וְהָיוּ לָכֶם לְזִכָּרוֹן לִפְנֵי אֱלֹהֵיכֶם אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם: כִּי אַתָּה שׁוֹמֵעַ קוֹל שׁוֹפָר וּמַאֲזִין תְּרוּעָה וְאֵין דּוֹמֶה לָּךְ · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ שׁוֹמֵעַ קוֹל תְּרוּעַת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּרַחֲמִים:

רְצֵה יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבִתְפִלָּתָם · וְהָשֵׁב אֶת־הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל וּתְפִלָּתָם בְּאַהֲבָה תְקַבֵּל בְּרָצוֹן וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ:

וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּחֲזִיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן:

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד · צוּר חַיֵּינוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר נוֹדֶה לְּךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ · עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל־יוֹם עִמָּנוּ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל־עֵת עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם הַטּוֹב כִּי לֹא־כָלוּ רַחֲמֶיךָ וְהַמְרַחֵם כִּי לֹא־תַמּוּ חֲסָדֶיךָ מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ:

וְעַל־כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד: וּכְתוֹב לְחַיִּים טוֹבִים כָּל־בְּנֵי בְרִיתֶךָ:

וְכֹל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶּלָה וִיהַלְלוּ אֶת שִׁמְךָ בֶּאֱמֶת הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַטּוֹב שִׁמְךָ וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת:

שִׂים שָׁלוֹם טוֹבָה וּבְרָכָה חֵן וָחֶסֶד וְרַחֲמִים עָלֵינוּ וְעַל כָּל־יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ בָּרְכֵנוּ אָבִינוּ כֻּלָּנוּ כְּאֶחָד בְּאוֹר

van de gewesten der aarde. Breng ons naar Uwe stad Zion met gejuich, en naar Jeruzalem, Uwen heiligen tempel, met eeuwige vreugde; aldaar zullen wij de offers naar onzen pligt voor U bereiden, zoo als ons in Uwe leer geboden is, door Uwen dienaar Mozes, uit den mond Uwer heerlijkheid, gelijk gezegd is: „Op „uwe vreugde- en feestdagen, en op de nieuwe manen zult gij op „de trompetten blazen bij uwe brandoffers en vredeoffers; zoo „zullen zij u tot aandenken zijn voor uwen God; Ik ben de „Eeuwige, uw God." Want Gij verhoort de stem der bazuin, zijt opmerkzaam op het geschal, en niemand is U gelijk. Geloofd zijt Gij, Eeuwige! die de stem des bazuingeschals van Uw volk Israël met erbarmen verhoort.

פָּנֶיךָ כִּי בְאוֹר פָּנֶיךָ נָתַתָּ לָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ תּוֹרַת חַיִּים וְאַהֲבַת חֶסֶד וּצְדָקָה וּבְרָכָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת־עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל־עֵת וּבְכָל שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ :

בְּסֵפֶר חַיִּים בְּרָכָה וְשָׁלוֹם וּפַרְנָסָה טוֹבָה נִזָּכֵר וְנִכָּתֵב לְפָנֶיךָ אֲנַחְנוּ וְכָל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְחַיִּים טוֹבִים וּלְשָׁלוֹם : בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ עוֹשֵׂה הַשָּׁלוֹם :

אֱלֹהַי נְצוֹר לְשׁוֹנִי מֵרָע וּשְׂפָתַי מִדַּבֵּר מִרְמָה וְלִמְקַלְלַי נַפְשִׁי תִדּוֹם וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר לַכֹּל תִּהְיֶה : פְּתַח לִבִּי בְּתוֹרָתֶךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ תִּרְדּוֹף נַפְשִׁי וְכֹל הַחוֹשְׁבִים עָלַי רָעָה מְהֵרָה הָפֵר עֲצָתָם וְקַלְקֵל מַחֲשַׁבְתָּם · עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ · עֲשֵׂה לְמַעַן יְמִינֶךָ · עֲשֵׂה לְמַעַן קְדֻשָּׁתֶךָ · עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרָתֶךָ · לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי : יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְיָ צוּרִי וְגוֹאֲלִי : עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל־יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן :

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ : וְשָׁם נַעֲבָדְךָ בְּיִרְאָה כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת : וְעָרְבָה לַיְיָ מִנְחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלָיִם כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת :

לערבית, יוצר, מוסף, מנחה ונעילה.

(כִּי שֵׁם יְיָ אֶקְרָא הָבוּ גֹדֶל לֵאלֹהֵינוּ:)

בלחש אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקֹנֵה הַכֹּל וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה.

זָכְרֵנוּ לַחַיִּים. מֶלֶךְ חָפֵץ בַּחַיִּים. וְכָתְבֵנוּ (בנעילה וְחָתְמֵנוּ) בְּסֵפֶר הַחַיִּים. לְמַעַנְךָ אֱלֹהִים חַיִּים. מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן אַבְרָהָם:

אַתָּה גִבּוֹר לְעוֹלָם יְיָ מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ. מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר. מִי כָמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דוֹמֶה לָּךְ מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה.

מִי כָמוֹךָ אַב הָרַחֲמִים. זוֹכֵר יְצוּרָיו לַחַיִּים בְּרַחֲמִים. וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים:

אַתָּה קָדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ וּקְדוֹשִׁים בְּכָל יוֹם יְהַלְלוּךָ סֶּלָה. וּבְכֵן תֵּן פַּחְדְּךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ עַל כָּל־מַעֲשֶׂיךָ וְאֵימָתְךָ עַל כָּל־מַה־שֶּׁבָּרָאתָ וְיִירָאוּךָ כָּל־הַמַּעֲשִׂים וְיִשְׁתַּחֲווּ לְפָנֶיךָ כָּל־הַבְּרוּאִים וְיֵעָשׂוּ כֻלָּם אֲגֻדָּה אֶחָת לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם כְּמוֹ שֶׁיָּדַעְנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ שֶׁהַשִּׁלְטוֹן לְפָנֶיךָ עֹז בְּיָדְךָ וּגְבוּרָה בִּימִינֶךָ וְשִׁמְךָ נוֹרָא עַל כָּל מַה־שֶּׁבָּרָאתָ:

וּבְכֵן תֵּן כָּבוֹד יְיָ לְעַמֶּךָ תְּהִלָּה לִירֵאֶיךָ וְתִקְוָה לְדוֹרְשֶׁיךָ וּפִתְחוֹן פֶּה לַמְיַחֲלִים לָךְ שִׂמְחָה לְאַרְצֶךָ וְשָׂשׂוֹן לְעִירֶךָ וּצְמִיחַת קֶרֶן לְדָוִד עַבְדֶּךָ וַעֲרִיכַת נֵר לְבֶן יִשַׁי מְשִׁיחֶךָ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ:

וּבְכֵן (נ״א ואז) צַדִּיקִים יִרְאוּ וְיִשְׂמָחוּ וִישָׁרִים יַעֲלֹזוּ וַחֲסִידִים בְּרִנָּה יָגִילוּ וְעוֹלָתָה תִּקְפָּץ־פִּיהָ וְכָל־הָרִשְׁעָה כֻּלָּהּ כְּעָשָׁן תִּכְלֶה כִּי תַעֲבִיר מֶמְשֶׁלֶת זָדוֹן מִן הָאָרֶץ:

וְתִמְלוֹךְ אַתָּה יְיָ לְבַדֶּךָ עַל כָּל־מַעֲשֶׂיךָ בְּהַר צִיּוֹן מִשְׁכַּן כְּבוֹדֶךָ

VOOR 'S AVONDS, EN DEN GANSCHEN DAG.

(**Wanneer** ik des Eeuwigen naam aanroep, erkent de grootheid onzes Gods.)
Heer! open mijne lippen; dat mijn mond Uwen lof verkondige!

Geloofd zijt Gij, Eeuwige, onze God, en God onzer voorvaders, de God van Abraham, de God van Izak, en de God van Jakob, de groote, magtige en eerbiedwaardige God, allerhoogste God! Gij bewijst genade en goedertierenheid, en zijt de Eigenaar aller wezens; Gij zijt gedachtig aan de gunstbetooningen, door U aan onze voorouders gedaan, en zendt hunner nakomelingschap, om Uws naams wil, uit liefde, eenen verlosser.

Gedenk onzer ten leven, Koning, die in het leven behagen schept! schrijf ons (*Bij* NEÏLAH: verzegel ons) in het boek des levens in, om Uwentwil, God des levens! ô Koning, die onze Helper, onze Redder en ons Schild zijt. Geloofd zijt Gij, Eeuwige! Schild van Abraham.

Heer! Gij zijt almagtig in eeuwigheid. Gij doet de dooden herleven, oneindig groot is Uwe hulp. Gij onderhoudt de levenden met goedertierenheid; Gij doet de dooden herleven, met groote barmhartigheid; Gij schraagt de vallenden, geneest de kranken, slaakt de boeijen der gebondenen, en bevestigt Uwe trouw aan hen die in het stof slapen. Wie is U gelijk, Opperheer der krachten! en wie evenaart U? Koning! die sterven laat, doet herleven, en het heil laat ontspruiten!

Wie is gelijk U, Vader der barmhartigheid! die met erbarmen aan Uwe schepselen ten leven gedenkt. Ja, Gij zijt getrouw in het vervullen der belofte, om de dooden te doen herleven. Geloofd zijt Gij, Eeuwige! die de dooden doet herleven.

Gij zijt heilig, heilig is Uw naam, en de heiligen prijzen U alle dagen, Sela.

Laat toch, Eeuwige, onze God! de vrees voor U zich tot al Uwe werken, de angst voor U zich tot al wat Gij geschapen hebt uitstrekken; dat alle gewrochten U eerbiedigen, dat alle geschapene wezens zich voor U nederbuigen, dat zij allen tot één verband gebragt worden om Uwen wil met volkomen harte te volbrengen; zoo als wij weten, Eeuwige, onze God! dat de alleenheersching U is, dat de zege in Uwe hand, de sterkte in Uwe regterhand is, en dat Uw naam eerbiedwaardig is, bij al wat Gij geschapen hebt.

Verleen toch, Eeuwige, onze God! eer aan Uw volk, lof aan hen die U eerbiedigen, hoop aan hen die U navorschen, moed om te spreken aan hen die U verbeiden, vreugde aan Uw land, blijdschap aan Uwe stad, opkomst des hoorns [van heil] aan Uwen knecht David, en helderen glans aan de lamp van Uwen gezalfde, den zoon van Jisai, spoedig in onze dagen.

De regtvaardigen zullen het dan zien, en zich verheugen, de opregten vrolijk zingen, de vromen zich met gejuich verlustigen, de ondeugd den mond sluiten, en alle snoodheid geheel als in rook verdwijnen, als Gij het geweld des moedwils van de aarde zult doen ophouden.

Dan zult Gij, Eeuwige, alleen regeren, over al Uwe werken, op den berg Zion, het verblijf Uwer heerlijkheid,

וּבִירוּשָׁלַיִם עִיר קָדְשֶׁךָ כַּכָּתוּב בְּדִבְרֵי קָדְשֶׁךָ יִמְלֹךְ יְיָ לְעוֹלָם
אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּיָהּ ׃

קָדוֹשׁ אַתָּה וְנוֹרָא שְׁמֶךָ וְאֵין אֱלוֹהַּ מִבַּלְעָדֶיךָ כַּכָּתוּב וַיִּגְבַּהּ
יְיָ צְבָאוֹת בַּמִּשְׁפָּט וְהָאֵל הַקָּדוֹשׁ נִקְדַּשׁ בִּצְדָקָה ׃
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ ׃

אַתָּה בְחַרְתָּנוּ מִכָּל־הָעַמִּים ׃ אָהַבְתָּ אוֹתָנוּ ׃ וְרָצִיתָ בָּנוּ ׃
וְרוֹמַמְתָּנוּ מִכָּל־הַלְּשׁוֹנוֹת ׃ וְקִדַּשְׁתָּנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ ׃ וְקֵרַבְתָּנוּ
מַלְכֵּנוּ לַעֲבוֹדָתֶךָ ׃ וְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עָלֵינוּ קָרָאתָ ׃
וַתִּתֶּן לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה אֶת יוֹם (הַשַּׁבָּת הַזֶּה לִקְדֻשָּׁה
וְלִמְנוּחָה וְאֶת יוֹם) הַכִּפּוּרִים הַזֶּה לִמְחִילָה וְלִסְלִיחָה
וּלְכַפָּרָה וְלִמְחָל בּוֹ אֶת כָּל עֲוֹנֹתֵינוּ (בְּאַהֲבָה) מִקְרָא קֹדֶשׁ ׃ זֵכֶר
לִיצִיאַת מִצְרָיִם ׃

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ יַעֲלֶה וְיָבֹא וְיַגִּיעַ וְיֵרָאֶה וְיֵרָצֶה
וְיִשָּׁמַע וְיִפָּקֵד וְיִזָּכֵר זִכְרוֹנֵנוּ וּפִקְדוֹנֵנוּ וְזִכְרוֹן אֲבוֹתֵינוּ ׃
וְזִכְרוֹן מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד עַבְדֶּךָ ׃ וְזִכְרוֹן יְרוּשָׁלַיִם עִיר קָדְשֶׁךָ ׃

---

*) לְמוּסָף

וּמִפְּנֵי חֲטָאֵינוּ גָּלִינוּ מֵאַרְצֵנוּ וְנִתְרַחַקְנוּ מֵעַל אַדְמָתֵנוּ וְאֵין אֲנַחְנוּ
יְכוֹלִים לַעֲשׂוֹת חוֹבוֹתֵינוּ בְּבֵית בְּחִירָתֶךָ בַּבַּיִת הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ
שֶׁנִּקְרָא שִׁמְךָ עָלָיו מִפְּנֵי הַיָּד הַשְּׁלוּחָה בְּמִקְדָּשֶׁךָ ׃ יְהִי רָצוֹן
מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ מֶלֶךְ רַחֲמָן שֶׁתָּשׁוּב
וּתְרַחֵם עָלֵינוּ וְעַל מִקְדָּשְׁךָ בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים וְתִבְנֵהוּ
מְהֵרָה וּתְגַדֵּל כְּבוֹדוֹ ׃ אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ גַּלֵּה כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ
עָלֵינוּ מְהֵרָה וְהוֹפַע וְהִנָּשֵׂא עָלֵינוּ לְעֵינֵי כָּל חָי וְקָרֵב פְּזוּרֵינוּ
מִבֵּין הַגּוֹיִם וּנְפוּצוֹתֵינוּ כַּנֵּס מִיַּרְכְּתֵי אָרֶץ וַהֲבִיאֵנוּ לְצִיּוֹן
עִירְךָ בְּרִנָּה וְלִירוּשָׁלַיִם בֵּית מִקְדָּשְׁךָ בְּשִׂמְחַת עוֹלָם וְשָׁם
נַעֲשֶׂה לְפָנֶיךָ אֶת קָרְבְּנוֹת חוֹבוֹתֵינוּ תְּמִידִים כְּסִדְרָם וּמוּסָפִים
כְּהִלְכָתָם ׃ וְאֶת מוּסַף יוֹם הַשַּׁבָּת הַזֶּה וְאֶת מוּסַף יוֹם הַכִּפֻּרִים
הַזֶּה ׃ נַעֲשֶׂה וְנַקְרִיב לְפָנֶיךָ בְּאַהֲבָה כְּמִצְוַת רְצוֹנֶךָ כְּמוֹ
שֶׁכָּתַבְתָּ עָלֵינוּ בְּתוֹרָתֶךָ עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ מִפִּי כְבוֹדֶךָ כָּאָמוּר ׃

en in Uwe heilige stad Jeruzalem, gelijk in Uwe heilige schrift geschreven is: „De Eeuwige regeert in eeuwigheid, uw God, „ô Zion! van geslacht tot geslacht. Hallelu-jah."

Heilig zijt Gij, eerbiedwaardig is Uw naam, en er is geen God buiten U, zoo als geschreven is: „De Eeuwige Zebaöth verheft Zich in het gerigt, en de heilige God wordt geheiligd door geregtigheid." Geloofd zijt Gij, Eeuwige, heilige Koning!

Gij hebt ons uit alle volken uitverkoren, ons bemind, behagen in ons geschept, ons meer dan alle natiën verheven, ons met Uwe geboden geheiligd, en ons tot Uwe dienst, onze Koning! doen naderen, en hebt Uwen grooten en heiligen naam over ons genoemd.

Gij gaaft ons, Eeuwige, onze God! met liefde, dezen (Sabbathdag tot heiliging en tot rust, en dezen) verzoendag, tot kwijtschelding, vergiffenis en verzoening, en om ons daarop al onze ongeregtigheden kwijt te schelden, (met liefde), als eene heilige verkondiging, tot herinnering aan den uittogt uit Egypte. *)

Onze God en God onzer voorvaders! dat voor Uw aangezigt opstijge, kome, gerake, gezien, welbehagelijk aangenomen, gehoord, bedacht en herinnerd worde, onzer herinnering en onze belangen, de herinnering onzer voorouders, de herinnering van den gezalfde, den zoon van Uwen dienaar David, de herinnering van

---

*) BIJGEVOEGD GEBED.

Doch wegens onze zonden zijn wij uit ons land geweken, en van ons aardrijk verwijderd; wij kunnen dus onze pligten niet vervullen, in Uwe uitverkorene woning, in dien grooten en heiligen tempel, waarop Uw naam genoemd is, wegens de [vijandelijke] hand, die over Uw heiligdom uitgestrekt is. Het zij Uw welbehagen, Eeuwige, onze God, en God onzer voorouders, ontfermende Koning! U wederom over ons en Uw heiligdom, met Uwe groote ontferming, te erbarmen, hetzelve spoedig te herbouwen, en zijne heerlijkheid te vergrooten. Onze Vader, onze Koning! openbaar de heerlijkheid Uwer regering spoedig over ons, verschijn en verhef U over ons, voor de oogen aller levenden; doe onze verstrooiden uit het midden der volken bijeenkomen, en vereenig onze verspreiden, van de gewesten der aarde. Breng ons naar Uwe stad Zion met gejuich, en naar Jerusalem Uwen heiligen tempel, met eeuwige vreugde; aldaar zullen wij voor U bereiden de offers naar onzen pligt, de gestadige offers volgens hunne orde, en de buitengewone naar hun voorschrift. De buitengewone offers van dezen (Sabbath en dezen) dag der verzoening, zullen wij voor U bereiden en offeren, met liefde naar het bevel Uws wils, gelijk Gij ons in Uwe leer hebt voorgeschreven, door Uwen dienaar Mozes, uit den mond Uwer heerlijkheid, zoo als gezegd is:

וְזִכְרוֹן כָּל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְפָנֶיךָ לִפְלֵיטָה לְטוֹבָה לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם בְּיוֹם הַכִּפֻּרִים הַזֶּה. זָכְרֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בּוֹ לְטוֹבָה וּפָקְדֵנוּ בוֹ לִבְרָכָה וְהוֹשִׁיעֵנוּ בוֹ לְחַיִּים ׃ וּבִדְבַר יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים ׃ חוּס וְחָנֵּנוּ ׃ וְרַחֵם עָלֵינוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ ׃ כִּי אֵלֶיךָ עֵינֵינוּ ׃ כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה ׃ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ מְחַל לַעֲוֹנוֹתֵינוּ בְּיוֹם (הַשַּׁבָּת הַזֶּה וּבְיוֹם) הַכִּפֻּרִים הַזֶּה ׃ מְחֵה וְהַעֲבֵר פְּשָׁעֵינוּ וְחַטֹּאתֵינוּ מִנֶּגֶד עֵינֶיךָ ׃ כָּאָמוּר אָנֹכִי אָנֹכִי הוּא מֹחֶה פְשָׁעֶיךָ לְמַעֲנִי וְחַטֹּאתֶיךָ לֹא אֶזְכּוֹר ׃ וְנֶאֱמַר מָחִיתִי כָעָב פְּשָׁעֶיךָ וְכֶעָנָן חַטֹּאתֶיךָ שׁוּבָה אֵלַי כִּי גְאַלְתִּיךָ ׃ וְנֶאֱמַר כִּי בַיּוֹם הַזֶּה יְכַפֵּר עֲלֵיכֶם לְטַהֵר אֶתְכֶם, מִכֹּל חַטֹּאתֵיכֶם לִפְנֵי יְיָ תִּטְהָרוּ ׃ (אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ רְצֵה בִמְנוּחָתֵנוּ) קַדְּשֵׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ ׃ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ שַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ וְשַׂמְּחֵנוּ בִּישׁוּעָתֶךָ ׃ (וְהַנְחִילֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן שַׁבַּת קָדְשֶׁךָ וְיָנוּחוּ בָהּ יִשְׂרָאֵל מְקַדְּשֵׁי שְׁמֶךָ) וְטַהֵר לִבֵּנוּ לְעָבְדְּךָ בֶּאֱמֶת ׃ כִּי אַתָּה סָלְחָן לְיִשְׂרָאֵל וּמָחֳלָן לְשִׁבְטֵי יְשֻׁרוּן בְּכָל דּוֹר וָדוֹר וּמִבַּלְעָדֶיךָ אֵין לָנוּ מֶלֶךְ מוֹחֵל וְסוֹלֵחַ (אֶלָּא אָתָּה) ׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מֶלֶךְ מוֹחֵל וְסוֹלֵחַ לַעֲוֹנוֹתֵינוּ וְלַעֲוֹנוֹת עַמּוֹ בֵּית יִשְׂרָאֵל ׃ וּמַעֲבִיר אַשְׁמוֹתֵינוּ בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה ׃ מֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ מְקַדֵּשׁ (הַשַּׁבָּת וְ) יִשְׂרָאֵל וְיוֹם הַכִּפֻּרִים ׃

לשבת וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת שְׁנֵי כְבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה תְּמִימִם וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים סֹלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן וְנִסְכּוֹ ׃ עֹלַת שַׁבַּת בְּשַׁבַּתּוֹ עַל עֹלַת הַתָּמִיד וְנִסְכָּהּ ׃ (זֶה קָרְבַּן שַׁבָּת וְקָרְבַּן הַיּוֹם כָּאָמוּר ׃)

וּבֶעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה מִקְרָא קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם וְעִנִּיתֶם אֶת נַפְשֹׁתֵיכֶם כָּל מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ ׃ וְהִקְרַבְתֶּם עֹלָה לַייָ רֵיחַ נִיחֹחַ פַּר בֶּן בָּקָר אֶחָד ׃ אַיִל אֶחָד ׃ כְּבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה שִׁבְעָה ׃ תְּמִימִם יִהְיוּ לָכֶם ׃ וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם כִּמְדֻבָּר שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים לַפָּר ׃ שְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים לָאָיִל ׃ וְעִשָּׂרוֹן לַכֶּבֶשׂ וְיַיִן כְּנִסְכּוֹ ׃ וּשְׁנֵי שְׂעִירִים לְכַפֵּר (נ״א ושעיר לכפר מלבד חטאת הכפורים) וּשְׁנֵי תְמִידִים כְּהִלְכָתָם ׃

לשבת יִשְׂמְחוּ בְמַלְכוּתְךָ שׁוֹמְרֵי שַׁבָּת וְקוֹרְאֵי עֹנֶג עַם מְקַדְּשֵׁי שְׁבִיעִי כֻּלָּם יִשְׂבְּעוּ וְיִתְעַנְּגוּ מִטּוּבֶךָ וּבַשְּׁבִיעִי רָצִיתָ בּוֹ וְקִדַּשְׁתּוֹ חֶמְדַּת יָמִים אוֹתוֹ קָרָאתָ זֵכֶר לְמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית ׃

אֱ״וֵא״אֱ מְחַל לַעֲוֹנוֹתֵינוּ וכו׳ ככתוב לעיל בדף זה.

Uwe heilige stad Jeruzalem, en de herinnering van Uw gansch volk, het huis Israëls, tot bevrijding, ten goede, tot genade, gunst en barmhartigheid, tot leven en vrede, op dezen dag der verzoening! Gedenk ons, Eeuwige, onze God! daarop ten goede, bedenk ons tot zegen, en help ons tot gelukzalig leven! Wil, krachtens de belofte van heil en erbarmen, ons sparen, ons genadig zijn, U onzer ontfermen, en ons bijstaan; want onze oogen zijn op U gerigt, die een genadig en barmhartig God en Koning zijt.

Onze God en God onzer voorouders! scheld onze ongeregtigheden kwijt, op dezen (Sabbathdag en dezen) verzoendag, wisch uit en vernietig onze overtredingen (en zonden) van voor Uwe oogen, zoo als er gezegd is: „Ik, Ik zelf, wisch uwe overtredingen „uit, om Mijnentwege, en gedenk aan uwe zonden niet." Ook is er gezegd: „Ik doe uwe overtredingen als eene wolk, uwe zonden „als een damp verdwijnen; keer weder tot Mij, want Ik heb u „verlost." En elders: „Op dien dag zal men verzoening over u „doen, om u te reinigen; van al uwe zonden zult gij voor den „Eeuwige rein worden." (Onze God en God onzer voorouders! schep behagen in onze rust,) heilig ons door Uwe geboden, en laat Uwe leer ons aandeel zijn. Verzadig ons van Uwe goedheid, en verblijd ons door Uw heil. (Laat ons, Eeuwige, onze God! met liefde en welbehagen aan Uwen heiligen Sabbath deelachtig zijn, op dat Israël, die Uwen naam heiligen, er op rust genieten;) en reinig ons hart, om U in waarheid te dienen. Want Gij vergeeft aan Israël, en scheldt kwijt aan de stammen van Jesurun, door alle eeuwen heen; en buiten U hebben wij geenen koning die kwijtscheldt en vergeeft zoo als Gij. Geloofd zij Gij, Eeuwige! Koning, die onze ongeregtigheden, en die van Uw volk, het huis Israëls, kwijtscheldt en vergeeft, en telken jare onze schulden vernietigt, Koning over de geheele aarde, die (den Sabbath,) Israël en den verzoendag heiligt.

(*Op Sabbath*: Op den Sabbathdag, twee éénjarige lammeren zonder gebrek, en twee tienden meelbloem tot spijsoffer met olie aangemengd, benevens hun plengoffer. Dit is het Sabbath-brandoffer voor elken Sabbath, behalve het gedurige brandoffer met zijn plengoffer.)

(Dit is het offer van den Sabbath, voorts het offer van dezen dag, gelijk gezegd is:)

Op de tienden dier zevende maand zult gij eene uitroeping der heiligheid hebben en vasten; geenerlei werk zult gij [er op] verrigten. Gij zult als brandoffer ter eere des Eeuwigen tot eenen liefelijken reuk ten offer brengen: eenen var, zijnde een jong rund, eenen ram, éénjarige lammeren zeven; zij moeten ulieden zonder gebrek zijn. En hun spijs- en plengoffer naar het voorschrift, drie tienden [meel] voor eenen var, twee tienden voor eenen ram, één tiende voor elk lam. Voorts den wijn, voor het plengoffer, en twee bokken om te verzoenen, en de twee gedurige offers naar hun voorschrift.

(*Op Sabbath:* Dat zich in Uw Rijk verblijden, zij die den Sabbath in acht nemen, en hem als eene verlustiging houden, het volk, dat den zevenden dag heiligt. Dat het gezamenlijk verzadigd worde en zich verlustige met Uwe goedheid! want in den zevenden dag hadt Gij behagen, en Gij heiligdet dien, ja Gij noemdet hem den bekoorlijksten der dagen, ter gedachtenis van het werk der schepping.)

Onze God en God onzor voorouders! scheld onze ongeregtigheden kwijt *enz.* (*zoo als boven*).

רְצֵה יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבִתְפִלָּתָם · וְהָשֵׁב אֶת־הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל וּתְפִלָּתָם בְּאַהֲבָה תְקַבֵּל בְּרָצוֹן וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ:

וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּחֲזִיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן:

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד · צוּר חַיֵּינוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר נוֹדֶה לְּךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ · עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל־יוֹם עִמָּנוּ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל־עֵת עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם הַטּוֹב כִּי לֹא־כָלוּ רַחֲמֶיךָ וְהַמְרַחֵם כִּי לֹא־תַמּוּ חֲסָדֶיךָ מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ:

וְעַל־כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד וּכְתוֹב (בנעילה וַחֲתוֹם) לְחַיִּים טוֹבִים (כָּל) בְּנֵי בְרִיתֶךָ:
וְכָל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶּלָה וִיהַלְלוּ אֶת שִׁמְךָ בֶּאֱמֶת הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַטּוֹב שִׁמְךָ וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת:

בשחרית, מוסף, מנחה, ונעילה.

שִׂים שָׁלוֹם טוֹבָה וּבְרָכָה חֵן וָחֶסֶד וְרַחֲמִים עָלֵינוּ וְעַל כָּל־יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ בָּרְכֵנוּ אָבִינוּ כֻּלָּנוּ כְּאֶחָד בְּאוֹר פָּנֶיךָ כִּי בְאוֹר פָּנֶיךָ נָתַתָּ לָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ תּוֹרַת חַיִּים וְאַהֲבַת חֶסֶד וּצְדָקָה וּבְרָכָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ

בערבית.

שָׁלוֹם רָב עַל־יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ תָּשִׂים לְעוֹלָם כִּי אַתָּה הוּא מֶלֶךְ אָדוֹן לְכָל הַשָּׁלוֹם · וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ

אֶת־עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל־עֵת וּבְכָל שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ ·

בְּסֵפֶר חַיִּים בְּרָכָה וְשָׁלוֹם וּפַרְנָסָה טוֹבָה נִזָּכֵר וְנִכָּתֵב (בנעילה וְנֵחָתֵם) לְפָנֶיךָ אֲנַחְנוּ וְכָל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְחַיִּים טוֹבִים וּלְשָׁלוֹם · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ עוֹשֵׂה הַשָּׁלוֹם:

Schep behagen, Eeuwige, onze God! in Uw volk Israël en zijn gebed, herstel de dienst weder in Uw heilig paleis, neem dan de offers van Israël en hunne gebeden liefderijk en met welgevallen aan, en laat de eeredienst van Uw volk Israël U steeds behagelijk zijn.

Dat onze oogen het mogen zien, als Gij te Zion met barmhartigheid terug keert! — Geloofd zijt Gij, Eeuwige! die Uw heerlijk verblijf naar Zion terug brengt!

Wij danken U, want Gij zijt de Eeuwige, onze God en de God onzer voorvaders, eeuwig en altoos. De Rots tot steun onzes levens, het Schild onzes heils, zijt Gij door alle eeuwen heen; wij danken U, en verkondigen Uwen lof, — voor ons leven, dat van Uwe magt afhangt, voor onze zielen, die U toevertrouwd zijn, voor Uwe wonderen, die ons dagelijks bijstaan, en voor Uwe onbegrijpelijke weldaden, die te allen tijde aanwezig zijn, — des avonds, des ochtends en des middags. Algoede! Uwe barmhartigheid heeft geen einde; Albarmhartige! Uwe goedertierenheid houdt nimmer op; van eeuwigheid her hopen wij op U.

Voor dit alles worde Uw naam, onze Koning! gedurig geloofd en hoog geprezen, in alle eeuwigheid. Schrijf (*Bij* NEÏLAH : Verzegel) al de leden Uws verbonds in, tot gelukzalig leven! Alle levende wezens zullen U onophoudelijk danken, en Uwen naam met opregtheid prijzen, U o God! die steeds ons heil en onze toeverlaat zijt, Sela. Geloof zijt Gij, Eeuwige! Algoede is Uw naam, en U betaamt dank.

In het Ochtend-, Musaph-, Namiddag en Slotgebed:

Verleen vrede, gelukzaligheid, zegen, genade, gunst en barmhartigheid aan ons en aan Uw gansch volk Israël! Zegen ons, onze Vader! allen gezamentlijk met het licht Uws aangezigts. Want met het licht Uws aangezigts hebt Gij, Eeuwige, onze God! ons de leer des levens, liefde tot deugd, alsmede regtvaardigheid, zegen, barmhartigheid, leven en vrede gegeven. Het zij U welbehagelijk,

In het Avondgebed:

Verleen Uwen volke Israël eenen bestendigen vrede, want Gij zijt de Koning, de Heer van allen vrede! Dat het U welbehagelijk zij,

Uw volk Israël te allen tijde en ure met Uwen vrede te zegenen.

Laat ons en Uw gansch volk, het huis Israëls, in het boek des levens, des zegens, des vredes en des vromen onderhouds, voor U gedacht en ingeschreven (*Bij* NEÏLAH verzegeld) worden, tot gelukzalig leven en tot vrede! Geloofd zij Gij, Eeuwige! de stichter des vredes.

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ · תָּבֹא לְפָנֶיךָ תְּפִלָּתֵנוּ · וְאַל תִּתְעַלַּם מִתְּחִנָּתֵנוּ שֶׁאֵין אֲנַחְנוּ עַזֵּי פָנִים וּקְשֵׁי עֹרֶף לוֹמַר לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ צַדִּיקִים אֲנַחְנוּ וְלֹא חָטָאנוּ אֲבָל אֲנַחְנוּ חָטָאנוּ׃

אָשַׁמְנוּ · בָּגַדְנוּ · גָּזַלְנוּ · דִּבַּרְנוּ דֹפִי · הֶעֱוִינוּ · וְהִרְשַׁעְנוּ · זַדְנוּ · חָמַסְנוּ · טָפַלְנוּ שֶׁקֶר · יָעַצְנוּ רָע · כִּזַּבְנוּ · לַצְנוּ · מָרַדְנוּ · נִאַצְנוּ · סָרַרְנוּ · עָוִינוּ · פָּשַׁעְנוּ · צָרַרְנוּ · קִשִּׁינוּ עֹרֶף · רָשַׁעְנוּ · שִׁחַתְנוּ · תִּעַבְנוּ · תָּעִינוּ · תִּעְתָּעְנוּ · סַרְנוּ מִמִּצְוֹתֶיךָ וּמִמִּשְׁפָּטֶיךָ הַטּוֹבִים וְלֹא שָׁוָה לָנוּ׃ וְאַתָּה צַדִּיק עַל כָּל הַבָּא עָלֵינוּ · כִּי אֱמֶת עָשִׂיתָ וַאֲנַחְנוּ הִרְשָׁעְנוּ׃

מַה נֹּאמַר לְפָנֶיךָ יוֹשֵׁב מָרוֹם · וּמַה נְּסַפֵּר לְפָנֶיךָ שׁוֹכֵן שְׁחָקִים הֲלֹא כָּל הַנִּסְתָּרוֹת וְהַנִּגְלוֹת אַתָּה יוֹדֵעַ׃

אַתָּה יוֹדֵעַ רָזֵי עוֹלָם · וְתַעֲלוּמוֹת סִתְרֵי כָּל חָי׃ אַתָּה חוֹפֵשׂ כָּל חַדְרֵי בָטֶן וּבוֹחֵן כְּלָיוֹת וָלֵב׃ אֵין דָּבָר נֶעְלָם מִמֶּךָּ · וְאֵין נִסְתָּר מִנֶּגֶד עֵינֶיךָ׃ וּבְכֵן יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ · שֶׁתִּסְלַח לָנוּ עַל כָּל חַטֹּאתֵינוּ · וְתִמְחַל לָנוּ עַל כָּל עֲוֹנוֹתֵינוּ · וּתְכַפֶּר לָנוּ עַל כָּל פְּשָׁעֵינוּ׃

---

*) לנעילה

אַתָּה נוֹתֵן יָד לְפוֹשְׁעִים וִימִינְךָ פְשׁוּטָה לְקַבֵּל שָׁבִים וַתְּלַמְּדֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לְהִתְוַדּוֹת לְפָנֶיךָ עַל כָּל־עֲוֹנוֹתֵינוּ לְמַעַן נֶחְדַּל מֵעֹשֶׁק יָדֵינוּ וּתְקַבְּלֵנוּ בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ כְּאִשִּׁים וּכְנִיחוֹחִים לְמַעַן דְּבָרֶיךָ אֲשֶׁר אָמָרְתָּ אֵין קֵץ לְאִשֵּׁי חוֹבוֹתֵינוּ וְאֵין מִסְפָּר לְנִיחוֹחֵי אַשְׁמָתֵינוּ וְאַתָּה יוֹדֵעַ שֶׁאַחֲרִיתֵנוּ רִמָּה

Onze God en God onzer voorouders! Laat ons gebed voor U komen, en onttrek U niet aan ons smeeken! Wij zijn toch niet zoo schaamteloos van aangezigt, noch zoo hardnekkig, om voor U, Eeuwige, onze God, en God onzer vaderen! te beweren: „wij zijn regtvaardig, wij hebben niet gezondigd;" maar wij hebben inderdaad gezondigd. Wij hebben ons schuldig gemaakt, hebben trouweloos gehandeld, geroofd en lastertaal gesproken. Wij hebben [anderen] verleid en tot goddeloosheid vervoerd. Wij hebben ons moedwillig gedragen, hebben gewelddadigheid gepleegd, leugens verzonnen, en slechten raad gegeven. Wij hebben belogen, den spot gedreven, wij zijn wederspannig geweest, en hebben gelasterd. Wij zijn oproerig geweest, hebben ongeregtigheden begaan en misdaden gepleegd. Wij hebben [anderen] beleedigd en zijn hardnekkig geweest. Wij hebben goddeloosheid gedaan, [onze zeden] verdorven, gruweldaden gepleegd, gedwaald en [anderen] doen dwalen. Wij zijn afgeweken van Uwe geboden en goede regten, en het heeft ons niets gebaat. Doch Gij zijt regtvaardig in alles wat ons overkomt; want Gij hebt naar waarheid gehandeld, maar wij zijn goddeloos geweest.

Wat zullen wij nog zeggen voor U, die in den hoogen Uwen zetel hebt; wat zullen wij vertellen voor U, die in den hemel Uw verblijf houdt? Gij weet immers zoo wel alle verborgene als openbare dingen. *)

Gij weet de geheimen der wereld, en de diepverborgene gedachten van al wat leeft. Gij doorzoekt de schuilhoeken des inwendigen, en beproeft nieren en hart. Geenerlei zaak is voor U verholen, niets voor Uw alziend oog verborgen. Het zij dan Uw welbehagen, Eeuwige, onze God, God onzer voorvaders! ons al onze zonden kwijt te schelden, al onze ongeregtigheden te vergeven, en over al onze overtredingen te verzoenen.

---

*) SLOTGEBED.

Gij reikt de misdadigers de hand, en Uwe regterhand is geopend om de boetelingen op te nemen; Gij, Eeuwige, onze God! leerdet ons al onze zonden voor U te belijden, opdat wij onze handen voortaan afhouden van onderdrukking; dan neemt Gij ons op, wanneer wij met volkomene zinsverandering tot U terugkeeren, als of wij vuuroffers ten aangenamen reuk bragten, volgens Uwe belofte, die Gij ons toegezegd hebt. Eindeloos zouden de vuuroffers moeten zijn, ter goedmaking onzer zonden, ontelbaar de offers ten aangenamen reuk, ter boeting onzer schulden; doch Gij weet dat ons [ligchamelijk] einde wormen

עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּאוֹנֶס וּבְרָצוֹן:

וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּאִמּוּץ הַלֵּב:

עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בִּבְלִי דָעַת:

וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּבִטּוּי שְׂפָתָיִם:

עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּגָלוּי וּבַסָּתֶר:

וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּגִלּוּי עֲרָיוֹת:

עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּדִבּוּר פֶּה:

וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּדַעַת וּבְמִרְמָה:

עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּהַרְהוֹר הַלֵּב:

וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּהוֹנָאַת רֵעַ:

עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּוִדּוּי פֶּה:

וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בִּוְעִידַת זְנוּת:

עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּזָדוֹן וּבִשְׁגָגָה:

וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּזִלְזוּל הוֹרִים וּמוֹרִים:

עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּחֹוֶזק יָד:

וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּחִלּוּל הַשֵּׁם:

וְתוֹלֵעָה לְפִיכָךְ הִרְבֵּיתָ סְלִיחָתֵנוּ · מָה אָנוּ מֶה חַיֵּינוּ מֶה חַסְדֵּנוּ מַה־צִּדְקֵנוּ מַה־יִּשְׁעֵנוּ מַה־כֹּחֵנוּ מַה־גְּבוּרָתֵנוּ וּמַה־נֹּאמַר לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ הֲלֹא כָּל־הַגִּבּוֹרִים כְּאַיִן לְפָנֶיךָ וְאַנְשֵׁי הַשֵּׁם כְּלֹא הָיוּ וַחֲכָמִים כִּבְלִי מַדָּע וּנְבוֹנִים כִּבְלִי הַשְׂכֵּל כִּי רוֹב מַעֲשֵׂיהֶם תֹּהוּ וִימֵי חַיֵּיהֶם הֶבֶל לְפָנֶיךָ וּמוֹתַר הָאָדָם מִן הַבְּהֵמָה אָיִן כִּי הַכֹּל הָבֶל:

Over de zonden die wij tegen U begaan hebben gedwongen of vrijwillig;
En over de zonden die wij tegen U begaan hebben met verstoktheid des harten.
Over de zonden die wij tegen U begaan hebben uit onwetendheid;
En over de zonden die wij tegen U begaan hebben door woorden, die onze lippen ontvielen.
Over de zonden die wij tegen U begaan hebben in het openbaar of in het geheim;
En over de zonden die wij tegen U begaan hebben door bloedschande.
Over de zonden die wij tegen U begaan hebben door de redenen des monds;
En over de zonden die wij tegen U begaan hebben met opzet en list.
Over de zonden die wij tegen U begaan hebben met overdenking des harten;
En over de zonden die wij tegen U begaan hebben met den evennaaste te bedriegen.
Over de zonden die wij tegen U begaan hebben door eene niet gemeende schuldbelijdenis;
En over de zonden die wij tegen U begaan hebben met onkuische bijeenkomsten.
Over de zonden die wij tegen U begaan hebben met moedwil of uit dwaling.
En over de zonden die wij tegen U begaan hebben met de verachting van ouders en leeraars.
Over de zonden die wij tegen U begaan hebben met gewelddadigheid;
En over de zonden die wij tegen U begaan hebben door ontheiliging Uws naams.

---

en maden is, daarom vergeeft Gij ons zoo veelvuldig. Wat zijn wij? wat is ons leven? wat onze gunst? wat onze regtvaardigheid? wat onze hulp? wat onze kracht en wat onze sterkte? Wat zouden wij voor U, ô Eeuwige, onze God, en God onzer voorouders! zeggen, [om ons te beroemen]? zijn niet alle helden voor U als een niets; de vermaarde mannen als of zij er nooit geweest waren; de wijzen onwetend; de verstandigen onkundig? want de meeste hunner daden zijn ijdel, en hunne levensdagen vlugtig voor U; zelfs het voortreffelijke des menschen boven het vee is niets, want alles is vergankelijk.

עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּטִפְשׁוּת פֶּה׃
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּטֻמְאַת שְׂפָתָיִם׃
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּיֵצֶר הָרָע׃
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּיוֹדְעִים וּבְלֹא יוֹדְעִים׃
וְעַל כֻּלָּם אֱלוֹהַּ סְלִיחוֹת סְלַח־לָנוּ· מְחַל־לָנוּ· כַּפֶּר־לָנוּ׃
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּכַפַּת שׁוֹחַד׃
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּכַחַשׁ וּבְכָזָב׃
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּלָשׁוֹן הָרָע׃
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּלָצוֹן׃
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּמַשָּׂא וּבְמַתָּן׃
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּמַאֲכָל וּבְמִשְׁתֶּה׃
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּנֶשֶׁךְ וּבְמַרְבִּית׃
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בִּנְטִיַּת גָּרוֹן׃
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּשִׂקּוּר עָיִן׃
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּשִׂיחַ שִׂפְתוֹתֵינוּ׃
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּעֵינַיִם רָמוֹת׃
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּעַזּוּת מֵצַח׃

אַתָּה הִבְדַּלְתָּ אֱנוֹשׁ מֵרֹאשׁ וַתַּכִּירֵהוּ לַעֲמוֹד לְפָנֶיךָ׃ כִּי מִי יֹאמַר לְךָ מַה תִּפְעָל וְאִם יִצְדַּק מַה־יִּתֶּן לָךְ׃ וַתִּתֶּן לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה אֶת־יוֹם (היחיד אינו מזכיר של עבת) (צום) הַכִּפֻּרִים הַזֶּה קֵץ וּמְחִילָה וּסְלִיחָה עַל כָּל־עֲוֹנוֹתֵינוּ לְמַעַן נֶחְדַּל מֵעֹשֶׁק יָדֵינוּ וְנָשׁוּב אֵלֶיךָ לַעֲשׂוֹת חֻקֵּי רְצוֹנְךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם׃ וְאַתָּה בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים רַחֵם עָלֵינוּ כִּי לֹא תַחְפּוֹץ בְּהַשְׁחָתַת עוֹלָם · שֶׁנֶּאֱמַר

Over de zonden die wij tegen U begaan hebben met onbezonnen gesnap;

En over de zonden die wij tegen U begaan hebben met verontreiniging der lippen.

Over de zonden die wij tegen U begaan hebben door kwade neiging;

En over de zonden die wij tegen U begaan hebben wetend of onwetend.

Wil deze allen, God der vergiffenis! ons vergeven, ons kwijtschelden, en over ons verzoenen.

Over de zonden die wij tegen U begaan hebben met het ontvangen van omkooping;

En over de zonden die wij tegen U begaan hebben met loochenen en liegen.

Over de zonden die wij tegen U begaan hebben met lasterende tong;

En over de zonden die wij tegen U begaan hebben met spotternij.

Over de zonden die wij tegen U begaan hebben in handel en wandel;

En over de zonden die wij tegen U begaan hebben omtrent spijs en drank.

Over de zonden die wij tegen U begaan hebben met renten en overwinst;

En over de zonden die wij tegen U begaan hebben door het [trotsche] uitsteken van den hals.

Over de zonden die wij tegen U begaan hebben met oogwenken;

En over de zonden die wij tegen U begaan hebben door gesnap met onze lippen.

Over de zonden die wij tegen U begaan hebben met hoovaardige blikken;

En over de zonden die wij tegen U begaan hebben met een onbeschaamd gelaat.

Nogtans hebt Gij den mensch van den beginne afgezonderd, en hem waardig gekeurd voor U te staan! wie toch kan U voorschrijven wat Gij doen zult; en is [de mensch] regtvaardig, wat kan U dit baten? Maar Gij gaaft ons, Eeuwige, onze God! uit liefde, dezen (vasten-) dag der verzoening, als een uiterst tijdstip ter kwijtschelding en vergiffenis van al onze zonden, opdat wij onze handen voortaan afhouden van onderdrukken en wij tot U terugkeeren, om de instellingen Uws wils met volkomen harte te volbrengen. Wil Gij dan ook, door Uwe groote barmhartigheid, U over ons erbarmen, want Gij hebt geen behagen in de vernieling der wereld; zoo als er gezegd is:

וְעַל כֻּלָּם אֱלוֹהַּ סְלִיחוֹת סְלַח־לָנוּ ׳ מְחַל־לָנוּ ׳ כַּפֶּר־לָנוּ׃

עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בִּפְרִיקַת עֹל׃

וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בִּפְלִילוּת׃

עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בִּצְדִיַּת רֵעַ׃

וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּצָרוּת עָיִן׃

עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּקַלּוּת רֹאשׁ׃

וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּקַשְׁיוּת עֹרֶף׃

עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּרִיצַת רַגְלַיִם לְהָרַע׃

וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בִּרְכִילוּת׃

עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בִּשְׁבוּעַת שָׁוְא׃

וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּשִׂנְאַת חִנָּם׃

עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בִּתְשׂוּמֶת יָד׃

וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּתִמְהוֹן לֵבָב׃

וְעַל כֻּלָּם אֱלוֹהַּ סְלִיחוֹת סְלַח־לָנוּ ׳ מְחַל־לָנוּ ׳ כַּפֶּר־לָנוּ׃

וְעַל חֲטָאִים שֶׁאָנוּ חַיָּבִים עֲלֵיהֶם עוֹלָה׃

וְעַל חֲטָאִים שֶׁאָנוּ חַיָּבִים עֲלֵיהֶם חַטָּאת׃

וְעַל חֲטָאִים שֶׁאָנוּ חַיָּבִים עֲלֵיהֶם קָרְבָּן עוֹלֶה וְיוֹרֵד׃

דִּרְשׁוּ יְיָ בְּהִמָּצְאוֹ קְרָאֻהוּ בִּהְיוֹתוֹ קָרוֹב׃ וְנֶאֱמַר יַעֲזֹב רָשָׁע דַּרְכּוֹ וְאִישׁ אָוֶן מַחְשְׁבֹתָיו וְיָשֹׁב אֶל יְיָ וִירַחֲמֵהוּ וְאֶל אֱלֹהֵינוּ כִּי יַרְבֶּה לִסְלוֹחַ׃ וְאַתָּה אֱלוֹהַּ סְלִיחוֹת חַנּוּן וְרַחוּם אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב חֶסֶד (וֶאֱמֶת) וּמַרְבֶּה לְהֵטִיב וְרוֹצֶה אַתָּה בִּתְשׁוּבַת רְשָׁעִים וְאֵין אַתָּה חָפֵץ בְּמִיתָתָם שֶׁנֶּאֱמַר אֱמֹר אֲלֵיהֶם חַי אָנִי נְאֻם אֲדֹנָי יֱהֹוִה אִם אֶחְפֹּץ בְּמוֹת הָרָשָׁע כִּי אִם בְּשׁוּב רָשָׁע

Wil deze allen, God der vergiffenis! ons vergeven, ons kwijtschelden, en over ons verzoenen.
Over de zonden die wij tegen U begaan hebben door afwerping van het juk [onzer pligten];
En over de zonden die wij tegen U begaan hebben in het regt uitspreken.
Over de zonden die wij tegen U begaan hebben door het belagen van den evennaaste;
En over de zonden die wij tegen U begaan hebben door afgunst.
Over de zonden die wij tegen U begaan hebben met ligtvaardigheid;
En over de zonden die wij tegen U begaan hebben met hardnekkigheid.
Over de zonden die wij tegen U begaan hebben door het te gemoet loopen tot de ondeugd;
En over de zonden die wij tegen U begaan hebben door achterklap.
Over de zonden die wij tegen U begaan hebben door nuttelooze eeden;
En over de zonden die wij tegen U begaan hebben door ongegronden haat te koesteren.
Over de zonden die wij tegen U begaan hebben omtrent aanvertrouwde zaken;
En over de zonden die wij tegen U begaan hebben in de bedwelming des harten.
Wil deze allen, God der vergiffenis! ons vergeven, ons kwijtschelden, en over ons verzoenen.
Ook de zonden waarvoor wij schuldig waren te offeren een brandoffer.
Ook de zonden waarvoor wij schuldig waren te offeren een zondoffer.
Ook de zonden waarvoor wij schuldig waren te offeren een offer naar evenredigheid onzes vermogens.

„Zoekt den Eeuwige, daar Hij te vinden is; roept Hem aan, „terwijl Hij nabij is." Verder: „Dat de goddelooze zijnen weg, „de man des onregts zijner overpeinzingen verlate; dat hij zich „bekeere tot den Eeuwige, die Zich zijner zal ontfermen, tot „onzen God, die herhaalde malen vergeeft." — Gij zijt de God der vergiffenis, genadig, barmhartig, langmoedig, groot van gunst (en trouw), bewijst vele weldaden en verlangt de bekeering der goddeloozen, maar schept geen behagen in hunnen dood, gelijk er gezegd is: „Zeg hun: zoo waar als Ik leef, „zoo is het woord van den Heer, God, dat Ik geen behagen „schep in den dood eens goddeloozen, maar dat de goddelooze

וְעַל חֲטָאִים שֶׁאָנוּ חַיָּבִים עֲלֵיהֶם אָשָׁם וַדַּאי וְתָלוּי:
וְעַל חֲטָאִים שֶׁאָנוּ חַיָּבִים עֲלֵיהֶם מַכַּת מַרְדּוּת:
וְעַל חֲטָאִים שֶׁאָנוּ חַיָּבִים עֲלֵיהֶם מַלְקוּת אַרְבָּעִים:
וְעַל חֲטָאִים שֶׁאָנוּ חַיָּבִים עֲלֵיהֶם מִיתָה בִּידֵי שָׁמָיִם:
וְעַל חֲטָאִים שֶׁאָנוּ חַיָּבִים עֲלֵיהֶם כָּרֵת וַעֲרִירִי:
וְעַל כֻּלָּם אֱלוֹהַּ סְלִיחוֹת סְלַח־לָנוּ · מְחַל־לָנוּ · כַּפֶּר־לָנוּ:
וְעַל חֲטָאִים שֶׁאָנוּ חַיָּבִים עֲלֵיהֶם אַרְבַּע מִיתוֹת בֵּית דִּין:
סְקִילָה · שְׂרֵפָה · הֶרֶג · וְחֶנֶק · עַל מִצְוַת עֲשֵׂה וְעַל מִצְוַת לֹא תַעֲשֶׂה · בֵּין שֶׁיֵּשׁ בָּהּ קוּם עֲשֵׂה · וּבֵין שֶׁאֵין בָּהּ קוּם עֲשֵׂה · אֶת־שֶׁגְּלוּיִם לָנוּ וְאֶת־שֶׁאֵינָם גְּלוּיִם לָנוּ · אֶת־שֶׁגְּלוּיִם לָנוּ כְּבָר אֲמַרְנוּם לְפָנֶיךָ · וְהוֹדִינוּ לְךָ עֲלֵיהֶם · וְאֶת־שֶׁאֵינָם גְּלוּיִם לָנוּ לְפָנֶיךָ הֵם גְּלוּיִם וִידוּעִים · כַּדָּבָר שֶׁנֶּאֱמַר הַנִּסְתָּרֹת לַייָ אֱלֹהֵינוּ · וְהַנִּגְלֹת לָנוּ וּלְבָנֵינוּ עַד עוֹלָם · לַעֲשׂוֹת אֶת־כָּל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת: כִּי אַתָּה סָלְחָן לְיִשְׂרָאֵל וּמָחֳלָן לְשִׁבְטֵי יְשֻׁרוּן בְּכָל דּוֹר וָדוֹר וּמִבַּלְעָדֶיךָ אֵין לָנוּ מֶלֶךְ מוֹחֵל וְסוֹלֵחַ (אֶלָּא אָתָּה):

מִדַּרְכּוֹ וְחָיָה · שׁוּבוּ שׁוּבוּ מִדַּרְכֵיכֶם הָרָעִים וְלָמָּה תָמוּתוּ בֵּית יִשְׂרָאֵל: וְנֶאֱמַר הֶחָפֵץ אֶחְפֹּץ מוֹת רָשָׁע נְאֻם אֲדֹנָי יֱהוִה הֲלֹא בְּשׁוּבוֹ מִדְּרָכָיו וְחָיָה: וְנֶאֱמַר לֹא אֶחְפֹּץ בְּמוֹת הַמֵּת נְאֻם אֲדֹנָי יֱהוִה וְהָשִׁיבוּ וִחְיוּ: כִּי אַתָּה סָלְחָן לְיִשְׂרָאֵל וּמָחֳלָן לְשִׁבְטֵי יְשֻׁרוּן בְּכָל דּוֹר וָדוֹר וּמִבַּלְעָדֶיךָ אֵין לָנוּ מֶלֶךְ מוֹחֵל וְסוֹלֵחַ (אֶלָּא אָתָּה):

Ook de zonden waarvoor wij schuldig waren te offeren een schuldoffer wegens eene gewisse of twijfelachtige misdaad.

Ook de zonden waarvoor wij schuldig waren te ondergaan de geeselslagen der wederspannigheid.

Ook de zonden waarvoor wij schuldig waren te ondergaan de veertig [min één] geeselslagen.

Ook de zonden waarvoor wij schuldig waren te ondergaan de doodstraf door den dood des Hemels.

Ook de zonden waarvoor wij schuldig waren te ondergaan de straf der uitroeijing en kinderloosheid.

Wil deze allen, God der vergiffenis! ons vergeven, ons kwijtschelden, en over ons verzoenen.

Ook de zonden waarvoor wij schuldig waren te ondergaan eene der vier doodstraffen door het gerigt.

Namelijk: het steenigen, verbranden, onthoofden, of worgen, wegens [het overtreden van] geboden van waarneming of van onthouding; zulke waaraan wij gehouden zijn, en die waaraan wij niet gehouden zijn: of zij ons bekend of onbekend zijn. Die, welke ons bekend zijn, hebben wij reeds voor U opgenoemd en daaromtrent voor U beleden; en die ons onbekend zijn gebleven, zijn echter voor U openbaar en bekend; zoo als er gezegd is: „De verborgene dingen zijn voor den Eeuwige, „onzen God; doch de geopenbaarde zijn voor ons en onze kin„deren, tot in eeuwigheid; dat wij namelijk al de woorden dezer „leer zullen uitoefenen.” Want Gij vergeeft aan Israël, scheldt kwijt aan de stammen van Jesurun, door alle eeuwen heen, en buiten U hebben wij geenen koning die kwijtscheldt en vergeeft zoo als Gij.

„van zijnen weg terugkeere, opdat hij leve; bekeert u, keert „terug van uwe kwade wegen; waarom wilt gij sterven, o huis „Israëls? Voorts: „Stel Ik dan eenig welbehagen in den dood „des goddeloozen? zoo is het woord van den Heer God: neen, „maar in zijn terugkeeren van zijne wegen, opdat hij leve.” En vervolgens: „Neen, Ik verlang niet dat de dood [schuldige] „sterve, zoo is het woord van den Heer God; bekeert u, en „blijft leven! Want Gij vergeeft aan Israël, en scheldt kwijt aan de stammen van Jesurun, door alle eeuwen heen, en buiten U hebben wij geenen koning die kwijtscheldt en vergeeft zoo als Gij.

אֱלֹהַי עַד שֶׁלֹּא נוֹצַרְתִּי אֵינִי כְדַאי · וְעַכְשָׁיו שֶׁנּוֹצַרְתִּי כְּאִלּוּ לֹא נוֹצַרְתִּי · עָפָר אֲנִי בְּחַיָּי · קַל וָחוֹמֶר בְּמִיתָתִי : הֲרֵינִי לְפָנֶיךָ כִּכְלִי מָלֵא בוּשָׁה וּכְלִמָּה · יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי שֶׁלֹּא אֶחֱטָא עוֹד · וּמַה־שֶּׁחָטָאתִי לְפָנֶיךָ מָרֵק בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים · אֲבָל לֹא עַל יְדֵי יִסּוּרִים וָחֳלָיִם רָעִים :

אֱלֹהַי נְצוֹר לְשׁוֹנִי מֵרָע וּשְׂפָתַי מִדַּבֵּר מִרְמָה וְלִמְקַלְלַי נַפְשִׁי תִדּוֹם וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר לַכֹּל תִּהְיֶה : פְּתַח לִבִּי בְּתוֹרָתֶךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ תִּרְדּוֹף נַפְשִׁי וְכֹל הַחוֹשְׁבִים עָלַי רָעָה מְהֵרָה הָפֵר עֲצָתָם וְקַלְקֵל מַחֲשַׁבְתָּם · עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ · עֲשֵׂה לְמַעַן יְמִינֶךָ · עֲשֵׂה לְמַעַן קְדֻשָּׁתֶךָ · עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרָתֶךָ · לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי : יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְיָ צוּרִי וְגוֹאֲלִי : עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל־יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן :

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ : וְשָׁם נַעֲבָדְךָ בְּיִרְאָה כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת : וְעָרְבָה לַייָ מִנְחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלָיִם כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת :

סדר הדלקת הנרות לחנוכה.

זמן הדלקת נר חנוכה לכתחלה בשעת צאת הכוכבים עד שתכלה רגל מן השוק, ואסור להשתמש לאורה אפילו תשמיש של קדושה. — בערב שבת מדליקין תחלה **נר חנוכה** ואח״כ **נר שבת**, וקודם הדלקה מברכין.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לְהַדְלִיק נֵר שֶׁל חֲנֻכָּה : (נ״א נֵר חֲנֻכָּה)

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁעָשָׂה נִסִּים לַאֲבוֹתֵינוּ בַּיָּמִים הָהֵם בַּזְּמַן הַזֶּה :

בליל ראשון מברכין גם **שהחינו** וכן מי שנאנס ולא הדליק בליל ראשון מברך זמן כשמדליק (ש״ע א״ח סי׳ תר״עו).

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁהֶחֱיָנוּ וְקִיְּמָנוּ וְהִגִּיעָנוּ לַזְּמַן הַזֶּה :

Mijn God! vóór dat ik nog gevormd was, was ik het niet waard; thans na mijne vorming, ben ik niet meer dan voorheen; stof ben ik bij mijn leven, hoe veel te meer dan na mijnen dood. Ziet! ik bevind mij voor U als een wezen vol schaamte en smaad. Moge het U welbehagen zijn, Eeuwige, mijn God en God mijner voorouders! dat ik niet meer zondige, en mijne reeds tegen U begane zonden door Uwe groote barmhartigheid uit te wisschen, doch niet door tuchtigingen of kwaadaardige ziekten.

Mijn God! behoed mijne tong voor lastertaal, mijne lippen voor bedrog te spreken. Laat mijne ziel rustig blijven tegen hen die mij vloeken, en voor eenen ieder zoo nederig als het stof zijn. Open mijn hart voor Uwe leer, dat mijne ziel streve Uwe geboden te volgen! Vernietig spoedig den raad van allen die kwade voornemens omtrent mij koesteren, en verwar hunne ontwerpen! Doe het om Uwen naam, doe het om Uwe regterhand, doe het om Uwe heiligheid, doe het om Uwe leer! Op dat Uwe geliefden gered wordén, help mij met Uwe regterhand, en verhoor mij. Mogen de redenen mijns monds U welbehagelijk zijn, insgelijks de overdenking mijns harten, U, Eeuwige! mijn Rots en mijn Verlosser! — Hij, die eendragt in gindsche hoogten sticht, behoude ons en gansch Israël in vrede! Zegt hierop: Amen!

Het zij Uw welbehagen, Eeuwige, onze God, en God onzer voorouders! dat de heilige tempel, spoedig in onze dagen herbouwd worde, en dat Uwe leer ons aandeel zij. Aldaar zullen wij U met eerbied dienen, als in de voormalige dagen, als in de jaren der oudheid. Dan zal het offer van Juda en Jeruzalem den Eeuwige aangenaam zijn, als in de voormalige dagen, als in de jaren der oudheid.

Lofzeggingen bij het aansteken der lichten op het Inwijdingsfeest.

Men moet de lichten van Hanoeka *tegen den avond aansteken, en mag van hun schijn geenerlei gebruik maken. — Op vrijdag steekt men eerst de lichten van* Hanoeka *aan, en vervolgens die voor den Sabbath. — Alvorens aan te steken zegt men:*

Geloofd zijt Gij, Eeuwige, onze God, Koning des heelals! die ons door Uwe geboden geheiligd, en ons bevolen hebt, de lichten van het inwijdingsfeest aan te steken.

Geloofd zijt Gij, Eeuwige, onze God, Koning des heelals! die onzen voorouders wonderen bewezen hebt, in voormalige dagen, op dit tijdstip.

Op den eersten avond voegt men er bij Schechejanoe, *hetwelk ook op eenen volgenden avond moet bijgevoegd worden, ingeval men den vorigen niet in staat was aan te steken.*

Geloofd zijt Gij, Eeuwige, onze God, Koning des heelals! die ons het leven hebt verleend, ons hebt onderhouden, en ons dezen tijd hebt doen bereiken.

בליל ראשון ידליק בנר היותר ימיני, מכאן ואילך מתחיל להדליק בנר הנוסף
בכל לילה ופונה משמאל לימין, ואחר שהדליק נר ראשון אומר **הנרות הללו**
ויגמור הדלקתן בעוד שאומר

הַנֵּרוֹת הַלָּלוּ אֲנַחְנוּ מַדְלִיקִין עַל הַנִּסִּים וְעַל הַתְּשׁוּעוֹת וְעַל הַנִּפְלָאוֹת שֶׁעָשִׂיתָ לַאֲבוֹתֵינוּ עַל־יְדֵי כֹּהֲנֶיךָ הַקְּדוֹשִׁים וְכָל־שְׁמֹנַת יְמֵי חֲנֻכָּה הַנֵּרוֹת הַלָּלוּ קֹדֶשׁ וְאֵין לָנוּ רְשׁוּת לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם אֶלָּא לִרְאוֹתָם בִּלְבָד כְּדֵי לְהוֹדוֹת לְשִׁמְךָ עַל־נִסֶּיךָ וְעַל־יְשׁוּעָתֶךָ וְעַל־נִפְלְאוֹתֶיךָ : (כן גירסת הטור והאבודרהם)

אחר ההדלקה נוהגים לומר פיוט זה, והוא בעל שש תנועות.

ראשי החרוזים מרדכי חזק.

*מָעוֹז צוּר יְשׁוּעָתִי, לְךָ נָאֶה לְשַׁבֵּחַ · תִּכּוֹן בֵּית תְּפִלָּתִי, וְשָׁם תּוֹדָה נְזַבֵּחַ · לְעֵת תָּכִין מַטְבֵּחַ, מִצָּר הַמְנַבֵּחַ · אָז אֶגְמוֹר, בְּשִׁיר מִזְמוֹר, חֲנֻכַּת הַמִּזְבֵּחַ : *רָעוֹת שָׂבְעָה נַפְשִׁי, בְּיָגוֹן כֹּחִי כִּלָּה · חַיַּי מֵרְרוּ בְקֹשִׁי, בְּשִׁעְבּוּד מַלְכוּת עֶגְלָה · וּבְיָדוֹ הַגְּדוֹלָה, הוֹצִיא אֶת הַסְּגֻלָּה · חֵיל פַּרְעֹה, וְכָל זַרְעוֹ, יָרְדוּ כְּאֶבֶן מְצוּלָה : *דְּבִיר קָדְשׁוֹ הֱבִיאַנִי, וְגַם שָׁם לֹא שָׁקַטְתִּי · וּבָא נוֹגֵשׂ וְהִגְלַנִי, כִּי זָרִים עָבַדְתִּי · וְיֵין רַעַל מָסַכְתִּי, כִּמְעַט שֶׁעָבַרְתִּי · קֵץ בָּבֶל · זְרֻבָּבֶל, לְקֵץ שִׁבְעִים נוֹשָׁעְתִּי : *כְּרֹת קוֹמַת בְּרוֹשׁ בִּקֵּשׁ, אֲגָגִי בֶּן הַמְּדָתָא · וְנִהְיָתָה לוֹ לְמוֹקֵשׁ, וְגַאֲוָתוֹ נִשְׁבָּתָה · רֹאשׁ יְמִינִי נִשֵּׂאתָ, וְאוֹיֵב שְׁמוֹ מָחִיתָ · רֹב בָּנָיו, וְקִנְיָנָיו, עַל הָעֵץ תָּלִיתָ : *יְוָנִים נִקְבְּצוּ עָלַי, אֲזַי בִּימֵי חַשְׁמַנִּים · וּפָרְצוּ חוֹמוֹת מִגְדָּלַי, וְטִמְּאוּ כָּל הַשְּׁמָנִים · וּמִנּוֹתַר קַנְקַנִּים, נַעֲשָׂה נֵס לְשׁוֹשַׁנִּים, בְּנֵי בִינָה, יְמֵי שְׁמֹנָה, קָבְעוּ שִׁיר וּרְנָנִים : *חֲשׂוֹף *זְרוֹעַ *קָדְשֶׁךָ, וְקָרֵב קֵץ הַיְשׁוּעָה · נְקוֹם נִקְמַת עֲבָדֶיךָ, מֵאֻמָּה הָרְשָׁעָה · כִּי אָרְכָה הַשָּׁעָה, וְאֵין קֵץ לְעֵת הָרָעָה · דְּחֵה אַדְמוֹן, בְּצֵל צַלְמוֹן, הָקֵם רוֹעֶה שִׁבְעָה (*) :

(* מיכה ה׳ ד׳ ועין במסכת סוכה דף נ״ב.

Op den eersten avond steekt men het eerste licht, aan de regterhand aan; de volgende avonden begint men met het bijgevoegde licht, en gaat van de linkerhand naar de regterhand. Na dat het licht aangestoken is, zegt men:

Deze lichten steken wij aan, wegens de wonderen, de onbegrijpelijke daden, het heil en de zegevierende krijgsverrigtingen, die Gij onzen voorouders, in voormalige dagen, op dit tijdstip, door Uwe heilige priesters, gedaan hebt. Dit gebod van de acht dagen der inwijding, — deze lichten zijn heilig, en het is ons niet geoorloofd ons er van te bedienen, maar alleen ze aan te zien, — is ingesteld, om Uwen grooten naam te danken en te loven, wegens Uwe wonderen, Uwe onbegrijpelijke daden en Uw heil.

Na het ontsteken der lichten zingen sommigen het volgende lied:

U, mijne sterkte, de rots mijns heils, U betaamt het te prijzen. Herstel mijn Bedehuis, opdat wij daar dankoffers slagten, als eertijds, toen Gij onder den gruwelijken vijand eene slagting bragt; dan zal ik de inwijding des altaars met psalmgezang vieren. — De rampen overstelpten mijne ziel, mijne kracht bezweek door het lijden; mijn leven had men door geweldenarij verbitterd, tijdens ik aan het Egyptische rijk onderworpen was; doch met Zijne magtige hand voerde God het eigendommelijk volk uit, terwijl Pharaös heir en al zijn kroost als steen in de diepten zonken. Toen Hij mij naar Zijn heilig verblijf leidde, had ik ook daar geen rust; want een dwingeland dreef mij van daar weg, omdat ik vreemde goden gediend en den zwijmelwijn geplengd had, waardoor ik bijna verloren ging; maar eindelijk trad in Babyloniën Zerubabel op, en ik werd, na zeventig jaren weder gered. De Agagiet, zoon van Hamedatha, trachtte Israël uit te roeijen, dit strekte hem echter tot onheil, en zijn hoogmoed werd gefnuikt. Het hoofd des Benjaminiets (Mordechai) hebt Gij verheven, en des vijands naam uitgedelgd, ook dien van zijn talrijk kroost en bezittingen: hij werd aan eene galg opgehangen. De Joniërs trokken in de dagen der Hasmoneën tegen mij op, bestormden de muren mijner vestingen, en verontreinigden er al de gewijde olie. Doch met een kruikje dat overbleef, geschiedde den Israëlieten een wonder; daarom hebben geleerde mannen vastgesteld, gedurende acht dagen lof- en dankliederen te zingen. Ontbloot (o God!) Uwen heiligen arm en laat het tijdstip der redding naderen. Wreek de wraak Uwer dienaren op moedwilligen en booswichten. Ach! het uur der redding is nog niet gekomen, en eindeloos schijnt de ramp! Verban de goddeloosheid naar het schimmenrijk, en herstel onze zeven herders (*).

(*) Zie *Micha* V. 4 en tractaat *Suka*, bl. 52.

LIED VOOR DEN SABBATH V. H. INWIJDINGSFEEST.

Uwe genade gedenk ik met zang en vreugde, dat Gij Uw volk gered, en uit den druk tot verademing gebragt hebt. Gij wreektet onze wraak, door Uwe vrome priesters, toen de Grieken trachtten de wet onzes Gods te verstoren. Uwe uitgestrekte hand bevrijdde ons van ellende en verdrukking; daarom zijn de acht Hanoekadagen voor ons ingesteld, ten einde de groote daden onzes Gods te roemen, te loven en te prijzen. o Mogten wij weldra de inwijding des altaars weder bijwonen! Dat Uwe goedertierenheid ons trooste, en Uwe groote genade ons het noodige onderhoud verschaffe, en wij zullen met al ons vermogen, Uwe eenheid kenbaar maken. Wij zullen U dagelijds loven; help ons, o Barmhartige! en mogen onze oogen de redding Uws volks zien. Gij, o God! die de steun der armen zijt, haast U ons te redden, en dat de verlosser te Zion kome, spoedig in onze dagen.

זמר לשבת החנוכה.

ראשי החרוזים אני ליב ברבי עוזר.

אֶזְכְּרָה רַחֲמֶיךָ, בְּשִׁיר וּבְשִׂמְחָה ·
שֶׁהוֹשַׁעְתָּ עַמֶּךָ, מִצָּרָה
לִרְוָחָה : נָקַמְתָּ נִקְמָתֵנוּ, עַל
יְדֵי כֹּהֲנֶיךָ נֶאֱמָנִים · לְהָפֵר
תּוֹרַת אֱלֹהֵינוּ, בִּקְשׁוּ הַיְּוָנִים :
יָדְךָ הַנְּטוּיָה הוֹצִיאַתְנוּ, מִצָּרָה
וְצוּקָה · עַל כֵּן קָבְעוּ לָנוּ,
שְׁמֹנָה יְמֵי חֲנֻכָּה : לְהוֹדוֹת
לְהַלֵּל לְשַׁבֵּחַ, גְּבוּרוֹת אֱלֹהֵינוּ ·
לַחֲנֻכַּת הַמִּזְבֵּחַ, נִזְכֶּה בְּיָמֵינוּ :
יְהִי נָא חַסְדְּךָ לְנַחֲמֵנוּ, כְּרוֹב
חֲסָדֶיךָ · לֶחֶם חוּקֵנוּ הַטְרִיפֵנוּ,
בְּכָל כֹּחֵנוּ נְיַחֲדֶךָּ : בְּכָל יוֹם
נְבָרְכֶךָּ, רַחוּם הוֹשִׁיעֵנוּ ·
בִּישׁוּעַת עַמֶּךָ, יִרְאוּ עֵינֵינוּ :
עוֹזֵר דַּלִּים אַתָּה אֵל, מַהֵר
לְגָאֳלֵנוּ · וּבָא לְצִיּוֹן גּוֹאֵל,
בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ :

סדר ארבע פרשיות וסימני ההפסקות.

פרשת שקלים לעולם בשבת שקודם ר״ח אדר או בר״ח עצמו אם חל בשבת. **פ׳ זכור** לעולם בשבת שקודם פורים, אלא שלפעמים יש הפסקה בשבת שלפניו ולפעמים בשבת שלאחריו ופעמים שתי הפסקות. **פ׳ פרה ופ׳ החדש** לעולם תכופים וסמוכים ואין ביניהם הפסקה. וסימן ההפסקות, **זט״ו. ב״ו. ד״ד. ובי״ו.** ופירושן: שאם חל ר״ח אדר (ר״ל יום שני של ר״ח שהוא ראשון לחדש) בשבת מפסיקין ביום **ט״ו** לחדש, ואם חל ר״ח ביום ב׳ מפסיקין **ו׳** בחדש, ואם חל ביום ד׳ מפסיקין **ד׳** בחדש ואם חל ביום ו׳ עושין ב׳ ההפסקות **ב׳** בו׳ גם **י״ו** בו,

Lofzeggingen bij het lezen van de rol van Esther, op het Lotenfeest.

Den dag vóór het lotenfeest, zijnde de vastendag van Esther, *leest men het namiddaggebed even als op andere vastendagen, alsdan geeft men den halven* Sikkel (*zijnde hier te lande op Elf Centen bepaald*), *en leest het avondgebed, met bijvoeging van* Al-Hanissim *enz.* — *Na* Kadis Tithkabal, *ontvouwt de voorlezer de* Rol van Esther, *als een brief, en alvorens haar voor te lezen, spreekt hij de volgende lofzeggingen uit.*

Geloofd zijt Gij, Eeuwige, onze God, Koning des heelals! die ons door Uwe geboden geheiligd, en ons bevolen hebt de Rol te lezen.

Geloofd zijt Gij, Eeuwige, onze God, Koning des heelals! die onzen voorouders wonderen bewezen hebt, in voormalige dagen, op dit tijdstip.

Des avonds voegt men er bij.

Geloofd zijt Gij, Eeuwige, onze God, Koning des heelals! die ons het leven hebt verleend, ons hebt onderhouden en ons dezen tijd hebt doen bereiken.

Na de lezing zegt men.

Geloofd zijt Gij, Eeuwige, onze God, Koning des heelals! die onzen krijg voerdet, U onzer regtzaak aannaamt, ons wraak verschaftet, onzen zielsvijanden loon naar werken gaaft en onze verdrukkers onzentwege tuchtigdet. Geloofd zijt Gij, Eeuwige, Almagtige! die alle verdrukkers van Uw volk Israël hunnentwege tuchtigt, Almagtige Redder!

סדר פורים וברכות המגילה.

בתענית אסתר למנחה נכנסין לביה״כ וקורין **ויחל** ומפטירין **דרשו**, והיחיד אומר **ענגו** בשומע תפלה, הש״ץ בחזרת התפלה בין גואל לרופא ברכה בפני עצמה, וא״א תחנה (ואם חל בשבת א״א **צו״ץ**). ונותנין שלש מחציות מטבע שלם של אותו המקום למחצית השקל. ועומדין להתפלל ערבית אפילו עוד היום גדול, ואומרין **על הנסים וכימי מרדכי** וכו׳ בהודאה בתפלה גם בבה״מ לילה ויום, ואחר התפלה אומר הש״ץ **קדיש תתקבל**, ופושטין המגלה כאגרת, והקורא מברך שלש ברכות אלו:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל מִקְרָא מְגִלָּה:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁעָשָׂה נִסִּים לַאֲבוֹתֵינוּ בַּיָּמִים הָהֵם בַּזְּמַן הַזֶּה:

בערב מוסיפין

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁהֶחֱיָנוּ וְקִיְּמָנוּ וְהִגִּיעָנוּ לַזְּמַן הַזֶּה:

אחר שסיים לקרות כורך המגלה כולה ומברכין

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם הָאֵל הָרָב אֶת־רִיבֵנוּ וְהַדָּן אֶת־דִּינֵנוּ וְהַנּוֹקֵם אֶת־נִקְמָתֵנוּ וְהַמְשַׁלֵּם גְּמוּל לְכָל־אוֹיְבֵי נַפְשֵׁנוּ וְהַנִּפְרָע לָנוּ מִצָּרֵינוּ: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַנִּפְרָע לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל מִכָּל־צָרֵיהֶם הָאֵל הַמּוֹשִׁיעַ:

בשחרית מתחילין פה **שושנת יעקב.**

ע״ס א״ב

אֲשֶׁר הֵנִיא עֲצַת גּוֹיִם וַיָּפֶר מַחְשְׁבוֹת עֲרוּמִים׃ בְּקוּם עָלֵינוּ
אָדָם רָשָׁע נֵצֶר זָדוֹן מִזֶּרַע עֲמָלֵק׃ גָּאָה בְעָשְׁרוֹ וְכָרָה
לוֹ בּוֹר וּגְדֻלָּתוֹ יָקְשָׁה לּוֹ לָכֶד׃ דִּמָּה בְנַפְשׁוֹ לִלְכּוֹד
וְנִלְכַּד בִּקֵּשׁ לְהַשְׁמִיד וְנִשְׁמַד מְהֵרָה׃ הָמָן הוֹדִיעַ אֵיבַת
אֲבוֹתָיו וְעוֹרֵר שִׂנְאַת אַחִים לַבָּנִים׃ וְלֹא זָכַר רַחֲמֵי שָׁאוּל כִּי
בְחֶמְלָתוֹ עַל אֲגָג נוֹלַד אוֹיֵב׃ זָמַם רָשָׁע לְהַכְרִית צַדִּיק וְנִלְכַּד
טָמֵא בִּידֵי טָהוֹר׃ חֶסֶד גָּבַר עַל שִׁגְגַת אָב וְרָשָׁע הוֹסִיף
חֵטְא עַל חֲטָאָיו׃ טָמַן בְּלִבּוֹ מַחְשְׁבוֹת עֲרוּמָיו וַיִּתְמַכֵּר
לַעֲשׂוֹת רָעָה׃ יָדוֹ שָׁלַח בִּקְדוֹשֵׁי אֵל כַּסְפּוֹ נָתַן לְהַכְרִית
זִכְרָם׃ כִּרְאוֹת מָרְדְּכַי כִּי יָצָא קֶצֶף וְדָתֵי הָמָן נִתְּנוּ בְשׁוּשָׁן׃
לָבַשׁ שַׂק וְקָשַׁר מִסְפֵּד וְגָזַר צוֹם וַיֵּשֶׁב עַל הָאֵפֶר׃ מִי זֶה
יַעֲמוֹד לְכַפֵּר שְׁגָגָה וְלִמְחוֹל חַטַּאת עֲוֹן אֲבוֹתֵינוּ׃ נֵץ פָּרַח
מִלּוּלָב הֵן הֲדַסָּה עָמְדָה לְעוֹרֵר יְשֵׁנִים׃ סָרִיסֶיהָ הִבְהִילוּ לְהָמָן
לְהַשְׁקוֹתוֹ יֵין חֲמַת תַּנִּינִים׃ עָמַד בְּעָשְׁרוֹ וְנָפַל בְּרִשְׁעוֹ עָשָׂה
לוֹ עֵץ וְנִתְלָה עָלָיו׃ פִּיהֶם פָּתְחוּ כָּל־־יוֹשְׁבֵי תֵבֵל כִּי פוּר
הָמָן נֶהְפַּךְ לְפוּרֵנוּ׃ צַדִּיק נֶחֱלַץ מִיַּד רָשָׁע אוֹיֵב נִתַּן תַּחַת
נַפְשׁוֹ׃ קִיְּמוּ עֲלֵיהֶם לַעֲשׂוֹת פּוּרִים וְלִשְׂמוֹחַ בְּכָל־־שָׁנָה
וְשָׁנָה׃ רָאִיתָ אֶת־תְּפִלַּת מָרְדְּכַי וְאֶסְתֵּר הָמָן וּבָנָיו עַל
הָעֵץ תָּלִיתָ׃

שׁוֹשַׁנַּת יַעֲקֹב צָהֲלָה וְשָׂמֵחָה בִּרְאוֹתָם יַחַד תְּכֵלֶת מָרְדְּכָי׃
תְּשׁוּעָתָם הָיִיתָ לָנֶצַח וְתִקְוָתָם בְּכָל־־דּוֹר וָדוֹר׃
לְהוֹדִיעַ שֶׁכָּל־קֹוֶיךָ לֹא יֵבוֹשׁוּ וְלֹא יִכָּלְמוּ לָנֶצַח כָּל־הַחוֹסִים
בָּךְ׃ אָרוּר הָמָן אֲשֶׁר בִּקֵּשׁ לְאַבְּדִי׃ בָּרוּךְ מָרְדְּכַי הַיְּהוּדִי׃
אֲרוּרָה זֶרֶשׁ אֵשֶׁת מַפְחִידִי׃ בְּרוּכָה אֶסְתֵּר בַּעֲדִי׃ וְגַם
חַרְבוֹנָה זָכוּר לַטּוֹב׃

ואח״כ אומרים **ואתה קדוש** וכו׳, **קדיש שלם** בלא תתקבל
(ובמ״ש אומרין **ויהי נועם**, **ואתה קדוש**, **קדיש**, **ויתן לך**, ומבדילין,)
עלינו, **קדיש יתום.**

Des morgens vangt men hier aan: De roos *enz.*

Gij zijt het, die het raadbesluit der heidenen verijdeldet, de ontwerpen der listigen vernietigdet; toen een goddeloos mensch tegen ons opstond, eene moedwillige telg uit Amaleks zaad. Trotsch op zijnen rijkdom, groef hij zich zelven eene kuil; zijne grootheid spande hem eenen strik. Hij dacht, in Zijne verbeelding, te vangen, doch werd gevangen; hij wenschte [anderen] te verdelgen, doch weldra werd hij verdelgd. Haman legde de vijandschap zijner voorouders aan den dag, en wekte der broederen haat bij de nakomelingen weder op; zonder te denken, aan Saüls barmhartigheid, daar toch door diens ontferming over Agag de vijand geboren werd. De goddelooze had bedoeld den regtvaardige te vernielen, doch de onreine werd in de handen des reinen gevangen. De [goddelijke] gunst verschoonde 's vaders (Saüls) dwaling, maar de goddelooze hoopte zonde op zonden. Diep in zijn hart verborg hij zijne listige ontwerpen, en wijdde zich ganschelijk aan de uitvoering zijner snoodheid. Zijne hand strekte hij uit tegen Gods heiligen, en gaf zijn vermogen weg, om hunne gedachtenis uit te roeijen. Als Mordechai nu zag, dat de toorn ontstoken was, en Hamans bevelen te Susan afgekondigd waren, kleedde hij zich met eenen zak, dompelde zich in rouw, stelde vastendagen in, en zette zich op de assche. Wie zou nu opstaan, om voor de dwaling verzoening te erlangen, en voor de zonden en ongeregtigheden onzer voorouders kwijtschelding te verwerven? Eene spruit bloeide uit den palmboom op: Ja, Hadassa (Esther) stelde zich, om de slapende [verdiensten] op te wekken. Hare hofbedienden deden Haman ijlings komen, om hem wijn met drakengif te doen drinken. Hij, die in zijnen rijkdom vast stond, viel door zijne goddeloosheid; hij bouwde eene galg, en werd er zelf aan gehangen. Nu openden alle wereldbewoners hunnen mond, daar het lot door Haman geworpen, tot ons voordeel uitviel. De regtvaardige was gered uit de magt des goddeloozen, de vijand kwam in zijne plaats. Toen namen [de Israëliten] op zich, het Lotenfeest te vieren, en zich elk jaar te verblijden. Gij hebt het gebed van Mordechai en Esther in aanmerking genomen, en hebt Haman en zijne zonen aan een hout doen hangen.

De roos, Jakob, was vrolijk en verblijd, bij het zien van Mordechai in hemelsblaauw gehuld. Gij waart bestendig hun heil, hun toeverlaat door alle eeuwen heen; om te toonen, dat allen die op U hopen, niet beschaamd worden, dat allen die op U vertrouwen, nimmer schaamrood zullen zijn. Vervloekt zij Haman, die mij wilde vernielen; gezegend zij Mordechai uit Juda's kroost. Vervloekt zij Zeres, de vrouw mijns schrikverwekkers; gezegend zij Esther, mijne beschermster. Ook Charbona zij ten goede gedacht!

Vervolgens zegt men Weattah Kados *enz., geheel* Kadis *zonder* Tithkabbal, (*bij den uitgang van Sabbath zegt men* Wihi Noam, Weattah Kados, Kadis, Wajitten Lecha *en* Habdalah), *voorts* Alenoe *en* Kadis Jathom.

בערבית מתפללין בקול דממה ודרך בכי תפלת ערבית, ובמ״ש אומרין הבדלה בחונן הדעת, חצי קד״ש, וקורא הש״ץ **מגילת איכה. וקינות**, ואח״כ אומרין **ואתה קדוש**, **ק״ש** בלי תתקבל, **עלינו, קריש יתום. בשחרית** תשעה באב׳ אין מתעטפין בטלית גדול ואין מניחין תפילין ויושבין לארץ וקורין ק״ש בברכותיה ומתפללין תפלת י״ח בלחש, והש״ץ חוזר ואומר **עננו** בין **גואל לרופא** ברכה בפני עצמה, ובסיום התפלה אומר **ח״ק** וא״א תחנה וא״מרין **אל ארך אפים**, ומוציאין ס״ת וקורין בפ׳ ואתחנן **כי תוליד בנים, ח״ק** ומפטירין **אסף אסיפם** בירמי׳ ח׳ ומכניסין ס״ת להיכל וקורין **קינות וציונים**, ואח״כ אומרין **אשרי**

סדר ברכות.

בדיקת חמץ

אור לי״ד בניסן (וכשחל י״ד בשבת אור לי״ג) בודקין את החמץ לאור הנר, מיד אחר תפלת ערבית, וקודם הבדיקה יברך

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל בִּעוּר חָמֵץ:

מיד אחר הבדיקה יבטל כל חמץ שברשותו הבלתי ידוע לו שמא נעלם ממנו, ויאמר

כָּל חֲמִירָא וַחֲמִיעָא דְּאִכָּא בִרְשׁוּתִי דְּלָא חֲמִתֵּהּ וּדְלָא בִעַרְתֵּהּ לִבְטִיל וְלֶהֱוֵי כְּעַפְרָא דְאַרְעָא:

החמץ שמצא נוהגים לשמרו עד שעת הביעור ולשרפו בערב פסח בתחלת שעה ששית, ועכשיו נהגו לשרפו בסוף חמישית, ומבטלין פעם שנית ואומרין כל חמירא וכו׳ והביטול וראי שצריך להיות דוקא קודם ששית, כדי לקיים מצות שרפה בחמץ שלו.

כָּל חֲמִירָא וַחֲמִיעָא דְּאִכָּא בִרְשׁוּתִי דַּחֲמִתֵּהּ וּדְלָא חֲמִתֵּהּ דְּבַעַרְתֵּהּ וּדְלָא בִעַרְתֵּהּ לִבְטִיל וְלֶהֱוֵי כְּעַפְרָא דְאַרְעָא:

כשחל ערב פסח בשבת צריך לבער בערב שבת קודם חצות, ובשבת קודם שעה ששית צריך לבטלו כדינו:

ערוב תבשילין.

אם חל **ערב י״ט** ביום **ד׳** או ביום **ה׳** אז צריכים לעשות **ערוב תבשילין** קודם **י״ט**, ונוטל הערוב ומברך

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל מִצְוַת עֵרוּב:

וא״א **למנצח, ובא לציון,** ומדלגין פסוק ואני זאת בריתי ומתחילין **ואתה קדוש,** **קדיש שלם** בלי תתקבל, **עלינו** ק״י, וא״א שירים ומזמורים.

למנחה מתעטפין בציצית ומניחין תפילין ומברכין עליהן ונוהגין להשלים השירים והמזמורים מה שחסרו לומר בשחרית, ואומרין פ׳ **הקרבנות וידבר, אשרי, ח״ק** ומוציאין ס״ת ויקורין **ויחל,** ומפטירין **דרשו,** ומצניעין הס״ת והש״ץ אומר **ח״ק** ומתפללין תפלת י״ח בלחש ואומרין **נחם כבונה ירושלים, ועננו בשומע תפלה, ורבון** של תענית בסיום התפלה והש״ץ חוזר ואומר **עננו** ברכה בפני עצמו **ונחם בבונה ירושלים,** ואומרין **ק״ת** וא״א תחנה, **עלינו,** ק״י. **במוצאי** ט׳ באב מתפללין **ערבית** כדרכו, ואם חל ט׳ באב בא׳ בשבת מבדילין על הכוס במוצאי ט׳ באב **בפה״ג והמבדיל,** אבל לא על הנר ולא על הבשמים.

Lof- en Dankzeggingen.

Het wegruimen van het Gezuurde.

In den avond van den dertienden dag der maand Nissan, (*of van den twaalfden, als de eerste Paaschdag op Zondag invalt,*) *doorzoekt men met een brandend waslicht het huis, of er eenig gezuurd brood mogt gevonden worden, vooraf zegt men:*

Geloofd zijt Gij, Eeuwige, onze God, Koning des heelals! die ons door Uwe geboden geheiligd, en ons bevolen hebt, het gezuurde weg te ruimen.

Na den afloop des onderzoeks zegt men:

Al het zuurdeeg, dat nog onder mijn gebied is, hetwelk ik niet gezien en dus niet weggeruimd heb, zij als niets geacht, en gelijk het stof der aarde.

Men bewaart het gevondene gezuurd brood zorgvuldig; en den volgenden ochtend, vóór elf uren, verbrandt men het op een bijzonder vuur, en zegt:

Al het zuurdeeg, dat nog onder mijn gebied is, zoowel wat ik gezien, als wat ik niet gezien heb, zoowel wat ik weggeruimd, als wat ik niet weggeruimd heb, zij als niets geacht, en gelijk het stof der aarde.

(*Is de eerste dag Paschen op Zondag, dan wordt het gezuurd brood op Vrijdag verbrand, doch het gebed eerst Zaturdag voor den middag gezegd.*)

Orde voor den Eroeb.

Wanneer een feest op Donderdag en Vrijdag, of op Vrijdag en Sabbath invalt, moet men den dag vooraf den Eroeb *aldus zeggen:*

Geloofd zijt Gij, Eeuwige, onze God, Koning des heelals! die ons door Uwe geboden geheiligd en ons het gebod van den *Eroeb* bevolen hebt.

בַּהֲדֵין עֵרוּבָא יְהֵא שָׁרֵא לָנָא לְמֵיפָא וּלְבַשָּׁלָא וּלְאַטְמָנָא
וּלְאַדְלָקָא שְׁרָגָא וּלְמֶעְבַּד כָּל צָרְכָּנָא מִיּוֹמָא טָבָא
לְשַׁבְּתָא לָנוּ וּלְכָל הַדָּרִים בָּעִיר הַזֹּאת׃

(ומי שאינו מבין בלשון הקודש יאמרנו בלשון לועז.)

קידוש לראש השנה.

בשבת

יוֹם הַשִּׁשִּׁי וַיְכֻלּוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל צְבָאָם׃ וַיְכַל אֱלֹהִים
בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה וַיִּשְׁבֹּת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי
מִכָּל מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה׃ וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת־יוֹם הַשְּׁבִיעִי
וַיְקַדֵּשׁ אֹתוֹ כִּי בוֹ שָׁבַת מִכָּל מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹהִים
לַעֲשׂוֹת׃

סברי מרנן ורבנן ורבותי.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא פְּרִי הַגָּפֶן׃

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר בָּחַר בָּנוּ מִכָּל־עָם
וְרוֹמְמָנוּ מִכָּל־לָשׁוֹן וְקִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו · וַתִּתֶּן־לָנוּ יְיָ
אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת הַזֶּה וְ אֶת יוֹם הַזִּכָּרוֹן הַזֶּה יוֹם
זִכְרוֹן תְּרוּעָה בְּאַהֲבָה מִקְרָא קֹדֶשׁ זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרָיִם · כִּי בָנוּ
בָחַרְתָּ וְאוֹתָנוּ קִדַּשְׁתָּ מִכָּל הָעַמִּים · וּדְבָרְךָ אֱמֶת וְקַיָּם לָעַד ·
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת וְיִשְׂרָאֵל
וְיוֹם הַזִּכָּרוֹן׃

במוצאי שבת מוסיפין נר והבדלה.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא מְאוֹרֵי הָאֵשׁ׃

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם הַמַּבְדִּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְחוֹל
בֵּין אוֹר לְחֹשֶׁךְ בֵּין יִשְׂרָאֵל לָעַמִּים · בֵּין יוֹם הַשְּׁבִיעִי
לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה · בֵּין קְדֻשַּׁת שַׁבָּת לִקְדֻשַּׁת יוֹם טוֹב
הִבְדַּלְתָּ · וְאֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי מִשֵּׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה קִדַּשְׁתָּ ·
הִבְדַּלְתָּ וְקִדַּשְׁתָּ אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בִּקְדֻשָּׁתֶךָ · בָּרוּךְ אַתָּה
יְיָ הַמַּבְדִּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְקֹדֶשׁ׃

Door dezen *Eroeb* zij het ons geoorloofd, te bakken, te koken, het eten warm te houden, licht op te steken en al onze noodwendigheden te verrigten, van den feestdag voor den Sabbath, voor ons en voor alle Israëliten die in deze stad wonen.

(*Die het Hebreeuwsch niet verstaat, mag het in zijne moedertaal zeggen.*)

Inwijding van het Nieuwjaarsfeest.

Op Sabbath:

Het was de zesde dag, toen werden voltooid de hemel, de aarde, en al hun heir. Dus had God op den zevenden dag Zijn werk voltooid, dat Hij gemaakt had; en Hij rustte op den zevenden dag van al Zijn werk dat Hij gemaakt had. God zegende den zevenden dag en heiligde dien; want daarop rustte Hij van al Zijn werk hetwelk Hij, God, geschapen had om te volmaken.

SABERI MARANAN, WERABBANAN, WERABBOTHAI!

Geloofd zijt Gij, Eeuwige, onze God, Koning des heelals! die de vrucht des wijnstoks geschapen hebt.

Geloofd zijt Gij, Eeuwige, onze God, Koning des heelals! die ons uit alle volken uitverkoren, meer dan andere natiën verheven, en met Uwe geboden geheiligd hebt. Gij gaaft ons, Eeuwige, onze God, met liefde, dezen (Sabbathdag en dezen) dag der herinnering, eenen dag waarop men de bazuin blaast (melding maakt van het blazen der bazuin, met liefde) als eene heilige bijeenroeping, tot herinnering aan den uittogt uit Egypte. Want Gij hebt ons uitverkoren, en ons meer geheiligd dan alle volken; en Uw woord, onze Koning, is waar en bestendig in eeuwigheid. Geloofd zijt Gij, Eeuwige! Koning der geheele aarde, die (den Sabbath), Israël, en den dag der herinnering heiligt.

Als het feest op Zaturdagavond invalt, voegt men er bij:

Geloofd zijt Gij, Eeuwige, onze God, Koning des heelals! die de lichtende vermogens des vuurs geschapen hebt.

Geloofd zijt Gij, Eeuwige, onze God, Koning des heelals! die onderscheidt tusschen gewijd en ongewijd, tusschen licht en duisternis, tusschen Israël en andere volken, en tusschen den zevenden dag en de zes werkdagen. Gij hebt tusschen de heiligheid van den Sabbath en die van eenen feestdag onderscheiden, en den zevenden dag boven de zes werkdagen geheiligd. Zoo hebt Gij ook Uw volk Israël door Uwe heiligdheid afgezonderd en geheiligd. Geloofd zijt Gij, Eeuwige! die tusschen heilig en heilig onderscheidt.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁהֶחֱיָנוּ וְקִיְּמָנוּ וְהִגִּיעָנוּ לַזְּמַן הַזֶּה:

ובוצעין על הפת ומברכין **המוציא** ואוכלין פרוסת הבציעה, ואחר כך נוטלין תפוח מתוק וטובלין אותו בדבש ומברכין עליו

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא פְּרִי הָעֵץ:

ואוכלין אותו ואומרין

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁתְּחַדֵּשׁ עָלֵינוּ שָׁנָה טוֹבָה וּמְתוּקָה:

קידוש לרגלים. (*)

(בשבת **יום הַשִּׁשִּׁי וכו׳** תמצא בראש השנה.)

סברי מרנן ורבנן ורבותי.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא פְּרִי הַגָּפֶן:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר בָּחַר בָּנוּ מִכָּל עָם וְרוֹמְמָנוּ מִכָּל לָשׁוֹן וְקִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו. וַתִּתֶּן לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה שַׁבָּתוֹת לִמְנוּחָה וּמוֹעֲדִים לְשִׂמְחָה חַגִּים וּזְמַנִּים לְשָׂשׂוֹן אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת הַזֶּה וְאֶת יוֹם

לפסח חַג הַמַּצּוֹת הַזֶּה. זְמַן חֵרוּתֵנוּ:

לשבועות חַג הַשָּׁבוּעוֹת הַזֶּה. זְמַן מַתַּן תּוֹרָתֵנוּ:

לסכות חַג הַסֻּכּוֹת הַזֶּה. זְמַן שִׂמְחָתֵנוּ:

לש״ע ולש״ת הַשְּׁמִינִי חַג הָעֲצֶרֶת הַזֶּה. זְמַן שִׂמְחָתֵנוּ:

(*) יש נוהגין לומר **יהי רצון** זה קודם שנכנסין **לסכה.**

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי שֶׁתַּשְׁרֶה שְׁכִינָתְךָ בֵּינֵינוּ וְתִפְרוֹשׂ עָלֵינוּ סֻכַּת שְׁלוֹמֶךָ בִּזְכוּת מִצְוַת סֻכָּה שֶׁאֲנַחְנוּ מְקַיְּמִין לְיַחֲדָא שְׁמָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּהּ בִּדְחִילוּ וּרְחִימוּ לְיַחֲדָא שֵׁם י״ה בו״ה בְּיִחוּדָא שְׁלִים בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל וּלְהַקִּיף אוֹתָהּ מִזִּיו כְּבוֹדְךָ הַקָּדוֹשׁ וְהַטָּהוֹר נָטוּי עַל רָאשֵׁיהֶם מִלְמַעְלָה כַּנֶּשֶׁר יָעִיר קִנּוֹ וּמִשָּׁם יַשְׁפִּיעַ שֶׁפַע הַחַיִּים לְעַבְדְּךָ פב״פ אֲמָתֶךָ וּבִזְכוּת צֵאתִי מִבֵּיתִי הַחוּצָה וְדֶרֶךְ מִצְוֹתֶיךָ אָרוּצָה יֵחָשֵׁב לִי בְּזֹאת בְּאִלּוּ הִרְחַקְתִּי נְדוֹד וְהֶרֶב כַּבְּסֵנִי מֵעֲוֹנִי וּמֵחַטָּאתִי טַהֲרֵנִי וּמֵאוּשְׁפִּיזִין עִלָּאִין אוּשְׁפִּיזִין דִּמְהֵימְנוּתָא תִּהְיֶינָה אָזְנֵי קַשּׁוּבוֹת רַב בְּרָכוֹת וְלָרְעֵבִים גַּם צְמֵאִים תֵּן לַחְמָם

Geloofd zijt Gij, Eeuwige, onze God, Koning des heelals! die ons het leven hebt verleend, ons hebt onderhouden en ons dezen tijd hebt doen bereiken.

Men snijdt het brood open, en na er het gebed over uitgesproken te hebben, eet men er een gedeelte van. Vervolgens neemt men eenen zoeten appel met honig en zegt:

Geloofd zijt Gij, Eeuwige, onze God, Koning des heelals! Schepper van de boomvrucht.

Men eet er van en zegt:

Het zij Uw welbehagen, Eeuwige, onze God en God onzer voorouders, ons een goed en aangenaam jaar te verleenen.

Inwijding van de Feestdagen.

Op Sabbath begint men: Het was de zesde dag, *enz.*; *zie bij het Nieuwe-jaarsfeest*, bl. 186.

SABERI MARANAN, WERABBANAN, WERABBOTHAI!

Geloofd zijt Gij, Eeuwige, onze God, Koning des heelals! die de vrucht des wijnstoks geschapen hebt.

Geloofd zijt Gij, Eeuwige, onze God, Koning des heelals! die ons uit alle volken uitverkoren, meer dan andere natiën verheven, en met Uwe geboden geheiligd hebt. Gij gaaft ons, Eeuwige, onze God, met liefde (Sabbathdagen tot rust, en) gezette tijden tot vreugde, feest- en hoogtijden tot verlustiging; dezen Sabbathdag en dezen)

(*Op Pésach*) feestdag der ongezuurde brooden, den tijd onzer bevrijding,

(*Op Sebuoth*) feestdag der weken, den tijd van de ontvangst onzer wet,

(*Op Sukkoth*) feestdag der loofhutten, den tijd onzer vreugde,

(*Op Semini Azéreth en Simchath Tora*) achtsten feestdag tot besluit, den tijd onzer vreugde.

וימים נאמנים ותתן לנו זכות לשבת ולחסות בסתר צל כנפיך בעת פטירתי מן העולם ותחסני מזרם וממטר כי תמטר על רשעים פחים ותהא חשובה מצות סכה זו שאני מקים כאלו קימתיה בכל פרטיה ודקדוקיה ותנאיה וכל מצות התלוים בה ותטיב לנו החתימה ותזכני לישב ימים רבים על האדמה אדמת קודש בעבודתך וביראתך · ברוך יי לעולם אמן ואמן :

בשמיני עצרת כשיוצאין מן הסוכה יאמר

יהי רצון מלפניך יי אלהי ואלהי אבותי כשם שקימתי וישבתי בסכה זו כן אזכה לשנה הבאה לישב בסכה של לויתן :

בְּאַהֲבָה מִקְרָא קֹדֶשׁ זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרָיִם ׃ כִּי בָנוּ בָחַרְתָּ וְאוֹתָנוּ קִדַּשְׁתָּ מִכָּל הָעַמִּים וְשַׁבָּת וּמוֹעֲדֵי קָדְשֶׁךָ בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן בְּשִׂמְחָה וּבְשָׂשׂוֹן הִנְחַלְתָּנוּ ׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת וְיִשְׂרָאֵל וְהַזְּמַנִּים ׃

במוצאי שבת מוסיפין **נר והבדלה** תמצא בראש השנה.
בסכת כשמקדשין בסכה מברכין כאן **לישב בסכה.** ובליל שני מברך ברכה **שהחינו** מקודם.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לֵישֵׁב בַּסֻּכָּה ׃

בשביעי ואחרון של פסח אין אומרין **שהחינו**

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁהֶחֱיָנוּ וְקִיְּמָנוּ וְהִגִּיעָנוּ לַזְּמַן הַזֶּה ׃

סדר סעודה וברכת המזון.

קודם הסעודה נוטלין ידיהם כדין ובשעת הניגוב מברכין **על נטילת ידים**, ואח״כ אוחז הלחם בשתי ידיו ומברך **המוציא**.

האוכל פת מחמשת מיני דגן (חטה, שעורה, כוסמת, שבולת שועל, ושיפון) מברך

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם הַמּוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ ׃

בשבת יום טוב, גם בימים שאין אומרין תחנה, אומרים

קכו שִׁיר הַמַּעֲלוֹת בְּשׁוּב יְיָ אֶת־שִׁיבַת צִיּוֹן הָיִינוּ כְּחֹלְמִים ׃ אָז יִמָּלֵא שְׂחוֹק פִּינוּ וּלְשׁוֹנֵנוּ רִנָּה אָז יֹאמְרוּ בַגּוֹיִם הִגְדִּיל יְיָ לַעֲשׂוֹת עִם אֵלֶּה ׃ הִגְדִּיל יְיָ לַעֲשׂוֹת עִמָּנוּ הָיִינוּ שְׂמֵחִים ׃ שׁוּבָה יְיָ אֶת־שְׁבִיתֵנוּ* כַּאֲפִיקִים בַּנֶּגֶב ׃ הַזֹּרְעִים בְּדִמְעָה בְּרִנָּה יִקְצֹרוּ ׃ הָלוֹךְ יֵלֵךְ וּבָכֹה נֹשֵׂא מֶשֶׁךְ־הַזָּרַע בֹּא־יָבֹא בְרִנָּה נֹשֵׂא אֲלֻמֹּתָיו ׃

בחול בימים שאומרין תחנה נוהגין לומר אחר הסעודה קודם ברכת המזון

קלז עַל־נַהֲרוֹת בָּבֶל שָׁם יָשַׁבְנוּ גַּם־בָּכִינוּ בְּזָכְרֵנוּ אֶת־צִיּוֹן ׃ עַל־עֲרָבִים בְּתוֹכָהּ תָּלִינוּ כִּנֹּרוֹתֵינוּ ׃ כִּי שָׁם שְׁאֵלוּנוּ שׁוֹבֵינוּ

als eene heilige bijeenroeping, (met liefde), tot herinnering aan den uittogt uit Egypte. Want Gij hebt ons uitverkoren en ons meer geheiligd dan alle volken, en (den Sabbath en) Uwe heilige feestdagen hebt Gij ons (met liefde en behagen) met vreugde en verlustiging deelachtig gemaakt. Geloofd zijt Gij, Eeuwige! die (den Sabbath), Israël en de hoogtijden heiligt.

Als het feest op Zaturdag-avond invalt, wordt er bijgevoegd als bij het Nieuw-jaarsfeest.

Op den eersten avond van Sukkoth *wordt nog het volgende hier bijgevoegd, (hetwelk men den tweeden avond echter na* Schechejanoe *zegt*:)

Geloofd zijt Gij, Eeuwige, onze God, Koning des heelals! die ons door Uwe geboden geheiligd, en ons bevolen hebt, om in de loofhut te zitten.

(*Het volgende wordt de twee laatste avonden van het feest der ongezuurde brooden niet gezegd.*)

Geloofd zijt Gij, Eeuwige, onze God, Koning des heelals! die ons het leven hebt verleend, ons hebt onderhouden en ons dezen tijd hebt doen bereiken.

ORDE BIJ, EN DANKZEGGING NA DEN MAALTIJD.

Alvorens te eten wascht men zijne handen, en zegt onder het afdroogen Al Netilath Jadajim, *men neemt dan het brood met beide handen op, en spreekt er het gebed over uit.*

Die brood eet, van eene der vijf graansoorten, (tarwe, garst, spelt, haver, of rogge) zegt:

Geloofd zijt Gij, Eeuwige, onze God, Koning des heelals! die het brood uit de aarde laat voortkomen.

Op Sabbath- en feestdagen, alsmede op werkdagen waarop geen smeekgebed gezegd wordt, zegt men vóór het dankgebed:

Lied Hammaäloth. — Als de Eeuwige Zions gevangenen terug voert, zijn wij als van eenen droom [ontwaakt]. Dan is onze mond vervuld met lagchen, en onze tong met gejuich; dan zegt men onder de heidenen: „De Eeuwige heeft groote dingen aan deze gedaan." De Eeuwige heeft groote dingen aan ons gedaan, dies zijn wij verblijd. Voer, o Eeuwige! onze gevangenen weder, als waterstroomen in dorre streken. Die met tranen zaaiden, maaijen met gejuich. Hij gaat en treedt voort al weenende, die den zaadbuidel draagt; hij komt en keert terug al juichende, dragende zijn garven.

En op de overige werkdagen zegt men:

Aan Babels vlieten zaten wij en weenden, als wij dachten aan Zion. Aan de wilgen aldaar hingen wij onze harpen op. Daar was het, dat zij, die ons gevangen hielden,

דִּבְרֵי־שִׁיר וְתוֹלָלֵינוּ שִׂמְחָה שִׁירוּ לָנוּ מִשִּׁיר צִיּוֹן׃ אֵיךְ נָשִׁיר אֶת־שִׁיר יְיָ עַל אַדְמַת נֵכָר׃ אִם־אֶשְׁכָּחֵךְ יְרוּשָׁלָםִ תִּשְׁכַּח יְמִינִי׃ תִּדְבַּק לְשׁוֹנִי לְחִכִּי אִם־לֹא אֶזְכְּרֵכִי אִם־לֹא אַעֲלֶה אֶת־יְרוּשָׁלַםִ עַל רֹאשׁ שִׂמְחָתִי׃ זְכֹר יְיָ לִבְנֵי אֱדוֹם אֵת יוֹם יְרוּשָׁלָםִ הָאֹמְרִים עָרוּ עָרוּ עַד הַיְסוֹד בָּהּ׃ בַּת־בָּבֶל הַשְּׁדוּדָה אַשְׁרֵי שֶׁיְשַׁלֶּם־לָךְ אֶת־גְּמוּלֵךְ שֶׁגָּמַלְתְּ לָנוּ׃ אַשְׁרֵי שֶׁיֹּאחֵז וְנִפֵּץ אֶת־עֹלָלַיִךְ אֶל־הַסָּלַע׃

מצוה מן המובחר לברך ברכת המזון על הכוס, ונוטל הכוס ואומר

כוס ישועות אשא ובשם ה׳ אקרא.

שלשה שאכלו כאחד חייבין לזמן. והמזמן אומר **הב לן ונברך** והם עונין

יְהִי שֵׁם יְיָ מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם׃ המזמן אומר **בִּרְשׁוּת** * * * **נְבָרֵךְ** (בעשרה מוסיפין **אֱלֹהֵינוּ**) שֶׁאָכַלְנוּ מִשֶּׁלּוֹ׃ והמסובין עונין **בָּרוּךְ** (בעשרה מוסיפין **אֱלֹהֵינוּ**) שֶׁאָכַלְנוּ מִשֶּׁלּוֹ וּבְטוּבוֹ חָיִינוּ׃ (והעומדין שם אף שאינם מן המסובין יענו ויאמרו **בָּרוּךְ** (בעשרה **אֱלֹהֵינוּ**) וּמְבֹרָךְ שְׁמוֹ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד׃) וחוזר המזמן ואומר **בָּרוּךְ** (אֱלֹהֵינוּ) שֶׁאָכַלְנוּ מִשֶּׁלּוֹ וּבְטוּבוֹ חָיִינוּ׃

בָּרוּךְ הוּא וּבָרוּךְ שְׁמוֹ׃

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם הַזָּן אֶת־הָעוֹלָם כֻּלּוֹ בְּטוּבוֹ בְּחֵן בְּחֶסֶד וּבְרַחֲמִים הוּא נוֹתֵן לֶחֶם לְכָל־בָּשָׂר כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ וּבְטוּבוֹ הַגָּדוֹל תָּמִיד לֹא חָסַר לָנוּ וְאַל יֶחְסַר־לָנוּ מָזוֹן לְעוֹלָם וָעֶד׃ בַּעֲבוּר שְׁמוֹ הַגָּדוֹל כִּי הוּא זָן וּמְפַרְנֵס לַכֹּל וּמֵטִיב לַכֹּל וּמֵכִין מָזוֹן לְכָל־בְּרִיּוֹתָיו אֲשֶׁר בָּרָא׃
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַזָּן אֶת־הַכֹּל׃

נוֹדֶה לְּךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ עַל שֶׁהִנְחַלְתָּ לַאֲבוֹתֵינוּ אֶרֶץ חֶמְדָּה טוֹבָה וּרְחָבָה וְעַל שֶׁהוֹצֵאתָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וּפְדִיתָנוּ מִבֵּית עֲבָדִים וְעַל בְּרִיתְךָ שֶׁחָתַמְתָּ בִּבְשָׂרֵנוּ וְעַל תּוֹרָתְךָ שֶׁלִּמַּדְתָּנוּ וְעַל חֻקֶּיךָ שֶׁהוֹדַעְתָּנוּ וְעַל חַיִּים חֵן וָחֶסֶד

ons om een gezang vraagden, en de bespotters onzes ramps om vreugde: „Zingt ons van Zions gezang!" Hoe kunnen wij des Eeuwigen gezang op vreemden bodem zingen? Zoo ik u ooit vergeten mogt, o Jeruzalem! dan vergete mijne regterhand [het harpspel]. Mijn tong kleve aan mijn gehemelte, zoo ik niet aan u denk, zoo ik mij niet Jeruzalem voor den geest breng, bij mijne grootste vreugde. Gedenk, Eeuwige! aan Edoms zonen, dien dag van Jeruzalem, toen zij riepen: »vernielt! vernielt tot op den „grondslag toe!" ô Babels dochter, gij verwoester! heil hem, die u vergelden zal, hetgeen gij ons gedaan hebt. Heil hem, die uw gebroed grijpt, en tegen de rots verplettert.

Het is bij voorkeur geboden om bij de Dankzegging eenen beker wijn te hebben. Men neemt den beker in de hand en zegt:

Ik hef den beker des heils op, en roep den naam des Eeuwigen aan.

Indien drie manspersonen zamen gegeten hebben, zegt diegene hunner die de Dankzegging uitspreekt: Mijne Heeren, laat ons de Dankzegging uitspreken: *en het gezelschap antwoordt:*

De naam des Eeuwigen zij geloofd van nu tot in eeuwigheid.* *Die de dankzegging uitspreekt*: Met verlof van... Laat ons loven HEM (*zoo er tien personen zijn*: ONZEN GOD), van Wiens eigendom wij genoten hebben! *Het gezelschap, en naderhand de dankzegger*: Geloofd zij HIJ (*zoo er tien zijn*: ONZE GOD), van Wiens eigendom wij genoten hebben en door Wiens goedheid wij leven! [*Ook anderen die er bij zijn, ofschoon zij niet mede gegeten hebben, zeggen*: Geloofd (*zoo er tien zijn*: zij ONZE GOD) en geprezen zij Zijn naam steeds, ten eeuwigen tijde.] *Die de dankzegging uitspreekt herhaalt*: Geloofd zij (ONZE GOD) van Wiens eigendom wij genoten hebben, en door Wiens goedheid wij leven!

Geloofd zij Hij, en geloofd zij Zijn naam!

Geloofd zijt Gij, Eeuwige, onze God, Koning des heelals! die de geheele wereld voedt, door Uwe goedheid, met genade, gunst en barmhartigheid, en spijs geeft aan alle vleesch; want Uwe goedertierenheid duurt in eeuwigheid. Door Uwe groote goedheid heeft ons nooit het voedsel ontbroken, en zal het ons nimmer ontbreken, in alle eeuwigheid. Wegens Uwen grooten naam, want Gij voedt en onderhoudt alles, doet wel aan allen, en bereidt voedsel voor al Uwe schepselen, die Gij geschapen hebt. Geloofd zijt Gij, Eeuwige! die aan alles voedsel verschaft.

Wij danken U, Eeuwige, onze God! voor dat Gij onzen voorouders een bekoorlijk, goed en uitgebreid land ten erve hebt gegeven; dat Gij, Eeuwige, onze God! ons uit het land Egypte gevoerd, en ons uit het slavenhuis verlost hebt; voor Uw verbond, dat Gij aan ons ligchaam geteekend, voor Uwe leer die Gij ons geopenbaard, en voor Uwe instellingen die Gij ons bekend gemaakt hebt; alsmede voor het leven, de genade en de gunst

שֶׁחוֹנַנְתָּנוּ וְעַל אֲכִילַת מָזוֹן שָׁאַתָּה זָן וּמְפַרְנֵס אוֹתָנוּ תָּמִיד
בְּכָל־יוֹם וּבְכָל־עֵת וּבְכָל־שָׁעָה:

בחנוכה ופורים מוסיפין כאן על הנסים תמצא בדף ל״ב *)

וְעַל הַכֹּל יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ וּמְבָרְכִים אוֹתָךְ יִתְבָּרַךְ
שִׁמְךָ בְּפִי כָּל חַי תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד: כַּכָּתוּב §) וְאָכַלְתָּ
וְשָׂבָעְתָּ וּבֵרַכְתָּ אֶת יְיָ אֱלֹהֶיךָ עַל הָאָרֶץ הַטֹּבָה אֲשֶׁר נָתַן־לָךְ:
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ עַל־הָאָרֶץ וְעַל־הַמָּזוֹן:

רַחֵם יְיָ אֱלֹהֵינוּ עַל־יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ וְעַל יְרוּשָׁלַיִם עִירֶךָ וְעַל צִיּוֹן
מִשְׁכַּן כְּבוֹדֶךָ וְעַל־מַלְכוּת בֵּית דָּוִד מְשִׁיחֶךָ וְעַל־הַבַּיִת
הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ שֶׁנִּקְרָא שִׁמְךָ עָלָיו · אֱלֹהֵינוּ אָבִינוּ רְעֵנוּ זוּנֵנוּ
פַּרְנְסֵנוּ וְכַלְכְּלֵנוּ וְהַרְוִיחֵנוּ וְהַרְוַח־לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ מְהֵרָה מִכָּל־
צָרוֹתֵינוּ וְנָא אַל־תַּצְרִיכֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לֹא לִידֵי מַתְּנַת בָּשָׂר וָדָם
וְלֹא לִידֵי הַלְוָאָתָם כִּי אִם לְיָדְךָ הַמְּלֵאָה הַפְּתוּחָה הַקְּדוֹשָׁה
וְהָרְחָבָה שֶׁלֹּא נֵבוֹשׁ וְלֹא נִכָּלֵם לְעוֹלָם וָעֶד:

(בשבת מוסיפין

רְצֵה וְהַחֲלִיצֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וּבְמִצְוַת יוֹם הַשְּׁבִיעִי
הַשַּׁבָּת הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ הַזֶּה כִּי יוֹם זֶה גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ
הוּא לְפָנֶיךָ לִשְׁבָּת־בּוֹ וְלָנוּחַ בּוֹ בְּאַהֲבָה כְּמִצְוַת רְצוֹנֶךָ בִּרְצוֹנְךָ
הָנִיחַ לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ שֶׁלֹּא תְהִי צָרָה וְיָגוֹן וַאֲנָחָה בְּיוֹם מְנוּחָתֵנוּ
וְהַרְאֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּנֶחָמַת צִיּוֹן עִירֶךָ וּבְבִנְיַן יְרוּשָׁלַיִם עִיר
קָדְשֶׁךָ כִּי אַתָּה הוּא בַּעַל הַיְשׁוּעוֹת וּבַעַל הַנֶּחָמוֹת:)

בראש חדש וי״ט מוסיפין

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ יַעֲלֶה וְיָבֹא וְיַגִּיעַ וְיֵרָאֶה וְיֵרָצֶה וְיִשָּׁמַע
וְיִפָּקֵד וְיִזָּכֵר זִכְרוֹנֵנוּ וּפִקְדוֹנֵנוּ וְזִכְרוֹן אֲבוֹתֵינוּ וְזִכְרוֹן מָשִׁיחַ
בֶּן דָּוִד עַבְדֶּךָ וְזִכְרוֹן יְרוּשָׁלַיִם עִיר קָדְשֶׁךָ וְזִכְרוֹן כָּל־עַמְּךָ בֵּית
יִשְׂרָאֵל לְפָנֶיךָ לִפְלֵיטָה לְטוֹבָה לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים לְחַיִּים

---

*) שכח על הנסים אין מחזירין אותו, וכשהגיע אצל הרחמן הוא יזכנו יאמר הנוסחא הנדפס שם.

§) דברים ח׳ יו״ד

die Gij ons verleend hebt, en voor de etenspijs, waarmede Gij ons gedurig, te allen dage, tijde en ure voedt en onderhoudt.

Op Hannoeka en Poerim wordt hier bijgevoegd Al Hannissim, *bl.* 32 *).

Voor dit alles danken wij U, Eeuwige, onze God! en loven U; onophoudelijk worde Uw naam geloofd door den mond aller levenden, immer en eeuwig. Gelijk er geschreven is §): „Als gij gegeten en u verzadigd zult hebben, dan zult gij den Eeuwige, uwen God, loven voor het goede land dat Hij u gegeven heeft." Geloofd zijt Gij, Eeuwige! voor het land en voor het voedsel.

Ontferm U toch, Eeuwige, onze God! over Uw volk Israël, over Uwe stad Jeruzalem, over Zion, het verblijf Uwer heerlijkheid, over het rijk van het huis van David, Uwen gezalfde, en over dien grooten en heiligen tempel, over welken Uw naam genoemd is. Onze God, onze Vader, weid ons, voed ons, onderhoud ons, verzorg ons; verleen ons vrijheid, en bevrijd ons spoedig, Eeuwige, onze God! van al onzen nood. Laat ons toch, Eeuwige, onzen God! niet afhangen van de gaven van menschen, die slechts vleesch en bloed zijn, noch van hun leenen, maar alleen van Uwe volle, opene, heilige en milde hand, opdat wij nimmer beschaamd, noch schaamrood worden in alle eeuwigheid.

(*Op den Sabbath zegt men*:

Het zij U behagelijk, Eeuwige, onze God! ons te verkwikken met Uwe geboden, en met het gebod van den zevenden dag, den huidigen grooten en heiligen Sabbath; — want deze dag is voor U groot en heilig, — om daarop te rusten, en ons van werk te onthouden, met liefde, naar het voorschrift Uws behagens. Dat het Uw welbehagen zij, Eeuwige, onze God! ons hem met rust te laten doorbrengen; dat geen nood, geene treurigheid en geene zuchten onzen rustdag storen. Toon ons, Eeuwige, onze God! den troost Uwer stad Zion, en de herbouwing van Uwe stad Jeruzalem; want Gij zijt de Heer des heils, en de Heer der vertroostingen.)

(*Op het Nieuwe-maansfeest en de overige feesten zegt men:*

Onze God en God onzer voorvaderen! dat voor Uw aangezigt opstijge, kome, gerake, gezien, welbehagelijk aangenomen, gehoord, bedacht en herinnerd worde, onze herinnering en onze belangen, de herinnering onzer voorvaders, de herinnering van den gezalfde, den zoon van Uwen dienaar David, de herinnering van Uwe heilige stad Jeruzalem, en de herinnering van Uw gansch volk, het huis Israëls, tot bevrijding, ten goede, tot genade, gunst en barmhartigheid, tot leven en vrede op dezen

---

*) *Heeft men* Al Hanissim *vergeten, dan behoeft men de geheele Dankzegging niet te herhalen, doch alvorens* Haracheman Hoe jezakenoe *te beginnen, zegt men hetgeen aldaar aangewezen is.*

§) Deuter. VIII: 10.

וּלְשָׁלוֹם בְּיוֹם לראש חדש רֹאשׁ הַחֹדֶשׁ הַזֶּה : לראש השנה הַזִּכָּרוֹן הַזֶּה :
לסכות חַג הַסֻּכּוֹת הַזֶּה : לש"ע ולש"ת שְׁמִינִי חַג הָעֲצֶרֶת הַזֶּה :
לפסח חַג הַמַּצּוֹת הַזֶּה : לשבועות חַג הַשָּׁבוּעוֹת הַזֶּה :
זָכְרֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בּוֹ לְטוֹבָה ׃ וּפָקְדֵנוּ בוֹ לִבְרָכָה ׃ וְהוֹשִׁיעֵנוּ בוֹ לְחַיִּים ׃ וּבִדְבַר יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים ׃ חוּס וְחָנֵּנוּ ׃ וְרַחֵם עָלֵינוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ ׃ כִּי אֵלֶיךָ עֵינֵינוּ ׃ כִּי אֵל (מֶלֶךְ) חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה :

וּבְנֵה יְרוּשָׁלַיִם עִיר הַקֹּדֶשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ בּוֹנֵה בְרַחֲמָיו יְרוּשָׁלָיִם אָמֵן :

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם הָאֵל אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ אַדִּירֵנוּ בּוֹרְאֵנוּ גֹּאֲלֵנוּ יוֹצְרֵנוּ קְדוֹשֵׁנוּ קְדוֹשׁ יַעֲקֹב רוֹעֵנוּ רוֹעֵה יִשְׂרָאֵל הַמֶּלֶךְ הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב לַכֹּל שֶׁבְּכָל יוֹם וָיוֹם

בבית אבל אומרין ברכה זו (ש"ע י"ד סי' שע"ט)

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם הָאֵל אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ בּוֹרְאֵנוּ גֹּאֲלֵנוּ קְדוֹשֵׁנוּ קְדוֹשׁ יַעֲקֹב הַמֶּלֶךְ הַחַי הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב אֵל אֱמֶת דַּיַּן אֱמֶת שׁוֹפֵט בְּצֶדֶק לוֹקֵחַ (נְפָשׁוֹת) בְּמִשְׁפָּט שַׁלִּיט בְּעוֹלָמוֹ לַעֲשׂוֹת בּוֹ כִּרְצוֹנוֹ כִּי כָל־דְּרָכָיו בְּמִשְׁפָּט וַאֲנַחְנוּ עַמּוֹ וַעֲבָדָיו וּבְכֹל אֲנַחְנוּ חַיָּבִים לְהוֹדוֹת לוֹ וּלְבָרְכוֹ גּוֹדֵר פִּרְצוֹת יִשְׂרָאֵל הוּא יִגְדּוֹר הַפִּרְצָה הַזֹּאת מֵעָלֵינוּ וּמֵעַל אָבֵל זֶה (הָאֲבֵלִים הָאֵלֶּה) לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם :

הוּא הֵטִיב הוּא מֵטִיב הוּא יֵיטִיב לָנוּ : הוּא גְמָלָנוּ הוּא גוֹמְלֵנוּ הוּא יִגְמְלֵנוּ לָעַד לְחֵן לְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים וּלְרֶוַח הַצָּלָה וְהַצְלָחָה בְּרָכָה וִישׁוּעָה נֶחָמָה פַּרְנָסָה וְכַלְכָּלָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם וְכָל־טוֹב וּמִכָּל־טוּב אַל יְחַסְּרֵנוּ : הָרַחֲמָן ׃ הוּא יִמְלוֹךְ עָלֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד : הָרַחֲמָן ׃ הוּא יִתְבָּרַךְ בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ : הָרַחֲמָן ׃ הוּא יִשְׁתַּבַּח לְדוֹר דּוֹרִים וְיִתְפָּאַר בָּנוּ לָנֵצַח נְצָחִים וְיִתְהַדַּר בָּנוּ לָעַד וּלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים : הָרַחֲמָן ׃ הוּא יְפַרְנְסֵנוּ בְּכָבוֹד : הָרַחֲמָן ׃ הוּא יִשְׁבּוֹר עֻלֵּנוּ מֵעַל צַוָּארֵנוּ וְהוּא יוֹלִיכֵנוּ קוֹמְמִיּוּת לְאַרְצֵנוּ : הָרַחֲמָן ׃ הוּא יִשְׁלַח בְּרָכָה מְרֻבָּה בְּבַיִת הַזֶּה וְעַל שֻׁלְחָן זֶה שֶׁאָכַלְנוּ עָלָיו :

(*Op Ros-Hodes*) dag, het begin der maand. (*Op Ros-Hasana*) dag der herinnering. (*Op Sukkoth*) feestdag der loofhutten. (*Op Semini Azéreth en Simchath Tora*) achtsten feestdag tot besluit. (*Op Pésach*) feestdag der ongezuurde brooden. (*Op Sebuoth*) feestdag der weken. Gedenk ons, Eeuwige, onze God! daarop ten goede, bedenk ons tot zegen, en help ons tot gelukzalig leven! Wil, krachtens de belofte van heil en erbarmen, ons sparen, ons genadig zijn, U onzer ontfermen, en ons bijstaan; want onze oogen zijn op U gerigt, die een genadig en barmhartig God en Koning zijt.

Herbouw de heilige stad Jeruzalem spoedig in onze dagen. Geloofd zijt Gij, Eeuwige! die door Uwe barmhartigheid eens Jeruzalem herbouwt. Amen.

Geloofd zijt Gij, Eeuwige, onze God, Koning des heelals! Almagtige, onze Vader en Koning, onze Beschermer, onze Schepper, onze Verlosser, onze Vormer, onze Heilige, de Heilige van Jakob, onze Herder, de Herder van Israël, weldadige en algoede Koning, die ons elken dag goedheid betoond hebt, goedheid betoont en goedheid betoonen zult;

In het huis van eenen Rouwbedrijvende wordt het volgende gezegd:

Geloofd zijt Gij, Eeuwige, onze God, Koning des heelals! Almagtige, onze Vader en Koning, onze Schepper, onze Verlosser, onze Heilige, de heilige van Jakob, de levende, weldoende en goede Koning, de waarachtige God, de regtvaardige Regter, die met regtvaardigheid rigt, (de zielen) tot U neemt met regt, en in Uwe wereld het gezag voert, om naar Uwen wil daar in te handelen, want al Uwe wegen zijn regt; terwijl wij Uw volk en Uwe knechten zijn. En voor alles zijn wij gehouden U te danken en te loven. Gij, die de inbreuken in Israël beperkt, wil ook deze inbreuk bij ons en bij Uw gansch volk Israël, met barmhartigheid tot leven en vrede beperken;

die ons elken dag welgedaan hebt, weldoet en weldoen zult; zoodat wij voor altoos genade, gunst, barmhartigheid, vrijheid, redding, geluk, zegen, heil, troost, onderhoud, en verzorging genieten. Dat barmhartigheid, leven, vrede, weldaad en elke gelukzaligheid ons nimmer mogen ontbreken.

De Albarmhartige regere over ons immer en eeuwig! De Albarmhartige zij geloofd in den hemel en op de aarde! De Albarmhartige zij geprezen van geslacht tot geslacht; Hij worde, door ons geroemd voor eeuwig en altoos, en Hij worde door ons verheerlijkt in eeuwigheid en in alle werelden! De Albarmhartige onderhoude ons met eere! De Albarmhartige verbreke het juk dat onzen hals prangt en voere ons met opgerigten hoofde naar ons land! De Albarmhartige zende ons veel zegen in dit huis, en aan deze tafel waaraan wij gegeten hebben!

הָרַחֲמָן · הוּא יִשְׁלַח לָנוּ אֶת־אֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא זָכוּר לַטּוֹב וִיבַשֶּׂר־לָנוּ בְּשׂוֹרוֹת טוֹבוֹת יְשׁוּעוֹת וְנֶחָמוֹת: הָרַחֲמָן · הוּא יְבָרֵךְ אֶת־(אָבִי) מוֹרִי בַּעַל הַבַּיִת הַזֶּה וְאֶת־(אִמִּי) מוֹרָתִי בַּעֲלַת הַבַּיִת הַזֶּה אוֹתָם וְאֶת־בֵּיתָם וְאֶת־זַרְעָם וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר לָהֶם אוֹתָנוּ וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר לָנוּ כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּרְכוּ אֲבוֹתֵינוּ אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב בַּכֹּל מִכֹּל כֹּל *) כֵּן יְבָרֵךְ אוֹתָנוּ כֻּלָּנוּ יַחַד בִּבְרָכָה שְׁלֵמָה וְנֹאמַר אָמֵן:

בַּמָּרוֹם יְלַמְּדוּ עֲלֵיהֶם וְעָלֵינוּ זְכוּת שֶׁתְּהֵי לְמִשְׁמֶרֶת שָׁלוֹם וְנִשָּׂא בְרָכָה מֵאֵת יְיָ וּצְדָקָה מֵאֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ: וְנִמְצָא חֵן וְשֵׂכֶל טוֹב בְּעֵינֵי אֱלֹהִים וְאָדָם:

לשבת

הָרַחֲמָן · הוּא יַנְחִילֵנוּ יוֹם שֶׁכֻּלּוֹ שַׁבָּת וּמְנוּחָה לְחַיֵּי הָעוֹלָמִים:

לראש חדש

הָרַחֲמָן · הוּא יְחַדֵּשׁ עָלֵינוּ אֶת־הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לְטוֹבָה וְלִבְרָכָה:

ליום טוב הָרַחֲמָן הוּא יַנְחִילֵנוּ יוֹם שֶׁכֻּלּוֹ טוֹב:

לראש השנה

הָרַחֲמָן · הוּא יְחַדֵּשׁ עָלֵינוּ אֶת־הַשָּׁנָה הַזֹּאת לְטוֹבָה וְלִבְרָכָה:

לחול המועד דסכות הָרַחֲמָן · הוּא יָקִים לָנוּ אֶת־סֻכַּת דָּוִד הַנֹּפָלֶת:

*) הָרַחֲמָן · הוּא יְזַכֵּנוּ לִימוֹת הַמָּשִׁיחַ וּלְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא: מַגְדִּיל (בראש חדש בשבת וביום טוב אומרים מִגְדּוֹל) יְשׁוּעוֹת מַלְכּוֹ וְעֹשֶׂה חֶסֶד לִמְשִׁיחוֹ לְדָוִד וּלְזַרְעוֹ עַד עוֹלָם: עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל־יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן:

יְראוּ אֶת־יְיָ קְדֹשָׁיו כִּי־אֵין מַחְסוֹר לִירֵאָיו כְּפִירִים רָשׁוּ וְרָעֵבוּ וְדֹרְשֵׁי יְיָ לֹא יַחְסְרוּ כָל־טוֹב: הוֹדוּ לַייָ כִּי־טוֹב כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ: פּוֹתֵחַ אֶת־יָדֶךָ וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל־חַי רָצוֹן: בָּרוּךְ הַגֶּבֶר אֲשֶׁר יִבְטַח בַּייָ וְהָיָה יְיָ מִבְטַחוֹ: נַעַר הָיִיתִי גַּם־זָקַנְתִּי וְלֹא רָאִיתִי צַדִּיק נֶעֱזָב וְזַרְעוֹ מְבַקֶּשׁ־לָחֶם: יְיָ עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן יְיָ יְבָרֵךְ אֶת־עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם:

---

*) בראשית כ״ד א׳. כ״ז ל״ג, ל״ג י״א.

§) שכח מלומר על הנסים אומר כאן נוסח זה

הָרַחֲמָן הוּא יַעֲשֶׂה לָנוּ נִסִּים וְנִפְלָאוֹת כְּמוֹ שֶׁעָשָׂה לַאֲבוֹתֵינוּ בַּיָּמִים הָהֵם בַּזְּמַן הַזֶּה, בִּימֵי וכו׳:

De Albarmhartige zende ons den profeet Elia, die ten goede gedacht zij, op dat deze ons goede, heilrijke en vertroostende boodschappen verkondige! De Albarmhartige zegene (*Als een zoon bij zijnen vader aan tafel eet*: mijnen vader en leeraar, den heer van dit huis; en mijne moeder en onderwijzeres, de vrouw van dit huis; hen, hun huis, hunne kinderen en alles wat hun toebehoort,) ons en alles wat ons toebehoort, gelijk onze aartsvaders Abraham, Izak en Jakob gezegend zijn geworden, met vermelding der woorden: *in alles, van alles* en *alles*; zoo zegene Hij ons allen gezamentlijk, met eenen volkomenen zegen. Laat ons hierop zeggen: Amen.

Dat in den hemel voor (hen en voor) ons verdiensten mogen gevonden worden, waardoor wij bestendig vrede mogen genieten; dat wij zegen van den Eeuwige, en welwillendheid van den God onzes heils mogen erlangen; en dat wij genade mogen vinden en welgezien mogen zijn, in de oogen van God en menschen.

Op Sabbath:

De Albarmhartige late ons erfdeel zijn, den dag die geheel rust en stilstand is, in het eeuwige leven.

Op het nieuwe-maansfeest:

De Albarmhartige vernieuwe ons deze maand ten goede en tot zegen.

Op de feestdagen: De Albarmhartige late ons erfdeel zijn, den dag die geheel gelukzaligheid is.

Op het nieuw-jaarsfeest:

De Albarmhartige vernieuwe ons dit jaar, ten goede en tot zegen.

Gedurende de middendagen van het loofhuttenfeest:

De Albarmhartige rigte de ingestorte hut van David op.

*) De Albarmhartige houde ons waardig, de dagen der verlossing en de toekomstige gelukzaligheid te beleven. Hij die het heil Zijns konings vergroot (*Op Sabbath en feestdagen*: verheft) en zijnen gezalfde, David en diens nakomelingschap, tot eeuwig gunst bewijst; Hij, die eendragt in gindsche hoogten sticht, behoude ons en gansch Israël in vrede. Zegt hierop: Amen.

Eerbiedigt den Eeuwige, gij, Zijne heiligen! die Hem vreezen, lijden geen gebrek. Jonge leeuwen smachten en lijden honger; zij, die den Eeuwige zoeken, ontberen geenerlei goed. Dankt den Eeuwige, want Hij is goed, Zijne goedertierenheid duurt in eeuwigheid. Gij opent Uwe hand en verzadigt al wat leeft, met welbehagen. Gezegend is de man, die op den Eeuwige vertrouwt, de Eeuwige zal zijn Toeverlaat zijn. Ik ben jong geweest, ook ben ik oud geworden; maar nooit heb ik den regtvaardige verlaten gezien, noch zijn nakroost om brood vragen. De Eeuwige verleent Zijnen volke de zege, de Eeuwige zegent Zijn volk met vrede.

---

*) *Heeft men vergeten* Al-Hanissim *te zeggen, dan wordt het volgende hier ingelascht*:

De Albarmhartige bewijze ons wonderen en wonderdaden, gelijk Hij onzen voorvaderen bewezen heeft, in voormalige dagen, op dit tijdstip. In de dagen *enz*

ברכת אירוסין

מעמידין הכלה לימין החתן ומכסין ראשן בטלית, והמסדר מברך על היין.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא פְּרִי הַגָּפֶן׃

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל הָעֲרָיוֹת · וְאָסַר לָנוּ אֶת הָאֲרוּסוֹת וְהִתִּיר לָנוּ אֶת הַנְּשׂוּאוֹת לָנוּ עַל יְדֵי חֻפָּה וְקִדּוּשִׁין · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַדֵּשׁ עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי חֻפָּה וְקִדּוּשִׁין׃

ושותה החתן והכלה ואח״כ מקדש הכלה בטבעת קדושין ואומר

הֲרֵי אַתְּ מְקֻדֶּשֶׁת לִי בְּטַבַּעַת זוֹ כְּדַת מֹשֶׁה וְיִשְׂרָאֵל׃

וקורין הכתובה, ואח״כ מברכין על כוס שני בפה״ג, ואומרין שבע ברכות

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁהַכֹּל בָּרָא לִכְבוֹדוֹ׃

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם יוֹצֵר הָאָדָם׃

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר יָצַר אֶת־הָאָדָם בְּצַלְמוֹ · בְּצֶלֶם דְּמוּת תַּבְנִיתוֹ וְהִתְקִין לוֹ מִמֶּנּוּ בִּנְיַן עֲדֵי עַד · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ יוֹצֵר הָאָדָם׃ שׂוֹשׂ תָּשִׂישׂ וְתָגֵל הָעֲקָרָה בְּקִבּוּץ בָּנֶיהָ לְתוֹכָהּ בְּשִׂמְחָה · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְשַׂמֵּחַ צִיּוֹן בְּבָנֶיהָ׃ שַׂמֵּחַ תְּשַׂמַּח רֵעִים הָאֲהוּבִים · כְּשַׂמֵּחֲךָ יְצִירְךָ בְּגַן עֵדֶן מִקֶּדֶם · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְשַׂמֵּחַ חָתָן וְכַלָּה׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר בָּרָא שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה חָתָן וְכַלָּה · גִּילָה רִנָּה דִּיצָה וְחֶדְוָה אַהֲבָה וְאַחֲוָה וְשָׁלוֹם וְרֵעוּת׃ מְהֵרָה יְיָ אֱלֹהֵינוּ יִשָּׁמַע בְּעָרֵי יְהוּדָה · וּבְחוּצוֹת יְרוּשָׁלָיִם · קוֹל שָׂשׂוֹן וְקוֹל שִׂמְחָה · קוֹל חָתָן וְקוֹל כַּלָּה · קוֹל מִצְהֲלוֹת חֲתָנִים מֵחֻפָּתָם · וּנְעָרִים מִמִּשְׁתֵּה נְגִינָתָם · בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְשַׂמֵּחַ חָתָן עִם הַכַּלָּה׃

Men stelt de bruid naast den bruidegom en bedekt beider hoofd met een Tallith. *Die het huwelijk inzegent zegt over den wijn alsdan:*

Geloofd zijt Gij, Eeuwige, onze God, Koning des heelals! Schepper van de vrucht des wijnstoks.

Geloofd zijt Gij, Eeuwige, onze God, Koning des heelals! die ons door Uwe geboden geheiligd, ons de onthouding van ongeoorloofde zamenleving bevolen, en de vermenging met de verloofden verboden hebt; doch ons de vrouwen hebt veroorloofd, die aan ons gehuwd zijn, door de plegtigheid der overdekking en toewijding. Geloofd zijt Gij, Eeuwige, die Uw volk Israël heiligt, door de plegtigheid der overdekking en toewijding.

Men geeft den bruidegom en der bruid van den wijn te drinken; vervolgens steekt de bruidegom den trouwring aan den vinger der bruid, en zegt:

Gij zijt mij als echtgenoot gewijd, door dezen ring, naar de wet van Mozes en Israël.

Vervolgens leest men de Ketubah *(trouwacte), en spreekt over eenen tweeden beker wijn, de zeven lofzeggingen uit.*

Geloofd zijt Gij, Eeuwige, onze God, Koning des heelals! die alles tot Uwe verheerlijking geschapen hebt.

Geloofd zijt Gij, Eeuwige, onze God, Koning des heelals! Vormer van den mensch.

Geloofd zijt Gij, Eeuwige, onze God, Koning des heelals! die den mensch gevormd hebt naar Uw evenbeeld, in zijnen kenmerkenden vorm en zijn beeld, en hem, uit hem zelven, een gebouw hebt vervaardigd, om zijn geslacht voor altijd voort te planten. Geloofd zijt Gij, Eeuwige! Vormer van den mensch. — Dat de onvruchtbare zich hartelijk verlustige en verblijde, als eens hare kinderen in haar midden met vreugde verzameld worden. Geloofd zijt Gij, Eeuwige! die Zion met hare kinderen verblijdt. — Verblijd toch hartelijk dit geliefde paar, gelijk Gij voorheen Uwe eerstgeschapenen in den hof van Eden verblijd hebt. Geloofd zijt Gij, Eeuwige! die bruidegom en bruid verblijdt.

Geloofd zijt Gij, Eeuwige, onze God, Koning des heelals! die geschapen hebt vrolijkheid en blijdschap, bruidegom en bruid, verlustiging, gejuich, genoegen en vreugde, liefde, broederschap, eendragt en gezelligheid. Moge toch eerlang, Eeuwige, onze God! in de steden van Juda en in de straten van Jeruzalem gehoord worden, de stem van vrolijkheid en de stem van blijdschap, de stem van bruidegoms en de stem van bruiden, de juichende stem der verloofden van hunnen bruiloftszetel, en der jongelingen van hun vreugdemaal! Geloofd zijt Gij, Eeuwige! die den bruidegom met de bruid verblijdt.

בִּרְכַּת הַמָּזוֹן לְנִשּׂוּאִין.

קודם ברכת המזון אומרים זה.

דְּוַי הָסֵר וְגַם חָרוֹן · וְאָז אִלֵּם בְּשִׁיר יָרוֹן · נְחֵנוּ בְּמַעְגְּלֵי צֶדֶק, שְׁעֵה בִּרְכַּת בְּנֵי יְשֻׁרוּן : בִּרְשׁוּת (כֹּהֲנִים) מָרָנָן וְרַבָּנָן וְרַבּוֹתַי · נְבָרֵךְ אֱלֹהֵינוּ שֶׁהַשִּׂמְחָה בִּמְעוֹנוֹ · וְשֶׁאָכַלְנוּ מִשֶּׁלּוֹ · ועונין בָּרוּךְ אֱלֹהֵינוּ שֶׁהַשִּׂמְחָה בִּמְעוֹנוֹ וְשֶׁאָכַלְנוּ מִשֶּׁלּוֹ וּבְטוּבוֹ חָיִינוּ : וחוזר המברך ואומר בָּרוּךְ אֱלֹהֵינוּ שֶׁהַשִּׂמְחָה בִּמְעוֹנוֹ · וְשֶׁאָכַלְנוּ מִשֶּׁלּוֹ וּבְטוּבוֹ חָיִינוּ :

ואומרין ברכת המזון, ואחר ב"ה **שבע ברכות** כדלעיל, ומברך על הכוס.

סדר ברכות

Als men wijn drinkt, zegt men:

1. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא פְּרִי הַגָּפֶן :

Als men gebak eet, waarvan het hoofdbestanddeel van tarwe, garst, spelt, haver of rogge is:

2. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא מִינֵי מְזוֹנוֹת :

על היין ועל הפירות משבח ארץ ישראל כגון ענבים, רמונים, תאנים, זתים ותמרים ועל מעשה קדירה מה' מיני דגן מברכין אחריהם :

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם עַל

על יין	על פירות משבח א"י	על תבשיל מה' מיני דגן	אכל מחמשת מיני דגן וגם שתה יין
הַגֶּפֶן וְעַל פְּרִי הַגֶּפֶן	הָעֵץ וְעַל פְּרִי הָעֵץ	הַמִּחְיָה וְעַל הַכַּלְכָּלָה	הַמִּחְיָה וְעַל הַכַּלְכָּלָה עַל הַגֶּפֶן וְעַל פְּרִי הַגֶּפֶן

וְעַל תְּנוּבַת הַשָּׂדֶה וְעַל אֶרֶץ חֶמְדָּה טוֹבָה וּרְחָבָה שֶׁרָצִיתָ וְהִנְחַלְתָּ לַאֲבוֹתֵינוּ לֶאֱכוֹל מִפִּרְיָהּ וְלִשְׂבּוֹעַ מִטּוּבָהּ רַחֵם (נָא) יְיָ אֱלֹהֵינוּ עַל יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ וְעַל יְרוּשָׁלַיִם עִירֶךָ וְעַל צִיּוֹן

---

1. Geloofd zijt Gij, Eeuwige, onze God, Koning des heelals! Schepper van de vrucht des wijnstoks.

2. G. z. G., E. o. G., K. d. h.! Schepper van onderscheidene soorten van spijzen.

Vóór de dankzegging zegt men het volgende:

Wend [o Eeuwige!] alle smart en kommer [van ons] af, dan zal ook de sprakelooze jubelend zingen. Leid ons in de paden der regtvaardigheid, en neem de dankzegging van Jessuruns kroost met welgevallen aan. Met verlof der KOHANIM, MARANAN, RABBANAN en RABBOTHAI, laat ons onzen God loven, bij Wien de vreugde woonachtig is, en van Wiens eigendom wij genoten hebben. (*Het gezelschap antwoordt:*) Geloofd zij onze God, bij Wien de vreugde woonachtig is, van Wiens eigendom wij genoten hebben, en door Wiens goedheid wij leven. (*De dankzegger herhaalt:*) Geloofd zij onze God, bij Wien de vreugde woonachtig is, van Wiens eigendom wij genoten hebben, en door Wiens goedheid wij leven.

Na de dankzegging worden de zeven lofzeggingen bl. 193, *alsmede de zegen over een beker wijn uitgesproken.*

Lof- en Dankzeggingen.

Als men boomvruchten eet.

3. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא פְּרִי הָעֵץ׃

Als men aardgewassen eet.

4. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה׃

Over den wijn, en over de vijf soorten gewassen (druiven, granaatappelen, vijgen, olijven en dadelen) waardoor het land Israël geprezen was, alsmede over eenig gebak, waarvan het hoofdbestanddeel van meel der vijf graansoorten (tarwe, garst, spelt, haver en rogge) is, zegt men het volgende nagebed.

Geloofd zijt Gij, Eeuwige, onze God, Koning des heelals! voor

Na dat men wijn gedronken heeft:	*Na dat men druiven, granaatappelen, vijgen, dadelen of olijven gegeten heeft:*	*Na dat men gebak van de vijf graansoorten gegeten heeft:*	*Na dat men gebak gegeten, en wijn gedronken heeft:*
den wijnstok, en de vrucht des wijnstoks,	het geboomte en de boomvrucht,	het voedsel, en de verzorging,	het voedsel, de verzorging, de wijnstok en de vrucht des wijnstoks,

en het voortbrengsel des velds, alsmede voor het bekoorlijke, goede en uitgebreide land, dat U behaagd heeft onzen voorouderen ten erfdeel te geven, om van zijne vrucht te eten, en van zijn goed [gewas] verzadigd te worden. Ontferm U toch, Eeuwige! onze God, over Uw volk Israël, over Uwe stad Jeruzalem, over Zion,

---

3. G. z. G., E. o. G., K. d. h.! Schepper van de boomvrucht.
4. G. z. G., E. o. G., K. d. h.! Schepper van de aardvrucht.

מִשְׁכַּן כְּבוֹדֶךָ וְעַל מִזְבְּחֶךָ וְעַל הֵיכָלֶךָ וּבְנֵה יְרוּשָׁלַיִם עִיר
הַקֹּדֶשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְהַעֲלֵנוּ לְתוֹכָהּ ׃ וְשַׂמְּחֵנוּ בְּבִנְיָנָהּ
וְנֹאכַל מִפִּרְיָהּ וְנִשְׂבַּע מִטּוּבָהּ וּנְבָרֶכְךָ עָלֶיהָ בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה

בשבת וּרְצֵה וְהַחֲלִיצֵנוּ בְּיוֹם הַשַּׁבָּת הַזֶּה ׃
בראש חדש וְזָכְרֵנוּ בְּיוֹם רֹאשׁ הַחֹדֶשׁ הַזֶּה ׃
ביום טוב וְשַׂמְּחֵנוּ בְּיוֹם חַג (פלוני) הַזֶּה ׃
בראש השנה וְזָכְרֵנוּ לְטוֹבָה בְּיוֹם הַזִּכָּרוֹן הַזֶּה ׃

כִּי אַתָּה יְיָ טוֹב וּמֵטִיב לַכֹּל וְנוֹדֶה לְּךָ עַל הָאָרֶץ

וְעַל פְּרִי הַגָּפֶן	וְעַל הַפֵּרוֹת	וְעַל הַמִּחְיָה	וְעַל הַמִּחְיָה וְעַל פְּרִי
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	בָּרוּךְ אַתָּה	בָּרוּךְ אַתָּה	הַגֶּפֶן בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ
עַל הָאָרֶץ וְעַל	יְיָ עַל הָאָרֶץ	יְיָ עַל הָאָרֶץ	עַל הָאָרֶץ וְעַל הַמִּחְיָה
פְּרִי הַגָּפֶן ׃	וְעַל הַפֵּרוֹת ׃	וְעַל הַמִּחְיָה ׃	וְעַל פְּרִי הַגָּפֶן ׃

Als men iets eet, dat niet uit den grond groeit, of eenigen drank, behalve wijn, drinkt, zegt men:

5. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁהַכֹּל נִהְיָה בִּדְבָרוֹ ׃

Na het gebruiken daarvan:

6. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא נְפָשׁוֹת רַבּוֹת וְחֶסְרוֹנָם עַל כָּל־מַה־שֶּׁבָּרָא לְהַחֲיוֹת בָּהֶם נֶפֶשׁ כָּל־חָי בָּרוּךְ חֵי הָעוֹלָמִים ׃

Die CHALLA *afscheidt, zegt:*

7. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לְהַפְרִישׁ חַלָּה (מִן הָעִסָּה ׃)

---

5. G. z. G., E. o. G., K. d. h.! op Wiens woord alles ontstaan is.

6. G. z. G., E. o. G., K. d. h.! die velerlei wezens geschapen hebt, en hunne behoefte, benevens alle andere dingen die Gij geschapen hebt, om daardoor het aanwezen van al wat leeft genoegelijk te behouden. Geloofd zij de Eeuwiglevende.

7. G. z. G., E. o. G., K. d. h.! die ons door Uwe geboden geheiligd en ons bevolen hebt, om CHALLA (van het deeg) af te scheiden.

het verblijf Uwer heerlijkheid, over Uw altaar, en over Uwen tempel, en herbouw de heilige stad Jeruzalem, spoedig in onze dagen; breng ons opwaarts naar haar, verblijd ons met hare herbouwing; laat ons weder van hare vrucht eten, van haar goed [gewas] verzadigd worden, opdat wij U daarvoor met heiligheid en reinheid loven.

Op Sabbath. En laat het U behagen ons te verkwikken op dezen Sabbathdag.

Op het nieuwe-maansfeest. En herinner U onzer op dezen dag, het begin der maand.

Op eenen feestdag. En verblijd ons op dezen feestdag *N.*

Op het Nieuw-jaarsfeest. En herinner U onzer ten goede op dezen dag der herinnering.

Want Gij, Eeuwige! zijt goed en weldadig voor allen, en wij danken U voor het land

en voor de vrucht des wijnstoks. Geloofd zijt Gij, Eeuwige! voor het land en voor de vrucht des wijnstoks.	en voor de vruchten. Geloofd zijt Gij, Eeuwige! voor het land en voor de vruchten.	en voor het voedsel. Geloofd zijt Gij, Eeuwige! voor het land en voor het voedsel.	en voor het voedsel, benevens de vrucht des wijnstoks, Geloofd zijt Gij, Eeuwige! voor het land en voor het voedsel, benevens de vrucht des wijnstoks.

Over eene nieuwe vrucht, een nieuw gebouwd of gekocht huis, nieuw vaatwerk, een nieuw kleed, of bij het ontvangen eener erfenis, zegt men:

8. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁהֶחֱיָנוּ וְקִיְּמָנוּ וְהִגִּיעָנוּ
לַזְּמַן הַזֶּה׃

Die eene borstwering aan het dak van zijn huis of rondom zijnen put maakt, om ongelukken te verhoeden, zegt:

9. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו
וְצִוָּנוּ עַל עֲשִׂיַּת מַעֲקֶה׃

---

8. G. z. G., E. o. G., K. d. h.! die ons het leven hebt verleend, ons hebt onderhouden en ons dezen tijd hebt doen bereiken.

9. G. z. G., E. o. G., K. d. h.! die ons door Uwe geboden geheiligd en ons bevolen hebt eene borstwering te maken.

Nieuw vaatwerk, moet men, alvorens het te gebruiken, in een bad van 40 Saäh *spoelen, waarbij men zegt:*

10. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל טְבִילַת כֶּלִי (ואם הם שנים או יותר כֵּלִים):

Die eene MEZUZAH *aan zijne deur vast maakt, zegt:*

11. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לִקְבּוֹעַ מְזוּזָה:

Over een nieuw kleedingstuk, zegt men Sehechejanoe; *en als men het aangetrokken heeft, zegt men:*

12. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם מַלְבִּישׁ עֲרוּמִּים:

Bij orkanen, donder en aardbeving.

13. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁכֹּחוֹ וּגְבוּרָתוֹ מָלֵא עוֹלָם:

Bij den regen, of bij het hooren eener aangename tijding, voor zich zelven of anderen, alsmede wanneer in het midden van den maaltijd eene andere soort wijn gebragt wordt, zegt men:

14. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב:

Die ter ader gelaten wordt, zegt:

15. יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהַי שֶׁיְּהֵא עֵסֶק זֶה לִי לִרְפוּאָה כִּי רוֹפֵא חִנָּם אָתָּה: ולאחר הקזה מברך בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ רוֹפֵא חוֹלִים:

---

10. G. z. G., E. o. G., K. d. h.! die ons door Uwe geboden geheiligd en ons bevolen hebt, om het vaatwerk te spoelen. (*Zijn er twee of meer stukken, dan zegt men*: om de vaten te spoelen.)

11. G. z. G., E. o. G., K. d. h.! die ons door Uwe geboden geheiligd en ons bevolen hebt, om de MEZUZAH vast te hechten.

12. G. z. G., E. o. G., K. d. h.! die de naakten kleedt.

13. G. z. G., E. o. G., K. d. h.! Wiens kracht en sterkte de wereld vervult.

14. G. z. G., E. o. G., K. d. h.! die goed en weldadig zijt.

15. Het zij Uw welbehagen, Eeuwige, mijn God! dat deze kunstbewerking mij ter genezing zij, want Gij zijt een kostelooze Arts. (*En na de lating zegt men*:) Geloofd zijt Gij, Eeuwige! die de zieken geneest.

Bij onaangename tijdingen.

16 בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם דַּיַּן הָאֱמֶת :

Over welriekende houtsoorten.

17 בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא עֲצֵי בְשָׂמִים :

Over welriekende kruiden.

18 בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא עִשְׂבוֹת בְּשָׂמִים :

Over welriekende vruchten.

19 בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם הַנּוֹתֵן רֵיחַ טוֹב בַּפֵּרוֹת :

Over welriekende specerijen.

20 בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא מִינֵי בְשָׂמִים :

Over zalf-oliën.

21 בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא שֶׁמֶן עָרֵב :

Die een viervoetig dier of gevogelte slagt, zegt.

22 בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו
וְצִוָּנוּ עַל הַשְּׁחִיטָה :

Die het bloed van wild gedierte of gevogelte met aarde of asch bedekt, zegt.

23 בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו
וְצִוָּנוּ עַל כִּסּוּי הַדָּם :

---

16. G. z. G., E. o. G., K. d. h.! die een regtvaardig Regter zijt.
17. G. z. G., E. o. G., K. d. h.! Schepper van welriekende houtsoorten.
18. G. z. G., E. o. G., K. d. h.! Schepper van welriekende kruiden.
19. G. z. G., E. o. G., K. d. h.! die aan de vruchten eenen aangenamen reuk verleent.
20. G. z. G., E. o. G., K. d. h.! Schepper der onderscheidene soorten van specerijen.
21. G. z. G., E. o. G., K. d. h.! Schepper van liefelijk riekende olie.
22. G. z. G., E. o. G., K. d. h.! die ons door Uwe geboden geheiligd, en ons het slagten bevolen hebt.
23. G. z. G., E. o. G., K. d. h.! die ons door Uwe geboden geheiligd, en ons het bedekken des bloeds bevolen hebt.

Bij het zien eener plaats, waar ons, onzen leeraars, ouders of voorvaderen, wonderen geschied zijn, zegt men.

24. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁעָשָׂה לִי (לְאָבִי לְרַבִּי לַאֲבוֹתַי לַאֲבוֹתֵינוּ) נֵס בַּמָּקוֹם הַזֶּה:

Als men Israëlitische wijzen ziet, zegt men.

25. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁחָלַק מֵחָכְמָתוֹ לִירֵאָיו:

Als men andere wijzen ziet, zegt men.

26. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁנָּתַן מֵחָכְמָתוֹ לְבָשָׂר וָדָם:

Als men eenen koning of vorst ziet, zegt men.

27. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁנָּתַן מִכְּבוֹדוֹ לְבָשָׂר וָדָם:

Als men verwoeste Synagogen ziet, zegt men: Die een Regtvaardig Regter zijt. *En als dezelve opgebouwd zijn*

28. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם מַצִּיב גְּבוּל אַלְמָנָה:

Die eenen geliefden vriend na dertig dagen ziet, zegt Sehechajanoe, *en na twaalf maanden.*

29. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם מְחַיֵּה הַמֵּתִים:

Die zijnen vriend ziet, welke van eene ziekte hersteld is, zegt.

30. בְּרִיךְ רַחֲמָנָא מַלְכָּא דְעָלְמָא דִּי יְהָבָךְ לָן וְלָא יְהָבָךְ לְעַפְרָא:

---

24. G. z. G., E. o. G., K. d. h.! die mij (mijnen vader, mijnen meester, mijne ouders, onze ouders,) op deze plaats een wonder gedaan hebt.

25. G. z. G., E. o. G., K. d. h.! die van Uwe wijsheid geeft aan hen, welke U vreezen.

26. G. z. G., E. o. G., K. d. h.! die den mensch van Uwe wijsheid geeft.

27. G. z. G., E. o. G., K. d. h.! die den mensch van Uwe heerlijkheid verleent.

28. G. z. G., E. o. G., K. d. h.! die de grenzen der weduwe herstelt.

29. G z. G., E. o. G., K. d. h.! die de dooden doet herleven.

30. Geloofd zij de Albarmhartige, Koning des heelals! die u ons heeft wedergegeven, en u niet tot de aarde heeft doen wederkeeren.

Die een mismaakt mensch ziet, zegt.

31. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם מְשַׁנֶּה הַבְּרִיּוֹת׃

Als men boomen voor het eerst ziet bloeijen, zegt men.

32. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁלֹּא חִסַּר בָּעוֹלָמוֹ דָּבָר
וּבָרָא בוֹ בְּרִיּוֹת טוֹבוֹת וְאִילָנוֹת טוֹבִים לְהַנּוֹת בָּהֶם
בְּנֵי אָדָם׃

Als men fraaije boomen of schoone menschen ziet, zegt men.

33. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁכָּכָה לּוֹ בְּעוֹלָמוֹ׃

Als men den oceaan ziet, zegt men.

34. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם עֹשֶׂה אֶת־הַיָּם הַגָּדוֹל׃

Bij het zien van bliksem, vallende sterren, buitengewone bergen en vreeselijke woestijnen, alsmede wanneer men de zon ziet bij den aanvang van den zonnecirkel op den eersten woensdag der lentesnede, of wel de nieuwe maan of eene der planeten in het hoofd van den ram, of eindelijk wanneer men een der 12 hemelteekens in het oosten ziet opkomen, zegt men.

35. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם עוֹשֶׂה מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית׃

Als men eenen regenboog ziet, zegt men.

36. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם זוֹכֵר הַבְּרִית וְנֶאֱמָן
בִּבְרִיתוֹ וְקַיָּם בְּמַאֲמָרוֹ׃

---

31. G. z. G., E. o. G., K. d. h.! die de schepselen op onderscheidene wijzen verandert.

32. G. z. G., E. o. G., K. d. h.! die het in Uwe wereld aan niets heeft laten ontbreken, en er schoone schepselen en schoone boomen in geschapen hebt, opdat er de menschen genot van hebben.

33. G. z. G., E. o. G., K. d. h.! die het aldus hebt in Uwe wereld.

34. G. z. G., E. o. G., K. d. h.! Schepper van de groote zee.

35. G. z. G., E. o. G., K. d. h.! die de schepping vernieuwt.

36. G. z. G., E. o. G., K. d. h.! die aan het verbond gedenkt, getrouw zijt aan Uw verbond en standvastig omtrent Uwe belofte.

סדר קריאת שמע על המטה.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם הַמַּפִּיל חֶבְלֵי שֵׁנָה עַל־
עֵינָי וּתְנוּמָה עַל־עַפְעַפָּי: וִיהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהַי
וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי שֶׁתַּשְׁכִּיבֵנִי לְשָׁלוֹם וְתַעֲמִידֵנִי לְשָׁלוֹם וְאַל
יְבַהֲלוּנִי רַעְיוֹנַי וַחֲלוֹמוֹת רָעִים וְהַרְהוֹרִים רָעִים וּתְהִי מִטָּתִי
שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ וְהָאֵר עֵינַי פֶּן־אִישַׁן הַמָּוֶת כִּי אַתָּה הַמֵּאִיר
לְאִישׁוֹן בַּת־עָיִן: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמֵּאִיר לָעוֹלָם כֻּלּוֹ
בִּכְבוֹדוֹ: אֵל מֶלֶךְ נֶאֱמָן

דברים ו׳ ד׳

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ ׀ אֶחָד:

בלחש בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:

וְאָהַבְתָּ אֵת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־לְבָבְךָ וּבְכָל־נַפְשְׁךָ וּבְכָל־
מְאֹדֶךָ: וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם עַל־
לְבָבֶךָ: וְשִׁנַּנְתָּם לְבָנֶיךָ וְדִבַּרְתָּ בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ
בַדֶּרֶךְ וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ: וּקְשַׁרְתָּם לְאוֹת עַל־יָדֶךָ וְהָיוּ
לְטֹטָפֹת בֵּין עֵינֶיךָ: וּכְתַבְתָּם עַל־מְזֻזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ:

וִיהִי נֹעַם אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנָה עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה
יָדֵינוּ כּוֹנְנֵהוּ:

צא

יֹשֵׁב בְּסֵתֶר עֶלְיוֹן בְּצֵל שַׁדַּי יִתְלוֹנָן: אֹמַר לַייָ מַחְסִי
וּמְצוּדָתִי אֱלֹהַי אֶבְטַח בּוֹ: כִּי הוּא יַצִּילְךָ מִפַּח יָקוּשׁ מִדֶּבֶר
הַוּוֹת: בְּאֶבְרָתוֹ יָסֶךְ לָךְ וְתַחַת כְּנָפָיו תֶּחְסֶה צִנָּה וְסֹחֵרָה אֲמִתּוֹ:
לֹא־תִירָא מִפַּחַד לָיְלָה מֵחֵץ יָעוּף יוֹמָם: מִדֶּבֶר בָּאֹפֶל
יַהֲלֹךְ מִקֶּטֶב יָשׁוּד צָהֳרָיִם: יִפֹּל מִצִּדְּךָ אֶלֶף וּרְבָבָה מִימִינֶךָ
אֵלֶיךָ לֹא יִגָּשׁ: רַק בְּעֵינֶיךָ תַבִּיט וְשִׁלֻּמַת רְשָׁעִים תִּרְאֶה:
כִּי־אַתָּה יְיָ מַחְסִי עֶלְיוֹן שַׂמְתָּ מְעוֹנֶךָ: לֹא־תְאֻנֶּה אֵלֶיךָ
רָעָה וְנֶגַע לֹא־יִקְרַב בְּאָהֳלֶךָ: כִּי־מַלְאָכָיו יְצַוֶּה־לָּךְ לִשְׁמָרְךָ
בְּכָל־דְּרָכֶיךָ: עַל־כַּפַּיִם יִשָּׂאוּנְךָ פֶּן־תִּגֹּף בָּאֶבֶן רַגְלֶךָ:
עַל־שַׁחַל וָפֶתֶן תִּדְרֹךְ תִּרְמֹס כְּפִיר וְתַנִּין: כִּי בִי חָשַׁק וַאֲפַלְּטֵהוּ

NACHTGEBED VóóR DAT MEN ZICH TER RUSTE BEGEEFT.

Geloofd zijt Gij, Eeuwige, onze God, Koning des heelals! die de gewaarwordingen van den slaap op mijne oogen, en den sluimer op mijne oogleden laat vallen. Het zij Uw welbehagen, Eeuwige, mijn God, en God mijner voorouders! dat Gij mij met vrede laat ter ruste nederliggen, en mij met vrede weder laat opstaan; dat mij mijne gedachten, noch kwade droomen, noch kwade overpeinzingen, mogen schrik aanjagen; laat mijne legerstede onbevlekt voor U zijn; verlicht ook mijne oogen, dat ik niet den doodslaap slape; want Gij zijt het die den oogappel het licht verleent. Geloofd zijt Gij, Eeuwige! die de gansche wereld met Uwe heerlijkheid verlicht. — God is de getrouwe Koning.

Hoor, Israël! de Eeuwige, onze God, is een Eenig, Eeuwig Wezen.
Geloofd zij de naam Zijner heerlijke regering, immer en eeuwig.

Gij zult den Eeuwige, uwen God, beminnen met geheel uw hart, geheel uwe ziel, en geheel uw vermogen. Deze woorden, die Ik u heden gebiede, zullen gedurig in uw hart blijven. Gij zult ze uwen kinderen inscherpen, en er van spreken, als gij in uw huis zit, als gij op den weg gaat, als gij u nederlegt en als gij opstaat. Gij zult ze tot een teeken op uwe hand binden; zij zullen tot eenen voorhoofdband tusschen uwe oogen zijn. En gij zult ze schrijven op de deurposten uws huizes en aan uwe poorten.

Dat de vriendelijkheid des Heeren, onzes Gods, op ons zij. Dan slagen wij in het werk onzer handen, ja het werk onzer handen slaagt alleen door Hem.

Gij, die in de schuilplaats des Allerhoogsten zit, in de schaduw des Almagtigen vernacht; [u] zeg ik, dat de Eeuwige mijn Toeverlaat en Burgt is, mijn God, op Wien ik vertrouwe. Want Hij zal u redden van het dreigende net, van de woedende kwaal. Met Zijne wiek zal Hij u dekken, onder Zijne vleugelen zult gij toevlugt vinden, Zijne trouw is schild en beukelaar. Gij zult niet vreezen voor den schrik des nachts, voor den pijl die bij dag snort; voor de pest die in het duister waart, voor het verderf dat des middags woedt. Mogen er duizend aan uwe zijde vallen, tien duizend aan uwe regterhand; tot u genaakt het niet. Gij aanschouwt het slechts met uwe oogen, en ziet der goddeloozen vergelding. Want gij hebt den Eeuwige, mijn Toeverlaat, den Allerhoogste, tot uw toevlugtsoord gesteld. Geen leed zal u wedervaren, geen ongeval tot uwe tent naderen. Want Hij beveelt voor u Zijne engelen, dat zij u hoeden op al uwe wegen. Zij zullen u op de handen dragen, dat gij uwen voet aan geenen steen stoot. Gij treedt op luipaard en adder, vertrapt jongen leeuw en draak. „Omdat hij in Mij behagen schept, red ik hem;

אֲשַׂגְּבֵהוּ כִּי־יָדַע שְׁמִי׃ יִקְרָאֵנִי וְאֶעֱנֵהוּ עִמּוֹ אָנֹכִי בְצָרָה אֲחַלְּצֵהוּ
וַאֲכַבְּדֵהוּ׃ אֹרֶךְ יָמִים אַשְׂבִּיעֵהוּ וְאַרְאֵהוּ בִּישׁוּעָתִי׃

ג
יְיָ מָה־רַבּוּ צָרָי רַבִּים קָמִים עָלָי׃ רַבִּים אוֹמְרִים לְנַפְשִׁי אֵין
יְשׁוּעָתָה לּוֹ בֵאלֹהִים סֶלָה׃ וְאַתָּה יְיָ מָגֵן בַּעֲדִי כְּבוֹדִי
וּמֵרִים רֹאשִׁי׃ קוֹלִי אֶל־יְיָ אֶקְרָא וַיַּעֲנֵנִי מֵהַר קָדְשׁוֹ סֶלָה׃
אֲנִי שָׁכַבְתִּי וָאִישָׁנָה הֱקִיצוֹתִי כִּי יְיָ יִסְמְכֵנִי׃ לֹא־אִירָא מֵרִבְבוֹת
עָם אֲשֶׁר סָבִיב שָׁתוּ עָלָי׃ קוּמָה יְיָ הוֹשִׁיעֵנִי אֱלֹהַי כִּי הִכִּיתָ
אֶת־כָּל־אֹיְבַי לֶחִי שִׁנֵּי רְשָׁעִים שִׁבַּרְתָּ׃ לַייָ הַיְשׁוּעָה עַל
עַמְּךָ בִרְכָתֶךָ סֶּלָה׃

הַשְׁכִּיבֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לְשָׁלוֹם וְהַעֲמִידֵנוּ מַלְכֵּנוּ לְחַיִּים וּפְרוֹשׂ
עָלֵינוּ סֻכַּת שְׁלוֹמֶךָ וְתַקְּנֵנוּ בְּעֵצָה טוֹבָה מִלְּפָנֶיךָ
וְהוֹשִׁיעֵנוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ וְהָגֵן בַּעֲדֵנוּ וְהָסֵר מֵעָלֵינוּ אוֹיֵב דֶּבֶר וְחֶרֶב
וְרָעָב וְיָגוֹן וְהָסֵר שָׂטָן מִלְּפָנֵינוּ וּמֵאַחֲרֵנוּ וּבְצֵל כְּנָפֶיךָ תַּסְתִּירֵנוּ
כִּי אֵל שׁוֹמְרֵנוּ וּמַצִּילֵנוּ אָתָּה כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה
וּשְׁמוֹר צֵאתֵנוּ וּבוֹאֵנוּ לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם׃

בָּרוּךְ יְיָ בַּיּוֹם · בָּרוּךְ יְיָ בַּלָּיְלָה · בָּרוּךְ יְיָ בְּשָׁכְבֵנוּ · בָּרוּךְ
יְיָ בְּקוּמֵנוּ · כִּי בְיָדְךָ נַפְשׁוֹת הַחַיִּים וְהַמֵּתִים אֲשֶׁר בְּיָדוֹ
נֶפֶשׁ כָּל־חָי וְרוּחַ כָּל־בְּשַׂר אִישׁ׃ בְּיָדְךָ אַפְקִיד רוּחִי פָּדִיתָה אוֹתִי
יְיָ אֵל אֱמֶת׃ אֱלֹהֵינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם יַחֵד שִׁמְךָ וְקַיֵּם מַלְכוּתְךָ תָּמִיד
וּמְלוֹךְ עָלֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד׃ יִרְאוּ עֵינֵינוּ וְיִשְׂמַח לִבֵּנוּ וְתָגֵל
נַפְשֵׁנוּ בִּישׁוּעָתְךָ בֶּאֱמֶת בֶּאֱמֹר לְצִיּוֹן מָלַךְ אֱלֹהָיִךְ יְיָ מֶלֶךְ יְיָ
מָלָךְ יְיָ יִמְלֹךְ לְעוֹלָם וָעֶד׃ כִּי הַמַּלְכוּת שֶׁלְּךָ הִיא וּלְעוֹלְמֵי
עַד תִּמְלוֹךְ בְּכָבוֹד · כִּי אֵין לָנוּ מֶלֶךְ אֶלָּא אָתָּה׃

הַמַּלְאָךְ הַגֹּאֵל אֹתִי מִכָּל־רָע יְבָרֵךְ אֶת־הַנְּעָרִים וְיִקָּרֵא בָהֶם
שְׁמִי וְשֵׁם אֲבֹתַי אַבְרָהָם וְיִצְחָק וְיִדְגּוּ לָרֹב בְּקֶרֶב
הָאָרֶץ׃ וַיֹּאמֶר אִם־שָׁמוֹעַ תִּשְׁמַע לְקוֹל יְיָ אֱלֹהֶיךָ וְהַיָּשָׁר

„ik verhef hem, dewijl hij Mijnen naam erkent. Hij roept mij „aan, Ik verhoor hem, Ik ben bij hem in den nood, ontruk hem „aan het gevaar, en verleen hem eer. Ik verzadig hem met „lengte van dagen, en doe hem Mijn heil aanschouwen.

Eeuwige! hoeveel zijn mijne vijanden! velen die tegen mij opstaan. Velen, die van mij zeggen: „Voor hem is er geen heil „bij God, Sela!" Doch Gij, Eeuwige, zijt een Schild voor mij; Gij zijt mijn roem, Gij heft mijn hoofd omhoog. Met luider stem roep ik den Eeuwige aan, en Hij verhoort mij van Zijnen gewijden berg, Sela! Nu lig ik rustig neder, en slaap, ontwaak door den Eeuwige gesterkt. Ik vrees niet voor de tienduizenden des volks, die zich rondom mij gelegerd hebben. Sta op, Eeuwige! red mij, mijn God! Gij slaat al mijne vijanden op de kaken. Gij verbreekt al de tanden der goddeloozen. Bij den Eeuwige vindt men heil, Uw zegen over Uw volk, Sela!

Laat ons, Eeuwige, onze God! ons met vrede ter rust begeven; laat ons, o Koning! gezond weder opstaan. Breid de tent Uws vredes over ons uit, doe ons volmaakt worden door Uwen goeden raad, en help ons om Uws naams wil. Bescherm ons, en wend van ons af den vijand, de pest, het zwaard, hongersnood en kommer, verwijder den verleider van voor ons en achter ons, en verberg ons onder de schaduw Uwer vleugels. Want Gij, o God! zijt onze Behoeder en Beschermer, ja, Gij zijt een genadig en albarmhartig God en Koning. Behoed ons bij ons uitgaan en terugkomen, tot leven en gelukzaligheid, van nu af, tot in eeuwigheid.

Geloofd zij de Eeuwige bij dag! Geloofd zij de Eeuwige bij nacht! Geloofd zij de Eeuwige als wij ons ter rust begeven! Geloofd zij de Eeuwige bij ons opstaan! In Uwe hand zijn de zielen der levenden en der gestorvenen. In Uwe hand is de ziel van elk levend wezen, de geest van ieder menschelijk ligchaam. Uwe hand vertrouw ik mijnen geest toe, Gij verlost mij, Eeuwige, God der waarheid. Onze God, die in den hemel zijt, maak de eenheid Uws naams alom bekend, laat Uw rijk voor altijd bestendig blijven, en regeer over ons immer en eeuwig. Dat onze oogen het moge zien, ons hart zich verblijde, en onze ziel zich verlustige met Uw waarachtig heil, als men te Zion zal zeggen: Uw God regeert! de Eeuwige is Koning; de Eeuwige heeft geregeerd, de Eeuwige zal immer en eeuwig regeren. Want U is het rijk, en eeuwig en altoos zult Gij in heerlijkheid regeren, want wij hebben geenen koning buiten U.

De engel, die mij van alle kwaad verlost heeft, zegene de jongelingen; door hen worde mijn naam en de naam mijner vaderen Abraham en Izak genoemd; en dat zij zich als de visschen vermeerderen in het midden des lands. En Hij zeide: Zoo gij naar de stem van den Eeuwige, Uwen God, steeds luistert en doet wat regt is

בְּעֵינָיו תַּעֲשֶׂה וְהַאֲזַנְתָּ לְמִצְוֹתָיו וְשָׁמַרְתָּ כָּל־חֻקָּיו כָּל־הַמַּחֲלָה אֲשֶׁר שַׂמְתִּי בְמִצְרַיִם לֹא־אָשִׂים עָלֶיךָ כִּי אֲנִי יְיָ רֹפְאֶךָ: וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל הַשָּׂטָן יִגְעַר יְיָ בְּךָ הַשָּׂטָן וְיִגְעַר יְיָ בְּךָ הַבֹּחֵר בִּירוּשָׁלָיִם הֲלֹא זֶה אוּד מֻצָּל מֵאֵשׁ: הִנֵּה מִטָּתוֹ שֶׁלִּשְׁלֹמֹה שִׁשִּׁים גִּבֹּרִים סָבִיב לָהּ מִגִּבֹּרֵי יִשְׂרָאֵל: כֻּלָּם אֲחֻזֵי חֶרֶב מְלֻמְּדֵי מִלְחָמָה אִישׁ חַרְבּוֹ עַל־יְרֵכוֹ מִפַּחַד בַּלֵּילוֹת: יְבָרֶכְךָ יְיָ וְיִשְׁמְרֶךָ: יָאֵר יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחֻנֶּךָּ: יִשָּׂא יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם: הִנֵּה לֹא יָנוּם וְלֹא יִישָׁן שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל: ג״פ לִישׁוּעָתְךָ קִוִּיתִי יְיָ: קִוִּיתִי יְיָ לִישׁוּעָתְךָ: יְיָ לִישׁוּעָתְךָ קִוִּיתִי: ג״פ בְּשֵׁם יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מִימִינִי מִיכָאֵל · וּמִשְּׂמֹאלִי גַּבְרִיאֵל · וּמִלְּפָנַי אוּרִיאֵל · וּמֵאֲחוֹרַי רְפָאֵל · וְעַל רֹאשִׁי שְׁכִינַת אֵל: ג״פ

קכח שִׁיר הַמַּעֲלוֹת אַשְׁרֵי כָּל־יְרֵא יְיָ הַהֹלֵךְ בִּדְרָכָיו: יְגִיעַ כַּפֶּיךָ כִּי תֹאכֵל אַשְׁרֶיךָ וְטוֹב לָךְ: אֶשְׁתְּךָ כְּגֶפֶן פֹּרִיָּה בְּיַרְכְּתֵי בֵיתֶךָ בָּנֶיךָ כִּשְׁתִלֵי זֵיתִים סָבִיב לְשֻׁלְחָנֶךָ: הִנֵּה כִי־כֵן יְבֹרַךְ גָּבֶר יְרֵא יְיָ: יְבָרֶכְךָ יְיָ מִצִּיּוֹן וּרְאֵה בְּטוּב יְרוּשָׁלָיִם כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ: וּרְאֵה־בָנִים לְבָנֶיךָ שָׁלוֹם עַל־יִשְׂרָאֵל:

רִגְזוּ וְאַל תֶּחֱטָאוּ אִמְרוּ בִלְבַבְכֶם עַל מִשְׁכַּבְכֶם וְדֹמּוּ סֶלָה: ג״פ

אדון עולם.

תפלה על אשה מעוברת.

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי שֶׁתָּקֵל מֵעַל הָאִשָּׁה מָרַת פלונית בת פלונית אֶת צַעַר עֲבוֹדָה וְתוֹסִיף לָהּ כֹּחַ כָּל יְמֵי עֲבוֹדָהּ שֶׁלֹּא יִתַּשׁ כֹּחָהּ וְלֹא כֹּחַ הָעֻבָּר בְּשׁוּם דָּבָר בָּעוֹלָם וְתַצִּיל אוֹתָהּ מִפִּתְקָה שֶׁל חַוָּה וִיהִי בְּעֵת לִדְתָּהּ כִּי יִמָּלְאוּ יָמֶיהָ לָלֶדֶת לֹא יִתְהַפְּכוּ עָלֶיהָ צִירֵי לֵידָה וְיֵצֵא הַוָּלָד לַאֲוִיר הָעוֹלָם כְּרֶגַע קָטָן וְתֵלֵד בְּנָקֵל כְּתַרְנְגוֹלֶת בְּקַלּוּת בְּלִי שׁוּם הֶזֵּק לֹא לָהּ וְלֹא לַוָּלָד וִיהֵא נוֹלָד לְשָׁעָה טוֹבָה וּבְמַזָּל

Zijne oogen, aan Zijne geboden het oor leent, en al Zijne wetten in acht neemt; dan zal Ik al de kwalen, die Ik den Egyptenaren opgelegd heb, u niet opleggen; want Ik, de Eeuwige, ben uw Arts. — De Eeuwige zeide tot Satan: de Eeuwige berispt u, ô Satan! ja, de Eeuwige berispt u, Hij die behagen vindt in Jeruzalem; ziet, het is immers een brandend hout, dat den vure onttrokken is! Ziet Salomo's legerstede! zestig helden rondom haar, van de helden Israëls. Allen de hand aan het zwaard, ten strijde wel geoefend, elks zwaard aan de heup wegens den schrik des nachts. — De Eeuwige zegene u en behoede u. De Eeuwige late u Zijn aangezigt toelichten en zij u genadig. De Eeuwige wende Zijn aangezigt tot u, en verleene u vrede. Ziet Hij sluimert niet, Hij slaapt niet, de Behoeder Israëls (*drie malen*). Op Uwe hulp hoop ik, Eeuwige! Ik hoop, Eeuwige! op Uwe hulp. Eeuwige! op Uwe hulp hoop ik (*drie malen*). In den naam van den Eeuwige, den God Israëls, zij Michaël aan mijne regterzijde, Gabriël aan mijne linkerzijde, Oriël vóór mij, Raphaël achter mij, en boven mijn hoofd Gods Alomtegenwoordigheid (*drie malen*).

Lied Hammaäloth. — Heil eenen ieder, die den Eeuwige vreest; die Zijne wegen bewandelt. Als gij u van den arbeid uwer handen voedt, heil u! het gaat u wel. Uwe huisvrouw is als een vruchtbare wijnstok, in het binnenste van uw huis; uwe kinderen als olijfplanten, rondom uwe tafel. Ziet! zoo wordt de man gezegend, die den Eeuwige vreest. De Eeuwige zegene u uit Zion! Gij zult den welstand van Jeruzalem aanschouwen, al uwe levensdagen. En gij zult de kinderen uwer kinderen zien; vrede zij over Israël.

Beeft en zondigt niet! overlegt het in uw hart, op uwe legerstede, en zijt rustig, Sela! (*drie malen*).

Men zegt Adon Olam, *zie bl.* 4.

GEBED VOOR EENE ZWANGERE VROUW.

Het zij Uw welbehagen, Eeuwige, mijn God en God mijner voorvaderen, van mijne huisvrouw de smart harer zwangerschap af te weren, en haar gedurende al den tijd dat zij zwanger is, genoegzame sterkte te verleenen, opdat hare kracht noch die van het te baren wichtje geenszins verminderе. Bevrijd haar van de harde regtspraak aan Eva verkondigd, en laat, als de dagen der zwangerschap voleindigd zijn en de barenstijd nadert, hare weeën geene verkeerde rigting nemen, maar dat de vrucht spoedig het levenslicht aanschouwe. Dat zij bare zoo gemakkelijk als eene hen, zonder dat zij of hare telg er eenig nadeel door lijde. Dat dit kind ter goede ure geboren worde, onder een voorspoedig

טוֹב לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם וּלְבְרִיאוּת לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְעוֹשֶׁר וְכָבוֹד (וְשֶׁלֹּא תֵלֵד בְּשַׁבָּת שֶׁלֹּא יִצְטָרְכוּ לְחַלֵּל שַׁבָּת חַס וְשָׁלוֹם בִּשְׁבִילָהּ) וּתְמַלֵּא מִשְׁאֲלוֹתֶיהָ בְּמִדָּה טוֹבָה יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים בְּקֶרֶב כָּל־יִשְׂרָאֵל הַצְּרִיכִים רַחֲמִים וְאַל תְּשִׁיבֵנִי רֵיקָם מִלְּפָנֶיךָ · אָמֵן:

סדר ברית מילה.

כשמביאים התינוק לביהכ צריכים הכל לקום מפניו, וגם בשעה שעוסקים במצות הברית חייבין כל העם להיות בעמידה כמ״ש ויעמוד העם בברית. וכבואו אומרים כל הקהל בקול רם

בָּרוּךְ הַבָּא:

אח כ יקח המוהל את התינוק מן המביא אותו, וישים את התינוק על הכסא אשר הכין לאליהו, ויאמר

זֶה הַכִּסֵּא שֶׁל אֵלִיָּהוּ זָכוּר לַטּוֹב: לִישׁוּעָתְךָ קִוִּיתִי יְיָ: שִׂבַּרְתִּי לִישׁוּעָתְךָ יְיָ · וּמִצְוֹתֶיךָ עָשִׂיתִי: אֵלִיָּהוּ מַלְאַךְ הַבְּרִית · הִנֵּה שֶׁלְּךָ לְפָנֶיךָ · עֲמוֹד עַל יְמִינִי וְסָמְכֵנִי: (שִׂבַּרְתִּי לִישׁוּעָתְךָ יְיָ:) שָׂשׂ אָנֹכִי עַל אִמְרָתֶךָ כְּמוֹצֵא שָׁלָל רָב: שָׁלוֹם רָב לְאֹהֲבֵי תוֹרָתֶךָ · וְאֵין לָמוֹ מִכְשׁוֹל: אַשְׁרֵי תִּבְחַר וּתְקָרֵב יִשְׁכֹּן חֲצֵרֶיךָ · והקהל עונין נִשְׂבְּעָה בְּטוּב בֵּיתֶךָ קְדוֹשׁ הֵיכָלֶךָ:

ויקח המוהל את התינוק מכסא של אליהו ויניחנו על ברכי הסנדק ותופס עור הערלה בין אצבעותיו, ומברך בקול רם

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל הַמִּילָה:

וימהר לחתוך עור הערלה, ואז אבי הבן מברך

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לְהַכְנִיסוֹ בִּבְרִיתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ:

והעומדים שם עונים

כְּשֵׁם שֶׁנִּכְנַס לַבְּרִית · כֵּן יִכָּנֵס לַתּוֹרָה וּלְחֻפָּה וּלְמַעֲשִׂים טוֹבִים:

אחר שנעשה החתוך כראוי ימהר לעשות הפריעה והמציצה, ונוטל את הכוס בידו ומברך

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא פְּרִי הַגָּפֶן:

gestarnte, tot leven en vrede, tot ongestoorde gezondheid, genade en gunst, tot rijkdom en eer. Vervul deze mijne wensch met de volheid van heil en barmhartigheid, in het midden aller Israelieten die barmhartigheid behoeven, en laat mij niet onverhoord voor Uw aangezigt terugkeeren, Amen!

ORDE BIJ EENE BESNIJDENIS.

Als men het knaapje in het vertrek brengt, waarin het besneden wordt, staat een ieder overeind, en roept het kind toe:

Gezegend is hij, die binnen komt!

De besnijder neemt het kind af van hem die het binnengebragt heeft, legt het op den voor Elia *toebereiden stoel neder, en zegt:*

Dit is de stoel van Elia, die ten goede gedacht zij. Op Uwe hulp hoop ik, Eeuwige! Ik wacht hopend op Uw heil, o Eeuwige! en doe wat Gij gebiedt. Elia! engel des verbonds, zie voor u, wat u toebehoort. Sta aan mijne regterhand en ondersteun mij. (Ik wacht hopend op Uw heil, o Eeuwige!) Ik schep vreugde uit Uw woord, als een, die rijken buit bekomt. De vrienden Uwer leer genieten vele zaligheid, geen ongeval bedreigt hen. Heil hem, dien Gij verkiest en doet naderen, dat hij wone in Uwe voorhoven! (*De gemeente antwoordt.*) Wij worden verzadigd met het goede van Uw huis, het heilige van Uw paleis.

Vervolgens neemt de besnijder het kind van den stoel, legt het op den schoot des gevaders, en zegt:

Geloofd zijt Gij, Eeuwige, onze God, Koning des heelals! die ons door Uwe geboden geheiligd en ons de besnijdenis bevolen hebt.

Zoodra de besnijdenis geschied is, zegt de vader:

Geloofd zijt Gij, Eeuwige, onze God, Koning des heelals! die ons door Uwe geboden geheiligd en ons bevolen hebt, hem in het verbond onzes aartsvaders Abraham te doen intreden.

De omstanders antwoorden:

Zoo als gij hem in het verbond der besnijdenis hebt doen intreden, zoo moogt gij hem tot de beoefening der leer, tot het huwelijk en het verrigten van goede daden opleiden.

Na afloop der besnijdenis, neemt de besnijder eenen beker wijn in de hand en zegt:

Geloofd zijt Gij, Eeuwige, onze God, Koning des heelals! Schepper van de vrucht des wijnstoks.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדֵּשׁ יְדִיד מִבֶּטֶן
וְחוֹק בִּשְׁאֵרוֹ שָׂם וְצֶאֱצָאָיו חָתַם בְּאוֹת בְּרִית קֹדֶשׁ עַל
כֵּן בִּשְׂכַר זֹאת אֵל חַי חֶלְקֵנוּ צוּרֵנוּ צַוֵּה לְהַצִּיל יְדִידוּת שְׁאֵרֵנוּ
מִשַּׁחַת לְמַעַן בְּרִיתוֹ אֲשֶׁר שָׂם בִּבְשָׂרֵנוּ ׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ
כּוֹרֵת הַבְּרִית ׃

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ קַיֵּם אֶת הַיֶּלֶד הַזֶּה לְאָבִיו וּלְאִמּוֹ
וְיִקָּרֵא שְׁמוֹ בְּיִשְׂרָאֵל פלוני בר פלוני יִשְׂמַח הָאָב בְּיוֹצֵא
חֲלָצָיו וְתָגֵל אִמּוֹ בִּפְרִי בִטְנָהּ ׃ כַּכָּתוּב יִשְׂמַח אָבִיךָ וְאִמֶּךָ
וְתָגֵל יוֹלַדְתֶּךָ ׃ וְנֶאֱמַר וָאֶעֱבֹר עָלַיִךְ וָאֶרְאֵךְ מִתְבּוֹסֶסֶת
בְּדָמָיִךְ ׃ וָאֹמַר לָךְ בְּדָמַיִךְ חֲיִי ׃ נותן באצבעו מהיין בפי התינוק
וָאֹמַר לָךְ בְּדָמַיִךְ חֲיִי ׃ וְנֶאֱמַר זָכַר לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ דָּבָר צִוָּה
לְאֶלֶף דּוֹר ׃ אֲשֶׁר כָּרַת אֶת אַבְרָהָם וּשְׁבוּעָתוֹ לְיִצְחָק ׃
וַיַּעֲמִידֶהָ לְיַעֲקֹב לְחֹק לְיִשְׂרָאֵל בְּרִית עוֹלָם ׃ וְנֶאֱמַר וַיָּמָל
אַבְרָהָם אֶת יִצְחָק בְּנוֹ בֶּן שְׁמֹנַת יָמִים כַּאֲשֶׁר צִוָּה אֹתוֹ
אֱלֹהִים ׃ הוֹדוּ לַייָ כִּי טוֹב כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ ׃ פלוני זֶה
הַקָּטָן גָּדוֹל יִהְיֶה ׃ כְּשֵׁם שֶׁנִּכְנַס לַבְּרִית ׃ כֵּן יִכָּנֵס לַתּוֹרָה
וּלְחֻפָּה וּלְמַעֲשִׂים טוֹבִים ׃

ושותה הסנדק גם הנערים מכוס של ברכה, ויתן לתינוק הנמול מעט
מכוס של ברכה בפיו.

סדר פדיון הבן.

מצות עשה לפדות כל איש ישראל בנו שהוא בכור לאמו הישראלית, ביום שלשים ואחד להולדו, בחמשה סלעים, ואם פדאו קודם אינו פדוי, ומכאן ואילך אם לא יפדה עובר עליו בעשה. אלו חמשה סלעים נותן לכהן בכסף או בשוה כסף מכל דבר שירצה, חוץ מקרקעות, עברים ושטרות, ואם פדאו בהם אינו פדוי.

מנהג ישראל לעשות סעודה, וחושבין אותה לסעודת מצוה, ואחר ברכת המוציא פודין.

בתר ברכת המוציא האב מייתי ליה לבכור קמיה כהן ומודיע ליה שהוא בכור פטר רחם אמו הישראלית ומייתי כסף או שוה כסף חמשה סלעים, ומניח לפני הכהן ואומר לו

אִשְׁתִּי פלונית הַיִּשְׂרְאֵלִית יָלְדָה לִי בֵּן זֶה הַבְּכוֹר וְהִנְנִי נוֹתְנוֹ לָךְ ׃

Geloofd zijt Gij, Eeuwige, onze God, Koning des heelals! die den geliefde van 's moeders lijf af geheiligd, aan zijn ligchaam de instelling verordend, en zijne nakomelingen met het teeken des heiligen verbonds gezegeld hebt. Daarom, levende God, ons Aandeel, onze Rots! hebt Gij ter belooning hiervan bevolen, dat ons geliefd [kroost] van het verderf bevrijd blijve, ter eere van het verbond, hetwelk aan ons ligchaam kenbaar is. Geloofd zijt Gij, Eeuwige, onze God, Koning des heelals! Daarsteller van het verbond.

Onze God en God onzer voorvaderen! behoud dit kind voor zijnen vader en zijne moeder, en zijn naam worde onder Israël genoemd *N.* de zoon van *N.* — Dat de vader zich verblijde met hem die uit zijne lendenen voortkwam, en dat zijne moeder zich verheuge met hare lijfsvrucht; gelijk geschreven staat: „Dat uw vader en uwe moeder zich verblijde, en dat zij, die u gebaard heeft, zich verheuge." Ook is er gezegd: „Hij ging voorbij en zag u, wentelend in uw bloed, en Ik zeide tot u: om dit uw bloed, leef." (*de besnijder doet met zijnen vinger iets van den wijn in den mond des kinds.*) „en Ik zeide tot u; om dit uw bloed, leef." En elders: „Hij gedenkt eeuwig aan Zijn verbond, aan het woord dat Hij bevolen heeft tot in het duizendste geslacht; het verbond met Abraham aangegaan, den eed aan Izak gezworen; aan Jakob bepaald tot eene instelling, aan Israël tot een eeuwigdurend verbond." En eindelijk: Abraham besneed zijnen zoon Izak, acht dagen oud zijnde, gelijk God hem geboden had" — Dankt den Eeuwige, want Hij is goed, Zijne goedertierenheid duurt in eeuwigheid. — Moge dit knaapje *N. N.* groot worden! Gelijk het nu het verbond (der besnijdenis) ingeleid is, zoo moge het ook ingeleid worden tot de beoefening der leer, tot het huwelijk en tot goede handelingen.

De gevader en bijstaande jongelingen drinken van den beker wijn, ook doet men er het besneden kindje iets van in den mond.

DE VRIJKOOPING DES EERSTGEBORENEN.

Een zoon van eenen Israeliet, die de eerstgeborene zijner moeder is, moet op den een en dertigsten dag, of later, voor de waarde van vijf Selaim (*zijnde te Amsterdam berekend op f* 7,50) *vrijgekocht worden, en wanneer zulks vóór dien tijd plaats heeft, dan wordt het als niet gedaan beschouwd; van dit tijdstip af echter, wordt hij, die het verzuimt, beschouwd als de overtreder van een gebod.*

Er heeft hierbij een maaltijd plaats; en nadat men Hamozie *gezegd heeft, wordt de vrijkooping aldus verrigt:*

De vader legt voor den Kohen *zijnen eerstgeborenen zoon en de vijf* Selaim, *en zegt tot den* Kohen:

Deze mijn zoon is een eerstgeborene, de eerste vrucht zijner Israëlitische moeder *N.*, en ik geef hem aan u.

הכהן שואל אותו

בְּמַאי בָּעֵית טְפֵי · בְּבִנְךָ בְּכוֹרְךָ אוֹ בַּחֲמִשָּׁה סְלָעִים דְּמִחַיַּבְתְּ לִתֵּן לִי בְּפִדְיוֹן בִּנְךָ בְּכוֹרְךָ זֶה :

האב אומר

בְּעֵינָא בִּבְנִי בְּכוֹרִי זֶה , וְהֵילָךְ חֲמִשָּׁה סְלָעִים בְּפִדְיוֹנוֹ דְּמִחַיַּבְנָא בֵּהּ :

ובהדי שנתן האב לכהן הפדיון מברך בקול

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל פִּדְיוֹן הַבֵּן :

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁהֶחֱיָנוּ וְקִיְּמָנוּ וְהִגִּיעָנוּ לַזְּמַן הַזֶּה :

ונוטל הכהן את הכסף ומוליכו בידו על ראש הבן ואומר (ראה תפלת יעב״ץ חלק ג׳ דף ל״א.)

זֶה תַּחַת זֶה · זֶה חִלּוּף זֶה · זֶה מָחוּל עַל זֶה · וְיִכָּנֵס זֶה הַבֵּן לַחַיִּים · לַתּוֹרָה וּלְיִרְאַת שָׁמָיִם : יְהִי רָצוֹן שֶׁכְּשֵׁם שֶׁנִּכְנַס לְפִדְיוֹן כֵּן יִכָּנֵס לַתּוֹרָה וּלְחֻפָּה וּלְמַעֲשִׂים טוֹבִים : אמן

נותן הכהן את ידו על ראש הבן ומברכו

יְשִׂימְךָ אֱלֹהִים כְּאֶפְרַיִם וְכִמְנַשֶּׁה : יְבָרֶכְךָ יְיָ וְיִשְׁמְרֶךָ : יָאֵר יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחֻנֶּךָּ : יִשָּׂא יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ · וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם :

יְיָ שֹׁמְרֶךָ יְיָ צִלְּךָ עַל־יַד יְמִינֶךָ : יוֹמָם הַשֶּׁמֶשׁ לֹא־יַכֶּכָּה וְיָרֵחַ בַּלָּיְלָה : יְיָ יִשְׁמָרְךָ מִכָּל־רָע יִשְׁמֹר אֶת־נַפְשֶׁךָ : יְיָ יִשְׁמָר־צֵאתְךָ וּבוֹאֶךָ מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם :

כִּי אֹרֶךְ יָמִים וּשְׁנוֹת חַיִּים וְשָׁלוֹם יוֹסִיפוּ לָךְ : יְיָ יִשְׁמָרְךָ מִכָּל רָע יִשְׁמֹר אֶת־נַפְשֶׁךָ :

ואח״כ אוכלים ושותים ושמחים.

סדר תפלת הדרך,

אסור לצאת לדרך קודם שיתפלל, וטוב לתן צדקה לפני צאתו, ואין לומר אלא פעם אחת בכל יום שהולך.

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁתּוֹלִיכֵנוּ לְשָׁלוֹם וְתַצְעִידֵנוּ לְשָׁלוֹם · וְתַדְרִיכֵנוּ לְשָׁלוֹם · וְתַגִּיעֵנוּ לִמְחוֹז

De Kohen *vraagt*:

Wat wilt gij liever? dezen uwen eerstgeborenen zoon, of de vijf SELAÏM.

De vader antwoordt:

Ik wil liever mijnen eerstgeboren zoon behouden, en hier zijn vijf SELAÏM, die ik tot zijne vrijkooping verpligt ben te geven.

Terwijl hij deze overgeeft, zegt hij:

Geloofd zijt Gij, Eeuwige, onze God, Koning des heelals! die ons door Uwe geboden geheiligd en ons bevolen hebt den zoon vrij te koopen.

Geloofd zijt Gij, Eeuwige, onze God, Koning des heelals! die ons het leven hebt verleend, ons hebt onderhouden en ons dezen tijd hebt doen bereiken.

De Kohen *neemt het geld, brengt het in zijne hand op het hoofd van het knaapje, en zegt*:

Dit voor dat, dit bij verwisseling voor dat, dit als losgeld voor dat. Moge deze zoon ingeleid worden tot het leven, tot de beoefening der leer en de vreeze Gods. Het zij [Gode] welbehagelijk, dat hij, gelijk hij nu tot de vrijkooping ingeleid is, ook zoo ingeleid worde tot de beoefening der leer, tot het huwelijk en tot goede handelingen. Amen.

De Kohen *legt zijne hand op het hoofd van het knaapje, en zegent het aldus*:

God late u worden als Ephraïm en Menassé! De Eeuwige zegene u en behoede u. De Eeuwige late u Zijn aangezigt toelichten, en zij u genadig. De Eeuwige wende Zijn aangezigt u toe, en verleene u den vrede. — De Eeuwige is uw Behoeder, de Eeuwige is uwe Schaduw, aan uwe regterhand. Des daags deert u de zon niet, noch de maan des nachts. De Eeuwige behoede u voor alle kwaad, behoede uwe ziel. De Eeuwige behoede uw uitgaan en uw inkomen, van nu af tot in eeuwigheid.

Want zij verschaffen u langheid van dagen, jaren van levensgenot en tevredenheid. De Eeuwige behoede u voor alle kwaad, behoede uw ziel!

(*Naderhand eindigt men den maaltijd.*)

GEBED VóóR DAT MEN EENE LANDREIS ONDERNEEMT.

(*Het is ongeoorloofd zich op reis te begeven alvorens het gebed gedaan te hebben; ook is het prijzenswaardig daarbij den armen aalmoezen uit te reiken. — Men zegt dit gebed echter niet meer dan éénmaal elken dag.*

Het zij U welbehagelijk, Eeuwige, onze God en God onzer voorouders! ons met vrede te voeren, met vrede onze schreden te rigten, met vrede onzen weg te bestemmen, en ons in het

חֲפִצֵנוּ לְחַיִּים וּלְשִׂמְחָה וּלְשָׁלוֹם ׳ וְתַצִּילֵנוּ מִכַּף כָּל־אוֹיֵב וְאוֹרֵב בַּדֶּרֶךְ ׳ וּמִכָּל־מִינֵי פּוּרְעָנִיּוֹת הַמִּתְרַגְּשׁוֹת לָבוֹא לָעוֹלָם : וְתִשְׁלַח בְּרָכָה בְּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ ׳ וְתִתְּנֵנוּ לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים בְּעֵינֶיךָ וּבְעֵינֵי כָל־רוֹאֵינוּ ׳ וְתִשְׁמַע קוֹל תַּחֲנוּנֵינוּ ׳ כִּי אֵל שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה וְתַחֲנוּן אָתָּה : בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה :

אומר ג״פ (ראה תפלת שער השמים ויעב״ץ) וְיַעֲקֹב הָלַךְ לְדַרְכּוֹ וַיִּפְגְּעוּ־בוֹ מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים : וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב כַּאֲשֶׁר רָאָם מַחֲנֵה אֱלֹהִים זֶה וַיִּקְרָא שֵׁם הַמָּקוֹם הַהוּא מַחֲנָיִם : ואומר ג״פ וַיִּסָּעוּ וַיְהִי חִתַּת אֱלֹהִים עַל־הֶעָרִים אֲשֶׁר סְבִיבוֹתֵיהֶם וְלֹא רָדְפוּ אַחֲרֵי בְּנֵי יַעֲקֹב : ואומר ג״פ פסוק המלאך הגואל. ג״פ לִישׁוּעָתְךָ קִוִּיתִי יְיָ : ג״פ הִנֵּה אָנֹכִי שֹׁלֵחַ מַלְאָךְ לְפָנֶיךָ לִשְׁמָרְךָ בַּדָּרֶךְ וְלַהֲבִיאֲךָ אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר הֲכִנֹתִי : אומר ג״פ ברכת כהנים ז״פ ויהי נועם. ואומר אַתָּה סֵתֶר לִי מִצַּר תִּצְּרֵנִי רָנֵּי פַלֵּט תְּסוֹבְבֵנִי סֶלָה : בִּטְחוּ בַיְיָ עֲדֵי־עַד כִּי בְּיָהּ יְיָ צוּר עוֹלָמִים : יְיָ עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן יְיָ יְבָרֵךְ אֶת־עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם : יְיָ צְבָאוֹת עִמָּנוּ מִשְׂגָּב לָנוּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֶלָה : יְיָ צְבָאוֹת אַשְׁרֵי אָדָם בֹּטֵחַ בָּךְ : יְיָ הוֹשִׁיעָה הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם קָרְאֵנוּ : אומר שיר למעלות אשא וכו׳. ואח״כ מִגְדַּל עֹז שֵׁם יְיָ בּוֹ יָרוּץ צַדִּיק וְנִשְׂגָּב : בְּשֵׁם יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מִימִינִי מִיכָאֵל ׳ וּמִשְּׂמֹאלִי גַּבְרִיאֵל ׳ וּמִלְּפָנַי אוּרִיאֵל ׳ וּמֵאֲחוֹרַי רְפָאֵל ׳ וְעַל רֹאשִׁי שְׁכִינַת אֵל : וילך לדרכו לשלום.

הנכנס לכרך קודם שיכנס יאמר.

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי שֶׁתַּכְנִיסֵנִי לִכְרַךְ זֶה לְשָׁלוֹם : נכנס בש׳׳ום יאמר מוֹדֶה אֲנִי לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ ׳ שֶׁהִכְנַסְתַּנִי לִכְרַךְ זֶה לְשָׁלוֹם : בקש לצאת יאמר יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁתּוֹצִיאֵנוּ מִכְּרַךְ זֶה לְשָׁלוֹם : יצא בשלום ואמר מוֹדֶה אֲנִי לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ ׳ שֶׁהוֹצֵאתַנִי מִכְּרַךְ זֶה לְשָׁלוֹם : וּכְשֵׁם שֶׁהוֹצֵאתַנִי לְשָׁלוֹם ׳ כֵּן תּוֹלִיכֵנִי לְשָׁלוֹם ׳ וְתִסְמְכֵנִי לְשָׁלוֹם ׳ וְתַצְעִידֵנִי לְשָׁלוֹם ׳ וְתַצִּילֵנִי מִכַּף כָּל אוֹיֵב וְאוֹרֵב בַּדֶּרֶךְ :

leven, met blijdschap en vrede, de plaats onzer bestemming te doen bereiken. Bescherm ons voor de magt van elken vijand of verspieder op den weg, en van allerlei strafgerigten, die met woede de wereld teisteren. Zend Uwen zegen in onze ondernemingen, en verleen ons genade, gunst en barmhartigheid, in Uwe oogen en in die van allen die ons zien. Verhoor de stem onzer smeekingen; want Gij zijt een God, die gebed en smeekingen verhoort. Geloofd zijt Gij, Eeuwige! die het gebed verhoort.

Jakob ging ook zijns weegs, en engelen Gods ontmoetten hem. Jakob zeide, als hij hen zag: „dit is een heirleger Gods!" en hij noemde den naam dier plaats Machanajim (*drie malen*). Zij vertrokken — en eene angst van God was op de steden die rondom hen waren, zoo dat zij de zonen van Jakob niet achterna jaagden. (*drie malen. Voorts zegt men drie malen* Hammaläch *bl.* 187.) Op Uwe hulp hope ik, Eeuwige! (*drie malen*). Ik zend eenen engel voor u henen, om u op den weg te behoeden, en u ter plaatse te brengen, die Ik bereid heb (*drie malen. Voorts drie malen den priesterlijken zegen bl.* 5, *en zeven malen* Wihi Noäm *bl.* 16, *en men vervolgt aldus*: Gij zijt mij eene schuilplaats in den angst; Gij zult mij steeds behoeden, mij met jubelzangen der verlossing omringen, Sela! Vertrouwt op den Eeuwige, immer en eeuwig, want de Eeuwige is de rots der werelden. De Eeuwige verleent Zijnen volke de zege, de Eeuwige zegent Zijn volk met vrede. De God der heirscharen is met ons, Jakobs God is onze vesting, Sela! God der heirscharen! heil den man, die op U vertrouwt, o Eeuwige! help ons, o Koning! die ons verhoort ten dage dat wij U aanroepen. (*Alsdan zegt men* Sir Lamaäloth Essa, *bl.* 98 *en zegt ten slotte*:) De naam des Eeuwigen is een sterke toren, de regtvaardige neemt daar toevlugt, en is veilig. In den naam van den Eeuwige, den God Israëls, zij Michaël aan mijne regterzijde, Gabriël aan mijne linkerzijde, Oriel voor mij, Raphaël achter mij, en boven mijn hoofd Gods Alomtegenwoordigheid.

Alvorens men zich naar eene stad begeeft, zegt men.

Het zij Uw welbehagen, Eeuwige, mijn God en God mijner voorouders, mij in deze stad met vrede in te voeren. (*Is men er veilig ingekomen, dan zegt men*:) Ik dank U, o Eeuwige, onze God en God onzer voorouders, dat Gij mij in deze stad met vrede ingevoerd hebt. (*Alvorens te vertrekken zegt men*:) Het zij Uw welbehagen, Eeuwige, onze God en God onzer voorouders, mij uit deze stad met vrede uit te voeren. (*Is men er veilig uitgekomen, dan zegt men*:) Ik dank U, o Eeuwige, onze God en God onzer voorouders, dat Gij mij uit deze stad met vrede uitgevoerd hebt. En gelijk Gij mij in vrede uitgevoerd hebt, zoo leid mij verder; ondersteun mij en rigt mijne schreden in vrede, en red mij uit de magt van elken vijand en belager op den weg.

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא הַמּוּכְתָּר בְּכֶתֶר הָאֱמוּנָה ׃ לְמַעַן קְדֻשַּׁת שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹתֶיךָ שֶׁל רַחֲמִים וּלְמַעַן קְדֻשַּׁת שַׁעֲרֵי הָרַחֲמִים וּלְמַעַן זְכוּת יְשֵׁנֵי חֶבְרוֹן אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב אֲהוּבֶיךָ וּתְמִימֶיךָ וּלְמַעַן זְכוּת עֲקֵדָתוֹ שֶׁל יִצְחָק יְחִידְךָ שֶׁנֶּעֱקַד עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ וְהָיָה עוֹלָה תְמִימָה קְדוֹשָׁה וּטְהוֹרָה וּלְמַעַן זְכוּתָם וּקְדֻשָּׁתָם וּנְבוּאָתָם שֶׁל שְׁמוּאֵל הַנָּבִיא וְשֶׁל אֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא וְשֶׁל אֱלִישָׁע הַנָּבִיא נְבִיאֶיךָ נְבִיאֵי אֱמֶת וּלְמַעַן זְכוּת כָּל הַצַּדִּיקִים וְהַחֲסִידִים שֶׁהָיוּ בְּכָל דּוֹר מְגִנִּים עַל יִשְׂרָאֵל ׃ שֶׁתַּעֲמִיד הַיָּם מִזַּעְפּוֹ וְיֶחֱשׁוּ גַּלָּיו וְתַעֲשֶׂה רְצוֹן לִבֵּנוּ וְתוֹלִיכֵנוּ מְהֵרָה אֶל מְחוֹז חֶפְצֵנוּ לְטוֹבָה כַּאֲשֶׁר בְּיָדְךָ לַעֲשׂוֹת וְתִשְׁמַע תְּפִלָּתֵנוּ וְתַאֲזִין תְּחִנָּתֵנוּ וַעֲנֵנוּ בְּשָׁעָה הַזֹּאת שֶׁאֲנַחְנוּ מִתְפַּלְלִים וּמִתְחַנְּנִים לְפָנֶיךָ וְתוֹלִיכֵנוּ בְּנַחַת רוּחַ טוֹב כְּפִי הַצּוֹרֶךְ וְתִשְׁמְרֵנוּ מֵהֲמוֹן גַּלִּים וּמִשְּׁאוֹן מִשְׁבְּרֵי יָם מֵרוּחַ סוֹעָה מִסַּעַר וּמִצַּעַר וּמִבִּלְבּוּל עִתִּים וּמֵחִלּוּף זְמַנִּים וּמֵהַבְּרִיּוֹת הָרָעוֹת הַגְּדֵלוֹת בַּיָּם וּבַיַּבָּשָׁה וּמִכָּל צַעַר וּמִכָּל הֶפְסֵד וְאַל יְעַכְּבֵנוּ לֹא מַשְׁבִּיעַ וְלֹא מַכְרִיעַ וְלֹא מַשְׂטִין וְלֹא מֵצַר וְלֹא מַזִּיק וְלֹא מְבַלְבֵּל וְלֹא מַפְחִיד וְלֹא מַחֲרִים וְלֹא מְאַיֵּם וְתוֹצִיא רוּחַ טוֹב מֵאוֹצְרוֹתֶיךָ לְהַנְהִיג הַסְּפִינָה וְכָל תּוֹפְשֵׂי מָשׁוֹט וּמַנְהִיגֶיהָ וּמַלָּחֶיהָ וְחוֹבְלֶיהָ וְאוּמָּנֶיהָ שֶׁיִּנְהֲגוּ אוֹתָהּ כָּרָאוּי בְּלֹא עַצְלוּת וּבְלֹא חֲשׁוֹל וּבְלֹא תַּשּׁוּת כֹּחַ וְהַגִּיעֵנוּ אֶל מְחוֹז חֶפְצֵנוּ בְּלִי שׁוּם הֶזֵּק וּבְלִי שׁוּם צַעַר וּבְלִי שׁוּם הֶפְסֵד כְּמוֹ שֶׁאַתָּה מוֹשֵׁל בְּגֵאוּת הַיָּם וּבְשׂוֹא גַלָּיו אַתָּה תְשַׁבְּחֵם ׃ יָקֵם סְעָרָה לִדְמָמָה וַיֶּחֱשׁוּ גַּלֵּיהֶם ׃ שָׁמְרָה נַפְשִׁי וְהַצִּילֵנִי אַל אֵבוֹשׁ כִּי חָסִיתִי בָךְ ׃ וַאֲנַחְנוּ נְבָרֵךְ יָהּ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם הַלְלוּיָהּ ׃

תפלה להתפלל בעד החולה.

קודם כל יאמרו **ל"ז מזמורים** אלו, שהם

ב', ו', ט', י"ג, ט"ז, י"ז, י"ח, כ"ב, כ"ג, כ"ה, ל', ל"א, ל"ב, ל"ג, ל"ז, ל"ח, ל"ט. מ"א, מ"ט, נ"ה, נ"ו, ס"ט, פ"ו, פ"ח, פ"ט, צ', צ"א, ק"ב, ק"ג, ק"ד, ק"ז, קט"ז, קי"ח, קמ"ב, קמ"ג, קכ"ח, ק"ל. ואח"כ יאמר **בתמניא אפי** (קי"ט) כל הפסוקים בשמו של החולה, כגון אם שמו **יעקב** יאמרו הפסוקים **יודי"ן עייני"ן קופי"ן ביתי"ן**,

205 Gebed vóór dat men eene zeereis onderneemt.

Het zij Uw welbehagen, Eeuwige, mijn God en God mijner voorouders, Abraham, Izak en Jakob, de groote, magtige en eerbiedwaardige God, die met de kroon der waarheid versierd zijt, om — wegens de heiligheid Uwer dertien eigenschappen van barmhartigheid en wegens de heiligheid der poorten van barmhartigheid, wegens de verdienste van Abraham, Izak en Jakob, Uwe beminden en opregten, die in Hebron rusten; wegens de verdienste der offerande van Izak, Uwen eenigen, die op het altaar gebonden werd, wiens offer zoo volmaakt, heilig en rein was; wegens de verdiensten, de heiligheid, en de profetie van Samuël, Elia en Elisa, Uwe profeten, die de waarheid verkondigd hebben, en wegens de verdiensten van al de regtvaardigen en vromen, die Israël te allen tijde tot schild verstrekt hebben, — de woede der zee te beteugelen, opdat hare golven zwijgen. Volbreng den wil onzes harten, en geleid ons spoedig ter plaatse onzer bestemming ten goede, gelijk het in Uw vermogen is, zulks te doen. Verhoor ons gebed, verleen Uw oor aan onze smeekingen, beantwoord ons op dezen tijd, dat wij onze gebeden en smeekingen voor U uitstorten. Geleid ons met eenen zachten en goeden wind, naarmate wij dien noodig hebben; bevrijd ons van het gedruisch der baren en van het gebulder der holle zee, van rukwinden, van storm, van tegenspoed, van verwarring, of plotseling veranderen der jaargetijden, van de booze gedrochten die in de zee of op het land ontstaan, van allen tegenspoed en van alle schade. Dat ons geene vertraging toegebragt worde, door een' bezweerder, verjager, verhinderaar, beleediger, schadetoebrenger, verwarringstichter, beangstiger, vernieler of schrikaanbrenger. Verleen eenen goeden wind uit Uwe schatkamers, om het vaartuig te sturen, en dat alle roeijers, stuurlieden en matrozen, al het scheeps- en werksvolk, het naar behooren doen voortgaan, zonder traagheid, verslapping of krachteloosheid, en doe ons tot de plaats onzer bestemming zonder eenig nadeel, tegenspoed of schade genaken; daar gij toch heerscht over den overmoed der zee, en Gij de baren stilt, als zij zich bruisende verheffen. Dat elke storm in kalmte verandere, en de baren zwijgen. Bewaar mijne ziel en red mij, laat mij niet beschaamd worden, daar ik op U vertrouw. Wij loven den Eeuwige, van nu af tot in eeuwigheid. Hallelujah!

Gebed voor eenen zieke.

Wanneer men voor het herstel van eenen zieke bidt dan leest men vooraf de volgende 37 *psalmen, als:* 20, 6, 9, 13, 16, 17, 18, 22, 23, 25, 30, 31, 32, 33, 37, 38, 39, 41, 49, 55, 56, 69, 86, 88, 89, 90, 91, 102, 103, 104, 107, 116, 118, 142, 143, 128, 130, *en uit den* 119den *Psalm de aanvangletters van*

ואח״כ יאמרו כל פסוקי האותיות מהשם **קרע שטן** בתמניא אפי׳ ואח״כ יאמרו תפלה זו.
(יאמרנה **לזכר** בלשון זכר **ולנקבה** בלשון **נקבה**.)

יְיָ יְיָ אֵל רַחוּם וְחַנּוּן אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב חֶסֶד וֶאֱמֶת: נֹצֵר חֶסֶד לָאֲלָפִים נֹשֵׂא עָוֹן וָפֶשַׁע וְחַטָּאָה וְנַקֵּה: לְךָ יְיָ הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה וְהַתִּפְאֶרֶת וְהַנֵּצַח וְהַהוֹד · כִּי כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ לְךָ יְיָ הַמַּמְלָכָה וְהַמִּתְנַשֵּׂא לְכֹל לְרֹאשׁ: וְאַתָּה בְיָדְךָ נֶפֶשׁ כָּל חָי וְרוּחַ כָּל בְּשַׂר אִישׁ · וּבְיָדְךָ כֹּחַ וּגְבוּרָה לְגַדֵּל וּלְחַזֵּק וּלְרַפְּאוֹת אֱנוֹשׁ עַד דַּכָּא עַד דִּכְדּוּכָהּ שֶׁל נֶפֶשׁ וְלֹא יִפָּלֵא מִמְּךָ כָּל דָּבָר וּבְיָדְךָ נֶפֶשׁ כָּל חָי לָכֵן יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ הָאֵל הַנֶּאֱמָן אַב הָרַחֲמִים הָרוֹפֵא לְכָל תַּחֲלוּאֵי עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל הַקְּרוֹבִים עַד שַׁעֲרֵי מָוֶת וְהַמְחַבֵּשׁ מָזוֹר וּתְעָלָה לִידִידָיו וְהַגּוֹאֵל מִשַּׁחַת חֲסִידָיו וְהַמַּצִּיל מִמָּוֶת נֶפֶשׁ מְרוּדָיו אַתָּה רוֹפֵא נֶאֱמָן תִּשְׁלַח מַרְפֵּא וַאֲרוּכָה וּתְעָלָה בְּרוֹב חֶסֶד וַחֲנִינָה וְחֶמְלָה לְנֶפֶשׁ פ׳ ב״פ לְרוּחוֹ וְנַפְשׁוֹ (לְרוּחָהּ וְנַפְשָׁהּ) הָאֻמְלָלָה וְלֹא תֵרֵד נַפְשׁוֹ (נַפְשָׁהּ) לִשְׁאוֹלָה · וְהִמָּלֵא רַחֲמִים עָלָיו (עָלֶיהָ) לְהַחֲלִימוֹ וּלְרַפְּאוֹת וּלְהַחֲזִיק וּלְהַחֲלִיף וּלְהַחֲיוֹת אוֹתוֹ (אוֹתָהּ) בִּרְצוֹן כָּל קְרוֹבָיו (קְרוֹבֶיהָ) וְאֹהֲבָיו (וְאֹהֲבֶיהָ) וְיֵרָאוּ לְפָנֶיךָ זְכִיּוֹתָיו (זְכִיּוֹתֶיהָ) וְצִדְקוֹתָיו (וְצִדְקוֹתֶיהָ) וְתַשְׁלִיךְ בִּמְצֻלוֹת יָם כָּל חַטֹּאתָיו (חַטֹּאתֶיהָ) וְיִכְבְּשׁוּ רַחֲמֶיךָ אֶת כַּעַסְךָ מֵעָלָיו (מֵעָלֶיהָ) וְתִשְׁלַח לוֹ (לָהּ) רְפוּאָה שְׁלֵמָה רְפוּאַת הַנֶּפֶשׁ וּרְפוּאַת הַגּוּף וּתְחַדֵּשׁ כַּנֶּשֶׁר נְעוּרָיו (נְעוּרֶיהָ) וְתִשְׁלַח לוֹ (לָהּ) וּלְכָל חוֹלֵי יִשְׂרָאֵל מַרְפֵּא אֲרוּכָה מַרְפֵּא בְרָכָה מַרְפֵּא תְרוּפָה וּתְעָלָה מַרְפֵּא חֲנִינָה וְחֶמְלָה מַרְפֵּא יְדוּעִים וּגְלוּיִם מַרְפֵּא רַחֲמִים וְשָׁלוֹם וְחַיִּים מַרְפֵּא אֹרֶךְ יָמִים וְשָׁנִים טוֹבִים וִיקֻיַּם בּוֹ (בָּהּ) וּבְכָל חוֹלֵי יִשְׂרָאֵל מִקְרָא שֶׁכָּתוּב עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדְּךָ נֶאֱמַן בֵּיתֶךָ וַיֹּאמֶר אִם שָׁמוֹעַ תִּשְׁמַע לְקוֹל יְיָ אֱלֹהֶיךָ וְהַיָּשָׁר בְּעֵינָיו תַּעֲשֶׂה וְהַאֲזַנְתָּ לְמִצְוֹתָיו וְשָׁמַרְתָּ כָּל־חֻקָּיו כָּל־הַמַּחֲלָה אֲשֶׁר שַׂמְתִּי בְמִצְרַיִם לֹא אָשִׂים עָלֶיךָ כִּי אֲנִי יְיָ רֹפְאֶךָ: וַעֲבַדְתֶּם אֵת יְיָ אֱלֹהֵיכֶם וּבֵרַךְ אֶת־לַחְמְךָ וְאֶת־מֵימֶיךָ וַהֲסִרֹתִי מַחֲלָה מִקִּרְבֶּךָ: לֹא תִהְיֶה מְשַׁכֵּלָה וַעֲקָרָה בְּאַרְצֶךָ אֶת־מִסְפַּר

den naam des lijders en van קרע שטן *en vervolgt men dit gebed.*

Eeuwige! Eeuwige! almagtig God, albarmhartig en algenadig, langmoedig en van oneindige weldadigheid en trouw, die Zijne weldadigheid tot op duizende geslachten bewaart, die misdaad, afval en zonde vergeeft, en de [bekeerlingen] ongestraft laat. U, Eeuwige! is de grootheid, de almagt, de heerlijkheid, de zege en de majesteit, ja al wat in den hemel en op aarde is; U, Eeuwige! is het koningrijk, en de verhevenheid boven alles, als opperhoofd! In Uwe hand is de ziel van elk levend wezen, de geest van ieder menschelijk wezen; in Uwe hand is kracht en sterkte om den mensch, die verguisd en wiens gemoed verbrijzeld is te vergrooten, te versterken en te genezen, daar U niets te wonderbaar, en in Uwe hand de ziel van elk levend wezen is. Het zij dus Uw welbehagen, waarachtige God! Vader des erbarmens! Gij, die al de zieken van Uw volk Israël geneest, hoezeer zij reeds tot de poorten des doods genaderd zijn; die aan Uwe uitverkorenen genezing en heeling toebrengt; die Uwe gunstelingen van het verderf redt en de ziel van hen, die zich aan U onderwerpen van den dood bevrijdt; Gij getrouwe arts! zend genezing, herstel en heeling, naar [Uwe] groote gunst, genade en ontferming, aan den persoon van *N.* den zoon, (de dochter) van *N.*, aan zijnen (haren) geest en zijne (hare) ziel, die zoo kwijnend is, op dat dezelve niet in het graf dale. Wees vol genade over hem (haar), om hem (haar) te herstellen, te genezen, te versterken, van kracht te vernieuwen, en in het leven te houden, naar het verlangen van al zijne (hare) bloedverwanten en vrienden. Dat zijne (hare) goede daden en deugden voor U verschijnen, en al zijne (hare) zonden, door U in de diepten der zee geworpen worden; dat Uwe ontferming, Uwe gramschap tegen hem (haar) overtreffe; zend hem (haar) eene volkomene genezing toe, aan ziel en aan ligchaam; vernieuw zijne (hare) jeugd als die eens arends, en vergun hem (haar) en allen zieken van Israël, eene volkomene, zegenrijke, herstelaanbrengende, welwillende, openbare, ontfermende en vredegevende, lang leven en gelukkige jaren verschaffende genezing; — dat aan hem (haar) en alle zieken Israëls bevestigd worde, hetgeen door Uwen dienaar Mozes, den getrouwen Uws huizes, geschreven is. En hij zeide: „Zoo gij naar de stem van den Eeuwige, „uwen God, steeds luistert, en doet wat regt is in Zijne oogen, „aan Zijne geboden het oor leent, en al Zijne wetten in acht neemt; „dan zal Ik al de kwalen, die Ik den Egyptenaren opgelegd heb, „u niet opleggen; want Ik, de Eeuwige, ben uw Arts. — Den „Eeuwige, uwen God, zult gij dienen; zoo zal Hij uwe spijze en uwen „drank zegenen, en Ik zal [alle] ziekte van u afweren. Er zal geene „misdragtige noch onvruchtbare vrouw zijn in uw land; het getal

יָמֶיךָ אֲמַלֵּא: וְהֵסִיר יְיָ מִמְּךָ כָּל חֹלִי וְכָל מַדְוֵי מִצְרַיִם הָרָעִים אֲשֶׁר יָדַעְתָּ לֹא יְשִׂימָם בָּךְ וּנְתָנָם בְּכָל שֹׂנְאֶיךָ: וְעַל יְדֵי עֲבָדֶיךָ הַנְּבִיאִים כָּתוּב לֵאמֹר וַאֲכַלְתֶּם אָכוֹל וְשָׂבוֹעַ וְהִלַּלְתֶּם אֶת שֵׁם יְיָ אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר עָשָׂה עִמָּכֶם לְהַפְלִיא וְלֹא יֵבֹשׁוּ עַמִּי לְעוֹלָם: דְּרָכָיו רָאִיתִי וְאֶרְפָּאֵהוּ וְאַנְחֵהוּ וַאֲשַׁלֵּם נִחֻמִים לוֹ וְלַאֲבֵלָיו: בּוֹרֵא נִיב שְׂפָתָיִם שָׁלוֹם שָׁלוֹם לָרָחוֹק וְלַקָּרוֹב אָמַר יְיָ וּרְפָאתִיו: וְזָרְחָה לָכֶם יִרְאֵי שְׁמִי שֶׁמֶשׁ צְדָקָה וּמַרְפֵּא בִּכְנָפֶיהָ: אָז יִבָּקַע כַּשַּׁחַר אוֹרֶךָ וַאֲרֻכָתְךָ מְהֵרָה תִצְמָח: רְפָאֵנוּ יְיָ וְנֵרָפֵא הוֹשִׁיעֵנוּ וְנִוָּשֵׁעָה כִּי תְהִלָּתֵנוּ אָתָּה: וְהַעֲלֵה רְפוּאָה שְׁלֵמָה לְכָל מַכּוֹת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבִפְרָט ל׳פ׳ב׳פ רְפוּאָה שְׁלֵמָה לרמ״ח אֵבָרָיו (אֵבָרֶיהָ) ושס״ה גִּידָיו (גִּידֶיהָ) לְרַפְּאוֹת אוֹתוֹ (אוֹתָהּ) כְּחִזְקִיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה מֵחָלְיוֹ וּכְמִרְיָם הַנְּבִיאָה מִצָּרַעְתָּהּ בְּשֵׁם הַשֵּׁמוֹת הַקְּדוֹשִׁים שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹתֶיךָ אֵל נָא רְפָא נָא ל׳פ׳ב׳פ לְהָקִים אוֹתוֹ (אוֹתָהּ) מֵחָלְיוֹ (מֵחָלְיָהּ) זֶה וּלְהַאֲרִיךְ עוֹד יְמֵי חַיָּיו (חַיֶּיהָ) חַיִּים שֶׁל רַחֲמִים חַיִּים שֶׁל בְּרִיאוּת חַיִּים שֶׁל שָׁלוֹם חַיִּים שֶׁל בְּרָכָה דִּכְתִיב כִּי אֹרֶךְ יָמִים וּשְׁנוֹת חַיִּים וְשָׁלוֹם יוֹסִיפוּ לָךְ אָמֵן סֶלָה:

סדר ברכת החולה בשנוי השם.

המברך יאמר שני פעמים **מי שברך** בשם הראשון, ובפעם השלישי בשנוי השם, ואחר התפלה **ואף אם** וכו׳ עד תומה, ידור לצדקה באמירת **מי שברך** בשנוי השם.

לזכר

מִי שֶׁבֵּרַךְ אֲבוֹתֵינוּ אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב הוּא יְבָרֵךְ וְיִשְׁמֹר וְיִנְצוֹר וְיִשְׁלַח רְפוּאָה שְׁלֵמָה מְהֵרָה מִן הַשָּׁמַיִם לְהָאִישׁ הַחוֹלֶה (פלוני בן פלונית) מַרְפֵּא אֲרוּכָה מַרְפֵּא חַיִּים מַרְפֵּא שָׁלוֹם רְפוּאַת הַגּוּף וּרְפוּאַת הַנֶּפֶשׁ בַּעֲבוּר שֶׁאֲנַחְנוּ נוֹדְרִים צְדָקָה בַּעֲדוֹ

לנקבה

מִי שֶׁבֵּרַךְ אִמּוֹתֵינוּ שָׂרָה רִבְקָה רָחֵל וְלֵאָה הוּא יְבָרֵךְ וְיִשְׁמֹר וְיִנְצוֹר וְיִשְׁלַח רְפוּאָה שְׁלֵמָה מְהֵרָה מִן הַשָּׁמַיִם לְהָאִשָּׁה הַחוֹלָה (פלונית בת פלונית) מַרְפֵּא אֲרוּכָה מַרְפֵּא חַיִּים מַרְפֵּא שָׁלוֹם רְפוּאַת הַגּוּף וּרְפוּאַת הַנֶּפֶשׁ בַּעֲבוּר שֶׁאֲנַחְנוּ נוֹדְרִים צְדָקָה בַּעֲדָהּ בִּשְׂכַר זֶה

„uwer dagen zal Ik vol laten zijn. De Eeuwige zal alle ziekte „van u afwenden, en van al de booze kwalen van Egypte, die gij kent, „geene over u brengen, maar haar op al uwe haters doen neder-„komen." — En door Uwe dienaren, de profeten, is aldus geschreven: „Gij zult uwe spijs genieten en verzadigd worden, en den „naam van den Eeuwige, uwen God, loven, die zoo wonderbaar „omtrent u handelt. Mijn volk zal nimmer beschaamd worden. — „Ik heb hunne wegen gezien, en zal hen genezen; dan zal Ik „hen leiden, en hun overvloedige vertroosting schenken met „hunne rouwbedrijvenden. — Ik scheppe dat uit alle lippen deze „woorden vloeijen: vrede, vrede! voor den ver af en den nabij „zijnde, zegt de Eeuwige, en Ik genees hem. Ulieden, die Mij-„nen naam vreest, zal de zon der geregtigheid opgaan, en onder „hare vleugelen zal genezing zijn. Dan zal uw licht als dat des „dageraads doorbreken, en snel zal uwe genezing uitspruiten." Genees ons, Eeuwige! dan zijn wij genezen; help ons, dan zijn wij geholpen, want Gij zijt het voorwerp van onzen lof; verleen eene volmaakte genezing aan al de wonden van Uw volk Israël, en bijzonder aan *N.*, den zoon (de dochter) van *N.*; eene volkomene genezing aan al zijne (hare) leden en spieren, ten einde hem (haar) te genezen, als Hizkia, den koning van Juda, van zijne ziekte, en als Mirjam, de profetes, van hare melaatschheid, door een' der heilige namen van Uwe dertien eigenschappen. o God! genees toch *N.*, den zoon (de dochter) van *N.*, om hem (haar) te doen herstellen van deze zijne (hare) ziekte en zijne (hare) levensdagen te verlengen, met leven van ontferming, van gezondheid, van vrede en van zegen, gelijk geschreven is: „Want zij verschaffen „u langheid van dagen, en jaren van levensgenot en tevredenheid." Amen, Sela.

ORDE BIJ DE NAAMSVERANDERING VAN EENEN ZIEKE.

Dit gebed wordt drie malen uitgesproken; de twee eerste malen bezigt men daarbij den ouden naam, en het derde maal den nieuwen. Daarna wordt voor de armen geofferd.

Hij, die onze vaderen Abraham, Izak en Jakob (onze moeders Sara, Rebekka, Rachel en Lea) gezegend heeft, die zegene, beware, behoede en zende weldra van uit den hemel eene volkomene genezing toe aan den zieken man (de zieke vrouw) N. N. eene herstelaanbrengende heeling, eene heeling tot leven en vrede, eene heeling zoo aan ziel als aan ligchaam; daarvoor bieden wij ten zijnen (haren) behoeve offers van weldadigheid aan. Moge de

בִּשְׂכַר זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יְחַיֵּהוּ וִירַפְּאֵהוּ וִיחַלִּימֵהוּ עִם שְׁאָר חוֹלֵי יִשְׂרָאֵל וְנֹאמַר אָמֵן:

וְאַף אִם נִגְזַר עָלָיו בְּבֵית דִּינְךָ הַצֶּדֶק מִיתָה שֶׁיָּמוּת מֵחֳלִי זֶה הִנֵּה רַבּוֹתֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אָמְרוּ אַרְבָּעָה דְבָרִים קוֹרְעִים גְּזַר דִּינוֹ שֶׁל אָדָם וְאֶחָד מֵהֶם הוּא שִׁנּוּי הַשֵּׁם שֶׁיֶּשְׁנוֹ הַשֵּׁם שֶׁל הַחוֹלֶה וְקִיַּמְנוּ דִּבְרֵיהֶם וְנִשְׁתַּנֶּה שְׁמוֹ כִּי אַחֵר הוּא וְאִם עַל פלוני (יזכר השם הראשון) נִגְזַר הַדִּין עַל פלוני (יזכר השם השני) לֹא נִגְזַר כִּי אַחֵר הוּא וְאֵינוֹ הוּא הַנִּקְרָא בְּשֵׁם הָרִאשׁוֹן וּכְשֵׁם שֶׁנִּשְׁתַּנָּה שְׁמוֹ כֵּן יִשְׁתַּנֶּה גְּזַר הַדִּין מֵעָלָיו מִדִּין לְרַחֲמִים גְּמוּרִים וּמִמִּיתָה לְחַיִּים טוֹבִים וּמִמַּחֲלָה לִרְפוּאָה שְׁלֵמָה וְתַאֲרִיךְ יָמָיו וּשְׁנוֹתָיו בַּנְּעִימִים וִיבַלֶּה בְּטוֹב יָמָיו בְּרוֹב עֹז וְשָׁלוֹם

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יְחַיֶּהָ וִירַפְּאֶהָ וִיחַלִּימֶהָ עִם שְׁאָר חוֹלֵי יִשְׂרָאֵל וְנֹאמַר אָמֵן:

וְאַף אִם נִגְזַר עָלֶיהָ בְּבֵית דִּינְךָ הַצֶּדֶק מִיתָה שֶׁתָּמוּת מֵחֳלִי זֶה הִנֵּה רַבּוֹתֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אָמְרוּ אַרְבָּעָה דְבָרִים קוֹרְעִים גְּזַר דִּינוֹ שֶׁל אָדָם וְאֶחָד מֵהֶם הוּא שִׁנּוּי הַשֵּׁם שֶׁיֶּשְׁנוֹ הַשֵּׁם שֶׁל הַחוֹלֶה וְקִיַּמְנוּ דִּבְרֵיהֶם וְנִשְׁתַּנֶּה שְׁמָהּ כִּי אַחֶרֶת הִיא וְאִם עַל פלונית (יזכר השם הראשון) נִגְזַר הַדִּין עַל פלונית (יזכר השם השני) לֹא נִגְזַר כִּי אַחֶרֶת הִיא וְאֵינֶנָּה הַנִּקְרֵאָה בְּשֵׁם הָרִאשׁוֹן· וּכְשֵׁם שֶׁנִּשְׁתַּנָּה שְׁמָהּ כֵּן יִשְׁתַּנֶּה גְּזַר הַדִּין מֵעָלֶיהָ מִדִּין לְרַחֲמִים גְּמוּרִים וּמִמִּיתָה לְחַיִּים טוֹבִים וּמִמַּחֲלָה לִרְפוּאָה שְׁלֵמָה וְתַאֲרִיךְ יָמֶיהָ וּשְׁנוֹתֶיהָ בַּנְּעִימִים וּתְבַלֶּה בְּטוֹב יָמֶיהָ בְּרוֹב עֹז וְשָׁלוֹם

מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם אָמֵן· ואח״כ אומר מי שברך בשנוי השם·

וידוי לשכיב מרע.

החולה יטול ידיו ויאמר

מוֹדֶה אֲנִי לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב אֵל אֱלֹהֵי הָרוּחוֹת לְכָל בָּשָׂר שֶׁרְפוּאָתִי בְּיָדֶךָ וּמִיתָתִי בְּיָדֶךָ: יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ שֶׁלֹּא אָמוּת מֵחוֹלִי זֶה וְתִרְפָּאֵנִי רְפוּאָה שְׁלֵמָה וְתַעֲלֶה תְפִלָּתִי לְפָנֶיךָ כִּתְפִלַּת חִזְקִיָּהוּ מֵחָלְיוֹ· וְאִם הִגִּיעַ עֵת פְּקֻדָּתִי לָמוּת אַתָּה צַדִּיק עַל־כָּל הַבָּא עָלַי כִּי אֱמֶת עָשִׂיתָ וַאֲנִי הִרְשָׁעְתִּי·

Heilige, geloofd zij Hij, deswegens hem (haar) in het leven behouden, genezen en sterken met alle overige zieken onder Israël, en laat ons hierop zeggen, Amen!

Mogt ook reeds in Uwe regtvaardige vierschaar zijn (haar) dood besloten zijn, dat dezelve namelijk ten gevolge dezer ziekte zoude sterven, zoo hebben toch onze heilige leeraars gezegd: drie dingen vernietigen het over den mensch uitgesproken vonnis, waarvan één is de naamsverandering, dat namelijk de naam des lijders (der lijderesse) veranderd worde. Wij hebben dus hunnen raad gevolgd, en hem (haar) eenen anderen naam gegeven. Mogt nu over (*hier spreekt men den vorigen naam uit*) het vonnis geveld zijn, dan is zulks niet geschied over (*hier noemt men den nieuwen naam*), want de laatstgenoemde is een ander en niet diegene welke den eerstgemelden naam droeg. Gelijk nu zijn (haar) naam veranderd is, zoo worde het over hem (haar) uitgesproken vonnis veranderd van strengheid tot volkomene ontferming, van dood tot heilrijk leven, van ziekte tot volmaakte genezing. Verleng zijne (hare) dagen en jaren in liefelijkheid; dat hij (zij) die dagen slijte in heil, ongestoord vermogen en vrede, van nu af tot in eeuwigheid, Amen!

Daarna wordt ook een מי שברך *met den veranderden naam uitgesproken.*

SCHULDBELIJDENIS VOOR EEN GEVAARLIJKE ZIEKE.

De zieke wascht zijne handen en zegt:

Ik erken voor U, Eeuwige, mijn God en God mijner voorouders, de God van Abraham, de God van Izak en de God van Jakob, Almagtige, God aller geesten, alles vleesches! dat mijne genezing en mijn dood beide in Uwe magt zijn. Het zij Uw welbehagen, dat ik van deze ziekte niet sterve, maar dat Gij mij volmaaktelijk genezet, en dat mijn gebed bij U ingang vinde, als het gebed van Hizkia in zijne ziekte; doch wanneer de tijd mijner bezoeking genaderd is, om te sterven, dan zijt Gij regtvaardig in alles wat mij overkomt, want Gij hebt naar waarheid gehandeld, maar ik ben goddeloos geweest. —

הַצּוּר תָּמִים פָּעֳלוֹ כִּי כָל דְּרָכָיו מִשְׁפָּט אֵל אֱמוּנָה וְאֵין עָוֶל צַדִּיק וְיָשָׁר הוּא ׃ אֵלֶיךָ יְיָ נַפְשִׁי אֶשָּׂא ׃ וִיהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ שֶׁתְּהֵא מִיתָתִי כַּפָּרָה עַל כָּל חֲטָאִים וַעֲוֹנוֹת וּפְשָׁעִים שֶׁחָטָאתִי שֶׁעָוִיתִי וְשֶׁפָּשַׁעְתִּי לְפָנֶיךָ בֵּין בְּמַחֲשָׁבָה בֵּין בְּדִבּוּר בֵּין בְּמַעֲשֶׂה ׃ בֵּין בְּשׁוֹגֵג בֵּין בְּמֵזִיד בֵּין בְּאוֹנֶס בֵּין בְּרָצוֹן מִיּוֹם הֱיוֹתִי ׃ בֵּין בְּגִלְגּוּל זֶה בֵּין בְּגִלְגּוּלִים אֲחֵרִים עַד הָעֵת וָרֶגַע הַזֹּאת ׃ עַל כֻּלָּם אֱלֹהַּ סְלִיחוֹת סְלַח לִי מְחַל לִי כַּפֶּר לִי ׃ וְתֵן חֶלְקִי בְּגַן עֵדֶן וְזַכֵּנִי לְעוֹלָם הַבָּא הַצָּפוּן לַצַּדִּיקִים ׃ וְתוֹדִיעֵנִי אֹרַח חַיִּים שֹׂבַע שְׂמָחוֹת אֶת־פָּנֶיךָ נְעִימוֹת בִּימִינְךָ נֶצַח ׃ שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד ׃ בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד ׃ יְיָ הוּא הָאֱלֹהִים ׃ יְיָ הוּא הָאֱלֹהִים ׃ הוּא אֱלֹהֵינוּ אֵין עוֹד ׃ אֱמֶת מַלְכֵּנוּ אֶפֶס זוּלָתוֹ כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתוֹ וְיָדַעְתָּ הַיּוֹם וַהֲשֵׁבֹתָ אֶל לְבָבֶךָ כִּי יְיָ הוּא הָאֱלֹהִים בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל הָאָרֶץ מִתָּחַת אֵין עוֹד ׃ מְיוּחָד בְּאֶהְיֶה אֲשֶׁר אֶהְיֶה הוּא הָיָה הוּא הֹוֶה וְהוּא יִהְיֶה ׃ הוּא מֵמִית וּמְחַיֶּה ׃ לְפָנָיו לֹא נוֹצַר אֵל וְאַחֲרָיו לֹא יִהְיֶה ׃

(ראה עוד תפלת **שער השמים**)

צדוק הדין.

מי שלא היה על בית עלמין תוך שלושים יום יאמר ברכה זו בבואו שמה.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר יָצַר אֶתְכֶם בַּדִּין ׃ וְזָן וְכִלְכֵּל אֶתְכֶם בַּדִּין ׃ וְהֵמִית אֶתְכֶם בַּדִּין ׃ וְיוֹדֵעַ מִסְפַּר כֻּלְּכֶם בַּדִּין ׃ וְעָתִיד לְהַחֲזִיר וּלְהַחֲיוֹתְכֶם בַּדִּין ׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים ׃

קודם שמביאין את המת לקבר אומרים זה.

הַצּוּר תָּמִים פָּעֳלוֹ כִּי כָל דְּרָכָיו מִשְׁפָּט ׃ אֵל אֱמוּנָה וְאֵין עָוֶל צַדִּיק וְיָשָׁר הוּא ׃ הַצּוּר תָּמִים בְּכָל פֹּעַל ׃ מִי יֹאמַר לוֹ מַה תִּפְעָל ׃ הַשַּׁלִּיט בְּמַטָּה וּבְמַעַל ׃ מֵמִית וּמְחַיֶּה מוֹרִיד שְׁאוֹל וַיָּעַל ׃ הַצּוּר תָּמִים בְּכָל מַעֲשֶׂה ׃ מִי יֹאמַר לוֹ

De Rots! volkomen is Zijn werk, want al Zijne wegen zijn regt; een God der trouwe, zonder onregt, regtvaardig en billijk is Hij! Tot U, Eeuwige! verhef ik mijne ziel. Het zij voorts Uw welbehagen, dat mijn dood tot verzoening strekke voor alle zonden, ongeregtigheden en overtredingen, die ik tegen U gezondigd, misdaan en overtreden heb, het zij met de gedachte, met woorden of met daden; zonder opzet of moedwillig, gedwongen of met vrijen wil, van den dag mijns aanwezens, het zij in dezen ligchaamsvorm of in andere ligchaamsvormen, tot op dit tijdstip en op dezen oogenblik. Wil die allen, God der vergiffenis! mij vergeven, mij kwijtschelden en over mij verzoenen. Laat mijn aandeel zijn in den hof van Eden, en laat mij het genot hebben van de toekomstige wereld, die ten behoeve der regtvaardigen verborgen is. Maak mij bekend met het pad des levens, verzadiging van vreugde voor Uw aanschijn, geneugte aan Uwe regterhand voor eeuwig. Hoor Israël! de Eeuwige, onze God, is een eenig eeuwig Wezen. Geloofd zij de naam Zijner heerlijke regering immer en eeuwig. De Eeuwige is de eenige God! Hij is onze God en niemand meer. Onze Koning is waarachtig, en er is niemand buiten Hem. Zoo is in Zijne leer geschreven: „Erken dan heden, en neemt het wel ter harte, dat de Eeuwige, [alleen] God is, boven in den hemel en beneden op de aarde, en er geen meer is." Hij, Wiens eenheid uitgedrukt is door de woorden: IK BEN HET WEZEN DAT EEUWIG ZIJN ZAL, die was, die is en die zal zijn, die doet sterven en herleven: vóór Hem was er geen God gevormd, en na Hem zal er geen zijn.

Onderwerping aan de Goddelijke beschikking.

Die in dertig dagen niet op de begraafplaats geweest is, zegt, als hij er op komt:

Geloofd zijt Gij, Eeuwige, onze God, Koning des heelals! — die u [welke hier begraven zijt] met regt gevormd, met regt gevoed en verzorgd heeft, u met regt heeft doen sterven, met regt uw aller getal weet, en u met regt weder zal doen herleven. — Geloofd zijt Gij, Eeuwige! die de dooden doet herleven.

Eer men het lijk naar de grafstede brengt, zegt men:

De Rots! volkomen is Zijn werk, want al Zijne wegen zijn regt. Een God der trouwe, zonder onregt, regtvaardig en billijk is Hij. De Rots! volkomen is Hij in elk werk; wie kan Hem voorschrijven wat Hij verrigten zal? Hij is de Opperheerscher, zoo van aardsche als van hemelsche wezens; Hij doet sterven en herleven; Hij laat ter helle dalen en voert weder opwaarts. De Rots! volkomen is Hij in al Zijn bedrijf, wie kan Hem voorschrijven

מַה תַּעֲשֶׂה · הָאוֹמֵר וְעֹשֶׂה · חֶסֶד חִנָּם לָנוּ תַעֲשֶׂה: וּבִזְכוּת
הַנֶּעֱקַד כְּשֶׂה · הַקְשִׁיבָה וַעֲשֵׂה: צַדִּיק בְּכָל דְּרָכָיו הַצּוּר
תָּמִים · אֶרֶךְ אַפַּיִם וּמָלֵא רַחֲמִים · חֲמָל נָא וְחוּס נָא עַל
אָבוֹת וּבָנִים · כִּי לְךָ אָדוֹן הַסְּלִיחוֹת וְהָרַחֲמִים: צַדִּיק אַתָּה
יְיָ לְהָמִית וּלְהַחֲיוֹת · אֲשֶׁר בְּיָדְךָ פִּקְדוֹן כָּל רוּחוֹת · חָלִילָה
לְּךָ זִכְרוֹנֵנוּ לִמְחוֹת · וְיִהְיוּ נָא עֵינֶיךָ בְּרַחֲמִים עָלֵינוּ פְקוּחוֹת ·
כִּי לְךָ אָדוֹן הָרַחֲמִים וְהַסְּלִיחוֹת: אָדָם אִם בֶּן שָׁנָה יִהְיֶה · אוֹ
אֶלֶף שָׁנִים יִחְיֶה · מַה יִּתְרוֹן לוֹ כְּלֹא הָיָה יִהְיֶה · בָּרוּךְ דַּיַּן
הָאֱמֶת מֵמִית וּמְחַיֶּה: בָּרוּךְ הוּא כִּי אֱמֶת דִּינוֹ · וּמְשׁוֹטֵט
הַכֹּל בְּעֵינוֹ · וּמְשַׁלֵּם לְאָדָם חֶשְׁבּוֹנוֹ וְדִינוֹ · וְהַכֹּל לִשְׁמוֹ
הוֹדָיָה יִתֵּנוּ: יָדַעְנוּ יְיָ כִּי צֶדֶק מִשְׁפָּטֶךָ · תִּצְדַּק בְּדָבְרֶךָ ·
וְתִזְכֶּה בְּשָׁפְטֶךָ · וְאֵין לְהַרְהֵר אַחַר מִדַּת שָׁפְטֶךָ: צַדִּיק אַתָּה
יְיָ וְיָשָׁר מִשְׁפָּטֶיךָ · דַּיַּן אֱמֶת · שׁוֹפֵט צֶדֶק וֶאֱמֶת · בָּרוּךְ דַּיַּן
הָאֱמֶת · שֶׁכָּל־מִשְׁפָּטָיו צֶדֶק וֶאֱמֶת: נֶפֶשׁ כָּל חַי בְּיָדֶךָ ·
צֶדֶק מָלְאָה יְמִינְךָ וְיָדֶךָ · רַחֵם עַל פְּלֵיטַת צֹאן יָדֶךָ · וְתֹאמַר
לַמַּלְאָךְ הֶרֶף יָדֶךָ · גְּדֹל הָעֵצָה וְרַב הָעֲלִילִיָּה · אֲשֶׁר עֵינֶיךָ
פְקֻחוֹת עַל כָּל־דַּרְכֵי בְּנֵי אָדָם · לָתֵת לְאִישׁ כִּדְרָכָיו וְכִפְרִי
מַעֲלָלָיו: לְהַגִּיד כִּי יָשָׁר יְיָ צוּרִי וְלֹא עַוְלָתָה בּוֹ: יְיָ נָתַן וַייָ
לָקָח: יְהִי שֵׁם יְיָ מְבֹרָךְ: וְהוּא רַחוּם יְכַפֵּר עָוֹן וְלֹא יַשְׁחִית
וְהִרְבָּה לְהָשִׁיב אַפּוֹ וְלֹא יָעִיר כָּל חֲמָתוֹ:

היתומים אומרין אצל הלמוד אחר הקבורה קדיש זה

יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא בְּעָלְמָא דְּהוּא עָתִיד לְאִתְחַדָּתָא
וּלְאַחֲיָא מֵתַיָּא וּלְאַסָּקָא לְחַיֵּי עָלְמָא · וּלְמִבְנֵי קַרְתָּא
דִּירוּשְׁלֵם וּלְשַׁכְלֵל הֵיכְלֵהּ בְּגַוַּהּ · וּלְמֶעֱקַר פּוּלְחָנָא נֻכְרָאָה
מֵאַרְעָא וּלַאֲתָבָא פּוּלְחָנָא דִשְׁמַיָּא לְאַתְרֵהּ · וְיַמְלִיךְ קֻדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא בְּמַלְכוּתֵהּ וִיקָרֵהּ · בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל
בֵּית יִשְׂרָאֵל בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב וְאִמְרוּ אָמֵן ·

wat Hij doen zal, daar Hij het is die uitspreekt en het geschiedt. — Bewijs ons toch onverdiende gunst, verneem toch en doe het om de verdiensten van [den aartsvader Izak] die als een lam gebonden is geworden. Gij, die regtvaardig zijt in al Uwe wegen, Rots! die volkomen zijt, Langmoedige! die vol zijt van erbarmen, ontferm U toch, en spaar ouders en kinderen, want U, ô Heer! is de verzoening en de barmhartigheid. Regtvaardig zijt Gij, Eeuwige! om te doen sterven en herleven; Uwer hand zijn alle geesten toevertrouwd, het zij verre van U, onze herinnering uit de wisschen! laat veeleer Uwe oogen met barmhartigheid over ons geopend zijn, want U, o Heer! is de barmhartigheid en de vergiffenis. Of een mensch slechts één jaar oud is, dan of hij duizend jaren geleefd heeft, wat is zijne voortreffelijkheid? hij is immers als of hij er niet geweest ware; geloofd zij de regtvaardige Regter, welke doet sterven en herleven. — Geloofd zij Hij, want regtvaardig is Zijn regt; Hij omvat alles met Zijn alziend oog; Hij betaalt den mensch naar zijne afgelegde rekening en zijn regt, en allen kennen Zijnen naam dank toe. — Wij weten, Eeuwige! dat Uw regt regtvaardig is, dat Gij regtvaardig zijt als Gij spreekt, rein, als Gij rigt, en dat men in de eigenschappen Uws gerigts niets berispen kan; Gij, Eeuwige! zijt regtvaardig, billijk is Uw gerigt. Regtvaardige Regter! Gij rigt met regtvaardigheid en trouw. Geloofd zij de regtvaardige Regter, Wiens gerigten alle regtvaardig en trouw zijn. — De ziel van al wat leeft is in Uwe hand; regtvaardigheid vervult Uwe regterhand en Uwe magt, erbarm U over het overblijfsel der kudde Uwer hand, en zeg tot den [verderf-] engel: „Trek uwe hand terug!" Gij, die groot in raad en magtig in daad zijt, terwijl Uwe oogen geopend zijn over al de wegen der menschen-kinderen, om eenen ieder te vergelden naar zijne wegen, en naar de vruchten zijner handelingen. Om te vermelden dat de Eeuwige is geregt, mijne Rots, aan Wien niets te berispen is. De Eeuwige heeft gegeven, de Eeuwige heeft genomen, de naam des Eeuwigen zij geloofd. Hij, de Albarmhartige, vergeeft de misdaad en verdelgt niet, neemt vaak Zijnen toorn terug, en laat nooit al Zijne gramschap ontwaken.

Na het begraven zeggen de weezen dezen Kadis.

Verheerlijkt en geheiligd zij de naam des Hoogverhevenen, in de wereld, die Hij in de toekomst zal hernieuwen; gelijk Hij ook de dooden zal doen herleven, en hen tot het eeuwige leven verheffen, de stad Jeruzalem herbouwen, Zijnen tempel er in vestigen, de afgodendienst van de aarde uitroeijen, en de hemelsche dienst op hare plaats herstellen; als wanneer de Heilige, geloofd zij Hij, in Zijn rijk en Zijne heerlijkheid zal regeren, gedurende uwe levensdagen, en die van het gansche huis van Israël, spoedig en binnen eenen korten tijd, en zegt: Amen.

יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא

יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדַּר וְיִתְעַלֶּה
וְיִתְהַלָּל שְׁמֵהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעֵלָּא (בעשי״ת וּלְעֵלָּא) מִן
כָּל־בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחָמָתָא דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא
וְאִמְרוּ אָמֵן :

עַל יִשְׂרָאֵל וְעַל רַבָּנָן וְעַל תַּלְמִידֵיהוֹן וְעַל כָּל־תַּלְמִידֵי
תַלְמִידֵיהוֹן וְעַל כָּל־מָן דְּעָסְקִין בְּאוֹרַיְתָא דִּי בְאַתְרָא הָדֵין
וְדִי בְּכָל־אֲתַר וַאֲתַר יְהֵא לְהוֹן וּלְכוֹן שְׁלָמָא רַבָּא חִנָּא וְחִסְדָּא
וְרַחֲמִין וְחַיִּין אֲרִיכִין וּמְזוֹנָא רְוִיחָא וּפוּרְקָנָא מִן־קֳדָם אֲבוּהוֹן
דִּשְׁמַיָּא וְאַרְעָא וְאִמְרוּ אָמֵן :

יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן שְׁמַיָּא וְחַיִּים עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן :

עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל
יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן :

אחר הקבורה יתלש עשב מעט מן האדמה ויזרק אחריו ויאמר

וְיָצִיצוּ מֵעִיר כְּעֵשֶׂב הָאָרֶץ : (יש אומרין זָכוּר כִּי עָפָר אֲנָחְנוּ :)
ואז יטול ידיו ויאמר בִּלַּע הַמָּוֶת לָנֶצַח וּמָחָה אֲדֹנָי אֱלֹהִים דִּמְעָה
מֵעַל כָּל פָּנִים וְחֶרְפַּת עַמּוֹ יָסִיר מֵעַל כָּל הָאָרֶץ כִּי יְיָ דִּבֵּר :

וכשילך מבית הקברות יאמר **ויהי נועם** בדף ט״ז ואז אומרין

אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם יְיָ מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ ·
מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים סוֹמֵךְ
נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי
עָפָר · מִי כָמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דּוֹמֶה לָּךְ מֶלֶךְ מֵמִית
וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה · וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים :

וְעַל כָּל־זֶה אֲנַחְנוּ חַיָּבִים לְהוֹדוֹת לָךְ וּלְיַחֵד לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל
הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא : אֵין כְּעֶרְכְּךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בָּעוֹלָם הַזֶּה ·

De naam des Hoogverhevenen zij geloofd, altijd en in alle eeuwigheid.

Geloofd, geprezen, geroemd, verheven, hoogvereerd, verheerlijkt, verhoogd en met eerbied geprezen, zij de naam des Allerheiligsten, die lofwaardig is, verheven (*in de tien bekeeringsdagen:* en verheven) boven allen lof, gezang, prijslied en smeeking, welke ooit in de wereld uitgesproken worden. Zegt hierop: Amen.

Dat voor Israël, voor zijne geleerden, voor hunne leerlingen, en voor de leerlingen hunner leerlingen, alsmede voor allen die de heilige leer beoefenen, zoowel die op deze plaats als op alle andere plaatsen zijn: voor hen en voor u, groote gelukzaligheid, genade, gunst, barmhartigheid, lang leven, ruime bestandmiddelen en verlossing van den Heer van hemel en aarde kome. Zegt hierop: Amen.

Er kome vele hemelsche gelukzaligheid en leven over ons en gansch Israël. Zegt hierop: Amen.

Hij, die eendragt in gindsche hoogten sticht, behoude ons en gansch Israël in vrede. Zegt hierop: Amen.

Voorts trekt men een weinig gras uit den grond, werpt het achter zich en zegt:

Zij zullen in de stad bloeijen als de kruiden der aarde. (*Sommigen zeggen*: Gij zijt gedachtig dat wij slechts stof zijn.)

Vervolgens wascht men zich de handen en zegt:

Hij vernietigt den dood voor eeuwig, en de Heer, God, wischt de traan van elk aangezigt af, en doet den smaad Zijns volks verdwijnen van de gansche aarde, want de Eeuwige heeft het besloten.

Als men de begraafplaats verlaat, zegt men Wihi Noäm *bl.* 16, *en vervolgens:*

Heer! Gij zijt almagtig in eeuwigheid; Gij doet de dooden herleven, oneindig groot is Uwe hulp. Gij onderhoudt de levenden met goedertierenheid; Gij doet de dooden herleven met groote barmhartigheid; Gij schraagt de vallenden, geneest de kranken, slaakt de boeijen der gebondenen, en bevestigt Uwe trouw aan hen, die in het stof slapen. Wie is U gelijk, Opperheer der krachten! en wie evenaart U? Koning! die sterven laat, doet herleven, en het heil laat ontspruiten. Ja, Gij zijt getrouw in het vervullen der belofte, om de dooden te doen herleven.

Voor dit alles zijn wij verpligt U te loven, en de eenheid van Uwen grooten, magtigen en eerbiedwaardigen naam te verkondigen. Niemand is met U gelijk te schatten, Eeuwige, onze God! in deze wereld,

וְאֵין זוּלָתְךָ מַלְכֵּנוּ לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא: אֶפֶס בִּלְתְּךָ גּוֹאֲלֵנוּ
לִימוֹת הַמָּשִׁיחַ וְאֵין דּוֹמֶה־לְּךָ מוֹשִׁיעֵנוּ לִתְחִיַּת הַמֵּתִים:

ובצאתו מפתח בית הקברות יאמר

צַדִּיקִים וַחֲסִידֵי עוֹלָם תְּהִי מְנוּחַתְכֶם כָּבוֹד:

מצוה לנחם אבלים, וכשיפטר מן האבל בתוך שבעה ימי אבלו יאמר

הַמָּקוֹם יְנַחֵם אוֹתְךָ (ולרבים אֶתְכֶם) בְּתוֹךְ שְׁאָר אֲבֵלֵי צִיּוֹן
וִירוּשָׁלָיִם:

סדר השכבה

המנהג לומר בכל עת שהולכים לבקר המתים.

מט לַמְנַצֵּחַ לִבְנֵי־קֹרַח מִזְמוֹר: שִׁמְעוּ זֹאת כָּל־הָעַמִּים הַאֲזִינוּ כָּל־
יֹשְׁבֵי חָלֶד: גַּם־בְּנֵי אָדָם גַּם־בְּנֵי־אִישׁ יַחַד עָשִׁיר
וְאֶבְיוֹן: פִּי יְדַבֵּר חָכְמוֹת וְהָגוּת לִבִּי תְבוּנוֹת: אַטֶּה לְמָשָׁל אָזְנִי
אֶפְתַּח בְּכִנּוֹר חִידָתִי: לָמָּה אִירָא בִּימֵי רָע עֲוֹן עֲקֵבַי יְסֻבֵּנִי:
הַבֹּטְחִים עַל־חֵילָם וּבְרֹב עָשְׁרָם יִתְהַלָּלוּ: אָח לֹא־פָדֹה יִפְדֶּה
אִישׁ לֹא־יִתֵּן לֵאלֹהִים כָּפְרוֹ: וְיֵקַר פִּדְיוֹן נַפְשָׁם וְחָדַל לְעוֹלָם:
וִיחִי־עוֹד לָנֶצַח לֹא־יִרְאֶה הַשָּׁחַת: כִּי יִרְאֶה חֲכָמִים יָמוּתוּ
יַחַד כְּסִיל וָבַעַר יֹאבֵדוּ וְעָזְבוּ לַאֲחֵרִים חֵילָם: קִרְבָּם בָּתֵּימוֹ
לְעוֹלָם מִשְׁכְּנֹתָם לְדֹר וָדֹר קָרְאוּ בִשְׁמוֹתָם עֲלֵי אֲדָמוֹת:
וְאָדָם בִּיקָר בַּל־יָלִין נִמְשַׁל כַּבְּהֵמוֹת נִדְמוּ: זֶה דַרְכָּם כֶּסֶל
לָמוֹ וְאַחֲרֵיהֶם בְּפִיהֶם יִרְצוּ סֶלָה: כַּצֹּאן לִשְׁאוֹל שַׁתּוּ מָוֶת
יִרְעֵם וַיִּרְדּוּ בָם יְשָׁרִים לַבֹּקֶר וְצוּרָם* לְבַלּוֹת שְׁאוֹל מִזְּבֻל לוֹ:
אַךְ־אֱלֹהִים יִפְדֶּה־נַפְשִׁי מִיַּד שְׁאוֹל כִּי יִקָּחֵנִי סֶלָה: אַל־תִּירָא
כִּי־יַעֲשִׁר אִישׁ כִּי־יִרְבֶּה כְּבוֹד בֵּיתוֹ: כִּי לֹא בְמוֹתוֹ יִקַּח הַכֹּל
לֹא־יֵרֵד אַחֲרָיו כְּבוֹדוֹ: כִּי־נַפְשׁוֹ בְּחַיָּיו יְבָרֵךְ וְיוֹדֻךָ כִּי־תֵיטִיב
לָךְ: תָּבֹא עַד־דּוֹר אֲבוֹתָיו עַד־נֵצַח לֹא יִרְאוּ אוֹר: אָדָם
בִּיקָר וְלֹא יָבִין נִמְשַׁל כַּבְּהֵמוֹת נִדְמוּ:

צַדִּיק יְיָ בְּכָל־דְּרָכָיו וְחָסִיד בְּכָל־מַעֲשָׂיו: צִדְקָתְךָ צֶדֶק
לְעוֹלָם וְתוֹרָתְךָ אֱמֶת: מִשְׁפְּטֵי יְיָ אֱמֶת צָדְקוּ יַחְדָּו:

geen [goddelijk wezen] is buiten U, onze Koning! in het toekomstige leven. Niets bestaat buiten U, onze Verlosser, in de dagen van den gezalfde; en niemand is bij U te vergelijken, onze Helper! bij de opstanding der dooden.

Bij het weggaan van de begraafplaats zegt men:

Gij vromen en braven der wereld, dat uwe rust eervol zij!

Bij rouwbedrijvenden gedurende de zeven treurdagen, zegt men bij het heengaan:

De Alomtegenwoordige trooste u (*of* ulieden), onder de overige treurenden over Zion en Jeruzalem.

Gebed voor de zielsrust eens overledenen.

Dit gebed wordt gezegd, telkens als men de begraafplaats bezoekt.

Voor den Zangmeester, van de zonen Korachs, een Psalm. — Hoort dit, al gij volken! leent het oor, alle bewoners der aarde! Gij zonen der geringen en zonen der grooten, rijken en nooddruftigen al te zamen! Mijn mond zal hooge wijsheid uitspreken, mijn hart enkel wetenschap overpeinzen. Ik zelf neig mijn oor tot eene verhevene spreuk, hef mijne verbloemde rede aan op de harp. Wat zoude ik versaagd zijn in bange dagen? zal de straf mijner vervolgers mij treffen? Zij, die op hun vermogen vertrouwen, en op hunnen grooten rijkdom roem dragen. Geen hunner kan den broeder vrijkoopen, den goddelijken regter zijn rantsoen geven. Te duur is de losprijs hunner zielen, hij laat het na in eeuwigheid. Zal hij dan bestendig leven, en nimmer het verderf zien? Hij ziet immers, dat zelfs wijzen sterven, dat ook de dwaze en de redelooze omkomen, en aan anderen hun vermogen nalaten. Zij wanen wel: hunne gebouwen duren eeuwig, hunne woonplaatsen van geslacht tot geslacht, hun naam blijft hooggeroemd op aarde; doch de mensch in heerlijkheid, die naauwelijks eenen nacht duurt, vaart heen als het redelooze vee. Dit is hun gedrag, dwaasheid voor hen zelven, zoo het slechts hunne nakomelingen roemen, Sela. Als eene kudde varen zij naar het graf, de dood drijft hen; de vromen beheerschen hen eens aan gindschen morgen, daar toch hun wezen tot over den afgrond duurt, die hen niet altoos zal bevatten. Maar mijne ziel zal God verlossen uit de magt der hel, daar Hij mij tot Zich neemt, Sela. Wees niet bekommerd als iemand schatten vergadert, en de pracht zijns huizes vermeerdert; bij zijn sterven neemt hij er niets van mede, zijne heerlijkheid daalt hem niet achterna. Prees hij zich bij zijn leven gelukkig, eens zal hij u gelukkig prijzen, als het u wel zal gaan. Zijne ziel komt bij zijne voorgeslachten die het licht niet zien in eeuwigheid. Een mensch in heerlijkheid, als hij geene wijsheid heeft, vaart heen als het redelooze vee.

De Eeuwige is regtvaardig in al Zijne wegen, goedertieren in al Zijne handelingen. Uwe regtvaardigheid is eeuwig en onveranderlijk, Uwe leer waarheid. De regten des Eeuwigen zijn waarheid, al tegader regtvaardig.

בַּאֲשֶׁר דְּבַר מֶלֶךְ שִׁלְטוֹן וּמִי יֹאמַר לוֹ מַה תַּעֲשֶׂה: וְהוּא בְאֶחָד וּמִי יְשִׁיבֶנּוּ וְנַפְשׁוֹ אִוְּתָה וַיָּעַשׂ: קָטֹן וְגָדוֹל שָׁם הוּא וְעֶבֶד חָפְשִׁי מֵאֲדֹנָיו: הֵן בַּעֲבָדָיו לֹא יַאֲמִין וּבְמַלְאָכָיו יָשִׂים תָּהֳלָה: אַף כִּי אֱנוֹשׁ רִמָּה וּבֶן אָדָם תּוֹלֵעָה: הַצּוּר תָּמִים פָּעֳלוֹ כִּי כָל דְּרָכָיו מִשְׁפָּט אֵל אֱמוּנָה וְאֵין עָוֶל צַדִּיק וְיָשָׁר הוּא: דַּיַּן אֱמֶת שׁוֹפֵט צֶדֶק וֶאֱמֶת בָּרוּךְ דַּיַּן הָאֱמֶת כִּי כָל מִשְׁפָּטָיו חֶסֶד וֶאֱמֶת: טוֹב שֵׁם מִשֶּׁמֶן טוֹב וְיוֹם הַמָּוֶת מִיּוֹם הִוָּלְדוֹ:

מְנוּחָה נְכוֹנָה׳ בִּישִׁיבָה הָעֶלְיוֹנָה׳ (תַּחַת כַּנְפֵי הַשְּׁכִינָה)׳ בְּמַעֲלַת טְהוֹרִים וּקְדוֹשִׁים׳ כְּזוֹהַר הָרָקִיעַ מְאִירִים וּמַזְהִירִים׳ עִם יְשָׁרִים וּבָרִים׳ בְּחִלּוּץ עֲצָמוֹת׳ וְכַפָּרַת אֲשָׁמוֹת׳ וְהַרְחָקַת פֶּשַׁע׳ וְהַקְרָבַת יֶשַׁע׳ וְחֶמְלָה וַחֲנִינָה וְלִפְנֵי שׁוֹכֵן מְעוֹנָה׳ וְחוּלְקָא טָבָא׳ לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא׳ שָׁם תְּהֵא מְנָת מְחִיצַת נֶפֶשׁ וְשֵׁם הַטּוֹב

לזכר (פלוני בן פלונית) דְּאִתְפְּטַר מִן עָלְמָא הָדֵין׳ בִּרְעוּת אֱלָהָא מָרֵי שְׁמַיָּא וְאַרְעָא׳ הַמֶּלֶךְ בְּרַחֲמָיו יְרַחֵם עָלָיו׳ הַמֶּלֶךְ בְּרַחֲמָיו יָאֵר פָּנָיו עָלָיו׳ הַמֶּלֶךְ בְּרַחֲמָיו יְיַסֵּר אוֹתוֹ בְּאֹהֶל בַּל יִצְעַן לָעַד׳ הַמֶּלֶךְ בְּרַחֲמָיו יִפְרוֹשׂ הוֹדוֹ וַהֲדָרוֹ עָלָיו׳ הַמֶּלֶךְ בְּרַחֲמָיו יִנְעַם נִצְחוֹ עָלָיו׳ הַמֶּלֶךְ בְּרַחֲמָיו יְפָאֵר רוּם תִּפְאַרְתּוֹ עָלָיו׳ הַמֶּלֶךְ בְּרַחֲמָיו יַמְתִּיק כֹּחַ רַעֲמוֹתָיו וּגְבוּרוֹתָיו עָלָיו׳ הַמֶּלֶךְ בְּרַחֲמָיו יַעֲבִיר חַסְדּוֹ עָלָיו׳ הַמֶּלֶךְ בְּרַחֲמָיו יְגַלֶּה אוֹר נוֹעֲמוֹ עָלָיו׳ הַמֶּלֶךְ בְּרַחֲמָיו יַנְהִיר טוּבָהּ וְחַיֶּיהָ עָלָיו׳ הַמֶּלֶךְ בְּרַחֲמָיו יִפְקַח עֵינָא פְּקִיחָא עָלָיו׳ הַמֶּלֶךְ בְּרַחֲמָיו הוּא יָחוּס וְיַחְמוֹל עָלָיו׳

לנקבה (פלונית בת פלונית) דְּאִתְפַּטְרַת מִן עָלְמָא הָדֵין׳ בִּרְעוּת אֱלָהָא מָרֵי שְׁמַיָּא וְאַרְעָא׳ הַמֶּלֶךְ בְּרַחֲמָיו יְרַחֵם עָלֶיהָ׳ הַמֶּלֶךְ בְּרַחֲמָיו יָאֵר פָּנָיו עָלֶיהָ׳ הַמֶּלֶךְ בְּרַחֲמָיו יְיַסֵּר אוֹתָהּ בְּאֹהֶל בַּל יִצְעַן לָעַד׳ הַמֶּלֶךְ בְּרַחֲמָיו יִפְרוֹשׂ הוֹדוֹ וַהֲדָרוֹ עָלֶיהָ׳ הַמֶּלֶךְ בְּרַחֲמָיו יִנְעַם נִצְחוֹ עָלֶיהָ׳ הַמֶּלֶךְ בְּרַחֲמָיו יְפָאֵר רוּם תִּפְאַרְתּוֹ עָלֶיהָ׳ הַמֶּלֶךְ בְּרַחֲמָיו יַמְתִּיק כֹּחַ רַעֲמוֹתָיו וּגְבוּרוֹתָיו עָלֶיהָ׳ הַמֶּלֶךְ בְּרַחֲמָיו יַעֲבִיר חַסְדּוֹ עָלֶיהָ׳ הַמֶּלֶךְ בְּרַחֲמָיו יְגַלֶּה אוֹר נוֹעֲמוֹ עָלֶיהָ׳ הַמֶּלֶךְ בְּרַחֲמָיו יַנְהִיר טוּבָהּ וְחַיֶּיהָ עָלֶיהָ׳ הַמֶּלֶךְ בְּרַחֲמָיו יִפְקַח עֵינָא פְּקִיחָא עָלֶיהָ׳ הַמֶּלֶךְ בְּרַחֲמָיו הוּא יָחוּס וְיַחְמוֹל עָלֶיהָ׳

Dewijl toch des Konings uitspraak eene oppermagtige beslissing is, wie durft tot Hem zeggen: wat doet Gij? Maar Hij is de Eeuwige, wie houdt Hem terug? wat Zijne ziel gelust, dat doet Hij. — Kleine en groote zijn daar één, en de slaaf vrij van zijnen Heer! — Zie! op Zijne dienaren vertrouwt Hij niet, en in Zijne engelen merkt Hij feilen! Hoe dan de sterveling, die worm! des menschen zoon, die made! — De Rots! volkomen is Zijn werk, want al Zijne wegen zijn regt; een God der trouwe, zonder onregt, regtvaardig en billijk is Hij! — Regtvaardige Regter! Gij rigt met regtvaardigheid en trouw, Geloofd zij de regtvaardige Regter, Wiens gerigten alle regtvaardig en trouw zijn. Een goede naam [na te laten] is beter dan kostbare olie, en de dag des doods, dan de dag dat men geboren wordt.

Eene ongestoorde rust en eene verhevene zitplaats, (onder de vleugelen der goddelijke almagt), in den hoogen rang der heiligen en reinen, die als de glans des uitspansels fonkelen en schitteren, met de regtvaardigen en reinen; met verkwikking der beenderen, verzoening der misdaden, verwijdering der zonden, aannadering van heil, ontferming en genade, van Hem die boven de wolken troont, en een bekoorlijk aandeel in het leven der toekomende wereld, zij het deel en de verblijfplaats van de ziel des geachten [overledenen] *N.*, den zoon (de dochter) van *N.*, die van deze wereld, naar den wil van God, den Heer van hemel en aarde, is gescheiden. De albarmhartige Koning, erbarme Zich over hem (haar); de albarmhartige Koning late hem (haar) Zijn aangezigt toelichten; de albarmhartige Koning vestige hem (haar) in eene tent, dat hij (zij) nimmer omver gerukt worde; de albarmhartige Koning breide Zijne heerlijkheid en glans over hem (haar) uit; de albarmhartige Koning make hem (haar) Zijne eeuwigheid deelachtig; de albarmhartige Koning late hem (haar) Zijne hooge heerlijkheid genieten; de albarmhartige Koning late hem (haar) het aangename Zijns alvermogens en Zijner magtige daden smaken; de albarmhartige Koning voere hem (haar) Zijne genade toe; de albarmhartige Koning bestrale hem (haar) met het licht Zijner liefelijkheid; de albarmhartige Koning late hem (haar) Zijne goedheid en leven toestroomen; de albarmhartige Koning vestige Zijnen doordringenden blik op hem (haar); de albarmhartige Koning verleene hem (haar) barmhartigheid en ontferming.

המלך היושב על כסא רחמים
בכח חסדיו הגדולים יכניסהו
בסתר כנפיו ובסתר אהלו ·
לחזות בנועם יי ולבקר בהיכלו
ולקץ הימין יעמידהו · ומנחל
עדניו ישקהו · ויצרור בצרור
החיים נשמתו · וישים כבוד
מנוחתו · וילוה אליו השלום ·
ועל משכבו יהיה שלום ·

המלך היושב על כסא רחמים
בכח חסדיו הגדולים יכניסה
בסתר כנפיו ובסתר אהלו ·
לחזות בנועם יי ולבקר בהיכלו ·
ולקץ הימין יעמידה · ומנחל
עדניו ישקה · ויצרור בצרור
החיים נשמתה · וישים כבוד
מנוחתה · וילוה אליה השלום ·
ועל משכבה יהיה שלום ·

כדכתיב יבא שלום ינוחו על משכבותם הולך נכחו · וכל שכבי עמו ישראל בכלל הרחמים והסליחות והנחמות והישועות ואמרו אמן :

בלע המות לנצח ומחה אדני אלהים דמעה מעל כל־פנים וחרפת עמו יסיר מעל כל הארץ כי יי דבר : יחיו מתיך נבלתי יקומון הקיצו ורננו שוכני עפר כי טל אורת טלך וארץ רפאים תפיל : והוא מרחם על חי ועל מת · ידענו כי הוא רב חסד ואמת · ודינו דין אמת · ואל ידין אנוש כאשמתו · ולא יעיר כל חמתו :

ואח״כ יאמר ג׳ פעמים והוא רחום יכפר עון ולא ישחית והרבה להשיב אפו ולא יעיר כל־חמתו :

ונחך יי תמיד והשביע בצחצחות נפשך ועצמותיך יחליץ והיית כגן רוה וכמוצא מים אשר לא יכזבו מימיו : ובנו ממך חרבות עולם מוסדי דור ודור תקומם וקרא לך גדר פרץ משובב נתיבות לשבת :

סדר נשיאת כפים.

כשמתחיל הש״ץ **רצה** יעקרו הכהנים שבבהכ״נ רגליהם לעלות לדוכן, ועומדים עם פניהם כלפי ההיכל עד שיתחיל הש״ץ **כהנים** בקול רם, ואז מחזירין פניהם כלפי העם ומברכין

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם אשר קדשנו בקדשתו של אהרן וצונו לברך את עמו ישראל באהבה :

De Koning, die op den troon der barmhartigheid zit, brenge hem (haar), door de kracht Zijner oneindige genade, onder de schaduwe Zijner vleugelen en in het binnenste Zijner tente, om de heerlijkheid des Eeuwigen te aanschouwen en in Zijn heiligdom te vertoeven. Dat Hij hem (haar), op het einde der dagen, doe opstaan, hem (haar) drenke uit de bron Zijner voortreffelijkheden, zijne (hare) ziel in den bundel des levens binde, hem (haar) in eere doe rusten, hem (haar) den vrede tot geleide geve, en dat zijne (hare) legerstede vrede zij; gelijk geschreven staat: Dat men in vrede kome; dat zij rusten op hunne legersteden; en regt voorwaarts gaan." — Mogen al de ontslapenen van Zijn volk Israël in de ontferming, vergiffenis, vertroostingen en hulpbewijzen begrepen zijn! zegt hierop: Amen.

Hij vernietigt den dood, voor eeuwig, en de Eeuwige, God, zal de tranen van elks aangezigt afwisschen, en den smaad Zijns volks van de gansche aarde doen verdwijnen; zoo heeft de Eeuwige het besloten. Uwe dooden zullen herleven, mijne afgestorvenen zullen weder opstaan! Ontwaakt en juicht, gij, die in het stof zijt, want uw dauw is als der planten, en de aarde zal de overledenen terug geven. Wij weten dat Hij, die zich ontfermt over den levende en den doode, van oneindige weldadigheid en trouw is, dat Zijn vonnis een geregt vonnis is, dat Hij niemand naar zijne gansche misdaad veroordeelt, en nooit al Zijne gramschap laat ontwaken.

Men zegt drie malen:

Hij, de Albarmhartige, vergeeft de misdaad, en verdelgt niet, neemt vaak Zijnen toorn terug, en laat nooit al Zijne gramschap ontwaken.

En de Eeuwige zal u bestendig geleiden; zelfs in de dorste streken zal Hij uwe ziel laven, en uw gebeente sterken. En gij zult zijn gelijk een wel besproeide hof, gelijk eene waterbron die nimmer uitdroogt. Dan zal men onder u de oude puinhoopen herbouwen, en eeuwen lang bedolven grondvesten optrekken; dan noemt men u, toemuurder der bressen, die wilde wegen verandert in bewoonde plaatsen.

DE ZEGEN DES VOLKS DOOR DE KOHANIM.

Als de voorlezer Rezé *begint, trekken de* Kohanim *de schoenen uit, en staan met hun aangezigt naar de Ark, tot dat de voorlezer met luider stem zegt:* Kohanim! *dan keeren zij zich naar de gemeente, en zeggen:*

Geloofd zijt Gij, Eeuwige, onze God, Koning des heelals! die ons geheiligd hebt met de heiligheid van Aäron, en ons bevolen om Uw volk Israël te zegenen met liefde.

השׁ״ץ מקרא

יְבָרֶכְךָ יְבָרֶכְךָ יְיָ מִצִּיּוֹן עוֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ׃

יְיָ יְיָ אֲדוֹנֵינוּ מָה אַדִּיר שִׁמְךָ בְּכָל הָאָרֶץ׃

וְיִשְׁמְרֶךָ שָׁמְרֵנִי אֵל כִּי חָסִיתִי בָךְ׃ כשהכהנים מנגנין וי״ש מר״ך וגם ויחנך אומרים זה

רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם אֲנִי שֶׁלָּךְ וַחֲלוֹמוֹתַי שֶׁלָּךְ חֲלוֹם חָלַמְתִּי וְאֵינִי יוֹדֵעַ מַה הוּא יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי שֶׁיִּהְיוּ כָּל חֲלוֹמוֹתַי עָלַי וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל לְטוֹבָה בֵּין שֶׁחָלַמְתִּי עַל עַצְמִי וּבֵין שֶׁחָלַמְתִּי עַל אֲחֵרִים וּבֵין שֶׁחָלְמוּ אֲחֵרִים עָלַי אִם טוֹבִים הֵם חַזְּקֵם וְאַמְּצֵם וְיִתְקַיְּמוּ בִי וּבָהֶם כַּחֲלוֹמוֹת יוֹסֵף הַצַּדִּיק · וְאִם צְרִיכִים רְפוּאָה רְפָאֵם כְּחִזְקִיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה מֵחָלְיוֹ וּכְמִרְיָם הַנְּבִיאָה מִצָּרַעְתָּהּ וּכְנַעֲמָן מִצָּרַעְתּוֹ וּכְמֵי מָרָה עַל יְדֵי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ וּכְמֵי יְרִיחוֹ עַל יְדֵי אֱלִישָׁע · וּכְשֵׁם שֶׁהָפַכְתָּ אֶת קִלְלַת בִּלְעָם הָרָשָׁע מִקְּלָלָה לִבְרָכָה כֵּן תַּהֲפֹךְ כָּל חֲלוֹמוֹתַי עָלַי וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל לְטוֹבָה וְתִשְׁמְרֵנִי וּתְחָנֵּנִי וְתִרְצֵנִי׃ אמן

יָאֵר אֱלֹהִים יְחָנֵּנוּ וִיבָרְכֵנוּ יָאֵר פָּנָיו אִתָּנוּ סֶלָה׃

יְיָ יְיָ יְיָ אֵל רַחוּם וְחַנּוּן אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב חֶסֶד וֶאֱמֶת׃

פָּנָיו פְּנֵה אֵלַי וְחָנֵּנִי כִּי יָחִיד וְעָנִי אָנִי׃

אֵלֶיךָ אֵלֶיךָ יְיָ נַפְשִׁי אֶשָּׂא׃

וִיחֻנֶּךָּ הִנֵּה כְעֵינֵי עֲבָדִים אֶל יַד אֲדוֹנֵיהֶם כְּעֵינֵי שִׁפְחָה אֶל יַד גְּבִרְתָּהּ כֵּן עֵינֵינוּ אֶל יְיָ אֱלֹהֵינוּ עַד שֶׁיְּחָנֵּנוּ׃ רבש״ע.

יִשָּׂא יִשָּׂא בְרָכָה מֵאֵת יְיָ וּצְדָקָה מֵאֱלֹהֵי יִשְׁעוֹ · וּמְצָא חֵן וְשֵׂכֶל טוֹב בְּעֵינֵי אֱלֹהִים וְאָדָם׃

יְיָ יְיָ חָנֵּנוּ לְךָ קִוִּינוּ הֱיֵה זְרוֹעָם לַבְּקָרִים אַף יְשׁוּעָתֵנוּ בְּעֵת צָרָה׃

פָּנָיו אַל תַּסְתֵּר פָּנֶיךָ מִמֶּנִּי בְּיוֹם צַר לִי הַטֵּה אֵלַי אָזְנֶךָ בְּיוֹם אֶקְרָא מַהֵר עֲנֵנִי׃

אֵלֶיךָ אֵלֶיךָ נָשָׂאתִי אֶת עֵינַי הַיֹּשְׁבִי בַּשָּׁמָיִם׃

וְיָשֵׂם וְשָׂמוּ אֶת שְׁמִי עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַאֲנִי אֲבָרְכֵם׃

לְךָ לְךָ יְיָ הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה וְהַתִּפְאֶרֶת וְהַנֵּצַח וְהַהוֹד כִּי כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ לְךָ יְיָ הַמַּמְלָכָה וְהַמִּתְנַשֵּׂא לְכֹל ׀ לְרֹאשׁ׃

שָׁלוֹם שָׁלוֹם ׀ שָׁלוֹם לָרָחוֹק וְלַקָּרוֹב אָמַר יְיָ וּרְפָאתִיו׃

De voorlezer zegt den Kohanim, *woord voor woord, het volgende voor:*

Hij zegene u. U zegene uit Zion de Eeuwige, de Schepper van hemel en aarde.

De Eeuwige. Eeuwige, onze Heer! hoe magtig is Uw naam over de gansche aarde.

En Hij behoede u. Behoed mij, o God! want ik vertrouw op U.

(*Terwijl de* Kohanim *het woord* Wejismerécha *en* Wichunekka *zingen, zegt de gemeente*:

Heer der wereld! Ik behoor U toe, en mijne droomen behooren U toe, ik heb eenen droom gedroomd, en ik weet niet wat hij beduidt. Het zij U behagelijk, Eeuwige, mijn God en God mijner voorouders! dat al mijne droomen voor mij en voor gansch Israël ten goede mogen zijn. Het zij wanneer ik omtrent mij zelven of omtrent anderen gedroomd heb, of wel wanneer anderen omtrent mij gedroomd hebben; zoo zij goed zijn, versterk en bevestig ze, dat zij vervuld worden aan mij en aan hen, gelijk de droomen van Joseph den regtvaardige; maar indien zij genezing vereischen, genees ze dan als Hiskia, den koning van Juda, van zijne ziekte, als Mirjam, de profetes, van hare melaatschheid, als Naäman, van zijne melaatschheid, als de wateren van Marah, door Mozes onzen meester, en als de wateren van Jericho, door Elisa. Gelijk Gij den vloek van Bilām, den goddelooze, van vloek tot zegen veranderd hebt, wil ook zoo al mijne droomen voor mij en voor gansch Israël ten goede veranderen, en dat Gij mij behoedet, genadig zijt, en met welbehagen aannemet. Amen.)

Hij doe lichten. God zij ons genadig en zegene ons; Hij doe Zijn aangezigt over ons lichten! Sela.

De Eeuwige. Eeuwige! Eeuwige! almagtige God! albarmhartig en algenadig, langmoedig, en van oneindige weldadigheid en trouw.

Zijn aangezigt. Wend U tot mij en wees mij genadig, want ik ben eenzaam en bedrukt.

Tot U. Tot U, o Eeuwige! verhef ik mijne ziel.

En Hij zij u genadig. Ziet, gelijk de oogen der knechten op hunner heeren hand, gelijk de oogen der dienstmaagd op harer vrouwe hand, zoo zijn onze oogen op den Eeuwige, onzen God, tot dat Hij ons genadig zij. (Heer der wereld *enz.* Amen.)

Hij wende. Hij ontvange zegen van den Eeuwige, en regtvaardigheid van den God zijns heils; en vinde genade en zij welgezien in de oogen van God en menschen.

De Eeuwige. Eeuwige, zij ons genadig! wij hopen op U; wees hunne magt elken ochtend, alsmede onze hulp in den tijd van nood.

Zijn aangezigt. Eeuwige! verberg Uw aangezigt niet voor mij op den dag van mijnen nood; neig Uw oor tot mij, op den dag dat ik aanroep; spoed U en verhoor mij.

Tot U. Tot U hef ik mijne oogen op, die in den hemel Uw verblijf houdt.

En Hij verleene. Zoo zullen zij Mijnen naam over de kinderen Israëls uitspreken, en Ik zal hen zegenen.

U. U, Eeuwige! is de grootheid, de almagt, de heerlijkheid, de zege, en de majesteit, ja al wat in den hemel en op aarde is; U, Eeuwige! is het koningrijk en de verhevenheid boven alles, als Opperhoofd.

Vrede. Vrede! vrede! voor den ver af en den nabij zijnde, zegt de Eeuwige, en Ik genees hem.

ויכוין לסיים עם **הכהנים** כדי כשיענו הקהל **אמן.**

אַדִּיר בַּמָּרוֹם שׁוֹכֵן בִּגְבוּרָה · אַתָּה שָׁלוֹם וְשִׁמְךָ שָׁלוֹם · יְהִי רָצוֹן שֶׁתָּשִׂים עָלֵינוּ וְעַל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל חַיִּים וּבְרָכָה לְמִשְׁמֶרֶת שָׁלוֹם:

והכהנים מחזירין פניהם כלפי ההיכל ואומרין

רִבּוֹן הָעוֹלָם עָשִׂינוּ מַה שֶּׁגָּזַרְתָּ עָלֵינוּ אַף אַתָּה עֲשֵׂה עִמָּנוּ כַּאֲשֶׁר הִבְטַחְתָּנוּ · הַשְׁקִיפָה מִמְּעוֹן קָדְשְׁךָ מִן הַשָּׁמַיִם וּבָרֵךְ אֶת עַמְּךָ אֶת־יִשְׂרָאֵל וְאֵת הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נָתַתָּה לָנוּ כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לַאֲבוֹתֵינוּ אֶרֶץ זָבַת חָלָב וּדְבָשׁ:

כשהכהנים מנגנין **שלום** אומרין **יהי רצון** זה.

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי שֶׁתַּעֲשֶׂה לְמַעַן קְדֻשַּׁת חֲסָדֶיךָ וְגֹדֶל רַחֲמֶיךָ הַפְּשׁוּטִים וּלְמַעַן טָהֳרַת שִׁמְךָ הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא בֶּן עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת (אנקת״ם פסת״ם פספסי״ם דיונסי״ם *) הַיּוֹצֵא מִפְּסוּקִים שֶׁל בִּרְכַּת כֹּהֲנִים הָאֲמוּרָה מִפִּי אַהֲרֹן וּבָנָיו עַם קְדוֹשֶׁךָ שֶׁתִּהְיֶה קָרוֹב לִי בְּקָרְאִי לָךְ וְתִשְׁמַע תְּפִלָּתִי וְאֶנְקָתִי תָּמִיד כְּשֵׁם שֶׁשָּׁמַעְתָּ אֶנְקַת יַעֲקֹב תְּמִימֶךָ הַנִּקְרָא אִישׁ תָּם · וְתִתֶּן לִי וּלְכָל נַפְשׁוֹת בֵּיתִי מְזוֹנוֹתֵינוּ וּפַרְנָסָתֵינוּ בְּרֶוַח וְלֹא בְצִמְצוּם בְּהֶתֵּר וְלֹא בְאִסּוּר בְּנַחַת וְלֹא בְצַעַר מִתַּחַת יָדְךָ הָרְחָבָה כְּשֵׁם שֶׁנָּתַתָּ פִּסַּת לֶחֶם לֶאֱכוֹל וּבֶגֶד לִלְבּוֹשׁ לְיַעֲקֹב אָבִינוּ הַנִּקְרָא אִישׁ תָּם וְתִתְּנֵנוּ לְאַהֲבָה לְחֵן וּלְחֶסֶד בְּעֵינֶיךָ וּבְעֵינֵי כָל רוֹאֵינוּ · וְיִהְיוּ דְבָרַי נִשְׁמָעִין לַעֲבוֹדָתֶךָ · כְּשֵׁם שֶׁנָּתַתָּ אֶת־יוֹסֵף צַדִּיקֶךָ בְּשָׁעָה שֶׁהִלְבִּישׁוֹ אָבִיו כְּתֹנֶת פַּסִּים לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים בְּעֵינֶיךָ וּבְעֵינֵי כָל־רוֹאָיו · וְתַעֲשֶׂה עִמִּי נִפְלָאוֹת וְנִסִּים וּלְטוֹבָה אוֹת וְתַצְלִיחֵנִי בִּדְרָכַי וְתֵן בְּלִבִּי בִּינָה לְהָבִין וּלְהַשְׂכִּיל וּלְקַיֵּם אֶת־כָּל־דִּבְרֵי תַלְמוּד תּוֹרָתֶךָ וְסוֹדוֹתֶיךָ · וְתַצִּילֵנִי מִשְּׁגִיאוֹת וּתְטַהֵר רַעְיוֹנַי וְלִבִּי לַעֲבוֹדָתֶךָ · וְתַאֲרִיךְ יָמַי (וִימֵי אִשְׁתִּי וּבָנַי וּבְנוֹתַי) (וִימֵי אָבִי וְאִמִּי) בְּטוֹב וּבִנְעִימוּת בְּרוֹב עֹז וְשָׁלוֹם · אָמֵן סֶלָה:

---

[*] יהרהר השמות האלו במחשבתו ואל יוציאם מפיו.

Men zal acht geven om met de Kohanim *te gelijk te eindigen, opdat de gemeente zegge*: Amen.

Gij, die magtig zijt in den hooge, die Uw verblijf houdt in de almagt, Gij zijt vrede en Uw naam is vrede! Het zij U behagelijk, dat Gij ons en Uwen volke, het huis Israëls, leven en zegen moogt verleenen, tot bewaring van den vrede.

De Kohanim *wenden hun aangezigt weder naar de arke en zeggen*:

Heer der wereld! wij hebben gedaan wat Gij ons bevolen hebt, doe Gij ons nu gelijk Gij ons hebt verzekerd. Zie neder van Uwe heilige woonplaats, van den hemel, en zegen Uw volk Israël en het aardrijk, dat Gij ons geschonken hebt, gelijk Gij onzen voorouders toegezworen hebt, een land waar melk en honig vloeijen.

Sommigen zeggen bij het woord Salom, *in plaats van* Ribbono, *het volgende*:

Het zij Uw welbehagen, Eeuwige, mijn God, en God onzer voorouders, dat Gij, uit hoofde Uwer heilige goedertierenheid en groote ontferming, en uit hoofde der reinheid aan Uwen grooten, magtigen en eerbiedwaardigen naam van twee en twintig letteren, voortvloeijende uit de verzen van den priesterlijken zegen, uitgesproken door Aäron en zijne zonen [voor] Uw heilig volk, mij nabij zult zijn, wanneer ik U aanroep, en dat Gij mijn gebed en gesmeek van Uwen dienaar den vromen Jakob verhoord hebt. Dat Gij mij en al mijnen huisgenooten ons voedsel en onderhoud zult geven in overvloed en niet met bekrompenheid, op eene geoorloofde en niet op eene ongeoorloofde wijze, in genoegen en niet in verdriet, van Uwe milddadige hand, gelijk Gij den vromen Jakob brood om te eten en kleeding om te kleeden gegeven hebt. Verleen ons liefde, genade en gunst in Uwe oogen en in die van al die ons zien; en mogen mijne woorden, aangenaam zijn voor Uwe vereering, gelijk Gij den regtvaardigen Joseph genade, gunst en barmhartigheid verleend hebt, tijdens zijn vader hem eenen veelkleurigen rok aangetrokken heeft. Bewijs mij wonderen en wonderdaden en elk teeken ten goede; doe mij slagen in mijn wegen; boezem mijn gemoed verstand in, om al de voorschriften Uwer leer en verborgenheden te bevatten, in te zien en na te volgen; bewaar mij voor misslagen, reinig mijne gedachten en mijn hart tot Uwe dienst; verleng mijne levensdagen, (alsmede die mijner huisvrouw, zonen en dochteren,) (die mijns vaders en mijner moeder) in voorspoed en aangenaamheid, in volkomen welstand en vrede. Amen. Sela.

זמירות לליל שבת

עי"ס א"ב ובחרוז הראשון חתום המחבר שמו משה, ורוב החרוזים מסיימין על לשון הכתוב.

כָּל־*מְקַדֵּשׁ ׀ שְׁבִיעִי כָּרָאוּי לוֹ ׃ כָּל־*שׁוֹמֵר שַׁבָּת כַּדָּת מֵחַלְּלוֹ ׃
שְׂכָרוֹ *הַרְבֵּה מְאֹד עַל־פִּי פָעֳלוֹ ׃ אִישׁ עַל־מַחֲנֵהוּ וְאִישׁ עַל־
דִּגְלוֹ ׃ אֹהֲבֵי יְיָ הַמְחַכִּים לְבִנְיַן אֲרִיאֵל ׃ בְּיוֹם הַשַּׁבָּת שִׂישׂוּ
כִּמְקַבְּלֵי מַתַּן ׀ נַחֲלִיאֵל ׃ גַּם שְׂאוּ יְדֵיכֶם קֹדֶשׁ וְאִמְרוּ לָאֵל ׃
בָּרוּךְ יְיָ אֲשֶׁר נָתַן מְנוּחָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל ׃ דּוֹרְשֵׁי יְיָ זֶרַע אַבְרָהָם
אֹהֲבוֹ ׃ הַמְאַחֲרִים לָצֵאת מִן־הַשַּׁבָּת וּמְמַהֲרִים לָבֹא ׃ וּשְׂמֵחִים
לְשָׁמְרוֹ וּלְעָרֵב עֵרוּבוֹ ׃ זֶה הַיּוֹם עָשָׂה יְיָ נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בוֹ ׃
זִכְרוּ תּוֹרַת מֹשֶׁה בְּמִצְוַת שַׁבָּת גְּרוּסָה ׃ חֲרוּתָה לַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי
כְּכַלָּה בֵּין רֵעוֹתֶיהָ מְשֻׁבָּצָה ׃ טְהוֹרִים יִירָשׁוּהָ וִיקַדְּשׁוּהָ בְּמַאֲמַר
כָּל־אֲשֶׁר עָשָׂה ׃ וַיְכַל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר
עָשָׂה׃ יוֹם קָדוֹשׁ הוּא מִבּוֹאוֹ וְעַד צֵאתוֹ ׃ כָּל־זֶרַע יַעֲקֹב יְכַבְּדוּהוּ
כִּדְבַר הַמֶּלֶךְ וְדָתוֹ ׃ לָנוּחַ בּוֹ וְלִשְׂמֹחַ בְּתַעֲנוּגִים אָכוֹל וְשָׁתֹה ׃
כָּל־עֲדַת יִשְׂרָאֵל יַעֲשׂוּ אֹתוֹ ׃ מְשׁוֹךְ חַסְדְּךָ לְיוֹדְעֶיךָ אֵל קַנֹּא
וְנוֹקֵם ׃ נוֹטְרֵי יוֹם הַשְּׁבִיעִי זָכוֹר וְשָׁמוֹר לְהָקֵם ׃ שַׂמְּחֵם בְּבִנְיַן
שָׁלֵם וּבְאוֹר פָּנֶיךָ תַּבְהִיקֵם ׃ יִרְוְיֻן מִדֶּשֶׁן בֵּיתֶךָ וְנַחַל עֲדָנֶיךָ
תַשְׁקֵם ׃ עֲזוֹר לַשּׁוֹבְתִים בַּשְּׁבִיעִי בֶּחָרִישׁ וּבַקָּצִיר עוֹלָמִים ׃ פּוֹסְעִים
בּוֹ פְּסִיעָה קְטַנָּה סוֹעֲדִים בּוֹ לְבָרֵךְ שָׁלֹשׁ פְּעָמִים ׃ צִדְקָתָם
תַּצְהִיר כְּאוֹר שִׁבְעַת הַיָּמִים ׃ יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אַהֲבַת תָּמִים ׃
[יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל תְּשׁוּעַת עוֹלָמִים ׃]

ראשי החרוזות משה

מְנוּחָה וְשִׂמְחָה אוֹר לַיְּהוּדִים ׃ יוֹם שַׁבָּתוֹן יוֹם מַחֲמַדִּים ׃
שׁוֹמְרָיו וְזוֹכְרָיו הֵמָּה מְעִידִים ׃ כִּי לְשִׁשָּׁה כֹּל בְּרוּאִים
וְעוֹמְדִים ׃ *שְׁמֵי שָׁמַיִם אֶרֶץ וְיַמִּים ׃ כָּל־צְבָא מָרוֹם גְּבוֹהִים
וְרָמִים ׃ תַּנִּין וְאָדָם וְחַיַּת רְאֵמִים ׃ כִּי בְּיָהּ יְיָ צוּר עוֹלָמִים׃ *הוּא
אֲשֶׁר־דִּבֶּר לְעַם סְגֻלָּתוֹ ׃ שָׁמוֹר לְקַדְּשׁוֹ מִבּוֹאוֹ וְעַד צֵאתוֹ ׃ שַׁבַּת
קֹדֶשׁ יוֹם חֶמְדָּתוֹ ׃ כִּי בוֹ שָׁבַת מִכָּל־מְלַאכְתּוֹ ׃ בְּמִצְוַת שַׁבָּת
אֵל יַחֲלִיצָךְ ׃ קוּם קְרָא אֵלָיו יָחִישׁ לְאַמְּצָךְ ׃ נִשְׁמַת כָּל־חַי וְגַם
נַעֲרִיצָךְ ׃ אֱכוֹל בְּשִׂמְחָה כִּי כְבָר ׀ רָצָךְ ׃ בְּמִשְׁנֶה לֶחֶם וְקִדּוּשׁ
רַבָּה ׃ בְּרוֹב מַטְעַמִּים וְרוּחַ נְדִיבָה ׃ יִזְכּוּ לְרַב טוּב הַמִּתְעַנְּגִים
בָּהּ ׃ בְּבִיאַת גּוֹאֵל לְחַיֵּי עוֹלָם הַבָּא ׃

שם המחבר מנחם חתום בראשי החרוזות.

מַה־יְּדִידוּת מְנוּחָתֵךְ · אַתְּ שַׁבָּת הַמַּלְכָּה · בְּכֵן ׀ נָרוּץ לִקְרָאתֵךְ ·
בֹּאִי כַלָּה נְסוּכָה · לְבוּשׁ בִּגְדֵי חֲמוּדוֹת · לְהַדְלִיק נֵר
בִּבְרָכָה · וַתֵּכֶל כָּל־הָעֲבוֹדוֹת · לֹא תַעֲשׂוּ מְלָאכָה · לְהִתְעַנֵּג
בְּתַעֲנוּגִים · בַּרְבּוּרִים וּשְׂלָיו וְדָגִים : מֵעֶרֶב מַזְמִינִים · כָּל־מִינֵי
מַטְעַמִּים · מִבְּעוֹד יוֹם ׀ מוּכָנִים · תַּרְנְגוֹלִים ׀ מְפֻטָּמִים · וְלַעֲרוֹךְ
כַּמָּה מִינִים · שְׁתוֹת יֵינוֹת מְבֻשָּׂמִים · וְתַפְנוּקֵי מַעֲדַנִּים · בְּכָל־
שָׁלֹשׁ פְּעָמִים : להתענג. נַחֲלַת יַעֲקֹב יִירָשׁ · בְּלִי מְצָרִים נַחֲלָה ·
וִיכַבְּדוּהוּ עָשִׁיר וָרָשׁ · וְתִזְכּוּ לִגְאֻלָּה · יוֹם שַׁבָּת אִם תְּכַבֵּדוּ ·
וִהְיִיתֶם לִי סְגֻלָּה · שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבֹדוּ · וּבַשְּׁבִיעִי נָגִילָה : להתענג.
חֲפָצֶיךָ אֲסוּרִים · וְגַם לַחֲשֹׁב חֶשְׁבּוֹנוֹת · הִרְהוּרִים ׀ מֻתָּרִים · וּלְשַׁדֵּךְ
הַבָּנוֹת · וְתִינוֹק לְלַמְּדוֹ סֵפֶר · לַמְנַצֵּחַ בִּנְגִינוֹת · וְלַהֲגוֹת בְּאִמְרֵי
שֶׁפֶר · בְּכָל פִּנּוֹת וּמַחֲנוֹת : להתענג. הִלּוּכָךְ תְּהֵא בְנַחַת · עֹנֶג
קְרָא לַשַּׁבָּת · וְהַשֵּׁנָה מְשֻׁבַּחַת · כְּדָת נֶפֶשׁ מְשִׁיבַת · בְּכֵן נַפְשִׁי
לְךָ עָרְגָה · וְלָנוּחַ בְּחִבַּת · כַּשּׁוֹשַׁנִּים סוּגָה · בּוֹ יָנוּחוּ בֵּן וּבַת :
להתענג. מֵעֵין עוֹלָם הַבָּא · יוֹם שַׁבָּת מְנוּחָה · כָּל־הַמִּתְעַנְּגִים בָּהּ ·
יִזְכּוּ לְרֹב שִׂמְחָה · מֵחֶבְלֵי מָשִׁיחַ · יֻצָּלוּ לִרְוָחָה · פְּדוּתֵנוּ
תַצְמִיחַ · וְנָס יָגוֹן וַאֲנָחָה : להתענג.

שם המחבר מרדכי בר יצחק חזק חתום בראשי החרוזות.

*מַה־יָּפִית וּמַה־נָּעַמְתְּ בְּתַעֲנוּגִים · אַתְּ שַׁבָּת מְשׂוֹשׂ נוּגִים · לָךְ
בָּשָׂר וְגַם דָּגִים · נְכוֹנִים ׀ מִבְּעוֹד יוֹם : מֵעֶרֶב וְעַד עֶרֶב לֵב
חֲרֵדִים · בְּבֹא עִתֵּךְ עֵת דּוֹדִים · גִּיל וְשָׂשׂוֹן לַיְּהוּדִים · לִמְצוֹא
פִּדְיוֹם : וְאַתְּ עֹנֶג לְהִתְעַנֵּג בְּמַמְתַּקִּים · בְּתַעֲנוּגוֹת בְּנֵי אָדָם ·
וְיַיִן כִּי יִתְאַדָּם · וּשְׁאָר מַשְׁקִים : *רְאֵה וְקַדֵּשׁ בְּיוֹם קֹדֶשׁ, עֲלֵי יַיִן
זָכְרֵהוּ, וְאִם אַיִן · עֲלֵי לֶחֶם בְּצַע · בְּעַיִן, יָפֶה לְקַדְּשׁוֹ : שָׁמְרֵהוּ
כְּהִלְכוֹתָיו מֵעֲבוֹדוֹת · מֵאָבוֹת וְתוֹלָדוֹת · שִׁיר לָאֵל תֵּן לְהוֹדוֹת ·
זֵכֶר לְקַדְּשׁוֹ : כָּל־שׁוֹמֵר יוֹם שַׁבָּת מֵחַלְּלוֹ · מְחוּלָלוֹ יִמְחוֹל
מַעֲלוֹ · וּבָא גוֹאֲלוֹ שְׁמוֹ שִׁילֹה · יוּבַל שַׁי לוֹ : *דַּבֵּר סַמֵּן
טוֹב לָךְ בְּמָן וְאוֹרֶת דֶּגֶל · סַמְבַּטְיוֹן הַמִּתְגַּלְגֵּל, בְּכָל־יוֹם
נַח כְּעַם סֶגֶל, יִשְׁבְּתוּ וְיִשְׁקְטוּ : הַטּוֹרְחִים וְלֹא נָחִים עֲדֵי

שִׁשִּׁי · וַתְּשַׁלְּחֵם לַחָפְשִׁי · בִּגְדֵי שֵׁשׁ וְגַם ׀ מֶשִׁי · לְכַבֵּדְךָ יַעַטוּ : וַיֹּאמְרוּ בֹּאִי כַלָּה מַה־תְּאַחֵרִי · הֵן שֻׁלְחָן וְגַם נֵרֵךְ · עֲרוּכִים כִּי־בָא אוֹרֵךְ · קוּמִי אוֹרִי · *כְּבוֹד יְיָ עָלַיִךְ כְּאוֹר זָרַח · בְּעֵת יָצַר בְּלִי טוֹרַח · קְצוֹת מַעֲרָב וְגַם ׀ מִזְרָח · צָפוֹן וְיָמִין : עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים בְּמַאֲמָרוֹ · עֲלֵי תֵבֵל שָׂם אוֹרוֹ · וְכַחֲטוֹא יְצִיר לְיוֹצְרוֹ · בִּקֵּשׁ לְהַטְמִין : וְאֵת חִלִּית פְּנֵי קוֹנֶךָ וְלֹא נִטְמַן · יוֹם אֶחָד לְמוֹצָאָיו · וְאָז נִגְנַז לִירֵאָיו · יַיִן עֲסִיס וּמָן : *יְהִי לְזָכְרֵךְ וּלְשָׁמְרֵךְ · וְיִנָּצֵל, מִכָּל־רָע · וְיִשְׁכּוֹן בְּצֵל, עֲצֵי עֵדֶן · וְשָׁם אֵצֶל, יְשָׁרִים יִתֵּן : סְעוּדוֹתָיו וְשַׁבְּתוֹתָיו אֲשֶׁר שִׁלֵּשׁ · כְּאִישׁ עָנָיו · כְּדַת פִּלֵּשׁ · בְּמִקְרָא חַד הַיּוֹם שִׁלֵּשׁ · רָמַז שְׁלָשְׁתָּן : יַעֲלֶה אִם־שָׁלֹשׁ־אֵלֶּה יַעֲשֶׂה־לָהּ · מֵחֲבָלִים וְגַם צִירִים, יֻצָּלוּ · בְּלִי מְצָרִים, יִירַשׁ נַחֲלָה : **בְּרָכוֹת יַעֲטֶה מוֹרֶה בְּרֵאשִׁיתֶךָ · וְיֵשׁ תִּקְוָה לְאַחֲרִיתֶךָ · וְשׁוּבוּ בָנִים בְּצֵאתֶךָ · לְהַבְדִּיל יִשָּׂאוּ : כּוֹס רְוָיָה לְהַלֵּל יָהּ · בְּשִׁיר וָרוֹן · בְּקוֹל נָעִים קָרָא בְּגָרוֹן · לְלַוּוֹתֵךְ בְּנִין אַהֲרֹן · בְּשִׁיר יִקְרָאוּ : כְּבוֹד מְלָכִים וְכָל־פְּלָכִים לְלַוּוֹתָם · הַפַּחוֹת וְהַסְּגָנִים · בְּשְׁבָחוֹת וּבִרְנָנִים · בְּכָל־עֵת צֵאתָם : **יָצוּ *חַסְדּוֹ קְדוֹשׁ יַעֲקֹב לֵיל וְיוֹמָם · וְאָז לְוִיִּם עַל־מְקוֹמָם · יְנַצְּחוּ שִׁיר אֲשֶׁר זָמָם · בְּכָל־מִינֵי זֶמֶר : עֲלֵי עוֹלָה אֲשֶׁר כְּפוּלָה בְּיוֹם שַׁבָּת · בְּאַהֲבַת יוֹם בְּרֹב חִבַּת · עַם נָצוּר כְּאִישׁוֹן בַּת, עַיִן · נִשְׁמָר : מִי יְפָאֵר גֹּדֶל פְּאֵר הַמַּלְכָּה · מִנְחָתָהּ אַפַּיִם · הֲלִיכָתָהּ אַלְפַּיִם, אַמָּה · אָרְכָּהּ : ***חַי זְקוֹף מָךְ · בְּקוֹרְאֵי שְׁמֶךָ · שְׁמַע ׀ עֶלְיוֹן · וְאַל תֶּחֱרַשׁ לְרָשׁ וְאֶבְיוֹן · וְקַבֵּל נִיב · וְגַם הִגָּיוֹן · לְבָבוֹ נִשְׁפָּל : מָזוֹן אֲרוּחָה · לְיוֹם מְנוּחָה · בְּעֵת יֶחְסַר · יוּחַן בְּפַת דָּג וּבָשָׂר · יֵשֵׁב כְּשַׂר · בְּלִי מַחְסָר · לַחְמוֹ נִכְפָּל : יוֹם שְׁבִיעִי · כְּמֵרוֹעִי · אֲזַי קָשְׁבוּ ·
בְּרֶדֶת דְּגַן שָׁמַיִם · בְּתֵת לֶחֶם יוֹמַיִם · אִישׁ תַּחְתָּיו שֵׁבוּ :

חתום בראשי החרוזים יהונתן חזק.

*יוֹם שַׁבָּת קֹדֶשׁ הוּא · אַשְׁרֵי הָאִישׁ שֶׁשְּׁמָרֵהוּ · וְעַל הַיַּיִן זְכָרֵהוּ ·
וְאַל יָשִׂים אֶל ׀ לִבּוֹ · הַכִּיס רֵק וְאֵין בּוֹ · יִשְׂמַח וְיִרְוֶה ·
וְאִם לֹוֶה · הַצּוּר יִפְרַע אֶת חוֹבוֹ : *הַבָּשָׂר יַיִן וְדָגִים · וְאַל יֶחְסַר בְּתַעֲנוּגִים · וְאִם־שָׁלֹשׁ־אֵלֶּה לְפָנָיו צָגִים · זֶה יִהְיֶה שְׂכָרוֹ · אֲשֶׁר

חָפֵץ בִּיקָרוֹ · יוֹסֵף חָצָה, דָּג · וּמָצָא, מַרְגָּלִיּוֹת בִּבְשָׂרוֹ: *וְאִם
שֻׁלְחָן כַּדָּת עָרוּךְ · וּמַלְאַךְ אֵל יַעֲנֶה בָּרוּךְ · זֶה יִהְיֶה זְמַן אָרוּךְ ·
וְאֹיְבָיו יִהְיוּ כְדֹמֶן · וּמַלְאַךְ רַע יַעֲנֶה אָמֵן · בְּעַל כָּרְחוֹ, יְסַפֵּר
שִׁבְחוֹ · שְׁמוֹ יַעֲלֶה כְּטוֹב שָׁמֶן: *נָשִׁים נֵרוֹת תַּדְלֵיקְנָה · וְחוֹק
נִדּוֹת תַּחֲזֵיקְנָה · וְהַחַלּוֹת תַּסִּיקְנָה · יָגֵן בַּעֲדָן זְכוּתָן · יוֹם בֹּא עֵת
לֵדָתָן · וְאִם לֹא עָבְרוּ · וְנִזְהֲרוּ · אֲזַי קְרוֹבָה לֵדָתָן: *תְּנוּ שֶׁבַח
וְשִׁירָה · לָאֵל אֲשֶׁר שַׁבָּת בָּרָא · וְלָנוּ בוֹ נָתַן תּוֹרָה · קָרָא
לְמֹשֶׁה מַתָּנָה · בְּבֵית גְּנָזַי הִיא טְמוּנָה לְךָ יָאֲתָה · וְקַח אוֹתָהּ ·
תְּנָה לַעֲדַת מִי מָנָה: *נֶפֶשׁ כִּי נֶאֱנָחָה · בָּא שַׁבָּת בָּא מְנוּחָה ·
גִּיל וְשָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה · בָּרְכוּ וְקַדְּשׁוּ בְּמָן · מִלְּרֶדֶת לָעָם לֹא
אַלְמָן · וְהַשַּׁבָּת · נֶפֶשׁ מְשִׁיבַת · בְּפִסַּת בָּר אֲשֶׁר טָמַן: *חֻקּוֹתֶיהָ
בְּמָרָה · נִצְטַוּוּ בְּאַזְהָרָה · כַּהֲרָרִים בִּשְׂעָרָה · תְּלוּיִם הִלְכוֹתֶיהָ ·
שׁוֹמְרֵי מִצְוֹתֶיהָ · יִנְחֲלוּ · לְיוֹם שֶׁכֻּלּוֹ, שַׁבָּת · בְּצִבְאוֹתֶיהָ: *זֶה
הָאוֹת אֲשֶׁר שָׂם אֵל · בֵּינוֹ וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל · וּבַשְּׁבִיעִי אֲשֶׁר
הוֹאֵל · סַמְבַּטְיוֹן הַנָּהָר · שֶׁבְּכָל יוֹם רָץ וְנִמְהָר · יוֹכִיחַ, בּוֹ מָנוֹחַ ·
תָּשִׁיב לְמִין הַנִּמְהָר: *קוֹלִי קוֹלוֹת יֶחְדָּלוּן · בְּעֵת שִׁירַי יִגְדָּלוּן ·
כִּי כַּטַּל הֵם יִזְּלוּן · וְאַל יַשִּׂיגוּ גְּבוּלִי · בְּאוֹרַח שִׁיר נָפַל חֶבְלִי ·
הִתְקוֹשְׁשׁוּ · וְאַל תְּשַׁמְּשׁוּ · בְּנֵזֶר שִׁיר שִׁפְרָה לִי: התקוששו.

ראשי החרוזים גבריאל בר יצחק הקטן, וכל החרוזים מסיימין על כתוב אחד אשר בסופו תבת שבת.

גַּדְּלוּ לַיְיָ הַיּוֹם רָשׁ וְעָשִׁיר · אִמְרוּ בָּרוּךְ יְיָ וְנַעֲשִׁיר · לְהוֹדוֹת
יַחַד מִזְמוֹר שִׁיר, לְיוֹם הַשַּׁבָּת: בּוֹ נוֹדֶה לְאֵל נוֹרָא וְאָיוֹם ·
כִּי נָתַן לָנוּ מְנוּחָה וּפִדְיוֹם · שֵׁשֶׁת יָמִים יֵעָשֶׂה מְלָאכָה וּבַיּוֹם,
הַשְּׁבִיעִי שַׁבָּת: רְאוּ יוֹם שְׂמָחוֹת הוּא לָכֶם · לְהִתְעַנֵּג בַּדֶּשֶׁן
נַפְשְׁכֶם · וְכָל מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ בְּכֹל מֹשְׁבֹתֵיכֶם, בְּיוֹם הַשַּׁבָּת:
יֵשׁ תִּקְוָה לְאַחֲרִית וְרַב הַשֶּׂבֶר · אִם מֵעֲשָׂהוּ יִטְהַר גֶּבֶר · לַעֲזוֹב
אֶת הַמַּקָּחוֹת וְכָל שֶׁבֶר, בְּיוֹם הַשַּׁבָּת: אִם תָּשִׁיבוּ מִשַּׁבָּת רַגְלֵיכֶם ·
בְּיוֹם קוֹדֶשׁ עֲשׂוֹת חֶפְצֵיכֶם · וְלֹא תוֹצִיאוּ מַשָּׂא מִבָּתֵּיכֶם, בְּיוֹם
הַשַּׁבָּת: לְעֶבֶד וְאָמָה תָּנִיחַ בְּשַׁבָּתוֹת · וְכָל מוֹכְרֵי מֶכֶר יָגִיפוּ
הַדְּלָתוֹת · כַּאֲשֶׁר צִוְּךָ יְיָ אֱלֹהֶיךָ לַעֲשׂוֹת, אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת:
בָּר וְיַיִן תַּעֲרוֹכוּ כְּחֻקּוֹ · וְלֹא יֵצַר לָכֶם בִּמְלֹאת סִפְקוֹ · מִנְחָה

בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן וְנִסְכּוֹ, עוֹלַת שַׁבָּת: רַנְּנוּ לַיְיָ בְּיוֹם קָדְשׁוֹ · אָז
תֶּחֱזוּ כְּבוֹדוֹ וּמִקְדָּשׁוֹ · לְהִשְׁתַּחֲוֹת לְפָנָיו מִדֵּי חֹדֶשׁ בְּחָדְשׁוֹ,
וּמִדֵּי שַׁבָּת: יוֹם עֹנֶג תִּקְרָאוּהוּ וְשִׂמַחְתֶּם · מֵעֶרֶב עַד עֶרֶב
תִּשְׁבְּתוּ וְנַחְתֶּם · וְכָל מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ וְקִדַּשְׁתֶּם, אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת:
צוּר הָעוֹלָמִים נְתָנוֹ לָכֶם · וְחַגּוֹתֶם אוֹתוֹ אַתֶּם וּבְנֵיכֶם · וּשְׁמַרְתֶּם
אֶת מִשְׁמֶרֶת יְיָ בָּכֶם, כָּל יֹצְאֵי הַשַּׁבָּת: חֶמְדַּת הַיָּמִים לְךָ יָאֲתָה:
מְנוּחָה וּמַרְגּוֹעַ בּוֹ מָצָאתָ · עֲזוֹב חֶפְצְךָ וְקָרָאתָ, עֹנֶג לַשַּׁבָּת:
קוֹרֵא הַדּוֹרוֹת יוֹם זֶה קִדֵּשׁ · כָּל שׁוֹמְרוֹ רוּחוֹ תִּתְחַדֵּשׁ · כִּי
יִשְׁמְרוּ בִשְׁעָרִים לְקַדֵּשׁ, אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת: הוֹי מְחַלְלָיו שׁוֹד
בְּהֵמוֹת יְחִתַּן · לֹא יִדְרְכוּ בַּחֲצַר גִּנַּת הַבִּיתָן · טַח מֵרְאוֹת עֵינֵיהֶם
כִּי יְיָ נָתַן, לָכֶם הַשַּׁבָּת: קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל נִאֲצוּ חֲמָתוֹ נִתֶּכֶת ·
פְּקֻדָּתוֹ שִׁחֲתוּ וְהִיא נֶהְפֶּכֶת · לֹא יִרְאוּ מִן אֲחֵיהֶם עַל לֶחֶם
הַמַּעֲרֶכֶת, לְהָכִין שַׁבָּת: טוֹב יְיָ לְנוֹצְרֵי שַׁבָּת וּמוֹעֲדִים · הֵמָּה
יַכְלִימוּ כָּל זֵדִים · אֲשֶׁר יִהְיוּ לַעֲבָדִים, לְכָל שׁוֹמֵר שַׁבָּת:
נְגִינוֹתַי לָכֵן עֲלֵי הִגָּיוֹן · כִּי אֶשְׁמַע בְּקָרוֹב דִּבְרֵי הַחִזָּיוֹן · לִרְאוֹת
מְהֵרָה בִּירוּשָׁלַיִם וְצִיּוֹן, מוֹעֵד וְשַׁבָּת:

הזמר הזה נתיסד כנגד שלש ברכות שהם דאורייתא והם ברכת הזן, וברכת הארץ, וברכת ירושלים
והרוז האחרון הוא על ברכת הכוס.

צוּר מִשֶּׁלּוֹ אָכַלְנוּ · בָּרְכוּ אֱמוּנַי · שָׂבַעְנוּ וְהוֹתַרְנוּ · כִּדְבַר יְיָ:
הַזָּן אֶת־עוֹלָמוֹ · רוֹעֵנוּ אָבִינוּ · אָכַלְנוּ אֶת־לַחְמוֹ · וְיֵינוֹ
שָׁתִינוּ · עַל כֵּן נוֹדֶה לִשְׁמוֹ · וּנְהַלְלוֹ בְּפִינוּ · אָמַרְנוּ וְעָנִינוּ · אֵין
קָדוֹשׁ כַּיְיָ: צוּר בְּשִׁיר וְקוֹל תּוֹדָה · נְבָרֵךְ אֱלֹהֵינוּ · עַל־אֶרֶץ
חֶמְדָּה טוֹבָה · שֶׁהִנְחִיל לַאֲבוֹתֵינוּ · מָזוֹן וְצֵידָה · הִשְׂבִּיעַ לְנַפְשֵׁנוּ ·
חַסְדּוֹ גָּבַר עָלֵינוּ · וֶאֱמֶת יְיָ: צוּר רַחֵם בְּחַסְדְּךָ עַל־עַמְּךָ
צוּרֵנוּ · עַל צִיּוֹן מִשְׁכַּן כְּבוֹדֶךָ · זְבוּל בֵּית תִּפְאַרְתֵּנוּ · בֶּן־דָּוִד
עַבְדֶּךָ · יָבֹא וְיִגְאָלֵנוּ · רוּחַ אַפֵּינוּ · מְשִׁיחַ יְיָ: צוּר יִבָּנֶה הַמִּקְדָּשׁ ·
עִיר צִיּוֹן תְּמַלֵּא · וְשָׁם נָשִׁיר שִׁיר חָדָשׁ · וּבִרְנָנָה נַעֲלֶה · הָרַחֲמָן
הַנִּקְדָּשׁ · יִתְבָּרַךְ וְיִתְעַלֶּה · עַל־כּוֹס יַיִן מָלֵא · כְּבִרְכַּת יְיָ: צוּר

ר״ת יצחק.

יוֹם זֶה לְיִשְׂרָאֵל אוֹרָה וְשִׂמְחָה · שַׁבַּת מְנוּחָה: צִוִּיתָ פִּקּוּדִים ·
בְּמַעֲמַד סִינַי · שַׁבָּת וּמוֹעֲדִים, לִשְׁמוֹר בְּכָל שָׁנַי · לַעֲרוֹךְ

לְפָנַי, מַשְׂאֵת וַאֲרוּחָה · שַׁבַּת מְנוּחָה: יוֹם זֶה חֶמְדַּת הַלְּבָבוֹת
לְאֻמָּה שְׁבוּרָה · לִנְפָשׁוֹת נִכְאָבוֹת · נְשָׁמָה יְתֵרָה · לְנֶפֶשׁ מְצֵרָה ·
יָסִיר אֲנָחָה · שַׁבַּת מְנוּחָה: יוֹם זֶה קִדַּשְׁתָּ בֵּרַכְתָּ, אוֹתוֹ מִכָּל
יָמִים · בְּשֵׁשֶׁת כִּלִּיתָ · מְלֶאכֶת עוֹלָמִים · בּוֹ מָצְאוּ עֲגוּמִים
הַשְׁקֵט וּבִטְחָה · שַׁבַּת מְנוּחָה: יוֹם זֶה לְאִסּוּר מְלָאכָה, צִוִּיתָנוּ
נוֹרָא · אֶזְכֶּה הוֹד מְלוּכָה, אִם שַׁבָּת אֶשְׁמוֹרָה · אַקְרִיב שַׁי
לַמּוֹרָא, מִנְחָה מֶרְקָחָה · שַׁבַּת מְנוּחָה: יוֹם זֶה חַדֵּשׁ מִקְדָּשֵׁנוּ,
זָכְרָה נֶחֱרֶבֶת · טוּבְךָ מוֹשִׁיעֵנוּ, תְּנָה לַנֶּעֱצֶבֶת · בְּשַׁבָּת יוֹשֶׁבֶת,
בִּזְמִיר וּשְׁבָחָה · שַׁבַּת מְנוּחָה: יוֹם זֶה

ראשי החרוזים י ש ר א ל, (והוא לבעל זמירות ישראל נ ג א ר ה)

יָהּ רִבּוֹן עָלַם וְעָלְמַיָּא · אַנְתְּ הוּא מַלְכָּא מֶלֶךְ מַלְכַיָּא · עוֹבַד
גְּבוּרְתֵּךְ וְתִמְהַיָּא: שְׁפַר קָדָמַי לְהַחֲוָיָא: יה רבון שְׁבָחִין
אֲסַדֵּר צַפְרָא וְרַמְשָׁא · לָךְ אֱלָהָא קַדִּישָׁא בָּרָא כָּל־נַפְשָׁא ·
עִירִין קַדִּישִׁין וּבְנֵי אֱנָשָׁא · חֵיוַת בְּרָא וְעוֹף שְׁמַיָּא: יה רבון
רַבְרְבִין עוֹבָדָיךְ וְתַקִּיפִין · מָכִיךְ רָמַיָּא זָקִיף כְּפִיפִין · לוּ יְחִי גְבַר
שְׁנִין אַלְפִין · לָא יֵעוֹל גְּבוּרְתֵּךְ בְּחֻשְׁבְּנַיָּא: יה רבון אֱלָהָא דִּילֵיהּ
יְקָר וּרְבוּתָא · פְּרוֹק יַת־עָנָךְ מִפּוּם אַרְיָוָתָא · וְאַפֵּק יַת־עַמָּךְ מִגּוֹ
גָלוּתָא · עַמָּא דִּי־בְחַרְתְּ מִכָּל־אֻמַּיָּא: יה רבון לְמִקְדָּשָׁךְ תּוּב
וּלְקֹדֶשׁ קוּדְשִׁין · אֲתַר דִּי־בֵהּ יֶחֱדוּן רוּחִין וְנַפְשִׁין · וִיזַמְּרוּן שִׁירִין
וְרַחֲשִׁין · בִּירוּשְׁלֵם קַרְתָּא דְּשׁוּפְרַיָּא: יה רבון

זמירות ליום שבת

שם המחבר שמעון בר יצחק חתום בראשי החרוזים מתחלת החרוז השני, ורוב החרוזים מסיימין על לשון הכתוב.

בָּרוּךְ אֲדֹנָי ׀ יוֹם יוֹם · יַעֲמָס לָנוּ יֶשַׁע וּפִדְיוֹם · וּבִשְׁמוֹ נָגִיל כָּל
הַיּוֹם · וּבִישׁוּעָתוֹ נָרִים רֹאשׁ עֶלְיוֹן · כִּי הוּא מָעוֹז לַדָּל
וּמַחְסֶה לָאֶבְיוֹן: שִׁבְטֵי ׀ יָהּ לְיִשְׂרָאֵל עֵדוּת · בְּצָרָתָם לוֹ צָר
בְּסִבְלוּת וּבְעַבְדוּת · בִּלְבְנַת הַסַּפִּיר הֶרְאָם עוֹז יְדִידוּת · וְנִגְלָה
לְהַעֲלוֹתָם מֵעֹמֶק בּוֹר וָדוּת · כִּי עִם יְיָ הַחֶסֶד וְהַרְבֵּה עִמּוֹ
פְדוּת: מַה־יָּקָר חַסְדּוֹ בְּצִלּוֹ לְגוֹנְנֵימוֹ · בְּגָלוּת בָּבֶלָה שֻׁלַּח

לְמַעֲנֵימוֹ · לְהוֹרִיד בָּרִיחִים נִמְנָה בֵינֵימוֹ · וַיִּתְּנֵם לְרַחֲמִים לִפְנֵי
שׁוֹבֵימוֹ · כִּי לֹא יִטּוֹשׁ יְיָ אֶת־עַמּוֹ בַּעֲבוּר הַגָּדוֹל שְׁמוֹ : עֵילָם
שָׁת כִּסְאוֹ לְהַצִּיל יְדִידָיו · לְהַעֲבִיר מִשָּׁם מָאזְנֵי מוֹרְדָיו · מֵעֲבוֹר
בַּשֶּׁלַח פָּדָה אֶת עֲבָדָיו · קֶרֶן לְעַמּוֹ יָרִים תְּהִלָּה לְכָל־חֲסִידָיו ·
כִּי אִם הוֹגָה וְרִחַם כְּרַחֲמָיו וּכְרוֹב חֲסָדָיו : וּצְפִיר הָעִזִּים הִגְדִּיל
עֲצוּמָיו · וְגַם חָזוּת אַרְבַּע עָלוּ לִמְרוֹמָיו · וּבְלִבָּם דִּמּוּ לְהַשְׁחִית
אֶת־רְחוּמָיו · עַל יְדֵי כֹהֲנָיו מִגֵּר מִתְקוֹמְמָיו · חַסְדֵי יְיָ כִּי לֹא תָמְנוּ
כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמָיו : נִסְגַּרְתִּי לֶאֱדוֹם בְּיַד רֵעַי מְדָנַי · שֶׁבְּכָל יוֹם
מְמַלְּאִים כְּרֵסָם מֵעֲדָנַי · עֶזְרָתוֹ עִמִּי לִסְמוֹךְ אֶת־אֲדָנַי · וְלֹא
נְטַשְׁתַּנִי כָּל־יְמֵי עִדָּנַי · כִּי לֹא יִזְנַח לְעוֹלָם יְיָ : בְּבוֹאוֹ מֵאֱדוֹם
חֲמוּץ בְּגָדִים · זֶבַח לוֹ בְּבָצְרָה וְטֶבַח לוֹ בְּבוֹגְדִים · וְיֵז נִצְחָם
מַלְבּוּשָׁיו לְהַאְדִּים · בְּכֹחוֹ הַגָּדוֹל יִבְצוֹר רוּחַ נְגִידִים · הָגָה
בְּרוּחוֹ הַקָּשָׁה בְּיוֹם קָדִים : רְאוֹתוֹ כִּי כֵן אֲדוֹמִי הָעוֹצֵר · יַחְשֹׁב
לוֹ בָּצְרָה תִּקְלוֹט כְּבֶצֶר · וּמַלְאָךְ כְּאָדָם בְּתוֹכָהּ יִנָּצֵר · וּמֵזִיד
כְּשׁוֹגֵג בְּמִקְלָט יֵעָצֵר · אֶהֱבוּ אֶת יְיָ כָּל חֲסִידָיו אֱמוּנִים נוֹצֵר :
יְצַוֶּה צוּר חַסְדּוֹ קְהִלּוֹתָיו לְקַבֵּץ · מֵאַרְבַּע רוּחוֹת עָדָיו לְהִקָּבֵץ ·
וּבְהַר מְרוֹם הָרִים אוֹתָנוּ לְהַרְבֵּץ · וְאִתָּנוּ יָשׁוּב נִדָּחִים קוֹבֵץ ·
וְהֵשִׁיב לֹא נֶאֱמַר כִּי אִם וְשָׁב וְקִבֵּץ : בָּרוּךְ הוּא אֱלֹהֵינוּ · אֲשֶׁר
טוֹב גְּמָלָנוּ · כְּרַחֲמָיו וּכְרוֹב חֲסָדָיו הִגְדִּיל לָנוּ · אֵלֶּה וְכָאֵלֶּה
יוֹסֵף עִמָּנוּ · לְהַגְדִּיל שְׁמוֹ הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא שֶׁנִּקְרָא עָלֵינוּ :
בָּרוּךְ הוּא אֱלֹהֵינוּ שֶׁבְּרָאָנוּ לִכְבוֹדוֹ · לְהַלְלוֹ וּלְשַׁבְּחוֹ וּלְסַפֵּר
הוֹדוֹ · מִכָּל־אוֹם גָּבַר עָלֵינוּ חַסְדּוֹ · לָכֵן בְּכָל לֵב וּבְכָל נֶפֶשׁ
וּבְכָל מְאוֹד · נַמְלִיכוֹ וּנְיַחֲדוֹ : שֶׁהַשָּׁלוֹם שֶׁלּוֹ יָשִׂים עָלֵינוּ בְּרָכָה
וְשָׁלוֹם · מִשְּׂמֹאל וּמִיָּמִין עַל יִשְׂרָאֵל שָׁלוֹם · הָרַחֲמָן הוּא יְבָרֵךְ
אֶת־עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם · וְיִזְכּוּ לִרְאוֹת בָּנִים וּבְנֵי בָנִים עוֹסְקִים
בַּתּוֹרָה וּבְמִצְוֹת עַל יִשְׂרָאֵל שָׁלוֹם · יוֹעֵץ אֵל גִּבּוֹר אֲבִי עַד
שַׂר שָׁלוֹם :

שם המחבר ברוך חזק חתום בראשי החרוזות.

בָּרוּךְ אֵל עֶלְיוֹן, אֲשֶׁר נָתַן מְנוּחָה · לְנַפְשֵׁנוּ פִדְיוֹן · מִשֵּׁאת
וַאֲנָחָה · וְהוּא יִדְרוֹשׁ לְצִיּוֹן · עִיר הַנִּדָּחָה · עַד אָנָה

תֶּגְיוֹן, נֶפֶשׁ נֶאֱנָחָה: הַשּׁוֹמֵר שַׁבָּת · הַבֵּן עִם הַבַּת · לָאֵל יֵרָצוּ
כְּמִנְחָה עַל מַחֲבַת: רוֹכֵב בָּעֲרָבוֹת, מֶלֶךְ עוֹלָמִים · אֶת־עַמּוֹ
לִשְׁבּוֹת, אִזֵּן בַּנְּעִימִים · בְּמַאֲכָלֵי עֲרֵבוֹת · בְּמִינֵי מַטְעַמִּים ·
בְּמַלְבּוּשֵׁי כָבוֹד, זֶבַח מִשְׁפָּחָה: השומר וְאַשְׁרֵי כָּל־חוֹכֶה,
לְתַשְׁלוּמֵי כֶפֶל · מֵאֵת כָּל־סוֹכֶה, שׁוֹכֵן בָּעֲרָפֶל · נַחֲלָה לוֹ יִזְכֶּה,
בָּהָר וּבַשָּׁפֶל · נַחֲלָה וּמְנוּחָה, כַּשֶּׁמֶשׁ לוֹ זָרְחָה: השומר כָּל־
שׁוֹמֵר שַׁבָּת, כַּדָּת מֵחַלְּלוֹ · הֵן הֶכְשַׁר חִבַּת, קֹדֶשׁ גּוֹרָלוֹ · וְאִם
יָצָא חוֹבַת · הַיּוֹם! אַשְׁרֵי לוֹ · אֶל אֵל אָדוֹן מְחוֹלְלוֹ, מִנְחָה הִיא
שְׁלוּחָה: השומר חֶמְדַּת הַיָּמִים · קְרָאוֹ אֵלִי צוּר · וְאַשְׁרֵי
לִתְמִימִים, אִם יִהְיֶה נָצוּר · כֶּתֶר הִלּוּמִים, עַל רֹאשָׁם
יָצוּר · צוּר הָעוֹלָמִים, רוּחוֹ בָּם נָחָה: השומר זָכוֹר אֶת יוֹם
הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ · קַרְנוֹ כִּי גָבְהָה נֵזֶר עַל רֹאשׁוֹ · עַל כֵּן
יִתֵּן הָאָדָם לְנַפְשׁוֹ · עֹנֶג וְגַם שִׂמְחָה, בָּהֶם לְמָשְׁחָה: השומר
קֹדֶשׁ הִיא לָכֶם, שַׁבָּת הַמַּלְכָּה · אֶל תּוֹךְ בָּתֵּיכֶם, לְהָנִיחַ
בְּרָכָה · בְּכָל מוֹשְׁבוֹתֵיכֶם, לֹא תַעֲשׂוּ מְלָאכָה · בְּנֵיכֶם וּבְנוֹתֵיכֶם,
עֶבֶד וְגַם שִׁפְחָה: השומר

שם המחבר ישראל חתום שמו בראשי החרוזות.

יוֹם זֶה מְכֻבָּד מִכָּל יָמִים, כִּי בוֹ שָׁבַת צוּר עוֹלָמִים: שֵׁשֶׁת
יָמִים תַּעֲשֶׂה מְלַאכְתֶּךָ · וְיוֹם הַשְּׁבִיעִי לֵאלֹהֶיךָ · שַׁבָּת לֹא
תַעֲשֶׂה בוֹ מְלָאכָה · כִּי כֹל עָשָׂה שֵׁשֶׁת יָמִים: יום זה רִאשׁוֹן הוּא
לְמִקְרָאֵי קֹדֶשׁ · יוֹם שַׁבָּתוֹן יוֹם שַׁבַּת קוֹדֶשׁ · עַל כֵּן כָּל־אִישׁ בְּיֵינוֹ
יְקַדֵּשׁ · עַל שְׁתֵּי לֶחֶם יִבְצְעוּ תְמִימִים: יום זה אֱכוֹל מַשְׁמַנִּים,
שְׁתֵה מַמְתַקִּים · כִּי אֵל יִתֵּן לְכָל בּוֹ דְבֵקִים · בֶּגֶד לִלְבּוֹשׁ
לֶחֶם חֻקִּים · בָּשָׂר וְדָגִים וְכָל־מַטְעַמִּים: יום זה לֹא תֶחְסַר
כָּל בּוֹ וְאָכַלְתָּ, וְשָׂבָעְתָּ וּבֵרַכְתָּ, אֶת־יְיָ אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר אָהַבְתָּ ·
כִּי בֵרַכְךָ מִכָּל־הָעַמִּים: יום זה הַשָּׁמַיִם מְסַפְּרִים כְּבוֹדוֹ, וְגַם
הָאָרֶץ מָלְאָה חַסְדּוֹ · רְאוּ כִּי כָל־אֵלֶּה עָשְׂתָה יָדוֹ · כִּי הוּא
הַצּוּר פָּעֳלוֹ תָמִים: יום זה

שם המחבר יהודה חתום שמו בראשי החרוזות.

יוֹם שַׁבָּתוֹן אֵין לִשְׁכּוֹחַ · זִכְרוֹ כְּרֵיחַ הַנִּיחֹחַ: יוֹנָה מָצְאָה בוֹ

מָנוֹחַ · וְשָׁם יָנוּחוּ יְגִיעֵי כֹחַ : הַיּוֹם נִכְבָּד לִבְנֵי אֱמוּנִים · זְהִירִים לְשָׁמְרוֹ אָבוֹת וּבָנִים · חָקוּק בִּשְׁנֵי לֻחוֹת אֲבָנִים · מֵרוֹב אוֹנִים וְאַמִּיץ כֹּחַ : יונה וּבָאוּ כֻלָּם בִּבְרִית יַחַד · נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע אָמְרוּ כְּאֶחָד · וּפָתְחוּ וְעָנוּ יְיָ אֶחָד · בָּרוּךְ נוֹתֵן לַיָּעֵף כֹּחַ : יונה דִּבֶּר בְּקָדְשׁוֹ בְּהַר הַמּוֹר · יוֹם הַשְּׁבִיעִי זָכוֹר וְשָׁמוֹר · וְכָל פִּקּוּדָיו יַחַד לִגְמוֹר · חַזֵּק מָתְנַיִם וְאַמֵּץ כֹּחַ : יונה הָעָם אֲשֶׁר נָע כַּצֹּאן טָעָה · יִזְכּוֹר לְפָקְדוֹ בְּרִית וּשְׁבוּעָה · לְבַל יַעֲבָר
בָּם מִקְרֵה רָעָה · כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ עַל מֵי נֹחַ : יונה.

ר״ת אברהם, והוא הראב״ע, ונוסד על משקל שתי תנועות ויתד ושתי תנועות בדלר ושתי תנועות ויתד ותנועה בסוגר.

כִּי אֶשְׁמְרָה שַׁבָּת, אֵל יִשְׁמְרֵנִי · אוֹת הִיא לְעוֹלְמֵי עַד, בֵּינוֹ וּבֵינִי : אָסוּר מְצֹא חֵפֶץ · מֵעֲשׂוֹת דְּרָכִים · גַּם מִלְּדַבֵּר בּוֹ, דִּבְרֵי צְרָכִים · דִּבְרֵי סְחוֹרָה אַף דִּבְרֵי מְלָכִים · אֶהְגֶּה בְּתוֹרַת אֵל, וּתְחַכְּמֵנִי : אות היא בּוֹ אֶמְצָא תָמִיד · נֹפֶשׁ לְנַפְשִׁי · הִנֵּה לְדוֹר רִאשׁוֹן נָתַן קְדוֹשִׁי · מוֹפֵת בְּתֵת לֶחֶם מִשְׁנֶה בַּשִּׁשִּׁי · כָּכָה בְּכָל שִׁשִּׁי יַכְפִּיל מְזוֹנִי : אות היא רָשַׁם בְּדַת הָאֵל חוֹק אֶל סְגָנָיו · בּוֹ לַעֲרוֹךְ לֶחֶם פָּנִים לְפָנָיו · גַּם בּוֹ לְהִתְעַנּוֹת עַל פִּי נְבוֹנָיו · אָסוּר לְבַד מִיּוֹם כִּפּוּר עֲוֹנִי : אות היא הוּא יוֹם מְכֻבָּד הוּא יוֹם תַּעֲנוּגִים · לֶחֶם וְיַיִן טוֹב בָּשָׂר וְדָגִים · הַמִּתְאַבְּלִים בּוֹ הֵם אָחוֹר נְסוֹגִים · כִּי יוֹם שְׂמָחוֹת הוּא, וּתְשַׂמְּחֵנִי : אות היא מֵחֵל מְלָאכָה בּוֹ סוֹפוֹ לְהַכְרִית, עַל כֵּן אֲכַבֵּס בּוֹ לִבִּי כְּבוֹרִית, אֶתְפַּלְּלָה אֶל אֵל עַרְבִית וְשַׁחֲרִית · מוּסָף וְגַם מִנְחָה, הוּא
יַעֲנֵנִי : אות היא.

שם המחבר שלמה חזק חתום בראשי החרוזות.

שִׁמְרוּ שַׁבְּתוֹתַי · לְמַעַן תִּינְקוּ וּשְׂבַעְתֶּם · מִזִּיו בִּרְכוֹתַי · אֶל הַמְּנוּחָה כִּי בָאתֶם · וּלְווּ עָלַי בָּנַי · וְעִדְנוּ מַעֲדָנַי · שַׁבָּת הַיּוֹם לַייָ : לְעָמֵל קִרְאוּ דְרוֹר · וְנָתַתִּי אֶת־בִּרְכָתִי · אִשָּׁה אֶל אֲחוֹתָהּ לִצְרוֹר · לְגַלּוֹת עַל יוֹם שִׂמְחָתִי · בִּגְדֵי שֵׁשׁ עִם שָׁנִי · וְהִתְבּוֹנְנוּ מִזְּקֵנַי · שַׁבָּת הַיּוֹם לַייָ : ולוו עלי מַהֲרוּ אֶת־הַמָּנֶה · לַעֲשׂוֹת אֶת־דְּבַר אֶסְתֵּר · וְחִשְׁבוּ עִם הַקּוֹנֶה · לְשַׁלֵּם אָכוֹל וְהוֹתֵר · בִּטְחוּ

כִּי אֱמוּנַי וּשְׁתוּ יַיִן מַשְׁמַנַּי · שַׁבָּת הַיּוֹם לַייָ : וּלְווּ עָלַי הִנֵּה יוֹם
גְּאֻלָּה · יוֹם שַׁבָּת אִם תִּשְׁמֹרוּ · וִהְיִיתֶם לִי סְגֻלָּה · לִינוּ וְאַחַר
תַּעֲבוֹרוּ · וְאָז תִּחְיוּ לְפָנַי · וּתְמַלְאוּ צְפוּנַי · שַׁבָּת הַיּוֹם לַייָ : וּלְווּ עָלַי
חַזֵּק קִרְיָתִי · אֵל אֱלֹהִים עֶלְיוֹן · וְהָשֵׁב אֶת נְוָתִי · בְּשִׂמְחָה וּבְהִגָּיוֹן,
יְשׁוֹרְרוּ שָׁם רְנָנַי, לְוִיַּי וְכֹהֲנַי, וְאָז תִּתְעַנַּג עַל יְיָ : וּלְווּ עָלַי

שם המחבר דונש חתום שמו בראשי התבות מכל חרוז.

דְּרוֹר יִקְרָא לְבֵן עִם בַּת · וְיִנְצָרְכֶם כְּמוֹ בָבַת · נְעִים שִׁמְכֶם
וְלֹא יֻשְׁבַּת · שְׁבוּ נוּחוּ בְּיוֹם שַׁבָּת : דְּרוֹשׁ נָוִי וְאוּלָמִי ·
וְאוֹת יֶשַׁע עֲשֵׂה עִמִּי · נְטַע שׂוֹרֵק בְּתוֹךְ כַּרְמִי · שְׁעֵה שַׁוְעַת
בְּנֵי עַמִּי : דְּרוֹךְ פּוּרָה בְּתוֹךְ בָּצְרָה · וְגַם בָּבֶל אֲשֶׁר גָּבְרָה ·
נְתוֹץ צָרַי בְּאַף וְעֶבְרָה · שְׁמַע קוֹלִי בְּיוֹם אֶקְרָא : אֱלֹהִים תֵּן
בַּמִּדְבָּר הַר · הֲדַס שִׁטָּה בְּרוֹשׁ תִּדְהָר · וְלַמַּזְהִיר וְלַנִּזְהָר ·
שְׁלוֹמִים תֵּן כְּמֵי נָהָר : הֲדוֹךְ קָמַי אֵל קַנָּא · בְּמוֹג לֵבָב וּבִמְגִנָּה ·
וְנַרְחִיב פֶּה לְמַלְאֶנָּה · לְשׁוֹנֵנוּ לְךָ רִנָּה : דְּעֵה חָכְמָה לְנַפְשֶׁךָ ·
וְהִיא כֶתֶר לְרֹאשֶׁךָ · נְצוֹר מִצְוַת קְדוֹשֶׁךָ · שְׁמוֹר שַׁבַּת קָדְשֶׁךָ :

שם המחבר שמואל וחתום שמו בראשי החרוזות.

שַׁבָּת הַיּוֹם לַייָ · מְאוֹד צַהֲלוּ בְּרִנּוּנַי · וְגַם הַרְבּוּ מַעֲדַנַּי ·
אוֹתוֹ לִשְׁמוֹר כְּמִצְוַת יְיָ : שבת היום ליי מֵעֲבוֹר דֶּרֶךְ
וּגְבוּלִים · מֵעֲשׂוֹת הַיּוֹם פְּעָלִים · לֶאֱכוֹל וְלִשְׁתּוֹת בְּהִלּוּלִים ·
זֶה הַיּוֹם עָשָׂה יְיָ : שבת היום ליי וְאִם תִּשְׁמְרֶנּוּ, יָהּ יִנְצָרְךָ כְּבָבַת ·
אַתָּה וּבִנְךָ וְגַם הַבַּת · וְקָרָאתָ עֹנֶג לַשַּׁבָּת · אָז תִּתְעַנַּג עַל יְיָ :
שבת היום ליי אֱכוֹל מַשְׁמַנִּים וּמַעֲדַנִּים · וּמַטְעַמִּים הַרְבֵּה מִינִים ·
אֱגוֹזֵי פֶרֶךְ וְרִמּוֹנִים · וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ וּבֵרַכְתָּ אֶת־יְיָ : שבת היום ליי
לַעֲרוֹךְ בַּשֻּׁלְחָן לֶחֶם חֲמוּדוֹת · לַעֲשׂוֹת הַיּוֹם שָׁלֹשׁ סְעוּדוֹת · הַשֵּׁם
הַנִּכְבָּד לְבָרֵךְ וּלְהוֹדוֹת · שִׁקְדוּ וְשִׁמְרוּ וַעֲשׂוּ בָנַי : שבת היום ליי

צור משלו אכלנו וכו׳, יום זה לישראל וכו׳, יהי רבון עלם וכו׳, תמצא בליל שבת.

זמירות למוצאי שבת.

שם המחבר יעקב מנוי חזק בראשי החרוזות מחרוז השני ואילך.

בְּמוֹצָאֵי יוֹם מְנוּחָה · הַמְצִיא לְעַמְּךָ רְוָחָה · שְׁלַח תִּשְׁבִּי

לנאנחה· ונס יגון ואנחה: יאתה לך צורי· לקבץ עם׀ מפזרי·
מיד גוי אכזרי· אשר כרה לי שוחה: עת דודים תעורר אל·
למלט עם אשר שואל· ראות טובך בבוא גואל· לשה פזורה
נדחה: קרא ישע לעם נדבה· אל דגול מרבבה· יהי השבוע
הבא· לישועה ולרוחה: בת ציון השכולה· אשר היא היום
געולה· מהרה תהיה בעולה· באם הבנים שמחה: מעינות אזי׀
יזובון· ופדויים עוד ישובון· ומי ישע ישאבון· והצרה נשכחה:
נחה עמך כאב רחמן· יצפצפו עם לא אלמן· דבר יי אשר
נאמן· בהקימך הבטחה: וידידים פליטי חרץ· נגינתם יפצחו במרץ·
בלי צוחה ובלי פרץ· אין יוצאת ואין צוחה: יהי החדש הזה·
כנבואת אבי חוזה· וישמע בבית זה· קול ששון וקול שמחה:
חזק ימלא משאלותינו· ואמיץ יעשה בקשתינו· והוא ישלח
במעשה ידינו· ברכה והצלחה: במוצאי יום גילה· שמך נורא
עלילה· שלח תשבי לעם סגלה· רוח ששון והנחה: קול
צהלה ורנה· שפתינו אז תרננה· אנא יי הושיעה נא·
אנא יי הצליחה:

ע״ס א״ב

חדש ששוני אל נא והביא· את־אליהו הנביא: אמץ וחזק
רפיון ידי· ברך מלאכתי וכל מעבדי· גואלי זכור עניי
ומרודי· דברך הטוב הקם לעודדי· הרץ ושלח ושמח לבבי·
את־אליהו הנביא: ועד הכן די ספוקי· זמן מזוני ולחם חקי·
חלב חיל גוים חיש להניקי· טובך תשבע עוללי ויונקי· יבא
משיחי לעיר מושבי· את־אליהו הנביא: כונן לעם זו צורי צירים
לחבוש· לחם לאכול ובגד ללבוש· משנאי יחזה ירא ויבוש·
נוה׀ הר שעיר בקרוב תכבוש· ששוני׀ יגדל בראות סביבי·
את־אליהו הנביא: עמון ומואב מהרה תכלה· פדותך לעמך
בקרוב תגלה· ציון תמלא מעם אלה· קרית מלך רב אז
נעלה· שכן תשכן תוך עם צבי· את־אליהו הנביא:

שם המחבר אלעזר ותתום בראשי החרוזות.

אגיל ואשמח בלבבי· בראותי כי מאויבי· תריב ריבי· ולציון
גואל תביא· איש צמח תצמיח· אליהו הנביא ומלך המשיח:

לָכֵן בְּעַמִּים יַחַד · תִּפֹּל אֵימָה וָפַחַד · לִבָּם יִפְחַד · בְּעֵת יַעֲלֶה
גּוֹי אֶחָד · וְאוֹרְחוֹתָיו יַצְלִיחַ : אליהו עוֹד מִמִּזְרַח לְמַעֲרָב · יָעוֹר
לַעֲשׂוֹת הֶרֶג רָב · בַּאֲרַם וַעֲרָב · לַעֲרוֹךְ מִלְחָמָה וּקְרָב · אַף עַל
אוֹיְבָיו יַצְרִיחַ : אליהו זֵדִים מַלְכֵי אֲדָמָה · יְטוּר נָפִישׁ וָקֵדְמָה ·
מִשְׁמָע וְדוּמָה · נוּסוּ נֶגְבָּה וְיָמָּה · אֲשֶׁר אֶתְכֶם יַבְרִיחַ : אליהו רַנּוּ
כָּל־עוֹבְרֵי אֹרַח · כִּי הִנֵּה רַעֲנָן אֶזְרָח · אוֹרוֹ זָרַח · קָנֶה כַּפְתּוֹר
וָפֶרַח · עַל הַר צִיּוֹן יַפְרִיחַ : אליהו.

שם המחבר אברהם חתום שמו בראשי החרוזות.

אֱלֹהִים יִסְעָדֵנוּ · בְּרָכָה בִּמְאוֹדֵנוּ · וָזֶבֶד טוֹב יִזְבְּדֵנוּ · בְּכָל־מִשְׁלַח
יָדֵינוּ · אֱלֹהִים יִסְעָדֵנוּ : בְּיוֹם רִאשׁוֹן לִמְלָאכָה · יְצַו אִתָּנוּ
בְּרָכָה · וְיוֹם הַשֵּׁנִי כָּכָה · יַמְתִּיק אֶת סוֹדֵנוּ : אלהים רַבֵּה צְבָאַי ׀
יִשְׁעִי · בַּשְּׁלִישִׁי וּבָרְבִיעִי · בַּחֲמִישִׁי אַךְ לֹא בְעִי · יִשְׁלַח אֶת פּוֹדֵנוּ :
אלהים הָכֵן טְבוֹחַ טֶבַח · בְּיוֹם הַשִּׁשִּׁי זֶבַח · קֹדֶשׁ הִלּוּל וָשֶׁבַח ·
עַל־כָּל־מַחֲמַדֵּינוּ : אלהים מַעֲדַנִּים לְנַפְשֵׁנוּ · נִתַּן בְּיוֹם קָדְשֵׁנוּ ·
וְרַעֲנָנָה עַרְשֵׂנוּ · וְלַיְלָה אוֹר בַּעֲדֵנוּ · אֱלֹהִים יִסְעָדֵנוּ :

שם המחבר נחמן וחתום בראשי החרוזות.

אֵלִי חִישׁ גֹּאֲלִי · עַבְדְּךָ יַשְׂכִּילִי · מְבַשֵּׂר טוֹב אֵלִי · אֶת־
אֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא : נָאווּ עַל הֶהָרִים · שְׁלוּחֵי ׀ יוֹצֵר הָרִים ·
וְרַגְלֵי הַמְבַשְּׂרִים · בֶּאֱמוֹר שׁוּבִי שׁוּבִי : אלי חֲבִי כִּמְעַט רֶגַע ·
כָּל מַחֲלָה וְכָל נֶגַע · אוֹיְבֶיךָ אֶפְגַּע · יוֹם נָקָם בְּלִבִּי : אלי
מַלְכֵּךְ יָבֹא לָךְ · יָפָה אַתְּ כֻּלָּךְ · וְרַעְיָתִי לְמוּלָךְ · גִּלְעָדִי
הַתִּשְׁבִּי : אלי נוֹפֶת תִּטּוֹפְנָה · שִׂפְתֵי בְנֵי ׀ יוֹנָה · כִּי בָא עֵת
לְחֶנְנָהּ · צִיּוֹן ׀ נַחֲלַת צְבִי : אלי.

מיוסד ע"ס א"ב

אַדִּיר אָיוֹם וְנוֹרָא · בַּצַּר לִי לְךָ אֶקְרָא · יְיָ לִי וְלֹא אִירָא :
גְּדוֹר פִּרְצַת הֵיכָלִי · דָּגוּל מַהֵר חַכְלִילִי · יְיָ הֱיֵה עוֹזֵר
לִי : הֵן אַתָּה תִקְוָתִי · וְלִישׁוּעָתְךָ קִוִּיתִי · יְיָ עֹז יְשׁוּעָתִי : זַךְ
וּנְקִי כַפַּיִם · חוֹן פּוֹרְשֵׂי כְנָפַיִם · יְיָ אֶרֶךְ אַפַּיִם : טוּבְךָ תָּחִישׁ
לְעַמֶּךָ · יְהִי עָלֵינוּ כְּנָאֳמֶךָ · יְיָ עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ : כּוֹנֵן בֵּית
מְכוֹנֶךָ · לְהַרְבֵּץ בּוֹ צֹאנֶךָ · יְיָ בְּאוֹר פָּנֶיךָ : מִפַּחַד לְהַצִּילִי ·
נַהֲלֵנִי לְצִיּוֹן קָדְשׁ גּוֹרָלִי · אֲדֹנָי שִׁמְעָה בְקוֹלִי : סְעוֹד וּסְמוֹךְ

לְנִמְהָרִים · עֲזוֹר נָא אֶת הַנִּשְׁאָרִים · יְיָ יוֹצֵר הָרִים: פְּדֵה עַמְּךָ
מֵעַזִּים · צֹאנְךָ מִיַּד גּוֹזְזִים · יְיָ עוֹשֵׂה חֲזִיזִים: קָרֵב קֵץ נֶחָמָה ·
רַחֵם אוֹם לֹא רֻחָמָה · יְיָ אִישׁ מִלְחָמָה: שְׁכוֹן כְּמֵאָז בְּאָהֳלֵנוּ ·
תָּמִיד אֵל מְחוֹלְלֵנוּ · יְיָ מַלְכֵּנוּ הוּא יוֹשִׁיעֵנוּ:

שם המחבר ב ר כ י ה וחתום שמו בראשי החרוזות.

בְּרַבּוֹת עִתִּים וְיָמִים · אֶזְכְּרָה שְׁנוֹת עוֹלָמִים · עַד אָן יִשְׁאֲפוּ
צָמִים · חֵיל עַם עָנִי וְאֶבְיוֹן: בִּלְבָבִי הָגִיתִי · הֲשָׁכַח
אֵל חַנּוֹתִי · וָאוֹמַר חַלּוֹתִי · שְׁנוֹת יְמִין עֶלְיוֹן: עַד קֵץ תְּמַת הַפֶּשַׁע ·
שְׁבוּיַת שֶׁבִי · לִשְׁבּוֹר מַטֵּה הָרֶשַׁע · יִשְׂרָאֵל בָּאֵל נוֹשַׁע · יָבִיא
בִּגְבוּרַת יֶשַׁע · אֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא: רִגְשַׁת כָּל פֹּעֲלֵי אָוֶן · אַוַּת לִבָּם
לְכַוֵּן · לְמַלֹּאת בַּחֲרֹשֶׁת אָוֶן · עָלַי יִתְלַחֲשׁוּ: לְשׁוֹנָם תַּצְמִיד מִרְמָה ·
כַּמַּיִם לָהֶם חוֹמָה · נַפְשִׁי תַּחְתִּיּוֹת וְהֵמָּה, לְשׁוֹאָה יְבַקְשׁוּ: צוּר
שׁוּר שִׁפְלוּתִי · וְרִיבָה אֶת רִיבִי, יָגַעְתִּי בְּאַנְחָתִי · הָיְתָה לִּי לֶחֶם
דִּמְעָתִי · חִישׁ נָא יְשׁוּעָתִי · אֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא: כִּי רַב מֵהְיוֹת הַקּוֹלֹת ·
אֵל נוֹרָא עֲלִילוֹת · שְׁאוֹן מִשְׁבְּרֵי יָם מְצוּלוֹת · כִּמְעַט שְׁטָפוּנִי:
אַדִּיר וְרַב כֹּחַ · עָלַי נַפְשִׁי תִּשְׁתּוֹחַ · הָאוֹמְרִים הֶאָח הֶאָח · נַפְשִׁי
כִּלּוּנִי: מוֹטוֹת סִמְלוֹנִי הָסֵר · אֵל אֱלֹהֵי אָבִי וַהֲמוֹן לְאוּמִּים תְּיַסֵּר ·
צְבִי רַעְיָתְךָ בַּשֵּׂר · עַל יַד תִּשְׁבִּי מְבַשֵּׂר · אֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא: יִפְקוֹד
אֱלֹהֵי הָרוּחוֹת · עֲנִיֵּי צֹאן נִדָּחוֹת · יְכַנֵּס עַל מֵי מְנוּחוֹת · יְנַהֲלֵם
וִינַחֵם: אַדִּיר בְּכָל-עֵדֶר · שִׂים לִבְּךָ לָעֵדֶר · בּוֹחֵן כְּלָיוֹת וָחֶדֶר ·
עַל הָרָעָה תִּנָּחֵם: אֵלִי צוּר חַי עֲדֵי עַד · יָחִישׁ לְהָבִיא, צוּר נֶאֱנָחִים
לְמִסְעָד · אוֹיְבַי תָּמִיד הַמְעֵד · מִתּוֹשָׁבֵי הַגִּלְעָד · אֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא:
הַחֲזֵק מָגֵן וְצִנָּה · לְעֶזְרַת נִטְעֵי כַנָּה · וְכוֹנֵן עִיר צִיּוֹנָה · קִרְיַת נַחֲלַת
חֲבָלַי: וְשָׁם צָעִיר וְרוֹדֵם · סֶלֶף בּוֹגְדִים יְשָׁדֵּם · בֵּית אֱלֹהִים אֲדַדֵּם ·
אֶל עִיר שִׂמְחַת גִּילִי: אוֹדְךָ צוּרִי וְגוֹאֲלִי · כִּי אָנַפְתָּ בִּי, וַתְּנַהֲלֵנִי
לִגְבוּלִי · אֱלֹהִים יְיָ חֵילִי · עַל יַד יִנּוֹן וְאֵלִי · אֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא:

מיוסד ע"ס א"ב ובסוף חתום ישי בר מרדכי חזק. (עין בספר חבור יפה מהישועה דף כ"ד)

אִישׁ חָסִיד הָיָה · בְּלִי מָזוֹן וּמִחְיָה · בְּבֵירָתוֹ עָסַק מִלְּבוּשׁ ·
וְאֵין בֶּגֶד לִלְבּוֹשׁ · גּוֹנֵן בַּחֲשׁוּבָה אִשָּׁה · וְגַם בְּבָנִים
חֲמִשָּׁה: דִּבְּרוּ לוֹ הָאִשָּׁה · אֵין לְהִתְיָאֲשָׁה · הַמְּבַלֵּי לֶחֶם

לֶאֱכֹל: בְּעֵרוֹם וּבְחֹסֶר כֹּל · וְהוֹרָה מָצָאתָ כִּי יָגַעְתָּ · מַה־
נֹּאכַל מֵעַתָּה: זָהִיר כְּבַר נָשׁוּק · הֲלֹא תֵצֵא לַשּׁוּק · חַנּוּן
וְרַחוּם בִּמְרוֹמָיו · אוּלַי יִגְמְלֵנוּ בְּרַחֲמָיו · טוֹב לְקוֹו מַחֲסֶה ·
רְצוֹן יְרֵאָיו יַעֲשֶׂה: יַעֲצַת בְּדַעַת וּבְחָכְמָה · עֲצָתֵךְ בְּלִי לְהַסְכִּימָה ·
בְּצֵאתִי לְבוֹשֶׁת וְלִכְלִימָה · מִבְּלִי כְסוּת וְשַׂלְמָה · לְאֵין בְּיָדִי
לִפְרוּטָה · אֲפִילוּ שָׁוֶה פְּרוּטָה: מִהֲרָה וְשָׁאֲלָה מִשְּׁכֵנִים ·
מַלְבּוּשִׁים נָאִים מְתֻקָּנִים · נִלְבַּשׁ וְהַשְׁלִיךְ יְהָבוֹ · עַל יְיָ אֲשֶׁר
אֲהֵבוֹ · סָחוּ יְלָדָיו בִּפְלוּלָם · אַל יָשֹׁב דַּךְ נִכְלָם: עָבַר בַּשּׁוּק
בִּסְבָרָתוֹ · וְהִנֵּה אֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא לִקְרָאתוֹ · פָּץ לוֹ הַמְבַשֵּׂר ·
בֶּאֱמֶת הַיּוֹם תִּתְעַשֵּׁר · צַוֵּנִי בְּכָל־כְּבוֹדֶךָ · כִּי הִנְנִי עַבְדֶּךָ:
קְרָא לְמִי בְדַעְתּוֹ · קְנוֹת עֶבֶד אֵין כְּמוֹתוֹ · רָחַשׁ אֵיךְ יְשַׁנֶּה
דִּינוֹ · עֶבֶד לִמְכּוֹר אֶת־אֲדֹנוֹ · שָׁת לוֹ חָכְמָתוֹ בְּקִרְבּוֹ · וְהֶחֱזִיק
בּוֹ כְּמוֹ רַבּוֹ: תַּגָּר קְנָאוֹ בַּאֲהָבִים · בִּשְׁמֹנֶה מֵאוֹת אֶלֶף זְהוּבִים ·
תְּבָעוֹ מַה מְּלַאכְתֶּךָ · אִם בְּבִנְיַן חָכְמָתֶךָ · תַּכְלִית טְרַקְלִין
וּפַלְטֵרִין · הֲרֵי אַתָּה בֶּן חוֹרִין: יוֹם רִאשׁוֹן בְּמִפְעָלִים · פָּעַל
עִם פּוֹעֲלִים · שַׁוַּע בַּחֲצִי הַלַּיְלָה · עֲנֵנִי נוֹרָא עֲלִילָה · יָזַמְתִּי
וְנִמְכַּרְתִּי לְהַעֲבִידִי · לִכְבוֹדֶךָ וְלֹא לִכְבוֹדִי: בּוֹרֵא עוֹלָם בְּקִנְיָן
הַשְׁלֵם זֶה הַבִּנְיָן · רַחֲמֶיךָ יִכְמְרוּ בַּחֲנִינָתִי · כִּי לְטוֹבָה כַּוָּנָתִי ·
מַלְאֲכֵי רַחֲמִים מִמְּעוֹנָתוֹ · אָז הֵחֵלּוּ לִבְנוֹתוֹ: רַבּוּ בְּנֵי הַמְּלוּכָה ·
וַתִּשְׁלַם כָּל־הַמְּלָאכָה · דָּץ הַסּוֹחֵר בִּרְאוֹתוֹ · כִּי נִגְמְרָה
מְלַאכְתּוֹ · כְּלוּלַת מִגְדָּלִים נָאִים · לְפִי עִנְיַן הַבַּנָּאִים: יִזָּכֵר
לְךָ עַתָּה · אֶתְמוֹל אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ · חָפְשֵׁנִי בְּוַדַּאי וּבְבֵרוּר · כְּנַמַּת
לְעִנְיַן שִׁחְרוּר · זֶה קִיְּמוֹ בֶּאֱמֶת · וּפָרַע לוֹ אִישׁ הָאֱמֶת:

מיוסד ע״ס א״ב ולשון המקרא.

אָמַר יְיָ לְיַעֲקֹב · אַל תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב: בָּחַר יְיָ בְּיַעֲקֹב ·
אַל תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב: גָּאַל יְיָ אֶת־יַעֲקֹב · אַל תִּירָא
עַבְדִּי יַעֲקֹב: דָּרַךְ כּוֹכָב מִיַּעֲקֹב · אַל תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב:
הַבָּאִים יַשְׁרֵשׁ יַעֲקֹב · אַל תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב: וְיֵרְדְּ מִיַּעֲקֹב ·
אַל תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב: זְכָר אֵלֶּה לְיַעֲקֹב · אַל תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב:
חֶדְוַת יְשׁוּעוֹת יַעֲקֹב · אַל תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב: טֹבוּ אֹהָלֶיךָ יַעֲקֹב ·

אַל תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב: יוֹרוּ מִשְׁפָּטֶיךָ לְיַעֲקֹב · אַל תִּירָא עַבְדִּי
יַעֲקֹב: כִּי לֹא־נַחַשׁ בְּיַעֲקֹב · אַל תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב: לֹא הִבִּיט
אָוֶן בְּיַעֲקֹב · אַל תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב: מִי מָנָה עֲפַר יַעֲקֹב · אַל
תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב: נִשְׁבַּע יְיָ לְיַעֲקֹב · אַל תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב:
סְלַח נָא לַעֲוֹן יַעֲקֹב · אַל תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב: עַתָּה הָשֵׁב שְׁבוּת
יַעֲקֹב · אַל תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב: פָּדָה יְיָ אֶת־יַעֲקֹב · אַל תִּירָא
עַבְדִּי יַעֲקֹב: צַוֵּה יְשׁוּעוֹת יַעֲקֹב · אַל תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב: קוֹל
קוֹל יַעֲקֹב · אַל תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב: רָנּוּ שִׂמְחָה לְיַעֲקֹב · אַל
תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב: שָׁב יְיָ אֶת־גְּאוֹן יַעֲקֹב · אַל תִּירָא עַבְדִּי
יַעֲקֹב: תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב · אַל תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב:

אֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא אֵלִיָּהוּ הַתִּשְׁבִּי אֵלִיָּהוּ הַגִּלְעָדִי בִּמְהֵרָה יָבֹא אֵלֵינוּ
עִם מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד: אִישׁ אֲשֶׁר קִנֵּא לְשֵׁם הָאֵל · אִישׁ בֻּשַּׂר
שָׁלוֹם עַל יַד יְקוּתִיאֵל · אִישׁ גָּשׁ וַיְכַפֵּר עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: אליהו
אִישׁ דּוֹרוֹת שְׁנֵים עָשָׂר רָאוּ עֵינָיו · אִישׁ הַנִּקְרָא בַּעַל שֵׂעָר
בְּסִמָּנָיו · אִישׁ וְאֵזוֹר עוֹר אָזוּר בְּמָתְנָיו: אליהו אִישׁ זָעַף עַל
עוֹבְדֵי חַמָּנִים · אִישׁ חָשׁ וְנִשְׁבַּע מִהְיוֹת גִּשְׁמֵי מְעוֹנִים · אִישׁ טַל
וּמָטָר עָצַר שָׁלֹשׁ שָׁנִים: אליהו אִישׁ יָצָא לִמְצוֹא לְנַפְשׁוֹ נַחַת ·
אִישׁ כִּלְכְּלוּהוּ הָעוֹרְבִים וְלֹא מֵת לַשַּׁחַת · אִישׁ לְמַעֲנוֹ נִתְבָּרְכוּ
כַּד וְצַפַּחַת: אליהו אִישׁ מוּסָרָיו הִקְשִׁיבוּ כְּמֵהִים · אִישׁ נֶעֱנָה
בָאֵשׁ מִשְּׁמֵי גְבוֹהִים · אִישׁ סָחוּ אַחֲרָיו יְיָ הוּא הָאֱלֹהִים: אליהו
אִישׁ עָתִיד לְהִשְׁתַּלֵּחַ מִשְּׁמֵי עֲרָבוֹת · אִישׁ פָּקִיד עַל כָּל־בְּשׂוֹרוֹת
טוֹבוֹת · אִישׁ צִיר נֶאֱמָן לְהָשִׁיב לֵב בָּנִים עַל אָבוֹת: אליהו אִישׁ
קָרָא קַנֹּא קִנֵּאתִי לַייָ בְּתִפְאָרָה · אִישׁ רָכַב עַל סוּסֵי אֵשׁ בִּסְעָרָה ·
אִישׁ שֶׁלֹּא טָעַם טַעַם מִיתָה וּקְבוּרָה: אליהו אִישׁ תִּשְׁבִּי עַל
שְׁמוֹ נִקְרָא · תַּצְלִיחֵנוּ עַל יָדוֹ בַּתּוֹרָה · תַּשְׁמִיעֵנוּ מִפִּיו בְּשׂוֹרָה
טוֹבָה בִּמְהֵרָה · תּוֹצִיאֵנוּ מֵאֲפֵלָה לְאוֹרָה: אליהו (אִישׁ תִּשְׁבִּי
תַּצִּילֵנוּ מִפִּי אֲרָיוֹת · תְּבַשְּׂרֵנוּ בְּשׂוֹרוֹת טוֹבוֹת · תְּשַׂמְּחֵנוּ בָּנִים
עַל אָבוֹת · בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּתוֹת: אליהו) אַשְׁרֵי מִי שֶׁרָאָה פָנָיו
בַּחֲלוֹם · אַשְׁרֵי מִי שֶׁנָּתַן לוֹ שָׁלוֹם · וְהֶחֱזִיר לוֹ שָׁלוֹם · יְיָ יְבָרֵךְ
אֶת־עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם: אליהו.

כַּכָּתוּב הִנֵּה אָנֹכִי שֹׁלֵחַ לָכֶם אֵת אֵלִיָּה הַנָּבִיא לִפְנֵי בּוֹא יוֹם יְיָ הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא · וְהֵשִׁיב לֵב אָבוֹת עַל בָּנִים וְלֵב בָּנִים עַל אֲבוֹתָם׃

כתב האבודרהם: הטעם שמזכיר **אליהו** ג׳ פעמים לחזק הענין על שם והחוט המשולש לא במהרה ינתק, ופי׳ **איש אשר קנא לשם האל** שנאמר בקנאו את קנאתי, ואתיא כמאן דאמר פנחס הוא אליהו. **על יד יקותיאל** זה משה רבינו ובפ״ק דמגלה נדרש מן הפסוק. ועונין הקהל אליהו הנביא על כל דבור ודבור והחז״ר ואומר פעם אחרת אליהו הנביא אליהו הנביא וכו׳ וכופלין הקהל אותו. **איש דורות שנים עשר ראו עיניו** ואלו הן: נחשון ושלמון, בועז, עובד, ישי, דוד, שלמה, רחבעם, אביה, אסא, יהושפט, יהורם. והולך ומפרש שם כל המאמרים אשר נמצאו בכתובי אליהו, וכתב עוד **איש שלא טעם מיתה וקבורה** שלא מת כמות כל האדם אלא שהעלתהו רוח סערה מן הארץ עד הגלגל האש ושם כלה בשרו ושב כל יסודו אל יסודו והרוח שבה אל האלהים אשר נתנה. **תצליחנו על ידו בתורה** שהוא עתיד להאיר לנו כל הספקות שיש לנו בתורתנו. **תשמיענו מפיו בשורה טובה** על שם מבשר טוב משמיע ישועה וכו׳. **תוציאנו מאפלה לאורה** שעל ידו נצא מזה הגלות שהוא כאפלה לימות המשיח שיהיה לנו כאורה במהרה בימינו.

ראשי החרוזים יצחק הקטן.

הַמַּבְדִּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְחוֹל · חַטֹּאתֵינוּ יִמְחוֹל · זַרְעֵנוּ וְכַסְפֵּנוּ יַרְבֶּה
כַּחוֹל, וְכַכּוֹכָבִים בַּלָּיְלָה׃ יוֹם פָּנָה כְּצֵל תּוֹמֶר · אֶקְרָא
לָאֵל עָלַי גּוֹמֵר · אָמַר שׁוֹמֵר, אָתָא בֹקֶר וְגַם לָיְלָה׃ צִדְקָתְךָ
כְּהַר תָּבוֹר · עַל חֲטָאַי עָבוֹר תַּעֲבוֹר · כְּיוֹם אֶתְמוֹל כִּי יַעֲבוֹר,
וְאַשְׁמוּרָה בַלָּיְלָה׃ חָלְפָה עוֹנַת מִנְחָתִי · מִי יִתֵּן מְנוּחָתִי ·
יָגַעְתִּי בְאַנְחָתִי, אַשְׂחֶה בְכָל־לָיְלָה׃ קוֹלִי בַּל יֻנְטַל · פְּתַח
לִי שַׁעַר הַמְנֻטָּל · שֶׁרֹאשִׁי נִמְלָא טָל · קְוֻצּוֹתַי רְסִיסֵי לָיְלָה׃
הֵעָתֵר נוֹרָא וְאָיוֹם · אֲשַׁוֵּעַ תְּנָה פִדְיוֹם · בְּנֶשֶׁף בְּעֶרֶב יוֹם,
בְּאִישׁוֹן לָיְלָה׃ קְרָאתִיךָ יָהּ הוֹשִׁיעֵנִי · אֹרַח חַיִּים תּוֹדִיעֵנִי ·
מִדַּלָּה תְבַצְּעֵנִי, מִיּוֹם עַד לָיְלָה׃ טַהֵר טִנּוּף מַעֲשַׂי · פֶּן
יֹאמְרוּ מַכְעִיסַי · אַיֵּה אֱלוֹהַּ עֹשָׂי, נֹתֵן זְמִירוֹת בַּלָּיְלָה׃
נַחְנוּ בְיָדְךָ כַּחֹמֶר · סְלַח נָא עַל קַל וָחֹמֶר, יוֹם לְיוֹם יַבִּיעַ
אֹמֶר · וְלַיְלָה לְלָיְלָה׃ המבדיל.

בשחרית יום ב׳ וה׳ גם במנחה לשבת קורין ג׳ גברי בפרשה של שבת הבאה.

בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ׃ וְהָאָרֶץ
הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ עַל־פְּנֵי תְהוֹם וְרוּחַ אֱלֹהִים
מְרַחֶפֶת עַל־פְּנֵי הַמָּיִם׃ וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר וַיְהִי־אוֹר׃ וַיַּרְא
אֱלֹהִים אֶת־הָאוֹר כִּי־טוֹב וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ׃
וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לָאוֹר יוֹם וְלַחֹשֶׁךְ קָרָא לָיְלָה וַיְהִי־עֶרֶב וַיְהִי־
בֹקֶר יוֹם אֶחָד׃ (לוי) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמָּיִם
וִיהִי מַבְדִּיל בֵּין מַיִם לָמָיִם׃ וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת־הָרָקִיעַ וַיַּבְדֵּל
בֵּין הַמַּיִם אֲשֶׁר מִתַּחַת לָרָקִיעַ וּבֵין הַמַּיִם אֲשֶׁר מֵעַל לָרָקִיעַ
וַיְהִי־כֵן׃ וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לָרָקִיעַ שָׁמָיִם וַיְהִי־עֶרֶב וַיְהִי־בֹקֶר יוֹם
שֵׁנִי׃ (ישראל) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִקָּווּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל־
מָקוֹם אֶחָד וְתֵרָאֶה הַיַּבָּשָׁה וַיְהִי־כֵן׃ וַיִּקְרָא אֱלֹהִים ׀ לַיַּבָּשָׁה
אֶרֶץ וּלְמִקְוֵה הַמַּיִם קָרָא יַמִּים וַיַּרְא אֱלֹהִים כִּי־טוֹב׃ וַיֹּאמֶר
אֱלֹהִים תַּדְשֵׁא הָאָרֶץ דֶּשֶׁא עֵשֶׂב מַזְרִיעַ זֶרַע עֵץ פְּרִי עֹשֶׂה
פְּרִי לְמִינוֹ אֲשֶׁר זַרְעוֹ־בוֹ עַל־הָאָרֶץ וַיְהִי־כֵן׃ וַתּוֹצֵא הָאָרֶץ
דֶּשֶׁא עֵשֶׂב מַזְרִיעַ זֶרַע לְמִינֵהוּ וְעֵץ עֹשֶׂה־פְּרִי אֲשֶׁר זַרְעוֹ־
בוֹ לְמִינֵהוּ וַיַּרְא אֱלֹהִים כִּי־טוֹב׃ וַיְהִי־עֶרֶב וַיְהִי־בֹקֶר
יוֹם שְׁלִישִׁי׃

אֵלֶּה תּוֹלְדֹת נֹחַ נֹחַ אִישׁ צַדִּיק תָּמִים הָיָה בְּדֹרֹתָיו אֶת־
הָאֱלֹהִים הִתְהַלֶּךְ־נֹחַ׃ וַיּוֹלֶד נֹחַ שְׁלֹשָׁה בָנִים אֶת־שֵׁם
אֶת־חָם וְאֶת־יָפֶת׃ וַתִּשָּׁחֵת הָאָרֶץ לִפְנֵי הָאֱלֹהִים וַתִּמָּלֵא
הָאָרֶץ חָמָס׃ וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת־הָאָרֶץ וְהִנֵּה נִשְׁחָתָה כִּי־
הִשְׁחִית כָּל־בָּשָׂר אֶת־דַּרְכּוֹ עַל־הָאָרֶץ׃ וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים לְנֹחַ
קֵץ כָּל־בָּשָׂר בָּא לְפָנַי כִּי־מָלְאָה הָאָרֶץ חָמָס מִפְּנֵיהֶם וְהִנְנִי
מַשְׁחִיתָם אֶת־הָאָרֶץ׃ עֲשֵׂה לְךָ תֵּבַת עֲצֵי־גֹפֶר קִנִּים תַּעֲשֶׂה
אֶת־הַתֵּבָה וְכָפַרְתָּ אֹתָהּ מִבַּיִת וּמִחוּץ בַּכֹּפֶר׃ וְזֶה אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה
אֹתָהּ שְׁלֹשׁ מֵאוֹת אַמָּה אֹרֶךְ הַתֵּבָה חֲמִשִּׁים אַמָּה רָחְבָּהּ
וּשְׁלֹשִׁים אַמָּה קוֹמָתָהּ׃ צֹהַר ׀ תַּעֲשֶׂה לַתֵּבָה וְאֶל־אַמָּה תְּכַלֶּנָּה
מִלְמַעְלָה וּפֶתַח הַתֵּבָה בְּצִדָּהּ תָּשִׂים תַּחְתִּיִּם שְׁנִיִּם וּשְׁלִשִׁים

תעשה׃ (לוי) ואני הנני מביא את־המבול מים על־הארץ
לשחת כל־בשר אשר־בו רוח חיים מתחת השמים כל אשר־
בארץ יגוע׃ והקמתי את־בריתי אתך ובאת אל־התבה אתה
ובניך ואשתך ונשי־בניך אתך׃ ומכל־החי מכל־בשר שנים
מכל תביא אל־התבה להחית אתך זכר ונקבה יהיו׃ (ישראל)
מהעוף למינהו ומן־הבהמה למינה מכל רמש האדמה למינהו
שנים מכל יבאו אליך להחיות׃ ואתה קח־לך מכל־מאכל
אשר יאכל ואספת אליך והיה לך ולהם לאכלה׃ ויעש נח
ככל אשר צוה אתו אלהים כן עשה׃

ויאמר יהוה אל־אברם לך־לך מארצך וממולדתך ומבית
אביך אל־הארץ אשר אראך׃ ואעשך לגוי גדול
ואברכך ואגדלה שמך והיה ברכה׃ ואברכה מברכיך ומקללך
אאר ונברכו בך כל משפחת האדמה׃ (לוי) וילך אברם
כאשר דבר אליו יהוה וילך אתו לוט ואברם בן־חמש שנים
ושבעים שנה בצאתו מחרן׃ ויקח אברם את־שרי אשתו
ואת־לוט בן־אחיו ואת־כל־רכושם אשר רכשו ואת־הנפש
אשר־עשו בחרן ויצאו ללכת ארצה כנען ויבאו ארצה כנען׃
ויעבר אברם בארץ עד מקום שכם עד אלון מורה והכנעני אז
בארץ׃ וירא יהוה אל־אברם ויאמר לזרעך אתן את־הארץ
הזאת ויבן שם מזבח ליהוה הנראה אליו׃ ויעתק משם ההרה
מקדם לבית־אל ויט אהלה בית־אל מים והעי מקדם ויבן־שם
מזבח ליהוה ויקרא בשם יהוה׃ ויסע אברם הלוך ונסוע הנגבה׃
(ישראל) ויהי רעב בארץ וירד אברם מצרימה לגור שם כי־
כבד הרעב בארץ׃ ויהי כאשר הקריב לבוא מצרימה ויאמר
אל־שרי אשתו הנה־נא ידעתי כי אשה יפת־מראה את׃
והיה כי־יראו אתך המצרים ואמרו אשתו זאת והרגו
אתי ואתך יחיו׃ אמרי־נא אחתי את למען ייטב־לי
בעבורך וחיתה נפשי בגללך׃

וירא אליו יהוה באלני ממרא והוא ישב פתח־האהל כחם
היום׃ וישא עיניו וירא והנה שלשה אנשים נצבים עליו

וַיַּרְא וַיָּרָץ לִקְרָאתָם מִפֶּתַח הָאֹהֶל וַיִּשְׁתַּחוּ אָרְצָה׃ וַיֹּאמַר
אֲדֹנָי אִם־נָא מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ אַל־נָא תַעֲבֹר מֵעַל עַבְדֶּךָ׃
יֻקַּח־נָא מְעַט־מַיִם וְרַחֲצוּ רַגְלֵיכֶם וְהִשָּׁעֲנוּ תַּחַת הָעֵץ׃ וְאֶקְחָה
פַת־לֶחֶם וְסַעֲדוּ לִבְּכֶם אַחַר תַּעֲבֹרוּ כִּי־עַל־כֵּן עֲבַרְתֶּם עַל־
עַבְדְּכֶם וַיֹּאמְרוּ כֵּן תַּעֲשֶׂה כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ׃ (לוי) וַיְמַהֵר אַבְרָהָם
הָאֹהֱלָה אֶל־שָׂרָה וַיֹּאמֶר מַהֲרִי שְׁלֹשׁ סְאִים קֶמַח סֹלֶת לוּשִׁי
וַעֲשִׂי עֻגוֹת׃ וְאֶל־הַבָּקָר רָץ אַבְרָהָם וַיִּקַּח בֶּן־בָּקָר רַךְ וָטוֹב
וַיִּתֵּן אֶל־הַנַּעַר וַיְמַהֵר לַעֲשׂוֹת אֹתוֹ׃ וַיִּקַּח חֶמְאָה וְחָלָב וּבֶן־
הַבָּקָר אֲשֶׁר עָשָׂה וַיִּתֵּן לִפְנֵיהֶם וְהוּא־עֹמֵד עֲלֵיהֶם תַּחַת
הָעֵץ וַיֹּאכֵלוּ׃ (ישראל) וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו אַיֵּה שָׂרָה אִשְׁתֶּךָ
וַיֹּאמֶר הִנֵּה בָאֹהֶל׃ וַיֹּאמֶר שׁוֹב אָשׁוּב אֵלֶיךָ כָּעֵת חַיָּה
וְהִנֵּה־בֵן לְשָׂרָה אִשְׁתֶּךָ וְשָׂרָה שֹׁמַעַת פֶּתַח הָאֹהֶל וְהוּא
אַחֲרָיו׃ וְאַבְרָהָם וְשָׂרָה זְקֵנִים בָּאִים בַּיָּמִים חָדַל
לִהְיוֹת לְשָׂרָה אֹרַח כַּנָּשִׁים׃ וַתִּצְחַק שָׂרָה בְּקִרְבָּהּ לֵאמֹר
אַחֲרֵי בְלֹתִי הָיְתָה־לִּי עֶדְנָה וַאדֹנִי זָקֵן׃ וַיֹּאמֶר יְהוָה
אֶל־אַבְרָהָם לָמָּה זֶּה צָחֲקָה שָׂרָה לֵאמֹר הַאַף אֻמְנָם
אֵלֵד וַאֲנִי זָקַנְתִּי׃ הֲיִפָּלֵא מֵיְהוָה דָּבָר לַמּוֹעֵד אָשׁוּב אֵלֶיךָ
כָּעֵת חַיָּה וּלְשָׂרָה בֵן׃

וַיִּהְיוּ חַיֵּי שָׂרָה מֵאָה שָׁנָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה וְשֶׁבַע שָׁנִים
שְׁנֵי חַיֵּי שָׂרָה׃ וַתָּמָת שָׂרָה בְּקִרְיַת אַרְבַּע הִוא
חֶבְרוֹן בְּאֶרֶץ כְּנָעַן וַיָּבֹא אַבְרָהָם לִסְפֹּד לְשָׂרָה וְלִבְכֹּתָהּ׃
וַיָּקָם אַבְרָהָם מֵעַל פְּנֵי מֵתוֹ וַיְדַבֵּר אֶל־בְּנֵי־חֵת לֵאמֹר׃
גֵּר־וְתוֹשָׁב אָנֹכִי עִמָּכֶם תְּנוּ לִי אֲחֻזַּת־קֶבֶר עִמָּכֶם וְאֶקְבְּרָה
מֵתִי מִלְּפָנָי׃ וַיַּעֲנוּ בְנֵי־חֵת אֶת־אַבְרָהָם לֵאמֹר לוֹ׃
שְׁמָעֵנוּ ׀ אֲדֹנִי נְשִׂיא אֱלֹהִים אַתָּה בְּתוֹכֵנוּ בְּמִבְחַר קְבָרֵינוּ
קְבֹר אֶת־מֵתֶךָ אִישׁ מִמֶּנּוּ אֶת־קִבְרוֹ לֹא־יִכְלֶה מִמְּךָ מִקְּבֹר
מֵתֶךָ׃ וַיָּקָם אַבְרָהָם וַיִּשְׁתַּחוּ לְעַם־הָאָרֶץ לִבְנֵי־
חֵת׃ (לוי) וַיְדַבֵּר אִתָּם לֵאמֹר אִם־יֵשׁ אֶת־נַפְשְׁכֶם
לִקְבֹּר אֶת־מֵתִי מִלְּפָנַי שְׁמָעוּנִי וּפִגְעוּ־לִי בְּעֶפְרוֹן בֶּן־צֹחַר׃
וְיִתֶּן־לִי אֶת־מְעָרַת הַמַּכְפֵּלָה אֲשֶׁר־לוֹ אֲשֶׁר בִּקְצֵה שָׂדֵהוּ

בְּכֶסֶף מָלֵא יִתְּנֶנָּה לִּי בְּתוֹכְכֶם לַאֲחֻזַּת־קָבֶר׃ וְעֶפְרוֹן יֹשֵׁב בְּתוֹךְ
בְּנֵי־חֵת וַיַּעַן עֶפְרוֹן הַחִתִּי אֶת־אַבְרָהָם בְּאָזְנֵי בְנֵי־חֵת לְכֹל בָּאֵי
שַׁעַר־עִירוֹ לֵאמֹר׃ לֹא־אֲדֹנִי שְׁמָעֵנִי הַשָּׂדֶה נָתַתִּי לָךְ וְהַמְּעָרָה
אֲשֶׁר־בּוֹ לְךָ נְתַתִּיהָ לְעֵינֵי בְנֵי־עַמִּי נְתַתִּיהָ לָּךְ קְבֹר מֵתֶךָ׃
וַיִּשְׁתַּחוּ אַבְרָהָם לִפְנֵי עַם־הָאָרֶץ׃ (ישראל) וַיְדַבֵּר אֶל־עֶפְרוֹן
בְּאָזְנֵי עַם־הָאָרֶץ לֵאמֹר אַךְ אִם־אַתָּה לוּ שְׁמָעֵנִי נָתַתִּי כֶּסֶף
הַשָּׂדֶה קַח מִמֶּנִּי וְאֶקְבְּרָה אֶת־מֵתִי שָׁמָּה׃ וַיַּעַן עֶפְרוֹן אֶת־
אַבְרָהָם לֵאמֹר לוֹ׃ אֲדֹנִי שְׁמָעֵנִי אֶרֶץ אַרְבַּע מֵאֹת שֶׁקֶל־כֶּסֶף
בֵּינִי וּבֵינְךָ מַה־הִוא וְאֶת־מֵתְךָ קְבֹר׃ וַיִּשְׁמַע אַבְרָהָם אֶל־עֶפְרוֹן
וַיִּשְׁקֹל אַבְרָהָם לְעֶפְרֹן אֶת־הַכֶּסֶף אֲשֶׁר דִּבֶּר בְּאָזְנֵי בְנֵי־חֵת
אַרְבַּע מֵאוֹת שֶׁקֶל כֶּסֶף עֹבֵר לַסֹּחֵר׃

וְאֵלֶּה תּוֹלְדֹת יִצְחָק בֶּן־אַבְרָהָם אַבְרָהָם הוֹלִיד אֶת־יִצְחָק׃

וַיְהִי יִצְחָק בֶּן־אַרְבָּעִים שָׁנָה בְּקַחְתּוֹ אֶת־רִבְקָה בַּת־
בְּתוּאֵל הָאֲרַמִּי מִפַּדַּן אֲרָם אֲחוֹת לָבָן הָאֲרַמִּי לוֹ לְאִשָּׁה׃
וַיֶּעְתַּר יִצְחָק לַיהוָה לְנֹכַח אִשְׁתּוֹ כִּי עֲקָרָה הִוא וַיֵּעָתֶר לוֹ
יְהוָה וַתַּהַר רִבְקָה אִשְׁתּוֹ׃ וַיִּתְרֹצֲצוּ הַבָּנִים בְּקִרְבָּהּ וַתֹּאמֶר
אִם־כֵּן לָמָּה זֶּה אָנֹכִי וַתֵּלֶךְ לִדְרֹשׁ אֶת־יְהוָה׃ (לוי)
וַיֹּאמֶר יְהוָה לָהּ שְׁנֵי גֹיִים* בְּבִטְנֵךְ וּשְׁנֵי לְאֻמִּים מִמֵּעַיִךְ יִפָּרֵדוּ
וּלְאֹם מִלְאֹם יֶאֱמָץ וְרַב יַעֲבֹד צָעִיר׃ וַיִּמְלְאוּ יָמֶיהָ לָלֶדֶת
וְהִנֵּה תוֹמִם בְּבִטְנָהּ׃ וַיֵּצֵא הָרִאשׁוֹן אַדְמוֹנִי כֻּלּוֹ כְּאַדֶּרֶת
שֵׂעָר וַיִּקְרְאוּ שְׁמוֹ עֵשָׂו׃ וְאַחֲרֵי־כֵן יָצָא אָחִיו וְיָדוֹ אֹחֶזֶת
בַּעֲקֵב עֵשָׂו וַיִּקְרָא שְׁמוֹ יַעֲקֹב וְיִצְחָק בֶּן־שִׁשִּׁים שָׁנָה בְּלֶדֶת
אֹתָם׃ (ישראל) וַיִּגְדְּלוּ הַנְּעָרִים וַיְהִי עֵשָׂו אִישׁ יֹדֵעַ צַיִד
אִישׁ שָׂדֶה וְיַעֲקֹב אִישׁ תָּם יֹשֵׁב אֹהָלִים׃ וַיֶּאֱהַב יִצְחָק אֶת־עֵשָׂו
כִּי־צַיִד בְּפִיו וְרִבְקָה אֹהֶבֶת אֶת־יַעֲקֹב׃ וַיָּזֶד יַעֲקֹב נָזִיד וַיָּבֹא
עֵשָׂו מִן־הַשָּׂדֶה וְהוּא עָיֵף׃ וַיֹּאמֶר עֵשָׂו אֶל־יַעֲקֹב הַלְעִיטֵנִי נָא
מִן־הָאָדֹם הָאָדֹם הַזֶּה כִּי עָיֵף אָנֹכִי עַל־כֵּן קָרָא־שְׁמוֹ אֱדוֹם׃
וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב מִכְרָה כַיּוֹם אֶת־בְּכֹרָתְךָ לִי׃ וַיֹּאמֶר עֵשָׂו הִנֵּה
אָנֹכִי הוֹלֵךְ לָמוּת וְלָמָּה־זֶּה לִי בְּכֹרָה׃ וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב הִשָּׁבְעָה
לִּי כַּיּוֹם וַיִּשָּׁבַע לוֹ וַיִּמְכֹּר אֶת־בְּכֹרָתוֹ לְיַעֲקֹב׃ וְיַעֲקֹב נָתַן

לְעֵשָׂו לֶחֶם וּנְזִיד עֲדָשִׁים וַיֹּאכַל וַיֵּשְׁתְּ וַיָּקָם וַיֵּלַךְ וַיִּבֶז עֵשָׂו
אֶת־הַבְּכֹרָה׃ וַיְהִי רָעָב בָּאָרֶץ מִלְּבַד הָרָעָב הָרִאשׁוֹן אֲשֶׁר
הָיָה בִּימֵי אַבְרָהָם וַיֵּלֶךְ יִצְחָק אֶל־אֲבִימֶלֶךְ מֶלֶךְ־פְּלִשְׁתִּים גְּרָרָה׃
וַיֵּרָא אֵלָיו יְהוָה וַיֹּאמֶר אַל־תֵּרֵד מִצְרָיְמָה שְׁכֹן בָּאָרֶץ אֲשֶׁר
אֹמַר אֵלֶיךָ׃ גּוּר בָּאָרֶץ הַזֹּאת וְאֶהְיֶה עִמְּךָ וַאֲבָרְכֶךָּ כִּי־לְךָ
וּלְזַרְעֲךָ אֶתֵּן אֶת־כָּל־הָאֲרָצֹת הָאֵל וַהֲקִמֹתִי אֶת־הַשְּׁבֻעָה
אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי לְאַבְרָהָם אָבִיךָ׃ וְהִרְבֵּיתִי אֶת־זַרְעֲךָ כְּכוֹכְבֵי
הַשָּׁמַיִם וְנָתַתִּי לְזַרְעֲךָ אֵת כָּל־הָאֲרָצֹת הָאֵל וְהִתְבָּרְכוּ בְזַרְעֲךָ
כֹּל גּוֹיֵי הָאָרֶץ׃ עֵקֶב אֲשֶׁר־שָׁמַע אַבְרָהָם בְּקֹלִי וַיִּשְׁמֹר מִשְׁמַרְתִּי
מִצְוֺתַי חֻקּוֹתַי וְתוֹרֹתָי׃

וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שָׁבַע וַיֵּלֶךְ חָרָנָה׃ וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם וַיָּלֶן שָׁם
כִּי־בָא הַשֶּׁמֶשׁ וַיִּקַּח מֵאַבְנֵי הַמָּקוֹם וַיָּשֶׂם מְרַאֲשֹׁתָיו
וַיִּשְׁכַּב בַּמָּקוֹם הַהוּא׃ וַיַּחֲלֹם וְהִנֵּה סֻלָּם מֻצָּב אַרְצָה וְרֹאשׁוֹ
מַגִּיעַ הַשָּׁמָיְמָה וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים עֹלִים וְיֹרְדִים בּוֹ׃ (לוי)
וְהִנֵּה יְהוָה נִצָּב עָלָיו וַיֹּאמַר אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אָבִיךָ וֵאלֹהֵי
יִצְחָק הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתָּה שֹׁכֵב עָלֶיהָ לְךָ אֶתְּנֶנָּה וּלְזַרְעֶךָ׃ וְהָיָה
זַרְעֲךָ כַּעֲפַר הָאָרֶץ וּפָרַצְתָּ יָמָּה וָקֵדְמָה וְצָפֹנָה וָנֶגְבָּה וְנִבְרְכוּ
בְךָ כָּל־מִשְׁפְּחֹת הָאֲדָמָה וּבְזַרְעֶךָ׃ וְהִנֵּה אָנֹכִי עִמָּךְ וּשְׁמַרְתִּיךָ
בְּכֹל אֲשֶׁר־תֵּלֵךְ וַהֲשִׁבֹתִיךָ אֶל־הָאֲדָמָה הַזֹּאת כִּי לֹא אֶעֱזָבְךָ
עַד אֲשֶׁר אִם־עָשִׂיתִי אֵת אֲשֶׁר־דִּבַּרְתִּי לָךְ׃ וַיִּיקַץ יַעֲקֹב מִשְּׁנָתוֹ
וַיֹּאמֶר אָכֵן יֵשׁ יְהוָה בַּמָּקוֹם הַזֶּה וְאָנֹכִי לֹא יָדָעְתִּי׃ וַיִּירָא
וַיֹּאמַר מַה־נּוֹרָא הַמָּקוֹם הַזֶּה אֵין זֶה כִּי אִם־בֵּית אֱלֹהִים וְזֶה
שַׁעַר הַשָּׁמָיִם׃ (ישראל) וַיַּשְׁכֵּם יַעֲקֹב בַּבֹּקֶר וַיִּקַּח אֶת־הָאֶבֶן
אֲשֶׁר־שָׂם מְרַאֲשֹׁתָיו וַיָּשֶׂם אֹתָהּ מַצֵּבָה וַיִּצֹק שֶׁמֶן עַל־רֹאשָׁהּ׃
וַיִּקְרָא אֶת־שֵׁם־הַמָּקוֹם הַהוּא בֵּית־אֵל וְאוּלָם לוּז שֵׁם־הָעִיר
לָרִאשֹׁנָה׃ וַיִּדַּר יַעֲקֹב נֶדֶר לֵאמֹר אִם־יִהְיֶה אֱלֹהִים עִמָּדִי
וּשְׁמָרַנִי בַּדֶּרֶךְ הַזֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי הוֹלֵךְ וְנָתַן־לִי לֶחֶם לֶאֱכֹל וּבֶגֶד
לִלְבֹּשׁ׃ וְשַׁבְתִּי בְשָׁלוֹם אֶל־בֵּית אָבִי וְהָיָה יְהוָה לִי לֵאלֹהִים׃
וְהָאֶבֶן הַזֹּאת אֲשֶׁר־שַׂמְתִּי מַצֵּבָה יִהְיֶה בֵּית אֱלֹהִים וְכֹל אֲשֶׁר
תִּתֶּן־לִי עַשֵּׂר אֲעַשְּׂרֶנּוּ לָךְ׃

וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב מַלְאָכִים לְפָנָיו אֶל־עֵשָׂו אָחִיו אַרְצָה שֵׂעִיר שְׂדֵה אֱדוֹם: וַיְצַו אֹתָם לֵאמֹר כֹּה תֹאמְרוּן לַאדֹנִי לְעֵשָׂו כֹּה אָמַר עַבְדְּךָ יַעֲקֹב עִם־לָבָן גַּרְתִּי וָאֵחַר עַד־עָתָּה: וַיְהִי־לִי שׁוֹר וַחֲמוֹר צֹאן וְעֶבֶד וְשִׁפְחָה וָאֶשְׁלְחָה לְהַגִּיד לַאדֹנִי לִמְצֹא־חֵן בְּעֵינֶיךָ: (לוי) וַיָּשֻׁבוּ הַמַּלְאָכִים אֶל־יַעֲקֹב לֵאמֹר בָּאנוּ אֶל־אָחִיךָ אֶל־עֵשָׂו וְגַם הֹלֵךְ לִקְרָאתְךָ וְאַרְבַּע־מֵאוֹת אִישׁ עִמּוֹ: וַיִּירָא יַעֲקֹב מְאֹד וַיֵּצֶר לוֹ וַיַּחַץ אֶת־הָעָם אֲשֶׁר־אִתּוֹ וְאֶת־הַצֹּאן וְאֶת־הַבָּקָר וְהַגְּמַלִּים לִשְׁנֵי מַחֲנוֹת: וַיֹּאמֶר אִם־יָבוֹא עֵשָׂו אֶל־הַמַּחֲנֶה הָאַחַת וְהִכָּהוּ וְהָיָה הַמַּחֲנֶה הַנִּשְׁאָר לִפְלֵיטָה: (ישראל) וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֱלֹהֵי אָבִי אַבְרָהָם וֵאלֹהֵי אָבִי יִצְחָק יְהוָה הָאֹמֵר אֵלַי שׁוּב לְאַרְצְךָ וּלְמוֹלַדְתְּךָ וְאֵיטִיבָה עִמָּךְ: קָטֹנְתִּי מִכֹּל הַחֲסָדִים וּמִכָּל־הָאֱמֶת אֲשֶׁר עָשִׂיתָ אֶת־עַבְדֶּךָ כִּי בְמַקְלִי עָבַרְתִּי אֶת־הַיַּרְדֵּן הַזֶּה וְעַתָּה הָיִיתִי לִשְׁנֵי מַחֲנוֹת: הַצִּילֵנִי נָא מִיַּד אָחִי מִיַּד עֵשָׂו כִּי־יָרֵא אָנֹכִי אֹתוֹ פֶּן־יָבוֹא וְהִכַּנִי אֵם עַל־בָּנִים: וְאַתָּה אָמַרְתָּ הֵיטֵב אֵיטִיב עִמָּךְ וְשַׂמְתִּי אֶת־זַרְעֲךָ כְּחוֹל הַיָּם אֲשֶׁר לֹא־יִסָּפֵר מֵרֹב:

וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מְגוּרֵי אָבִיו בְּאֶרֶץ כְּנָעַן: אֵלֶּה תֹּלְדוֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף בֶּן־שְׁבַע־עֶשְׂרֵה שָׁנָה הָיָה רֹעֶה אֶת־אֶחָיו בַּצֹּאן וְהוּא נַעַר אֶת־בְּנֵי בִלְהָה וְאֶת־בְּנֵי זִלְפָּה נְשֵׁי אָבִיו וַיָּבֵא יוֹסֵף אֶת־דִּבָּתָם רָעָה אֶל־אֲבִיהֶם: וְיִשְׂרָאֵל אָהַב אֶת־יוֹסֵף מִכָּל־בָּנָיו כִּי־בֶן־זְקֻנִים הוּא לוֹ וְעָשָׂה לוֹ כְּתֹנֶת פַּסִּים: (לוי) וַיִּרְאוּ אֶחָיו כִּי־אֹתוֹ אָהַב אֲבִיהֶם מִכָּל־אֶחָיו וַיִּשְׂנְאוּ אֹתוֹ וְלֹא יָכְלוּ דַּבְּרוֹ לְשָׁלֹם: וַיַּחֲלֹם יוֹסֵף חֲלוֹם וַיַּגֵּד לְאֶחָיו וַיּוֹסִפוּ עוֹד שְׂנֹא אֹתוֹ: וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם שִׁמְעוּ־נָא הַחֲלוֹם הַזֶּה אֲשֶׁר חָלָמְתִּי: וְהִנֵּה אֲנַחְנוּ מְאַלְּמִים אֲלֻמִּים בְּתוֹךְ הַשָּׂדֶה וְהִנֵּה קָמָה אֲלֻמָּתִי וְגַם־נִצָּבָה וְהִנֵּה תְסֻבֶּינָה אֲלֻמֹּתֵיכֶם וַתִּשְׁתַּחֲוֶיןָ לַאֲלֻמָּתִי: (ישראל) וַיֹּאמְרוּ לוֹ אֶחָיו הֲמָלֹךְ תִּמְלֹךְ עָלֵינוּ אִם־מָשׁוֹל תִּמְשֹׁל בָּנוּ וַיּוֹסִפוּ עוֹד שְׂנֹא אֹתוֹ עַל־חֲלֹמֹתָיו וְעַל־דְּבָרָיו: וַיַּחֲלֹם עוֹד חֲלוֹם אַחֵר וַיְסַפֵּר אֹתוֹ לְאֶחָיו וַיֹּאמֶר הִנֵּה חָלַמְתִּי חֲלוֹם עוֹד וְהִנֵּה הַשֶּׁמֶשׁ וְהַיָּרֵחַ וְאַחַד עָשָׂר כּוֹכָבִים מִשְׁתַּחֲוִים לִי: וַיְסַפֵּר

אֶל־אָבִיו וְאֶל־אֶחָיו וַיִּגְעַר־בּוֹ אָבִיו וַיֹּאמֶר לוֹ מָה הַחֲלוֹם הַזֶּה
אֲשֶׁר חָלָמְתָּ הֲבוֹא נָבוֹא אֲנִי וְאִמְּךָ וְאַחֶיךָ לְהִשְׁתַּחֲוֹת לְךָ אָרְצָה׃
וַיְקַנְאוּ־בוֹ אֶחָיו וְאָבִיו שָׁמַר אֶת־הַדָּבָר׃

וַיְהִי מִקֵּץ שְׁנָתַיִם יָמִים וּפַרְעֹה חֹלֵם וְהִנֵּה עֹמֵד עַל־הַיְאֹר׃
וְהִנֵּה מִן־הַיְאֹר עֹלֹת שֶׁבַע פָּרוֹת יְפוֹת מַרְאֶה וּבְרִיאֹת
בָּשָׂר וַתִּרְעֶינָה בָּאָחוּ׃ וְהִנֵּה שֶׁבַע פָּרוֹת אֲחֵרוֹת עֹלוֹת אַחֲרֵיהֶן
מִן־הַיְאֹר רָעוֹת מַרְאֶה וְדַקּוֹת בָּשָׂר וַתַּעֲמֹדְנָה אֵצֶל הַפָּרוֹת עַל־
שְׂפַת הַיְאֹר׃ וַתֹּאכַלְנָה הַפָּרוֹת רָעוֹת הַמַּרְאֶה וְדַקֹּת הַבָּשָׂר
אֵת שֶׁבַע הַפָּרוֹת יְפֹת הַמַּרְאֶה וְהַבְּרִיאֹת וַיִּיקַץ פַּרְעֹה׃ (לוי)
וַיִּישָׁן וַיַּחֲלֹם שֵׁנִית וְהִנֵּה ׀ שֶׁבַע שִׁבֳּלִים עֹלוֹת בְּקָנֶה אֶחָד בְּרִיאוֹת
וְטֹבוֹת׃ וְהִנֵּה שֶׁבַע שִׁבֳּלִים דַּקּוֹת וּשְׁדוּפֹת קָדִים צֹמְחוֹת
אַחֲרֵיהֶן׃ וַתִּבְלַעְנָה הַשִּׁבֳּלִים הַדַּקּוֹת אֵת שֶׁבַע הַשִּׁבֳּלִים
הַבְּרִיאוֹת וְהַמְּלֵאוֹת וַיִּיקַץ פַּרְעֹה וְהִנֵּה חֲלוֹם׃ (ישראל) וַיְהִי
בַבֹּקֶר וַתִּפָּעֶם רוּחוֹ וַיִּשְׁלַח וַיִּקְרָא אֶת־כָּל־חַרְטֻמֵּי מִצְרַיִם וְאֶת־
כָּל־חֲכָמֶיהָ וַיְסַפֵּר פַּרְעֹה לָהֶם אֶת־חֲלֹמוֹ וְאֵין־פּוֹתֵר אוֹתָם
לְפַרְעֹה׃ וַיְדַבֵּר שַׂר הַמַּשְׁקִים אֶת־פַּרְעֹה לֵאמֹר אֶת־חֲטָאַי אֲנִי
מַזְכִּיר הַיּוֹם׃ פַּרְעֹה קָצַף עַל־עֲבָדָיו וַיִּתֵּן אֹתִי בְּמִשְׁמַר בֵּית שַׂר
הַטַּבָּחִים אֹתִי וְאֵת שַׂר הָאֹפִים׃ וַנַּחַלְמָה חֲלוֹם בְּלַיְלָה אֶחָד
אֲנִי וָהוּא אִישׁ כְּפִתְרוֹן חֲלֹמוֹ חָלָמְנוּ׃ וְשָׁם אִתָּנוּ נַעַר עִבְרִי
עֶבֶד לְשַׂר הַטַּבָּחִים וַנְּסַפֶּר־לוֹ וַיִּפְתָּר־לָנוּ אֶת־חֲלֹמֹתֵינוּ אִישׁ
כַּחֲלֹמוֹ פָּתָר׃ וַיְהִי כַּאֲשֶׁר פָּתַר־לָנוּ כֵּן הָיָה אֹתִי הֵשִׁיב עַל־
כַּנִּי וְאֹתוֹ תָלָה׃ וַיִּשְׁלַח פַּרְעֹה וַיִּקְרָא אֶת־יוֹסֵף וַיְרִיצֻהוּ מִן־
הַבּוֹר וַיְגַלַּח וַיְחַלֵּף שִׂמְלֹתָיו וַיָּבֹא אֶל־פַּרְעֹה׃

וַיִּגַּשׁ אֵלָיו יְהוּדָה וַיֹּאמֶר בִּי אֲדֹנִי יְדַבֶּר־נָא עַבְדְּךָ דָבָר בְּאָזְנֵי
אֲדֹנִי וְאַל־יִחַר אַפְּךָ בְּעַבְדֶּךָ כִּי כָמוֹךָ כְּפַרְעֹה׃ אֲדֹנִי
שָׁאַל אֶת־עֲבָדָיו לֵאמֹר הֲיֵשׁ־לָכֶם אָב אוֹ־אָח׃ וַנֹּאמֶר אֶל־
אֲדֹנִי יֶשׁ־לָנוּ אָב זָקֵן וְיֶלֶד זְקֻנִים קָטָן וְאָחִיו מֵת וַיִּוָּתֵר הוּא לְבַדּוֹ
לְאִמּוֹ וְאָבִיו אֲהֵבוֹ׃ (לוי) וַתֹּאמֶר אֶל־עֲבָדֶיךָ הוֹרִדֻהוּ אֵלָי
וְאָשִׂימָה עֵינִי עָלָיו׃ וַנֹּאמֶר אֶל־אֲדֹנִי לֹא־יוּכַל הַנַּעַר לַעֲזֹב
אֶת־אָבִיו וְעָזַב אֶת־אָבִיו וָמֵת׃ וַתֹּאמֶר אֶל־עֲבָדֶיךָ אִם־לֹא יֵרֵד

אֲחִיכֶם הַקָּטֹן אִתְּכֶם לֹא תֹסִפוּן לִרְאוֹת פָּנָי׃ וַיְהִי כִּי עָלִינוּ
אֶל־עַבְדְּךָ אָבִי וַנַּגֶּד־לוֹ אֵת דִּבְרֵי אֲדֹנִי׃ (ישראל) וַיֹּאמֶר
אָבִינוּ שֻׁבוּ שִׁבְרוּ־לָנוּ מְעַט־אֹכֶל׃ וַנֹּאמֶר לֹא נוּכַל לָרֶדֶת אִם־
יֵשׁ אָחִינוּ הַקָּטֹן אִתָּנוּ וְיָרַדְנוּ כִּי־לֹא נוּכַל לִרְאוֹת פְּנֵי הָאִישׁ
וְאָחִינוּ הַקָּטֹן אֵינֶנּוּ אִתָּנוּ׃ וַיֹּאמֶר עַבְדְּךָ אָבִי אֵלֵינוּ אַתֶּם יְדַעְתֶּם
כִּי שְׁנַיִם יָלְדָה־לִּי אִשְׁתִּי׃ וַיֵּצֵא הָאֶחָד מֵאִתִּי וָאֹמַר אַךְ טָרֹף
טֹרָף וְלֹא רְאִיתִיו עַד־הֵנָּה׃ וּלְקַחְתֶּם גַּם־אֶת־זֶה מֵעִם פָּנַי
וְקָרָהוּ אָסוֹן וְהוֹרַדְתֶּם אֶת־שֵׂיבָתִי בְּרָעָה שְׁאֹלָה׃ וְעַתָּה כְּבֹאִי
אֶל־עַבְדְּךָ אָבִי וְהַנַּעַר אֵינֶנּוּ אִתָּנוּ וְנַפְשׁוֹ קְשׁוּרָה בְנַפְשׁוֹ׃

וַיְחִי יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם שְׁבַע עֶשְׂרֵה שָׁנָה וַיְהִי יְמֵי־יַעֲקֹב
שְׁנֵי חַיָּיו שֶׁבַע שָׁנִים וְאַרְבָּעִים וּמְאַת שָׁנָה׃ וַיִּקְרְבוּ
יְמֵי־יִשְׂרָאֵל לָמוּת וַיִּקְרָא ׀ לִבְנוֹ לְיוֹסֵף וַיֹּאמֶר לוֹ אִם־נָא מָצָאתִי
חֵן בְּעֵינֶיךָ שִׂים־נָא יָדְךָ תַּחַת יְרֵכִי וְעָשִׂיתָ עִמָּדִי חֶסֶד וֶאֱמֶת
אַל־נָא תִקְבְּרֵנִי בְּמִצְרָיִם׃ וְשָׁכַבְתִּי עִם־אֲבֹתַי וּנְשָׂאתַנִי
מִמִּצְרַיִם וּקְבַרְתַּנִי בִּקְבֻרָתָם וַיֹּאמַר אָנֹכִי אֶעֱשֶׂה כִדְבָרֶךָ׃
וַיֹּאמֶר הִשָּׁבְעָה לִי וַיִּשָּׁבַע לוֹ וַיִּשְׁתַּחוּ יִשְׂרָאֵל עַל־רֹאשׁ הַמִּטָּה׃
(לוי) וַיְהִי אַחֲרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיֹּאמֶר לְיוֹסֵף הִנֵּה אָבִיךָ
חֹלֶה וַיִּקַּח אֶת־שְׁנֵי בָנָיו עִמּוֹ אֶת־מְנַשֶּׁה וְאֶת־אֶפְרָיִם׃ וַיַּגֵּד
לְיַעֲקֹב וַיֹּאמֶר הִנֵּה בִּנְךָ יוֹסֵף בָּא אֵלֶיךָ וַיִּתְחַזֵּק יִשְׂרָאֵל וַיֵּשֶׁב
עַל־הַמִּטָּה׃ וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל־יוֹסֵף אֵל שַׁדַּי נִרְאָה־אֵלַי בְּלוּז
בְּאֶרֶץ כְּנָעַן וַיְבָרֶךְ אֹתִי׃ (ישראל) וַיֹּאמֶר אֵלַי הִנְנִי מַפְרְךָ
וְהִרְבִּיתִךָ וּנְתַתִּיךָ לִקְהַל עַמִּים וְנָתַתִּי אֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת לְזַרְעֲךָ
אַחֲרֶיךָ אֲחֻזַּת עוֹלָם׃ וְעַתָּה שְׁנֵי־בָנֶיךָ הַנּוֹלָדִים לְךָ בְּאֶרֶץ
מִצְרַיִם עַד־בֹּאִי אֵלֶיךָ מִצְרַיְמָה לִי־הֵם אֶפְרַיִם וּמְנַשֶּׁה כִּרְאוּבֵן
וְשִׁמְעוֹן יִהְיוּ־לִי׃ וּמוֹלַדְתְּךָ אֲשֶׁר־הוֹלַדְתָּ אַחֲרֵיהֶם לְךָ יִהְיוּ
עַל שֵׁם אֲחֵיהֶם יִקָּרְאוּ בְּנַחֲלָתָם׃ וַאֲנִי ׀ בְּבֹאִי מִפַּדָּן מֵתָה עָלַי
רָחֵל בְּאֶרֶץ כְּנַעַן בַּדֶּרֶךְ בְּעוֹד כִּבְרַת־אֶרֶץ לָבֹא אֶפְרָתָה
וָאֶקְבְּרֶהָ שָּׁם בְּדֶרֶךְ אֶפְרָת הִוא בֵּית לָחֶם׃ וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת־
בְּנֵי יוֹסֵף וַיֹּאמֶר מִי־אֵלֶּה׃ וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל־אָבִיו בָּנַי הֵם אֲשֶׁר־
נָתַן־לִי אֱלֹהִים בָּזֶה וַיֹּאמַר קָחֶם־נָא אֵלַי וַאֲבָרְכֵם׃

וְאֵ֗לֶּה שְׁמוֹת֙ בְּנֵ֣י יִשְׂרָאֵ֔ל הַבָּאִ֖ים מִצְרָ֑יְמָה אֵ֣ת יַעֲקֹ֔ב אִ֥ישׁ
וּבֵית֖וֹ בָּֽאוּ׃ רְאוּבֵ֣ן שִׁמְע֔וֹן לֵוִ֖י וִיהוּדָֽה׃ יִשָּׂשכָ֥ר זְבוּלֻ֖ן
וּבִנְיָמִֽן׃ דָּ֥ן וְנַפְתָּלִ֖י גָּ֥ד וְאָשֵֽׁר׃ וַֽיְהִ֗י כָּל־נֶ֛פֶשׁ יֹצְאֵ֥י יֶֽרֶךְ־יַעֲקֹ֖ב
שִׁבְעִ֣ים נָ֑פֶשׁ וְיוֹסֵ֖ף הָיָ֥ה בְמִצְרָֽיִם׃ וַיָּ֤מָת יוֹסֵף֙ וְכָל־אֶחָ֔יו וְכֹ֖ל
הַדּ֥וֹר הַהֽוּא׃ וּבְנֵ֣י יִשְׂרָאֵ֗ל פָּר֧וּ וַֽיִּשְׁרְצ֛וּ וַיִּרְבּ֥וּ וַיַּֽעַצְמ֖וּ בִּמְאֹ֣ד
מְאֹ֑ד וַתִּמָּלֵ֥א הָאָ֖רֶץ אֹתָֽם׃ (לוי) וַיָּ֥קָם מֶֽלֶךְ־חָדָ֖שׁ עַל־מִצְרָ֑יִם
אֲשֶׁ֥ר לֹֽא־יָדַ֖ע אֶת־יוֹסֵֽף׃ וַיֹּ֖אמֶר אֶל־עַמּ֑וֹ הִנֵּ֗ה עַ֚ם בְּנֵ֣י יִשְׂרָאֵ֔ל
רַ֥ב וְעָצ֖וּם מִמֶּֽנּוּ׃ הָ֥בָה נִֽתְחַכְּמָ֖ה ל֑וֹ פֶּן־יִרְבֶּ֗ה וְהָיָ֞ה כִּֽי־תִקְרֶ֤אנָה
מִלְחָמָה֙ וְנוֹסַ֤ף גַּם־הוּא֙ עַל־שֹׂ֣נְאֵ֔ינוּ וְנִלְחַם־בָּ֖נוּ וְעָלָ֥ה מִן־
הָאָֽרֶץ׃ וַיָּשִׂ֤ימוּ עָלָיו֙ שָׂרֵ֣י מִסִּ֔ים לְמַ֥עַן עַנֹּת֖וֹ בְּסִבְלֹתָ֑ם וַיִּ֜בֶן
עָרֵ֤י מִסְכְּנוֹת֙ לְפַרְעֹ֔ה אֶת־פִּתֹ֖ם וְאֶת־רַעַמְסֵֽס׃ וְכַאֲשֶׁר֙ יְעַנּ֣וּ אֹת֔וֹ
כֵּ֥ן יִרְבֶּ֖ה וְכֵ֣ן יִפְרֹ֑ץ וַיָּקֻ֕צוּ מִפְּנֵ֖י בְּנֵ֥י יִשְׂרָאֵֽל׃ (ישראל) וַיַּעֲבִ֧דוּ
מִצְרַ֛יִם אֶת־בְּנֵ֥י יִשְׂרָאֵ֖ל בְּפָֽרֶךְ׃ וַיְמָרְר֨וּ אֶת־חַיֵּיהֶ֜ם בַּעֲבֹדָ֣ה
קָשָׁ֗ה בְּחֹ֙מֶר֙ וּבִלְבֵנִ֔ים וּבְכָל־עֲבֹדָ֖ה בַּשָּׂדֶ֑ה אֵ֚ת כָּל־עֲבֹ֣דָתָ֔ם אֲשֶׁר־
עָבְד֥וּ בָהֶ֖ם בְּפָֽרֶךְ׃ וַיֹּ֙אמֶר֙ מֶ֣לֶךְ מִצְרַ֔יִם לַֽמְיַלְּדֹ֖ת הָֽעִבְרִיֹּ֑ת
אֲשֶׁ֨ר שֵׁ֤ם הָֽאַחַת֙ שִׁפְרָ֔ה וְשֵׁ֥ם הַשֵּׁנִ֖ית פּוּעָֽה׃ וַיֹּ֗אמֶר בְּיַלֶּדְכֶן֙
אֶת־הָֽעִבְרִיּ֔וֹת וּרְאִיתֶ֖ן עַל־הָאָבְנָ֑יִם אִם־בֵּ֥ן הוּא֙ וַהֲמִתֶּ֣ן אֹת֔וֹ וְאִם־
בַּ֥ת הִ֖וא וָחָֽיָה׃ וַתִּירֶ֤אןָ הַֽמְיַלְּדֹת֙ אֶת־הָ֣אֱלֹהִ֔ים וְלֹ֣א עָשׂ֔וּ כַּאֲשֶׁ֛ר
דִּבֶּ֥ר אֲלֵיהֶ֖ן מֶ֣לֶךְ מִצְרָ֑יִם וַתְּחַיֶּ֖יןָ אֶת־הַיְלָדִֽים׃

וַיְדַבֵּ֥ר אֱלֹהִ֖ים אֶל־מֹשֶׁ֑ה וַיֹּ֥אמֶר אֵלָ֖יו אֲנִ֥י יְהוָֽה׃ וָאֵרָ֗א
אֶל־אַבְרָהָ֛ם אֶל־יִצְחָ֥ק וְאֶֽל־יַעֲקֹ֖ב בְּאֵ֣ל שַׁדָּ֑י וּשְׁמִ֣י יְהוָ֔ה
לֹ֥א נוֹדַ֖עְתִּי לָהֶֽם׃ וְגַ֨ם הֲקִמֹ֤תִי אֶת־בְּרִיתִי֙ אִתָּ֔ם לָתֵ֥ת לָהֶ֖ם
אֶת־אֶ֣רֶץ כְּנָ֑עַן אֵ֛ת אֶ֥רֶץ מְגֻרֵיהֶ֖ם אֲשֶׁר־גָּ֥רוּ בָֽהּ׃ וְגַ֣ם ׀ אֲנִ֣י
שָׁמַ֗עְתִּי אֶֽת־נַאֲקַת֙ בְּנֵ֣י יִשְׂרָאֵ֔ל אֲשֶׁ֥ר מִצְרַ֖יִם מַעֲבִדִ֣ים אֹתָ֑ם
וָאֶזְכֹּ֖ר אֶת־בְּרִיתִֽי׃ (לוי) לָכֵ֞ן אֱמֹ֣ר לִבְנֵֽי־יִשְׂרָאֵל֮ אֲנִ֣י יְהוָה֒
וְהוֹצֵאתִ֣י אֶתְכֶ֗ם מִתַּ֙חַת֙ סִבְלֹ֣ת מִצְרַ֔יִם וְהִצַּלְתִּ֥י אֶתְכֶ֖ם מֵעֲבֹדָתָ֑ם
וְגָאַלְתִּ֤י אֶתְכֶם֙ בִּזְר֣וֹעַ נְטוּיָ֔ה וּבִשְׁפָטִ֖ים גְּדֹלִֽים׃ וְלָקַחְתִּ֨י
אֶתְכֶ֥ם לִי֙ לְעָ֔ם וְהָיִ֥יתִי לָכֶ֖ם לֵֽאלֹהִ֑ים וִֽידַעְתֶּ֗ם כִּ֣י אֲנִ֤י יְהוָה֙
אֱלֹ֣הֵיכֶ֔ם הַמּוֹצִ֣יא אֶתְכֶ֔ם מִתַּ֖חַת סִבְל֥וֹת מִצְרָֽיִם׃
וְהֵבֵאתִ֤י אֶתְכֶם֙ אֶל־הָאָ֔רֶץ אֲשֶׁ֤ר נָשָׂ֙אתִי֙ אֶת־יָדִ֔י לָתֵ֣ת

אֹתָהּ לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב וְנָתַתִּי אֹתָהּ לָכֶם מוֹרָשָׁה
אֲנִי יְהוָה׃ וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה כֵּן אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא שָׁמְעוּ אֶל־
מֹשֶׁה מִקֹּצֶר רוּחַ וּמֵעֲבֹדָה קָשָׁה׃ (ישראל) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־
מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃ בֹּא דַבֵּר אֶל־פַּרְעֹה מֶלֶךְ מִצְרָיִם וִישַׁלַּח אֶת־בְּנֵי־
יִשְׂרָאֵל מֵאַרְצוֹ׃ וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה לִפְנֵי יְהוָה לֵאמֹר הֵן בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל
לֹא־שָׁמְעוּ אֵלַי וְאֵיךְ יִשְׁמָעֵנִי פַרְעֹה וַאֲנִי עֲרַל שְׂפָתָיִם׃ וַיְדַבֵּר
יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן וַיְצַוֵּם אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶל־פַּרְעֹה
מֶלֶךְ מִצְרָיִם לְהוֹצִיא אֶת־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם׃

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה בֹּא אֶל־פַּרְעֹה כִּי־אֲנִי הִכְבַּדְתִּי אֶת־
לִבּוֹ וְאֶת־לֵב עֲבָדָיו לְמַעַן שִׁתִי אֹתֹתַי אֵלֶּה בְּקִרְבּוֹ׃
וּלְמַעַן תְּסַפֵּר בְּאָזְנֵי בִנְךָ וּבֶן־בִּנְךָ אֵת אֲשֶׁר הִתְעַלַּלְתִּי בְּמִצְרַיִם
וְאֶת־אֹתֹתַי אֲשֶׁר־שַׂמְתִּי בָם וִידַעְתֶּם כִּי־אֲנִי יְהוָה׃ וַיָּבֹא מֹשֶׁה
וְאַהֲרֹן אֶל־פַּרְעֹה וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי הָעִבְרִים
עַד־מָתַי מֵאַנְתָּ לֵעָנֹת מִפָּנָי שַׁלַּח עַמִּי וְיַעַבְדֻנִי׃ (לוי) כִּי
אִם־מָאֵן אַתָּה לְשַׁלֵּחַ אֶת־עַמִּי הִנְנִי מֵבִיא מָחָר אַרְבֶּה בִּגְבֻלֶךָ׃
וְכִסָּה אֶת־עֵין הָאָרֶץ וְלֹא יוּכַל לִרְאֹת אֶת־הָאָרֶץ וְאָכַל | אֶת־
יֶתֶר הַפְּלֵטָה הַנִּשְׁאֶרֶת לָכֶם מִן־הַבָּרָד וְאָכַל אֶת־כָּל־הָעֵץ
הַצֹּמֵחַ לָכֶם מִן־הַשָּׂדֶה׃ וּמָלְאוּ בָתֶּיךָ וּבָתֵּי כָל־עֲבָדֶיךָ וּבָתֵּי
כָל־מִצְרַיִם אֲשֶׁר לֹא־רָאוּ אֲבֹתֶיךָ וַאֲבוֹת אֲבֹתֶיךָ מִיּוֹם הֱיוֹתָם
עַל־הָאֲדָמָה עַד הַיּוֹם הַזֶּה וַיִּפֶן וַיֵּצֵא מֵעִם פַּרְעֹה׃ (ישראל)
וַיֹּאמְרוּ עַבְדֵי פַרְעֹה אֵלָיו עַד־מָתַי יִהְיֶה זֶה לָנוּ לְמוֹקֵשׁ שַׁלַּח
אֶת־הָאֲנָשִׁים וְיַעַבְדוּ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם הֲטֶרֶם תֵּדַע כִּי אָבְדָה
מִצְרָיִם׃ וַיּוּשַׁב אֶת־מֹשֶׁה וְאֶת־אַהֲרֹן אֶל־פַּרְעֹה
וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם לְכוּ עִבְדוּ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם מִי וָמִי
הַהֹלְכִים׃ וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה בִּנְעָרֵינוּ וּבִזְקֵנֵינוּ נֵלֵךְ בְּבָנֵינוּ
וּבִבְנוֹתֵנוּ בְּצֹאנֵנוּ וּבִבְקָרֵנוּ נֵלֵךְ כִּי חַג־יְהוָה לָנוּ׃ וַיֹּאמֶר
אֲלֵהֶם יְהִי כֵן יְהוָה עִמָּכֶם כַּאֲשֶׁר אֲשַׁלַּח אֶתְכֶם וְאֶת־
טַפְּכֶם רְאוּ כִּי רָעָה נֶגֶד פְּנֵיכֶם׃ לֹא כֵן לְכוּ־נָא
הַגְּבָרִים וְעִבְדוּ אֶת־יְהוָה כִּי אֹתָהּ אַתֶּם מְבַקְשִׁים וַיְגָרֶשׁ אֹתָם
מֵאֵת פְּנֵי פַרְעֹה׃

וַיְהִי בְּשַׁלַּח פַּרְעֹה אֶת־הָעָם וְלֹא־נָחָם אֱלֹהִים דֶּרֶךְ אֶרֶץ
פְּלִשְׁתִּים כִּי קָרוֹב הוּא כִּי ׀ אָמַר אֱלֹהִים פֶּן־יִנָּחֵם הָעָם
בִּרְאֹתָם מִלְחָמָה וְשָׁבוּ מִצְרָיְמָה׃ וַיַּסֵּב אֱלֹהִים ׀ אֶת־הָעָם דֶּרֶךְ
הַמִּדְבָּר יַם־סוּף וַחֲמֻשִׁים עָלוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם׃ וַיִּקַּח
מֹשֶׁה אֶת־עַצְמוֹת יוֹסֵף עִמּוֹ כִּי הַשְׁבֵּעַ הִשְׁבִּיעַ אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
לֵאמֹר פָּקֹד יִפְקֹד אֱלֹהִים אֶתְכֶם וְהַעֲלִיתֶם אֶת־עַצְמֹתַי
מִזֶּה אִתְּכֶם׃ וַיִּסְעוּ מִסֻּכֹּת וַיַּחֲנוּ בְאֵתָם בִּקְצֵה הַמִּדְבָּר׃
וַיהוָה הֹלֵךְ לִפְנֵיהֶם יוֹמָם בְּעַמּוּד עָנָן לַנְחֹתָם הַדֶּרֶךְ וְלַיְלָה
בְּעַמּוּד אֵשׁ לְהָאִיר לָהֶם לָלֶכֶת יוֹמָם וָלָיְלָה׃ לֹא־יָמִישׁ עַמּוּד
הֶעָנָן יוֹמָם וְעַמּוּד הָאֵשׁ לָיְלָה לִפְנֵי הָעָם׃ (לוי) וַיְדַבֵּר יְהוָה
אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃ דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיָשֻׁבוּ וְיַחֲנוּ לִפְנֵי פִּי
הַחִירֹת בֵּין מִגְדֹּל וּבֵין הַיָּם לִפְנֵי בַּעַל צְפֹן נִכְחוֹ תַחֲנוּ עַל־הַיָּם׃
וְאָמַר פַּרְעֹה לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל נְבֻכִים הֵם בָּאָרֶץ סָגַר עֲלֵיהֶם
הַמִּדְבָּר׃ וְחִזַּקְתִּי אֶת־לֵב־פַּרְעֹה וְרָדַף אַחֲרֵיהֶם וְאִכָּבְדָה
בְּפַרְעֹה וּבְכָל־חֵילוֹ וְיָדְעוּ מִצְרַיִם כִּי־אֲנִי יְהוָה וַיַּעֲשׂוּ־כֵן׃
(ישראל) וַיֻּגַּד לְמֶלֶךְ מִצְרַיִם כִּי בָרַח הָעָם וַיֵּהָפֵךְ לְבַב פַּרְעֹה
וַעֲבָדָיו אֶל־הָעָם וַיֹּאמְרוּ מַה־זֹּאת עָשִׂינוּ כִּי־שִׁלַּחְנוּ אֶת־
יִשְׂרָאֵל מֵעָבְדֵנוּ׃ וַיֶּאְסֹר אֶת־רִכְבּוֹ וְאֶת־עַמּוֹ לָקַח עִמּוֹ׃
וַיִּקַּח שֵׁשׁ־מֵאוֹת רֶכֶב בָּחוּר וְכֹל רֶכֶב מִצְרָיִם וְשָׁלִשִׁם עַל
כֻּלּוֹ׃ וַיְחַזֵּק יְהוָה אֶת־לֵב פַּרְעֹה מֶלֶךְ מִצְרַיִם וַיִּרְדֹּף אַחֲרֵי
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל יֹצְאִים בְּיָד רָמָה׃

וַיִּשְׁמַע יִתְרוֹ כֹהֵן מִדְיָן חֹתֵן מֹשֶׁה אֵת כָּל־אֲשֶׁר עָשָׂה אֱלֹהִים
לְמֹשֶׁה וּלְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ כִּי־הוֹצִיא יְהוָה אֶת־יִשְׂרָאֵל
מִמִּצְרָיִם׃ וַיִּקַּח יִתְרוֹ חֹתֵן מֹשֶׁה אֶת־צִפֹּרָה אֵשֶׁת מֹשֶׁה
אַחַר שִׁלּוּחֶיהָ׃ וְאֵת שְׁנֵי בָנֶיהָ אֲשֶׁר שֵׁם הָאֶחָד גֵּרְשֹׁם כִּי אָמַר
גֵּר הָיִיתִי בְּאֶרֶץ נָכְרִיָּה׃ וְשֵׁם הָאֶחָד אֱלִיעֶזֶר כִּי־אֱלֹהֵי
אָבִי בְּעֶזְרִי וַיַּצִּלֵנִי מֵחֶרֶב פַּרְעֹה׃ (לוי) וַיָּבֹא יִתְרוֹ חֹתֵן מֹשֶׁה
וּבָנָיו וְאִשְׁתּוֹ אֶל־מֹשֶׁה אֶל־הַמִּדְבָּר אֲשֶׁר־הוּא חֹנֶה שָׁם הַר
הָאֱלֹהִים׃ וַיֹּאמֶר אֶל־מֹשֶׁה אֲנִי חֹתֶנְךָ יִתְרוֹ בָּא אֵלֶיךָ וְאִשְׁתְּךָ
וּשְׁנֵי בָנֶיהָ עִמָּהּ׃ וַיֵּצֵא מֹשֶׁה לִקְרַאת חֹתְנוֹ וַיִּשְׁתַּחוּ וַיִּשַּׁק־לוֹ

וַיִּשְׁאֲלוּ אִישׁ־לְרֵעֵהוּ לְשָׁלוֹם וַיָּבֹאוּ הָאֹהֱלָה׃ וַיְסַפֵּר מֹשֶׁה
לְחֹתְנוֹ אֵת כָּל־אֲשֶׁר עָשָׂה יְהוָה לְפַרְעֹה וּלְמִצְרַיִם עַל אוֹדֹת
יִשְׂרָאֵל אֵת כָּל־הַתְּלָאָה אֲשֶׁר מְצָאָתַם בַּדֶּרֶךְ וַיַּצִּלֵם יְהוָה׃
(ישראל) וַיִּחַדְּ יִתְרוֹ עַל כָּל־הַטּוֹבָה אֲשֶׁר־עָשָׂה יְהוָה לְיִשְׂרָאֵל
אֲשֶׁר הִצִּילוֹ מִיַּד מִצְרָיִם׃ וַיֹּאמֶר יִתְרוֹ בָּרוּךְ יְהוָה אֲשֶׁר הִצִּיל
אֶתְכֶם מִיַּד מִצְרַיִם וּמִיַּד פַּרְעֹה אֲשֶׁר הִצִּיל אֶת־הָעָם מִתַּחַת
יַד־מִצְרָיִם׃ עַתָּה יָדַעְתִּי כִּי־גָדוֹל יְהוָה מִכָּל־הָאֱלֹהִים כִּי
בַדָּבָר אֲשֶׁר זָדוּ עֲלֵיהֶם׃ וַיִּקַּח יִתְרוֹ חֹתֵן מֹשֶׁה עֹלָה וּזְבָחִים
לֵאלֹהִים וַיָּבֹא אַהֲרֹן וְכֹל ׀ זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל לֶאֱכָל־לֶחֶם עִם־חֹתֵן
מֹשֶׁה לִפְנֵי הָאֱלֹהִים׃

וְאֵלֶּה הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר תָּשִׂים לִפְנֵיהֶם׃ כִּי תִקְנֶה עֶבֶד עִבְרִי
שֵׁשׁ שָׁנִים יַעֲבֹד וּבַשְּׁבִעִת יֵצֵא לַחָפְשִׁי חִנָּם׃ אִם־
בְּגַפּוֹ יָבֹא בְּגַפּוֹ יֵצֵא אִם־בַּעַל אִשָּׁה הוּא וְיָצְאָה אִשְׁתּוֹ עִמּוֹ׃ אִם־
אֲדֹנָיו יִתֶּן־לוֹ אִשָּׁה וְיָלְדָה־לוֹ בָנִים אוֹ בָנוֹת הָאִשָּׁה וִילָדֶיהָ תִּהְיֶה
לַאדֹנֶיהָ וְהוּא יֵצֵא בְגַפּוֹ׃ וְאִם־אָמֹר יֹאמַר הָעֶבֶד אָהַבְתִּי אֶת־
אֲדֹנִי אֶת־אִשְׁתִּי וְאֶת־בָּנָי לֹא אֵצֵא חָפְשִׁי׃ וְהִגִּישׁוֹ אֲדֹנָיו אֶל־
הָאֱלֹהִים וְהִגִּישׁוֹ אֶל־הַדֶּלֶת אוֹ אֶל־הַמְּזוּזָה וְרָצַע אֲדֹנָיו אֶת־
אָזְנוֹ בַּמַּרְצֵעַ וַעֲבָדוֹ לְעֹלָם׃ (לוי) וְכִי־יִמְכֹּר אִישׁ אֶת־בִּתּוֹ לְאָמָה
לֹא תֵצֵא כְּצֵאת הָעֲבָדִים׃ אִם־רָעָה בְּעֵינֵי אֲדֹנֶיהָ אֲשֶׁר־לֹא*
יְעָדָהּ וְהֶפְדָּהּ לְעַם נָכְרִי לֹא־יִמְשֹׁל לְמָכְרָהּ בְּבִגְדוֹ־בָהּ׃ וְאִם־
לִבְנוֹ יִיעָדֶנָּה כְּמִשְׁפַּט הַבָּנוֹת יַעֲשֶׂה־לָּהּ׃ אִם־אַחֶרֶת יִקַּח־לוֹ
שְׁאֵרָהּ כְּסוּתָהּ וְעֹנָתָהּ לֹא יִגְרָע׃ וְאִם־שְׁלָשׁ־אֵלֶּה לֹא יַעֲשֶׂה
לָהּ וְיָצְאָה חִנָּם אֵין כָּסֶף׃ (ישראל) מַכֵּה אִישׁ וָמֵת מוֹת יוּמָת׃
וַאֲשֶׁר לֹא צָדָה וְהָאֱלֹהִים אִנָּה לְיָדוֹ וְשַׂמְתִּי לְךָ מָקוֹם אֲשֶׁר יָנוּס
שָׁמָּה׃ וְכִי־יָזִד אִישׁ עַל־רֵעֵהוּ לְהָרְגוֹ בְעָרְמָה מֵעִם מִזְבְּחִי
תִּקָּחֶנּוּ לָמוּת׃ וּמַכֵּה אָבִיו וְאִמּוֹ מוֹת יוּמָת׃ וְגֹנֵב אִישׁ וּמְכָרוֹ
וְנִמְצָא בְיָדוֹ מוֹת יוּמָת׃ וּמְקַלֵּל אָבִיו וְאִמּוֹ מוֹת יוּמָת׃ וְכִי־
יְרִיבֻן אֲנָשִׁים וְהִכָּה־אִישׁ אֶת־רֵעֵהוּ בְּאֶבֶן אוֹ בְאֶגְרֹף וְלֹא יָמוּת
וְנָפַל לְמִשְׁכָּב׃ אִם־יָקוּם וְהִתְהַלֵּךְ בַּחוּץ עַל־מִשְׁעַנְתּוֹ וְנִקָּה
הַמַּכֶּה רַק שִׁבְתּוֹ יִתֵּן וְרַפֹּא יְרַפֵּא׃

* לו קרי

וידבר יהוה אל־משה לאמר׃ דבר אל־בני ישראל ויקחו־לי
תרומה מאת כל־איש אשר ידבנו לבו תקחו את־
תרומתי׃ וזאת התרומה אשר תקחו מאתם זהב וכסף ונחשת׃
ותכלת וארגמן ותולעת שני ושש ועזים׃ וערת אילם מאדמים
וערת תחשים ועצי שטים׃ (לוי) שמן למאר בשמים לשמן
המשחה ולקטרת הסמים׃ אבני־שהם ואבני מלאים לאפד
ולחשן׃ ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם׃ ככל אשר אני מראה
אותך את תבנית המשכן ואת תבנית כל־כליו וכן תעשו׃
(ישראל) ועשו ארון עצי שטים אמתים וחצי ארכו ואמה
וחצי רחבו ואמה וחצי קמתו׃ וצפית אתו זהב טהור מבית
ומחוץ תצפנו ועשית עליו זר זהב סביב׃ ויצקת לו ארבע טבעת
זהב ונתתה על ארבע פעמתיו ושתי טבעת על־צלעו האחת
ושתי טבעת על־צלעו השנית׃ ועשית בדי עצי שטים וצפית
אתם זהב׃ והבאת את־הבדים בטבעת על צלעת הארן
לשאת את־הארן בהם׃ בטבעת הארן יהיו הבדים לא יסרו
ממנו׃ ונתת אל־הארן את העדת אשר אתן אליך׃

ואתה תצוה | את־בני ישראל ויקחו אליך שמן זית זך כתית
למאור להעלת נר תמיד׃ באהל מועד מחוץ
לפרכת אשר על־העדת יערך אתו אהרן ובניו מערב עד־בקר
לפני יהוה חקת עולם לדרתם מאת בני ישראל׃ ואתה הקרב
אליך את־אהרן אחיך ואת־בניו אתו מתוך בני ישראל לכהנו־
לי אהרן נדב ואביהוא אלעזר ואיתמר בני אהרן׃ ועשית
בגדי־קדש לאהרן אחיך לכבוד ולתפארת׃ ואתה תדבר
אל־כל־חכמי־לב אשר מלאתיו רוח חכמה ועשו את־בגדי
אהרן לקדשו לכהנו־לי׃ ואלה הבגדים אשר יעשו חשן
ואפוד ומעיל וכתנת תשבץ מצנפת ואבנט ועשו בגדי־
קדש לאהרן אחיך ולבניו לכהנו־לי׃ והם יקחו את־הזהב
ואת־התכלת ואת־הארגמן ואת־תולעת השני ואת־השש׃
(לוי) ועשו את־האפד זהב תכלת וארגמן תולעת שני
ושש משזר מעשה חשב׃ שתי כתפת חברת יהיה־לו

אֶל־שְׁנֵי קְצוֹתָיו וְחֻבָּר׃ וְחֵשֶׁב אֲפֻדָּתוֹ אֲשֶׁר עָלָיו כְּמַעֲשֵׂהוּ
מִמֶּנּוּ יִהְיֶה זָהָב תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ מָשְׁזָר׃
וְלָקַחְתָּ אֶת־שְׁתֵּי אַבְנֵי־שֹׁהַם וּפִתַּחְתָּ עֲלֵיהֶם שְׁמוֹת בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל׃ (ישראל) שִׁשָּׁה מִשְּׁמֹתָם עַל הָאֶבֶן הָאֶחָת וְאֶת־
שְׁמוֹת הַשִּׁשָּׁה הַנּוֹתָרִים עַל־הָאֶבֶן הַשֵּׁנִית כְּתוֹלְדֹתָם׃ מַעֲשֵׂה
חָרַשׁ אֶבֶן פִּתּוּחֵי חֹתָם תְּפַתַּח אֶת־שְׁתֵּי הָאֲבָנִים עַל־שְׁמֹת בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל מֻסַבֹּת מִשְׁבְּצוֹת זָהָב תַּעֲשֶׂה אֹתָם׃ וְשַׂמְתָּ אֶת־שְׁתֵּי
הָאֲבָנִים עַל כִּתְפֹת הָאֵפֹד אַבְנֵי זִכָּרֹן לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְנָשָׂא אַהֲרֹן
אֶת־שְׁמוֹתָם לִפְנֵי יְהוָה עַל־שְׁתֵּי כְתֵפָיו לְזִכָּרֹן׃

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃ כִּי תִשָּׂא אֶת־רֹאשׁ בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל
לִפְקֻדֵיהֶם וְנָתְנוּ אִישׁ כֹּפֶר נַפְשׁוֹ לַיהוָה בִּפְקֹד אֹתָם
וְלֹא־יִהְיֶה בָהֶם נֶגֶף בִּפְקֹד אֹתָם׃ זֶה יִתְּנוּ כָּל־הָעֹבֵר עַל־
הַפְּקֻדִים מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ עֶשְׂרִים גֵּרָה הַשֶּׁקֶל מַחֲצִית
הַשֶּׁקֶל תְּרוּמָה לַיהוָה׃ (לוי) כֹּל הָעֹבֵר עַל־הַפְּקֻדִים מִבֶּן
עֶשְׂרִים שָׁנָה וָמָעְלָה יִתֵּן תְּרוּמַת יְהוָה׃ הֶעָשִׁיר לֹא־יַרְבֶּה וְהַדַּל
לֹא יַמְעִיט מִמַּחֲצִית הַשָּׁקֶל לָתֵת אֶת־תְּרוּמַת יְהוָה לְכַפֵּר עַל־
נַפְשֹׁתֵיכֶם׃ וְלָקַחְתָּ אֶת־כֶּסֶף הַכִּפֻּרִים מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְנָתַתָּ
אֹתוֹ עַל־עֲבֹדַת אֹהֶל מוֹעֵד וְהָיָה לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְזִכָּרוֹן לִפְנֵי
יְהוָה לְכַפֵּר עַל־נַפְשֹׁתֵיכֶם׃ (ישראל) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה
לֵּאמֹר׃ וְעָשִׂיתָ כִּיּוֹר נְחֹשֶׁת וְכַנּוֹ נְחֹשֶׁת לְרָחְצָה וְנָתַתָּ אֹתוֹ בֵּין־
אֹהֶל מוֹעֵד וּבֵין הַמִּזְבֵּחַ וְנָתַתָּ שָׁמָּה מָיִם׃ וְרָחֲצוּ אַהֲרֹן וּבָנָיו
מִמֶּנּוּ אֶת־יְדֵיהֶם וְאֶת־רַגְלֵיהֶם׃ בְּבֹאָם אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד יִרְחֲצוּ־
מַיִם וְלֹא יָמֻתוּ אוֹ בְגִשְׁתָּם אֶל־הַמִּזְבֵּחַ לְשָׁרֵת לְהַקְטִיר אִשֶּׁה
לַיהוָה׃ וְרָחֲצוּ יְדֵיהֶם וְרַגְלֵיהֶם וְלֹא יָמֻתוּ וְהָיְתָה לָהֶם חָק־
עוֹלָם לוֹ וּלְזַרְעוֹ לְדֹרֹתָם׃

וַיַּקְהֵל מֹשֶׁה אֶת־כָּל־עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם אֵלֶּה
הַדְּבָרִים אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה לַעֲשֹׂת אֹתָם׃ שֵׁשֶׁת יָמִים
תֵּעָשֶׂה מְלָאכָה וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יִהְיֶה לָכֶם קֹדֶשׁ שַׁבַּת שַׁבָּתוֹן
לַיהוָה כָּל־הָעֹשֶׂה בוֹ מְלָאכָה יוּמָת׃ לֹא־תְבַעֲרוּ אֵשׁ בְּכֹל
מֹשְׁבֹתֵיכֶם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת׃ (לוי) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־כָּל־עֲדַת בְּנֵי־

ישראל לאמר זה הדבר אשר־צוה יהוה לאמר׃ קחו מאתכם
תרומה ליהוה כל נדיב לבו יביאה את תרומת יהוה זהב וכסף
ונחשת׃ ותכלת וארגמן ותולעת שני ושש ועזים׃ וערת אילם
מאדמים וערת תחשים ועצי שטים׃ ושמן למאור ובשמים
לשמן המשחה ולקטרת הסמים׃ ואבני־שהם ואבני מלאים
לאפד ולחשן׃ וכל־חכם־לב בכם יבאו ויעשו את כל־אשר צוה
יהוה׃ (ישראל) את־המשכן את־אהלו ואת־מכסהו את־קרסיו
ואת־קרשיו את־בריחו את־עמדיו ואת־אדניו׃ את־הארן ואת־
בדיו את־הכפרת ואת פרכת המסך׃ את־השלחן ואת־בדיו
ואת־כל־כליו ואת לחם הפנים׃ ואת־מנרת המאור ואת־כליה
ואת־נרתיה ואת שמן המאור׃ ואת־מזבח הקטרת ואת־בדיו
ואת שמן המשחה ואת קטרת הסמים ואת־מסך הפתח לפתח
המשכן׃ את ׀ מזבח העלה ואת־מכבר הנחשת אשר־לו את־
בדיו ואת־כל־כליו את־הכיר ואת־כנו׃ את קלעי החצר את־
עמדיו ואת־אדניה ואת מסך שער החצר׃ את־יתדת המשכן
ואת־יתדת החצר ואת־מיתריהם׃ את־בגדי השרד לשרת
בקדש את־בגדי הקדש לאהרן הכהן ואת־בגדי בניו לכהן׃
ויצאו כל־עדת בני־ישראל מלפני משה׃

אלה פקודי המשכן משכן העדת אשר פקד על־פי משה
עבדת הלוים ביד איתמר בן־אהרן הכהן׃ ובצלאל בן־
אורי בן־חור למטה יהודה עשה את כל־אשר־צוה יהוה את־
משה׃ ואתו אהליאב בן־אחיסמך למטה־דן חרש וחשב ורקם
בתכלת ובארגמן ובתולעת השני ובשש׃ (לוי) כל־הזהב
העשוי למלאכה בכל מלאכת הקדש ויהי ׀ זהב התנופה תשע
ועשרים ככר ושבע מאות ושלשים שקל בשקל הקדש׃ וכסף
פקודי העדה מאת ככר ואלף ושבע מאות וחמשה ושבעים
שקל בשקל הקדש׃ בקע לגלגלת מחצית השקל בשקל
הקדש לכל העבר על־הפקדים מבן עשרים שנה ומעלה
לשש־מאות אלף ושלשת אלפים וחמש מאות וחמשים׃ ויהי
מאת ככר הכסף לצקת את אדני הקדש ואת אדני הפרכת

מְאַת אֲדָנִים לִמְאַת הַכִּכָּר כִּכָּר לָאָדֶן׃ (ישראל) וְאֶת־הָאֶלֶף
וּשְׁבַע הַמֵּאוֹת וַחֲמִשָּׁה וְשִׁבְעִים עָשָׂה וָוִים לָעַמּוּדִים וְצִפָּה רָאשֵׁיהֶם
וְחִשַּׁק אֹתָם׃ וּנְחֹשֶׁת הַתְּנוּפָה שִׁבְעִים כִּכָּר וְאַלְפַּיִם וְאַרְבַּע־מֵאוֹת
שָׁקֶל׃ וַיַּעַשׂ בָּהּ אֶת־אַדְנֵי פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וְאֵת מִזְבַּח הַנְּחֹשֶׁת
וְאֶת־מִכְבַּר הַנְּחֹשֶׁת אֲשֶׁר־לוֹ וְאֵת כָּל־כְּלֵי הַמִּזְבֵּחַ׃ וְאֶת־אַדְנֵי
הֶחָצֵר סָבִיב וְאֶת־אַדְנֵי שַׁעַר הֶחָצֵר וְאֵת כָּל־יִתְדֹת הַמִּשְׁכָּן וְאֶת־
כָּל־יִתְדֹת הֶחָצֵר סָבִיב׃ וּמִן־הַתְּכֵלֶת וְהָאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת הַשָּׁנִי
עָשׂוּ בִגְדֵי־שְׂרָד לְשָׁרֵת בַּקֹּדֶשׁ וַיַּעֲשׂוּ אֶת־בִּגְדֵי הַקֹּדֶשׁ אֲשֶׁר
לְאַהֲרֹן כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃

וַיִּקְרָא אֶל־מֹשֶׁה וַיְדַבֵּר יְהוָה אֵלָיו מֵאֹהֶל מוֹעֵד לֵאמֹר׃
דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אָדָם כִּי־יַקְרִיב
מִכֶּם קָרְבָּן לַיהוָה מִן־הַבְּהֵמָה מִן־הַבָּקָר וּמִן־הַצֹּאן תַּקְרִיבוּ
אֶת־קָרְבַּנְכֶם׃ אִם־עֹלָה קָרְבָּנוֹ מִן־הַבָּקָר זָכָר תָּמִים יַקְרִיבֶנּוּ
אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד יַקְרִיב אֹתוֹ לִרְצֹנוֹ לִפְנֵי יְהוָה׃ וְסָמַךְ
יָדוֹ עַל רֹאשׁ הָעֹלָה וְנִרְצָה לוֹ לְכַפֵּר עָלָיו׃ (לוי) וְשָׁחַט
אֶת־בֶּן הַבָּקָר לִפְנֵי יְהוָה וְהִקְרִיבוּ בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת־הַדָּם
וְזָרְקוּ אֶת־הַדָּם עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב אֲשֶׁר־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד׃
וְהִפְשִׁיט אֶת־הָעֹלָה וְנִתַּח אֹתָהּ לִנְתָחֶיהָ׃ וְנָתְנוּ בְּנֵי אַהֲרֹן
הַכֹּהֵן אֵשׁ עַל־הַמִּזְבֵּחַ וְעָרְכוּ עֵצִים עַל־הָאֵשׁ׃ וְעָרְכוּ בְּנֵי
אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים אֵת הַנְּתָחִים אֶת־הָרֹאשׁ וְאֶת־הַפָּדֶר עַל־הָעֵצִים
אֲשֶׁר עַל־הָאֵשׁ אֲשֶׁר עַל־הַמִּזְבֵּחַ׃ וְקִרְבּוֹ וּכְרָעָיו יִרְחַץ בַּמָּיִם
וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת־הַכֹּל הַמִּזְבֵּחָה עֹלָה אִשֵּׁה רֵיחַ־נִיחוֹחַ לַיהוָה׃
(ישראל) וְאִם־מִן־הַצֹּאן קָרְבָּנוֹ מִן־הַכְּשָׂבִים אוֹ מִן־הָעִזִּים לְעֹלָה
זָכָר תָּמִים יַקְרִיבֶנּוּ׃ וְשָׁחַט אֹתוֹ עַל יֶרֶךְ הַמִּזְבֵּחַ צָפֹנָה לִפְנֵי
יְהוָה וְזָרְקוּ בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת־דָּמוֹ עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב׃ וְנִתַּח
אֹתוֹ לִנְתָחָיו וְאֶת־רֹאשׁוֹ וְאֶת־פִּדְרוֹ וְעָרַךְ הַכֹּהֵן אֹתָם עַל־
הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל־הָאֵשׁ אֲשֶׁר עַל־הַמִּזְבֵּחַ׃ וְהַקֶּרֶב וְהַכְּרָעַיִם
יִרְחַץ בַּמָּיִם וְהִקְרִיב הַכֹּהֵן אֶת־הַכֹּל וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחָה עֹלָה
הוּא אִשֵּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה׃

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃ צַו אֶת־אַהֲרֹן וְאֶת־בָּנָיו לֵאמֹר
זֹאת תּוֹרַת הָעֹלָה הִוא הָעֹלָה עַל מוֹקְדָה עַל־הַמִּזְבֵּחַ
כָּל־הַלַּיְלָה עַד־הַבֹּקֶר וְאֵשׁ הַמִּזְבֵּחַ תּוּקַד בּוֹ׃ וְלָבַשׁ הַכֹּהֵן
מִדּוֹ בַד וּמִכְנְסֵי־בַד יִלְבַּשׁ עַל־בְּשָׂרוֹ וְהֵרִים אֶת־הַדֶּשֶׁן אֲשֶׁר
תֹּאכַל הָאֵשׁ אֶת־הָעֹלָה עַל־הַמִּזְבֵּחַ וְשָׂמוֹ אֵצֶל הַמִּזְבֵּחַ׃ (לוי)
וּפָשַׁט אֶת־בְּגָדָיו וְלָבַשׁ בְּגָדִים אֲחֵרִים וְהוֹצִיא אֶת־הַדֶּשֶׁן אֶל־
מִחוּץ לַמַּחֲנֶה אֶל־מָקוֹם טָהוֹר׃ וְהָאֵשׁ עַל־הַמִּזְבֵּחַ תּוּקַד־בּוֹ
לֹא תִכְבֶּה וּבִעֵר עָלֶיהָ הַכֹּהֵן עֵצִים בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר וְעָרַךְ עָלֶיהָ
הָעֹלָה וְהִקְטִיר עָלֶיהָ חֶלְבֵי הַשְּׁלָמִים׃ אֵשׁ תָּמִיד תּוּקַד עַל־
הַמִּזְבֵּחַ לֹא תִכְבֶּה׃ (ישראל) וְזֹאת תּוֹרַת הַמִּנְחָה הַקְרֵב אֹתָהּ
בְּנֵי־אַהֲרֹן לִפְנֵי יְהוָה אֶל־פְּנֵי הַמִּזְבֵּחַ׃ וְהֵרִים מִמֶּנּוּ בְּקֻמְצוֹ מִסֹּלֶת
הַמִּנְחָה וּמִשַּׁמְנָהּ וְאֵת כָּל־הַלְּבֹנָה אֲשֶׁר עַל־הַמִּנְחָה וְהִקְטִיר
הַמִּזְבֵּחַ רֵיחַ נִיחֹחַ אַזְכָּרָתָהּ לַיהוָה׃ וְהַנּוֹתֶרֶת מִמֶּנָּה יֹאכְלוּ אַהֲרֹן
וּבָנָיו מַצּוֹת תֵּאָכֵל בְּמָקוֹם קָדֹשׁ בַּחֲצַר אֹהֶל־מוֹעֵד יֹאכְלוּהָ׃
לֹא תֵאָפֶה חָמֵץ חֶלְקָם נָתַתִּי אֹתָהּ מֵאִשָּׁי קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הִוא
כַּחַטָּאת וְכָאָשָׁם׃ כָּל־זָכָר בִּבְנֵי אַהֲרֹן יֹאכְלֶנָּה חָק־עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם
מֵאִשֵּׁי יְהוָה כֹּל אֲשֶׁר־יִגַּע בָּהֶם יִקְדָּשׁ׃

וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי קָרָא מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו וּלְזִקְנֵי יִשְׂרָאֵל׃
וַיֹּאמֶר אֶל־אַהֲרֹן קַח־לְךָ עֵגֶל בֶּן־בָּקָר לְחַטָּאת וְאַיִל
לְעֹלָה תְּמִימִם וְהַקְרֵב לִפְנֵי יְהוָה׃ וְאֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תְּדַבֵּר
לֵאמֹר קְחוּ שְׂעִיר־עִזִּים לְחַטָּאת וְעֵגֶל וָכֶבֶשׂ בְּנֵי־שָׁנָה תְּמִימִם
לְעֹלָה׃ וְשׁוֹר וָאַיִל לִשְׁלָמִים לִזְבֹּחַ לִפְנֵי יְהוָה וּמִנְחָה בְּלוּלָה
בַשָּׁמֶן כִּי הַיּוֹם יְהוָה נִרְאָה אֲלֵיכֶם׃ וַיִּקְחוּ אֵת אֲשֶׁר צִוָּה מֹשֶׁה
אֶל־פְּנֵי אֹהֶל מוֹעֵד וַיִּקְרְבוּ כָּל־הָעֵדָה וַיַּעַמְדוּ לִפְנֵי יְהוָה׃
וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה תַּעֲשׂוּ וְיֵרָא אֲלֵיכֶם
כְּבוֹד יְהוָה׃ (לוי) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־אַהֲרֹן קְרַב אֶל־הַמִּזְבֵּחַ
וַעֲשֵׂה אֶת־חַטָּאתְךָ וְאֶת־עֹלָתֶךָ וְכַפֵּר בַּעַדְךָ וּבְעַד הָעָם וַעֲשֵׂה
אֶת־קָרְבַּן הָעָם וְכַפֵּר בַּעֲדָם כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה׃ וַיִּקְרַב אַהֲרֹן
אֶל־הַמִּזְבֵּחַ וַיִּשְׁחַט אֶת־עֵגֶל הַחַטָּאת אֲשֶׁר־לוֹ׃ וַיַּקְרִבוּ בְּנֵי
אַהֲרֹן אֶת־הַדָּם אֵלָיו וַיִּטְבֹּל אֶצְבָּעוֹ בַּדָּם וַיִּתֵּן עַל־קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ

וְאֶת־הַדָּם יָצַק אֶל־יְסוֹד הַמִּזְבֵּחַ׃ וְאֶת־הַחֵלֶב וְאֶת־הַכְּלָיֹת
וְאֶת־הַיֹּתֶרֶת מִן־הַכָּבֵד מִן־הַחַטָּאת הִקְטִיר הַמִּזְבֵּחָה כַּאֲשֶׁר
צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃ (ישראל) וְאֶת־הַבָּשָׂר וְאֶת־הָעוֹר שָׂרַף
בָּאֵשׁ מִחוּץ לַמַּחֲנֶה׃ וַיִּשְׁחַט אֶת־הָעֹלָה וַיַּמְצִאוּ בְּנֵי אַהֲרֹן
אֵלָיו אֶת־הַדָּם וַיִּזְרְקֵהוּ עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב׃ וְאֶת־הָעֹלָה הִמְצִיאוּ
אֵלָיו לִנְתָחֶיהָ וְאֶת־הָרֹאשׁ וַיַּקְטֵר עַל־הַמִּזְבֵּחַ׃ וַיִּרְחַץ אֶת־
הַקֶּרֶב וְאֶת־הַכְּרָעָיִם וַיַּקְטֵר עַל־הָעֹלָה הַמִּזְבֵּחָה׃ וַיַּקְרֵב אֵת
קָרְבַּן הָעָם וַיִּקַּח אֶת־שְׂעִיר הַחַטָּאת אֲשֶׁר לָעָם וַיִּשְׁחָטֵהוּ
וַיְחַטְּאֵהוּ כָּרִאשׁוֹן׃ וַיַּקְרֵב אֶת־הָעֹלָה וַיַּעֲשֶׂהָ כַּמִּשְׁפָּט׃
וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃ דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר
אִשָּׁה כִּי תַזְרִיעַ וְיָלְדָה זָכָר וְטָמְאָה שִׁבְעַת יָמִים כִּימֵי
נִדַּת דְּוֹתָהּ תִּטְמָא׃ וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי יִמּוֹל בְּשַׂר עָרְלָתוֹ׃ וּשְׁלֹשִׁים
יוֹם וּשְׁלֹשֶׁת יָמִים תֵּשֵׁב בִּדְמֵי טָהֳרָה בְּכָל־קֹדֶשׁ לֹא־תִגָּע וְאֶל־
הַמִּקְדָּשׁ לֹא תָבֹא עַד־מְלֹאת יְמֵי טָהֳרָהּ׃ (לוי) וְאִם־נְקֵבָה
תֵלֵד וְטָמְאָה שְׁבֻעַיִם כְּנִדָּתָהּ וְשִׁשִּׁים יוֹם וְשֵׁשֶׁת יָמִים תֵּשֵׁב
עַל־דְּמֵי טָהֳרָה׃ וּבִמְלֹאת ׀ יְמֵי טָהֳרָהּ לְבֵן אוֹ לְבַת תָּבִיא
כֶּבֶשׂ בֶּן־שְׁנָתוֹ לְעֹלָה וּבֶן־יוֹנָה אוֹ־תֹר לְחַטָּאת אֶל־פֶּתַח אֹהֶל־
מוֹעֵד אֶל־הַכֹּהֵן׃ וְהִקְרִיבוֹ לִפְנֵי יְהוָה וְכִפֶּר עָלֶיהָ וְטָהֲרָה
מִמְּקֹר דָּמֶיהָ זֹאת תּוֹרַת הַיֹּלֶדֶת לַזָּכָר אוֹ לַנְּקֵבָה׃ וְאִם־לֹא
תִמְצָא יָדָהּ דֵּי שֶׂה וְלָקְחָה שְׁתֵּי־תֹרִים אוֹ שְׁנֵי בְּנֵי יוֹנָה אֶחָד
לְעֹלָה וְאֶחָד לְחַטָּאת וְכִפֶּר עָלֶיהָ הַכֹּהֵן וְטָהֵרָה׃ (ישראל)
וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר׃ אָדָם כִּי־יִהְיֶה בְעוֹר־
בְּשָׂרוֹ שְׂאֵת אוֹ־סַפַּחַת אוֹ בַהֶרֶת וְהָיָה בְעוֹר־בְּשָׂרוֹ לְנֶגַע צָרָעַת
וְהוּבָא אֶל־אַהֲרֹן הַכֹּהֵן אוֹ אֶל־אַחַד מִבָּנָיו הַכֹּהֲנִים׃ וְרָאָה
הַכֹּהֵן אֶת־הַנֶּגַע בְּעוֹר־הַבָּשָׂר וְשֵׂעָר בַּנֶּגַע הָפַךְ ׀ לָבָן וּמַרְאֵה
הַנֶּגַע עָמֹק מֵעוֹר בְּשָׂרוֹ נֶגַע צָרַעַת הוּא וְרָאָהוּ הַכֹּהֵן וְטִמֵּא אֹתוֹ׃
וְאִם־בַּהֶרֶת לְבָנָה הִוא בְּעוֹר בְּשָׂרוֹ וְעָמֹק אֵין־מַרְאֶהָ מִן־הָעוֹר
וּשְׂעָרָה לֹא־הָפַךְ לָבָן וְהִסְגִּיר הַכֹּהֵן אֶת־הַנֶּגַע שִׁבְעַת יָמִים׃
וְרָאָהוּ הַכֹּהֵן בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וְהִנֵּה הַנֶּגַע עָמַד בְּעֵינָיו לֹא־פָשָׂה
הַנֶּגַע בָּעוֹר וְהִסְגִּירוֹ הַכֹּהֵן שִׁבְעַת יָמִים שֵׁנִית׃

וַיְדַבֵּר יְהֹוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃ זֹאת תִּהְיֶה תּוֹרַת הַמְּצֹרָע
בְּיוֹם טָהֳרָתוֹ וְהוּבָא אֶל־הַכֹּהֵן׃ וְיָצָא הַכֹּהֵן אֶל־
מִחוּץ לַמַּחֲנֶה וְרָאָה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה נִרְפָּא נֶגַע־הַצָּרַעַת מִן־הַצָּרוּעַ׃
וְצִוָּה הַכֹּהֵן וְלָקַח לַמִּטַּהֵר שְׁתֵּי־צִפֳּרִים חַיּוֹת טְהֹרוֹת וְעֵץ
אֶרֶז וּשְׁנִי תוֹלַעַת וְאֵזֹב׃ וְצִוָּה הַכֹּהֵן וְשָׁחַט אֶת־הַצִּפּוֹר
הָאֶחָת אֶל־כְּלִי־חֶרֶשׂ עַל־מַיִם חַיִּים׃ (לוי) אֶת־הַצִּפֹּר
הַחַיָּה יִקַּח אֹתָהּ וְאֶת־עֵץ הָאֶרֶז וְאֶת־שְׁנִי הַתּוֹלַעַת וְאֶת־
הָאֵזֹב וְטָבַל אוֹתָם וְאֵת ׀ הַצִּפֹּר הַחַיָּה בְּדַם הַצִּפֹּר הַשְּׁחֻטָה
עַל הַמַּיִם הַחַיִּים׃ וְהִזָּה עַל הַמִּטַּהֵר מִן־הַצָּרַעַת שֶׁבַע
פְּעָמִים וְטִהֲרוֹ וְשִׁלַּח אֶת־הַצִּפֹּר הַחַיָּה עַל־פְּנֵי הַשָּׂדֶה׃ וְכִבֶּס
הַמִּטַּהֵר אֶת־בְּגָדָיו וְגִלַּח אֶת־כָּל־שְׂעָרוֹ וְרָחַץ בַּמַּיִם וְטָהֵר
וְאַחַר יָבוֹא אֶל־הַמַּחֲנֶה וְיָשַׁב מִחוּץ לְאָהֳלוֹ שִׁבְעַת יָמִים׃
וְהָיָה בַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יְגַלַּח אֶת־כָּל־שְׂעָרוֹ אֶת־רֹאשׁוֹ וְאֶת־זְקָנוֹ
וְאֵת גַּבֹּת עֵינָיו וְאֶת־כָּל־שְׂעָרוֹ יְגַלֵּחַ וְכִבֶּס אֶת־בְּגָדָיו וְרָחַץ
אֶת־בְּשָׂרוֹ בַּמַּיִם וְטָהֵר׃ (ישראל) וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי יִקַּח שְׁנֵי־
כְבָשִׂים תְּמִימִם וְכַבְשָׂה אַחַת בַּת־שְׁנָתָהּ תְּמִימָה וּשְׁלֹשָׁה
עֶשְׂרֹנִים סֹלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן וְלֹג אֶחָד שָׁמֶן׃ וְהֶעֱמִיד
הַכֹּהֵן הַמְטַהֵר אֵת הָאִישׁ הַמִּטַּהֵר וְאֹתָם לִפְנֵי יְהֹוָה פֶּתַח אֹהֶל
מוֹעֵד׃ וְלָקַח הַכֹּהֵן אֶת־הַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד וְהִקְרִיב אֹתוֹ לְאָשָׁם
וְאֶת־לֹג הַשָּׁמֶן וְהֵנִיף אֹתָם תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהֹוָה׃

וַיְדַבֵּר יְהֹוָה אֶל־מֹשֶׁה אַחֲרֵי מוֹת שְׁנֵי בְּנֵי אַהֲרֹן בְּקָרְבָתָם לִפְנֵי־
יְהֹוָה וַיָּמֻתוּ׃ וַיֹּאמֶר יְהֹוָה אֶל־מֹשֶׁה דַּבֵּר אֶל־אַהֲרֹן
אָחִיךָ וְאַל־יָבֹא בְכָל־עֵת אֶל־הַקֹּדֶשׁ מִבֵּית לַפָּרֹכֶת אֶל־פְּנֵי
הַכַּפֹּרֶת אֲשֶׁר עַל־הָאָרֹן וְלֹא יָמוּת כִּי בֶּעָנָן אֵרָאֶה עַל־הַכַּפֹּרֶת׃
בְּזֹאת יָבֹא אַהֲרֹן אֶל־הַקֹּדֶשׁ בְּפַר בֶּן־בָּקָר לְחַטָּאת וְאַיִל לְעֹלָה׃
כְּתֹנֶת־בַּד קֹדֶשׁ יִלְבָּשׁ וּמִכְנְסֵי־בַד יִהְיוּ עַל־בְּשָׂרוֹ וּבְאַבְנֵט בַּד
יַחְגֹּר וּבְמִצְנֶפֶת בַּד יִצְנֹף בִּגְדֵי־קֹדֶשׁ הֵם וְרָחַץ בַּמַּיִם אֶת־בְּשָׂרוֹ
וּלְבֵשָׁם׃ וּמֵאֵת עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יִקַּח שְׁנֵי־שְׂעִירֵי עִזִּים לְחַטָּאת
וְאַיִל אֶחָד לְעֹלָה׃ וְהִקְרִיב אַהֲרֹן אֶת־פַּר הַחַטָּאת אֲשֶׁר־לוֹ
וְכִפֶּר בַּעֲדוֹ וּבְעַד בֵּיתוֹ׃ (לוי) וְלָקַח אֶת־שְׁנֵי הַשְּׂעִירִם

וְהֶעֱמִיד אֹתָם לִפְנֵי יְהוָה פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד׃ וְנָתַן אַהֲרֹן עַל־
שְׁנֵי הַשְּׂעִירִם גֹּרָלוֹת גּוֹרָל אֶחָד לַיהוָה וְגוֹרָל אֶחָד לַעֲזָאזֵל׃
וְהִקְרִיב אַהֲרֹן אֶת־הַשָּׂעִיר אֲשֶׁר עָלָה עָלָיו הַגּוֹרָל לַיהוָה וְעָשָׂהוּ
חַטָּאת׃ וְהַשָּׂעִיר אֲשֶׁר עָלָה עָלָיו הַגּוֹרָל לַעֲזָאזֵל יָעֳמַד־חַי
לִפְנֵי יְהוָה לְכַפֵּר עָלָיו לְשַׁלַּח אֹתוֹ לַעֲזָאזֵל הַמִּדְבָּרָה׃
וְהִקְרִיב אַהֲרֹן אֶת־פַּר הַחַטָּאת אֲשֶׁר־לוֹ וְכִפֶּר בַּעֲדוֹ וּבְעַד בֵּיתוֹ
וְשָׁחַט אֶת־פַּר הַחַטָּאת אֲשֶׁר־לוֹ׃ (ישראל) וְלָקַח
מְלֹא־הַמַּחְתָּה גַּחֲלֵי־אֵשׁ מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ מִלִּפְנֵי יְהוָה וּמְלֹא חָפְנָיו
קְטֹרֶת סַמִּים דַּקָּה וְהֵבִיא מִבֵּית לַפָּרֹכֶת׃ וְנָתַן אֶת־הַקְּטֹרֶת
עַל־הָאֵשׁ לִפְנֵי יְהוָה וְכִסָּה ׀ עֲנַן הַקְּטֹרֶת אֶת־הַכַּפֹּרֶת אֲשֶׁר עַל־
הָעֵדוּת וְלֹא יָמוּת׃ וְלָקַח מִדַּם הַפָּר וְהִזָּה בְאֶצְבָּעוֹ עַל־פְּנֵי
הַכַּפֹּרֶת קֵדְמָה וְלִפְנֵי הַכַּפֹּרֶת יַזֶּה שֶׁבַע־פְּעָמִים מִן־הַדָּם
בְּאֶצְבָּעוֹ׃ וְשָׁחַט אֶת־שְׂעִיר הַחַטָּאת אֲשֶׁר לָעָם וְהֵבִיא אֶת־
דָּמוֹ אֶל־מִבֵּית לַפָּרֹכֶת וְעָשָׂה אֶת־דָּמוֹ כַּאֲשֶׁר עָשָׂה לְדַם הַפָּר
וְהִזָּה אֹתוֹ עַל־הַכַּפֹּרֶת וְלִפְנֵי הַכַּפֹּרֶת׃ וְכִפֶּר עַל־הַקֹּדֶשׁ
מִטֻּמְאֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִפִּשְׁעֵיהֶם לְכָל־חַטֹּאתָם וְכֵן יַעֲשֶׂה לְאֹהֶל
מוֹעֵד הַשֹּׁכֵן אִתָּם בְּתוֹךְ טֻמְאֹתָם׃ וְכָל אָדָם לֹא־יִהְיֶה ׀ בְּאֹהֶל
מוֹעֵד בְּבֹאוֹ לְכַפֵּר בַּקֹּדֶשׁ עַד־צֵאתוֹ וְכִפֶּר בַּעֲדוֹ וּבְעַד בֵּיתוֹ
וּבְעַד כָּל־קְהַל יִשְׂרָאֵל׃

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃ דַּבֵּר אֶל־כָּל־עֲדַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל
וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם קְדֹשִׁים תִּהְיוּ כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי יְהוָה
אֱלֹהֵיכֶם׃ אִישׁ אִמּוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ וְאֶת־שַׁבְּתֹתַי תִּשְׁמֹרוּ
אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃ אַל־תִּפְנוּ אֶל־הָאֱלִילִם וֵאלֹהֵי מַסֵּכָה לֹא
תַעֲשׂוּ לָכֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃ (לוי) וְכִי תִזְבְּחוּ זֶבַח
שְׁלָמִים לַיהוָה לִרְצֹנְכֶם תִּזְבָּחֻהוּ׃ בְּיוֹם זִבְחֲכֶם יֵאָכֵל וּמִמָּחֳרָת
וְהַנּוֹתָר עַד־יוֹם הַשְּׁלִישִׁי בָּאֵשׁ יִשָּׂרֵף׃ וְאִם הֵאָכֹל יֵאָכֵל בַּיּוֹם
הַשְּׁלִישִׁי פִּגּוּל הוּא לֹא יֵרָצֶה׃ וְאֹכְלָיו עֲוֺנוֹ יִשָּׂא כִּי־אֶת־קֹדֶשׁ
יְהוָה חִלֵּל וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מֵעַמֶּיהָ׃ וּבְקֻצְרְכֶם אֶת־
קְצִיר אַרְצְכֶם לֹא תְכַלֶּה פְּאַת שָׂדְךָ לִקְצֹר וְלֶקֶט קְצִירְךָ לֹא
תְלַקֵּט׃ וְכַרְמְךָ לֹא תְעוֹלֵל וּפֶרֶט כַּרְמְךָ לֹא תְלַקֵּט לֶעָנִי וְלַגֵּר

תַעֲזֹב אֹתָם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃ (ישראל) לֹא תִּגְנֹבוּ וְלֹא־
תְכַחֲשׁוּ וְלֹא־תְשַׁקְּרוּ אִישׁ בַּעֲמִיתוֹ׃ וְלֹא־תִשָּׁבְעוּ בִשְׁמִי לַשָּׁקֶר
וְחִלַּלְתָּ אֶת־שֵׁם אֱלֹהֶיךָ אֲנִי יְהוָה׃ לֹא־תַעֲשֹׁק אֶת־רֵעֲךָ וְלֹא
תִגְזֹל לֹא־תָלִין פְּעֻלַּת שָׂכִיר אִתְּךָ עַד־בֹּקֶר׃ לֹא־תְקַלֵּל חֵרֵשׁ
וְלִפְנֵי עִוֵּר לֹא תִתֵּן מִכְשֹׁל וְיָרֵאתָ מֵּאֱלֹהֶיךָ אֲנִי יְהוָה׃
וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה אֱמֹר אֶל־הַכֹּהֲנִים בְּנֵי אַהֲרֹן וְאָמַרְתָּ
אֲלֵהֶם לְנֶפֶשׁ לֹא־יִטַּמָּא בְּעַמָּיו׃ כִּי אִם־לִשְׁאֵרוֹ הַקָּרֹב
אֵלָיו לְאִמּוֹ וּלְאָבִיו וְלִבְנוֹ וּלְבִתּוֹ וּלְאָחִיו׃ וְלַאֲחֹתוֹ הַבְּתוּלָה
הַקְּרוֹבָה אֵלָיו אֲשֶׁר לֹא־הָיְתָה לְאִישׁ לָהּ יִטַּמָּא׃ לֹא יִטַּמָּא בַּעַל
בְּעַמָּיו לְהֵחַלּוֹ׃ לֹא־יִקְרְחֻה קָרְחָה בְּרֹאשָׁם וּפְאַת זְקָנָם לֹא
יְגַלֵּחוּ וּבִבְשָׂרָם לֹא יִשְׂרְטוּ שָׂרָטֶת׃ קְדֹשִׁים יִהְיוּ לֵאלֹהֵיהֶם
וְלֹא יְחַלְּלוּ שֵׁם אֱלֹהֵיהֶם כִּי אֶת־אִשֵּׁי יְהוָה לֶחֶם אֱלֹהֵיהֶם הֵם
מַקְרִיבִם וְהָיוּ קֹדֶשׁ׃ (לוי) אִשָּׁה זֹנָה וַחֲלָלָה לֹא יִקָּחוּ
וְאִשָּׁה גְּרוּשָׁה מֵאִישָׁהּ לֹא יִקָּחוּ כִּי־קָדֹשׁ הוּא לֵאלֹהָיו׃ וְקִדַּשְׁתּוֹ
כִּי־אֶת־לֶחֶם אֱלֹהֶיךָ הוּא מַקְרִיב קָדֹשׁ יִהְיֶה־לָּךְ כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי
יְהוָה מְקַדִּשְׁכֶם׃ וּבַת אִישׁ כֹּהֵן כִּי תֵחֵל לִזְנוֹת אֶת־
אָבִיהָ הִיא מְחַלֶּלֶת בָּאֵשׁ תִּשָּׂרֵף׃ וְהַכֹּהֵן הַגָּדוֹל מֵאֶחָיו
אֲשֶׁר־יוּצַק עַל־רֹאשׁוֹ ׀ שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וּמִלֵּא אֶת־יָדוֹ לִלְבֹּשׁ
אֶת־הַבְּגָדִים אֶת־רֹאשׁוֹ לֹא יִפְרָע וּבְגָדָיו לֹא יִפְרֹם׃ וְעַל כָּל־
נַפְשֹׁת מֵת לֹא יָבֹא לְאָבִיו וּלְאִמּוֹ לֹא יִטַּמָּא׃ וּמִן־הַמִּקְדָּשׁ
לֹא יֵצֵא וְלֹא יְחַלֵּל אֵת מִקְדַּשׁ אֱלֹהָיו כִּי נֵזֶר שֶׁמֶן מִשְׁחַת אֱלֹהָיו
עָלָיו אֲנִי יְהוָה׃ (ישראל) וְהוּא אִשָּׁה בִבְתוּלֶיהָ יִקָּח׃ אַלְמָנָה
וּגְרוּשָׁה וַחֲלָלָה זֹנָה אֶת־אֵלֶּה לֹא יִקָּח כִּי אִם־בְּתוּלָה מֵעַמָּיו
יִקַּח אִשָּׁה׃ וְלֹא־יְחַלֵּל זַרְעוֹ בְּעַמָּיו כִּי אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשׁוֹ׃
וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה בְּהַר סִינַי לֵאמֹר׃ דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי תָבֹאוּ אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לָכֶם
וְשָׁבְתָה הָאָרֶץ שַׁבָּת לַיהוָה׃ שֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְרַע שָׂדֶךָ וְשֵׁשׁ שָׁנִים
תִּזְמֹר כַּרְמֶךָ וְאָסַפְתָּ אֶת־תְּבוּאָתָהּ׃ (לוי) וּבַשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִת
שַׁבַּת שַׁבָּתוֹן יִהְיֶה לָאָרֶץ שַׁבָּת לַיהוָה שָׂדְךָ לֹא תִזְרָע וְכַרְמְךָ
לֹא תִזְמֹר׃ אֵת סְפִיחַ קְצִירְךָ לֹא תִקְצוֹר וְאֶת־עִנְּבֵי נְזִירֶךָ לֹא

תִּבְצֹר שְׁנַת שַׁבָּתוֹן יִהְיֶה לָאָרֶץ׃ וְהָיְתָה שַׁבַּת הָאָרֶץ לָכֶם
לְאָכְלָה לְךָ וּלְעַבְדְּךָ וְלַאֲמָתֶךָ וְלִשְׂכִירְךָ וּלְתוֹשָׁבְךָ הַגָּרִים עִמָּךְ׃
וְלִבְהֶמְתְּךָ וְלַחַיָּה אֲשֶׁר בְּאַרְצֶךָ תִּהְיֶה כָל־תְּבוּאָתָהּ לֶאֱכֹל׃
(ישראל) וְסָפַרְתָּ לְךָ שֶׁבַע שַׁבְּתֹת שָׁנִים שֶׁבַע שָׁנִים שֶׁבַע פְּעָמִים
וְהָיוּ לְךָ יְמֵי שֶׁבַע שַׁבְּתֹת הַשָּׁנִים תֵּשַׁע וְאַרְבָּעִים שָׁנָה׃ וְהַעֲבַרְתָּ
שׁוֹפַר תְּרוּעָה בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִעִי בֶּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ בְּיוֹם הַכִּפֻּרִים
תַּעֲבִירוּ שׁוֹפָר בְּכָל־אַרְצְכֶם׃ וְקִדַּשְׁתֶּם אֵת שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים
שָׁנָה וּקְרָאתֶם דְּרוֹר בָּאָרֶץ לְכָל־יֹשְׁבֶיהָ יוֹבֵל הִוא תִּהְיֶה לָכֶם
וְשַׁבְתֶּם אִישׁ אֶל־אֲחֻזָּתוֹ וְאִישׁ אֶל־מִשְׁפַּחְתּוֹ תָּשֻׁבוּ׃ יוֹבֵל הִוא
שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים שָׁנָה תִּהְיֶה לָכֶם לֹא תִזְרָעוּ וְלֹא תִקְצְרוּ אֶת־
סְפִיחֶיהָ וְלֹא תִבְצְרוּ אֶת־נְזִרֶיהָ׃ כִּי יוֹבֵל הִוא קֹדֶשׁ תִּהְיֶה
לָכֶם מִן־הַשָּׂדֶה תֹּאכְלוּ אֶת־תְּבוּאָתָהּ׃ בִּשְׁנַת הַיּוֹבֵל הַזֹּאת
תָּשֻׁבוּ אִישׁ אֶל־אֲחֻזָּתוֹ׃

אִם־בְּחֻקֹּתַי תֵּלֵכוּ וְאֶת־מִצְוֹתַי תִּשְׁמְרוּ וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם׃ וְנָתַתִּי
גִשְׁמֵיכֶם בְּעִתָּם וְנָתְנָה הָאָרֶץ יְבוּלָהּ וְעֵץ הַשָּׂדֶה יִתֵּן פִּרְיוֹ׃
וְהִשִּׂיג לָכֶם דַּיִשׁ אֶת־בָּצִיר וּבָצִיר יַשִּׂיג אֶת־זָרַע וַאֲכַלְתֶּם לַחְמְכֶם
לָשֹׂבַע וִישַׁבְתֶּם לָבֶטַח בְּאַרְצְכֶם׃ (לוי) וְנָתַתִּי שָׁלוֹם בָּאָרֶץ
וּשְׁכַבְתֶּם וְאֵין מַחֲרִיד וְהִשְׁבַּתִּי חַיָּה רָעָה מִן־הָאָרֶץ וְחֶרֶב לֹא־
תַעֲבֹר בְּאַרְצְכֶם׃ וּרְדַפְתֶּם אֶת־אֹיְבֵיכֶם וְנָפְלוּ לִפְנֵיכֶם לֶחָרֶב׃
וְרָדְפוּ מִכֶּם חֲמִשָּׁה מֵאָה וּמֵאָה מִכֶּם רְבָבָה יִרְדֹּפוּ וְנָפְלוּ אֹיְבֵיכֶם
לִפְנֵיכֶם לֶחָרֶב׃ וּפָנִיתִי אֲלֵיכֶם וְהִפְרֵיתִי אֶתְכֶם וְהִרְבֵּיתִי אֶתְכֶם
וַהֲקִימֹתִי אֶת־בְּרִיתִי אִתְּכֶם׃ (ישראל) וַאֲכַלְתֶּם יָשָׁן נוֹשָׁן וְיָשָׁן
מִפְּנֵי חָדָשׁ תּוֹצִיאוּ׃ וְנָתַתִּי מִשְׁכָּנִי בְּתוֹכְכֶם וְלֹא־תִגְעַל נַפְשִׁי
אֶתְכֶם׃ וְהִתְהַלַּכְתִּי בְּתוֹכְכֶם וְהָיִיתִי לָכֶם לֵאלֹהִים וְאַתֶּם תִּהְיוּ־
לִי לְעָם׃ אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם
מִהְיֹת לָהֶם עֲבָדִים וָאֶשְׁבֹּר מֹטֹת עֻלְּכֶם וָאוֹלֵךְ אֶתְכֶם קוֹמְמִיּוּת׃

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה בְּמִדְבַּר סִינַי בְּאֹהֶל מוֹעֵד בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ
הַשֵּׁנִי בַּשָּׁנָה הַשֵּׁנִית לְצֵאתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לֵאמֹר׃
שְׂאוּ אֶת־רֹאשׁ כָּל־עֲדַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל לְמִשְׁפְּחֹתָם לְבֵית
אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר שֵׁמוֹת כָּל־זָכָר לְגֻלְגְּלֹתָם׃ מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה

ומעלה כל־יצא צבא בישראל תפקדו אתם לצבאתם אתה
ואהרן : ואתכם יהיו איש איש למטה איש ראש לבית־אבתיו
הוא : (לוי) ואלה שמות האנשים אשר יעמדו אתכם לראובן
אליצור בן־שדיאור : לשמעון שלמיאל בן־צורישדי : ליהודה
נחשון בן־עמינדב : ליששכר נתנאל בן־צוער : לזבולן אליאב
בן־חלן : לבני יוסף לאפרים אלישמע בן־עמיהוד למנשה
גמליאל בן־פדהצור : לבנימן אבידן בן־גדעני : לדן אחיעזר
בן־עמישדי : לאשר פגעיאל בן־עכרן : לגד אליסף בן־דעואל :
לנפתלי אחירע בן־עינן : אלה קריאי* העדה נשיאי מטות
אבותם ראשי אלפי ישראל הם : (ישראל) ויקח משה ואהרן
את האנשים האלה אשר נקבו בשמות : ואת כל־העדה
הקהילו באחד לחדש השני ויתילדו על־משפחתם לבית אבתם
במספר שמות מבן עשרים שנה ומעלה לגלגלתם : כאשר
צוה יהוה את־משה ויפקדם במדבר סיני :
וידבר יהוה אל־משה לאמר : נשא את־ראש בני גרשון גם־
הם לבית אבתם למשפחתם : מבן שלשים שנה ומעלה
עד בן־חמשים שנה תפקד אותם כל־הבא לצבא צבא לעבד
עבדה באהל מועד : זאת עבדת משפחת הגרשני לעבד
ולמשא : (לוי) ונשאו את־יריעת המשכן ואת־אהל מועד
מכסהו ומכסה התחש אשר־עליו מלמעלה ואת־מסך פתח
אהל מועד : ואת קלעי החצר ואת־מסך ׀ פתח ׀ שער החצר
אשר על־המשכן ועל־המזבח סביב ואת מיתריהם ואת־כל־כלי
עבדתם ואת כל־אשר יעשה להם ועבדו : על־פי אהרן ובניו
תהיה כל־עבדת בני הגרשני לכל־משאם ולכל עבדתם ופקדתם
עלהם במשמרת את כל־משאם : זאת עבדת משפחת בני
הגרשני באהל מועד ומשמרתם ביד איתמר בן־אהרן הכהן :
(ישראל) בני מררי למשפחתם לבית־אבתם תפקד אתם : מבן
שלשים שנה ומעלה ועד בן־חמשים שנה תפקדם כל־הבא
לצבא לעבד את־עבדת אהל מועד : וזאת משמרת משאם
לכל־עבדתם באהל מועד קרשי המשכן ובריחיו ועמודיו

וַאֲדָנָיו׃ וְעַמּוּדֵי הֶחָצֵר סָבִיב וְאַדְנֵיהֶם וִיתֵדֹתָם וּמֵיתְרֵיהֶם לְכָל־
כְּלֵיהֶם וּלְכֹל עֲבֹדָתָם וּבְשֵׁמֹת תִּפְקְדוּ אֶת־כְּלֵי מִשְׁמֶרֶת
מַשָּׂאָם׃ זֹאת עֲבֹדַת מִשְׁפְּחֹת בְּנֵי מְרָרִי לְכָל־עֲבֹדָתָם בְּאֹהֶל
מוֹעֵד בְּיַד אִיתָמָר בֶּן־אַהֲרֹן הַכֹּהֵן׃

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃ דַּבֵּר אֶל־אַהֲרֹן וְאָמַרְתָּ אֵלָיו
בְּהַעֲלֹתְךָ אֶת־הַנֵּרֹת אֶל־מוּל פְּנֵי הַמְּנוֹרָה יָאִירוּ שִׁבְעַת
הַנֵּרוֹת׃ וַיַּעַשׂ כֵּן אַהֲרֹן אֶל־מוּל פְּנֵי הַמְּנוֹרָה הֶעֱלָה נֵרֹתֶיהָ
כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃ וְזֶה מַעֲשֵׂה הַמְּנֹרָה מִקְשָׁה זָהָב
עַד־יְרֵכָהּ עַד־פִּרְחָהּ מִקְשָׁה הִוא כַּמַּרְאֶה אֲשֶׁר הֶרְאָה יְהוָה אֶת־
מֹשֶׁה כֵּן עָשָׂה אֶת־הַמְּנֹרָה׃ (לוי) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃
קַח אֶת־הַלְוִיִּם מִתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְטִהַרְתָּ אֹתָם׃ וְכֹה־תַעֲשֶׂה
לָהֶם לְטַהֲרָם הַזֵּה עֲלֵיהֶם מֵי חַטָּאת וְהֶעֱבִירוּ תַעַר עַל־כָּל־
בְּשָׂרָם וְכִבְּסוּ בִגְדֵיהֶם וְהִטֶּהָרוּ׃ וְלָקְחוּ פַּר בֶּן־בָּקָר וּמִנְחָתוֹ
סֹלֶת בְּלוּלָה בַשָּׁמֶן וּפַר־שֵׁנִי בֶן־בָּקָר תִּקַּח לְחַטָּאת׃ וְהִקְרַבְתָּ
אֶת־הַלְוִיִּם לִפְנֵי אֹהֶל מוֹעֵד וְהִקְהַלְתָּ אֶת־כָּל־עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃
(ישראל) וְהִקְרַבְתָּ אֶת־הַלְוִיִּם לִפְנֵי יְהוָה וְסָמְכוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־
יְדֵיהֶם עַל־הַלְוִיִּם׃ וְהֵנִיף אַהֲרֹן אֶת־הַלְוִיִּם תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה
מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְהָיוּ לַעֲבֹד אֶת־עֲבֹדַת יְהוָה׃ וְהַלְוִיִּם יִסְמְכוּ
אֶת־יְדֵיהֶם עַל רֹאשׁ הַפָּרִים וַעֲשֵׂה אֶת־הָאֶחָד חַטָּאת וְאֶת־הָאֶחָד
עֹלָה לַיהוָה לְכַפֵּר עַל־הַלְוִיִּם׃ וְהַעֲמַדְתָּ אֶת־הַלְוִיִּם לִפְנֵי
אַהֲרֹן וְלִפְנֵי בָנָיו וְהֵנַפְתָּ אֹתָם תְּנוּפָה לַיהוָה׃ וְהִבְדַּלְתָּ אֶת־
הַלְוִיִּם מִתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְהָיוּ לִי הַלְוִיִּם׃

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃ שְׁלַח־לְךָ אֲנָשִׁים וְיָתֻרוּ אֶת־אֶרֶץ
כְּנַעַן אֲשֶׁר־אֲנִי נֹתֵן לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ אֶחָד אִישׁ אֶחָד
לְמַטֵּה אֲבֹתָיו תִּשְׁלָחוּ כֹּל נָשִׂיא בָהֶם׃ וַיִּשְׁלַח אֹתָם מֹשֶׁה
מִמִּדְבַּר פָּארָן עַל־פִּי יְהוָה כֻּלָּם אֲנָשִׁים רָאשֵׁי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל הֵמָּה׃
(לוי) וְאֵלֶּה שְׁמוֹתָם לְמַטֵּה רְאוּבֵן שַׁמּוּעַ בֶּן־זַכּוּר׃ לְמַטֵּה
שִׁמְעוֹן שָׁפָט בֶּן־חוֹרִי׃ לְמַטֵּה יְהוּדָה כָּלֵב בֶּן־יְפֻנֶּה׃ לְמַטֵּה
יִשָּׂשכָר יִגְאָל בֶּן־יוֹסֵף׃ לְמַטֵּה אֶפְרָיִם הוֹשֵׁעַ בִּן־נוּן׃ לְמַטֵּה
בִנְיָמִן פַּלְטִי בֶּן־רָפוּא׃ לְמַטֵּה זְבוּלֻן גַּדִּיאֵל בֶּן־סוֹדִי׃ לְמַטֵּה

יוֹסֵף לְמַטֵּה מְנַשֶּׁה גַּדִּי בֶּן־סוּסִי׃ לְמַטֵּה דָן עַמִּיאֵל בֶּן־גְּמַלִּי׃
לְמַטֵּה אָשֵׁר סְתוּר בֶּן־מִיכָאֵל׃ לְמַטֵּה נַפְתָּלִי נַחְבִּי בֶּן־וָפְסִי׃
לְמַטֵּה גָד גְּאוּאֵל בֶּן־מָכִי׃ אֵלֶּה שְׁמוֹת הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר־שָׁלַח
מֹשֶׁה לָתוּר אֶת־הָאָרֶץ וַיִּקְרָא מֹשֶׁה לְהוֹשֵׁעַ בִּן־נוּן יְהוֹשֻׁעַ׃
(ישראל) וַיִּשְׁלַח אֹתָם מֹשֶׁה לָתוּר אֶת־אֶרֶץ כְּנָעַן וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם
עֲלוּ זֶה בַּנֶּגֶב וַעֲלִיתֶם אֶת־הָהָר׃ וּרְאִיתֶם אֶת־הָאָרֶץ מַה־הִוא
וְאֶת־הָעָם הַיֹּשֵׁב עָלֶיהָ הֶחָזָק הוּא הֲרָפֶה הַמְעַט הוּא אִם־רָב׃
וּמָה הָאָרֶץ אֲשֶׁר־הוּא יֹשֵׁב בָּהּ הֲטוֹבָה הִוא אִם־רָעָה וּמָה הֶעָרִים
אֲשֶׁר־הוּא יוֹשֵׁב בָּהֵנָּה הַבְּמַחֲנִים אִם בְּמִבְצָרִים׃ וּמָה הָאָרֶץ
הַשְּׁמֵנָה הִוא אִם־רָזָה הֲיֵשׁ־בָּהּ עֵץ אִם־אַיִן וְהִתְחַזַּקְתֶּם וּלְקַחְתֶּם
מִפְּרִי הָאָרֶץ וְהַיָּמִים יְמֵי בִּכּוּרֵי עֲנָבִים׃

וַיִּקַּח קֹרַח בֶּן־יִצְהָר בֶּן־קְהָת בֶּן־לֵוִי וְדָתָן וַאֲבִירָם בְּנֵי אֱלִיאָב
וְאוֹן בֶּן־פֶּלֶת בְּנֵי רְאוּבֵן׃ וַיָּקֻמוּ לִפְנֵי מֹשֶׁה וַאֲנָשִׁים מִבְּנֵי־
יִשְׂרָאֵל חֲמִשִּׁים וּמָאתָיִם נְשִׂיאֵי עֵדָה קְרִאֵי מוֹעֵד אַנְשֵׁי־שֵׁם׃
וַיִּקָּהֲלוּ עַל־מֹשֶׁה וְעַל־אַהֲרֹן וַיֹּאמְרוּ אֲלֵהֶם רַב־לָכֶם כִּי כָל־
הָעֵדָה כֻּלָּם קְדֹשִׁים וּבְתוֹכָם יְהוָה וּמַדּוּעַ תִּתְנַשְּׂאוּ עַל־קְהַל
יְהוָה׃ (לוי) וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה וַיִּפֹּל עַל־פָּנָיו׃ וַיְדַבֵּר אֶל־קֹרַח
וְאֶל־כָּל־עֲדָתוֹ לֵאמֹר בֹּקֶר וְיֹדַע יְהוָה אֶת־אֲשֶׁר־לוֹ וְאֶת־
הַקָּדוֹשׁ וְהִקְרִיב אֵלָיו וְאֵת אֲשֶׁר יִבְחַר־בּוֹ יַקְרִיב אֵלָיו׃ זֹאת
עֲשׂוּ קְחוּ־לָכֶם מַחְתּוֹת קֹרַח וְכָל־עֲדָתוֹ׃ וּתְנוּ בָהֵן ׀ אֵשׁ וְשִׂימוּ
עֲלֵיהֶן ׀ קְטֹרֶת לִפְנֵי יְהוָה מָחָר וְהָיָה הָאִישׁ אֲשֶׁר־יִבְחַר יְהוָה הוּא
הַקָּדוֹשׁ רַב־לָכֶם בְּנֵי לֵוִי׃ (ישראל) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־קֹרַח
שִׁמְעוּ־נָא בְּנֵי לֵוִי׃ הַמְעַט מִכֶּם כִּי־הִבְדִּיל אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
אֶתְכֶם מֵעֲדַת יִשְׂרָאֵל לְהַקְרִיב אֶתְכֶם אֵלָיו לַעֲבֹד אֶת־עֲבֹדַת
מִשְׁכַּן יְהוָה וְלַעֲמֹד לִפְנֵי הָעֵדָה לְשָׁרְתָם׃ וַיַּקְרֵב אֹתְךָ וְאֶת־
כָּל־אַחֶיךָ בְנֵי־לֵוִי אִתָּךְ וּבִקַּשְׁתֶּם גַּם־כְּהֻנָּה׃ לָכֵן אַתָּה
וְכָל־עֲדָתְךָ הַנֹּעָדִים עַל־יְהוָה וְאַהֲרֹן מַה־הוּא כִּי תַלִּינוּ* עָלָיו׃
וַיִּשְׁלַח מֹשֶׁה לִקְרֹא לְדָתָן וְלַאֲבִירָם בְּנֵי אֱלִיאָב וַיֹּאמְרוּ לֹא
נַעֲלֶה׃ הַמְעַט כִּי הֶעֱלִיתָנוּ מֵאֶרֶץ זָבַת חָלָב וּדְבַשׁ לַהֲמִיתֵנוּ
בַּמִּדְבָּר כִּי־תִשְׂתָּרֵר עָלֵינוּ גַּם־הִשְׂתָּרֵר׃

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר׃ זֹאת חֻקַּת הַתּוֹרָה
אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה לֵאמֹר דַּבֵּר ׀ אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיִקְחוּ אֵלֶיךָ
פָרָה אֲדֻמָּה תְּמִימָה אֲשֶׁר אֵין־בָּהּ מוּם אֲשֶׁר לֹא־עָלָה עָלֶיהָ עֹל׃
וּנְתַתֶּם אֹתָהּ אֶל־אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן וְהוֹצִיא אֹתָהּ אֶל־מִחוּץ לַמַּחֲנֶה
וְשָׁחַט אֹתָהּ לְפָנָיו׃ וְלָקַח אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן מִדָּמָהּ בְּאֶצְבָּעוֹ וְהִזָּה
אֶל־נֹכַח פְּנֵי אֹהֶל־מוֹעֵד מִדָּמָהּ שֶׁבַע פְּעָמִים׃ וְשָׂרַף אֶת־הַפָּרָה
לְעֵינָיו אֶת־עֹרָהּ וְאֶת־בְּשָׂרָהּ וְאֶת־דָּמָהּ עַל־פִּרְשָׁהּ יִשְׂרֹף׃ וְלָקַח
הַכֹּהֵן עֵץ אֶרֶז וְאֵזוֹב וּשְׁנִי תוֹלָעַת וְהִשְׁלִיךְ אֶל־תּוֹךְ שְׂרֵפַת הַפָּרָה׃
(לוי) וְכִבֶּס בְּגָדָיו הַכֹּהֵן וְרָחַץ בְּשָׂרוֹ בַּמַּיִם וְאַחַר יָבֹא אֶל־הַמַּחֲנֶה
וְטָמֵא הַכֹּהֵן עַד־הָעָרֶב׃ וְהַשֹּׂרֵף אֹתָהּ יְכַבֵּס בְּגָדָיו בַּמַּיִם וְרָחַץ
בְּשָׂרוֹ בַּמָּיִם וְטָמֵא עַד־הָעָרֶב׃ וְאָסַף ׀ אִישׁ טָהוֹר אֵת אֵפֶר הַפָּרָה
וְהִנִּיחַ מִחוּץ לַמַּחֲנֶה בְּמָקוֹם טָהוֹר וְהָיְתָה לַעֲדַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל
לְמִשְׁמֶרֶת לְמֵי נִדָּה חַטָּאת הִוא׃ (ישראל) וְכִבֶּס הָאֹסֵף אֶת־אֵפֶר
הַפָּרָה אֶת־בְּגָדָיו וְטָמֵא עַד־הָעָרֶב וְהָיְתָה לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְלַגֵּר הַגָּר
בְּתוֹכָם לְחֻקַּת עוֹלָם׃ הַנֹּגֵעַ בְּמֵת לְכָל־נֶפֶשׁ אָדָם וְטָמֵא שִׁבְעַת
יָמִים׃ הוּא יִתְחַטָּא־בוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יִטְהָר
וְאִם־לֹא יִתְחַטָּא בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי לֹא יִטְהָר׃ כָּל־
הַנֹּגֵעַ בְּמֵת בְּנֶפֶשׁ הָאָדָם אֲשֶׁר־יָמוּת וְלֹא יִתְחַטָּא אֶת־מִשְׁכַּן
יְהוָה טִמֵּא וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מִיִּשְׂרָאֵל כִּי מֵי נִדָּה לֹא־זֹרַק
עָלָיו טָמֵא יִהְיֶה עוֹד טֻמְאָתוֹ בוֹ׃ זֹאת הַתּוֹרָה אָדָם כִּי־יָמוּת
בְּאֹהֶל כָּל־הַבָּא אֶל־הָאֹהֶל וְכָל־אֲשֶׁר בָּאֹהֶל יִטְמָא שִׁבְעַת
יָמִים׃ וְכֹל כְּלִי פָתוּחַ אֲשֶׁר אֵין־צָמִיד פָּתִיל עָלָיו טָמֵא הוּא׃
וְכֹל אֲשֶׁר־יִגַּע עַל־פְּנֵי הַשָּׂדֶה בַּחֲלַל־חֶרֶב אוֹ בְמֵת אוֹ־בְעֶצֶם
אָדָם אוֹ בְקָבֶר יִטְמָא שִׁבְעַת יָמִים׃ וְלָקְחוּ לַטָּמֵא מֵעֲפַר שְׂרֵפַת
הַחַטָּאת וְנָתַן עָלָיו מַיִם חַיִּים אֶל־כֶּלִי׃

וַיַּרְא בָּלָק בֶּן־צִפּוֹר אֵת כָּל־אֲשֶׁר־עָשָׂה יִשְׂרָאֵל לָאֱמֹרִי׃ וַיָּגָר
מוֹאָב מִפְּנֵי הָעָם מְאֹד כִּי רַב־הוּא וַיָּקָץ מוֹאָב מִפְּנֵי בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל׃ וַיֹּאמֶר מוֹאָב אֶל־זִקְנֵי מִדְיָן עַתָּה יְלַחֲכוּ הַקָּהָל אֶת־
כָּל־סְבִיבֹתֵינוּ כִּלְחֹךְ הַשּׁוֹר אֵת יֶרֶק הַשָּׂדֶה וּבָלָק בֶּן־צִפּוֹר מֶלֶךְ
לְמוֹאָב בָּעֵת הַהִוא׃ (לוי) וַיִּשְׁלַח מַלְאָכִים אֶל־בִּלְעָם בֶּן־

בעור פתורה אשר על־הנהר ארץ בני־עמו לקרא־לו לאמר
הנה עם יצא ממצרים הנה כסה את־עין הארץ והוא ישב ממלי:
ועתה לכה־נא ארה־לי את־העם הזה כי־עצום הוא ממני אולי
אוכל נכה־בו ואגרשנו מן־הארץ כי ידעתי את אשר־תברך
מברך ואשר תאר יואר: וילכו זקני מואב וזקני מדין וקסמים
בידם ויבאו אל־בלעם וידברו אליו דברי בלק: (ישראל) ויאמר
אליהם לינו פה הלילה והשבתי אתכם דבר כאשר ידבר יהוה
אלי וישבו שרי־מואב עם־בלעם: ויבא אלהים אל־בלעם
ויאמר מי האנשים האלה עמך: ויאמר בלעם אל־האלהים
בלק בן־צפר מלך מואב שלח אלי: הנה העם היצא ממצרים
ויכס את־עין הארץ עתה לכה קבה־לי אתו אולי אוכל להלחם
בו וגרשתיו: ויאמר אלהים אל־בלעם לא תלך עמהם לא תאר
את־העם כי ברוך הוא:

וידבר יהוה אל־משה לאמר: פינחס בן־אלעזר בן־אהרן
הכהן השיב את־חמתי מעל בני־ישראל בקנאו את־
קנאתי בתוכם ולא־כליתי את־בני־ישראל בקנאתי: לכן אמר
הנני נתן לו את־בריתי שלום: (לוי) והיתה לו ולזרעו אחריו
ברית כהנת עולם תחת אשר קנא לאלהיו ויכפר על־בני
ישראל: ושם איש ישראל המכה אשר הכה את־המדינית
זמרי בן־סלוא נשיא בית־אב לשמעני: ושם האשה המכה
המדינית כזבי בת־צור ראש אמות בית־אב במדין הוא: (ישראל)
וידבר יהוה אל־משה לאמר: צרור את־המדינים והכיתם אותם:
כי צררים הם לכם בנכליהם אשר־נכלו לכם על־דבר פעור
ועל־דבר כזבי בת־נשיא מדין אחתם המכה ביום־המגפה על־
דבר־פעור: ויהי אחרי המגפה * ויאמר יהוה אל־משה ואל
אלעזר בן־אהרן הכהן לאמר: שאו את־ראש | כל־עדת בני־
ישראל מבן עשרים שנה ומעלה לבית אבתם כל־יצא צבא
בישראל: וידבר משה ואלעזר הכהן אתם בערבת מואב על־
ירדן ירחו לאמר: מבן עשרים שנה ומעלה כאשר צוה יהוה
את־משה ובני ישראל היצאים מארץ מצרים:

וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל־רָאשֵׁי הַמַּטּוֹת לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר זֶה
הַדָּבָר אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה׃ אִישׁ כִּי־יִדֹּר נֶדֶר
לַיהוָה אוֹ־הִשָּׁבַע שְׁבֻעָה לֶאְסֹר אִסָּר עַל־נַפְשׁוֹ לֹא יַחֵל
דְּבָרוֹ כְּכָל־הַיֹּצֵא מִפִּיו יַעֲשֶׂה׃ וְאִשָּׁה כִּי־תִדֹּר נֶדֶר
לַיהוָה וְאָסְרָה אִסָּר בְּבֵית אָבִיהָ בִּנְעֻרֶיהָ׃ וְשָׁמַע אָבִיהָ
אֶת־נִדְרָהּ וֶאֱסָרָהּ אֲשֶׁר אָסְרָה עַל־נַפְשָׁהּ וְהֶחֱרִישׁ לָהּ אָבִיהָ
וְקָמוּ כָּל־נְדָרֶיהָ וְכָל־אִסָּר אֲשֶׁר־אָסְרָה עַל־נַפְשָׁהּ יָקוּם׃ וְאִם־
הֵנִיא אָבִיהָ אֹתָהּ בְּיוֹם שָׁמְעוֹ כָּל־נְדָרֶיהָ וֶאֱסָרֶיהָ אֲשֶׁר־אָסְרָה
עַל־נַפְשָׁהּ לֹא יָקוּם וַיהוָה יִסְלַח־לָהּ כִּי־הֵנִיא אָבִיהָ אֹתָהּ׃ וְאִם־
הָיוֹ תִהְיֶה לְאִישׁ וּנְדָרֶיהָ עָלֶיהָ אוֹ מִבְטָא שְׂפָתֶיהָ אֲשֶׁר אָסְרָה
עַל־נַפְשָׁהּ׃ וְשָׁמַע אִישָׁהּ בְּיוֹם שָׁמְעוֹ וְהֶחֱרִישׁ לָהּ וְקָמוּ נְדָרֶיהָ
וֶאֱסָרֶהָ אֲשֶׁר־אָסְרָה עַל־נַפְשָׁהּ יָקֻמוּ׃ וְאִם בְּיוֹם שְׁמֹעַ אִישָׁהּ יָנִיא
אוֹתָהּ וְהֵפֵר אֶת־נִדְרָהּ אֲשֶׁר עָלֶיהָ וְאֵת מִבְטָא שְׂפָתֶיהָ אֲשֶׁר
אָסְרָה עַל־נַפְשָׁהּ וַיהוָה יִסְלַח־לָהּ׃ (לוי) וְנֵדֶר אַלְמָנָה וּגְרוּשָׁה
כֹּל אֲשֶׁר־אָסְרָה עַל־נַפְשָׁהּ יָקוּם עָלֶיהָ׃ וְאִם־בֵּית אִישָׁהּ נָדָרָה
אוֹ־אָסְרָה אִסָּר עַל־נַפְשָׁהּ בִּשְׁבֻעָה׃ וְשָׁמַע אִישָׁהּ וְהֶחֱרִשׁ לָהּ
לֹא הֵנִיא אֹתָהּ וְקָמוּ כָּל־נְדָרֶיהָ וְכָל־אִסָּר אֲשֶׁר־אָסְרָה עַל־
נַפְשָׁהּ יָקוּם׃ וְאִם־הָפֵר יָפֵר אֹתָם אִישָׁהּ בְּיוֹם שָׁמְעוֹ כָּל־מוֹצָא
שְׂפָתֶיהָ לִנְדָרֶיהָ וּלְאִסַּר נַפְשָׁהּ לֹא יָקוּם אִישָׁהּ הֲפֵרָם וַיהוָה
יִסְלַח־לָהּ׃ (ישראל) כָּל־נֵדֶר וְכָל־שְׁבֻעַת אִסָּר לְעַנֹּת נָפֶשׁ
אִישָׁהּ יְקִימֶנּוּ וְאִישָׁהּ יְפֵרֶנּוּ׃ וְאִם־הַחֲרֵשׁ יַחֲרִישׁ לָהּ אִישָׁהּ מִיּוֹם
אֶל־יוֹם וְהֵקִים אֶת־כָּל־נְדָרֶיהָ אוֹ אֶת־כָּל־אֱסָרֶיהָ אֲשֶׁר עָלֶיהָ
הֵקִים אֹתָם כִּי־הֶחֱרִשׁ לָהּ בְּיוֹם שָׁמְעוֹ׃ וְאִם־הָפֵר יָפֵר אֹתָם אַחֲרֵי
שָׁמְעוֹ וְנָשָׂא אֶת־עֲוֺנָהּ׃ אֵלֶּה הַחֻקִּים אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה
בֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ בֵּין־אָב לְבִתּוֹ בִּנְעֻרֶיהָ בֵּית אָבִיהָ׃
אֵלֶּה מַסְעֵי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יָצְאוּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְצִבְאֹתָם
בְּיַד־מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן׃ וַיִּכְתֹּב מֹשֶׁה אֶת־מוֹצָאֵיהֶם
לְמַסְעֵיהֶם עַל־פִּי יְהוָה וְאֵלֶּה מַסְעֵיהֶם לְמוֹצָאֵיהֶם׃
וַיִּסְעוּ מֵרַעְמְסֵס בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ
הָרִאשׁוֹן מִמָּחֳרַת הַפֶּסַח יָצְאוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּיָד רָמָה לְעֵינֵי

כָּל־מִצְרָיִם׃ (לוי) וּמִצְרַיִם מְקַבְּרִים אֵת אֲשֶׁר הִכָּה יְהוָה בָּהֶם
כָּל־בְּכוֹר וּבֵאלֹהֵיהֶם עָשָׂה יְהוָה שְׁפָטִים׃ וַיִּסְעוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל
מֵרַעְמְסֵס וַיַּחֲנוּ בְּסֻכֹּת׃ וַיִּסְעוּ מִסֻּכֹּת וַיַּחֲנוּ בְאֵתָם אֲשֶׁר בִּקְצֵה
הַמִּדְבָּר׃ (ישראל) וַיִּסְעוּ מֵאֵתָם וַיָּשָׁב עַל־פִּי הַחִירֹת אֲשֶׁר עַל־
פְּנֵי בַּעַל צְפוֹן וַיַּחֲנוּ לִפְנֵי מִגְדֹּל׃ וַיִּסְעוּ מִפְּנֵי הַחִירֹת וַיַּעַבְרוּ
בְתוֹךְ־הַיָּם הַמִּדְבָּרָה וַיֵּלְכוּ דֶּרֶךְ שְׁלֹשֶׁת יָמִים בְּמִדְבַּר אֵתָם
וַיַּחֲנוּ בְּמָרָה׃ וַיִּסְעוּ מִמָּרָה וַיָּבֹאוּ אֵילִמָה וּבְאֵילִם שְׁתֵּים
עֶשְׂרֵה עֵינֹת מַיִם וְשִׁבְעִים תְּמָרִים וַיַּחֲנוּ־שָׁם׃ וַיִּסְעוּ מֵאֵילִם
וַיַּחֲנוּ עַל־יַם־סוּף׃

אֵלֶּה הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דִּבֶּר מֹשֶׁה אֶל־כָּל־יִשְׂרָאֵל בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן
בַּמִּדְבָּר בָּעֲרָבָה מוֹל סוּף בֵּין־פָּארָן וּבֵין־תֹּפֶל וְלָבָן
וַחֲצֵרֹת וְדִי זָהָב׃ אַחַד עָשָׂר יוֹם מֵחֹרֵב דֶּרֶךְ הַר־שֵׂעִיר עַד קָדֵשׁ
בַּרְנֵעַ׃ וַיְהִי בְּאַרְבָּעִים שָׁנָה בְּעַשְׁתֵּי־עָשָׂר חֹדֶשׁ בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ
דִּבֶּר מֹשֶׁה אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כְּכֹל אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֹתוֹ אֲלֵהֶם׃
(לוי) אַחֲרֵי הַכֹּתוֹ אֵת סִיחֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי אֲשֶׁר יוֹשֵׁב בְּחֶשְׁבּוֹן
וְאֵת עוֹג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן אֲשֶׁר־יוֹשֵׁב בְּעַשְׁתָּרֹת בְּאֶדְרֶעִי׃ בְּעֵבֶר
הַיַּרְדֵּן בְּאֶרֶץ מוֹאָב הוֹאִיל מֹשֶׁה בֵּאֵר אֶת־הַתּוֹרָה הַזֹּאת לֵאמֹר׃
יְהוָה אֱלֹהֵינוּ דִּבֶּר אֵלֵינוּ בְּחֹרֵב לֵאמֹר רַב־לָכֶם שֶׁבֶת בָּהָר הַזֶּה׃
פְּנוּ ׀ וּסְעוּ לָכֶם וּבֹאוּ הַר הָאֱמֹרִי וְאֶל־כָּל־שְׁכֵנָיו בָּעֲרָבָה בָהָר
וּבַשְּׁפֵלָה וּבַנֶּגֶב וּבְחוֹף הַיָּם אֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי וְהַלְּבָנוֹן עַד־הַנָּהָר הַגָּדֹל
נְהַר פְּרָת׃ (ישראל) רְאֵה נָתַתִּי לִפְנֵיכֶם אֶת־הָאָרֶץ בֹּאוּ וּרְשׁוּ
אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה לַאֲבֹתֵיכֶם לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב
לָתֵת לָהֶם וּלְזַרְעָם אַחֲרֵיהֶם׃ וָאֹמַר אֲלֵכֶם בָּעֵת הַהִוא לֵאמֹר
לֹא־אוּכַל לְבַדִּי שְׂאֵת אֶתְכֶם׃ יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם הִרְבָּה אֶתְכֶם
וְהִנְּכֶם הַיּוֹם כְּכוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם לָרֹב׃ יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵכֶם יֹסֵף
עֲלֵיכֶם כָּכֶם אֶלֶף פְּעָמִים וִיבָרֵךְ אֶתְכֶם כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר לָכֶם׃

וָאֶתְחַנַּן אֶל־יְהוָה בָּעֵת הַהִוא לֵאמֹר׃ אֲדֹנָי יְהוִה אַתָּה
הַחִלּוֹתָ לְהַרְאוֹת אֶת־עַבְדְּךָ אֶת־גָּדְלְךָ וְאֶת־יָדְךָ
הַחֲזָקָה אֲשֶׁר מִי־אֵל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה כְמַעֲשֶׂיךָ
וְכִגְבוּרֹתֶךָ׃ אֶעְבְּרָה־נָּא וְאֶרְאֶה אֶת־הָאָרֶץ הַטּוֹבָה אֲשֶׁר בְּעֵבֶר

הַיַּרְדֵּן הָהָר הַטּוֹב הַזֶּה וְהַלְּבָנֹן׃ (לוי) וַיִּתְעַבֵּר יְהוָה בִּי
לְמַעַנְכֶם וְלֹא שָׁמַע אֵלָי וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי רַב־לָךְ אַל־תּוֹסֶף דַּבֵּר
אֵלַי עוֹד בַּדָּבָר הַזֶּה׃ עֲלֵה ׀ רֹאשׁ הַפִּסְגָּה וְשָׂא עֵינֶיךָ יָמָּה וְצָפֹנָה
וְתֵימָנָה וּמִזְרָחָה וּרְאֵה בְעֵינֶיךָ כִּי־לֹא תַעֲבֹר אֶת־הַיַּרְדֵּן הַזֶּה׃
וְצַו אֶת־יְהוֹשֻׁעַ וְחַזְּקֵהוּ וְאַמְּצֵהוּ כִּי־הוּא יַעֲבֹר לִפְנֵי הָעָם הַזֶּה
וְהוּא יַנְחִיל אוֹתָם אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר תִּרְאֶה׃ וַנֵּשֶׁב בַּגָּיְא מוּל
בֵּית פְּעוֹר׃ וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל שְׁמַע אֶל־הַחֻקִּים וְאֶל־הַמִּשְׁפָּטִים
אֲשֶׁר אָנֹכִי מְלַמֵּד אֶתְכֶם לַעֲשׂוֹת לְמַעַן תִּחְיוּ וּבָאתֶם וִירִשְׁתֶּם
אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹתֵיכֶם נֹתֵן לָכֶם׃ לֹא תֹסִפוּ עַל־
הַדָּבָר אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם וְלֹא תִגְרְעוּ מִמֶּנּוּ לִשְׁמֹר אֶת־
מִצְוֹת יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם׃ עֵינֵיכֶם הָרֹאוֹת
אֵת אֲשֶׁר־עָשָׂה יְהוָה בְּבַעַל פְּעוֹר כִּי כָל־הָאִישׁ אֲשֶׁר הָלַךְ אַחֲרֵי
בַעַל־פְּעוֹר הִשְׁמִידוֹ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ מִקִּרְבֶּךָ׃ וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּיהוָה
אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם׃ (ישראל) רְאֵה ׀ לִמַּדְתִּי אֶתְכֶם חֻקִּים
וּמִשְׁפָּטִים כַּאֲשֶׁר צִוַּנִי יְהוָה אֱלֹהָי לַעֲשׂוֹת כֵּן בְּקֶרֶב הָאָרֶץ
אֲשֶׁר אַתֶּם בָּאִים שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ׃ וּשְׁמַרְתֶּם וַעֲשִׂיתֶם כִּי הִוא
חָכְמַתְכֶם וּבִינַתְכֶם לְעֵינֵי הָעַמִּים אֲשֶׁר יִשְׁמְעוּן אֵת כָּל־הַחֻקִּים
הָאֵלֶּה וְאָמְרוּ רַק עַם־חָכָם וְנָבוֹן הַגּוֹי הַגָּדוֹל הַזֶּה׃ כִּי מִי־גוֹי
גָדוֹל אֲשֶׁר־לוֹ אֱלֹהִים קְרֹבִים אֵלָיו כַּיהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּכָל־קָרְאֵנוּ
אֵלָיו׃ וּמִי גּוֹי גָּדוֹל אֲשֶׁר־לוֹ חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים צַדִּיקִם כְּכֹל
הַתּוֹרָה הַזֹּאת אֲשֶׁר אָנֹכִי נֹתֵן לִפְנֵיכֶם הַיּוֹם׃

וְהָיָה ׀ עֵקֶב תִּשְׁמְעוּן אֵת הַמִּשְׁפָּטִים הָאֵלֶּה וּשְׁמַרְתֶּם וַעֲשִׂיתֶם
אֹתָם וְשָׁמַר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְךָ אֶת־הַבְּרִית וְאֶת־הַחֶסֶד אֲשֶׁר
נִשְׁבַּע לַאֲבֹתֶיךָ׃ וַאֲהֵבְךָ וּבֵרַכְךָ וְהִרְבֶּךָ וּבֵרַךְ פְּרִי־בִטְנְךָ וּפְרִי־
אַדְמָתֶךָ דְּגָנְךָ וְתִירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ שְׁגַר־אֲלָפֶיךָ וְעַשְׁתְּרֹת צֹאנֶךָ עַל
הָאֲדָמָה אֲשֶׁר־נִשְׁבַּע לַאֲבֹתֶיךָ לָתֶת לָךְ׃ בָּרוּךְ תִּהְיֶה מִכָּל־
הָעַמִּים לֹא־יִהְיֶה בְךָ עָקָר וַעֲקָרָה וּבִבְהֶמְתֶּךָ׃ וְהֵסִיר יְהוָה מִמְּךָ
כָּל־חֹלִי וְכָל־מַדְוֵי מִצְרַיִם הָרָעִים אֲשֶׁר יָדַעְתָּ לֹא יְשִׂימָם בָּךְ
וּנְתָנָם בְּכָל־שֹׂנְאֶיךָ׃ וְאָכַלְתָּ אֶת־כָּל־הָעַמִּים אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
נֹתֵן לָךְ לֹא־תָחוֹס עֵינְךָ עֲלֵיהֶם וְלֹא תַעֲבֹד אֶת־אֱלֹהֵיהֶם כִּי־

מוֹקֵשׁ הוּא לָךְ׃ כִּי תֹאמַר בִּלְבָבְךָ רַבִּים הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה מִמֶּנִּי
אֵיכָה אוּכַל לְהוֹרִישָׁם׃ לֹא תִירָא מֵהֶם זָכֹר תִּזְכֹּר אֵת אֲשֶׁר־
עָשָׂה יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְפַרְעֹה וּלְכָל־מִצְרָיִם׃ הַמַּסֹּת הַגְּדֹלֹת
אֲשֶׁר־רָאוּ עֵינֶיךָ וְהָאֹתֹת וְהַמֹּפְתִים וְהַיָּד הַחֲזָקָה וְהַזְּרֹעַ הַנְּטוּיָה
אֲשֶׁר הוֹצִאֲךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ כֵּן־יַעֲשֶׂה יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְכָל־הָעַמִּים
אֲשֶׁר־אַתָּה יָרֵא מִפְּנֵיהֶם׃ וְגַם אֶת־הַצִּרְעָה יְשַׁלַּח יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
בָּם עַד־אֲבֹד הַנִּשְׁאָרִים וְהַנִּסְתָּרִים מִפָּנֶיךָ׃ לֹא תַעֲרֹץ מִפְּנֵיהֶם
כִּי־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּקִרְבֶּךָ אֵל גָּדוֹל וְנוֹרָא׃ (לוי) וְנָשַׁל יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ אֶת־הַגּוֹיִם הָאֵל מִפָּנֶיךָ מְעַט מְעָט לֹא תוּכַל כַּלֹּתָם
מַהֵר פֶּן־תִּרְבֶּה עָלֶיךָ חַיַּת הַשָּׂדֶה׃ וּנְתָנָם יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְפָנֶיךָ
וְהָמָם מְהוּמָה גְדֹלָה עַד הִשָּׁמְדָם׃ וְנָתַן מַלְכֵיהֶם בְּיָדֶךָ
וְהַאֲבַדְתָּ אֶת־שְׁמָם מִתַּחַת הַשָּׁמָיִם לֹא־יִתְיַצֵּב אִישׁ בְּפָנֶיךָ עַד
הִשְׁמִדְךָ אֹתָם׃ פְּסִילֵי אֱלֹהֵיהֶם תִּשְׂרְפוּן בָּאֵשׁ לֹא־תַחְמֹד כֶּסֶף
וְזָהָב עֲלֵיהֶם וְלָקַחְתָּ לָךְ פֶּן תִּוָּקֵשׁ בּוֹ כִּי תוֹעֲבַת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
הוּא׃ וְלֹא־תָבִיא תוֹעֵבָה אֶל־בֵּיתֶךָ וְהָיִיתָ חֵרֶם כָּמֹהוּ שַׁקֵּץ ׀
תְּשַׁקְּצֶנּוּ וְתַעֵב ׀ תְּתַעֲבֶנּוּ כִּי־חֵרֶם הוּא׃ כָּל־הַמִּצְוָה אֲשֶׁר אָנֹכִי
מְצַוְּךָ הַיּוֹם תִּשְׁמְרוּן לַעֲשׂוֹת לְמַעַן תִּחְיוּן וּרְבִיתֶם וּבָאתֶם
וִירִשְׁתֶּם אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־נִשְׁבַּע יְהוָה לַאֲבֹתֵיכֶם׃ וְזָכַרְתָּ אֶת־
כָּל־הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר הוֹלִיכְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ זֶה אַרְבָּעִים שָׁנָה בַּמִּדְבָּר
לְמַעַן עַנֹּתְךָ לְנַסֹּתְךָ לָדַעַת אֶת־אֲשֶׁר בִּלְבָבְךָ הֲתִשְׁמֹר מִצְוֹתָו*
אִם־לֹא׃ וַיְעַנְּךָ וַיַּרְעִבֶךָ וַיַּאֲכִלְךָ אֶת־הַמָּן אֲשֶׁר לֹא־יָדַעְתָּ
וְלֹא יָדְעוּן אֲבֹתֶיךָ לְמַעַן הוֹדִיעֲךָ כִּי לֹא עַל־הַלֶּחֶם לְבַדּוֹ יִחְיֶה
הָאָדָם כִּי עַל־כָּל־מוֹצָא פִי־יְהוָה יִחְיֶה הָאָדָם׃ (ישראל) שִׂמְלָתְךָ
לֹא בָלְתָה מֵעָלֶיךָ וְרַגְלְךָ לֹא בָצֵקָה זֶה אַרְבָּעִים שָׁנָה׃
וְיָדַעְתָּ עִם־לְבָבֶךָ כִּי כַּאֲשֶׁר יְיַסֵּר אִישׁ אֶת־בְּנוֹ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
מְיַסְּרֶךָּ׃ וְשָׁמַרְתָּ אֶת־מִצְוֹת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לָלֶכֶת בִּדְרָכָיו וּלְיִרְאָה
אֹתוֹ׃ כִּי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ מְבִיאֲךָ אֶל־אֶרֶץ טוֹבָה אֶרֶץ נַחֲלֵי מָיִם
עֲיָנֹת וּתְהֹמֹת יֹצְאִים בַּבִּקְעָה וּבָהָר׃ אֶרֶץ חִטָּה וּשְׂעֹרָה וְגֶפֶן
וּתְאֵנָה וְרִמּוֹן אֶרֶץ־זֵית שֶׁמֶן וּדְבָשׁ׃ אֶרֶץ אֲשֶׁר לֹא בְמִסְכֵּנֻת
תֹּאכַל־בָּהּ לֶחֶם לֹא־תֶחְסַר כֹּל בָּהּ אֶרֶץ אֲשֶׁר אֲבָנֶיהָ בַרְזֶל

וּמֵהֲרָרֶיהָ תַּחְצֹב נְחֹשֶׁת׃ וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ וּבֵרַכְתָּ אֶת־יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ עַל־הָאָרֶץ הַטֹּבָה אֲשֶׁר נָתַן־לָךְ׃
רְאֵה אָנֹכִי נֹתֵן לִפְנֵיכֶם הַיּוֹם בְּרָכָה וּקְלָלָה׃ אֶת־הַבְּרָכָה אֲשֶׁר
תִּשְׁמְעוּ אֶל־מִצְוֹת יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה
אֶתְכֶם הַיּוֹם׃ וְהַקְּלָלָה אִם־לֹא תִשְׁמְעוּ אֶל־מִצְוֹת יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם
וְסַרְתֶּם מִן־הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם הַיּוֹם לָלֶכֶת אַחֲרֵי
אֱלֹהִים אֲחֵרִים אֲשֶׁר לֹא־יְדַעְתֶּם׃ וְהָיָה כִּי יְבִיאֲךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־אַתָּה בָא־שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ וְנָתַתָּה אֶת־הַבְּרָכָה
עַל־הַר גְּרִזִּים וְאֶת־הַקְּלָלָה עַל־הַר עֵיבָל׃ הֲלֹא־הֵמָּה בְּעֵבֶר
הַיַּרְדֵּן אַחֲרֵי דֶּרֶךְ מְבוֹא הַשֶּׁמֶשׁ בְּאֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי הַיֹּשֵׁב בָּעֲרָבָה
מוּל הַגִּלְגָּל אֵצֶל אֵלוֹנֵי מֹרֶה׃ כִּי אַתֶּם עֹבְרִים אֶת־הַיַּרְדֵּן
לָבֹא לָרֶשֶׁת אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם נֹתֵן לָכֶם וִירִשְׁתֶּם
אֹתָהּ וִישַׁבְתֶּם־בָּהּ׃ (לוי) וּשְׁמַרְתֶּם לַעֲשׂוֹת אֵת כָּל־הַחֻקִּים
וְאֶת־הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר אָנֹכִי נֹתֵן לִפְנֵיכֶם הַיּוֹם׃ אֵלֶּה הַחֻקִּים
וְהַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר תִּשְׁמְרוּן לַעֲשׂוֹת בָּאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַן יְהוָה
אֱלֹהֵי אֲבֹתֶיךָ לְךָ לְרִשְׁתָּהּ כָּל־הַיָּמִים אֲשֶׁר־אַתֶּם חַיִּים עַל־
הָאֲדָמָה׃ אַבֵּד תְּאַבְּדוּן אֶת־כָּל־הַמְּקֹמוֹת אֲשֶׁר עָבְדוּ־שָׁם
הַגּוֹיִם אֲשֶׁר אַתֶּם יֹרְשִׁים אֹתָם אֶת־אֱלֹהֵיהֶם עַל־הֶהָרִים
הָרָמִים וְעַל־הַגְּבָעוֹת וְתַחַת כָּל־עֵץ רַעֲנָן׃ וְנִתַּצְתֶּם אֶת־
מִזְבְּחֹתָם וְשִׁבַּרְתֶּם אֶת־מַצֵּבֹתָם וַאֲשֵׁרֵיהֶם תִּשְׂרְפוּן בָּאֵשׁ
וּפְסִילֵי אֱלֹהֵיהֶם תְּגַדֵּעוּן וְאִבַּדְתֶּם אֶת־שְׁמָם מִן־הַמָּקוֹם הַהוּא׃
לֹא־תַעֲשׂוּן כֵּן לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃ כִּי אִם־אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר־
יִבְחַר יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם מִכָּל־שִׁבְטֵיכֶם לָשׂוּם אֶת־שְׁמוֹ שָׁם לְשִׁכְנוֹ
תִדְרְשׁוּ וּבָאתָ שָׁמָּה׃ (ישראל) וַהֲבֵאתֶם שָׁמָּה עֹלֹתֵיכֶם
וְזִבְחֵיכֶם וְאֵת מַעְשְׂרֹתֵיכֶם וְאֵת תְּרוּמַת יֶדְכֶם וְנִדְרֵיכֶם וְנִדְבֹתֵיכֶם
וּבְכֹרֹת בְּקַרְכֶם וְצֹאנְכֶם׃ וַאֲכַלְתֶּם־שָׁם לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם
וּשְׂמַחְתֶּם בְּכֹל מִשְׁלַח יֶדְכֶם אַתֶּם וּבָתֵּיכֶם אֲשֶׁר בֵּרַכְךָ יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ׃ לֹא תַעֲשׂוּן כְּכֹל אֲשֶׁר אֲנַחְנוּ עֹשִׂים פֹּה הַיּוֹם אִישׁ
כָּל־הַיָּשָׁר בְּעֵינָיו׃ כִּי לֹא־בָאתֶם עַד־עָתָּה אֶל־הַמְּנוּחָה וְאֶל־
הַנַּחֲלָה אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לָךְ׃ וַעֲבַרְתֶּם אֶת־הַיַּרְדֵּן

וִישַׁבְתֶּם בָּאָרֶץ אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם מַנְחִיל אֶתְכֶם וְהֵנִיחַ לָכֶם
מִכָּל־אֹיְבֵיכֶם מִסָּבִיב וִישַׁבְתֶּם־בֶּטַח׃

שֹׁפְטִים וְשֹׁטְרִים תִּתֶּן־לְךָ בְּכָל־שְׁעָרֶיךָ אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
נֹתֵן לְךָ לִשְׁבָטֶיךָ וְשָׁפְטוּ אֶת־הָעָם מִשְׁפַּט־צֶדֶק׃
לֹא־תַטֶּה מִשְׁפָּט לֹא תַכִּיר פָּנִים וְלֹא־תִקַּח שֹׁחַד כִּי הַשֹּׁחַד יְעַוֵּר
עֵינֵי חֲכָמִים וִיסַלֵּף דִּבְרֵי צַדִּיקִם׃ צֶדֶק צֶדֶק תִּרְדֹּף לְמַעַן
תִּחְיֶה וְיָרַשְׁתָּ אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לָךְ׃ (לוי)
לֹא־תִטַּע לְךָ אֲשֵׁרָה כָּל־עֵץ אֵצֶל מִזְבַּח יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר
תַּעֲשֶׂה־לָּךְ׃ וְלֹא־תָקִים לְךָ מַצֵּבָה אֲשֶׁר שָׂנֵא יְהוָה אֱלֹהֶיךָ׃
לֹא־תִזְבַּח לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ שׁוֹר וָשֶׂה אֲשֶׁר יִהְיֶה בוֹ מוּם כֹּל דָּבָר
רָע כִּי תוֹעֲבַת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ הוּא׃ כִּי־יִמָּצֵא בְקִרְבְּךָ בְּאַחַד
שְׁעָרֶיךָ אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לָךְ אִישׁ אוֹ־אִשָּׁה אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה
אֶת־הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה־אֱלֹהֶיךָ לַעֲבֹר בְּרִיתוֹ׃ וַיֵּלֶךְ וַיַּעֲבֹד
אֱלֹהִים אֲחֵרִים וַיִּשְׁתַּחוּ לָהֶם וְלַשֶּׁמֶשׁ ׀ אוֹ לַיָּרֵחַ אוֹ לְכָל־צְבָא
הַשָּׁמַיִם אֲשֶׁר לֹא־צִוִּיתִי׃ וְהֻגַּד־לְךָ וְשָׁמָעְתָּ וְדָרַשְׁתָּ הֵיטֵב
וְהִנֵּה אֱמֶת נָכוֹן הַדָּבָר נֶעֶשְׂתָה הַתּוֹעֵבָה הַזֹּאת בְּיִשְׂרָאֵל׃
וְהוֹצֵאתָ אֶת־הָאִישׁ הַהוּא אוֹ אֶת־הָאִשָּׁה הַהִוא אֲשֶׁר עָשׂוּ אֶת־
הַדָּבָר הָרָע הַזֶּה אֶל־שְׁעָרֶיךָ אֶת־הָאִישׁ אוֹ אֶת־הָאִשָּׁה
וּסְקַלְתָּם בָּאֲבָנִים וָמֵתוּ׃ עַל־פִּי ׀ שְׁנַיִם עֵדִים אוֹ שְׁלֹשָׁה עֵדִים
יוּמַת הַמֵּת לֹא יוּמַת עַל־פִּי עֵד אֶחָד׃ יַד הָעֵדִים תִּהְיֶה־בּוֹ
בָרִאשֹׁנָה לַהֲמִיתוֹ וְיַד כָּל־הָעָם בָּאַחֲרֹנָה וּבִעַרְתָּ הָרָע מִקִּרְבֶּךָ׃
כִּי יִפָּלֵא מִמְּךָ דָבָר לַמִּשְׁפָּט בֵּין־דָּם ׀ לְדָם בֵּין־דִּין לְדִין וּבֵין נֶגַע
לָנֶגַע דִּבְרֵי רִיבֹת בִּשְׁעָרֶיךָ וְקַמְתָּ וְעָלִיתָ אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בּוֹ׃ וּבָאתָ אֶל־הַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם וְאֶל־הַשֹּׁפֵט
אֲשֶׁר יִהְיֶה בַּיָּמִים הָהֵם וְדָרַשְׁתָּ וְהִגִּידוּ לְךָ אֵת דְּבַר הַמִּשְׁפָּט׃
וְעָשִׂיתָ עַל־פִּי הַדָּבָר אֲשֶׁר יַגִּידוּ לְךָ מִן־הַמָּקוֹם הַהוּא אֲשֶׁר
יִבְחַר יְהוָה וְשָׁמַרְתָּ לַעֲשׂוֹת כְּכֹל אֲשֶׁר יוֹרוּךָ׃ (ישראל)
עַל־פִּי הַתּוֹרָה אֲשֶׁר יוֹרוּךָ וְעַל־הַמִּשְׁפָּט אֲשֶׁר־יֹאמְרוּ לְךָ
תַּעֲשֶׂה לֹא תָסוּר מִן־הַדָּבָר אֲשֶׁר־יַגִּידוּ לְךָ יָמִין וּשְׂמֹאל׃ וְהָאִישׁ
אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה בְזָדוֹן לְבִלְתִּי שְׁמֹעַ אֶל־הַכֹּהֵן הָעֹמֵד לְשָׁרֶת שָׁם אֶת־

יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אוֹ אֶל־הַשֹּׁפֵט וּמֵת הָאִישׁ הַהוּא וּבִעַרְתָּ הָרָע
מִיִּשְׂרָאֵל׃ וְכָל־הָעָם יִשְׁמְעוּ וְיִרָאוּ וְלֹא יְזִידוּן עוֹד׃
כִּי־תֵצֵא לַמִּלְחָמָה עַל־אֹיְבֶיךָ וּנְתָנוֹ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּיָדֶךָ וְשָׁבִיתָ
שִׁבְיוֹ׃ וְרָאִיתָ בַּשִּׁבְיָה אֵשֶׁת יְפַת־תֹּאַר וְחָשַׁקְתָּ בָהּ
וְלָקַחְתָּ לְךָ לְאִשָּׁה׃ וַהֲבֵאתָהּ אֶל־תּוֹךְ בֵּיתֶךָ וְגִלְּחָה אֶת־
רֹאשָׁהּ וְעָשְׂתָה אֶת־צִפָּרְנֶיהָ׃ וְהֵסִירָה אֶת־שִׂמְלַת שִׁבְיָהּ
מֵעָלֶיהָ וְיָשְׁבָה בְּבֵיתֶךָ וּבָכְתָה אֶת־אָבִיהָ וְאֶת־אִמָּהּ יֶרַח יָמִים
וְאַחַר כֵּן תָּבוֹא אֵלֶיהָ וּבְעַלְתָּהּ וְהָיְתָה לְךָ לְאִשָּׁה׃ וְהָיָה אִם־
לֹא חָפַצְתָּ בָּהּ וְשִׁלַּחְתָּהּ לְנַפְשָׁהּ וּמָכֹר לֹא־תִמְכְּרֶנָּה בַּכָּסֶף לֹא־
תִתְעַמֵּר בָּהּ תַּחַת אֲשֶׁר עִנִּיתָהּ׃ (לוי) כִּי־תִהְיֶיןָ לְאִישׁ
שְׁתֵּי נָשִׁים הָאַחַת אֲהוּבָה וְהָאַחַת שְׂנוּאָה וְיָלְדוּ־לוֹ בָנִים
הָאֲהוּבָה וְהַשְּׂנוּאָה וְהָיָה הַבֵּן הַבְּכֹר לַשְּׂנִיאָה׃ וְהָיָה בְּיוֹם
הַנְחִילוֹ אֶת־בָּנָיו אֵת אֲשֶׁר־יִהְיֶה לוֹ לֹא יוּכַל לְבַכֵּר אֶת־
בֶּן־הָאֲהוּבָה עַל־פְּנֵי בֶן־הַשְּׂנוּאָה הַבְּכֹר׃ כִּי אֶת־הַבְּכֹר בֶּן־
הַשְּׂנוּאָה יַכִּיר לָתֶת לוֹ פִּי שְׁנַיִם בְּכֹל אֲשֶׁר־יִמָּצֵא לוֹ כִּי־הוּא
רֵאשִׁית אֹנוֹ לוֹ מִשְׁפַּט הַבְּכֹרָה׃ (ישראל) כִּי־יִהְיֶה לְאִישׁ
בֵּן סוֹרֵר וּמוֹרֶה אֵינֶנּוּ שֹׁמֵעַ בְּקוֹל אָבִיו וּבְקוֹל אִמּוֹ וְיִסְּרוּ אֹתוֹ וְלֹא
יִשְׁמַע אֲלֵיהֶם׃ וְתָפְשׂוּ בוֹ אָבִיו וְאִמּוֹ וְהוֹצִיאוּ אֹתוֹ אֶל־זִקְנֵי
עִירוֹ וְאֶל־שַׁעַר מְקֹמוֹ׃ וְאָמְרוּ אֶל־זִקְנֵי עִירוֹ בְּנֵנוּ זֶה סוֹרֵר וּמֹרֶה
אֵינֶנּוּ שֹׁמֵעַ בְּקֹלֵנוּ זוֹלֵל וְסֹבֵא׃ וּרְגָמֻהוּ כָּל־אַנְשֵׁי עִירוֹ בָאֲבָנִים
וָמֵת וּבִעַרְתָּ הָרָע מִקִּרְבֶּךָ וְכָל־יִשְׂרָאֵל יִשְׁמְעוּ וְיִרָאוּ׃
וְהָיָה כִּי־תָבוֹא אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לְךָ נַחֲלָה
וִירִשְׁתָּהּ וְיָשַׁבְתָּ בָּהּ׃ וְלָקַחְתָּ מֵרֵאשִׁית ׀ כָּל־פְּרִי
הָאֲדָמָה אֲשֶׁר תָּבִיא מֵאַרְצְךָ אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לָךְ וְשַׂמְתָּ
בַטֶּנֶא וְהָלַכְתָּ אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְשַׁכֵּן שְׁמוֹ
שָׁם׃ וּבָאתָ אֶל־הַכֹּהֵן אֲשֶׁר יִהְיֶה בַּיָּמִים הָהֵם וְאָמַרְתָּ אֵלָיו
הִגַּדְתִּי הַיּוֹם לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ כִּי־בָאתִי אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע
יְהוָה לַאֲבֹתֵינוּ לָתֶת לָנוּ׃ (לוי) וְלָקַח הַכֹּהֵן הַטֶּנֶא מִיָּדֶךָ
וְהִנִּיחוֹ לִפְנֵי מִזְבַּח יְהוָה אֱלֹהֶיךָ׃ וְעָנִיתָ וְאָמַרְתָּ לִפְנֵי ׀ יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ אֲרַמִּי אֹבֵד אָבִי וַיֵּרֶד מִצְרַיְמָה וַיָּגָר שָׁם בִּמְתֵי מְעָט וַיְהִי־

שָׁם לְגוֹי גָּדוֹל עָצוּם וָרָב׃ וַיָּרֵעוּ אֹתָנוּ הַמִּצְרִים וַיְעַנּוּנוּ וַיִּתְּנוּ
עָלֵינוּ עֲבֹדָה קָשָׁה׃ וַנִּצְעַק אֶל־יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹתֵינוּ וַיִּשְׁמַע יְהוָה
אֶת־קֹלֵנוּ וַיַּרְא אֶת־עָנְיֵנוּ וְאֶת־עֲמָלֵנוּ וְאֶת־לַחֲצֵנוּ׃ וַיּוֹצִאֵנוּ
יְהוָה מִמִּצְרַיִם בְּיָד חֲזָקָה וּבִזְרֹעַ נְטוּיָה וּבְמֹרָא גָּדֹל וּבְאֹתוֹת
וּבְמֹפְתִים׃ וַיְבִאֵנוּ אֶל־הַמָּקוֹם הַזֶּה וַיִּתֶּן־לָנוּ אֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת
אֶרֶץ זָבַת חָלָב וּדְבָשׁ׃ וְעַתָּה הִנֵּה הֵבֵאתִי אֶת־רֵאשִׁית פְּרִי
הָאֲדָמָה אֲשֶׁר־נָתַתָּה לִּי יְהוָה וְהִנַּחְתּוֹ לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְהִשְׁתַּחֲוִיתָ
לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ׃ וְשָׂמַחְתָּ בְכָל־הַטּוֹב אֲשֶׁר נָתַן־לְךָ יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ וּלְבֵיתֶךָ אַתָּה וְהַלֵּוִי וְהַגֵּר אֲשֶׁר בְּקִרְבֶּךָ׃ (ישראל) כִּי
תְכַלֶּה לַעְשֵׂר אֶת־כָּל־מַעְשַׂר תְּבוּאָתְךָ בַּשָּׁנָה הַשְּׁלִישִׁת שְׁנַת
הַמַּעֲשֵׂר וְנָתַתָּה לַלֵּוִי לַגֵּר לַיָּתוֹם וְלָאַלְמָנָה וְאָכְלוּ בִשְׁעָרֶיךָ
וְשָׂבֵעוּ׃ וְאָמַרְתָּ לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בִּעַרְתִּי הַקֹּדֶשׁ מִן־הַבַּיִת
וְגַם נְתַתִּיו לַלֵּוִי וְלַגֵּר לַיָּתוֹם וְלָאַלְמָנָה כְּכָל־מִצְוָתְךָ אֲשֶׁר צִוִּיתָנִי
לֹא־עָבַרְתִּי מִמִּצְוֹתֶיךָ וְלֹא שָׁכָחְתִּי׃ לֹא־אָכַלְתִּי בְאֹנִי מִמֶּנּוּ וְלֹא־
בִעַרְתִּי מִמֶּנּוּ בְּטָמֵא וְלֹא־נָתַתִּי מִמֶּנּוּ לְמֵת שָׁמַעְתִּי בְּקוֹל יְהוָה
אֱלֹהָי עָשִׂיתִי כְּכֹל אֲשֶׁר צִוִּיתָנִי׃ הַשְׁקִיפָה מִמְּעוֹן קָדְשְׁךָ מִן־
הַשָּׁמַיִם וּבָרֵךְ אֶת־עַמְּךָ אֶת־יִשְׂרָאֵל וְאֵת הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נָתַתָּה
לָנוּ כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לַאֲבֹתֵינוּ אֶרֶץ זָבַת חָלָב וּדְבָשׁ׃

אַתֶּם נִצָּבִים הַיּוֹם כֻּלְּכֶם לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם רָאשֵׁיכֶם
שִׁבְטֵיכֶם זִקְנֵיכֶם וְשֹׁטְרֵיכֶם כֹּל אִישׁ יִשְׂרָאֵל׃
טַפְּכֶם נְשֵׁיכֶם וְגֵרְךָ אֲשֶׁר בְּקֶרֶב מַחֲנֶיךָ מֵחֹטֵב עֵצֶיךָ עַד שֹׁאֵב
מֵימֶיךָ׃ לְעָבְרְךָ בִּבְרִית יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וּבְאָלָתוֹ אֲשֶׁר יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ כֹּרֵת עִמְּךָ הַיּוֹם׃ (לוי) לְמַעַן הָקִים־אֹתְךָ הַיּוֹם לוֹ לְעָם
וְהוּא יִהְיֶה־לְּךָ לֵאלֹהִים כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר־לָךְ וְכַאֲשֶׁר נִשְׁבַּע לַאֲבֹתֶיךָ
לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב׃ וְלֹא אִתְּכֶם לְבַדְּכֶם אָנֹכִי כֹּרֵת אֶת־
הַבְּרִית הַזֹּאת וְאֶת־הָאָלָה הַזֹּאת׃ כִּי אֶת־אֲשֶׁר יֶשְׁנוֹ פֹּה עִמָּנוּ
עֹמֵד הַיּוֹם לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאֵת אֲשֶׁר אֵינֶנּוּ פֹּה עִמָּנוּ הַיּוֹם׃
(ישראל) כִּי־אַתֶּם יְדַעְתֶּם אֵת אֲשֶׁר־יָשַׁבְנוּ בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם
וְאֵת אֲשֶׁר־עָבַרְנוּ בְּקֶרֶב הַגּוֹיִם אֲשֶׁר עֲבַרְתֶּם׃ וַתִּרְאוּ
אֶת־שִׁקּוּצֵיהֶם וְאֵת גִּלֻּלֵיהֶם עֵץ וָאֶבֶן כֶּסֶף וְזָהָב אֲשֶׁר עִמָּהֶם׃

פֶּן־יֵשׁ בָּכֶם אִישׁ אוֹ־אִשָּׁה אוֹ מִשְׁפָּחָה אוֹ־שֵׁבֶט אֲשֶׁר
לְבָבוֹ פֹנֶה הַיּוֹם מֵעִם יְהוָה אֱלֹהֵינוּ לָלֶכֶת לַעֲבֹד אֶת־אֱלֹהֵי
הַגּוֹיִם הָהֵם פֶּן־יֵשׁ בָּכֶם שֹׁרֶשׁ פֹּרֶה רֹאשׁ וְלַעֲנָה׃ וְהָיָה
בְּשָׁמְעוֹ אֶת־דִּבְרֵי הָאָלָה הַזֹּאת וְהִתְבָּרֵךְ בִּלְבָבוֹ לֵאמֹר שָׁלוֹם
יִהְיֶה־לִּי כִּי בִּשְׁרִרוּת לִבִּי אֵלֵךְ לְמַעַן סְפוֹת הָרָוָה אֶת־
הַצְּמֵאָה׃ לֹא־יֹאבֶה יְהוָה סְלֹחַ לוֹ כִּי אָז יֶעְשַׁן אַף־יְהוָה וְקִנְאָתוֹ
בָּאִישׁ הַהוּא וְרָבְצָה בּוֹ כָּל־הָאָלָה הַכְּתוּבָה בַּסֵּפֶר הַזֶּה וּמָחָה
יְהוָה אֶת־שְׁמוֹ מִתַּחַת הַשָּׁמָיִם׃ וְהִבְדִּילוֹ יְהוָה לְרָעָה מִכֹּל
שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל כְּכֹל אָלוֹת הַבְּרִית הַכְּתוּבָה בְּסֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֶּה׃
וְאָמַר הַדּוֹר הָאַחֲרוֹן בְּנֵיכֶם אֲשֶׁר יָקוּמוּ מֵאַחֲרֵיכֶם וְהַנָּכְרִי
אֲשֶׁר יָבֹא מֵאֶרֶץ רְחוֹקָה וְרָאוּ אֶת־מַכּוֹת הָאָרֶץ הַהִוא וְאֶת־
תַּחֲלֻאֶיהָ אֲשֶׁר־חִלָּה יְהוָה בָּהּ׃ גָּפְרִית וָמֶלַח שְׂרֵפָה כָל־
אַרְצָהּ לֹא תִזָּרַע וְלֹא תַצְמִחַ וְלֹא־יַעֲלֶה בָהּ כָּל־עֵשֶׂב
כְּמַהְפֵּכַת סְדֹם וַעֲמֹרָה אַדְמָה וּצְבֹיִים* אֲשֶׁר הָפַךְ יְהוָה בְּאַפּוֹ
וּבַחֲמָתוֹ׃ וְאָמְרוּ כָּל־הַגּוֹיִם עַל־מֶה עָשָׂה יְהוָה כָּכָה לָאָרֶץ
הַזֹּאת מֶה חֳרִי הָאַף הַגָּדוֹל הַזֶּה׃ וְאָמְרוּ עַל אֲשֶׁר עָזְבוּ אֶת־
בְּרִית יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹתָם אֲשֶׁר כָּרַת עִמָּם בְּהוֹצִיאוֹ אֹתָם מֵאֶרֶץ
מִצְרָיִם׃ וַיֵּלְכוּ וַיַּעַבְדוּ אֱלֹהִים אֲחֵרִים וַיִּשְׁתַּחֲווּ לָהֶם אֱלֹהִים
אֲשֶׁר לֹא־יְדָעוּם וְלֹא חָלַק לָהֶם׃ וַיִּחַר־אַף יְהוָה בָּאָרֶץ
הַהִוא לְהָבִיא עָלֶיהָ אֶת־כָּל־הַקְּלָלָה הַכְּתוּבָה בַּסֵּפֶר הַזֶּה׃
וַיִּתְּשֵׁם יְהוָה מֵעַל אַדְמָתָם בְּאַף וּבְחֵמָה וּבְקֶצֶף גָּדוֹל וַיַּשְׁלִכֵם
אֶל־אֶרֶץ אַחֶרֶת כַּיּוֹם הַזֶּה׃ הַנִּסְתָּרֹת לַיהוָה אֱלֹהֵינוּ וְהַנִּגְלֹת
לָנוּ וּלְבָנֵינוּ עַד־עוֹלָם לַעֲשׂוֹת אֶת־כָּל־דִּבְרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת׃
וַיֵּלֶךְ מֹשֶׁה וַיְדַבֵּר אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֶל־כָּל־יִשְׂרָאֵל׃ וַיֹּאמֶר
אֲלֵהֶם בֶּן־מֵאָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה אָנֹכִי הַיּוֹם לֹא־אוּכַל
עוֹד לָצֵאת וְלָבוֹא וַיהוָה אָמַר אֵלַי לֹא תַעֲבֹר אֶת־הַיַּרְדֵּן הַזֶּה׃
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ הוּא ׀ עֹבֵר לְפָנֶיךָ הוּא־יַשְׁמִיד אֶת־הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה
מִלְּפָנֶיךָ וִירִשְׁתָּם יְהוֹשֻׁעַ הוּא עֹבֵר לְפָנֶיךָ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה׃
(לוי) וְעָשָׂה יְהוָה לָהֶם כַּאֲשֶׁר עָשָׂה לְסִיחוֹן וּלְעוֹג מַלְכֵי הָאֱמֹרִי
וּלְאַרְצָם אֲשֶׁר הִשְׁמִיד אֹתָם׃ וּנְתָנָם יְהוָה לִפְנֵיכֶם וַעֲשִׂיתֶם

לָהֶם כְּכָל־הַמִּצְוָה אֲשֶׁר צִוִּיתִי אֶתְכֶם׃ חִזְקוּ וְאִמְצוּ אַל־תִּירְאוּ
וְאַל־תַּעַרְצוּ מִפְּנֵיהֶם כִּי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ הוּא הַהֹלֵךְ עִמָּךְ לֹא
יַרְפְּךָ וְלֹא יַעַזְבֶךָּ׃ (ישראל) וַיִּקְרָא מֹשֶׁה לִיהוֹשֻׁעַ וַיֹּאמֶר אֵלָיו
לְעֵינֵי כָל־יִשְׂרָאֵל חֲזַק וֶאֱמָץ כִּי אַתָּה תָּבוֹא אֶת־הָעָם הַזֶּה אֶל־
הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה לַאֲבֹתָם לָתֵת לָהֶם וְאַתָּה תַּנְחִילֶנָּה
אוֹתָם׃ וַיהוָה הוּא הַהֹלֵךְ לְפָנֶיךָ הוּא יִהְיֶה עִמָּךְ לֹא יַרְפְּךָ
וְלֹא יַעַזְבֶךָּ לֹא תִירָא וְלֹא תֵחָת׃ וַיִּכְתֹּב מֹשֶׁה אֶת־הַתּוֹרָה
הַזֹּאת וַיִּתְּנָהּ אֶל־הַכֹּהֲנִים בְּנֵי לֵוִי הַנֹּשְׂאִים אֶת־אֲרוֹן בְּרִית יְהוָה
וְאֶל־כָּל־זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל׃ וַיְצַו מֹשֶׁה אוֹתָם לֵאמֹר מִקֵּץ שֶׁבַע שָׁנִים
בְּמֹעֵד שְׁנַת הַשְּׁמִטָּה בְּחַג הַסֻּכּוֹת׃ בְּבוֹא כָל־יִשְׂרָאֵל לֵרָאוֹת
אֶת־פְּנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחָר תִּקְרָא אֶת־הַתּוֹרָה
הַזֹּאת נֶגֶד כָּל־יִשְׂרָאֵל בְּאָזְנֵיהֶם׃ הַקְהֵל אֶת־הָעָם הָאֲנָשִׁים
וְהַנָּשִׁים וְהַטַּף וְגֵרְךָ אֲשֶׁר בִּשְׁעָרֶיךָ לְמַעַן יִשְׁמְעוּ וּלְמַעַן יִלְמְדוּ
וְיָרְאוּ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְשָׁמְרוּ לַעֲשׂוֹת אֶת־כָּל־דִּבְרֵי הַתּוֹרָה
הַזֹּאת׃ וּבְנֵיהֶם אֲשֶׁר לֹא־יָדְעוּ יִשְׁמְעוּ וְלָמְדוּ לְיִרְאָה אֶת־יְהוָה
אֱלֹהֵיכֶם כָּל־הַיָּמִים אֲשֶׁר אַתֶּם חַיִּים עַל־הָאֲדָמָה אֲשֶׁר אַתֶּם
עֹבְרִים אֶת־הַיַּרְדֵּן שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ׃

הַאֲזִינוּ הַשָּׁמַיִם וַאֲדַבֵּרָה וְתִשְׁמַע הָאָרֶץ אִמְרֵי־פִי׃ יַעֲרֹף
כַּמָּטָר לִקְחִי תִּזַּל כַּטַּל אִמְרָתִי כִּשְׂעִירִם עֲלֵי־דֶשֶׁא
וְכִרְבִיבִים עֲלֵי־עֵשֶׂב׃ כִּי שֵׁם יְהוָה אֶקְרָא הָבוּ גֹדֶל לֵאלֹהֵינוּ׃
(לוי) הַצּוּר תָּמִים פָּעֳלוֹ כִּי כָל־דְּרָכָיו מִשְׁפָּט אֵל אֱמוּנָה
וְאֵין עָוֶל צַדִּיק וְיָשָׁר הוּא׃ שִׁחֵת לוֹ לֹא בָּנָיו מוּמָם דּוֹר עִקֵּשׁ
וּפְתַלְתֹּל׃ הַ לַיהוָה תִּגְמְלוּ־זֹאת עַם נָבָל וְלֹא חָכָם הֲלוֹא־הוּא
אָבִיךָ קָּנֶךָ הוּא עָשְׂךָ וַיְכֹנְנֶךָ׃ (ישראל) זְכֹר יְמוֹת עוֹלָם בִּינוּ
שְׁנוֹת דֹּר־וָדֹר שְׁאַל אָבִיךָ וְיַגֵּדְךָ זְקֵנֶיךָ וְיֹאמְרוּ לָךְ׃ בְּהַנְחֵל
עֶלְיוֹן גּוֹיִם בְּהַפְרִידוֹ בְּנֵי אָדָם יַצֵּב גְּבֻלֹת עַמִּים לְמִסְפַּר בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל׃ כִּי חֵלֶק יְהוָה עַמּוֹ יַעֲקֹב חֶבֶל נַחֲלָתוֹ׃ יִמְצָאֵהוּ בְּאֶרֶץ
מִדְבָּר וּבְתֹהוּ יְלֵל יְשִׁמֹן יְסֹבְבֶנְהוּ יְבוֹנְנֵהוּ יִצְּרֶנְהוּ כְּאִישׁוֹן עֵינוֹ׃
כְּנֶשֶׁר יָעִיר קִנּוֹ עַל־גּוֹזָלָיו יְרַחֵף יִפְרֹשׂ כְּנָפָיו יִקָּחֵהוּ יִשָּׂאֵהוּ עַל־
אֶבְרָתוֹ׃ יְהוָה בָּדָד יַנְחֶנּוּ וְאֵין עִמּוֹ אֵל נֵכָר׃

וְזֹאת הַבְּרָכָה אֲשֶׁר בֵּרַךְ מֹשֶׁה אִישׁ הָאֱלֹהִים אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
לִפְנֵי מוֹתוֹ׃ וַיֹּאמַר יְהֹוָה מִסִּינַי בָּא וְזָרַח מִשֵּׂעִיר לָמוֹ הוֹפִיעַ
מֵהַר פָּארָן וְאָתָה מֵרִבְבֹת קֹדֶשׁ מִימִינוֹ אֵשׁ* דָּת לָמוֹ׃ אַף חֹבֵב
עַמִּים כָּל־קְדֹשָׁיו בְּיָדֶךָ וְהֵם תֻּכּוּ לְרַגְלֶךָ יִשָּׂא מִדַּבְּרֹתֶיךָ׃ תּוֹרָה
צִוָּה־לָנוּ מֹשֶׁה מוֹרָשָׁה קְהִלַּת יַעֲקֹב׃ וַיְהִי בִישֻׁרוּן מֶלֶךְ בְּהִתְאַסֵּף
רָאשֵׁי עָם יַחַד שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל׃ יְחִי רְאוּבֵן וְאַל־יָמֹת וִיהִי מְתָיו
מִסְפָּר׃ וְזֹאת לִיהוּדָה וַיֹּאמַר שְׁמַע יְהֹוָה קוֹל יְהוּדָה וְאֶל־עַמּוֹ
תְּבִיאֶנּוּ יָדָיו רָב לוֹ וְעֵזֶר מִצָּרָיו תִּהְיֶה׃ (לוי) וּלְלֵוִי אָמַר תֻּמֶּיךָ
וְאוּרֶיךָ לְאִישׁ חֲסִידֶךָ אֲשֶׁר נִסִּיתוֹ בְּמַסָּה תְּרִיבֵהוּ עַל־מֵי מְרִיבָה׃
הָאֹמֵר לְאָבִיו וּלְאִמּוֹ לֹא רְאִיתִיו וְאֶת־אֶחָיו לֹא הִכִּיר וְאֶת־בָּנָיו*
לֹא יָדָע כִּי שָׁמְרוּ אִמְרָתֶךָ וּבְרִיתְךָ יִנְצֹרוּ׃ יוֹרוּ מִשְׁפָּטֶיךָ לְיַעֲקֹב
וְתוֹרָתְךָ לְיִשְׂרָאֵל יָשִׂימוּ קְטוֹרָה בְּאַפֶּךָ וְכָלִיל עַל־מִזְבְּחֶךָ׃ בָּרֵךְ
יְהֹוָה חֵילוֹ וּפֹעַל יָדָיו תִּרְצֶה מְחַץ מָתְנַיִם קָמָיו וּמְשַׂנְאָיו מִן־יְקוּמוּן׃
לְבִנְיָמִן אָמַר יְדִיד יְהֹוָה יִשְׁכֹּן לָבֶטַח עָלָיו חֹפֵף עָלָיו כָּל־הַיּוֹם
וּבֵין כְּתֵפָיו שָׁכֵן׃ (ישראל) וּלְיוֹסֵף אָמַר מְבֹרֶכֶת יְהֹוָה אַרְצוֹ מִמֶּגֶד
שָׁמַיִם מִטָּל וּמִתְּהוֹם רֹבֶצֶת תָּחַת׃ וּמִמֶּגֶד תְּבוּאֹת שָׁמֶשׁ וּמִמֶּגֶד
גֶּרֶשׁ יְרָחִים׃ וּמֵרֹאשׁ הַרְרֵי־קֶדֶם וּמִמֶּגֶד גִּבְעוֹת עוֹלָם׃ וּמִמֶּגֶד
אֶרֶץ וּמְלֹאָהּ וּרְצוֹן שֹׁכְנִי סְנֶה תָּבוֹאתָה לְרֹאשׁ יוֹסֵף וּלְקָדְקֹד
נְזִיר אֶחָיו׃ בְּכוֹר שׁוֹרוֹ הָדָר לוֹ וְקַרְנֵי רְאֵם קַרְנָיו בָּהֶם עַמִּים
יְנַגַּח יַחְדָּו אַפְסֵי־אָרֶץ וְהֵם רִבְבוֹת אֶפְרַיִם וְהֵם אַלְפֵי מְנַשֶּׁה׃

קריאה לחנוכה.

ביום א׳ של חנוכה קורין בפ׳ **נשא** מן **ויהי ביום כלות משה** וגו׳
ויש מתחילין לקרות מן פ׳ **כהנים**.

וַיְדַבֵּר יְהֹוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃ דַּבֵּר אֶל־אַהֲרֹן וְאֶל־בָּנָיו לֵאמֹר
כֹּה תְבָרְכוּ אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אָמוֹר לָהֶם׃ יְבָרֶכְךָ יְהֹוָה
וְיִשְׁמְרֶךָ׃ יָאֵר יְהֹוָה ׀ פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחֻנֶּךָּ׃ יִשָּׂא יְהֹוָה ׀ פָּנָיו אֵלֶיךָ
וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם׃ וְשָׂמוּ אֶת־שְׁמִי עַל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַאֲנִי אֲבָרְכֵם׃
וַיְהִי בְּיוֹם כַּלּוֹת מֹשֶׁה לְהָקִים אֶת־הַמִּשְׁכָּן וַיִּמְשַׁח אֹתוֹ וַיְקַדֵּשׁ
אֹתוֹ וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו וְאֶת־הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו וַיִּמְשָׁחֵם
וַיְקַדֵּשׁ אֹתָם׃ וַיַּקְרִיבוּ נְשִׂיאֵי יִשְׂרָאֵל רָאשֵׁי בֵּית אֲבֹתָם הֵם נְשִׂיאֵי

הַמַּטֹּת הֵם הָעֹמְדִים עַל־הַפְּקֻדִים׃ וַיָּבִיאוּ אֶת־קָרְבָּנָם לִפְנֵי
יְהוָה שֵׁשׁ־עֶגְלֹת צָב וּשְׁנֵי עָשָׂר בָּקָר עֲגָלָה עַל־שְׁנֵי הַנְּשִׂאִים וְשׁוֹר
לְאֶחָד וַיַּקְרִיבוּ אוֹתָם לִפְנֵי הַמִּשְׁכָּן׃ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה
לֵּאמֹר׃ קַח מֵאִתָּם וְהָיוּ לַעֲבֹד אֶת־עֲבֹדַת אֹהֶל מוֹעֵד וְנָתַתָּה
אוֹתָם אֶל־הַלְוִיִּם אִישׁ כְּפִי עֲבֹדָתוֹ׃ וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת־הָעֲגָלֹת וְאֶת־
הַבָּקָר וַיִּתֵּן אוֹתָם אֶל־הַלְוִיִּם׃ אֵת ׀ שְׁתֵּי הָעֲגָלוֹת וְאֵת אַרְבַּעַת
הַבָּקָר נָתַן לִבְנֵי גֵרְשׁוֹן כְּפִי עֲבֹדָתָם׃ וְאֵת ׀ אַרְבַּע הָעֲגָלֹת
וְאֵת שְׁמֹנַת הַבָּקָר נָתַן לִבְנֵי מְרָרִי כְּפִי עֲבֹדָתָם בְּיַד אִיתָמָר
בֶּן־אַהֲרֹן הַכֹּהֵן׃ (לוי) וְלִבְנֵי קְהָת לֹא נָתָן כִּי־עֲבֹדַת הַקֹּדֶשׁ
עֲלֵהֶם בַּכָּתֵף יִשָּׂאוּ׃ וַיַּקְרִיבוּ הַנְּשִׂאִים אֵת חֲנֻכַּת הַמִּזְבֵּחַ בְּיוֹם
הִמָּשַׁח אֹתוֹ וַיַּקְרִיבוּ הַנְּשִׂיאִם אֶת־קָרְבָּנָם לִפְנֵי הַמִּזְבֵּחַ׃ וַיֹּאמֶר
יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה נָשִׂיא אֶחָד לַיּוֹם נָשִׂיא אֶחָד לַיּוֹם יַקְרִיבוּ אֶת־
קָרְבָּנָם לַחֲנֻכַּת הַמִּזְבֵּחַ׃ (ישראל) וַיְהִי הַמַּקְרִיב בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן
אֶת־קָרְבָּנוֹ נַחְשׁוֹן בֶּן־עַמִּינָדָב לְמַטֵּה יְהוּדָה׃ וְקָרְבָּנוֹ קַעֲרַת־
כֶּסֶף אַחַת שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ מִזְרָק אֶחָד כֶּסֶף שִׁבְעִים
שֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ שְׁנֵיהֶם ׀ מְלֵאִים סֹלֶת בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן לְמִנְחָה׃
כַּף אַחַת עֲשָׂרָה זָהָב מְלֵאָה קְטֹרֶת׃ פַּר אֶחָד בֶּן־בָּקָר אַיִל
אֶחָד כֶּבֶשׂ־אֶחָד בֶּן־שְׁנָתוֹ לְעֹלָה׃ שְׂעִיר־עִזִּים אֶחָד לְחַטָּאת׃
וּלְזֶבַח הַשְּׁלָמִים בָּקָר שְׁנַיִם אֵילִם חֲמִשָּׁה עַתֻּדִים חֲמִשָּׁה כְּבָשִׂים
בְּנֵי־שָׁנָה חֲמִשָּׁה זֶה קָרְבַּן נַחְשׁוֹן בֶּן־עַמִּינָדָב׃

ביום שני קורין לכהן **ביום השני** עד **מלאה קטורת**, ללוי עד **נתנאל בן צוער**, לישראל **ביום השלישי** עד סוף פסקא **ח״ק**. וכן בכל יום קורין לכהן בסדר היום עד **מלאה קטורת**, וללוי עד סוף פסקא, ולישראל ביום שלאחריו, ואחריו **ח״ק**.

בַּיּוֹם הַשֵּׁנִי הִקְרִיב נְתַנְאֵל בֶּן־צוּעָר נְשִׂיא יִשָּׂשכָר׃ הִקְרִב אֶת־
קָרְבָּנוֹ קַעֲרַת־כֶּסֶף **אחת** וגו׳ עד **בני שנה חמשה** זֶה קָרְבַּן
נְתַנְאֵל בֶּן־צוּעָר׃

בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי נָשִׂיא לִבְנֵי זְבוּלֻן אֱלִיאָב בֶּן־חֵלֹן׃ קָרְבָּנוֹ קַעֲרַת־
כסף אחת וגו׳ עד **בני שנה חמשה** זֶה קָרְבַּן אֱלִיאָב בֶּן־חֵלֹן׃

ביום השלישי בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי נָשִׂיא לִבְנֵי זְבוּלֻן אֱלִיאָב בֶּן־חֵלֹן׃ קָרְבָּנוֹ
קַעֲרַת **כסף אחת** וגו׳ עד **בני שנה חמשה** זֶה קָרְבַּן אֱלִיאָב בֶּן־חֵלֹן׃

בַּיּוֹם֙ הָֽרְבִיעִ֔י נָשִׂ֖יא לִבְנֵ֣י רְאוּבֵ֑ן אֱלִיצ֖וּר בֶּן־שְׁדֵיאֽוּר׃ קָרְבָּנ֞וֹ קַֽעֲרַת־
כסף אחת וגו׳ עד בני שנה חמשה זֶ֛ה קָרְבַּ֥ן אֱלִיצ֖וּר בֶּן־שְׁדֵיאֽוּר׃

ביום הרביעי בַּיּוֹם֙ הָֽרְבִיעִ֔י נָשִׂ֖יא לִבְנֵ֣י רְאוּבֵ֑ן אֱלִיצ֖וּר בֶּן־שְׁדֵיאֽוּר׃
קָרְבָּנ֞וֹ קַֽעֲרַת־כסף אחת וגו׳ עד בני שנה חמשה זֶ֛ה קָרְבַּ֥ן
אֱלִיצ֖וּר בֶּן־שְׁדֵיאֽוּר׃

בַּיּוֹם֙ הַֽחֲמִישִׁ֔י נָשִׂ֖יא לִבְנֵ֣י שִׁמְע֑וֹן שְׁלֻֽמִיאֵ֖ל בֶּן־צוּרִֽישַׁדָּֽי׃ קָרְבָּנ֞וֹ
קַֽעֲרַת־כסף אחת וגו׳ עד בני שנה חמשה זֶ֛ה קָרְבַּ֥ן שְׁלֻֽמִיאֵ֖ל
בֶּן־צוּרִֽישַׁדָּֽי׃

ביום החמישי בַּיּוֹם֙ הַֽחֲמִישִׁ֔י נָשִׂ֖יא לִבְנֵ֣י שִׁמְע֑וֹן שְׁלֻֽמִיאֵ֖ל בֶּן־צוּרִֽישַׁדָּֽי׃
קָרְבָּנ֞וֹ קַֽעֲרַת־כסף אחת וגו׳ עד בני שנה חמשה זֶ֛ה קָרְבַּ֥ן
שְׁלֻֽמִיאֵ֖ל בֶּן־צוּרִֽישַׁדָּֽי׃

בַּיּוֹם֙ הַשִּׁשִּׁ֔י נָשִׂ֖יא לִבְנֵ֣י גָ֑ד אֶלְיָסָ֖ף בֶּן־דְּעוּאֵֽל׃ קָרְבָּנ֞וֹ קַֽעֲרַת־
כסף אחת וגו׳ עד בני שנה חמשה זֶ֛ה קָרְבַּ֥ן אֶלְיָסָ֖ף בֶּן־דְּעוּאֵֽל׃

ביום הששי של חנוכה הוא לעולם **ר״ח** ואחר **ההלל** אומרין **ק״ש** ומוציאין שני ס״ת
בראשון קורין פ׳ התמיד בס׳ פנחס, כהן עד **רביעית ההין**, לוי עד **ונסכה**,
ישראל פ׳ **ר״ח** כלה, רביעי קורין בס״ת שני **ביום הששי**, ואין
מניחין ס״ת ראשון על השלחן, ואחריו **חצי קדיש.**

בַּיּוֹם֙ הַשִּׁשִּׁ֔י נָשִׂ֖יא לִבְנֵ֣י גָ֑ד אֶלְיָסָ֖ף בֶּן־דְּעוּאֵֽל׃ קָרְבָּנ֞וֹ קַֽעֲרַת־
כסף אחת וגו׳ עד בני שנה חמשה זֶ֛ה קָרְבַּ֥ן אֶלְיָסָ֖ף בֶּן־דְּעוּאֵֽל׃

ביום השביעי של חנוכה קורין **ביום השביעי וביום השמיני**, ואם הוא **ר״ח** קורין בס״ת
ראשון כדאתמול, ולרביעי קורין בספר תורה שני **ביום השביעי** ואחריו **חצי קדיש.**

בַּיּוֹם֙ הַשְּׁבִיעִ֔י נָשִׂ֖יא לִבְנֵ֣י אֶפְרָ֑יִם אֱלִֽישָׁמָ֖ע בֶּן־עַמִּיהֽוּד׃ קָרְבָּנ֞וֹ
קַֽעֲרַת־כסף אחת וגו׳ עד בני שנה חמשה זֶ֛ה קָרְבַּ֥ן אֱלִֽישָׁמָ֖ע בֶּן־עַמִּיהֽוּד׃
בַּיּוֹם֙ הַשְּׁמִינִ֔י נָשִׂ֖יא לִבְנֵ֣י מְנַשֶּׁ֑ה גַּמְלִיאֵ֖ל בֶּן־פְּדָהצֽוּר׃ קָרְבָּנ֞וֹ קַֽעֲרַת־
כסף אחת וגו׳ עד בני שנה חמשה זֶ֛ה קָרְבַּ֥ן גַּמְלִיאֵ֖ל בֶּן־פְּדָהצֽוּר׃

ביום השמיני של חנוכה קורין לכהן **ביום השמיני** ללוי **ביום התשעי**, לישראל
ביום העשירי עד **כן עשה את המנורה**, ואומרין אחריו **חצי קדיש.**

בַּיּוֹם֙ הַשְּׁמִינִ֔י נָשִׂ֖יא לִבְנֵ֣י מְנַשֶּׁ֑ה גַּמְלִיאֵ֖ל בֶּן־פְּדָהצֽוּר׃ קָרְבָּנ֞וֹ קַֽעֲרַת־
כסף אחת וגו׳ עד בני שנה חמשה זֶ֛ה קָרְבַּ֥ן גַּמְלִיאֵ֖ל בֶּן־פְּדָהצֽוּר׃
בַּיּוֹם֙ הַתְּשִׁיעִ֔י נָשִׂ֖יא לִבְנֵ֣י בִנְיָמִ֑ן אֲבִידָ֖ן בֶּן־גִּדְעֹנִֽי׃ קָרְבָּנ֞וֹ קַֽעֲרַת־
כסף אחת וגו׳ עד בני שנה חמשה זֶ֛ה קָרְבַּ֥ן אֲבִידָ֖ן בֶּן־גִּדְעֹנִֽי׃

ביום העשירי נשיא לבני דן אחיעזר בן־עמישדי: קרבנו קערת־
כסף אחת וגו׳ עד בני שנה חמשה זה קרבן אחיעזר בן־עמישדי:
ביום עשתי עשר יום נשיא לבני אשר פגעיאל בן־עכרן: קרבנו
קערת־כסף אחת וגו׳ עד בני שנה חמשה זה קרבן פגעיאל בן־עכרן:
ביום שנים עשר יום נשיא לבני נפתלי אחירע בן־עינן: קרבנו
קערת־כסף אחת וגו׳ עד בני שנה חמשה זה קרבן אחירע בן־עינן:
זאת ׀ חנכת המזבח ביום המשח אתו מאת נשיאי ישראל קערת
כסף שתים עשרה מזרקי־כסף שנים עשר כפות זהב שתים
עשרה: שלשים ומאה הקערה האחת כסף ושבעים המזרק
האחד כל כסף הכלים אלפים וארבע־מאות בשקל הקדש:
כפות זהב שתים־עשרה מלאת קטרת עשרה עשרה הכף בשקל
הקדש כל־זהב הכפות עשרים ומאה: כל־הבקר לעלה שנים
עשר פרים אילם שנים־עשר כבשים בני־שנה שנים עשר ומנחתם
ושעירי עזים שנים עשר לחטאת: וכל בקר ׀ זבח השלמים
עשרים וארבעה פרים אילם ששים עתדים ששים כבשים בני־
שנה ששים זאת חנכת המזבח אחרי המשח אתו: ובבא משה
אל־אהל מועד לדבר אתו וישמע את־הקול מדבר אליו מעל
הכפרת אשר על־ארן העדת מבין שני הכרבים וידבר אליו:
וידבר יהוה אל־משה לאמר: דבר אל־אהרן ואמרת אליו
בהעלתך את־הנרת אל־מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות:
ויעש כן אהרן אל־מול פני המנורה העלה נרתיה כאשר צוה
יהוה את־משה: וזה מעשה המנרה מקשה זהב עד־ירכה עד־
פרחה מקשה הוא כמראה אשר הראה יהוה את־משה כן
עשה את־המנרה:

קריאה לפורים.

קורין שלשה אנשים בסדר בשלח.

ויבא עמלק וילחם עם־ישראל ברפידם: ויאמר משה אל־
יהושע בחר־לנו אנשים וצא הלחם בעמלק מחר אנכי
נצב על־ראש הגבעה ומטה האלהים בידי: ויעש יהושע כאשר
אמר־לו משה להלחם בעמלק ומשה אהרן וחור עלו ראש הגבעה:

(לוי) וְהָיָה כַּאֲשֶׁר יָרִים מֹשֶׁה יָדוֹ וְגָבַר יִשְׂרָאֵל וְכַאֲשֶׁר יָנִיחַ יָדוֹ וְגָבַר עֲמָלֵק: וִידֵי מֹשֶׁה כְּבֵדִים וַיִּקְחוּ־אֶבֶן וַיָּשִׂימוּ תַחְתָּיו וַיֵּשֶׁב עָלֶיהָ וְאַהֲרֹן וְחוּר תָּמְכוּ בְיָדָיו מִזֶּה אֶחָד וּמִזֶּה אֶחָד וַיְהִי יָדָיו אֱמוּנָה עַד־בֹּא הַשָּׁמֶשׁ: וַיַּחֲלֹשׁ יְהוֹשֻׁעַ אֶת־עֲמָלֵק וְאֶת־עַמּוֹ לְפִי־חָרֶב: (ישראל) וַיֹּאמֶר יְהֹוָה אֶל־מֹשֶׁה כְּתֹב זֹאת זִכָּרוֹן בַּסֵּפֶר וְשִׂים בְּאָזְנֵי יְהוֹשֻׁעַ כִּי־מָחֹה אֶמְחֶה אֶת־זֵכֶר עֲמָלֵק מִתַּחַת הַשָּׁמָיִם: וַיִּבֶן מֹשֶׁה מִזְבֵּחַ וַיִּקְרָא שְׁמוֹ יְהֹוָה ׀ נִסִּי: וַיֹּאמֶר כִּי־יָד עַל־כֵּס יָהּ מִלְחָמָה לַיהֹוָה בַּעֲמָלֵק מִדֹּר דֹּר:

סדר הקריאה לחול המועד של פסח.

ליום ראשון דחול המועד (י"ז ניסן), מוציאין שני ס"ת וקורין בא' בסדר בא פ' **קדש לי**, ומתחלק לג' גברי (ואם הוא שבת קורין בסדר כי תשא, **ראה אתה אומר אלי**).

וַיְדַבֵּר יְהֹוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר: קַדֶּשׁ־לִי כָל־בְּכוֹר פֶּטֶר כָּל־רֶחֶם בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל בָּאָדָם וּבַבְּהֵמָה לִי הוּא: וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־הָעָם זָכוֹר אֶת־הַיּוֹם הַזֶּה אֲשֶׁר יְצָאתֶם מִמִּצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים כִּי בְּחֹזֶק יָד הוֹצִיא יְהֹוָה אֶתְכֶם מִזֶּה וְלֹא יֵאָכֵל חָמֵץ: הַיּוֹם אַתֶּם יֹצְאִים בְּחֹדֶשׁ הָאָבִיב: (לוי) וְהָיָה כִי־יְבִיאֲךָ יְהֹוָה אֶל־אֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי וְהַחִתִּי וְהָאֱמֹרִי וְהַחִוִּי וְהַיְבוּסִי אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לַאֲבֹתֶיךָ לָתֶת לָךְ אֶרֶץ זָבַת חָלָב וּדְבָשׁ וְעָבַדְתָּ אֶת־הָעֲבֹדָה הַזֹּאת בַּחֹדֶשׁ הַזֶּה: שִׁבְעַת יָמִים תֹּאכַל מַצֹּת וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי חַג לַיהֹוָה: מַצּוֹת יֵאָכֵל אֵת שִׁבְעַת הַיָּמִים וְלֹא־יֵרָאֶה לְךָ חָמֵץ וְלֹא־יֵרָאֶה לְךָ שְׂאֹר בְּכָל־גְּבֻלֶךָ: וְהִגַּדְתָּ לְבִנְךָ בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר בַּעֲבוּר זֶה עָשָׂה יְהֹוָה לִי בְּצֵאתִי מִמִּצְרָיִם: וְהָיָה לְךָ לְאוֹת עַל־יָדְךָ וּלְזִכָּרוֹן בֵּין עֵינֶיךָ לְמַעַן תִּהְיֶה תּוֹרַת יְהֹוָה בְּפִיךָ כִּי בְּיָד חֲזָקָה הוֹצִאֲךָ יְהֹוָה מִמִּצְרָיִם: וְשָׁמַרְתָּ אֶת־הַחֻקָּה הַזֹּאת לְמוֹעֲדָהּ מִיָּמִים יָמִימָה: (ישראל) וְהָיָה כִּי־יְבִאֲךָ יְהֹוָה אֶל־אֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְךָ וְלַאֲבֹתֶיךָ וּנְתָנָהּ לָךְ: וְהַעֲבַרְתָּ כָל־פֶּטֶר־רֶחֶם לַיהֹוָה וְכָל־פֶּטֶר ׀ שֶׁגֶר בְּהֵמָה אֲשֶׁר יִהְיֶה לְךָ הַזְּכָרִים לַיהֹוָה: וְכָל־פֶּטֶר חֲמֹר תִּפְדֶּה בְשֶׂה וְאִם־לֹא תִפְדֶּה וַעֲרַפְתּוֹ וְכֹל בְּכוֹר אָדָם בְּבָנֶיךָ תִּפְדֶּה:

והיה כי־ישאלך בנך מחר לאמר מה־זאת ואמרת אליו בחזק יד
הוציאנו יהוה ממצרים מבית עבדים: ויהי כי־הקשה פרעה
לשלחנו ויהרג יהוה כל־בכור בארץ מצרים מבכר אדם ועד־
בכור בהמה על־כן אני זבח ליהוה כל־פטר רחם הזכרים וכל־
בכור בני אפדה: והיה לאות על־ידכה ולטוטפת בין עיניך
כי בחזק יד הוציאנו יהוה ממצרים:

בספר תורה שני קורין בכל יום לרביעי **והקרבתם** בפ׳ פינחס.

והקרבתם אשה עלה ליהוה פרים בני־בקר שנים ואיל אחד
ושבעה כבשים בני שנה תמימם יהיו לכם: ומנחתם
סלת בלולה בשמן שלשה עשרנים לפר ושני עשרנים לאיל
תעשו: עשרון עשרון תעשה לכבש האחד לשבעת הכבשים:
ושעיר חטאת אחד לכפר עליכם: מלבד עלת הבקר אשר לעלת
התמיד תעשו את־אלה: כאלה תעשו ליום שבעת ימים לחם
אשה ריח־ניחח ליהוה על־עולת התמיד יעשה ונסכו: וביום
השביעי מקרא־קדש יהיה לכם כל־מלאכת עבדה לא תעשו: ח״ק.

ליום שני דחול המועד (ח״י ניסן) בסדר משפטים, **אם כסף תלוה.**
(ואם חל יום שני דח״המ בראשון בשבת קורין של יום ראשון בסדר בא, **קדש לי.**)

אם־כסף | תלוה את־עמי את־העני עמך לא־תהיה לו כנשה
לא־תשימון עליו נשך: אם־חבל תחבל שלמת רעך עד־
בא השמש תשיבנו לו: כי הוא כסותה* לבדה הוא שמלתו
לערו במה ישכב והיה כי־יצעק אלי ושמעתי כי־חנון אני: (לוי)
אלהים לא תקלל ונשיא בעמך לא תאר: מלאתך ודמעך לא
תאחר בכור בניך תתן־לי: כן־תעשה לשרך לצאנך שבעת
ימים יהיה עם־אמו ביום השמיני תתנו־לי: ואנשי־קדש תהיון
לי ובשר בשדה טרפה לא תאכלו לכלב תשלכון אתו: לא
תשא שמע שוא אל־תשת ידך עם־רשע להית עד חמס: לא־
תהיה אחרי־רבים לרעת ולא־תענה על־רב לנטת אחרי רבים
להטת: ודל לא תהדר בריבו: כי תפגע שור איבך או חמרו
תעה השב תשיבנו לו: כי־תראה חמור שנאך רבץ תחת משאו
וחדלת מעזב לו עזב תעזב עמו: (ישראל) לא תטה משפט

אֶבְיֹנְךָ בְּרִיבוֹ : מִדְּבַר־שֶׁקֶר תִּרְחָק וְנָקִי וְצַדִּיק אַל־תַּהֲרֹג כִּי לֹא־
אַצְדִּיק רָשָׁע : וְשֹׁחַד לֹא תִקָּח כִּי הַשֹּׁחַד יְעַוֵּר פִּקְחִים וִיסַלֵּף
דִּבְרֵי צַדִּיקִים : וְגֵר לֹא תִלְחָץ וְאַתֶּם יְדַעְתֶּם אֶת־נֶפֶשׁ הַגֵּר כִּי־
גֵרִים הֱיִיתֶם בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם : וְשֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְרַע אֶת־אַרְצֶךָ וְאָסַפְתָּ
אֶת־תְּבוּאָתָהּ : וְהַשְּׁבִיעִת תִּשְׁמְטֶנָּה וּנְטַשְׁתָּהּ וְאָכְלוּ אֶבְיֹנֵי עַמֶּךָ
וְיִתְרָם תֹּאכַל חַיַּת הַשָּׂדֶה כֵּן־תַּעֲשֶׂה לְכַרְמְךָ לְזֵיתֶךָ : שֵׁשֶׁת
יָמִים תַּעֲשֶׂה מַעֲשֶׂיךָ וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי תִּשְׁבֹּת לְמַעַן יָנוּחַ שׁוֹרְךָ
וַחֲמֹרֶךָ וְיִנָּפֵשׁ בֶּן־אֲמָתְךָ וְהַגֵּר : וּבְכֹל אֲשֶׁר־אָמַרְתִּי אֲלֵיכֶם
תִּשָּׁמֵרוּ וְשֵׁם אֱלֹהִים אֲחֵרִים לֹא תַזְכִּירוּ לֹא יִשָּׁמַע עַל־פִּיךָ :
שָׁלֹשׁ רְגָלִים תָּחֹג לִי בַּשָּׁנָה : אֶת־חַג הַמַּצּוֹת תִּשְׁמֹר שִׁבְעַת
יָמִים תֹּאכַל מַצּוֹת כַּאֲשֶׁר צִוִּיתִךָ לְמוֹעֵד חֹדֶשׁ הָאָבִיב כִּי־בוֹ
יָצָאתָ מִמִּצְרָיִם וְלֹא־יֵרָאוּ פָנַי רֵיקָם : וְחַג הַקָּצִיר בִּכּוּרֵי מַעֲשֶׂיךָ
אֲשֶׁר תִּזְרַע בַּשָּׂדֶה וְחַג הָאָסִף בְּצֵאת הַשָּׁנָה בְּאָסְפְּךָ אֶת־מַעֲשֶׂיךָ
מִן־הַשָּׂדֶה : שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה יֵרָאֶה כָּל־זְכוּרְךָ אֶל־פְּנֵי
הָאָדֹן ׀ יְהוָה : לֹא־תִזְבַּח עַל־חָמֵץ דַּם־זִבְחִי וְלֹא־יָלִין חֵלֶב־חַגִּי
עַד־בֹּקֶר : רֵאשִׁית בִּכּוּרֵי אַדְמָתְךָ תָּבִיא בֵּית יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
לֹא־תְבַשֵּׁל גְּדִי בַּחֲלֵב אִמּוֹ :

בס״ת שני קורין בפ׳ פנחס, **והקרבתם.**

ביום השלישי דחה״מ (י״ט ניסן) אם הוא ברביעי או בחמישי בשבת קורין בסדר כי תשא,
ויאמר ה׳ אל משה פסל לך (תמצא בקריאה לת״צ) עד **עשה עמך.**
ואח״כ מתחילין **שמר לך** ואם הוא בשני בשבת קורין **אם כסף תלוה** של יום שני.

שְׁמָר־לְךָ אֵת אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם הִנְנִי גֹרֵשׁ מִפָּנֶיךָ אֶת־
הָאֱמֹרִי וְהַכְּנַעֲנִי וְהַחִתִּי וְהַפְּרִזִּי וְהַחִוִּי וְהַיְבוּסִי : הִשָּׁמֶר
לְךָ פֶּן־תִּכְרֹת בְּרִית לְיוֹשֵׁב הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתָּה בָּא עָלֶיהָ פֶּן־יִהְיֶה
לְמוֹקֵשׁ בְּקִרְבֶּךָ : כִּי אֶת־מִזְבְּחֹתָם תִּתֹּצוּן וְאֶת־מַצֵּבֹתָם תְּשַׁבֵּרוּן
וְאֶת־אֲשֵׁרָיו תִּכְרֹתוּן : כִּי לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל אַחֵר כִּי יְהוָה
קַנָּא שְׁמוֹ אֵל קַנָּא הוּא : פֶּן־תִּכְרֹת בְּרִית לְיוֹשֵׁב הָאָרֶץ וְזָנוּ ׀
אַחֲרֵי אֱלֹהֵיהֶם וְזָבְחוּ לֵאלֹהֵיהֶם וְקָרָא לְךָ וְאָכַלְתָּ מִזִּבְחוֹ :
וְלָקַחְתָּ מִבְּנֹתָיו לְבָנֶיךָ וְזָנוּ בְנֹתָיו אַחֲרֵי אֱלֹהֵיהֶן וְהִזְנוּ אֶת־בָּנֶיךָ
אַחֲרֵי אֱלֹהֵיהֶן : אֱלֹהֵי מַסֵּכָה לֹא תַעֲשֶׂה־לָּךְ : (ישראל) אֶת־חַג

הַמַּצּוֹת תִּשְׁמֹר שִׁבְעַת יָמִים תֹּאכַל מַצּוֹת אֲשֶׁר צִוִּיתִךָ לְמוֹעֵד חֹדֶשׁ הָאָבִיב כִּי בְּחֹדֶשׁ הָאָבִיב יָצָאתָ מִמִּצְרָיִם׃ כָּל־פֶּטֶר רֶחֶם לִי וְכָל־מִקְנְךָ תִּזָּכָר פֶּטֶר שׁוֹר וָשֶׂה׃ וּפֶטֶר חֲמוֹר תִּפְדֶּה בְשֶׂה וְאִם־לֹא תִפְדֶּה וַעֲרַפְתּוֹ כֹּל בְּכוֹר בָּנֶיךָ תִּפְדֶּה וְלֹא־יֵרָאוּ פָנַי רֵיקָם׃ שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבֹד וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי תִּשְׁבֹּת בֶּחָרִישׁ וּבַקָּצִיר תִּשְׁבֹּת׃ וְחַג שָׁבֻעֹת תַּעֲשֶׂה לְךָ בִּכּוּרֵי קְצִיר חִטִּים וְחַג הָאָסִיף תְּקוּפַת הַשָּׁנָה׃ שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה יֵרָאֶה כָּל־זְכוּרְךָ אֶת־פְּנֵי הָאָדֹן ׀ יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃ כִּי־אוֹרִישׁ גּוֹיִם מִפָּנֶיךָ וְהִרְחַבְתִּי אֶת־גְּבֻלֶךָ וְלֹא־יַחְמֹד אִישׁ אֶת־אַרְצְךָ בַּעֲלֹתְךָ לֵרָאוֹת אֶת־פְּנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה׃ לֹא־תִשְׁחַט עַל־חָמֵץ דַּם־זִבְחִי וְלֹא־יָלִין לַבֹּקֶר זֶבַח חַג הַפָּסַח׃ רֵאשִׁית בִּכּוּרֵי אַדְמָתְךָ תָּבִיא בֵּית יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לֹא־תְבַשֵּׁל גְּדִי בַּחֲלֵב אִמּוֹ׃ בס״ת שני קורין בפ׳ פינחס, והקרבתם.

ליום רביעי (כ׳ ניסן) בסדר בהעלתך.

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה בְמִדְבַּר־סִינַי בַּשָּׁנָה הַשֵּׁנִית לְצֵאתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן לֵאמֹר׃ וְיַעֲשׂוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־הַפָּסַח בְּמוֹעֲדוֹ׃ בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר־יוֹם בַּחֹדֶשׁ הַזֶּה בֵּין הָעַרְבַּיִם תַּעֲשׂוּ אֹתוֹ בְּמֹעֲדוֹ כְּכָל־חֻקֹּתָיו וּכְכָל־מִשְׁפָּטָיו תַּעֲשׂוּ אֹתוֹ׃ וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לַעֲשֹׂת הַפָּסַח׃ וַיַּעֲשׂוּ אֶת־הַפֶּסַח בָּרִאשׁוֹן בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ בֵּין הָעַרְבַּיִם בְּמִדְבַּר סִינָי כְּכֹל אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה כֵּן עָשׂוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ (לוי) וַיְהִי אֲנָשִׁים אֲשֶׁר הָיוּ טְמֵאִים לְנֶפֶשׁ אָדָם וְלֹא־יָכְלוּ לַעֲשֹׂת־הַפֶּסַח בַּיּוֹם הַהוּא וַיִּקְרְבוּ לִפְנֵי מֹשֶׁה וְלִפְנֵי אַהֲרֹן בַּיּוֹם הַהוּא׃ וַיֹּאמְרוּ הָאֲנָשִׁים הָהֵמָּה אֵלָיו אֲנַחְנוּ טְמֵאִים לְנֶפֶשׁ אָדָם לָמָּה נִגָּרַע לְבִלְתִּי הַקְרִיב אֶת־קָרְבַּן יְהוָה בְּמֹעֲדוֹ בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם מֹשֶׁה עִמְדוּ וְאֶשְׁמְעָה מַה־יְצַוֶּה יְהוָה לָכֶם׃ (ישראל) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃ דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אִישׁ אִישׁ כִּי־יִהְיֶה טָמֵא ׀ לָנֶפֶשׁ אוֹ בְדֶרֶךְ רְחֹקָה לָכֶם אוֹ לְדֹרֹתֵיכֶם וְעָשָׂה פֶסַח לַיהוָה׃ בַּחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם בֵּין הָעַרְבַּיִם יַעֲשׂוּ אֹתוֹ עַל־מַצּוֹת וּמְרֹרִים יֹאכְלֻהוּ׃ לֹא־יַשְׁאִירוּ מִמֶּנּוּ עַד־בֹּקֶר וְעֶצֶם לֹא יִשְׁבְּרוּ־בוֹ כְּכָל־חֻקַּת הַפֶּסַח יַעֲשׂוּ אֹתוֹ׃ וְהָאִישׁ אֲשֶׁר־הוּא טָהוֹר

ובדרך לא־היה וחדל לעשות הפסח ונכרתה הנפש ההוא מעמיה
כי קרבן יהוה לא הקריב במעדו חטאו ישא האיש ההוא :
וכי־יגור אתכם גר ועשה פסח ליהוה כחקת הפסח וכמשפטו
כן יעשה חקה אחת יהיה לכם ולגר ולאזרח הארץ :

בס״ת שני קורין בפ׳ פינחס, **והקרבתם.**

קריאה לחול המועד סכות.

קורין ד׳ אנשים בפ׳ פנחס. ביום ראשון דחול המועד קורין לכהן **ביום השני**, ללוי **ביום השלישי**, לישראל **ביום הרביעי**, לרביעי חוזרין למעלה וקורין **ביום השני וביום השלישי** שהן ספיקא דיומא, וכן כל חול המועד קורין לרביעי ספיקא דיומא.

וביום השני פרים בני־בקר שנים עשר אילם שנים כבשים בני־
שנה ארבעה עשר תמימם : ומנחתם ונסכיהם לפרים
לאילם ולכבשים במספרם כמשפט : ושעיר־עזים אחד חטאת
מלבד עלת התמיד ומנחתה ונסכיהם :
וביום השלישי פרים עשתי־עשר אילם שנים כבשים בני־
שנה ארבעה עשר תמימם : ומנחתם ונסכיהם לפרים
לאילם ולכבשים במספרם כמשפט : ושעיר חטאת אחד
מלבד עלת התמיד ומנחתה ונסכה :
וביום הרביעי פרים עשרה אילם שנים כבשים בני־שנה
ארבעה עשר תמימם : ומנחתם ונסכיהם לפרים
לאילם ולכבשים במספרם כמשפט : ושעיר־עזים אחד חטאת
מלבד עלת התמיד מנחתה ונסכה :
וביום החמישי פרים תשעה אילם שנים כבשים בני־שנה
ארבעה עשר תמימם : ומנחתם ונסכיהם לפרים
לאילם ולכבשים במספרם כמשפט : ושעיר חטאת אחד
מלבד עלת התמיד ומנחתה ונסכה :
וביום הששי פרים שמנה אילם שנים כבשים בני־שנה
ארבעה עשר תמימם : ומנחתם ונסכיהם לפרים
לאילם ולכבשים במספרם כמשפט : ושעיר חטאת אחד
מלבד עלת התמיד מנחתה ונסכיה :

וביום השביעי פרים שבעה אילם שנים כבשים בני־שנה
ארבעה עשר תמימם׃ ומנחתם ונסכהם לפרים
לאילם ולכבשים במספרם כמשפטם׃ ושעיר חטאת אחד
מלבד עלת התמיד מנחתה ונסכה׃

קריאה לתענית צבור.

קורין שלשה אנשים בפ׳ כי תשא.

ויחל משה את־פני יהוה אלהיו ויאמר למה יהוה יחרה אפך
בעמך אשר הוצאת מארץ מצרים בכח גדול וביד חזקה׃
למה יאמרו מצרים לאמר ברעה הוציאם להרג אתם בהרים
ולכלתם מעל פני האדמה שוב מחרון אפך והנחם על־הרעה
לעמך׃ זכר לאברהם ליצחק ולישראל עבדיך אשר נשבעת
להם בך ותדבר אלהם ארבה את־זרעכם ככוכבי השמים וכל־
הארץ הזאת אשר אמרתי אתן לזרעכם ונחלו לעלם׃ וינחם
יהוה על־הרעה אשר דבר לעשות לעמו׃ (לוי) ויאמר יהוה אל־
משה פסל־לך שני־לחת אבנים כראשנים וכתבתי על־הלחת את־
הדברים אשר היו על־הלחת הראשנים אשר שברת׃ והיה נכון
לבקר ועלית בבקר אל־הר סיני ונצבת לי שם על־ראש ההר׃
ואיש לא־יעלה עמך וגם־איש אל־ירא בכל־ההר גם־הצאן והבקר
אל־ירעו אל־מול ההר ההוא׃ (ישראל) ויפסל שני־לחת אבנים
כראשנים וישכם משה בבקר ויעל אל־הר סיני כאשר צוה יהוה
אתו ויקח בידו שני לחת אבנים׃ וירד יהוה בענן ויתיצב עמו
שם ויקרא בשם יהוה׃ ויעבר יהוה ׀ על־פניו ויקרא יהוה ׀ יהוה
אל רחום וחנון ארך אפים ורב־חסד ואמת׃ נצר חסד לאלפים
נשא עון ופשע וחטאה ונקה לא ינקה פקד ׀ עון אבות על־בנים
ועל־בני בנים על־שלשים ועל־רבעים׃ וימהר משה ויקד ארצה
וישתחו׃ ויאמר אם נא מצאתי חן בעיניך אדני ילך־נא אדני
בקרבנו כי עם־קשה־ערף הוא וסלחת לעוננו ולחטאתנו ונחלתנו׃
ויאמר הנה אנכי כרת ברית נגד כל־עמך אעשה נפלאת אשר
לא־נבראו בכל־הארץ ובכל־הגוים וראה כל־העם אשר־אתה
בקרבו את־מעשה יהוה כי־נורא הוא אשר אני עשה עמך׃

בישעי׳ נ״ה ו׳—נ״ו ט׳.

דִּרְשׁוּ יְהוָה בְּהִמָּצְאוֹ קְרָאֻהוּ בִּהְיוֹתוֹ קָרוֹב׃ יַעֲזֹב רָשָׁע דַּרְכּוֹ
וְאִישׁ אָוֶן מַחְשְׁבֹתָיו וְיָשֹׁב אֶל־יְהוָה וִירַחֲמֵהוּ וְאֶל־אֱלֹהֵינוּ
כִּי־יַרְבֶּה לִסְלוֹחַ׃ כִּי לֹא מַחְשְׁבוֹתַי מַחְשְׁבוֹתֵיכֶם וְלֹא דַרְכֵיכֶם
דְּרָכָי נְאֻם יְהוָה׃ כִּי־גָבְהוּ שָׁמַיִם מֵאָרֶץ כֵּן גָּבְהוּ דְרָכַי מִדַּרְכֵיכֶם
וּמַחְשְׁבֹתַי מִמַּחְשְׁבֹתֵיכֶם׃ כִּי כַּאֲשֶׁר יֵרֵד הַגֶּשֶׁם וְהַשֶּׁלֶג מִן־הַשָּׁמַיִם
וְשָׁמָּה לֹא יָשׁוּב כִּי אִם־הִרְוָה אֶת־הָאָרֶץ וְהוֹלִידָהּ וְהִצְמִיחָהּ וְנָתַן
זֶרַע לַזֹּרֵעַ וְלֶחֶם לָאֹכֵל׃ כֵּן יִהְיֶה דְבָרִי אֲשֶׁר יֵצֵא מִפִּי לֹא־
יָשׁוּב אֵלַי רֵיקָם כִּי אִם־עָשָׂה אֶת־אֲשֶׁר חָפַצְתִּי וְהִצְלִיחַ אֲשֶׁר
שְׁלַחְתִּיו׃ כִּי־בְשִׂמְחָה תֵצֵאוּ וּבְשָׁלוֹם תּוּבָלוּן הֶהָרִים וְהַגְּבָעוֹת
יִפְצְחוּ לִפְנֵיכֶם רִנָּה וְכָל־עֲצֵי הַשָּׂדֶה יִמְחֲאוּ־כָף׃ תַּחַת הַנַּעֲצוּץ
יַעֲלֶה בְרוֹשׁ וְתַחַת הַסִּרְפַּד יַעֲלֶה הֲדַס וְהָיָה לַיהוָה לְשֵׁם לְאוֹת
עוֹלָם לֹא יִכָּרֵת׃ כֹּה אָמַר יְהוָה שִׁמְרוּ מִשְׁפָּט וַעֲשׂוּ צְדָקָה כִּי־
קְרוֹבָה יְשׁוּעָתִי לָבוֹא וְצִדְקָתִי לְהִגָּלוֹת׃ אַשְׁרֵי אֱנוֹשׁ יַעֲשֶׂה־זֹּאת
וּבֶן־אָדָם יַחֲזִיק בָּהּ שֹׁמֵר שַׁבָּת מֵחַלְּלוֹ וְשֹׁמֵר יָדוֹ מֵעֲשׂוֹת כָּל־
רָע׃ וְאַל־יֹאמַר בֶּן־הַנֵּכָר הַנִּלְוָה אֶל־יְהוָה לֵאמֹר הַבְדֵּל יַבְדִּילַנִי
יְהוָה מֵעַל עַמּוֹ וְאַל־יֹאמַר הַסָּרִיס הֵן אֲנִי עֵץ יָבֵשׁ׃ כִּי־כֹה
אָמַר יְהוָה לַסָּרִיסִים אֲשֶׁר יִשְׁמְרוּ אֶת־שַׁבְּתוֹתַי וּבָחֲרוּ בַּאֲשֶׁר
חָפָצְתִּי וּמַחֲזִיקִים בִּבְרִיתִי׃ וְנָתַתִּי לָהֶם בְּבֵיתִי וּבְחוֹמֹתַי יָד וָשֵׁם
טוֹב מִבָּנִים וּמִבָּנוֹת שֵׁם עוֹלָם אֶתֶּן־לוֹ אֲשֶׁר לֹא יִכָּרֵת׃ וּבְנֵי
הַנֵּכָר הַנִּלְוִים עַל־יְהוָה לְשָׁרְתוֹ וּלְאַהֲבָה אֶת־שֵׁם יְהוָה לִהְיוֹת
לוֹ לַעֲבָדִים כָּל־שֹׁמֵר שַׁבָּת מֵחַלְּלוֹ וּמַחֲזִיקִים בִּבְרִיתִי׃ וַהֲבִיאוֹתִים
אֶל־הַר קָדְשִׁי וְשִׂמַּחְתִּים בְּבֵית תְּפִלָּתִי עוֹלֹתֵיהֶם וְזִבְחֵיהֶם לְרָצוֹן
עַל־מִזְבְּחִי כִּי בֵיתִי בֵּית־תְּפִלָּה יִקָּרֵא לְכָל־הָעַמִּים׃ נְאֻם אֲדֹנָי
יֱהוִה מְקַבֵּץ נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל עוֹד אֲקַבֵּץ עָלָיו לְנִקְבָּצָיו׃

Dit gebedenboek
is een geschenk
Voor Marietje Franken
ter gelegenheid van
haar twaalfde verjaardag
Van haar
tante Grada

תַּחֲנוּנֵי בַּת יְהוּדָה.

GEBEDEN

VOOR

ISRAELIETISCHE VROUWEN,

TER STICHTING

IN ALLE OMSTANDIGHEDEN DES LEVENS,

ALS

MAAGD, BRUID, GADE EN MOEDER,

DOOR

Dr. M. LETTERIS,

OPGEDRAGEN AAN

Lady JUDITH MONTEFIORE,

GEMALIN VAN DEN EDELEN, WERELDBEROEMDEN VERDEDIGER DER MENSCHENREGTEN,

SIR MOSES MONTEFIORE.

NAAR DE VIJFDE HOOGDUITSCHE UITGAVE

DOOR

L. GOUDSMIT Az.

VIERDE DRUK.

AMSTERDAM,

J. L. JOACHIMSTHAL.

1882.

44/14803 Nr 1

Stadt- u. Univ.-Bibl.
Frankfurt/Main

Snelpersdruk Van Es en Joachimsthal.

M[eir] R.
L[ion] G.

VOORREDE.

Toen mij voor eenigen tijd „de Gebeden voor Vrouwen" *van* dr. M. Letteris *onder de oogen kwamen, kwam terstond het denkbeeld bij mij op, om deze gebeden voor mijne vrouwelijke geloofsgenooten in het Nederlandsch over te brengen, overtuigd als ik mij hield, haar hiermede geene ondienst te zullen bewijzen.*

Te meer nog werd ik in mijn voornemen gesterkt, daar mij van verschillende bevoegde zijden de verzekering werd gegeven, dat de behoefte aan een dergelijk godsdienstig huisboek zich sedert lang hier te lande deed gevoelen.

Ik zette mij terstond aan den arbeid, die aanvankelijk reeds met een goeden uitslag werd bekroond, daar ik deze uitgave in korten tijd reeds met 250 *inteekenaren mogt vereerd zien.*

De roem van dr. Letteris *is reeds te zeer gevestigd, dan dat ik hier over de verdiensten zijns arbeids zoude behoeven uit te weiden.*

Het onderwerpelijke boek heeft in het oorspronkelijke in korten tijd vijf editiën mogen beleven: de beste lofspraak voorwaar, die aan een letterarbeid kan te beurt vallen.

Mogen mijne zwakke pogingen, tot de vertaling van dit werk aangewend, strekken, om bij mijne geachte geloofszusters al meer en meer godsdienstzin op te wekken, hare harten te veredelen en haar in vreugde en droefheid, in lief en leed, in voor- en tegenspoed zich al meer en meer tot Hem te doen wenden, Die de liefde en barmhartigheid zelve is.

Eenige ingeslopen drukfeilen gelieven de lezeressen te verschoonen.

De Vertaler.

Amsterdam, December 1852.

Ochtendgebed.

Albarmhartige Vader in den hemel! groot zijn de gunsten, ondoorgrondelijk is de genade, welke Gij elken sterveling bewijst. Gij hebt der zon licht, der menschelijke ziel denkvermogen gegeven. De Cherubijn wordt door den glans Uwer goddelijke verschijning verlicht, en de aardbewoners genieten dagelijks nieuw leven in Uw terugkeerend morgenlicht. Gij verjaagdet de schrikbeelden des nachts en den op den dood gelijkenden slaap; wij gevoelen nieuwe krachten, om door het leven te wandelen.

Gij beschut en beveiligt alle menschenkinderen tegen duizende gevaren, welke dag en nacht onzigtbaar den zwakken sterveling bedreigen; wetend en onwetend worden wij door Uwe goddelijke genade, Hemelsche Vader! geleid. En evenwel, hoe dikwerf hebben wij ons ondankbaar betoond jegens Uwe oneindige goedheid? Hoe dikwijls hebben wij gezondigd tegen Uwe goddelijke geboden, tegen deze ware beschermengelen des menschelijken levens? Het geloof was niet ons licht, noch de liefde ons leven, noch de hoop onze troost. Wij hebben dikwerf, in plaats van het goede aan te nemen, ijdelheid en logen nagejaagd, onze woorden waren valsch en trouweloos, onze handelingen in strijd met Uw goddelijken wil; wij hebben geleefd, alsof er na dit leven geen ander meer bestond.

O, welk een misbruik van de onverdiende genade, die ons met elken nieuwen dageraad ten deel valt! Welk eene ondankbaarheid! Doorzoeken wij de geheime schuilhoeken onzes harten, dalen wij in ons geweten af, luisteren wij opmerkzaam naar de stem Gods in ons binnenste, om ons waarachtig te leeren kennen, om ons te verbeteren en met een vrij oog naar Uw licht te kunnen opzien.

Met dit vaste besluit wend ik mij tot U, mijn God! in dezen vroegen ochtend, om U te danken voor de ontvangen weldaden, en U om een rein en onbezoedeld hart te smeeken, om matiging in voorspoed, om geduld en onderwerping in het lijden. Laat mij mijne daden en handelingen met den blik eens strengen beoordeelaars gadeslaan en toegevend zijn jegens mijn naaste, opdat ik gunst vinde in de oogen Gods en der menschen. Geloofd zijt Gij, o Eeuwige! die elken morgen Uwen schepselen nieuwe kracht verleent.

Avondgebed.

Nadert, gij allen, die den Eeuwige dient, looft Zijn heiligen naam. Komt, gij allen, die in het huis des Heeren verwijlt en om de Heilige Arke verzameld zijt. Verheft uwe handen, in den nacht, tot het heiligdom en zingt lofzangen voor den Heer, den Schepper des Hemels en der aarde, die, op de hoogte van Zion troonende, over u allen Zijn zegen uitstort. Heere! verlicht onze oogen, opdat wij niet in den dood ontslapen. Ach, was deze dag besteed aan goede werken? Hij had ons voor eene gelukkige eeuwigheid van dienst kunnen zijn, en wij hebben hem met nietige aardsche dingen verspild. Welligt is hij de laatste van een leven, dat geene erbarming waardig is. o, Onvernuftig mensch! welligt zal in dezen nacht de engel des doods komen, u uwe ziel afvragen, die het evenbeeld Gods, maar door ongeoorloofde begeerten geheel bezoedeld is! Heere! laat gedurende onzen slaap ons hart door Uwe liefde bewaakt worden. Laat de engel Uwer genade bij onze legerstede staan, opdat ons geene booze droomen angst aanjagen, maar zachte beelden ons het zalig leven der vromen ter navolging voorspiegelen.

Heere! bewaar onze ziel, als wij waken, en ons ligchaam, als wij slapen, opdat wij in deugd en godsvrucht waken en in vrede rusten. Ontferm U over onze zwakheid, Heer der zachtmoedigheid en der barmhartigheid! Zend ons Uwe heilige engelen, die voor den troon Uwer heerlijkheid staan, om den geest der duisternis, de zonde ver van Uwe kinderen te verwijderen. Geef den regtvaardige volharding, geduld en kracht aan den berouwhebbende, opdat zij sterk in het geloof en getrouw in de beoefening der deugd worden. Laat ons nachtgebed tot U opstijgen, o Heere, en Uwe barmhartigheid over ons heerschen in alle eeuwigheid. Amen!

Alvorens men gaat slapen.

Mijn God, Heer des hemels en der aarde! hoe zal ik U danken voor al het goede, dat Gij mij dezen dag wederom bewezen hebt? Waar zal ik de gevoelens van dankbaarheid in mijn hart vinden, die Uwer oneindige goedheid waardig zijn? Waar zal ik de woorden vinden, met welke ik Uw lof, overeenkomstig Uwe goddelijke grootheid, kan verkondigen? Zonder den tooi der welsprekendheid kan ik niet anders zeggen dan: Gij zijt mijn hemelsche Vader, de God der genade; ik echter ben onwaardig en te gering voor al de

trouw en barmhartigheid, welke Gij mij bewezen hebt, en mij elken dag, elk uur nog bewijst. Hoeveel goeds hebt Gij mij, mijn God! dezen verloopen dag betoond. Gij hebt mij behouden; Gij hebt mij kleederen en woning gegeven! Duizende ongelukken, welke mij hadden kunnen treffen, hebt Gij liefderijk van mij afgewend; Gij hebt mij beschut en beveiligd met het schild Uws heils. En thans rigt ik aan mijn hart de vraag, hoe ik dezen dag heb doorgebragt? Of ik op dien dag beter, vromer, menschlievender, godvruchtiger en Uwer hemelsche goedheid meer waardig ben geworden? Ik vraag mij af, of ik het doel der menschelijke bestemming, naar den wensch onzes wetgevers, ook even zoo veel genaderd ben, als ik door den verloopen dag het einde mijns levens op åarde ben nader gekomen? Of ik heden minder kwaad en meer goed heb gedaan dan gisteren? Of ik de misslagen, over welke ik gisteren berouw gevoelde of moest gevoelen, heden niet weder begaan heb?

O, hemelsche Vader! ik smeek U om geestkracht, om een reinen wil, die mij dezen dag niets doe besluiten, zonder dat ik beter en U welgevalliger ben geworden. Mogten mij toch alle mijne menschelijke gebreken, mijne zonden en Uwe weldaden, die ik onverdiend geniet, klaar en zuiver voor den geest komen, alvorens ik inslaap, opdat ik, berouwhebbende en verbeterd, mij van Uwe ontferming en genade wederom moge verzekerd houden.

Geloofd zijt Gij, Heere, mijn God! die het licht geschapen en de duisternis gevormd hebt, die de tijden laat afwisselen en der sterren op hare hemelsche baan hare orde aanwijst naar Uw hoogsten wil; die den dag en den nacht hebt daargesteld, afgescheiden het licht van de duisternis en de duisternis van het licht. Gij zijt de Almagtige, die zoo lang duurt als de eeuwigheid. Verleen mij en allen menschenkinderen Uw heil en Uw zegen, en bewaar ons voor al wat kwaad is. Amen!

Gebed op Zondag.

Heer der Wereld! hoe verheven is de indruk Uwer heerlijkheid in het gansche heelal! De oneindige ruimte met stralende zonnen en lichtende sterren gevuld, is de wetsrol der natuur, waarin met vlammend schrift Uwe goddelijke grootheid en majesteit te lezen zijn.

Door Uw woord ontstonden de hemelen, door den adem Uws monds al hunne sterrenheiren. Een wonder, onbegrijpelijk voor het kortzigtige menschenkind, heeft de wereld uit den nachtelijken chaos te voorschijn geroepen, een even

groot wonder onderhoudt haar, naar de eeuwige wetten der natuur.

De dwaas alléén begrijpt het niet, dat in elke weder oprijzende zon Uwe scheppingskracht zich hernieuwt. Elken morgen ontwikkelt zich Uwe goedheid, Heere, op nieuw — het grootste wonder door velen niet opgemerkt, omdat het zoo alledaagsch is! Wanneer ik uwe zon zie, licht en zegen op de aarde verspreidende, als op den eersten dag der schepping, dan roep ik met de woorden des heiligen zangers 1): »Wat is de mensch, dat Gij zijner gedenkt, en de menschenzoon, dat Gij hem bezoekt? Gij hebt hem een weinig minder gemaakt dan de engelen, en hebt hem met eer en heerlijkheid gekroond! Gij doet hem heerschen over de werken Uwer handen, Gij hebt alles onder zijne voeten gezet." — Wat echter is de aardbol in vergelijking van al die zonnen en werelden? Een druppel in de zee, een zandkorrel aan den oever des oceaans. En wat is de mensch, die op dit nietig stipje leeft?. Een ademtogt van U, o Heere! vaagt hem weg. En evenwel draagt deze zoon der aarde, die uit stof geborene, een deel der Godheid in zich; de ziel, wanneer hij haar op zijne pelgrimsreis hier beneden rein houdt, blijft steeds haren goddelijken oorsprong indachtig.

O, hemelsche Vader! even als Gij mij door verkwikkenden slaap gesterkt hebt voor mijne werkzaamheden van dezen aan te vangen dag, zoo verleen mij ook kracht, om aan elke zondige neiging en verzoeking, die op den afval mijner ziel loeren, wederstand te bieden, en elken boozen aandrang van haar af te wenden.

Verleen mij een helderen, zuiveren geest, om Uw goddelijken weg te herkennen en te volgen, om mijne pligten jegens U, jegens mijne medemenschen te vervullen, opdat mijne ziel eenmaal waardig zij, den oorsprong van haar bestaan weder te bereiken, en zuiver in de zee des lichts, der eeuwigheid, terug te vloeijen.

Genadige God, die in Uwe nederigheid Uwe oneindige grootheid openbaart! verhoor mijn gebed, laat mij in de dienst der deugd en der waarheid nimmer dwalen noch struikelen. Verleen mij en allen trouwgezinden geluk, zielerust en lijdzaamheid in de wisselingen der menschelijke lotgevallen; want die in U hoopt, mijn heil en mijn Verlosser! zal nimmer beschaamd worden.

Mogen de woorden mijns monds U steeds welgevallig, en de vroomheid mijns harten steeds tegenwoordig zijn, mijne Rots en mijn Redder. Amen!

---

1) Psalm 8.

Gebed op Maandag.

Hemelsche Vader! Gij bewaaktet mij toen ik sliep met Uwe eeuwige goedheid, die de wereld en de menschen onderhoudt; Gij bewaaktet mij, toen de sluimering, het evenbeeld des doods, mij omvangen hield; thans ontwaak ik met nieuwe krachten, en wederom steunt mij de goedheid des Heeren.

Ik dank U, o God! voor al de weldaden, welke Gij mij, slapende en wakende hebt bewezen.

Gij, Heer! hebt met Uwe Almagt op den tweeden scheppingsdag, de in den blinde werkende elementen afgezonderd en de in het wild werkende vloeden in de bedding der begrensde zee ingesloten. Zij verheffen zich wel om hunne grenzen te overschrijden, om de schoone aarde en des menschen vlijt te verwoesten — maar Gij, goede Vader! ziet hen aan en het oproerige element keert binnen de hem aangewezen grenzen terug. — Ook de borst des zondaars, die, even als de woelige zee, geene rust kent, weet Gij, Heere! te doen bedaren en onschadelijk te maken, opdat de booze gedachte geene slechte daden te algemeenen verderve voortbrenge. Want het hart des menschen is als de baren der zee in Uwe hand; Gij bestuurt het naar Uw welgevallen.

Bestuur ook mijn hart, Heer der Wereld! ten goede, dat geene slechte voorbeelden het verlokken en doen verderven. Laat mij dagelijks, terstond bij mijn ontwaken; indachtig zijn, dat Uwe eeuwigwakende Voorzienigheid ons steeds beschut en beschermt, bewaakt en bewaart, opdat niets verderfelijks Uwe kinderen nadere.

Verleen mij ook moed en kracht, om mijne pligten met opgeruimden harte te vervullen, opdat ik gunst moge vinden in de oogen Gods en der menschen.

Zegen, o Heer! mijn dagelijkschen arbeid en laat al mijne redelijke ondernemingen gelukken. Verleen mij in Uwe genade een tevreden gemoed, opdat ik mij in mijn bescheiden deel in het leven, zooals Gij het mij toezendt, verheuge. Want alléén hij is gelukkig, die met zijn lot tevreden is 1).

Geloofd zijt Gij, o Heer! die het hart des menschen ten goede bestuurt en al wat leeft in Uwe hoede neemt.

---

1) Naar eene spreuk der oude wijzen: „Wie is rijk? — die zich met zijn deel verheugt." (Spr. der Vaderen, IV; 1.)

Gebed op Dingsdag.

Ik maak mij gereed, algoede Vader! om U ook heden met een rein en onderworpen gemoed te aanbidden en U te smeeken, de weldaden, die Gij mij en mijn huisgezin zoo dikwerf en onverdiend hebt geschonken, te doen voortduren. Gij bekleedt nog heden, even als op den derden scheppingsdag, de akkers met gouden aren, bergen en dalen met groen en kruiden, en bereidt het voedsel voor de dieren des velds. Gij spijst den vogel in de vrije lucht, den visch in de onpeilbare diepte der zee, en zoudt Gij den mensch, Uw lieveling, zijne behoeften weigeren? Daarom zend ik getroost mijn gebed naar U omhoog, hemelsche Vader! Geef ook mij en allen, die mij dierbaar zijn, het dagelijksche brood.

Wat is het brood tot mijn onderhoud? Het is niet slechts het voedsel, dat Uwe goede Voorzienigheid ons voor onze levensbehoeften geeft, het is ook het ware zielevoedsel, waartoe Gij ons alle dagen uitnoodigt, een brood, dat eeuwig verzadigt, dat den wasdom der deugd bevordert en de ziel tegen alle beproevingen, die den sterveling hier op aarde aangrijnzen, sterkt. — Dit is de diepe zin der woorden van Uw verheven profeet: 1) „Weet, dat de zoon der aarde niet van het brood leeft, maar van alles, wat des Eeuwigen mond verordent."

De honger kruidt de spijzen en doet ze gedijen. Waarom hebben wij dan geen honger en dorst naar geregtigheid? Een mensch, dien elke spijs tegenstaat, is ziek. Evenzoo is het met onze ziel: zij is ziek, wanneer zij geen van God gezonden zielevoedsel zoekt; zij verdroogt. Maar het voedsel der ziel is waarheid en geregtigheid. Het goede kennen en zich er mede versterken, dit is het geestelijke, Hemelsche brood, het Manna in de woestijn des levens, dat altijd goed gedijt. Zoo luiden ook de woorden des profeets: „Zie de dagen naderen — spreekt de Eeuwige God — en Ik zend honger op aarde, niet honger naar brood en dorst naar water, maar om te begrijpen de woorden des Eeuwigen" 2).

Zoo sta ik, Algoede! als een bedelaar aan de poort des hemels, en bid voor mij en de mijnen om mijn dagelijksch brood, om het voedsel en de benoodigdheden voor het ligchaam en om verkwikking der ziel door waarheid, geregtigheid en erkenning van den Eeuwige. Wees geloofd voor Uwe weldaden, Heer der Wereld! Amen!

---

1) IV B. M. 8 : 3. 2) Amos 8 : 12.

Gebed op Woensdag.

Algoede Vader, Beheerscher des Hemels en der Aarde! heden breng ik U wederom mijn dankoffer, ofschoon ik, kind des stofs, niet in staat ben, om in stamelende woorden het kleinste gedeelte Uwer goedheden en gunsten te verkondigen.

Ik heb altijd in U gehoopt, o Heere! laat mij nooit beschaamd worden. Verleen Uw oor aan mijn gebed, de levensnood is dringend; Heer! snel toe ter mijne hulpe. Wees mijn steun en toevoorzigt in den nood des aardschen levensloops, een toevlugt, waar ik mij redden kan, wanneer een onheil mij bedreigt. Want Gij zijt mijne Rots, mijn eenige Toevlugt; ter verheerlijking Uws naams zult Gij mij gelukkig door alle dreigende gevaren des levens heenvoeren en in mijne behoeften voorzien.

Zoo dikwijls reeds door Uwe hemelsche genade aan onheilen ontkomen, laat ik aan U, o Heer! alle zorg over voor mijn heil. Gij wilt niet, dat een mensch op de hulp eens stervelings bouwe, daarom is al mijne hoop slechts in U, Algoede! en ik zal ook de vreugde hebben, den zegen Uwer barmhartigheid te ondervinden.

Ik nader U, Heer des Hemels! met mijn gebed, niet alléén opdat Gij mij steeds en immer naar Uwe barmhartigheid onverdiende weldaden bewijzet, maar opdat Gij mij ook ondersteunen moogt in mijn besluit, om mijne pligten met een getrouw en vroom hart te vervullen, opdat ik waardig zij Uwe weldaden te genieten. Daarom beloof ik ook, o Heer der gunst en der genade! mijn levenswandel steeds te onderzoeken, mijn hart steeds te bewaken tegen kwade verleiding, ten einde ik getrouw naar mijn beroep en stand kunne leven (mijn echtgenoot met liefde, mijne kinderen met teedere zorg) en mijne medemenschen met zachtmoedigheid en toegevendheid kunne behandelen.

Laat mij, o goede hemelsche Vader! Uwe geboden getrouw opvolgen, mijn doen en laten stiptelijk naar Uw wil, naar Uwe voorschriften afmeten, opdat mijn geheele levensloop een eeuwigdurend streven zij, om Uwe goedheid en genade, hemelsche Vader! te verwerven en deze niet geheel onwaardig te zijn.

Verleen mij, Algoede! wilskracht, om dit mijn voornemen ten uitvoer te brengen, opdat ik waardig zij, mij op deze en gene wereld in Uw zegen te verheugen. Zegen mij, o Eeuwige! en bewaar mij en de mijnen in zaligen vrede. Amen!

Gebed op Donderdag.

De duistere nacht met zijne schrikbeelden heeft wederom voor een zegenrijk daglicht, Heer des Hemels! moeten wijken, zoo als elk onheil, elk ongeluk op aarde als een donkere wolk verdwijnt, wanneer Gij, in Uwe genade, met Uwe hulp den menschen verschijnt.

Gij hebt den nacht tot rusttijd voor den mensch bestemd en geschapen, om in zijn schaduwrijk hulsel van al de vermoeijenissen des daags — welke den heerscher in zijne zalen, als den bedelaar in zijne schamele hut opzoeken — uit te rusten en om nieuwe krachten voor den volgenden dag te verzamelen.

Ach, hoevelen echter brengt de nacht, die slapeloos is doorgebragt, geene rust, geene lafenis! Voor hoevelen is de nacht de zwarte tafel, op welke met gloeijende letters hun ongeluk, hunne zonde staat afgemaald. Hoe menigeen neemt den nacht, den stillen nacht te baat, om zijn verdriet ongestoord en ongezien te kunnen uitweenen! Voor hoevelen is het kussen, dat hun vermoeid hoofd moet ondersteunen, al zwelt het ook op door het zachtste dons, een doornenleger, omdat hen het geweten kwelt en drukt.

Daarom dank ik U, goede Schepper! dat Gij mij den nacht en de sluimering, vrij van zonde en ondeugd, ter rust en verkwikking hebt gegeven. Gij Hoeder Israëls! die nooit slaapt en nooit sluimert 1), hebt mijn geest, toen hij des nachts zijne heerschappij over het ligchaam niet kon uitoefenen, behoed en beveiligd. Aan Uwe hand, o Eeuwige! vertrouw ik mijne ziel, en Gij verlost mij, God der waarheid! 2) van de banden des slaaps, opdat ik niet in den dood ontslape. En nu, Algoede Schepper! die licht en leven geschapen hebt en ons dagelijks met een verjongd aanzijn verblijdt, o, Gij Licht aller lichten! verhoor de stem van ons smeeken en zegen ons in de vreugdestralen Uws aangezigts, met de eeuwige liefderijkheid, die in Uwe regterhand is 3).

Sta niet toe, dat onze ziel onder den zwaren last der misslagen bezwijke, de eeuwigheid vergete, zich onophoudelijk met nieuwe zonden belade en daardoor den ingang tot de eeuwige gelukzaligheid voor zich sluite.

Verleen mij, o Heer! een tevreden gemoed, een opgeruimden geest, dat ik den zegen, dien Gij mij en den mijnen geeft, dankbaar ontvange.

Spijzig, algoede Schepper! mij en mijn huisgezin, opdat

---

1) Psalm 121 : 4. 2) Psalm 31 : 6. Psalm 16 : 11.

ik niet de hulp mijner medemenschen, noch hunne goedheden behoef in te roepen.

Slechts aan Uwe steeds geopende weldadige hand vertrouw ik mij; zij onderhoudt en spijzigt zoowel den booze als den goede, even als het zonlicht zoowel de kale rots als de planten in het paradijs beschijnt. Slechts *Uwe* weldaden zie ik dagelijks met een vol vertrouwen te gemoet, zoo als gezegd is in Uw heilig woord: 1) „Heil den mensch, die op den Eeuwige vertrouwt; zijn zekerste steun blijft ook altijd de Eeuwige!" En, zoo als de heilige zanger zingt: 2) „Ik ben jong geweest, en ik ben ook oud geworden, maar heb niet gezien den regtvaardige verlaten, noch zijn zaad zoekende brood."

Verleen mij ook de magt, o God! wanneer Gij mij Uwen zegen waardig keurt, om van Uwe goedheid ook aan anderen, aan behoeftigen te geven, en maak, dat ik nooit vergete, dat alle menschen broeders zijn, en dat alle onschuldig ongelukkigen regt hebben op de hulp hunner medemenschen.

Verhard dan nooit, goede God! mijn hart tegen het goede, en laat mij nooit naar overvloed haken, wanneer het niet is met het doel, om van den rijken zegen mijn naaste weldaden te bewijzen.

Laat mijn trouwhartig gebed voor Uwen troon komen, en geleid mij, naar Uwe algoedheid op Uwe paden naar de gelukzaligheid. Amen!

Gebed op Vrijdag.

Heer der wereld! vrome overdenkingen over Uwe Algoedheid en Almagt zijn de eerste gedachten van mijn weder ontwaakten geest. En even als de lichtstraal van den herboren dag de heerlijkheid Uwer schepping voor mijne oogen uitbreidt, even zoo openbaren mij deze mijne vrome overdenkingen Uwe Voorzienigheid, hemelsche Vader! en Uwe wereld-onderhoudenden en levenaanbrengenden arm.

Op den zesden scheppingsdag hebt Gij, goede God! Uwe oneindige schepping, hemel en aarde, en al hunne wezens voleindigd, en den mensch, het sieraad Uwer wereld, Uw evenbeeld geschapen 3).

Heden vermaant mij mijn hart en mijne ziel, om met verhevene aandacht en met een dankbaar gemoed mijne kinderlijke erkentelijkheid, terwijl ik van liefde voor U gloei, uit te spreken. Wat ben ik, stof der aarde, die nog

---

1) Jerem. 17 : 7. 2) Psalm 37 : 25. 3) Genesis 2 : 1.

minder dan stof was, dat Gij U, groote God! hebt verwaardigd, om mij uit het niet te voorschijn te roepen, en mij in de rij Uwer heerlijke schepselen te plaatsen? Hoe zal ik mij dankbaar genoeg kunnen betoonen, dat Gij mij boven alle dierlijke schepselen hebt verheven, en door den geest, die Gij in mij geblazen hebt, mij slechts één trap lager dan Uwe engelen hebt geplaatst, en mij met glans en roem hebt omgeven 1)?

Maar wie kan ook, Algoede! Uwe oneindige liefde vergelden! Godsvrucht, trouw, liefde tot de deugd en geregtigheid zijn U welgevalliger dan tallooze offeranden, op Uwe altaren nedergelegd. Zoo hebt Gij ook, Heer der wereld! door Uwen profeet verkondigd, in de woorden, zoo rijk aan inhoud: »U zij gezegd, o mensch! wat goed is, en wat de Eeuwige van U verwacht: slechts geregtigheid uit te oefenen, zachtmoedige liefde, en in vroomheid te wandelen voor Uwen God 2)."

Zoo zij het dan ook mijn vast besluit, goede Vader in den hemel! om U door een vromen levenswandel welgevallig te zijn, en te gelijker tijd mijne zending hier op aarde te vervullen.

[Laat mij, o hemelsche Vader! nooit onopgemerkt laten voorbijgaan, dat Gij de vrouw op den zesden scheppingsdag hebt geschapen, om haar terstond, bij haar ontwaken, in het leven hare bestemming aan te wijzen. Uit des mans rib, die zoo nabij het harte ligt, is de vrouw geschapen en gevormd. Zoo laat mij dan ook met lijf en ziel aan den gezel mijns levens in liefde en trouw gehecht blijven; laat mij nooit van hem wijken, noch mij van hem vervreemden. Laat mij, liefderijke Schepper! in lief en leed, in elke lotswisseling, die mijn echtgenoot ondervindt, als onafscheidbare gezellin, als een deel zijns levens, mijn aandeel nemen, om zijne vreugde daardoor te verdubbelen, en zijn lijden daardoor te verminderen.]

Sterk mij in mijn besluit, Heere! om steeds indachtig te zijn, dat de ware schoonheid der vrouw in de schoonheid harer ziel bestaat; dat elke ligchamelijke schoonheid vergankelijk is, en dat slechts de bekoorlijkheid, die de deugd en de goedheid des harten ons verleenen, nooit veroudert, maar altijd de ijdele schoonheid des ligchaams overleeft.

Geef, o Heer! [dat ik de plichten der vrouw als gade en moeder getrouw vervulle] dat ik met hartgrondigen dank Uwe hemelsche goedheid ontvange, en met geduld elk Uwer beproevingen drage, en zoodoende van de edele eigenschappen, welke Gij der ziel verleend hebt, een waardig gebruik make.

Bewaar mijn hart voor elk bedrog en voor elk onkruid

---

1) Psalm 8 : 6. 2) Micha 6 : 8.

der ziel, dat de booze gedachten zaait, om Uwe Goddelijke en edele planting in eene akelige wildernis te veranderen.

Laat den laster, die vergiftige vrucht der booze tong, ver van mij verwijderd blijven. Laat mij gestreng voor mij en mijne handelingen, toegevend en zachtmoedig voor mijne medemenschen zijn, opdat ik niet terstond bereid zij, den staf over de handelingen en daden mijns naasten te breken, en in overijling zijn doen en laten te beoordeelen. Maar het goede, dat mijne ziel wenscht, en naar welks uitoefening zij streeft, laat mij dit, goede Hemel! rustig afwachten, en er niet pralende naar grijpen.

Verhoor, o hemelsche Vader! mijn gebed; laat mij in mijn onwrikbaar besluit, om het goede te doen en het kwade te vermijden, op geene dwaalwegen geraken. Verleen mij en den mijnen Uw zegen en hemelschen vrede, zoo als het uitgesproken is in de woorden des heiligen zangers: »Heil den godvruchtige, die in des Heeren wegen wandelt; als gij u van den arbeid uwer handen voedt, heil u! het gaat u wel! uwe huisvrouw is als een vruchtbare wijnstok in het binnenste van uw huis; uwe kinderen als olijven-planten, rondom uwe tafel. Ziet, zoo wordt de godvreezende gezegend 1).".

Gebed op Sabbath.

> God zegende den zevenden dag en heiligde dien; want op denzelven rustte Hij van al Zijn werk, hetwelk Hij, God, geschapen had, om te volmaken. (1 B. M. 2. 2.)

De plechtige dag van heden is een dag der rust, welken Gij, Heer der wereld! Uwen getrouwen gegeven hebt, om hun ligchaam tegen de moeielijkheden des levens te sterken, den gespannen geest, na zijne afmattende pogingen en het rusteloos zwoegen, eene rust te gunnen, opdat Hij zich tot U, Bron van al wat leeft! met vrome gedachten verheffe, en gelouterd van het schuim des aardschen levens, aan zijne hooge bestemming denke.

Het was Uw wil o God! dat wij ons gedurende de zes werkdagen met ons aardsch beroep zouden bezighouden, op den Sabbath echter onze aandacht op het hoogste, op de behoeften der ziel, zouden vestigen, en ons met een algeheel vertrouwen op U, o God! aan de hemelsche leer zouden sluiten. Want hoe waar het ook is, dat de arbeid en het zegenrijke verkeer met

---

1) Psalm 128. 1–4.

onze medemenschen heilige pligten zijn, zoo is het evenwel te gelijker tijd noodig, dat wij als menschen, als Godvreezenden, die niet slechts der aarde, maar ook eenmaal het eeuwige zullen toebehooren, ook aan het Hemelsche denken, om daarin het eigenlijke hoofddoel van ons bestaan te vinden.

Ik wil derhalve dezen dag, op welken Uwe heerlijke schepping, Heere! voor Uw zegenrijken blik voleindigd daarstond, in stille vreugde, in vroom gepeins over Uwe goddelijke genade, die met Uwe almagt gelijk staat, doorbrengen. Ik wil in vrome overdenking de woorden des heiligen Psalmist voor het Paaschfeest, met mond en hart aanheffen: „Het is liefelijk den Eeuwige te danken, Uw naam, o Allerhoogste! te bezingen. Des morgens Uwe goedertierenheid, des nachts Uwe trouw te verkondigen. Gij, Eeuwige! hebt mij met Uwe werken verblijd, vrolijk bezing ik Uwe gewrochten. Hoe groot zijn Uwe daden. Eeuwige! hoe diep zijn Uwe ontwerpen 1)."

Moge U, o God! de plegtige rust welbehagelijk zijn, die ter Uwer eere in ons binnenste zoowel als in ons uiterlijke leven verheffend en zaligmakend heerscht. Laat ons, goede Hemel! de plechtigheid dezes heiligen dags, door de getrouwe vervulling Uwer goddelijke geboden, die Gij eens in Uwe leer hebt voorgeschreven, waardiglijk vieren, en laaf en verkwik ons uit de bron Uws heils en Uw eenigen, nooit uitgeputten zegen, zoo als Gij ons door den heiligen Profeet hebt beloofd, in de verheffende woorden: »Wanneer gij om des Sabbaths-wil uwen wandel terughoudt, uwen handel niet uitoefent op Mijn heiligen dag, den Sabbath uwe hoogste vreugde noemt, den door den Eeuwige geheiligden als uw roem beschouwt, en denzelven zoo vereert, dat gij niet verrigt uwe wegen, niet najaagt uwen handel, noch ijdele gesprekken voert; dan zult gij vreugde vinden bij den Eeuwige, en Ik verhef u op des levens hoogten, en laat u genieten het aandeel Jakobs, uws aartsvaders; zoo heeft de mond des Eeuwigen het beloofd 2)!"

Zoo verhef ons dan, Heere! en verleen ons zielerust en vrede in het leven, opdat geene ongeoorloofde begeerten en wilde driften ons in de viering dezes dags in den weg staan. Geef ons, Algoede Vader! — zoo als Gij, Uw hemelsche Manna vóór den Sabbath reeds op den zesden dag dubbel liet nederdalen — ook dubbel zielverkwikkend Manna des heils en der gelukzaligheid, opdat wij, gesterkt voor Uwe goddelijke dienst, in godsvrucht en vrome onderwerping de paden der deugd kunnen bewandelen, om het schoone doel onzes levens en onze hoogere bestemming in eer en vrede te kunnen bereiken. Amen!

---

1) Psalm 92. 2) Jesaja 58. 13—14.

Bij het eindigen der Godsdienst.

Wij hebben de godsdienst met aandacht verrigt, Heer der wereld! Wij hebben getracht, onze aanbidding, onze wenschen, onze lof- en dankliederen in aardsche, menschelijke woorden te kleeden, alhoewel Gij boven alle menschelijke vereering verheven zijt, en de vrome neiging des menschelijken harten U alleen dáárom welgevallig is, omdat zij zijne verbetering, zijne gelukzaligheid bevordert en hem Uwer oneindige liefde niet onwaardig maakt.

Laat dan, mijn God en Heer! onze gebeden voor U komen; sterk onzen wil, om U van ganscher harte te dienen. Laat ons streven, om door voornemen en daad aan ons heil te arbeiden, niet vruchteloos zijn, en zegen ons met Uwen hemelschen vrede. Laat, o goede Schepper! het uur, dat ik U thans gewijd, en het gebed dat ik als eene offerande der ziel ten hemel gezonden heb, niet spoorloos verdwijnen, even als een last, dien men aflegt; maar laat het in mijn hart, even als eene goddelijke vermaning, weêrgalmen, opdat wij waardig zijn, de weldaden, die Gij ons elken dag en elk uur bewijst, uit Uwe milde hand te ontvangen. Amen!

Gebed op den negenden Ab.

(תשעה באב)

> Ach! hoe heeft God, in Zijn toorn, de dochter 'Zions omwolkt: Hij slingerde Israëls luister van den Hemel ter aarde, en dacht aan zijne voetbank niet ten dage Zijns toorns. (*Klaagl.* 2. 1).

Heer der wereld! de herinnering aan de dagen van vroeger vervult mijn hart thans met bitteren weemoed. Ik denk aan dien tijd van nood en angst, toen heidenen in het huis Uwer heerlijkheid, in den tempel 'Zions binnendrongen, dien ontwijdden en in brand staken, en Jeruzalem, de stad der vreugde voor de gansche aarde, in eenen puinhoop veranderden. Israëls luister en heerlijkheid zijn weggezonken in den val zijner steden, die door zijne vijanden veroverd werden, Israël is gevallen en gezonken tot op den huidigen dag, helaas! zonder zich weder op te rigten.

Verdwenen is die Goddelijke stad, zij ligt woest en verlaten, en daar, waar eens de heilige profetiën der Goddelijke profeten en zangers zich deden hooren, weergalmt de stem der bar-

baren, die op de heilige plaats hunne krijgsbanier geplant hebben. Treurende zit zij ter aarde, de heilige stad, eener bedroefde weduwe gelijk geworden. Hoe luidde klaagt en jammert zij door den duisteren nacht, want de Heere heeft haar verlaten en Zijne kinderen, die Hem anders zoo dierbaar waren, zijn in den vreemde verdreven, om de zonden hunner voorouders met onbeschrijfelijk lijden te boeten.

En vraag ik met een bedroefd hart naar de oorzaak van dien val, dan luidt het treurige antwoord, zoo als het eens uit den mond des profeets klonk: »God, de Eeuwige, heeft dit onheil over de kinderen Jacobs gebragt, omdat zij gezondigd hebben en in Zijne wegen niet wilden wandelen; omdat zij Zijne Goddelijke leer niet opvolgden; daarom ontbrandde Zijn toorn, daarom brak de woede des krijgs over hen uit; en zette hun rijk in vlammen 1)".

Doch hoe lang, o Heer! zullen de bittere gevolgen van reeds voor lang begane en vergeten zonden nog voortduren? Zal dan Uwe ontevredenheid, Eeuwige! eeuwig duren? Zal Uw toorn, even als de vlammen altijd verteren? Laat wederom Uwe algoede en eeuwige genade heerschen als in de dagen van voormaals; rigt ons op van onzen val en laat een nieuw licht Uwer glorie over 'Zion opgaan, opdat wij Uwe almagt zien, bewonderen en aanbidden.

Breng, o mijn God! Uwe beloften in vervulling, welke de heilige Zanger, door Uwen geest bezield, troostend verkondigt: »Eens, wanneer het Uw wil zijn zal, zult gij 'Zion met Uwe hemelsche goedheid verblijden, de gezonken muren van Jerusalem oprigten, en behagen scheppen in de offeranden der geregtigheid." 2) Daar wij echter thans noch tempel noch altaren bezitten, zoo zij onze borst de tempel, ons hart het altaar, waarop wij onze ongeoorloofde begeerten, onze woeste driften afleggen, gedachtig aan Uwe wijze spreuk, die de Psalmist verkondigt: »De offerandeu Gods zijn een gebroken geest; een gebroken en verslagen hart zult Gij, o God! niet versmaden." 3)

En al zijn wij ook van onze zelfstandigheid beroofd, zoo kunnen wij toch niet nalaten, U, Algoede! te danken voor al de weldaden, die Gij ons door Uwe plaatsvervangers op aarde, de regeerders, hebt doen geworden. Verleen ook Uwen steun aan onzen geëerbiedigden Koning, onder wiens bescherming wij het bewustzijn genieten, als getrouwe kinderen des vaderlands, als burgers beschouwd en behandeld te worden, opdat wij al meer en meer den zegen, dien hij over zijn volk verspreidt, waardig en deelachtig mogen worden. Geloofd zijt Gij, Heer, onze God! die 'Zions troost en onze Verlosser zijt in den tijd des noods.

---

1) Jeremia 42. 25. 26. 2) Psalm 52. 20—21. 3) Psalm 51. 20.

Elegie op den burg 'Zion op den verjaardag der verwoesting van Jeruzalem.

Vergeet gij, 'Zion! de uwen, die thans treurende in ketenen smachten? het overschot dier onschuldige kudde, die vroeger in Uwe dalen weidde? Neemt gij den vrede niet aan, met welken zij U van alle zijden begroet, waarheen hare drijvers haar verstrooid hebben? Niet den groet eens slaafs, van wiens gelaat gloeijende tranen, als dauwdroppelen van Chermon, nederrollen? Tevreden zoude hij zijn, indien zijn tranenvloed Uwe verlatene heuvels kon bevochtigen. O, zijne hoop is nog niet gezonken. Thans, nu ik Uwe ellende beween, gelijk ik der nachtuil; en wanneer ik van Uwe verlossing droom, dan wordt mijn verblijd gemoed de harp Uwer blijde dankliederen. Beth—El! o, deze herinnering breekt mij het hart. Uw heiligdom! waar zich de majesteit Gods vertoonde, waar de azuren poorten des hemels zich nooit sloten, waar de glans der verheerlijkte Godheid licht verspreidde, en zon, maan en sterren verduisterde!

O, konde ik mijn geprangd hart daar uitstorten, waar Gods geest zich eenmaal op Israëls jongelingen uitgoot! Zalig oord! te heilig voor aardsche tranen, slechts gewijd aan den troon der heerlijkheid Gods! Helaas, thans hebben vermetele slaven Uw heiligdom ontwijd!

O, konde mijne ziel in treurige stilte daar rondzwerven, waar God zich aan Zijne profeten heeft geopenbaard! Ware ik met vlugge wieken voorzien, hoe ver zoude ik omzwerven en mijn van jammer verpletterd hart ginds tusschen de puinhoopen Uwer paleizen ronddragen! Ginds zoude ik met mijn aangezigt op Uwen bodem nederzinken, mij vastklemmen aan Uwe steenen, en Uw stof met een warm hart zegenen.

O, konde ik mij dan op de graven mijner voorvaderen oprigten! hier Chebron, het heiligste der graven, 1) wanhopend aanschouwen, ginds Uwe wouden, den Karmel, Gilead en den hoogere berg Abarim, ach! konde ik deze bergen aanschouwen, die de grootste lichten der aarde — Uwe leeraars bedekken! — O, dan verkoos ik de lucht Uws lands boven de aether, welken de geesten inademen. Uw stof ware mij kostbaarder dan specerijen en Uwe stroomen zoeter dan honig. Met welken wellust zoude ik barrevoets dien Edengrond bezoeken, waar Uwe paleizen prijkten, waar de aarde zich opende, om de Arke des Verbonds en Uw Allerheiligste in haren donkeren schoot op te nemen, opdat geen roekelooze haar zoude ontheiligen! Ginds zoude

1) Omdat zich daar de graven onzer aartsvaders Abraham, Izak en Jakob bevinden.

ik den tooi mijns hoofds op Uwe graven strooijen, en elke vloek, waarmede ik den dag Uwer ontwijding kan beladen, ware mij een wild genoegen. Slechts een wild genoegen kan ik, wanhopende, nog gevoelen; anders staat mij elke lucht tegen, zoolang ik leeuwen door honden, Uwe vorsten door slaven zie verscheuren. Ik schuw het daglicht, dat mij wilde beelden toont, dat mij raven doet zien, die Uwe arenden in de lucht rondvoeren.

Gij, die den lijdenskelk mengt, houd op! alles is reeds met Uwen bitteren drank gevuld! Slechts eene kleine pauze! Ik wil al mijn jammer slechts nog eens gevoelen, ik wil aan Ahalah, ik wil aan Ahalibah 1) denken; dan giet ook nog het overige over mij uit!

Wees opgeruimd, kroon der schoonheid! ontwaak 'Zion! denk aan de liefde, aan de genade, die de harten Uwer gezellinnen met tooverkracht hebben gelokt. Zij zijn het, die zich in Uw welzijn verheugen, die over Uwe verwoesting treuren, die om Uw ellende tranen storten. Ook uit den duisteren nacht der gevangenschap ziet haar hart naar U uit; en wanneer zij hare kniën voor God buigen, dan wendt zich haar hoofd naar Uwe poorten. — Zie Uwe talrijke kudden, die van Uwe hoogten op de omliggende heuvels verjaagd en in de diepste dalen verstrooid worden. Zij hebben U nog niet vergeten; zij streven nog onvermoeid om Uwe grenzen te betreden, zij smachten nog onophoudelijk naar de lommer Uwer eerwaardige palmen. — O driewerf zalige brug! Kan Schinear en Pathros 2) met hunne trotsche hoogten met U wedijveren? Kunnen zij hunne ongewijde orakels met Uwe Urim en Tumim vergelijken? Kunnen zij gezalfde hoofden, kunnen zij Profeten, kunnen zij Levieten, kunnen zij heilige Zangers aantoonen?

O, de rijken der afgoderij zijn wankelbaar en zullen in rook verdwijnen; slechts Uwe heerlijkheid duurt immer en eeuwig: de Heer heeft U tot Zijn verblijf verkoren. Heil den man, die eens binnen Uwe muren zal rusten. Heil den man, die thans wacht en dan Uw licht juichend aanschouwt! Dan breekt ook Uw morgen voor hem aan; dan ziet hij het welzijn, de vreugde der wakkere jeugd, en de Uwe, dat Gij als herboren zijt.

---

1) Ahalah en Ahalibah komen in Ezechiël 23: 4 voor. Het eerste is de naam van Samaria, het andere Jeruzalem.

2) Schinear is Babylon (1 B. M. 10, 10, 11, 12; Daniël 1, 2); Pathros is eigenlijk slechts een deel van Egypte (Jerem. 45. 15; Hesek. 29. 14; 30. 14), hier echter moet er geheel Egypte door verstaan worden.

Namiddag-gebed op den negenden Ab.

(תשעה באב)

Vertroost, Eeuwige, onze God! hen, die om 'Zion en Jeruzalem treuren, om die treurende, vernielde, versmade en verwoeste stad. Zij treurt om het verlies harer kinderen, is vernield door de vernietiging harer woningen; versmaad door het gemis harer heerlijkheid, en verwoest, daar zij geen inwoners heeft. Zij zit met het hoofd omwonden, als eene onvruchtbare vrouw, die niet baren kan. Legioenen (der oude Romeinen) hebben haar in het verderf gestort, afgodendienaars haar veroverd; dezen gaven Uw volk Israël den zwaarde prijs, en bragten de vromen des Allerhoogsten met moedwil om. Daarom weent 'Zion bitterlijk, en verheft Jeruzalem jammerklagten. — Mijn hart, mijn hart, hoe bloedt het om de verslagenen! Mijne ingewanden, hoe worden zij verscheurd om de omgebragten? Eeuwige! Gij hebt Jeruzalem door het vuur doen verbranden, met vuur zult Gij het eens herbouwen. Zoo wordt er gezegd: „Ik zal voor haar een vurige muur rondom zijn," zegt de Eeuwige, »en in haar midden tot heerlijkheid verstrekken". Geloofd zijt gij Eeuwige! die 'Zion troost en Jeruzalem herbouwt.

Gebed voor het Paaschfeest.

(חג הפסח)

Eeuwige God! hemelsche Vader! die zoowel de oneindige sterrenwerelden als den nietigsten worm — welks huis en have een frisch groen blaadje is — verzorgt en onderhoudt; die den mensch naar Uw evenbeeld hebt geschapen, hem met bijzondere gaven bevoorregt, hem bijna gelijk gesteld met Uwe engelen en met roem en luister omgeven, als een heerscher in Uwe wijde schepping 1). Ik verschijn heden voor U, door een bijzonder gevoel van vreugde aangespoord, om het bevrijdingsfeest mijns volk uit Egypte's vierhonderdjarige slavernij 2), in vroomheid te vieren.

Gij hebt, Almagtige God! met groote wonderdaden het werk der verlossing Uwer getrouwen, der nakomelingen Uwer geliefde heiligen, der drie Aartsvaders volbragt: lief-

1) Psalm 8 : 7.
1) I. B. M. 15 : 13. Ofschoon de eigenlijke heerendienst in Mizrajim slechts 210 jaren duurde.

devol waart Gij Uwer belofte indachtig, welke Gij hun gegeven hadt en zondt Uwen getrouwen dienaar Mozes, om wonderen te doen en Uw volk van het slavenjuk te bevrijden. Zoo als de heilige zanger zingt: Hij (de Hemelsche Vader) voerde Zijn volk uit (Egypte) met vrolijkheid, Zijne uitverkorenen met gejuich. Opdat zij Zijne instellingen onderhielden en Zijne wetten bewaarden 1).

Even als in den voortijd, doet Gij, God Israël's! telken dage en telken ure wonderen voor Uwe kinderen. Met een dankbaar hart erken ik Uw hemelsche goedheid, die Gij ook mij en den mijnen steeds bewijst.

Licht mij voor, Eeuwige! om Uwe wegen met een opregt gemoed te kunnen bewandelen. Bevrijd mij van de slavernij der zonde en der ondeugd, welke de ziel, den vrijen geest drukken en onder het juk brengen. Geef, o Vader in den Hemel! dat mijn hart zich niet van Uwe leer, die het pad des levens is, hoogmoedig afwende, maar dat het getrouw Uwe geboden opvolge, tot mijn heil en gelukzaligheid.

Ook Uw heilig gebod, dat Gij voor het huidige feest hebt uitgevaardigd: dat wij jaarlijks om dezen tijd gedurende zeven dagen geen gezuurd, maar ongezuurd brood mogen genieten, zal ik stiptelijk naar Uw wil opvolgen, en Uwe wijze, ofschoon dikwerf voor mij onbegrijpelijke, verordeningen met een blij gemoed naleven, opdat ik Uwer gunst, genade en goedheid niet geheel onwaardig moge zijn. Laat mij, o Eeuwige! in dit mijn besluit, dat ik op den huidigen feestdag, dien wij het feest van bevrijding noemen, neem, nooit wankelen. Zend mij Uwe hulp uit Uw heiligdom, en ondersteun mijn vrijen wil, dien Gij mij geschonken hebt 2), opdat ik slechts datgene doe en volbrenge, wat welgevallig is in Uwe oogen. En even als Gij, goede Schepper! ons eenmaal hebt bevrijd van het juk der slavernij, zoo bevrijd ons ook van onzen inwendigen boozen aandrang יצר הרע die met tyranniek geweld de ziel gaarne zoude willen vangen en onder het juk brengen, En zoo als wij op het huidige feest den deesem uit onze woningen verbannen hebben, zoo verlam ook Gij de magt des boozen, en verban hem uit onze harten, hem dien de oude wijzen met rijzenden deesem vergeleken hebben. Zegen mij en de mijnen met den zegen Uwer hemelsche genade, en laat mij mijne bestemming in het leven nooit missen, noch vergeten. Amen!

---

1) Psalm 105 : 43—45.

2) Eene spreuk der oude wijzen luidt: Alles is in de magt des Hemels, behalve de godsvrucht — welke de Eeuwige aan des menschen vrijen wil heeft overgelaten.

Gebed voor het Wekenfeest.

(חג השבועות)

Met eene bijzondere plegtige aandacht verschijn ik heden voor U, o hemelsche Vader! om U te prijzen, U te danken, dat Gij ons hebt uitverkoren, om ons door de heilige leer der waarheid gelukkig en zalig te maken, die, even als de boom des levens in het Paradijs, al hare getrouwe volgelingen naar het eeuwige leven geleidt.

Heden is de heilige verjaardag, op welken Gij Uwen getrouwen dienaar Mozes op Sinaï zijt verschenen, met de tafelen der wet in de almagtige handen. Het pad des levens, dat naar den hemel opvoert, hebt Gij Uw volk getoond, nadat Gij het uit de ketenen der slavernij hadt vrij gemaakt. Toen beefden voor U, o eeuwige God! de zuilen des hemels en der aarde, toen Uwe vereerders aanbiddend naderden, om het hemelsche geschenk, de eeuwige leer Gods, te ontvangen.

Als eene geliefde kudde leiddet Gij Israël, en verkwiktet Uwe getrouwen met Uwe goddelijke genade, en maaktet hen eindelijk gelukkig door Uwe liefde en Uw liefdeademend wetboek; en wel in de derde maand nadat zij uit de klaauwen van den Egyptischen dwingeland bevrijd werden.

In de woestijn, onder den vrijen hemel, niet in het duister, maar bij helder daglicht, voor aller oogen hebt Gij Uwe hemelsche eeuwige leer den menschen geopenbaard. Uwe Goddelijke mond heeft niet in het geheim gesproken; want onder het ratelen van den donder en in vlammende bliksemschichten hebt Gij het heil der deugd en den zegen des regts luide verkondigd 1), opdat de vorst zoowel als de bedelaar het mogt zien, hooren en ter harte nemen. Al Uwe wegen, hemelsche Vader! zijn regt, en geleiden naar gelukzaligheid; Gij zijt een schild voor allen, die op U vertrouwen.

Gij riept Uw getrouwen dienaar Mozes tot U op, om hem den wijzen zin Uwer geboden te beduiden en te verklaren: de vermaningen en straffen, bij overtreding Uws wil zoowel als de belooning en vergelding bij zijne stipte opvolging. Gij spraakt tot hem: gij zult op aarde van Mij getuigen, gij zult den menschen Mijn goddelijken wil verkondigen; het vrouwelijk geslacht zult gij op eene zachte wijze met mijne wetten bekend maken. Gezegend zij de herinnering die deze dag in ons opwekt, ons op nieuw sterkt en met geestdrift vervult, om in de wegen des lichts te wandelen Uwe zaligmakende leer op te volgen. Want nog heden

1) Zie 2 B. M. 19 : 16.

zijn de geboden, welke Gij onder het flikkeren van den bliksem op Sinaï ons hebt gegeven, lichtende sterren voor de meeste volken der aarde. Allen houden hen heilig, allen erkennen met vrome vereering, dat zij door Gods vinger opgeteekend werden. En al zijn ook de tafelen, waarin zij gegrifd stonden, verloren gegaan, voor het hart van ieder redelijk en waarlijk deugdzaam mensch is hun inhoud niet verloren, en blijft deze, die met de stift der waarheid in het binnenste levensboek gegraveerd is, ten volle bestaan. o, Laat ons, Algoede! der waarheid steeds getrouw blijven. De leer, die ons Mozes gegeven heeft, zij eeuwig een erfdeel der gemeente Jakobs 1). Laat ons de waarheid onzer heilige godsdienst al meer en meer beseffen; en wanneer wij door de beoefening Uwer leer in drukkende omstandigheden moeten leven, laat ons dit uit liefde voor U, heilige Vader! met blijdschap verdragen. Laat ons steeds bedenken, dat even als Uwe beloften tot nu toe steeds vervuld werden, Gij ook datgene zult vervullen, wat Gij Uwen volke beloofd hebt, wanneer het getrouw Uwe geboden in acht neemt.

Moge Uwe leer onze troost zijn in het lijden en onze vreugde veredelen en heiligen; want een vroom, opgeruimd hart is eene godsdienst, welke den Hemel behagelijker is, dan dat de mensch den geheelen dag door zijn ligchaam kastijdt en zijn hoofd laat hangen gelijk het riet (zooals de woorden des profeets luiden 2). Moge zij (Uwe leer) ons een duurzaam, innerlijk welzijn, gedurige tevredenheid, opgeruimdheid en zielsverheffing schenken en ons moed verleenen tot de uitoefening der deugd. Het verblijdende gevoel, Uwer goddelijke liefde en Uw welgevallen waardig te zijn, verheffe ons boven alle aardsche lijden en vervulle ons te elken tijde met die vreugde en kalmte, welke het vertrouwen in U der ziele schenkt. Alle heil komt van U, o God! Uw zegen over Uw volk, Sela.

Gebed voor het Loofhuttenfeest.

(חג הסוכות)

Heer des hemels en der aarde! onze God en God onzer Vaderen! De dag van heden wekt in mijn hart weder de herinnering op, hoe Gij in den voortijd Uw volk, dat Gij uit tirannieke slavernij verlostet, liefdevol veertig jaren lang door onvruchtbare woestijnen leiddet, het met eene heldere bron uit eene steenrots verkwiktet en hunnen brandenden dorst leschtet. Gij, Algoede! reddet Uwe getrouwen uit duizendvoudige gevaren en moeijelijkheden. Gij waart toegevend tegen hunne menschelijke zwak-

1) V. B. M. 33: 4. 2) Jesaja 58: 6.

heden beveiligdet hen tegen hunne vijanden en voerdet hen in het hun reeds lang beloofde land.

De genade, die Gij onzen voorvaderen hebt bewezen, vernieuwt zich even als het zonnelicht, ook jegens ons met elken nieuwen dag. Elke dag brengt ons nieuwen zegen en elk uur — met dreigende gevaren omgeven — nieuwe redding en vertroosting. Uw zegen was het, o Heer! die als dauw en regen, als een vruchtbaarmakende zonnestraal op onze velden neder viel. Gij vuldet onze schuren en onze kelders, zoodat wij weder het voedsel uit Uwe hand in het aanstaande jaar rustig kunnen te gemoet zien. Daarom vieren wij heden een dubbel feest: een hutten- en een oogstfeest.

Wij verlaten onze stevige woningen, om in beweegbare, gebrekkig getimmerde hutten te gaan huisvesten, ter herinnering aan Uwe genade, die overal voor en boven ons zigtbaar is. Wij verschijnen met den feestruiker voor U en prijzen U voor den zegen, dien Gij wederom over de voedende aarde hebt uitgestort; wij verblijden ons op dezen grooten dag, maar wij vergeten daarbij niet, dat alles Uwe gave is, en deelen daarom broederlijk met den behoeftige, opdat ook hij den naderenden winter met minder bezorgdheid te gemoet kunne zien; wij genieten Uwe goederen, maar we genieten ze naar Uwe wijze voorschriften: in matigheid en in huiselijken vrede. Dat dan deze dagen, even als al deze goederen, middelen worden tot zaligheid, en mij tot deugd, vertrouwen en liefde jegens mijne medemenschen mogen leiden.

En Gij, hemelsche Vader! die behagen schept in onze rust en daardoor ons geluk bevorderlijk zijt, laat mijn (en der mijnen) werk gelukken. Heilig mij, heilig Israël door de waarneming Uwer geboden, laat de zaligende vrucht Uwer goddelijke leer ons deel zijn, en louter onze harten om U in waarheid en trouw te aanbidden. Geloofd zijt Gij, o God! die Israel en zijne feesten heiligt. Amen!

Gebed voor het Wilgenfeest.

(הושענה רבה)

Heer des Hemels! wij omringen heden in heilige verzameling, met Hosannageroep en lofliederen Uwe Heilige Wetsrol, om U te prijzen en te verheerlijken. Heden is de dag, op welken de goddelijke besluiten — in het boek des levens door Uwe hand, mijn God en Heer! op den Verzoendag opgeteekend — afgekondigd en onveranderlijk in het leven

treden. Laat, o Heer! Uwe goedheid en barmhartigheid heerschen en versmaad het berouwhebbende harte niet, dat zich gaarne ten offer zoude brengen, verteerd als het wordt, door den innigen liefdegloed, voor den hemelschen Vader.

Even als de vier plantsoorten, die wij naar Uw heilig gebod in handen nemen, laat ons heil welig groeijen en bloeijen en onverwelkt voor eene hemelsche zaligheid rijp worden. En gelijk wij den wilgentak op den grond afslaan, opdat hij van zijn groene bladeren ontbloot worde, zoo belemmer Gij, goede God! elken boozen aandrang zijn wasdom in onze borst, opdat hij niet elke goede neiging des harten vergiftige en elke edele daad in de kiem verstikke.

o, God in den hemel! verhoor ons gebed en laat den ijzeren muur vallen, die een boozen geest tusschen den Vader in den hemel en Zijne kinderen op aarde heeft opgetrokken! Besluit over ons heil en zegen in het boek des levens, in hetwelk Gij, Heere! ons lot opteekent en verzegelt. Verleen ook mij, Uwe dienstmaagd 1), kracht en volharding, om in Uwe wegen te wandelen, om een deugdzaam en vlekkeloos leven te kunnen leiden. Help Uw volk, o God! zegen Uw erfdeel, onderhoud en verhef het voor immer en eeuwig 2).

Moge mijne woorden, die ik uit het diepste mijns harten voor God heb uitgestort, voor den troon des Eeuwigen komen, opdat Hij mijnen gebeden verhoore in Zijne oneindige genade. Amen!

Gebed op het Vreugdefeest der Wet.

(שמחת תורה)

Heer der wereld! Gij hebt den mensch voor de moeijelijkheden der wereld geschapen en hem, na den volbragten zwaren kamp der zinnen, den terugkeer tot het licht, tot de hemelsche zaligheid beloofd. Hoe regtvaardig zijn Uwe wegen, hoe wonderbaar en wijs Uwe besluiten! Wel is waar, is het lot des stervelings moeite, nood en kommer, maar Gij onthoudt hem niet geheel en al den opwekkenden blik Uwer algoedheid. De vreugde is de verlichte brug, die van den duisteren aardschen nacht ten hemel voert. Het hart, dat voor de vreugde vatbaar is, is ook in staat God te erkennen, den hemel te bewonderen, het aardsche lijden te overwinnen; want het staat nabij den troon des Eeuwigen Gods, welks zachte glans door den mensch vreugde genoemd wordt. Ja, de vreugde is ons gebleven, om ons tot God te

1) Hier wordt de naam der biddende en die harer moeder genoemd.
2) Psalm 28: 9.

verheffen. Hoe verkwikkend en opbeurend is een blijd gevoel na het begaan van eene goede edele daad, die elk gevoel van eigenliefde en baatzucht verre overtreft. Hoe sterkt en verlevendigt de vreugde den mensch na een doorgestanen kamp met den eenen of anderen hartstogt, eene lage begeerte, die het menschelijke hart gaarne in het stof zoude zien rondwentelen. Zoo eene reine vreugde is ons heden ten deel gevallen; heden is de blijde, feestelijke dag, op welke wij het lezen in de Heilige Wetsrol eindigen en hare heilige woorden wederom op nieuw beginnen.

Deze dag zij voor ons ook een dag der wijding en des gebeds. Laat ons de woorden der Heilige Wet niet slechts met den mond hebben uitgesproken; wij moeten ook den heiligen hartverheffenden inhoud gevoelen en op de tafel onzes harten schrijven 1), opdat de goddelijke raadgevingen als wegwijzers in het leven mogen voorlichten.

Laat ons bedenken, dat Uwe goddelijke leer het kostbaarste kleinood, is, dat Gij den mensch door Uwen getrouwen dienaar Mozes (als erfdeel der gemeente Jakobs) 2) hebt geschonken; dat zelfs engelen, die den troon Uwer godheid aanbiddend omringen, te vergeefs getracht hebben dit kostbare geschenk te verwerven 3).

o, Dat wij ook het heilige licht mogen deelachtig worden, dat uit dit goddelijke boek straalt! Verleen ons, Heer des lichts, kennis en bevattingsvermogen, om Uwe goddelijke geboden te begrijpen, hun waren, reinen zin te behartigen en uit te oefenen; leer ze ons aanwenden, om ons te verbeteren en der volmaaktheid nader te komen, onze denkbeelden te louteren en onze daden te veredelen, want de hemelsche wetten vereenigen licht en vreugde in zich voor het ligchaam en de ziel. Dit verkondigt ook het heilige lied van den Psalmdichter: »De wet des Heeren is volmaakt, zij laaft de ziel; Gods getuigenis is getrouw, zij maakt den kortzigtige wijs; Zijne bevelen zijn regelmatig, zij verblijden het hart; het gebod des Eeuwige zuivert, het heldert de oogen op; de vrees des Eeuwigen is rein, zij bestaat eeuwig, Zijne regten zijn waarheid, al te gader regtvaardig" 4).

Laat ons, o Heer! nooit wankelen in ons besluit, om U welgevallig te zijn, een deugdzaam, vlekkeloos leven te leiden en om ons boven de magt der zinnen te verheffen. Dan zullen wij het regt hebben, om het vreugdefeest der wet te vieren, want de leider Uws goddelijken woords is

1) Zooals het heet in de Spreuken Salomo's 3 : 3 Schrijf ze op de tafelen uws harten.

2) V. B. M. 33 : 4.

3) Toespeling op verscheidene Joodsche legenden, die allen ten doel hebben, de bekende stelling te bevestigen: de wet werd den Engelen niet gegeven, omdat zij niet behoeven te kampen tegen de zinnen.

6) Psalm 19 : 8, 10.

dan tot eene levende ziel geworden om ons te verheffen en het goddelijke nabij te komen in de kennis, om het goede van het kwade te onderscheiden. Amen!

Gebed op den dag voor de maand Eloel.

(ערב ראש חדש אלול)

Wanneer de leeuw brult, wie beeft dan niet? Wanneer God spreekt, wie zal dan niet profeteeren? (Amos 3 : 8.)

Wederom nadert de laatste maand van een doorgeleefd jaar. Wij danken U, goede Vader! voor den zegen, dien Gij dit jaar hebt verleend, voor de voedende vrucht, die Gij den boomen en velden gegeven hebt, voor al het goede, dat Gij Uw kinderen, den menschen, hebt geschonken, opdat zij mogen inzien en begrijpen, dat Gij hun Schepper en Behoeder, de Verzorger der geheele wereld zijt.

Nog eene overdenking doet zich bij het naderen dezer maand, veelbeteekenend en onderrigtend, voor mijne ziel op: namelijk, dat zij bestemd is tot inleiding voor de naderende boetedagen en om allengs de snaren des harten tot berouw en boete te stemmen, opdat de nieuwjaars- en verzoendag ons niet geheel onvoorbereid vinden, maar reeds geoefend in het gebed, zooals wij het den hemelschen Vader wenschen voor te dragen.

Moge U, Heere! mijne demoedige vroomheid aangenaam zijn, sla acht op het gevoel van mijn Gode gewijd harte opdat mijn geest hier beneden reeds den hemel nadere, en van U, hemelsche Vader! een liefdevollen blik waardig gekeurd worde.

Hoe roerend en verheffend is de gedachte, zich bemind te gelooven door God, den Albehoeder, die met zachtheid en regtvaardigheid de wereld bestiert — hoe aangenaam is het, dit in de geheimste schuilplaats des harten te gevoelen! Hoe nietig vertoonen zich daarbij de schitterende onderscheidingen op aarde! De liefde, die men ons op aarde bewijst, tellen wij onder de wenschenswaardigste dingen, die wij hier kunnen verwerven. Wat is echter alle aardsche liefde, in vergelijking met de liefde des hemels? — de liefde des Eeuwigen Vaders, in den hemel en op de aarde? de liefde des Allerhoogsten, met welke Hij Zijne schepselen bemind en onderhoudt?

Om deze Uwe hemelsche genade niet geheel onwaardig te zijn, besluit ik aldus, om mij in de komende maand van ganscher harte te verbeteren, mijn levenswandel geheel overeenkomstig Uw goddelijken wil in te rigten, mij tot

berouw en boete voor te bereiden, opdat ik op den aanstaanden Nieuwjaarsdag gelouterd voor U kunne verschijnen. Verleen mij den wil, om Uwe leer op te volgen, gevoel en inzigt, kracht en volharding, opdat mijn levenswandel U welgevallig zij. Wees Gij voor mij, Eeuwige! de reine, heilrijke levensbron, die mij lafenis en verkwikking schenkt, mij sterkt en opbeurt, vertroost en verheugt in geluk en ongeluk. Dan hoop ik mijne dagen getrouw en waarachtig aan Uwe dienst te kunnen wijden. Want wie kan vallen, dien Gij verheft? Wie zondigen, dien Gij geleidt? Wie dwalen, dien Gij voorlicht? en wie treuren, dien Gij vertroost? — o, Snel mij ter hulpe, God, mijn Redder en mijn Verlosser! Amen.

Gebed op den eersten Boetendag.

(יום ראשון דסליחות)

Heer der werelden! de dag des gerigt nadert, op welken Gij de handelingen der menschen zult onderzoeken en rigten. Heden nemen de dagen der boete een aanvang, die het heilige Nieuwjaarsfeest voorafgaan, en mijn hart is bewogen, nu ik Uwe grootheid en almagt en mijne nietigheid en mijn zondig leven overdenk. Terwijl het berouw, dat verbetering belooft, in mijn binnenste ontwaakt, treedt ook het heilige geloof, dat helaas! maar al te dikwerf door aardsche en nietige gedachten verdrongen en ontwijdt werd, in al zijne glorie en goddelijke beteekenis te voorschijn, terwijl het mij vermaant en sterkt, troost en verheft.

Het geloof aan God en Zijne wonderdaden, die Hij voor het menschelijke geslacht in het algemeen en voor Israël in het bijzonder heeft ten uitvoer gebragt, wekt in mij die dankbaarheid op, in welke ik niet kan nalaten, mij van mijne zonden te scheiden, mij geheel en al aan de goddelijke dienst te wijden en een den Allerhoogsten welgevallig leven te leiden. Zoo lang ik mij van Gods genade en de vergeving mijner zonde niet mag verzekerd houden, zal ik het in mijne versaagdheid niet wagen, den strijd met de zonde te beginnen. Die verzekering kan mij alleen gegeven worden, door het geloof aan God en Zijne verzoening, zoo als Hij die door Zijne heilige profeten dikwerf heeft beloofd.

Zulk een geloof echter veronderstelt een verlangen — een vurig verlangen naar vergeving — in den volsten zin des woords; niet slechts een verlangen naar bevrijding van de goddelijke kastijding, maar ook naar het nieuwe bezit Uwer genade, o God! welke zich wegens mijne zonden van mij

heeft afgewend. Maar dit verlangen kan slechts een mensch koesteren, die wezenlijk lijdt door zijne zonden, in welke hij met afschuw het grootste kwaad erkent, die om haar diep bedroefd is en die harentwege tegen zich zelven verbolgen is. Zoo een verlangen — ik beloof het plegtig — zal mij steeds bezielen. Help mij, o Heere! dat ik een nieuwen, U welgevalligen levenswandel aanvange. Bevestig mij in elk goed voornemen, dat ik het getrouw volbrenge, opdat ik vergeving voor mijne begane zonde, bevrijding van haar in de toekomst en van elke verzoeking tot het booze moge verwerven.

En even als wij heden voor zonsopgang door vrome gedachten van berouw en boete gedreven, den sluimer van onze oogleden verjaagd hebben, om ons naar het Godshuis te begeven, zoo verjaag ook Gij elken boozen aandrang en ondersteun elken goeden wil die zoo traag, zoo langzaam en zoo dralende is, wanneer het geldt goed te doen en de kluisters van den verzoeker in ons binnenste te verbreken, opdat onze gelukzaligheid krachtdadig bevorderd worde en de neiging tot de deugd en vroomheid met ijver en vreugde ons heil bewerke. Amen.

Overdenkingen bij het einde des Jaars.

(ערב ראש השנה)

Wederom is een jaar vervlogen, mijne goede Schepper die het getal mijner levensdagen bestemt. Een jaar — voorwaar een veel beteekenend hoofdstuk mijns kortstondigen levens! Een groot eind wegs ben ik het niet ver verwijderde doel genaderd. Van de weinige mij toegedachte jaren zijn reeds zoovelen doorgeworsteld!

Wanneer ik mij ook met de hoop zoude willen vleijen, den hoogsten menschelijken ouderdom te bereiken, dan zoude ik toch het aantal jaren, dat ik hier nog door te brengen heb, zeer gering moeten noemen. Weldra zal ik aan het doel zijn, en wat heb ik tot nu toe voor dat doel, ter bereiking waarvan Gij, o God! mij het leven hebt geschonken, gedaan? Gij gaaft mij dit leven, niet om het met ijdel- en nietigheden, met beuzelarijen tot mijn zinnelijk genoegen door te brengen — maar dat ik het zoude aanwenden, om schatten voor de eeuwigheid te verwerven. Was dit nu steeds mijn ernstig streven? Welke vruchten zoude ik kunnen opnoemen, wanneer het onverwacht zoude luiden: »Geef rekening van uwe werken!" Verschrikkelijke gedachte, voor Zijn Regter te moeten verschijnen met het bewustzijn: ik heb een mij toevertrouwd goed ligtzinnig verkwist;

ik heb den tijd, die mij gegund was, om aan mijn heil te arbeiden, aan zijne bestemming onttrokken; aan nietige onwaardige dingen heb ik hem verspild, tot strafbare handelingen heb ik hem gebruikt, of liever misbruikt, hij is nu voor altijd voor mij verloren. Te vergeefs, neen, tot mijn verderf heb ik al deze jaren op aarde doorgebragt, heb ik deze moeijelijkheden doorgestaan, deze pogingen aangewend, mij met zorgen gekweld; al die middelen, welke mij gegeven waren, om in- en buiten mij zelven nut te stichten, heb ik slechts tot mijn verderf aangewend. — Het is treurig, zich op het einde zijner aardsche loopbaan, bij den overgang tot de eeuwigheid, te moeten verwijten, dat men zich om zijne gewigtigste aangelegenheden het minst heeft bekreund, of ten minste, dat men er zich niet zoo mede bemoeid heeft als men wel kon en behoorde.

Veel, onuitsprekelijk veel goeds, is mij in het verloopen jaar door Uwe vaderlijke goedheid, o mijn God! ten deel gevallen. Gij bewaardet mij voor al wat verderfelijk was. Gij hielpt mij in den nood, gaaft mij troost in het lijden. Gij versterktet het vermoeide hart, verhieft mijn gezonken moed, Gij verspreiddet plotseling licht over de donkere uitzigten, liet elk gevaar voorbij gaan en Gij stond mij bij in de zwaarste beproevingen. Wanneer ik klaagde: »Heere! hoe lang nog?" dan lichtte Uw aangezigt mij vriendelijk toe en de redding was nabij. Gij toondet mij het regte pad, wanneer ik het had kunnen missen, Gij riept mij terug wanneer ik verdwaald was, en geleiddet mij aan Uwe hand, onzigtbaar voor het oog, maar voelbaar voor mijn dankbaar hart, voor den geest, die U raadde.

Goede Vader in den hemel! in vreugde en droefheid waart Gij gedurende het verloopen jaar, met mij (en de mijnen); wees dan ook met mij in zijne laatste uren. Help mij welgemoed en opregt het oude jaar eindigen en met een vroom besluit het nieuwe beginnen. Sterk mijn hart, om U met een opregt geloof en vertrouwen te dienen, opdat ik waardig zij onder Uwe lievelingen geteld te worden, die de heilige profeet met den liefderijken naam van »Kinderen des eeuwigen Gods" bestempelt, zoo als gezegd is: »Gij zult genaamd worden kinderen des eeuwigen Gods" 1). Amen.

Op den Nieuwjaarsdag.

(ראש השנה)

(De volgende 47ste Psalm wordt voor het Schopharblazen gelezen.)

Een Psalm voor den Opperzangmeester van de kinderen Korach's. Gij volken allen! klapt in de hand, juicht Gode

1) Hosea 11: 1.

met eene stem van vreugde-gezang. Want de Heer, de Allerhoogste, is eerbiedwaardig, een groot Koning over de gansche aarde. Hij brengt de volken onder ons en de natiën onder onze voeten. Hij verkiest voor ons onze erfenis, de heerlijkheid van Jakob, dien Hij heeft lief gehad. Sela. God vaart op met gejuich, de Heer met bazuingeklank. Zingt onzen God, psalmen! Zingt onzen Koning, psalmen! Want God is een Koning der gansche aarde; zingt psalmen met onderwijzing! God regeert over de heidenen; God zit op den troon Zijner heiligheid. De edelen der volken zijn verzameld tot het volk van den God van Abraham: want de schilden der aarde zijn Godes. Hij is zeer verheven!

Gebed op Nieuwjaarsdag voor het Schopharblazen.

(קודם תקיעת שופר)

Heer der wereld, Algoede Vader in den hemel! Die eens op den berg Sinai, onder donder en bliksem, alsmede onder geweldig bazuingeschal, Uwe goddelijke geboden door Uw getrouwen dienaar Mozes aan onze voorouders verkondigd hebt, hoe kan de zwakke mensch, door eene vrouw gebaard, U naderen? Hoe kan hij met zijn beperkt verstand den diepen zin Uwer wetten en voorschriften doordringen, om dezelve naar hun waar begrip te vatten? Al Uwe leeringen zijn volmaakt, al Uwe geboden met goddelijke wijsheid verordend, tot ons heil en onze gelukzaligheid. Zij geven verkwikking aan het hart, lafenis aan de ziel, dewijl elke Uwer verordeningen geschikt is, om ons hart te veredelen, onzen geest te verheffen, ons vertrouwen te versterken, ons geduld te doen uitoefenen in de lotswisselingen des levens, ons nimmer te doen wankelen in het geloof aan de deugd, en ons het pad, dat naar den hemel leidt, nimmer uit het oog te doen verliezen.

Ook het gebod om op den eersten dag der zevende maand (Nieuwjaarsdag) het bazuingeschal te doen hooren, en welk gebod wij thans zullen opvolgen, heeft op den dag van heden eene zielverheffende beteekenis voor ons. Want het herinnert ons aan het bazuingeschal op Sinai, toen Gij, Heer der wereld! Uwe goddelijke leer den menschen tot hun eeuwig heil mededeeldet; het herinnert ons aan het bazuingeschal op den grooten dag des gerigts, wanneer alle handelingen der menschen onderzocht en gewogen zullen worden, om naar verdienste belooning of straf te ontvangen.

Eene heilige rilling doorloopt mijn binnenste, als die weemoedige, klagende toonen trillend tot het harte dringen en het tot berouw en boete vermanen, opdat wij eenmaal voor Uw hemelschen regterstoel zonder beven kunnen verschijnen. Zoo wek dan ook, mijn God en Heer! mijn innerlijk gevoel op voor deze veelbeteekenende geluiden, opdat in mijn hart de stem van verbetering en van een Gode welbehagelijk streven blijvend en duurzaam tot mijn heil nagalme; en zoo als eens bij het bazuingeschal de muren van Jericho wonderbaarlijk instortten 1), zoo moge ook bij het schophargeschal de muur der zonde en der ondeugd, die het hart benaauwt en insluit, die ons van Uwe gunst en genade, o Hemelsche Vader! gescheiden houdt — plotseling instorten.

Het bazuingeschal herinnert ons ook aan die tijden, toen dit geschal als het teeken gold ter vrijlating der slaven, die naar hunne familiën mogten terugkeeren. Bevrijd ook, o God! mijn hart van de kluisters des boozen, die het argelooze gemoed verstrikken en in de boeijen der ondeugd slaan, opdat mijne bevrijde ziel haar blik kunne wenden naar die zalige oorden, uit welke Gij haar genomen hebt, om haar onbevlekt in het aardsche hulsel des ligchaams op te sluiten; opdat zij eenmaal even rein en vlekkeloos voor Uw goddelijken troon kunne verschijnen, om van haar beproevingstijd op aarde rekenschap te geven,

Eindelijk herinnert ons het bazuingeschal aan de troostrijke belofte, welke Gij ons door de woorden van Uw heiligen profeet hebt gegeven: „Op dien dag (des gerigts) zal op eene groote bazuin geblazen worden, dan zullen de verlorenen in het land Assyrië en de verstootenen in het land Egypte terug komen, en zich voor den Eeuwige op den heiligen berg te Jeruzalem nederbuigen." Zoo zal ik mij dan met vrome gedachten tot het aanhooren van het Schophargeschal voorbereiden, opdat het in mijn binnenste gevoelens van godsvereering opwekke, mijn hart tot een besluit van opregt berouw brenge, en mij van de dwaalwegen der zonde en der ondeugd bevrijde. Verleen mij, o God! Uw oor, en hoor mijn hartgrondig gebed; vergeef mij alle begane zonden en dwalingen, sterk mij in mijn besluit, om naar Uw wil te leven en te handelen, opdat ik eenmaal die eeuwige hemelsche zaligheid, die Gij voor uwe vromen hebt weggelegd, moge deelachtig worden. Amen!

---

1) Josua 6. 20.

Gebed gedurende dat de Voorzanger ונתנה תוקף voordraagt.

Heer des hemels en der aarde! op dezen dag zit Gij ten gerigt, om onze daden te onderzoeken en ons lot te bestemmen, zoo als Gij eenmaal ten dage des wereldgerigts over de levenden en dooden regten zult. Hoe vreeselijk en verschrikkelijk is die dag! want heden wordt Uw rijk verheerlijkt, Uw hemeltroon, met eene stralende glorie omgeven, en Gij, als Heerscher des heelals, in waarheid erkend. Het is waar, Gij zijt de hoogste Regter en Uitvoerder, alwetend en getuige, die al het gebeurde in het boek der eeuwige gebeurtenissen opteekent. Gij denkt aan dingen, die op aarde reeds vergeten zijn, Gij slaat het belangrijke boek der geschiedenis op, alle gebeurtenissen en menschelijke handelingen staan daar te lezen; de onderteekening van ieder mensch drukt het zegel op zijne eigene daad. Er wordt op de wereldbazuin, die eenmaal op Sinai klonk, geblazen, en een zacht gefluister wordt vernomen. Zelfs de engelen des hemels beven, van schrik en angst bevangen, zij laten zich in de volgende woorden hooren: »Zie, de dag des wereldgerigts nadert, ook het hemelenheir wordt voor het geregt geroepen!" want zelfs *zijn* wandel is niet vlekkeloos in Uwe oogen. Alle wezens, die in het aardsche leven reizen, worden heden, gelijk eene kudde, voor U gebragt, en zoo als de herder met zijn staf zijne kudde monstert, zoo telt Gij elk levend wezen, bestemt zijn lot, bepaalt den duur zijns levens, en dit alles wordt in het eeuwige boek door U zelven opgeteekend. — Heden wordt door U, o hemelsche Vader! het lot der enkele menschen, als dat van geheele volken bestemd. Wie goederen der fortuin vergâren, wie verarmen zal, wie een rustig, wie een kommervol leven zal leiden, wien eene ongestoorde gezondheid, en wien ziekte en ongemakken zal ten deel vallen, wie in het leven blijven, en wie zijne aardsche loopbaan zal eindigen. Hoe vele teedere, heilige banden der liefde tusschen ouders en kinderen, man en vrouw, vrienden en bloedverwanten zal de onverbiddelijke dood in den loop des komenden jaars losmaken en verscheuren! Hoevele gloeijende, moeijelijk te genezen wonden zullen menig gevoelig hart toegebragt worden! Daar het nu eenmaal de aard des menschen is, dat hij door die ongelukken, welke hem zelven kunnen treffen, het diepst getroffen wordt, zoo laat hem demoedig voor den Wereldbeheerscher treden en hem om barmhartigheid en genade smeeken.

Want opregt berouw, gebeden en weldaden wenden dikwerf dreigende ongelukken af. Ja, Uw naam is. »Algoede"

en daarnaar handelt Gij ook met Uwe schepselen. Gij zijt moeijelijk te vertoornen en ligtelijk te verzoenen; Gij wenscht den val des zondaars niet, hij keere terug van zijne verkeerde wegen en leve. Gij wacht ook, in Uwe genade, tot zijn levenseinde op zijn berouw en zijne bekeering. Want Gij zijt toch de Schepper van al wat bestaat, Gij kent maar al te wel de zwakheid des stervelings, daar hij slechts uit vleesch en bloed gevormd is, en der verleiding der zonde slechts met moeite kan weêrstand bieden. Wat is het kind der aarde? Het stamt af van stof en keert tot stof terug. Vele ongelukken bedreigen elken dag en elk uur zijn leven; hij gelijkt het dorre gras, eene verwelkte bloem, een nietigen droom. — Gij echter, Eeuwige, Heerscher der wereld! Gij laat Uwe goddelijke zachtmoedigheid regeeren. O, dat ons berouw, onze boete U welbehagelijk zij, opdat Gij ons opheffet van onzen val, en ons met Uwe Vaderlijke hemelsche liefde opneemt, opdat de wonderen Uwer leer ons en onzen levensloop verlichten in alle eeuwigheid. Uw zegen over Uw volk! Amen!

Gebed op Nieuwjaarsdag en Verzoendag alvorens de Voorzanger עלינו לשבח aanvangt.

Hemelsche Vader, Heer des hemels en der aarde! Gij hebt ons geschapen, om Uwe goddelijke wonderwerken te verkondigen, en Uwe Algoedheid te aanbidden, zoo als de woorden des profeets luiden, die hij in Uw naam heeft ter nedergeschreven: »Dit volk heb Ik Mij geschapen om Mijn lof te verkondigen" 1).

En zoo aanbidden wij U, Heer des heelals! wij buigen voor U onze kniën, terwijl onze geest en elke ijdele menschelijke hoogmoed zich demoedig en onderworpen voor U betoonen. Wij koesteren het vertrouwen op Uwe Vaderlijke goedheid, dat Uw hemelrijk, hetwelk Gij ons beloofd hebt, weldra een aanvang zal nemen, dat Gij in Uwe goddelijke verhevenheid den wereldbewoners zult verschijnen, om hunne aardsche natuur te reinigen, de hartstogten, die in hunne borst woelen, aan Uwe vereering dienstbaar te maken, opdat zij waardig zijn genoemd te worden: „kinderen des levendigen Gods 2)."

Verleen ons, o Heer! een rein gemoed, een vatbaar hart, om Uw naam te huldigen en Uwe Godheid door voorstellingen, Uwer waardig, te erkennen. Laat de verblinden,

---

1) Jesaja 43, 21. 2) 1 B. M. 28, 20.

de dwalenden, die zoo ver hunne waarde en bestemming miskennen en schandelijk verloochenen, dat zij U, goede Vader! niet meer kennen, laat hen berouwgevoelend weder tot U terugkeeren, opdat het werk zijn Meester, het schepsel zijn Schepper niet meer miskenne.

Met een kinderlijk gemoed naderen wij U, terwijl wij met dankbaarheid vervuld zijn. Gij hebt ons voor een hooger doel geschapen dan Uwe andere schepselen. Niet om ons te voeden, niet om onze hartstogten den breidel te vieren, werd ons het aanzijn gegeven; maar om ons hier beneden door geduld en onthouding tot eene eeuwige zaligheid voor te bereiden.

Verspreid dan, Heer der wereld! over ons en over den geheelen aardbol den geest Uwer genade, dat van op- tot ondergang der zon Uw goddelijke naam gehuldigd worde. Laat, o Heer! spoedig de belofte in vervulling komen: »De aarde zal vol zijn van de kennis Gods, zoo als de stroomen de diepten der zee vullen 1)." »En God zal als Heer der gansche wereld aangebeden worden, op dien dag zal de Heere eenig en Zijn naam eenig zijn 2)."

Verlicht onze oogen met Uw hemelschen glans, opdat wij niet afwijken van Uwe wegen. Amen.

Gebed als de Cohanim den zegen op feestdagen hebben uitgesproken.

Zij zullen Mijnen naam over de kinderen Israëls uitspreken, en Ik zal hen zegenen. (4 B. M. 6, 27.)

Heere, onze God en God onzer Vaderen! Wij hebben den zegen vernomen, dien Gij den zonen Aärons bevolen hebt over ons en over Uw volk Israel uit te spreken. O, blik neder uit de hoogte der hemelen, om ons met Uwe eeuwige genade te zegenen.

Wees mij steeds nabij, wanneer ik U aanroep; verhoor mijn gebed, mijn smeeken, dat uit een geprangd harte komt. Verneem mijne hulpkreten ten tijde des noods, zoo als Gij in den voortijd den hulpkreet Jacobs, van den vromen, regtvaardigen man hebt vernomen. Schenk mij en den mijnen ons voedsel en onderhoud op eene eerlijke, doch niet op eene ongeoorloofde wijze; in vrede en niet in tweedragt uit Uwe steeds geopende zegenrijke hand; zoo als Gij eens brood tot voedsel en kleederen tot dekking aan onzen aartsvader Jacob gegeven hebt. 3).

---

1) Jesaja 11, 9. 2) Zacharia 14, 9. 3) 1 B. M. 28. 20.

Verleen ons ook liefde, gunst en genade in Uwe oogen en in de oogen van allen, die ons zien, opdat wij het doel onzes levens aangenaam en nuttig voor ons en onze medemenschen ongehinderd kunnen vervolgen. Geef mijn geest doorzigt, mijn hart gevoel, opdat ik inzie, gevoele en opvolge alle voorschriften Uwer heilige leer. Bewaar mij voor dwaling en misstappen; laat mijn hart rein blijven in Uwe dienst, en verleen mij (mijn echtgenoot en mijn kinderen) (mijn vader en mijne moeder) een lang leven, vol kracht, zegen en vrede. Amen!

Gebed voor het zielenheil der gestorvenen. 1)

(הזכרות נשמות)

God in den hemel, Heer des levens! in Uwe hand is onze levensgeest. Gij bliest Uw goddelijken adem in een aardkluit, in het menschelijk hulsel, zoodat het een levend wezen werd. Gij vraagt het hem ook weder af, wanneer het doel der vergankelijkheid den sterfelijke nadert, om voortaan onder Uwe bescherming in de hoogte des hemels voort te duren. Des menschen aanzijn is dus ijdel, nietig en vergankelijk als een schaduw, die met de ondergaande zon allengs verdwijnt. Daarom behoort de zoon der aarde, gedurende zijne korte pelgrimsreis, steeds aan zijne vergankelijkheid te denken, en schatten trachten te verzamelen, die niet aan het stof vervallen, die langer duren dan des menschen ligchaam; schatten der deugd en edele daden, die, der eeuwige ziele gelijk, waaruit zij ontsproten zijn, geener vergankelijke tijdelijkheid toebehooren, niet aan vernietiging blootgesteld zijn, maar in alle eeuwigheid voortgroeijend, de ware vrucht des levens voortbrengen.

Ook der dierbare bloedverwanten en vrienden behooren wij te gedenken, en indachtig te zijn, hoe na zij ons aan het hart lagen, om den lieven God voor het heil hunner ziel te bidden, dat Hij hen bescherme met de vleugelen Zijner eeuwige liefde, en laat ons dan het wederzien gerust afwachten. Uwe onuitvorschbare geregtigheid heeft ook mij menig dierbaar hoofd van mijne zijde, van mijn hart weggerukt. De herinnering aan het geleden en onherstelbaar verlies, vervult mijn hart met weemoed en bitterheid. Vergeef mij, Heere! wanneer het menschelijk gevoel een traan

---

1) Het is gebruikelijk, om op den laatsten dag van het paaschfeest, op den tweeden dag van het wekenfeest, op den verzoendag en op den voorlaatsten dag van het loofhuttenfeest een gebed voor gestorvene bloedverwanten te verrigten.

uit mijn oog dringt. Gevoeligheid is immers voor Uwe goedheid geene misdaad.

Zijn zij dan niet meer voor mij, die ik beminde? Kan geen traan hunne assche meer doen leven, geen kus het stof bezielen, waartoe hun sterfelijk hulsel teruggekeerd is? O God des hemels! sterk Gij mijn geest, en giet troost in mijn hart. O neen, zij zijn niet voor mij verloren, die geliefde afgestorvenen! zij zijn overgegaan in Uw eeuwig hemelrijk. Waarom zoude ik dan treuren? Ik zal hen immers wederzien — daar ginds, waar geen dood, geen scheiden meer is. Zij zijn bij U; waar kunnen zij beter zijn? Vader in den hemel! Ik bid voor het zielenheil

Eene vaderlooze zegt:	Eene moederlooze zegt:
mijns dierbaren, gestorven vaders,	mijner dierbare, gestorven moeder. 1)

alsook voor dat van al mijne medemenschen; ontvang hen met vaderlijke liefde in Uw hoogen hemel. Wanneer zwakheid of zonde hen in dit aardsche leven verleid heeft, wees dan o Heer! niet hun gestrenge regter, maar wees Uwer eeuwige zachtmoedigheid en genade indachtig, en neem hen op in Uwe goddelijke gunst. Herinner U niet hunne misslagen, maar denk, dat zij het werk waren Uwer handen. Voer hen tot het licht en neem hen in Uwe zaligheid op, en laat hen in den reinen glans der deugd Uw aangezigt in geregtigheid aanschouwen, en verzadigd worden van Uw beeld als zij zullen ontwaken. Amen! 2)

Gebed voor de Boetelingen.

(עשרת ימי תשובה)

Ik verlang niet, dat de zondaar sterve; hij keere terug van zijne booze wegen en leve.
Ezechiel XXXIII. 11).

Almagtige, barmhartige God! Gij hebt reeds in den voortijd een krachtdadig geneesmiddel bereid voor zielen, die aan aardsche lusten lijden, om haar op te rigten en te verheffen, wanneer zonden en euveldaden haar in het stof hebben nedergedrukt. De boete, het opregte berouw is de balsem voor de gapende wonden der zonde. Zoo luidt ook Uw troostwoord door Uw profeet: „Ik verlang niet — zoo waar Ik leef — dat de zondaar sterve, hij keere terug van zijne booze wegen en leve.,'

Zoo wil ik dan, goede God! mij bekeeren, met een getrouw gemoed; over mijne zondige handelingen berouw ge-

1) Eene vrouw, die een kind of den een of anderen bloedverwant heeft verloren, voegt hierbij: „mijns kinds," enz.

2) Psalm 17. 15.

voelen, en naar Uw wil over mijne bestemming met een vroom hart nadenken: eene bestemming, die Gij hebt voorgeschreven, hemelsche Vader! Het leven ware een zeer zonderling, raadselachtig verschijnsel, met zijne menigvuldige afwisselingen, heerlijken aanleg en koene pogingen, wanneer het niet eene bestemming hadde.

Met alle ondervinding, die ik opdoe, de smarten, die ik verdraag, de vreugde, die ik geniet, de beelden, die in mij ontstaan, den arbeid, dien ik verrigt, den kamp, dien ik strijd, met dit alles zoude niets anders beoogd worden, dan dat het komt en gaat, ontstaat en verdwijnt? De groote krachten, die in mij werken, de heilige ontroeringen, de magtige verheffingen, het eeuwige verlangen mijns harten, deze aanhoudende aandrang, zouden niets beteekenen? Zooveel verhevens en nederigs, kracht en zwakheid, rijk en arm gaat met het leven des menschen gepaard, dat ik alleen door het geloof aan eene bestemming van dit leven met elkander kan vereenigen; eene bestemming, door de Alwijze, den Algoede aan het kind der aarde voorgeschreven tot zijne gelukzaligheid, die op aarde begint, en in den hemel voleindigd voortduurt.

Maar hoe zal ik mijn leven inrigten, om die bestemming niet te missen? Ik leef voor mijne bestemming, wanneer ik mijn geest met edele kundigheden verrijk, wanneer ik naar waarheid vorsch, en door haar mijn geest verlicht, wanneer ik de edele drijfveeren des harten met de leer Gods al meer en meer zoek in overeenstemming te brengen, wanneer ik er naar streef, eerbiediger en dankbaarder jegens God, liefderijker, zachtmoediger, gelatener en demoediger te worden; wanneer ik al meer en meer tracht tevreden te zijn, te ontberen, te verdragen, te vergeven, en onvermoeid het goede te doen. Ja, de deugd, het hoogste goed der ziel, de bron haars vredes en van haar geluk, is ook het voornaamste punt mijner bestemming. Zij is het die mij steeds vermaant, mij te verbeteren, mij opbeurt en mij bezielt.

Verleen mij dan de kracht, Heer der wereld! om deze voorstelling en overdenking ten uitvoer te kunnen brengen, beziel mij met deze gedachten om mijn leven te leiden, ten einde ik mijne bestemming tot Uw roem en mijne gelukzaligheid niet missen, en de ware beteekenis des levens niet miskennen moge. Amen!

Gebed op den vooravond des Verzoendags.

(כל נדרי)

Heer des hemels en Regter des menschelijken geslachts! met demoedigen eerbied en eene onnoembare rilling treed ik thans

voor U. om, van Uwe grootheid doordrongen, dezen dubbel heiligen dag, te vieren. *Een* gevoel doorvoer gelijk een bliksemstraal deze talrijke vergadering: het schijnt mij toe, alsof Gij Uw eeuwigen, hemelschen troon met dit heiligdom verwisseld hadt, en alsof Uwe Goddelijke Almagt hier nabij ware. Zoo plegtig is ieder gestemd, zoozeer is ons geheele wezen met godsvrucht vervuld. In de traan van ons oog is ons hart te lezen, zoo als het in bewogenheid en vroomheid opgelost is, als wilde de ziel ons ligchaam verlaten, om ongestoord en vrij van alle aardsche banden en hinderpalen, in berouw en boete voor U, hemelsche Vader! zich te kunnen bewegen, en U om vergeving voor hare begane zonden te smeeken. De stem van ons geweten, dezen onomkoopbaren regter, die in onzen boezem woont, is in dit heilig, plegtig uur in aller harten ontwaakt. Wanneer ook hartstogten en wereldlijke begeerten deze stem des eeuwigen regters in ons binnenste dikwijls gesmoord hebben, heden zijn hunne tongen stom geworden, en het geweten alleen spreekt zijne vermanende en snijdende woorden uit, wier geluid in onze ziel niet zal, niet kan wegsterven. De gedachte: »Gij staat, o mensch! voor den Wereldregter, beladen met zonden, zonder edele daden, die als beschuttende engelen u zouden kunnen ter zijde staan," deze gedachte, die mijne ziel vervult, ontwikkelt voor mijn inwendig oog mijn zamengevouwen leven, en spreidt, zonder toegevendheid of eigenliefde, al mijne misslagen, euveldaden, zonden en overtredingen der goddelijke woorden voor mij uit, om mij tot boete en verbetering nadrukkelijk te vermanen.

Doch wie kan voor Uw gerigt, Heer der wereld! bestaan? Wie kan het wagen, zijn zondigen levensloop in Uwe tegenwoordigheid, Alwetende! zonder beven slechts te overdenken, of zich onschuldig te wanen voor U, eeuwige Heerscher! in Wiens oogen zelfs de glans der zon niet helder genoeg schijnt?

Doch er is ook eene gedachte, die mij eenigszins gerust stelt; dat Gij, mijn God! niet slechts *Algeregt*, maar ook *Algoed* zijt; dat men daar, waar men Uwe geregtigheid vindt, ook te gelijkertijd Uwe zachtmoedigheid, die werelden onderhoudt, aantreft.

Deze — mijn hart zegt het mij — zult Gij mij deelachtig doen worden, niet voor mijne verdiensten, maar als eene aalmoes Uwer goddelijke goedheid. Daarom klop ik ook getroost aan de deur Uws heiligdoms, om den toegang voor mijn gebed af te smeeken. Open, o God en Heer! de poorten des hemels voor onze gebeden.

Ach, Heer, der wereld! wij stervelingen zondigen dikwijls, wij zondigen menigvuldig in gedachten, woorden en daden.

Wij zondigen door na te laten wat wij doen — en door te doen, wat wij nalaten moeten. Wij hebben gezondigd tegen God, tegen de menschen, tegen de maatschappij, tegen ons zelven, door het verwaarloozen dier pligten, welke wij met allen gemeen hebben, en dergenen, die in onzen bijzonderen werkkring en in de teederste omstandigheden onzes levens op ons rusten. Wij zondigen uit onwetendheid en dwaling, uit ligtzinnigheid, overijling en zwakheid.

Ook ik heb van der jeugd af dikwerf gezondigd. Mijn hart bemint, wel is waar, de zonde niet, maar hoe dikwerf laat het zich in zijne zwakheid door haar verblinden en verlokken! In zoo menigen beteren stond heb ik op het plegtigst beloofd, mij van zonde te zullen onthouden, hare wegen te ontwijken, hare gedachten spoedig in mij te onderdrukken, maar gedurig verval ik weder in mijne oude misslagen.

Bewaar mij, o Heere! voor het bedrog, waarmede het hart, zonder dat ik het opmerk, mij zoude kunnen omstrikken. Geef mij een helderen, scherpen blik, om schijn van waarheid te kunnen onderscheiden. Toon mij, Gij kenner aller harten! mijn eigen hart zoo als het voor U open ligt, opdat de vijand in mijn binnenste niet over mij zegeprale.

Met opregt berouw en met het vaste besluit, om mijn levenswandel naar Uw wil te regelen, zal ik Vader in den hemel! voor den plegtigen Verzoendag mij voorbereiden. Voor den hemel eer en roem, en de belofte om in Zijne goddelijke wegen te wandelen; voor de menschen liefde en vergeving! Vergeef, o Eeuwige! hun, die mij beleedigd hebben, zooals ik elken nijd en haat uit mijn hart verban, opdat mijn gebed ongestoord door nietige en aardsche hartstogten den weg naar Uw hemel vinde. Amen!

Ochtendgebed op den Verzoendag.

Uw goddelijken bijstand, o Heer! heb ik noodig, om aan mijne verbetering en veredeling te arbeiden, om den last der begane zonden van mij af te schudden, en om aan de menigvuldige verzoekingen tot het booze, waarmede ik te kampen heb, wederstand te kunnen bieden en ze te overwinnen. Uw steun heb ik noodig, om Uwe geboden, wier vervulling mij dikwijls door mijn hart en door de omstandigheden moeijelijk gemaakt wordt, getrouw te kunnen naleven.

Het is waar, Gij, Almagtige! hebt den sterveling een vrijen wil gegeven — zoo als de oude wijzen in belangrijke woorden leeraarden — „alles staat in Uwe magt behalve de godsvrucht", die aan des menschen vrije keuze is overgelaten.

Ik smeek U echter, mijn God en Heer! niet om dwang of geweld op Uwe wegen te bezigen; maar dat Gij mijn hart zachtmoedigheid, mijn geest licht en kennis moogt verleenen, om juist te kunnen voelen en denken, opdat ik van zelf Uwe wegen en leeringen kieze, en mijn levenswandel daarnaar inrigte, in den geest als Uw heilig woord uit den mond des profeets luidde, toen Gij spraakt: „Ik zal uw binnenste met een nieuwen geest bezielen, het steenen hart uit uw boezem nemen en U daarvoor een vleeschelijk (teeder) hart geven, opdat gij naar Mijne wetten handelet, en Mijne geboden opvolget; gij zult dan weder Mijn volk worden, en Ik zal dan weder Uw God zijn. 1)."

Hoe vertroostend en verkwikkend is voor mij de gedachte, dat Gij, Heer! mij rein van zonden voor U ziet staan, dewijl Gij slechts 's menschen gelukzaligheid tot het doel zijns leven beoogt! In welke moeijelijkheden ik mij ook moge bevinden, Uwe goddelijke kracht zal mij sterken, om alles, wat mij en mijner hoogere bestemming in den weg staat, te overwinnen, en om alles, wat ik verpligt ben stiptelijk uit te voeren.

Gelukkig, driewerf gelukkig, dat ik dit weet! Bij de menigvuldige dwalingen, waaraan ik blootgesteld ben, bij de dagelijksche ondervinding van de zwakheid mijns harten, bij de magtige verzoekingen der zonde, met welke ik te kampen heb, zal ik mij door de hulp des Eeuwigen in elken strijd weten staande te houden; ik zal elke smart der beproeving standvastig verdragen, elken pligt met blijdschap vervullen, en mijn heerlijk doel al meer en meer naderen.

Demoedigheid betaamt het schepsel, dat, aan zich zelf overgelaten, slechts zondigen kan; hoe demoediger het hart is, hoe vatbaarder 't is voor de hemelsche genade, die het zoo onverdiend ten deel valt. Demoedig smeek ik U aldus, Heere! schenk mij vergiffenis voor al mijne zonden. Ik kastijd mijn ligchaam naar Uw gebod, niet omdat Gij behagen schept in de zelfkastijding des ligchaams, maar opdat mijn geest niet door ligchamelijk genot gestoord worde in zijne vrome overdenkingen over de heiligheid en hooge beteekenis dezes dags. Heden verschijnen wij voor U in het midden dier vrome vergadering, zoo eenvoudig en onopgesmukt, slechts met onze zielen ons bezig houdende, als moesten wij heden van het aardsche leven scheiden, als stonden bereids de poorten der eeuwigheid geopend om ons door te laten. Ja, ik neem met een berouwgevoelend hart afscheid van alle aardsche verleidelijke begeerten, ik wil mijn geest, mijn wil, mijn aanleg louteren, en hen van de schadelijkste begeerten der hartstogten reinigen. Verleen mij daartoe Uwe hulp, hemelsche Vader! wees indachtig, dat wij allen slechts van stof

---

1) Ezechiël 11. 19—20.

afkomstig zijn, en ga niet in het gerigt met Uwe zwakke schepselen.

Geloofd zijt Gij, Heer onze God! die Uwen volke de zonden vergeeft, en de poorten van Uw hemelrijk voor onze gebeden opent. Amen!

Gebed Salomo's 1), dat op den Verzoendag wordt voorgedragen.

Mijn God en Heer! De hemelen en der hemelen hemelen kunnen U niet bevatten; hoe veel minder dit huis, dat ik gebouwd heb; en hoe is het denkbaar, dat Gij Uw zetel onder de menschen zoudt gekozen hebben!

Doch Uwe oneindige genade heeft ons beloofd, dat Uw naam in dit huis zal genoemd worden. Ik smeek derhalve demoedig voor mij en Uw volk Israël: verhoor ons op Uw hemelschen troon, wanneer in dit huis Uw heilige naam aangeroepen wordt, en erbarm U in Uwe genade over Uwe kinderen. Wanneer Uwe kinderen Israëls tegen U mogten zondigen, en Gij hen den vijand wilt prijs geven; wanneer zij zich dan weder tot U wenden, Uw naam huldigen, en U in dit huis in hunne gebeden aanroepen: O, zoo verhoor hen in genade, vergeef hun hunne misdaden, en voer hen terug naar het land, dat Gij hunnen voorouders reeds gegeven hebt.

Wanneer wegens hunne zonden de hemel zich sluit, en hij geen regen meer geeft, en zij (de kinderen Israëls) op deze plaats bidden, Uw naam aanroepen en van hunne zonden aflaten: O, vergeef hun dan naar Uwe goddelijke belofte; wijs hun den goeden weg, dien zij bewandelen moeten, en schenk weder vruchtbaarmakenden regen aan het land, dat Gij Uw volk in eigendom hebt gegeven.

Wanneer hongersnood in het land zoude ontstaan, wanneer de pest zoude woeden, wanneer het met brand of andere plagen zoude bezocht worden, en zij (de kinderen Israëls) in dit huis hun hart tot U verheffen met uitgebreide handen, wanneer zij uit ganscher ziel en met al hunne krachten Uwe vergiffenis en Uwe hulp afsmeeken, o, zoo blik neder van Uw verheven troon op Uwe berouwgevoelende schepselen, verhoor hunne gebeden naar de oneindigheid Uwer genade, en geef een ieder naar zijne verdiensten, wanneer hij opregt tot U wederkeert, Uwe Almagt erkent, en zich om het heil zijner ziel voor U verootmoedigt. Daardoor zullen zij U vreezen en in Uwe wegen wandelen, zoo lang zij in het land blijven, dat Gij hunnen voorouders gegeven hebt.

Uw groote naam en Uw eeuwige roem zullen ook in de

1) Bij de inwijding des tempels door koning Salomo voorgedragen.

verst verwijderde rijken doordringen. Wanneer dus ook een vreemdeling zoude komen, die niet tot Uw volk behoort, om U in dit huis te aanbidden, zijn hart voor U uit te storten, en om Uwe hulp te smeeken, zoo verhoor ook hem in Uwe genade, laat de volheid van Uw hemelschen zegen ook op hem afstroomen. Alle volken der aarde zullen U leeren kennen, en allen zullen Uw naam prijzen. Vergeef, o God! allen, die U met een opregt hart zoeken; verleen hun Uwe goddelijke genade, want Gij waart steeds een Erbarmer en zult het ook blijven in alle eeuwigheid. Amen.

Slotgebed op den Verzoendag (תפלת נעילה).

Mijne dagen zijn als eene afgaande schaduw. (Psalm 102, 12.)

De schaduwen des dag worden reeds lang, de poorten worden aan de westerkim geopend, om de scheidende zon te ontvangen. Laat, o Heer! ook de poorten des hemels voor onze gebeden geopend zijn! De schoonste, de heiligste dag des jaars neigt ten einde; o, dat hij voor ons niet verloren zijn moge, die dag, die onzen geest verlicht, onzen levenswandel verbetert, den last der zonden van onze geprangde borst neemt, en den palm der deugd op zijne plaats nederlegt! Hoe vele gebeden ik op dezen dag uit het diepste mijns harten ook naar U heb opgezonden, hemelsche Vader! acht ik het ter geruststelling mijner ziel evenwel noodig, om in het slotgebed al mijne gevoelens nog eens in een vroom woord te verzamelen, en hiermede dan te besluiten. Laat U verteederen, o mijn God! door het ware berouw mijns gebroken harten, dat bedroeft is over zijne bedreven zonden, meer omdat het U mishaagd, dan wegens de straf, die het daardoor verdiend heeft. Laat U bewegen door het berouw eens harten, dat opregt bedroefd is, omdat het U heeft mishaagd, U, die zoo oneindig goed, genadig en liefderijk zijt! Vergeef mij, o God! al het booze dat ik gedaan of veroorzaakt heb; vergeef mij het goede, dat ik heb veronachtzaamd, of niet zoo heb uitgeoefend, als ik behoorde. Vergeef mij alle wetend en onwetend begane zonden; ik verafschuw en verwerp haar, omdat zij de edele kiem tot het goede, die Gij, Algoede in ons hart hebt nedergelegd, met onkruid omgeven en haar wasdom belemmeren.

Besluit over ons, o mijn God! al wat goed is in het boek des levens en handel jegens mij, de mijnen en gansch Israël zoo als Uwe goddelijke belofte door Uw profeet luidt: „Ik zelf vernietig uwe misdaden Mijnentwege, en zal uwer zonden niet gedenken 1)." Amen.

---

1) Jesaja 43, 25.

HUISELIJKE GODSDIENST.

Gebed van een jong meisje.

Vader in den hemel! Gij troost in de eeuwige hoogten, omringd door myriaden van engelen-koren, die Uw goddelijken naam verheerlijken en prijzen — en evenwel ziet Gij in Uwe oneindige goedheid en genade, met Uw bezielenden en onderhoudenden blik, op den worm neder, die in een groen blaadje zijn voedsel en zijne woning vindt; want Uwe grootheid, Algoede! is boven tijd en ruimte verheven. Ook ik, hoe nietig ik ook zijn moge, waag het, U, hemelschen Vader! te naderen en mijn kinderlijk gebed met vertrouwen tot U te rigten. Mijne liefde tot U, Algoede! is in dien oogenblik sterker, dan mijne vrees en bedeesdheid, want op U vertrouw ik. Gij verwaardigt U, mijn God! mij met Uwe eeuwige goedheden te overladen; bij mijne intrede in het leven, van welks gevaren en moeijelijkheden ik veel hoor spreken, rigttet Gij, o, Heer! mijne schreden, dat ik niet gelijk een kind, ongewoon te gaan, uitgleed; Gij geeft mij telken dage en elk uur liefderijke blijken van Uwe vaderlijke goedheid; Gij verleent mij gezondheid en opgeruimdheid; Gij ontwikkelt trapsgewijze mijne levenskrachten, en plant in mijn hart eene teedere kiem der liefde, om mijne geliefde ouders met dankbaarheid en gehoorzaamheid hunne moeite en zorgen te beloonen. Ik dank U, Vader in den hemel! voor al deze weldaden, die Gij mij onverdiend mededeelt. Onttrek mij ook in de toekomst Uw steun niet, en maak mij dagelijks meer en meer waardig, om Uwe weldaden te ontvangen.

Ik zal steeds streven, om U welgevallig en mijnen ouders gehoorzaam te zijn, die mij in godsvrucht opvoeden en al hunne pogingen aanwenden, om de gaven mijns geestes en mijns harten te ontwikkelen en te veredelen. Verleen mij, o Heer! een volgzamen wil, om goede teregtwijzing en vrome leeringen op te volgen, opdat ik welbehagen vinde in Uwe en aller goede menschen oogen, zoo als het luidt in de spreuken van den wijssten der koningen: „Wie de deugd en zachtmoedigheid volgt, die bereikt levensvreugde en eer 1)".

Bewaar, Algoede! mijn hart voor jeugdige ligtzinnigheid en dwaze begeerten; verwijder van mij de magt der ijdel-

1) Spr. Sal. 21, 22.

heid, die toch zoo ijdel en zoo nietig is. Goedhartigheid en edel gevoel zijn de ware middelen der schoonheid, die den mensch sieren. Laat het mijn streven zijn, mij deze eigen te maken. Zoo leert ook de Heilige Schrift: „Bevalligheid is bedriegelijk, schoonheid nietig; slechts de godvruchtige vrouw worde geprezen 1)!"

Laat mijn gebed tot U komen, en zegen mij met Uw vrede: Amen!

Gebed eener Bruid.

God, mijn Behoeder en mijn Steun in het leven! ik vind geene woorden om mijn gevoel van dankbaarheid uit te drukken, zoo als ik het U, Eeuwig Wezen! verschuldigd ben voor de menigvuldige weldaden, die Gij mij sedert mijne vroegste kindschheid hebt bewezen, Gij hebt mij bewaakt en beschut; Gij hebt zoo menig dreigend onheil, zoo menig sluipende ziekte, die het teedere gebrekkige wezen des kinds bedreigen, met vaderlijke liefde van mij afgewend. Gij hebt mij minnende ouders en verzorgers gegeven, die de teedere kiem tot een rijpe plant hebben doen worden, die mij de leer der deugd — vooral der huiselijke deugd — en der zedelijkheid hebben ingeprent, opdat deze eigenschappen mijn levensgeluk mogten bevorderen, terwijl zij Uw heiligen wil opvolgen. Thans tot eene maagd opgegroeid, zijn mij andere, tot nu toe vreemde pligten voorgeschreven, terwijl Gij mij den man mijner keuze, den getrouwen gezel mijns levens bestemt, onder wiens bescherming een nieuw gewigtig hoofdstuk mijns levens zal aanvangen, aan wiens hand ik het lief en leed, den levenden beschoren, in liefde en trouw, in onderwerping en geduld, met hem zal deelen. Naar Uw goddelijk gebod 2) moet ik vader en moeder, vrienden en bloedverwanten, de droomen en spelen mijner jeugd vaarwel zeggen, om den man en mijne toekomstige huiselijke bestemming te volgen, mijne onschuldige luidruchtige vrolijkheid aan de ernstige beteekenis des levens op te offeren, en elke verandering in mijn lot, blijdschap of smarte, geluk of ongeluk als eene zending des hemels, die Hij mij en mijnen toekomstigen echtgenoot gemeenzaam oplegt, — dankbaar te ontvangen.

O, zegen, Heer des Hemels! onzen band voor het leven, zend ons Uw heil, dat het hart zich met het hart versta, dat geen wangeluid de schoone harmonie verstore, die tusschen man en vrouw moet heerschen; dat de band eener

---

1) Spr. Sal. 31. 30. 2) 1 B. M. 2. 24.

duurzame, en niet eener kortstondige liefde ons moge vereenigen. Laat, o Heer! teederheid, zachtmoedigheid, toegevendheid en verdraagzaamheid de beschermengelen onzes verbonds zijn, dat de huiselijke vrede, die steunpilaar des huiselijken geluks, niet gestoord noch aan het wankelen gebragt worde. Licht mijne ziel voor, o God! dat ik mijne pligten kennen en ze met een blij gemoed getrouw vervullen moge, opdat ik, overeenkomstig mijne bestemming, de liefde mijns mans wete te verwerven en te behouden, en den schoonen naam waardig zij, die Gij der echtvrouw gegeven hebt: „de hulp hem ter zijde 1)". Zoo laat mij dan, goede God! getroost en vertrouwend mijn lot te gemoet zien, en den belangrijksten stap wagen, dien een meisje in haar levensloop ooit heeft te doen! Zegen dien stap, Heere! in Uwe nooit uitgeputte genade. Amen!

Gebed eener Bruid vóór de Huwelijks-Inzegening.

Goede God, mijn Schepper en Albehoeder! het feestgewoel, dat mij van alle zijden omgeeft, smoort de taal mijns harten niet, in welke ik zoo gaarne mijne verborgenste gedachten den goeden Vader in den hemel wil toevertrouwen. Het algemeene gejuich en de luidruchtige vrolijkheid kunnen bij mij eene stille, weemoedige aandoening niet onderdrukken, welke zich zelfs met het vreugdegevoel in mijne borst wil vereenigen, terwijl ik de gewigtige beteekenis van het huwelijksfeest in stille aandacht overdenk. Ik gevoel mij gedrongen, in vrome stemming mijn hart voor U uit te storten, en Uwe goddelijke hulp op mijne nieuw aan te vangen levensbaan eerbiedig af te smeeken. Hoe zoude ook de gewigtigste stap mijns levens zegen kunnen aanbrengen, zonder vooraf Uw hemelschen bijstand te hebben ingeroepen? Slechts door Uw steun kan ons beginnen tot een gelukkig eindigen geleiden, zoo als de Heilige Schrift leert: „De mensch denkt wel over zijn weg, doch de Eeuwige geleidt zijne schreden" 2). Hemelsche Vader! de toekomst ligt met een sluijer bedekt voor mij. Ik sta op het punt, een nieuw, mij onbekend leven in te treden en nieuwe, heilige pligten op mij te nemen. Ik moet afstand doen van de genoegens en spelen, den meisjesjaren eigen, om ze met een meer ernstig leven te verwisselen; met weemoed verwijder ik mij uit den kring mijner geliefde ouders (en ge-

---

1) 1 B. M. 2. 18.   2) Spr. Sal. 16. 9.

zusters), waar de vrolijke uren mijns jeugdigen levens in onschuld voor mij verliepen, om mij aan nieuwe, heilige pligten te wijden; pligten, welke dikwerf even moeijelijk te vervullen zijn, als het leven, dat zich voor mij ontsluit, wisselvallig zijn zal — zijn moet. Daarom smeek ik U, Vader in den hemel! verleen mij kracht en standvastigheid om deze pligten getrouw te kunnen vervullen, dat het mij moge gelukken, door zachtmoedigheid, volgzaamheid en teederheid de liefde mijns echtgenoots mij duurzaam te verzekeren.

Verleen mij ook moed, o God! dat ik in de zware beproevingsdagen — van welke geen sterveling op aarde bevrijd blijven kan — als de getrouwe gezellin mijns echtgenoots hem zijn last helpe torschen en door innige deelneming dien verligte. Laat mij geen overdreven aanspraken op het leven maken, opdat niet ijdelheid en nietig verlangen onzen huiselijken vrede store en ons huwelijksgeluk ondermijne.

God der genade! reinig en louter onze harten door liefde en eendragt, zachtmoedigheid en geduld, verleen ons een vreugdevol, onbezoedeld leven, dat wij, met en voor elkander levende, ons het leven wederkeerig aangenaam mogen maken, dat wij Uwe wetten mogen opvolgen en dat wij door deugd en regtschapenheid onze bestemming mogen vervullen. Amen!

Gebed eener vrouw, die zich moeder voelt.

Gezegend zij de vrucht van uw schoot!
(V B. M. 28 : 4.)

Algoede Vader in den hemel! mijne gevoelens van innige dankbaarheid voor de nieuwe vreugde en zoete hoop, die Gij mijn hart bereidt, zijn onuitsprekelijk. Het pand der huwelijksliefde en trouw onder mijn hart, verhoogt reeds in de kiem mijn stil geluk en verheerlijkt de aangenaamste uren mijns levens. Reeds zie ik in mijne gedachten de liefelijke vrucht des jeugdigen levens, uit den moederlijken schoot bevrijd, als een voorwerp der teederste liefde voor mijne oogen. De wankelende hoop, die zoo gaarne in de verre toekomst verwijlt, om nieuwe bekoorlijkheid voor het dagelijksche leven te winnen — zal nu een vast rustpunt verkrijgen, een dierbaar hoofd, om den balsem harer vurige wenschen er op uit te storten. Neem, goede Vader! den levendige vreugdetraan, die mijn oog ontvliet, het stamelende woord, dat beschroomd op mijne lippen komt, als de

eenige offerande aan, die ik U, voor al Uwe liefde, kan aanbieden. Vader in den hemel! Gij, die den teederen bloesem aan den boom beschut, opdat de kiemende vrucht in wasdom toeneme en rijp worde; Gij, die mij in de menigvuldige toestanden en omstandigheden des levens steeds beschermd en beveiligd hebt, o, beveilig en bescherm ook het leven der teedere vrucht, die zich onder mijn hart beweegt; bewaar het voor ongelukken en nadeeligen invloed van allerlei aard.

Verwijder van mij, Alerbarmer! elke hartstogtelijke aandoening, die nadeelig op het kind zoude kunnen werken; want in de gezegende omstandigheden, waarin ik mij thans bevind, rust immers de heilige pligt op mij, om voor *twee* levens te waken! Verleen mij kracht, mijn God en Heer! voor de mij wachtende smarten der baring, laat de moedervreugde de pijnen der verlossing verligten. Verleen mij Uwe goddelijke hulp, opdat ik niet moedeloos worde. Wanneer Gij, Algoede! over mij waakt — en de stem van mijn op U vertrouwend hart heeft mij nog nooit bedrogen — zoo zie ik dien gewigtigen pijnlijken toestand, die voor mij echter zoo zoet is, omdat ik in dezen moeder zal worden, zonder den minsten angst te gemoet. Wanneer de tijd der verlossing nabij is, verligt mij dan, goede God! de moeijelijkheden, en geef mij moed, wanneer de smarten mijne krachten te boven gaan. Laat mij een gezond, welgeschapen kind ter wereld brengen, opdat zijne lieve gestalte mijn moederhart moge verblijden.

Verhoor, o Heere! mijn hartgrondig gebed, opdat ik met den heiligen Psalmdichter juichend moge uitroepen: »Uit den angst riep ik den Eeuwige aan, de Eeuwige heeft mij verhoord in ruimte" 1):

Gebed op Sabbath,

op welken een familiefeest, zooals de godsdienstige meerderjarigheid eens zoons, die zijn 13de jaar bereikt heeft, de verjaardag eens huwelijks, eene besnijdenis, enz. plaats heeft.

Tot vreugde en zielerust, na de moeijelijk doorgebragte werkdagen, hebt Gij ons, o God! de rust des Sabbaths gegeven. Dubbel verheugd en met dankbaarheid vervuld voor alle gaven der genade en der liefde, die Gij ons verleend

1) Psalm 118: 5.

hebt, vier ik den rustdag van heden, aan welks godsdienstige wijding zich ook de vreugde 1) voor mijn eigen leven verbindt.

En zoo als de vreugde mijns harten mij thans in hoogere mate vervult, zoo vermeerdert ook mijne liefde tot U en mijne dankbaarheid voor al de weldaden, die Gij mij en den mijnen in zoo ruime mate hebt doen deelachtig worden; en al duidelijker en duidelijker vertoont zich aan mijne ziel mijne bestemming, tot welker vervulling Gij, Algoede! mij hebt in het leven geroepen.

Laat mij, o Heer der genade! al meer en meer mijne gevoelens en handelingen reinigen van het schadelijke onkruid der lage hartstogten, opdat mijn hart eener reine tafel gelijk zij in wier geheimste diepte, vrij van elk bijvoegsel van menschelijke dwaling, slechts het zuivere schrift Uwer wet gegrift is en glans verspreidt als eene hemelsche verlichting voor den donkeren togt op aarde. Wees mij, o God! ook verder een steun, opdat ik nog een lange reeks van jaren, vereenigd met mijn echtgenoot en allen die mij dierbaar zijn, godsdienstige en aardsche feesten en vreugdedagen in huisselijk genoegen en in zielerust moge vieren. Amen!

Gebed eener kinderlooze vrouw.

Die het huis der vruchtbare bevolkt, haar tot blijde moeder van kinderen maakt.
(Psalm 113: 9.)

Mijn goede Schepper! vele blijde dagen waren mij door Uwe Algoedheid beschoren, met een dankbaar hart heb ik al het goede uit Uwe zegenrijke handen ontvangen. Het was mij langen tijd vergund, in het blijde gevoel des daarzijns mijn levensloop welgemoed te vervolgen, mij op menigerlei wijze werkzaam te betoonen en aan andere datgene dienstbaar te maken, wat Uwe genade, o God! mij heeft geschonken. Thans laat Gij mij het bittere gevoel der ontbering ondervinden; ontbering van het zoetste genot op aarde; de moedervreugde. Ach! onvruchtbaar en eenzaam sta ik daar als een boom in de woestijn, die verwelkt zonder vruchten te dragen. Het is mij, helaas! ontzegd een zoet pand mijner huwelijksmin met moedervreugde aan mijne borst te zien opgroeijen. Het is mij, helaas! niet vergund, de teedere kiem in het kinderlijke gemoed te kweeken en het zoo wel naar geest als naar ligchaam tot rijpheid te brengen, om eenmaal Gode welgevallig en de levenssteun zijner ouders te kunnen zijn.

1) Hier wordt het familiefeest genoemd.

Vader in den hemel! verhoor mijn gebed; verleen mij het kostbaarste geschenk, dat den mensch hier op aarde kan ten deel vallen: de zalige vreugde, een kind op mijn schoot te koesteren. Laat, Algoede! die in den voortijd zoo menig gebed der onvruchtbaren verhoordet 1) — zoodat zij later zegenrijke geslachten ter wereld bragten — laat ook mij, Uwe dienstmaagd, met moedervreugde gezegend worden.

Zoude het echter in Uwe eeuwige raadsbesluiten mij niet vergund zijn, dit hemelsche geschenk deelachtig te worden, zoo berust ik ootmoedig in Uw goddelijken, ondoorgrondelijken wil, ik zal niet morren noch klagen, maar met kinderlijke onderwerping in Uw goddelijk besluit berusten, wanneer zijne gronden voor mijne zinnen ook verborgen zijn. Hoe dikwerf, barmhartige God! weigert Gij den sterveling zijn vurigsten wensch! terwijl dit geschiedt tot zijn eigen welzijn, hoewel het kind der aarde, aan het stof hechtende en met zwakken blik begaafd, het niet doorzien kan. Daarom mijn God! wil ik Uwe genade niet met klaag- en jammertoonen bestormen, maar met een vroom vertrouwen mij aan Uwe beschikking overgeven en U in stille vereering aanbidden.

Ofschoon het mij niet gegeven is, in Uwe wijze besluiten in te dringen, zoo mag ik met sterfelijken, aardschen maatstaf troostredenen voor mijn hart opsporen. De oudervreugde is, wel is waar, het hoogste geluk op aarde, wanneer de kinderen, opschietende, Gode welgevallige kiemen der deugd en zaligheid in zich ontwikkelen. Hoezeer echter zoude deze vreugde vergald en vergiftigd worden, wanneer de kinderen, tot diep harteleed hunner ouders ontaarden, wanneer zij de regte wegen des Eeuwigen verlaten, om den onstuimigen hartstogten der jeugd den teugel te vieren! Daarom geschiede Uw wil en gun mij dàt goede, wat Uwe alwetendheid als goed en nuttig erkent. Hetzij Gij toestaat of weigert, wees steeds geprezen, geloofd en verheerlijkt in alle eeuwigheid. En zoo zal ik streven, om door vrome handelingen, door een regtschapen levenswandel mij een naam en eene duurzaamheid te verschaffen, bij gebrek aan mannelijke nakomelingen, die anders den geslachtsnaam en duurzaamheid verzekeren. Ik zal mij de troostwoorden des profeets te gemoet voeren, die hij der onvruchtbare in naam des Heeren verkondigt. Dus luidt de heilige schriftuurplaats: »De onvruchtbare zegge niet, ik ben gelijk een dorren boom, want zoo spreekt de Eeuwige: Wanneer zij (de onvruchtbaren) behagen vinden in Mijn wil, en vast houden aan Mijn verbond, dan verleen ik haar in Mijn huis en in

---

1) Zoo als b. v. de aartsmoeders Sara, Rebekka, Rachel en Channa, de moeder van den profeet. (B. M. 16: 25, 30. — 1 B. Sam. 1.)

Mijne muren (in de wereld) een gedenkteeken, een goeden naam; meer waard dan zonen en dochters; ik verleen haar een eeuwigen onvergankelijken roem." 1) Dus gevoel ik mij weder door Uw liefderijk woord, hemelsche Vader! gesterkt en getroost. Geloofd zijt Gij, o Eeuwige! Die de geheimen van het goede en het menschelijke lot doorziet en bestemt. Amen!

Gebed eener Vrouw,

om den zegen over en het welslagen van den handel haars echtgenoots.

Goede Vader in den hemel! het is ons lot, onder zorg en moeite, die onafscheidbaar zijn van het handelsleven, ons voedsel te vinden, zoo als Gij een ieder zijn standpunt hebt aangewezen om in zijnen werkkring zijn brood te verdienen, terwijl ieder, als een nuttig werkzaam medelid der maatschappij, haar naar zijne krachten nut en voordeel tracht aan te brengen. Gij hebt mij den dierbaren man ter zijde gesteld, die, als vader en verzorger der zijnen, zich in het zweet zijns aangezigts afslooft, om ons onze levensbehoeften te verschaffen; elke zorg en moeite wordt hem verligt door de gedachte: dat hij voor *de zijnen* zorgt en lijdt, dat hij voor *de zijnen* werkt en zwoegt. Reik hem, o Heere! Uwe hulprijke regterhand, om hem in zijn moeijelijken, zorgwekkende handel te ondersteunen. Zegen zijne ondernemingen, en bewaar hem voor alle misstappen en dwalingen, waaraan men in dezen stand, helaas! maar al te dikwijls is blootgesteld. Verwijder van hem, Algoede! elke aanlokkende verzoeking, om eene onredelijkheid te begaan; laat hem steeds Uw heilig gebod indachtig zijn, hetwelk luidt: „Gij zult geen onrecht doen in het geregt, met de vlaktemaat, het gewigt of de inhoudsmaat. Regte weegschalen, regte gewigten, regte droogemaat, en regte vochtmaat moet gij hebben" 2). Schenk ons, goede Vader! zegen op eene eerlijke wijze. Beter weinig op eene eerlijke wijze, dan vele goederen der fortuin op eene oneerlijke wijze verworven. Laat, o Heer! de zorg voor zijn bedrijf niet te zeer aan zijne levenskrachten knagen, en zijn hart ontmoedigen. Verleen mij de gave, om hem in zijne vrije uren het kommervolle hoofd op te beuren, zijn hart te verblijden, en hem door bewijzen mijner teederheid zijne moeijelijke taak te verligten, en tot zijn beroep aan te moedigen.

Zegen mij, Uwe dienstmaagd, met kracht, om mijne huisselijke pligten getrouw te kunnen vervullen, en de behoeften des huizes naar een bescheiden maatstaf in te rigten, opdat

1) Jesaja LVI. 3—6. 2) 3 B. M. 19, 35—36.

ik door eene welberekende spaarzaamheid den zegen des huizes vermeerdere en niet door onbezonnenheid of ligtzinnigheid het moeijelijk verworven goed mijns echtsgenoots nutteloos verkwiste. Geef mij kracht, om de kinderen, die Gij ons gegeven hebt, voor de deugd en godsvrucht op te voeden, opdat zij eenmaal in staat mogen zijn, als redelijke menschen en nuttige leden der maatschappij een eerlijk leven te leiden, ten nutte der wereld en tot vreugde hunner ouders. Verleen ons ook de magt, Alerbarmer! om van het verkregen goed den armen te kunnen geven; want weldoen is U immers liever dan offergaven op het altaar. Geloofd zijt Gij, mijn God! die aan ieder levend wezen de middelen tot zijn dagelijksch onderhoud verleent. Amen!

Gebed in de ure van droefheid en neerslagtigheid.

Uit den angst riep ik den Eeuwige aan,
de Eeuwige heeft mij verhoord in ruimte.
(Psalm 118, 5.)

Algoede! mijn hart is bedroefd, mijn gemoed ter nedergeslagen. De wederwaardigheden des levens, die den mensch op zijn aardschen togt begeleiden, verschijnen mij in dit uur der droefheid dubbel duister en dubbel drukkend. Het opgeruimde blijde gemoed, dat mij anders den last des levens verligt, het onaangename uit mijne nabijheid verjaagt, vermag thans niets meer — terwijl mijne ziel in droefheid verkeert. Bevredig, goede Hemel! mijn gemoed; help mij gelaten de wederwaardigheden verdragen, die Gij mij hebt toegezonden, en die mij thans zoo zwaar drukken.

Wanneer ik aan Uwe Algoedheid denk, hemelsche Vader! dan roep ik mijner ziel, hoe neergedrukt ik ook ben, de woorden des goddelijken zangers toe: „Wat buigt gij u neder, o mijne ziel! en wat zijt gij onrustig in mij! hoop op God, want ik zal hem nog loven voor het heil, dat van Zijn aangezigt straalt." 1) En bij deze vertroostende gedachte voeg ik nog de volgende heilzame overdenking: In uw ongeduld, onrustig gemoed, verzet gij u tegen den raad en wil des Heeren, en gij zoudt den last, dien Hij u oplegt, opdat gij ze geduldig draget, van u afwerpen, indien het in uwe magt stond. Gij moet echter den wil des Heeren, des Algoeden Vaders, zoowel in Zijne beschikkingen als in Zijne geboden, eeren, en door lijden zoowel als door daden uwe onderworpenheid en gehoorzaamheid betoonen.

In uw ongeduld verloochent gij uw geloof, en wijst den

---

1) Psalm 42, 12.

heiligen troost der godsdienst van u af. Wanneer gij datgene, wat u smartelijks bejegent, als Gods wijze en genadige beschikking erkent, hoe kunt gij dan morren en tegenstreven? — Deze troostredenen, die ik ook aan Uwe goedheid, mijn God! verschuldigd ben, heffen mij eenigszins op en verleenen mij de kracht, om de droevige uren, die Gij mij toezendt, geduldig, en op Uwe Algoedheid vertrouwend, door te brengen. Neem de donkere wolk van boven mijn hoofd weg, de smarte uit mijn hart, opdat ik in gemoedsrust en in hartelijke vergenoegdheid Uw goddelijken naam, Eeuwige! prijze en verheerlijke. Amen!

Gebed eener vrouw, wanneer zij het kraambed verlaat.

Geloofd zijt Gij, Heer der wereld, barmhartige Vader! dat Gij mij in den tijd van nood met Uwe goddelijke hulp hebt bijgestaan, en in den smartelijken stond der verlossing het boven mij zwevende gevaar gunstig hebt afgewend. Gij hebt mij kracht en geduld geschonken, om de smarten der baring te overwinnen, zoodat ik thans ongedeerd de zoete moedervreugde mag genieten.

Wat kan eene zwakke vrouw U tot dankoffer aanbieden, Heer der wereld! wat anders dan wederom een vreugdetraan, die getrouw mijne inwendige gevoelens afspiegelt, en een stamelend woord van aanbidding, als de weerklank van de taal mijns harten? O, goede Vader in den hemel! onthoud mij ook in de toekomst Uwe hemelsche goedheid niet; verleen mij kracht en doorzigt, om de moederlijke pligten getrouw te kunnen vervullen, — het geliefde kind te kunnen verzorgen, en door Uw goddelijke bijstand in deugd en godsvrucht te kunnen opvoeden.

Heere! zie uit den hoogen hemel op het teedere spruitje neder, laat het naar geest en ligchaam goed ontwikkeld en tot vreugde zijner ouders opgroeijen. Vorm Gij, Kenner aller harten! zijn teeder hart ten goede, dat het vatbaar moge zijn voor de heilzame leer der deugd en der goddelijke geboden. Bescherm zijne jeugdige dagen, opdat geen ongeluk de teedere plant in haar groei belemmere.

Laat mij en mijn echtgenoot ons kind gunst zien vinden in de oogen Gods en der menschen, laat het tot een nuttig medelid in de maatschappij opgroeijen, om zijne bestemming op aarde getrouw en eerlijk te vervullen, en dat onze oogen het mogen zien! De Heer des hemels zij geloofd en geprezen voor alle goedheid en barmhartigheid, welke Hij mij steeds heeft bewezen. Amen!

Gebed eener Vrouw, wanneer haar kind ter besnijding gedragen wordt.

Heilige God Abrahams! Elke vreugde, elke blijdschap, die Gij mij gunt, gevoel ik dubbel, nadat mijn hart zijne dankzeggingen voor U, Oorsprong van al het goede! heeft uitgestort. Ook heden breng ik U een dankoffer, hemelsche Vader! niet alleen omdat Gij mij in het gevaarlijke uur der verlossing Uw bijstand hebt verleend, maar mij ook den blijden stond laat beleven, dat mijn kind in het heilige verbond, dat Gij met onzen aartsvader Abraham hebt gesloten, wordt opgenomen, om het teeken diens goddelijken verbonds aan zijn ligchaam te dragen. Laat het kind, dat thans onbewust in Uw heilig verbond treedt, ook eenmaal, wanneer het tot bewustzijn en zelfonderzoek is gekomen, waardig zijn, een kind des Eeuwigen Gods genoemd te worden, zoo als Gij door Uw profeet de kinderen Israëls noemdet 1).

En even als de teedere spruit het teeken des heiligen verbonds zijn geheele leven door aan zijn ligchaam zal dragen, zoo moge hij ook het gevoel zijner hoogere bestemming, de liefde tot de deugd en regtschapenheid, in zijn hart dragen, als het hooge teeken der menschelijke bestemming op aarde.

Verleen hem, o God! moed en kracht, om deze edele bestemming in de toekomst na te jagen, en zijn ouders de middelen, om hem eene opvoeding, Gode en den menschen welgevallig, te kunnen geven, opdat ons kind niet alleen het leven, maar ook het edele gebruik daarvan en de reine deugd, *het leven der ziel*, ons verschuldigd zij.

Verleen ons, o Heere! de vreugde Uws heils en steun ons met Uw geest der zachtmoedigheid 2). Amen!

Gebed in zware ziekte.

God der barmhartigheid! Gij bezoekt den mensch met lijden en smarte, niet omdat Gij behagen schept in het lijden Uwer schepselen, maar om hen aan hunne aardsche nietigheid te herinneren; Gij doet het rieten hutje schudden, opdat zijn bewoner, de ziel, ontwake en harer hoogere bestemming indachtig zij, zoo als het in de heilige liederen

1) Hosea 2. 1. 2) Psalm 51, 14.

luidt: »Gij voert het menschdom tot vergruizing, en zegt dan: keert terug, kinderen van Adam 1)!"

Hemelsche Vader! Gij laat mij het lijden eener ziekte ondervinden. In het duistere vertrek, aan het leger der smarte gekluisterd, vind ik mij buiten staat iets te kunnen uitvoeren. Wat zoude ik dan zijn zonder Uwe hulp, zonder Uwe opwekking tot geduld en lijdzaamheid?

In de prikkelbaarheid, die aan ligchamelijk lijden zoo eigen is, gebeurt het ligtelijk, dat wij ons tot harde woorden, onvriendelijke antwoorden, onbillijke eischen, onregtvaardige berisping, onbetamelijke verwijtingen laten wegslepen, en daardoor de harten dergenen verwonden, die ons niet alleen niets misdaan hebben, maar ons veeleer met de naauwlettendste en teederste zorgen omringen. Bewaar mij, mijn God! dat dit bij mij geen plaats vinde. Bestuur mij steeds met den geest der zachtmoedigheid en toegevendheid; laat mij het geduld, dat anderen jegens mij uitoefenen, en de toegevendheid, die zij mij betoonen, niet misbruiken; laat mij de moeiten, welke zij zich mijnentwege getroosten, even als het goede, dat zij mij betoonen, steeds met dankbaarheid erkennen, door vriendelijkheid vergelden, en den last, dien mijn lijden hun oplegt, op alle mogelijke wijze trachten te verligten. Ik loof U, mijn God! dat Gij mij door eigene ondervinding geleerd hebt, welk een groot geluk het is, een gezond ligchaam te bezitten. Ik zal mij dit diep inprenten, en, wanneer Gij mij geneest, het mij dagelijks voor oogen houden, mij dagelijks herinneren, hoe ik te moede was, toen ik lijdende daar neder lag, opdat ik U voor Uwe hulp van harte dankbaar zij, zorgvuldig alles vermijde, wat mijner gezondheid zoude kunnen schaden, de mij op nieuw geschonken krachten in Uwe dienst aanwende, het lijden der gebrekkigen en zieken onder mijne medemenschen ter harte neme, hun, zooveel in mij is, lafenis en verkwikking schenke en hun op alle mogelijke wijze behulpzaam zij, bijzonder echter dengenen, welke zich thans met zooveel liefde met mij bezig houden, wanneer hun mogt bejegenen wat Gij, in Uwe genade, van hen zult afwenden.

Hem, die den dood voor oogen heeft, betaamt het ook het hart van de aarde los te maken en het geheel den Hemel te wijden. Reeds de smarten, die ik lijde, moeten mijn hart van het aardsche afwenden. Ach! wat is het een ellendig, jammerlijk leven, dat ik thans hier beneden leide. Zal ik mij met de hoop vleijen, dat ik genezen en dan weder betere dagen zien zal? O! deze mijne pijnen herinneren mij, dat het leven op aarde een leven van beproeving, en dat de smart onafscheidbaar daarvan is. Gij echter, mijn God! in Wiens raadsbesluit mijn zwak oog niet kan door-

1) Psalm 90. 3.

dringen, handel met mij naar Uw welbehagen; — hetzij ten leven, hetzij ten dood. Ik onderwerp mij geheel en al aan Uw heiligen wil en waag het noch om het eene, noch om het andere te bidden.

Wilt Gij, dat ik geneze, zoo sta mij slechts bij, maak dat ik in mijn wandel U altijd voor oogen hebbe, nooit van Uwe wegen afwijke en met elken dag mijne bestemming meer en meer nadere. Wilt Gij dat ik mijne dagen eindige, zoo bereid mij een zalig einde en verlaat mij in den laatsten strijd niet. De Eeuwige geeft, de Eeuwige neemt, de naam des Eeuwigen zij geloofd 1). Amen!

Gebed eener vrouw, wanneer haar echtgenoot ziek is. 2)

Al de kwalen, die Ik den Egyptenaren heb opgelegd, zal Ik u niet opleggen, want Ik, de Eeuwige ben Uw Arts. (2 B. M. 15 : 26.)

Eeuwige! verhoor mijn smeeken, laten mijne weeklagten voor U komen. Ach, verberg mij Uw heilverkondigend aangezigt niet; wanneer het mij bang is, neig Uw oor tot mij, wanneer ik smeek. U, o Heer! roep ik aan, U Eeuwige! smeek ik. Want Gij Heere! zijt immers mijn Schild en mijn Beschermer; Gij zijt mijn roem, die mijn ter nedergebogen hoofd weder oprigt. Naauwelijks verhef ik mijne stem om den Eeuwige aan te roepen, of Hij verhoort mij op Zijn heiligen berg. Verhoor mij, wanneer ik smeek, o God der geregtigheid! Gij, die mij ruimte verschaft, wanneer het mij zoo eng wordt, wees mij genadig, verhoor mijn gebed! Verneem mijn weeklagen, mijn Heerscher en mijn God! want slechts tot U rigt ik mijn gebed. Verneem, o Eeuwige! mijne woorden, en wil toch acht slaan op mijne vrome gevoelens. Getroost roep ik U aan, want Gij verhoort mij, Almagtige! Neig dan Uw oor tot mij en verneem mijne rede. In mijne benaauwdheid roep ik den Heere aan, rigt mijne woorden tot mijn God. Hij verhoort mijn smeeken uit Zijn tempel, mijn gebed dringt tot Zijne ooren door. Hoor, o Eeuwige! mijne stem, ik roep U aan, ontferm U over mij en verhoor mij. Ik roep Gode aan en de Heer schenkt mij heil. Hoor, God! mijne smeekende stem, verneem, toch mijn gebed. Ontferm U over mij, want U roep ik voortdurend aan. Verblijd het gemoed Uwer getrouwen, want tot U, o Heere! verhef ik mijne ziel; want Gij zijt goed en vergevingsgezind, genadig jegens allen,

---

1) Job 1 : 21, 2) Uit verschillende Psalmen zamengesteld.

die U aanroepen. Met luider stem roep ik God aan met luider stem smeek ik den Eeuwige! Voor Hem stort ik mijne klagten uit, Hem doe ik mijn kommer kennen. Heere! U zijn al mijne verlangens, begeerten en wenschen geopenbaard; mijn wee is voor U niet verborgen. Gedenk mij niet de zonden en misstappen mijner jeugd, gedenk mijner naar Uwe onbegrensde genade. Om Uwer goedheid wil, Heere! wasch mij rein van mijne zonden en reinig mij van mijne schuld! Gedenk ons niet onze verledene zonden, laat Uwe barmhartigheid ons weldra te gemoet komen, want wij zijn diep ongelukkig. Ter wille van Uw verheven naam vergeef mij mijne zonden, al mogten zij nog zoo talrijk zijn! Wanneer Gij ons onze zonden naauwkeurig zoudt aanrekenen, o Heere! wie kon dan bestaan? Gij handelt met ons niet naar onze misslagen en vergeldt ons niet naar onze zonden. Wanneer onze zonden ook tegen ons getuigen; zoo help ons toch, Heere! ter wille Uws naams, want ik beken mijne schuld, mijne zonden maken mij bekommerd. Bevrijd mij van al mijne zonden en laat mij niet ten spot zijn aan de dwazen. Ik smeek U, Eeuwige! wees mij genadig, genees mijne ziel, hoewel zij tegen U heeft gezondigd. Wees mij genadig, o God! naar Uwe barmhartigheid, verdelg mijne zonden! Want ik erken dat ik gezondigd heb, mijne misslagen zweven steeds voor mij. Ja, de Albarmhartige zal ons onze zonden vergeven en ons niet ten verderve voeren. Hij, die zoo menigmaal Zijn toorn heeft onderdrukt, zal ook Zijne volle gramschap niet op ons laten drukken. Help ons, o God onzes heils! om wille van den roem Uwer heiligheid, red ons en vergeef onze zonden, ter wille Uws naams.

God mijns heils! ik heb de toonen der heilige gezangen, die van Uwe genade en van de menschelijke zwakheid getuigen, mijn gebed voorop gezonden, om mijne stemming en de gevoelens mijns harten van elken aardschen aandrang en hartstogt te reinigen, mijn geest op Uwe albarmhartigheid te rigten, ten einde mijn gebed met zalving te kunnen voordragen. O, verhoor, hemelsche Vader! mijn smeeken. Zie, de getrouwe gezel mijns levens, de vader en verzorger mijner kinderen, ligt op het ziekbed daar neder, zijn moed is gezonken, zijne kracht verlamd. Droevige beelden en voorstellingen, die elk ongeluk steeds vergezellen, om het in de verbeelding nog te vergrooten, rusten als een donkere wolk op mijne ziel en vermeerderen mijne smarte. Hoe dieper ik mij aan deze overdenking overgeef, hoe dieper de afgrond, hoe grooter de duisternis om mij heen schijnt! Ach, Heere! schenk hem zijne gezondheid weder; laat zijne levenskracht, die hij als een goed huisvader den zijnen offert, bij hem verjongd terugkeeren. Onttrek mij mijn levensgezel, den getrouwen echtgenoot, en onzen kin-

deren hun vader en beschermer niet langer. In zijn leven ligt het onze, in zijne gezondheid ons behoud opgesloten. Heeft hij ook als zwakke sterveling gezondigd en boet hij zijne schuld thans op het ziekbed, bedenk, Algoede! dat de last, dien Gij den lijder oplegt, ook ons ter neder buigt, dat de roede, die hem tuchtigt, ook ons treft. Daarom, o Heere! oefen lankmoedigheid en barmhartigheid uit, zend hem Uw engel des heils, opdat deze door verkwikkenden balsem zijne smarten vermindere en hem van zijne ziekte geneze. Verstoot hem niet, verlaat hem niet, nu zijne krachten hem begeven; roep hem niet van de aarde weg, alvorens hij zijne gewone aardsche loopbaan geëindigd en de gewone levensjaren, voor den mensch bestemd, bereikt hebbe. O, barmhartige God! rigt *ons* weder op door *hem* weder op te rigten; verblijd ons met zijne genezing en laat mij de genoegens en zorgen des levens met hem deelen, zoo als ik thans zijn lijden ondervind en medegevoel. Verhoor het gebed uwer dienstmaagd, die Gij zoo dikwerf Uwe genade en goedheid hebt bewezen; verleen mijn echtgenoot nieuwe kracht en sterkte, opdat hij weder in staat zij zich getrouw met zijn beroep te kunnen bezighouden. Dan zullen wij allen Uwe Almagt en Algoedheid prijzen, Heer des levens! Amen!

Gebed eener moeder, wier kind ziek is.

Ach, mijn lieveling! kind mijner innigste wenschen. (Spr. Sal. 31: 2.)

Eeuwige God! met een smartelijk gewond hart sla ik mijne met tranen gevulde oogen naar U omhoog. Hoor, hemelsche Vader! den angstkreet eener moeder, die de weemoed diep ter neder drukt, en verhoor mijn gebed. Spaar mijn arm, ziek kind in het leven, dat ik met zooveel smart gebaard heb; verzacht, God des heils! zijne hevige pijnen, werp den zwaren last der ziekte, van zijne teedere borst op de mijne, die in de school des lijdens en der vreugde in dit leven is groot geworden.

Slechts Gij, Alwetende! die de geheimste, verborgenste schuilhoeken des harten kent, — slechts Gij kent het gevoel eener moeder; Gij weet, welke smart haar hart doorsnijdt, wanneer zij haar kind, het leven haars levens, op het ziekbed ziet uitgestrekt. O, laat de bezielende dauw des hemels, die eenmaal, naar Uwe goddelijke belofte, de dooden in het leven zal terugroepen, in de borst mijns kinds nederdruppelen, opdat het naauwelijks ontloken leven weder opgewekt worde. Ontferm, U, God der barmhartigheid! over het zwakke, onschuldig lijdende wezen en laat den teederen

draad zijns jeugdigen levens nog niet van het harte afgesneden worden 1). Ach! laat de teedere plant, die eerst een korten morgen der zon toelachte, niet verwelken. Moet het teedere wezen reeds vroegtijdig den last des aardschen lijders leeren torschen, zoo laat mij in zijne plaats lijden. De gedachte voor mijn kind te lijden, zal mij in mijn smart moed verleenen, om alles geduldig en op Uwe hemelsche genade vertrouwend te dragen. Albarmhartige! zend Uw hemelsch heil ter genezing mijns kinds, opdat het weder in gezondheid bloeije en in levenskrachten toeneme. Gij zijt immers de Eeuwige, die doodt en weder bezielt, den sterveling aan de poorten des doods brengt en hem weder aan het licht terug geeft. Zoo breng dan ook mijn kind, de vreugde mijns levens, weder in het leven terug, doe mijne treur- in juichliederen veranderen, en nadat Gij mij eene zoo zware beproeving hebt opgelegd, vertroost en verblijd mij weder. Amen!

Dankgebed na de genezing.

Geloofd zijt Gij, o God! mijn Redder en Albehoeder! dat Gij mijn gebed niet verworpen; dat Gij mij verhoord hebt, in hetgeen ik naauwelijks waagde te bidden — en mij nieuwe gezondheid, nieuw leven hebt geschonken. Hoe schoon is het licht Uwer zon, dat als eene terugkaatsing van Uw aangezigt straalt! hoe verkwikt mij hare bezielende warmte, sedert ik het leven, een nieuw aanzijn in mij bespeur! De sluier, die gedurende mijne ziekte de wereld en hare vreugde voor mij verborg, is opgeheven en nieuwe zaligheid komt mij overal te gemoet. Ik behoor weder den mijnen; hen te moeten verlaten deedt mij mijne ziekte, de gedachte aan den dood, dubbel smartelijk gevoelen. Geloofd zij Uw heilige naam, dat Gij mijn glijdenden voet niet deedt vallen. Ik gevoel in mijne van vreugde juichende ziel de ware bezieling des heiligen Psalmdichters, toen hij uitriep: „Ik sterf niet, maar word in het leven gespaard en vermeld de daden des Eeuwigen, maar Hij laat mij aan den dood niet over" 2).

Wat ik in den bangen nood op mijn ziekbed heb beloofd, dat wil ik thans, God mijns heils! vervullen. Ik wil met mijne ligchamelijke ziekte ook de ziektestof der ziel, dien onstuimigen hartstogt, de nooit verzadigde hebzucht, verbannen; ik wil bij mijne nieuwe levenskracht ook de wilskracht des harten, om goed te doen, de paden der deugd

1) De oude Hebreeuwsche dichten vergeleken, even als de Grieken en Romeinen, het leven met een fijn gesponnen draad. (Zie psalm 90 : 10; Jesaja 38 : 12.) 2) Ps. 118 : 17—18.

te bewandelen, mijne bezittingen met de armen te deelen — niet laten verflaauwen. Ik zal er naar streven eene huismoeder te worden, zoo als de wijze koning haar als een voorbeeld voor de vrouwenwereld afmaalt 1).

Dit zij mijn dank, dien ik U, goede Schepper! toebrengen wil, toebrengen kan: want wat anders kan de mensch U, dien alles behoort, aanbieden? Verleen Gij mij slechts Uw goddelijken bijstand in de volbrenging mijner gelofte en mijner goede voornemens en steun mij met Uwe regterhand. Amen!

Gebed eener Weduwe.

Hij is een Vader der weezen en een Regter der weduwen; God in de woonsteden Zijner heiligheid. (Ps. 68 : 6.)

Mijn God! hard hebt Gij Uwe dienstmaagd gestraft. Ik heb eenmaal door Uwe genade uit den beker der vreugde en zaligheid gedronken. Nu kwam de beurt aan mij, ook den bitteren drank des lijdens, die elken sterveling vroeg of laat bereid wordt, te drinken. Even als U, o God der liefde! eenmaal mijn dankbaar hart in kinderliefde te gemoet klopte, in dankgebeden zich uitstortte, zoo wend Ik mij thans tot U, God der geregtigheid! om U mijn bitter leed te klagen, om verligting van den drukkenden nood te bidden en hulp en troost in mijn droevigen toestaud af te smeeken. Uwe goddelijke raadsbesluiten zijn wel is waar, voor den mensch verborgen; doch rechtvaardig, hoe onuitvorschbaar dan ook, zijn Uwe wegen, ik aanbid in het stof Uwe strenge geregtigheid, even als anders Uwe zachtmoedigheid. Ik wil met stille onderwerping den last des lijdens, dien Gij mij oplegt, dragen. Al hebt Gij mij den trouwen levensgezel ontrukt en mijn kinderen den minnenden vader, die hun verzorger en steun was op de doornenbaan des levens, ontnomen: ik mor evenwel niet! Gij blijft toch, hemelsche Vader! zoo als Uwe troostrijke belofte luidt: Vader der weezen en Verzorger der weduwen! Zoo verhoor dan, goede God! mijn gebed. Rigt mijne ter neêr gebogene ziel weder op; laat een straal Uwer hemelsche genade mijn kommervol hart verlichten, opdat ik niet tot wanhoop gerake. Sta de arme, vaderlooze weezen bij, dat zij geen gebrek lijden en de paden der deugd blijven bewandelen, als stond een voor hun heil bezorgde vader hun ter zijde. En mij, mijn Beschermer en mijn Steun! verleen kracht en volharding, opdat ik in staat zij hen in godsvrucht en liefde tot de deugd op te voeden. Verschaf ons

---

1) Spr. Sal. 31 : 10—30.

een eerlijk, onbezorgd bestaan, zielerust en het noodige geduld, dat onze tegenwoordige afgescheidene plaats in het leven vordert. Op U vertrouw ik, o Eeuwige! Gij zult de verlatenen en de vaderloozen niet verstooten, want Gij zijt de God der barmhartigheid. Deze troost, dit toevoorzigt is lafenis voor mijn bloedend hart, en zoo keert de hoop, die helaas! voor mij verdwenen was, tot mij terug.

Geloofd zijt Gij, mijn God! die de troost zijt der weduwen en de Vader der weezen. Amen!

Gebed eener Weeze.

Gij zijt immers een helper van den wees.
(Ps. 10 : 14.)

Hemelsche Vader! mijn hart stroomt U in kinderlijk vertrouwen te gemoet. Meer dan ooit gevoel ik mij thans gedreven, mijn gemoed voor U uit te storten en om Uw bijstand te smeeken. Zie mijn oog, nog vochtig van de tranen over het verlies mijner dierbare ouders, rigt ik biddende tot U omhoog. Zoo als een vader zich liefderijk over zijn kinderen ontfermt, zoo handel ook Gij met mij, die geen anderen vader, verzorger, steun noch troost heb, dan U, mijn Schepper en Behoeder! Geef mij kracht, o Almagtige! om het onherstelbare verlies te dragen en in mijn eenzamen toestand niet te wanhopen. Hoe verschrikkelijk is voor mij de gedachte, eenzaam en alleen, zonder deelneming, zonder raad, zonder hulp en erbarming in de wijde wereld te staan!

Doch naar den omvang van mijn treurigen toestand hebt Gij mij ook, mijn God! Uwe oneindige goedheid en barmhartigheid ten deel doen vallen en de heilzame balsem der godsdienst brengt mijner wonde verligting aan. Ja, het is zoet voor het bloedend hart, zich aan U en Uwer barmhartigheid, o God! geheel over te geven, en tot zich zelven te kunnen zeggen: gij zijt zoo ongelukkig, zonder hulp, zonder steun in het leven, dât de Eeuwige, zoo rijk aan genade, u zeker niet zal verlaten, want dit zoude in tegenspraak zijn met Zijne Algoedheid!

De troostrijke toespraak, waarvan de heilige Zanger der Klaagliederen zich bediende, heeft ook voor mij hare heilzame kracht niet verloren 1): »Nog zijn de goedertierenheden des Eeuwigen" — zoo luidt het daar — »niet ten einde, nog Zijne ontfermingen niet voorbij. Zij vernieuwen zich met elken morgen: dat dus uw vertrouwen groot zij! De Eeuwige is mijn deel — zegt mijne ziel, — daarom

1) Klaagl. 3, 22—33.

zal ik op Hem hopen. De Eeuwige is goed voor hen, die op Hem wachten, voor het gemoed, dat Hem ernstig zoekt. Het is goed, dat men op de redding des Eeuwigen met stille berusting hope. Heil den man, die het juk leert dragen van zijne jeugd af. Die in eenzaamheid gelaten verduurt, welk lot hem toegeworpen is. Die met het aangezigt in het stof nedergeworpen, de hoop niet opgeeft. Die zelfs hem de wang rijkt die hem slaat, en zich met eigen smaad verzadigt. Want niet in eeuwigheid verstoot de Heere. Hij tuchtigt slechts, doch ontfermt zich weder, naar de grootheid Zijner genade." Verleen ook mij, hemelsche Vader! troost en kracht, geduld en lijdzaamheid in het lijden, droog mijne tranen, lenig mijne smarte. Geef, dat ik met kinderlijke vereering en volgzaamheid die goedhartige lieden bejegene, die de plaats der ouders bij mij vervangen. Verban uit mijn hart elk gemelijk, bitter treurgevoel, dat, naar Uw heiligen wil, bij mij niet mag blijven wonen, en welks onderdrukking ik der menschelijke maatschappij verschuldigd ben 1). Schenk mij moed en kracht, albeminde Vader! dat ik, zwak meisje als ik ben, elke verzoeking tot het kwaad wederstand biede, en slechts in de wegen der deugd wandele.

Mogen de zielen mijner dierbare ouders, wanneer zij nog deelnemend van den hemel op mij nederzien, vreugde vinden in de godsvrucht en de reine voornemens huns verlaten kinds! Want al moet ik ook de doornenbanen des levens, aan mij zelve overgelaten, bewandelen, zoo vrees ik toch geen kwaad, want Gij, Heere! zijt immers bij mij 2)! Amen!

Voor Dienstboden.

Zie, gelijk de oogen der knechten zijn op de hand hunner meesters; gelijk de oogen der dienstmaagd zijn op de hand harer meesteres; alzoo zijn onze oogen op den Heer, onzen God, tot dat Hij ons genadig zij.
(Psalm 123, 2.)

Heer in den hemel! die uit Uwe eeuwige hoogten op het stof nederziet, om den mensch op aarde te laven, te verkwikken en te onderhouden. In uwe regtvaardigheid stelt Gij den rijke niet boven den arme; hij, die beveelt, is voor Uw troon niet meer dan hij, die gehoorzaamt. Albarmhartige! Gij verwijlt gaarne bij den bedroefde en den ter nedergebukte. Ontferm U dan ook over mij, Uwe dienstmaagd, die uit haar nederigen toestand haar smeekenden blik, met een traan omgeven, naar U opheft. Ver-

---

1) Toespeling op de leer der oude wijzen: „De mensch behoort zich aan geene bovenmatige treurigheid over te geven." 2) Psalm 23, 4.

hoor mijne smeekende stem. Maar neem ook mijne stille, vrome overdenking, mijn zwijgend gebed, dat zich slechts in het diepste mijns harten doet hooren, in genade aan, wanneer mijne dienstbaarheid mij den tijd niet gunt U met woorden te aanbidden. Leer mij, o Heere! de moeijelijkste kunst in het leven: nederig te zijn, te gehoorzamen, de dikwerf onregtvaardige luimen mijner meesters te verdragen, en mijnen wil aan den hunne te onderwerpen. Sterk mijn hart, Algoede Vader! dat ik mijne diensten getrouw en eerlijk verrigte. Verwijder van mij elke verzoeking, die mij zoude kunnen verleiden, om het voordeel mijns meesters (mijner meesteres) aan het mijne op te offeren. Laat, o Heere! de zware school mijns diensttijds voor mij de voorhof zijn, in welken ik ondervinding opdoe voor mijne eigene huishouding, welke Gij mij eenmaal genadig en barmhartig zult deelachtig maken.

Laat mij nooit vergeten, dat in het leven een ieder aan een hoogeren ondergeschikt is, ondergeschikt zijn moet, en dat zelfs de hoogste nog van een hoogeren, van U, Eeuwige! de onderdaan is. Verleen mijn ligchaam kracht voor den arbeid, mijner ziel volharding en geduld, en bereid mij ook eenmaal eene eigene haardstede, om eens voor mij en de mijnen datgene te worden, wat ik thans voor den vreemde ben. Op U, o Heere! vertrouw ik. Bestuur Gij mijn leven, mijn lot, mijne toekomst, naar Uwe eeuwige genade, Algoede Vader! Amen!

Gebed eener Vrouw.

(Wanneer epidemische ziekten heerschen.)

Heer des levens! de steunpilaren Uws troons zijn regtvaardigheid en zachtmoedigheid, welke twee eigenschappen in hare verhevene grootte ook de aarde en de menschelijke lotgevallen leiden, en tot hun doel voeren. Gij zendt engelen des vredes uit, om Uwe genade en barmhartigheid heilzaam te laten werken in den tijd, wanneer Uwe engelen des verderfs, de boden Uws toorns, de vreeselijke tuchtroede zwaaijen, wanneer het menschelijke geslacht ontaardt, en van Uwe regte wegen afwijkt. Zoo laat dan immer, God der genade! de goddelijke eigenschap der zachtmoedigheid die der strengen geregtigheid overwinnen; want wie zoude op aarde kunnen bestaan, wanneer Gij zonder toegevendheid Uwe strenge geregtigheid alleen liet handelen.

Deze Uwe zachtmoedigheid, goede Vader in den hemel! moge ons ook thans in deze bedrukte tijden leniging in onzen nood en heil in ons lijden aanbrengen. God der goedheid! wees onze Redder en Bevrijder, wanneer de netten des verderfs zijn uitgespreid, wanneer ziekten dooden. Bescherm ons met het

schild der zachtmoedigheid, wanneer de pijlen des doods gedurende den dag snorren, en de ras wegvagende besmetting in den duisteren nacht als op den helderen middag woedt. Houdt den engel des verderfs af, die wegmaaijende door het leven loopt, om zoowel rijpe planten als jeugdige kiemen te vellen; roept hem toe: „genoeg!" zoo als Gij in den voortijd het gebed van Uw priester 1) en Uws gezalfden 2) verhoord en den engel Uws toorns van zijne verdervende bezigheid hebt terug geroepen — en de woedende pest een einde nam.

Ontferm U over ons, God der barmhartigheid! verscheur en vernietig ons schuldboek, waarin onze zonden zijn opgeteekend. Laat een engel Uwer goddelijke genade aan de deuren onzer huizen waken, om de binnendringende besmetting den doortogt af te snijden. Laat den jammertoon, die overal op de openlijke straat vernomen wordt, in een troost- en vreugdekreet veranderen, door Uwe hulp, God der genade!

Verwijder ook in Uwe barmhartigheid van mij (mijn echtgenoot en mijne kinderen) als ook van alle mijne vrienden en kennissen den vernielenden indringer. Zie, o Heere! ik wring mijne handen in innige vroomheid voor den troon Uwer heerlijkheid, mijn hart bloedt bij het zien en hooren van den jammer, die zoo velen mijner medebroeders en zusters bedreigt. Ach! toon ons niet meer Uwe kastijdende regterhand; laat ons weder in den helderen glans Uws aangezigts wandelen, wanneer Gij in eeuwige zachtmoedigheid den troon der barmhartigheid zult bestijgen. Amen!

Vrome overdenking eener bejaarde Vrouw.

Verwerp mij niet in den tijd des ouderdoms,
verlaat mij niet, terwijl mijne kracht vergaat.
(Psalm 71. 9.)

Aan het einde der aardsche loopbaan, welke Gij voor den mensch bestemd hebt, aangekomen, verheft zich mijn geest tot U, hemelsche Vader! met eene weemoedige aandoening en kinderlijke vroomheid. Mijn levensloop, dien mijne medemenschen lang noemen, schijnt mij thans, nu de afgeleefde dagen reeds verdwenen, door den oceaan des tijds reeds verslonden zijn, slechts als eene korte span 3). Niet omdat ik het aardsche leven als het hoogste goed beschouw, en zijn verdwijnen smartelijk betreur, maar omdat ik den snellen

1) De hoogepriester Aaron (4 B. M. 17 : 15).
2) Koning David (2 B. Samuel 24. 25.)
3) Naar Psalm 39, 6: „Mijne dagen hebt Gij mij met spannen toegemeten."

loop mijner afgelegde dagen niet door blijvende werken en vrome daden duurzaamheid zocht te geven; maar omdat zij vervlogen zijn, zonder een zegenrijk, lichtend spoor achter te laten. Evenwel dank ik U, mijn God en Heer! voor het mij verleende geschenk van een lang leven, naar den maatstaf der sterfelijken gemeten. Heb dank voor het behoud mijns levens, voor het lief en leed, dat Gij mij in den wisselvalligen loop mijner pelgrimsreis hebt toegezonden. Ik zeg voor het lief en leed, want ook datgene, wat de kortzigtige mensch leed noemt, is in Uwe onzigtbare hand een reinigingsmiddel, om de ziel van het haar omringende onkruid te bevrijden en te zuiveren, opdat zij de haar voorgeschreven baan ongehinderd en ongestoord kunne bewandelen. Daarom dank ik U met een gloeijend hart, even als voor dag en nacht, zomer en winter, die afwisselend in den loop des jaars verschijnen en verdwijnen, ook voor het aangename en onaangename, voor het licht en de schaduw, welke Gij, in Uwe onuitvorschbare raadsbesluiten in mijn leven hebt ingeweven.

Ik zeg U dank, dat Gij mij zoo lang hebt laten leven, om het nietige, ijdele dringen op de markt des levens in te zien en te begrijpen. De storm der jeugd, de tijd der kracht en der onstuimige begeerten is voorbij, eene weldadige rust is er op gevolgd; de stem des harten, Uwe stem, Heere! zoo lang verdoofd door het verwarde geschreeuw der wilde begeerten, is mij nu duidelijker geworden.

Ik erken en besef thans meer dan ooit de weldaden, welke Gij mij in al de tijdperken mijns aardschen levens hebt geschonken, en tot wier opsomming al mijne levensjaren niet toereikend zouden zijn. Laat mij, o Gód! het gebruik mijner zinnen onverzwakt tot aan mijn levenseinde, opdat ik niet levend—dood Uwe genade vergete, en haar onopgemerkt geniete. (Zegen mijne kinderen en al de mijnen, zoo als Gij mij in mijn jeugdigen leeftijd, in mijn huiselijk leven als gade, moeder en huisvrouw hebt gezegend). Laat, o Eeuwige! het beeld des doods, dat den hoogen ouderdom zoo dikwerf verschijnt, mij niet verschrikken, noch angst aanjagen. Laat tot aan mijn levenseinde de gedachte in mij voortleven, dat Uwe armen steeds geopend zijn, ook aan gene zijde des grafs, om den sterveling op te nemen en hem zijne zonden te vergeven. Moge in mijne borst het vertroostende gevoel nooit verdooven; dat óp den nacht des doods een lichte dag der eeuwigheid volgt, door geene wolk der smarte en des rampspoeds bedekt! Deze gedachte, deze troost stelle mij gerust, en voere mij zacht het doel mijner bestemming te gemoet.

Verleen mij kracht, hemelsche Vader! om de gebreken des ouderdoms met moed te kunnen dragen (en laat mij

mijn kinderen niet ten last zijn, noch mijne plagende luimen de vrolijkheid hunner jeugd storen of hinderlijk zijn). Mogen de woorden des wijzen Konings in mij bewaarheid zijn: „de roemrijke kroon des menschen is de grijze ouderdom" 1). „De kroon der oude lieden zijn hunne kleinkinderen: het sieraad der kinderen hunne ouders" 2). Gij, Heer! die het aantal der menschelijke dagen bestemt, Gij weet, wat mij dienstig is. Mijn leven ligt voor U, klaar en effen afgesponnen; handel met mij naar Uw welbehagen; in het leven, als aan de poorten des doods zal ik U met gelijke liefde huldigen, en bevende en vreugdevol uitroepen: Uw eeuwige naam zij geloofd! Amen!

Gebed voor alle boete- en vastendagen.

Almagtige Koning! Die op den troon der barmhartigheid zetelt, Die de wereld leidt met genade, vergiffenis schenkt aan het misdrijf Zijns volks en het zijne zonden één voor één wegrekent, Die zoo menigvuldig den zondaren vergeeft en den afvalligen kwijtscheldt; Die goedertierenheid uitoefent jegens alle vleesch en elk wezen, en hun niet naar hunne boosheid vergeldt! Gij, Almagtige! hebt ons zelf geleerd, U met Uwe dertien eigenschappen aan te roepen; o, zoo gedenk ons dan ook heden het verbond dezer dertien eigenschappen, gelijk Gij den nederigen Mozes van voormaals hebt kond gedaan en gelijk het opgeteekend is: „Nu liet zich de Eeuwige neder in de wolk, stelde zich met hem daar, en riep met den naam: Eeuwige!

En toen de Eeuwige voor zijn aangezigt voorbij trok, riep hij: „Eeuwige! Eeuwige! Almagtige God! albarmhartig en algenadig, lankmoedig en van oneindige weldadigheid en trouw; Die Zijne weldadigheid tot op duizende geslachten bewaart. Die misdaad, afval en zonde vergeeft en de bekeerlingen ongestraft laat! o, vergeef ons misdrijf en onze zonden en neem ons tot Uw erfdeel op. Vergeef ons, onze Vader! want wij hebben gezondigd, scheld ons kwijt, o onze Koning! want wij zijn afvallig geweest; want Gij, o Heere! zijt goed, vergevend en oneindig genadig jegens allen, die U aanroepen.

---

1) Spr. Salomo 16. 31. 2) Spr. Salomo 17. 6.

GRAFGEBEDEN.

GEBED

voor de zalige rust van dierbare afgestorvenen, gedurende het eerste jaar huns scheidens, te bidden bij hun graf, op een Vrijdag of den dag voor een feest, bijzonder den dag voor Nieuwjaar of den Verzoendag.

Zalig zij uwe rust, dierbare ziel! in den hoogen hemel, aan den troon des Eeuwigen, vereenigd met die reinen en heiligen, wier wandel op aarde zoo rein en vlekkeloos was. als het heldere blaauw des uitspansels. De kluisters uwer zinnen, die u omgaven, zoo lang gij den kerker des aardschen nachts bewoondet, zijn verbroken; de duistere wolk der lage driften, die uw helder licht benevelde, is verdwenen, en uw bevrijd leven stroomde naar den Oorsprong des eeuwigen lichts, den zetel der hemelsche genade terug. O, moge u 1), die getrouw aan uw beroep hier op aarde, haar naar den wil des Allerhoogsten hebt verlaten, dat aandeel in de eeuwige zaligheid aangewezen worden, dat de Algoede voor Zijne uitverkorenen bestemde!

God der genade en der eeuwige barmhartigheid! laat Uw aanschijn op de gescheide ziel nederstralen, laat haar die eeuwige zaligheid deelachtig worden, die wij, wel is waar, bij name noemen, van welke echter de sterveling, zoolang hij nog stof der aarde is, geen helder begrip kan hebben. Verwijder van haar de schrikken des doods en des overbiddelijken strafgerigts, dat alle menschen na hun verscheiden gewoon is te rigten. o, Heer der wereld! moge het Uw wil zijn, dat de aardsche overblijfselen, die hier in het graf, in den moederlijken schoot rusten, eenmaal aan het einde der dagen weder opstaan, om in het licht der eeuwige zaligheid, dat van Uw aangezigt straalt, te wandelen. Tot zoo lang ruste zijne (hare) assche in vrede, terwijl zijne (hare) ziel zich in de eeuwige zaligheid verheugt. Moge zijn (haar) doodslaap zacht zijn, de zalige vrede zij de beschermengel bij zijn (haar) grafheuvel, zoo als de woorden des profeets het verkondigen: „De vrede nadere hem, hij ruste zacht op zijn leger, daar zijn wandel vlekkeloos was" 2). o, Dat de Eeuwige, Algoede! den dood voor immer van de aarde verdrijve en de tranen van elks aangezigt drooge! 3) Mogen wij en alle kinderen Israëls ons met Uwe troost en Uwe hulp verblijden. Amen!

---

1) Hier noemt men den naam des gestorvenen en dien der moeder.
2) Jesaja 57 : 2. 3) Id. 25 : 8.

De dochter bij het graf haars vaders.

Velen, die den doodslaap in de aarde sluimeren, zullen ontwaken.
(Dan. 12 : 2.)

Ik, uw eenmaal geliefd kind, klop aan de poort uws grafs, dierbare vader! Ik bezoek uw grafheuvel, om God te vereeren en uwer ziel, die om den troon des Almagtigen zweeft, welbehagelijk te zijn. Hier op deze heilige plaats, waar hij rust, die mij op aarde het dierbaarste was, wil ik God aanroepen, Die hier mijn gebed, den weergalm mijner innigste gevoelens, gewis niet zal versmaden.

Mijne kinderlijke liefde is nog niet verkoeld, ofschoon de oorsprong mijner dagen stom en roerloos daar nederligt. o God in den hemel! laat hem in Eden's zalige velden rust en vrede, heil en zaligheid vinden; dat hij zich de afgelegde aardsche loopbaan slechts als een verdwenen droom herinnere. Moge eenmaal de bezielende dauw der opstanding ook zijne doodmoede leden verfrisschen en verkwikken!

En gij, geliefde ziel mijns dierbaren vaders! zie van den zetel uwer eeuwige gelukzaligheid op uw kind neder, dat hier nog in het donkere aardsche dal rondwandelt, en nader den troon des Algoeden, om zegen en heil voor uw kind af te smeeken; want ik geloof, dat de liefde tot uw kind nog steeds levendig, ook aan gene zijde des grafs, bij u voortduurt. Ja, gij ziet ook thans mijn toestand; mijne vreugde en droefheid wekken ook ginds uw vaderlijk gevoel op, en gij zult gewis voor mij bidden en des Heeren barmhartigheid voor mij verwerven, dat geen onheil mijnen (en der mijnen) vrede kome storen.

Gij, mijn God! in Wiens magt de zielen der levenden en der dooden zijn, neem de gebeden genadig aan, welke voor den troon Uwer heerlijkheid opstijgen. Verblijd de ziel Uws dienstknechts, en zegen haar met Uw hemelschen Zegen. Verlicht ook mijn geest, en boezem mijn hart en dat der mijnen een vroom geloof en liefde tot de deugd in, tot Uw roem en tot ons eeuwigdurend heil. Amen!

Bij het graf der moeder.

Daar Gij, Heere! de moeder (van de aarde,) hebt weggezonden, zoo neem Gij de kinderen aan.
(Naar 5. B. M. 22. 7.)

Vrede zij met u, geliefde moeder! die mij met smarte gebaard, opgevoed en veel om mij geleden, geduld en verdragen hebt. Mij was uw leven en streven gewijd, om met trouwe moederlijke zorg in al mijne behoeften te voorzien. Gij hebt de gaven mijns geestes en mijns harten ontwikkeld, mij tot deugd en godsvrucht geleid. Thans echter

heb ik door uw dood de getrouwste leidster door het leven, de teederste troosteres in het lijden verloren. Daarom werd ik door uw graf, als het ware, aangetrokken, door uw graf, waar uwe aardsche overblijfselen rusten, om u in liefde te begroeten, uwe assche te zegenen, en uwen zaligen geest met kinderlijke teederheid en vurig verlangen aan te roepen. Vrede zij met u, geliefde moeder! vrede uwer assche! vrede uwer ziele! Wanneer gij nog met deelneming op het aardsche leven nederziet, wanneer uwe liefde tot uw kind door den kouden adem des doods nog niet is uitgedoofd, zoo vereenig uw gebed met het mijne, om voor mij (en mijn echtgenoot en mijne kinderen) zegen en geluk af te smeeken. (Mogen mijne kinderen steeds streven, om hun hart door de erkenning van Gods leer en door de uitoefening Zijner geboden te verlichten. Mogen zij nimmer van het pad der deugd en des heiligen geloofs afwijken. Mogen zij door hun vromen wandel zich zelven en anderen heil en zegen verschaffen, en Gode en den menschen welgevallig zijn!)

O, dat uwe reine ziel, dierbare moeder! thans uit den engen kerker haars aardschen ligchaams bevrijd, de hemelsche zaligheid Eden's moge deelachtig zijn, dat gij, vereenigd met de vrome, edele stammoeders Israëls, op ons, bewoners des duisteren jammerdals, medelijdend moogt nederzien, en door uwe vrome gebeden onze voorspraak zijn bij den Vader in den hemel. Vrede zij uwe dierbare overblijfselen, goede moeder! Vrede uwer edele ziele, tot dat de roepstem des Allerhoogsten u ter opstanding zal wekken, in vereeniging met alle in ongestoorde zaligheid levende vromen en godzaligen. Wanneer de tijd der opstanding zal naderen, dan zal de Eeuwige, de Almagtige, ook u toeroepen: »Hef u op, om uw verdiende loon te ontvangen!"

Gebed eener dochter

(bij het graf harer ouders op den verjaardag huns doods.)

> Wij allen sterven weg, zijn aan het water gelijk, dat op de aarde wegstroomt, zonder dat het weêr vergaârd kan worden; doch God wil niet het leven nemen, maar Hij zorgt, dat het verstootene ook niet van Hem verstooten worde. (Samuel II 14. 14.)

Vrede zij met u, dierbare ziel mijns vaders! (mijner moeder!) Heden, op den sterfdag van den oorsprong mijner dagen, nader ik het graf uws sterfelijken hulsels, om den Almagtige voor het heil uwer ziel te bidden. Gij wandelt hierboven in de hoogere sferen der hemelsche zaligheid om den troon des Eeuwigen, zoo als eene planeet hare baan om de

alles bezielende zon aflegt. Gij zijt een beter, eeuwig leven ingetreden, en glimlacht misschien over de tranen uws kinds, dat uw verlies betreurt. Ik noem verloren, wat niet met mij op aarde wandelt, wat voor mij, zoo lang ik hier beneden vertoef, verloren is! Doch gij, vrome ziel! noemt gewis uw tegenwoordigen toestand het ware leven, het wedervinden der hemelsche rust, des zaligen vredes, welke in den aardschen nacht nooit te verkrijgen is. Eenmaal, zalige ziel! maakte ik een gedeelte uws aardschen hulsels uit, dat gij, in uwe vlugt naar des hemels hoogten, in het stof hebt achtergelaten; o, laat mij thans een straal van uw bovenaardschen glans ten deele vallen, om mij en allen, die mij dierbaar zijn, te verlichten en door de doolpaden des aardschen levens te voeren!

Tot U, o eeuwige God! wend ik mij heden met een smartelijk gevoel en vrome aanbidding. Ontferm u over mij, wanneer Gij bij den terugkeer van dezen voor mij zoo ongelukkigen dag het boek des levens opent, en ook mijn handel en wandel onderzoekt. Wees mijner genadig, en ondersteun mij met de regterhand Uws heils om wille der reine ziel mijns vaders (mijner moeder) welke mij gewis met zijn (haar) vurigste gebed zal bijstaan. Laat mij (en de mijnen) vreugde en zegen op de doornenbaan des levens plukken, om ons aardsch lijden — het erfdeel der stervelingen — te verzachten en te verminderen.

Ondersteun, o onsterfelijke ziel van den oorsprong mijner dagen! (mijne moeder, die mij gebaard heeft!) mijn gebed, dat ik thans tot den Eeuwige opzend, en verlaat uw kind nimmer in den nood, wanneer het gewonde hart zich in gebeden en vrome overdenkingen uitstort! Vrede zij met u in den hemel, vrede uwer assche in den killen schoot der moederlijke aarde, tot dat eenmaal de stem des Eeuwigen hen, die den doodslaap slapen, wekt, en ook gij weder ontwaakt en opstaat voor een heilrijk, door God gezegend aanzijn. Amen!

Tafelgebed.

Gij opent Uwe hand, en verzadigt al wat leeft, met welbehagen. (Psalm 145. 16.)

Geprezen zij Uw naam, Vader in den hemel! die voedsel bereidt voor al Uwe schepselen, en de geheele wereld met Uwe goedheden overlaadt, want Uwe goedertierenheid duurt in eeuwigheid. Door de zorg Uwer algoedheid heeft het ons nog nooit aan spijs ontbroken, en zoo zult Gij het ons aan niets laten ontbreken in alle eeuwigheid. Gij voedt en on-

derhoudt alle wezens, betoont U zachtmoedig en barmhartig jegens allen, en schenkt het onderhoud aan alle bewoners der aarde. Geloofd zijt Gij, Heer der wereld! die alles en allen onderhoudt.

Geloofd zijt Gij, eeuwige God! Die den mensch boven Uwe andere schepselen verkoren, en hem uit het stof opgeheven hebt, dat hij, even als hij zijn hoofd en aangezigt vrij en opregt naar Uw hemel kan wenden, ook zijn geest in aanbidding en liefde tot U kan verheffen, en zijne hooge bestemming in het hart gevoelen. Gij hebt hem in Uwe genade van de overige schepselen afgezonderd, dat hij niet slechts volgens de inspraak zijner blinde driften leve, om voedsel op te zoeken, om zijn honger te stillen. De vernuftige, niet slechts zinnelijke mensch zoekt voedsel, om zijne van U ontvangene levenskrachten te sterken, welke de steunpilaren der ziel en harer edeler werken uitmaken; opdat de wieken zijns geestes niet verlammen; zijn hart niet moede worde in zijn edel streven om God te vreezen, de deugd te beminnen en den evenmensch, die in nood verkeert, te ondersteunen.

Lof en dank zij U toegebragt, Heer der wereld! voor al de weldaden, die Gij mij in mijn leven hebt bewezen, en voor wier opsomming mij de woorden ontbreken. Ook thans, nadat ik mijn honger heb bevredigd, zij mijne eerste gedachte, U mijn hartgrondigsten dank toe te brengen, zoo als Uwe Heilige Schrift het leert: »Wanneer gij spijs genoten en u verzadigd zult hebben, dan zult gij den Eeuwige, uw God, danken voor het schoone land, dat Hij u gegeven heeft!" 1) Laat mij, o God! nimmer eenig goed uit Uwe milde hand ontvangen, zonder den Gever alles goeds te aanbidden; want ondankbaarheid jegens God of den mensch is eene vergiftige plant, die de kiem van al wat goed en edel is in ons hart onderdrukt en vernietigt. Schenk ons ligchaam voedsel en ons hart verstand en gevoel, om God te vreezen, de deugd te beminnen en onzen naasten wel te doen, o eeuwige Steun mijns levens! Amen!

Tafelgebed eens kinds.

Heb dank, lieve God! dat Gij mij met Uw voedsel hebt verzadigd. Zoo ondervind ik dagelijks Uwe goedheid. Gij geeft mij spijs, wanneer ik honger, en drank wanneer ik dorst heb. Gij opent ook Uwe milde hand, en zegent alles, wat op aarde leeft.

1) 5 B. M. 8, 10.

Gij laat voor elk dier, voor den kleinsten vogel in de lucht voeder tot zijn onderhoud groeijen, zoo als Gij voor den mensch, dien Gij lief hebt, alles laat ontstaan, wat zijne behoeften vereischen. Daarom dank en loof ik U van ganscher harte. Ik zal ook Uwe goddelijke leer, zoo als mijne goede ouders en meesters mij deze dagelijks onderwijzen, getrouw opvolgen; opdat Gij mij moogt liefhebben, mijn goede God! wanneer ik goed, vroom en gehoorzaam ben. Verschaf ook in de toekomst aan mijne lieve ouders en aan alle goede menschen hun voedsel en al hunne andere benoodigdheden.

Geloofd zijt Gij, Heer der wereld! Die aan al Uwe schepselen voedsel verschaft.

Ochtendgebed eens kinds.

Mijn goede God in den hemel! ik dank U voor de rust en den verkwikkenden slaap, welke Gij mij in Uwe hemelsche genade in dezen nacht hebt geschonken. Ik dank U, dat Gij het vriendelijk daglicht weder laat schijnen. Ik dank U ook, dat Gij mij in gezondheid hebt behouden. O, lieve Vader in den hemel! laat mij goed en vroom en mijn dierbare ouders en meesters gehoorzaam zijn, die zooveel moeite en zorg besteden aan mijne opvoeding. Ik zal ook heden goed, vroom en gehoorzaam zijn, opdat ik Uwe liefde, mijn God! verdiene.

Geloofd en geprezen zij Uw heilige naam in de geheele wereld. Amen!

Avondgebed eens kinds.

Het licht des daags heeft ons verlaten; ik leg mij neder en zal rustig slapen, want Uwe lieve engelen, mijn God! waken aan mijne zijde, opdat mij niets kwaads moge bejegenen. Gij, Heer in den hemel! slaapt en sluimert niet, want Gij behoedt immer Uw volk Israël. Blijf ook bij mij, goede God! en bescherm mij in mijn slapen en waken. Behoed en zegen ook mijne geliefde ouders, die mij zooveel goeds bewijzen, om mij Gode behagelijk te maken. Amen!

De tien Geboden [1].)

God sprak (op Sinai) al deze woorden als volgt:

1. Ik ben de Eeuwige, uw God, die u uit het land Mizrajim (Egypte), uit het huis der slavernij, heb gevoerd.
2. Gij zult geene vreemde goden hebben voor Mijn aangezigt. Gij zult u geen beeld maken, noch een afbeeldsel van hetgeen boven in den hemel, of beneden op de aarde, of in het water of onder de aarde zich bevindt. Gij zult u niet voor hen buigen, noch hen dienen. Want Ik, de Eeuwige, uw God, ben een ijverzuchtig God, Die de schuld der ouders verhaal op de kinderen, in het derde en in het vierde geslacht, dergenen (namelijk) die mij haten. Doch die genade bewijst tot in duizende geslachten hun, die Mij liefhebben en Mijne geboden in acht nemen.
3. Gij zult den naam van den Eeuwige, uw God, niet ijdellijk uitspreken; want de Eeuwige zal hem niet ongestraft laten, die Zijn naam ijdellijk uitspreekt.
4. Gedenk den Sabbathdag, om dien te heiligen. Zes dagen moogt gij arbeiden en al uw werk verrigten; maar de zevende dag is een rustdag ter eere van den Eeuwige, uw God; dan zult gij geen werk verrigten, noch gij, noch uw zoon of uwe dochter, noch uw knecht of uwe dienstmaagd, noch de vreemdeling, die binnen uwe poorten woont. Want in zes dagen heeft de Eeuwige den hemel en de aarde geschapen, de zee en al wat er in is, en op den zevenden dag gerust; daarom heeft de Eeuwige den Sabbathdag gezegend en geheiligd.
5. Eer uw vader en uwe moeder, opdat uwe dagen verlengd worden in het land, dat de Eeuwige, uw God, u geeft.
6. Gij zult niet moorden.
7. Gij zult niet echtbreken.
8. Gij zult niet stelen.
9. Gij zult tegen uw naaste geene valsche getuigenis afleggen.
10. Gij zult niet begeeren uws naasten huis, gij zult niet begeeren uws naasten vrouw, noch zijn knecht of zijne dienstmaagd, noch zijn os of zijn ezel, noch iets anders, dat uw naaste toebehoort.

---

1) 2 B. M. 20.1—41. De verhevene eenvoudigheid der goddelijke woorden is ons te heilig, dan dat wij haar door opgesmukte woordenpraal zouden misvormen. Onze lezeressen ontvangen dus eene getrouwe verklaring der tien geboden.

De dertien Geloofsartikelen der Israëlieten, als dagelijksche belijdenis [1]).

1. Ik geloof getrouw en waarachtig, dat de Schepper, geloofd zij Zijn naam, de Schepper en Leider van geschapene wezens is, en dat Hij éénig en alléén alle alle gewrochten gemaakt heeft, maakt en zal maken.
2. Ik geloof getrouw en waarachtig, dat de Schepper, geloofd zij Zijn naam, eenig is, en dat er geene eenheid bestaan kan gelijk de Zijne, en dat Hij alléén onze God was, is en zijn zal.
3. Ik geloof getrouw en waarachtig, dat de Schepper, geloofd zij Zijn naam, geen ligchamelijk wezen is, dat hem geene ligchamelijke toevallen kunnen treffen, en dat Hij met niets kan vergeleken worden.
4. Ik geloof getrouw en waarachtig, dat de Schepper, geloofd zij Zijn naam, de eerste was en de laatste zijn zal.
5. Ik geloof getrouw en waarachtig, dat de Schepper, geloofd zij Zijn naam, alléén moet aangebeden worden, en dat buiten Hem niets behoort te worden aangebeden.
6. Ik geloof getrouw en waarachtig, dat alle woorden der profeten waar zijn.
7. Ik geloof getrouw en waarachtig, dat de profetie van onzen leeraar Mozes — vrede zij met hem! — waar is, en dat hij vader der profeten was, zoowel van zijne voorgangers als van zijne opvolgers.
8. Ik geloof getrouw en waarachtig, dat de gansche leer, welke wij thans bezitten, dezelfde is, die onzen leeraar Mozes — vrede zij met hem! — gegeven is geworden.
9. Ik geloof getrouw en waarachtig, dat deze leer niet veranderd zal worden, en dat er geene andere leer door den Schepper, geloofd zij Zijn naam, zal gegeven worden.
10. Ik geloof getrouw en waarachtig, dat de Schepper, geloofd zij Zijn naam, alle handelingen der menschen en hunne gedachten kent; gelijk er gezegd is: Hij, die aller harten vormde, let ook op al hunne handelingen.
11. Ik geloof getrouw en waarachtig, dat de Schepper, geloofd zij Zijn naam, met weldaden beloont degenen,

---

1) Maimonides, die in de twaalfde eeuw leefde, kwam het eerst op het denkbeeld, om de godsdienst zijner vaderen tot een zeker aantal grondregels te beperken, opdat de godsdienst, even als alle wetenschappen, hare grondregels zoude hebben, van welke al het overige afgeleid wordt. Uit dit denkbeeld zijn de dertien geloofsartikelen ontstaan.

die Zijne geboden in acht nemen, en degenen straft, die Zijne geboden overtreden.

12. Ik geloof getrouw en waarachtig aan de komst van den Messias, en ofschoon hij draalt, hoop ik nogtans elken dag, dat hij komen zal.

13. Ik geloof getrouw en waarachtig, dat de opstanding der dooden zal plaats hebben, ten tijde, dat dit de wil zal zijn des Scheppers, geloofd zij Zijn naam en verheven zij Zijn roem eeuwig en altoos.

IN UWE HULP HOOP IK, Ô EEUWIGE.

Gebed bij het graf eens Echtgenoots 1).

Vrede zij met u, geest mijns zaligen echtgenoots! gij waart de steun en de kroon mijns huizes, het licht, dat mijne duisternis verlichtte, de vreugde, welke mijn hart vervulde. Sedert gij het leven verlaten hebt, verliet ook de vreugde mijn huis; donkere wolken omgaven mijn hemel, en de stralen mijner heilzon hielden op mijne woning te verwarmen. Eenzaam en treurig hebt gij mij op de aarde achtergelaten; verdwenen is mijn luister, weg is mijn tooi, verzwonden al mijn pracht. Met een vurig verlangen blik ik naar u omhoog. Mijn huis is ledig; overal derf ik u. Droefheid vervult mijn hart, tranen zijn de eenige gezellen mijner eenzaamheid, zuchten de eenige spraak mijns beklemden, weemoedsvollen harten. Bij uw graf wil ik nu mijnen tranen hun vrijen loop laten, en in mijne beklemming troost en verlichting zoeken. Ach! ik zoek; doch zal ik op aarde troost vinden? Ik blik omhoog, ik zoek u, uitverkoren ziel mijns dierbaren echtgenoots! vrede zij met u! Gij zijt omhoog gestegen naar het verblijf der eeuwige zaligheid, waar de zielen der uitverkorenen verwijlen, en eeuwige vreugde hun hoofd omgeeft, waar uwe werken u zijn voorafgegaan, en de eeuwige liefde Gods u overvloediglijk beloont.

Ik gedenk uwer met een weemoedig verlangen, wij waren hier door God in liefde vereenigd, en wat Zijne wijsheid verbonden heeft, kan door den dood nimmer voor eeuwig gescheiden worden. De eeuwige liefde, die onze harten hier beneden te zamen strengelde, verscheurt den band niet voor immer, dien zij zelve gestrikt heeft. Gij zijt mij voorafgegaan

---

1) Dit gebed en de twee volgende zijn niet ontleend aan het werk van Dr. LETTERIS. Zijn zijn echter den Vertaler zoo toepasselijk voorgekomen, dat hij gemeend heeft, dat ook deze hier geene onverdiende plaats innemen.

bij den Vader, ik zal u volgen, wanneer Hij ook mij eens tot Zich zal roepen, de dood scheidt ons niet voor eeuwig; ik zal u wedervinden, wederzien dáár, waar alles volmaakt is, waar na de vereeniging geene scheiding volgt, waar de regtvaardigen den Heere zonder einde prijzen, en aan Zijne heerlijkheid zich verkwikken. Uw uitverkoren geest blikke van uit het verblijf der onvergankelijke vreugde op mij neder, en lispele mijn harte woorden van bemoediging toe, opdat ik niet struikele op de baan van het goede, en mijne pligten, hoe zwaar ze ook zijn mogen, getrouw vervulle. Gij hebt de kleine kudde verlaten, wier trouwe herder gij steeds waart. Hebt gij nu alle zorgen voor de onnoozele schapen vaarwel gezegd, welke gij vroeger zoo liefderijk hebt gehoed? Kan der liefde des vaders het wee zijner beminde kinderen zoo onverschillig worden? Kan liefde ooit ophouden liefde te zijn? Gij zijt getogen naar het verblijf des eeuwigen Vaders, en hebt ons in droefheid achtergelaten. Wie zal nu de onervaren kleinen met hetgeen zoo wetenswaardig is, bekend maken? Wie onze nog zoo jonge kinderen in de voorvaderlijke godsdienst onderwijzen? Wie hunne aandacht op Gods wijze wegen rigten? Wie hen leiden op het pad der deugd? En ik, uwe gade, ach! nu uwe weduwe, waar zal ik opwekking vinden tot volbrengiug der pligten, die gij vroeger zoo getrouw met mij hebt gedeeld? Zij liggen nu alleen op mij. De behoeften uwer kinderen moet ik bevredigen: van mij verwacht uw huis zijne verzorging, zijne bestiering. Onze wijzen zeggen: een man, dien zijne jeugdige vrouw afgestorven is, mag dezelfde droefheid gevoelen, alsof hij den heiligen tempel door vlammen had zien verteren; waar echter is een beeld, verschrikkelijk genoeg, om het jammer eener weduwe over het verlies van haren trouwen echtgenoot te kennen te geven? Wat kan de smart verzachten, die mijn hart vervult? Wat mij de hemelvreugde teruggeven, die vroeger in mijn boezem zetelde? De aarde heeft voor mij geen troost. Troost vind ik alleen in God, die een Vader der weezen en Beschermer der weduwen is. Hij alleen kan den bitteren lijdenskelk in een troostbeker veranderen, en het tranendal in een voorhof der hoop herscheppen. De Vader der weezen zal ook mijne weezen niet verlaten, Hij zal ze verzorgen. De Beschermer der weduwen zal zich ook mijner erbarmen, daar ik op Hem vertrouw. Zijn woord is waarheid, het misleidt noch bedriegt, allen zullen het vervuld zien, die op Hem bouwen: »Aller oogen zijn naar U gerigt, en Gij reikt hun hunne behoeften uit te regter tijde. Gij opent Uwe Vaderhand en onderhoudt alles wat leeft met weldaden, met zegen". Mijn God en Vader! Gij zijt allen nabij, die U in waarheid aanroepen,

Verhoor dus ook mijne beden, wees mijn Helper in den nood; sta mij bij, en voer mij met Uwe regterhand, wanneer kommer, zorg en nood mij dreigen neder te storten; want Gij ondersteunt de vallenden, en rigt op de neêrgestorten. Gij spijzigt de hongerigen, Gij maakt los de geboeiden, Gij geneest hen, wier harte gebroken is, Gij zendt Uw licht, en verlicht den weg dergenen die in de duisternis verkeeren. Gij ondersteunt de zwakken en weêrloozen, Gij bepleit het regt der weduwen en weezen. «Gij troont in den hoogen, in het ver verwijderde heiligdom, maar ook bij hen, wier geest gedemoedigd en ter neêrgedrukt is; Gij schenkt leven aan den geest der demoedigen, en bezielt het harte der ter neêrgedrukten." Gij zult mij niet verlaten, Gij zult, zoo als Gij beloofd hebt, ook mijne kinderen een trouwe Vader, en mij zelve een almagtig Beschermer zijn. Daarom wil ik niet wanhopig worden, maar getroost op U hopen. Verleen mij, o God! de noodige krachten, om de moederpligten, waartoe Gij mij geroepen hebt, getrouw te vervullen, en schenk mij het noodige besef, opdat ik mijne kinderen op den weg des eeuwigen levens geleide. Verlicht en sterk mij, opdat ik Uw wil kenne, en uit Uw Woord troost en hoop moge putten, opdat ik steeds doe, wat U welgevallig, wat mij en mijnen kinderen waarlijk heilzaam is. Toon Gij zelf mij den weg, dien ik te bewandelen heb, want tot U rigt ik mijne ziel. Leer mij naar Uw welgevallen handelen; want Gij zijt mijn God, Uw goede Geest geleide mij op eene effen baan!

En gij, uitverkoren ziel mijns echtgenoots! vereenig uwe bede met de mijne tot God, dat Hij mij en mijnen kinderen bijsta, en hen voor al het kwaad beware. Hij verbanne ijdelheid en zonde uit onze harten, opdat zij niet heerschen over ons, opdat wij levenslang Hem vereeren, en met een trouw harte aan Hem verknocht blijven. Gij zelf, ga in gindsch verblijf des eeuwigen vredes, wees zalig, door de aanschouwing der heerlijkheid Gods, en ontwaak door de almagtige roepstem tot het nieuwe leven, tot eeuwige vreugde! Amen.

Gebed bij het graf eens Broeders.

Met een diep bedroefd harte nader ik heden uw graf, geliefde broeder! met een hart, dat alsnog niet getroost is, wegens het smartelijke verlies, dat door uwe scheiding uit dit leven mij getroffen heeft. Het onveranderlijke raadsbesluit Gods heeft u in de schoonste levensjaren van mijne zijde weggenomen, en het hart, dat mij met broederlijke liefde en trouw toegedaan was, heeft opgehouden te kloppen.

Ach! wanneer ik denk aan de genoegelijke stonden van ons zamenzijn in de ouderlijke woning, hoe uw vroom gemoed mij steeds tot al het goede aanspoorde, hoe uwe wijze inzigten mij uit zoo menige moeijelijkheid redden, hoe dikwijls ik uit den rijken schat uwer ervaringen putte, dan mogt ik zoo gaarne in tranen wegsmelten, omdat ik dit alles voortaan moet ontberen.

Alleen het geloof aan de onsterfelijkheid der ziele kan mij in mijn weemoed rust geven; immers, is het alleen het vergankelijk omhulsel, dat tot stof teruggekeerd is; uw edeler en beter deel rust nu reeds in de schaduw der Almagt. De goede voorbeelden, welke gij in uw leven mij en allen uwen verwanten gegeven hebt, neen, zij zijn niet verloren gegaan, want zij blijven nog na uw dood hunnen invloed uitoefenen. Gij hebt den tijd van uwe aardsche pelgrimsreis niet nutteloos voorbij laten gaan, gij hebt, zoo veel in uw vermogen lag, naar alles, wat edel en voortreffelijk is, gestreefd, en u beijverd, in uw wandel naar deugd en godsvrucht, mij tot voorbeeld te strekken. Moge toch nimmer de herinnering aan u, geliefde broeder! mij verlaten; moge zij mij behoeden voor ligtzinnigheid, mij afhouden van slechte wegen, mij beschermen tegen ijdelheid en zonde! Gij, die mijne vreugde, mijn trots, de lust mijner oogen zijt geweest, gij wilt niet, dat ik mij overgeve aan buitensporige droefheid en jammeren, maar wel dat ik met pligtsbetrachting en een gewillig harte alles volbrenge, wat mij ter vervulling gegeven is. Moge de heilige God Israëls, die de ziel niet aan het verderf prijs geeft, en de godvruchtigen niet verlaten laat omdolen, u de misslagen en zwakheden niet aanrekenen, van welke het leven des menschen nimmer vrij is, maar u door de poorten der zaligheid laten binnen treden, en u laven met den stroom der onvergankelijke vreugde! Amen.

Gebed bij het graf eener Zuster.

Eeuwige, mijn God en God mijner vaderen! hier, bij het huiveringwekkende verblijf der graven, waar reeds tallooze tranen om dierbare en geliefde panden neêrgevloeid zijn, waar meer dan overal elders den sterveling de nietigheid en het brooze van al het aardsche blijkt, hier aan den grafheuvel mijner vrome zuster, mijner trouwe vriendin, wil ik mijn harte voor u uitstorten; hier wil ik mijn voornemen, om den weg der deugd en des geloofs te bewandelen, versterken, opdat ik in het ongeluk niet kleinmoedig worde, niet in jammer en droefheid mijne dagen doorbrenge, niet in werkeloosheid en in afzondering van de wereld

mijn leven wegdroome. Hoe meer ik het verlies gevoel dat een hart, vol van liefde en edelmoedigheid, mij niet langer ter zijde staat, des te meer wil ik mij voortaan beijveren, ten allen tijde een echt godsdienstigen zin in mijn boezem aan te kweeken. Hoe meer ik tot het besef kom, dat noch ligchamelijke voorregten, noch schatten in staat zijn ons te redden, wanneer wij volgens Uwe raadsbesluiten hemelsche Vader! van het aardsche tooneel moeten aftreden, des te meer bereid ik mij voortaan voor tot de onsterfelijkheid, en om zoodanig te leven, dat ik noch vrees noch huivering voor den dood gevoele, maar met gelatenheid en onderwerping alles aanneme, wat Gij over mij beschikt.

Doch zwak en bedriegelijk is het menschelijke harte, en onze beste voornemens, onze edelste ontwerpen, zijn dikwijls niet anders dan eene zeepbel, die na hare geboorte terstond verdwijnt. Voorwaar, in den tegenwoordigen oogenblik, op dit oord, vermogen de aanlokkelijke begeerten der aarde, de verleidelijke spelen der menschenkinderen geen invloed op mij uit te oefenen. Doch zal ik nimmer wankelen in mijne tegenwoordige neigingen en wenschen? Zullen ligtzinnigheid, ijdelheid, praal- en behaagzucht en zoo vele andere zwakheden, die aan zoo velen onzer sekse eigen zijn, nimmer vat op mij hebben? Wees Gij aldus, o Heer! mijn Steun, mijn Herder, mijn Toeverlaat in de oogenblikken der beproeving; moge, wanneer deze genaken, het beeld der rustenden op deze heilige plaats mij omzweven; zij, wier zusterlijke liefde en trouw mij zoo dikwerf bij haar leven voor vele gevaren en dwalingen waarschuwde, zij zal ook nu — in zoo verre dit der zielen der afgestorvenen mogelijk is — mij hare deelneming niet onthouden. Ja, het komt mij voor, alsof ik de uitverkorene ziel mijner geliefde zuster met welgevallen op mij zie neêrblikken; en aldus gesterkt, gelaafd en met nieuwen moed bezield, verwijder ik mij van dezen vreedzamen akker, om mij in de woelige bedrijvigheid mijner medeschepselen te begeven, in de hoop, dat Gij, Albarmhartige! mijn vurig smeeken moogt verhooren, en met goddelijke vreugde en onuitsprekelijke zaligheid diegenen beloonen, die reeds hier beneden geen hooger genot kenden, dan U, o Eeuwige! te loven en te prijzen van eeuwigheid tot eeuwigheid! Amen.

LIJST DER IN DIT BOEK VOORKOMENDE EN VERTAALDE PSALMEN.

Ps. 3 bl. 199.
» 8 — 136.
» 16 — 49.
» 19 — 14.
» 20 — 43.
» 23 — 1.
» 24 — 42, 136.
» 25 — 137.
» 29 — 42, 59, 137.
» 32 — 138.
» 33 — 18.
» 34 — 115.
» 38 — 138.
» 48 — 46.
» 49 — 212.
» 51 — 139.
» 67 — 130.
» 81 — 48.
» 82 — 47.
» 83 — 48.
» 86 — 139.
» 90 — 15.
Ps. 91 bl. 16, 198.
» 92 — 18, 61.
» 93 — 19, 61.
» 94 — 47.
» 95 — 58.
» 96 — 58.
» 97 — 59.
» 98 — 59.
» 99 — 59.
» 100 — 14.
» 104 — 101.
» 113 — 146.
» 114 — 146.
» 115 — 147.
» 116 — 147.
» 117 — 148.
» 118 — 149.
» 120 — 102.
» 121 — 102.
» 122 — 103.
» 123 — 103.
» 124 — 103.
Ps. 125 bl. 103.
» 126 — 104, 188.
» 127 — 107.
» 128 — 104, 142, 200.
» 129 — 104.
» 130 — 104.
» 131 — 105.
» 132 — 105.
» 133 — 105.
» 134 — 61, 105.
» 135 — 16.
» 136 — 17.
» 137 — 188.
» 144 — 130.
» 145 — 20, 43, 98.
» 146 — 20.
» 147 — 21.
» 148 — 21.
» 149 — 22.
» 150 — 22.

—

Tafel der uren waarop de Sabbath eenen aanvang neemt.

Van den 22 Januarij	tot den 10 Februarij	ten 4	Ure.
Van den 10 Februarij	tot den 1 Maart	» 4½	»
Van den 1 Maart	tot den 15 »	» 5	»
Van den 15 »	tot den 1 April	» 5½	»
Van den 1 April	tot den 15 »	» 6	»
Van den 15 »	tot den 1 Mei	» 6½	»
Van den 1 Mei	tot den 1 Augustus	» 7	»
Van den 1 Augustus	tot den 22 »	» 6½	»
Van den 22 »	tot den 10 September	» 6	»
Van den 10 September	tot den 1 October	» 5½	»
Van den 1 October	tot den 15 »	» 5	»
Van den 15 »	tot den 1 November	» 4½	»
Van den 1 November	tot den 22 »	» 4	»
Van den 22 »	tot den 22 Januarij	» 3½	»

Nota. — Op het uur, dat de Sabbath begint, wordt ook dagelijks het gebed *Mincha* en *Arbith* verrigt.

Tafel der uren, waarop men 's ochtends het *Sema* gelezen moet hebben.

Van den 22 Januarij	tot den 22 Februarij	ten 9	Ure.
Van den 22 Februarij	tot den 22 Maart	» 8½	»
Van den 22 Maart	tot den 22 April	» 8	»
Van den 22 April	tot den 22 Augustus	» 7½	»
Van den 22 Augustus	tot den 22 September	» 8	»
Van den 22 September	tot den 22 October	» 8½	»
Van den 22 October	tot den 22 November	» 9	»
Van den 22 November	tot den 22 Januarij	» 9½	»

Satan. שָׂטָן Eigentlijk *iemand* of *iets* dat hindert; voorts *aanklager, vervolger, booze geest* enz. (zie NUM. XXII : 22 en JOB I : 7).

Sela. סֶלָה Een muzikaal woord, (in de PSALMEN 69 malen, doch anders alleen in HABAKUK 3 malen voorkomende,) doorgaans aan het einde, slechts zelden in het midden van een vers, bij het einde des eersten lids, geplaatst, en welks juiste beteekenis geheel verloren is, ofschoon er zijn, die het met *herhaling, verandering van toon, verheffing, stilzwijgen, eeuwig, gewis* of *voortreffelijk* vertalen. Sommigen houden het voor eene verkorting van סב למעלה השר *begin nog eens zanger!* (*da Capo*) of סימן לשנות הקול *teeken om van toon te veranderen*, hetwelk zeer onwaarschijnlijk is.

Selaïm. סְלָעִים Meervoud van סלע, talmudische benaming eener munt, die bij de Nederl. Israëlitische gemeente te Amsterdam op *f* 1.50 Ned. geschat wordt.

Semini-Azéreth. שְׁמִינִי עֲצֶרֶת De *achtste* dag, die als *slotfeest* gevierd wordt. (Zie LEV. XXIII : 36 en NUM. XXIX : 35).

Semone-Esré. שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה, ook תְּפִלָּה (*Tephilla, gebed*), Hieronder wordt het gebed (blz. 28 enz.) begrepen, hetwelk *staande* verrigt moet worden en daarom ook door sommigen עֲמִידָה genoemd wordt. Het wordt שמונה עשרה (*achttien*) genoemd, omdat het oorspronkelijk uit 18 afdeelingen bestond; later is er te *Jabne*, ten tijde der Hasmoneën nog ééne, למלשינים, bijgevoegd.

Seraphim. Zie *Chajot.*

Sesam. שֻׁמְשְׁמִין Eene soort graan, in het Oosten zeer bekend.

Talleth. טַלִּית *Bedekking.* Een vierhoekig gewaad, met schouwdraden voorzien, hetwelk men bij het verrigten van het gebed in de synagoge draagt.

Tephilin. תְּפִלִּין (*Gebedriemen*) naar aanl. van EXOD. XII : 16 en DEUTER. VI : 8 en XI : 18).

Zebaöth. צְבָאוֹת *Heirscharen*, wordt in de profetische boeken en de Psalmen dikwijls bij eenen naam der Godheid gevoegd, doch komt in den Pentateuchus niet voor.

Zizith. צִיצִית De schouwdraden, welke den Israëliten geboden zijn aan de hoeken hunner kleederen te maken. (NUM. XV : 38 en 39).

—

Kidus. קִדּוּשׁ *Heiliging, Inwijding.* Een gebed bij het ingaan van de Sabbath- en Feestdagen, waardoor zij *ingewijd* worden.

Kik. קִיק v. s. zaadkorrels van boomwol; v. a. zekere vogel.

Kippoer. כִּפּוּר *Verzoening* (vergel. LEV. XXIII : 2).

Kohen en *Kohanim*, zie *Cohen.*

Léches. לֶכֶשׁ Een soort wol, die tusschen den bast en het hout van den cederboom zit.

Leviten. לְוִיִּם Allen, die tot den stam Levi behooren, behalve de nakomelingen van Aäron, die *Cohanim* כֹּהֲנִים genoemd worden.

Loelab. לוּלָב de palmtak waarvan men zich op het loofhuttenfeest bedient en die LEV. XXIII : 40) כַּפּוֹת תְּמָרִים wordt genoemd.

Maphtir, zie *Haphtara.* *Maranan,* zie *Saberi.*

Mezuzah. מְזוּזָה Eigentlijk *deur-post* (EXOD. XXI : 6); doch thans wordt er onder verstaan een kokertje van hout of andere stof, aan de posten van elke deur in de huizen der Israëliten vastgehecht, waarin zich de tekst van DEUT. VI : 4—9 en XI : 13—21 op perkament geschreven, bevindt.

Neginoth. נְגִינוֹת Zeker speeltuig, in de opschriften van onderscheidene Psalmen voorkomende.

Omer. עֹמֶר Eene kleine inhoudsmaat voor drooge waren, (1/10 van een *Epha,* LEVIT. XXIII), doch waaronder thans verstaan wordt de *telling,* van den tweeden dag van het feest der ongezuurde brooden, dat men het offer der eerstelingen bragt, tot het wekenfeest, 49 dagen.

Ophannim zie *Chajot.*

Poerim of *Purim.* פּוּרִים *Loten[-feest],* dat ter gedachtenis aan Israëls verlossing en Hamans val, op 14 en 15 Adar (de laatste maand des jaars Februarij tot Maart) gevierd wordt.

Ros-Hasana. רֹאשׁ הַשָּׁנָה *Nieuw-Jaars[Feest],* hetzelfde dat (NUM. XXIX : 1) *een dag van bazuingeschal* genoemd, en op den 1sten en 2den *Tisri* (de 7de maand, overeenkomende met September—October) gevierd wordt.

Saberi Maranan Werabbanan Werabbothai. סַבְרִי מָרָנָן וְרַבָּנָן וְרַבּוֹתַי *Welk is het gevoelen der Heeren, Leeraars en Meesters?* thans eene beleefdheidsbetuiging, om niet te drinken zonder de vergunning van hen die er bij tegenwoordig zijn. Den oorsprong hiervan vindt men in Tract. SANHEDRIN en SEPHER MUSAR bl. 125, Col. 2). Zie ook הַמַּגִּיד Jaargang תרכ״א No. 27 bl. 166 en 167.

Gittith. גִּתִּית Een muziek-instrument, waarschijnlijk naar de stad *Gath,* alwaar het gemaakt werd, aldus genoemd.

Habdalah. הַבְדָּלָה *Afscheiding.* Eene plegtigheid bij het einde van de Sabbath- en Feestdagen, waarbij God geloofd wordt, als *onderscheidende* tusschen gewijd en ongewijd.

Hallel. הַלֵּל *Lofzang,* waarmede men bijzonder Ps. CVIII—CXVIII bedoelt. — Psalm CXXXVI wordt het Groote *Hallel* הַלֵּל הַגָּדוֹל genoemd.

Hallelujah. הַלְלוּ־יָהּ Een tusschenwerpsel, aan het einde van vele Psalmen voorkomende, hetwelk *Prijst den Eeuwige!* beteekent, en in de meeste vertalingen niet overgebragt wordt.

Hammaäloth. הַמַּעֲלוֹת De juiste beteekenis laat zich niet bepalen, v. s. *[lied] der trappen.* v. a. *der optogten.*

Hanoeka of *Hanuca.* חֲנֻכָּה *Inwijding* ook *Inwijdingsfeest,* dat thans nog door de Israëlieten, den 25sten *Kislew* (de 9de maand, overeenkomende met November—December), gevierd wordt, ter gedachtenis der inwijding en reiniging des tempels, in den tijd der Makkabeën, nadat deze door *Antiochus Epiphanes* ontreinigd was.

Haphtarah. הַפְטָרָה *Afscheid, Sluiting.* Hieronder verstaat men de afdeeling van een der profetische boeken, welke na de wekelijksche afdeeling van den Pentateuchus, op Sabbath-, Feest- of Vastendagen gelezen wordt; die zulks verrigt noemt men *Maphtir* מַפְטִיר, *Sluiter* der afdeeling.

Hosaäna Rabba. הוֹשַׁעְנָא רַבָּה *De groote Hosaäna.* Zoo wordt de laatste dag van de middendagen van het loofhuttenfeest genoemd, omdat men alsdan bij de gebeden en ceremoniën dikwijls het woord הוֹשַׁעְנָא *help toch!* uitspreekt.

Huppa. חֻפָּה *Overdekking.* Aldus wordt de plegtigheid van het godsdienstig trouwen genoemd, wegens het *overdekken* van het trouwend paar, dat tijdens de *Kidusin* קִדּוּשִׁין (*huwelijks-inzegening*) plaats heeft.

Kadis. קַדִּישׁ *Heiliging.* De naam van een gebed dat onder anderen voor de zielrust van overledene bloedverwanten gebezigd wordt. Daar zijn er van verschillende benamingen, als: *Kadis Jathom;* voorts *De-Rabbanan, Tithkabbal, Jehé Selema* en *Dehu Atid,* naar de aanvangswoorden der onderscheidene opstellen.

Kedusa. קְדוּשָׁה *Heilig.* Hieronder wordt het *driemaal heilig* verstaan (bl. 29), dat, in navolging van den profeet Jesaja VI: 3, door den voorlezer en de gemeente en dus alleen bij eene vereeniging van tien mannen, gezegd wordt.

LIJST

DER IN DIT BOEK VOORKOMENDE ONVERTAALDE WOORDEN.

Ajéleth Hasachar. אַיֶּלֶת הַשַּׁחַר Een Muziek-Instrument, door MENDELSOHN met *Morgenflöte* vertaald. Anderen vertalen het: *Hinde des dageraads*, omdat de Oosterlingen het opkomen der zon bij het opdagen eener hinde op hare hoogten vergelijken.

Ab. אָב Naam der vijfde maand van het Israëlitische jaar, overeenkomende met Julij—Augustus.

Amen. אָמֵן Adverbiale uitdrukking ter bekrachtiging eener zaak, vooral bij eedsaflegging (NUM. V: 22 en DEUTERON. XXVII: 15), en beteekenende: *het zij alzoo.*

Arbith. עַרְבִית *Avond*[-*Gebed*].

Chajot. חַיּוֹת Onder dit woord, alsmede onder *Ophannim* אוֹפַנִּים, *Seraphim* שְׂרָפִים, *Erëlim* אֶרְאֵלִּים, en *Cherubim* כְּרוּבִים, worden zekere *Engelen* verstaan, die den troon des Almagtigen omgeven (zie EZECH. I en JES. VI).

Challa. חַלָּה *Een stuk deeg*, ook *een broodkoek*, vroeger bij de offers gebezigd (LEV. VIII: 26).

Cherubim zie *Chajot.*

Cohen. כֹּהֵן *Priester* (meerv. *Cohanim* כהנים *Priesters*, een woord dat in de H. S. zeer dikwijls voorkomt. Tegenwoordig worden er nog de nakomelingen van *Aäron* onder verstaan, die uitsluitend tot het uitoefenen van sommige Godsdienst-plegtigheden gebruikt worden.

Duchan. דוּכָן Een talmudisch woord, beteekenende de *hoogte* waarop de Leviten stonden, om hun gezang uit te voeren (MIDOTH bl. 35). Thans wordt er onder verstaan, de *zegenwensch*, welke de *Cohanim*, naar aanleiding van NUM. VI: 23—27, over de gemeente uitspreken.

Eroeb. עֵרוּב *Vermenging* [*der spijzen*].

Erëlim, zie *Chajot.*

Ge-Hinnom. גֵיהִנֹּם Eigentlijk *het dal van Hinnom*, eene plaats in het heilige land, waar men de kinderen den afgod Moloch offerde, en welke deswegens het voorwerp der algemeene verachting werd (II KON. XXIII: 10). Thans wordt er de strafplaats voor de zielen der booswichten onder verstaan.

Vertaling der op bladz. 3 en 4 voorkomende gedichten in ongebonden stijl 1).

יִגְדַּל

1. Hoogeacht en geprezen zij de levende God; Hij is, en Zijn bestaan hangt van den tijd niet af.
2. Hij is eenig, geene eenheid is met de Zijne gelijk, Zijne eenheid is onbegrijpelijk en eindeloos.
3. Hij heeft geenen ligchamelijken vorm, en is onligchamelijk: wij kunnen Zijne heilgheid met niets in vergelijking brengen.
4. Vóór alle geschapene wezens bestond Hij; de eerste is Hij, en niets ging Zijn begin vooraf.
5. Hij is van eeuwigheid de Heer van al het geschapene, alles toont Zijne grootheid en regering.
6. Den invloed Zijner profetie verleende Hij aan Zijnen geliefdkoosden en dierbaren.
7. Onder Israël stond nooit een profeet gelijk Mozes op, die de gestalte van Gods verschijning zoo als hij aanschouwde.
8. God gaf de ware leer aan Zijn volk, door dezen profeet; de vertrouwde Zijns huizes.
9. God zal nimmer Zijne wet veranderen, noch met eenige andere verruilen.
10. Hij ziet en weet onze geheimen, Hij beschouwt de uitkomst eener gebeurtenis bij haren aanvang.
11. Hij zal den vrome naar verdiensten beloonen, den booze naar zijne snoodheid straffen.
12. Hij zendt onzen Gezalfde op het einde der dagen, om hen die Zijne hulp inwachten te verlossen.
13. Door Zijne groote gunst zal God de dooden doen verrijzen; Zijn loffelijke naam, zij in eeuwigheid geloofd.

אֲדוֹן עוֹלָם

De Heer der wereld, de Beheerscher aller schepselen, vóór dat zij nog bestonden; toen alles door Zijn begeeren ontstond, alstoen werd Zijn naam Koning genoemd. En na dat zelfs alles vergaan zal zijn, zal het Rijk des Eerbiedwaardigen, als Alleenheerscher voortduren. Hij was, Hij is, en Hij zal zijn, met heerlijkheid. Hij is eenig, en er is geen tweede bij Hem te vergelijken, of Hem toe te voegen. Hij is zonder begin en zonder einde, Zijn is de kracht en de heerschappij. Hij is mijn God, mijn levende Verlosser, mijn Beveiliger in mijne smart, ten tijde des ramps. Hij is mijne Banier, mijne Toevlugt, mijn Aandeel en Heilskelk, als ik Hem aanroep. Zijner hand vertrouw mijnen geest toe, bij mijn slapen en ontwaken. Met mijnen geest ook mijn ligchaam; de Heer is met mij, ik vrees niet.

---

1) Deze proza-vertaling wordt op verlangen van vele onderwijzers hierbij geplaatst.